

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

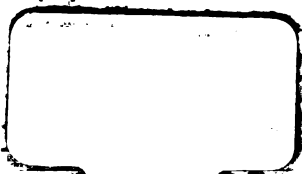
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NO. ⁵⁴¹674 OF R. M. DAWKINS' COLLECTION
OF BOOKS OF USE TO THE HOLDER OF
THE BYWATER AND SOTHEBY CHAIR
OF BYZANTINE AND MODERN GREEK
IN THE UNIVERSITY OF OXFORD

Dawh. DF550: C8. L4

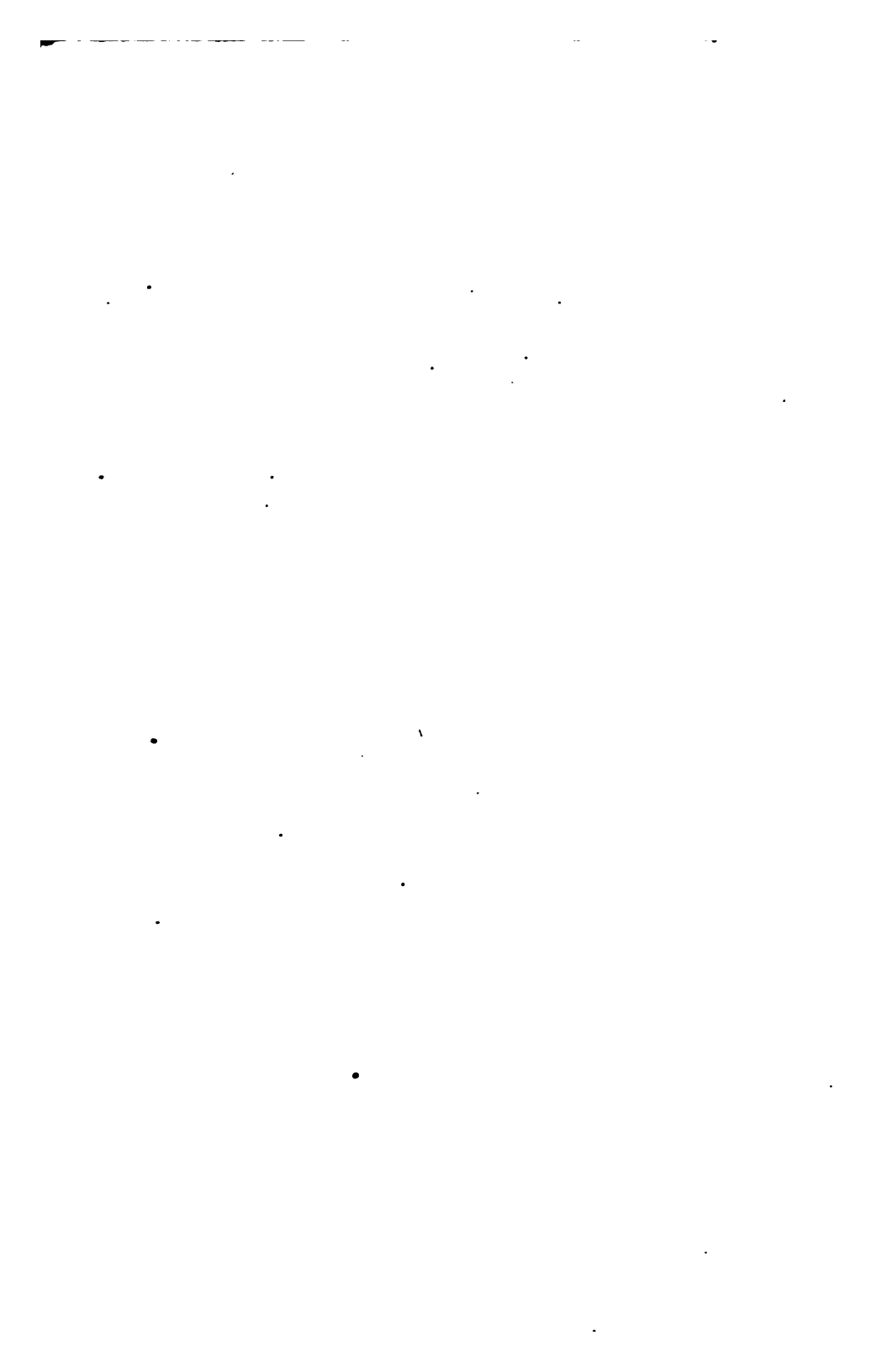

1610
19

V
3/2m

96

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIO ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

**EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI, G. ET
L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

PARS XI.

LEO DIACONUS.

**VARIJ LIBELLI QUI NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS
TZIMISCIS HISTORIAM ILLUSTRANT.**

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXVIII.

LEONIS DIACONI

CALOËNSIS

HISTORIAE

LIBRI DECEM

**ET LIBER DE VELITATIONE BELLICA
NICEPHORI AUGUSTI**

E RECENSIONE

CAROLI BENEDICTI HASII

INSTITUT. FRANCIÆ ACAD. INSCRIPTT. ET HUM. LITT. SOCII GART.

**ADDITA EIUSDEM VERSIONE ATQUE ANNOTATIONIBUS
AB IPSO RECOGNITIS.**

ACCORDUNT

**THEODOSII ACROASES DE CRETA CAPTA
E RECENSIONE FR. IACOBSII
ET LUITPRANDI LEGATIO
CUM ALIIS LIBELLIS QUI NICEPHORI PHOCAE
ET IOANNIS TZIMISCIS HISTORIAM ILLUSTRANT.**

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCGXXVIII.

CONSPECTUS

EORUM QUAE IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

Praefationes	vii
Leonis Diaconi Historia	1
Liber de velitatione bellica Nicephori Phocae Aug.	179
Theodosii Acroases de expugnatione Cretae	259
Nicephori Phocae Novellae	307
Philopatris dialogus	324
Luitprandi Legatio ad Nicephorum Phocam	343
Excerpta ex Historiis Arabum de expeditionibus Syriacis Nicephori Phocae et Ioannis Tzimiscis	374
C. B. Hasii Notae in Leonis Diaconi Historiam et Librum de velitatione bellica, una cum indice editionum, quibus idem in notis scribendis usus est	395
N. M. Fogginii Adnotationes in Theodosii Acroases	527
Vocabula Theodosio propria, a Fr. Iacobsio collecta	563
Index rerum, nominum et verborum	565

P R A E F A T I O.

Collegi in hunc codicem quaecunque sive a Graecis, praeterquam a Cedreno et Zonara, sive ab exteris, ad cognitionem rerum a Nicephero Phoca et Ioanne Tzimisce gestarum, quibus viris imperium tenentibus res Byzantina, quae ab ipsa prope pueritia consenuerat, *lacertos mouebat revirescebatque*, tradita inveni. Atque utinam his addere potuissem duo carmina de laudibus Tzimisci, quae in codice Vaticano legi, Hasius, v. ill. auctor est (Notices et extraits VIII. p. 267.)! Versus certe quos ex altero profert, quanquam circa prosodiam vitiosi, poëtam produunt cuius pectus egregiis facinoribus magni imperatoris incaluerat:

— Σκυθῶν Ἄρεα δῆσα μέγα·
Ἄσσουσι δ' ἔλινα πόλεις, καὶ Φοίνικας ἄρδην·
Ταρσὸν ἀραιμακίτην εἶλον ὄκοζύγιον.
Νήσους δ' ἐξανάθηκα — καὶ ἤλασα βάρβαρον αἰχμῆν —
Ἐδάμειθι Κρήτην, Κύκρον ἀριπρεπία·
Ἀντολίη τα δόσις τα ἐμὰς ὀπίτρωςσαν ἀκυλάς,
Ὀλβοδοτῆς Νεῖλος, καὶ κραναὴ Λιβύη.

Principem in hac collectione locum obtinet Leonis Diaconi historia, qua edenda, doctissimoque commentario ornanda Hasius optime de litteris

meritus est. Verum in tam praeclaro opere crudeliter lusit fortuna, quum maiorem exemplorum partem naufragio mare hauserit; ut paucitas superstitum et pretio et raritate librum a plurimis expetitur a privatorum bibliothecis fere excluderet. Itaque compertum habeo multos sibi gratulaturos esse repetitione nostra hanc sublatam esse querelam: verum tanto cumulatius agant Haasio gratias, quod is librum quem ipse tractando expolivit, nobis exscribendum concessit. Praeterea in editione nostra, ut instituta universi operis ratio servaretur, annorum notatio accessit quadruplex: ab origine mundi secundum Graecos, aerae vulgaris Christianae, indictionis, ac denique imperatorum: quam Classenus meus diligentissime digessit, docentem secutus Hasium, qui chronologica quoque rationes accurate in annotationibus tractavit. Omissa esse gemmarum ectypa, quae Parisianam editionem ornant, nemo aequus vituperabit, qui propositum nostrum perspexerit, quo, ut quam plurimis consulatur, solam utilitatem, remota pretiosa elegantia, sectamur: verumtamen hoc dolendum est, iam omitti pariter debuisset quae Hasius elegantissime de iis disputavit.

Librum de velitatione bellica nos quoque, editorem principem secuti, Leoni comitem dedimus: Ioannis Epiphaniensis, Theodosiique monachi fragmenta aliis locis collectioni nostrae inseremus.

Quod vero ad reliqua attinet, magno sane usus sum fortunae munere, quod Iacobsius v. ill. honoris mei causa, insignem divinationis vim, qua pollet, ad emendandas Theodosii acroases convertit, ac ne taedium quidem ad tam putidum scriptorem concinnandi indicis detrectavit: multumque debent instituti nostri fautores Lasseno, viro in diversis litterarum generibus doctissimo, qui ex libris Arabum quae ad hanc historiam pertinent excerptis, vertitque.

Novellas Nicephori Phocae, e quibus una praesertim ad informandam viri notionem multum valet, ex Leunclavio sumpsi; Luitprandi legationem, livore et odio plenam, verum sic quoque ad rerum cognitionem utilissimam, ex Muratorii scriptoribus rerum Italicarum. Nam editione principe carebam: codicemque Trevirensem unicum, ex quo illam expresserat Canisius, non inveniri inter eos quos temporum iniquitate

dispersos collegit cl. Wytttenbachius, vir cui patria litteraeque plurimum debent, ab ipso edoctus sum.

Restat libellus cuius titulum in indice fortasse non sine reprehensione aliquis conspiciet: Philopatris dialogus; quem inter Lucianeos censere solebant maiores: nunc, auctoritatem Gesneri, viri magni, secuti, plerumque ad Iuliani Aug. aetatem referunt. Attamen Solanus in illo agnoverat formulam de Spiritus Sancti processione (c. 12.), quae nono demum saeculo exorta est, — falsus in eo quod sibi persuaserat c. 9. fabulam de S. Ursula, virginumque agmine scriptoris animo esse obversatam: unde colligebat eum ante saeculum XII. non existitiae. Etenim vel maximo pignore contendere ausim fabulam istam ne innotuisse quidem Graecis. Hasius, semper cum honoris praefatione nominandus, de Timarione disserens, id tantum pronunciauit, Philopatrin quoque scriptum esse medio aevo. Quod ubi legebam movit me protinus summa viri in universa philologia, in Byzantinis autem rebus unica auctoritas, ut libellum tunc demum accurate inspicerem; quo facto mox animadverti scriptum esse imperante Nicephoro Phoca, paulo ante eius necem, a. 968 vel 969. Hinc est quod immani quodam et efferato gaudio de virginum caede in Creta insula laetatur (c. 9.), ubi, quam atrociter in mulieres infantesque saevitum sit, ex Theodosio cognoscere licet (V. 85. sqq.): — et nuncius, quem Cleolaus affert, de victoriis imperatoris Syriacis accipiendus est: — spes quidem concepta de capiendi Babylone (Bagdado), et de Aegypti Arabiaeque servitute, licet immodica stulta tamen non erat: Scythae, quorum incursiones finire posse vix audent sperare fidem illi qui de Asia domanda somniant, Bulgari sunt: denique seditiosi coetus, ingrataeque molitiones adversus victorem Augustum, cui libelli scriptor se commendare studet, et moeror prave religiosorum de publica gloria, turbabant imperium Nicephori, donec eum everterent. — Quae omnia Hasium quoque vidisse, intellexi, quam ante annum viri egregii sermonibus fruebar.

Index rerum ita confectus est ut ei quem Hasius dedit inserta sint quae observanda videbantur in reliquis libellis. In qua re neque laus mea ulla est, quippe qui procul abessem, et vix per totam aetatem his terve litteris Weberi edocerer quo se statu res haberet; ac ne

nunc quidem plagulas quae post decimannonam e prelo exierunt conspexerim: neque, si forte in aliqua parte huius voluminis erratum sit, culpa. Iussissem si adessem, numeros paginarum editionis Romanae margini adscribi ad acroases Theodori; verum id non nisi ad aequabilitatem, speciemque operis pertinet, ceterum in libro vernibus distincto nullius est momenti.

Scr. Bonae a. d. V. Id. Octobr.

C. B. HASII
DEDICATIO EDITIONIS PARISINAE.

INLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
VIRO

N I C O L A O
COMITI DE ROMANZOFF

IMPERII RUSSICI CANCELLARIO ORDINUM IMPERII
PEREGRINORUMQUE ALIORR. PLURIMORR. EQUITI
ETC. ETC. ETC.

QUI
SINCERAE MAGNAEQUE GLORIAE
CUPIDITATE INCENSUS
LITTERARUM ET HONESTARUM ARTIUM
TUM SUBLIMIORUM OMNIUM SCIENTIARUM STUDIA
ITA COMPLEXUS EST ET FOVET

UT HISDEM CUM REI PUBLICAE UTILITATIBUS
ARCTISSIMO VINCULO CONSOCIATIS OMNI EUROPÆ
TOTIQUE POSTERITATI SUMMO SE CULMINE DIGNISSIMUM
PRODIDERIT

HISTORIAE BYZANTINAE

NOVUM HOC VOLUMEN

D. N. E.

L. M. Q.

D. D. D.

EDITOR.

C. B. HASII
P R A E F A T I O.

I. Si quis fortasse miratur, quid sit, quod Leonis Diaconi Hi- Ed. Par.
storia, quam complures ante annos receperam me editurum, nunc P. III
demum exeat: is, ubi dilationis causam perspexerit, una et mihi
facile veniam dabit precrastinationis, et eo maiores gratias viro
amplissimo, cuius munificentia conatui meo subventum est, ha-
bebit. Quapropter nihil prius exponam, quam qua fortuna scri-
ptor diu retrusus nunc potissimum extiterit. Deinde dicam de
vita auctoris, et quae mea quidem sit de ingenio eius, de genere
dicendi, de fide, existimatio: item de Codice, in quo uno, quan-
tum scio, Historia est eius conservata. Tum de Tacticis agam
Nicephori Phocae, postremo rationem et versionis et notarum
nearum, et omnino editionis, explicabo.

II. Ego, postquam in Bibliotheca Regia esse coepi, ut primum
penitus eam nosse licitum est, facile intellexi, etiam post Goari,
Pissini, Ducangii et, qui admodum multa veterum monumenta e-
sint eruit, Combefisii varios labores, quasi e quodam inexhausto fon-
te, hauriri inde non pauca posse ad collectionem auctorum Byzan-
tinorum cumulatus augendam. E scriptoribus autem ibi servatis
duos esse potissimum, Leonem Diaconum et Michaëlem Psellum,
quorum editio et desideraretur dudum a viris doctis, et esset iam
aliquando si minus confecta, concepta certe animo atque affecta.
Nam illum ipsum Combefisium testatum est ex Harles. Bibl. Graec.
VII. 684. C. cum esset animo erecto ad indaganda in lucemque
evocanda Graecorum scripta, inprimis ecclesiastica et Byzantina,
Bibliothecam Regiam scrutantem cepisse cum Leonis tum Pselli

cognitionem, editionemque utriusque adornasse. Quin ipse sic habet notis ad Auctar. noviss. Biblioth. Græcor. Patr. Paris. 1672. p. 545. subhorride (ut plerumque incomtus est in oratione Latina):

P. IV *Photii technas malasque artes cum alii persecuti sunt Græci æquales, aut parum suppare, tum meus Logotheta [hic est Simeon magister et Logotheta, de quo Harles. VII. 471. C.], si quando, pace lenius aspirante, ac Christianissimo Rege semper victore, Regia Lupara, historiae Byzantinae paene necessario supplemento, cum Leone Diacono et Michaële Psello, regium vere multiplici titulo argumentum, iuris publici regia munificentia faciat: ne sibi per moras Batavus, aut gens alia, eam gloriam rapiat.* Sed a. 1679. a vita discessit Combefisius, deque duobus tomis Auctarii Byzantini, quos edendos sibi proposuerat, ne priore quidem potuit divulgare. Is enim, scriptores post Theophanem continens, Constantinum Porphyrogenetam dico de vita Basilii, Continuatore anonymum Theophanis, Joannem Cemeniatam, Georgium monachum, alios, non nisi sexennio post, curante Sebastiano Mabre-Cramoisy, ex typographia Regia a. 1685. in lucem prolatus est. Editio alterius, Leonem Michaëlemque Psellum complexuri, prope triginta annis post commissa est Michaëli Le Quien, ex schedis Combefisianis adornanda: vid. Echard. Scriptorr. ordinis Praedicator. II. 684. C. Nec sequitur is se ad opus admovit, ita ut Leo in typographia Regia formulis iam coeptus sit describi, ipseque Le Quien sic habeat Orient. Christian. I. 255. D: *Quae Leo Diaconus refert in Historia, cuius pars typis Regiis iam edita est.* Atenim intervenit impressioni ingravescens bellum, quod de Hispaniarum successione gestum est, *consiliumque*, ut scribit Echardus loc. cit., *quod Michaëli Le Quien commissum erat exequendum, iamque typis Regiis ineptum, bello tum atrociori ubique flagrante interruptum est ac prolatum.* Ergo neque Combefisii opera neque Lequienii, a. 1733. vita functi, Leoni potuit prodesse. Et mirari licet, plagulas illas tunc impressas interiisse, prope dicam, in nihilum, neque usquam iam comparere. Ego certe scrutatus sum quae potui, et perquisivi, percontatus quoque agentes typographiae Regiae, viros non solum peritissimos artis suae, verum historicos quoque, monumentorumque officinae ipsorum percuriosos: reliquias editionis illius ineptae nullas potui nancisci. Quaspro-

pter suspicor, exemplaria ea vel casu aliquo peculiari, vel data opera, fuisse deleta.

III. Reliquerat igitur Combefisius, ex hac vita migrans, cum alia praeclare inchoata multa, tum confectam, ut videtur, Leonis Psellique versionem Latinam. Sed illa priora, multis undique in schedas extincti involantibus (ut fere fit in eruditorum obitu), dissipata evanuerunt: versionem Leonis ac Pselli Parisiis in aedibus FF. Dominicanorum ad viam S. Honorati, ubi vita cessit Combefisius; multos annos asservatam esse constat, eiusque copiam viris doctis compluribus factam. Ita varii variis locis non solum mentionem fecerunt Leonis, verum illius fragmenta scriptis quo- P. V que inseruerunt suis. Velut Bandurius Imper. Oriental. II. 465. C. 480. D. 481. B. 726. A. 728. D. Ducangius cum in Glossario non uno loco, tum in notis ad Zonaram II. 99. D. 103. C. 105. D. 107. A. D. omnium maxime autem Francisc. Pagius Critic. in Annales Baronii III. 873. D. eam versionem opera Bernardi Montfauconi a se lectam, et quoad praecipua capita (utor ipsius verbis) descriptam esse asseverans, ad historiam saec. X. vergentis certius illustrandam. Ac profecto eius fragmentis refertur cum extremum tomum tertium Criticor. 873. D. 875. A. 876. A. tum exorsum tomi quarti S. B. — 39. A. Unde eadem hausit partimque transcripsit Schloezerus in Nestore s. Russische Annalen in ihrer Grundsprache u. s. w. V. 125. A. — 177. A. Alios contra nimium quantum neglexisse ea questus est Saxius Onomast. II. 156. C. nobilissima illa fragmenta, latine edita, quomodo subinde homines eruditos, tanquam Guil. Cave Histor. litterar. Scriptorr. ecclesias. II. 106. A. inprimisque I. A. Fabricium Bibl. Gr. VI. [is enim verus est numerus: apud Saxium legitur V.] 353. A. et XIII. 788. B. latere potuerint, cogitatione assequi se non posse. Tametsi in his erratum est ipsius Saxii. Nam cadat iam eius reprehensio in Fabricium, cuius volumina exierunt alterum a. 1714, alterum a. 1726. Guil. Caveo certe, qui scripsit a. 1688, vitio nequit dari, quod tunc ignoravit, quae Pagius a. 1705. erat editurus. Sed ut revertar ad versionem Combefisianam, superfuisset ea videtur usque ad motum repentinum, quo Gallia tota, vergente saeculo superiore, confusa est. Tunc illa ipsa procella, quae viros studiis ac doctrinis exquisitoribus claros partim deiecit de statu omni, partim praecipites perturbavit ex patria;

quo flatu collegia litteraria et religiosa universa evertit, eodem ut multa alia ingenii monumenta chartis reconditis mandata, sic item ultimas reliquias sedulitatis Combefisianaë dissipavit, aut obruit. Certe neque tum cum expilarentur libraria FF. Dominicanorum, neque cum post surreptiones varias libri inde residui per bibliothecas diversas diribarentur, quicquam de repertis Combefisii schedis auditum est, nedum de versionibus Leonis et Pselli: quae vel in latebra aliqua ignorata delitescunt adhuc, vel (quod magis est credibile) omnino hodie interciderunt.

IV. Quare, ubi semel in animum induxeram Leonem in lucem proferre, fieri oportuit novam interpretationem eius Latinam: extra pauca quae supra dixi, in Criticis Pagianis conservata. Deinde conquisivi quae ad illustrandum scriptorem spectarent. Sed, opera iam fere prelo parata, perspicere coepi, quantas eius editio difficultates esset habitura, cum alias, quas hic definite edisseri quid attinet? tum magnitudinem impensarum, quibus nec privati cuiusvis unius suppetere facile copiae, nec

P. VI certe meae. Accedebat, ut ipse in Bibliotheca Regia sub id tempus essem occupatissimus, notitiam Codd. Graec. ex Italia recens allatorum conficere conans, qualem de Codd. Florentinis Bandinius, de Vindobonensibus Lambecius ediderunt. Quamobrem, quo saltem intelligerem, quale virorum doctorum iudicium futurum esset de Leone, satis tunc habui, librum sextum, ut erat a me versus, seorsum speciminis causa in lucem proferre *Notices et Extraits des Mes. de la Bibliothèque du Roi* etc. VIII. 254 — 296. Neque quicquam posthac propius est factum, quam ut cogitationem editionis integrae omnino dimitterem. Aliquot anni cum sic effluxissent, me aliis sollicitudinibus curisque distento, ecce vir doctus, quo nemo omni antiquitatis septentrionalis memoria abundantior, nemo in monumentis historiae Russicae examinandis, comparandis, explicandis acutior aut felicior, Philippus Каво, Academiae Imperialis scientiarum Petropolitanae decus et ornamentum, ultro me litteris mire puris, amicis, candidis adiit, nihilque opinanti commonstravit, quemadmodum rei pridem institutae expediri exitus posset. Nampe imperii Russici Cancellarium, etc. ill. Comitem Nicolaum DE ROMANZOFF, virum ut omni magnarum rerum laude cumulatum, ita natum provehendis liberalibus studiis, cum in manus eius incidisset specimen

Leonis in Notitiis Mss. editum, optare, ut scriptor totus in lucem proferatur: sumtus necessarios eundem subministratum. Mirifice igitur delectatus hoc nuncio, multo acrius exarsi ad cupiditatem edendi operis: ipsiusque illustr. Comitis litteris paulo post magis etiam confirmatus, evestigio orsus sum editionem. Neque aliunde amplissimorum hominum mihi defuit studium aut voluntas. Nam et vir summus Comes DE MONTESQUIOU, Franciae par, Regis Christianissimi consiliarius intimus, cum administrationem interiorem, ut nunc vocamus, in Gallia haberet, redempto exemplarium, ut aiunt, numero haud exiguo, expeditissimum reddere totum imprimendi negotium dignatus est: quam eius voluntatem ratam fecit post eum eodem munere fungens ill. Dom. Comes DECAZES, etc. immortalam laudem comparans, dum litteras et scientias, omninoque bonas quasvis disciplinas in Francia florere atque ornari omni conatu curat: et vir eruditione, auctoritate, virtutibus eminentissimus, doctrinae Orientalis per orbem terrarum princeps, liber Baro SILVESTER DE SACY, Rector universitatis Parisiensis, institutionis publicae constituendae Vvir, ordinis Reg. Legionis honorif. praefectus, Academiae Reg. Inscriptt. et litterar. human. sodal. etc. interventu suo obtinuit, ut in typographia Regia Leo formulis describeretur. Ita, his auspiciis incepta, biennii spatio ad exitum adducta impressio est: tardius fortasse quam volebam, obsequi continuo tantis viris iucundissimum existimans: satis cito, si molem voluminis difficilemque rationem commentarii characterumque Graecorum spectes.

V. Venio nunc ad ea quae constant de vita Leonis, pauca P. VII
sane, nec diversa fere ab iis, quae Notitt. Mss. VIII. 257. C. primum protuli. Vitam Leo adiit Caloë, quae civitas est (εἰς Καλοῦσαν πόλιν Le Quien Orient. Christ. I. 726. C.) Asiae proconsularis in Tmolo monte, prope fontem Caystri amnis (infra 2. C): is tractus omnis themati Thracensium tunc accensebatur. De parentum conditione non habemus quod liqueat: patri nomen Basilii fuisse ipse ait 2. B. Ac primam quidem aetatem in patria parentumque disciplina videtur exegisse: inde studiorum causa Constantinopolim tanquam ad domum quandam doctrinae profectus, ibi a. 966. mens. April. sacro solenni Ascensionis, motu populari in Nicephorum effecto, imperatorem gradatim per urbem equitantem conspexit, virtutemque eius et animi firmita-

tem vi furiosa plebis perturbari haudquaquam posse admiratus est. Haec se adolescentulo accidisse scribit 40. B. Ita si statuimus, a. 966. eum egisse annum circiter sextum et decimum, sequitur, natum esse sub a. 950. Circa a. 973. quo Basilio exauctorato Antonius Patriarcha creatus est, in Asia fuit: ibi certe gemellos monstruosos, imperii provincias obeuntes, crebro se vidisse tradit 102. A. Post aliquanto in collegium sacerdotum palatinorum ascitus, a. 981. cum Basilius Imp. magno apparatu Bulgariae bellum inferret, castrisque ad Stoponium positus Triaditzam oppugnaret (Cedr. II. 695. C.), diaconi munere fungens secutus comitatum est: legionibusque retrorsum raptis, cum exercitus perterritus interneciva clade in itinere afficeretur, ipse e Bulgariae undique provolantium manibus (107. B.) aegre evasit. Quare opinor in Historia, quoties Moesiae mentionem facit (velut 38. C.), tremere et exalbescere tanquam obiecta terribili re videtur, nihil ut sit, quod aequae ei formidinem dicas iniecissee. Quem postea tenuerit vitae cursum neque ipse indicat, neque alii tradunt: nisi vero si quis est, qui addita demum aetate a rerum ecclesiasticarum cura eum abduxisset sese putet, atque in secessum, Historiae condendae causa, se recepisset. Constat certe, non exisse scriptionem ante a. 989. quo Bardas Phocas contra Basilium Imp. rebellans oppressus est: quippe eius interitus refertur 108. B. Expugnatio Chersonis, de qua 108. C. et mora Basilii praesidis (106. D.) anno ante acciderunt. Num consilium fuerit Leoni, ultra Tzimiscae mortem deducere historiam, dubitari potest. Nam quod scribit 109. B. mala, per stellam crinitam praemonstrata (quae postea Basilio imperante evenerunt), suo quidque ordine ab historia dictum iri, id fortasse non sic intelligendum est, quasi ipse sibi ea seponeret narranda, sed generatim, aliis ea scriptoribus materiam dicendi praebitura.

VI. Ergo tria potissimum bella, Creticum, Asiaticum, Russicum, formidolosa atque difficilia, scribenda sibi sumsit, afferens. P. VIII reque lumen voluit rebus sua aetate (959 — 975.) gestis. Sed est magnum munus historia, et ex omni scripturae genere prope dicam difficillimum. Sunt unicuique saeculo suae caecitates mentis: ut, quamvis caetera ratione recta iudicet, in quibusdam tamen erroris atque hebetudinis sit condemnandum. Infirmam vim habent religiones, instituta, factiones, sectae: non

nno modo praestringi acies mentis solet saeculis cultis et eruditis, nedum asperis et tenebrososis. Accedit, ut Leonis aetas eloquentiam poneret in florida, ut ita dicam, oratione: cum magnam se quisque in dicendo laudem adeptum putaret, si, multa acervatim complexus ornamenta, poëticae dictionis aemulatione grandioribus verbis, et duris, ne ineptis dicam, metaphoris esset usus. Atque haud scio annon quicquam magis historiae officiat, quam fucatus eiusmodi sine dignitate color: quando ita nimio calamistrorum usu incedit oratio, ut et sermoni lepos omnis adimatur, et rerum expositioni fides. Id vitium Leo, tametsi non adeo insaniat quam Theophylactus Simocatta aut Nicetas Choniates (in orationibus praecipue, ubi cumprimis cupiunt disertum videri), effugere tamen omni ex parte non potuit, felicisque fortasse ingenii cursum oppressit illud tanquam adipatae dictionis studium. Cumque a Divo Iulio, primo De analogia, dictum sit, tanquam scopulum sic fugiendum inauditum atque insolens verbum esse, Leo contra quasi quasdam cautes reformidat vocabula idonea et usitata. Vocem ἀδελφός raro usurpat: creberrime ἀδελφός, δμαίμων, σύναιμος. Πέλω, τελέθω (ut certe scripsi 90. C.), τελέω, ἐπάραχω, πέφηνα (60. D. 93. A.), πέφυκα, χρηματίζω, vel quidvis, potius adhibet quam εἰμι· ἀκουτίζομαι, διενηγέω, διενωτίζω, ἐνωτίζω, potius quam ἀκούω. Passim quoque verbis vetustis e poëtisque erutis orationem tanquam stellis (ut sibi videtur) ornat. Ἰππώναϊς 22. A. arripuit ex Odyssea E. 404. ubi nunc legimus ἐπιώναϊ. Νέων, vadens, 27. B. e grammatico aliquo, opinor (vid. perspicacissimum Graecae proprietatis arbitrum Frid. Aug. Wolf. Prolegom. IV. 18.): nisi ibi dicas νεών legendum, eiusque glossam esse ἐκκλησίαν, excidisse autem ἀφικόμενος, vel tale aliquid. Ὀχθος 32. C. significatione ripae, rarum est, vel apud poëtas. Verbum obsoletum προσέπω, unde προσεπειν, habet 99. B. Sed nolo multus videri in re, quam inter legendum unusquisque facile per se notabit.

VII. Aliud Leonis vitium est synonymorum vana accumulatio. Sicubi σοβαφενόμενος scripsit (13. A.), ne parum multa verba sciasse videatur, continuo et γαυρούμενος subiungit, et ἐπαφόμενός τε καὶ βρενθυόμενος. Sic singulis paene paginis. Eiusmodi tautologiis cumlati sunt Byzantini omnes medii aevi: nec nisi tempore Palaeologorum ab acrioribus ingeniis Demetrio Cy-

donio, Chrysolora, Theodoro Gaza, Chalcondyla, id genus dicendi apertum est ac repulsum. Simul iidem primi coeperunt minus serviliter veterum stylum ac scribendi rationem imitari. Nam ante, veluti emortua lingua, sibi ipsi diffidebant fere omnes; et erant tanquam anniculi infantes, qui nonnisi in curriculo, aut praeeunte duce, inambulavit. Non perennem ac perpetuam tum simplicium tum collocatorum verborum et totius structurae concinnitatem numerumque aemulabantur, non (quod caput erat) animos erectos veterum: sed si quos existimabant imitatione dignos, eorum phrases undique arreptas ad verbum transferebant in propria scripta. Neque alio pacto Leo egit. Verumtamen inter eum et aequales ipsius illud interest, quod hi, quantum possent, omnes propemodum omnium auctorum nobilium consumerent arculas imitando, Leonis sermo e tribus demum fontibus fluxerit, ex versione LXX. interpretum (libros novi Foederis minus crebro compilat), ex Homero, ex Agathia Myrinensi. Inde piacatus est locutiones, quibus scripta infercit et explet sua, tanquam in unum agrum plura inter se inimica spargens semina. Sed non refert alieno ornatu distinguere sermonem, nisi queas id cum iudicio apteque facere: minusque genus dicendi eius videretur inconcinnum, si, deposito omni rhetorices strepitu, Constantini Porphyrogenetae exemplo vel ad infimae plebis orationem Leo sese deiecisset. Is contra Agathia, cuius grandiloquentiam et cothurnum vix nunc ferimus, videtur praecipue delectatus. Hoc demonstravi allatis in Commentario (velut 206. C.) illius locis, non ubique tamen: nam omnia minima maxima vestigia imitationis colligere putidum erat nec conducebat quicquam ad auctoris cum interpretationem tum emendationem. E. Procopio, ieiunioris stylo res tractante, nihil videtur sumsisse praeter sententiolas quasdam, exordio et orationibus passim insertas. Neque usquam ullo vestigio deprehendere licet, primarios scriptores Thucydidem, Polybium, Plutarchum, ab eo esse pervolutatos. Praeterea reperies in eo plerumque *τοιούτος* positum, ubi Attici *οὗτος* scripsissent. Similiter usum creberrimum praepositionis *κατά*, pro *ἐν* velut, ut hoc utar, 108. C. *τοῖς κατά τὴν Ἀσίαν στασιάζουσι*, *rébellantibus in Asia*. Verum haec ei communia cum caeteris Byzantinis. Illud peculiare, ponere infinitivum futuri, ubi aoristi vel praesentis expectes, praecipue post *βούλεσθαι*

(ut 23. D. 24. D.): deinde, idem vocabulum, aliquot lineis interiectis, libenter iterari.

VIII. Dixi, criminiosius fortasse, quae in Leone culpet aliquis: nec profecto ego is sum, qui laudes scriptoris cuiuspiam, cui studuerim, plus quam satis sit decantem. Nunc aequum est, quae ab illo faciant, item enumerare. Ac primo quidem magna est Leonis commendatio, quod quae ipse viderit litteris mandavit, habendusque est inter scriptores illos, unde alii, qui posterius fuerunt, quasi e fonte capiteque narrationes rerum deduxerunt. Sic Scylitzem mutuatum esse ab Leone multa demonstravi P. X in notis: a Scylitze autem omnia minima maxima sumsisse Cedrenum notum est. Zonaram item usum esse Historia Leonis arbitror: vid. Ducang. ad Zonar. II. 107. B. Pagium quoque ex nostro non pauca videmus emendasse, a recentioribus in ratione temporum conturbata. Ita ab hac parte non iniucunda erit studiosis historicisque hominibus comparatio scriptoris nostri cum reliquis, qui eadem tradiderunt. Neque neget quisquam, res post obitum Romani Iunioris in aula gestas (19. B. sq.), rebellionem Leonis Caropalatae (90. A.), bella Tzimiscae per Orientem (99. A. sqq.) commode ab illo exponi, bellum Sphendosthlabianum fusc quoque ac diligenter. De Nicephoro periurii reo 25. D. satis magna libertate, de Tzimiscae huius percussore severe et fortiter scripsit, ut hominem recti honestique studiosum facile agnoscas. Denique Leonem, temporibus miseris et caecis ad historiam se conferentem, inique compares cum pronunciatoribus rerum gestarum florente Graecia, qui, curriculum nacti felicius, aurea orationis facultate usi, toti terrarum orbi atque omnibus saeculis cognitionis et eloquentiae clarissima lumina accendere potuerunt. Noster iudicio, doctrina, genere dicendi, exprimere debuit temporum suorum imaginem. Quapropter, modo lucem addat rebus ea aetate gestis (quod profecto facit), facile feramus eum astrologiae fidem habuisse 104. C. exiguam geographiae notitiam prodere 80. A. historiae veteris 92. D. — Polybii acumen miramur, Plutarchi litteras, copiam Strabonis. Qui tanti viri atque tales, praesidiis sapientiae circumsepti, si errores deponere, lapsus vitare omnes non potuerunt, quis tam rudis est temporum Byzantinorum, qui Leonem id potuisse putet?

IX. Hunc igitur, illa virtute historica, quaecumque est, prae-

ditum, conservavit nobis unus omnino Codex Bibliothecae Regiae, signatus prius No. 2561. nunc 1712. olim in supellectilibus litteraria Raphaëlis Tricheti du Fresne: qui caesidici Burdigalensis filius, cum magno duceretur librorum acquirendorum studio, Hispanias Italiamque semel et saepius regnante Ludovico XIII. Rege Christianissimo sic obierat, ut, inspectis passim hominum historicorum librariis, propriam bibliothecam locupletare inde conaretur. Is ex Italia hunc Codicem in Galliam deportavit, testante Combefisio Origin. Cpol. 265. B. Deinde, cum vita excessisset Trichetus, I. B. Colbertus, Ludovico XIV. Magno ab intimis consiliis et generalis aërii moderator, cuius immortalis vivit vivetque ob beneficia in Galliam collata memoria, emit de vidua in Bibliothecamque Regiam intulit omne Tricheti litterarium instrumentum. In quo erant libri impressi numero plurimi, mss. Latini et Italici plus minus C. Graeci XL. Itaque in Bibliotheca

P. XI publica collatus Codex noster, Ducangio, Bandinio, reliquis, quos initio nominavi, innotuit. Constat vero foliis membranaceis 422, chartaceis octo, continens praeter alia minoris momenti (vid. Catal. Codd. mss. Graec. Bibl. Reg. II. 391. D.) illa: 1.) Chronicon Simeonis Logothetae maxima parte ineditum, a fol. 18 verso ad fol. 272 rectum; 2.) Leonis Diaconi Historiam, quae nunc prodit, a fol. 272 recto ad 322 rectum; 3.) Michaëlis Pselli Chronographiam tomis novem, item ineditam, a fol. 322 recto ad 422 rectum. Exaratum esse si minus xi. at certe xii. saeculo forma litterarum demonstrat, haud absimilis illi quam Montefalconius protulit Palaeogr. Graec. 291. No. VII. ut igitur nesciam quid in mentem venerit confectoribus Catalogi Bibl. Reg. II. 391. C. dicere, eum saeculo decimo quinto videri scriptum: nisi id de iis duntaxat intelligas, quae in octo foliis chartaceis ad calcem extant. Ipse Codex, tametsi non adeo multis profunde latentibus mendis scatet, habet tamen itacismos tot, quot in libris saec. xii. peraratis esse solent, ut videlicet *s* et *ai*, *η* *i* et *ei*, *o* et *ω*, *oi* et *υ*, saepius inter se confundantur, neque ita rarum sit, *εις την* fol. 315 recto (ed. 95. C.) scriptum conspici sic, *ης ην*. Eiusmodi menda notavi interdum: plerumque, quando nihil habebant, quod fidem receptae lectionis labefactare posset, omisi. In summa fateor, non maiorem me laborem suscepisse, quam eos sustinere necesse est, qui Codice ex unico pendent in

scriptore primum edendo. Ubi fere fieri non potest, quin parum mendum Codicem contaminantium diligentiam vel minutissimam effugiat, inque ipsam editionem redundet. Ita quod erat reliquum tentavi, ut quae possem, coniecturis et comparationibus emendarem, collato Cedreno et Scylitze, qui complura ex Leone ad verbum in historias suas transtulerunt (vid. supra ix. D. x. A. infra 225. A.): postremo, quae ratio et doctrina praescribere videbantur, ea pro facultate in constituenda oratione Graeca conatus sum praestare.

X. Libellum *περὶ παραδρομῆς πολέμου*, de *velitatione bellica*, adhuc ineditum, secundo loco collocavi, ut historiam gestarum a Nicephoro Aug. rerum scriptio eiusdem iussu confecta exciperet. Quam non ab ipso Nicephoro litteris consignatam esse, quemadmodum Meursius existimabat (conf. Lambec. Comment. de Bibl. Caes. VII. 433. B.), cum ex universo opere perspicitur, tum vero apertis verbis sub finem praefationis 119. A. declaratur. Nec tamen, si de nomine scriptoris non habemus quod liqueat, de tempore quo confectus sit is Commentarius, dubitatio infinita esse potest. Ait auctor, quisquis est ille, a Nicephoro Phoca Imp. mandatum sibi esse, ut genus hoc bellandi scriptura persequeretur. Illum autem ob res bene gestas laudibus iis effert, quibus quemque memoriam eius renovasse, superstiti et imperante percussore eius Ioanne Tzimisce, vix est credendum. Etenim repentini homines, ac per scelus ad summa evecti, quo uberiores fructus patradi facinoris capiunt, eo vehementius eius commemoratione commoventur. Ideo adducor ut credam, scripta ea demum esse sub Basilio et Constantino, rerum potitis a. 976. Accedit quod, quoties principis fit mentio, toties auctor numero plurali utitur: *οἱ ἄγιοι ἡμῶν βασιλεῖς* 155. C. *τῶν ἀγίων βασιλέων* 155. A. *τῶν βασιλέων ἡμῶν τῶν ἀγίων* 154. C. quod in geminatum Basilio et Constantini imperium quadrare apte videtur. Habemus igitur in hoc libello perscriptam notitiā, quemadmodum saeculo x. medio aut exeunte a Graecis vel administrabatur bellum in asperis Tauri, Antitauri, Amani locis, vel administrari debuisset. Ea una me permovit ratio, ut in volumen istuc reciperem opusculum, quod nisi pro commentario militari in expeditiones Phocae Tzimiscaeque a Leone expressas habere velis, alioquin facile fateor, neque rerum copia, neque auctoris doctrina, nedum elegantia dicendi,

plus quam multa alia eiusdem aetatis, quae editioni parata habeam, lucem commerere. Cavi certe, ut ne quid nimium a nobis in hac parte adiectum esse diceretur. Quatuor erant Codd., in quibus libellum hunc offenderam: I.) Regius 2437 fol. 371 verso — 409 recto; II.) Regius 2445 fol. 320 recto — 335 verso; III.) Codex No. 26 Supplementi nostri, quem in ora modo indicavi littera B, modo siglo hoc, *Cod. suppl.* ibi legitur is libellus fol. 171 recto — 172 verso; IV.) Palatinus No. 393, a. 1797 ex urbe advectus in Bibliothecam, a. 1815 Romam reportatus. E quibus in edendo secutus sum potissimum Cod. Reg. 2437: cuius ut folia in margine editionis annotavi, ita lectiones intelligi oportet, quoties *Cod. A.*, sive etiam *Cod.*, singulari numero, in ora ascriptum legitur. Ubi *Codd.* pluraliter, reliquos tres in subsidium vocavi, idque saepe frustra: quippe erant tam depravati omnes, ut sententiae complures, nisi aliqua magna medicina adhibita, constare omnino non possent. Eiusmodi locos ex coniectura emendare conatus sum: ita tamen ut, quotiescunque fieri posset, transpositis potius verbis quam mutatis, meo more nimium religiosus in exemplaribus sequendis, quam temerarius in corrigendis, esse malle.

XI. Huius autem auctoris, quisquis fuit, dicendi genus caret omnibus ornamentis, horridiusque est ac prae fractus. Sermone vulgarem quem frequentat, saec. x. iam plurimum a syntaxi elegantiore abfuisse demonstrant nominativi absoluti 125. D. Πλήθος γάρ — 130. A. ὄρων — contra quam oportebat positi: genitivi absoluti item 123. A. μανθανόντων — ὁμήσει. 150. B. ἐγγιζόντων. 159. C. διατιθεμένου subiectivus aoristi pro futuro usurpatus, ut 140. A. ἐκφύγων effugient (quod idem in multis praecipitatae Graeciae scriptoribus usu venit: vid. Indic. s. v. P. XIII Coniunctivus): ἐν perpetuo adhibitum pro εἰς 126. A. 127. B. 133. C. 152. D. σὺν constructum cum genitivo 153. B. casuumque omnino crebra confusio. Neque is certe quenquam, ut Leonem fecisse demonstravimus, exprimit dicendo: simplicibus utitur nativisque verbis. Quare fuissem nimius, si in scrutandis fontibus imitationis tantum egissem satis, quantum ad Leonem egi. Notas, praeter oppido paucas, resecuri: postrema undetriginta capita, quae habebat unus Codex Palatinus, quod ab alio

auctore ad hoc opusculum addita existimabam, in praesentia praetermissi. Sunt autem eiusdem prope argumenti quae superiora, ut ex titulis potest intelligi, qui sic se habent: XXVI. Ὅτι οὐ δεῖ ἀπληκύνειν ἐξ ἑτέρου θέματος λαὸν εἰς ἑτέρου θέματος ἢ τάγματος ἀπλήκτον. XXVII. Περὶ τῶν ἐν νυκτὶ ὀφειλουσῶν γίνεσθαι φυλακῶν, ἧτοι κερκίτων. XXVIII. Περὶ τῶν ὀφειλουσῶν γίνεσθαι ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ βιγλῶν. XXIX. Πῶς δεῖ σμικρύνεσθαι τὸ ἀπλήκτον, ὀλοκλήρου τῆς περικῆς στρατιᾶς ὑπαρχούσης, τῆς δὲ γε ἱππικῆς ὀλιγοστῆς. XXX. Περὶ τῶν ἰβ ταξιαρχῶν. XXXI. Ὅτι δεῖ, ἐπισφαλῶν καὶ στενῶν τόπων ἀπάντων*), εἰς δύο διαιρεῖν ἅπασαν τὴν στρατιάν, καὶ διχῶς ἀπληκύνειν. XXXII. Περὶ τοῦ, ὁπόσον ἀριθμὸν ὀφείλει ἔχειν τὸ ἱππικὸν στράτευμα. XXXIII. Πῶς δεῖ ποιεῖν τὴν ἐκ τοῦ ἀπλήκτου στρατοπέδου πάντος ἀποκίνησιν. XXXIV. Περὶ ὁδοπορίας. XXXV. Περὶ τοῦ, πῶς δεῖ ποιεῖν, ὅτε γνωσθῶσι πολέμιοι ἐν νυκτὶ βούλεσθαι ἐπελθεῖν τῷ χάρακι. XXXVI. Πῶς δεῖ ποιεῖν, εἴπερ ὁδοπορούσης τῆς στρατιᾶς πολέμιοι μετὰ βαρείας δυνάμεως ταύτῃ ἐπέλθωσιν. XXXVII. Περὶ τοῦ, εἰ ἀπαντήσῃ στένωμα, ἢ γεφύρας καὶ ποταμοῦ βαθέως περαιοσις, τί δεῖ ποιεῖν. XXXVIII. Περὶ τοῦ, μὴ ἐπάγεσθαι πλῆθος ἀργῶν ἐν τῇ πολεμίᾳ. XXXIX. Περὶ τῆς ἀρροξούσης πανοπλίας. XL. Περὶ τοῦ, μὴ ἔχειν τοὺς εὐτελεστέρους τῶν ἀρχόντων σκηνάς. XLI. Περὶ δουκατόρων καὶ κατασκόπων. XLII. Περὶ διελεύσεως κλεισούρας μὴ κατεχομένης παρὰ τῶν πολεμίων. XLIII. Περὶ κλεισούρας κατεχομένης ὑπὸ τῶν πολεμίων. XLIV. Περὶ πολιορκίας. XLV. Πῶς δεῖ φυλάττεσθαι τοὺς εἰς συλλογὴν χρειῶν ἀποστελλομένους, καὶ τοὺς νέμοντας τοὺς ἵππους. XLVI. Πῶς δεῖ τροπώσασθαι τοὺς πολεμίους, τοὺς ἐνέδρας τιθεμένους κατὰ τῶν εἰς συλλογὴν χρειῶν ἐξερχομένων. XLVII. Περὶ τοῦ, εἰ γνωσθῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολεμίων μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δυνάμεως κρύφα μέλλοντες ἐπιβουλεύσασθαι τῷ στρατοπέδῳ, ἢ τοῖς πρὸς συλλογὴν ἐξιοῦσιν ὑπουργοῖς. XLVIII. Πῶς δεῖ νυκτὸς τῷ ἀπλήκτῳ τῶν πολεμίων ἐπελθεῖν. XLIX. Πῶς δυνατόν ἐστι, μετ' ἐπιτηδεύσεως τοὺς πολιορκουμένους πρὸς τὰ ἐκτὸς ἐπισπάσασθαι, καὶ τραυματίσαι αὐτούς. L. Περὶ τειχομαχίας. LI. Περὶ τοῦ, πῶς δεῖ τὸν στρατηγὸν δικάζεσθαι **). LII. Περὶ ἀδνου-

*) Fort. ἀπαντώστων.

**) Codex male, γυμνάζεσθαι.

μίωv. LIII. Περὶ τοῦ διδάσκειν τὸν στρατὸν καὶ ἐθίζειν ἔτι ἐν τῇ ἰδίᾳ ὄντα, κατὰ τάξιν ἀπλημεύειν καὶ ὁδοιοπορεῖν. LIV. Περὶ τοῦ ἐπαλλάττεσθαι τὰς ἐκτελούσας τάξεις τὴν τοῦ σάκκα διακονίαν, διὰ τὸν πολὺν κόπον τοῦ ἄρχοντος *). LV. Περὶ τῶν ὑποκειμένων δουλειῶν, ὅτι χρὴ πρὸ ἡμετέρας ταύτης λελογισμένης [1. ἡμέρας ταύτας λελογισμένως] τυποῦν καὶ διατίθεσθαι. Ea, inquam, capita, qualiacunque sunt, et descripsi iam pridem et Latine converti, ut in subsequenti aliquo volumine facile vulgari queant, si modo tanti videntur eruditis. Quorum iudicium hac de re exquiro, meum nullum interponens.

P. XVI XII. Iam quod ad interpretationem Latinam Historiae Leonis attinet, locus versionis Combesisianaе, in Criticis Pagi (vide supra pag. V. D.) servatos, nisi ubi manifesto lapsus erat, iisdem propemodum verbis in editionem meam retuli. Cuius rei unumquemque admonitum esse velim: ne, si quem in versione aut styli inconstantia, aut quippiam fortasse non satis pure atque emendate dictum offenderit, continuo id in reprehensionem vertendum putet. Nam erat Combesisius homo pius quidem et in rebus sacris singulariter doctus, sed qui nunquam ab orationis asperitate moestitiaque abesse potuit. Nobis quoque in universo volumine linguae atque elocutionis cura (vereor) non tanta fuit, quanta esse poterat, fortasse etiam debebat. Sed veniam eiusmodi facilius dari posse existimo Byzantinae historiae studiosis, omninoque iis qui in scriptoribus medii aevi, nescio quid barbarum et inconcinnum sonantibus, cogitationem per diu ponunt. Praeterea, bonorum scriptorum exemplum consecutus, vel in verbis ad religiones persuasionesque pertinentibus, ubi difficillimum erat, malui interdum aliquid audere potius, quam Latinam orationem multis Graecis vocabulis inquinare. *Nomina rerum Graeca quae convertimus* (ut Cornificii verbis utar, quarto Rhetoricorum), *ea remota sunt a consuetudine: quae enim, res apud nostros non erant, earum rerum nomina non poterant esse usitata.* Designationes dignitatum, Patriarcha, Domesticus, Drungarius, aliaque id genus, necessario retinui, tametsi ex nitidissimo Latinitatis fonte haudquaquam profluxerint. Quas si

*) Sic Codex: sed lecto capite malim finem tituli mutare sic: — κόπον, τοῦ ἄρχοντος, εἰ δυνατόν, μένοντος αὐτοῦ.

quis aut nimia Romani sermonis religione silentio praeterire, aut per circuitionem explicare voluerit, nae ille mihi imprudens, et cuius sententia minime standum sit, videtur iudicandus. Versioni Leonis ad marginem exteriorem, lectiones Codicis sunt appositae, sicubi vocem, a librariis manifesto corruptam, in textum recepi. Ubi dubitatio suberat, lectionem Codicis in textu servavi, coniecturam meam adieci in ora, si valde probabilem, praefixa littera *l.* hoc est *lege*, sin minus, praefixa *f.* *fortasse* (nam *forte* siquando impressum est, id aequus lector oscitantiae operarum ascribat). In summa id egi, ut de suspicionibus meis, quam quaeque probabilis sit sive vana, penes lectorem iudicium relinqueretur.

XIII. Superest, ut de instituto adnotationis meae, maxime ad Leonem, si qui vagatum me in iis latius atque deflexisse saepenumero de via putent, apud existimatores harum rerum intelligentes et aequos paucis me purgem. Etenim intellexi tripliciter fieri posse, ut editoris in opere exequendo sedulitas fautorum nostrorum benevolentiae aliquatenus responderet. Uno modo, si scriptores ipsos, quales in membranis offendissem, sublatis tantum manifestis mendis, addita Latina versione, arbitrio eruditorum permitterem. Deinde, cum plurima essent nuper in Bibliotheca Regia, multa supersint ad hanc diem, ad res Byzantinas quodammodo pertinentia, neque edita adhuc, neque unquam opinor (ut nunc sunt tempora) integra lucem visura, Vitae Sanctorum, epistolae fratrum devotorum, antistitum, patriarcharum, tractatus dogmatici, ascetici, polemici magno numero, annales quoque inediti, pervolutare ea studiose atque excerpere coepi quicquid lucem afferre poterat annis sedecim, qui a morte Constantini VII. Porphyrogenetae (xv. Novembr. 959.) ad Tzimissem, x. Ianuar. 976. veneno sublatus, effluerunt, quorumque memoriam Leo complexus est. Ubi cum praecipue usui mihi fuerint historiae duae, altera Simeonis Logothetae (vid. Harles. Bibl. Gr. VII. 685. *l.*), altera Iulii Pollucis (de qua infra 179. B.), hic facere non possum, quin Italicorum quoque eruditorum in me animum, quam singulari officio fuerit, gratus commemorem. Nam repentino anni 1815. tempore, cum staturae, tabulae, reliqua civitatum ornamenta Parisios olim con-

vecta undique repeterentur, accidit ut inter Codices in urbem reportandos esset Vaticanus No. 163. illam ipsam Iulii Pollucii historiam complectens. Ibi cum intellexissent procuratores Summi Pontificis, me in conficiendis notis hoc Codice aegre cariturum, perhumaniter negaverunt se commissuros, ut a se studiis meis obesset quicquam, permiseruntque, ut usque ad editionem libri is Codex Parisiis remaneret. Quocirca maximas gratias et ago et habeo Viro reverendo atque ill. Marino Marini, ab intimo cubiculo Summi Pontificis, et archivi Apostolici Vaticani Praefecto, cuius in hoc negotio eximia studiique plena officia erga me exstiterunt. Quod autem eiusmodi notionum historicarum ne sic quidem in hoc Tomo permagna est accessio facta, non hercle penuriae Bibliothecae nostrae, sed paucitati annorum, quorum gesta tradit Leo (vide supra VIII. A.), tribui id velim. Ad Psellum, annorum prope centum (975 - 1060) memoriam persecutum, plurima eiusmodi inedita subiungere me posse spero, quibus vel stabilitur, vel emendatur, vel ratione multiplici amplificatur eius narratio.

XIV. Atenim non me fugiebat, etiam ut cumulate officio meo hoc duplici nomine satisfacerem, tamen fore ut sic neque ad litterarum Graecarum neque ad historiae studiosos ita multos mei officii utilitas pertineret. Nam, cum omnino in studiis nostris, Graecis dico, non sit maxima copia eorum qui, via trita relicta, P. XVIII interiores scrutentur ac reconditas litteras, tum vero ex iis ipsis exquisite doctus quotus quisque est, qui lectionem scriptoris Byzantini ad subtiliorem cognitionem linguae quicquam conferre putet? Historici autem homines paene omnes vel ad veterum illorum prorsus antiquorum divinam memoriam, vel ad res nostra patrumque memoria aut subtilius et temperantius aut splendide ac mirabiliter gestas, vel certe ad origines populorum hodie vigentium illustrandas, cura omni studioque rapiuntur: pauci, sique ipsi invitius aut fastidiosius, annales excutiunt senecentis imperii ac ruituri. Quapropter per notas obtinere volui, ut paulo latius mea operaretur, ad eosque item pertineret, qui alieniores sint a rebus Byzantinis: ideoque de significatione vocum nondum satis definita parumve intellecta uberius passim disputavi in notis et fusius. Qua in re saepius scriptorum Attico-

rum rationem habere potuissem, fortasse etiam debuisssem. Verum ego sic iudico (dicam enim non reverens in re obscura gloriandi suspensionem): quod in quoque plurimum est, hoc ipsum is potissimum conferre debet ad locupletanda communia studia nostra. Iam vero post complurium annorum assiduum laborem, quo Catalogum Codd. Graecorum in Bibliothecam maximam Parisiensem recens illatorum ad finem perduxeram, post pueritiam et primam adolescentiam in hoc studiorum genere positam, neminem esse scriptorem paulo illustriorem arbitror, neque profanum neque sacrum, qui a temporibus Theodosianis usque ad ruinam imperii Orientalis Graecae scripserit, quem non ita tractarim, ut non aliqua eius pars in memoria mea penitus insideret. Scholia, catenas, paraphrases, commentaria, partim minus legi solita, partim omnino nondum edita, fieri non potuit quin ita pertractarem, ut eorum aliquam certe notionem caperem. Quamobrem, si passim ex Patribus, scholiastis, rhetoribus, illustrare quaestiones aliquot, afferre phrases, locupletare Lexica, notare errores quosdam superiore memoria commissos (nam ab aequalium censura, quae mea natura est, omnino abstinui) conatus sum, non ideo id feci, quod hos recentiores scriptores ullo modo comparandos esse cum antiquioribus capitalibusque illis ducebam, quos nemo opinor est quin crebro regustare cupiat, in iisque acquiescat; neque quod meum studiorum genus proponere in exemplum aliis, adolescentibus praecipue, velim: sed quia in eo loco in eoque munere constitutus, ut tractare eiusmodi scripta cum ad voluntatem possim, tum pro officio debeam, id malui, quod alii minus commode possent, agere, quam quod iidem aequae bene atque ego, aut etiam multo me melius.

XV. Accedebat, quod in Britannia novam editionem Theophrasti Stephaniani parari audiebam, ad eamque locupletandam viros doctos editioni praepositos voces nondum in Lexica receptas undique aucupari. Quare vocabula, quibus adhuc, quantum scio, Lexica carent (enotavi autem multiplici lectione complura millia), passim subiunxi, gratificans Lexicographis potius, quam quod in eiusmodi verbis addendis magnum ponendum esse momentum, aut gloriandum putem. Egi id quoque, ut vocabula phrasesque praecipue ex scriptoribus illis sumerem, qui a

saeculo tertio ad Heraclium Aug. floruerunt: nam apud hos potius aliquid integri sanique remansisse credendum est, quam apud illos qui saec. vii. et deinceps fuerunt, usque ad captam urbem. Ab historicis illustrationibus plerumque me continui. Sunt qui materia a nobis parata recte utantur, scriptores probabiles multi, aliquot etiam summi, ut componendae historiae clara ipsi exempla, ita compositarum optimi iudices. Velut in Germania Fredericus Christophorus SCHLOSSERUS, qui libro paucos ante annos edito impetus Imperatorum, Constantinopoli Sanctorum imagines infestantium, non minore acumine quam facundia felicissime exposuit. In Russia Nicolaus KARAMSIN, historiae probatissimae auctor, qua patrias antiquitates rara dicendi facultate mirabiliter illustravit: et cum primis Philippus KRUГ, cui iam superius debitas gratias meritasque egi, cuius in Tentamine critico ad illustrandam chronologiam Byzantinam, Petropoli 1810. (omitto alia eius scripta, quae multa sunt), perfecta rerum tum Slavicarum tum septentrionalium cognitio, summa ratione consideratissimaque prudentia adiuta, eluxit, cuiusque eruditissimis observationibus in hoc quoque opere edendo non mediocriter me adiutum esse nunquam dissimulabo. In Gallia, omni politioris litteraturae et antiquitatis, omni scientiarum genere excellens, Ant. Ioann. LETRONNE, multis mihi nominibus carus, non modo ingenio splendidissimo, sed *κρίτικῃ* quoque singulari atque exquisita praestans. Neque ibi post Ameilhonis, scriptoris politi, neque post lib. Bar. de Sainte - Croix, viri venerandi, obitum, neque in Britannia post Gibbonem vita functum, desunt alii summa doctrina summoque iudicio homines, in exploranda scriptorum medii aevi fide exercitati. His ego, transactis iam meis partibus, Leonem historica ratione illustrandum, si velint, trado. Mihi satis fuit, materiam illis, non indignam facultate et copia ipsorum, subiicere, interimque in opere sic versari, ut quaedam otii mei exstaret ratio, indeque litterae Graecae aliqua ex parte locupletarentur. Id totum consilium factumque meum si a doctis probabitur, nullo alio decorari laborem meum praemio postulo, ad aliosque Byzantinos, simili ratione edendos, minus verecunde cunctanterque, quam adhuc feci, aggrediar. Habeo enim prelo iam pridem parata Michaëlis Paelli Annales, Georgii Hamartoli Chronicon, Nicephori Gregorae libros aliquot adhuc

ineditos, Sanctorum Vitas item ineditas, historiam saeculi decimi et deinceps sequentium illustrantes, Gregorii Palamae libellum de captivitate sua ad Thessalonicenses, aliaque id genus. Quae ut primo quoque tempore in lucem prodeant, rebus Byzantinis, Slavorumque et Turcarum priscae historiae novam lucem allatura, fautorum huius operis singularis munificentia sperare nos iubet. Scribebam Parisiis in Bibliotheca Regia, Kalend. Ianuar. MDCCCXVIII. P. XX

NICOLAI MARIAE FOGGINII
M O N I T U M
DE
THEODOSII ACROASIBUS.

Cretam iasulam *centum* olim, ut Horatius cecinit lib. III. Od. 27. *potentem Oppidis*, quam Agareni ab Hispania profecti Michaële Balbo Imperatore an. Chr. DCCCXXIII. occupaverant, Nicephorus Phocas tunc temporis Magister, et Scholarum Orientalium Domesticus, fuis deletisque bārbaris, Romanorum Imperio restituit, Romano Iuniore Imperatore an. Chr. CMLXI. Hanc expeditionem, Romani Imperatoris iussu, a Nicephoro maxima celeritate feliciter confectam sequentes Acroases quinque celebrant et exornant. Eas edere meditatus est olim Maltretus, sed primum nuper edidit Flaminus Cornelius nobilis Venetus in suo *de Creta sacra* commentario tom. I. pag. 269. Nullus alius, qui eas complectatur, usquedum innotescit vetus Codex, praeter Vaticanum notatum num. 997. litteris paene iam exsolescentibus, et a Notario potius, quam a Librario scriptum, ex quo tum Maltretus, Allatii cura, tum Cornelius acceperat. Itaque easdem recensere ac recudere iussus, hoc solum praestare potui, ut ipsum Codicem Vaticanum iterum consulerem, et cum Cornelianam editionem conferrem, quem laborem non sine fructu exegi, etsi anceps haereo, utrum et ego ipse, tum ob Codicis vitia, tum ob singularem poëtae sequioris aevi stilum, omnia bene assequutus sim. Quare dubitationes quasdam meas ac coniecturas in subiectis adnotationibus indicabo, ubi etiam plura prosequar, quae sensus auctoris ac rerum historiam luculentius exponant.

Quis fuerit Theodosius Diaconus, qui hasce Acroases composuit, obscurum omnino est: sed nullatenus dubitare licet, fuisse eam Ecclesiae Constantinopolitanae Diaconum. Porro ex epistola, qua Acroases suas Nicephoro dedicat, plane liquet, emisisse eas in lucem post praematurum Romani Imperatoris obitum, eo licet vivente compositas. Sic enim Theodosius Nicephorum alloquitur: *Ὡς ἐν προσώπῳ γούν ἡ μὲν ἀρχὴ ἰάμβων δοκεῖ πρὸς τὴν πάλαι Βασιλέα ἡμῶν, τὸ δὲ τῶν ἱερῶν κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἰσὴ εὐθύς. Iamborum itaque initium prima fronte ad defunctum nuper Imperatorem nostrum pertinere videtur: verum laudum summa ad quem potissimum spectet, statim intelliges.* Praeterea ex eadem epistola aperte intelligitur, obtulisse eas Nicephoro, postquam ille victoriae Cretensi victoriam etiam addiderat de Agarenis orientalibus, metropoli eorum Chalepe eversa: *Ἀέξαι οὖν, inquit, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἰσὶν ἐνδοῦ Θεοδοσίου ψελλίσματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χαλέπε γράφειν ἐπίτροπον καταστροφῆς καὶ ἀλώσεως. Accipe igitur, indignas licet maiestate tua, Theodosii nugas, et de eversione et expugnatione Chalepi scribere permitte:* ad quae verba mirari subit, quomodo Cornelius adnotaverit, se prorsus nescire, cur Theodosius de Creta sermonem instituens, Chalepi mentionem ingesserit. Nemo enim veterum recentiorumque Historicorum praeterit, Nicephorum Phocam Creticos primum, deinde vero Chalepenses Saracenos subegisse. Audi Cedrenum Hist. Comp. pag. 645: *Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς, ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται, προσταχθεὶς ἐκ Κρήτης ἐπανελθεῖν, οὐ συνεχωρήθη εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐκελεύθη παραγεῖσθαι μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀναλαμβάνων γὰρ ἑαυτὸν ἐκ τῆς προτέρας ἡττης ὁ Χαβδᾶν, ἀναφέρειν ἤρξατο πάλιν, καὶ στρατὸν ἐξιόμεχον ἠθροικῶς, προσδόκιμος ἦν ἐπιθήσεσθαι τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσὶ τε καὶ πράγμασιν· ἀλλ' ἐν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκᾶς καὶ σταδαὶ μάχῃ τούτου τρεψάμενος, καὶ κατὰ κράτος ἡττήσας, καὶ εἰς τὰ ἐνδοτερά τῆς Συρίας ἀπελάσας τὴν πόλιν Βέρβουσαν ἐξέπύρθησε δίχα τῆς ἀεροπόλεως. Nicephorus autem Phocas, Creta, uti diximus, iussus decedere ita est, ut non ei liceret Constantinopolim ingredi: sed mandatum est, ut cum omni exercitu in Orientem transiret. Nam ab accepta clade se recolligens Chabdanus iam sese erigebat: coactoque ad pugnam idoneo exercitu videbatur iamiam in Romanos moturus. Eum Phocas, in Sy-*

c

riam ut venit, praelio superavit, ac fudit, et in Syriam interiorem compulit: urbem Berrhoeam, excepta arce, devastavit. Idem enarrat etiam Michaël Glycas in Annalibus P. IV. p. 304. et uterque hanc asserunt causam adeo sollicitas expeditionis Nicephori in Orientem, quod Iosephus Bringa, qui rerum in aula potiebatur, Romano ob oculos callide posuerit, invaluisse rumorem, victorem Cretae evehendum fore ad Imperium. At vero Cedrenus et Glycas a Leone Diacono scriptore coaevo in hoc dissentire videntur, quod hi Nicephoro e Creta reduci Constantinopolim venire non esse permissum, sed recta via in Syriam ire mandatum scribunt, ille autem contra testatur, Nicephorum e Creta redeuntem non modo Constantinopolim venisse, sed etiam Constantinopoli triumphasse, et hinc postea in Syriam profectum esse. Leonem rem ita enarrasse compertum est ex Latinis excerptis historiae suorum temporum, quam ad obitum usque Ioh. Tzimisicis protraxit, a Pagio in Critica in Annal. Baron. tom. III. pag. 875. et tom. IV. p. 5. relatis, nondum enim in lucem edita est integra et Graeca Leonis Historia, ad prelum licet paratam reliquerit Combefisius. Verum enimvero, ni fallor, facilem ad Cedrenum et Glycam cum Leone Diacono in hoc quoque conciliandos sperit viam Simeon Magister et Logotheta in Annalibus in fine, qui de Nicephori triumpho ob devictam Cretam sic loquitur: 'Ο δὲ Βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν, ἰδόξασε τὸν θεὸν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ Βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πτεξῆ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπποδρόμιον ἅμα τῷ Ἀμηρᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουρόπα καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολὰς λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν· καὶ ὁ μὲν Μάγιστρος τιμῶν καὶ γερωῶν μεγάλων ἠξιώθη παρὰ τοῦ Ἀντοκράτορος· ὁ Ἀμηρᾶς δὲ πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ Βασιλέως λαβὼν, σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη, εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι· ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν Μάγιστρον αὐθις κατὰ τὴν ἐρίαν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ· ὁ δὲ ἀπειθῶν, πρῶτον μὲν τὸν Χαλέπι κίστρον παρέβαλε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ. Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi

etiam Nicephorus Scholarum Domesticus, Imperatoris iussu, urbem ingressus cum multis spoliis atque captivis a suis aedibus ad Circum pedes venit una cum Cretae Amera, Curops nomine, eiusque propinquis omnibus, cum Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem Magister honores magnaque praemia Imperatoris liberalitate consequutus est; Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab Imperatore donatus, praedia ruri colere atque habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in Senatum minime cooptatus est. Porro Romanus Imperator Magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chambdae arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Chalepum urbem munitam cepit, unde etiam spoliolum vim magnam collegit. Videsne quod triumphi genus Nicephorus e Creta redux obivit? A suis aedibus cum multis spoliis et captivis pedes in Circum venit, quo scilicet modo ovantes procedebant, non triumphantes; ita ut, si bene vertit Leonem Combesius, usus sit Leo voce triumphi lato modo; quomodo etiam a Latinis non semel factum esse novimus. Et profecto is erat, qui ob Cretam captam Nicephoro debebatur, honos secundum Romanorum morem, quia bellum Creticum indictum non fuerat, et quia fuerat sine sanguine confectum, de quibus luculenter certos nos faciet Theodosius. Qua de re Cedrenum et Glycam ita esse interpretandos censeo, ut dixerint negatum fuisse Nicephoro e Creta reduci Constantinopolim venire, scilicet ad commorandum, quia hinc statim iussus est in Syriam proficisci; et eos haud meminisse triumphi, quem tunc Nicephorum egisse narrat Leo Diaconus, quia nullatenus triumphans, sed solum ovans in Circum processerit, et solummodo post Chalepensem victoriam solennem triumphum egerit, quem Cedreno visum est satis commemorare, cum in eo praeter Berrhoensia spolia etiam Cretica ostentaverit.

Verum, ut quis malit hoc contigisse, certum est, quod Nicephorus post victoriam Creticam in Syriam profectus est, ac nova de Chalepensi Sultano reportata victoria eo magis inclaruit; et quod cum interim Romanus, florens licet aetate, voluptatibus fractus die 15. Martii Indictione sexta obiisset, a Theophanone Romani uxore filiorum nomine imperante accersitus est Constantinopolim, ubi solenni pompa de Saracenis tum Creticis, tum

Chalepensis triumphavit. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνί, inquit Cedrenus ibid., τῆς αὐτῆς ἑ' ἰνδικτιῶνος, εἴσεισιν ὁ Φοκάς Νισηφόρος τῇ τῆς δεσποίνης κελεύσει (τοῦ Ἰωσήφ καθάπερ καὶ πάλαι κωλύοντος) ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Κρήτης λαφύρων καὶ τῆς Βεβήλοιας ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ. *Eodem sexta Indictione, mense Aprili, iussu Augustae Nicephorus Phocas Constantinopolim venit, Iosepho, ut ante, ne hoc fieret obstante. Duxit triumphum in Circo, inferens in eo Cretensia et Berrhoeensia spolia.* Eandem rem iisdem fere verbis ita narrat Ioannes Curopalates in Historiae Compendio pag. 66: *Aprili autem mense, eodem sexta Indictione, Phocas iussu Reginae ingreditur Constantinopolim, Iosepho omnino, ut pridem, prohibente, et de captis spoliis et Berrhoea triumphavit in hippodromo.* Attamen neque tunc immorari diu potuit Nicephorus Constantinopoli: comperiens enim, parari sibi iterum insidias a Iosepho Bringa, mature in Cappadociam secessit, ubi ab exercitu Imperatorem se appellari die 2. Iulii passus est, et inde Constantinopolim rediit, coronatusque est a Polieucto Patriarcha die 15. Augusti. Haec est rerum series, et hinc facile intelligi potest quo potissimum tempore Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulerit. Cum enim obtulerit iam mortuo Romano, et Chalepe urbe eversa, sed antequam Nicephorus ad Imperium evectus foret, restat obtulisse intermedio quatuor mensium spatio, qui intercesserunt a die 15. Martii ad diem 2. Iulii, atque adeo, ut arbitror, mense Aprili, quo Nicephorus Constantinopoli e Syria redux triumphavit.

HENRICI CANISII
P R A E F A T I O
A D
LUITPRANDI LEGATIONEM.

Legationem hanc Luitprandi Cremonensis Episcopi descripsit ex Codice manuscripto Bibliothecae primariae aedis Trevirensis R. P. Christophorus Browerus, societatis Iesu sacerdos, antiquitatis illustrandae studiosissimus, eamque ad communem illum omnium eruditorum amicum Marcum Velserum VII. virum Augustanum misit; inde huc perlata, nunc tandem post tot saecula ex tenebris in publicum exit. Quis Luitprandus hic fuerit, certo affirmare non ausim. Fuisse Ticinensis Ecclesiae Levitam et Diaconum (cuius extant libri sex rerum ab Europae Imperatoribus et Regibus gestarum), suadent cum alia, tum idem prorsus dicendi genus. Deinde quod opinionem hanc verisimillimam reddit, Luitprandus noster bis se Constantinopoli legationem obiisse asserit; primam, cum adhuc Diaconus esset, auctoritate Berengarii, tempore Constantini Graecorum Imperatoris; postea alteram, mandato Ottonis Magni et filii eius et uxoris Adelheidae ad Nicephorum Phocam, qui mortuo Romano filio praedicti Constantini Imperium Constantinopolitanum invaserat. At Luitprandus Ticinensis Diaconus, et Historicus ab eodem Berengario Italiae tyranno potius quam Rege se Constantinopolim ad Constantinum Imperatorem legati nomine missum testatur lib. VI. Hist. cap. 1. et seq. ubi fuse describit, quomodo a Constantino Constantinopoli exceptus fuerit, et quae spectacula ibidem viderit. Unde conlicere licet, unum et eundem esse hunc nostrum, et qui historiam conscripsit: quum et Historicus sub Ottonibus claruerit, et tem-

XXXVIII H. CANISII PRAEFAT. AD LUITPR. LEGAT.

poris diversitas non obstat. Et forte si Luitprandi libri integri extarent, inveniremus non minus posteriorem sub Ottone legationem, quam illam priorem sub Berengario; nec dubitarem pro certo et explorato affirmare, nisi ipse Luitprandus scrupulum iniiceret, qui lib. VI. cap. 6. mentionem facit Luitprandi Cremonensis Episcopi, eumque ait, cum Landoardo Saxone, Episcopo Numedensi, ab Ottone Magno Romam missum esse ad Ioannem Pontificem: et in Concilio Romae in causa eiusdem Ioannis celebrato, cum Otto Romam occupasset, fugato Ioanne et Adelberto, inter Episcopos Italiae, qui Concilio interfuerunt, numeratur Luitprandus Episcopus Cremonensis, qui et eiusdem Ottonis in eodem conventu interpres fuit: nam quae Otto Saxonica lingua loquebatur, haec Luitprandus Cremonensis Episcopus Latine reddebat ceteris Episcopis. Adeo, ut vix credibile videatur, Luitprandum Historicum de se quasi de alio locuturum fuisse, si ipsemet fuisset: cum longe minutiora de se rebusque a se gestis absque ambagibus commemorare soleat.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΑ Ι.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ,

ἀρχομένη ἀπὸ τῆς τελευταίας τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, μέχρι
τῆς τελευταίας Ἰωάννου τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ἐπιλεγομένου Τζιμισκῆ.

BIBΛION A.

LEONIS DIACONI

HISTORIA,

*incipiens ab obitu Constantini Imperatoris, usque ad obitum
Imperatoris Ioannis cognomento Tzimiscæ.*

LIBER I.

ARGUMENTUM.

Laus historiae. Leonis Diaconi genus et patria (Cap. 1). Romanus, Constantino mortuo, imperium suscipit. Constantinus Gungyles male pugnat in Creta (2). Nicephori Phocæ expeditio Cretica. Nicephorus Partilæ in mediam insulam emittens (3), a Saracenis caeditur (4). Candia circumvallata (5). Nicephori Phocæ ad exercitum oratio (6). Saraceni, qui suis auxiliis venerant, magna clade fugantur (7). Candia frustra oppugnata (8). Nicephorus in Creta hibernat (9).

α'. *Εἴπερ ἄλλο τι τῶν ἀγαθῶν τὸν βίον ἐνέησι, τούτου ἐδχέδ. Par. 1
ἦσον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ ἱστορία, ἐπιφελές τι πρῶγμα πε- Fol. cod. 272
φνός καὶ λυσιτελής. ποικίλας γὰρ καὶ παντοδαπὰς ἀπαγγελ- verso.
λοσσα πράξεις, καὶ ὄσας ἢ φορὰ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πραγμά-*

1. τοῦτον cod. Fort. τοῦτο.

1. Si quid aliud bonum magno usui in vita est, non minus quam id, imo vero etiam magis prodest historia, res utilis sane ac salutaria. Nuncia enim cum sit variorum et cuiusque modi factorum, quaecumque tum cursus tam-

Βτων κυλίνδριν εἶωθεν, ἢ προαίρεσις δὲ μάλιστα τῶν κεχημένων τοῖς πράγμασι, τὰς μὲν ἀσπάξεσθαι καὶ ζηλοῦν τοῖς ἀνθρώποις νομοθετεῖ, τὰς δὲ ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ ἀποτρέπεσθαι· ὡς μὴ λάθωσιν ἀβουλήτως τὰ μὲν δησιφόρα καὶ λῶνα προηκάμενοι, P. 2 τοῖς δὲ ἀπεκταλοῖς καὶ βλαβεροῖς ἑαυτοὺς περιπειράντες. ἐπεὶ οὖν λυσιτελεῖς ἡ ἱστορία μετὰ τῶν ἄλλων βιωφελῶν χροῖμα τελεῖν ὠμολόγηται, αἶτε τὰ θνητὰ ἀναβιώσκειν ἢ ἀνηβάσκειν παρεχομένη, καὶ μὴ ἐῴσα τοῖς τῆς λήθης βυθοῖς παρασύρεσθαι τε καὶ συγκαλύπτεσθαι· διὰ ταῦτα, πολλῶν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ πραγμάτων ἐξαισιῶν καὶ ἀλλοκότων καινοτομηθέντων, καὶ φοβερῶν 10 κατ' οὐρανὸν δειμάτων ἐπιφανέντων, καὶ σεισμῶν ἀπίστων κινήθέντων, σκηπτῶν τε κατενεχθέντων, καὶ ὑετῶν λάβρων καταβράχυντων, πολέμων τε συδράχυντων, καὶ στρατευμάτων πολλαχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐπιδραμόντων, καὶ πόλεων καὶ χώρων μεταναστάντων, ὡς πολλοῖς δοκεῖν, ἀλλοίωσιν ἄρτι τὸν βίον λα- 15 βεῖν, καὶ τὴν προσδοκωμένην δευτέραν κατάβασιν τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἐπὶ θύραις ἐγγίξιν· ἔδοξε μοι, μὴ οὕτω φοιχῆς μεστὰ καὶ θανάματος ἄξια πράγματα σιγῇ παραδραμεῖν, ἀλλ' εἰς τοῦμφρανὲς ἀνειπεῖν, ὡς εἶναι παιδεύματα καὶ τοῖς ὕστερον· εἴ γε μὴ δεδομένον εἴη τῇ προνοίᾳ, αὐτίκα καὶ καταπόδας τὸ βιωτικὸν 20 πορφύρειον ἐν τῷ τῆς συντελείας ὄρμῳ ἐλλιμενίζιν, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου παραγαγεῖν. ἀλλὰ μοι εἴη τὸν ὑπερ ἐμὲ τοσοῦτον

1. μάλιστα τῶν κεχημένων cod. 15. Confer infra 104. D. ed. Par. 18. εἰς τοῦ φρανὲς cod. 21. τῷ τοῖς cod. 21. ἐλλιμενίζιν cod., sed infra, 4. C., ἐλλιμενίζιν (sic) διεκλευσάτο.

poris rerumque ferre soleat, tum maxime virorum in negotiis versantium voluntas, docet homines, ut apprehendant et sectentur alia, alia reiiciant a sese et aspurgentur: neque propter inscientiam, neglectis inconsulte utilibus ac praestabilioribus rebus, aversandis se et noxiis implicent. Quapropter, cum in confesso sit, fructuosum quiddam esse inter alia vitae praesidia historiam, eandemque rebus mortalibus vitam aut iuventutem restituere, neque permittere, ut in oblivionis gurgites abreptae obruantur: idcirco, quod multa mea memoria obtigerunt immania ac mira monstra, et religiosa se aperuerunt in coelo terricula, terrae motus item incredibiles facti sunt, fulmina iacta, imbres largi delapsi, bella commissa, exercitus huc illuc per orbem rapti, oppida et gentes alio translatae, adeo ut multi putarent, regenerationem iamiamque subituras res humanas, exspectatumque alterum descensum Servatoris ac Dei ante fores instare; ideo visum mihi est, tam plenas horrois mirationeque dignas res silentio haud transire, sed palam proclamare, ut disciplinae loco sint etiam posteris: si tamen non constitutum a providentia est, statim evestigio in consummationis portum deducere vitae naviculam, speciemque mutare huius mundi. Modo contingat mihi, quandoquidem tantum suscepti, qui supra facultates meas est, la-

ἄθλον ἱπαρηγημένω, μὴ δεύτερον τῆς προθυμίας δραμεῖν, ἀνα-
 λόγως δὲ τοῦ μεγέθους τῶν συμβεβηκότων ἰκέσθαι, καὶ ταῦτα
 δέοντως ἐπεξηγήσασθαι. ἡ μὲν οὖν ἱστορία κατὰ τὸ ἐνὸν ἔμοιζο
 λεχθήσεται κατὰ μέρος· ὁ δὲ ταῦτα συντάξας Λέων ἐμὶ Βασι-
 5 λέου υἱός· πατὴρ δέ μοι Καλὴ, χωρίον τῆς Ἀσίας τὸ κάλλι-
 στον, παρὰ τὰς κλιτύς τοῦ Τιμώλου ἀνωκισμένον, ἀμφὶ τὰς
 πηγὰς τοῦ Καῦστρίου ποταμοῦ, ὃς δὴ, τὸ Κελβιανὸν περὶφ-
 10 ρέων καὶ ἡδιστον θαῦμα τοῖς ὄρωσι προκειμένος, ἐς τὸν τῆς κλει-
 τῆς καὶ περιπύστου Ἐφέσου κόλπον πελαγίστων ἰσβάλλει· ἄλλ' Fol. cod. 273
 10 ἐπὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἱεὸν διίγῃσιν, περὶ πλείστον τὸ
 ἀληθεῖν ποιουμένοις ὡς μάλιστα, ὅτι καὶ τοῦτο τῇ ἱστορίᾳ τῶν
 ἄλλων μᾶλλον ἀρμόττει. φασὶ γὰρ καὶ οἱ τὸν λόγον σοφοί, ἤη-
 15 τοραῖ μὲν προσήκειν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιεῖν, τῇ δὲ ὁ
 ἱστορίᾳ ἀλήθειαν. ὅσα μὲν οὖν ἐπὶ τὸν χρόνον τοῦ αὐτοκρά- recto.
 15 τορος Κωνσταντίνου υἱοῦ Λέοντος, ᾧ Πορφυρογέννητος ἡ ἐπί-
 κλησις, ἐπισυμβέβηκε πράγματα (οὗ καὶ γεννωμένου καὶ τελει-
 ωτάτος κομήτην λέγεται φανῆναι κατ' οὐρανὸν, τὴν ἐκείνου καὶ
 γέννησιν προδηλοῦντα καὶ ἀποβίωσιν), παρήσειν μοι δοκῶ· ἀπο-
 20 χρώτως γὰρ ἄλλοις ἰστόρηται. τὰ δὲ τούτων ἐγόμενα, καὶ ὅσα
 20 ὀφθαλμοῖς καὶ αὐτὸς τεθέλαμαι (εἴπερ ὀφθαλμοὶ ὧτων πιστότεροι,
 καθ' Ἡρόδοτον), τὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ἰδόντων ἠκρίβωσα, ταῦ-
 τα καὶ δώσω γραφῇ.

β'. Ἄρτι κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, τῆς γ' Ἰνδίκτου, ἐν Ρ. 3

8. Fort. θέαμα.

borem, ut pone desiderium meum non relinquar, sed contra convenienter
 ad magnitudinem rerum gestarum memet efferam, easque quo oportet mo-
 do tradam. Historia ita, quantum in me est, singulatim explicabitur:
 quam qui composui Leo sum Basillii filius, patria ortus Caloë, Asiae vico
 pulcherrimo, ad Timoli clivos sito, circa fontem Caystri fluminis, quod,
 Celbianum praeterlabens et iucundissimam offerens spectantibus admirabi-
 litatem, in clarae ac nobilis Ephesi sinum aestuario effecto transit. Sed
 iam veniamus ad publicarum rerum narrationem, ita ut veritatem plurimi
 faciamus, quoniam praecipue illa convenit historiae. Perhibent enim di-
 cendi periti, rhetoricae proprium esse dicendi facultatem, poeticae fabu-
 lae, historiae veritatem. Igitur quaecunque tempore Constantini Imperato-
 ris, filii Leonis, evenerunt, cui Porphyrogenneto cognomen fuit (quo na-
 scente et moriente stellam crinitam in coelo visam esse ferunt, et nativita-
 tem eius et discessum e vita praemonstrantem), praetermittenda existimo:
 nam sunt satis copiose ab aliis exposita. At quae deinceps acciderunt,
 quae partim ipse oculis meis vidi (siquidem oculi fide digniores quam au-
 res, iuxta Herodotum), partim ab oculatis testibus diligenter exquisivi,
 haec persequar scriptura.

2. Mense Novembri, indictionis tertiae, anno sexmillesimo quadria-

A. M. 6468 τῷ σωζέῃ ἔτει, τοῦ ῥηθέντος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τὸν
 Ind. 8 βίον μεταλλαχότος καὶ πρὸς τὴν ἐκείσε κατάπανσι ἀναλύσαντος,
 πρὸς αὐτοκρατορίαν διέπειν ἀρχὴν Ῥωμανὸς ὁ ἐκεῖνου υἱὸς ἐγγειρι-
 ζεται, ἥδη τὴν τῶν μειρακίων παραλλάττων ἡλικίαν καὶ πρὸς
 ἄνδρα τὸν τέλειον μετασκευαζόμενος· ἀνὴρ τὰλλα μὲν ἐπιεικῆς, 5
 ἐπρόσωπός τε καὶ εὐόμιλος καὶ τὴν ἄραν ἀριπρεπῆς, καὶ παν-
 τοδαπῆς καλοκαγαθίας ἀνάπλεως, εὐμενῆς τε καὶ χρηστός πρὸς
 ἅπαν τὸ ὑπήκοον, ἐπτοημένος δὲ νεωτερικαῖς ἡθυπαθείαις καὶ
 Βῆπαιδιαῖς, τοὺς δὲ ἐρεθίζοντας πρὸς ταῦτα κατὰ τὴν βουσιλειον
 ἐστίαν, ὡς οὐκ ἄφελεν, ἐπαγόμενος. τούτῳ τῷ αὐτοκράτορι 10
 Ῥωμανῷ εἰς ἔννοιαν ἤκε, τὴν τῶν Ἀραβιτῶν Κρητῶν δυναστείαν,
 τραχηλιῶσαν καὶ κατὰ Ῥωμαίων φονικὸν πνέουσαν, τῇ τοῦ κρεῖτ-
 τονος ῥοπῇ ἐκποδῶν ποιήσασθαι. καὶ γὰρ τῷ ἔξ ὑπογυῖου τοῖς
 Ῥωμαίοις συμβεβηκότι ἀτυχήματι ἀμέτρως γανορομένη, τὰ πα-
 ράκτια τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐληΐετο μάλιστα. ὅπως δὲ 15
 τὸ πταῖσμα Ῥωμαίοις συμβέβηκεν, ἐπιτροχάδην ἐραῖ. Κων-
 στατίνος ὁ αὐτοκράτωρ, μὴ στέγων τὴν τῶν Κρητῶν ἕβρον καὶ

1. Numeri annorum, qui a creatione mundi computantur, Cedreno duce in margine adscripti sunt, quamquam tē ab ipsius Leonis testimonio abscedendum erat. Sed manifesto eius ratio, sive ipsius sive librariorum culpa, mirum in modum conturbata est: nam tam parum ipse sibi constat, ut h. l. et pag. 29 C. v. 12 numerus ab eo notatus uno anno a recepto numero superetur, contra pag. 110 C. Leonis numerus numerum Cedreni uno anno excedat, quarto demique loco pag. 57 A. Leo cum Cedreno consentiat. Haec inconstantia eo magis miranda est, quod indictiones omnibus illis locis accurate et cum Cedreno convenienter a Leone indicatae sunt. Quo factum est, ut omnes res gestae, quae a Leone exponuntur, si indictionum numerum in eas et rerum ordinem persequaris, XVII annis contineantur; sin autem ab anno mundi 6467, quem h. l. commemorat, usque ad annum 6485, quem in fine libri X indicat, rationem ducas, XIX anni praeterfluxisse videantur. CLASS. 2. μεταλλαχότος cod.

gentesimo sexagesimo septimo, cum praedictus Imperator Constantinus relicta vita ad requiem se trans hominem contulisset, filius eius Romanus, qui ex puerili aetate egressus ad virilem iam transibat, principatus administrationem suscepit. Erat is caeteroqui bonus, honesta facie, sermone lepide, specie decorus, plenus omni probitate, erga subditum quemvis benignus ac suavis; sed item voluptatibus iuvenilibus ludisque nimium deditus. Quas ad res qui se sollicitabant, eos, contra atque oportebat, inducebat in palatium. Huic Imperatori Romano in mentem Arabum in Creta potentiam, superbientem illam caedesque adversus Romanos spirantem, cum Dei auxilio evertere. Quippe, clade paulo ante nobis illata in immensum inflati, peroram imperii maritimam populationes maximas faciebant. Quam calamitatem quemadmodum Romani ceperint, summatim dicam. Constantinus Imperator, cum Cretensium arrogantiam incursioneseque repentinas ferre non

τὰς λαθραίους ἐπιδρομὰς, στρατιὰν ἀξιόμαχον συνειλοχῶς καὶ A. C. 959
 τριήρεις ξηφρούσας πυρφόρους μάλ᾽ ἀσχυρὰς, κατὰ τῆς Κρήτης I. Rom. 1
 ἔπεμψεν, ὡς αὐτοβελί τὴν τῆσον αἰρήσων. ἀλλ' ἀνανδρῆ καὶ C
 ἀπειρῆ τοῦ στρατηγού, τομίου θαλαμηπόλου τελοῦντος, καὶ ἀν-
 5 δραίου σκατραφοῦς ἐν τῆς τῶν Παφλαγονίων ὠρημένον (Κων-
 σταντίνος ὄνομα τούτω, Γαγγύλης ἐπικλήσις), εἰ καὶ τῶ τῶν Πατρι-
 κίων ἀρετρειεὶ ἀξιωματι ἐσημνύετο, ἅπαντα ἢ λεχθεῖσα στρατιὰ,
 πλὴν ὀλίγων ἀνδρῶν, κατεκέπη πρὸς τῶν βαρβάρων καὶ παρακώλετο.
 γ'. Ταύτην τὴν ἤτταν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμαῶς ἀνακάλεσα—A. M. 6468
 10 σθαι προθυμούμενος, Νικηφόρον τὸν Φωκῆν, τοῖς μαγίστροις A. C. 960
 ἰδιαπρέποντα καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς στρατευμάτων κατάρχοντα I. Rom. 1
 (Δομῶστικον τῶν σχολῶν Ῥωμαῖοι ἀρχὴν τὴν τοιαύτην ἐπιφημι- D
 ζοσαν), ἄνδρα ῥέετην τε καὶ δραστήριον, ἀγαθὸν τε τὰ πολε-
 μιὰ καὶ τὴν ἰσχὸν ἀνυπόστατον, αὐτοκράτορα στρατηγὸν τῆς
 15 πρὸς τοὺς Κρήτας μίχης κεχειροτόνηκεν. οὗτος τοίνυν ὁ Νικη-
 φόρος, τὴν τῆς Ἀσίας στρατιὰν τῷ βασιλικῷ συνειλοχῶς κελεύσματι Fel. 273 v.
 καὶ ναυσὶν ἐμβιβάσας, καὶ ταχυπλοήσας, πυρφόρους τε τριήρεις
 πλείστας ἐπαγόμενος (δρόμονας ταύτας Ῥωμαῖοι καλοῦσι), τῇ
 Κρήτῃ προσώρμισεν. ἐπεὶ δὲ τῆς ἀποβάσεως ἐδόκει καιρὸς,
 20 ὤδωξε πρακτικῶς, ἣν εἶχεν ἐμπειρίαν ἔργων πολεμικῶν. κλίμα— P. 4
 κας γὰρ ἐπὶ τῶν πορθμείων ἐπιφερόμενος, ταύτας ἐπὶ τὴν ἡΐονα
 προσοφαπλῶν, τὴν στρατιὰν ἐνοπλὸν τε καὶ ἔφιππον ἀπὸ τῆς
 ἠγρᾶς ἐπὶ τὴν ξηρὰν μετεβίβαξε. τῷ δὲ καινῷ καὶ ἀλλοκότῳ

12. Ῥωμαίοις cod., ut sit quasi dativus absolutus ad participium ἐπιφημιζουσιν referendus.

posset, conducto optimo exercitu, triremibus igniferis instructis bene mul-
 tis, expeditionem in Cretam suscepit, velut prima aggressionem insulam oc-
 cupaturus. Atenim ignavia atque imperitia ducis, qui erat spado cubicu-
 laris, homuncio umbraticola Paphlagonia ortus, Constantinus nomine,
 Gangyles cognomento, tametsi amplissima Patriciorum dignitate gloria-
 batur, omnis hic exercitus praeter paucos quosdam milites contrucidatus a
 barbaris ac deletus est.

3. Quod detrimentum sarcire cupiens Romanus Imperator, Nicepho-
 rum Phocam, inter magistros praefulgentem exercitibusque Orientalibus
 praefectum (quam dignitatem Domesticatum scholarum Romani vocant),
 virum strenuum ac navum, bello fortem, vi invicta, ducem gerendo bello
 Cretico summo cum imperio creavit. Nicephorus, contractis Imperatoris
 iussu Asiaticis copiis, illisdemque in naves impositis, celeri navigatione
 usque cum magno igniferarum triremium numero (quas dromonas Romani
 vocant), ad Cretam appulit. Ibi cum tempus videretur excendendi, quem
 usum rei bellicae haberet, ipso facto ostendit. Nam scalas in navigiis
 advexerat: quibus in littus explicatis equites armatos equisque insidentes
 ex mari in continentem transduxit. Barbari, novo atque insolenti specta-

A. M. 6468 τοῦ δράματος καταπλεγόντες οἱ βάρβαροι κατὰ χάραν ἕμενον
 Ind. 3 Ἰλαδὸν, ἀδιάσπαστον συντηροῦντες τὸν συνασπισμὸν, καὶ τὴν
 τῶν Ῥωμαίων ὡς αὐτοὺς ἄφιξιν προσδεχόμενοι. ὁ δὲ τῶν Ῥω-
 μαιῶν στρατηγὸς Νικηφόρος, τριχῆ τὴν φάλαγγα διατάξας, ἀσπί-
 σι τε καὶ δόρασι ταύτην καταπυκνώσας, καὶ τὸ ἐνυάλιον παιωνί-5
 σας, τὸ δὲ σταυρικὸν ἐγκυλευσάμενος προπορεύεσθαι τρόπαιον,
 Βάντιμέτιπος τοῖς βαρβάροις ἐπήει. δεινῆς δὲ μάχης ἀναφράγι-
 σης, καὶ δίκην χαλάξης τῶν βελῶν καταφερομένων, οὐκ ἕμελ-
 λον ἐπὶ πολὺ διακαρτερεῖν οἱ βάρβαροι τὸν τῶν Ῥωμαίων δορα-
 τισμὸν· ἀλλὰ τὰ νῦτα στρέψαντες καὶ τὴν φάλαγγα διαλύσαν- 10
 τες, ὡς εἶχον δρόμον, πρὸς τὸ σφῶν ἀπήεσαν ἔρσημα. οἱ δὲ Ῥω-
 μαῖοι ἐπεπόμενοι, ἀμύθητον τούτων φόνον εἰργάσαντο. τοιοῦ-
 τον μὲν ἢ πρώτη προσβολὴ καὶ διαμάχη πέρασ αἴσιον τοῖς Ῥω-
 μαίοις ἀπηνέγκατο. ἐπεὶ δὲ, ἥπερ μοι εἴρηται, τῷ σφετέρῳ τει-
 χίσματι οἱ βάρβαροι συνεκλείσθησαν, τὰς δυνάμεις συγκαλέσας 15
 Cὸ στρατηγὸς, χάρακα πρὸ τοῦ ἄστεος ἐπήξατο τῶν Κρητῶν· τὰς
 δὲ γε τριήρεις καὶ τὰς λοιπὰς φορτίδας εἰς εὐλίμενον ἐπίκειον
 ἀδρόας ἐλλυμενίζειν διεκελεύσατο, θαλασσοκρυτεῖν τε, καὶ εἴ που
 βαρβαρικὸν ὄρῳεν πορθμείον ἐκπλουν ποιούμενον, τοῦτό τε ἐκ-
 διώκειν, καὶ τῷ ὑγρῷ πυρὶ ἐκτεφροῦν. ταῦτα ἐς τὸ ἀκριβὲς 20
 βουλευσάμενός τε καὶ συμπεράνας, σπειραν λογάδων ἀνδρῶν τῷ
 στρατηγῷ Νικηφόρῳ, ᾧ τὸ ἐπίκλην Παστιλάς, ἐγγυαίξει, ὃς
 γενναῖος ὢν πολλοὺς ἀνέτηλθε πολέμους· καὶ πλειστάκις μὲν ἦλω
 πρὸς τῶν Ἀγαρηνῶν, τσαντύκις δὲ ἐκεῖθεν διέδρα· καὶ πολλὰς

1. ἔρον cod. 9. τῶν τῶν cod. Sed vide infra 82. C.

culo attoniti, caeteratim loco se continebant, indivulsos confertosque ordines servantem, Romanorumque ad se exspectantes adventum. Nostorum dux Nicephorus, tripartita scutisque et hastis condensata acie, bellicum conclamat, et, crucis tropaeo praecire iusso, infestis signis invadit barbaros. Acri commisso praelio, cum grandinis ritu tela caderent, diutius Romanorum phalangem hastis horrentem barbari sustinere non potuerunt, ac terga verterunt: solutis ordinibus quam maximo cursu ad suas munitiones contenderunt. Romani insecuti incredibilem eorum caedem edunt. Tam secundum Romanis exitum habuit primus eorum congressus atque conflictus. Barbari cum in muros, quemadmodum demonstravimus, compulsi essent, dux convocatis copiis pro Cretensium oppido castra munit: triremes reliquasque actuaris naves confertas in statione se tuta continere iubet, simulque mare obsidere, et si quam barbaram navem evectam viderent, eam persequi, et igne humido concremare. Quibus diligenter constituta ac perfectis, manum delectorum militum Nicephoro duci cognomento Pastilae tradit: qui, qua erat virtute, bellis quamplurimis defunctus, quoties a Saracenis captus erat, toties ex eorum manibus aufugerat; neque paucas

οὐδὲς ἐκ τῶν κατὰ πόλεμον χαλκοτυπιῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ A. C. 960
 τῶν στήθων προὐβάλλετο. τότε δὲ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων¹ Rom. 1
 τελῶν, τὴν σπέிரαν παρεληφώς, ἐπὶ καταδρομὴν καὶ κατασκο- D
 πὴν τῆς γῆσου ἰστέλλετο, πολλὰ τοῦ Νικηφόρου Φωκῆ ἐπισκῆ-Fol. 274 r.
 5 ψαντος, γρηγορεῖν τε καὶ νῆφειν, καὶ μὴ πρὸς ῥαστώνην καὶ τρυ-
 φὴν ἀπιδεῖν, ὡς μὴ τι ἀνήκεστον πρὸς τῶν ἐναντιῶν αὐτοῖς κατ-
 τοθῆ· καταδραμόντας δὲ τὸν χῶρον καὶ γενναῖον τι δεδρακότας,
 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον θῦττον παλινοστεῖν.

δ'. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀκραιφνῆ τὰγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις πέφυκε
 10 παραμένειν αἰεὶ, ἀλλὰ τοῖς κακοῖς ἀναμείκται· καὶ παρέπεται
 τοῖς μὲν εὐτυχήμασι συμφοραὶ, ἀντὶ δὲ ἡδοναῖς, μὴ ἔῴσαι κα-
 θαρᾶς τῆς δεδομένης εὐετηρίας ἀπόνασθαι. ὅποιον δὲ καὶ τότε
 Ῥωμαίοις συμβέβηκεν. ἐπεὶ γὰρ τῇ χώρᾳ προσέβυλον, καὶ τρυ-P. 5
 φὴν παντοδαπὴν εἶδρον (εὐδαίμων γὰρ ἡ χώρα, καὶ ὠραίων καρ-
 15 πῶν καὶ χυμῶν ἰδέαις ἐπιεικῶς περιβρίθουσα, εὐβοτός τε καὶ εὐ-
 μηλος), δέον τὰς ἐπισκῆψεις τοῦ στρατηγοῦ, ὡς τὸ εἰκός, δια-
 τηρεῖν, οἱ δὲ παρὰ φάυλον θέμενοι καὶ πολλὰ χαίρειν ταύταις
 εἰπόντες, ἐπὶ ῥαστώνην ἀπέκλιναν καὶ τρυφὴν. τούτων οἱ βάρ-
 βαροι, τοῖς ἐπικαιροτάτοις καὶ ἀμφιλαφεῖσι τῶν ὁρῶν ἔλλοχῶντες,
 20 τὸ ἀκόλαστον τεθεαμένοι καὶ ἀφύλακτον, τῶν δρυμῶν καὶ χηρα-
 μῶν ἐπεκδύντες καὶ ἐς φάλαγγα παραταξάμενοι καὶ συνασπίσαν-
 τες, κατ' αὐτῶν ἐχώρουν. οἱ δὲ, καίπερ ἀκροσφαλεῖς τῇ μέθῃ B
 τελοῦντες καὶ ἀπροχάλικες, ὅμως τοῖς βαρβάροις ἀντεπήσαν καὶ

2. Θρακησιῶν cod., sed vide notam. 5. τρυφῆν cod. 8. κά-
 λιν νοστεῖν cod. 12. εὐητηρίας cod. 15. Vide infra, 86. B.
 41. A.

circumferebat vulnerum bello acceptorum in facie et pectore notas. Tunc vero Thracensibus praefectus, accepta cohorte ad populandam explorandamque missus insulam est, multum obstante Nicephoro, ut attentus esset ac vigilaret, neque inertiae se ac mollitiei committeret, ne qua ipsius calamitas ab adversariis strueretur: concursarent potius regionem, et luculento aliquo effecto facinore ad castra quam primum revertentur.

4. Atenia non incolumia retinentur ab hominibus semper bona, verum admixta malis sunt: prosperam fortunam adversa, laetitiam luctus subsequitur, neque partis commodis pleno frui sinit. Quale tunc quoque Romanis usu venit. Nam cum, in regionem effusi, omnium rerum affluentes copias invenissent (ut est opima, frugibusque laetis succisque variis miro foeta, pascuis laeta et pecudifera insula), cum ducis praescripta diligenter servare debuissent, his neglectis omnino, postque missis, inertiae se dederunt et ignaviae. Quos insidiantes in opportunissimis latebrisque montium barbari cum animadvertissent, sine disciplina ulla agere, sine custodia, e silvis se latibulisque proferentes manu facta catervatim in eos concurrunt. Nostri, quamvis titubantes ebrietate ac temulentia, nihilominus obviam

A. N. 6468 ῥωμαλέως ἀντικαθίσταντο. ἄρτι δὲ τοῦ στρατηγοῦ Παστιλᾶ εὐ-
 Ind. 3 ρώστως διαγωνιζομένου, καὶ τὴν τῶν βαρβάρων διακόπτοντος
 φάλαγγα, ὁ ἵππος, εἰς ὃν ἐνωχέτο, βέλεσι καὶ δορατίοις τὰ
 στέφρα τυπείς, ὀκλάσας διαπεφωνήκει. ὁ δὲ Παστιλᾶς εὐπειτῶς
 τοῦ ἵππου ἀναθορῶν, μέχρι μὲν τινος τῷ φασγάνῳ τοὺς ἐπιόν- 5
 τας ἠμύνητο, καὶ πολλὰ τῶν βαρβάρων φόνον εἰργάσατο. Ἐπεὶ
 δὲ ἔξαιμός τε καὶ καταβελῆς ἐγεγόνει, λειποθυμήσας παρὰ τὸ με-
 ταίχιμον ἔπεσε. τούτου πεσόντος εἰς φαγὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέκλι-
 Cταν, καὶ πρὸς τῶν βαρβάρων δίκην βοσκημάτων ἐναπεσφάττον-
 το, ὡς ἐκ τῆς εἰρημένης σπείρας ὀλιγοστοὺς ἀνασεσῶσθαι εἰς τὰ 10
 στρατόπεδον. τοῦτο τὸ πάθος ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς αἰσθόμενος
 καὶ πολλὰ τῆς ἀβουλίας καὶ ῥαθυμίας τοὺς πεσόντας μεμφάμε-
 νος, ἔτι τε τὸ παλιντροπον κατευλαβηθεὶς τῆς τύχης καὶ ἄστα-
 τον, ἔγνω μηκέτι διαμέλλειν καὶ τὸν καιρὸν κατατρίβειν, κἀν-
 τεῦθεν ἄδειαν ἐνέειναι τοῖς βαρβάροις, ἐνέδρας καὶ λόχους τίθε- 15
 σθαι, καὶ εἰς φάλαγγα συστάδην ἀντικαθίστασθαι· ἀλλὰ παντὶ
 σθένει καὶ πάσαις μηχαναῖς διανύτειν τὸν πόλεμον.

D εἰ. Οὕτω διαλύονται τούτῳ καὶ γνωματεύονται (ἦν γὰρ ἀγγλ-
 νους τε καὶ δραστήριος, ἐννοῆσαι τε τὸ ξυνοῖσον καὶ εἰς πέρας
 ἀγαγεῖν πάντων, ὣν ἴσμεν, ἐπηβολώτατος, σώφρων τε καὶ μὴ 20
 εἰκὼν ἠδοναῖς· καὶ προσέτι δεινὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰ πράγμα-
 τα εἰς δέον μεταχειρίσασθαι, τὴν μέντοι ἰσχὺν καὶ ῥώμην ἀκατα-
 γώνιστος· λέγεται γὰρ πρωταγωνιστοῦ τινος τῶν ἀλκιμοτάτων

Fol. 274 v. βαρβάρων ἀντικαταστάντος αὐτῷ ποτε, τὸ δόρυ κατὰ τῶν στέφ-
 18. Fort. δὴ ἀλύονται.

contra barbaros veniunt, acriter resistunt. At Pastilae duci fortiter pu-
 guanti, dum barbarorum ordines perrumpit, equus, quo vehebatur, sa-
 gittis et hastis in pectus percussus, corruens confoditur. Emicat con-
 festim de equo Pastilas: irruentes gladio aliquantum propellit, magna
 barbarorum caede facta. Ad extremum exsanguis, telis confixus, exani-
 matus inter infesta signa concidit. Quo oppresso in fugam se Romani
 conferunt, et pecudum ritu a barbaris contrucidantur: ut admodum pauci
 ex praedicta manu incolumes in castra pervenirent. Qua clade cognita,
 Nicephorus Phocas, temeritatem desidiamque caesorum valde vituperans,
 fortunaequae mutabilitatem atque inconstantiam veritus, constituit non am-
 plius cunctari tempusque terere, unde fiduciam inderet barbaris, cum la-
 trocinia insidiasque faciendi, tum etiam praelio signisque collatis dimican-
 di: omni vi omnique ratione tollendum esse hoc bellum.

5. Dum ad has se versabat cogitationes, aliud atque aliud subiciente
 animo (ut erat ingeniosus, strenuus, et in consiliis salutiferis cum inveni-
 endis tum exequendis omnium, quos novimus, felicissimus; moderatus,
 minime cedens voluptatibus; admirabilis insuper in temporum rerumque re-
 cto usu, vi autem ac robore invictus: nam dicitur, cum propugnator ali-
 quis ex fortissimis barbaris contra illum veniret, in pectus eius lanceam

των τὸν Νικηφόρον ἰθύναντα καὶ ἀμφοτέροις ἀσόμενον, ὅπως A. C. 960
γενέσθαι σφοδρὰν τὴν ἀντίρρρισην, ὡς καὶ διαμπερές τὸ δόρυ διε- I. Rom. 1
θεῖν, καὶ ἀμφω διατεμεῖν τὰ μέση τοῦ θύρακος), ἔννοια γούν P. 6
ἐπῆλθεν αὐτῷ, κύκλῳ τὸ ἄστν περιελθεῖν καὶ ἐς τὸ ἀκρεβές τοῦ-
5 το κατασκοπῆσαι, ἵνα ὅποι παρείκοι προσαγάγη τὸν πάλμιον.
περιελθὼν οὖν καὶ τὴν ἄλλως δυσέμβολον περυνκὸς ἰδὼν καὶ δυσ-
πρόσοδον· ἐκ τοῦ θάτερον μὲν γὰρ πλευροῦ τὴν θάλατταν εἶχε
φρουρὰν ἀσφαλῆ, κατὰ θάτερον δὲ ἐπ' ἀγχωμάλου καὶ ἰσοπέδου
λίθου ἠρήριστο, ἐφ' ἣ τὰ γείσα τεθεμελιώτο, τὸ τε δόμημα
10 καινόν τι προῦβύλλετο καὶ ἀλλόκοτον· ἐκ χοδὸς γὰρ καὶ τριχῶν
αἰγῶν καὶ ὑέλων συντεθειμένων καὶ ἐπικεικῶς συμπεπιλημένων
ῥαδομήμητο· εὐρὸς τε τοσοῦτον ἔφερεν, ὅσον ἀμάξας δύο εἰπετῶς
ἔχειν κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἐναλλάξ διοδεύειν περιδρομον, ἐς ὕψος B
τε ἀποχρώντως ἦτο· καὶ προσέτι ταφρεῖαι δύο ἐς εὐρος ὅτι μᾶ-
15 λιστα καὶ βύθος ἰκνούμεναι περίξ αὐτοῦ ὠρωρόχατο. τοῦτο ἐχυ-
ρὸν, ἥπερ εἶρηται, καὶ δυσύλωτον ἀτεχνῶς καταμαθῶν, τοιαῦ-
τόν τι ἀπτεχνῶζεται. ἀπὸ τῆς πρὸς νότον τετραμμένης ῥηγγί-
νος ἀρξάμενος οἰκοδομεῖν μέχρι τῆς ἐπὶ θάτερα ἠϊόνος, τὸ δῆκον
τῆς χέρσου ἐρκῶ διατειχίζει, καὶ πρὸς πόντον τὸ τῶν Κρητῶν
20 ἄστν καθεργγνυσιν, ὡς μὴ ἔχοιεν εὔπετῶς τῇ χέρσῳ προσεπιβαλ-
νειν οἱ βύρβαροι, ὅτε καὶ βούλοιντο, ἐπ' αὐτῷ δὲ κεῖσθαι, πο-
λεμητῆα εἶναι, καὶ μὴ, ὅποτε καὶ τοῦτο δοκεῖ. τὸ τοιοῦτον δὴ C

2. καὶ ὡς cod. 8. ἰσοπεδοῦς cod., hoc est ἰσοπεδοῦς. 19. Κρη-
τῶν secunda manu ad oram suppletum est.

direxisset Nicephorum; cuius ambabus manibus adactae tam vehementem
fuisse ictum, ut, per corpus transiecta, utramque partem thoracis per-
foraret), cogitatio, inquam, eum subit, circumire oppidum ac perspicere
diligenter, ut qua daretur locus admoveret bellum. Circuitione facta cum
omnino captu adituque difficile videret: quod ex altera parte pro firmo
munimento mare habebat, ex altera erat aequali superne ac planae pe-
trae impositum, qua moenia nitebantur: simul quod novum quoddam et
inasitatum genus munitionum praetendebat: aggere enim pilisque capri-
nis ac quillis, mixtis inter sese et probe confertis, instructae erant: la-
titudinem amplectebantur tantam, ut currus duo per crepidinem sine
molestia circum commeare possent: altitudo idoneo spatio eminebat: in-
super fossae duae in latitudinem quam maximam altitudinemque cavatae cir-
cumductae erant. Oppidum ubi intellexit munitum, quemadmodum demon-
stravimus, et captu difficile prorsus esse, hanc technam contra commentus
est. Initio muniendi a littore, quod ad meridiem spectat, facto, usque ad
alterum litus, spatium, qua mare intermittit, vallo firmat, ad pontumque
seponit oppidum Cretensium, ut iam non amplius sine periculo barbari in
terram, quando cuperent, exire possent, e seque penderet praelium com-
mittere, nec ne, si quando hoc quoque expedire videretur. Ita vallo ce-

A. M. 6468 *τειχίον θῦττον συμπεράνας ὁ Νικηφόρος, ἐφ' ἕτερον ἠπείλετο*
 Lud. 8 *τρόπαιον, ὅπερ ὁ λόγος αὐτίκα δηλώσει. παρὰ τὴν στρατήγιον*
σκηπὴν τοὺς ἐν τέλει συγκαλεσάμενος, καὶ γεωνοτέρᾳ χρῆσάμε-
ρος τῇ φωνῇ, ἔλεξε τοιάδε·

ς. „Τὸ μὲν ὠμὸν καὶ θηριῶδες τῶν τῆς παιδίσκης ἐκγόνων, 5
 τῆν τε τούτων καταδρομὴν καὶ τὸν ἀνδραποδισμόν, ὅσα φονιω-
 δῶς Ῥωμαίοις ἐργάσαντο (καὶ ταῦτα νῆσον παροικοῦντες τὴν ὑπ'
 D αὐτοῖς τεταγμένην, εἰ καὶ μοχθηρὰ τύχης παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς
 ἐγρόναι), οἶομαι μηδένα λήσειν ὑμῶν. ἢ γὰρ οὐκ ἀνοίχτος
 μὲν ἢ παράλιος πᾶσα σχεδὸν ἐκ τῆς τούτων ἀπαγωγῆς; οὐκ ἔρη- 10
 μοι δὲ τῶν νήσων αἱ πλείους τῇ τούτων καταδρομῇ; δι' ἃ οὐκ
 ἤνεσχετο πάντως ἢ πρόνοια μέχρι καὶ τοῦ παντός, τοὺς ψεύστας,
 τὰ θηρία τὰ κάκιστα, τὰς ἄργὰς γαστέρας, καταθοινεῖσθαι λαὸν
 τὸν Χριστιάνουμον· ἀλλὰ τῇ τοῦ κρατοῦντος ῥοπῇ ἡμᾶς ἐνταῦθα
 διεπεραιώσατο, ἐπταπλασίως αὐτοῖς ἀποδοῦναι τὸ ἀνταπόδομα, 15
 ὃ ἀνηλεῶς ἡμῖν ἀνταπέδωκαν. τεκμήριον δὲ τῶν λεγομένων ἢ
 προβῶσα νίκη. ἔρτι γὰρ διαπόντιοι σχεδὸν τελούντες, καὶ μηδὲ

P. 7 *τὴν ἐκ θαλάττης ναυτίαν ὀλοσχερῶς ἀποκτύσαντες, ἕμα τῷ ἐπι-*
 Fol. 275 *ρ. βῆναι τῆς νήσου τῇ τοῦ κρείττονος ἀρωγῇ μαχαίρας ἔργον πλεί-*
στους τῶν βαρβάρων ἐθίμεθα· τοὺς δὲ περιλειφθέντας αὐτῶν 20
ἀπονητὶ τῷ ὅσπερ περιεκλείσαμεν. ἐκλιπαρῶ οὖν, συστρατιώται,
μὴ πρὸς ῥαστώνῃ ὑμᾶς ἀπιδεῖν καὶ τρυφήν· ἔξ ὑπογυίου γὰρ
ἡμῖν τοῦ πτώματος τὸ παράδειγμα. εἰ γὰρ τὰς ἐμὰς ἐπισκήψεις
οὖν τῷ Παστιλᾷ Νικηφόρῳ οἱ προκατασκοπεῖν σταλέντες τῆς χῶ-

2. Fort. Παρά τε. 11. πλείαις cod. 13. καταθοινεῖσθαι. Sic cod.

litter perfectæ, Nicephorus ad alteram contendit victoriam, quam evestigio oratio declarabit. Prius vero, convocatis in praetorium praefectis, clariore voce usus, dicere sic est exorsus:

6. „Et crudum ferumque ingenium filiorum ancillae, et incursiones rapinaeque quibus vexaverunt Romanos (idque iniqui in insula a se occupata, tametsi ea propter iniquitatem fortunae ad Saracenos venerit), neminem vestrum ignorare puto. Quid? nonne ora maritima prope tota ob eorum raptus inhabitabilis? nonne insularum pleraeque incursionibus eorum desertae? Quare providentia non tulit, mendaces istos, belluas importunissimas, ventres inertes, perpetuo depasci populum a Christo nuncupatum; sed numinis auxilio nos huc traiecit, septifariam illis persoluturos retributionem eorum quae sine commiseratione ulla in nos commiserunt. Testis eorum quae dico est recens parta victoria. Etenim vixdum e mari emergentes, ne nausea quidem ex navigatione penitus excussa, simul atque insulam ingressi sumus, divini numinis auxilio barbarorum quamplurimos contrucidavimus: qui supererant parvo negotio in oppidum conclusimus. Quae cum ita sint, commilitones, obtestor, ne ad inertiam et molliem inclinatis: ex recenti calamitate nobis adest exemplum. Quod si missi cum Nicephoro Pastila ad explorandam regionem excursores mandata peracti

ρας ἐφύλαξαν, καὶ μὴ ἐς τρυφήν καὶ τὴν ἄλλην ἀπέκλεισαν ἡδο- A. C. 960.
 τήν, οὐκ ἂν τοιαύτη πανολεθρία ἀπόλωντο. τῶν δέ, τούτων I. Rom. 1
 ἀλογήσαντες, τῆς σφῶν ἀβελτηρίας ἠνέγκαντο ἐπιχειρεῖν. δὲ οὖν
 τὸ τῶν ἐταίρων πτώμα εὐλαβηθέντας τήφειν τε καὶ προσέχειν, B
 5 καὶ ὅλη σπουδῇ καὶ ῥώμῃ ξεφρονῆσαι καὶ ἀνιχνεύσαι τὰ ἔλλοχῶν-
 τα τῆδε βάρβαρα θηρία, καὶ τῶν χηραμῶν καὶ φωλεῶν ξερού-
 σαντας ἀπωλεία παραπέμψασθαι. μὴ οὖν νωθεῖα καὶ μέθη προῖ-
 στάμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλὰ Ῥωμαῖοι τελοῦντες τὸ νεανικὸν καὶ
 γενναῖον τῆς ἡμῶν εὐγενείας παράστημα ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐπιδειξό-
 10 μεθα.”

ζ. Εἶπεν ὁ στρατηγὸς, καὶ δῆτα τὸ στρατεύμα ἀνευθάρησέ
 τε, καὶ ἐπεκρότησε, καὶ τῶν κουλεῶν τὰ ξίφη σπασάμενον, ἀν-
 θόρμητον ἦν ἐπεσθαι τούτῳ, καὶ πειθαρχεῖν, ὅποι καὶ βούλοιο. C
 ὁ δὲ ἀτρεμεῖν τέως καὶ ἡρεμεῖν διεκέλευεν, ἕως ἂν αὐτὸς ἐπισκή-
 15 ψῃ ἔργον ἔχουσαι, ὀπηνίκα καὶ δεῖ. ἄρτι δὲ τῶν νυκτῶν ἄωρι
 τὸ νεανικὸν καὶ ἀκμαῖον διακριδὸν τοῦ στρατοῦ προσεταιρισάμε-
 νος, ἡσυχῇ ὑπέβηε τοῦ χάρακος, ὡς μὴ αἰσθοντο τὴν τούτων
 οἱ βάρβαροι ἄπαρσι, καὶ δεινὸν τι τῇ καταλυφθίῳ στραταῖ
 σκαιορήσοιτο. ἔξελθὼν δὲ τοῦ χάρακος, καὶ μέρος τῆς χώρας
 20 καταδραμῶν, ἐπεὶ πρὸς τῶν ἐζωγρημένων ἀνέμαθεν, ἐπὶ τι γαῶ-
 λοφον στρατιῶν βαρβάρων ὡσεὶ μυριάδων τεττάρων ἀθροῖσθαι,
 ὡς ἂν ἐξ ἐφόδου ἀπροόπτως τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέλθῃ, καὶ τῆς τε D

1. ἀπέκλεισαν. Ita cod. Lege ἀπέκλιαν, ut supra 5. A. et infra 77. D.
 ἐς ἄφαστήν καὶ πότους, κατὰ τὸ εἶκος, ἀποκλίνατος. 3. ἀμεί-
 τηρίας cod. 7. προϊστάμεθα. Sic cod. sicut postea ἐπιδειξόμεθα.
 12. ἀφθόρμητον cod., ut paulo post τοῦτο et βούλοιοτο.

essent mea, neque delectationi dedissent sese voluptatibusque omnibus, num-
 quam fuissent tam funditus deleti. Verum ii quidem, praeceptis meis post-
 positis, imprudentiae suae poenas pependerunt. Oportet igitur vos, com-
 militonum casum reformidantes, vigilare atque attendere, omnique dili-
 gentia ac vi indagare et investigare istae latitantes belluas barbaras, ut
 ex cavernis latebrisque protractas ad interitum eas redigamus. Postremo,
 ne in segnitie et vinolentia teramus tempus, sed Romani simus, et fortem
 acobilem animum stirpis nostrae in certaminibus ostendamus.”

7. Hac habita oratione a duce, exercitus erecto animo plausum dedit,
 gladiisque e vagina eductis ad sequendum quo vellet imperataque facienda
 promptissimus est factus. Tametsi ille tunc quidem monuit, sustinerent se
 tantisper atque quiescerent, donec ipse tempore idoneo iuberet ad rem ge-
 rendam accedere. Intempesta autem nocte cum fortissimo atque expeditis-
 simo quoque, selecto et cohortibus, castris egreditur silentio, ne barbari,
 discessu eius cognito, aliquid calamitatis relicto exercitui molirentur. Ipse
 e castris profectus, cum partem regionis percurrisset, ex captivis compe-
 rit, in loco quendam edito exercitum barbarorum colligi ad quadraginta mil-
 lia, ut de improvise facto impetu Romanos adoriretur, hisque ex insula

- A. M. 6468 νήσον τούτους ἀπελάσῃ, καὶ τοὺς σφετέρους τῆς τοῦ ἄστειος ἀπαλά-
 Ind. 3 λάζῃ καθέρξεις. τούτων ἀκηκοὺς ὁ στρατηγὸς καὶ τὸν ἐφετό-
 μενον τῶν λογάδων στρατὸν πανηγύριον διαναπαύσας, πρὸς ἐσπέ-
 ραν βαθεῖαν ἀπάρας καὶ ἡγεμόνας τῶν τόπων ἰθαγενεῖς ἀνδρας
 ἀνεληφώς, ἐπεὶ καὶ τὸ σεληναῖον φῶς ὑπέλαμπε, πεπληρωμένης 5
 τῆς μῆνης οὕσης, συντέλων ἐσπευδε, μηδὲν τάχους ἀνίσει· καὶ
 δὴ κυκλόθεν τὸν γεώλοπον περιεστοίχισεν, ἵνα βαθὺν οἱ βάρ-
 βαροι ὑπνον ἐκάιδον. κᾶπειτα τὰς σάλπιγγας ἐπηχῆσαι καὶ τὰ
 τύμπανα παταγῆσαι ἐγκελουσάμενος, διὰ τοῦ γεωλόπου ἐχώρει.
- P. 8 οἱ δὲ βάρβαροι, τὸν ψόφον τῶν ὄπλων αἰσθόμενοι, ψιλοὶ καὶ 10
 ἀπαράσκειοι ὄντες, καὶ τῷ ἀπροόπτῳ τῆς ἐφόδου καταπλαγέ-
 τες, εἰς φρυγαδεῖαν ἀπέκλιναν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἀπαλλάξαι, τῆς
 ὑπωρείας ἀπίσης κατεχομένης τῇ Ῥωμαϊκῇ φάλαγγι. ἀκοντιτὶ οὖν
 ἐν μικρῷ χρόνῳ ῥοπή τὸ τῶν τεττάρων κυριάδων τῶν βαρβάρων
- Fol. 275 ἤβηδὸν παραπίωλετο πλήθος, ἔργον γεγονὸς αἰχμῆς Ῥωμαϊκῆς. 15
 ἀλλὰ τῷ τοιοῦτῳ καινῷ τροπαίῳ ἕτερον ὁ στρατηγὸς ἐξήρτυε τρό-
 παιον. τοῦ γὰρ πεισόντος πλήθους τὰς κάρας ἐκτεμεῖν διωρίσα-
 το, καὶ τεύτας ταῖς πήραις ἐνθέντας μετακομίσαι πρὸς τὸ στρα-
 Βτόπεδον· μισθὸν δὲ τῷ κάραν κομίζοντι δίδοσθαι διεβεβαίουτο
 ἀργύριον. τοῦτο τὸ δόγμα ἄσμενως δεξάμενος ὁ στρατὸς, καὶ 20
 μάλιστα τὸ τῶν Ἀρμενίων στίφος, τὰ βαρβαρικὰ ἐναπέτεμε κάρ-
 ρηνα καὶ ταῖς πήραις ἀπέθεντο. ἐννύχιόν τε ὁ στρατηγὸς ἀφί-
 κητο κατὰ τὸ στρατόπεδον.

η'. Τῇ δ' ὑστεραία ἄρτι τοῦ φωσφόρου τὸν ὀρζοντα παρα-

2. τοῦτον cod. 6. Leg. ἀνιείρ. 9. τὰ σύμκαυ ἀπαταγῆσαι cod.
 15. ἤβηδῶν cod. 19. διαβεβαιοῦσθω cod.

eiectis suos obsidione oppidi liberaret. Iis rebus cognitis, dux lectam man-
 num, quam secum habebat, toto eo die quieti se dare iussit: ad multam
 vesperam profectus, nactusque indigenas itinerum duces, cum ad haec si-
 derea claritas a plena luna subluceret, citato itinere contendit, nihilque
 de celeritate remisit, donec armis cinxisset tumulum, in quo barbari alto
 somno tenebantur. Tum tabis inflari, tympanis pulsari iussit, montem
 invadit. Audito armorum strepitu, barbari, nudi, imparati, insperato in-
 cursa exterriti, fugae se commendant. Verum non erat evadendi facultas,
 propterea quod montis radices a Romana acie tenebantur. Ita parvo tem-
 poris momento barbarorum multitudo ad quadraginta millia funditus deleta
 est, telisque Romanorum contrucidata. Quo novo tropaeo alterum tropaeum
 dux adornavit. Multitudini caesorum capita praecidi iussit, saccis-
 que condita in castra deportari, affirmans unicuique, caput sibi afferenti,
 mercedis loco se numeraturum nummum argenteum. Id edictum cum reliquis
 exercitus, tum maximo cohortes Armeniae studiose receperunt, hostiumque
 amputata capita in saccos indiderunt. Dux de nocte in castra rediit.

8. Postridie huius diei, cum ab ora coeli erectus lucifer ad poli for-

μέθοντος καὶ πρὸς τὴν τοῦ πόλεως μεταβαίνοντος ἄντυγα, ἐπὶ A. C. 960
 τῶν δοράτων περιπέρειν τὰς τῶν βαρβάρων κάρας προσέταττεν, L. Rom. 1
 ἐπιστιχῶς τε παρὰ τὸ τεῖχος, ὃ αὐτὸς ἰδέματο, καταπηγνύειν
 αὐτὰ· τὰς δὲ καὶ διὰ τῶν πετροβόλων ὀργάνων ἐπὶ τῷ ἔσπετι ἐκ-
 5 σφενδονῆν. τοὺς δὲ Κρήτας, τὴν ἐπιστιχὸν τῶν δοράτων τάξιν C
 καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐμπεταρμένους κάρας ἀθρήσαντας, τὰς δὲ κα-
 τὰ τὸ ἔσπευ ἐσφενδονωμένας καὶ ταῖς ἐπάλλεσι προσαρασσομένας
 τοῦ ἔσπετος, καὶ ταύτας τῶν ἠμοειδῶν καὶ συγγενῶν εἶναι ἀκρι-
 βῶς ἐπιφρασμένους, φρίκη μὲν ἐκ τοῦ εὐθέως καὶ ἀλλοίωσις ἦρει
 10 φρενῶν, καὶ παρὰ τὴν οἰκτρὰν καὶ ἀπροσδόκητον ἔθιν ἐπεπή-
 γισαν. ἐντεῦθεν ἀνδρῶν οἰμωγαί, καὶ κωκυτὸς τῶν γυναικῶν
 ἤκούετο, καὶ σχῆμα τὸ ἔσπευ κατεῖχεν αἰώσεως, ὀλοφυρομένων
 ἐκπύτων καὶ ἀποκλαιόμενων τὰ φίλατα. ἀλλὰ καὶ ὡς οὐκ ἔμελλ-
 15 εῖν αὐτοῖς Ῥωμαίοις εἶξαι καὶ σπείσασθαι· τῷ ἔρμηνῳ δὲ πύσνοι
 τοῦ σφετέρου πτολίσματος, παρήθηρόν τε τὰς προθυμίας, καὶ D
 κωδωπλισμένον τὴν τῶν Ῥωμαίων παρετηροῦντο ῥοπήν, ἴν', εἴ
 τις ἐκῆι, ἀμύνοντο. ὁ δὲ στρατηγὸς, τῇ σάλπιγγι σημήνας
 τὸν πόλεμον, ἐξέφομενέστερόν τε διακινδυνεύειν ἐγκλευσάμενος,
 τῷ τείχει προσῆγε τὸ στράτευμα. καὶ δῆτα τῆς μάχης ἀναρῶ-
 20 ρήσεως ἦν ὄρεῖν ἔργα χειρῶν καὶ τόλμης γιγνόμενα ἔμπλεα, πολλα-
 χῆ τῶν δοράτων ἀκοντιζόμενων, καὶ τῶν βελῶν δίκην χειμερίων
 νεφίδων ἐκπεμπομένων, καὶ θαμινὰ τῶν λίθων τῶν πετροβόλων
 ὀργάνων ἀφριεμένων, καὶ ταῖς ἐπάλλεσι προσαρασσομένον. οἱ δὲ
 βάρβαροι καὶ αὐτοὶ τῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης ῥωμαλέως ἀντη- P. 9
 25 γωνίζοντο, ἐκ τοῦ τείχους τε ἀμυνόμενοι καὶ ἀντιτοξεύοντες, καὶ

13. Leg. Ἰμπίλον.

necem se sustulisset, barbarorum capita partim hastis praefixa ante vallum,
 quod ipse duxerat, per ordines sisti iussit, partim tormentis missilibus in
 oppidum conilici. Cretenses, ubi ordinatam hastarum seriem, et fixa in il-
 lis capita, alia autem in civitatem sparsa ad pinnaeque oppidi allia con-
 spexerunt, quod popularium ea esse atque cognatorum praecclare intellexe-
 rant, horror evestigio tenuit mentisque perturbatio, et insperato specta-
 culo obringerunt. Audiebantur virorum ululatus, mulierum lamenta, fuit-
 que quasi capti oppidi species, miserantibus omnibus carissima pignora, at-
 que complorantibus. Quoniam ne sic quidem cedere Romanis manusque
 dare voluerunt: verum munitione confisi oppidi animos incitabant, armati-
 que Romanorum impetum praestolabantur, eo consilio, ut invadentem quem-
 que propulerent. At dux, tuba signo dato, hortatus milites ut forti ani-
 mo periculum capesserent, moenibus admovit exercitum. Commissa pugna
 conspiciebantur facta, vi et audacia plena: passim spargebantur hastae a
 turris hiberinae ritu emittebantur sagittae: sine intermissione rotabantur a
 tormentis, ad pinnaeque allidebantur saxa. Item barbari quoque urgente
 necessitate fortiter praeflabantur, ex murisque resistentes sagittis pugnam

πελέκεις ἄνωθεν ῥιπτοῦντες, καὶ ταλαντιαίους λίθους ἐπαφίεντες· καὶ οὐδὲν ὄ, τι παρῆτο τούτοις τῶν εἰς τὸ πολεμεῖν ἀμυντηρίων, καὶ οὐχ ἦττον ἀντιέδρων, ὧν ἔπασχον. ὁ γὰρ προφανῆς κίνδυνος Fol. 276 r. καὶ ἡ τῆς σωτηρίας ἀπὸ γνῶσις παρεκρότει τούτους ὑπὲρ δόναμιν ἀγωνίεσθαι, καὶ τοῖς δυσμενεῖσι παραβόλως ἀντικαθίστασθαι. 5

B. 9'. Νικηφόρος δὲ, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, ἐπεὶ καὶ τὸν A. M. 6469 περίβολον τοῦ ἕστεος ἐχυρὸν τε ἀτεχνῶς ἔώρα, καὶ τὴν ἄλλως Ind. 4 δυσέμβολον καὶ ἀνάλωτον (ἐθ' γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐεπίβατος ἦν, A. C. 960 εἰς ἕψος ὅτι πλεῖστον ἡμέρας, καὶ δυοὶ ταφρεῖαι διεξωσμένοις εἰς βράδος ὀρυφνημέναις ἀνάλογον), καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἀπό- 10 γνωσιν καὶ ἀντίστασιν τὸ μέτρον ἐκβαλόνουσαν· ἔγνω, μὴ θανα- τῶσι καὶ ἀπονενομημένοις ἀνδράσι συμπλέεσθαι κάτωθεν, καὶ ἀνηγνῶσις ἐπιχειρεῖν, ὑψόθεν τε βάλλεσθαι, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐς οὐδὲν δέον διαφθεῖρειν παράταξιν· τῷ δὲ λιμῷ παραδῶσκιν τὸ ἕστν, ἕως ἂν τὰς ἐλεπόλεις καὶ ὅσα εἰς τοῖς τοῖς τοῖς τοῖς 15 Cῶργανα δεόντως ἐπισκευάσοιτο. ταύτη τοι καὶ τὸν πόλεμον ἀνα- βύλλεται, καὶ τῇ σάλπιγγι τὰς στρατιωτικὰς ἀνακαλεσάμενος φύλαγγας, ἐς τὸν χύρακα ἀπεφοῖτα. καὶ τοῦτον κεκλῶθεν ἐρ- κίω καὶ ταφρεῖαι ἱκανῶς ὀχυρώσας, τὸν τε στρατὸν διεγύμναζε, καὶ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις πολλὴν τὴν ἐμπειρίαν ταῖς φύλαγγ- 20 ξιν ἀπειθίετο, καὶ τὰς ἐλεπόλεις ἐκλογῇ τεχνιτῶν ἐτεκταίνετο, ἐκ-δρομάς τε καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐκ τοῦ παρεκόντος ἐποιεῖτο, καὶ αὐτόθι πανουδὶ πρὸ τοῦ ἕστεος διεχέμαζεν.

8. ἀμυντηρίων cod.

invadunt, bipennes desuper deficiunt, ingentis magnitudinis saxa devolvunt: postremo, nullum defensionis bellicae genus omnino praetermittunt, neque minus inferebant detrimenti, quam patiebantur. Impellebat eos periculum manifestum ac desperatio salutis, ut supra vires dimicarent, adversariisque audacissime resisterent.

9. Quamobrem Nicephorus Romanorum dux, ubi et moenia oppidi firma prorsus, omninoque accessu et captu difficilia (haudquaquam enim extemporalis impetu conscendi poterat murus, cum in altitudinem sublatus plurimam, tum duabus praecinctus fossis in altitudinem consimilem depressis), et barbarorum desperationem vidit, atque propugnationem extra modum acrem: statuit, non amplius cum devotis morti dementibusque hominibus ex inferiore loco manum conferre, remque tentare summae difficultatis, et Romanum exercitum inutiliter telis superne deiectis atque internecioni obijcere: fami potius tradendum esse oppidum, donec testudines caeterasque ad oppugnandum excogitatas machinas idoneas comparasset. Itaque dilata dimicatione tuba militum agmina revocavit, et in castra reduxit. Quibus vallo ac fossa quantum opus erat munitis exercebat milites, et quotidianis studiis ut peritissimae belli gerendi legiones evaderent: effecit. Ipse interea machinas ab operariis delectis fabricari, excursiones velitationesque pro facultate fieri iussit, atque ibi cum omnibus copiis pro oppido hiemem peregit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER II.

ARGUMENTUM.

Bellum Ciliciense (Cap. 1). Leo Phocas, Hunnis in Europa victis, in Ciliciam contra Saracenos mittitur (2). Eius oratio ad exercitum (3. 4). Chambdanis clades et fuga. Leonis Phocae triumphus (5). Nicephorus Phocas Candiam iterum oppugnatam (6) admotis machinis espugnat (7). Creta subacta, novum oppidum Temenos conditur. Nicephori triumphus (8). Eiusdem expeditio in Asiam. Sesaginta Saracenorum castella capta (9). Romani Imperatoris mors. Basilus et Constantinus, filii eius infantes, cum matre Theophano imperium suscipiunt (10). Nicephorus victor ex Asia rediit, evitatis Iosephi cubicularii insidiis (11), Polyeucte patriarcha auctore, praetor Asiae a senatu renunciatur (12).

α'. Ὁ μὲν δὴ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς Νικηφόρος ἐς τὴν τῶν A. M. 6469
Κρητῶν νῆσον, ἥπερ μοι εἴρηται, ἤδη τὴν Ῥωμαϊκὴν περαιω- ^{Ind. 4}
σάμενος δύναιμι, καὶ τῶν Ἰθαγενῶν βαρβάρων ἐν τῇ συστάδῃν I. Rom. 2
μάχῃ τοὺς μὲν παρανόλωμα μαχαίρας ἀπεργασάμενος, τοὺς δὲ Par. 10
5 περιλειφθέντας ἀπονητὶ τε καὶ ἀκαρῇ τῷ ἄστει συγκλείσας, ἀ-
τόδι τε διεχέμαζε, καὶ τὸν στρατὸν ὀσημέραι τῷ πολεμῆν ἐξε-
παίδευεν. ἐν τούτῳ δὲ Χαμβδᾶν, ὁ τῶν τῆς Κιλικίας προσολ-
κῶν Ἀγαρηῶν ἀρχηγός, ἀνὴρ ἀγγλίνους τε καὶ δραστήριος, ἐμ-

1. In hunc modum Romanae militiae magister Nicephorus, copiis in Cre-
tam insulam, ut supra dictum est, traiectis, partim incolentium barbaro-
rum collatis signis deleverat: parte quae superfuerat celeriter parvo nego-
tio in oppidum compulsa, eodem in loco hibernabat, militesque quotidie
ad bellum exercebat. Dum haec geruntur, Chambdan, Saracenorum Cil-
ciae finitimorum princeps, homo acutus et strenuus, rei militaris a puero

Leo Diaconus.

- A. M. 6469 *πειρία τε πολέμων ἐκ νεότητος ἀπάντων τῶν ὁμοειδῶν ἀδριέως*
 Ind. 4 *ὑπερτερῶν, ἐπεὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς ἤσθετο δυνάμεις ἐκπλοῦν καὶ*
Ῥωμαίων ποιουμένας κατὰ τῶν Κρητῶν, ἔγνω πρὸς αὐτοῦ τὸν και-
ρὸν εἶναι, ἀδεῶς τε τῆς ἀνατολῆς καταδραμεῖν, ὅσσον ἡ Ῥωμαϊκὴ
διέπει ἀρχή, καὶ τοῦτο ληθῆσασθαι ἀναμιμνῆσθαι, καὶ πλοῦτον συναγεῖ-
σθαι πλείστον, καὶ κλέος ἀείμνηστον ἀπενέγκασθαι. καὶ δῆτα τὸ
ἀκμαῖον καὶ νεανικὸν τῶν Ἀράβων καὶ Ἀγαρηνῶν συναλίσας, κατὰ
τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐχώρει, πᾶν τὸ παραπίπτον κατεμπιπρῶν
καὶ λείαν τιθέμενος. ὃ δὲ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς, τὴν ἔφοδον τού-
 Dτου *αἰσθόμενος καὶ τὴν ὑπαιθρον καὶ βίαιαν καταδρομὴν, Λέον- 10*
 Fol. 276 *ν. τα τὸν Φωκῶν, ὁμαίμονα τοῦ Νικηφόρου τελούντα, καὶ τῶν*
τῆς Εὐρώπης στρατιωτικῶν καταλόγων κατάρχοντα (Δομέστικον
δύσεως Ῥωμαῖοι τὴν τοιαύτην ἀρχὴν ὀνομάζουσι), τῷ Χαμβδῶν
ἀντίξουν ἐκπέμπει· ἄνδρα γενναῖον καὶ νεανικόν, φρενήρη τε δια-
φερόντως, καὶ τὸ ξυνοῖσον ἐν περιστάσειν ἐπιφράσασθαι πᾶν- 15
των, ὧν ἴσμεν, ἐπιβολώτατον· ᾧ θεία τις, οἶμαι, κατὰ τὰς
μάχας συνεμάχει ῥοπή, ἕπαν τὸ ἀντίπαλον καταστρεφομένη καὶ
τιθεῖσα ὑπόσπονδον.

- P. 11 β'. *Πολλῶν γὰρ αὐτῷ συβραγέτων πολέμων παρὰ τὸν τῆς*
στρατηγίας καιρὸν, οὐδέποτε τοῦ ἀντικαθισταμένου ἀπῆλθε μειο- 20
νεκτῶν, ἀλλ' αἰεὶ τὸ πλεόν τῆς νίκης ἀποφερόμενος. τῷ τοι καὶ
Σκυθικῆς στρατιᾶς τὸν Ἰστρὸν περαιοθείσης τὸ κατ' ἐκεῖνο και-
ροῦ (Οὐγγους τὸ ἔθνος κατονομάζουσιν), ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ὃ

8. Ἀράβων] Ἀράβων cod.

tractatae usu inter populares suos omnes citra controversiam praestans, ubi intellexit Romanas copias maritimam contra Cretenses expeditionem suscepisse, tempus idoneum existimavit ad impune invadendum quicquid in Oriente Romanorum potestate teneretur, idque incruento milite vastandum: inde se et oppes plane magnas et gloriam perpetuam reportaturum. Ita florentem ac firmum Arabum et Saracenorum, quem coegerat, exercitum in fines Romanos ducit: obvia quoque incendit et diripit. Cognita eius incursione atque impetu, aperta vi facto, Romanus Imperator Leonem Phocam Nicephori fratrem, qui copiis Europae praeerat (Domesticum Occidentis Romani hoc officium appellant), adversus Chambdanum misit. Erat Leo vir strenuus, animo forti, prudentia singulari, ad optima pro temporibus consilia invenienda unus omnium, quos quidem novimus, felicissimus; quem divinum aliquod, opinor, in bellis adiuvabat numen, adversarios illi omnes subiciens, obnoxiosque reddens.

2. Etenim, cum in curriculo imperiorum bella geassisset plurima, nunquam tamen inferior discessit ab hoste, sed victoriae palmam semper consecutus est. Velut cum tunc exercitus Scythicus Istrum traiecisset (Hunnos gentem nominant), neque Leo dux aperto Marte decernere cum illo

στρατηγὸς Λέων ἔξ ἀντιπάλου ταύτῃ συμπλέκεσθαι, υπεράρι- A. C. 961
 θμον ἐπαγαλλομένης τὸ πλῆθος τῆς φάλαγγος, σπανίζουσαν αὐ- I. Rom. 2
 τὸς καὶ οὐκ ἀξιόμαχον ἴλην στρατιωτῶν ἐπαγόμενος, ἔγνω μὴ ἔς
 προὔπτον κίνδυνον φέρων ἐνσεῖσαι αὐτόν τε καὶ τοὺς συνεπομέ-
 5 νους, λαθραίως δὲ μᾶλλον τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσεῖν, καὶ τι γεν- B
 ναῖον δρᾶσαι καὶ ἀνδρικόν, καὶ δόξαν εὐκλεῖ σφετερίσασθαι,
 ἄρι γοῦν διὰ τῶν δρυμῶν κρύβδην παραδραμῶν, καὶ τὴν ἔπαυ-
 λην τῶν Οὐγγῶν ἔξ ἀπόπτου περιαδρήσας, καὶ τὸ πλῆθος ἔς τὸ
 ἀκριβὲς κατασκοπήσας, ἄωρι τῶν νυκτῶν τριχῆ διαίρησας τὴν
 10 φάλαγγα, ἐπήει τοῖς Σκύθαις, καὶ τοσοῦτον φόνον αἰφνίδιον εἰσ-
 πεσῶν ἐν μικρῇ καιροῦ ῥοπῇ ἀπειργάσατο, ὡς εὐαριθμήτους ἐκ
 τοῦ ἀμυθήτου πλῆθους διαφυγεῖν. τοῦτον τὸν στρατηγὸν Λέον-
 τα Ῥωμαῖος ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἀσίαν διεβιάσατο, εἴ πως
 ἀλλὰ τὺς τε τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἀναστελλεῖ, καὶ τὰς ἀνα-
 15 ἴδην τολμωμένους ἀναχαιτίσοι ἐπαγωγὰς. ὁ δὲ στρατηγός, ἐπεὶ C
 τῆς Εὐρώπης ἀπάρας τὴν Ἀσίαν κατεῖληφε, καὶ τὸ αὐθαδες καὶ
 ἀίφραμον τοῦ Χαμβδᾶν ἠνωτίζετο, καὶ νεὸς καὶ κόμας πευρο-
 πημένους ἑώρα, καὶ φρουρίων κατασκευὰς, ἐρημίαν τε τῶν
 κατοίκων καὶ θύλακα ἀπαγωγῆν, ἔγνω, μὴ ἔς προὔπτον κίνδυνον
 20 κινεῖται τὴν στρατιάν, μηδὲ τῷ βαρβαρικῷ εἰς τοῦμπαγῆς ἀντι-
 παρατάττεσθαι πλήθει, πολλὰς μὲν ἐπανηρημένῳ νίκας, ταῖς δὲ
 παρ' ἐλπίδα γανυῶντι τύχαις, μυριανθρώπους τε καὶ ἔς τὸ ἀκρι-
 βὲς καθωπελισμένας ἐπιφερομένῳ τὰς φάλαγγας· καὶ μάλιστα εὐ- D

14. ἀλλατῆς τε cod.

posset, quod acies hostium innumerabili multitudine superbiret, ipse vero exiguam infirmamque militum manum contra duceret, statuit in perspicuum periculum se suosque minime praecipitatum ire, insidiisque potius Scythas adoriri, ut sic praeclearo aliquo ac forti facinore edito gloriam singularem adipisceretur. Ita cum per silvas clam accessisset, consideratis undique ex occulto Hunnorum castris, numeroque accurate perspecto, in tempesta nocte exercitum trifariam partitus Scythas invasit, subitoque incursu tantam puncto temporis caedem fecit, ut ex multo maxima multitudine oppido pauci elaberentur. Hunc Leonem ducem Romanus Augustus in Asiam tranamiat, si quo modo barbarorum perniciosas grassationes cohibere posset, et mala, quae impudenter inferre non verebantur, reprimere. Dux, cum ex Europa profectus in Asiam venisset, Chambdanique audaciam ac duritiam auditu acciperet, templa et oppida succensa videret, diruta castella, desolatam incolis regionem, iis violenter in captivitate abductis, operae pretium duxit, ne in apertum periculum quas ducebat copias proliceret, neve aperto Marte cum tanta barbarorum multitudine aciem componeret, quae multas iam victorias retulisset, felicitique, quam experta erat praeter expectationem, fortuna superbiret: cum praesertim innumera paene multitudine hominum probe armatorum confertas turmas

A. M. 6469 ἀρίθμητόν τε τὴν στρατιὰν καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτοῖς ἐπαγόμενος,
 Ind. 4. κατεπιτηχυῖάν τε τὰς τῶν Ἀγαρηνῶν ἐθήμερίας καὶ τὰ καθ' ἑκά-
 Fol. 277 r. στην τρόπαια· κατεिल्φέναι δὲ μᾶλλον τὰ ἐπικαιρότατα καὶ
 κρημνώδη τῶν χώρων καὶ προλοχίσειν κατὰ ταῦτα, καὶ τὰς διεξ-
 ὄδους ὑποτηρεῖν· ὑπαντιάζειν τε τοῖς βαρβάροις ἐν τοῖς ἐπισημα-
 λείαι καὶ ἀμφιταλάντοισ τῶν ἀταρπιτῶν, καὶ καρτερῶς ἀγωνίε-
 σθαι, δηγνίκα καὶ διοδεοῖεν.

γ'. Οὕτω δὴ γνωσιμαχῆσαντι καὶ βουλευσαμένῳ τῷ στρα-
 τηγῷ Λέοντι ἐπῆλθε, καὶ λόγοις ὑπαλεῖψαι τὴν στρατιὰν καὶ
 P. 12 παραινέσειν ἐπιβῶσαι, κατὰ τῶν βαρβάρων ἦνίκα δέοι χωρεῖν, 10
 καὶ θαρσάλευτέραν ἐργάσασθαι πρὸς τὸν πόλεμον. Διαναστὰς
 οὖν ἐπὶ τοῦ πλήθους καὶ μικρὸν ἐπισχῶν, τοιαύτην εἰσηγεῖτο πα-
 ραινέσιν· „Ἄπαν μὲν τὸ καθ' ἡμᾶς στίφος εἰδὼς ἄριστον, ὃ συ-
 στρατιῶται, αὐτουργόν τε τὰ πολέμια, καὶ τακτικῆς ἐμπειρίας
 ὑπόπλεον, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ὁ κοινὸς ἀμφοτέρων δεσπότης καὶ βα- 15
 σιλεὺς, κάμνουσαν ἤδη καὶ ἐπὶ γόνυ κεκλιμένην ταῖς τοῦ Χαμ-
 βδῶν καταδρομαῖς τε καὶ προνομαῖς, ἐμοὶ τὴν τῆς ἡγεμονίας ἐγ-
 χειρίσας ἀρχὴν, διεβίβασε. παραινῶ τοῖνυν καὶ συμβουλεύω,
 οὐκ ὅπως γενναίως ἀντιτάξοισθε τοῖς ἐχθροῖς (οἶμαι γὰρ μὴ δεῖ-
 Β σθαι λόγων ἡμᾶς ἐναγόντων ἐς εὐτολμίαν, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ἀνδρῶν 20
 μετὰ τόλμης ἐξήσκηται)· ἀλλ' ὡς ἂν ἄριστα βουλευσόμενοι κα-
 ταγωνίσοισθε τὸν ἐχθρόν. πόλεμος γὰρ οὐ τοσοῦτον ἐξ ἀντιπά-
 λου κατορθοῦσθαι ῥοπῆς εἴωθεν, ὅσον εὐβουλίας προνοῖα καὶ
 τροπαιῶν ἐπαγωγῇ ῥαδιουργουμένη κατὰ καιρόν. τὴν μὲν οὖν

5. ἀταρπιτῶν cod. 8. γνωσομαχῆσαντι cod.

inferret; ipse exiguam infirmamque manum ductaret, Saracenorum faustis adeo successibus pavidam, iisque tropaeis, quae quotidie erigebant: sed ut potius opportunissima praeurpatae loca occuparet, inque locatis insidiis hinc inde transeuntes hostes observaret, atque illis in lubricis incipientibusque viarum angustiis occurrens, in transitu fortiter cum eis dimicaret.

3. Sic animo attento deliberanti Leoni duci in mentem venit, verbis quoque exacuere exercitum, eumque exhortationibus firmare, quando ex re foret adversus barbaros signa movere, et alacriorem ad bellum reddere. Ita in concionem ascendens, cum paulisper siluisset, cohortationem eiusmodi instituit: „Omnes legiones vestras, commilitones, communis noster Dominus et Imperator, quod firmas, nec virtute in bellis minus quam usu in re militari praeditas esse sciret, in Asiam Chambdani incursionibus populationibusque defessam iam atque ruentem, summa imperii mihi tradita, transmisit. Quamobrem hortor et suadeo, non ut fortiter rem geratis contra adversarios (neque enim cohortatione vos puto indigere, qui virtutem et audaciam a puero praestitistis), sed ut quam prudentissimo consilio hostem expugnetis. Nam non tantum violento impetu bellum solet provehi, quantum iudicii prudentia et victoriis per calliditatem opportune partis. Co-

παράταξιν τῶν ἐχθρῶν ἵστε σαφῶς, ὅση διὰ τῶν τῆδε πεδίων A. C. 961
 ἐκκέχυται, ὡς πολλή τε ἔστι καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαίνουσα· τὴν δὲ L. Rom. 2
 καθ' ἑμᾶς στρατιῶν γενναίαν μὲν καὶ νεανικὴν τῆ τε εὐρίμῃ καὶ
 τοῖς φρονήμασι καὶ αὐτὸς εἶναι φημι· πλήθει δὲ καὶ ταῖς φύλαγ-
 5 ξιν οὐκ ἂν φαίη τις ἀξιόμαχον. δεῖ οὖν Ῥωμαίους ὄντας μεμη- C
 χανῆσθαι τε καὶ βεβουλεῦσθαι δεόντως, ἐν τοῖς ἀπύροις ἐξευρί-
 σκειν τὰ πρόσφορα, αἰρεῖσθαι τε πρὸ τῶν δεινῶν τὰ συμφέρον-
 τα. μὴ οὖν ἀλογίστω φορᾷ καὶ παραβόλοις τολμήμασιν εἰς
 προὔπτον αὐτομολήσωμεν ἄλεθρον. τόλμα γὰρ ἀχαλίνωτος ἐς
 10 κίνδυνον εἴωθε συνωθεῖν, ἣ δὲ μετὰ λογισμοῦ μέλλησις διασω-
 ζειν οἶδε τοὺς κεχρημένους αὐτῆ·”

δ'. „Παραίνω τοιγαροῦν, ἄνδρες, μὴ διακινδυνεύειν πρὸς
 τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τόπων τῶν πεδεινῶν ἀκαθέκτοις ὀρημά-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐρυμνῶν ἑλλοχῶντας τουτωνῶν χωρίων τὴν ἐκεί-
 15 νων ὑπομένειν ἄφιξιν καὶ διύβασιν· τηνικαῦτα δὲ τοῦτοις ἐρῶ- D
 μενέστερον ἐπιτίθεσθαι καὶ γενναίως ἀντικαθίστασθαι. ταύτη Fol. 277 v.
 γὰρ οἶμαι (οὖν Θεῶ φάσαι) κρατήσειν τε τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν
 λείαν ἄπασαν τῶν ὁμοσύλων πρὸς ἡμᾶς ἀνασώσασθαι. τῷ γὰρ
 ἀπροσδοκῆτῳ τῶν ἐπιδρομῶν δουλοῦσθαι εἴωθε τὰ πολέμια, καὶ
 20 ταῖς αἰγυρίοις ὑπέξελάσει τὰ ὑπέρανχα καὶ ἀλαζονικὰ πέφυκε
 φρονήματα θραύεσθαι. τὴν τε οὖν ἡλικιωτῶν ἀρετὴν διατηροῦν-
 τες καὶ τὴν σύντροφον πρὸς τοὺς ἀγῶνας εὐγένειαν, τοῖς ἐναν-
 τίοις ὑπαντιάζετε, ὅτε σημήνω ταῖς σύλληξι·” τοιαύτην μὲν ὁ P. 13
 στρατηγὸς τὴν παραίνεσιν ἐξηγήσατο· ὁ δὲ στρατὸς ἠλόλαξέ τε

pias hostium per hos campos effusas probe nostis tot esse ut numerum superent: exercitum nostrum intrepidum et alacrem virtute animoque esse vel ipse fateor: multitudine catervisque militum firmissimum ad pugnam nemo facile dixerit. Proinde debemus, quandoquidem Romani sumus, acumen consiliumque debitum adhibere, quemadmodum in loco difficili constituti convenientia inveniamus, utiliaque potius quam exitiosa consilia capiamus. Ne igitur inconsiderato impetu ausisque temerariis in apertam ruam pernicem. Nam effrenata audacia in periculum solet conicere, cunctatio cum iudicio coniuncta servare potest. illis qui ea utuntur.”

4. „Quare vos hortor, commilitones, ne locis campestribus in discrimen vos adversus barbaros intemperatis incursionibus offeratis, verum ut, in regionibus natura munitis illis insidiantes, eorum praestolemini adventum ac transitum: tunc autem ut fortiter eos adorti acriter rem geratis. Sic enim opinor (pace numinis dixerim), nos et superaturos hostes, et praedam omnem popularibus nostris ereptam recepturos. Habent enim hoc adversarii, ut improvisis percillantur incursionibus, utque aggressionibus repentinis elati atque impotentes animi eorum frangantur. Ita juvenilem virtutem servantem, et assuetam in praeliis generositatem, adversariis occurrere, ubi tubis signum dedero.” Hac habita oratione a duce, exercitus

Α. Μ. 6469 καὶ ἐπεκρότησε, καὶ ὡς τὰ κράτιστα ὑποφειμένῳ ἦ ἂν ἤγοιτο
 Ind. 4 Ἐπειδοῦ προθύμως ἦν. ἐνέδραις οὖν διελήφει τὴν ὁδόν, ἀπο-
 τόμους τὰς ἀκρωρείας προβαλλομένην, κρημνῶδεις τε καὶ σφραγ-
 γῶδεις ὡς τὰ πολλὰ, τὰς ὑπωρείας δὲ βαραθρῶδεις τε καὶ ἀμφι-
 λαφεῖς πρέμων τε καὶ παντοδαπῶν ιδέαις φυτῶν. ταύτῃ προ- 5
 λοχίσας ὁ στρατηγὸς καθῆστο, τὴν τῶν βαρβάρων προσμένων
 ἐπήλυσιν. ὁ δὲ Χαμβδᾶν, τῷ τε πλήθει τῶν ἐφεομένων καὶ
 ταῖς φάλαξι σοβαρευόμενος καὶ γαυρούμενος, τῇ τε τῶν λαφύ-
 Βρων πλησμονῇ καὶ τῇ τῶν αἰχμαλώτων ἀπαγωγῇ ἐπαιρόμενός τε
 καὶ βρονθούμενος, πολλὰς κατὰ θάτερα τὰς ἐπεξελάσεις ἐποιεῖτο, 10
 ἐφ' ἵππου θηλείας καὶ μέγεθος καὶ δρόμον ὑπερφνοῦς ἐποχούμε-
 νος, καὶ τῆς στρατιᾶς πῃ μὲν οὐραγῶν, πῃ δὲ προοδεύων, καὶ
 τὸ δόρυ σείων, καὶ ταῖς αὔραις μεθίεις, εἰτ' αἰθίς μεθελκων
 πρὸς ἑαυτὸν κραδαινόμενον. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐπιπέλατον ὁδὸν διελ-
 θὼν ταῖς δυσχωραῖς προσέβαλλε, καὶ τοῖς στενωτάτοις καὶ ἀνω- 15
 μάλοις συνειληθέντες τῶν τόπων οἱ βάρβαροι τὴν φάλαγγα διελύ-
 σαντο, καὶ ὡς πῃ ἐνὸν ἦν ἐκάστω, κατὰ κρημνῶδῃ διήρσαν,
 τηρικαῦτα ταῖς σάλπιξι τὸ ἐνωάλιον ὑποσημήνας ὁ στρατηγὸς
 Ἐκαὶ τῶν λόχων διαναστήσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἐπηντίαζε τοῖς
 βαρβάροις.

20

έ. Καὶ πάντες ἐπὶ τῶν ξιφῶν εἶχον τὰς δεξιὰς, καὶ ταῦτα
 σπασάμενοι ἐπιστροφάδην ἔκτεινον τὸ ἀντίπαλον κεκμηχὸς τῇ
 ὁδοιοπορίᾳ, ἀκμηῆτες αὐτοὶ τούτῳ πελάζοντες. καὶ κῦν καὶ αὐ-
 τὸς ὁ Χαμβδᾶν ἦλω μικροῦ πρὸς τῶν Ῥωμαίων δορυάλωτος· εἰ

2. προθύμως. Sic cod. 22. σπασάμενος cod. 23. ἀκμηῆταις cod.

clamore plausuque sublato paratus erat eum, ut optima suadentem, sequi quacunquē duceret. Proinde insidiis iter cingit, quod cum cacumina prae-rupta, ardua et cavernosa sane protendebat, tum dorsa montium voragi-nosa, silvis et cuiusque modi stirpibus opacata. Ibi insidiis ante positis praetor cederat, barbarorum exspectans adventum. Chambdan, sub-sequentium multitudine catervisque fretus et insolens, neque minus elatus atque superbus ob praedae copiam quam ob abstractionem captivorum, frequenter utroque procurrebat, vectus equa tum magnitudine tum perni-citate singulari, modo claudens modo antecedens agmen, lanceam vibrans, ac nunc permittens auris, nunc rursus crispatam ad se recipiens. Ubi ve-ro emensa equitabili via ad fauces appropinquaverat, angustiasque et aspe-ris locis conclusi barbari acie soluta ut quisque poterat per crepidines ni-tēbantur, tum dux, signo tubis dato, excitatis circa sese insidiis, obviam se barbaris obtulit.

6. Ita cuncti, gladios dstrictos in manus sumentes, hostes itinere defatigatos strenue ceciderunt, cum ipsi integri ad illos accessissent. Neque multum abfuit quin ipse Chambdan a Romanis caperetur: nisi, ut

μή, τὴν ἄλλως ἀγγίλους ὦν κὰν τοῖς ἀπόροις ὄξδς ἐννοῆσαι τὰ A. C. 961
 δάοντα, τὸν δὲ ἐπιφέρειτο ἄργυρον καὶ χρυσὸν χύδην ἐπὶ τῆς I. Rom. 2
 ἀτάρακτου διασπείρειν προσέταξεν· ὧ καὶ περισπῶσας τὴν τῶν
 Ῥωμαίων ὁρμὴν, ἀσχοληθέντων τῇ τοῦ χρυσοῦ συλλογῇ, μετ'
 5 ὀλίγων ὑπάσπιστων μόγις τὸν τοιοῦτον διαπέφευγε κίνδυνον. λέ- D.
 γεται δὲ τοσοῦτον αὐτουργηθῆναι φόνον τοῦ βαρβαρικοῦ πλή-
 θους πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τουτονὶ τὸν πόλεμον, ὡς πολλα- Fol. 278 r.
 χῶ τῶν χώρων ἐκείνων σωρείας ἀνθρωπέων ὄστων ὀρᾶσθαι μέ-
 χρι καὶ νῦν. ἐπεὶ δὲ τοιούτοις τροπαίοις καὶ στρατηγήμασι τὴν
 10 πολυάνθρωπον πληθὺν τῶν βαρβάρων ὁ στρατηγὸς ἠγωνίσαστο
 καὶ διέφθειρα, καὶ τὸ ὑψάχενον τοῦ Χαμβδῦν καὶ τευρωμένον
 ἕως ἀγεννῆ καὶ ἄνανδρον δειλίαν καὶ φυγαδεῖαν κατέσπασε καὶ
 συνέκλεισε, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν συναγροχῶς καὶ τὴν λείαν ἐπισυνά-
 ξας, ὄση τε ἦν βαρβαρική, καὶ ὀπόση Ῥωμαϊκὴ ἐκ τῆς προνο- P. 14
 15 μῆς τοῖς βαρβάροις συνήθροιστο, ταύτης τὸ πλεῖστον τῇ στρα-
 τῇ διένειμε· καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐφοδιάσας ἐπὶ τὰ σφῶν ἤθη
 ἀποτρέχειν ἐξέπεμπε· τοὺς δὲ τῷ πολέμῳ ληφθέντας πέδαις
 ὀσφαλισάμενος τῶν Ἀγαρηῶν, ἐπαιώνιζεν ἐπινίκια, καὶ τῇ προ-
 νοίᾳ τὰς εὐχαριστηρίους ἐσπένδετο προσευχὰς, καὶ πρὸς τὴν αὐ-
 20 τοκράτορα δυναστείαν ἠπέλεγτο, θριαμβεύσων εἰς τὸ Βυζάντιον.
 ὁ δὲ στρατὸς ἐν κρότοις εἶχε τὸν στρατηγὸν, ἀγάμενοι τοῦτον
 ὡς τὸ εἶκος, καὶ ἄνδρα ἐπιφημιζοντες, οἷον μὴ φέρειν ἄλλον τὴν
 τότε γενεάν, καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτὸν ἐξεθελάζον, κατὰ ῥοῦν αὐ- B
 τῷ προχωροῦντα τὰ τῶν πολέμων ὀρῶντες ὡς μάλιστα. ὁ δὲ

10. ὁ στρατηγόνιστο cod. Lege κατηγωνίσαστο. vid. 14. B.

erat alias acutus et promptus ad recta consilia in difficultatibus invenien-
 da, argentum et aurum, quod secum portaverat, temere per viam spargi
 iussisset: qua re Romanorum in colligendo auro occupatorum distracto im-
 petu, cum paucis protectoribus periculum effugit. Tanta autem dicitur
 hoc praelio barbarae multitudinis facta esse ciades, ut per agros illos acer-
 vi ossium humanorum ad hunc usque diem conspiciantur. Dux, huiusmo-
 di victoriis ac stratagematis ingenti barbarorum multitudine debellata ac
 deleta, postquam arrogantem iactationem Chambdani in ignobilem atque
 ignavam timiditatem fugamque convertisset compulissetque, suis unum in
 locum congregatis, convecta tum barbarica tum etiam Romana praeda,
 quam in populatione barbari collegerant, eius maiorem partem exercitui
 distribuit: captivos viatico donatos ad suam quemque domum reverti iussit:
 deinde Saracenis, quos hoc bello captivos fecerat, in vincula coniectis,
 conclamata victoria, gratulatione rei bene gestae providentiae facta, ad
 Imperatoris numen ire contendit, Constantinopoli triumphaturus. At mi-
 lites ducem plausu efferebant, admirantes haud immerito, et virum praedicantem,
 qualem neminem alium tulisset ea aetas: neque minus a felicitate eum ce-
 lebrabant, cum viderent, ex sententia in bellis illi uni omnia procedere. Ipse ut

M. 6469 κατελιηφώς τὸ Βουλάντιον, ἐπεὶ μετὰ πλείστης ὄτι λείας καὶ μυ-
 Ind. 4 ρίων δορωαλώτων Ἀγαρηῶν εἰσῆμι, ὑπεδέχθη τε ὑπὸ τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ῥωμανοῦ φιλοτιμῶς, κἀπὶ τοῦ θάπτρου θριαμβεύσας,
 τῷ πλήθει τῶν ἀνδραπόδων καὶ τῶν λαφύρων τοὺς θειωμένους
 ἐξέπληξεν· ἀμοιβὰς τε καὶ τιμὰς, ἀναλογούσας τοῖς πόνοις, πα-
 ρὰ τοῦ κράτους ἀπέληφεν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ στρατηγὸς Λέων
 τὴν Ἀσίαν ἔσωσε, καταγωνισάμενος τὸν Χαμβδῶν, φρογάδα τε
 καὶ ἀλήτην ἀπεργασάμενος.

C ζ'. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκῆς, ὁ τοῦ ἠθθέντος Λέοντος σὺν-
 αιμος (δεῖ γὰρ ἀνακεφαλαιωσάμενοι τὸν λόγον καθ' εἰρμὸν πρό-
 σω τῆς ἱστορίας χωρεῖν), ὡς τῇ τῶν Κρητῶν πελάσας ἐκεῖ διε-
 χειμαζε, καὶ τὸν τε στρατὸν τὰ πολεμικὰ διεγύμναζε, καὶ τὰς
 ἐλεπόλεις ἐτεκταίνετο, ἐπέπερ κατὰ νοῦν αὐτῷ πάντα προῦκε-
 χωρήκει, ἄρτι τοῦ ἥρος ἐκ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ἠρέμα προκύ-
 πτοντος, τὸν περὶ αὐτὸν καθοπλίσας στρατὸν καὶ εἰς βαθεῖαν 15
 παραταξάμενος φάλαγγα, τὰς τε σάλπιγγας ἐπαυλῆσας καὶ τὰ
 τύμπανα παταγήσας κατὰ τοῦ ἄστεος ἤλαυνεν. ἐν ᾧ δὲ ὁ στρα-
 τηγὸς τὴν Ἴλην κατὰ μέτωπον ἐκρατύνετο, καὶ εἰς πλασίον τὰς
 Δδονάμεις συνέταπτε, γύναιον ἑταιρικὸν, ἀκκιζόμενόν τε καὶ θρυ-
 πτόμενον, ἰταμὸν ἐπεικῶς τυγχάνον καὶ ἀναιδῆς, τῶν προμα- 20
 χεῶνων προκύπτον, γοητείας ἐποιεῖτό τινος καὶ ἐπωδῆς. λέγεται
 γὰρ κατόχους εἶναι Κρήτας μαντείας καὶ βωμολοχίας καὶ πλά-
 Fol. 278 γ. ναις, πρὸς τῶν Μανιχαίων καὶ τοῦ Μωάμεθ παρελιηφότας ἀνέ-

9. σύναιμος. Ea vox in codice omisa, recenti manu superscripta est.
 Paulo post auctor vel librarius scribere debuisset ἀνακεφαλαιωσάμενον
 aut ἀνακεφαλαιωσαμένους. 19. ἠτερογόν cod.

Constantinopolim venit, cum praeda quamplurima et captivis Saracenis per-
 multis ingressus, a Romano Imperatore magnifice receptus est, perque Circum
 triumpho acto, captivorum ac spoliolorum copia in stuporem spectantes rapuit,
 praemiis subinde et honoribus pro laborum magnitudine a principe acceptis.
 Leo dux, fuso, fugato, exagitato Chambdano, hunc in modum Asiam servavit.

6. Nicephorus autem Phocas, Leonis, de quo diximus, frater (oportet enim repetita narratione in serie historiarum procedere), cum admotis
 ad Cretensem urbem castris illic hiberna duceret, ac exercitum militari-
 bus studiis exerceret, obsidionalesque machinas fabricaret, cum omnia illi
 ex sententia ceassissent, verna paulatim tempestate ex hiberna mutante ac
 apparente, armato qui praesto erat exercitu, inque altam phalangem in-
 structa acie, clangentibus tabis, tympanisque perstreptentibus, contra op-
 pidum proficiscitur. Dum vero dux turmas a fronte firmat, et in agmen
 quadratum copias constituit, impudica quaedam, procax, fastidiosa mu-
 liercula, petulans admodum ac proterva, a propugnaculis prospiciens, prae-
 stigtias quasdam et incantamenta peregit. Ferunt enim Cretenses vatici-
 nationibus, fraudibus impiis et erroribus addictos esse, harumque rerum
 scientiam a Manichaeis et a Moaethe antiquitus accepisse. Neque hac sola

παθεν. οὐ ταύτη δὲ μόνον τὸ ἴταμόν ἐκείνο γύναιον τὸ ἀναιδὲς A. C. 961
καὶ ἀκόλαστον ἐπεδείκνυτο· ἀλλὰ καὶ, τὸν χιτωνίσκον παρὰ τὸ^{1. Rom. 2.}
μείριον ἀνασεσυχρὸς καὶ ἀπογυμνοῦν τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐς
τὸν στρατηγὸν ἐπέσκωπτεν ἐπαρώμενον. καὶ δὴ τις τῶν εὐστό-
5 χων τοξοτῶν, τὴν νευρὰν ἐντεινόμενος, βύλλει τὸ ἀκόλαστον γυ- P. 15
τασον, καὶ χαμαιδῶφες τῶν πύργων κατήνεγκε, διαδῶραγὲν αὐτί-
κα, καὶ τὸ ψυχίδιον ἀποφυσῆσαν, καὶ τίσιν τῆς ὕβρεως τὸν οὐ-
κτρὸν ἐπισπασάμενον ὄλεθρον. ἄρτι δὲ τῆς μίχης καρτερᾶς ἀναθ-
ῆπισθελῆσης, χρόνον μὲν τινα ἀντειχον οἱ Κρηῆτες, ἐκ τῶν τειχῶν
10 ἐκθύμως ἀγωνιζόμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τιτρώσκοντες.

ζ'. Ὁ δὲ στρατηγὸς, τοῦτο καταμαθὼν, τὰς ἀφετηρίους
θῦττον παρήγαγε μηχανὰς, καὶ βύλλειν τοὺς βαρβάρους ἐκέλευε. B
καὶ πρὸς τούτοις τοῖς τεύχεσι προσεπέλασε τὴν ἐλέπολιν· κριὸν
Ῥωμαῖοι τὸ τεχνούργημα ὀνομάζουσι, τῷ δίκην κριοῦ προτομῆς
15 τὸν σίδηρον ἀπεικάζεσθαι, ὃς ἐνηρμοσμένος ὦν τῇ δοκῷ παίει
τὸν δόμον τοῦ ἄστεος. τῶν δὲ πετροβόλων βάρη θάμινα τῶν λί-
θων ἐπιφυμέντων, εὐπετῶς οἱ βάρβαροι ἀνεστέλλοντο· καὶ τοῦ
κριοῦ τοῖς τεύχεσιν ἐγγριμφθέντος καὶ κραταιῶς ταῦτα τύπτοντος,
ἄνδρες ἐπόδυντες τὴν ταφρεῖαν σιχηοὶ, λιθοτόμα ὄργανα φέρον-
20 τες, καὶ ἀνορύττειν ἐκείθεν ἀρξάμενοι, ἐξεκόλαπτον ἡρέμα, καὶ
τὴν λίθον διέκοπτον, ἵνα τοῦ τεύχους ἡ βῆσις ἡρήριστο. παρὰ
τοχὸν δὲ ψαμμῳδες ταύτη τὸ μέρος ἡ λίθος λαχοῦσα ὑπῆϊκε τε C
καὶ ἐνεδίδον ὡς μάλιστα. ὁ δὲ κριὸς τύπτων οὐκ ἀνή τὸ ἔρμα,
καὶ κατὰ μικρὸν διασπῶν τὴν οἰκοδομίαν, ἐς τὸ ἀκριβὲς συμπε-

15. καὶς cod.

re petulans muliercula protervitatem atque audaciam manifestam reddidit:
verum, sublata quoque plus quam tempus postulabat tunica nudatoque cor-
pore, in ducem dicteria et execrationes iecit. Tum vero sagittariorum pe-
ritorum aliquis intento arcu importunam mulierem confixam de turribus in
terram deiecit, ut, evestigio disrupta, efflata animula poenam insolentiae
acerbo interitu consequeretur. Iam vero acri pugna conserta, restiterunt
per tempus aliquod Cretenses, strenuo fortique animo ex muris dimican-
tes, ac Romanorum non paucos vulnerantes.

7. Qua re perspecta, praetor petrarías caleriter adduxit, barbaros
lapidibus peti iussit. Ad haec muris admovit helepolim: arietem hoc inven-
tum Romani vocant, propterea quod ferrum, quod trabi praefixum oppidi
moenia pulsat, ad capitís arietini formam effictum est. Petrarías crebra
saxorum pondera rotantibus, parvo negotio barbari repressi sunt. Inte-
rim, ariete muris insinuato, maioreque impetu eos quatiente, viri non
pauci, lapidarium instrumenta gerentes, fossam ingressi sunt: inde suffo-
dere orni exscindebant paulatim dirimebantque lapides, quibus muri fun-
damenta nitabantur. Casu autem accidit ut lapis, propterea quod erat il-
la ex parte arenosior, facillime cederet locumque daret. Neque aries in-
termisit interea pulsare munitionem, murique contextum, quantumvis den-

- A. M. 6469 *πλημμένην οὖσαν καὶ δυσσπόσπαστον. ἐπεὶ δὲ τὰ γείσα, ἤπερ*
Ind. 4 *διώρυντον οἱ ἐπὶ τοῦτο ταχθέντες, ἐκυρεμῆ καὶ ὑπόκενα, ὡς τὸ*
εἰκός, ἔξεργάσαντο, ὀρθοστάδην ξύλοις ὑπήρκευον, ὕλην τε τα-
χυδαῆ καὶ αὖον συννήσαντες καὶ πῦρ ἐνιέντες, τῆς διώρυντος
ἐπέξῆσαν. τῆς δὲ φλογὸς ἀναφθείσης καὶ τῶν στηριγματίων ἀν- 5
θρακωθέντων, δύο πύργοι ὁμοῦ τῷ διαμέσῳ τούτων δομήματι
τοῦ τείχους ἐξαπινάλως ἀποθράγυντες, ὑφζανόν τε, καὶ ὑπωλί-
δοθαινον, καὶ πρὸς τοῦδαφος κατεφέροντο. οἱ δὲ Κρήτες, τῷ
καινῷ τοῦ ὀράματος θαμβηθέντες, ἐπ' ἄλλγον χρόνον τὴν μάχην
ἐξέκλιναν, τῷ τεραστῷ καταπλαγέντες τοῦ πράγματος. εἶτ' αὖ- 10
θις τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καὶ δουλείας ὑπολογισάμενοι κίνδυνον,
εἰς ἀβραγῆ παράταξιν συνηθρολλοντο, καὶ διὰ τῶν κατεριπωθέν-
των τειχῶν τὴν Ῥωμαϊκὴν διαβαίνουσαν φάλαγγα ἐξῶμενέστατα
ὑπεδέχοντο, δαιμονίως τε διηγωνίζοντο, περὶ ψυχὴν κινδυνεύον-
Rol. 279 r. τες. ἔρτι δὲ πολλῶν ἀναρεθέντων, ἐπεὶ πρὸς τοσαύτην ἀναν- 15
ταγώνιστον ῥοπήν οὐχ οἶοί τε ἦσαν ἀντικαθίστασθαι (ἐπέβρι-
σαν γὰρ αἱ δυνάμεις κατόπιν, καὶ ὠθισμὸς ἀνυπόστατος ἦν),
ἰP. 16 *εἰς φυγὴν τρέπονται, χωροῦντες διὰ τῶν στενωπῶν· Ῥωμαῖοι*
δὲ ἐφεπόμενοι τούτους ἀνήρουν ἀηλεῶς. οἱ δὲ περιλειφθέν-
τες καὶ ὄσους οὐκ ἔφθη ἐκθερλίειν ὁ πόλεμος, τὰ ὄπλα ῥίψαντες 20
εἰς ἰκετεῖαν ἐτρέποντο. ὅπερ ὁ στρατηγὸς θεασάμενος, τὸν ἵπ-
πον κεντρίσας καὶ τὸν δρόμον ἐπιταχύννας, εἰσήλαυνέ τε καὶ τῶν
στρατιωτῶν τὴν ὄρμην ἀνετείχιζε, μὴ κτείνειν ἀναπέδων τοδς

1. *ταγεῖσα* cod. uno verbo. 6. *διαμέσων* cod. 14. Fort. *φυγῆς*.
 23. Fort. *ἀνεγαίτιζε*.

sum ac coagmentatum, paulatim distrahere. Fastigia muri cum submissi fossores pendula atque concava, id quod necesse erat accidere, reddidissent, lignis erectis suffulserunt, materiaque facile flagranti atque arida ingesta, ubi ignem subdiderant, cuniculo excesserunt. Flamma excitata cum fulcimenta absumerentur, turres duae cum muro intermedio repente divulgatae subsederunt, ruinaque edita in terram delatae sunt. Creteneses, novitate spectaculi stupefacti, parumper pugnam declinaverunt, prodigii immanitate attoniti. Tum rursus captivitatis periculum ac servitutis animo recolentes, constipato agmine aciem coegerunt, perque murorum rudera Romanorum phalangem pervadentem fortissime excipientes, maioribus quam pro humana virtute animis in vitae discrimine dimicant. Tandem multis caesis, cum contra tam vehementem impetum diutius resistere non possent (iagruebat enim vis a tergo, impressione prorsus intolerabili), in fugam conversi in angustis se deiecerunt: Romani vero insecuti dire eos trucidabant. Tum qui haecenus superstites erant, ac quotquot bellum non demessuerat, proiectis armis ad preces confugerunt. Qua re visa, praetor, calcaribus equo subditis, concitato cursu oppidum intrat et militum impetum inhibuit: non esse trucidandos suadens, qui arma abiiecissent, nec in

τὰ ὅπλα ἔβησαντας ἄνδρας, μηδὲ κατὰ ψιλῶν καὶ ἀόπλων ὠμῶς A. C. 961
καὶ ἀπανθρώπως χωρεῖν, ἀπανθρώπιας λέγων εἶναι, τὸ ὑπεῖξαν I. Rom. 2
καὶ γεγονὸς ὑποχείριον διαφθεῖρειν ἤδη καὶ ἀποκτιννύειν ὥστεραι
πολέμιον. τούτοις τοῖς λόγοις μόλις ἐπέσχευεν ὁ στρατηγὸς τῆς B
στρατιᾶς τὴν μισοφόνον ὁρμήν.

ἦ'. Ἐπεὶ δὲ κατὰ κράτος ἦλω ἡ πόλις, τὰ πρωτόλεια ὑφε-
λῶν ὁ στρατηγός, καὶ τὸ ἀκμαῖον τῶν αἰχμαλώτων ἀνδραποδι-
σάμενος, διειληφώς τε ταῦτα καὶ εἰς ὃν ἐμελλε κατάγειν Θρίαμ-
βον διατηρήσας ὡς μάλιστα, τὰ λοιπὰ τοῖς στρατιώταις προνο-
10 μέυιν προτίθεικεν. οἱ δὲ διὰ τῶν δωμάτων χωροῦντες πολλὰς καὶ
πολυτελεῖς ἔκαρποῦντο τὰς ὠφελείας. πλείστον γὰρ καὶ ἀνεξάν-
τηλον τῶν Κρητῶν λέγεται πόλιν ἔνδον τὸν ὄλβον παρακατέχειν,
ἐπὶ συγχὸν οὐχ ἥμισυ εὐήμερήσασαν, εὐμενοῦς τε καὶ μελιχλοῦ C
πειραθεῖσαί τῆς τύχης, καὶ μηδὲν τι τῶν ἀπενυκταίων καθυπο-
15 μέναισαν, ἃ ἡ παλιντροπος τῶν χρόνων φορὰ ὥσανεῖ τινὰς κῆρας
ἐπακλίνδειν εἴωθε· μάλιστα δὲ πειρατικαῖς καὶ ληστρικαῖς κεχη-
μένην ἐκπλεύσει, τῶν γαιῶν ἀμφοτέρων ληῖσασθαι τὰ παράκτια,
πᾶς τῶν τοιούτων ἐπιτηδευμάτων ἀποθησαυρίσαι πλοῦτον ἀμύ-
θητον. ἀλλὰ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ἦλω τὸ ἄστυ καὶ πρὸς τῶν
20 Ῥωμαϊκῶν ἐλήφθη χειρῶν. ἐπεὶ δὲ τὰ ἔνδον ἐκκεκόμεστο ἅπαντα,
τὸν περιβόλον ὁ Νικηφόρος κατασκάπτειν διακελεύεται· τοῦ δὲ
πολλαχῆ κατεριπωθέντος, ἐπὶ τὴν χώραν αὐθις ἀπῆγε τὴν δύνα-
μιν. ἀνδραποδισάμενός τε ταύτην καὶ ληϊσάμενος, καὶ τὸ ἀντί- D
ῆσον ἅπαν ἀναιμωτὶ παραστησάμενος, ἐπὶ τινὰ λόφον ὑψηλὸν

12. τῶν. Leg. τὴν εἶνε τὴν τῶν. 19. εἶλο τό cod.

not: ac inermes crudeliter et sine humanitate irruendum: „inhumanitatis
esse: aiebat, „eos qui cedant et se subiiciant, non secus atque hostes per-
dere et obruncare.” His verbis acre dux crudelem impetum exercitus in-
hibuit ac sedavit.

8. Oppido vi expugnato, praetor subtractas manubiarum primitias
captivosque valentiores in servitutum redactos seposuit, ad triumphumque,
quem ducturus erat, diligenter reservavit: reliqua militibus diripienda pro-
posuit. Illi per domos effusi praedam plurimam et magnificam fecerunt.
Fertur enim Cretensium oppidum opes ingentes atque inexhaustas conti-
nuasse: propterea quod diu non parum felix, propitiam facilemque exper-
tam fortunam, calamitatum nullam pertulisset, quas mutabilis temporum
cursus tanquam aliquot peates infligere solet: tum maxime, quod piraticis
excursionibus et latrociniiis usum, utriusque continentis populando littora,
ejusmodi artibus divitias ineffabiles coacervasset. In hunc modum oppidum
expugnatum Romanorumque manibus captum est. Evecta post haec omni
suppellectile, murorum ambitum perfodi atque disici Nisephorus iussit:
quo multis in locis destructo, in agrum rursus educit copias. Quem popu-
lata, hominibus in servitutum redactis, cum quicquid infestum superfuecat

- A. M. 6469 και ἀνάτη, οὐκ ἀπιώτατω τοῦ κατεριπωθέντος ἄστεος ὑπερκείμε-
 Ind. 4
 A. C. 961 ρον, ἕται, καὶ παμπληθεὶ τειχίον οἰκοδομεῖν ἐγκλεῖνεται. ἀνεπι-
 I. Rom. 2 σφαλῆς γὰρ ὁ χῶρος ἐδόκει, καὶ πρὸς ἔρμα καρτερὸς, κρημοῖς
 τε διεβρώγως καὶ φάραγγιν ἀποτόμοις ἐκατέρωθεν, καὶ τῆς κο-
 ρυφῆς ἀενάους ἀναδιδοῦς πίδακας, καὶ τοῖς ὕδασι τούτων κα- 5
 ταβρέεμενος. τοῦ δὲ ἐρύματος ἀσφαλῆστατά τε καὶ στερεώτατα
 Fol. 279 γ. ἔξεργασθέντος, στρατιὰν ἀξιόχρεων τῷ χώρῳ ἐγκατοικίσας, Τέ-
 P. 17 μενος τὸ ἄστυ ὠνόμασε, καὶ τὴν νῆσον ἐξημερώσας ἕπασαν,
 Ἀρμενίων τε καὶ Ῥωμαίων καὶ συγκλύδων ἀνδρῶν πατρίας ἐνοι-
 κισάμενος, καὶ πυρφόρους τριήρεις ἐς φυλακὴν ταύτης καταλι- 10
 πῶν, αὐτὸς τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀνεληφώς, ἀνέπλε
 πρὸς τὸ Βυζάντιον. μεγαλοπρεπῶς τε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος
 Ῥωμανοῦ ὑποδεχθεὶς, θρῆαμβον ἐπὶ τοῦ θεάτρου κατήνεγκε, παν-
 τὸς συναθροισθέντος τοῦ δήμου, καὶ τὸ πλήθος καὶ τὸ κάλλος
 τῆς λείας θαυμάζοντος. ἑωρᾶτο γὰρ χρυσὸς καὶ ἄργυρος παμ- 15
 πληθῆς, καὶ νόμισμα βαρβαρικὸν ἀπέφθου χρυσοῦ, πέπλοι τε
 χρυσοπάστοι, καὶ τύπητες ἀλουργοὶ, καὶ παντοδουπὰ κειμήλια,
 Βεῖς ἄκρον τέχνης ἔξεργασμένα, χρυσῶ καὶ λίθοις μαρμαίροντα·
 πανοπλῖαι τε, καὶ κράνη, καὶ ἕψη, καὶ θώρακες ἀλλημιμένα
 χρυσῶ, ἔγχη τε καὶ ἀσπίδες καὶ τόξα παλίντονα ἀριθμὸν ὑπερ- 20
 βαίνοντα (εἶπεν ἄν τις ἐκεῖσε παρατυχῶν, τῆς βαρβαρῶν γῆς
 τὸν ἅπαντα πλοῦτον συγκομισθῆναι τότε κατὰ τὸ θεάτρον), το-
 σαῦτα τὸ πλήθος ἐτόγγανον, ὡς μμείσθαι τινα ποταμὸν ἀφρό-

3. καρτερὸς, κρημοῖς τε] καρτερῶς κρημνίσθαι cod.

sine sanguine subegisset, in tumultum sublimem arduumque haud procul ab excisa urbe imminentem contendit, militesque omnes castellum ibi munire iussit. Tutus enim locus videbatur et ad munitionem opportunus, quod ex utraque parte despectus vallesque praeruptas haberet, fontesque perpetuo manantes de vertice eructaret, quorum aquis irrigaretur. Castello tantissime ac firmissime structo, iusto imposito praesidio oppidum Temenos vocavit, omnique in mitiorem habitum mutata insula, contuberniis Armeniorum, Romanorum, convenarum hominum eo in coloniam deductis, trimibusque igniariis ad eius custodiam relictis, ipse assumpta praeda ac captivis Byzantium enavigat. Ubi magnifice a Romano Augusto acceptus, triumphum in theatrum inexit, congregato omni populo, copiamque ac pulchritudinem spoliolorum admirante. Cernebatur immensa auri vis ac argenti, numi barbarici ex auro probatissimo, vestes auro contextae, purpurei tapetes, atque omnis generis pretiosa suppellex, subtilissima arte elaborata, auro atque lapillis micantia: arma, galeae, enses, thoraces auro illita, hastae, scuta, arcus reflexi numerum superantes (dixisset qui tunc praesens fuisset, barbaricas opes omnes in theatrum fuisse comportatas) tanta copia aderant, ut fluminis affatim ir-

ως εἰσρέοντα. τοῖτοις εἶκοντο καὶ οἱ ἀνδραποδισθέντες βάρ-
βαροι, εἰς πολυάριθμον πληθὺν συναγόμενοι.

9. Θριαμβεύσαντι δὲ τῷ Νικηφόρῳ καὶ παρὰ τοῦ δήμου A. M. 6470
θαυμαστωθέντι παντὸς, ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς δωρεάς τε φι- Ind. 5
λοτίμους δωρεῖται, καὶ τὴν τῆς Ἀσίας αὐτῷ ἐγχειρᾷ ἀρχήν. A. C. 962
ὁ δὲ, τὴν τοῦ Δομεστίκου τιμὴν καὶ αὐδῆς ὑποζωσάμενος, τὸν C
βόσπορον τε περιωθεῖς, καὶ τὰς δυνάμεις ἀγροχῶς, καὶ εἰς φά-
λαγγα δυσάντητον καὶ δυσεκβλαστον πρραταυζάμενος, ἤει διὰ τῆς
τῶν Ἀγαρηῶν γῆς. οἷς τὴν ἔφοδον ἐνωτισθεῖσι τοῦ Νικηφόρου,
10 οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκει κατὰ χώραν τε μένειν, καὶ λόγους καθίλειν,
ἐξ ἀντιστάσεώς τε διαμύχεσθαι· ἐκτρέχειν τε πρὸς τὰ φρούρια,
καὶ τὰς ἐπιδρομὰς ἐκ τῶν ἐρυμάτων ἀποτροπιάζεσθαι, ἀκροβο-
λιζόμενος κατὰ τὸ ἐγγωροῦν. δεινῶς γὰρ ἐδεδοίκεισαν κατὰ συ-
στάδην διαγωνίσεσθαι πρὸς ἄνδρα καρτερικὸν καὶ ἰσχυρογνώμονα. D
15 ὁ δὲ σκηπτοῦ δίκην τὴν περιχωρον ἐπεβόσκετο, δηούμενος μὲν
τὰς ἀρούρας, μυριανθρώπους δὲ κώμας ἀνδραποδιζόμενος. ἐπεὶ
δὲ τὰ ἐν ποσὶ πρὸς καὶ μαχαίρας ἔργον πεποιήτο, τοῖς φρου-
ρῶσι προσβάλλει, ὧν αὐτοβοεῖ τὰ πλείεστα ἰάλω. ὅσα δὲ τούτων
ἐρημὰ τοῖς τεύχεσι καὶ τῷ πλήθει τῶν ἔνδον ἐτύγγανον, τούτοις
20 ἀντεπήγε τὰς μηχανὰς, καὶ ἀκήρυκτον ἐπέφερε πόλεμον, ἐκθύ-
μους τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀγωνίσεσθαι προτροπόμενος. εὐεῖκτως δὲ τοῖς
κλιδομασι ἐκείνου πᾶς τις ἐπέιδετο. ἦν γὰρ οὐ λόγοις μόνον ἐπα-
γωγὸς τε καὶ πιθανὸς πρὸς τὸ εὐψυχον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις αὐ- P. 18

4. Male θαυμαστωθέντος cod. 7. Fort. συναγροχῶς. 11. ἐκτρέ-
χειν τε] Fort. δέ. 15. δηούμενος] δέ οὖς cod.

ruentis speciem referrent. Sequebantur post haec barbari captivi, multi-
tudine plurima collecti.

9. Nicephoro, postquam triumphum ad totius populi admirationem
egerat, Romanus Imperator dona magna dedit, Asiaeque procuracionem
tribuit. Ille, Domestici dignitate rursus auctus, copias quas in phalangem
invictam et inexsuperabilem constituerat, in fines Agarenorum duxit. Hi,
audito Nicephori adventu, committendum non putaverunt, eo in loco uti
insidias ponerent, acieque instructa dimicarent: statuunt in castella con-
currere, locisque munitis incursiones propulsare, parvulis praeliis quoad
fieri possit instituti. Magnopere enim reformidabant acie decertare cum
viro forti ac pertinace. Ille vero, instar fulminis, omnem circum regio-
nem depopulabatur, agros vastans, vicos hominum multitudine longe fre-
quentes in potestatem redigens. Ubi autem quae erant obvia cuncta igni
feroque vexasset, castellis copias admovit, quorum pleraque primo statim
assulta cepit. Quod si qua vel muris vel multitudine praesidiariorum mu-
nita erant, iis, machinis actis, bellum implacabile inferabat, ad acriter
pugnandum suos cohortans. Promte autem eius imperiis unusquisque ob-
temperabat. Neque enim verbis solis erat impulsor ac susor fortitudinis,

τοῖς, ἐκτόπως αἰεὶ ἀγωνιζόμενος πρὸ τῆς φάλαγγος, καὶ κίνδυνον
 Fol. 280 r. τὸν ἐπιόντα ὑποδεχόμενος, καὶ κραταιῶς ἐκκρούμενος. ἤρηκας
 οὖν καὶ καταβαλὼν ἐν εὐαριθμήτῳ καιρῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ὑπὲρ τὰ
 ἐξήκοντα φρούρια, καὶ λείαν ὅτι πλείστην συνεκφορήσας, καὶ
 νικην ἐπιφανεστάτην καὶ οἶαν οὐκ ἄλλος ἀναδησάμενος, ἐκείθεν 5
 τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε, καὶ κατὰ τὰ σφῶν ἔστειλεν ἤδη, ἀμύ-
 θητον τὸν πλοῦτον ἀθροίσασαν· αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
 Βῆθει, τῶν πόνων τὰ γέρα ληψόμενος.

A. M. 6471 ἰ. Ἄριτι δὲ μεσοῦντι τὴν ὁδοιοποιίαν τῷ στρατηγῷ φήμη τις
 Ind. 6 ἔπηντίαζε, τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν τοῦ ἀνακτος Ῥωμανοῦ διαγ- 10
 A. C. 963 ἰ. Ἐλλουσα. ὁ δὲ, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τῆς φήμης ἐκταραχθεὶς, ἐπέ-
 σχε τε τὴν διαπορείαν, καὶ κατὰ χώραν ὑπέμενε. λέγεται δὲ τοῦ-
 τον τὸν τρόπον ἐκπλῆσαι τὸν βλον τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμανόν.
 ἐπειδὴ παρεληφῶς τὴν ἀρχὴν ἐπεικῆ τε καὶ μέτριον αὐτὸν καὶ
 εὐεργετικὸν τῷ ὑπηκόῳ παρείχετο, ὑποδύντες τινὲς καὶ μετελ- 15
 θόντες τὸν ἄνθρωπον, μοχθηροὶ τε καὶ δοῦλοι γαστροὶ καὶ τῶν
 ὑπὸ γαστέρα, διαφθείρουσι τὸν καλοκάγαθόν τρόπον τοῦ νέου,
 τρυφήν ὑποτιθέντες καὶ ἀκόλαστον ἠδονὴν, διεγειρόντες τε πρὸς
 C ἄλλοκάτους ἐπιθυμίας τούτου τὴν ὄρεξιν. ἐντεῦθεν παρὰ τὸν και-
 ρὸν τῶν νηστειῶν, ὡς πρὸς κάθαρσιν ψυχῶν καὶ ποδηγίαν τῶν 20
 κρειττόνων ἐξεῦρον ἄνδρες θεοφορούμενοι, παρεληφότες τὸν Ῥω-
 μανὸν οἱ λοιμοὶ, ἐπὶ θηρίων ἐλάφων ἵενται, ἐν δυσβάτοις ἐλαύ-
 νοντες ὄρεσιν. ἐκείθεν τε ἀναζεύξαντες τὸν αὐτοκράτορα συγκο-

7. ἀθροίσασα cod. 8. [Θε] [θη] cod. et paulo post ληψόμενος.
 12. Fort. ὑπέμεινε. 22. θηρίων. Sic cod.

verum etiam re ipsa, semper ante aciem mirandum in modum praelians, adventansque periculum cum excipiens tum fortiter repellens. Captis igitur eversisque brevi tempore Saracenorum supra sexaginta castellis, praeda quamplurimia evecta, et victoriam clarissimam, qualem alias nemo, consecutus, revocatus inde milites ad suas quemque sedes remisit, cum immensam divitiarum vim congestissent: ipse ad Imperatorem contendit, laborum praemia accepturus.

10. Iam vero cum dux in medio itinere esset, fama quaedam pervasit, Romanum Imperatorem humanis excessisse. Quo ille inexpectato rumore perterritus iter inhibuit, eodemque in loco substitit. At Imperator Romanus hunc in modum e vita excessisse dicitur. A principio imperii cum bonum ac moderatum sese et beneficium in subditos prae buisset, postea surrepentes nonnulli captantesque hominem, improbi illi quidem, ventri et iis quae sub ventre sunt inservientes, bonam adolescentis indolem depravaverunt; quod ad luxum eum immoderatamque voluptatem revocarent, ad mirasque libidines excitarent voluntatem. Proinde tempore ieiuniorum, quae ad purgandos rapiendosque sublimis animos viri divino spirita pleni instituerunt, Romanum nactae illae pestes cervos venatum eunt, per montes impeditos equos agitantem. Inde revera Imperatorem graviter laborantem

μλζουσι περιημεκτέοντα και τὰ επιθανάτια πνέοντα. και τινες μὲν A. M. 64 71
 ἐκ τῆς ἀκαιροῦ φασὶν ἱππασίας σπασμὸν ἐγγενέσθαι τούτῳ περὶ Ind. 6.
 τὰ καιρία. ὡς δὲ ἡ τῶν πλειόνων ὑπόνοια ἔχει, κώτειον αὐτὸν A. C. 9 63
 πεπωκέναι πρὸς τῆς γυναικιστίτιδος. εἴτε δὲ ἐκείνως, εἴτε και οὐ- I. Rom. 4
 5 τως, ἀμείβει τὸν βίον ὁ Ῥωμανὸς τὴν τῆς ἡλικίας ἐλαύνων ἀ-
 κμήν, τρεῖς ἐνιαυτοὺς πρὸς πέντε μῆσι τὴν αὐτοκράτορα διῶθνας **D**
 ἀρχήν. τούτου δὲ ἔξ ἀνθρώπων γεγονότος, τὴν τῆς βασιλείας
 ἀρχήν παρά τε τοῦ πατριαρχοῦντος Πολνεύκτου και τῆς συγκλή-
 του βουλῆς οἱ ἐκείνου παῖδες Βασίλειος και Κωνσταντῖνος, νή-
 10 πιοι κομιδῇ τελοῦντες και τιθηνούμενοι, μετὰ Θεοφανοῦς τῆς
 μητρὸς ἐγχειροῦνται· ἥτις ἔξ ἀσήμου μὲν γένους φρεῖσα, κάλ-
 λει δὲ και σώματος ὦρα πασῶν τῶν τότε γυναικῶν ὑπερφέρουσα,
 Ῥωμανῶ συνηρημόσθη τῷ αὐτοκράτορι. ὁ δὲ Νικηφόρος (αὐθις
 γὰρ πρὸς τὸν εἰρμὸν ἐπάνεμι τῆς διηγῆσεως) τὴν μεταβολὴν τῆς
 15 μεγίστης ἀρχῆς διενωτισθεῖς, παντοδαπὸς τις ἦν, ἄλλοτε ἐπὶ P. 19
 ἄλλων λογισμῶν διαταραττόμενος. τὸ γὰρ ἄπιστον τῶν πραγμά-
 των και τὸ παλίντροπον τῆς τύχης και ἄστατον οὐκ εἶα τὸν ἄν- Fol. 280 v.
 θρωπον ἀτρεμεῖν, ὑπειδόμενον μάλιστα τὴν τοῦ Ἰωσήφ δυνα-
 στείαν, ὅς γε ἐκτομίας ὦν και μάλιστα παρὰ τὴν βασιλείαν ἐστίαν
 20 δυνάμενος (τῷ τοῦ παρακοιμωμένου γὰρ ἀξιώματι ἐσεμνύετο),
 δυσμενῶς τῷ Νικηφόρῳ διέκειτο.

ια. Ἐγὼ γοῦν αὐτίκα νεωτεροῦμαι· ἀλλὰ δύναμιν ἐκ τοῦ
 παρατυχόντος ἀποχωρῶσαν οὐκ ἐπαγόμενος (τὰ γὰρ στρατεύμα- **B**
 τα πρὸς τὰς σφῶν ἐνεγκάμενας αὐτοῦ προστεταχότος ἀπή-
 25 σαν), ἰδεδοίκει τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα τέως ἐπαποδύσασθαι. ἔδοξεν

iamque animam agentem eorum referunt. Sunt qui affirmant, ex equita-
 tione intempestiva convulsiones ei circum vitalia accidisse. Plerorumque
 suspicio est, venenum ei esse de gynaeceio datum. Sed, sive sic est, sive
 illo modo, Romano aetate florens interit, postquam principatum obtinuerat
 annos tres menses quinque. Quo vita functo, filii eius Basilius et Con-
 stantinus, infantes admodum et inter nutrices versantes, una cum matre
 Theophano imperium a Polyucto patriarcha atque Patribus conscriptis tradi-
 tum accipiunt. Haec Theophano, obscuro loco nata, pulchritudine vero
 corporis et elegantia inter mulieres suae tempestatis omnes praestans, Ro-
 mano Imperatori collocata fuerat. Nicephorus vero (rursus enim ad se-
 riam narrationis redeo), mutatione principatus audita, in omnem partem
 anxius variis cogitationibus varie perturbabatur. Rerum enim infida lubri-
 citas, fortunaeque vicissitudo et instabilitas tranquillo in statu virum agere
 non sinebat, quod maxime Iosephi potentiam suspectam haberet. Is cum
 spado esset, atque in aula imperatoria plurimum posset (quippe cubicu-
 lari dignitate glorians), eximio erat in Nicephorum odio.

11. Statuerat igitur vestigio res novas moliri: sed cum minores co-
 pias, quam par esset, in promptu haberet (legiones enim in suam quaeque
 patriam ipsius iussu discesserant), tantum tunc certamen suscipere vere-

A. M. 6471 ὄν υπερθέσθαι τὸν νεωτερισμὸν· εἰσελάσαντι δὲ εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ κατὰγοντι τὸν Θριαμβόν, εἶγε τὴν στρατιὰν οἱ κρατοῦντες αὐτῷ ἐγχειρίσειεν (ἤδει γὰρ αὐτοῦ περιόντος μὴ ἂν ἄλλον καρτερῆσαι πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων ἀντίστασιν παρατάττεσθαι)· ἀναλαβεῖν τε τὰς δυνάμεις, καὶ λελογισμένως καὶ ἀνεπισφαλῶς ὑπὲρ τῶν ὅλων διαγωνίσασθαι. οὕτω δὲ γνωματεύσας καὶ βουλευσάμενος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἵεται· ἀσμενέστατά τε ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς **C** συγκλήτου δεχθεὶς, καὶ ὄσην ἐπήγετο λείαν Θριαμβεύσας, καὶ τῷ δημοσίῳ ταμίῳ τὸν βαρβαρικὸν πλοῦτον καταθέμενος, ἐφ' ἐστίας ἡσύχαζεν. ὁ δὲ Ἰωσήφ (ἐδεδοίκει γὰρ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν- **10** τιον τοῦ Νικηφόρου διατριβὴν, μὴ τι κατὰ τοῦ κράτους νεωτερίσειε, μάλιστα τοῦ στρατιωτικοῦ ἐκτόπως αὐτὸν στέρηγοντος καὶ τοῦ δήμου θαυμάζοντος, διὰ τε τὰ τρόπαια καὶ τὰ κατὰ πολέμους ἀνδραγαθήματα) ἐπὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦτον ἐκαλεῖτο, εἰ πῶς αὐτὸν ψιλὸν τῆς δυνάμεως ἀπειληφῶς τῶν τε ὄψεων στέρηση καὶ **15** ἐπερορία παραπέμψῃ. ἀλλὰ τὸ κακοῦργον καὶ περιπόνηρον τοῦ Ἰωσήφ ὁ στρατηγὸς συνιείς (δραστήριος γὰρ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἦν, **D** καὶ καταστοχάσασθαι κακοτροπίαν ἀνδρὸς προχειρότατος), ἐς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν φοιτᾷ, καὶ τῷ ἱεραρχοῦντι Πολυεύκτῳ εἰς λόγους ἐλθὼν, ἀνδρὶ τὴν τε θείαν καὶ ἀνθρωπίνην φιλοσοφίαν **20** εἰς ἄκρον ἐκμελετήσαντι, καὶ βίον αἰρετισαμένῳ ἐκ νεότητος μοναδικὸν τε καὶ ἄσκειον, καὶ παθήσῃαν ὑπὲρ ἀνθρώπων κεκτημένῳ, ἦν οὐχ ἡ φύσις ἐνεποίει αὐτῷ μόνον, τομὴ γε ὄντι καὶ ἐς ἔσχατον γῆρας ἐλάσαντι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκτησία, καὶ τὸ ἀνεπιληπτον,

batur. Proinde praestare ei visum est differre motum, et redux Constantinopolim, ubi triumphum duxisset, si Imperatores ipsius fidei exercitum commisissent, (noverat enim, se superatite alium neminem fore, qui auderet adversus barbarorum impetum se opponere), uti tum copias resumere, tutoque consilio de summa rerum decertaret. Hoc igitur consilio secum animo constituto ac deliberato, Constantinopolim venit: ubi studiosissime a senatu populoque receptus, praeda, quantam adduxerat, triumpho traducta, divitiisque barbaricis in aerarium depositis, domi se tenebat. Iosephus (metuebat enim Nicephori in urbe commorationem, ne quid novarum rerum adversus principes moliretur, praesertim cum et militares ordines insigniter eum diligerent, et populus admiraretur, ob tropaea et res optime bello gestas) in palatium eum vocavit, si forte eum nudum a protectoribus nactus, oculis privatum in exilium pelleret. Dux, intellectu Iosephi crudeli doloquo consilio (ut erat mirifice industrius, et promptissimus ad perspicendam hominis malam mentem), in magnam ecclesiam se coniecit, et, collato sermone cum Polyucto sacris praefecto, viro qui divinam atque humanam philosophiam summopere meditatus, electo sibi a pueritia monastico atque expedito vitae genere, plus quam humana erat fiducia praeditus: quam non natura solum illi attulerat, spadoni nimirum et longe aetate prorecto, sed etiam abdicatio bonorum, et inculpata, sim-

καὶ τὸ λιτὸν τοῦ βίου καὶ ἀπέριττον· τούτῳ δὴ τῷ Πολυεύκτῳ, A. C. 963
 ἐπεὶ εἰς λόγους ἦλθεν ὁ Νικηφόρος, „καλὸς γε”, ἔφη, „παρὰ τοῦ ^{I. Rom. 4}
 τῶν βυσιλείων κατάρχοτος τῶν τοσοῦτων ἀγώνων καὶ πόνων P. 20
 καρποῦμαι τὰς ἀμοιβάς· ὅς γε τὸν ἀλάθητον καὶ μέγαν ὀφθαλ-
 μὸν λήσειν οἰόμενος, τὰ Ῥωμαϊκὰ μοι πλατένοντι ὄρια ταῖς τοῦ
 κρείττονος εὐδωάσεις, οὐκ ἐνάρκησε σκαιωρήσασθαι θάνατον, Fol. 231 r.
 μηδέπω μηδὲν εἰς τὸ κοινὸν πλημμελήσαντι, συνεισενεγκόντι δὲ
 μᾶλλον ὅσα μὴ τις τῶν νῦν τελούντων ἀνδρῶν, καὶ τοσαύτην μὲν
 χώραν τῶν Ἀγαρηνῶν πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ δηλωσάμενῳ, τηλικαύτας
 10 δὲ πόλεις ἐκ βύθρων κατεριπώσαντι. ἐγὼ δὲ ἤξιον, τὸν συγ-
 κλητικὸν ἄνδρα ἐπεικῆ τε εἶναι καὶ μέτριον, καὶ μὴ τινα δυσμε-
 ναίνειν, καὶ ταῦτα μάλιστα, ἀπέραντα.”

ιβ. Τούτων τῶν ῥημάτων ὁ πατριάρχης ἐνωτισθεὶς, καὶ τὴν B
 προθυμίαν ἀναφλεχθεὶς, εἰς τὰ βασίλεια εἰσελαύνει, τὸν Νικη-
 15 φόρον ἔχων συνεφεπόμενον· καὶ τὴν σύγκλητον εἰσκαλέσας, „ὁ
 δίκαιον,” ἔφη, „τοὺς ὑπὲρ τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐετηρίας ἑαυτῶν ἀφει-
 δήσαντας, καὶ πόνους καὶ κινδύνους καθυπομείναντας, εὐγνω-
 μονίης τε καὶ μετρίους ἑαυτοὺς παρεχομένους πρὸς τὸ ὀμόφυλον,
 προφητικῶς καὶ ἀτιμοῦν, κυδαίνειν δὲ μᾶλλον καὶ ταισιῶν.
 20 εἰ οὖν πεῖθεσθέ μοι τὰ λόγια συμβουλευσόντι, τὴν ἐμὴν ἀτίκτα
 γνώμην ἐρῶ. δεῖ Ῥωμαίους ὄντας ἡμᾶς, καὶ θεοῖς ἐνδύμεζόμε-
 νους προστάγμασι, τὰ νεογνὰ τοῦ αυτοκράτορος Ῥωμανοῦ τέκνα,
 ἐπεὶ πρὸς ἡμῶν καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἀνεβρέθησαν αυτοκράτο-
 ρες, εἰς τὴν προγονικὴν τιμὴν συντηρεῖν καὶ σέβας ἀπονέμειν,

plex, deliciis carens vitae ratio: cum hoc, inquam, Polyucto collato ser-
 mone, Nicephorus: „Egregias sane,” ait, „tot tantorumque certaminum
 atque laborum vices percipio ab eo qui aulae praest. Is eum, quem nil
 latet, magnum oculum se latere posse arbitrat, mihi, qui Deo propitio
 Romani imperii fines propagaverim, machinandae mortis nullum finem fecit;
 tametsi nihil hactenus in rempublicam deliqui: contuli autem in eam tanta,
 quanta nemo huius temporis hominum; tantam Saracenorum regionem igni
 ferroque populatus sum, tam multa oppida a fundamentis dirui. Ego arbi-
 trabar, ordinis senatorii hominem placidum et modestum esse debere, ne-
 que ullas vanas insidias incassum meditari.”

12. His patriarcha ex Nicephoro auditis, animique ardore succensus,
 in palatium venit, una comitem adducens Nicephorum: convocatoque sena-
 tu, „Haud aequum,” inquit, „eos qui pro salute Romanorum, nulla sui
 ratione habita, labores ac pericula sustinuerunt, quique erga suos cives
 viros sese probos ac modestos exhibent, probro et ignominia afficere, sed
 honore potius habere ac coronare. Ergo, si mihi creditis, quae meliora
 sunt suasio, meam sententiam statim dicam. Oportet ut nos, qui Ro-
 mani sumus et divinis legibus regimur, tenellos Romani Imperatoris li-
 beros, quandoquidem nostro universique populi suffragio Imperatores re-
 nunciati sunt, in honore avito conservemus, eundemque eis cultum, quem

- A. M. 6471 οἶον καὶ τοῖς προγόνοις αὐτῶν. ἔπει δὲ καὶ τὰ βαρβαραὶ φύλα
 Ind. 6 ληΐζεσθαι τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀπέχονται γῆν, συμβουλευώ, τὸν
 A. C. 963
 I. Rom. 4 ἄνδρα τουτοῖ (τὸν Νικηφόρον ὑποδεικνύς), ἀγγίχουν τε ὄντα
 καὶ ἀγαθὸν τὰ πολέμια, καὶ νίκας, ὅτι πλείστας ἐπαρηρημένον, ὃ
 καὶ αὐτοὶ συνομολογεῖτε, καὶ τοῦτον τῶν ἄλλων ἐκθειάζετε μά-5
 λιστα, ὄρκοις κατασφαλισαμένους μὴ τι κατὰ τοῦ κράτους καὶ
 Δτῆς βουλῆς μελετῆσαι ἀβούλητον, ἀνεπιεῖν αὐτοκράτορα στρα-
 τηγόν, καὶ τὰς τῆς Ἀσίας δυνάμεις ἐγχειρῆσαι αὐτῷ, ὡς ἀμύνοιτο
 καὶ ἀναχαιτίζοι τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἔφοδον. ταύτην γὰρ αὐτῷ
 καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανός, ἔτι βιοῦς, ἐνεχείρισε τὴν τιμὴν, 10
 καὶ τελευτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις ὤριστο, μὴ μετακινεῖν τῆς τοι-
 αύτης στρατηγίας εὐγνωμονοῦντα τὸν ἄνθρωπον." ταύτην ἀνε-
 πόντος τοῦ πατριάρχου τὴν γνώμην, ἐπενήφιξε τε ἡ βουλή, συν-
 ῆγει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, οὐκ ἐκὼν, τῇ δὲ
 ῥοπῇ τῆς συγκλήτου ἐκβιαζόμενος. καὶ δὴ ὄρκοις φρικωδεστάτοις 15
 P. 21 τὸν Νικηφόρον ἐμπειδωσάμενοι, μὴ ποτε περιόντων τῶν νεογνῶν
 παιδῶν καὶ βασιλέων ἀπασιόν τι κατὰ τοῦ σφῶν κράτους βου-
 λεύσασθαι· ἐπομοσάμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ, μηδένα τῶν ἐν τέλει
 ἀπεναντίας τῆς ἐκείνου γνώμης μετακινεῖν, ἢ πρὸς μείζονα ἐπα-
 ναβιβάζειν ἀρχὴν, μετὰ δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ διασκέψεως κοινῇ γνώμῃ 20
 διευθύνειν τὰ τοῦ κοινοῦ, αὐτοκράτορα στρατηγόν τῆς Ἀσίας
 Fol. 281 v. τοῦτον ἀνακηρύξαντες τὸν τε σύλλογον διαλύουσι, καὶ, τῶν βα-
 σιλέων ἀπάραντες, ἐφ' ἑστίας ἀπέησαν ἕκαστοι.

5. ἐκθειάζεται cod.

maioribus eorum, tribuamus. Quoniam vero barbarae gentes Romanam ditionem diripere non cessant, auctor vobis sum, ut virum hunc (ostenso Nicephoro), ut solertis ingenii est, rei militaris apprime gnarus ac bello fortis, quandoquidem victorias quam plurimas retulit, quod et agnoscitis vos ipsi, eamque prae caeteris ut Donn veneramini, iureiurando obstricta fide, nihil inconsulti adversus principes ac senatum moliturum, ducem summo cum imperio renunciemus, eique tradamus copias Asiaticas, quibus barbarorum impetum coerceat ac repellat. Hanc enim eadem dignitatem Romanus quoque Imperator et vivus tribuit, et moriens testamento cavit, ne vir optime animatus eiusmodi imperio moveretur." Patriarcham in haec verba sententiam ferentem cum senatus comprobavit, tum vero etiam ipse Iosephus cubiculi praefectus assensus est, non sponte ille quidem, sed studio senati coactus. Ita horribilibus iuramentis obstricto Nicephoro, ne infantibus pueris Augustis superstitionibus aliquid mali adversus maiestatem eorum moliretur, cum ipsi adiurassent, neminem se primariorum hominum Nicephoro invito vel moturos loco, vel ad maiorem dignitatem provecturos, verum eius consilio de communi sententia administratos rempublicam; hunc ubi ducem Asiae summo cum imperio pronunciaverant, consilium dimiserunt, ac, palatio egressi, ad suam quisque domum se receperunt.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER III.

ARGUMENTUM.

Nicephori bellum contra Tarsenses. Iosephus rursus illi insidiatur. (Cap. 1). Marianum et Ioannem Tzimisces litteris contra eum sollicitat (2). Contra Tzimisces Nicephorum ad defectionem hortatur (3). Nicephorus Caesareae ab exercitu imperator salutatus (4). Oratio eius ad exercitum (5). Nicephorus Constantinopolin ire parat. Ioannem Tzimisces Domesticum Orientis creat (6). Iosephus frustra urbem obtinere conatus, intestinis motibus ortis, ad fugam compellitur (7). Nicephorus urbem ingressus coronatur. Corporis et animi eius descriptio. Cognatos et amicos suos summis ornat honoribus (8). Nicephorus Theophano in matrimonium ducit. Polyeuctus patriarcha eum ecclesia arceat; sed mox in gratiam cum eo redit (9). Insequenti vere Nicephorus contra Saracenos ducit. Tarsis frustra tentata, alia hostium castella recipit (10). Mopsuestia diu obsessa vi expugnatur. Nicephorus in Cappadocia hibernat (11).

α'. *Ἦδη δὲ τοῦ ἤρος μεσοῦντος, καὶ τοῦ φωσφόρου πρὸς τὸν Α. Μ. 6471 ἄρκικὸν πόλον ἡρέμα ὑπανακάμπτοντος, καὶ περὶ τὸν ταῦρον Ind. 6 τὴν διφρηλίαν λαύνοντος, τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας ὁ Νικηφόρος I. Rom. 4 ἐπὶ τὴν καταντιπεύραν τῆς Ἀσίας χώραν καταλείπει· καὶ πρὸς τὴν P. 22*

5 *Καππαδοκῶν ἀφικόμενος (Τρωγλοδῦται τὸ ἔθνος τὸ πρόσθεν κατονομάζετο, τῷ ἐν τρώγλαις καὶ χηραμοῖς καὶ λαβυρίνθοις, ὡσαυτεὶ φωλεοῖς καὶ ὑπωγαῖς, ὑποδύεσθαι), καὶ τὴν σκηνὴν ἐκείσε*

1. Medio iam vere, cum lucifer ad arcticum polum paulatim cursum flecteret, ac versus taurum currum agigaret, Constantinopoli profectus Nicephorus ad oppositum Asiae tractum sese confert: cumque in Cappadociam venisset (Troglydytae ea gens antehac appellabatur, quod in troglas, latibula ac flexus saxorum, quasi in specus quosdam et recessus, se sub-

- A. M. 6471 *πηξάμενος, πανταχόσε διαγραμμάτα ἔστειλε, τὸν στρατὸν πα-*
 Ind. 6 *συδὶ ὡς αὐτὸν συνεγείρων καὶ ἐκκαλούμενος. ἐν ᾧ δὲ συνήροχο*
Β *τὰ στρατεύματα, τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἐξήσκει τὰ πολέμια, καὶ*
τὸν θυμὸν ἐθῆγε, καὶ ἐπερῶννε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις,
καὶ τὴν ἐνάπλιον ἐξεπαίδευε περιδίνησιν, θαμὰ ταῖς σάλπιγγιν 5
ἐγκελεύόμενος ἐπηγεῖν, καὶ τὰ τύμπανα παταγεῖν, καὶ ἀλαλάζειν
τὰ κύμβαλα, ἐφ' ἵππων τε ὑπεράλλεσθαι, καὶ τόξοις βάλλειν
κατὰ σκοπὸν, καὶ ἀκοντίζειν εὐστοχώτατα· καὶ οὐδὲν ὅ, τι πα-
ρεῖτο τούτῳ τῶν πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐξευρημένων. ἐν ᾧ δὲ ὁ στρα-
τηγὸς ἐξεπαίδευε τὸν στρατὸν, καὶ τὴν ἄφιξιν τῆς λοιπῆς στρα- 10
τιᾶς ἐξεδέχετο (δεδογμένον γὰρ ἦν αὐτῷ, κατὰ τοῦ Χαμβδᾶν καὶ
τῶν Ταρσίων ἐστρατεύειν ὡς μάλιστα), ὁ παρακοιμώμενος Ἰω-
Κ *σῆφ, τὸ τοῦ Νικηφόρου μεμερινημένον καὶ λελογισμένον ἐννοῶν,*
καὶ προσέτι τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ καὶ γεννυῖον παρῴστημα, ὑπειδό-
μενός τε, μὴ πως τῆς στρατιᾶς συναλισθείσης περὶ αὐτὸν νεώτε- 15
ρόν τι σκαιωρήσοιτο, ἐπάλλετό τε τὴν καρδίαν καὶ τῆς ἀβουλίας
αὐτὸν κατεμέμφετο, ὅπως ζωγρίαν κατέχων ὡς ἐν δικτύῳ αἰμά-
των ἄνδρα οὐ κατειργάσατο, ἀλλ' ἔλαθε τοσαύτη πανοπλία τοῦ-
τον ὄχρωσάμενος. συννοίας οὖν ὑπόπλεως γεγωναῖς, ἡρεμεῖν οὐκ
ἤνεύγετο, ἀλλ' ἀβίωτον τὸν βίον ἐτίθετο. ἀνασκοποῦντι δὲ τοῦ- 20
P. 23 *τω καὶ πολλοὺς διελίττοντι λογισμοὺς, τίνα τὸν τρόπον τῆς το-*
σαύτης δυναστείας μετακινήσῃ τὸν στρατηγὸν, μίᾳ τις ἐσῆι μη-
χανῇ, δι' ἧς ᾤετο τὴν ἐκείνου ἀρχὴν, ὡσεὶ τινα πέλεκυν τῷ αὐ-
χέτι προσεπικεμένην, ἀποσκευάσασθαι.

7. κύμβαλα. Vide infra 82. A. 21. Fort. τῶν τρόπων.

ducebant), collocato ibi tabernaculo, dimissis quoque versus litteris, omnes copias excitatas ad se convocat. Exercitus dum cogebatur, interea quos secum habebat bellicis institutis erudiebat, exacuebat animos, confirmabat exercitatione quotidiana, armatam rotationem edocebat, tubis crebro canere iubens, tympana pulsari, cymbala percuti, in equos inailire, arcibus scopum petere, iaculis collineare: denique eorum, quae ad belli artem inventa sunt, nihil omnino negligebat. Dux dum sic copias exercebat, adventumque reliqui exercitus expectabat (instituerat enim adversus Chabdanum et Tarsenses potissimum educere), Iosephus cubicularius cum solertem animum Nicephori consultumque reputans, tam praeterea viri fortitudinem et virtutem, veritus ne collecto circa eum exercitu novarum rerum aliquid adversus se moliretur, palpitante corde suam ipse vituperabat praecipitantiam, quod cum virum bellatorem quasi captum intra casses inclusum teneret, haud oppressisset, sed imprudenti consilio tantis eum muniisset copiis. Totus igitur cogitabundus, spreta requie, vitam minime vitalem ducebat. Consideranti autem, multasque rationes versanti, quo pacto Domesticum tanto imperio moveret, cuiusdam fraudis in mentem venit, qua illius potentiam, quasi securim quandam cervici suae imminentem, everteret.

β. Τὸν Μαρριανὸν οὖν εἰσκαλέσας, ἄνδρα μὲν τῷ τῶν πα- A. C. 963
 τρικίων τετιμημένον ἀξιώματι καὶ τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων I. Rom. 4
 ἤδη κατάρξαντα, εὐρίπστον δὲ τὴν ἄλλως καὶ θερμομεγῶν, ἐξεί-Fol. 282 r.
 πε τὸ ἀπόρρητον, ἐν παραβύστω που κοινολογησάμενος, καὶ, „εἰ
 5 μοι,” φησὶ, „πεισθεὶς τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀναδέξῃ ἀρχὴν, αὐτο-
 κράτορά σε θύττον ἀποφανῶ, καὶ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν θρόνων B
 ἐπαναβιβάσω.” „εὐφῆμει,” ἔφη πρὸς τὸν λόγον ὁ Μαρριανός· „πί-
 10 θηκον διερεθίζων καὶ προτρεπόμενος καθωπλισμένῳ γίγαντι δια-
 μύχεσθαι, ὃν οὐ μόνον τὰ πρόσοικα φῦλα πέφρικε τῶν ἐθνῶν,
 15 ἀλλὰ καὶ οὐα ἀνίσχων τε καὶ δυόμενος ὁ ἥλιος ἐφορᾷ. ἀλλ’ εἰ
 δοκεῖ συνεισενεγκεῖν τινα γνώμην ἀμηχανοῦντι καὶ σκυθρωπάζον-
 τι, αὐτίκα ἐρῶ. τὸν Ἰωάννην, ὃν κυκλήσκουσι Τζιμισκῆν, οἶ-
 σθαι τὸν ἄνδρα φιλότιμόν τε ὄντα καὶ λίαν φιλόνοικον, καὶ ἀγα-
 θὸν τὰ πολέμια· ὃν δεύτερον μετὰ γε τὸν στρατηγὸν ἢ στρατιω-
 20 τικῇ φάλαγγί τίθεται καὶ τιμᾷ. τὴν τῶν στρατευμάτων οὖν, εἰ
 δοκεῖ, τοῦτῳ ἐπίστρεψόν ἀντιληψίν· καὶ, οἶμαι, παραβολώ-
 τatos ὦν ὁ ἄνηρ καὶ τολμητίας ἐπεικῶς, ὑποστήσεται τὸ ἐγχεί- C
 ρημα· καὶ ἢ ἂν ἡγοῖτο, ξηρεται ἢ πληθῆς, καὶ τὸ δοκοῦν
 σοι περαιωθήσεται. ἄλλως δὲ μὴ οἶον οὐ κατασελεῖν πύρ-
 25 ρων ἀτίνακτόν τε καὶ ἀδιάσειστον.” ταύτην δεξάμενος ὁ Ἰωσήφ
 τὴν εἰσῆγησιν, τοὺς ἐξ αἵματος Νικηφόρου προσήκοντας, καὶ
 τοὺς ἄλλους ἀνημμένους αὐτῷ τῶν ἀξιωματῶν τε παγανοῖ, καὶ
 εἰς ὑπερορίαν ἐκπέμπει· γραμματεῖον δὲ σφραγίσιν ἐνησημνημέ-
 νος τῷ προρῶθῆντι Ἰωάννη στέλλει ἐν τοῖς πατρικίοις τελοῦντι

2. tetimhēnos et continuo post katárxanai cod. 16. Leg. ἐπί-
 τρεψον. 22. Fort. ἄλλως.

2. Marianum accersit, virum dignitate patricia decoratum, legionibusque Italicis iam praefectum, mobilis insuper atque ardentis animi. Cum hoc secreto collocutus occultam sententiam aperit, et, „Si mihi credis,” inquit, „ac domesticatum Orientis recipis, Augustum te brevi perfecero et in imperiali solio collocabo.” Ad quem sermonem, „Dii meliora,” inquit Marianus: „desine simiam excitare et cum armato gigante committere velle, quem non solum tribus gentium finitimas verentur, at hercle quotquot oriens aut obiens sol lustrat. Verum si vis ut aliquid consilii afferam impedito ac triasti tibi, haud reticebo. Ioannem quem Tzimisem appellant nosti, virum non minus ambitiosum et primatus mire cupidum quam bello fortem: qui proximo post Domesticum loco apud exercitum habetur et honoratur. Quin tu, si videtur, committis illi procurationem legionum: nam qua est is audacia et spiritu singulari, suscipiet negotium, opinor: ita quocumque ducet, sequetur illum copia, et tu pervenies quo vis. Aliter cave credas te turrim illam inconcussam atque inquassatam concutere posse.” Hanc auctoritatem secutus Iosephus eos qui cum Nicephoro erant propinquitate coniuncti aliosque eius necessarios officiis exutos in exilium pellit: litteras obsegnatas ad Ioannem, de quo dictum est, patricium exercitusque

- A. M. 6471 καὶ στρατηγοῦντι τῶν ἀνατολικῶν, ἀνδρὶ ῥωμαλέῳ καὶ νεανικῷ,
 Ind. 6 καὶ τὴν ὁρμὴν δυσάντητον κεκτημένῳ καὶ δυσεκβιαστον. ἡ δὲ τοῦ
 D γραμματείου ὑφήγησις ταυτὶ διηγόρευε· „τὸ δύονον καὶ κακὴς
 τοῦ Φωκῆ ὑπειδόμενος, καὶ τὴν κακοῦργον σκέψιν, ἣν ἐκεῖνος τρέ-
 φει καθ' ἑαυτὸν, ἐκκόψαι βουλόμενος, ἕγων ἀνακαλύψαι τὸ ἀπόρ-
 ῥητον τῇ περιφανείᾳ σου, εἴ πως τὴν ἐκείνου δυσκάθεκτον ὁρμὴν,
 σοῦ συνεργοῦντος, ἀναχαιτίσωμεν. βούλεται γὰρ ὅσον οὐπω τυ-
 ραννήσειν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν σφετερισασθαι. ἀλλ' αὐτὸς
 τὴν ἔκπονον ἐκείνου ἐκκόπτων ὁρμὴν, τὴν τῶν στρατευμάτων
 πρόνοιαν ἔξαντῆς ἐκείνου μὲν ἀφαιροῦμαι, τῇ δὲ σῇ ἀνατίθῃμι 10
 ἐνδοξότῃ. μετὰ μικρὸν δὲ σὲ καὶ εἰς αὐτὴν ἀναβιβάσω τὴν
 τῆς βασιλείας περιωπὴν. σὺ δὲ τὸν ὑπέρμαχον καὶ ἀλαζόνα Φω-
 κῆν δεσμώτην ἀποφηνάμενος θῦττον παρῶν μιν ὡς ἡμῶς.”
- P. 24 γ'. Τὸ τοιοῦτον οὖν γραμματεῖον ὁ Ἰωάννης ἀπειληφῶς,
 ἀνειλήσας τε καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πραγματεῖαν ἀναλεξάμενος (τὴν τῆς 15
 Fol. 232 v. ἀνατολῆς δὲ αὐτῷ δυναστείαν, καὶ αὐτῆς τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν
 καὶ διακατοχὴν τούτων, ὡς μοι ἤδη εἴρηται, κατεπηγγέλλετο ἡ
 γραφὴ, εἴ γε τῆς στρατιᾶς μετακινήσει τὸν Νικηφόρον καὶ τοῦ
 πληθῶνος ἀποσκευάσειτο), τῶν τόπων ἀπάρας ἐν οἷς ἀνεστρέφετο,
 ἤπειλετο πρὸς τὸν στρατηγόν. προελθὼν δὲ παρὰ τὴν σκητὴν τὴν 20
 στρατήγιον, καὶ αὐτῷ παρακαθιστάμενος (ἀνεψιὸς γὰρ πρὸς μητρὸς
 ὁ Ἰωάννης τῆς Νικηφόρου ἐχρημάτιζε), „σὺ μὲν,” ἔφη, „ὦ γενναῖε,
 Ββαθὴν ὑπνον καθέδεις, καὶ ὑπὲρ τὸν Ἐνδυμίωνα, ὡς φασιν·

7. τυραννήσειν. Sic codex, ut 24 D. εἴ γε μὴν βούλη - κείσασθαι.
 18. μετακινήσει cod. Paulo post legendum fortasse προσελθὼν.

Orientalis ducem, mittit, virum profecto fortem, strenuum, magna et inexpugnabili vi praestantem. Erant autem litterae scriptae in hanc sententiam: „Phocae improbitatem ac malitiam cum suspectam habeam, consiliumque sceleratum, quod apud se alit, praecidere velim, constitui Amplitudini tuae rem arcanam aperire, si forte effrenatum eius impetum, te obsecundante, reprimere possimus. Decrevit enim rebellione iam iam facienda imperii summam invadere. Proinde, ut impios eius vindicem conatus, exercituum procuracionem illi evestigio abrogo, tuaeque trado Gloriam. Brevi autem te vel in ipso imperii fastigio collocabo. Tu vero gloriosum ac superbum Phocam in vincula coniectum protinus ad nos trans mitte.”

3. Has litteras acceptas Ioannes ubi evoluit, cognito eorum argumento (praefecturam autem ei Orientis, tum vero summam potestatem possessionemque imperii, ut a me iam dictum est, litterae pollicebantur, si modo ab exercitu dimovere Nicephorum, copiasque exuere posset), ex loco ubi versabatur movit, ad Domesticumque pervenit. Ibi cum ad praetorium se contulisset, propter ipsum assedit (erat enim Nicephori consobrinus ex matre Ioannes), et, „Tu quidem,” inquit, „o bone, altum somnum dormis, plus quam Endymion, quod aiunt; Angustae autem aulae praefectus,

ὁ δὲ τῆς βασιλικῆς κατάρχων ἀλλῆς, ὁ χρηστός Ἰωσήφ, τὸν σὸν A. C. 963
 ἠμανώδει καὶ μαιφρόνῳ ῥοπῇ κατεργάζεται θάνατον, καὶ, ὅσον I. Rom. 4
 τὸ ἐπ' ἐκείνῳ, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἀκαταγώνιστος ἕξειργασταὶ στρα-
 τηγός, καὶ τὸ τοῦτου αἷμα ἐκέχνηται· καὶ ταῦτα παρ' ἀνδρα-
 δρίου (ὃ πρόνοι, καὶ μάχαι, καὶ ἀρετῇ) ἀμφιβόλου τε καὶ ἀνάν-
 δρου, καὶ γυναίου τεχνητοῦ, καὶ πλείω τῶν ἐν τῇ γυναικωνίτιδι
 δρωμένων εἰδότης μηδέν. ἀλλὰ διανόστα, ὃ τὰν, εἰ δοκεῖ·
 καὶ γενόμεθα τῶν ἡμῶν λογισμῶν, ὅπως μὴ ὡς ἀνδράποδα πα-
 ραπολώμεθα, γενναῖον δέ τι καὶ ἀνδρικὸν ἐργασοίμεθα, ὡς ἂν
 10 γυνῶ καὶ Ἰωσήφ, καὶ εἴ τις ἄλλος εἴη τὰ ἐκείνου πρεσβεύων, μὴ C
 πρὸς ἀπαλὰ καὶ σκιατραφῇ διαμιλλώμενοι γυναικάρια, πρὸς ἄν-
 δρας δὲ ἀκαταγώνιστον κεκτημένους ἰσχὺν, καὶ οὐδ' ἡ βάρβαρος
 φρίττει καὶ τέθηπε." ταῦτα εἰπὼν, καὶ τῶν κόλπων τὸ γραμμα-
 τῶν ἕνεργῶν, τῷ στρατηγῷ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ τοῦτο μετελ-
 15 θῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ θυμοφθόρα καὶ θυμαλῆ ἔπιγονος, μι-
 κρὸν ἐπισχῶν καὶ λειποθυμήσας (ἔτυχε γὰρ ἡρέμα νοσηλευό-
 μενος, τὸ σωματίον), εἶτ' αὐθις ἀνεργῶν καὶ, „λέγε," φη-
 σιν, „ἀνδρειότατε, τί δεῖ περὶ τοῦτου σκοπεῖν;" ὁ δὲ, „καὶ
 αὐθις," ἔφη, „σκοπεῖν λέγεις, πρῶττεν ὅ,τι καὶ δεῖ; οὐκ
 20 ἐκνήμεις ὀπὲ γούν, ὃ ἀγαθὲ, οὐδὲ τὸν τοσοῦτον κάρων ἀπο-
 τινάξῃ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἐν ἀφύκτῳ κινδόνῳ περιληφθέντας D
 ἡμῖς ὅ,τι καὶ δεῖ δρῶν ἑρωτᾶς; περὶ τῶν ὄλων διακινδυνεύειν
 φημί, τοσαύτην μὲν πανοπλίαν ἐπαγομένους, τοσαύτην δὲ στρα-

3. τῷ ἐπ' ἐκ. cod. 8. Fort. ἡμετέραν. 10. ἄλλο cod. 22. ὄλων] ἄλλων cod. Vid. supra 19. B.

frugi ille Ioseph, furibundo ac crudeli impetu tuam machinatur necem, et, quantum in illo fuit, periit Romanorum invictus dux, eiusque sanguis effusus est: idque ab homunculo (o labores! o praelia! o virtus!) ambiguo, evirato, a muliercula ementita, praeter ea quas in gynaeccio fiunt nullius rei gnara. Proinde excita te, amico, sodes: adhibeamus mentes nostras, ne tanquam mancipia intereamus: efficiamus nobile ac forte facinus, ut sentiat Iosephus, et si quis alius ab illo stet, non sibi cum tenellis umbraticisque mulierculis certamen esse, at cum viris inexcuperabili robore praeditis, quos timet et veretur barbaries." Haec ille cum dixisset, ex sinu prolatae litteras Domestico tradidit. Is ubi perlegit, tristibus ac molestis quae inerant cognitis, cum parumper ipse conticuisset animo delectus (erat enim tum forte paulo aegriore valetudine), ut se recepit, „dic," inquit, „fortissime, quid est in hac re considerandum?" „Quid?" inquit ille: „Necum considerare te velle ais, quid faciendum putes? Non tu expergiscere sero saltem, mi Nicephore? non tu hunc tantum vespertinum excuties de oculis, qui nos, certe periculo deprehensos, quid faciendum sit interrogas? Ego de summa rerum in aleam eundum censeo. Praesumus tot copias, tanto exercitui, non minus superbo ob animi magnitudinem, quam

A. M. 6471 *τιὰν, ψυχῆς τε ἀνδρείᾳ σπαργῶσαν καὶ σώματος ῥώμῃ φλε-
γμαινούσαν. ἄτοπον γὰρ ἐμοὶ καὶ οὐ φορητὸν καταφαίνεται,
ἰνδ. 6 ὑπὸ τομίον ολκτροῦ ἐκ τῆς Παφλαγονικῆς ἐρημίας τῇ πολιτείᾳ
παρεισφθαρέντος, τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀγεσθαι στρατηγούς, καὶ
τῆδε κάκιστε παρέλκεσθαι τῆς ῥίνος, ὡς ἀνδράποδα. ἀλλ' ἔπου5
τὴν ταχίστην, εἴ γε μὴ βούλη ζωγραφίας ληφθεῖς τὰ πῆματα δεινὰ
πέσεισθαι."*

P. 25 δ'. *Τοιαύτην ἀνεπίπτος τοῦ Ἰωάννου παραλεσιν, διανέστη
τε πρὸς ἀλκῆν ὁ Νικηφόρος, καὶ τὰ ὄπλα καθυποδὺς τὴν ἐπὶ
Καισαρείας ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἠπέλεγτο πανστρατὶ· καὶ τηνικαῦτα 10
πηξάμενος χάρακα τὴν στρατιὰν ὑπεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγων*

Fol. 283 r. *ἡμερῶν ἕπαν τὸ τῆς Ἀσίας πρὸς αὐτὸν συνήθροιστο στρατεύμα,
ἡμέρας ἤδη διαφανούσης, καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίων ὕψαπλου-
μένων τῇ γῇ (Ἰούλιος εἶχεν ἀρχὴν), οἱ τὰς τοῦ στρατοῦ παρελι-
φότες ἡγεμονίας ἅμα τῷ στρατηγῷ Ἰωάννῃ τὰ ἕφιη γυμνώσαντες 15
καὶ τὴν στρατιῆγιον σκητὴν κυκλωσάμενοι (προσεταιγμένον δὲ
τοῦτο πρὸς τοῦ Ἰωάννου τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς ἦν, ὅς
B γε δεινὸν ἐποιεῖτο, εἰ ἄνδρας αἰμάτων ἀγεννῆς ἐκτομίας μετὰ
νηπίων τιθηνουμένων καθυποτιύσσοι, ἧ ἂν αὐτῷ δεδογμένον
εἶη), ἀποκράτορα Ῥωμαίων καὶ κραταῖον βασιλέα τὸν Νικη-20
φόρον ἐφήμιζον, πολυχρόνιον κράτος αὐτῷ ἐπενυγόμενοι. ὁ δὲ τὰ
πρῶτα μὲν ἀπέπατο τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, τὸ τοῦ ὕψους ἐπίφθο-
νον εἰλαβούμενος, καὶ τὸν τῆς συνεύνον καὶ τοῦ νιοῦ Βάρδα
προϊσχύμενος θάνατον, ὅς αὐτῷ τῆς ἡλικίας τὸ βιώσιμον ἔλκων,
ἄρι περναγεί τῷ Ἰούλῳ περιουστράπτων τὴν γένν, κατὰ παι-25*

4. παρεισφθαρέντος cod. 22. ἀπέπατο cod. 24. αὐτῷ cod. Leg. αὐτό.

corporum roboribus florenti. Etenim absurdum nec ferendum videtur mihi, a misero spadone, qui ex solitudine Paphlagonica reipublicae obrepserit, a naso duci, et huc illuc ducere, tanquam mancipia. Itaque sequere confestim, nisi vis captivus factus mala extrema perpepi."

4. Ea cohortatione ab Ioanne facta erectus ad virtutem Nicephorus sumtis armis una cum Ioanne totoque exercitu Caesaream contendit: ibi castris factis exercitum recepit. Paucos post dies, omnibus ad illum coactis Asiae copiis, illucescente iam die radiisque solis in terram se diffundentibus (Julio erat ineunte), praefecti exercitui una cum Ioanne magistro districtis gladiis praetorium cingunt (id tribunis centurionibusque imperatum antea ab Ioanne erat, acerbè ferente, quod ignavus spado cum pueris lactentibus militares personas ad arbitriis gubernaret), Imperatorem Romanorum potentemque Augustum Nicephorum renunciant, imperium in multos annos illi precantes. Hic primo quidem recusabat eiusmodi summam potestatem, invidiam altissimi fastigii veritus, uxorisque ac filii Bardae obitum causatus, qui, ipsum iuventutis vitalem spiritum trahens, rutilique lanugine iam genam circumfulgens, exercitatione ludicra non multis annis

διὰν οὐ πρὸ πολλῶν τῶν χρόνων πρὸς αὐτανεπιού αὐτοῦ (Πλευσης A. C. 963 τὸ μειράκιον ὠνομάζετο) κοντῶ τὴν βλεφαριδα τιτρώσκειται · ὁ ¹ Rom. 4 δὲ Πλευσης, δεισὺς ἐπὶ τῷ τριτάτῳ, τὸν κοντὸν διαφίσει τῆς C χειρός · τοῦ δὲ σωρωτῆρος τῷ οὔδει ἐνερεισθέντος σφοδρὰν γενέσθαι συμβέβηκε τὴν ἀντέρεισιν, ὡς τὴν αλγὴν τὸ κρανίον ἀντιορήσασαν διαιμπερές διελθεῖν, καὶ ἀέθωρὸν ἄναυδον τὸν Βάρδαν τοῦ ἵππου καταπεσεῖν. τοιαύτην ὁ Νικηφόρος προτεινόμενος πρόφασιν παρητέτο τὴν ἀρχὴν, καὶ Ἰωάννη τῷ Τζιμισκῇ παρῆχθαι τῆς τοιαύτης ἐπιβῆναι τιμῆς, καὶ τῶν σκίπτρων ἀνθέξασθαι. οὐκ ἠρέγετο δὲ τῶν τοιούτων λόγων οὔτε τις τῶν τοῦ στρατοῦ, οὔτε μὴν αὐτὸς ὁ Ἰωάννης · ἀλλ' ὁμοθυμαδὸν αὐτὸν ἐπευφήμουν, σεβάσιμόν τε καὶ βασιλέα Ῥωμαίων προσαγορεύοντες. ὁ δὲ καταδέχεται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ ἐρυθρὸν πέδιλον, ὃ τῆς βασι- D λέας παρῶσημον μέγιστον κέρυκεν, ἑποδύεται, μικρὰ φροντίσας 15 τῶν φοικωδεστώτων ὄρκων, οὐδὲ πρὸς τε τὸν πατριάρχην Πολύεκτον κατέθετο καὶ τὴν σύγκλητον. τὸ γὰρ ἀστάθμητον τῆς τύχης καὶ ἄδηλον, καὶ τὸ τοῦ Ἰωσήφ δυσμενές τε καὶ ἄσπονδον ὑπολογιζόμενος, ἠπέλεγτο προτερέσειν τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακοήθειαν, ἐν τῷ τὰ κατ' αὐτὸν εὐθέσθαι, καὶ ὡς οἶόν τε ἀσφαλίσασθαι. τῷ τοι 20 καὶ δεύτερον τὰ φθάσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἠγούμενος, παρὰ φαῦλον τὴν ὄρκωμοσίαν ἐτίθετο. τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τῆς βασιλείας ἀρχὴν ὁ Νικηφόρος ἀναδείξάμενος, τῆς σκηπτικῆς προήλθεν, ἀκινάκην διεζωσμένος καὶ δόρατι σκηριπτόμενος · ἐξ ἀπόπτου τε P. 26 καὶ τινος περὶ πῆξ κατὰ τὸ ὑπαιθρον στῦς, ἔλεξε τοιάδε ·

21. τῆς. Fort. τὴν τῆς.

ante a patruale ipsius (Pleuses is adolescentulus nominabatur) lancea in palpebram ictus est; quo vulnere perturbatus Pleuses lanceam de manu dimisit: verum accidit, ut hastilli in terram impacto repercussio fieret tam vehemens, ut cuspis adacta calvariam penitus perforaret, Bardasque evestigio sine voce ex equo caderet. Huiusmodi excusationem Nicephorus afferens recusabat imperium, concedebatque Ioanni Tzimiscae, ut ad hanc dignitatem evectus sceptrum vindicaret. Quanquam eiusmodi voces neque ex exercitu omnino quisquam sustinuit, neque ipse Ioannes: sed conspirantibus animis, fausta illi ominantes, Augustum Imperatoremque Romanorum eum renunciarunt. Tum vero accepit imperium, rubrosque calceos, qui sacrae dignitatis maximum insigne sunt, induit, parvi aestimans diras religiones, quibus Polyeucto patriarchae ac senatui se obstrinxerat. Quippe instabilitatem incertosque eventus fortunae non minus quam Iosephi similitatem perfidiamque reputans, maturavit sic praevinire eius malitiam, ut suas res quam optime constitueret, pro viribusque firmaret. Ita et anteacta posteriora salute sua duxit, et iurisiurandi rationem habuit nullam. In hunc modum suscepto imperio Nicephorus, succinctus pugione, hastili nixus, processit a tabernaculo; cumque loco conspicuo atque praecelso sub divo constitisset, dicere sic est exorsus:

A. M. 6471 ε'. „Οτι μὲν οὐκ ἐφίσει τυραννίδος, ᾧ συστρατιῶται, τόδε
 Inq. 6 τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἀνελληφα, κατανύκῃ δὲ ὑμῶν τοῦ στρα-
 Fol. 283 v. τοῦ βιασθεῖς, μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοὶ, οἳ γε καὶ ἀποτροπια-
 ζόμενόν τε τὴν τοσαύτην φροντίδα καὶ πρόνοιαν τοῦ παντός, καὶ
 ἄκοντα κατηραγκάσατε δέξασθαι. ὅτι δὲ εὐνοία μᾶλλον ὑμῶν τε 5
 καὶ ἀσφαλεῖα ἑαυτοῦ πρὸς τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα ἐπέδωκα ἑμαυτὸν,
 Βεῖδένα βούλομαι πάντας ὑμᾶς. μαρτύρομαι δὲ τὴν τὸ πᾶν διεν-
 θύνοσαν πρόνοιαν, ὡς πρόθυμός εἰμι, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν
 θεῖναι ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἂν μέ τι τῶν ἀηδῶν τοῦ τοιοῦτου
 ἀπαγύοιο σκοποῦ. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἠνέγκατε τὴν τομίου ἔκπονον 10
 ἀπόνοιαν καὶ τὴν λυσσώδη καὶ ὀργῶσαν ἐκείνου ἀδράδειαν εἰς
 ἔργον χωρῆσαι, ἀλλ' ὥσανεῖ τινα βαρुकάρδιον ἐπιστάτην ἀποσει-
 σάμενοι, ἐμὲ βασιλεύειν ὑμῶν ἠρετίσασθε, ἐπὶ τῶν πραγμάτων
 δεῖξω σαφῶς, ὅτι τε ἦδειν ἄρχεσθαι, καὶ νῦν ἄρχειν ἀνεπιφα-
 λῶς σὸν θεῶ ἔξεπίσταμαι. εὐνοίαν οὖν ἔχων ὡς τις φιλόποις 15
 πατῆρ, συμβουλευέω πᾶσιν ὑμῖν ὡς υἱοῖς φιλοπάτορα, μὴ πρὸς
 C ῥήστων καὶ τροφῆν ἀπιδεῖν, ἀλλ' ἐρηγορέναι καὶ νῆφειν, καὶ
 τὰ συμπύκνοντα εὐπρεπισμένως προσδέχεσθαι. τεμαίρομαι γάρ,
 μὴ ἀναιμῶτι διακριθῆναι τὰ πράγματα. καὶ γάρ, ὅσον εἰς ἀνέ-
 φικτον ἔπος τῆς βασιλείας τὸ κράτος ἀνέστηκε, τοσοῦτον καὶ ὁ 20
 φθόνος καὶ ὁ πόλεμος περὶ αὐτὴν αὐξεται διαμιλλώμενα. οὐ πρὸς
 Κρήτας οὖν ὑμῖν ἡ πάλη, οὐδὲ πρὸς Σκύθας καὶ Ἄραβας, οὐδὲ
 τῇ σφῶν ἀρετῇ διεχειρισάμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων

4. τε. Melius vel Leo vel librarius scripsisset μέ. 18. Lege εὐπρε-
 πισμένως. Vid. S. Basilium de gratiarum actione I. 365. C. 21. δια-
 μιλλώμενα. Sic cod. Fort. διαμιλλώμενρ.

5. „Non desiderio me tyrannidis, commilitones, ornatum istum impe-
 ratorium sumsisse, sed studiis vestris exercitusque adactum, vos ipsi mihi
 testes estis, qui me, aversantem molestiam tam magnam, procuracionem
 reipublicae vel invitum suscipere coëgistis. Quod autem cura vestri potius,
 meaeque incolumitatis retinendae causa, in tantum me discrimen obtulerim,
 scire vos omnes volo. Providentiam testor, quae universum gubernat, pa-
 ratum me esse ipsam vitam pro vobis deponere, neque ullum in-
 commodum me de hoc proposito deducturum. Et quoniam non permisistis,
 ut perfida amentia, ut rabiosa et insolens temeritas spadonis ad exitum per-
 veniret, sed, illo tanquam vecorde rectore reiecto, me imperare vobis
 voluistis, re praestabo ut intelligatis, quemadmodum parere scivi, item
 me nunc, Deo propitio, recte praeesse posse. Verum, ea caritate anima-
 tus, qua pater filiorum amans, vobis ut filiis piis auctor sum, ut desidiam
 deliciasque me respiciatis. Excubare oportebit, vigilare, casus praemu-
 nita mente sustinere. Non sine sanguine existimo rem diiudicatum iri.
 Nam quo est magis arduum ascensu imperii fastigium, eo gravior invidia
 et contentio est, quae fit de illo. Nec vero cum Cretensibus nunc vobis
 certamen, nec cum Scythiis et Arabibus, quos virtute vestra devicistis, sed

πολιτείας, καὶ ἦν ἄκρατα πανταγόθεν εισρεῖ, καὶ ἦν οὐκ ἐνι A. C. 963
 αὐτοβοεῖ ὡς τι τῶν φρουρίων ἐλεῖν· θαλάσση τε περιβρέεμενον I. Rom. 4
 καὶ εὐερκεῖ οὖσαν, καὶ πυργώμασιν ἐρυμνοῖς περικλειομένην ἑκα-
 σταγοῦ, καὶ ἡβῶντι λαῷ περιπλήθουσαν, καὶ χρυσῷ καὶ πλούτῳ D
 5 καὶ ἀναθήμασι πολλῷ τῆς οἰκουμένης διαφέρουσαν. δεῖ οὖν τὸ
 γενναῖον ἀνειληφότας παράστημα, ᾧ κεχημένοι παρὰ τὰς μάχας
 τὸ ἀντίξουν ἕπαν κατηγωνίζεσθε, καὶ ὑπὲρ τὸ ἐνὸν ἄρτι μᾶλλον
 κατὰ τῶν ἀντιπάλων χωρεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἔξω ἐπὶ τουτοῖ τὸν
 ἀγῶνα συνεργὸν καὶ τὸν κρείττονα. τὰς γὰρ σπονδὰς καὶ τοὺς
 10 ὄρκους οὐχ ἡμεῖς, τὸ τοῦ Ἰωσήφ δὲ διέκφθειρε δυσμενές, ὃς τοὺς
 ἐμοὺς ἀγχιστεῖς ἐπὶ προσφάσει μηδεμιᾷ ὑπερορῆα παρέτεμψεν, ἐμοὶ
 δὲ τούτων εἰδηκότες μηδὲν, ὡμῶς καὶ ἀφιλανθρώπως θάνατον
 ἐσκαιώρησε. τὰς δὲ ξυμβάσεις οὐχ οἱ πρώτως ἐπὶ τὰ ὅπλα χω- P. 27
 ρῶντες διαλύειν ᾤεθασιν, ἀλλ' οἱ ἐν σπονδαῖς τοῖς ὁμοφύλοις
 15 ἐπιβουλεύοντες. δόξαν τε τὴν ἐμὴν ἀναλογιζόμενοι, ὅφ' ἤς στρα-
 τηγούμενοι ὑπὲρ ἀριθμὸν κατωρθώσατε τρόπαια, καὶ τὴν σύν-
 τροφον ὕμῶν εἰπερ ἄλλοτε ποτε παραδηξάντες ἀρετὴν, ἐπεσθε
 ἀνεπιστροφῶς, ἧ ἂν ἡ πρόνοια ἡγήται, καὶ αὐτὸς ὀρμῷ.

ζ'. Ταῦτα εἰς ἐπήκοον τῆς στρατιᾶς ὁ Νικηφόρος διεξελ-
 20 θῶν πάντων ἐπέβρωσε τὰ φρονήματα, καὶ προθυμίαν ἀδείηητον
 ἐκστάλαξε ταῖς ψυχαῖς, ὡς οἰεσθαι μήτινα πολέμου ῥοπήν ζξ Fol. 284 r.

2. περιβρέεμενον. Sic cod. Leg. περιβρέομένην, ut infra 38. C.
 6. καὶ χημένοι cod. 7. κατηγωνίζεσθαι cod. 12. τουτον ἡδο-
 κότε cod. ut possis legere: τουτον ἡδικηκότε nihil illum laedenti.
 14. ᾤεθασιν. Sic cod. Leg. εἰώθασιν. Paulo post sensus copulam
 postulat, velut δόξαν τε δῆ. 21. Elegantius scripsisset Leo et hic
 μήτιν' ἂν et 26. C. ἂν ἀναιματί.

cum Romanorum civitate, bonis omnibus undique affluentia, quae non potest
 tanquam alicuod castellum momento capi. Mari circumflua atque munita,
 propugnaculis firmis cincta quoquoersus, pube plurima plena, caeteris
 terris auro, opibus, ornamentis multum praestat. Quocirca oportet vos,
 renovata nobili virtute illa, qua usi in praeliis adversarios omnes debella-
 vistis, plus paene quam poteritis nunc potissimum contra hostes miti. Quan-
 quam confido, in hoc certamine me Deum quoque adiutorem habiturum.
 Facta enim et iusiurandum non nos violavimus, sed Iosephi similtas, qui
 tum propinquos sine causa ulla meos in exilium egit, tum mihi, nihil ho-
 rum suspicanti, sceleratissime et crudelissime mortem machinatus est.
 Factiones autem non ii violare putandi sunt, qui priores ad arma eunt, ve-
 rum illi qui post fidem datam civibus insidiantur. Postremo, gloriam repu-
 tantes meam, cuius ductu tropaea innumera statuistis, excitata si unquam
 alias innata vestra virtute, sine respectu sequimini, quocumque et provi-
 dentia ducet, et ipse contaudam.

6. Hac oratione audiente exercitu habita Nicephorus omnium animos
 confirmavit, alacritatemque inenarrabilem mentibus instillavit, ut nulla vi-

A. M. 6471 ἀντιστάσεως ἀνθυμιλληθῆναι τῷ τοιοῦτῳ κινήματι. δαιμονίως
 Ind. 6 γὰρ αὐτὸν ἔστρεψε τὰ στρατεύματα, καὶ πῶς τις αὐτοῦ τοῖς αὐ-
 Βχήμασιν ἐσεμνύνετο. καὶ γὰρ ἐν πολέμοις ἀνυστραφεῖς ἐκ νεό-
 τητος, καὶ φοβερὸς ἀναδειχθεὶς ἐν τοῖς κατὰ τάξιν καὶ μάχας ἀν-
 δραγαθήμασιν, οὐ μόνον τὴν ἀλκὴν ἄμαχος ἐτέλει καὶ περιδέ- 5
 ξιος, ἀλλὰ καὶ τὴν φρένα κατηρτυμένος καὶ τὴν παντοδαπὴν
 ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. εὐθὺς οὖν εἰς τὴν τῶν Καισαρέων ἐκκλη-
 σίαν νέων, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐπανέστρεψε, καὶ τὸν Ἰωάν-
 νην τῷ τοῦ Μαγίστρου τιμήσας ἀξιώματι, Δομέστικον τῆς Ἀνα-
 τολῆς ἀνηγόρευσεν, ἐντάλματά τε καὶ διατάγματα πανταχοῦ τῆς 10
 Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐξέπεμπε, καὶ στρατηγούς προχειρισάμε-
 Cνος ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον, καὶ τὰ παράκτια πάντα, καὶ Ἄβροδον
 ἔστειλεν, ἀπτόρω τάχει ἀπιέναι τούτοις ἐγκλεουσάμενος· τοῦτο
 τάχα, ὡς ἔοικε, προμηθεύμενος, πρὸ τοῦ διαπτήναι τὴν φήμην
 τῆς ἀναβρόχσεως, τῆς ὕγρας τοὺς πορθμοὺς καὶ τοὺς πόρους προ- 15
 κατασχεῖν. οὕτω γὰρ ᾤετο κατὰ νοῦν αὐτῷ χωρήσειν τὰ πρά-
 γματα, καὶ μὴ ἐπινεμῆσαι τὴν τύχην αὐτῷ, ἐπιμειδῆσαι δὲ
 μᾶλλον ἡλαρόν τι καὶ ἤμερον, εἴ γε προτερῆσοι τὴν τῶν ἐπικαι-
 ροτάτων χωρίων κατέληψιν. ταῦτα ὁ Νικηφόρος διαπραξάμενος,
 καὶ εἰς ἀβρόαγῆ συνασπισμὸν καταπυκνώσας τὰς φάλαγγας, καὶ 20
 ὀπλισμοῖς αὐτὰς ἐτερέσειν ἀσφαλισάμενος, τῆς Καισαρείας ἀπά-
 Dρας ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ἔτετο· ἐπιστολὴν τε χαράξας καὶ Φιλο-
 θέῳ τῷ Εὐχαιτῶν ἐπισκόπῳ ἐγγερίσας, πρὸς τε τῶν ἐκκλησια-

4. καὶ μαχ.] καὶ deest in codice. Linea autem proxime praecedenti
 Fort. leg. ἀνατραφεῖς, ut item 23. C. 8. νεῶν cod. 16. νοῦν]
 νῦν cod. 23. πρὸς τε. Vix hinc abesse potest τόν.

deretur belli vis eiusmodi motui obsistere repugnareque posse. Quippe
 mirifice amabant eum milites, neque erat omnino quisquam quin laudibus
 eius gloriaretur. Nam in bellis versatus a puero, et ob facinora in acie
 praeliisque edita pertimescendus, non modo viribus invictus erat, miraque
 dexteritate, verum mente quoque composita, et cuiusque modi virtute sine
 controversia praestans. Ita sine mora, postquam in ecclesiam Caesariensi-
 um perrexerat, in tabernaculum regressus Ioannem Magistri dignitate ho-
 noratum Domesticum Orientis renunciat, mandata et edicta quoquoersus
 per imperium Romanum emittit, duces a se constitutos in Pontum, ad lit-
 tora omnia, Abydumque, magna celeritate adhibita contendere iubet; id
 agens, opinor, quod ex re erat fieri, ut prius quam fama electionis percre-
 buisset, freta trajectusque maritimos teneret. Sic enim existimabat, ex sen-
 tentia rem sibi processuram, neque irascituram sibi, sed hilare potius ac
 leniter arrisuram fortunam, si maturaret opportunissimorum locorum occu-
 pationem. His rebus confectis Nicephorus cum legionibus in firmam aciem
 contractis, armiaque probe instructis, Caesarea profectus ad urbem per-
 rexit: litteras quas scripserat, Philotheo Euchaitarum episcopo traditas, ad

στικῶν ἐπιλημμένον οὐράκιον Πολύευκτον ἔστειλε, καὶ Ἰωσήφ τὸν A. C. 963
 τῶν τυρηννείων κατάρχοντα, καὶ τὴν σύγκλητον. ὡς ἐν κεφαλαίῳ I. Rom. 4
 δὲ ταυτί πως διαπήγγελλεν ἡ γραφή· δέξυσθαί τε αὐτὸν αὐτοκρά-
 τορα, περιφρουρήσοντα καὶ εἰς αὔξησιν ἡλικίας σωμασκήσοντα
 5 τοὺς τοῦ ἀνακτος Ῥωμανοῦ παῖδας· καὶ προσέτι τὰ μέγιστα τὴν
 πολιτείαν ὀνήσοντα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὴν ἐπικράτειαν αὐ-
 ξήσοντα τοῖς κατὰ πολέμους ἀνδραγαθήμασιν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο
 βουληθεῖεν, αὐτοῖς μεταμελήσειν τῆς ἀβελτερίας μετέπειτα, ὅπη- P. 28
 νικα σιδήρω καὶ σφαγαῖς τὰ πράγματα διακρίνοιντο· καὶ καιρὸς
 10 οὐ μέτεστι δικαιολογίας τοῖς αἰρετισαμένοις τῶν βελτιόνων τὰ
 χεῖριστα.

ζ. Ταύτην ὥσει τινα ῥῆσιν ἀπὸ Σκνθῶν ὁ Ἰωσήφ δεξάμενος
 τὴν γραφήν, καὶ ὥσπερ ὑσπληγί τινη ἢ μύωπι τὴν καρδίαν βλη-
 θείς, τὸν μὲν ἐπίσκοπον πεδήτην ἀπέφηνεν, εἰρκτῆ παραπέμ-
 15 ψας· τὸν Μαρριανὸν δὲ, καὶ τὸν Πασγάλιον, καὶ τοὺς Τορρι-
 κίους, ἐν Πατρικίοις τελούοντας καὶ θερμουργοὺς πεφνήτους ἐται-
 ρισάμενος, καὶ Μακεδονικῆν αὐτοῖς ἐχειρίσας φύλαγγα, ἀντι-
 χετο κραταιῶς, ἀποτειχίζων τῷ Νικηφόρῳ τὴν εἰς τὸ Βυζάντιον B
 πύρρον. ἐν τούτοις οὖν τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, Λέων ὁ Fol. 284 v.
 20 τοῦ Νικηφόρου σύναιμος, οὗ καὶ πρώην ὁ λόγος κατὰ παραδρο-
 μὴν τὰ περὶ τὰς μάχας ἐπεξηγήσατο τρόπαια, ἐδκαιρίας δραξά-
 μενος (ἔτυχε γὰρ ἐπιχωριάζων τῷ Βυζαντίῳ) τῶν τινος βαναύσων
 ἐποδὺς ἀμπεχόνην καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων τοῦ τείχους ὑπολι-
 σθήσας, ἀκατίῳ προσεπιβάς, ἐπὶ τὸν Νικηφόρον ἀπέπλευσεν,

3. Δηπάγγελεν cod. 10. αἰρετισαμένοις. Non ausus sum corrigere
 οὐκέτ' ἔστι δικ. et πρὸ τῶν, ne nimis limarem phrasim auctoria.
 21. ἐπεξηγήσατο cod.

Polyenctum divinarum rerum clavum tenentem, item ad Iosephum palatio
 praefectum sedatumque misit. Quarum litterarum erat hic fere exitus:
 „Reciperent ipsum Imperatorem, qui filios Romani Augusti ad confirmatio-
 nem aetatis usque tueretur, corporaque eorum excoleret. Praeterea maxi-
 mo se reipublicae usui fore, Romanique imperii opes facinoribus belli-
 cis aucturum. Id si nollent, eventurum ut ipsos temeritatis poeniteret, ubi
 ferro et caede res esset decernenda: neque tunc locus dabitur defensionis
 illis qui pro bonis pessima elegerint.”

7. Hoc scriptum non aliter ac Scythicam iussione[m] tulit Iosephus; quin,
 sicut stimulo aliquo vel calcari in cor ictus, episcopum in vincula conditum
 custodiae mandat; Marianum, Paschaliu[m], Tornicios, viros patricios auda-
 ciae cognitae, sibi adiungit; his Macedonium cohorte tradita obsistit acriter,
 introitum in urbem Nicephoro praeccludit. Eatenus dubio rerum exitu Leo
 Nicephori frater, cuius bellicas victorias iam superius in transitu memora-
 vit oratio, opportunitatem nactus (commorabatur enim tunc Constantinopoli),
 sumto plebeio vestitu, per specus muri elapsus conscensa scapha ad Nice-

- A. M. 6471 αὐτοῦ που περὶ τὰ ἐν τοῖς Ἡρίοις ἀνάκτορα εἰσελάσαντα, καὶ τὸν
 Ind. 6 στρατὸν διατάττοντα. τότε καὶ Βάρδας, ὁ τούτων γενέτης, ἐν
 τοῖς μαγιστροῖς τελῶν καὶ εἰς γῆρας βαδύτατον ἐληλακὼς, τὸν ἐκ
 C τοῦ Ἰωσήφ κλυδνον ὑπειδόμενος, δέει περιληφθεὶς ἰκέτης ἱε-
 ροῦ τοῦ μεγάλου καθίστατο· ἀνὴρ ἔξ αὐτῆς ἤβης ἐν πολέμοις 5
 καὶ μάχαις ἀνοστραφείς, κἂν τῷ τοῦ Λομεστικου τῶν σχολῶν
 ἐπὶ συγχόν χρόνον ἐνδιαπρέφας ἀξιώματι. ὁ δὲ Μαριανὸς καὶ
 ὁ Πασχάλιος τὴν τῶν Μακεδόνων σπείραν κατὰ τὰς ἀγυῖας περι-
 φέροντες, ἐμβρεθνόμενοι τε κενῷ κόμπῳ καὶ ἔξυπτιάζοντες,
 νεώτερα ῥαδιουργεῖν οὐκ ἐνέλιπον· ὡς ἐκμανέντα τὸν δῆμον πρὸς 10
 ἄλλῃν ἀπιδεῖν, καὶ αὐτοῖς ἀντικαταστήναι συστάδην εἰς μάχην,
 καὶ εἰς φυγὴν ὑπαιθρον κατακλεῖσαι, ὥσει τινα μειράκια ἄβρο-
 δίαυτα καὶ μάχης ἀπειράτα. τηρικαῦτα λέγεται καὶ γύναιον σκεῦος
 D κεραμοῦν χόδος ἀνάπλεον, τῶν πρὸς κηλειαν ἐπιτηδείων, ταῖς
 χερσὶ τοῦ τέλους ἀράμενον ἀκοντίσαι κατὰ τοῦ Μαριανοῦ, καὶ 15
 τοῦτον κατὰ τοῦ κροτύφου βαλεῖν· οὕτω δὲ καιρίαν γενέσθαι τὴν
 βολὴν, ὡς καταγῆναι τε τὸ κρανίον καὶ προσαραχθῆναι αὐτῷ
 τὸν ἐγκέφαλον, καὶ δευτεραῖον τὸν βλον ἀπολπεῖν. ἐκ τούτου
 παρῆρσιαν ὁ Βασιλεῖος εἰληφῶς, ὃς ἐκτομίας μὲν ἦν καὶ τῷ τοῦ
 παρακοιμωμένον καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταν- 20
 τίνου καιρῶν ἐνδιέπρεψεν ἀξιώματι, νόθος υἱὸς ἐκ Σκυθίδος τῷ
 παλαιοτάτῳ αὐτοκράτορι Ῥωμανῷ γεννηθεὶς, δραστήριος δὲ, καὶ
 P. 29 τὸ παριστάμενον αὐτῷ εἰς ἔργον ἐξενεγκεῖν προμηθέστατος, ἅτε

14. ταῖς χερσὶν τοῦ τέλους ἀράμενοι cod. Fort. ταῖν χερσὶν τοῦ τέ-
 λους ἀραμένη. 17. κράνιον cod.

phorum enavigat, iam tunc propter palatium in Hereo adventantem, ex-
 erciturumque disponentem. Eodem tempore Bardas, illorum pater, unus de
 magistris, praecipitata aetate homo, ab Iosepho periculum veritas, timore
 captus, supplex magni templi factus est. Erat is ab ipsa pubertate in bel-
 lis praeliisque versatus, et Domestici scholarum per longum tempus decora-
 tus officio. Interea Marianus et Paschalius, cohortibus Macedonum per
 vias circummissis, frendentes ipsi inani iactatione et elati, novas in horam
 turbas facere non intermittebant; usque adeo, ut plebs furens ad vim se
 converteret, praelioque cominus facto resistens, in fugam apertam eos velut
 adolescentulos delicatos pugnaeque inexpertos compelleret. Quo in con-
 flictu mulierculam vas fictile terrae plenum, de iis quae hortis usui sunt,
 manibus a tecto raptum vibrasse in Marianum, eiusque tempora ferisse di-
 cunt; tamque gravem fuisse lactum, ut calvaria perfracta cerebrum affligere-
 tur: ipsum postridie vitam reliquisset. His rebus animum capiens Basilium
 spado, qui Constantini Imperatoris temporibus cubicularii dignitate et ipse
 decoratus fuerat, Romani senioris Imperatoris muliere Scythissa notus,
 strenuus, et in consiliis exsequendis rationis minime experta, quippe qui ge-
 neris mixti esset: alienus tunc a Iosepho, simultatesque pridem cum illo ge-

τὸ γένος ἔχων ἐπιμικτον· τότε δὲ διάφορός τε, καὶ ἄλλως δύσους A. C. 963
 τῷ Ἰωσήφ διακείμενος, τοὺς οἰκογενεῖς θώραξι καὶ μίτραις, κράνε- L. Rom. 4
 σί τε καὶ πέλαις, ὕσσοις τε καὶ ξίφεσι καθοπλίσας, ὑπὲρ τοὺς
 τρισχιλίους χρηματίζοντας, τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν αὐτῷ συν-
 5 ἐργούντων ἅμα τῷ δήμῳ ἐπιτίθεται. καὶ εἰς διαρπαγὴν καὶ προ-
 νομῆν καὶ ἐρείπωσιν ταύτας περιστήσας ἐπὶ τὰ νεώρια ὤρησεν,
 ἐκείθεν τε τὰς πυρφόρους τριήρεις, συνενδοκοῦντος τοῦ δήμου καὶ
 τῆς συγκλήτου, πρὸς τὸν Νικηφόρον ὀρμισασθαι παρεσκεύασεν.
 ὧν ἐπιβάς ἔξαντις ὁ Νικηφόρος τῇ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἦν καὶ Ἀχι- Fol. 285 r.
 10 ροκολήτον ὀνομάζουσι, προσέσχε μονῇ· ἐκείθεν τε τοὺς παραλη- B
 ψομένους ἑστίαν ἐξέπεμψε τὴν βασιλειον. οὗς ὁ Ἰωσήφ προσιόν-
 τας ἰδὼν, ὀρῶδῆσας τε καὶ δέει ἀσχέτω ληφθεῖς (ἤδη γὰρ οἱ
 περὶ αὐτῶν φρουροὶ τῷ Νικηφόρῳ προσέθεντο), καταλειπὼν τὰ
 βασιλεια-δρομαίως εἰς τὸ ἱερὸν ἀφίκετο. ἦν οὖν ὄρᾶν τὸν πρὸ μι-
 15 κροῦ σοβαρὸν καὶ τὰς ὀφρῦς ἤρκота ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ἐκέτην ἐλει-
 νὸν καὶ αὐτὰς κατεπτηχότα τὰς ἀκοῦς, καὶ δεικνύοντα ἐν αὐ-
 τῷ, μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων τελεῖν πάγιον ἢ ἀκίνητον, παλίντρο-
 πα δέ τινα καὶ ὠκύμορα, καὶ δίκην κύβων τῆδε κάκεισε μεταβρί-
 20 πτούμενα καὶ μεταπεπτενόμενα. ἣ γοῦν τούτου πρὸς τὸ ἱερὸν
 προσφυγῇ τῷ τοῦ Νικηφόρου γενετῆ Βάρδα γέγονεν ἐκείθεν ἀπαλ-
 λαγῇ καὶ ἀνάσωσις ἐπὶ τὸν νόον.

ἦ. Ὁ δὲ Νικηφόρος, ἐπεὶ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐαυτῷ τέλος ἐχώ- C
 ρει τὰ πράγματα, τὸ ἰδιωτικὸν περιελὼν καὶ ἀποσφενδονήσας
 χιτώνιον, τὴν αὐτοκρατορικὴν καὶ βασιλειον ἐφειστέριδα ἐμπορη-

6. Fort. ἐρείπωσιν. ὄρη cod. Scripsissem ὄρη, nisi sequeretur παρεσκεύασεν. 15. τὰς] τοὺς cod., sed D. lin. antepenult. (pag. seq. lin. 13. h. ed.) recte ταῖς.

rens, vernas suos lorisis, mitris, galeis, scutis, pilis, gladiis armat, plus ter mille numero, aedesque Iosephi et asseclarum eius una cum plebe invadit. His expilatione, direptione, ruina vastatis, ad navalia contendit, unde igniferæ triremes summo populi senatusque studio ut ad Nicephori castra applicarent effecit. Quibus evestigio concensens Nicephorus ad Abramitarum monasterium, quod idem Achiropoeeton vocant, appulit: unde misit qui palatium occuparent. Quos cum Iosephus adventantes videret, trepidans, timore magno percussus (iam enim excubitores circa ipsum Nicephoro se adiunxerant), palatio relicto cursim templum petivit. Cernebatur igitur is, qui brevi ante arroganter super frontem sustulerat supercilium, tunc miser supplex, ipsis rumusculis exterritus, suo exemplo demonstrans nihil esse in rebus humanis firmum ac stabile: mutabilia cuncta et caduca talorum rita huc illuc iactari ac misceri. Ita eius ad templum fuga causa existit, ut Bardas Nicephori pater inde liberaretur, ad filiumque incolumis perveniret.

8. Nicephorus, cum ex sententia sibi res cessisset, deposita relictæque privata veste, Augusta imperatorique chlamyde amictus, ad regiam se

- A. M. 6471 *σύμενος, εἰς τὸ βασιλικώτερον ἑαυτὸν μετεσκευάσεν· ἵππου τε*
 Ind. 6 *ἀγερώχου τῶν λευκῶν ἐπιβάς, φαλάροις κεκοσμημένου βασιλικῶς*
καὶ τάπησιν ἄλουργοῖς, διὰ τῆς χρυσοῦς πύλης εἰσήλαινε, ὑπὸ
παντὸς τοῦ δήμου καὶ τῶν ἐν τέλει κροτούμενός τε καὶ γεραιόμει-
νος. ἑκαυδεκάτην δ' Αὐγουστος ἤλαινε μῆν, ἐπὶ τῆς ἑκτης ἰνδλ-5
κτου, ἐν τῷ 590 ἔτει, ὅτε ταῦτα ἐπράττετο. ἄρτι δέ, ἐπεὶ πρὸς τὸν
 D *τοῦ θείου περιπυστον σηκὸν εἰσεφοίτησε, καὶ ὑπὸ τοῦ τῶν ἱερέων*
πληρώματος ἀξιοχρέους τιμᾶς ὑπεδέξατο, πρὸς τοῦ τὴν πατριαρχ-
ίαν ἰθύνοντος Πολυεύκτου τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφεται, ἐν
καὶ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐλαύνων. τὴν δὲ ἰδέαν τοιοῦδε 10
τις ἦν· ὄψις αὐτῷ πρὸς τὸ μέλαν πλέον ἢ τὸ λευκὸν ἀποκλίνουσα,
κόμη δὲ βαθεῖα καὶ κυανῇ· ὀφθαλμοὶ μέλανες, ἐπὶ συνβολᾶς πε-
φροντικότες, δασελαῖς ταῖς ὀφρῦσιν ὑποκαθήμενοι· οἷς μέσως
ἔχουσα λεπτότητος καὶ παχύτητος, ἤρῆμα συμπεραινομένη γρυ-
 P. 30 *πότητι· ὑπήγη σύμμετρος, ἀραιὴν παρὰ τὰς γνάθους προβαλ-*
λομένη τὴν πολίαν· ἀγκυλὸς τὴν ἡλικίαν καὶ στιβαρὸς, εὐρύτα-
τος τὸ στέρνον καὶ ὤμους ὡς μάλιστα, τὴν μέντοι ἀνδρείαν καὶ
ῥώμην κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ἡρακλῆν· φρονήσει δὲ καὶ σωφρο-
σύνη καὶ τῷ τὸ δέον ἀνεπισφαλῶς ἐπιφράσασθαι, πάντων κατευ-
μεγέθει τῶν κατ' ἐκείνου τὴν γενεὰν γεγενημένων ἀνδρῶν. ται- 20
νωθεὶς οὖν τῷ βασιλεῖ στέφει ἐπὶ τὴν βασιλείον ἀλλῆν ἄνεισι,
 Fol. 285 v. *παρὰ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐν τέλει δορυφορούμενος, καὶ δὴ πα-*
ρελθὼν ἐπὶ θρόνον ἐκάθισε τὸν βασιλικόν. ἦν οὖν ὄρῳ τὴν τύχην
 B *ἐνωραῖζομένην καὶ ἐπιγαννυμένην τοῖς τελουμένοις, καὶ πάντα ἑαυ-*

13. μέσος cod. 16. ἀγκυλός. Sic codex. 19. τῷ] τοῦ cod.

maiestatem magis composuit: incesso equo alacri, candido, phaleris imperatoris tapetisque purpureis ornato, per auream portam invectus est; ab omni populo magistratibusque cum planctu honorifice receptus. Augusti dies decimus sextus agebatur, indictione sexta, anno sexmillesimo quadringentesimo septuagesimo, cum haec gererentur. Deinde, ubi celeberrimum Dei templum ingressus a sacerdotum corpore debitos honores susceperat, a Polyucto, patriarchae munus obeunte, imperiali corona caput cingitur, cum unum supra quinquagesimum aetatis annum ageret. Specie autem erat eiusmodi fere: facies ad nigrum magis quam ad candidum colorem vergens: coma promissa, atra: oculi nigri, velut cogitatione satagentes, spissis superciliis subiecti: nasus inter tenuitatem et crassitudinem medius, paulatim transiens in aduncitatem: barba iusta, raris circa malas projectis canis: statura rotunda ac firma, pectus et humeri apprime lata, vis ac robur iuxta celebratum Herculem: prudentia vero, et temperantia, et opportunitate singulari consiliorum, inter omnes praestabat sua tempestate natos viros. Ita redimitus imperatoria corona in augustum palatium ascendit, a populo magistratibusque stipatus, ingressusque in regali assedit solio. Licebat tunc videre, fortunam, gestientem atque exsultantem his eventis, cunctas

τῆς τιθεῖσαν τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ μηδὲν τῶν φθαρτῶν A. C. 963
 μηδενὸς καθίστασθαι ἴδιον. ὁ δὲ, ἐπεὶ τῆς βασιλείας ἐπέβη, καὶ I. Rom. 4
 τῶν οὐκίων ἀσφαλῶς τε καὶ ἀδεῶς ταύτης ἀντείχετο, Βάρδαν μὲν,
 τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος τιμὴν προεβίβασε· τὸν
 5 δὲ συναράμενον αὐτῷ Ἰωάννην κατὰ τὴν τοῦ κινήματος ἀρχὴν, ᾧ
 Τζιμισκῆς τὸ ἐπέκλην, Δομέστικον Ἀνατολῆς καὶ Μάγιστρον ἀνα-
 δέδειχε. Λέοντα δὲ, τὸν ἴδιον σύναμιον, Κουροπαλάτην καὶ Μά-
 γιστρον προβάλλεται· τὸν δὲ γε Βασίλειον, τὸν τὸν Ἰωσήφ,
 ἥπερ μοι ἐββήθη, καταστασιύσαντα, εἰς τὸ τοῦ προέδρου κλέος
 10 ἀνεβιβάσατο.

9'. Αὐτὸς δὲ τὴν συνήθη προσποιεῖτο ἀπαρχειζήτον σω-
 φροσύνην διατηρεῖν, γυναικὸς τε συζυγίας ἐκκλίτων καὶ κρεωφα- C
 ρίαν ἀποδιοπομπούμενος. ἀλλ' οἱ τὸν μονήρη βίον μετιόντες καὶ
 αὐτοῦ τὸν τρόπον δῆθεν ἑυθμίζοντες (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως
 15 τοὺς μοναστὰς), οὐκ εἶων τὸν ἄνδρα ἐμμένειν οἷς ἔκρινε, προῦ-
 τρέοντο δὲ καὶ συζυγίαν ἀσπίασθαι καὶ κρεωφαρίαν μὴ ὧς τε
 ἀπαίσιον ἀποφυγεῖν. Ἐδεδείσαν γὰρ, μὴ τρυφαῖς καὶ κώμοις
 ἐκικλήνης, ὡς εἰκός, γεγωνὸς εἰς ἀλλοκότους ὑπολισθήσειεν ἠδονὰς,
 ἕς εἴωθεν αὐτοσχεδιάζειν τὸ αὐτοδέσποτον καὶ αὐτόνομον, ἐπει-
 20 κλημένον δυνάμεως. ταῖς τῶν μοναστῶν οὖν καταπειθῆς γεγωνὸς
 ἐσηγήσεσι, τὸν ἠλικιώτην μὲν καὶ συνειδισμένον βίον ἀπώσατο·
 τὴν δὲ τοῦ Ῥωμανοῦ ὁμουνέτιν, ἀριπρεπῆ ταῖς ὥραις καὶ αὐτό- D
 χρομα τυγχάνουσαν Λάκαιαν, πρὸς γάμον ἠγάγετο, καὶ πρὸς
 τὸ τῆς κρεωδαισίας ἀπὸ τῆς κεκολασμένης διαίτης μετεσκεύαστο

2. ἐπὶ cod. 19. ἐπειλιμμέναν (sic) cod.

sibi vindicare humanas res, nec quicquam terrestrium cuiquam esse proprium. At Nicephorus, postquam imperium susceperat, tuto ac secure gubernaculis rerum occupatis, Bardam ipsius patrem Caesaris dignitate ornavit: Ioannem, cognomento Tzimiscem, iam ab initio motus sibi opitulatum, Domesticum Orientis et Magistrum creavit: Leonem, fratrem suum, Curpalatem et Magistrum declaravit: Basilium, qui Iosephi opes, ut a me dictum est, motu facto frugerat, ad proëdri honorem evexit.

9. Ipse vero profitebatur solitam temperantiam intemeratam se servatarum, cum uxoris coniugium vitans, tum carnum esum repudians. Verum monasticæ vitæ cultores, qui quidem vitam eius gubernabant (observabat enim mirifice fratres), in institutis eiusmodi permanere virum non sinebant, sed hortabantur, ut et coniugium amplecteretur, nec carnum esu, ut re nefasta, abstineret. Verebantur enim, ne prono in deliciis et comestationes animo in turpes delaberetur voluptates, quales comminisci solet liber seque ipse regens animus, si potentiam consequitur. Monachorum igitur admonitionibus obsecutus, familiarem ac consuetam vitæ rationem ab se ablegavit: Romani uxorem, venustam plane mulierem et puram putam Lacæam, in matrimonium duxit, aque tenuiore victu ad lautioram

- A. M. 6471 *τροφηλότερον. ὑπεψιθροῦζετο δέ, μὴ ἔννομον συνδραμῆν, πα-*
 Ind. 6
 A. C. 963 *ράλλογον δέ πως τὸ συνοικίσιον, ὡς ἀνάδοχον ἐκ τοῦ θείου λου-*
 I. Rom. 4 *τροῦ γεγονότα τὸν Νικηφόρον τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ*
καὶ τῆς Θεοφανοῦς παιδῶν. τῆς οὖν φήμης ἀπτέρω τάχει εἰς τὰς
ἀκοὰς τοῦ ἱεραρχοῦντος Πολυεύκτου ἐνηχηθείσης, ἀπέργειν 5
- P. 31 *παντὶ σθένει τῶν ἱερῶν περιβόλων ἐπειρᾶτο τὸν ἄνακτα· ζήλου*
γὰρ θείου περιπλεως ὢν ὁ ἀνὴρ, καὶ τὴν παντοδαπὴν γνῶσιν καὶ
ἀρετὴν ἀπρόσιτος, διελέγχειν καὶ βασιλεῖς οὐκ ἤσχύνετο. ὁ δὲ βα-
σιλεὺς, τὰ μὲν τὸν ἀρχιερέα παραιτούμενος, τὰ δὲ καὶ ἀπολογού-
μενος, μὴ ἀνάδοχον αὐτὸν ἐκ τοῦ βαπτίσματος τῶν παιδῶν εἶναι 10
τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς, ἀλλὰ Βάρδαν, τὸν αὐτοῦ γενέτην, οὐ-
τω κατεδυσώπησε τὸν ἀρχιερέα καὶ δεινῶς κατεκήλησεν, ὡς καθι-
λαρευσάμενος οἰκονομῆσαι τὴν τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς μετὰ
τούτου συνοίκησιν. ἐπεὶ δὲ κατὰ ῥοῦν ἐχώρησε τούτῳ τὰ πρῶγμα-
- Fol. 236 r. *τα, κόσμον βασιλικὸν συμφορήσας ἀμύθητον, τεμένη τε γῆς εὐ- 15*
Β δαίμονος πολύπλεθρα, χυμῶν ἰδέαις καὶ καρπῶν πλήθει παντοδα-
πῶν περιβριθόντα ἀφορίσας, Θεοφανοῦ τῆ ὁμενέντιδι καὶ βασιλι-
- A. M. 6472 *δι χαρίζεται. αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαχειμύ-*
 Ind. 7
 A. C. 963 *ζων, ἀγῶσιν ἵππικοῖς καὶ παντοδαποῖς θειωρίοις, φιλοτησίαις τε*
 I. N. 1 *τοῖς αὐτοκράτορσιν εἰθισμέναις, τοὺς ἐν τέλει φιλοφρονοῦμενος 20*
οὐκ ἀνὴρ· ὅσον τε θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον τούτῳ παρέπετο, ἐξή-
σκει τὰ πολεμικὰ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις ὡς μάλιστα, τόξον τε
ἀνεπισφαλῶς ἐκτείνειν, καὶ τὸν διστόν τῷ μαζῷ ἐρύειν, εὐστόχως

4. *ἀπτερώτῳ τάχει. Vid. infra 59 B.*

carnibus vescens transit. Rumor autem erat, haud legitimas esse, prope-
 que abhorrere a legibus nuptias, quia Nicephorus liberorum Romani Impera-
 toris ac Theophanionis ex geniali aqua susceptor existisset. Qui rumor
 magna celeritate cum ad Polyucti sacrorum praefecti aures pervenisset,
 omni conatu Imperatorem a sanctis septis arcere conabatur: cum enim vir
 esset ardente studio colendi Dei plenus, omnique genere scientiae atque vir-
 tutis inaccessus, reprehendere vel principes non verebatur. At Imperator
 tamen, partim deprecans patriarcham, partim ad sui defensionem afferens,
 non esse susceptorem liberorum Theophanionis Augustae fuisse, verum
 Bardam patrem, ita flexit animum patriarchae penitusque delinivit, ut lae-
 tus coniugium eius cum Theophanone Augusta dispensarit. Ita rebus ad
 voluntatem suam fluentibus, ornatum imperatorium infinitum a se coacerva-
 tum, item agri opimi latifundia, succo vario fructuumque cuiusque modi
 copia plena, a caeteris seicagata, Theophanoni coniugi atque Augustae
 donat. Ipse Constantinopoli hiemans ludis equestribus, omnium generum
 spectaculis, largitionibusque ab Imperatoribus fieri solitis, potestates mune-
 rare non intermisit: quaecumque vero eum sequebantur in obsequiis dome-
 sticae copiae, eas ad res bellicas quotidiana exercitatione quam maxime
 assuescificabat, arcum recte intendere, sagitta ad mammam adducta colli-

τε βάλλειν κατὰ σκοπὸν, καὶ δόρατα κραδαίνειν καὶ περιέλισσεν ἐπέτωσ τῆδε κάκεισε, ἕψθη τε εὐθύβλως κατὰ τὸν ἄερα περιστρέ- C-
φειν, καὶ ἵππων κούφως ὑπεράλλεσθαι· ὡς ἐν καιρῷ τῶν ἀγώνων μὴ φαίνοντο τῶν ἐναντίων μειονεκτοῦν· καὶ μάλιστα προκινδυνεύειν ὀφείλον καὶ παρατάττεσθαι κατὰ φάλαγγα.

ἰ. Ἐπει δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος κατήφειαν ἔαριναλ τροπαὶ πρὸς A. M. 6472
γληνιῶσαν μετεσκευάζον ἰλαρότητα, ἐστρατείαν κατὰ τῶν Ἀγα- Ind. 7
ρηῶν παραγγελίας, τοῦ Βυζαντίου ἀπαίρει· καὶ τῇ Καππαδο- A. C. 964
κῶν ἐναυλιζόμενος χώρα καὶ στρατιῶν συνειλοχῶς ἀξιόμαχον, ἐπὶ I. N. 1
10 τὴν τῶν Ταρσέων ἤλαυνεν, ἀνδρῶν ἀρετῇ καὶ πλήθει καὶ μελέτῃ
τῶν τακτικῶν τραχηλιῶσαν τότε καὶ νεανιευομένην ὑπέραυχα, καὶ D
κλειστάς ἀναφανδὸν ἐκδρομὰς ἀνεπίστους εἰσπράττουσαν. ἐπεὶ
δὲ ταύτῃ προσέσχε, καρτερὸν πηξάμενος χάρακα καὶ κυκλόθεν
διελθῶς, ἐφροῦρει παρακαθήμενος. οἱ δὲ ἔνδον Ἀγαρηνοὶ, δα-
15 ψιλίαιά τεῶς τῶν ἀνωγαλιῶν ὄντες ὑπερκορεῖς, καὶ τῇ τοῦ πολί-
σματος τεθαδῆκότες ἐρμυνόθητι (ἐς ὕψος γὰρ ἀμύχανον ἠωρεῖτο
τῶν περιβόλων τὸ δόμημα, διπλῇ περιελισσόντων αὐτό· καὶ τα-
φρεῖα κυκλόθεν διελήπτο, ἐς βύθος ὅτι πλείστον καθικνουμένη,
λίθων λευκῶν κατεσκευασμένη ξιστῶν, καὶ ἐς προμαχεῶνας συμ-
20 πειρομένη. εἶχε μὲν καὶ τὸν Κύδνον τὸ ἔρμα, κατὰ μέσον αὐ- P. 32
τὸ διατέμονοντα, ὃς ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν πολυχεύμων τις, ψυ-
χρὸς τε καὶ διεϊδῆς περινύων πρόβεισιν, ἀσφάλειαν οὐ μικρὰν τῇ
Ταρσῷ παρεχόμενος, καὶ γεφύραις τρισὶν ἔνδον τοῦ ἄστεος δια-

6. ἐπὶ et paulo post μετὰ σκευάζον cod. 8. ἀπαίρειν cod.
20. καὶ τὸ κύδρον (sic) cod.

scare, spicula vibrare et contorquere expedit huc illuc, gladios directo icta per aërem rotare, in equos leviter insillire: ne tempore certaminum inferiores hostibus reperirentur; praesertim quod primae periculum ingredi ac venire in aciem debebant.

10. Postquam tristem hiemis faciem verna tempestas in serenam mutaverat iucunditatem, indicta adversus Saracenos expeditione Constantino- poli proficiscitur: moratusque in Cappadocia, iustis collectis copiis ad Tarsensem urbem accessit, civium cum virtute, tum numero, tum usu rei bellicae ferocientem ea tempestate, nimiumque superbientem, plurimasque palam incursiones insperatas facientem. Eo cum pervenisset, probeque communitis castris oppidum cinxisset, custodiis positus obsidet. Saraceni in oppido, copia necessariorum rerum tunc referti, oppidique firmitudine freti (nam in infinitam excelsum surgebat moenium structura, gemino orbe circumiectorum: eratque item circino circumducta, in altitudinem quam plurimam depressa, lapidibusque albicantibus politis vestita, et pinis terminata fossa. Neque minus habebat Cydnum pro munimento, medium oppidum intersecantem: qui, ab ipso fonte uber, gelidus et perlicidus manans profudit, praesidium haud parvum Tarso praebens, pontibusque tribus intra

- A. M. 6472 ζωννόμενος· ὅτε δὲ πόλεμος αὐτοῖς ἐπιβρίθει, κατὰ τῆς τάφρου
 ind. 7. αὐτὸν ἀφιῶσι καὶ ἐν ὥρᾳ μιᾷ πλημμυροῦσαν ταύτην ἐργάζεται)·
 τούτοις τεθαυρῆκότες οἱ βάρβαροι ἐτώθαζόν τε τὸν βασιλέα καὶ
 ὄβρῃσιν αὐτὸν ἀδεῶς ἔβαλλον, ἐκδρομάς τε καὶ ἐπιεξελάσεις ποιού-
 μενοι πλείστους τῶν Ῥωμαίων ἀπεκτίννουν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ 5
 Β Νικηφόρος ἐφ' ἱκανὸν ταύτῃ χρόνον προσδιατρέψας, ἐπέπερ ἀνη-
 νύτοις ἐπιχειρῶν ἦσθετο, ἐκείθεν μεταναστὰς τε καὶ παρεγκλί-
 νας, τοῖς ἔγγιον αὐτῇ κατωκισμένοις προσβύλλει φρουροῖς, καὶ
 Ἄδαναν μὲν καὶ τὴν Ἀνάβαρζαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ τὰ εἴκοσι φρού-
 Fol. 286 v. ρια αἰρεῖ αὐτοβοεῖ. κῆπειτα Μοψουεστία προσβαλὼν τε καὶ κν- 10
 κλωσάμενος, ἐκθύμως ἐπολιόρκει, ταῖς ἀφετηροῖς μηχαναῖς ἐκα-
 σταχοῦ ἀκροβολιζόμενος. οἱ δὲ ἔνδον καὶ αὐτοὶ γενναίως ἀντι-
 καθίσταντο, πυρφόρα τε βέλη καὶ βάρη λίθων κατὰ τῶν Ῥωμαίων
 βάλλοντες, καὶ παντὶ σθένει ἐκ τῶν πύργων αὐτοὺς ἀμύνόμενοι.
 C αἰ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δραστήριός τε ὢν καὶ δεινὸς ἐν ἀμηγᾶ- 15
 νοις πορίσασθαι μηχανὴν, περιελθὼν καὶ καταστοχασάμενος τὸν
 χῶρον, ἥπερ ἦν εὐεπιχείρητον, τῶν πύργων παραγαγὼν ἄνδρας
 ἄωρὶ τῶν νυκτῶν ἐνορύττειν ἠρέμα ἐνεκελεύσατο, ἀπὸ τῶν ὄ-
 χθων ἐναρξάμενος τοῦ ἐκείσε παραρρέοντος Πυράμου τοῦ ποτα-
 μοῦ, ὡς μὴ αἰσθῶντο οἱ βάρβαροι, καὶ εἰς κενὸν ἀποβῆ τὸ τοι- 20
 οὔτον ἐπιχείρημα. οἱ δὲ ἀνώρτυτόν τε καὶ τὸν χῶν τῷ τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐκφοροῦντες παρέπεμπον ρεύματι. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔργον ἐξή-
 νυστο, καὶ δύο τῶν πύργων μεταξὺ τοῦ συνδεδομένου τούτοις

1. ἐπιβρίθει cod. 5. ἀπεκτίννουν cod. Paulo posteriorius B. nolui
 quicquam mutare: nomen oppidi apud veteres est Ἀναβαρζά. 20. κα-
 νὸν cod. et postea auctor elegantior scripsisset ἀποβαίη. 23. μετα-
 ξό. Fort. μετά.

oppidum iungitur; bello autem imminente in fossam illum immittunt, quam
 horae unius spatio restagnantem reddit): his igitur freti barbari Impera-
 torem subsannabant, conviciis impudenter in eum iactis, saepiusque urbe
 effusi, facta impressione, Romanorum plurimos trucidabant. Imperator
 Nicephorus, satis longo tempore ibi confecto, ubi negotium valde ar-
 duum suscepisse se cognovit, inde movens reflexo itinere circumpositas
 Tarso arces aggreditur, Adanamque et Anabazam, aliaque supra viginti
 eiusmodi castella primo impetu cepit. Inde Mopsuestiam aggressus corona
 circumdata fortiter oppugnat, tormentisque missilibus undique petit. Oppi-
 dani et ipsi strenue resistebant; ignita tela et saxorum pondera in Romanos
 mittentes, omnique conatu ex turribus illos propulantes.

11. Imperator, ut erat promptus et mirabilis in remediis incommodorum
 inveniendis, circuito inspectoque loco, qua erat opportunum, nocte intem-
 pesta homines ad turres adductos murum pedetentim subruere iubet, a ripa
 Pyrami amnis ibi praeterfluentis orsos, ne animadvertentibus barbaris ad
 nihilum veniret is conatus. Illi suffodere coeperunt, humum egestam flumi-
 nis undae committere. Opere confecto, posteaquam duae turres una cum

τεύχσματος εἰς τὸ ἀκριβὲς διάκενοι γυγόνασι, καὶ ἔκκρεμεις ὄν- A. C. 964
 τες ἔβλοῖς ἠώρητο, τῷ μὴ τὴν σφῶν διαλυθῆναι οἰκοδομήν· I. N. 1
 ἄρι τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνας τὴν περιγεῖον ὑπαυγαζούσης, κατὰ τὸ D
 εἰδισμένον οἱ Ἄγαρρηοὶ λευχείμονες τῶν πύργων προκύψαντες,
 5 καὶ τὰ τόξα ἐντεινόμενοι, καὶ τὰς λοιπὰς παρασκευάσαντες μη-
 χανὰς, ὕβρῃσιν ἐδυσφῆμον τὸν ἄνακτα. ἃ δὲ τοῖς ὑπογελοῖς
 ἐρείσμασι τῶν πύργων ἐνιέναι πῦρ διακελευσάμενος, αὐτὸς ἐς τὸ
 ἀκριβὲς καθωπλισμένος, ἐπῆει διατάττων τὰς φάλαγγας. ῥα-
 δίως δὲ τῶν στηριγμάτων κατακαλέτων, ὅσον ἔκκρεμεις ἦν τοῦ
 10 τεύχους καὶ ὑπόκενον, κατασεισθὲν εἰς γῆν κατεφέρτεο, συγκα-
 τασπᾶσαν καὶ τοὺς ἐπιβεβηκότας αὐτῷ τῶν Ἄγαρρηῶν, ὧν οἱ
 πλείους συντριβέντες ἀδωρὸν διαπεφωνήκασιν· οἱ δὲ, ζωγρία P. 33
 πρὸς τῶν Ῥωμαίων ληθθέντες, τὴν κατασχοῦσαν σφᾶς ἀπωδύ-
 ροντο τύχην. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ τὸ τεῖχος ἐριπωθὲν πά-
 15 οδοῦ τοῖς βουλομένοις παρελθετο, πανσυδὶ τῇ Μοψουεστία προσ-
 ειβὰς ταύτην ἠνδραποδίσατο, καὶ τοὺς παραλειφθέντας βαρ-
 βάρους δουλεῖα παρέπεμψεν. αὐτὸς δὲ τὰ κάλλιστα τῆς λείας
 ἐπέξελών, καὶ τῷ βασιλικῷ ταμίῳ προσαναθείς, τὸν στρατὸν B
 ἐκ τῆς ἄρπαγῆς τοῦ ἄστεος ἀνακαλεσάμενος, ἐπεὶ ὁ ἥλιος τὸν το- A. M. 6473
 20 ξότην παρελαύνων μετέβαινα πρὸς τὸν αἰγοκέρωτα, καὶ τὸ τοῦ Ind. 8
 χιμῶνος δεῖνδον ἐπειτένετο, ἐκεῖθεν διαναστὰς ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν A. C. 964
 ἐκικράτειαν ἀνήλαυγε. καὶ τῆς Καππαδοκῶν ἐπιβὰς τὴν πληθὸν, I. N. 2
 ὡς εἰκὸς, φιλοσφρονησάμενος ἐκέλευσεν ἐπὶ τὰ οἴκοι παλιandroμεῖν,
 μεμνησθᾶν τε αὐθις τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπανόδου τοῦ ἤρος προκύ-
 5. λυκάς cod. 10. ὑπόκερον cod. 16. παραληφθέντας cod.
 Vid. notas.

Interiecto eis muro, prorsus subcavae pensilesque factae, lignis suffultae fuerant, ne earum dissolveretur coagmentatio: iam solari radio circumiectum agrum collustrante, suo more Saracei, candidis amicti vestibus et turribus prospectantes, arcus intendentes, caeterasque apparantes machinas, convicia Imperatorem consecrabantur. Is fulcimentis turrium subterraneis ignem admoveri iussit, ipse perfecte armatus obiens disponensque legiones. Futuris parvo negotio absumtis, quicquid pensile in muro et subcavam erat, eversum inque terram delatum est, Saracenosque superstantes una deturbavit: quorum plerique contriti evestigio extremam vocem ediderunt; reliqui, captivi a Romanis facti, fortunam suam lamentabantur. Imperator, ubi muri ruina aditum volentibus praebebat, omni confertim exercita irruens Mopsuestiam occupat, supersitesque barbaros servituti mandat. Ipse, praestantior parte praedae seposita, fiscoque Augusto addicta, militique ab oppidi direptione revocato, quod sol asgittarium transgressus ad capricornum transibat, hiemisque rigor intendebatur, inde motis castris ad fines Romanos se recepit. Iamque Cappadociam ingressus, exercitum, ut par erat, remuneratum domum reverti iussit, meminisse monens, ut incunte vere rursus ad se redireat, armaque sua uti omnes re-

A. M. 6473 πτονος, τὰς πανοπλίας ἐπισκευασαμένους, παραθηξαμένους τε
 Ind. 8
 A. C. 964 τὰ ξίφη, καὶ τῶν ἵππων ἐπιμελησαμένους ὡς μάλιστα. οὕτως
 I. N. 2 μὲν ἢ πληθὺς πρὸς οἶκον ἐχώρει. αὐτὸς δὲ ἅμα τοῖς ὑπολει-
 Fol. 237 γ. φθειῖσιν αὐτοῦ τε διεχειμάζε, καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.

fierent, gladios exacuerent, equos ut quam maximae curae haberent. In
 hunc modum exercitus domum revertit. Ipse cum iis qui remanserant
 eodem in loco hibernans quae ad bellum pertinebant instruxit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Δ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Nicephorus novam expeditionem contra Tarsenses molitur (Cap. 1). Severitas eius in disciplina militari (2). Proelium ad Tarsum (3). Urbe in deditiōnem recepta, Byzantium revertitur (4). Legatio Bulgarorum belli Bulgarici causa (5). Russi contra Bulgaros excitantur. Nicephorus insidias veritus propter odium vulgi regiam suam communit (6). Motus urbeni, quibus Leo Diaconus interfuit. Expeditio Siciliensis (7). Infelix eius evectus (8). Terrae motus Claudiopoli, ingens imber Constantinopoli factus (9). Nicephori expeditio Syriaca: Antiochia frustra tentata, Edessa recepta, Arca vi expugnata (10). Defectio solis. Castello prope Antiochiam exstructo, Nicephorus in urbem redit (11).

α. Τὸν μὲν δὴ τρόπον, ὃν εἴρηται μοι, πρὸς τοῦ αυτοκράτορος Α. Μ. 6473
Νικηφόρου ἢ τε Μόψου ἤλω ἔστι, καὶ τὰ πρόσοικα φρούρια Ind. 8
ἔξ ἐφόδου ἠνδραποδίσθη. αὐτὸς δὲ κατὰ τὴν Καππαδοκῶν δια- A. C. 964
χειμάζων, ἠσχαλλέ τε καὶ ἤλυεν ἀνώμενος, τῷ μὴ καὶ τὴν Ταρ- I. N. 2
P. 34
5 οὖν αἰρήσειν αὐτοβοεῖ, ἀλλὰ ταύτης ἀποκρουσθῆναι ὡσπερὲ βέ-
λος κωφὸν ἰσχυροτέρῳ προσπεσὸν, μηδὲν τι γενναῖον ἢ νεανικὸν
ἐργασάμενος. καὶ τὸ πρῶγμα προπηλακισμὸν καὶ ὕβριν ἀντικρὺς
ἠολόγητο, καὶ ὄνειδον ἀνεξάλειπτον, εἰ Νικηφόρος ὢν ὁ Φωκῆς, Β

8. ὄνειδον. Sic cod. ἀνεξάλειπτον cod.

1. Ita, quemadmodum dixi, a Nicephoro Imperatore et Mopsuestia expugnata est, et castella finitima ex itinere capta. Ipse in Cappadocia hibernans animo discruciabatur, quod non Tarsum quoque prima aggressionem capere potuisset, verum inde velut imbellem telum violentiori impactum repulsus esset, nulla re luculenta fortive gesta. Remque pro suggillatione plane putabat et pro invidia indelebili, si Nicephorus Phocas, iam pridem

- A. M. 6473 και πρώην ἐν στρατηγοῖς τελῶν, και αὐτῆς ἀναρῆθῆεις Δομέστι-
 Ind. 8
 A. C. 964 κος τῶν σχολῶν, τοτὲ μὲν μυριάδας πόλεις κατέσκαψε και δηλώ-
 I. N. 2 σαις ἡθάλωσε, τοτὲ δὲ εὐδαίμονας χώρας ἠνδραποδίσατο, και μύ-
 χημα ἕθνη τρεψάμενος ἐκ παρατάξεως ὑπήγετο, μηδὲ ἀνοσφθαλ-
 μῆν ἕξισχύσαντα πρὸς τὴν τούτου ἀλκὴν και τὴν ἀκαταγώνιστον 5
 ἐν τοῖς ὅπλοις ὀρμῆν· τὰ νῦν δὲ, τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν
 ἀνδρεία ἀγχινοία παρειληφώς, και στρατὸν εἰς τετταράκοντα μυ-
 ριάδας ἀριθμούμενον ἐπαγόμενος, ἀπεκρούσθη τὴν ἄλλως σκια-
 C. μαχῆσας. ἀπεκρούσθη δὲ οὐχὶ Βαβυλῶνος, ἣν ἡ Σεμίραμις ἐπὶ
 περιβόλοις ὠχρώσεν· ἡ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τὸ τῶν Ῥω- 10
 μαίων σθένος ἦν περ ἐπολλίσσατο· ἡ τῶν τῆς Ἰουδαίας τειχῶν, ὧν
 τὸ ναστὸν ὕψος, ὧσιν ἀκούμενον, μῦθος τάχα, τῆς ἀληθείας
 γεγυμνωμένος, τοῖς οὐχ ἑωρακόσι δοκεῖ· ἀλλὰ Ταρσοῦ, εὐπε-
 ρογράφτου πόλεως, ἐφ' ἰπηλάτου πεδίου συνρικισμένης, τῶν
 ἐπηλύδων τε και Ἰθαγενῶν. ταῦτα δὴ ἀνελίττων και γνωματεύων 15
 δυσφορῶν διετέλει, και ἀπαρηγόρητα δυσθυμῶν, εἰ Ταρσεῖς,
 τῶν προσοικων αὐτοῖς ἔργον πολέμου γεγενημένων, και δουλείαν
 P. 35 ἑλευθερίας ἀλλαξαμένων, ὅποσοι τὸ τῆς μαχαίρας στόμα διέδρα-
 σαν, αὐτοὶ μόνου τῶν ἄλλων ἀπέλθοιεν, πλατύ που τῆς ἐκείνου
 ἀνδρείας ἐπικαγχάζοντες, και τῆς πολεμικῆς ἐμπειρίας καταμω- 20
 μώμενοι. τῷ τοι και τὰ ἐς τὰς μάχας τοὺς περὶ αὐτὸν διεγύμνα-
 ζεν ἀκριβῶς, και τὴν τοῦ ἔτους ὥραν ἤστο προσεκδεχόμενος.
 A. M. 6473 ἦρος δὲ εὐθὺς διαλάμποντος, και τῆς χειμερινῆς δομύτητος εἰς
 Ind. 8 Σερινῆν θάλλιν μετακινημένης ἐπικεικῶς, κατὰ τὸ προστεταγμέ-

2. τότε cod. hic et infra. μυριάδας. Melius μυρίας, sive
 μυριάδουρος. 20. καταμωμώμενοι. Fort. καταμωκώμενοι.
 23. ἦρος cod.

in ducum numero, post haec Domesticus scholarum creatus, modo innu-
 meris urbibus excisis, vastatis, combustis, modo opimis regionibus subiun-
 ctis, acerrimas gentes praelio fusas ita domuisset, ut ne intueri quidem co-
 ram eius robur invictamque in armis vim possent: nunc vero, imperio Ro-
 mano per virtutem solertiamque potitus, exercitu ad quadringenta millia nu-
 mero inducto, repulsus esset, umbratili pugna frustra suscepta. Idque non
 a Babylone, quam Semiramis septem moenibus communivit; non ab anti-
 quiore Roma, Quiritum robur quam aedificavit; non a Iudaeae muris, quo-
 rum solida altitudo, auribus accepta, fabula fortasse illis qui non conspexe-
 rint videtur: sed a Tarso, angusto oppido, in equitabili planitie sito, referta
 adventitia vernaque plebe. Haec animo volvens ac reputans aegre ferebat
 perpetuo, consolationis inopia contabescens, si Tarsenses, finitimis ipsorum
 bello caesis, iisque qui gladiatorum aciem effugissent servitutem cum libertate
 commutantibus, ipsi soli ex omnibus elaborerentur, irrisa plane virtute eius,
 bellicaque explosa peritia. Ita et quos circa se habebat ad bellum exercebat
 diligenter, et opportunum anni tempus praestolans sese continebat. Commo-
 de autem ver illuxerat, hiberna asperitate in vernam teporem iam transfusa,

τον αἱ δυνάμεις ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα συνηγείροντο. ὁ δὲ ἀραρό- A. C. 965
τως καθολίσας τὴν στρατιάν, συναγομένην ὑπὲρ μυριάδας τὰς I. N. 2
τετταράκοντα, τὸ σημεῖον διάρως ἐπέειπε τὴν ἐπὶ τῆς Ταρσοῦ.

β'. Ἐν ᾧ δὲ τὴν πορείαν διήρνε, τῶν ψιλῶν τις στρατιω- B
5 τῶν, πρὸς τὴν δυσχωρίαν ὀκλάσας (ἔτυχε γὰρ δι' αὐλῶνος τὴν
στρατιάν βαδυνάτου, εἰς ἀπορρώγας καὶ σήραγγας κατακλειομέ- Fol. 287 v.
νον, διαπορεύεσθαι), τὸν ὕν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερε θυρεὸν, κατὰ
τὴν ὁδὸν ἀπέβριψεν ἀποφορτισιάμενος. ἐπεὶ δὲ παροδεύων ὁ βα-
σιλεὺς τοῦτον τοῖς ὀφθαλμοῖς καθεώρακε, τῶν ἐπομένων τινὲ
10 διαῖραι τὸν θυρεὸν ἐγκελεύεται· ἄρτι δὲ φθάσας πρὸς τὴν κατα-
γωγὴν, ὑπὸ τίνα τῶν λοχαγῶν διηρουνάτο ταττόμενος ἄν εἴη ὁ
διαμάχης καὶ κινδύνων χωρὶς ἀποφανθεὶς ῥήψασπις καὶ τὸ ἴδιον C
ὄπλον ἀποβαλὼν. ἐπεὶ δὲ οὐ διελαθεν ὁ τοῦτο δεδρακώς, ἀλλὰ
τὴν ταχίστην συνελαμβάνετο, βλοσυρόν τι τούτῳ καὶ λοξὸν ἀν-
15 ὤπησας ὁ βασιλεὺς καὶ, „λέγε μοι,” ἔφη, „ἀγεννέστατε σὺ, εἴ
γε τις ἐπῆλθεν ἐξ ἀπόπτου πολέμου καταδρομῆ, τίμη ἄν ἔρκει
πρὸς ἀποτροπὴν ἐχρήσω τῶν δυσμενῶν, τὸν θυρεὸν ἀποβαλὼν
παρὰ τὴν ἀταρπιτόν;” ὁ δὲ, πεπηγὼς ὑπὸ τοῦ δέους, διέμενεν
ἀχανής. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αἰκίαις καταξῆναι τὸν αὐτοφονετὴν
20 ἑαυτοῦ τῷ λοχαγῷ ἐγκελεύεται, ἐκτεμύντι τε καὶ τὴν ῥῖνα Θεα-
τρίσαι κατὰ τὸ στρατόπεδον. Ἐκεῖνος δὲ, εἴτε οἴκτω ληφθεὶς
πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε καὶ δῶρων ἐπιβολῇ χαννωθεὶς, ἕσινη D
διαφῆκε τὸν ἄνδρα. τῇ δὲ ὑστεραία διύοντα τοῦτον ὁ βασιλεὺς
ἑώρακώς, τὸν λοχαγὸν εἰσκαλεῖ καὶ, „ὦ,” φησὶν, „ἀτέραμνε καὶ

16. ἀπόπτου. Fort. ἀπρόόπτου. Vid. notas.

cum ex mandato copiae ad Imperatorem convenerunt. Ita cum optime in-
structo exercitu, ad numerum plus quadringentorum millium coacto, signo
sublato viam Tarsum versus ingressus est.

2. Iter dum faciebat, aliquis levis armaturae miles, viae difficultate
fessus (forte enim per convallem profundissimam, crepidinibus hiatibusque
circumclusam, ibat agmen), quem humeris ferebat clypeum detractum prae-
ter viam proiecit. Hunc transiens Imperator conspicatus, quendam ex
comitatu clypeum tollere iubet: vixdumque in hospitium venerat, cum ex-
quisivit, quo sub centurione mereret ille, qui absque praelio et periculis,
clypeo abiecto, armis propriis se exuisset. Cum non delituisset qui deli-
querat, sed evestigio esset comprehensus, torvum ac transversum tuens
Imperator, „Dic mihi,” inquit, „ignavissime tu, si qua demississet se ex
longinquo hostilis incursio, quo tandem tutamento usus fuisses ad averten-
dos hostes, quoniam clypeum ad viam proiecisti?” Ille, mortuus prae for-
midine, stabat stupens. At Imperator centurioni mandat, ut eum, qui se
ipse mortū dicasset, verberibus caeum nasoque praecio per castra traduce-
ret. Verum enimvero is, sive misericordia captas hominis, sive numis tra-
ditis mollitus, incolumem dimisit militem. Postridie eius diei praetereun-
tem illum ipsum Imperator conspicatus, centurionem introvocari iubet, et,

- A. M. 6473 *Θραυσκάρδιε σὺ, πῶς ἔτλης μὴ παραγαγεῖν εἰς ἔργον τὸ κελευσθέν;* ἢ δοκεῖς πλείον ἐμοῦ τουτουῖ κήδεσθαι σοι τοῦ στρατοῦ; εἰς παιδείαν ἐγὼ τῶν λοιπῶν τὴν τοιαύτην διωρισάμην ἐκτίσαι ποιήν τὸν τὸ ἑαυτοῦ ὄπλον ἀποθρήνυμαι· ὡς μήτινες τὸ τοῦτου ἀμελὲς καὶ νωθρὸν μιμησάμενοι ταῦτὸ τοῦτο διαπαράξοιτο, 5 καὶ τῷ καιρῷ τῶν ἀγῶνων γεγυμνωμένοι τῶν ὄπλων καταλαμβάνοιτο, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν πρὸς τῶν ἐναντίων ἀναιρούμενοι.” σφοδρῶς οὖν αἰκίσας τὸν λοχαγὸν καὶ τῆς ῥίνος ἀφελόμενος, δέος ἐνήκε παντὶ τῷ στρατῷ, μηκέτι ἀμελῶς διακείσθαι περὶ τὸν οἰκείον ὄπλισμόν. 10

γ'. Ἄρτι δὲ κατὰ τὴν περιχώρον γενόμενος τῆς Ταρσοῦ, ἐνταῦθα στρατοπεδεύεται καὶ χάρακα κυκλόθεν πηξάμενος, καρτερῶς τὰ τε λήϊα καὶ τοὺς λειμῶνας, τοῖς ἄνθεσι καὶ παντοίων δένδρων ἰδέαις κομῶντας, δηοῦν καὶ ἀποκείρειν προσέταττεν, ὡς ἔξ ἀπόπτου ἢ διαμάχῃ τούτῳ εἴη, καὶ μὴ τινα τοῖς βαρβάροις 15 ἔξῃ ἐν τοῖς ἀμφιλαφεσί χωρίοις λόχον ἐγκαθιστάνειν, καὶ τῇ Β' Ῥωμαϊκῇ στρατιῇ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπιτίθεσθαι. ἦν οὖν τὴν χώραν ἰδεῖν τὸν οἰκείον ὠραῖσμόν ἀποβάλλουσαν· εὐδαίμων γὰρ ἄπισσα καὶ εὐβοτος καὶ φρυτῶν ἰδέαις κατάκομος, ὅσα οἷδε φέρειν ὀπίωρας παντοίας χυμούς. Ταρσεῖς δὲ ταῖς κατὰ Ῥωμαίων ἡδῆ προβάσαις 20 νίκαις ἐπαιρόμενοι, Θρασεῖς τῆος καὶ ἀγέρωχοι τινες ἐξητάζοντο, Fol. 288 r. οὐκ ἠγέλοντό τε κατέχειν ἐν ἑαυτοῖς τὸν θυμὸν, ἀλλ' ὑπέξιόντες τοῦ ἄστεος ἐς καρτερόν ἔξ ἀντιπάλου παρεκροτοῦντο σννασι-

2. τουτὶ cod. et paulo post Leo scribere debuisset κήδεσθαι σὺ.
19. εὐβοτος cod. Sed vid. 5. A. εὐδαίμων γὰρ ἡ χώρα — εὐβοτός τε καὶ εὐμηλος. 23. παρεκροῦντο.

„O praefracte et temerarie tu,” inquit, „qui fit ut ausus sis ad exitum non perducere imperatum? Num putas minus mihi quam tibi curae esse istum exercitum? Ad erudiendos reliquos ego decreveram, ut eiusmodi poenam is ferret, qui arma abiecisset sua: ne qui incuriam eius ignaviamque imitati id ipsum facerent, temporeque praelii nudi armis deprehensi ab hostibus actutum oppressi interirent.” Ita centurione vehementer verberato, nasoque ei amputato, metum incussit omni exercitui, ne iam indiligenter ageret in curandis armis.

3. Cum in agrum Tarsensem pervenisset, castris factis oppidoque circumvallato, campos atque prata, floribus variarumque arborum formis laeta, penitus vastari caedique iussit, ut in conspicuo praelium fieret, neque ulla barbaris liceret in contactis locis ponere insidias, in Romanumque exercitum ex occulto cooriri. Vidisset tunc agrum suo decore spoliarum: etenim erat ubique opimus, pabulo laetus, stirpium varietate comans, fundentium pomorum cuiusque generis saporum. Tarsenses, superioribus victoriis ex Romanis reportatis elati, feroculos sese de principio arrogantesque praebuerunt: cumque in se continere animos non possent, egressi oppido

σπόν, τολμηταί τινές καὶ θαρσάλευότεροι τοῦ μετρίου πρὸ τῆς A. C. 965
 τοῦ πολέμου πείρας ἀναδεικνύμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ αὐτὸς τὸν L. N. 2
 ἄλιμον καὶ ῥωμαλέον τῆς στρατιᾶς ὑπέστηγε τοῦ χάρακος, ἐν με- C
 ταίχμῳ τε καθίστη τὰς φάλαγγας, κατὰ μέτωπον μὲν τοὺς παν-
 δαυήρους ἰππότητας ἰστών, ἐξόπισθεν δὲ τοξότας καὶ σφενδοθήτας
 βάλλειν τοὺς ἐναντίους προστεταχώς. εἰς τὸ δεξιὸν δὲ κέρας αὐ-
 τὸς εἰστήκει, μυριανδρον ἰππέων ἄλλην ἐπιφερόμενος κατὰ δὲ τὸ
 ἐώνυμον Ἰωάννης, ᾧ τὸ ἐπώνυμα Τζιμισκῆς, τῆ τοῦ Δουκὸς
 τιμῆ σεμνυνόμενος, δηγωνίζετο, ἀνὴρ σφαδάζων τε τῷ θυμῷ,
 10 καὶ τολμητίας ἐκτόπως καὶ θερμοεργὸς εἰ καὶ τις ἄλλος ἀποδει-
 κνύμενος, εἰ καὶ τὸ σῶμα βραχύς τις ὑπὲρ τὸ μέτριον ἦν, κατὰ
 τὸν μυθολογούμενον Τυδέα τὸν μυητήν· ἀλλὰ τις ἥρωϊκῆ ἐνὶ
 ἀλῆ καὶ ὄρμῃ ἐν τῷ μικροπρεπεί κείνου σώματι. τοῦ δὲ αὐτο- D
 κράτορος ἐγκλεισαμένου τὸ ἐνώλιον ἐπαυλεῖν, ἦν ἰδεῖν ἀμη-
 15 χάνῳ κόσμῳ τὰς Ῥωμαϊκὰς κινουμένας φάλαγγας, καὶ τὸ πεδίον
 ἔσαν τῆ αὐγῆ τῶν ὄπλων καταστραπτόμενον. οὐκ ἤνεγκαν τὴν
 τοσαύτην ῥοπὴν οἱ Ταρσεῖς· τοῖς δὲ ὠθισμοῖς τῶν ἀκόντων καὶ
 τοῖς ἀκροβολισμοῖς τῶν βαλλόντων ἐξόπισθεν βιαζόμενοι, ἐξαν-
 τῆς ἔκλιναν εἰς φρυγὴν, καὶ πρὸς τὸ ἄστυ συνεκλείοντο ἀκλεῶς,
 20 πλείστους τῶν οἰκείων παρὰ ταύτην ἀποβάλλοντες τὴν προσβολήν.
 δευτὴ δὲ τις ὑπεισῆει τούτοις δευλία, τηλικαύτην μετ' ἐμπειρίας
 ἀθρήσασαι χωροῦσαν πληθύν. τὸν περίβολον οὖν διειληφότες τοῦ
 ἄσπετος καὶ τοῦτον ταῖς ἀφετηροῖς κατοχυρωσάμενοι μηχαναῖς, P. 37
 διακατέρουν ἀπρόϊτοι, τὴν ἐπήλυσιν τῶν ἐναντίων ὑποδεχόμενοι.

2. τόν. Leg. τό. 20. ἀποβάλλοντες. Fort. ἀποβαλόντες.

in firmam phalangem ex adverso constipabantur, audaces se atque fidentes plus quam satis erat ante belli periculum ostendentes. Imperator item quicquid firmam valensque erat in exercitu, ex castris educit, infesta acie legiones constituit. In fronte collocat equites cataphractos, post hos sagittarios et funditores: hos tela in adversarios mittere iubet. In dextro cornu ipse consistit, innumeram equitum catervam inducens: in sinistro Ioannes cognomento Tzimisces, Ducis officio decoratus, praeliatur, vir ardentis ingenio, qui audacem se et ferridum si quis alius ostenderat, tametsi corpore brevis plus quam attinebat erat, ad effigiem fabulati Tydei bellipotentis; verum heroica quaedam inerat virtus ac vis in parum specioso corpore. Imperator ubi classicum cani iussit, videndas se praeberunt admirabili ordine commotas legiones Romanae, et campus totus fulgore armorum micuit. Nec tulerunt hanc impressionem Tarsenses: sed, strue hastarum telisque eorum qui a tergo iaculabantur propulsi, evestigio in fugam se converterunt, inque oppidum turpiter conclusi sunt, plurimis suorum hoc in conflictu deperditis. Magnus praeterea timor eos incessit, posteaquam tantum exercitum ordine procedentem conspexerant. Ita murum oppidi a se occupatum tormentis missilibus firmant: ipsi moenibus abditi obdurabant, adventum hostium excepturi.

A. M. 6478
Ind. 8

δ'. Νικηφόρος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ δυσπρόσοδον ἀτε-
χνῶς ἤδει καὶ δυσέμβολον οὖσαν τὴν πόλιν, καὶ μὴ ἐξ ἐφόδου
ἀλώσιμον, ἔγνω μὴ διακινδυνεύειν πολεμησείων ἀβούλευτα, ἀλλὰ
τῷ λιμῷ παραδώσειν, ὅς γε τῇ χαλεπῇ κατανάγκῃ καὶ ἄκουσαν
παραστήσεται. τοῦτο δὲ βουλευσάμενος ἀκριβέσι φρουραῖς τὸ 5
ἄστυ διέζωσε. Ταρσεῖς δὲ, ἕως μὲν οὕτω μὴ ἐμβαθύνας ὁ λιμὸς
ὀλοτελῶς αὐτοὺς ἐξεπέλεξεν, ἀπὸ τῶν πύργων ἀκοντίζοντες ἐς τοὺς
Ῥωμαίους ἔβαλλον. ἐπεὶ δὲ τούτους οἰκτρῶς ἐπεβόσκετο, καὶ
ἄπορτα τῶν ἀναγκαίων τὰ σώματα ἐλυμαίνετο, ἦν ἰδεῖν ἀμχα-
B νίαν δεινὴν, καὶ χαλεπὴν σκνθρωπότητα, ἥτις κατέειχε τὴν πό- 10
λιν, ἐνερόχρωτάς τε τοὺς ἄνδρας, καὶ σκυῖς εἰδώλων οὐδὲν
διαφέροντας. τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ πάθος οἰκτιστον καὶ λίαν ὀλέ-
θριον· ἐκτῆκον γὰρ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος καὶ τὸ θερμοὺν ἀπο-
σβεγνύον ψυχρότητι, ὡσανεὶ ὄν ἀράχηνιοι τοῖς ὀστέοις τὸ ἐλυ-
τρον περιτείνεσθαι διατίθησι, κατὰ μικρὸν ἐπιέναι τὸν θάνατον 15
Fol. 238 v. ἐκκαλοῦμενον. ἐπεὶ οὖν οὐχ οἶοι τε ἦσαν πρὸς τε τὸ ἄμαχον τοῦ
λιμοῦ πάθος καὶ πρὸς τοσαύτην στρατιᾶν διαμύχεσθαι, σπέν-
δονταί τε τῷ βασιλεῖ καὶ ὑπέκουσιν, ἐφ' ᾧ τὸν βουλόμενον
ἐπὶ τὰ ἐνδοτέρω Συρίας ἀκωλύτως χωρεῖν. ὁ δὲ, εἴξας καὶ τού-
C τοις σπεισάμενος, θύττον ἐξίεναι τῆς πόλεως ἐκελεύσατο, τὰ 20
σφῶν σώματα καὶ τῶν ἀναγκαίων μόνον περιφέροντες ἱματισμόν.

1. δύσπροδον cod. 4. παραδώσειν. Melius παραδιδόναι. 12. λι-
μοῦ πάθ. οἰκτιστον. Odyss. M. 342. λιμῷ δ' οἰκτιστον θανέειν καὶ
πότμον ἐπισκεῖν. 14. ὡσανεὶ ὄν. Nisi mavis scribere ὡς ἀνειον,
hoc est ὡς ἀνθρώπειον. 18. ἐπήκουσιν cod. 21. Leg. τὸν
ἀναγκαίον.

4. Nicephorus Imperator cum accessu plane expugnataque difficile esse oppidum sciret, neque corona capi posse, constituit, non in discrimen se offerre inconsiderata certandi cupiditate, sed fami civitatem tradere, quae crudeli necessitate esset vel invitam subactura. Hoc inuito consilio diligentibus custodiis oppidum cinxit. Tarsenses, quoad intensior fames non penitus eos exhauserat, e turribus iacula in Romanos coniciebant. Posterior vero, cum miserabiliter eos consumeret, rerumque necessarium inopia corpora infirmaret, vidissas desperationem ultimam, diram moestitiam quae occupaverat oppidum, mortuosos homines, ab umbra spectri nihil differentes. Nam inediae calamitas miserrima est, penitusque letalis: corporis formositatem emacerat, calorem frigore extinguit, aranei texti instar tegmina circa ossa pendeant efficit, mortemque ut pedetentim accedat evocat. Ad extremum, cum intolerabili famis incommodo tamque magno exercitui obsistere non possent, pactionem cum Imperatore faciunt, seque ei dedunt, iis conditionibus, ut qui vellent potestatem haberent ad interiora Syriae libere se conferendi. Id cum concessisset, induciis factis incunctanter exire ex oppido eos iussit, corpora et necessarium vestitum solum efferentes. Sic

οὕτω δὴ τὴν πόλιν αἰρεῖ, καὶ τῆς λείας τὸ μὲν τῆ στρατιᾷ δια- A. C. 965
 νείμας εἰς ἀναρίθμητον πλοῦτον συνάγομενον, καὶ τοὺς σταυ- I. N. 2
 ρικούς τύπους ἀνειληφώς, οὗς ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων ἐξεργασμέ-
 νους κατὰ διαφόρους μάχας, τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν τρέποντες,
 οἱ Ταρσεῖς ἠχμαλώτισαν, καὶ τὴν πόλιν ἀποχρώσθη στρατιᾷ κα-
 τασφαλισάμενος, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔτεο. παραλαβὼν δὲ
 ταύτην, καὶ παρὰ τοῦ δήμου δεχθεὶς μεγαλοπρεπῶς, ἐν τῷ πε-
 ριπέσῳ τε καὶ θείῳ σηκῷ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας σταυρούς D
 ἀναθείς, ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις καὶ τοῖς λοιποῖς θεωροῖς ἤστο
 10 τὸν δήμον εὐφραίνων. φιλοθεάμονες γὰρ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
 Βυζάντιοι.

Ἔ. Ἄρτι δὲ περὶ ταῦτα σχολάζοντι ἄγγελοι τῶν Μυσῶν, A. M. 6474
 πρὸς αὐτὸν ἄφιγμένοι, τοὺς εἰθισμένους ἀπαιτεῖν ἔλεγον φόρους I. N. 9
 τὸν ἀρχηγὸν ἑαυτῶν, ἔφ' ᾧ καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα A. C. 966
 15 σταίλαι τὰ νῦν. ὁ δὲ θυμῶν παρὰ τὸ εἰωθὸς πληρωθεὶς (ισχυ- P. 38
 ρογηνώμων γὰρ τις ἦν, καὶ μὴ εὐέλκτως δογῆ ἄλυσκόμενος), καὶ
 ἀνοιδήσας ἔπερ τὸ μέτριον, γεγωνοτέρῳ τε χρησόμενος, ἤπερ
 ἄδιστο, τῆ φωνῆ, „δεινὰ Ῥωμαίοις,“ ἔφη, „περιέστηκε νῦν,
 εἰ τοῖς ὅπλοις τὸ ἀντίξουν ἔπαν καταστρεφόμενοι, ἔθνεϊ Σκυ-
 20 θικῷ, πενιχρῷ τε τὴν ἄλλως καὶ μιαρῷ, δίκην ἀνδραπόδων φό-
 ρους ἐκτίσσοι.“ Βάρδαν δὲ τὸν αὐτοῦ γενέτην ἐπιστραφεὶς (ἔτυχε
 γὰρ συνεδριάξων αὐτῷ, Καῖσαρ ἀναδειχθεὶς), ἤρετο διαπορού-
 μενος, „ὅ,τι βούλοιο τοῖς Μυσοῖς ἢ τῶν φόρων, ἦν τῶν Ῥω-

5. ἠχμαλώτισαν cod., sed infra D. αἰχμαλωτισθέντας. 10. γὰρ.
 Deest hic ἄλλοις sive πρὸς, quod Leonem arbitror consulto omisisse, ut
 supra 28. A. 19. καταστρεφόμενοι. Oportebat καταστρεφόμενοι
 αὐτ καταστραμμένοι.

urbe occupata praedae partem, divitias innumerabiles comportatas, exerci-
 tai distribuit; receptisque crucium effigibus, quas ex auro atque gemmis
 factas variis praeliis fuso Romano exercitu Tarsenses ceperant, ubi oppi-
 dum idoneo praesidio firmaverat, ad urbem imperatoriam est reversus.
 Quo cum pervenisset, a populo susceptus magnifice in nobili ac divino
 templo captas cruces deposuit: sedebatque ludis equestribus ac muneribus
 reliquis populum delectans. Spectaculorum enim avidi sunt praeter caete-
 ros homines Constantinopolitani.

5. Quibus rebus cum esset occupatus, ecce advenerunt legati Moeso-
 rum dicentes, regem suum solita tributa poscere: huius rei causa illum se
 ad Imperatorem nunc misisse. Is vero stomachi praeter consuetudinem ple-
 nus (lentus enim erat alias, neque subitae iracundiae obnoxius), inflatus
 supra modum, contentiore quam qua uti solebat voce, „Aerumnae Romanos,“
 inquit, „circumstant nunc, si, adversario quolibet armis subacto, genti
 Scythicae, eique inopi atque impurae, ritu mancipiorum tributum pensuri
 sunt.“ In Bardamque patrem conversus (forte enim asidebat is, Caesar
 renunciatus), percunctatus est velut ambicens, „quid sibi vellent Moeae has

A. M. 6474 *μαίων αἰτοῦσιν, εἰσπραξίς; οἰκίτην ἄρά με γεγεννηκῶς λήληθας;*
Ind. 9

καὶ ὁ τῶν Ῥωμαίων σεβύσιμος βασιλεὺς ἔδνει πενεσιτάτω καὶ μιὰ Βρῶ φόρους τελῶν ὑποκείσομαι;" ῥαπίζειν οὖν κατὰ κόρης θῶτον τοὺς ἀγγέλους προσέτατε, καὶ, „ἄπιτε," ἔφη, „καὶ τῶ σκοτοτρώκη καὶ διαφθερὰ ὑμῶν ἄρχοντι ἀπαγγελλατε, ὡς ὁ τῶν 5 Ῥωμαίων κράτιστος καὶ μέγιστος βασιλεὺς ἔξαντῆς τὴν σὴν μετελεύσεται χώραν, ἐντελεῖς σοὶ τοὺς φόρους ἀποδιδούς· ὡς μάθης, τριδουλος ἂν ἐκ προγόνων, δεσπότης τοὺς Ῥωμαίων ἡγεμόνας ἀνακηρύττειν, οὐχ ὡς ἀνδράποδα τούτους φόρους αἰτεῖν." ταῦτα εἰπὼν τοὺς μὲν εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀνατρέχειν ἔξε- 10

Fol. 289 r. πεμπεν· αὐτὸς δὲ στρατιῶν ἀξιόμαχον συναγαγὼς, ἐχώρει κατὰ C Μυσῶν· καὶ φρούρια μὲν, ὅσα Ῥωμαίοις ἴμορα ἦν, εἶλεν ἐξ ἐπιδρομῆς. τὴν δὲ χώραν περισκεψάμενος, καὶ ταύτης τὸ ἀμφιλαφές καὶ κρημνώδες ἰδὼν (ποιητικῶς γὰρ εἰπεῖν, τῇ τῶν Μυσῶν χώρα πάντῃ κακὸν κακῶ ἐστήρικται, καὶ τὴν ἀμφιλαφῆ καὶ 15 λοχμῶδη χώραν σηραγγώδης καὶ κρημνώδης ἐκδέχεται, εἰτ' αὐθις ἐκείνην τελευτώδης τε καὶ σομφώδης· ὑδρηλὴ γὰρ ἐκτόπως ἢ χώρα, καὶ λλαν ἄλσιώδης, καὶ ὄρεσι δυσβάτοις ἐκασταχοῦ περικλείεται, παρὰ τὸν Ἄμμον καὶ τὴν Ῥοδόπην κατακισμένη καὶ ποταμῶν τοῖς μεγιστοῖς περιδρέομένη)· ταύτην Νικηφόρος ὁ 20 D βασιλεὺς θεασάμενος, οὐκ ᾔετο δεῖν δύναμιν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀσύν-

1. *γεγεννηκῶς*. Participium, quod non saepe occurrit, invenio quater apud S. Iohannem Chrysostomum: dativum τοῖς γεγεννηκόσιν Homil. XXVI. in prior. ad Cor. III. 415. 16. accusativum τοὺς γεγεννηκότας ibid. 408. 4. 415. 19 et Oratione in illud, *Saulus spirans* etc. VIII. 42. 14. item passim apud alios auctores minus bonos. Codex mendose *γεγεννηκῶς* (sic) *λήληθας*. 11. *στρατιῶν* cod. 15. *πάντῃ*—*ἐστήρικται*. Iliad II. 111. 16. *σηραγγώδης* cod.

tributorum, quam Romanos possunt, exactione? An vernamae genuisti inscientem? et Romanorum Imperator Augustus genti egentissimae ac spurcae tributarius obnoxiusque ero? Tum alapis evestigio legatos caedi iussit, et, „Abite,” inquit, „et pellivoro mastrucato regi vestro nunciatote, potentissimus maximus Imperator Romanorum iamiamque obibit tuam regionem, integrumque tibi tributum persolvat: ut discas, ter servule, a maioribus verma natus, dominos nuncupare Romanorum principes, neque illos ut mancipia tributum possere.” His dictis, eos ut in patriam recurrerent missos fecit: ipse iusto contracto exercitu adversus Moers profectus est: castella Romanis finitima prima aggressionem cepit. Regionem vero considerans, eamque saltuosam atque praecipitiis asperam videns (nam, ut poetice loquar, in Moesorum terra „malum malo gravior super ingruit usque:” saltuosum ac silvestrem locum cavernosus et abruptus excipit, et hunc rursus paluster ac madidus: aquosa plane regio, nemoribus densa, montibus inviis undique clauditur, ad Aemum atque Rhodopen sita, amnibusque maximis circumflua): hanc Nicephorus Imperator videns, committendum non putavit, ut co-

τακτον δι' ἐπισφαλῶν χωρίων ξάγοντα, ὡσανεὶ βοσκήματα παρα- A. C. 966
σκευάσαι κατακοπήναι πρὸς τῶν Μυσῶν. λέγεται γὰρ, πολλάκις I. N. 8
παῖσαι Ῥωμαίους ταῖς δυσχωρίαις Μυσίας, πανολεθρία περι-
πεσεῖν.

5 ζ'. Ἔγνω οὖν, μὴ διὰ δυσεμβόλων καὶ περισφαλῶν χωρίων
διακινδυνεύειν. ὅθεν ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν πρὸς τὸ Βυζάντιον
ἤλασσε, καὶ Καλοκύρην ἐκείνον τῷ τῶν πατρικίων τιμήσας ἀξιώ-
ματι, ἄνδρα ὀρηγίαν τὴν ἄλλως καὶ θερμοουργὸν, ἐς τοὺς
Ταυροσκόθας ἐξέπεμψε, οὗς ἡ κοινὴ διάλεκτος Ῥῶς εἶπθεν
10 ὀνομάζειν, ἐφ' ᾧ διανείμαντα τούτοις χρυσόν, ὃν αὐτῷ ἐνεχέ- P. 89
ρισεν, εἰς κεντηνάρια πεντεκαίδεκα συγκεφαλαίουμενον, ἐς τὴν
χώραν καταγαγεῖν τῶν Μυσῶν, τάττην αἰρήσοντας. ἀλλ' ὁ μὲν
Καλοκύρης ἐς τοὺς Ταυροσκόθας ἤπειλετο· αὐτὸς δὲ παρὰ τὸ
θεάτρον ἀναβὰς, ἵππικὸν ἀγῶνα καθῆστο τελῶν. καὶ δῆτα τοῖς
15 περὶ αὐτὸν στρατιώταις ἐκέλευε, καταβάντας ἐπὶ τὸ στάδιον καὶ
εἰς ἀντιπάλους ἀποκριθέντας φάλαγγας σπασαμένους τὰ ξίφη,
κατὰ παιδιὰν ἐπαλλήλοις χωρεῖν, καὶ τάττη γυμνάσασθαι πρὸς
τὸν πόλεμον. Βυζάντιοι δὲ, πολεμικῶν ἔργων ἀγνώτες τυγχά-
νοντες, τὴν τῶν ξιφῶν καταπλαγέντες αὐγὴν, καὶ τὴν ὁμοίαν τῶν
20 στρατιωτῶν ὀρηγίαν καὶ τὸν πάταγον ὑποδείσαντες, ἐκδειματω- B
θέντες δὲ τῷ καινῷ τοῦ θεάματος, εἰς φυγὴν ἐτρέποντο καὶ πρὸς
τὰς σφῶν οἰκίας ἀπέτρεχον. ἐκ δὲ τοῦ ὠθισμοῦ καὶ τῆς ἀτάκτου
φορᾶς οὐκ ὀλίγος φόνος συμβέβηκε, πλείστων συμπατηθέντων
καὶ ἀποπνιγέντων οἰκτρῶς. τοῦτο τὸ δράμα μίσους ἀφορμὴ τις

17. Fort. ἐκ' ἀλλήλοις. 23. φθορᾶς cod. 24. μίσος cod.

pias Romanas incomposito ordine per loca parum tuta ductas velut pecora
Moesis concidendas praebet. Aiunt enim haud semel offendisse Romanos
in angustiis Moesiae, esseque ad internecionem trucidatos.

6. Constituit igitur, per aspera atque ancipitia loca minime subire
periculum. Proinde revocato exercitu Constantinopolim revertit, et Calo-
cyrem, patricia dignitate auctum, temerarium praeterea calentisque ingenii
hominem, ad Tauroscythas, quos vulgaris lingua Russos nominare consuevit,
misit, ut his aurum distribueret a se illi traditum, ad centenaria quindecim
pondo, eosque in Moesorum fines perduceret, quos occuparent. Ita Calo-
cyres quidem ad Tauroscythas profectus est: ipse in circum ascendens
equestres ludos editurus consedit. Inter quae imperavit scholis, ut in are-
nam descendentes inque acies oppositas separatae, districtis gladiis per lu-
dam inter se concurrerent, ad bellumque ita exercerentur. Constantinopo-
litani vero, rei militaris ignari, gladiatorum fulgore pertimefacti, simulque
militum concursum strepitumque veriti, atque ob spectaculi novitatem for-
midine affecti, in fugam se confecerunt, ad suosque quisque lares cursim
perrexit. Ibi impulsu temere ruentium haud exigua strages facta est, con-
calcatis suffocatisque misere plurimis. Haec calamitas odii civitatis in

A. M. 6474 γέγονε Βυζαντίου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ταύτῃ παρείπετο καὶ

Ind. 9

A. C. 966 τὸ τοῦ συναίμου αὐτοῦ Λέοντος καὶ Κουροπαλάτου πλημμυλές·

I. N. 3 ὅστις τὸν ἀνδρώδη καὶ στρατιωτικὸν αὐτοῦ βίον παρωσάμενος

Fol. 289 v. πρὸς τὸν ἀστικὸν καὶ φιλοκερδῆ μετετάξατο, ἦττων τε χρημάτων

Καὶ λημμάτων γενόμενος, σιτοδείαν εἰργάσατο καὶ σπᾶνιν τῶν ἄ-5

ναγκαίων ἀφιλάνθρωπον. ὀλίγου γὰρ τὸν σίτον ὠνούμενος ἀπέδι-

δου πολλοῦ. καὶ ψιθυρισμὸς ἀνὰ τὸ ἔστυ ἐχώρει, καταβούντων

τῶν ἀστικῶν, εἰ τὰς τοῦ κοινοῦ συμφορὰς ἴδια κέρδη ποιήσειεν τῶν

αὐταδέλφων ἢ ξυνωρῖς, ἐς τὴν κερδαίνουσαν συνωθοῦσα πῆραν

τὰ τῶν πολλῶν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς φόρους τοὺς μήπω 10

ἐπινοηθέντας ἀπαρατήτως ἐκαινοτόμει, ἐς τὸ στρατιωτικὸν λέγων

χρημάτων ὅτι δεῖσθαι σιγῶν, καὶ τούτοις κατέτρυχε τὸ ἄπηκοον.

λέγεται δέ, εἴτε πρὸς τῶν τὰ μετέωρα περισκοπούντων τινός, εἴτε

καὶ τῶν μονάδα βίον ἐπανηρημένων καὶ ἄζυγα, διενωτισθῆναι τὸν

D αὐτοκράτορα, ὡς παρὰ τὴν βασιλειον ἐστὶν ἐκπλήσει τὸν βίον, 15

ἀναιρεθεὶς παρὰ τῶν ὁμοειδῶν. περιδεὴς οὖν τῷ χρησιμῷ γεγο-

νώς, πρόβολον ἐκ τοῦ θάτερον μέρους τοῦ πρὸς θάλατταν ἐπι-

κλινοῦς τῶν ἀνακτόρων τειχίζειν ἀρξάμενος, κατὰ θάτερον πρὸς

θάλατταν συνεπέρανε, καὶ τείχος τὸ νῦν ὄρωμενον ἐψηλόν τε

καὶ ὀχυρὸν ἐδομήσατο, καὶ τὴν βασιλειον ἐστὶν, ὡς ὑπετόπα- 20

ζεν, ἡσφαλίσατο.

A. M. 6475 ζ'. Πρόκεινον δὲ κατὰ τὴν τοῦ Σωτήρος ἀνάληψιν κατὰ τὸ

Ind. 10.

A. C. 967 εἰθισμένον ἔξω τειχῶν ἐπὶ τὴν καλουμένην Πιγγὴν ποιησαμένον

I. N. 4 τοῦ βασιλέως (νεὼς δὲ ταύτῃ περικαλλῆς τῇ Θεοτόκῳ δεδόμεται),

P. 40 διαμάχη τις μεταξὺ Βυζαντίων καὶ Ἀρμενίων συνέβαιεν, ὡς 25

Imperatorem origo existit. Accessit patris eius Leonis Curopalatae iniquitas: qui virili militarique vitae genere relicto ad sedentarium et questuosum se transtulerat, hiansque avaritia atque cupiditate cum annonae angustias infererebat, tum rerum necessariarum immanem penuriam. Parvo enim emtum frumentum vendebat magno. Manabatque esurratio per civitatem, querelas spargente plebe, quasi geminum par fratrum, publicas calamitates quaestui habens, in eandem turgentem peram corrivaret bona multitudinis. Quinetiam Imperator tributa nunquam antehac excogitata inexorabili aviditate comminacebatur, ad militares sumtus dictitans opus sibi esse pecuniam permagnam, tributisque illis vexabat subditos. Aiunt autem, sive astrologorum aliquo divinate, sive quodam monachorum caelibemque vitam profitentium, in Imperatoris aurem venisse, vitam illi in palatio explendam, a civibusque suis cum necatum iri. Qua praedictione timidus factus, munitionem ab altera parte palatii in mare vergente ad alteram item mare spectantem perduxit, muroque qui adhuc cernitur sublimi sane ac firmo exstructo imperatorium limen tutam, ut arbitrabatur, reddidit.

7. Ascensione autem Servatoris, cum Imperator pompam more solito extra muros ad Pegam, quam vocant, ageret (templum ibi mirae pulchritudinis Deiparae aedificatum est), pugna Constantinopolitanos inter et Ar-

πολλοὺς πρὸς τῶν Ἀρμενίων τρωθῆναι τῶν ἀστικῶν. ἄρτι δὲ ^{A. M. 6475}
 πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως ἐλαύνοντος, ὕβρεισι ^{Ind. 10}
 καὶ τοῦ ἀναφανδὸν ἐχρῶντο Βυζάντιοι. καὶ τι γόναιον σὺν τῷ ^{A. C. 967}
 θυγατρὶ εἰς τοσαύτην ἀπόνοιαν ἤλασεν, ὡς τοῦ στέγους προ- ^{I. N. 4}
 βήναι καὶ λίθους βαλεῖν κατὰ τοῦ ἀνακτος. ὃ καὶ τῇ ὑστεραία
 πρὸς τοῦ Πραιτωρος ληφθὲν δίκας μετὰ τοῦ θυγατρῖον ἀπέτισεν,
 ἐπὶ τι προὔστειον πυρὸς γεγονὸς ἀνάλωμα, Ἀναράτας καλούμε-
 νον. τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἐπεχωρίαζον ὃ ταῦτα γράφοντι Βυζάν-
 τιος, ἐπὶ λόγων συλλογὴν τε καὶ παιδευσιν, μειράκιον ὢν. ἔπιπ-
 10 πόν τε τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον βάδην ἴδοντα βλέπων διὰ τοῦ
 ἄστεος, καὶ ἀπερικτήπητον ταῖς τοσαύταις ὕβρεισι πέλοντα, καὶ
 τὸ φρόνημα σταθιρὸν διασώζοντα, καὶ ὡς μὴ τινος ἐπισυμβάν-
 τος καινοῦ διακειμενον, ζτεθήπειν τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ ἀνδρός,
 ὅπως ἄτρεστον παρὰ τὰ δεινὰ τὴν ψυχὴν συνετῆρει εὐγένειαν.
 15 ἄλλὰ τὴν μὲν στίσις ἢ νῦξ ἐπελθοῦσαι διέλευσεν· ὃ δὲ βασιλεὺς
 καὶ ἄλλως μεγαλόφρων τε ὢν, καὶ μὴ εὐκολος εἶκειν ὀργῇ, τὰ
 τῇ προτεραία εἰς αὐτὸν πεπαρωνημένα παρὰ τῶν ἀστικῶν ἔργον
 μᾶλλον μέθης ἢ φορῶς ἀτάκτου λαοῦ λογισάμενος, τῇ λήθῃ πα-
 20 ρέπεμψεν. αὐθις δὲ πυρφόρους τριῆρεις ἀσφαλῶς ἐγματίσας, καὶ C
 20 μυριοφόρους ὀκάδας στρατιωτῶν καὶ ὄπλων γεμίσας, ἐς Σικε-
 λίαν ἔστειλε, τοῦ μὲν ναυτικοῦ Νικήταν ἐν Πατρικίῳ τελούντα,

7: Leg. Ὀσφράτας s. Ὀσφράτοις. Vid. Ducangium Constantinep. Christian. 184 D. 8. γράφοντι. Sic cod., sed fere non dubito quin legendum sit γράφων τῇ Βυζαντος, atque ita verti. 14. Leg. τῆς ψυχικῆς vel ψυχῆς. 16. ἐπίολος cod.

memio facta est, adeo ut urbani complures ab Armeniis consueciarentur. Iamque sub vesperum cum ad palatium Imperator rediret, convicia palam in eum iactavit urbana plebs. Quinetiam muliercula simul cum filiola ipsius eo amentiae processit, ut ex tecto prospiciens lapidibus appeteret principem. Quanquam illa quidem, postridie eius diei a praetore comprehensa, poenas una cum filiola luens in suburbio, Anarata nomine, igne cremata est. Tunc et ego commorabar, qui haec scribo, in urbe Byzantis, litterarum perdiscendarum eruditionisque studio, adolescentulus cum essem. Ita Imperatorem Nicephorum in equo gradatim per urbem euntem conspicatas, quod et imperturbatus tantia contumeliis esset, et mentem constantem retineret, perinde ac si nihil accidisset novi affectus, admirabar tranquillitatem viri, quemadmodum eius dignitas impavidum in rebus asperis animum conservabat. Caeterum seditionem nox superveniens discussit. Atque Imperator, ut semper fuerat magnanimus, neque facile se permittebat iracundiae, petulantiam, qua pridie in se invecta erat plebs urbana, quod ebrietati potius quam impetui temerario vulgi tribuendam putabat, oblivione insepelivit. Rursus vero igniferas triremes tuto saburratas, onerariasque praegrandes militibus armisque refertas, in Siciliam misit: classi Nicetam, piam et vene-

A. M. 6475 *Θιοφιλή και σεβάσμιον ἄνδραπον, εἰ και τομίλας ἐνύγγανε, προχειρισόμενος στρατηγόν· τῆς δὲ ἱππικῆς παρατάξεως Μανουήλ, αὐτανέψιον αὐτοῦ, τῷ τῶν Πατρικίων και αὐτὸν ἀξιόματι διαπρέποντα, ἄνδρα θερμουργὸν και ἀσθέντα, και ἀπερισκέπτω φορῷ εἶκοντα. ἐπεὶ δὲ περαιωσάμενοι τὸν Ἄδριαν τῆς Σικελίας 5 προσέσχον, τῶν πορθμείων ἀποβάτες εἰς φάλαγγα παρετάτοντο, και τοσαύτης εὐετηρίας ἀπέλασαν παρὰ τὴν ἀρχὴν, ὡς D αὐτοβοεὶ τὰς κλεινὰς και περιτύστους Συρακούσας ἐλεῖν και Ἰμέραν, και προσέτι Ταυρομένειον και Λεοντίνονας ἀναμιωτὶ παραστήσασθαι. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔμελλεν ἡ βύσκανος τύχη διὰ τέλους 10 πλησιόστιος αὐτοῖς ἐπιπνεῖν, σφοδρὸν δὲ και ἄγριον ἀντιπνεύσασα, ὑποβρύχια τὰ πράγματα τέθεικε. δηλώσει δὲ ταῦτα ὁ λόγος ἤδη σαφῶς.*

ἡ. Σικελιώται πρὸς τοσαύτην ῥοπήν και ἀνανταγώνιστα τῶν Ῥωμαίων φρονήματα οὐχ οἶοι τε ὄντες ἀντικαθίστασθαι, τὰς πό- 15
 P. 41 *λεις ἀπολιπόντες τὰς δυσχωρίας ὑπέσσαν, και ἐπὶ τόπων ἐπικυμάτων ἤθρολλοντο. κρημνώδης γὰρ ὡς τὰ πολλὰ και δεινῶδης ἡ νῆσος, ἱκανὴ τε τῷ βουλομένῳ φρουρὰν αὐτοσχέδιον ἐπιχορηγεῖν. ὁ τοίνυν Μανουήλ, δεὸν αὐτῷ τὰς πόλεις παρειληφῶτα φρουρεῖν και χώραν, ὅση εὐβοτος ἦν και ἐπιήλατος, ἀπέργειν τε τὰς 20 φρυγὰδας χιλῶν και τῶν ἄλλων βρωτῶν· οὕτω γὰρ τῷ λιμώττειν τροχόμενοι δνεῖν θάτερον ἔπαθον ἂν, ἢ Ῥωμαίοις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, ἢ σπάνει τῶν ἀναγκαίων διαπεφωνήκεισαν· ὁ δὲ, ὀρηγτίας τε ὢν, και σφαδάζων θυμῷ και νεότητι, τὸ δραστήριον δὲ B και ἐπήβολον οὐ πάνυ δεόντως προσκεκτημένος, ταῖς προ- 25*

randum hominem, quamvis spadonem, ducem praeposuit; equestri militiae Manuelem, consobrinum suum, et ipsum patriciorum dignitate ornatum, virum calentis ingenii, rigidum, caeco impetu ferri consuetum. Hi postquam tramisso mari supero Siciliam attigerunt, exposito exercitu aciem instruxerunt, tanta felicitate usi a principio, ut primo quasi incursu nobiles ac praeclearas Syracusas Himeramque occuparent, praeterque ea Taurominium et Leontinos incruenti tenerent. Verum tantum aberat, ut infida fortuna in finem usque eis volificans aspiraret, ut valide infestaeque restans fluctibus res eorum obrueret. Id oratio iam dilucide demonstrabit.

8. Siculi cum tantae vi atque insuperabilibus Romanorum animis resistere non possent, relictis oppidis angustias montium subierunt, locis idoneis conglobati. Nam aspera plerumque arboribusque vestita est insula, atque praesidium tumultuarium inicere volenti peropportuna. Manuel igitur, cum debuisset capta oppida atque regionem, quantenus pascua erat atque equitabilis, custodire, fugitivosque pabulo cibariisque reliquiis prohibere: sic enim fame exhaustis duorum alterum necessario evenisset, ut vel se ipsos Romanis traderent, vel interirent necessarium penuria: is vero, ut erat temerarius, animis et iuventute ferax, industria et intellecta

βάσις ἤδη νίκαις ἐπὲρ τὸ εἶδος ἐπαρθεῖς, διὰ τῶν ἐπισφαλῶν A. C. 967
 ἐκείνων χώρων ἐπέη, τοὺς φηγάδας ἀνερυνώμενος. ἄρτι δὲ κα- I N. 4
 τὰ τὴν δυσχωρίαν διαλυθείσης τῆς φάλαγγος, καὶ διὰ σκοπέλων
 καὶ χηραμῶν ἀσυντάκτως χωρούσης, προλοχίσαντες τοὺς ἄνδρας
 5 οἱ βάρβαροι, παύσῃ καὶ ἀσήμοις φωναῖς τῶν λόχων διανίσταντο,
 καὶ αὐτοῖς αἰφνίδιον ἐπετίθεντο. οἱ δὲ τῷ ἀπροσδοκῆτῃ κατα-
 πλαγέντες, καὶ μηδὲ τὸ ἡλιακὸν φῶς τῷ συνηρηφεῖ τῆς λόχμης
 ἐώμενοι καθορῶν, εἰς φηγὴν ἀπέκλιαν· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπιτε-
 θέντες ἀνήρουν τούτους ἀνηλεῶς, ὡς τινα θύματα· τηρικαῦτα
 10 δὲ κτείνειν τοὺς ἄνδρας ἀπέλιγοντο, ὅτε τούτοις ἦ τε δύναμις καὶ C
 ὁ θυμὸς ἀπηγόρευσεν. ἀνῆρέθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Μανουήλ· ὅσοι
 δὲ τῶν Ῥωμαίων τὰ Ξίφη διέφυγον, ζωγριαὶ πρὸς τῶν Ἀγαρη-
 νῶν ἤλισκοντο. οἱ δὲ, ἐπεὶ τὸν πικρὸν στρατὸν παρεστήσαντο,
 ἐπὶ τὴν ἡῖονα ταχυδρομήσαντες, ἵνα αἱ Ῥωμαϊκαὶ τριήρεις ὑφώρ- Fol. 290 v.
 15 μουν, ἐγκρατεῖς ἕξ ἐφόδου τῶν πλείστων ἐγένοντο· ἦλω δὲ καὶ
 ὁ Πατρικίος Νικήτας, καὶ δορυάλωτος τῷ τῶν Ἄφρων κατάρχοντι
 παρεπέμπετο. ἐκ γοῦν τοσούτου τοῦ στρατοῦ ἄλλοι τινὲς δια-
 δράντες καὶ εὐαρθῆμητοι, ὡς τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον ἀφ-
 κοκτο· ὁ δὲ τὴν ἀπώλειαν διενωτισθεὶς τῆς τοιαύτης στρατιᾶς,
 20 ἠνιάθη μὲν καὶ τὴν ψυχὴν ἤλγησε τῷ τοσούτῳ πταίσματι καὶ
 ἄλλοκότῳ συμβάματι. ὑπολογιζόμενος δὲ τῶν ἀνθρωπίνων πρα- D
 γμάτων τὸ ἄστατον, γενναίως ἔφερε τὸ συμβᾶν, ἰσχυρογνώμων
 τις ὢν, καὶ ἐν δυσκολίᾳ πραγμάτων διασωζέειν εἰδὼς τὴν ψυχὴν

1. ἐπαρθεῖς. Vid. supra 36. B. ταῖς κατὰ Ῥωμαίων ἤδη προβά-
 σαις νίκαις ἐκαιρόμενοι.

parum praeditus: superioribusque victoriis praeter modum elatus, per sa-
 lebroosa loca illa successit, fugientes investigans. Iam vero in angustiis
 dissoluta phalange, ac per scopulos specusque incomposite transeunte,
 praestolantes illis insidiatores barbari, strepitu inconditisque vocibus e late-
 bris consurgunt, ipsos derepente adoriuntur. Nostri, nec opinata re con-
 turbati, cum vix solis lucem prae continuatione frondium videre possent,
 fugae se mandaverunt: quos barbari irruentes crudeliter conciderunt, vic-
 timarum ritu; neque prius occidere milites desierunt, nisi cum eos vires
 et ira deficerent. Ibidem ipse Manuel interfectus est: Romanorum quot-
 quot gladii aciem effugerunt, vivi ab Agarenis capti sunt. Hostes, terre-
 stribus copiis deletis, ad litus decurrerunt, ubi Romanae triremes in an-
 coris stabant, quarum plerisque primo impetu potiti sunt. Captus quoque
 et Nicetas patricius, Afrorumque regi transmissus. Ita ex tanto exercitu
 pauci imminuto numero elapsi ad Nicephorum Imperatorem pervenerunt:
 qui tantarum copiarum interitu cognito contristatus quidem est animoque
 tam magnam calamitatem indoluit eventumque sic inauspicatum. Nihilomi-
 nus reputans rerum humanarum instabilitatem, ut erat firmo animo praeditus,
 quem erectum difficilibus temporibus conservabat, fortiter casum ta-

ἀταπεινωτον. Ἄθθις δὲ κατὰ τῶν τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἀγαρηνῶν ἐξήρτυε τὸν στρατόν.

- A. M. 6476 9'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἄρτι τῆς Θερμῆς τροπῆς
 Ind. 11 μεταβαλλούσης ἐπὶ τὸ μετόπωρον, ἔσειεν ὁ Θεὸς μέγα, ὡς καὶ
 A. C. 967 οἰκίας καὶ ἄστη ἀνατραπήναι. Κλαυδιούπολιν τε, τὸ εὐδαί-5
 I. N. 5
 P. 42 μονέστατον χωρίον τῶν Γαλατῶν, τότε συνέβη, κατεριπωθεῖ-
 σαν ἐκ τῆς ἀνυποστάτου κινήσεως καὶ ἐνόσεως, αἰφνίδιον τῶν
 οἰκητόρων τάφον γενέσθαι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐπηλύδων παρατυ-
 χόντας ἐν ἀκαρεῖ διαφθαρήναι. αἴτιον δὲ τῆς τοσαύτης ἐνόσεως
 καὶ κινήσεως ἀτμοὺς μὲν οἱ μαθηματικοὶ καὶ ἀναθυμιάσεις μυ-10
 θολογοῦσι τινὰς, ἐναποκλειομένας τοῖς κόλποις τῆς γῆς, αὐθις
 τε εἰς πνεῦμα καταγίδος συνσταμένας, ἐπεὶ μὴ ἀθρόον συμβαί-
 νει τὴν διαπνοὴν τούτων ἐκτρέχειν, διὰ τὴν τῶν πόρων στενό-
 τητα, συνειλεῖσθαι τε καὶ περιδινεῖσθαι, καὶ τὰ κοῖλα περιδο-
 νεῖν μετὰ σφοδρῆς τῆς κινήσεως, καὶ τὸ ἐπιπροσθοῦν καὶ περιέ-15
 Βχον ἔπαν σαλεύειν, ἕως ἂν ἐκ τοῦ τέως ἐργοντος διεκπνεύσῃσι,
 καὶ πρὸς τὰ ἔξωθεν ἐξατμισθέντα εἰς τὸν ὁμογενῆ διασκεδασθεῖεν
 ἀέρα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ τῶν Ἑλλήνων εἰκαιομυθία πρὸς τὸ
 ταύτη δοκοῦν ἐξηγήσατο. ἐγὼ δὲ τῷ θεῷ Λαβιδ συνενόμενος,
 ἐπισκοπῇ φαίην τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τὸν τοσοῦτον κλόνον ἐγγύ-20
 νεσθαι, ὅταν ἐπὶ τοῖς ἡμῶν ἐπαγροπνήσῃ ἐπιτηθεύμασι, παρὰ
 τὸν θεῖον δρωμένοις θεσμῶν, εἴ πως ἀλλὰ ταύτη δεισαντες ἄν-
 θρωποι τῶν μὲν φασίλων ἔργων ἀφῆξοιντο, ἀνθῆξοιντο δὲ τῶν
13. κόνας cod. 22. εἴ πως ἀλλὰ est iam supra 11. B. 23. ἀν-
 θῆξοιντο cod.

lit. Ita rursus adversus Agarenos Syriam habitantes adornavit exercitum.

9. Eadem tempestate, inter solstitium aestivale et autumnum, terraemotus exstitit magnus, adeo ut aedes quoque et oppida everterentur. Atque evenit, ut Claudiopolis, ditissimus locus Galatiae, tunc intolerabili motu et quassatione diruta, simul et repentina civium sepultura fieret, et multos advenarum ibi deprehensos opprimeret. Cuius tam magnae commotionis quassationisque causam esse vapores atque halitus quosdam fabulantur mathematici, in gremio terrae conclusos: hos posthac in spiritum procellosum coaduntes, ubi non omnem simul contigerit perflatum emittere, ob spiraminum angustias, ideo constipari, circumagi, loca cava vehementi incitatione commovere, superiecta et circumiecta quaeque quatefacere, donec ex claustris perrumpentes forasque exhalati in cognatum sibi aërem diffundantur. Verum haec Graecorum vaniloquentia ex probabilitate eiusmodi explicavit. Equidem Davidem, divinum virum, consecutus, respectu dixerim Dei ad nos talem concussionem existere, quando nostrae invigilat vitae, divinae legi adversanti, si forte tunc saltem territi homines, pravus

ἐπαινετῶν. ἀλλ' οὕτω μὲν ἡ Κλαυδιούπολις τῇ τοῦ σειμοῦ βίᾳ A. M. 6476
 ἐκ βιάθρων ἀνετράπη τότε πᾶσα, καὶ συνεχόθη, τῆς ὁργῆς τοῦ Ind. 11
 Θεοῦ ἐκπιούσα τὸ ποτήριον ἄκρατον. παρὰ τοῦτον δὲ τὸν ἐνιαυ- A. C. 967
 τὸν, Φερείας ὥρας κατὰ τὸ μεσαίτατον, ἄρτι τοῦ ἡλίου τῷ καρ- I. N. 5
 5 κίῳ προσεπιβαίνοντος, ὄμβρος ἐν Βυζαντίῳ κατεβρόχη καὶ τοῖς
 προσομοροῦσιν αὐτῷ, οἷον οὐ συνέβη κατενεχθῆναι τὸ πρότε-
 ρον. κλινοῦσης γὰρ τῆς ἡμέρας (παρασκευῆ δὲ ἦν) ἀρξάμενον Fol. 291 r.
 τὸ δεινὸν εἰς ἐννύκτην ὥραν κατέληγεν· οὕτω δὲ φραδαῖα τις ἡ
 ἕτεσις κατεφέρετο, ὡς μὴ σταγόνας ὄρῃν ὀμβριζομένας κατὰ τὸ
 10 σῆθηες, ἀλλὰ τινὰς ἐπικλύζοντας ὑδασιν ὀχετούς. οὐχ ὑπελεί-
 φθη γούν τῶν σηκῶν ἢ τῶν περιπέστων οἰκῶν, ὅστις ἄνωθεν ἐκ
 τῆς ὀροφῆς οὐκ ἐπληροῦτο τοῦ ὑδατος, καίτοι τῶν κατοικῶν μό-
 χθῳ ἀπαντλούντων αὐτὸ πρὸς τὰ ἄμφοδα· τὸ μὲν ἀπέβρεε, τὸ δ'
 δ' ἐπέβρεε, καὶ ἀκαταγώνιστον ἦν τὸ δεινόν. ἐπὶ τριῶν οὖν ὥρῶν
 15 διαστήματι κατέσχευε ὁ ἕτερος, καὶ ἦν ὄρῃν ποταμοὺς πελαγίζον-
 τας διὰ τῶν τῆς πόλεως στενωπῶν, καὶ τὸ παρασυρόμενον τῶν
 ἐμψύχων διαφθείροντας. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐλεινῶς ἀπεθρήνον
 οἰμώζοντες, κατακλυσμὸν αὐθις ἐπισκῆψαι κατ' ἐκείνον τὸν τε-
 θρυλλημένον ἕποτοπάζοντες· ἀλλ' ἡ συμπαθῆς καὶ φιλόανθρω-
 20 πος πρόνοια ἴσιν διὰ τῆς νεφέλης ἐρέσασα, τῇ ταύτης ἀναλύμ-
 πει τὴν τοῦ ἕτεροῦ κατήθειαν διεσκέδασε, καὶ αὐθις τὸ τῆς φύ-
 σιως σύγκριμα ἐπὶ τὴν προτέραν κατάστασιν ἐπανήγετο. συνέβη P. 43
 δὲ καὶ αὐθις ὄμβρον καταβροχθῆναι τεθολωμένον καὶ σύμμικτον

12. ἐκπληροῦτε cod. Auctor fortasse scripserat ἐξεκπληροῦτο sive
 ἐκπληροῖτο.

acibus abstinentes, ad laudabiles sese conferant. Sed Claudiopolis hoc,
 quem diximus, modo vi terraemotus a fundamentis eversa tunc tota est, at-
 que confusa, irae divinae epotans merum poculum. Eodem anno, aestate
 plane media, sole iam cancrum ineunte, imber fuit Constantinopoli locisque
 finitimis, qualem nunquam antea contigit defluxisse. Et enim vergente die
 (erat autem dies Veneris) incipiens malum sub horam nonam desit: tam-
 que vehemens incubuit pluvia, ut non guttas videres, ut sit, delabentes,
 sed quasi quasdam aquis repletas fistulas. Neque profecto ullum templum ne-
 que omnino nobilium aedium ulla relicta est, quin superne ex tecto aqua im-
 pleretur; tametsi hanc quidem habitatores operose in vias transfundebant:
 sed quantum effluerat, tantum denuo affluebat, ut sine remedio esset ma-
 lum. Ita trium horarum spatio obtinuit imber: conspiciebantur amnes ae-
 stantes per vicus urbis, et quicquid animantium secum raptaverant extin-
 guentes. Homines autem miserabiliter flebant lamentantes, quod diluvium
 iterum ingruere quale nobile illud fuerat verebantur: verum commiserans
 hominumque amans providentia, arcu per nubem expanso, illo refulgente
 imbris tristitiam dissipavit, rursusque naturae fabricae in pristinum sta-
 tum reduxit. Tametsi posterius quoque accidit, ut iterum imber deflueret

τέφρα, ὡς ἐπὶ καμινιαίας αἰθάλης, καὶ χλιαρὰν δὲ παρεῖχε τοῖς
ἐπαφωμένοις αὐτοῦ τὴν ποιότητα.

- A. M. 6476 ἰ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος (αὐθις γὰρ ὁ λόγος ἐπάνεισιν,
Ind. 11 ἔνθεν τὸ ἔγχοσ ἀπέκλινε), τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀνειληφῶς δύναμιν, ἐπὶ
A. C. 968 τὴν ἐπὶ Συρίας Ἀντιόχειαν ἔθει, καὶ χάρακα ταύτῃ πηξάμενος, 5
I. N. 5 ἐπέπερ ἀποχωρώντως ἔχουσα τῶν ἀναγκαίων ἐτραχηλία, καὶ γαν-
ρουμένη ἐκ τοῦ εὐθέος σπείσασθαι οὐκ ἠνείχετο, μὴ βουλόμενος
Βαυτὴν ἐλεπόλεσι κατεριπῶσαι· ἦδει γὰρ κατὰ μικρὸν τροπαιοῖς
καὶ μηχαναῖς ταύτην παραστησόμενος, ὀλίγον αὐτῇ καιρὸν πα-
ρακαθιστάμενος, καὶ ταῖς φάλαγξι καὶ τῷ κόσμῳ τῶν ὄπλων τοὺς 10
ἔνδον καταπλήξας οὐκ ἤμιστα· ἐκείθεν ἀπάρας τὴν μεσογαλαν
δίψει, ἣν καὶ Παλαιστίνην καλοῦσιν, εὐδαίμονα πᾶσαν καὶ ῥέου-
σαν μέλι καὶ γάλα, κατὰ τὴν θείαν γραφήν· ἐν δεξιᾷ δὲ τὴν
Κιλικίαν εἶχε καὶ τὰ παράκτια. τὴν Ἐδεσσαν οὖν κατεληφῶς, κἂν
τῷ σηκῷ τῶν θείων Ὁμολογητῶν ἐσαεληθῶς καὶ τὸ θεῖον ἔξου- 15
μενισάμενος, τὴν στρατιὰν διανέπαιεν. ἠκηκόει γὰρ, τὴν ἐν κερά-
μῳ τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἐκτυπωθεῖσαν μορφήν ἐν τῷδε τῷ
C φρονιῶ παρακατέχεσθαι. ἐκτυπωθῆναι δὲ φασὶ τοῦτον τὸν τρό-
πον. Θαυδαίου τοῦ ἀποστόλου Ἀβγάρῳ πρὸς τοῦ Σωτῆρος τῷ
τῆς Ἐδέσσης ἀποσταλέντος τοπάρχη, ὡς αὐτὸν τῆς συνεχούσης 20
παρέσεως διὰ τοῦ Θεανδρικοῦ ἀπαλλάξειεν ἐκτυπώματος, ἐνταν-
θοῖ παροδεύοντος τὸν πέπλον, ᾧ τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ εἶδος

19. Ἀγγάρφ cod. 22. παροδεύοντος τ. πέπλ. Soloecismum, quem
a Leone admittum non dubito, tollere possis virgula posita post τὸν
τρόπον et puncto post παροδεύοντος: cum Thaddaeus — a Servato-
re missus — ibi praeteriret. Sudarium etc.

turbidus favilla quasi ex fornacium fulgine mixtus, tepidamque declararet
tangentibus suam naturam.

10. Nicephorus autem Imperator (iam enim oratio eo revertitur, unde
vestigium inflexerat), Romanis assumtis copiis, ad Antiochiam in Syria
magnis itineribus contendit; castrisque ad urbem positis, cum necessariis
rebus abunde instructa superbiret, praeque arrogantia evestigio deditio-
nem facere recusaret, ipse vero nollet eam machinis admotis diruere, sciens
brevis se illam victoriis apparatuque bellico obtenturum, si modo exiguo tem-
poris spatio obideret, copiisque atque ordine exercitus oppidanos vehemen-
tius terruisset: inde motis castris regionem mediterraneam pervasit, quam
item Palaestinam vocant, opimam totam, mel et lac fluentem, secundum
sacram Scripturam: a dextra autem habuit Ciliciam, oramque maritimam.
Ibi cum Edessam occupasset, atque, in templum divinatorum Confessorum in-
gressus, numen prece placasset, exercitum refecit. Audiverat enim effi-
giam Servatoris ac Dei nostri, tegulae impressam, hoc in oppido asservari.
Quam expressam esse aiunt hunc in modum. Thaddaeus, divinus duode-
cimvir, cum a Servatore ad Abgarum Edessae regulum esset missus, ut
cum a diuturno languore per dehumanam impressam effigiem liberaret,

ἀφῆτως ὁ Χριστὸς ἀνενύπωσε, κέραμοις ἐν ἀποκειμένοις· πρὸ Α. Μ. 6476
 τοῦ ἄστεος κατακρῦναι, ὡς ἐς τὴν ὑστεριαν ἐναποληγμένους ^{Ind. 11}
 τοῦτον ἐκείθεν. συνέβαινε δὲ κατὰ πῶσαν τὴν νύκτα φωτὶ τοῦς ^{A. C. 968}
 κέραμους ἀμηγῶν καταλάμπεσθαι. πρῶτ' δὲ τὸν μὲν Θαδδαῖον ^{L. N. 5}
 5 ἀνειληφῶτα τὸν πέπλον ὁδοῦ τῆς προκειμένης ἔχεσθαι· τὸν δὲ κέ-
 ραμον, ὅπερ ἔτυχε προσπαύσας ὁ πέπλος, τὸν θειανδρικὸν τοῦ ^{Vol. 291 v.}
 Σωτῆρος τύπον ἀκραιφνῶς ἐναπομάξουσθαι. τοῦτον ἀνειληφότες
 οἱ βάρβαροι ἐν θαύματι καὶ σεβάσματι παρὰ τὸ φρούριον διεψύ-
 λαττον. τότε δὲ Νικηφόρος ὁ βασιλεὺς, ἔξελὼν τὸ ἄστυ, τὸν
 10 τοιοῦτον σκετὸν κέραμον ἐκείθεν ἀνειληφε, καὶ χρυσῶ καὶ λίθοις
 θήκην διασκευάσας μετέπειτα, καὶ ταύτην περιστείλας τοῦτον σε-
 πτῶς, ἐν τῷ τῆς Θεομήτορος ναῷ, τῷ κατὰ τὴν βασιλειον ὄντι
 ἰστίαν, ἀνέθηκεν. ἐπεὶ δὲ τὸ Μέμπετζε παρήληφε φρούριον,
 τὸν Ἀλβανὸν τὸ ὄρος ἔγκαρσιως ὑπερβὰς, τῇ Τριπόλει προσέσχευεν,
 15 ἣν ἔχουρὰν καὶ δυσάλωτον τῶν ἄλλων πόλεων διαφερόντως ἰδὼν, P. 44
 ἐπεὶ καὶ αἱ νῆες αὐτῷ ἀντιπλοιαῖς ἀνέμων ἐκκρουόμεναι καθυστέ-
 ρησαν, ταύτην παραδραμὼν τὸ Ἄρκα φρούριον ἔγνω πολιορκεῖν,
 χεῖμα πλοῦτου κατέχον ἔνδον ἀμύθητον. ἐντεῦθεν τρισὶ χύραξι
 περιζώσας αὐτὸ, ἐπολιόρκει ἐξῴμενέστατα, καὶ ταῖς ἐλεπίλεσι
 20 τὰ τοῦτου πρηγώματα καθελὼν, ἐφ' ὅλοις ἡλίοις ἐννέα ἐπόρθησέ
 τε, καὶ ἀμύθητον ἐκείθεν πλοῦτον συνεξέφθρησε· καὶ ἄλλα δὲ
 φρούρια πλεῖστα εἶλεν αὐτοβοεῖ.

1. Fort. ἐνενύπωσε. 2. ἐναποληγμένους. Sic cod. 14. Τρί-
 πόλι cod. mendose. Fort. Leo, ut est poëticarum formarum stu-
 diosus, scripserat Τριπόλι.

·ibi praeteriens sudarium, cui Christus suae figurae imaginem ineffabili miraculo impresserat, in tegulis loco remoto iacentibus pro oppido fertur abdidisse, ea mente, ut postridie eius diei id inde reciperet. Accidit autem, ut per totam noctem fulgore incredibili tegulae collucerent. Mane Thad-
 daeum resumpto sudario perrexisse tenere suam viam; tegulam, quam casa sudarium contigisset, deohumanam Servatoris effigiem incorrupte expres-
 sam retinuisse. Illam ipsam, sublatam, barbari cum admiratione atque cultu in castro asservaverant. Tunc vero Nicephorus Imperator capto oppido eandem venerandam tegulam inde abstulit, auroque atque gemmis capsam fabricatus posterius, tegulam ibi reverentia adhibita inclusit, inque Deiparae templo, quod in aedibus Palatinis est, consecravit. Ipe postquam Mempetze arcem in deditionem acceperat, Libanum montem transverso itineregressus ad Tripolim exercitum admovit: quam ubi munitam atque expugnata praeter caetera oppida difficilem vidit, simul quod naves resstantibus ventis reiectae morabantur, eam cursu praetervertens Arca castrum oppugnare statuit, quod copiam divitiarum incredibilem continebat. Ita oppidum tribus castris circumdatum acerrime adortus, postquam machinis muros delecerat, per novem totos dies vastavit, atque ineffabiles inde exportavit opea. Item alia castella plurima primo impetu cepit.

A. M. 6477 *α'*. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν Συρίαν ἐπράττετο,
 Ind. 12 ἔκλειψεν συνέβη περὶ χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου γενέσθαι, ὡς
 A. C. 968 ἠκούσθη συνέβη γενέσθαι τὸ πρότερον, πλὴν ἐκείνην τὴν ἐπὶ τοῦ
 I. N. 6 Ἡεροποτικῷ πάθους προβύσαν διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν,
 ἣν ἐπλημμέλυσαν, σταυρῶ τὸν τῶν ὄλων δημιουργὸν προσηλώ- 5
 σαντες. τὸ δὲ τῆς ἐκλείψεως εἶδος τοιοῦτον συνέβαινεν. εἰκάδα
 δευτέρων ἤλαυνεν ὁ Δεκέμβριος, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα,
 σταθηρᾶς αἰθρίας οὐσης, σκότος ἐπέσχε τὴν γῆν, καὶ οἱ διαφα-
 νεῖς τῶν ἀστέρων ἅπαντες κατεφαίνοντο. ἦν δὲ ὄρα ἃν τὸν τοῦ
 Ὁμήρου δίσκον ἀλαμπῆ καὶ ἀφώτιστον, αἶγλην δὲ τινα ἀμυδρὰν 10
 καὶ ἰσχυρὴν, ταινίας δίκην λεπτῆς, κατὰ τὸ ἄκρον κυκλῶδεν τὸν
 δίσκον περιανγάζουσαν. κατὰ μικρὸν δὲ τὴν σελήνην παραμείβων
 ὁ ἥλιος (ὥρατο γὰρ αὐτὴ κατὰ κάθετον αὐτὸν ἀντιφράττουσα)
 τὰς ἰδίας ἀκτῖνας ἐξέπεμπε, καὶ φωτὸς αὖθις ἐπλήρου τὴν γῆν.
 τῷ καινῷ οὖν καὶ ἀσυνήθει τοῦ ὁράματος ἐκδειματωθέντες οἱ 15
 ἄνθρωποι, τὸ θεῖον ἰκετηρῆαι, ὡς τὸ εἶκος, ἐξιλιάσκοντο. τότε
 καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεχωρῆαζον, μετῶν τὴν ἐγκύκλιον
 παίδευσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς (δεῖ γὰρ τὸν λόγον τοῦ εἰρημοῦ ἐτρα-
 πέντα ἐπ' αὐτὸν τοῦτον αὖθις ἐπαναγαγεῖν), ἐπεὶ τὰ τῶν ἐναν-
 20
 D-τίων φρούρια εἶλεν ἀκοντι, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου ἐπορεύετο παμ-
 Fol. 292 r. πληθεῖ, καὶ πρὸ τῶν τευχῶν αὐτῆς πηξάμενος χάρακα, τοὺς
 στρατηγούς καὶ λοχαγούς συναγαγὼς, ἐν περιωπῇ τε κατὰ τὸ
 ὑπαιθρον στὰς, ἔλεξε ταῦτα· „τὰ μὲν ἐπέκεινα ταύτης ἀνφικι-

18. παίδευσιν. Vid. supra 40. A. B. 28. ταῦτα. Alius auctor dixisset τάδε.

11. Haec dum ab Imperatore in Syria geruntur, sub solstitio hiberno solis fuit defectio qualis nunquam antea accidit, praeter illam quae in passione dominica terris inducta est ob Iudaeorum dementia, qua occaecati aedificatorem universam cruci affixerunt. Defectus specie tali erat. Vicesimus secundus dies agebatur mensis Decembris hora diei quarta, coelo sereno, cum tenebrae terrae offusae sunt, stellaeque lucidiores omnes se aperuerunt. Poterat videre unusquisque solis orbem sine splendore, lucis expertem, fulgoremque aliquem obscurum ac tenuem, fasciae angustae instar, extremis partibus per oram orbis circumlucentem. Paulatim vero sol praetergrediens lunam (apparebat enim haec ad perpendicularum illum obducens) pristinos radios emisit, luceque denuo complevit terram. Quo novo atque insolito spectaculo conturbati homines, numen, ut par erat, supplicibus votis placabant. Eadem tempestate ipse quoque Constantinopoli commorabar, operamque liberalibus disciplinis dabam. Imperator autem (oportet enim orationem e contextu egressam ad illum rursus reduci), adversariorum castris nullo negotio captis, cum omnibus copiis Antiochiam profectus est, castrisque ad murum positis, tribus centurionibusque convocatis, cum loco conspicuo sub divo constitisset, eiusmodi concionem habuit: „Remota

ἀμείνα τῆς πόλεως φρούρια τῆ τῆς προνομίας ῥοπή καὶ τῆ σφῶν ἐμ- A. M. 6477
 περὶα μετὰ τῆς προσούσης ἀνδρείας εἴλομεν, ὡς ἴστε, συστρα- Ind. 12
 τιώται, παρὰ πῦσαν ἰπόνοιαν. καὶ χάριν ὁμολογῶ πλείστην A. C. 968
 ἡμῖν, ὅτι πρὸς ἐμὲ τὸν ἡμῶν ἀφορῶντες ἡγεμόνα, οὐκ ὠκλάσατε I. N. 6
 5 περὶ τε τῶν ἀηδῶν, ἃ πλείστα καὶ ἀπηχῆ ἐπιφέρειν οἶδεν ὁ πόλε-
 μος, ἀλλ' οὕτω μετὰ προθυμίας καὶ λελογισμένης ῥώμης διηγω- P. 45
 νίσασθε, ὥστε μηδὲν, οἷς προβάλομεν τῶν φρουρίων, ἐπέστε-
 ρον γενέσθαι τῆς ἡμῶν ἀρετῆς, καὶ καταλειφθῆναι ἀνάλωτον.
 οἶδα δὲ καὶ τὸ πρὸς τὴν κατασκαφὴν ταυτησὶ τῆς πόλεως πρόθυ-
 10 μον ἡμῶν, ὅπως ὀργᾶτε καὶ σφραδάζετε ἡ στρατιὰ, ταύτην κατε-
 ρκώσειν καὶ δηώσειν πυρὶ. ἀλλ' οἰκτός μὲ τις ἐπιεισέρχεται ταύ-
 τῆς, εἰ τρίτῃ τῶν περὶ τὴν οἰκουμένην τελοῦσα πόλεων, τῷ τε
 κάλλει καὶ τῷ μεγέθει τῶν περιβόλων (ὄρῳτε γὰρ εἰς ὅσον ἕψος
 ἐπανατείνονται οὗτοι), ἔτι δὲ πλήθει τοῦ δήμου καὶ τῶν οἰκιῶν
 15 ἀμυχανίους κατασκευαῖς, ἑρείσιον κείσεται, καθά τι φρούριον πε-
 νυχρόν. τὸ δὲ τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν κατὰ τὴν ταύτης κατατρι- B
 βην ἐκπόρθησιν, καὶ τὰ ἡμῖν ὑποποιηθέντα τῷ πολεμῆν αὐθις
 διαφθεῖρειν τε καὶ λεηλατεῖν, οὐ μοι νοῦν ἔχων δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ
 ἐκείνον μάλιστα φαίην κηδεμονικὸν στρατηγὸν, τὸν ταῖς ἐπεξελά-
 20 σσει· καὶ διαμελλήσει τὴν τῶν ἐναντίων κατοῦντα χώραν καὶ δια-
 φθεῖροντα· τὸν δὲ γε τὴν οἰκείαν ταῖς τῆς στρατιᾶς ἐκδρομαῖς
 καὶ αὐθις κατὰ χώραν ἀναστροφαῖς παραπολλύοντα καὶ ἐκτρίβον-

7. Leg. προσεβόλομεν, vel certe aut προθβόλομεν aut προβάλλομεν.
 11. δαήσεω (sic) cod.

ultra hanc urbem castella providentiae nutu usque vestro in re militari,
 cum virtute coniuncto, expugnavimus, ut scitis, commilitones, praeter om-
 nem opinionem. Quapropter gratiam me habere vobis plurimam confiteor,
 quod in me, ducem vestrum, intuentes ulli labori non succubuistis, quos
 plurimos molestosque imponere solet bellum, quodque potius tanta cum
 alacritate, consilio, fortitudine, rem gessistis, ut nullum cui nos admovi-
 mus castellum virtutem vestram superaverit, relictumque sit quin expugna-
 retur. Neque minus perspecta mihi est vestra excindendae huius urbis
 cupiditas, quantopere expetatis optetisque vos, legiones, diruere illam in-
 cendioque vastare. Verum commiseratio me quaedam subit eius, si quidem
 urbs, quae tertium locum in orbe terrae obtinet, seu pulchritudinem atque
 magnitudinem moenium (videtis enim in quantam altitudinem ea surgunt),
 sive multitudinem populi aediumque infinitam supellectilem aspexeris, ru-
 deribus oblecta iacebit, quasi castellum pauperculum. Neque magis exer-
 citus Romani in ea evertenda commoratio, ut quae a nobis domita iam bello
 sint pessundentur iterum diripianturque, videtur mihi rationem habere.
 Est enim ego hunc potissimum dixerim diligentem ducem, qui irruptionibus,
 qui stativis adversariorum loca vexat atque perdit: sed si quis suos
 fines cum excursionibus tum domum reversionibus copiarum pessundat at-

A. M. 6477 τα, τοῦτον ἀνόητον, μᾶλλον δὲ κακονούστατον ὀνομάζειν οὐκ ἂν
 Ind. 12 ἀποκρήσαιμι· παρόμοιον τι διεργαζόμενον τῶν τῇ παροιμίᾳ κω-
 A. C. 968 μωδουμένων κωνῶν, οἱ τοὺς λύκους τῶν προβάτων ἀποσοβεῖν ἐπο-
 L. N. 6 σφειλοντες, καὶ τὰ βοσκήματα φυλάττειν ἀνεπιβούλευτον, οἱ δὲ,
 πρὸς τῷ μὴ ἀποσοβεῖν, μᾶλλον τῶν θηρίων αὐτοὶ διακόπτουσι 5
 καὶ διασπαράττουσιν. εἰ οὖν δοκεῖ καὶ πείθεσθαι μοι, ἐπειπερ ὁ
 λόφος ὀχυρώτατος οὐτοσὶ καταφαίνεται, καὶ κατάφροντός ἐστιν
 ἕδωσαν, ὡς ὄρατε, τοῦτον δὲ τειχιστέον ἐξαντήης, καὶ ἴλην ἱππέων
 καὶ σπείραν πεζῶν ἐν αὐτῷ ἐτάειν· ὥστε καθ' ἑκάστην ἐπέξελά-
 σσει καὶ καταδρομαῖς, καὶ τῶν ἐπιτηδείων διαρπυγαῖς τὴν Ἄντιό-
 χου ταπεινώσῃσι, καὶ εἰς ἀμηχανίαν θεινὴν κατακλείσαντες καὶ
 Fol. 292 v. ἄκουσαν ἀναγκάσῃσι, Ῥωμαίοις γενέσθαι ὑπόσπονδον." εἶπεν ὁ
 βασιλεὺς, καὶ λίθον ἐπωμισάμενος (ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα με-
 Δτριπαθῆς τε καὶ ταπεινός), ἄνεισι ἐπὶ τὸν λόφον, πάσῃ τῇ στρα-
 τιῇ οὕτω ποιεῖν διακελευσάμενος. ἦν οὖν ἰδεῖν ἐν τρισὶν ἡμέραις 15
 ἄστει ἀνογκισμένον ἐπὶ τὸν λόφον, εὐερκές τε καὶ ὀχυρώτατον.
 φάλαγγα τοιγαροῦν πεντακοσίων ἱππέων, καὶ σπείραν χιλίων πε-
 ζῶν ἐν τῷ φρουρίῳ καταλιπὼν, καὶ ἀποχωρῶσαν χιλὸν αὐτοῖς ἀπο-
 σιτισάμενος, ἐντελεύμενός τε ὁσημέραι ἐκδρομὰς κατὰ τῆς Ἄν-
 τιοχείας ποιεῖν, καὶ τὸ παρατυχὸν μαχαίρας ἔργον καὶ προνομίης 20
 ἀπεργάζεσθαι, αὐτὸς ἐκείθεν ἀπάρας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν
 ἐπανέβη, καὶ μεγαλοπρεπῶς πρὸς τῶν ἀστικῶν ὑποδεχθεὶς
 ἐκείσε διέτριβεν.

que conterit, hunc nulla vel potius mala mente praeditum dicere non reformido. Similiter enim facit ut canes in fabula notati, qui cum lupos ab ovibus repellere debeant, pecudesque ab insidiis tueri, praeterquam quod lupos non repellunt, ipsi magis quam hae belluae pecudes conscindunt atque dilaniant. Proinde, si vobis videtur mihique creditis, quandoquidem hic tumulus firmisimus videtur, irriguusque aquis est, illum evestigio communiamus, ala equitum et cohorte militum ibi relicta: ut quotidianis eruptionibus, decursionibus, alimentorum direptionibus, fractam Antiochiam, in angustiasque summas compulsam, vel invitam cogamus Romanorum se permittere ditioni." Hac oratione habita, Imperator, lapidem in humeros extollens (erat enim popularis in eiusmodi rebus ac modestus), ascendit in tumulum, toto exercitu idem facere iussu. Apparebat igitur trium dierum spatium castellum in tumulo exaedificatum, bene septum et munitissimum. Quo in castello postquam praesidium quingentorum equitum cohortemque mille militum cum cibariis idoneis reliquerat, iubens ut quotidie excursiones Antiochiam versus facerent, atque obvia quaevis caedibus rapinisque exinanirent, ipse inde castris motis ad urbem imperatoriam rediit, splendidoque a civitate receptus ibi est commoratus.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ε.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER V.

ARGUMENTUM.

Nicephorus captos in Sicilia Romanos a Saracenis exposcit. Calocyres imperium affectat (Cap. 1). A quo excitati Russi Bulgariam incedunt (2). Nicephorus legatos mittit ad Bulgaros (3). Antiochia vi expugnata (4). Imperator funesto vaticinio commotus. Bardas, Nicephori pater moritur. Theophano insidias struit adversus coniugem (5). Ioannes Tzimiscez in urbem arcessitus. Coniuratio ad caedem Imperatoris perpetranda (6). Nicephorus crudeliter occisus (7). Eius ingenium et indoles (8). Ioannes Tzimiscez rerum potitur. Nicephori corpus in regio sepulcro conditur (9).

α'. Ἄλλ' οὕτω μὲν, ἥπερ μοι ἤδη ἐξήθη, ὁ αὐτοκράτωρ Νι- A. M. 6477
κηφόρος Συρίαν καὶ τὰ παράκτια ταύτης καταδραμῶν, καὶ τὸ Ind. 12
ἀντιξοῦν ἅπαν ἐκποδῶν ποιησάμενος, καὶ λίαν Μυσῶν θέμενος, A. C. 969
καὶ πλείστα πτολισματα καθελῶν, κἀν τοῖς ἐπικαιροτάτοις τῆς P. 46
5 μεγάλης Ἀντιοχείας φρούριον ἐρυμνὸν δομησάμενος ἐν τρισὶν ἡμέ-
ραις καὶ πόλιν, ἐς τὸ Βυζάντιον ἐπαπέλευξεν. Ἐντεῦθεν παρὰ
τὸν τῶν Καρχηδονίων ἀγὸν διεκηρυκέετο, καὶ τὸ τοῦ ἐνυγεστά-

7. τόν] τῶν cod.

1. Ita eo quo supra demonstratum est modo Nicephorus Imperator, Syriam oramque eius maritimam emensus, postquam oblecta omnia vel summo-
verat vel Mysorum praedam, ut aiunt, duxerat, plurimisque oppidis exci-
sis in opportunissimis ad magnam Antiochiam locis castellum trium dierum
spatio exaedificaverat atque instruxerat, Constantinopolim rediit. Inde ad
Carthaginiensium praetorem oratores legans impurissimi atque impiissimi

- A. M. 6477 τον και ἀσεβειστάτου Μωάμεδ Ξίφος δῶρον ἐξέπεμπεν, ὅπερ λά-
 Ind. 12 φυρον ἐκ τινος τῶν κατὰ Παλαιστίνην ἄλόντων φρουρίων ἀνελ-
 Βληφε, και τὸν Πατρικίον ἐξήγει Νικήταν, ὃν συνέβη τὸ πρότε-
 ρον ἐν τῷ περὶ Σικελίαν τῶν Ῥωμαίων πταίσματι δορυάλωτον
 ληφθέντα, τῷ τοιοῦτῳ τῶν Ἄφρων παραπεμφθῆναι κατάρχοντι, 5
 ὡς ὁ λόγος ἐδήλωσε. διὰ γραμμάτων οὖν ἐπέσκηπτεν, ὡς, εἰ
 ἐνδοιόση πρὸς τὴν τοῦ Πατρικίου ἀπόδοσιν, και οὐκ ἔξαντῆς
 τοῦτον ἀνήσοι τε τῶν δεσμῶν, και ὡς αὐτὸν παραπέμψη, πό-
 λεμον ἀκήρυκτον ἤτω προσδοκῶν, και πᾶσαν τὴν αὐτοῦ ἐπικρά-
 τειαν ἀνεκτριβῆναι, τοῖς Ῥωμαίκοις δηϊουμένην στρατεύμασι. 10.
 ταῖς τοιαύταις οὖν ὁ Καρχηδόνιος ἐκδεμιατωθεὶς ἀγγελίαις, ὡς
 ἄλλαις τισὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπὸ Σκυθῶν ῥήσει, τὸν τε
 C Πατρικίον Νικήταν και τοὺς οὖν αὐτῷ ληφθέντας δορυαλώτους,
 και ὄσους Ῥωμαίων ἐκ διαφόρων χώρων ἐν εἰρκταῖς πεδῆτας πα-
 ρακατεῖχε, δῶρον τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἐξέπεμπε· δέος γὰρ 15
 αὐτὸν ὑπέσθῃ, ἐστρατεῖαν και ἐκπλουν τοῦτου ἐνωτισάμενον.
 τὸ γὰρ ἀκαταγώνιστον τοῦ ἀνδρός, κὰν ταῖς μάχαις ἀνυπόστατον
 και ἀπρόσιτον, και ὅπως εὐπετῶς τὸ ἀντίπαλον ἦπαν ὡς ἐκ τι-
 νος θείας ῥοπῆς εὐείκτως κατεστρέφετο, ἔφροιττόν τε πάντι ἔθνη
 P. 47 και ἐτεθήπεσαν, και οὐ πολέμιον ἔχειν, ἀλλὰ φίλον και δεσπό- 20
 Fol. 293 r. την ἠλείγοντο. οὕτω μὲν δὴ ὁ Πατρικίος Νικήτας και οἱ λοιποὶ
 τῶν Ῥωμαίων αἰγμάλωτοι τῶν δεσμῶν ἑυσθέντες και τῆς εἰρκτῆς,
 πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανήεσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος ἤσθη

8. ἀνήσοι. Sic cod. Fort. ἀγγ. 9. ἤτω. Sic cod. imperative:
 verti ac si esset ἤτο. 12. ἀπὸ Σκυθῶν ῥήσει. Vid. supra 28. A.

Mosamethis gladium misit, quem pro manubiis ex aliquo captorum in Palaestina castellorum abstulerat. Simul Nicetam patricium repetit, cui prius confugerat, ut in Siciliensi Romanorum clade captivus factus huic Afrorum principi transmitteretur, sicut narratio significavit nostra. Litteris autem denunciat, si cunctaretur patricium restituere, neque evestigio illum vinculis solutum ad se mitteret, ut bellum infinitum exspectaret, finesque ipsius omnes, a Romanis exercitiibus direptos, vastatum iri. Quibus nunciis Carthaginienensis exterritus, quae quibusdam Scythicis invasionibus, ut in proverbio est, tum Nicetam patricium, tum qui una cum illo captivi facti fuerant, et omnino Romanos quoscunque diversis locis in custodia victos asservabat, Nicephoro Imperatori dono misit. Formido enim illum incesserat, de terrestri navalique apparatu nostro audientem. Quippe invictam Imperatoris vim, intolerabile in praeliis atque inaccessum robur, quemadmodum nullo negotio adversarios quoslibet quasi divino quodam impulsu prompto subigeret, verebantur omnes nationes atque obstupecebant, neque hostem habere illum, verum amicum ac dominum properabant. In hunc modum Nicetas patricius caeterique captivi Romani e vinculis eque custodia Constantinopolim reverterunt. Nicephorus autem Imperator, laetatus, ut par

τε, ὡς τὸ εἶδος, καὶ ἡμέραν ἤγειν ἐόρτιον, καὶ τὰς εὐχαριστή- A. C. 969
 ρίους τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ τῶν ὁμοφύλων ἀπολυτρώσει ἀπέδιδον εὐχάς. L. N. 6
 ἐν ᾧ δὲ ταῦτα κατὰ τε τὴν Συρίαν καὶ τὸ Βυζάντιον τῷ βασιλεῖ
 διεπράττετο, ὃ πρὸς τοὺς Ταυροσκύθας σταλαῖς βασιλικῶν νεύ-
 ματι Καλοκέρης ὁ Πατρικίος, κατὰ τὴν Σκυθίαν γενόμενος, καὶ
 τῷ τῶν Ταύρων κατάρχοντι φιλιωθεῖς, δώροις τε τοῦτον δια- B
 φθείρας καὶ λόγους καταγοητεύσας ἐπαγωγῆς (φιλοκερδῆς δὲ ἦεν
 ἐκτόπως τὸ Σκυθικόν, καὶ λέγοντι ὅτι μάλιστα, καὶ ἐπιβήτες
 πρὸς λημμάτων ὑπόσχεσιν καὶ ἀνάληψιν) ἐπέπεισε στρατιὰν συν-
 10 αηροχότα βαρεῖαν, ἐλαύνειν κατὰ Μυσῶν· τούτους δὲ καταγω-
 νισάμενον ὑποποιήσασθαι μὲν τὴν χώραν καὶ ταύτην παρακατέ-
 χειν εἰς ἴδιον ἐνδιαίτημα· αὐτῷ δὲ κατὰ Ῥωμαίων συνάρασθαι,
 ὅπως κατὰσχοι τὴν βασιλείαν, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐπι-
 τεύξοιτο. μεγάλας δὲ καὶ ἀνεκδιηγῆτους τὰς ἀφελείας αὐτῷ πρά-
 15 ξειν καθυπισχνεῖτο, ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων συνεκπρορήσαντα.

β'. Τούτων τῶν λόγων ὁ Σφενδοσλάβος ἀκουτισθεὶς (τούτο C
 γὰρ πρὸς τῶν Ταύρων κατωνομάζετο) οὐχ οἶός τε ἦν ἐπισχεῖν τὴν
 ὁρμήν· ἀλλὰ, μετέωρος ταῖς ἐλπίσι τοῦ πλοῦτου γενόμενος, ὀνει-
 ροπολῶν· τε τὴν τῆς χώρας κατὰσχεσιν τῶν Μυσῶν, καὶ ἄλλως
 20 δὲ θερμοουγός τε ὦν καὶ θρασὺς, ἀλκιμὸς τε καὶ ῥέκτης ἀνήρ,
 πᾶσαν ἡβηδὸν ἡλικίαν τῶν Ταύρων πρὸς τὴν ἐκστρατείαν κα-
 τήμειγεν. ἑξήκοντα τοιγαροῦν χιλιάδων ἀκμαίων ἀνδρῶν στρα-
 τίαν συναγείρας, ἐκτὸς τοῦ θητικοῦ, ἕμα τῷ Πατρικίῳ Καλο-

22. χιλιάδων. Sic cod.

erat, diem egit festum, gratasque Deo ob popularium liberationem persolvit preces. Haec dum in Syria atque in urbe ab Imperatore geruntur, Calocyres patricius, qui Augusto nutu ad Tauroscythas missus fuerat, cum in Scythiam pervenisset, Taurorum Regi amicitia iunctus muneribus eum corrumpit, verbisque blandis fascinato (lucris enim cupida est extra modum universa Scytharum natio, avidaque in primis, ac proclivis, sive promittas quaestum, sive suppedites) auctor fuit, ut gravi coacto exercitu contra Moesos proficisceretur: quibus debellatis ut regionem suae potestatis faceret, eaque pro domicilio ipse uteretur, sibi vero adversus Romanos opem ferret, ut imperio potiretur, Romanorumque principatum obtineret. Id si praestaret, magna et quae nec verbis exprimi possint emolumenta pollicetur se in illum ex sacro aerario collaturum.

2. Hanc orationem ubi Sphendolabus audivit (sic enim a Tauris nominabatur), animi impetum cohibere non potuit: sed, divitiarum spe suspensus, agri Moesici possessionem somnians, cum alioquin ferventis animi esset et audax, fortis item et industrius vir, Taurorum pubem omnem ad eam expeditionem excitavit. Sexaginta igitur millium vigentium virorum condito exercitu, extra impedimenta, una cum Calocyre patricio, quem

- A. M. 6477 κίρη, ὃν καὶ ὁμαίμονα προσήκατο φίλλας θεσμοῖς, ἔχῳρι κατα
 Ind. 12 Μυσῶν. ἄρτι δὲ παραπλέοντος τὸν Ἰστρον, καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ
 Διτῆς ἠπείρου ἀπόβασιν ἐπειγομένου, αἰσθόμενοι τὸ δρώμενον οἱ
 Μυσοὶ, εἰς τρισμυρίων ἀνδρῶν συναγομένην φάλαγγα συνασπί-
 σαντες ὑπηντίαζον. ἀλλ' ἐβῶμενέστατα τῶν πορθμείων ἀπο- 5
 βάντες οἱ Ταῦροι, τὰ τε σάκη προβαλόντες, καὶ τὰ ξίφη σπα-
 σάμενοι, ἐπιστροφάδην ἐπληττον τοὺς Μυσούς. οἱ δὲ, μηδὲ
 τὴν πρώτην ῥοπὴν ἐνεγκόντες, εἰς φυγαδεῖαν ἐτράποντο καὶ πρὸς
 τὸ Δορύστολον (ἐχυρὸν δὲ φρούριον τοῦτο Μυσῶν) ἀγεννῶς συν-
 P. 48 εκλείοντο. τῆνικαῦτα δὴ λέγεται καὶ Πέτρον, τὸν ἡγήτορα τῶν 10
 Μυσῶν, ἄνδρα θεοφιλῆ καὶ σεβάσιμον, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τῆς
 τροπῆς περιαλγῆσαντα, ἐπιληψίας πάθος περιπεσεῖν, καὶ ὀλίγον
 ἐπιβιώσαντα, τῶν τῆδε ὑπαπελθεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν
 Fol. 293 v. Μυσίαν ἐπράττετο ὕστερον· ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Νι-
 κηφόρος, τὰ περὶ τῶν Ταύρων διαγνοὺς, καὶ ἄλλως δὲ παρὰ 15
 πᾶσαν αὐτοῦ τὴν βιοτὴν μεμεριμημένος τις ὦν, καὶ ἐργηροῦς,
 καὶ μὴ νευστάζων, μηδὲ τισιν ἡδοκαῖς ὄλως δουλούμενος (οὐδὲ
 γὰρ ἔχοι τις λέγειν, ὡς ἴδοι τοῦτον κωμάσαντα κἂν ἐν νεότητι),
 τότε παντοδαπὸς τις ἦν, καὶ τὴν περὶ τὴν στρατιῶν ἐξήρτυε, καὶ
 Β τοὺς λόχους καθώπλιζε, καὶ τὴν ἵππικὴν φάλαγγα εἰς βάθος διε- 20
 ταττε, καὶ πανσιδήρους ἵππότητας ἀπέφαινε. τὰς τε μηχανὰς τὰς
 ἐφετηρίους τεκταινόμενος ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως πυργωμάτων κα-
 θίδρυε, καὶ σειρὰν βαρυτάλαντον ἐκ σιδήρου πεποιημένην ἐπὶ

9. Δορύστολον cod. 12. πάθος. Melius κάθει, nam περικίεται
 cum accusativo soloecismum arbitror. 22. Leg. ἀφετηρίους.

fratrem quoque amicitiae vinculis sibi adiunxerat, adversus Moesos movit. Ita cum iam ad Istrum appelleret, in terramque excensionem pararet, re cognita Moesi exercitu ad triginta millia hominum confecto obviam venerunt. At animosissime e naviculis excendentes Tauri, proiectis scutis gladiisque districtis, strenue ceciderunt Moesos. Hi, ne primam quidem impressionem ferentes, in fugam versi Dorystolum (munitum id oppidum Moesorum) flagitiose conclusi sunt. Quo eodem tempore Petrum dicunt, ducem Moesorum, virum religiosum atque venerabilem, nec opinata fuga gravius commotum, in morbum comitalem incidisse, cumque paulisper superfuisset ex hac vita migrasse. Verum haec in Moesia posterius acciderunt: Nicephorus autem Romanorum Imperator, ubi illa de Tauris intellexit, ut fuerat alioquin tota sua vita laboriosus, erectus, somno minime connivens, neque voluptatibus omnino serviens (neque enim quisquam potest dicere, se eum vel in adolescentia comessantem vidisse), tunc plurimis negotiis simul se dedit: pedestres copias instruebat armabat manipulos, equestrem aciem in altitudinem disponebat, cataphractis obtegebat equites. Item machinas missiles fabricatus per urbis propugnacula collocat, catenamque ponderosissimam e ferro factam ad turris alligans, quam Centena-

τὸν πύργον ἐνθροσάμενος, ὃν Κεστηνάριον κικλήσκουν εἰσόδασιν, A. C. 969
 ἐπὶ φητρῶν τε μεγίστων ἐφαρμοσάμενος, κατὰ τὸν Βόσπορον I. N. 6
 ἔκεινε, καὶ πρὸς τὸ τοῦ κατανατιπέρας Καστελλίου πύργωμα ἀνήψε.
 δραστήριος δὲ ὢν, καὶ βαθυγνώμων, εἰ καὶ τις ἄλλος, ὢν ἴσμεν,
 δᾶνῃρ, ἀξύμφορον εἶναι οἱ διελογίζετο, εἰ πρὸς ἀμφοτέρα τὰ
 ἔθνη τὴν διαμάχην ἄροιτο. ζυνοῖσιν οὖν ἐδόκει εἶναι αὐτῷ, εἰ
 τὸ ἐν ὑποκοίτῃ τῶν ἔθνων. οὕτω γὰρ ἐδόκει ῥᾶστα περιέσε- C
 σθαι τοῦ ἐνός, καὶ αὐτὸ θᾶττον καταγωνίσασθαι.

γ'. Ἐντεῦθεν, ἐπεὶ τὸ παρὰ τῶν Ταύρων ἀπεγνώκει δια-
 10 κηροκέεσθαι (ἤδει γὰρ τὸν Πατρικίον Καλοκέρην ἀπαξ τῆς εὐ-
 θείας ἐκκλιναῖτα καὶ τῆς τούτου κυρίας ἀφηνιάσαντα, καὶ μέγα
 παρὰ τῷ Σφενδοσλάβῳ δυνηθέντα, μὴ εὐέλκτως τῷ τούτου θε-
 λήματι σπείσασθαι), πρὸς τοὺς ὁμοθρήσκους Μυσοὺς ἐβουλεύσα-
 το μᾶλλον πρᾶβειαν στείλασθαι. καὶ δῆτα πρέσβεις ὡς αὐτοὺς
 15 ἔστειλε, τὸν τε Πατρικίον Νικηφόρον, ᾧ τὸ ἐπώνυμον Ἐρωτι-
 κός, καὶ Φιλόθεον, τὸν τῶν Ἐδχαίων πρόεδρον, καὶ τῆς τε D
 θρησκείας αὐτοὺς ὑπεμίμησε (τὰ Χριστιανῶν γὰρ ἀναντιδρή-
 τως πρᾶβένουσιν οἱ Μυσοὶ), καὶ παρθένους τοῦ βασιλικῷ γέ-
 νους ἐξήγγει, ὡς συνάψῃ ταύτας τοῖς τοῦ αυτοκράτορος Ῥωμανοῦ
 20 παισὶ, καὶ ἀδιάδρηκτος ἐκ τοῦ κήδους ἧ τε πρὸς Ῥωμαίους καὶ
 τοὺς Μυσοὺς καταλλαγῆ καὶ φιλία ἐμπεδωθῆ. οἱ δὲ Μυσοὶ
 ἄσμενοι τὴν πρᾶβειαν ἐδέχοντο, καὶ πόρυς ἐξ αἵματος τοῦ βασι-

3. καταστειλλιον cod. Sed est Castellum Galaticum: vid. Constantinop. Christian. 9. C., quod Theophanes Chronograph. 331. C. κα-
 στειλλιον τῶν Γαλάτων (sic) vocat. 4. εἰ καὶ τις] ἐκείν cod.
 9. ἐπεγνώκει cod. 12. εὐέλκτως cod. 20. ἧ τε] εἴτε cod.

rium vocare solent, in palos praegrandes impositam per Bosporum teten-
 dit, adque propugnaculum Castellum, quod e regione est, applicuit. Ta-
 men nihilominus, ut erat impiger et in consiliis peracutus, si quis alius,
 de quibus accepimus, mortalium, haud ex re sua existimavit, si adversus
 utramque nationem bellum susciperet. Commodum ergo illi visum est,
 earum nationum alteram sibi conciliare. Sic enim existimabat, se parvo
 negotio superiorem fore contra alteram, eamque se brevi debellaturum.

3. Hinc, quandoquidem de compositione cum Tauris desperabat (scie-
 bat enim patricium Calocyrem, qui a recta via semel declinasset, ipsius-
 que dominatum excusasset, cum multum apud Sphendoslabum posset, non
 facile ipsius voluntati morem gesturum), ad Moesos potius, iisdem atque
 ipse religionibus deditos, legare constituit. Proinde oratores ad illos mi-
 sit, Nicephorum patricium, cognomento Eroticum, et Philotheum, Euchai-
 tarum antistitem, communisque persuasionis eos commonefecit (Christiano-
 rum enim fidem citra controversiam colunt Moesi), virginesque generis regii
 ab his poposcit, quas Romani Augusti filiis collocaret, ut ex affinitate invio-
 labilis inter Romanos ac Moesos conciliatio atque amicitia firmaretur.
 Moesi hilare legatione accepta puellas ex sanguine regio planstris imposi-

A. M. 6477 λικοῦ ἐπὶ ἁμαξῶν ἀναβιβάσαστες (εἰδιωμένον δὲ γυναῖξὶ Μουσῶν,
Ind. 12 ἐφ' ἁμαξῶν ὀχεῖσθαι), τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ ἐξέκρινον,

P. 49 αὐτῶν ἐπιπέμμενον πέλεκυν τῶν Ταύρων ἀποτρέψαι καὶ κενὸν
ἀπεργάσασθαι. καὶ κἄν ἐπήμυνε τούτοις, καὶ τρόπαια κατὰ τῶν 5
Ταύρων ἐστήσατο, ἐπεὶ καὶ κατὰ πάντων, πρὸς οὓς ἂν τὴν Ῥω-

Fol. 294 r. μαικῆν ἀντιπήνεγκε δύναμιν. ἀλλ' ἀπὸ μικρῆς ῥοπῆς αἰωρούμε-
να τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὡς ἔκ τινος εἰπεῖν λεπτῆς κρόκης ἐκκαρ-
μαννύμενα, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον εἴωθε περιχωρεῖν. ἀνευσιφαλῶς
γὰρ τινες οἴονται νέμεσίν τινα θεῖαν καὶ φθόνον ἀνθρώπινον τοῖς 10
ἐπισήμοις καὶ ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσι προσίστασθαι, σφάλλοντα
τούτους, καὶ περιτρέποντα, καὶ εἰς τὸ μηδὲν συνελάνοντα.

Βοῖα δὲ καὶ τότε τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ, κατὰ ῥῶν αὐτῷ
φερομένων τῶν πραγμάτων, καὶ ὡς οὐκ ἄλλῳ τῶν πρὸ αὐτοῦ
ἡγεμονευσάντων, συμβέβηκεν. ἐγὼ δὲ τοῦτό φημι, ὅτι ἁμη- 15
χάνῳ τοῦ κρείττονος προμηθεῖα ἤδη τοῖς ἀνθρώποις εὐροοῦντα τὰ
πράγματα εἰς τὸνναντίον ἀντιπερίσταται, ὡς ταύτη παιδευθεῖεν
θνητοὶ ὄντες καὶ πρόσκαιροι, καὶ μὴ περαιτέρω φουσῶεν τοῦ
προσῆκοντος. ἤδη γὰρ τινες εὐπραγίαις ἐπιβάντες καὶ κατὰ τὰς
μάχας εὐδοκίμησαντες, Ἐθεὸς ἀνεῖπιν αὐτοὺς οὐκ ἐνάρακησαν, 20
εἰς αὐτὴν τὴν πρόνοιαν ἐξυβρίσαντες. παράδειγμα τούτων οἱ
τοῦ Ἀλωεύς παῖδες Ὄτος καὶ Ἐφιάλτης, εἰς οὐρανοὺς κατὰ
τὸν μῦθον περῶμενοι ἀνελθεῖν, καὶ Ναβουχοδονόσορ ὁ Βαβυ-

5. ἐπίμμενον cod. 8. λεπτῆς] λευτῆς cod. 13. αὐτῶν cod.
14. φαιρομένων cod. Deinde post ἡγεμονευσάντων videtur deesse
verbum. 20. ἂν εἰπεῖν cod.

tas (conauerunt autem mulieres Moesorum planstris vehi) Nicephore Im-
peratori miserunt: orant, quamprimum sibi subveniret, securim Taurorum,
suis cervicibus impendentem, averteret, irritamque redderet. Ac profecto
si opitulatus esset illis, item tropaea de Tauris constituisset, ut de omni-
bus, quibus Romana signa intulerat. Verum enimvero parvo momento
suspendae res humanae, tenuique filo, ut ita dicam, sublatae, in contra-
riam quoque partem solent inclinari. Recte enim nonnulli opinantur, sicut
malevolentiam quandam numinis, item invidiam hominum clarissimis poten-
tissimisque viris adversari, eosque decipere, evertere, ad nihilum redigere.
Quod idem tunc quoque Nicephoro Imperatori, cum secundo cursu illi
omnia fluerent, magis quam ulli eorum qui ante principatum obtinuerint,
accidit. Ego vero illud dico, singulari numinis providentia hominum se-
cundas res in contrarium verti, uti sic discant, mortales se esse atque cadu-
cos, neque plus inflentur quam sit satis. Iam enim quidam prosperita-
tibus usi praedictaque clari Deos se praedicare non sunt veriti, ipsam pro-
videntiam lacescentes. Cuius rei exempla sunt Aloei filii Otus et Ephialtes,
in coelum, si fabulam audimus, ascendere conati, et Nabuchodonosor Ba-

λύπος, εἰκόνα στησάμενος ἑαυτοῦ, καὶ ὁ Φιλίππου Ἀλέξαν- A. C. 969
δρος, Ἀμμωνος υἱὸς ἀξιῶν ὀνομάζεσθαι. εἰκότως οὖν τρεπτά L. N. 6
καὶ παλιντροπα καθέστηκε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πρῶγματα, οἷα
δὴ καὶ τότε Ῥωμαίοις συνέβαιεν, ἀποβαλοῦσι μετὰ μικρὸν ἤγε-
5 μόνα τὸν ἑαυτῶν, οἷον οὐκ ἔσχεν ἄλλον ἢ Ῥωμαϊκὴ δυναστεία τὸ
πρῶτερον. εἰ γὰρ μὴ τῇ τούτου ἀναιρέσει εἰς τὸ ἔμπαλιν ἢ τύχη
τούτοις ἀπέτρεχεν, οὐδὲν ἐνέδει, ἐπιβιοῦντος ἑκείνου, μὴ τὰ θρία
πῆξασθαι τῆς σφῶν ἐπικρατείας πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον κατὰ τὴν
Ἰνδικήν, καὶ αὐθις ἐπὶ δούμενον πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ
10 τέρατα. ἀλλὰ γὰρ ἐπανακτεῖον τὸν λόγον, ὅθεν ἀπέκλινα τοῦ
εἰρημοῦ. D

δ'. Οἱ μὲν δὴ Μυσοὶ χεῖρας ἐκείτιδας ἐφήπλου, ἐπαμῦναι
σφίσι δυσωποῦντες τὸν αὐτοκράτορα. ἐν ᾧ δὲ πρὸς τὴν ἐστρα-
τεῖαν διεσκευάζετο, ἢ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἄλωσις ἐπηγγέλ-
15 λετο, ἄρτι κατὰ τὰς ἑκείνου ὑποθήκας ἄλωσσα, ὡς δὴ τοῖς κα-
ταλειφθεῖσι πρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ταύτην λεηλατεῖν στρατιώταις ἐπέ-
σκηπτε. λέγεται γὰρ, ὡς, ἐπέπερ ταῖς καθ' ἡμέραν καταδρο-
μαῖς εἰς ἀμηχανίαν καὶ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων ἐσχάτην συνηλαύ-
νито, τὸν Πατρικίον Πέτρον καὶ στρατοπεδάρχη, τομίαν μὲν
20 ὄντα, φρέτην δὲ τὴν ἄλλως καὶ ῥωμαλεώτατον, κατατρέχοντα P. 50
Συρίαν, ἐκείσε μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφικέσθαι, καὶ Μιχαὴλ ἐκεί-
νον, ἐν ταξιαρχοῖς τελοῦντα, ᾧ Βούρτζης ἐπώνυμον, ἐπὶ κατα-
σκοπὴν ἐκπέμψαι τῆς πόλεως. τὸν δὲ μετὰ καὶ ἄλλων λογάδων
ἄρχου ταύτης γενόμενον, τὸν ἐπίβατον τοῦ τεύχους περιοκοπῆ- Fol. 294 v.

24. ἐπίβατον. Sic cod.

blyonius, statuum ponens sibi, et Alexander Philippi F. qui Ammonis fili-
um voluit se nominari. Haud iniuria igitur mutabiles vicissitudinisque ple-
nae sunt res mortalium, velut tunc quoque Romanis usu venit, cum post
paulo principem ipsorum amitterent, qualem nunquam antea habuit Roma-
num imperium. Quod si huius caede non retro se tulisset eorum fortuna, nihil
aberat, quin illo superstite fines dittonis versus orientem solem in India,
versus obuentem ad ipsos mundi fines constituerent. Verum reducenda est
unde e contextu declinavit oratio.

4. In hunc modum Moesi manus supplices pandebant, obsecrantes Im-
peratorem, ut sibi subveniret. Qui dum se ad expeditionem comparat,
Antiochiae magnae expugnatio nunciata est, iam iuxta mandata ipsius facta,
quae relictis a se ad eam vexandam militibus dederat. Dicitur enim, cum
quotidianis decursionibus in angustiam inopiamque rerum necessariorum ulti-
mam compulsus esset, Petrum patricium castrisque praefectum, qui, quam-
vis spade, strenuus tamen alioqui esset atque fortissimus, Syriam pervaden-
tem, eo cum copiis pervenisse, Michaëlemque illum ex tribunis, cui Burtzae
cognomen, ad explorandam urbem emisisse. Michaëlem una cum aliis
electis hominibus, ubi propius accessisset, ascensu muri inspecto in castra

Leo Diaconus.

A. M. 6477 *σαι, και διπισθόρητον ἀπαλλαγῆναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, κλί-*
Ind. 12 *μακάς τε ἀναλόγους τῷ ὕψει τῶν πύργων τεκτῆνασθαι· κἄν τοῖς*
 A. C. 969 *ἀχθοφόροις ζωίσι ταύτας ἐπιφορτίσασθαι, και μετὰ λεγαῖνων*
 I. N. 6 *γεννασιότατων στρατιωτῶν ἤδη μέσων νυκτῶν τὸν τῆς Ἀντιο-*
 Β *χλειας περίβολον αὐθις καταλαβεῖν, ἡρεμά τε ταύτας προσερεῖ-*
σαι τῷ τείχει και ἀνιέναι διὰ τῶν κλιμάκων· τοὺς δὲ φύλα-
κας τῶν Ἀγαρηῶν, βαθεῖ τῷ ὕπνῳ καθεύδοντας, τοῖς ἕξιφε-
σι διαχρήσασθαι. ἐγκρατεῖς δὲ τῶν τειχῶν τὸν τρόπον τοῦτον
Ῥωμαίους γεγενημένους καταβῆναι τε τῶν πύργων, και τετραχῶς
τὸ ἄστυ πυρπολεῖν· Ἀντιοχεῖς δὲ, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλα-
 10 *γέντας, εἰς οἰμωγὰς και θρήνους τραπῆναι και ἀμηχανίαν δευ-*
τήν, διενθυμουμένους ὅ,τι και δράσαιεν. ἤδη δὲ πρὸς ἀλκῆν
ῥομφῆν διαλογιζομένων, και ῥωμαλέως τοῖς ἐναντιοῖς συστάδην
ἀντικαθίστασθαι, τῆς ἔω τηλαυγῶς ὑπαναζούσης, προέφθασε
 C *τὴν ἐκείνων ὁρμῆν ὁ στρατοπεδάρχης Πέτρος, μετὰ τῆς δυνά-*
 15 *μewς εἰς τὴν πόλιν διὰ τῶν πυλῶν εἰσελάσας, ὡς οἱ προκατα-*
σχόντες τὸ ἄστυ Ῥωμαῖοι αὐτῷ ἀνεπέτασαν. Ἀντιοχεῖς δὲ πρὸς
τοσαύτην στρατιὰν μηδὲ ἀντωπεῖν ἐξισχύοντες, τὰ ὄπλα ῥίψαν-
τες, εἰς ἱκετεῖαν ἐτρέποντο. οὗς ὁ στρατοπεδάρχης ἀνδραποδι-
σάμενος, και τὴν πυρκαϊὰν ἀποσβέσας, και τῶν σύλων ἐξελὼν 20
τὰ πρωτόλεια, τὴν τε πόλιν κατὰ κράτος κατεῖχε, και τῶν τει-
χῶν τὰ ἐπισφαλῆ ἐκρατύνετο.

A. M. 6478 *εἰ. Ἄλλ' οὕτω μὲν ἡ περιφανῆς και μεγάλη Ἀντιόχεια πρὸς*
Ind. 13 *τῶν Ῥωμαίων ἦλω τε και ἐπορθήθη. τὴν γοῦν ταύτης ὁ αὐτο-*
 A. C. 969 *κράτωρ διακούσας κατάσχεσιν, ἐγεγῆθει τε, και τῷ κρείττονι 25*
 I. N. 7

5. ἦρεμα. Sic cod. pro ἡρέμα.

reversum scalas altitudini turrium respondentibus fabricasse; hisque in sarcinaria iumenta impositis, cum legione fortissimorum militum iam media nocte ad Antiochiae moenia iterum se contulisse, scalisque silentio ad muros positus per eas evasisse: excubitores Saracenorum, alto somno sepultos, gladiis confeciasse. Ita Romanos muros hoc modo potitos demisisse sese ex turribus, oppidum ubique incendisse: Antiochenos, improviso malo conturbatos, ad gemitus, eulatus, desperationem summam venisse, quaevisse, quid iam sibi esset agendum. Iam vero cum animo statuissent ad virtutem confugere, acriterque adversariis pede collato obsistere, ubi mane clarum subluxit, praecidit eorum impetum Petrus castrorum praefectus, cum exercitu in urbem per portas se inferens, quas prius oppidum ingressi Romani illi aperuerant. Antiochenes, cum adversus tantas copias ne suspicere quidem possent, abiectis armis ad preces supplices se converterunt. Quibus in servitutem datis restinctoque incendio, praetor, manubias et praeda delectis, oppidum vi tenuit, in murisque quod erat labefactatum communivit.

5. Nobilis atque magna Antiochia hunc in modum a Romanis capta et vastata est. Cuius de expugnatione cum Imperator audisset, rem laete

εὐχαριστήρια ἔθυσεν. ἔτυχε δὲ τότε τὴν τῶν Ἀσωμάτων ἀπαν- A. M. 6478
 τῆσαι σύναξιν, ἐν ἧ καὶ μοναχὸν τινα λέγεται τῶν ἐρημικῶν ἐπι- Ind. 13
 στόλιον ἐπιδόντα τῷ βασιλεῖ, ἐκποδῶν ἑξαυτῆς οἴχεσθαι. τὸν A. C. 969
 δὲ ἀνελίξαι τε τοῦτο, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀναλέξασθαι· εἶναι δὲ D I. N. 7
 5 τὴν τούτου ἔμφασιν τοιαύτην· „ἐμοὶ τῷ σκώληκι παρὰ τῆς προ-
 νοίας ὑπεκαλύφθη, βασιλεῦ, μεταναστῆναί σε τῶν τῆδε τῷ μετὰ
 τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον τρίτῳ μηνί.” πολλὰ τοῦτον ἀναψη-
 λαφῆσας ὁ βασιλεὺς, οὐχ εὔρε τὸν μοναχόν. ἐντεῦθεν ἐν κατη-
 φείᾳ διῆγε καὶ σκυθρωπότητι· ἐπὶ κλήτης τε τὸ παράπαν ἔκτοτε P. 51
 10 οὐκ ἐβουλήθη διαναπαύσασθαι, ἀλλ’ ἐπ’ ἐδάφους ὑποστρω-
 τῶν δέρμα παρδάλεως, καὶ κοκκοβαφῆ πῖλον, ἐπὶ τούτων ἐκά-
 θευθε, μακροῦ τῷ τοῦ μοναχοῦ Μιχαὴλ καὶ Θείου αὐτοῦ, ᾧ Μα-
 λέϊνος ἐπάνυμον, ἄνωθεν ἐπικαλύπτων αὐτοῦ τὸ σωματίον· ἐν
 οἷς ἄθιστο καθέυδειν, δηρῶνικα τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν τις εἰσή- Fol. 295 r.
 15 ἴλανε, καὶ τῶν μυστηρίων Χριστοῦ τῶν ἀχράντων ἠβούλετο
 μετασχεῖν. κατὰ ταύτας δὲ τὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν Καίσαρα
 Βάρδα, τὸν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου πατέρα, τοῦ βίου
 μεταναστῆναι, ὑπὲρ τὰ ἐννεήκοντα ἔτη διαβιώσαντα, κὰν τοῖς
 στρατιωτικοῖς καταλόγοις ἐξ αὐτῆς ἡβης καταγερῶσαντα, καὶ B
 20 πολλὰ τρέπαια καὶ νίκας ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθήμασι
 ἀναδησάμενον. ὃν ἐπένησεν ὁ βασιλεὺς τεθνηκότα, ὡς τὸ εἰκός,
 ἐκ τῶν ἀνακτόρων τε καὶ μέχρι τῆς ἐστίας αὐτοῦ κατὰ μεσημ-
 βριαν κειμένης τοῦ ἄστεος, πρὸς τὸ κάταντες τῆς ἐπὶ Θάλασσαν

11. κοκκοβαφῆ cod. Sed κοκκοβαφῆ infra 53. A. 12. Μαλεϊνος.
 Sic cod.

tulit, numinique gratulationem fecit. Forteque evenit, ut tunc Angelorum
 synaxis interveniret: ibi monachum dicunt ex iis qui vitam solitariam
 agunt, codicillos tradidisse Imperatori, continuoque e conspectu evanuisse.
 Illos cum explicasset Imperator, argumentumque intellexisset, fuisse
 eorum significationem eiusmodi: „Mihī, tametsi vermīs sum, a providentia
 patefactum est, Domine, a vita te recessurum mense tertio post Septem-
 brem modo praeterlapsum.” Neque Imperator, quamvis multum investi-
 gans, reperire potuit hunc monachum. Atque inde in moerore versatus
 est ac aqualore; omninoque in lecto cubare eo ex tempore noluit: sed super
 pelle pantherina crassoque coactili coccino humi stratis dormiebat; pallio
 autem Michaelis monachi, patris ipsius, cui Maleino cognomen fuerat,
 superne contegebat sibi corpus: quibus in rebus pernoctare consueverat,
 quoties, imminente dominica solemnitate aliqua, intemeratis Christi myste-
 riis constituerat frui. Iisdem prope diebus accidit, ut Bardas Caesar, Ni-
 cophori Imperatoris pater, ex hac vita migraret, natus annos amplius nona-
 ginta, cum in numeris militaribus ab ipsa pubertate consenuisset, trium-
 phos atque victorias facinoribus bellicis complures adeptus. Hunc Impe-
 rator mortuum, ut par erat, luxit: eque palatio usque ad domum eius, in
 parte australi urbis sitam, in clivo viae qua ad mare itur, Sophiaeque portus

A. M. 6478 φερούσης ὁδοῦ, ἵνα ὁ τῆς Σοφίας λιμὴν ἠπλωται, τὸν τούτου νε-
 Ind. 13 κρὸν προπέμψη, καὶ τῇ σοφῷ περιστείλῃ. μετὰ δέ τινας ἡμέρας
 τοῦ ἐπὶ τῷ πατρὶ πένθους τῷ βασιλεῖ ὑπολωφῆσαντος, ἐκκαιρίας
 ἢ Ἀγούστα Θεοφανῶ δραξαμένη, πρόσβεισι τούτῳ καταμόνας,
 πολλὴν συνείρουσα λόγων πειθῶ, Ἰωάννην τε τὸν Μάγιστρον, 5
 Cῶ Τζιμισκῆς τὸ ἐπώνυμον, οὐκ ἀνὴρ ἔξαιτουμένη, προσλαπαροῦσά
 τε καὶ ποτινωμένη. καὶ δικαίαν δῆθεν τὴν σκῆψιν προτεινομένη,
 καὶ, „ἵνα τί πάντα μέτρω καὶ σταθμῶ ῥυθμιζῶν τὰ σά, βασι-
 λεῦ, ὡς ἀκριβῆ στάθμην εἶναι σε καὶ κανόνα σωφροσύνης εὐθύ-
 τατον, παρορῆς ἄνδρα γενναῖον οὕτω καὶ νεανικόν, ἀριρεπῆ 10
 τε κατὰ τὰς μάχας τυγχάνοντα καὶ ἀκαταγώνιστον, ἐγκυλιנדέ-
 σθαι τῷ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν, καὶ βίον μεταδιώκειν παρεξηλη-
 μένον καὶ ἄνετον, σφριγῶντα καὶ αὐτὴν τῆς ἡλικίας ἕγοντα τὴν
 ἀκμὴν, καὶ ταῦτα αὐτανεψιδὸν τοῦ σοῦ πεφρητότα κράτους, λαμ-
 πρᾶν τε τοῦ γένους, ἔλκοντα τὴν σειρᾶν; ἀλλ’ ἐλ δοκεῖ, κέ- 15
 Dλευε τὴν ταχίστην, τῶν χώρων ἵνα διατρέβῃ ἀπάραντα, ἀφι-
 κέσθαι τε πρὸς ἡμᾶς καὶ συζύγω τῶν ἐγγενῶν ἀρμοσθῆναι.
 τὴν γὰρ ἤδη νόμῳ γάμου προσαρμοσθεῖσαν αὐτῷ ὁ πικρὸς, ἄς
 οἶσθα, καὶ λυσιμελὲς ἔξεθέρισε θάνατος. εἶξον λοιπὸν, βασι-
 λεῦ, καὶ εἰσηγομένη τὰ δέοντα πεῖσθητι, καὶ μὴ προκείσθω 20
 ταῖς ἀκολάστοις γλώσσαις κωμωδία καὶ σαρκασμὸς ὁ ἐκ τοῦ
 σοῦ γένους ἀναδραμῶν, κἂν ταῖς τῶν πολέμων ἀνδραγαθίας
 πυρὰ πάντων μεγαλαυχούμενος.”

P. 52 ζ. Τούτοις τοῖς λόγοις μετελθοῦσα τὸν αὐτοκράτορα καὶ,
 8. ἵνα τί. Videtur hic decess φησί. 10. ἀριρεπῆ cod. 11. ἐγνα-
 λειδεῖσθαι cod. 19. λυσιμελής cod.

panditur, corpus eius prosecutus est, et in arca composuit. Aliquot post diebus, cum esset paululum levata Imperatoris de patre aegritudo, Theophano Augusta, opportunitate usa, secreto eum adiit, multamque connectens in verbis suaviloquentiam, pro Ioanne Magistro cognomento Trimisice deprecari implorando atque obstando non intermisit. Speciosam nimirum causam praetextens, „Cur”, inquit, „tu qui modo et ratione omnia facis, Domine, adeo ut sis consummatum exemplum ac norma acerrima temperantiae, nullo loco numeras, virum tam fortem et animosum, clarum bello atque invictum, volutari in luto voluptatum, vitamque agere extorrem et otiosam? Et tamen viget ille ipso aetatis robore, tum etiam consobrinus tuae maiestatis est, illustrem trahit generis seriem. Verum, si videtur, iube illum quamprimum, rure ubi est relicto, ad nos venire, et uxorem aliquam e patriciis ducere. Quam enim prius in matrimonio habebat, acerba, ut scias, ac membra solvens mors perculit. Cede igitur, Domine. Quod suadeo, rectum est. Gere mi morem. Ne laceat ad ludibrium et irrisionem linguarum petulantium qui et genere te attingit, et ob bellica facinora ab omnibus praedicatur.”

6. His vocibus insectans Imperatorem et, ut fit, facinans (studebat

ὡς τὸ εἶδος, καταγοητεύσασα (εἴνοιαν γὰρ ὑπὲρ τὸ προσήκον A: C. 969
 παρείχεν αὐτῇ; ἐκτόπως τῆς ὥρας ταύτης ἤτῳ μένος), ἀνέπει- I. N. 7
 σεν εἰσκαλέσαι τὸν Ἰωάννην, καὶ θῦττον ἀπαντήσαι πρὸς τὸ Βυ-
 ζάντιον. ὁ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελάσας καὶ τῷ βασιλεῖ
 5 παραστάς, ἐπέπερ ἐπισκήψεις ἐδέξατο τοῖς βασιλεῖσι δσημέραι
 φοιτῆν, τότε μὲν ἐφ' ἐστίας εὐθὺς ἀπηλλάττετο· μετέπειτα δὲ
 παρὰ τὴν βασιλειον αὐτὴν οὐ διελμπανεν ἀνιών. ὅτε δὲ θερ- Fol. 295 v.
 μουργός τις ἀνὴρ πεφυκώς, καὶ τολμήσας εἰ καὶ τις ἄλλος, καὶ
 πρῶγμασιν ἐπιχειρεῖν ἄλλοκότοις παραβολώτατος, ἔξευρε μηχαν-
 10 ῆν, ὥστε διὰ τινων ἄφανων εἰσόδων πρὸς τῆς Ἀγούστουσις ἐτοι-
 μασθεισῶν ὑποδέσθαι τε καὶ εἰς λόγους ταύτη συνέρχεσθαι, καὶ Β
 τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τῶν ἀνακτόρων μελετῆσαι
 καθάρσειν. ἐντεῦθεν ἄνδρας ῥωμαίλους καὶ νεανικοὺς τὰ πολέ-
 μα ἐκ διαλειμμάτων πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμπεν, οὗς ὑποδεχομένη
 15 ἐν οἰκίσκῳ σκοταίῳ παρ' αὐτῇ παρεφύλαττεν. ἐπεὶ δὲ πόνον ἢ
 τούτων ἐπὶ κακῷ συλλαβοῦσα συμφωνία καὶ δεινὴ ἀδικίαν ὠδί-
 νασα, τὴν πονηρὰν τεκεῖν ἀνομίαν ἠπέλεγτο, συνελθόντες αὐδὶς
 ἀλλήλοις κατὰ τὸ σῆνηθες, τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον τῆς ἀρ-
 χῆς κατασιπᾶσαι διέγνωσαν, ἐκεῖθεν ἐφ' ἐστίας ὁ Ἰωάννης ἀπαλ-
 20 λαγείς, Μιχαὴλ τε, τὸν καλούμενον Βούρτζην, καὶ Λέοντα τὸν
 Πεδιάσιμον εἰσκαλέσας καὶ τὸ δωματίον κλείσας, τὴν τοῦ αὐτο- C
 κράτορος Νικηφόρου μετ' αὐτῶν ἐσκαιωρεῖτο ἀναίρειν. μὴν
 ἐφυστήκει τότε Δεκέμβριος, δεκάτην ἐλαύνων ἡμέραν. λέγεται

5. Vel ἐπισκήψεις vertendum est interdicta, vel deest post βασιλεῖσι
 negatio μὴ seu οὐχ. Vid. Cedrenum 662. B. 8. Fort. τολμητίας,
 ut 23. C. 36. B. C. 12. Fort. ἀνακτορίαν. Vid. notas. 14. αὐ-
 τόν. Leg. αὐτήν.

causa Augustae plus quam attinebat, eratque forma eius mirabiliter captus),
 persuasit illi ut Ioannem accerseret, quo Constantinopolim protinus is se
 conferret. Eo cum pervenisset, ad Imperatorem admissus, postea quam
 vetitus fuerat singulis diebus in palatium venire, tunc quidem euestigio
 domum se recepit: deinde tamen aulam frequentare non intermisit. Nam
 cum esset vir fervida natura, et confidens, si quis fuit unquam, et ad res
 immanes tentandas audacissimus, modum reperit, quemadmodum per quos-
 dam occultos aditus ab Augusta paratos clam introiret, in eiusque veniret
 colloquium, et Imperatoris Nicephori remotionem a principatu meditaretur.
 Proinde homines robustos ac bello strenuos ex intervallis ad Augustam sub-
 misit, quos illa receptos in cella tenebrosica prope ipsam collocavit.
 Postquam vero eorum conspiratio, conceptu in nefas facto, calamitatem
 et trulentum scelus parturiens, atrocem impietatem iam erat prolatura,
 iterum inter se ex more convenientes Nicephorum Imperatorem de imperio
 detrudere statuerunt. Ita Ioannes domo egressus Michaëlem cognomento
 Bartzam et Leonem Pediasimum introvocat: clausa cella cum his Nicephori
 Augusti caedem machinatur. Agebatur tunc mensis Decembris dies deci-

- A. M. 6478 δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑμνωδίας κληρικὸν τι-
 Ind. 13 να τῆς βασιλείου αὐτῆς λιβέλλον ἀναδοῦναι τῷ βασιλεῖ, ἐν ᾧ
 ταῦτα ἐγγράπτο· „γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὡς ὄλεθρός σοι
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἐπικαττύεται χαλεπός. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, ἣ
 γυναικωνῆτις ἐρενηθήτω, ἐν ἧ ἄνδρες ἔνοπλοι καταληφθήσονται,
 οἱ τὴν σὴν μέλλοντες αὐτουργῆσαι σφαγῆν.” τὸν γοῦν λ-
 D βέλλον ὁ βασιλεὺς ἀναγνοὺς, Μιχαὴλ τῷ τοῦ κοιτῶνος κατάρ-
 χοντι ἔρεναν ἀκριβῆ τῶν ἀνδρῶν ποιῆσαι παρεκελεύσατο· ὁ δὲ,
 εἴτε τὴν Αὐγούστην καταιδεσθεῖς, εἴτε μελλήσει χρῆσάμενος, ἣ
 καὶ θεοβλαβεῖα παρενεχθεῖς, παρήκε τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ τὸ τῶν 10
 φόνων τῶν ἀνδρῶν καθήστο στέφος, ἀνεξερεύνητον. ἤδη δὲ τῆς
 νυκτὸς ἐπελθούσης, κατὰ τὸ εἰθισμένον ἡ βασιλεὺς πρὸς τὸν αὐ-
 τοκράτορα εἰσφοιτήσασα, λόγους δίθει περὶ τῶν ἐκ Μυσίας νεω-
 στί ἀφιγμένων νυμφῶν, ὅτι, „ἄπειμι τὰ πρὸς θεραπειαν αὐτῶν
 ἐπισκήψασα, ἔπειτα δὲ φοιτήσω πρὸς σέ· ἀλλ’ ἠνεωγμένος ὁ κοι- 15
 P. 58 τῶνίσκος ἔστω, καὶ μὴ κλεισθήτω τὰ νῦν· καλιννοστήσασα γὰρ
 ἐγὼ τοῦτον κλείσω λοιπόν.” ταῦτα προσειποῦσα ἐκεῖθεν ἐξῆι. ὁ
 δὲ βασιλεὺς δι’ ὄλης μὲν τῆς φυλακῆς τῆς νυκτὸς τὰς συνήθεις
 εὐχὰς ἀνέπεμπε τῷ Θεῷ, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν διε-
 σχόλαζεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ὕπνον ἡ φύσις ἀπήτει, πρὸ τῶν σεπτῶν 20
 εἰκότων τῆς τε θειανδρακῆς τοῦ Χριστοῦ μορφῆς, καὶ τῆς Θεο-
 μήτορος, καὶ τοῦ θείου προδρόμου καὶ κήρυκος, παρὰ τὸ παρ-
 δάλειον δέξιός καὶ τὸν κοκκοβαφῆ πῖλον, ἐπ’ ἰδάφους διανε-
 παίετο.

11. φόνων τῶν. For. φονευτῶν ε. φονευτικῶν.

mus. Vespera fertur sub tempus precum clericus quidam ex aula palatina libellum porrexisse Imperatori, quo in libello scripta erant haec: „Notum sit tibi, Domine, mortem parari tibi hac nocte atrocem. Quod autem vera sunt haec, iube gynaecium inspiciatur, in quo homines armati deprehenduntur, qui effecturi sunt tuam caedem.” Lecto libello Imperator Michaëlem, cubiculi praefectum, inquisitionem diligentem horum virorum facere iussit: is vero, sive Augustam veritas, sive tarditate usus, vel etiam sinisteritate praetergressus, cellam, in qua percussorum manus consererat, inexploratam reliquit. Ubi iam nox supervenit, Augusta, ut consueverat, ad Imperatorem introivit, ac sermonem orsa de sponsis, quae ex Moesia modo venerant, „Vado,” inquit, „cultum harum curatura; posthaec revertar ad te: at sodes sine apertum cubiculum, ne sit clausum in praesenti; quando reverero, tum ego claudam.” Haec ad eum fata it foras. Imperator per totam noctis vigiliam consuetae preces ad numen sublime misit, inque meditatione sacrorum voluminum est versatus. Ubi vero somnum natura postulavit, pro venerandis imaginibus deivirilis formae Christi, itaque Desiparæ et divini praecursoris atque praeconis, humi, super pelle pantherina et coactili coccoino, quieti se tradidit.

ζ'. Οἱ δὲ πρὸς τῆς Ἀγούσσης ὑποδεχόντες ὑπηρεταί τοῦ A. C. 969
 Ἰωάννου, τοῦ δωματίου ξιφῆρεις ἐκηδήσαντες, τὴν ἐκείνου ἀφι- I. N. 7
 ξιν προσεδέχοντο, περὶ τὰ ὑπαιθρα τῶν βασιλείων ὑπερώων κα- B
 τασκοπούμενοι. πέμπτην τῆς νυκτὸς ὥραν ὁ γνώμων ἤδη κατε-
 5 πηγέλλετο· δρμεῖα δὲ τις βορέου αὔρα τὸ τοῦ ἀέρος ἐπέειχε κα-
 τάστημα, καὶ χιῶν ἐχείτο πολλή· καὶ ὁ Ἰωάννης ἀφίκετο μετὰ
 τῶν συνωμοστῶν, ἐπὶ λέμβου τὸν αἰγιαλὸν παραπλέων, καὶ τῆς
 ἡπείρου προσπιβαίνων, ἵνα ὁ λίθινος λέων τὸν ταῦρον ζωγραφεῖ
 (Βουκολέοντα τὸν τόπον κέκληκεν ἢ συνήθεια)· ὃς τοῖς ἄνωθεν
 10 ἐπὶ τῶν ὑπαιθρων προκύπτουσι ὑπηρεταῖς συρίττων ἐπεγινώσκε-
 το. τοιοῦτον γὰρ τοῖς παλαμναίοις ἐδέδοτο σύνθημα. κόφισον
 οὖν καλωδίοις ἐξηρημένον χαλάσαντες ἄνωθεν, καθ' ἕνα τοὺς C
 συνωμώτας πρότερον ἄπαντας ἀνιμήσαντο, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν
 Ἰωάννην αὐτόν. ἀνελθόντες οὖν παρὰ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ὑπό-
 15 νοιαν, καὶ τὰ ξίφη γυμνῶσαντες, εἰς τὸν βασιλικὸν εἰσελαύνουσαι
 θάλαμον, καὶ τὴν κλίην κατεληφότες, καὶ ταύτην εὐφρόντες κε-
 νῆν καὶ μήτινα ἐν αὐτῇ διαναπαύομενον, ἐπεπήγεσαν ἀπὸ τοῦ
 δέους, καὶ κατακρημνίζου αὐτοὺς ἐπειρῶντο πρὸς θάλασσαν.
 ἀλλ' ἀνδράριόν τι τῶν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος ἰταμῶν, αὐτῶν
 20 ἤγησάμενον, ὑποδεικνύει τὸν βασιλεῖα καθέδουσα, ὃν κύκλῳ
 περιστάντες ἔνυττον τοῖς ποσὶν ἐναλλόμενοι, δωπνισθέντα δὲ
 τοῦτον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπ' ἀγκῶνος ἐρείσαντα, ξίφει βιαίως D
 παῖε Λέων ὁ Βαλάντης ὀνομαζόμενος. ὁ δὲ περιαλλήσας τῷ

8. προσεδέχοντο cod. 6. ἀφίκετο. Cod. plusquamperfecto, ἀφί-
 κρο, ut infra 69. B. 21. ἐναλλόμενον cod.

7. Inter haec Ioannis administri, quos Augusta receperat, e cella cum gladiis emersi adventum eius praestolabantur, e solario fastigiorum palatii speculantes. Iamque quintam noctis horam gnomon indicabat: gelida aquilonis aura regiones perflabat aethras, nix autem delabebatur plurima: cum Ioannes advenit cum comiuratis, in navicula litus legens, atque ubi leo lapideus taurum capit (Bucoleonem locum vocant vulgo), in terram exit; estque ab adiutoribus, superne e solario intentis, sibilo agnitus. Eiusmodi enim impiis datum erat signum. Proinde sporta per restes alligatas desuper demissa, primo comiuratos omnes sigillatim attraxerunt, deinde ipsum quoque Ioannem. Ita cum praeter omnem opinionem humanam evasisent, districtis gladiis irrumpunt in Imperatoris cubiculum, lectumque invadunt: quem cum inanem invenissent, neque quemquam in eo quiescentem, obriquerunt pavore, seseque praecipitare in mare conati sunt. Verum homuncio aliquis de scurris e gynaeceo, qui eos duxerat, submonstrat iis Imperatorem dormientem: quem in orbe circumstantes pedibus feriant, supraque eum inaniunt. Excitatum ex somno et caput cubito sustinentem Leo, nomine Balantes, vehementer gladio percutit. Percitus dolore

A. M. 6478 τραύματι (μέχρι τῆς ὀφρύδος καὶ τῆς βλεφαρίδος τὸ ξίφος καθί-
Ind. 13 κητο, ἀπαράξαν μὲν τὸ ὄστον, μὴ πληξάν δὲ τὸν ἐγκέφαλον),

„Θεοτόκε, βοήθει,” ἐκέκραγε γεγωνοτέρῃ φωνῇ· ἐρρέετο δὲ παν-
ταχόθεν τῷ αἵματι καὶ κατεφοινίσσεται. ὁ δὲ Ἰωάννης, ἐπὶ τῆς
βασιλικῆς καθίσας στρωμνῆς, ἐλκύειν ὡς αὐτὸν τὸν βασιλεῖα πα- 5
ρεκελεύσατο. ὃν ἐλκυσθέντα, ὀκλάζοντά τε καὶ ἐπὶ τὸ ἔδαφος
διαδρόντα (οὐδὲ γὰρ οἴος τε ἦν ἐπὶ γόνυ ἀνίστασθαι, καταβλη-

P. 54 θεέσης αὐτῷ τῆς γιγαντώδους ἰσχύος τῆ τοῦ ξίφους πληγῆ), ἀνη-
ρώτα τοῦτον μετὰ ἀπειλῶν, καὶ, „λέγε μοι, ἀγνωμονέστατε σὺ
καὶ βύσκαγε τύρανε, οὐ δι’ ἐμοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐπέ- 10
βης, καὶ τὴν τοσαύτην δυναστείαν ἀνελήφας; πῶς οὖν, τῆς
τοιαύτης ἀλογήσας εὐεργεσίας, καὶ φθόνῳ καὶ μανίᾳ οἰστρηλα-
τηθεὶς, τῆς τῶν στρατευμάτων καθαιρήσειν ἀρχῆς τὸν σὸν εὐερ-
γέτην ἐμὲ οὐκ ἐνάρκησας; ἀλλὰ κατ’ ἄγρους σχολάζειν διαφήκας
μετὰ τῶν γεωργῶν, ὡσεὶ τινα ἄτιμον μετανάστην, ἄνδρα γεν- 15
ναῖον οὕτω, καὶ νεανικὸν ὑπὲρ σέ· ὃν τὰ τῶν ἐναντιῶν φρίττει
στρατιόπεδα, καὶ οὗ τῶν χειρῶν οὐκ ἔστιν ὅστις σε ῥύσεται νῦν.
εἰπέ τοίνυν, εἴ τίς σοι πρὸς ταῦτα δικαιολογίας ἀντιλογία ὑπο-
λέλειπται.”

Fol. 296 v. ἡ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, λειποθυμῶν ἤδη καὶ μὴ ἔχων τὸν αὐτῷ 20
Βἐπαμόνοντα, τὴν Θεοτόκον ἐκάλεε ἐπίκουρον. Ἰωάννης δὲ τὸν
πῶγωνα τούτου δραξάμενος ἀνηλεῶς ἔτιλλε, καὶ οἱ συνωμόται
ταῖς λαβαῖς τῶν ξιφῶν τὰς αὐτοῦ σιαγόνας ὠμῶς καὶ ἀφίλαν-

1. Fort. μέχρι γὰρ. βλεφαρίδος] φλεβαρίδος cod. 12. οἰστρη-
λαθεὶς cod.

vulneris (nam usque ad supercilia et palpebras gladius penetraverat, osque resciderat, illaeso tamen cerebro), clamabat elata voce, „Deipara, iuva:” diffluens undique sanguine et cruentus. At Ioannes, qui in augusto lecto considerat, trahi ad se Imperatorem iussit. Raptum, cum solutis membris ad solum collaberetur (nec enim genu niti poterat, insigni eius robore plaga gladii fracto), interrogat cum minis, et, „Dic mihi,” inquit, „stolide et invidie tyranne, an non per me ascendisti ad principatum Romanum? Non per me hoc tantum imperium suscepisti? Qui igitur, eiusmodi beneficii immemor, invidia et furore abreptus, non dubitasti exercituum praefecturam abrogare mihi, optime de te merito? sed amandasti me, ut languerem in agro cum rusticis, tanquam aliquis infamis exul, vir fortis adeo, et strenuus plus quam tu: quem adversariorum verentur castra, et cuius ex manibus non est qui nunc te liberet. Sed tamen dic, ad haec si qua excusationis ratio tibi relicta est.”

8. Imperator autem, animo iam deficiens, auxiliatore destitutus, Deiparae invocabat opem. Tum Ioannes invadens barbam crudeliter vellicavit, coniuratiq; gladiatorum capulis genas eius dire atque inhumaniter tun-

θρόνῳ ἔνυττον, ὡς διασαλευσαι τε τοὺς ὀδόντας καὶ παρακι- A. C. 969
 νῆσαι αὐτοὺς τοῦ φατνώματος. ἐπεὶ δὲ προσκορεῖς ἦσαν τοῦτον L. N. 7
 ποιηλατούμενοι, κατὰ τῶν στέρνων ὁ Ἰωάννης παίει ποδί, τό
 τε ξίφος ἀνατείνας κατὰ μέσον διήλασε τοῦ κρανίου, πλήττειν
 βτόν ἄνδρα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγκελευσάμενος. οἱ δὲ κατεσπάθιζον
 τοῦτον ἀνηλεῶς, καὶ τὶς ἀκουφίῳ τὸ μετάρφρονον αὐτοῦ πλήξας C
 διαμπερὲς ἐπὶ τὰ στέρνα διήλασε. τὸ δὲ τοιοῦτον ὄπλον σιδήρειον
 ἐπίμηκες πέφυκεν, ἐρωδιοῦ ῥάμφει προσεικὸς ἀτεχνῶς· παρὰ
 τοσοῦτον δὲ διαλλάττει τοῦ ῥάμφους κατὰ τὸν σχηματισμὸν, παρ'
 10 ὅσον ἐκεῖνο μὲν ἰδυτενὲς ἢ φύσις ἐκλήρωσε τῷ πτηνῷ, τὸ δὲ εἰς
 καμπὴν ἠρέμα μετρίαν ἐκτείνεται, ὄξειαν ἐπιεικῶς προβαλλόμε-
 νον τὴν ἀκμὴν. τοιαύτην μὲν δὴ Νικηφόρος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν
 τοῦ βίου εὔρε καταστροφὴν, πάντα μὲν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον πεν-
 τήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη διαβίου, ἔξ δὲ καὶ μόνους ἐνιαυτοὺς πρὸς
 15 μῆσι τέσσαρσι τὴν τῆς βασιλείας ἰθύναν ἀρχὴν· ἀνὴρ ἀνδρεία καὶ
 σώματος ῥώμῃ πᾶσαν ἀδτηρίτως ὑπερβαίνων τὴν κατ' αὐτὸν γε- D
 νεάν, ἐμπειρότατός τε καὶ δραστικώτατος τὰ πολέμια, καὶ πρὸς
 πᾶσαν ἰδέαν πόνων ἀνένδοτος, καὶ σώματος ἀμειλιχτος καὶ ἀκο-
 λάκετος ἤθοναῖς· μεγαλόφρων τε καὶ μεγαλοφύης τὰ πολιτικά,
 20 ἔγνωμάτα δικάζων, καὶ νομοθετῶν ἀσφαλῶς, καὶ μηδενὸς τῶν
 ἐν τούτοις κατατριβέντων ἠττώμενος· ἐν δὲ ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς
 παννύχους πρὸς Θεὸν στάσεσιν ἄκαμπτός τε καὶ ἀδαμάντινος,
 ἀμετεώριστος ἐν ταῖς ὑμνωδίαις τὸν νοῦν συντηρῶν, καὶ πρὸς
 τὰ μάταια μηδόλως ῥεμβόμενος. ἐλάττωμα δὲ τοῦτο προσῆπτον P. 55
 25 οἱ πολλοὶ τῷ ἄνδρι, ὅτι τε ἀπαρηγγελητὸν ἐβούλετο πρὸς ἅπᾶν-

debant, ut dentes concussi loculentis eliderentur. Denique, cum satu-
 rati essent eius cruciatibus, pectus Ioannes pede percutit, alte vibrato
 gladio calvariam eius mediam disiciens, itemque reliquos ferire iubet mi-
 serum. Ita saevum in modum gladiis illum confecerunt, atque aliqui,
 per dorsum acuphium adigens, penitus eum ad pectus usque transiecit.
 Id telum ex ferro est, praelongum, rostro ardeae plane simile: nisi tamen
 a rostri forma hoc differt, quod id rectum natura avi tribuit, illud in flexum
 modicum leviter porrigitur, et acuminatam plane cuspidem protendit.
 Eiusmodi Nicephorus Imperator invenit vitae exitum, cum omnino annos
 vitae compleisset septem et quinquaginta, imperio praefuisset duntaxat
 annos sex, menses quatuor: vir omnibus suae aetatis hominibus et virtute
 et corporis firmitate sine controversia antecellens, summa in bellis cum
 peritia tum alacritate, ad omne genus laborum obdurans, voluptatibus cor-
 poris incorruptus et indelectatus; liberalis praeterea et magnificus in ad-
 ministratione civili, iudex iustissimus, legislator firmus, neque ulli eorum,
 qui his in rebus versati sunt, postponendus. In precibus autem pernoci-
 busque ante numen stationibus severus erat atque adamantinus, inturbatam
 in canticis mentem servans, ad vanitates haudquaquam delabentem.
 Nihilominus hoc vitium exprobrabant in illo vulgo, quod ab omnibus in-

A. M. 6478 των συντηρεῖσθαι τὴν ἀρετὴν, καὶ μὴ παραχαράττεσθαι τὴν τοῦ
 Ind. 13 δικαίου ἀκρίβειαν. διὸ καὶ ἀπαραίτητος ἦν εἰς τὴν τούτων ἐκ-
 δίκασιν, καὶ τοῖς ὀλισθαίνουσιν ἀδυσώπητος καὶ φορτικός ἐδό-
 κει, καὶ ἐπαχθῆς τοῖς ἀδιάφορον ἀντλεῖν τὸν βίον ἐθέλουσιν.
 ἐγὼ δὲ φημι, ὡς εἰ μὴ τις κατὰ ῥοὴν φερομένοις τοῖς πράγμασι 5
 βάσκανος νεμεσήσασα τύχη τὸν ἄνδρα τοῦτον ταχὺ τοῦ βίου ἀπή-
 γαγε, μεγίστην ἂν ἢ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία καὶ οἷαν οὐκ ἄλλοτε
 εὐκλειαν ἀπηνέγκατο. ἀλλὰ γὰρ ἡ πρόνοια, τὰ σκληρὰ καὶ ὑπέρ-
 Βαυχα τῶν ἀνθρώπων ἀποστρυγοῦσα φρονήματα, κολοῦει τε καὶ
 Fol. 297 r. περιστέλλει καὶ εἰς τὸ μηδὲν συνῶθει, οἷς οἶδεν ἀνερίτοις κρι- 10
 μασι πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τοῦ βίου πορθμῆιον εὐδύνουσα.

9'. Ὁ δὲ γε Ἰωάννης, ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον θεοστρυγὲς καὶ ἀνό-
 σιον μῦθος εἰργάσατο, ἐπὶ τὸν λαμπρὸν οἶκον τῆς βασιλικῆς
 ἐστίας παρελθὼν (Χρυσοτρικλινον τὸν δόμον κατονομάζουσι),
 τό τε πέδιλον τὸ ἐρυσθρὸν τοῖς ποσὶν ἐνηρμύσατο, καὶ παρὰ 15
 τὸν θρόνον κεκάδικε τὸν βασιλικὸν, καὶ περὶ τῶν κοινῶν πρα-
 γμάτων ἐφρόντιζεν, ὅπως τούτων ἐγκρατῆς τε γένοιτο, καὶ μή-
 τις αὐτῷ διαστασιάσοι τῶν ἐξ αἵματος προσηκόντων τῷ αὐτο-
 Κράτορι. οἱ δὲ τοῦ Νικηφόρου ὑπασπισταί, ὄψέ ποτε τὴν ἀναί-
 ρεσιν τούτου ἐνωτισθέντες, ὤρημσαν ἐπαμῦναι αὐτῷ, ὑποτο- 20
 πάζοντες, ἐν τοῖς ζώσιν ἔτι περιεῖναι τὸν ἄνδρα, καὶ τὰς σιδη-
 ρεῖας πύλας παντὶ σθένει ἀναμοχλεύειν ἐπειρωῶντο. ἀλλὰ ὁ Ἰωάν-
 νης τὴν κεφαλὴν ἐνεχθῆναι τοῦ Νικηφόρου ἐνεκελεύσατο, καὶ

5. φερόμενος cod. : 21. σιδηρεῖας πύλας. Ex Homero, ut puto,
 Iliad. Θ. 15. ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκeos σῦδος.

corruptam virtutem coli, neque omnino a summa aequitate recedi vellet. Quocirca inexorabilis erat in vindicando, delinquentibusque durus videbatur atque gravis, molestusque illis, qui liberiores vitam agere cupiebant. Ego vero dico, nisi rebus sic secundo cursu fluentibus per invidiam indignata fortuna hunc virum citius e vita sustulisset, maximum splendorem res Romana, et qualem nunquam alias, obtinuisset. Sed providentia, du-ros atque elatos hominum animos male oesa, frangit comminuitque eos ad nihilumque redigit, incomprehensibilibus, quae novit, iudiciis ad commoda nostra cymbam vitae dirigens.

9. Ioannes, patrato eiusmodi numini exoso atque impio facinore, magnificum oecum palatii ingressus (Chrysotriclinium id conclave vocant), calceamenta rubra pedibus aptavit, in solioque sedens imperatorio ad summam rerum animum convertit, quo pacto ea potiretur, seditionemque eorum praeveniret, qui Imperatorem cognatione attingebant. Inter haec Nicephori protectores, fato eius tardius cognito, ad opem ferendam proruperunt, quod superstitem etiam nunc esse eum suspicabantur, omnique vi emoliri tentas conati portas sunt. Tum Ioannes caput Nicephori proferrī, per-

ταύτην ὑποδειχθῆναι διὰ τρυμαλιῶς τοῖς ἐκείνου σωματοφύλαξι. A. C. 969
 παρελθὼν δέ τις, Ἀτζυποθεόδωρος καλούμενος, ἔξετέμει τε τὴν I. N. 7
 κεφαλὴν, καὶ τοῖς στασιάζουσιν ὑπεδείκνυεν. οἱ δὲ, τὸ ἄλλο-
 κωτον καὶ ἄπιστον ἀθρήσαντες θάμα, τὰ τε ἕλιψή τῶν χειρῶν
 5 μεθῆκαν, καὶ παλινοδίαν ἦσαν, καὶ τὸν Ἰωάννην αὐτοκράτορα
 Ῥωμαίων ὁμοφώνως ἐκήρυττον. ὁ δὲ τοῦ Νικηφόρου νεκρὸς κατὰ D
 τὸ ὑπαιθρον ἐπὶ τῆς χιόνης πανημέριος ἔκειτο· ἐνδεκάτῃ ἦν τοῦ
 Δεκεμβρίου μηνὸς ἡμέρα, σαββάτῳ· ὃν πρὸς ἐσπέραν βαθεῖαν
 τῇ ὄσῃ παραπεμφθῆναι ὁ Ἰωάννης προσέταξε. Θήκη οὖν σχε-
 10 διασδείχη ζυλίγη ὡς ἔτυχε περιστελλαντες, μέσον τῶν νυκτῶν
 λαθραίως εἰς τὸν θεῖον τῶν Ἀποστόλων σηκὸν ἔξεκόμεσαν, καὶ
 κατὰ τὸ ἥρῳον, ἔνθα τὸ τοῦ θεοῦ καὶ αἰοδίου Κωνσταντίνου
 σῶμα κατέκειται, ἐν μιᾷ τῶν βασιλικῶν σορῶν ἐκήδενσαν. ἀλλὰ
 γὰρ οὐκ ἐπενύσταξεν ἡ δίκη τῇ μαιφονίᾳ τῶν ἀλασδῶρων ἐκείνων
 15 ἀνδρῶν, μετῆλθε δὲ πάντας ποινηλατοῦσα μετέπειτα, καὶ δη- P. 56
 μυνθέντες, κατὰ τὰ ἔσχατα πενητεύσαντες, κακοὶ κακῶς τοῦ
 ἔξῃ ἀπηλλάγησαν, ὅσοι τῆς ἐκείνου σφαγῆς ἀτόχειρες ἔξεγένοντο.
 ἀλλ' ἀποχρώντως γὰρ εἰρησθαί μοι δοκεῖ περὶ τῶν πεπραγμένων
 τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ, καὶ τῆς αὐτοῦ βιοτῆς καὶ καταστρο-
 20 φῆς. τὸ δὲ πέρα τοῦ μετρίου κατατρίβειν τὸν λόγον καὶ κατα-
 τείνειν ἐκεῖ, πολυπραγμόνων ἡγοῦμαι τὸ πάθος καὶ τῆς γραφῆς
 ἐπερβαίνοντων τὸ πλήσιμον, οἷς μηδὲ τὸ τυχὸν παρῆται ἀνεξε- B
 ρεῖντον. δεόν οὖν εἶναι μοι δοκεῖ, ταύτην τὴν περὶ ἐκείνου

9. προσέταξε. Additum hic est secunda manu ταφῆ. 14. ἐπέ-
 ξεν cod.

que foramen protectoribus ostendi iussit. Ita accedens aliquis, Atzyptheo-
 dorus nomine, id praecidit, et tumultuantibus exhibet. Qui obiecta immani
 atque inopinata specie gladios emisit de manibus, et mutata iam voce
 Ioannem Imperatorem Romanorum una consensione renuiciaverunt. In nive
 autem sub divo iacuit Nicephori corpus toto eo die, qui dies erat undeci-
 mus Decembris, sabbato: donec illi ad multum vesperum Ioannes iusta solvi
 iussit. Ita in loculo ligneo raptim facto ut unus de multis compositus, me-
 dia nocte clam in sanctum Apostolorum templum elatus est, in sepulcroque
 illo, ubi divini hymnisque celebrati Constantini corpus iacet, in una ex
 imperatoris arcis conditus. At enim post nefariam caedem ab his devotis
 capitibus patratam non obdormivit iustitia, verum vindicta assecuta omnes
 posthac est: adeo ut quicumque manum ad occisionem illius praebuerunt, ii
 omnes bonis publicatis ad summam indigentiam redacti exitiales exitus ha-
 buerint. Verum de rebus gestis Nicephori Imperatoris, deque vita et
 fato eius, satis abundanter, ut arbitror, demonstratum est. Nam extra
 modum commorari atque dilatare orationem hoc in loco, hominum opinor
 nimis curiosorum esset vitium, qui, finem transeuntes scribendi, ne mini-
 ma quidem relinquere vellent inexplorata. Tempus igitur iam mihi videtur,

A. M. 6478 καὶ τῶν αὐτῶ πραχθέντων διήγησιν περιστελλαντα, καὶ περὶ
 Ind. 13 τῶν τῷ Ἰωάννῃ πραχθέντων, ὅς κατ' ἐπίκλησιν Τζμισκῆς ἐκα-
 A. C. 969 λείτο (τοῦτο δὲ τὸ τῆς Ἀρμενίων διαλέκτου πρόσρημα ὄν, εἰς
 L. N. 7 τὴν Ἑλλάδα μεθερμηνεούμενον μουζακίτζην δηλοῖ· βραχύτατος
 Fol. 297 v. γὰρ τὴν ἡλικίαν τελῶν ἐπωνομίαν ταύτην ἐκτήσατο), κατὰ τὸ 5
 ἐνὸν ἔξειπείν, ὡς ἂν μὴ λήθης βυθοῖς παραβῶν ἔργα βιωφελῆ
 καὶ μνήμης ἐπάξια.

narratione de illo et actionibus illius coarctata, de rebus gestis Ioannia, co-
 gnomento qui Tzimisce perhibebatur (haec linguae Armeniae appellatio
 graece conversa muzacitzen valet: id autem, quia erat statura brevissimus,
 cognomen invenit), pro facultate dicere, ut res scitu utiles et memoria dignae
 oblivionis voraginibus ne summergantur.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ 6.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VL

ARGUMENTUM.

Ioannes Tzimisceus a Basilio Notho Imperator renunciatus (Cap. 1). Leo Cusropalates, Nicephori frater, Methymnam relegatus (2). Ioannis Tzimisceae forma et statura, virtutes et vitia (3). Polyuctus cum ab aditu S. Sophiae arceat; mox imperatis defunctum coronat (4). Ioannes bona, quae priuatus possederat, pauperibus distribuit (5). Theodorus Colonicensis patriarcha Antiochiae constitutus. Polyucti mors (6). Basilii patriarchae creatio (7). Legatio ad Sphendoslavum, Russorum principem (8). Bulgarorum origines (9). Sphendoslavi responsum et minae (10). Bardae Scleri et Petri Patricii expeditio contra Russos (11). Ioannes Alacae speculatum mittitur. Bardas et Petrus cum Russis configunt (12). Bardae Scleri insignis virtus. Fuga Russorum (13).

α. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τὸν τρόπον, ὃν εἶρηται A. M. 6478
μοι, ἀνααιρεθέντος, τὰς τῆς βασιλείας ἡμέρας Ἰωάννης, ὁ κατ' Ind. 13
ἐπίκλησιν Τζιμισκῆς, ὑποζώννεται. ἤδη δὲ τετάρτης φυλακῆς A. C. 969
τῆς νυκτὸς ἀρχομένης, ἐβδόμης ἡμέρας διαφανούσης, ἐνδεκά- I. I. 1
5 τῆς τελοῦσης τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, κατὰ τὴν τρισκαιδεκάτην P. 57
ἡμέραν τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου
ἔτους, λογάδων ἀνδρῶν στίφος, διὰ τῶν ἀγνῶν τοῦ ἄστεος διε-

4. Leg. διαφανούσης, ut 25. A.

1. Nicephoro Augusto sic, quemadmodum exposui, de medio sublato, rerum habenas Ioannes, cognomento Tzimisceus, suscepit. Iam quarta noctis vigilia incunte, sabbato dilucescente, die mensis Decembris undecimo, indictione decima tertia anni sexies millesimi quadringentesimi septuagesimi octavi, lektorum virorum cuneus, per urbis compita circumcurans, Ioannem Impera-

- A. M. 6478 *χόμενον, αυτοκράτορα Ρωμαίων τὸν Ἰωάννην σὺν τοῖς τοῦ ἤδη*
 Ind. 13 *βασιλεύσαντος Ῥωμανοῦ παισὶν ἀνηγόρευον· οἷς ἐκ διαστήματος*
 Β *ἐβρέλειτο Βασίλειος ὁ Νόθος, Ῥωμανοῦ τοῦ πάλαι αυτοκράτορος*
ἐκ Σκυθίδος νίδς, τῷ τοῦ προέδρου ἐκδιαπρέπων ἀξιώματι. Νι-
κηφόρος δὲ, μόνος τῶν λοιπῶν σεβαστῶν, ἐς γέρας τῷ ἀνδρὶ 5
ταύτην ἐκαινοτόμησε τὴν τιμὴν· ὅσπερ, εἰ καὶ ἐκτομίας ἐτύχα-
νεν, ἀλλὰ τὴν ἄλλως δραστήριός τε καὶ ἀγγίνους ὑπῆρχεν ἀνὴρ,
ἐδφνῶς τοῖς πράγμασιν ἐν περιστάσεσιν ἀρμοττόμενος. συνωμό-
της δὲ ὢν Ἰωάννη, καὶ λίαν ἐκτόπως αὐτῷ φιλικῶς διακειμένος,
ἐσκήπτετο πρότερον νοσεῖν, κἄπειτα πονήρως εἶχε, καὶ κλινο- 10
σπετῆς ἦν. νύχιον οὖν τὴν τοῦ Νικηφόρου μεμαθηκῶς ἀναίρεισιν,
τῷ προειληφῶτι στίφει μετὰ σπέρας γενναίων νεανίσκων ἐπισπόμε-
νος, σεβαστὸν βασιλέα Ῥωμαίων τὸν Ἰωάννην ἀνεκέρυττεν·
εἰς τὰ βασιλεία τε αὐθις ἀγγίει, καὶ περὶ τῶν κοινῶν Ἰωάννη συν-
ἐπραττε, τὴν τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς ἐκεῖνου τιμὴν εἰληφῶς. 15
περὶ τῶν ξυνοισόντων οὖν αὐτοῖς βουλευσάμενοι, ἐντάλματα καὶ
προστάγματα διὰ παντὸς τοῦ ἄστεος αὐθωρὸν ἔστελλον, μὴ ἔξεῖ-
ναί τινη νεωτεριεῖν, ἢ ἐπὶ διαρπαγὰς ἀποκλίνειν· κίνδυνον γὰρ
 P. 58 *εἶναι τῷ τοιοῦτότροπὸν τι τολμήσαντι, ἀφαιρεῖσθαι τῆς κεφαλῆς.*
τοῦτο τὸ παράγγελμα ἐπιεικῶς Βυζαντίους ἐξεδεμάτωσε, καὶ 20
οὐδεὶς ἐτόλμα νεοκωῦσαι τι παρὰ τὸ προσταχθέν. εἰώθεσαν γὰρ
ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς οἱ ἀργοὶ τοῦ δήμου, καὶ ἄποροι, ἐς
διαρπαγὰς χρημάτων καὶ κατασκαφὰς οἰκῶν, ἔσθ' ὅτε καὶ τῶν

8. *Mendose εὐφνῶς (sic) cod.* 18. *νεωτεριεῖν.* Vid. infra 71. D.

torem Romanorum, adiunctis Romani haud ita pridem Augusti liberis, renunciabat: quos ex intervallo subaequebatur Basilius Nothus, Romani quondam Augusti ex Scythica femina filius, praecipuis dignitate decoratus. Hoc munus Nicephorus primus omnium Imperatorum in honorem hominis creaverat: qui, quamvis spado, alias industrius et ingeniosus erat vir, negotiorum pro temporibus bene gerens. Hic cum Ioanne conspiraverat, summa necessitudine ei adiunctus, primumque simulata valetudine postea aegrotus erat, lectoque affixus. Is, ut noctu de Nicephori caede cognoverat, antecedentem cohortem cum globo strenuorum adolescentium insecutus, Ioannem Augustum Imperatorem Romanorum renunciavit: quo facto in palatium rediit, summamque rerum cum Ioanne administravit, a quo praefecturam Cubiculi accepit. Ipsi, de his quae e re sua forent deliberatione habita, mandata et edicta per totam urbem illico emittunt, „turbas ciere, direptionem facere ulli ne liceret: quod si quis eiusmodi aliquid ausus fuerit, poena esto, ut caput ei amputetur.” Quod edictum non mediocrem terrorem Constantinopolitanis iniecit, nec quisquam contra mandatum ad nova consilia animum inducere est ausus. Nam solebant in huiusmodi rerum mutationibus ex plebe homines, otio egestateque perditii, ad expilationes bonorum domuumque everSIONES converti, interdum quoque ad ci-

ὁμοφύλων σφαγὰς τρέπεσθαι, καθά πον καὶ ἐν τῇ ἀναρρήσει τοῦ A. C. 969 αὐτοκράτορος Νικηφόρου συμβέβηκεν. ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἀκά- I. L. 1
θекτον τοῦ ἀγοραίου ὄχλου φορὰν προφθάσας ἀνέστειλε τὸ τοῦ Fol. 298 r.
Ἰωάννου διάγγελμα.

5 β. Ἐν τούτοις τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, Λέων Κουρο-Β
παλάτης, ὁ τοῦ Νικηφόρου σύναιμος, ἐφ' ἐστίας καθεδών,
τὴν τοῦ ἀδελφοῦ σφαγὴν διενηχηθεὶς, δέον αὐτῷ, χρυσοῦ θη-
σαυροῦς κεκτημένῳ πολυτραλάντιους, κατὰ ἄμφοδον διασπεί-
ρειν, καὶ τούτοις τοὺς ἀστικούς δεξιούμενον, εἰς ἐκδίχασιν
10 κατὰ τῶν τυράννων παρακαλεῖν (εἰ γὰρ οὕτω διενόηθη, τάχῃ
ἦν ἀναιμωτὶ τὸν Ἰωάννην τῶν ἀρχέλιων κατέσπασεν· ὅτι τε οἱ
τὰς τῆς πολιτείας ἐγκειρισμένοι ἀρχὰς πρὸς τοῦ Νικηφόρου
ταύτας εἰλήφισαν· καὶ ὅτι στρατιωτικὸν ἀξιόχρεων τῶν ἐπ' ἐκεί-
νῳ τεταγμένων τῷ Βυζαντίῳ ἐπεχωρίαζεν· οἱ πάντες αὐτῷ βου-
15 ληθέντι, καὶ πρὸς ἀλκὴν καὶ νεωτερισμὸν ὤρημηκότε, συνή-
σαντο ἄν)· ἀλλὰ γὰρ, τῷ μεγέθει τοῦ πάθους τὰς φρένας ἐκ-
θρονηθεὶς, τοῦτο μὲν οὐδ' ἐπὶ νοῦν ἔλαβεν, ὡς εἶχε δὲ δρόμων
τὸν περιήνυστον τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καταλαμβάνει σηκίον, τῇ
τύχῃ καὶ τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων ταῦτα καταλιπών. ὁ δὲ γε
20 Ἰωάννης, πρὶν τηλαυγῶς τῇ γῆ τὰς ἀκτίνας προσυφαλλῶσαι
τὸν ἥλιον, ταῖς μεγίσταις τῆς πολιτείας ἀρχαῖς οἰκίους ἄνδρας
ἀποκαθίστησι, Πραίτωρα, καὶ τοῦ πλωτῆρος Δρουγγάριον, τῆς
τε βήλης, καὶ ὃν καλοῦσι νυκτέπαρχον, τοὺς τοῦ Νικηφόρου,

5. ἡσθημένων cod. 12. ἐγκειρισμένοι cod. 17. ἔλαβεν. Fort.
ἔβαλεν. Odys. A. 201. 202. ὡς ἐπὶ θυμῷ Ἀθάνατος βάλλουσι.

vium caedem, ut in renunciatione Nicephori Augusti evenerat. Sed hunc
forensis colluviei coecum impetum Ioannis edictum praeveniendo com-
pressit.

2. Rebus ita suspensis, Leo Curopalates, Nicephori frater, domi dor-
miens, cum debuisset, simul ut de caede fratris audiverat, auri thesauros,
quos pergrandes habebat, per viam spargere, plebemque urbanam, ea re
excitatam, ad ultionem in tyrannos impellere (quod si inisset consilium,
forsan sine sanguinis effusione Ioannem imperio pellere potuisset: quod
qui tunc magistratus maiores gerebant, eos a Nicephoro acceperant: tum
quia hand aspernandus miles ei subditus Constantinopoli erat: qui univarsi,
tammodo consilium capere, acrique animo res novas moliri voluisset, ei
praesto fuissent): ille, ob magnitudinem calamitatis mente turbatus, nihil
tale ne animo quidem complexus, quam potuit contentissimo cursu in nobi-
lem divinae Sapientiae ecclesiam se coniecit, fortunae casuque haec com-
mittens. Interea Ioannes, antequam clare in terram radios sol diffuderat,
ad summas imperii dignitates suos homines extollit; praetorem, officii ma-
ritimi drugarium, vigiliam praepositum, et quem noctis praefectum vo-
cant, Nicephorianos, ab Rep. removet: hos, et quicumque illi propinqu-

A. M. 6478 παραιτησόμενος· οὗς ἄμα τοῖς ἕξ αἵματος λείνον ἀνήκουσιν ἐν
 Ind. 19 τοῖς σφετέροις ἀγροῖς διατριβεῖν παρέπεμψε. πίστεις τε τῷ τοῦ

Δαυτοκράτορος Νικηφόρου ὀμαίμονι Λέοντι τῷ Κουροπαλάτῃ,
 καὶ Νικηφόρῳ Πατρικίῳ, τῷ νιῷ τοῦ τοιοῦτου Λέοντος, περὶ
 τῶν σφῶν σωμάτων ἀπαθείας δοῦς, ἐς Μήθυμναν, τὴν ἐν 5
 Λέσβῳ τῇ γῆσῳ κατωκισμένην, περιορίζει· τοὺς τε τοπάρχας
 τῶν χώρων ἀπάντων μεθίστησι, καὶ οἰκίλους ἀντ' ἐλείπων ἀπο-
 καθίστησι. τότε δὴ καὶ Βάρδαν, τὸν τοῦ Κουροπαλάτου Λέον-
 τος νιόν, ἐν πατρικίοις τελοῦντα, καὶ τὴν τοῦ Δουκὸς ἀξίαν
 ἐπιζωσμένον, κὰν τοῖς τῆς Χαλδαίας ὄροις διατριβόντα, τῆς 10
 ἀρχῆς παγανώσας, εἰς Ἀμάσειον περιορίζει. ἱκανὴν οὖν ἐντεῦ-
 P. 59 θεν ἀσφάλειαν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς πράγμασι ἐπιβραβεύσας, καὶ
 ἅπαν τὸ ὑποπτον τῆς πολιτείας ἀνακαθάρας, ἐν τοῖς βασιλείοις
 διέτριβε. πέμπτον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἦν αὐτῷ τῆς ἡλικίας,
 ὅτε τῆς βασιλείου ἐπέβη ἀρχῆς. 15

γ'. Τὴν δὲ ἰδέαν τοιοῦδε ἦν· λευκὸς μὲν τὴν ὄψιν, καὶ
 εὐχρους, τὴν κόμην φέρων ξανθὴν καὶ ἀραιὰν ἐπὶ μέτωπον·
 ὀφθαλμοὶ τοῦτῳ ἀνδρώδεις καὶ χαρῶποι· ὄλις λεπτή τε καὶ σύμ-
 μετρος· γένυς ἢ ἄνωθεν πυρσὴ, καὶ εἰς πλασίον καθευμένη
 παρὰ τὸ μέτριον, ἢ δὲ κάτωθεν μεμετρομένη ὡς τὸ εἶδος, καὶ 20
 Βμήτι ἐνδεῶς ἔχουσα. τὴν δὲ ἡλικίαν βραχὺς τις ἦν, εἰ καὶ στέρ-
 νον εὐρὸν καὶ μεταφρενον εἶχε· γιγαντώδης δὲ τοῦτῳ ἐνῆν ἰσχύς,
 Fol. 298 v. καὶ ταῖς χερσὶν εὐαγωγία, καὶ ἀλκή τις ἀνανταγώνιστος· ἥρωϊκὴ
 γὰρ αὐτῷ ἀνεκέκρατο, ἀδεής τε καὶ ἀκατάπληκτος, ἐν οὕτω

4. περί. Malim περί τῆς. 19. καθημέτη cod.

tatibus coniuncti erant, ad praedia eorum rustica, ut ibi degerent, aman-
 dat. Fratrem Nicephori, Leonem Curopalatum, et Nicephorum Patricium,
 Leonis F., de corporis incolumitate fide data, Methymnam, quod est in
 Lesbo insula oppidum, relegat: praefectos omnium provinciarum devocat,
 suos homines in eorum locum substituit. Eodemque tempore Bardam, al-
 terum Leonis Curopalatae F., e patriciorum numero, Ducis dignitate or-
 natam, tuncque apud Chaldaeam limitem agentem, demto ordine disinctum,
 Amasiam in exilium mittit. Cum ergo tum sibi, tum rebus suis, satis pro-
 spexisset, ac quicquid suspectum videbatur, e civitate amolitus esset, in
 palatio morabatur. Annum tum aetatis agebat quintum supra quadragesi-
 mum, cum rerum summam capessivit.

3. Quod ad speciem eius attinet, talis erat: vultus candidus, probi
 coloris: coma flavens, rara per frontem: oculi acres, caerulei: nasus gra-
 cillis et iustae magnitudinis: barba in superiore labro rufa et ad latus ni-
 mio plus depressa, in inferiore bonae convenientisque mensurae, nihil de-
 curtatum habens. Quod ad staturam, pectore licet et dorso bene latis,
 pusillus tamen videbatur: sed erat in homine giganteum robur, in manibus
 agilitas et vis quaedam, contra quam resistere vanum fuisset: haec, tanta
 quanta in heroibus fuisse dicitur, animo eius admista, meta carens, adver-

βραχεῖ σώματι ἀποδεδειγμένη τόλμαν ὑπερφυῆ. ἐς ἄλην γὰρ Ἀ. C. 969
 ἀντίπαλον φύλαγγα οὐκ ἀπεδειλία μόνος ὄρμην, πλείστους τε L L 1
 κατυκταίνων, ἀπτερώτω τάχει πρὸς τὸν οἰκείον αὔθις συνασι-
 σμὸν διανέκαμπε, κακῶν ἀπαθήσ· ἐν ἄλματι δέ, καὶ σφαιρι-
 5 μοῖς, καὶ ἀκοντισμοῖς, καὶ τόξων ἐντάσει καὶ βολαῖς, πάντων
 κατηρυμεγέθει τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν γενεάν. λέγεται, ὡς κέλητας
 ἵππους τέτταρας στοιχηθὼν ἰστάς, ἐκ τοῦ θυατέρου μέρους κα- O
 θαλλόμενος, ἐπὶ τὸν πύματον ὡς τις πτηνὸς ἐφίλανε. βέλος τε
 ἀφίεις οὕτω κατεστοχάζετο τοῦ σκοποῦ, ὡς διὰ δακτυλίου ὀπῆς
 10 ἵνα ἀπευθύνει αὐτὴ· τοσοῦτον ὑπερέβαλλε καὶ τὸν παρ' Ὀμή-
 ρου μεγαλαυχόμενον νησιώτην, τὸν διὰ τῶν πελέκεων τὸν δίστον
 διευθύναντα. σφαιρῶν τε ἐκ σκύτους κατειργασμένην ὑέλλινου
 σκύφους ἐν τῷ πυθμένι ἐπιτιθεῖς, μύωπι τε τὸν ἵππον κεντρι-
 ζων καὶ τὸν δρόμον ἐπιταχύνων, ῥάβδω παίων τὴν σφαιραν,
 15 αὐτὴν μὲν ἀναθρόσκειν καὶ πέτασθαι κατειργάζετο· τὸ δὲ δὴ
 σκύφος ἀμετακίνητον καὶ ἄθραυστον κατὰ χώραν μένειν ἐλλυ-
 πανε. μεγαλόδωρός τε καὶ φιλοδωρότατος παρὰ πάντας ἦν·
 οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν αἰτησάμενος τῶν ἐλπίδων κενὸς ἀηλλάττετο. D
 πᾶσι δὲ φιλαγάθως καὶ ἰλαρῶς ἐφιλανθρωπεύετο, προφητικῶς
 20 τὸ ἔλαιον τῆς εὐποίας κυχρῶν· καὶ εἰ μὴ Βασίλειος ὁ παρακοι-
 μώμενος αὐτὸν ἐπέχε τῆς ἀπλήστου περὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς ὁμο-
 φύλους ῥοπῆς, κἂν τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς εἰς τὴν τῶν δεο-
 μένων διανομὴν θῦλλον συνεξεφόρησεν. ἐλάττωμα δὲ Ἰωάννη

3. κατακταίνων, ἀπτερώτω. Sic cod. Fort. κατακέντων, ἀπτέρω
 τῷ τάχει. Sic ἀπτέρω δὲ τάχει 70. B. 11. δίστον. ἰστόν cod.
 20. κυχρῶν. Conf. III. Reg. XVII. 16.

sis immota, incredibilem in tam exiguo corpore pariebat fidentiam. In con-
 fertam hostium frontem non timebat solus irrupere, compluribusque inter-
 fectis praecipiti celeritate ad suorum aciem incolumis se recipiebat: saltu,
 pila, iaculatione, arcus intentione et iactu, omnes illius aetatis superabat.
 Ut fertur, equis desultoriis iv nequata fronte collocatis, ab una parte
 emicans, in novissimo, qui in altera parte erat, tanquam volucris aliqui
 subsedit. Spiculum emittens ita collimabat in scopum, ut per annuli fora-
 men illud traiceret: tanto superabat vel insularem illum ab Homero cele-
 bratum, per ascias sagittam transmittentem. Globum ex corio factum in
 vitrei scyphi fundum deponens calcarque equo subiiciens, citato cursu prae-
 tervectus, globum quidem, bacillo percussus, impellebat, ut de fundo exi-
 liens per aërem ferretur: scyphum immotum, nedum incolumem, in eodem
 loco manentem reliquit. Donis magnificus et munificus supra omnes erat:
 quisquis enim ab eo petiisset, spe nunquam frustratus abibat. Ita cunctis
 benigne ac hilariter humanitatis officia praestabat, prophetae modo oleum
 beneficentiae commodans: ac nisi Basilius Cubiculi praefectus insatiabilem
 illum impetum cives demerendi retardasset, ipsos quoque imperii thesauros
 erogatione in egenos celeriter exhausisset. Hoc Iohanni vitium haerebat,

Leo Diaconus.

A. M. 6478 τοῦτο προσῆν, ὅτι τε περὶ πότους ἔστιν ὅτε παρὰ τὸ προσῆκον
 led. 19 ἐκώμαζε, καὶ περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διεπτόθητο.

P. 60 δ'. Ἄλλ' οὕτω μὲν ἐν ἡμέραις ἑπτὰ τὰ τῆς πολιτείας διοι-
 κησάμενος, καὶ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ κρατυνάμενος, καὶ ὡς οὐκ ἄν
 τις ᾤήθη ποτὲ (ἐν γὰρ ταῖς μεγίσταις τῶν πραγμάτων μεταβο-5
 λαῖς, πολλῆς, ὡς εἰκός, στάσεως ἀναβῆριζομένης καὶ ταραχῆς,
 τότε, οὐκ οἶδ' ὅπως, παρατυχὸν εὐκοσμίαι τις καὶ βαθεῖα σιγῇ
 τὸν δῆμον κατέσχε, τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἀναιρεθέντος,
 καὶ τινος ἐνὸς τῶν ὑπασπιστῶν ἑτέρου μηθενὸς κἂν ἐπὶ κόβῃς
 εἰληφότος κόνδυλον), ἔς τὸν θεῖον καὶ μέγαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σο-10
 φίας σηκὸν εἰσφοιτᾷ, ὡς πρὸς τοῦ πατριάρχου κατὰ τὸ εἰθισμέ-
 νον τῷ βασιλεῖ διαδήματι ταινιωθῆσόμενος. εἰθισται γὰρ τοὺς
 νέον τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας προσεπιβαλόντας ἐπὶ τε τὸν ἄμβω-
 να τοῦ νεῶ ἀνίαινα, καὶ πρὸς τοῦ κατὰ καιροὺς ἱεράρχου εὐλο-
 Fol. 299 γ. γείσθαι τε, καὶ τῷ βασιλεῖ στέφει ταινιοῦσθαι τὴν κεφαλὴν. ὁ 15
 δὲ Πολύευκτος τὸν τῆς πατριαρχίας τότε θρόνον κατείχε. Θεός
 τέ τις ὢν καὶ ζῶν τῷ πνεύματι, εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν ἔξωρος ἦν,
 μὴ ἔξεῖναι οἱ ἐδήλου τῷ βασιλεῖ ἐς τὸ ἱερὸν εἰσελαύνειν, πρὶν ἂν
 τὴν Ἀγούσταν τῶν βασιλείων ἔξαγάγῃ, καὶ τὸν ἀναιρετὴν τοῦ
 αὐτοκράτορος Νικηφόρου, ὅσπερ ἂν εἴη, καθυποδείξῃ· καὶ προσ-20
 ἔτι τὸν τόμον τῆ συνόδου προσαιοτίσῃ, ὃν ὁ Νικηφόρος παρὰ
 C τὸ εἰκὸς ἐνεώχμησεν. ὁ γὰρ Νικηφόρος, εἴτε τὰ θεῖα πρὸς τινῶν
 τῶν ἱερέων κινούμενα βουλόμενος διορθοῦν, ὡς ᾤετο, εἴτε κατεξ-
 ουσιάζειν καὶ τῶν ἱερῶν, ὅπερ ἔκπονονδον ἦν, τόμον σχεδιάσαι

19. ἐπαγάγοι cod. Fort. ἀπαγάγοι.

quod nimirum potibus, vinoque ac comessionibus quandoque plus aequo
 indulgebat, corporisque voluptatibus avidè inhiabat.

4. Verum sic quidem septem dierum spatio composita illi Rep., asserto-
 que imperio, qua nemo ratione unquam putaverit (cum enim in maximis
 rerum mutationibus magna plerumque seditio et turbatio suscitetur, tunc,
 fortuna nescio qua, modestia altumque silentium populum tenuit, sublato
 Nicephore Augusto, cum praeterea nemo alius satellitum vel in genam pu-
 gnium accipisset), ad divinum magnumque Dei Sapientiae delubrum venit,
 ut a patriarcha ex more diademate caput cingeretur. Ita enim moribus
 receptum, ut qui Romanum imperium adeant, in templi ambonem ascendant,
 et ab eo qui pro tempore sacris praesat, bene ipsius approcato, diadema
 capiti impositum accipiant. Polyuctus tunc sedem patriarchalem tenebat.
 Is, vir sane divinus et spiritu fervens, quamvis aetate effloctus, Impera-
 tori demeritat, non ei licere in ecclesiam ingredi, nisi antea Augustum
 ania expulerit, ac Nicephori Imperat. percussorem, quisquis ille esset,
 ostenderit: ad hoc, decretam synodo remitteret, quod praeter fas Nicepho-
 rus novasset. Is enim, sive eo animo, ut res sacras, a quibusdam sacer-
 dotibus immutatas, ut sibi videbatur, restitueret, sive quod rem divinam
 quoque, quod nefas, subdicere sibi vellet, decretum conficere episcopos

τοὺς ἱεράρχας κατεβιάσατο, μήτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμά- A. C. 969
 τῶν ἐκτὸς τῆς ἐκείνου ῥοπῆς ἐνεργεῖν. ταῦτα μὲν ὁ Πολυεύκτος L L I
 τῷ βασιλεῖ ποιεῖν εἰσηγεῖτο· ἄλλως γὰρ οὐκ οἶόν τε ἐξεῖναι αὐτῷ
 ἐς τὰ θεῖα εἰσιτητέον ἀνάκτορα. ὁ δὲ, τὴν τοιαύτην φάσιν δεξά-
 5 μενος, τὴν τε Ἀγνοῦσταν τῶν ἀνακτόρων κατήγαγε, καὶ κατὰ
 τὴν νῆσον τὴν λεγομένην Πρώτην περιώρισε, τὸν τε τοῦ Νικη-
 φόρου τόμον τῇ συνόδῳ ἐπέδωκε, καὶ Λέοντα τὸν Βαλάντην
 καθυπεδείκνυεν, αὐτόχειρα τοῦ Νικηφόρου καὶ αὐθέντην πεφη- D
 νέναι τοῦτον, οὐκ ἄλλον, ἰσχυριζόμενος. οὕτως εἰς τὸν θεῖον
 10 σηκὸν ὁ Ἰωάννης παραδεχθεὶς, καὶ πρὸς τοῦ Πολυεύκτου στε-
 φθεῖς, ἐς τὴν βασιλειον ἐστίαν παλινοστεῖ, παρὰ παντὸς τοῦ τε
 στρατιωτικοῦ πλήθους καὶ τοῦ δημοτικοῦ εὐφημούμενος.

Ἐ. Ἐντεῦθεν ἐκχειρίας μικρᾶς καὶ ῥαστώνης δραξάμενος,
 τὴν προσοῦσαν αὐτῷ κτήσιν ἀνέκαθεν δίχα διαιρήσας· πολλὴ δὲ
 15 τις ἦν ἐκ τε τῶν προγόνων αὐτῷ καταλειφθεῖσα (λαμπροτάτου
 γὰρ γένους ὁ Ἰωάννης κατήγετο, πρὸς μὲν πατρὸς εὐγενῆς τῶν P. 61
 ἀφ' ἧλλου ἀνατολῶν, ἐκ δὲ μητρὸς ἀνεπιὸς Νικηφόρου τοῦ
 αὐτοκράτορος), καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν δωρεῶν, ἦν διὰ τὰ ἐν
 πολέμοις αὐτοῦ τρόπαια φιλοτίμως ἀπεφέρετο· τὴν μὲν τοῖς δόμο-
 20 ροῖς καὶ ἀγχιτέρομοι γεωργοῖς ἀφῆκε διανεμάσθαι· τὴν δὲ τῷ
 καταστιπέρας Βυζαντίου τῶν λελωβημένων νοσοκομείῳ ἠφώρισε,
 προσεπιδομήσας τοῖς πυλαιοῖς δόμοις τῶν τῇ ἱερᾷ νόσῳ καμνόν-
 των καὶ ἑτέρας οἰκίας. καὶ τούτων τὸν ἀριθμὸν πολυπλασίωσας,

14. διαιρήσας. Sic cod. 16. εὐγενῆς—ἀνατολῶν. Ex Iobo I. 3.
 καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος εὐγενῆς τῶν ἀφ' ἧλλου ἀνατολῶν.
 21. ἠφώρισε. Sic cod. Vid. notas.

coegerat, ne quid rerum ecclesiasticarum nisi eius nutu sibi permitterent.
 Haec Polyuctus Imperatori ut faceret iniunxit: alioquin non licere in sa-
 cram intrare aedem. Ia, illa accepta conditione, tum Augustam aula amo-
 vit, et in insulam, quam Proten vocant, relegavit: tum Nicephori decre-
 tum synodo remisit, Leonemque Balantem ostendit, illum, nec alium
 quemquam, Nicephori percussorem interfectoremque fuisse affirmans. In
 hunc modum Ioannes in ecclesiam admissus, et a Polyucto coronatus, in
 palatium reversus est, ab omni militari urbanaque multitudine faustis ac-
 clamacionibus acceptus.

5. Inde exiguum aliquid induciarum ac remissionis nactus, quas iam
 pridem possidebat fortunas bipartito distribuit: nam magno illi erant, par-
 tem a maioribus relictas (quippe cum Ioannes clarissima ortus prosapia es-
 set, paterna stirpe nobilis ex partibus Orientis, materna Nicephoro Augusto
 consobrinus), partim Imp. donationibus auctas, effusa in ipsum largitate
 ob tanta illius bellica tropaea: harum itaque partem alteram finitimis ac
 vicinis agricolis distribui sivit: alteram nosocomio leprosororum e regione
 Byzantii sito assignavit, vetustis aedificiis eorum, qui sacro morbo labora-
 bant, novas structuras adiiciens. Ipsorumque numero multiplicato, atque

- A. M. 6478 ἀτιών τε καὶ ὡς αὐτοὺς παραγιγόμενος, διένεμ' τε τούτοις χρυσόν, καὶ τὰ ἡλκωμένα καὶ τῇ νόσῳ κατειργασμένα τούτων μέλη
 Ind. 13
 A. C. 969 οὐκ ἀπηξίου θεραπεύειν κατὰ τὸ ἐνὸν, καίτοι ὑβρότατος ὢν καὶ
 L. I. 1 **B** λλαν φιλόκαλος. τοσοῦτον εἶχε τὸ φιλοικτόν τε καὶ συμπαθὲς
 πρὸς τὸ κάμνον τῆς φύσεως, παρὰ φαῦλον, ὅτε πως τούτοις 5
 ἀπήντα, τὸν τε τῆς βασιλείας ὄγκον καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀλοσύνης
 Fol. 299 γ. ἀποτικτόμενον τύπον τιθεῖς. φόρων τε ἀτέλειαν τῶ τῶν Ἀρμε-
 νιακῶν θέματι παρέσχεν· ἐκεῖθεν γὰρ ὠρητο. τῆς δὲ ῥόγας
 ἐνοστάσης, ἦν ἣ τε σύγκλητος καὶ τὸ τῆς πολιτείας εὐγενὲς καὶ
 ἐλλόγιμον παρὰ τῆς βασιλικῆς χειρὸς ἀποφέρεται, πᾶσι τοῖς 10
 ἡξιωμένοις ταυτησὶ τῆς δωρεᾶς, προῖκα τὴν ῥόγαν ἐπήντησε,
 C φιλοτιμῶ καὶ φιλαγάθῳ γνώμῃ κινούμενος.
- A. M. 6478 ε'. Ἦδη δὲ τῆς πρὸς Ὀρόντη μεγάλης Ἀντιοχείας πρὸς τοῦ
 Ind. 13 αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἀλούσης, καὶ τοῦ ἱεραρχοῦντος χηρευ-
 A. C. 970 ούσης (ὁ γὰρ τὸ πρότερον κατάρχων ταύτης Ἀγαρηνὸς τὸν πα-
 L. I. 1 τριάρχη Χριστοφόρον, ἀποστολικὸν ἄνδρα τε καὶ θεοπέσιον,
 ἀνέειλεν, ἀκόντιον κατὰ τῶν στένων αὐτοῦ διελάσας, ἐγκλημα
 τάνδρῳ εἰς τὸν σωτήρα Χριστὸν ἐπάγων εὐσέβειαν), ταύτης τὸν
 συνοικισμὸν προδουραίτερον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ποιοῦμενος, διὰ
 σπουδῆς εἶχε καὶ πολλὸς ἦν ἐγκείμενος, τῆς ἱεραρχίας ταύτης τὸν 20
 ἄξιον εὐρεῖν. ἀλύοντι δὲ τούτῳ καὶ γνωματεύοντι, ἐπὶ νοῦν ἤλ-
 D θεν ὁ ἐκ Κολωνίας Θεόδωρος, ἀνὴρ ἐξ ὀνόχων τὸν ἐρημικὸν
 καὶ ἀπράγμονα βίον αἰρετισάμενος, καὶ πολλοῖς ἰδρώσιν ἀσκη-
 τικοῖς τὸ σαρκίον καταδαμύσας. τρίχινον γὰρ ῥάκος ἐνδιδυσκό-
18. εἰς τόν. Sic cod. Fort. hic deest τῆν. 21. δέ. Fort. δῆ.

ad eos ascendens et accedens, aurum erogabat, ulcerosaque atque morbo confecta eorum membra fovere, quatenus licebat, non recusabat; idque cum maxime delicatus, lautusque cumprimis esset. Tanta nimirum misericordia ducebatur, laborantique naturae condolebat, si quando illis occurreret, maiestatem imperii et fastum purpurae flocci pendens. Vectigalium quoque immunitatem Armeniorum themati dedit: inde enim oriundus erat. Cumque roga instaret, quam senatus ac Reipublicae nobiles proceresque ex Imperat. manu reportare solent, omnibus qui illa largitione dignabantur, sponte rogam auxit, animo gloriae et virtutis studioso inductus.

6. Antiochia magna ad Orontem a Nicephoro Augusto capta, cum esset antistite sacrorum viduata (nam qui ante in ea dominatus erat Saracenus Christophorus patriarcham, apostolicum ac divinum virum, pilo per pectus adacto interfecerat, crimini ei dans pietatem in servatorem Christum), illius coniugio consulere cupiens, Ioannes Imperator magno studio ad id incumbabat, ut aliquem amplissimo huic sacerdotio dignum inveniret. Qua de re cum multum diuque cogitasset, venit ei in mentem Theodorus Coloniensis, vir qui a teneris unguiculis, solitaria ac quieta vita electa, multis asceticis sudoribus animi appetitiones edomuerat. Cilicia enim indu-

μενος, καὶ τούτῳ περικαλύπτων τὸν σίδηρον, ὃν ἔφερε τυραν- A. M. 6478
 τῶν τὸ σωματίον, οὐ πρότερον αὐτὸ ἀπεσκευάζετο, πρὶν ἂν Ind. 13
 διεβῆναι τε ὄλον, καὶ εἰς οὐδέν ἐχρημάτιζε. λέγεται δέ, τὸν τοι- A. C. 970
 οῦτον μοναστήν Νικηφόρον τε πρότερον, καὶ αὐδὺς Ἰωάννη, τῆν I. I. 1
 5 τῆς βασιλείας Θεοκλυτῆσαι ἀνάβρῃσιν. τοῦτον τῷ Βυζαντίῳ τότε
 παρουσιάζοντα ὁ Ἰωάννης προσάγει τῷ Πολυεύκτῳ· ὁ δέ, ἅμα
 τοῖς ἐνδημοῦσι τῶν ἐπισκόπων τὸν ἄνδρα ἔξητακῶς, ἐφευρών
 τε τὴν μὲν θύραθεν παιδεῖαν οὐ πάνυ ἠκριβωκότα, τὴν γε μὴν P. 62
 θείαν καὶ ἡμετέραν ἐξησχημένον φιλοτιμύτατα, χρεῖ αὐτὸν πα-
 10 τριάρχην Ἀντιοχείας. ὁ δὲ Πολυεύκτος, μικρὰς ἡμέρας ἐπιβιοῦς
 μετὰ τὴν Θεοδώρου προχείρισιν, μεταλλάττει τὸν βίον, μνη-
 μεῖα τῇ ἐκκλησίᾳ καταλιπὼν τὰς τῶν ἀρετῶν εἰκόνας, καὶ τὴν
 γνῶσιν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ ἐπιστήμης, ἣν εἰς
 ἄκρον ἐξήσκησε. τοῦ δὲ Πολυεύκτου ἐπὶ τρισκαίδεκα ἐνιαυτοῦς
 15 τὰς τῆς πατριαρχίας ἦν ἰσθύναντος, καὶ πρὸς τὴν μακαριαὴν
 μετυνασταύτους κατέπαυσιν, σπουδῆ ἐξεγένετο τῷ αὐτοκράτορι
 Ἰωάννη, εἰς τὸν τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄνδρα ἐπιβιβάσαι τὸν
 ἀρεταῖς καὶ τρόποις τῶν πολλῶν ὑπερφέροντα. τῇ γοῦν ἔσπε- B
 ραία ἐς τὴν βασιλεῖον ἀλλήν τοὺς ἱεράρχας εἰσκαλεσόμενος καὶ
 20 τὴν σύγκλητον, ἔφησε τοιαῦτα·

Ζ'. „Μίαν ἀρχὴν ἐξέπισταμαι, τὴν ἀνωτάτην καὶ πρώτην, Fol. 300 r.
 ἣτις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸ τοῦ ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου
 κόσμου παρήγαγε σύστημα. δύο δὲ τὰς ἐν τῷδε τῷ βίῳ γινώσκω
 καὶ τῇ κάτω περιφορῇ, ἱερωσύνην καὶ βασιλείαν, ὧν τῇ μὲν

11. προχείρισιν cod.

tas tunicula, hanc ferro, quod ad cruciandum corpus ferebat, superinie-
 ctam, deponere non solebat, priusquam omnino diffuisset, ad nihilumque
 redigeretur. Idem dicitur monachus Nicephoro primum, deinde Ioanni,
 imperium praedixisse. Hunc, cum tunc Constantinopoli esset, Ioannes
 adducit ad Polyuctum: qui una cum episcopis in urbe praesentibus viri
 scientiam examinans, ubi saecularibus quidem litteris haud ita excultum,
 in divinis vero et nostris studiosissime exercitatum invenit, consecrat eum
 patriarcham Antiochiae. Porro Polyuctus, cum paucos dies a Theodori
 ordinatione superstes fuisset, ex humanis migrat, pro monumento ecclesiae
 virtutum simulacris, divinaeque et humanae sapientiae scientiaeque notitia,
 qua ad summum excultus fuit, relictis. Polyucto annos tres et decem pa-
 triarchatus gubernacula moderato atque ad beatam vitam translato, operam
 dedit Ioannes Imperator, ut in sacerdotali throno virum virtutibus atque
 moribus multitudini antestantem collocaret. Postridie igitur, convocatis
 in palatium episcopis et senatu, dicere sic est exorsus:

7. „Equidem unam potestatem cerno, summam illam et principem,
 quae ex nihilo ad essentiam produxit visibilis et invisibilis mundi fabri-
 cam. Sed in hac vita et in terrestri hoc errore duas novi, sacerdotium

- A. M. 6478 τὴν τῶν ψυχῶν ἐπιμέλειαν, τῇ δὲ τῶν σωμάτων κυβέρνησιν
 Ind. 13 ἐνεχείρισεν ὁ δημιουργὸς, ὡς ἂν μὴ τούτων χωλεύσοιτο μέρος,
 Ἐὰρτίον τε καὶ ὀλόκληρον διασώζοιτο. τοίνυν, ἐπεὶ τὸ χρεῶν ὁ
 τὴν ἐκκλησίαν ἰδύων ἐξέτισεν, ἔργον μὲν τούτου τοῦ ἀλαθῆτου
 πέφυκεν ὀφθαλμοῦ, τὸν κατευμεγεθούντα πάντων εἰς τὴν λει-5
 τουργίαν τῶν θείων παραγαγεῖν, ᾧ καὶ πρὸ τοῦ πλασθῆναι τὰ
 ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων διέγνωσται. αὐτὸς δὲ, οὗ πει-
 ραν ἀνδρὸς ἀναμφίλεκτον ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου παρείληφα,
 τοῦτον ἐπὶ τῶν θάκων ἀναβιβάζω τῶν ἐκκλησιαστικῶν· ὡς μὴ
 λάθοι κατὰ γωνίαν τὸν βίον διηγητικῶς ἄνθρωπος παντοδαποῖς 10
 προτερήμασι κλειζόμενος, ᾧ γε καὶ τὸ προσωρικὸν ἐκ Θεοῦ
 δεδάρηται χάρισμα. πολλὰ γὰρ μοι τῶν μελλόντων ἀνείλε θεία
 ὀμοῖα, ἐκβάντα ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ
 Dεὶς μέσον παρήγαγε τὸν ἀναχωρητὴν Βασιλείον, ὃς ἐξ ὀνύχων
 τὸν μονήρη βίον αἰρετισιάμενος, συγχρόως ἀγῶνας ἰδρωτῶν ἀσκη- 15
 τικῶν ἐν ταῖς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείαις ἐπεδείξατο. τοῦτον ἐς
 τὴν πατριαρχικὴν ἐστίαν ἀνιέναι παρεκελεύσατο· τῇ δὲ ἐπιούσῃ
 (αὕτη δὲ ἦν ἀναστάσιμος ἡμέρα, καθ' ἣν τὴν ὀρθοῦδοξον πίστιν
 περὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως οἱ θεῖοι πατέρες ἐκρά-
 τυναν) τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ὁ Βασιλεὺς χάρισμα δέχεται, καὶ οὐ- 20
 κουμενικὸς πατριάρχης ἀνακηρύττεται.

- ἡ'. Ἰωάννη δὲ τῷ αὐτοκράτορι πολλαῖς ταῖς φροντίσιν ἐτα-
 P. 63 λαντεύετο ἡ διάνοια, πολὺ δὲ ἡ προτέρα δοῖη τὴν ῥοπήν ἐν τριόδῳ
 ἀπειληγμένους, καὶ μὴ παρενεχθεῖν τοῦ δέοντος. ἡ τε γὰρ σπάνις

atque imperium, quarum illi quidem animarum curam, huic corporum regimen tradidit opifex aedificatorque mundi, ut neutra pars his moderatoribus egeret, sed integra et incorrupta conservaretur. Nunc, quoniam fatale debitum is qui ecclesiam regebat, exsolvit, primo quidem ad illum oculum pertinet, cui abditum est nihil, et cui, vel antequam concepta sunt, studia hominum innotescunt, ut vir omnibus praestans ad rerum divinarum administrationem producat. Ego vero virum, cuius a longo tempore indubitatum periculum feci, hunc in ecclesiasticam sedem proveho: ne lateat in angulo vitam tolerans vir omnis generis virtutum excellentiis clarus, cui et praenoscendi futura Deus donum concessit. Multa enim mihi eius generis divino edidit oraculo, quae temporibus suis evenerunt." Hac oratione habita, Imperator Basilium solitarium in medium produxit, qui, a tenero arrepta vita monastica, laborum asceticorum crebra certamina in verticibus Olympi ediderat. Hunc in patriarchales aedes iussit demigrare. Postridie eius diei (qui erat ea dominica, qua rectam fidem de cultu venerandarum imaginum sanxerunt divini patres) Basilus summi sacerdotii unctionem accipit, atque oecumenicus patriarcha renunciatur.

8. Ioanni vero Imperatori multis curis anceps pendebat animus, ad quam prius incumberet in trivio constitutus, neque a recto consilio aberra-

τῶν ἀνογαλιῶν καὶ ὁ λιμὸς ἐκβαθύνει, ἐπὶ τριετῇ καιρῶν τῆν A. C. 970
 Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν ἐπεβόσκειτο· ἐπέκειτο δὲ καὶ ἡ Ῥωσικὴ κίνησις L. I. 1
 οὐ χρηστὰς ἐποτιθεμένη ἐλπίδας, καὶ ἡ τῶν Καρχηδονίων καὶ
 Ἀράβων κατὰ τῆς ἐπὶ Συρίαν Ἀντιοχείας, ἔρτι προσκτηθείσης
 5 Ῥωμαίοις, καταδρομῇ. τὸ μὲν οὖν ἄμαχον κακὸν τοῦ λιμοῦ τῆ
 σιταγωγίᾳ, ἦν ἐκ τῶν ἄπανταχῇ ἐμπορίων προνοία διὰ τάχους
 συνήγαγε, διέλυσε, στήσας τὴν νομὴν τοῦ τοσοῦτου δεινοῦ. τὴν
 δὲ γε ὁρμὴν τῶν Ἀγαρηῶν τῆ τῶν Ἑβραίων στρατευμάτων παρα-
 τάξει ἀνεχάτισε, Νικολάου τοῦ Πατρικίου στρατηγούντος· ὅστε B
 10 οὐκ εἰς ὧν σπάδων τῷ βασιλεῖ, ἐμπειρίαν ἐκ πολλῆς μελέτης τῶν
 ἀγῶνων ἐκέκτητο. πρὸς μέντοι τὸν Σφενδοσάβον, τὸν τῆς Ῥω-
 σικῆς πανοπλίας κατάχοντα, ἔγνω διακηρυκεῖσθαι. καὶ δὴ Fol. 300 v.
 πρῶσβεις ὡς αὐτὸν ἐκπέμπει, παραγγέλλων αὐτῷ, τὸν πρὸς τοῦ
 αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἐπὶ τῆ καταδρομῇ τῶν Μυσῶν ὑπεσχη-
 15 μένον ἀνιληφότα μισθόν, ἐπὶ τὰ σφῶν ἤθη καὶ τὸν Κιμμέριον
 μετανίστασθαι Βόσπορον, τὴν δὲ Μυσίαν παραλαπεῖν, Ῥωμα-
 οῖς προσήκουσαν, καὶ ἀπόμοιραν τελοῦσαν Μακεδονίας ἀνέκα-
 θεν. λέγεται γὰρ Μυσοῦς ἀποίκους τῶν ὑπερβορέων Κοτράγων, C
 Χαζάρων τε καὶ Χουμάνων ὄντας, τῶν οὐκίαν μεταστῆναι
 20 ἤθῶν· ἀλωμένους δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην, ταύτην κατελιφέναι
 καὶ κατοικῆσαι, Κωνσταντίνου, ᾧ Πρωγωνάτος ἐπέκλησις, τότε
 Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος· ὁμωνύμως δὲ τὴν χώραν ἀπὸ Βουλγά-
 ρου (τοῦ σφῶν φυλάρχου) Βουλγαρίαν καλέσαι.

19. Χαζάρων et Χουμάνων cod.

ret. Tunc enim annonae penuria, altaque fames iam triennium Romanum imperium depascebatur: imminobat Russorum metas, hand laetas spes ostendens, et Carthaginensium atque Arabum adversus Antiochiam Syriae incursus, quae Romanae ditioni nuper accesserat. Sed famis insuperabile malum comessatu ex omnibus ubique emporiis diligenter celeriterque subvecta dissolvit, gravis adeo mali vi inhibita. Saracenorum impetum Orientalium copiarum acie repressit, Nicolao Patricio duce: is, cum domesticus spado esset Imperatoris, multa exercitatione peritiam rei bellicae erat nactus. Cum Sphendosalabo, Russici exercitus principe, agere de pace statuit. Ita missis ad eum legatis denunciat, ut, accepta mercede invasio- nis Moesiacae a Nicephoro promissa, ad suas sedes et Cimmerium Bospo- rum se recipiat, Romanis Bulgariam, utpote ad ipsos attinentem, et quae antiquitas Macedoniae portio fuisset, relinquat. Nam dicuntur Bulgari, ex gentibus supra aquilonem habitantibus, Cotragis, Chazaris et Comanis, profecti, sedes patrias reliquiasse, errantesque per Europam cepisse habi- taseque eos sine tempore quo apud Romanos Constantinus cognomento Pogonatus imperabat, regionemque a Bulgaro (is genti praecerat) Bulgariam nominasse.

- A. M. 6478 *9. Ἰδεται καὶ ἕτερος περὶ τούτων λόγος, ὃδὲ πη ἔχον·*
 Ind. 13 *Ἰουστινιανῶ, τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος, ὑπὸ Λεοντίου ἐκ-
 τμηθέντος τὴν ὄψα καὶ κατὰ τὴν Χερσῶνα περιορισθέντος, ἐπι-
 Δπερ ἐκείθεν αὐτῷ διαδράναι πολυτρόπως ἐγένετο, ἕς τὴν Μαιῶ-
 τιν τε ἀφικέσθαι, καὶ τὸ Μυσῶν ἔθνος προσεταιρίσασθαι, ἐφ' 5
 ᾧ, τὴν τε βασιλείαν αὐτῷ ἀνασώσασθαι, καὶ μισθοὺς μεγάλους
 ἐναπολήψασθαι. τοὺς δὲ ἔψασθαι τε αὐτῷ, καὶ πρὸς αὐτοῦ,
 τῆς βασιλείας αἰθῆς ἐπιλημμένον, ἐλληφέναι τὴν χώραν, ὅσην
 ὁ Ἰστρος ἐντὸς Μακεδόνων περιορίζει· καὶ τὴν μετοίκησιν ταύτη
 ποιήσασθαι, καὶ πολλὰ πολέμων ἔργα καὶ ἀνδραποδισμῶν προξε- 10
 νῆσαι Ῥωμαίοις, πολεμησεύοντας αἰεὶ, καὶ τὰ Θρακῶα κατατρέ-
 χοντας κλίματα. Ῥωμαίους δὲ ἀντεπιέναι τούτοις· τοὺς δὲ τὴν
 ἐκείνων οὐχ ὑπισταμένους ἀλκὴν, ἐπ' ἀμφιλαφῶν χωρίων λό-
 P. 64 *γμιας καταδύεσθαι, καὶ ταῖς δυσχωρίαις τούτους καταγωνίσεσθαι.
 πολλῶν τοιγαροῦν ἐκ τοῦ κατ' ἐκείνου καιροῦ καταβῆγέντων πο- 15
 λέμων, καὶ γενναίων στρατηγῶν ὀλωλότων, Νικηφόρου τε, τοῦ
 παλαιάτου αυτοκράτορος, πεσόντος πρὸς τῶν Μυσῶν, παρὰ
 μόνον Κωνσταντίνου λέγεται Κοπρωνύμου ἡσηθηῆναι Μυσσοῦς,
 καὶ αἰθῆς παρὰ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Αὐ-
 γούστης Εἰρήνης υἱοῦ, καὶ τὰ νῦν δὲ πρὸς Ἰωάννου τοῦ αὐτο- 20
 κράτορος, ὃς τὰς τῶν Μυσῶν πόλεις αἰχμῇ παρεστήσατο· οὐχ
 ἰστόρηται δὲ τις Ῥωμαίων ἕτερος, τούτους ἐπὶ τῆς σφετέρας γῆς
 καταγωνισάμενος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλις.**

7. ἔψασθαι. Sic cod. Fort. ἐπίσθαι. 14. τούτοις cod. Sed vide supra 13. D. 14. B. 26. D. et paulo inferius lin. 12. item 65. C. Linea autem proxima forte scribendum κατ' ἐκείνο.

9. Commemoratur etiam altera de illis narratio, eiusmodi: Iustinianum, Romanorum Augustum, a Leontio naso amputato Chersonem relegatum, postquam, dolo inde evadendi facultatem nactus, ad Maeotidem appulisset, Bulgarorum nationem ad suas partes pertraxisse, „restituerent sibi imperium, praemia huius rei magna percepturos.” Secutos Bulgaros ab ipso, cum iterum in imperium venisset, accepisse regionem, quantam Ister cis Macedoniam ambit: huc migrationem fecisse, moxque multa bellorum incommoda, hominibus in servitutum raptis, induxisse Romanis, animis semper ad bellum erectis, Thraciae agros incurrentes. Romanos quidem ivisse contra; sed Bulgaros, quod illorum virtutem sustinere non possent, spatiis silvestribus in insidias se abdidisse, fraudeque locorum nostros vicisse. Cumque iam usque ab illius temporibus multa ibi bella commissa sint, fortibus ducibus occisis, ita ut Nicephorus quoque antiquior ille Augustus in acie adversus Bulgaros caderet, a solo Constantino Copronymo, deinde ab huius nepote Constantino, Irenes Augustae F., denique nostra memoria ab Ioanne Augusto, qui Moesorum oppida vi expugnavit, victos Bulgaros perhibeat: neque ullus alius Romanorum existisse traditur, qui illos in ipsorum regione debellarit. Sed de his satis.

ἰ. Ὁ δὲ Σφενδοσλάβος, ταῖς κατὰ τῶν Μουσῶν νίκαις ἐπὶ A. C. 970
 μέγα αἰρόμενος, καὶ τῇ βαρβαρικῇ αὐθαδεῖα ὑπέροπλα βρεθνύ- I. 1. 1
 μενος (ἦδη γὰρ τὴν χώραν βεβαίως ἐκέκτητο), περιδεεὶς καὶ κα- B
 ταπλῆγας Μουσὸς τῇ ἐμφύτῳ ἀπηνεῖα κατεργασούμενος (φασὶ γὰρ
 5 τὴν Φιλίππου πόλιν τῷ πολεμῆν ἐξελών, δισμυρλοῦς τῶν ἐν τῷ
 ἄστει ληφθέντων ὠμῶς καὶ ἀπανθρώπως ἀνασκολοπίσαι, καὶ ταύ- Fol. 301 r.
 τη τὸ ἀντίξον ἄπαν ἐκδειματώσαι καὶ θεῖναι ὑπόσπονδον), ὑπερ-
 αῦχους καὶ αὐθάδεις τὰς ἀποκρίσεις τοῖς πρέσβεσι Ῥωμαίων ἐξέφε-
 ρε „μὴ γὰρ ἀφξέσθαι τῆς χώρας, εὐδαίμονος οὐσης, εἰ μὴ ἐπὶ χρη-
 10 μάτων πολυταλάντων καταβολῇ, καὶ ἀπεμπολήσει τῶν τε πόλεων C
 καὶ τῶν ἀνδραπέδων, ὅσα τῷ πολεμῆν ἐπεκτήσαντο. εἰ δ' οὐ βού-
 λεσθαι Ῥωμαίους ταῦτα καταβαλεῖν, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης θάττον
 ἀφίστασθαι, ὡς μὴ προσηκούσης αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὴν Ἀσίαν
 μετασκευάζεσθαι· ἄλλως γὰρ μὴ οἶεσθαι, Ταυροσκύθας εἰς σπον-
 15 δὰς Ῥωμαίων ξυμβήσεσθαι.” Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τὺς
 τοιαύτας ἀποκρίσεις τοῦ Σκόθου δεξάμενος, καὶ αὐτῶς τοῖς προ-
 απεσταλμένοις ἀμείβεται τάδε· „τὴν ἐκ πατέρων ἐς ἡμᾶς διαβῦ-
 σαν εἰρήνην ἀλώβητον καθ' ἣν Θεὸς ἐμεστειυεν, οὐ δεῖν οἰόμεθα
 λύνει αὐτοί· ἕτε πρόνοιαν εἶναι πιστεύοντες τὴν τὸ πᾶν διευθύ- D
 20 νουσαν, καὶ τὰ Χριστιανῶν πρεσβεῖοντες ἔθιμα. διὰ ταῦτα εἰση-
 γούμεθά τε ἡμῖν ὡς φίλοις, καὶ συμβουλευόμεν, ἔξαντῆς ἀπαλ-
 ρειν τῆς μηδέν τι προσηκούσης χώρας ἡμῖν, καὶ μὴ διαμέλλειν,
 μηδ' ἀναδύεσθαι, εἰδότες, ὡς εἰ μὴ καταπειθεῖς ταύτῃ τῇ δη-
 σιφώρῳ ξυμβουλῇ γένοισθε, οὐχ ἡμᾶς, αὐτοὺς δὲ, λύνει τὰς

10. Sphendoslabus, Bulgarica victoria elatus, et barbara audacia
 magnos spiritus sumens (iam enim firme regionem tenebat), cum timidos
 Bulgaros attonitosque insita crudelitate reddidisset (nam, cum Philippopolim bello cepisset, hominum millia viginti in oppido comprehensorum cru-
 deliter more barbaro palis suffixisse dicitur, sicque, quoscunque ad illum
 diem restitissent, vehementer percussos in deditionem accepisse), superba
 et audacia responsa legatis Romanorum dedit: „Nunquam fore, ut regione
 fertili se abstineret, nisi post grandis pecuniae pensionem, factaque redem-
 tione oppidorum et captivorum, quotquot bello cepissent. Quam si pecu-
 niam Romani pendere nollent, quin decederent illico ex Europa, in quam
 cum haberent nullum, in Asiam transirent: non aliter sese putare, Russos
 cum Romanis pacem facturos.” Ioannes Augustus ubi a Scythia hoc respon-
 sum tulerat, per remissos legatos haec renunciat: „Pacem iam usque a
 patrum tempore ad nos perductam, quamque inconcussam interventu suo
 Deus conservavit, minime a nobis arbitramur dissolvi debere: quod cre-
 dimus providentiam esse cuncta administrantem, quodque Christianorum
 tutata profitemur. Quare suademus vobis ut amicis, et hortamur, e pro-
 vincia neutiquam ad vos pertinente statim abeatis, sine ulla mora aut re-
 cuscatione, persuasissimum habentes, salutari huic consilio si minus vos
 obsequentes exhibueritis, non nos, sed vosmetipsos, turbare pacem anti-

- A. M. 6478 ἀνέκαθεν συντεθείσας σπονδάς. καὶ μὴ γε δόξωμεν μεγαλαύχως
 Ind. 13 ταύτας τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖν. ἐν Χριστῷ γὰρ θαυροῦμεν τῷ
 ἀθανάτῳ Θεῷ, ὡς, εἰ μὴ τῆς χώρας ἀπέλθοιτε, καὶ ἄκοντες
 παρ' ἡμῶν ταύτης ἀπελαθῆσεσθε. οἶμαι γὰρ σε μὴ ληληθῆναι
- P. 65 τὸ τοῦ σοῦ πταίσμα πατρὸς Ἰγγορος, ὅστε τὰς ἐνόρκους σπονδάς 5
 παρὰ φαῦλον θύμενος, σὺν μεγάλῳ κινήματι καὶ μυριοῖς σκά-
 φεσι κατὰ τῆς βασιλευούσης ἐκπλεύσας, μόλις σὺν δέκα λέμβοις
 ἐς τὸν Κιμμέριον ἀφίκετο Βόσπορον, αὐτῷ γελος τῶν οικείων
 γεγονῶς συμφορῶν. καὶ παρήμι τὸν αὐδῆς οἰκιστὸν μόρον ἐκεί-
 νου, παρὰ τοὺς Γερμανοὺς ἐκστρατεύσαντος, καὶ πρὸς ἐκείνων 10
 ληφθέντος, καὶ φυτῶν στελέχεσι προσδεθέντος, καὶ εἰς δύο δια-
 μερισθέντος τμήματα. καὶ σὲ γοῦν οὐκ οἶμαι πρὸς τὴν σὴν ἐπα-
 ναζῶσαι πατρίδα, εἴ γε τὴν Ῥωμαϊκὴν παντευχίαν κατὰ σοῦ
 Βχωρεῖν ἀναγκάσειας, ἄλλ' αὐτόθι διαφθαρήσεσθαι πανσοδεῖ,
 εἰς μὴδὲ πρυφόρον ἐς Σκυθίαν ἀφικέσθαι, τὰς κατασχούσας 15
 ὑμᾶς ἀπνευκταίους ἀπαγγελοῦντα τύχας." ὁ δὲ Σφενδοσλάβος,
 ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἀποκρίσει σκελιώσας, τῇ τε βαρβαρικῇ μα-
 νίᾳ καὶ ἀπονοίᾳ παραφερόμενος, ἀντέλεξε τοιαῦτα· „οὐδεμίαν
 ἀνάγκην τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμαίων ὡς ἡμῶς ἀφικέσθαι ὁρῶ κα-
 τεπέγουσαν· διὸ μὴ κάμη, μέχρι τῆσδε τῆς γῆς ἀφικόμενος· 20
- Fol. 301 v. αὐτοὶ γὰρ ὅσον οὐπω πρὸ τῶν τοῦ Βυζαντινοῦ πυλῶν πηξόμεθι
 τὰς σκηνὰς, καὶ καρτερὸν χύρακα ταύτῃ περιβαλοῦμεν, ξιόντα
 τε τοῦτον, εἴ γε καὶ καρτερήσει πρὸς τοσοῦτων πόνων διαγωνί-

1. Fort. μεγαλαύχως. 23. Leg. τοσοῦτον πόνον.

quibus confectam. Neque arrogantius hoc nos responsum reddere putan-
 dum est. Nam in Christo Deo immortalis futurum esse confidimus, uti, nisi
 sponte ex regione decedatis, vel invitati inde a nobis eiiciamini. Nec te
 oblitum existimo cladis patris tui Ingoris, qui cum, iuratas pactiones pro
 nihilo putans, ingenti apparatu magnaue lintrium vi infesta navigatione
 petiisset reginam urbium, ipse domesticæ cladis nuncius factus, aegre cum
 naviculis decem ad Cimmerium Bosphorum est reversus. Praetereo luctuo-
 sum eius interitum, cum bello Germanis illato ab ipsis captus est, ad arbo-
 rumque truncos alligatus in duas partes discerptus. Neque te ipsum, si
 Romanam armaturam contra te proficisci coëgeris, domum reversurum esse
 reor, sed in illa ipsa regione una cum omnibus copiis deletum iri adeo, ut
 ne una quidem ignifera navis in Scythiam sit elapsura, quæ diros casus
 vestros nunciet." Sphendoslabus, stomachatus tali responso, barbaricoque
 furore atque insaniam abreptus, ita respondit: „Nullam equidem necessita-
 tem video Imperatorem Romanorum cogentem, ut ad nos veniat; quapro-
 pter ne defatigetur, in hanc terram proficiscens: namque ipsi mox ad By-
 zantii portas collocabimus tabernacula, munito vallo urbem cingemus, ipsum
 erumpentem, si pergit tantas ærumnae obniti, fortiter excipiemus, facia-

σασθαι, γενναίως ὑποδεξόμεθα, διδάζομέν τε τοῖς ἔργοις αὐ- A. C. 970
 τοῖς, ὡς οὐ βάνανσοι τινες ἀποχειροβλιῶται, ἀλλ' αἰμάτων ἄ- I. L. 1
 δρες τυγχάνομεν, τοῖς ὅπλοις τὸ δυσμενές καταγωνιζόμενοι· εἰ
 καὶ αὐτὸς ἐξ ἀγνοίας κατὰ τὰ σκιατραφοῦντα γόναια τὴν Ῥωσσι-
 5 κὴν ἠγείται ἀλκὴν, καὶ, ὡς τινα νήπια ὑπομάζια μορμουλκείως
 τισί, ταύταις ταῖς ἀπειλαῖς ἡμῶς πειρᾶται δεδίττεσθαι.”

ια'. Τούτων τῶν ἀπονενομημένων τοῦ ἐκεῖθεν λόγων ὁ βασι-
 λεὺς διενηχηθεὶς, ἔγνω, μὴ διαμελλεῖν, ἀλλὰ πάση σπουδῇ τὰ
 ἐς τὸν πόλεμον ἐξαρτέσθαι, ὡς ἂν προτερήσοι τὴν πρὸς ἐκεῖνον
 10 ἄφιξιν, ἐπιτειχίσοι τε τούτῳ τὴν κατὰ τῆς βασιλευούσης ἐπέθε-
 σιν. εὐθὺς οὖν Ἴλην γενναίων καὶ νεανικῶν ἀνδρῶν ἐκλεξάμενος,
 ἀθανάτους τε τούτους κατονομάσας, περὶ αὐτὸν εἶναι διεκελεύ- D
 σατο. ἐντεῦθεν τὸν Μάγιστρον Βάρδαν, ᾧ Σκληρὸς ἡ ἐπίκλησις,
 ὁμαίμονα τῆς ἀποικομένης Μαρίας, τῆς τοῦ τοιοῦτου βασιλέως
 15 συνένου, τυγχάνοντα, δραστήριον ἄνδρα καὶ τὴν ἀλκὴν γεν-
 ναϊότατον· καὶ τὸν Πατρικίον Πέτρον, τὸν πρὸς τοῦ αυτοκρά-
 τορος Νικηφόρου στρατοπεδάρχην προχειρισθέντα διὰ τε τὴν
 προσοῦσαν αὐτῷ ἀρετὴν, καὶ τὰ κατὰ τοὺς πολέμους ἀνδραγα-
 θήματα (λέγεται γάρ ποτε Σκυθῶν τὴν Θράκην καταδραμόντων,
 20 ἐπεὶ ἐξ ἀντιπάλου τὸν Πέτρον, καίτοι τομίαν ὄντα, μετὰ τοῦ
 συνεπομένου σίφους ξυνέβαινεν αὐτοῖς ἀντιτάττεσθαι, τὸν τῶν P. 66
 Σκυθῶν ἄγον, πελώριον ἄνδρα, καὶ ἐς τὸ ἀσφαλές τεθωρακι-
 σμένον, παρὰ τὸ μεταλχμιον ἐξιπάσασθαι, κοντὸν ἐπιμήκη κρα-
 δαίοντα, προσκαλεῖσθαι τε τὸν βεβουλημένον αὐτῷ ἀντιτάττε-

2. κάνανσοι cod.

24. Fort. προκαλεῖσθαι.

que ipse docerimus, non ex faece sellulariorum manibusque victitantium nos esse, sed viros sanguinis, armis hostes debellantes; si quidem iste per imprudentiam ex mulierculis per umbracula latitantibus Russicum robur existimat, utque lactentes pueros larvis nescio quibus, huiusmodi nos minis terrere tentet.”

11. Imperator, cum illius tam vesanum responsum auribus accepisset, intellexit, non cunctandum esse, sed summo studio omnia ad bellum paranda, ut illius invasionem praeveniret, eique aditum praecluderet ad reginam urbium. Statim turma generosorum adolescentium eligitur: hos immortales nominat: ad latus sibi praesto esse iubet. Dein Magistrum militiae Bardam, cui Sclerus cognomen, fratrem Mariae, quae Imperatori nupta ante decesserat, virum strenuum singulari virtute: hunc et Petrum Patricium, iam a Nicephoro Augusto ob eius virtutem pulcherrimamque in bellis edita facinora castris praefectum (nam, cum Scythis Thraciam incurstantibus cum legione sua Petrus, quamvis spado, se obiecisset, Scytharum dux, homo immani corpore, bene loricated, trabalem hastam contorquens, in medium intra duas acies equo provectus ad pugnam provocasse dicitur, qui cum

A. M. 6478 σθαι· τὸν δὲ Πέτρον, ἀλκῆς καὶ μένους παρ' ὑπόνοιαν ὑπο-
 Ind. 13 πλησθέντα, τὸν Ἰππον τε σφοδρῶς κεντρίσαι τοῖς μύσσι, καὶ
 τὸ δόρυ κραταιῶς διαγκυλησόμενον, ἀμφοτέραις ὡσαι κατὰ τοῦ
 στέφνου τὸν Σκυθῆν· οὕτω δὲ γενέσθαι τὴν ἀντέρεσιν καρτεράν,
 ὡς ἀντιτορῆσαι, καὶ διαμπερές κατὰ τὸ μετάφρενον διαπτῆναι, 5
 μὴ ἀντισχόντα τὸν ἀλυσιδωτὸν Θώρακα, ἀλλ' ἄνυστον τὸν πε-
 Βλώριον ἐκείνον προσαραχθῆναι τῇ γῇ· καὶ τούτῳ τῷ καινῷ καὶ
 ξένῳ θεύματι καταπλαγῆναι τε τοὺς Σκυθᾶς, καὶ πρὸς φυγὴν
 ἀπειδῆν)· τούτοις τοῖς στρατηγοῖς παρήγγειλεν ὁ βασιλεὺς, τὰς
 Fol. 302 r. σίας διαβαίνειν· ἐκεῖ τε διαχειμάζειν, καὶ γυμνάζειν τὴν στρα-
 τιάν, καὶ τὸν χῶρον περιέπειν, ὡς μή τις εἴη τούτῳ λῶβῃ ταῖς
 ἐκδρομαῖς τῶν Σκυθῶν· ἕς τε τὰς ἐπαύλεις καὶ τὰ ἤθη τῶν δυσ-
 μενῶν δουλῶσσοις ἄνδρας ἐπέμπευεν Σκυθικὸν ἠμιπισχημένους
 ἱματισμὸν, ὡς τὰ σφῶν διαβούλια γνοῖεν, καὶ βασιλεῖ ταῦτα 15
 κατάφωρα γίγνοιτο. τὴν τοιαύτην οὖν φάσιν πρὸς τοῦ βασιλέως
 Cεῖληφότες, τὴν Εὐρώπην καταλαμβάνουσι.

ιβ'. Ταυροσκόφαι δὲ, τὴν τούτων ἐνωτισθέντες διάβασιν,
 ἀπόμοιραν τῆς σφετέρας στρατιᾶς διαιρέσαντες, Οὐγγων τε καὶ
 Μυσῶν πλῆθος ταύτῃ προσεταιρίσαντες, κατὰ Ῥωμαίων χωρεῖν 20
 ἐκπεπόμφεσαν. ἄρτι δὲ τὴν τούτων ἐπήλυσιν ὁ Μάγιστρος Βάρ-
 δας αἰσθόμενος, καὶ ἄλλως γενναῖός τε καὶ ὀρέκτης τυγχάνων
 ἀνῆρ, τότε δὲ σφιδάζων θυμῷ καὶ ῥώμῃς ὀρμῇ, τοὺς ἀπ' αὐ-

5. διαπτῆναι. Ex Iliad. E. 99. 13. ἤθη. Possis quoque scri-
 bere hic πλῆθη, quod est infra D. lin. 1. Tamen nihil mutavi.
 23. ἀπ' αὐτῶν cod.

eo congredi vellet: Petrum, robore assumpto animique magnitudine, quae
 omnium expectationem vinceret, calcaribus equo acriter admotis et lancea
 fortiter vibrata, ambabus eam manibus in Scythae pectus adegisse; itaque
 validum fuisse ictum, ut perforato corpore cuspis ad dorsum pervolaret,
 hamis conserta lorica haudquaquam prohibita, immanisque hostis nulla voce
 emissa humi sterneretur: quo novo miroque spectaculo territos Scythas
 fugam respexisse): hos duces Imperator iussit assumtis numeris in vicina
 et finitima descendere Moesiae, iisque in locis hiberna constituere: copias
 diligenter exercèrent, obirent regionem, ne quid calamitatis ex Russorum
 incursionibus acciperet: per stationes et loca hostium viros utramque lin-
 guam callentes emitterent Scythico more vestitos, qui de eorum consiliis
 cognoscerent, unde ea patefierent Imperatori. Eiusmodi mandatis ab Im-
 peratore acceptis, Europam legati ingrediuntur.

12. Russi, cum de eorum transitu audissent, partem exercitus, cui
 Hunnorum Bulgarorumque multitudinem adiunxerant, in Romanos prae-
 mittunt. Audito eorum adventu, Bardas Magister militum, cum et alias
 virum strenuorum fortemque se exhibuisset, tum maxime ea occasione magno
 animo impetuque incitatus, coacto electorum circa se agmine, signa movit,

τὸν λογάδας συνειληφώς, πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἠπέλεγτο συμ- A. C. 970
 πλοκὴν. καὶ δὴ Ἰωάννην τὸν Ἀλακᾶ εἰσκαλέσας, εἰς κατασκο- I. I. 1
 πὴν ἀπέστειλεν, ἀθρῆσαι τε τοὺς Σκύθας, καὶ τὸ τοῦ πλήθους D
 εἰκάσαι ποσὸν, καὶ καθ' ὃν ἀλλῶντο τόπον, καὶ ὅτι πρῶ-
 5 τοιεν· πέμπειν τε τὴν ταχίστην ὡς αὐτὸν, καὶ πάντα διαγγε-
 λειν, ὡς συσκευάσοι, καὶ ἐκτάξοι τὴν στρατιὰν πρὸς τὸν πόλε-
 μον. Ἰωάννης δέ, τοὺς ἐπομένους λογάδας ἀνειληφώς, κατὰ
 τάχος ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἠπάσατο· τῇ δὲ ὑστεραῖα παρὰ τὸν
 Μάγιστρον στέλλει, ἐπισπεύδων τοῦτον ἰκέσθαι μετὰ τοῦ πλή-
 10 θους· μὴ πόρρω γὰρ, ἀλλ' ἐγγύθεν, τοὺς Σκύθας αὐλλῆσθαι.
 ὁ δέ, τῶν τοιούτων λόγων διακούσας, τριχῆ διατάξας τὴν φά-
 λαγγα, τῇ μὲν ἐφέπεισθαι παρήγγειλε κατὰ μέτωπον, ταῖς δὲ
 κατὰ τοὺς ἑγκαρσίους προλογίζειν δρυμούς· τηρικᾶτα δὲ τῆς P. 67
 ἐνέδρας διεκθέειν, ὀπηνῖκα τῆς σάλπιγγος, τὸ ἐνυάλιον ἐπηχού-
 15 σης, διακούσαιεν. ταῦτα τοῖς λογαγοῖς παρακελευσάμενος, κα-
 τὰ στόμα τοῖς Σκύθαις ἀντεπήει, κραταιῶς διαγωνιζόμενος.
 ἐπλεονέκτει δὲ πλήθει τὸ στράτευμα τῶν ἐναντίων, ὑπὲρ τοὺς
 τρισμυρίους τελοῦν· οἱ γὰρ τῷ Μαγίστρῳ συνεπερόμενοι, μετὰ
 τῶν λόγων, οὐ πλέονες τῶν μυρίων ἐτύγγαρον. τῆς δὲ συμπλο-
 20 κῆς γενομένης παρ' ἀμφοτέρων, ἐπιπτον οἱ νεανικώτεροι. ἐνταῦ-
 θα δὴ λέγεται τῶν τινα Σκυθῶν, ἀλκῆ καὶ σώματος ὄγκῳ γαν-
 ροῦμενον, τῆς ἀμφ' αὐτὸν ἀποκριθέντα φάλαγγος ἔξιππεῦσαι τε,
 καὶ τῷ Βάρδα ἐπιδραμεῖν, καὶ ξίφει τοῦτον πληῆσαι κατὰ τῆς B
 κόρυθος· κενὴν δὲ γενέσθαι τὴν τοῦ ξίφους καταφορὰν, τοῦ

3. ἀθροῖσαι cod.

ut cum hostibus decerneret. Ioannemque Alaca advocatum speculandi gra-
 tia cum mandatis praemisit: „observaret Scythas, de eorum numero con-
 iecturam faceret, et quo in loco consedisent, quidque agerent: quibus
 perspectis, mitteret quam celerrime ad se, remque omnem nunciaret, ut
 ipse conclamationis vasis pararet exercitum ad conflictum.” Ioannes, assumtis
 electis, qui sequebantur, celeriter ad Scythas adequitat: postridie eius diei
 ad Magistrum militum mittit: hortatur, „veniat cum vi belli; non longe ab-
 esse Russos; propius castra habere.” Quibus auditis, exercitum triperti-
 tur Bardas: partem medio itinere sequi se iubet, duas alteras per nemora
 a latere obiecta locat: edicit, „ex insidiis erumpant, simul ac tubae, clas-
 sicum canentis, sonitum audissent.” Quae cum tribunis mandasset, recta
 in Russos vadit: fortiter praelium committit. Superabat multitudine ho-
 stilibus exercitus, quippe in quo supra triginta millia bellatorum numeraren-
 tur: Bardae milites, cum his qui in insidiis latebant, ad decies mille erant,
 nec amplius. Iam inter duas acies cominus res gerebatur, caede fortio-
 rum facta, cum Russorum aliquis (sic fama perhibet), viribus vastitateque
 corporis fisus, admissis equo ex turba sua procurrens, impeta in Bardam
 facto galeam eius gladio ferit: sed inanis evadit ictus, lamina in casside

A. M. 6478 ἀδέρους ἀνωγαμφθέντος τῆ κυνῆ, καὶ ἀλλαγῶσε τῆ ταύτης στε-
 Ind. 13 γανότηκι περιολισθήσαντος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ πατριῖος, σύν-
 αμιος τῷ Βάρδα τελῶν, ἄρτι τῷ ἰούλῳ τὴν γέννν ἐπιχουάζων,
 πέλωρίς τε πεφυκὼς τῷ σώματι, καὶ τὴν ἰσχὺν δυσεκβλαστος
 καὶ ἀκαταγώνιστος, τὸ ξίφος σπασάμενος ἵεται τὸν Σκύθην βα-
 Fol. 302 v. λείν· ὁ δὲ, τὴν φορὰν αὐτοῦ ὑπειδόμενος, ἐκκλίνει τὴν πληγὴν,
 κατ' ἰσχυὸν ὑπτιώσας τοῦ ἵππου. δέχεται δὲ ταύτην παρὰ τὸν
 αὐχένα ὁ ἵππος, ὃν διαμπερὲς ἀποτέμνεται· ὁ δὲ Σκύθης, ἅμα
 C τῷ ἵππῳ κατενεχθεὶς, πρὸς τοῦ Κωνσταντῖνου ἐναποσφάττεται.

ιγ'. Τῆς δὲ μάχης τῆδε κἀκείσε μετακλινομένης, καὶ συχνὰς 10
 καὶ ἀμφιταλάντους μεταβαλλούσης ῥοπὰς ἐφ' ἐκότερα; τὸ ἐνυά-
 λιον ὁ Βάρδας ἐνηκεῖν ἐγκελεύεται, τά τε τύμπανα θαμινα πα-
 ταγεῖν· τῆς δὲ φάλαγγος ἐκ τῶν λόχων ἔξαναστίσης κατὰ τὸ
 σύνδημα, καὶ κατὰ νότου τῶν Σκυθῶν γενομένης, δέος τε αὐ-
 τοῖς εἰσῆι καὶ πρὸς φρυαδείαν ἀπέκλιναν. μήπω δὲ γεγενημένης 15
 λαμπρᾶς τῆς διώξεως, τῶν ἐπιφανῶν τις Σκυθῶν, μεγέθει σώ-
 ματος καὶ ὄπλων λαμπρότητι πεφυκὼς τῶν ἄλλων ἀριπρεπῆς,
 D κατὰ τὸ μεταλχιμον περιήει, ἐπ' ἀλκὴν τοὺς ἑταίρους ἐπιβήων-
 νός. τοῦτον Βάρδας ὁ Σκληρὸς ἐξίππασάμενος παίει κατὰ τῆς
 κεφαλῆς, καὶ μέχρι τοῦ ζωστήρος τὸ ξίφος διήλασε, μήτε τοῦ 20
 κράτους αὐτῷ ἐπαρκέσαντος, μήτε τοῦ θώρακος τὴν τῆς χει-
 ρὸς ἐπισχόντος ἰσχὺν, ἢ τὴν τοῦ ξίφους τομῆν. διχῆ δὲ τοῦ-
 του διατμηθέντος καὶ προσαραχθέντος τῆ γῆ, Ῥωμαῖοι μὲν
 ἐφ' ἡδονῆς ἐπηλύαξαν, καὶ πρὸς ἀλκὴν ἐπεβρώσθησαν· Σκύ-
 θαι δὲ, τῷ καινῷ καὶ ἀλλοκότῳ τῆς πληγῆς ἀποδειλιώσαντες, 25
 σὺν οἰμωγῇ τὸν συνασπισμὸν διαλύσαντες, εἰς φρυαδείαν ἐτρα-

retusa, et ob eius duritiem alia parte delabente. At Constantinus e patri-
 ciorum numero, Bardae frater, iam prima lanugine malas fuscans, grandi
 corpore adolescens, viribusque, vi et impetu omnia vincens, stricto mu-
 crone invadit Scytham: is, illius plagam extimescens, corpore ad clunes
 equi resupinato, vitat ictum. Hunc equus collo accipit, quod totum re-
 secatur: Scythia, una cum equo humi ruens, a Constantino conficitur.

13. Iam certamine modo huc modo illuc se inclinante, crebriusque mu-
 tante utrobique variam fortunam, classicum Bardas cani iubet, tympana
 ictu crebro pulsari: consurgit (id convenerat signum) ex insidiis acies,
 Scytharumque terga invadit, qui, timore perculi, in conversationem inci-
 nant. Necdum erat manifesta fuga, cum nobilis aliquis Russus, magnitudine
 corporis et armorum fulgore praeter alios excellens, inter infesta signa cir-
 cumcursaret, ad virtutem suos cohortans. Huic Bardas Sclerus adequitans
 caput percussit, adque cinctum usque gladium adegit, neque galea eum
 repellente, neque thorace manus robur cohibente, gladii securam. Quo
 bifariam diciose humique deflecto, conclamant prae gaudio Romani, ani-
 mosque sumunt: Russi, novo hoc portentosoque ictu territi, ululata sublato

ποτο. οὗς ἐπισπόμενοι Ῥωμαῖοι μέχρι βαθείας ἐσπέρας ἀνή- A. C. 970
 ρουν ἀηλεῶς. κατὰ τοῦτον δὴ λέγεται τὸν ἀγῶνα πεντήκον- I. I. 1
 τα καὶ πέντε Ῥωμαίων ἄνδρας τεθνάναι, τραυματίας δὲ γε- P. 68
 νέσθαι συγχρόως, καὶ ἵππων κατακοντισθῆναι τοὺς πλέονας.
 5 Σκυθῶν τε ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους διαφθαρῆναι. ἀλλ' ἡ μὲν
 πρὸς τοὺς Σκύθας γεγενημένη τότε Ῥωμαίων διαμάχη εἰς τοιοῦ-
 τον ἐτελεύτα τὸ τέλος. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὰς Ἀσίας
 δυνάμεις εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου περαιοῦσθαι
 κατήπειγεν, εἰς τὰπὶ Θράκης τε καὶ Μακεδονίας διαχειμάζειν
 10 χωρία, καὶ τοῖς ὅπλοις ὀσημέραι γυμνάζεσθαι, ὡς μὴ ὑπόμα-
 χοι εἶεν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγῶνων καιρὸν, μειονεκτοῦντες ἐν τῇ μάχῃ B
 τῶν δυσμενῶν· περιμένειν δὲ τὸν τοῦ ἤρους καιρὸν. ἐκείνου γὰρ
 ἤδη ἐκ τῆς χειμερινῆς κατηφείας προκύπτοντος, καὶ εἰς σταθη-
 ρὰν αἰθρῆαν τὸ κοσμικὸν κατὰστημα μεταβύλλοντος, αὐτὸν τε
 15 βυσιλέα ὡς αὐτοὺς ἀφικέσθαι, τὰς ἀμφ' αὐτὸν δυνάμεις ἐπαγό-
 μενον, καὶ πανοῦδει τοῖς Ταυροσκόθαις συμπλέκεσθαι.

12. *δυσμενῶν.* Vid. supra 31. C.

solutis ordinibus fugae sese mandant. Quos persecuti Romani ad aerum
 usque crepusculum sine misericordia ceciderunt. Fama est, hoc praelio e
 Romanis mortuos esse milites quinque et quinquaginta, sauciatos quam mul-
 tos, equorum plerosque confossos: Scytharum plus viginti millia perisse.
 Hunc finem habuit Romanorum cum Rucis tunc commissa pugna. Et iam
 urgebat Asiaticos numeros Ioannes Augustus in Europam per Hellespontum
 traiciendos, „hiemarent per Thraciae et Macedoniae tractus, quotidieque
 se in armis exercerent, ne, incumbenti certamini minus idonei, ab hostibus
 in pugna funderentur: vernumque tempus exspectarent. Ubi enim post
 hiberni coeli tristitiam ver emergens in constantem serenitatem mutaret
 mundi faciem, Imperatorem ipsum affore, cum universis qui comitatum se-
 querentur, omnemque belli molem in Scythas versuram.”

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ζ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VII.

ARGUMENTUM.

Bardae, Leonis Phocae filii, seditio (Cap. 1). Ioannes, supplicis sumtis de cognatis eius, ad ipsum litteras mittit (2). Bardas Sclerus adversus seditiosos missus (3). Eius epistola ad Bardam ducem, qui superbe respondet (4). Bardas dux a suis destitutus (5) in castellum confugit (6). Bellum inter Romanos et Bulgaros, Zoë Augusta imperante. Simeonis, Bulgarorum principis, insperata victoria (7). Deditio Bardae Phocae (8). Russi Macedoniam vastant. Ioannes Trimisces Theodoram, Constantini Imperatoris filiam, uxorem ducit (9).

A. M. 6479 α'. **Ε**ν τῷ δὲ ταῦτα Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῶν Ῥῶς διε-
Ind. 14 σπούδαστο, Βάρδας ὁ Δουξ, ὁ τοῦ Κουροπαλάτου μὲν Λέον-
A. C. 971 τος υἱὸς, Νικηφόρον δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἀνταρμιῶς, ἐς νεω-
I. I. 2 Fol. 303 r. τερισμὸν ἀσυμφανῶς ἀποκλίνας, ἐξ Ἀμασειας, καθ' ἣν περιώ-
P. 69 ριστο, φρυγαδεῖα ἐχρήσατο, Θεοδώρου Βάρδα τε καὶ Νικηφό-
ρον, τῶν Πατρικίων καὶ ἀδελφῶν, ἐς τοῦτο συναραμένων
ἀδελφῶν οἱ ἐκ τῆς ἐνεγκαιμένης αὐτοῦς Παρσακουτῆς ἐπίκλησιν ἐ-
λήφθησαν Παρσακουτηνοὶ, ἐξάδελφοὶ τῷ Δουκὶ Βάρδα τυχάνον-

3. ἀνταρμιῶς cod.

1. Dum in his Ioannes Imperator erat contra Russos occupatus, Bardas Dux, Leonis Curopalatae filius, Nicephori Augusti ex fratre nepos, res novas occulte molitus, Amasea, quo ablegatus erat, fugam fecit. Cuius rei adiutores habuit Theodorum Bardam et Nicephorum, patricios atque fratres inter se: qui ex patria Parsacuta cognomen Parsacutenorum traxe-

τες. τῆς οὖν Ἀμασείας ἄνωρ τῶν νυκτῶν λαθρηδὸν ὁ Λοῦξ ἀπο- A. M. 6479
 δρας, διὰ τῶν προετοιμασθέντων ἀμοιβαίων ἵππων ἐς τὴν τῆς Ind. 14
 Καππαδοκίας ἀφίκτο Καισάρειαν. ἐνταῦθα δὴ ἐπὶ εὐαριθμητοῖς A. C. 971
 ἡμέραις ἐναυλιόσάμενος, πλῆθος ἀπονενομημένων ἀνδρῶν ἐπ' ἀπο- L. I. 2

5 στασίαν ῥεπόντων συνειλόχει, τῶν ἐκ γένους αὐτῷ καὶ συνήθων
 μάλιστα συνεισερόντων ὁσημέραι. καὶ γὰρ ταῖς καινοτομίαις ἐκ-
 τόπως οἱ ἄνθρωποι χαίρειν εἰώθεσαν, δόξης ὄνειροπολουμένης
 ἐλπίσι, τιμαῖς τε ἀξιωματῶν, καὶ χρημάτων διανομαῖς ὑπαγόμε-
 νοι. συνεχρότον δὲ τὴν ἀποστασίαν, συναγχοχότες πάσῃ C

10 σπουδῇ τὰ στρατεύματα, οἳ τε ῥηθέντες Πιρσακουτηνοὶ, καὶ
 Συμῶν, ὃς γεωργὸς ἀμπέλων καθεστηκώς, ἐκ τῆς ἐργασίας αὐ-
 τῆς τὸ ἐπὶ ὄνομα εἴληφεν, Ἀμπελῶς κατονομασθεὶς· ἀνὴρ ἐξ
 ἀσῆμων μὲν φῶς καὶ τῶν ἀγενῶν, ἀνδρεία δὲ καὶ χειρῶν ἰσχυρῶν
 μηδὲν εἶκων τῶν ἐπ' ἄλλῃ καὶ ῥώμῃ μεγαλαυχουμένων ἀνδρῶν.

15 ἐπεὶ δὲ ἱκανὸν ὁ Βάρδας περὶ αὐτὸν ἔώρα στίφος συνεβρότηκός,
 ὡς οἶόν τε εἶναι καὶ εἰς συνασπισμὸν ἀβραγαγῆ παρατάττεσθαι, ἐξ
 ἀντιπάλου τε διαιμιλλᾶσθαι τοῖς ἀντιπύκτουσι, τὸ μελαμβραφές
 παραιτησάμενος πέδιλον, τὸ ἐρυθρὸν πυραντικὰ μετημφιάσατο, P. 70
 καὶ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ ἀναφανδὸν ἀνεβρόθη πρὸς τῶν συστα-

20 σιωτῶν. χρημάτων οὖν διανομὰς ὑπισχενέτο, καὶ ἀξιωματῶν
 παρῆχε τιμὰς, ταξίάρχους καὶ στρατηγὸς προβαλλόμενος, ἀρ-
 χὰς τε τὰς εὐκλειεῖς, δσας καὶ βασιλεὺς εἰώθει τοῖς εὐνοῖς φιλο-
 τίμως προτείνεσθαι. συνεχρότει δὲ τὴν ἀποστασίαν καὶ Λέων

3. ἀφίκτο. Sic cod.: ut supra, 53. B. 7. Fort. ὄνειροπολούμε-
 νοι. Activum adhibet 70. C.

rant. Erant hi Bardae Ducis consobriini. Is igitur Dux, intempesta nocte
 clam Amasea elapsus, iumentis mutatoris ante dispositis Caesaream Cap-
 padociae pervenit. Ubi paucos dies commoratus turbam desperatorum ho-
 minum ad resque novas propensorum collegit, in primis confluentibus eo
 quotidie qui erant cum illo vel genere vel familiaritate coniuncti. Etenim extra
 modum tunc turbis gaudere solebant homines, spe falsae gloriae, et hono-
 ribus officiorum, atque pecuniarum partitione prolectati. Firmabant hanc
 rebellionem, coactis omni diligentia copiis, tum quos dixi Parsacuteni, tum
 Simeon, qui, cum cultor vinearum exstitisset, ex ipso officio cognomen
 invenit, vocatusque Ampelas est: vir parentibus ortus quantumvis obscu-
 ris et ignobilibus, virtute autem manuumque fortitudine nemini de iis, qui
 ob vim et robur praedicantur, postponendus. Bardas, ubi manum idoneam
 circa se collectam vidit, ut iam posset et castra facere, et armis contra ad-
 versarios decertare, remotis nigris calceamentis rubra evestigio induxit,
 aequae conspiratis Imperator Romanorum renunciatus aperte est. Iamque
 pecuniae distributiones pollicebatur, conferebat honores officiorum, tribu-
 nos, duces, magistratus amplissimos creabat, quales Imperator consuebat
 fidelibus liberaliter offerre. Obsecundabat item huic seditioni Leo Curo-

Leo Diaconus.

A. M. 6479 *Κουροπαλάτης, ὁ τοῦ Βάρδα τοκεδς, ἐς μὲν τὴν νῆσον Λέ-
Ins. 14: σβον φρουρούμενος, διὰ Στεφάνου δέ, τοῦ ἐπισκόπου Ἀβύδου,
τοῖς Μακεδόσι χρήματα καὶ τιμὰς ὑπισχνούμενος, καὶ δέχεσθαι
αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου ἀναγόμενον προτρεπόμενος, καὶ συνεπιβί-
Βθεσθαι, καὶ συνεργάζεσθαι αὐτῷ τὴν τοῦ Ἰωάννου τῶν ἀνα-5
κτορίων καθάρσειν.*

β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, τὸν τοιοῦτον γνοὺς νεωτερισμὸν, διε-
ταράχθη μὲν, ὡς τὸ εἶκός, ἀπτέρῳ δὲ τάχει τὸν ἐπίσκοπον Στε-
φανον ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀναγαγὼν, τοῖς δικαστηρίοις ἐκδίδωσι.
τῶν δὲ πραγμάτων ἐξελεγχθέντων καὶ καταφανοῦς γεγονότος τοῦ 10
Fol. 303 γ. δράματος, τὸν μὲν τῇ συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων παρέπεμψεν, ἐκ-
πτωσιν τῆς ἱερωσύνης ὑποστησόμενον. Λέοντα δὲ τὸν Κουρο-
παλάτην, καὶ Νικηφόρον, τὸν τούτου υἱόν, τῇ τοῦ θανάτου
ὑπαγαγόντων ψήφῳ τῶν δικαστῶν, ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸ φιλαν-
Cθρωπότερον ἀποκλίνας, οὐκ ἔκτεινε· τὰς δὲ ὄψεις ἀμφοτέρων, 15
κατὰ τὴν Λέσβον στελλας, ἐπήρωσε. καὶ ἡ μὲν τῷ Κουροπα-
λάτῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην τότε μελετηθεῖσα διάβασις ἐς τοῦτο
τὸ τέλος κατέληξε, τοιαύτην μὲν αὐτῷ τὴν ποινὴν προξενήσασα,
συχνοὺς δὲ τῶν φιλῶν χρημάτων καὶ οἰκῶν στερήσασα, ὅσοι τὴν
ἐκείνου συμβουλὴν ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ βασιλέως προσήκοντο. ὁ 20
δὲ Βάρδας, ἕπαξ ἀποκλίνας εἰς τυραννίδα, ἀπρὶξ εἶχετο ταύ-
της, τῇ τε περὶ αὐτὸν πολυχειρίᾳ γανρούμενος, καὶ ταῖς φά-
λαγξι βρονθυόμενος, καὶ ὅσον οὐπω τὴν τῆς βασιλείας κατάσχε-
σιν ὄνειροπολῶν. καὶ δῆτα τὴν Ἀσίαν κατατρέχων, τῶν μὴ
D σπενδομένων αὐτῷ πυρπολῶν τὰς οἰκίας, λείαν ἐτίθει Μυσῶν. 25

palates, Bardae pater, in insula Lesbo custoditus. Is per Stephanum, Abydi episcopum, Macedonibus pecunias dignitatesque promiserat, hortatus, ut sese ex insula elapsum reciperent, pariterque rebellionem facta ad exturbandum imperio Ioannem operam conferrent.

2. At Imperator, intellectu eiusmodi motu, conturbatus ut par erat, incredibili celeritate Stephanum episcopum, Abydo raptum, iudiciis tradidit. Eumque crimine convictum, in lucem prolatis dolis, ad synodum episcoporum transmisit, ut ibi sacerdotio moveretur. Leonem Cyropalatem autem, Nicephorumque huius filium, capitis a iudicibus condemnatos, Imperator, ad lenitatem revocata mente, non interfecit, luminibusque duntaxat ambos, Lesbon ablegatos, orbavit. Huiusmodi exitum habuit Cyropalatae tunc meditatae in Europam tralectus, ut cum ipsi talem poenam induceret, tum etiam amicos illius, complures sane, fortunae donibusque exturbaret, si qui consilii eius de Imperatore tollendo fuissent participes. Atenim Bardas, semel ad rebellionem prolapsus, fortissime in ea perseverabat; elatusque multitudine hominum circa se coacta, confisus copiis, instantem possessionem imperii somniabat. Ita Asiam pervadens, domicilia cuiusque, qui in fidem eius non venerat, igne subdito praedam Mysorum habuit.

βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτὸν γράφει ταῦτα· „Τὸν ἔναγχος γεγενημένον A. C. 971
 πρὸς ἔω νεωτερισμὸν ἀκηκόετε, οὐ τῆς σῆς γνώμης ἔργον το- I. I. 2
 σοῦτον ἡγούμεθα, ὅσον τῆς τῶν συναρμημένων σοι ἀπονοίας καὶ
 τρόπου βερβαρικοῦ, οἳ γε πάντως ὑπὸ θεοβλαβείας παρακρο-
 5 τούμενοι, ἐς τοσοῦτον κίνδυνον ἑαυτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἐνάρηκ-
 σαν· καὶ ταῦτα εἰδότες, ὡς τοῖς νεωταριεῖν ἀνηρημένοις καὶ ἀν-
 τίπαλον ἐξ ἀδελφείας αἰρεῖν χεῖρα Ῥωμαίων αὐτοῖς αὐτοκράτορ-
 σιν, οὐδεμίαν τις εἰς παρατήσιν ὑπολείπεται πρόφασιν, ὀη-
 10 τήκα τοῖς ὄπλοις καταγωνισθέντες, ἔκδοτοι ταῖς ποινηλασίαις P. 71
 ἠμῶν ἐπάγονται. ἡμεῖς τοιγαροῦν ἐμφυλίῳ αἵματι μιᾶναι τὴν γῆν εὐ-
 λαβοῦμεθα. εἰ γὰρ βουληθῶμεν τοῖς ὄπλοις τοὺς ἀποστάτας
 ἀμύνεσθαι, οὐκ ἂν φθάνοιμεν (ὅν Θεῷ δὲ εἰρησθῶ) οἰκτρῶς
 αὐτοὺς κατακαίοντες. τίς γὰρ ἀτέραμνος οὕτω καδέστηκεν,
 ὡς ὑποστῆναι τὴν ῥοπήν τοῦ ἡμετέρου κινήματος, καὶ μὴ εὐδῶς
 15 ὑποδειλιάσας πρὸς φυγὴν ἀπιδεῖν; τοιγαροῦν παραινοῦμεν ὑμῖν,
 πρὸ τῶν δλεθρίων ἐλεσθαι τὰ σώζοντα, καὶ ἕως πρόκειται συγ-
 γνώμης καιρὸς, τὰ ὄπλα ῥήψαντες εἴξατε τῷ κράτει τῆς βασι-
 λείας ἡμῶν, ἀμνηστίαν ὑμῖν τοῦ τοσοῦτου τολμήματος καὶ συγ-
 γνώμην, ἐπὶ μάρτυρι τῷ Θεῷ, ἀναντιρῶντον ἀπονέμοντι. πάν- B
 20 τως δὲ καὶ αἱ κτήσεις ἀδιγείς ὑμῖν ἀφεθήσονται, καὶ ἀπαρעהέλ-
 ρητοι. παραινοῦμεν λοιπὸν, τῆς τοιαύτης ἀνασφῆλαντας μέθης
 τῆς δεδομένης ἀμελλήτι σωτηρίας ἀντιποιήσασθαι. εἰ δὲ σκιαμα-
 χούντες τῇ τυραννίδι τὴν ῥοπήν ἀπολείμητε, ὑμῖν μεταμελήσει

6. νεωταριεῖν. Videtur id esse apud Leonem infinitivus praesentis
 cuiusdam νεωτεριέω (sic). Vid. 57., C.

Scriptis autem ad eum Imperator ita: „Cognoscentes de motu per Orientem
 nuper facto, non tam tui consilii rem arbitramur, quam amentiae barbariae-
 que sociorum tuorum, qui, penitus dira stoliditate capti, in tantum pericu-
 lum inferre sese non dubitaverunt: quasi vero ignorent, illis qui, rebus no-
 vis studentes, in ipsos Romanorum principes infestam manum sustulerint,
 nullam relinqui excusationis veniam, quando armis victi traditique poenas
 subeant. Nos, mi Barda, civili sanguine terram cruentare veremur. Quin si
 vellemus armis in seditiosos animadvertere, sine mora (pace nimirum dix-
 rim) ad acerbum eos interitum redigeremus. Etenim quis est tam perversus,
 ut vim impressionis nostrae sustineat, neque statim animo demisso fugam
 spectet! Proinde hortamur vos, a pernicioso consilio uti ad salutaria
 vos transferatis, et, dum relictus remissioni locus est, abiectis ar-
 mis, potentiae cedatis Maiestatis nostrae, impunitatem vobis tanti co-
 natus veniamque, teste Deo, irrevocabilem tribuenti. Neque minus for-
 tinae vestrae intactae vobis relinquentur, atque integrae. Suademus ergo,
 ut, ex hac temulentia resipiscentes, oblatam salutem incunctanter
 capessatis. Nam, si vano incepto rebellionis auxilium praebetis, poe-

A. M. 6479 τῆς ἀβουλίας, ὀπηρῖκα ψήφω τῶν νόμων ταῖς θανατοῖσι ποι-
Ind. 14
Fol. 804 r. ναῖς παραπέμποισθε.”

γ'. Ταύτην ὁ Φωκάς Βάρδας ἀπειληφῶς τὴν γραφὴν, ἀντι-
γραφα μὲν οὐκ ἤξιωσεν ἀντεπιστεῖλαι πρὸς βασιλέα· λαιδορησά-
μενος δὲ αὐτὸν, καὶ βδελυρὸν καὶ ἀλύστορα ὀνομάσας, καὶ τοῦ 5
γένους ἀποκαλέσας παλαμναῖον αὐτόχειρα, τῶν τυραννέων κατέ-
νει παρήγγειλεν. αὐτῷ γὰρ μᾶλλον ἀνῆκειν τὴν τῆς ἡγεμονίας
Cαρχὴν, Καίσαρα πάππον κομπάζοντι, καὶ θεῖον αὐτοκράτορα. ὄν,
φησι, μὴ πτοηθέντα τὸν τῆς δίκης ἀκόλιμτον ὀφθαλμὸν, παρὰ
τὴν χαμαιζόφῃ στρωμνῇ ἐναποσφάζει, δίκην βοσκῆματος· τὸν 10
φύντα δὲ καὶ τὸν φιλιτατον ὀμαίμονα, τὰ πύματα παθόντας δει-
νὰ, ἐπ' ἀδήλοισ καὶ ἀναποδείκτοις προφάσει τοῦ γλυκεστάτου
στερῆσαι φωτός· οἷς τιμωρὸν πάντως αὐτὸν ἐπαφήσειν τὴν δί-
κην, τοῦ ὁμογνίου αἵματος ἐπταπλασίως ἐκτίσοντα τὸ ἀνταπό-
δομα, τῷ παρολεθρῷ τὸ γενναῖον καὶ ἡρωϊκὸν φύλον παραπέμ- 15
ψαι σκαιωρήσαντι. τῶν οὖν τοιούτων ἀπονενομημένων λόγων ὁ
αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐνωτισθεῖς, καὶ γνοὺς, ἀνύστα τὸν ἄνδρα
Dνοσεῖν, ἡπειγμένον τε πρὸς διαρπαγὰς καὶ φόνοσ μετὰ τῶν
ἐπισπομένων συνωμοτῶν ἀπηνῶς καὶ ἀφιλανθρωπῶς χωρεῖν,
συνεῖδε, μηκέτι διαμέλλειν ἢ ῥαθυμεῖν, ὡς μὴ τῇ τοιαύτῃ ῥα- 20
στώνῃ καιρὸν σχολῆ τὸ τοῦ ἀποστάτου ἔταιρικόν, καὶ πόλεισ
πορθεῖν, καὶ εἰς μελλῶνα ἐξολισθήσοι ἀπόνοιαν· ἀλλ' ἐκ τῶν
ἐνόνητων, ὅποι παρῆκοι, ἀντικαθίστασθαι κρατιωῶς, καὶ τοὺς

22. Fort. ἐξολισθαίνειν, s. ἐξολισθήσειν, solecismo Leoni non in-
solito.

nitebit vos temeritatis, quando legibus indicati ad poenam capitalem du-
cimini.”

3. Quibus litteris acceptis, Bardas Phocas responsum ad Imperatorem
dare haud dignatus est: sed, insectatus eum ut impurum et scelestum, suae
gentis tetrum parricidam vocat, deque imperio iubet decedere. „Suum
esse potius, reipublicam regere, qui avum Caesarem, qui patrum Impera-
torem iactare possit.” „Hunc,” aiebat, „ab hoste impio, pervigilem iusti-
tiae oculum minime verenti, in cubili humi strato velut victimam iugulatum
esse: patrem, fratremque carissimum; cruciantis acerbissimis affectos,
ob incertas causas minimeque convictos dulcissima orbatos esse luce: ad
parentandum omnino his nunc se mitti a iustitia, ut pro cognatorum san-
guine septemplex retributionem persolvat illi, qui praestanti nobilitate
bellicaeque laude familiae interitum esset machinatus.” Quibus desperatis vo-
cibus auditis, Ioannes Imperator, certior factus, insanabili hominem caecitatem
captum festinanter ad direptiones caedesque crudelitate atque inhumanitate
summa cum aesculis conspirantibus pergere, statuit, non amplius cunctari aut
quiescere, ne eiusmodi desidia locum daret factioni defectoris tum urbium
populandarum, tum ad maiorem insaniam prolabendi: verum totis viribus,
quacunque daretur occasio, resistere, adventantesque repellere. Proinde

πελάτας ἀμύνεσθαι. Βάρδαμ ὄν, τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Σκληρόν, A. C. 971
 ἄνδρα λίαν ἐκτόπως νεανικὸν καὶ δραστήριον, οὗ τὴν σύναιμον ^{1. 1. 2}
 Μαρίαν κοινωνὸν ἔσχε βίον τὸ πρόσθεν ὁ Ἰωάννης, κάλλι καὶ
 σφραγισμένη ἐς μέγα κλέους ἤκουσαν (ἔφθη δὲ ταύτην ὁ πικρὸς P. 72
 5 κατεργασάμενος θάνατος)· τοῦτον ἐν Μαγίστροις τελούσα καὶ
 τῶν ἐπὶ Θράκης στρατευμάτων ἐπιστατοῦντα, καὶ τὴν τῶν Ῥῶς
 σφαδάζουσαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπήλυσιν γενναίως ἀποτελι-
 ζοντα, μετὰ τὴν ἀριστείαν, ἣν ἐναγχος ἀνεδήσατο τοὺς Σκύθας
 τρεψάμενος, ἥπερ μοι ἤδη δεδήλωται, μεταπεμφάμενος ὁ βα-
 10 σιλεὺς καὶ στρατηλάτην ἀνακηρύξας κατὰ τῶν στασιωτῶν, ἐς
 τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψεν· ἐντειλάμενος, εἰ οἶόν τε εἶναι, μὴ μιᾶ-
 ναι τὴν γῆν, ὅτι μὴ πῦσα ἀνάγκη, τῷ τῶν ὁμοφύλων αἵματι·
 ἀλλὰ τιμῶν ὑποσχέσει καὶ χρημάτων διανομαῖς καὶ πίστειν B
 ἀπαθείας ὑπαγαγέσθαι τοὺς τῷ ἀποστάτῃ συναπαχθέντας. ἐνε-
 15 χέριζε δὲ αὐτῷ καὶ τόμους, κατασσημασμένους ἐκ χρυσοῦ
 σφραγῖσι βασιλικαῖς, οἷς ἐνεγέγραπτο ταξιάρχων καὶ στρατηγῶν
 καὶ Πατρικίων τιμαί. τούτοις ἐγκελευσάμενος δεξιούσθαι τοὺς
 γνωσιμαχοῦντας, καὶ ἀθετοῦντας τὴν τοῦ τυράννου αὐθεντίαν,
 καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀποκλίνοντας δούλωσιν. ὁ δὲ στρα- Fol. 304 v.
 20 τηλάτης Σκληρὸς, τὸν Βύσπορον περαιωθεὶς καὶ κατεληφώς τὸ
 Δορύλαιον, ἐνταῦθα τὸν στρατὸν ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἐς φάλαγγα
 καθίστη, καὶ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις ἐγύμναζεν. ἦδη δὲ καὶ
 ἀποχωρῶσαν ὁρῶν τὴν ἐπισυναχθεῖσαν στρατιάν, ὡς εἶναι ἱκανὴν
 ἐξ ἀντιπάλου παρατυχὸν τοῖς ἐναντοῖς συμπλέεσθαι, τῷ Δουκί C
 14. ὑπαγάγεσθαι cod. 16. ἐνεγέγραπτο. Sic cod. 23. ὡς ἐξ
 ἱκανῆν ἐξ cod.

Bardam, cognomento Sclerum, virum insigniter fortem ac strenuum, cuius
 sororem Mariam, forma atque castitate praeter caeteras nobilitatem femi-
 nam, ante in matrimonio habuerat Ioannes (tametsi hanc quidem acerba
 perculerat mors): illum igitur inter Magistros militantem exercitibusque
 Threiciae praefectum, cum Russorum in Romanos effervescentium impetum
 acriter repelleret, post victoriam, quam nuper Scythiis fusis reportaverat,
 ut demonstratum iam abs me est, accersivit Imperator, ducemque contra
 rebelles renunciatum in Asiam transmisit. Simul mandavit, si fieri posset,
 terram, nisi summa sit necessitas, civium sanguine ne inquinaret: verum
 ut honorum promissione, pecuniarum largitionibus et pactione impunitatis
 quotquot una cum defectore ruissent, reduceret. Ex quo illi item codicil-
 los tradidit, sigillis imperatoris ex auro insignitos, in quibus scriptae erant
 tribunorum, ducum, patriciorum nominationes. His munerari eos manda-
 verat, qui poenitentia ducti, spretoque tyranni dominatu, in Imperatoris
 fidem se conferrent. Ita Sclerus Magister, cum transmissio Bosphoro Dory-
 laeum pervenisset, eo copias evocat, in unumque contractas quotidianis
 exercitationibus subigit. Postremo, ubi vidit, idoneam circa se collectam
 manum, quae iam posset, occasione oblata, signa cum adversariis conferre,

A. M. 6479 Βάρδα και συγκηδεστῆ (ἀδελφὴν γὰρ τοῦ Φωκῆ Κοωνσταντίνου
 Ind. 14 Πατρικίου, ὁ τοῦ Σκληροῦ σύναμιος, σύζυγον εἶχε) δηλοῖ
 ταῦτα·

δ'. „Ἐπισηφαλῶς ἐβουλεύσω καὶ λίαν ἐπικινδύνως, ἀναίδην
 κατὰ τῶν κρατούντων ἀπυθραδισάμενος, καὶ τὴν ἀλλέτριον μελε-
 τήσας τυρανίδα, καὶ ὄπλα κατὰ τῶν ὁμοφύλων ἀράμενος, καὶ
 καταμιάνας ἱερῶν οἰκῶν ἔδη ταῖς τῶν ἀπαιδευτῶν συναμοτιῶν
 προνομαῖς. εἰς κενὸν ἠπατήθης, Πατρικίε, λόντα νύσσω κοι-
 μώμενον, τὸν ἀήττητον αὐτοκράτορα. οἶδus γὰρ, ὡς ἐν ταῖς
 Δμάχαις ἐπιφανεῖς οὗτος, πολυάνθρωπα στρατόπεδα ἐκ τῆς φή-
 μης καὶ μύθης ἐτρέφατο. πῶς οὖν, διεφθαρμένων ἀνδρῶν συμ-
 βουλαῖς ἀναπεισθεῖς, εἰς τοιοῦτον ὄλισθον ἐνόσεικας σεαυτὸν;
 ἀλλ', εἰ δοκεῖ, πείσθητι μοι, ὡς συγκηδεστῆ, καὶ φιλοῦντι,
 καὶ τὰ λύονα συμβουλεύοντι· καὶ ἀπόθου τὴν κακίστην τυραν-
 νίδα, καὶ τῆς σωτηρίας ἀντιλαβοῦ, συγγνώμην τοῦ σφάλματος 15
 αἰτησάμενος (ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐγγνώμαι, μηδὲν σε πείσεσθαι τῶν
 ἀηδῶν, οὔτε πρὸς τοῦ κρατοῦντος, οὔτε πρὸς ἄλλον τιδός,
 ἀλλὰ καὶ τῷ συνεπομένῳ σοι στίφει ἀμνηστία τῆς προπετείας
 P. 73 δοθήσεται)· καὶ μὴ βουληθῆς τὸν θυμὸν ἐξοπλίσαι κατὰ σοῦ
 τὸν βασιλικὸν, ὃς ἀπαραιτητὸς ἐστι τοῖς ἐγγνωμονεῖν οὐκ ἐθέ-
 λουσι. τῶν σεαυτοῦ λοιπὸν γενόμενος λογισμῶν μὴ προῆ τὴν
 ἐσχάτην ἄγκυραν, ἀλλ', ἕως τὸ φιλάνθρωπον πρόκειται, ὑπα-
 σαι τοῦτο, ὅπερ εἰσαῦθις ἐπιζητῶν οὐχ εὐρήσεις, καὶ πολλὰ κα-
 ταθρηνήσεις, σεαυτὸν τῆς ἀβουλλας μεμφόμενος.” Ὁ δὲ Φωκῆς

21. κρῶσι cod. Fort. κρῶσι.

Bardae Duci, affini suo (quippe sororem Phocae Constantinus Patricius, Scleri frater, in matrimonium duxerat), haec significat:

4. „Consilium iniūsti temerarium et insigniter periculosum, quando, impudenter in dominos contumax, calamitosam rebellionem meditatus, motis adversum cives armis sacrarum aedium delubra immanium coniuratorum direptionibus contaminasti. Falsa spe iaductus, Patrici, leonem dormientem, invitum principem, irritasti. Non es nescius, illum in praелиis apparentem amplissimos exercitus vel sola fama in fugam convertisse. Qui igitur fit, ut, perditorum hominum consiliis obtemperans, in eiusmodi laqueos te ipse indueris! Sed, si videtur, mihi crede, ut affini, ut amico, ut ea suadenti, quae tibi maxime conducant: reice a te hanc nefariam rebellionem, cape saltem, delicti venia expetita (ego hoc tibi spondeo, non solum nihil te diri passurum, neque a domino nostro, neque ab alio quoquam, verum etiam manui, quae tecum sit, impunitatem inconsiderantiae datum iri): neque velis in te armare indignationem imperatoriam, inexorabilem prorsus illis, qui sanae mentis esse noluist. Redi igitur ad ingenium tuum, uoli dimittere ultimam ancoram, et, dum in promptu est misericordia, amplectere illam, quam posthac requiremas haud obtinebis, teque ipsum tunc, multum conquestus, temeritatis accusabis.” Cu-

Βάρδας, τὴν δύναμιν ἀναλεξιόμενος τῆς γραφῆς, ἀμειβεται A. C. 971
ταῦτα · „*Ἄγαθόν τι χρεῖμα καὶ θεῖον εἶναι τὴν συμβουλὴν ἐξεπί-* I. L. 2
σταμαι, παλαιῶν βίβλους παραναγνοῦς καὶ αὐτός· ἰσχύειν δὲ
ταύτην τηρικᾶντα λογιζομαι, ὀπηνίκα θεραπείαν τὰ πράγματα
5 δέχονται. ὅταν δὲ περὶ αὐτὰ τὰ καιρία κινδυνεύωσι, καὶ εἰς τὰ B
πύματα δεινὰ συνελάνθωνται, ἴσα καὶ τῷ μηδὲν ἰσχύειν ὀφμαι
τὴν συμβουλὴν. ἐγὼ γὰρ ἀναλογιζόμενος, εἰς οἷας τύχης ὁ ἀνό-
σιος καὶ παλαμναῖος Ἰωάννης τὸ ἐμὸν συνέκλεισε γένος, τὸν μὲν
αὐτοκράτορα καὶ θεῖον ἐμὸν, εὐεργέτην δὲ αὐτοῦ, κοιμώμενον
10 ἄλονται πτείνας ἀηλεῶς, ἐμὲ δὲ μᾶτην περιορίσας, τὸν τε φύντα
καὶ τὸν ὀμαίμονα ὠμῶς καὶ ἀφιλανθρώπως ἀποτυφλώσας ἐπι Fol. 305 r.
προφάσει μηδεμιᾶ, τὸν βλον ἀβλώτον τίθεμαι. διὰ ταῦτα μὴ
κάμνε προτρέπων, ἕς χεῖρας ἀλάστορος ἐχθροῦ τὴν ἐμαντοῦ
προέσθαι ζῶην. οὐδὲ γὰρ πείσεις. ἀλλ' ἀνήρ ὢν καὶ αὐτός,
15 καὶ ἀκινᾶκην παρεξωσμένος, ἀγωνίσομαι τοῖς κειμένοις τοῦ γέ- C
νοῦς μου. πάντως δὲ δυοὶ πράγμασι τῆς τύχης ἠωρημένης, θά-
τερον τούτων ἐκβήσεται· ἥ γὰρ εὐκλείας βυβαίλικης ἐπιτεῦξομαι,
καὶ τοῖς παλαμναίοις ἐντελὲς παρεῖξω τὸ ἀνταπόδομα· ἥ γενναῶς
τὸ μεμορμένον ἀπολοσομαι, μαροῦ τυράννου καὶ ἀνοσίῳ ἀπαλ-
20 λαγείς.”

ε'. Ταύτην ὁ Σκληρὸς Βάρδας ἀπειληφῶς τὴν γραφὴν, καὶ ἀπογνοῦς, ὡς οὐδέτι συμβουλίας πείσει τὸν εἰς ἀπὸνοιαν ἐξ προπετείας κατολισθήσαντα, τὴν στρατιὰν κατὰ ἴλας καὶ σπείρας

14. ἀλλ' — αὐτός. Vid. supra A. lin. 11.

ius epistolae significationem ubi Phocas Bardas perspexit, respondit ad hunc modum: „Consilium rem esse optimam atque divinam probe novi, nam volumina ab antiquis hominibus conscripta ipse quoque legi: tametsi illud quidem tunc modo valere arbitror, quando medelam res admittunt. Verum, quoties extremum periculum imminet, estque aliquis ad mala ultima compulsus, tantum periculum habere arbitror consilium, quam quae minimum. Ego mecum reputans, ad quas fortunas impius atque scelestus Ioannes meam familiam redegerit, eum et Imperatorem, patrum meum, benefactorem suum, ut dormientem leonem crudeliter obruncasse, et me temere in exilium egisse, patrem autem fratremque saeve atque immaniter sine causa excacasse, vitam meam minime vitalem existimo. Noli igitur in me hortando defatigari, ut manibus scelerati inimici vitam committam meam. Nunquam tu mihi facies fidem. Quin potius viri ero ipse quoque, et accinctus gladio manibus generis mei parentabo. Omnino denique, quando inter duo extrema fluctuat fortuna, alterum eorum eveniet: aut imperatoriae dignitatis splendorem obtinebo, atque ultionem integram exigam a parricidis; aut fortiter fatum feram, ab impuro atque impio tyranno liberatus.”

5. Hanc epistolam ubi Bardas Sclerus accepit, abiecta spe, consilium revocari posse hominem ex temeritate in insaniam prolapsam, exercitu in

- A. M. 6479 διατάξας, τὴν ἐπὶ τὸ Διπόταμον ἦει. ἐκέισε δὲ ἀφικόμενος, Ind. 14
 D ἐς τὸ τοῦ Φωκᾶ Βάρδα κατασκόπους ἑξαπιναιῶς στέλλει στρατό-
 πεδον, εἰς ἐπαιτούντων σχῆμα μετασκευάσας αὐτοὺς, δηλώ-
 σοντας τὰς βασιλικὰς ὑποσχέσεις καὶ ἀμνηστίαν τῶν τολμηθέν-
 των τοῖς προηγουμένοις τῆς στρατιᾶς, καὶ προσέτι ἀπαγγελοῦν-
 τας, ὡς, εἰ μὴ τοῦ ἀποστάτου θᾶττον ἀποθῆναι, καὶ πρὸς
 βασιλεῖα σπεισοῖντο, τὸν στρατηλάτην μετὰ τῆς ὀμαιχιμίας ἐπι-
 θῆσθεσθαι καιροφυλακῆσαντα, καὶ ὡς ἀντιπάλους χηρῆσασθαι.
 οἱ δὲ, τούτων ἐνωτισθέντες τῶν λόγων, καὶ τοῦ ἐπ' ἀθῆλοις
 σκιωμάχειν ταῖς τύχαις τὰς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος δεδομένης 10
- P. 74 τιμὴς ἐλῆσθαι μᾶλλον συνοῖσον εἶναι σχεψάμενοι, νυκτὸς ἐπελ-
 θούσης, τῆς τοῦ Φωκᾶ διαστάντες ἑταιρίας, πρὸς τὸν στρατη-
 λάτην ἀπηνομοβόλησαν. ὧν οἱ προὔχοντες Ἀνδράλεστος ἦν ὁ
 Πατρικίος, αὐτανεπιὸς τοῦ Φωκᾶ, καὶ ὁ Ἀμπελᾶς Συμεών.
 Βάρδας δὲ, τὸν τούτων δρασμὸν διαγνοὺς, καὶ ὅπως ἀπροφα-
 σιστως αὐτοῦ ἀπεθῆναι ἤσχαλλεν, ὡς εἰκὸς, καὶ τοὺς
 ὑπολειφθέντας ἰκετεῖαις ἐξελιπάρει, μὴ καταπροδοῦναι λόγων αὐ-
 τὸν, καὶ ὃν συνίστορα Θεὸν καὶ ἔφορον τῶν ὄρκων πεπολήνται·
 ἀγωνίσασθαι δὲ μᾶλλον εἰς δύναμιν, καὶ οἱ δεῖνὰ πεπονθότι συν-
 Βάρασθαι· οὐδὲ γὰρ τὸν Σκληρὸν, ἔφη, αὐτοῖς ἐξισχύειν συστά-
 20 δην ἀντικαθίστασθαι, εἴγε μὴ νωθρῶς αὐτοὶ καὶ ἀνεμεινῶς χω-
 ροῖεν ἐπὶ τὸ πολεμεῖν. καὶ ὁ μὲν ἐλιπάρει ταῦτα ποτνωίμενος·
 οἱ δὲ, καὶ αὐθις τοῦ στρατοπέδου ὑπεκρέοντες, τῷ στρατηλάτῃ
 Σκληρῷ προσετίθεντο. λέγεται βαθείας ἄρτι νυκτὸς ἐνισταμένης,

3. δηλώσοντας cod. 8. Fort. χηρῆσασθαι.

alas et numeros descripto, versus Dipotamum movet. Quo cum pervenisset, in Phocae castra ex improvise exploratores mittit, mendicorum habitu, qui Imperatoris pollicitationes impunitatemque delictorum praefectis copiarum declarent, nunciantque praeterea, nisi extemplo a defectore recedant, atque cum Imperatore paciscantur; Magistrum infestum iam cum ipsius manus aggressurum, hostiumque numero habiturum. Quae cum audissent, repugantes, ex re sua esse, dignitates ab Augusto oblatas inani labori incertis fortunis anteferre, ubi nox supervenit, relicto Phocae sodalitia ad Magistrum transfugiunt. Ex his principes fuerunt Andralestus patricius, consobrinus Phocae, et Simeon Ampelas. Cognita horum fuga Bardas, quamque subito a se defecissent, graviter, ut par erat, rem tulit, remanentesque supplicibus verbis imploravit, orans, „ne cum sese proderent, tum Deum, quem testem inspectoremque sacramenti adhibuissent: quin depugnarent potius pro viribus, sibi que indigna passo opem ferrent: neque vero Sclerum satis firmum esse ad signa confereada, modo absque inertia atque desidia ipsi in aciem venirent.” Haec is precibus atque obsecratione usus: illi nihilominus ex castris elabi, ad Magistrumque se conferre non intermiserunt. Multa iam nox erat, cum fuga sociorum vehementer percult-

περιπαθῆ γενόμενον τὸν Φωκῶν τῷ δρασμῷ τῶν συνωμοτῶν, A. C. 971
 ἀγροπνεῖν καὶ ἀλύειν, εὐχαις τε τὸ θεῖον ἐξελκοῦσθαι, τὸ Δι- L. I. 2
 βιδικὸν ἐκείνο κατεπάδοντα λόγιον· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδι- Fol. 305 v.
 κοῦντάς με. ἀφηνίδιον δὲ φωνὴν ἐξ ἄερος ἐνηγεμένην αὐτοῦ τὰ
 5 ὦτα περιβομβεῖν, μὴ περαιτέρω τοῦ ψαλμοῦ χωρεῖν διακελεύου-
 σαν· ὡς τοῦ στρατηλάτου Βάρδα κατ' αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα τοῦ C
 ψαλμοῦ προεξαιτήσαντος λόγια. ἐπιτρὶς δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης
 ἐνηγηθείσης φωνῆς, θαμβηθῆναι τε τῷ καινῷ τοῦ χρησιμοῦ,
 καὶ τῆς εὐνῆς διαναστῆναι περιδιῶς, καὶ τὴν τῆς ξω φαῦσιν ἐκ-
 10 δέχεσθαι.

ς'. Ἦδη δὲ τῆς ἡμέρας σταθερῶς διανυγαλοῦσης, τοῦ ἵππου
 ἐπιβῆναι καὶ διίεμαι τὸ στράτευμα, ἑρεῖσαι τε τοῖς πεδίλοις τὸν
 ὀφθαλμόν. ἑρεῖσαντι δὲ φαντασίαν γενέσθαι ἀλλόκοτον. δόξαι
 γὰρ οὐκ ἐρυθρὰ ταῦτα τυγχάνειν, ἀκραιφνῶς δὲ μελεμβαφῆ.
 15 ἑρέσθαι τε τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἀνθ' ὅτου τὸν τοσοῦτον πλάνον
 καθυποσταίεν, καὶ μὴ τὰ τῆς βασιλείας, ἀλλ' ἰδιωτικά, αὐτῷ
 ἐπορέξειεν πέδιλα. τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι, τὰ κοκκοβαφῆ πέλειν, D
 αὐτῷ δὲ ταῦτα κατανοεῖν ἀκριβῶς συνεβούλευον. τὸν δὲ ἐπιβα-
 20 καθ' ἅπερ ἐτέλειον ἀνέκαθεν. τοῦτο δεύτερον ἀπαλοῖον οἰωνὸν ὁ
 Φωκᾶς λογιζόμενος τὸ τεράστιον, ὄρων δὲ καὶ τὴν στρατιὰν
 αὐτοῦ διίσταμένην καὶ ἀφηνιάζουσαν, ἔγνω παντὶ τρόπῳ διασώ-
 ζειν ἑαυτόν. μέσων σὺν τῶν νυκτιῶν τῶν οἰκειοτάτων τριακοσίους

3. δίκ. — μσ. Psalm. XXXIV. 1. 12. τοῖς — ἑρεῖσαντι δὲ.
 Locus corruptus in Codice: τοῖς πεδίλοις τῶν ὀφθαλμῶν. ἐρεῖσαι
 δὲ φαντασίαν.

sus Phocas, insomnis atque moestus, precibus, ut perhibetur, placare numen
 studens, Davidicum illud funderet carmen: „Iudica, Domine, nocentes me.”
 Ibi subito vocem ex aere delatam aures circumsonasse eius ferunt, qua porro
 pergere in psalmo vetaretur: adversus se Bardam Magistrum ea ipsa psalmi
 verba praeoccupasse. Quae vox postquam esset ter ab illo exaudita, pro-
 digio vaticinii stupefactum eum perterritumque e lecto surrexisset, aurorae
 lucem expectasse.

6. Die iam illustri eum conscenso equo castra peregritasse, oculumque
 in calceamenta fixisse. Id dum faceret, visionem obiectam ei esse mirabi-
 lem. Quippe non rubra illa ei apparuisse, verum ut prorsus atra. Ita in-
 terrogasse suos homines, quare commissio tanto errore non imperatoria sibi,
 sed privatae fortunae, calceamenta porrexissent. Illos contra, blattae esse:
 modo accuratius ea inspiceret. Tum ipsum coniecisse in ea oculum, ru-
 braque esse intellexisse, quemadmodum a principio fuissent. Id portentum
 iam alterum funestum omen arbitratus Phocas, simul quod videret dissiden-
 tes milites, neque dicto audientes, suae salutis quoquo modo rationem ha-
 bere statuit. Proinde nocte media hominum maxime sibi addictorum tre-

- A. M. 6479 ἐς τὸ ἀσφαλὲς ὀπλισμένους ἀνεληφώς, λάθρα τοῦ χάρακος ἔξει-
 Ind. 14 σι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ τῶν Τυράννων φρουρίον ἄγουσαν, ὃ Ἀντι-
 P. 75 γοὺς κέκληται, ἦει ὅπερ, τὸ τῆς τύχης παλλμβολον ὑφοράμενος,
 ἐκ πολλοῦ ἐκρατύνατο, οἶτον ἐν αὐτῷ καὶ παντοδαπὴν χιλὸν ἐπι-
 δαμπελευσάμενος. ὃ δὲ χῶρος, ἵνα τῷ Φωκᾷ Βάρδα ὁ συνασπι- 5
 σμὸς διαλέλυτο, Βαρδύηττα ἐκυλεῖτο ἀνέκαθεν. Βάρδας δὲ ὁ
 στρατηλάτης, τὸν δρασμὸν διαγνοὺς τοῦ Φωκᾶ, συνάμα λογά-
 σιν ἐξεπασάμενος, ἔθει διώκων. ἀλλ' αὐτοῦ μὲν διήμαρτεν,
 ἤδη τῷ φρουρίῳ ἀνασωθέντος· τῶν δὲ τούτου συνωμοτῶν ὅσους
 ζωγρίας εἴληφε, τῶν ὀφθαλμῶν ἀπεστέρησε, προστεταγμένον 10
 πρὸς βασιλείῳ ἔχων αὐτό. λέγεται δὲ τὸ χωρίον, ἵνα τοῖς ἀθλί-
 οῖς τὸ τοιοῦτον συνέβη ἀτύχημα, Τυφλοβιβάρια ὀνομάζεσθαι.
 Βέμοιγε οὖν ἔπεισι θανατίζειν, ὅπως ἐξ ἐπιτοίας τινὸς οἱ πάλα
 κινούμενοι ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως προση-
 κόντως καὶ καταλλήλως τὰς προσηγορίας τοῖς τόποις ἐτίθεισαν. 15
 ἐπεὶ λέγεται καὶ Λέοντα τὸν Φωκᾶν, τὸν πρὸς κάππου θεῖον τοῦ
 Βάρδα, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκοπῆναι ἀνηλιῶς, ὀνομάζεσθαι δὲ
 τὸν χῶρον, καθ' ὃν τὴν τοιαύτην ὑπέστη ποινήν, Ὡλλέοντα,
 Fol. 806 r. πρὸς δὲ τῆς ἀγροικικῆς ιδιωτείας κεκλήσθαι Γωλλέοντα. ἀλλὰ τὰ
 μὲν τῶν τῶν χωρία τοιαύτας ἀνέκαθεν τὰς ἐπωνυμίας εἴληφε- 20
 σαν. οὐ παρῆλκον δὲ ἴσως δόξει τὸ καὶ τὸν τρόπον τῆς τοῦ Λέον-
 τος ἐκτυφλώσεως κατὰ παραδρομὴν ἔξειπεῖν.
 C ζ. Ἄρι τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος φθινάδι νόσφ τῶν ἔνθεν

2. τῶν Τυράννων. Cedrenus II. 670. C. τὸ Τυροκοῖόν. 6. ἐκα-
 λείτο. Fort. καλεῖται. 16. κάππου cod.

centos, probe armatos, sequi sese iussit, valloque clam egressus Tyrannorum castrum versus, quod Antigus vocatur, fugere coepit. Id castellum, fortunae inconstantiam verens, iam dudum communierat, comportatis eo frumento et cuiusque modi alimentis. Locus autem, quo in loco Bardae Phocae exercitus dilapsus est, Bardaëtta nominabatur antiquitus. Inter haec Bardas Magister, Phocae fuga cognita, profectus cum lectis equitibus confestim est insecutus. Quanquam hunc quidem nactus non est, quod in castellum pervenerat incolomis: ex coniuratis autem quotquot captivos fecit, luminibus privavit, sicut erat illi ab Imperatore mandatum. Locusque, in quo miseris usu venit eiusmodi calamitas, inde dicitur Typhlovivaria appellari. Qua in re mirari subit, quemadmodum quasi quodam instinctu moti vestustī mortales apte et convenienter ex rerum eventu nomina locis posuerint. Quippe et Leoni Phocae, patruo magno Bardae, oculos crudeliter erutos esse perhibent, locumque, ubi poenam illam subierit, Oëleonta nuncupatum, Goleonta agresti consuetudine vocari. Ita loca punitionum antiquitus talia nomina invenerunt. Neque abs re fortasse videbitur, si quo pacto excaecatus fuerit Leo, in transitu demonstravero.

7. Leo Imperator cum tabe consumptus diem suum obiisset, Alexander,

μεταναστάντος, καὶ Ἀλεξάνδρου, τοῦ αὐτοῦ συναίμου, κατό- A. C. 971
 κιν ἐκείνῳ συναπελθόντος, τῆς δὲ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πρὸς τε I. I. 2
 Κωνσταντίνου, τοῦ τιθνηνομένου παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς Ἀδ-
 γούστης Ζωῆς, ἐπισφαλῶς φερομένης, Συμεῶν, ὁ τῶν Μυσῶν
 5 ἀρχηγός, ἀγῆρ τολμητίας καὶ θερμοουργός τὰ πολεμικά, πάλαι
 σφαδάζων, καὶ τὴν κατὰ Ῥωμαίων μάχην ὠδίνων, εὐκαιρίας
 δραξάμενος, λεηλατῶν οὐκ ἀνίη Μακεδονίαν καὶ Θράκην· εἰς
 ἐπόνειάν τε τὴν Σκυθικὴν καὶ συνήθη ἐπαρθεῖς, αὐτοκράτορα
 ἑαυτὸν ἀνακηρύττειν Ῥωμαίους ἐκέλευεν. οἱ δὲ, τὴν ὑπαιθρον D
 10 ἄλαζονείαν καὶ ὕβριν τοῦ Σκύθου μὴ φέροντες, τὰ ὄπλα κινεῖν
 κατ' αὐτοῦ ἔγνωσαν. καὶ δὴ Λέοντα τὸν Φωκῆν, ἀνδρεία καὶ
 τροπαλοῖς τηρικαῦτα τῶν λοιπῶν στρατηγῶν ὑπερφέροντα, ἀρ-
 χηγὸν τῆς στρατιᾶς προσθησάμενοι καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν
 ἀνεπόντες· Ῥωμαῶν δὲ, τῶν ἐμπύρων νεῶν προχειρισάμενοι
 15 ναύαρχον (Δρουγγάριον τῶν πλωτῶν τὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀφι-
 γμένον ἀρχὴν ὀνομάζουσι)· τὸν μὲν ἐκ γῆς, τὸν δὲ ἐκ θαλάσσης,
 Μυσοῖς ἐπιτίθεσθαι προῦπεψαν. περαιωθέντα δὲ τὸν Λέοντα
 καὶ τὴν Μυσίαν κατεληφότα φασὶ ἐκτόπως διαγωνίσασθαι, καὶ P. 76
 ἀναρτίθμητα πλήθη κατακόρυαι τῶν δυσμενῶν, ὡς τὸν Συμεῶν
 20 εἰς ἀπορίαν συνελαθῆναι δεινὴν, καὶ ἀμηχανεῖν ὅ,τι καὶ δράσῃ,
 καὶ ὅπως ἐκφύγῃ οὕτω θρασὺν ἄνδρα καὶ ἀκαταγώνιστον. ἦδη
 δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπειρηκότων Μυσῶν καὶ πρὸς φρυαδείαν τρε-
 πομένων, ἀγγελίαν πρὸς τινος λέγεται τῶν ὑπασπιστῶν ἀνενε-
 χθῆναι τῷ Λέοντι, ὡς ὁ Δρουγγάριος Ῥωμαῖνός αὐτοῖς ἰστίοις

frater eius, post eum item ex hac vita migrasset, imperium autem Roma-
 num sub eius filio Constantino, inter nutrices etiam tum versante, Zoëque
 Augusta, non sine difficultate administraretur, Simeon Meesorum princeps,
 homo audax belloque fervidus, iam pridem ira incitatus expeditionemque
 contra Romanos moliens, tunc opportunitatem nactus Macedoniam Thra-
 ciamque populari non intermisit: quin etiam, Scythica et consueta amentia
 elatus, Romanos Imperatorem sese renunciare iussit. Hi, apertam insolentiam
 Scythae atque arrogantiam nimime ferentes, arma sumere adversus
 eum consituerunt. Itaque Leonem Phocam, virtute atque victoriis praeter
 caeteros tum duces excellentem, copiis praefectum Domesticum scholarum
 declarant: Romanum igniferis trirēibus praeesse iubent (Drungarium rei
 navalis evectum ad id imperium vocant): alterum ut terra, alterum ut mari
 Moesiam invaderet, mittunt. Ibi Leonem, postquam transiectu facto Moesiam
 ingressus esset, acriter ferunt praeliatum, atque innumerabilem mul-
 titudinem hostium concidisse, adeo ut Simeon, magna consilii inopia affectus,
 nec quid faceret, haberet, nec quomodo effugeret et manibus ducis fortis
 adeo et invicti. Iam cum caeteri quoque Moesi animo abiecto fugam me-
 ditarentur, ecce a quodam e schola protectorum Leoni nuncius allatus dici-
 tur, Romanum Drungi praefectum solvisse ancoras, ventum in puppi habere,

A. M. 6479 ἀπάρας, κατὰ πρῶμναν ἰσταμένου τοῦ πνεύματος, ἔρωτι τυ-
 Ind. 14 ραννίδος ἀποπλέει εἰς τὸ Βυζάντιον. τὸν δέ, τῷ ἀπαισῶ τῆς
 Β ἀγγέλιος περιαλήσαντα, διαλύσαι τε τὸν συνασπισμὸν, καὶ
 νῶτα τοῖς Μυσοῖς δόντα, ἐπέγεισθαι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν,
 εἴ πως τὸν τοῦ Ῥωμανοῦ προτερήσοι ἐπίπλου, καὶ τῆς Ῥωμαί- 5
 κῆς ἡγεμονίας ἐγκρατῆς γένοιτο. τὸν δέ Συμεῶν, τὴν ἀπροσά-
 σιστον καὶ ἀλλόκοτον ἰδόντα Ῥωμαίων φηγῆν, ἐνδοιάσαι μὲν ἐς
 τὸ παραντικά, μὴ τι σκαιωρούμενον εἶη, καὶ ἄλεθρος Μυσοῖς
 ἐπισπομένοις ἐγγένηται· μαθόντα δὲ ἀνὰ κράτος φεύγειν αὐτοῦς,
 ἔπεισθαι τε, καὶ ἄπειρα πλήθη συγκόψαι ἀνηλεῶς. καὶ νῦν ἐστὶν 10
 ὄρῃν εἰσεῖτι σωρείας ὄστων παρὰ τὴν Ἀγγάλιον, καθ' ἣν ἀκλεῶς
 συνεκόπη τότε φεύγον τῶν Ῥωμαίων τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Ἄκων,
 C ἐπέπερ ὑστέρησε τῆς εἰς τὸ Βυζάντιον ἀφξείως, καὶ τῆς ἐπι-
 Fol. 306 ν.δος ἡμάρτανεν (ἔφθη γὰρ ὁ Ῥωμανὸς τὴν βασιλείον ἐστὶαν κα-
 τεληφῶς καὶ Πατῆρ Βασιλέως ἀναβῆθεις), ἐς τὴν Ἀσίαν διὰ τῆς 15
 Ἀβύδου περαιωθεὶς, πρὸς ἀπόστασιαν ἀπέκλινε, καὶ πολλὰ τῷ Ῥω-
 μανῷ καὶ τῇ πολιτείᾳ παρέσχε πράγματα, κατατρέχων, καὶ τοὺς
 ἐτησίους φόρους ἀφαιρούμενος, καὶ τοὺς ἀντικαθισταμένους χει-
 ροῦμενος. ἦδη δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ ληστρικοῦ διασκευασθέντος, καὶ εἰς
 τοῦμπαιιν αὐτῷ ὑπονοστήσαντος τοῦ βουλευμάτος, φηγαδεία χρέ- 20
 σασθαι, συλληφθῆναι τε καὶ ὡμῶς ἐκκεντηθῆναι τοὺς ὀφθαλμούς.

D ἦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως. Φωκᾶ δὲ ἐπειγομένῳ τηρικαῦτα

11. ὄστων. Vid. supra 13. D. Ἀγγάλιον. Cedrenus II. 22. Ἀλλὰ
 — Φωκᾶ δέ. Sic emendavi. In Codice est: Ἀλλὰ ταῦτα μὲν· (sic)
 Φωκᾶ τηρικαῦτα κ. τ. λ. Possis tamen quoque scribere, Ἀλλὰ τότε
 μὲν Φωκᾶ ἐκ. Vid. infra 320 recto.

passis velis Constantinopolim properare, eo consilio, ut imperium appete-
 ret. Hic vero Leonem, acerbo nuncio graviter affectum, ordines solvisse,
 et, terga Moesis dantem, iter ad reginam urbium direxisse, si forte, Ro-
 mani navigationem praeveniens, ipse moderamina invaderet rei Romanae.
 Simeonem, cum, ignarus causae, insolentem Romanorum regressum conspi-
 cerat, primo suspicionem habuisset, ne quid doli subesset, et exitium Moe-
 sis insequentibus pararetur: mox, ubi effusa fuga rueret comperisset, in-
 secutum infinitam multitudinem crudeliter occidisse. Et conspiciuntur ad
 hodiernum diem acervi ossium ad Anchialum, ubi tunc fugiens caesus tur-
 piter Romanorum exercitus est. Leo, quod serius Constantinopolim adve-
 nerat, spe deiectus (iam enim Romanus palatio occupato Pater Augusti
 proclamatus erat), in Asiam per Abydum transvectus defectionem fecit, mul-
 taque posthaec et Romano et reipublicae negotia facessivit, tum incursio-
 nibus, tum tributa annua intercipiendo, fuis qui contra nitabantur. Iam
 vero, praedatoria eius manu decursu temporis dilapsa, cum consilium con-
 tra ipsius sententiam exitum habuisset, eum fugae se commendasse, com-
 prehensumque effosis oculis crudeliter excaecatum.

8. Leonis rebellio hunc in modum conquievit. Phocam autem tunc ad

ἐπὶ τὸ φρούριον, καὶ οὐραγοῦντι τῶν ἄμφ' αὐτὸν, τῶν ἐπι- A. C. 971
 θεμένων αὐτῷ τις ἐξίππασάμενος, θρασὺς καὶ ἀγέρωχος, ἐπήει, I. L. 2
 ἐπανατείνων τὸ ἔριφος μετ' ἀπειλῶν, καὶ πλήττειν ἐπιχειρῶν. ὁ
 δὲ ἀπαλλάττεσθαι τὴν τοχίστην παρήγει, τὰς κατασχούσους αὐ-
 βτὸν τύχας εὐλαβηθέντα. δεῖν δὲ, θνητὸν ὄντα, τὸ ἕστατον
 πάντως ὑφορᾶσθαι τῶν πραγμάτων καὶ ἄπιστον, καὶ μὴ προστι-
 θέναι κακοδαιμονοῦντος ἀνδρὸς τοῖς ἀλγήμασιν ἄλγημα. ἀρκεῖν
 γὰρ τὰ περιστοιχίσαντα τοῦτον δεῖν, ἅτινα εἰς τοῦτο δυσπρα- P. 77
 γίας αὐτὸν περιήλυσαν, ὡς φηγάδα νῦν καθορᾶσθαι τὸν τῆς Ῥω-
 10 μαϊκῆς κατέρξαντα στρατιᾶς. ὁ δὲ, ἕθλον τηνώλλως τοὺς τοιοῦ-
 τούς λόγους τιθέμενος, πλησιέστερον ἦει, πλήττειν πειρώμενος.
 ὁ δὲ Βάρδας, τὴν παρηρωρημένην κορύνην μεταχειρισάμενος,
 ἀφηνιδίον τε συστραφεῖς, κατὰ τῆς κόρυθος παλεῖ τὸν ἄνθρω-
 πον· ὁ δὲ, αὐτῇ κνηῖ κατεαγείς τὸ κranιον, ἀναυδος τῇ γῆ
 15 προσαράσσειται· καὶ οὕτως ἐς τὸ φρούριον ὁ Φωκᾶς διασώζεται.
 Βάρδας δὲ, ὁ στρατηλάτης καὶ Μάγιστρος, τὸ φρούριον κυ-
 κλωσάμενος, παρήγει τῷ Φωκᾷ Βάρδα, τὴν εὐμένειαν τοῦ κρα-
 τοῦντος αἰτήσασθαι, καὶ τοῦ τειχίου κατιέναι ὡς τάχιστα. ὁ δὲ, B
 ἐπεὶ ἐς ἄμμηχανίαν ἐσχάτην καὶ δεῖνῃ ἀπορίᾳ συνελήπτο, πολ-
 20 λὰ γνωματεύσας καὶ λογισάμενος, ἔγνω ἐνδοῦναι τῇ τύχῃ, καὶ
 εἶξαι τοῖς κρατοῦσιν, εἰ ἀπάθειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν φιλότατων
 λήφοιτο. παραντίκα οὖν πίστεις ἐξαιτησάμενος, ὡς οὐδέν τι τῶν
 ἀηδῶν πείσεται, καὶ ταύτας πρὸς τοῦ Σκληροῦ εἰληφῶς, κάτει-
 σι τοῦ φρουρίου σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοισι. ὁ δὲ τούτους δεξιόμε-

5. δεῖ cod. 6. προστιθέναι. πρὸς τὸ θέναι cod.

castellum properantem, cum agmen suorum clauderet, ex insequentibus ali-
 quis, audax et protervus, proventus ante caeteros invasit, gladiumque cum
 minis elatum infligere conatus est. Is eum monet, protinus retro regredia-
 tur, praesentem suam fortunam veritus. „Debere eum, ut mortalem, ne-
 cessario inconstantiam infidelitatemque fortunae extimescere, neque ad
 aegritudines viri calamitosi novam addere. Satis malorum se circumstare,
 quae in eas se adduxissent angustias, ut qui Romanae armorum praefuis-
 set, is fugitivus nunc conspiceretur.” Hic, eiusmodi voces flocci non fa-
 ciens, propius accessit, ferire conans. Tum Bardas, arrepta casside quam
 suspensam gerebat, subito conversus hominem in galeam percussit; is, per-
 fracta simul et calvaria, voce nulla missa, in terram defertur:
 Phocas hunc, in modum in castellum incolumis pervenit. Quod cum Bardas,
 dux et Magister, exercitu circumdedisset, suasit Phocae, ut ad clementiam
 principis confugeret, deque munitione quamprimum exiret. Is, ubi erat
 ad summas angustias magnamque rerum inopiam redactus, multis agitatae
 perpensisque sententiis, fortunae cedere statuit, dominantibusque subii-
 cere sese, modo impunitatem cum suam tum carorum suorum impetraret.
 Ita evestigio fide postulata, ne quid incommodi caperet, ubi hanc a Sclero
 acceperat, una cum uxore ac liberis de castello descendit. Is eos receptos

A. M. 6479 νος ἀλόπως ἐφροῦρει, ἀναφέρει τὰ ξυναχθέντα πρὸς βασιλέα,
Ind. 14 ἐρόμενος ὅτι διέ και ποιῖν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐδήλου,

τὸν μὲν τοῦ Φωκῆ Βάρδαν, κληρικὸν ἀποκαρῆντα, ἔμια συζῶν
C καὶ τέκνοις ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ περιορίσαι· αὐτὰν δὲ, τὰς δυνάμεις

Fol. 307 r. ἀνειληφότα, ἐς τὴν Ἑδρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου διαπερῶν, 5
χειμεριούντα πρὸς τὰ ἐκεῖσε χειμάδια· ὡς, ἦρος εὐθὺς ἐπιγυνο-
μέτρου, καὶ αὐτὸν βασιλέα μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν ἐκστρατεύσαι
κατὰ Σκυθῶν· μηδὲ γὰρ τὴν τούτων ἀκάθεκτον ἕβριν καρτερῆ-
σαι λοιπόν.

9. Οὗτοι γὰρ, τὴν ἀπὸ τῆς Ἑδρώπης τοῦ στρατηλάτου 10
Βάρδα διαγρόντες ἄπαρσιν, ἐς τὴν Ἀσίαν παρὰ βασιλέως στα-
λέντος διὰ τὸν ἔναγχος ἀναρῆτισθέντα πρὸς τοῦ Φωκῆ Βάρδα
νεωτερισμὸν, καθάπερ μοι ἤδη ἐρῆθη, τὰ μέγιστα Ῥωμαίους
εἰόντο, αἰφνιδίους ἐπεξέλασεις ποιούμενοι, καὶ τὴν τῶν Μα-
D κεδόνων ληϊζόμενοι καὶ δηοῦντες ἀφειδῶς· τοῦ τὴν ἐπιστάσιαν 15
τῆς ἐνταῦθα στρατιᾶς ἐγχειρισθέντος Ἰωάννου Μαγίστρου, ᾧ
Κουρκούας ἐπώνυμον, ἐς ῥαστώνην καὶ πότους, παρὰ τὸ εἰκός,
ἀποκλίναντος, ἀπείρωσ τε καὶ ἀμαθῶς κεχημένον τοῖς πράγμα-
σι· τῷ τοι καὶ ἐς αὐθάδειαν καὶ θράσος τὰ Ῥωσικὰ ἐπήρθη φρο-
νήματα. τὴν ὑπέρανχον τοιγαροῦν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὸν 20
ἀντικρὸς προπηλακισμὸν μὴ στέγων ὁ βασιλεὺς, παντὶ σθένει κο-
λοῦειν καὶ κατασπᾶν ἠπειλετο ἐκ τοῦ οὐστάδην τούτοις συμπλέκε-
σθαι. ἐντεῦθεν καὶ τὰς ἐμπύρους τριήρεις ἐματίζειν προσέτατε,
P. 78 καὶ σίτου πλῆθος ἐς τὴν τοῦ Ἀδριανοῦ πόλιν διὰ τῶν σιτηγῶν

1. Fort. ἀναφέρει τε. 2. αἰρόμενος cod.

incolumes asservat: de pactis ad principem refert: quid opus sit facto in-
terrogat. Rescripsit Ioannes Imperator, „Bardam Phocam, clericum factum
circumtonsumque, cum coniuge atque liberis in Chium insulam amanda-
ret: ipse, abductis copiis, in Europam per Hellespontum transiiceret, in
hibernisque, quae per loca illa sint, hibernaret: nam primo vere ipsum
Imperatorem cum scholis in Scythas moturum: eorum effraenatam insolentiam
tolerare diutius se nolle.”

9. Etenim Scythae, de Bardae ducis ex Europa discessu certiores
facti, qui ob excitatam modo a Barda Phoca seditionem in Asiam ab Impe-
ratore erat missus, ut iam dictum est a me, plurimum Romanos vexabant,
incurSIONibusque derepente factis improbe diripiebant vastabantque Mace-
doniam: quod Ioannes Magister, cognomento Curcuas, cui copiarum in il-
lis partibus commissa erat cura, desidiae atque potationibus praeter modum
deditus, imperite atque imprudenter res administrabat; ex quo ad arro-
gantiam fiduciamque Russorum se crexerant animi. Quorum superbiam in-
solentiam et manifestas contumelias cum non ferret Imperator, omni vi re-
pellere et deicere properabat, praelio collatis signis facto. Proinde et
igniferas triformes onerari iussit, et comportari Adrianopolim frumentariis

πλοίων κομίζειν, καὶ χορτάσματα τῶν ὑποζυγίων, καὶ ἀποχρῶν- A. C. 971
 τα ὄπλα τῆ στρατιᾶ, ὡς μήτινος τούτων κατὰ τὸν καιρὸν τῶν I. I. 2
 ἀγώνων οἱ Ῥωμαῖοι σπανίζοιεν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο,
 Θεοδώραν, τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρο-
 5 γεννήτου παῖδα, ὃ Ἰωάννης πρὸς γάμον ἡρώσατο, κάλλι μὲν
 καὶ σώματος ὥραις οὐ τι λίαν οὖσαν ἄριπρεπῆ, σωφροσύνη δὲ
 καὶ ταῖς παντοδαπαῖς ἀρεταῖς ἀδηρίτως τοῦ θήλεος ὑπεραίρου-
 σαν. Νοέμβριος μὴν ἐνεστήκει, ἔτει δευτέρῳ τῆς τούτου ἡγε-
 μονίας, ὅτε ἡ γαμήλιος ἐτελείτο ἐστίασις. καὶ θυμηδία τις κα- B
 10 τεῖχε τὸν δῆμον ἄρδῆτος, ἀνδ' ὧν ἤθους εὐμενεῖα καὶ τρόπων
 χρηστότητι τὸ ἐπήκοον ὁ βυσιλεύς ἔθυνε· θαυμαζόμενος μύλι-
 στα, ὅτε μεγαλοπρεπῆς τις ὧν καὶ ἀρχικὸν κεκτημένος τὸ φρό-
 νημα, προσηγῆς τε καὶ ἐπιεικῆς τοῖς ὑπηκόοις ἐδείκνυτο, προ-
 χείρως τοῖς χρῆζουσιν ἐπιδαφιλεύων τὸν ἔλεον. ἀλλὰ τότε μὲν,
 15 φιλοτησίαις καὶ θεάτρων ἀμιλλαῖς τὸν δῆμον φιλοφρονούμενος,
 κατὰ τὸ Βυζάντιον διεχέμαζε καὶ τὸν τοῦ ἥρος καιρὸν ἐξεδέγετο,
 τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔξασκῶν ὁσημέραι λογάδας τὴν ἐνόπλιον κατὰ
 θύτερα δίνουσι καὶ τὴν παντοδαπὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν, ὁπό-
 ση περὰ τὴς μάχας τοῖς ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσιν ἐπινενόηται.

14. ἔλεον. Vid. supra 59. D.

navibus comeatum plurimum, itemque pabulum iumentis, et armorum quan-
 tum sat esset militibus, ne quid earum rerum dimicationis tempore Romanis
 deesset. Haec dum parantur, Theodoram, Constantini Porphyrogeniti Imp.
 filiam, Ioannes in matrimonium duxit: pulchritudine corporisque elegantia
 non ita insignem, pudore autem omnique virtutum genere mulieribus sine
 controversia antestantem. Mensis November tunc agebatur, anno altero
 principatus eius, cum nuptiarum solennia fierent. Quo tempore maior quam
 ut dici possit laetitia populum tenebat, propterea quod miti animo magna-
 que morum facilitate regebat subditos Imperator: praedicatus maxime,
 quod et magnificus esset, et indole praeditus regia; simul, quod benignum
 se et aequum civibus praeberet, liberaliter egentibus stipem erogans. Ita
 tunc, congiariis ludisque in theatro munerata plebe, Constantinopoli hiber-
 mans vernum tempus praestolabatur: lectam autem circa se manum quotidie
 in armatis utroqueversum conversionibus, in omnibusque belli meditationi-
 bus exercebat, quotquot a fortissimis viris sunt ad praesaliorum usus exco-
 gitatae.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Η.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VIII.

ARGUMENTUM.

*Ioannes Tzimiscus expeditionem contra Russos parat. Classis prope Constantinopolim lustrata ad Istrum praemittitur (Cap. 1). Ioannes, urbe relicta, castra ponit ad Adrianopolin. Oratio eius ad duces exercitus (2). Iterum oratione animos eorum confirmat (3). Ioannes in Bulgariam descendit. Proelium ad Praesthlabam (4). Praesthlaba oppugnata (5). Theodosii potissimum audacia expugnata. Rex Bulgarorum cum uxore et liberis captus (6). Postridie ars quoque vi capitur (7). Imperator Sphendos-
thlabo iterum condiciones offert (8). Quibus speritis cum exercitu progreditur: acies utrinque instruitur (9). Primum proelium ad Dorystolum. Russi in oppidum se recipiunt (10).*

A. M. 6480 α'. **Τ**ῆς δὲ χειμερινῆς κατηφείας εἰς ἐαρινὴν αἰθρῶν μεταβα-
Ind. 15
A. C. 972 λούσης, τὸ σταυρικὸν σημεῖον εὐθὺς ἄρας ὁ βασιλεὺς, κατὰ τὰν
I. I. 3 Ταυροσκυθῶν ἠπέλεγτο. καὶ δῆτα τῶν ἀνακτόρων ἔξαναστὰς,
P. 79 τῷ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ κατὰ τὴν Χαλκῆν τιμωμένῳ σηκῆ
Fol. 307 v. πρόσεισι, τὸ θεῖον ἔξευμενισόμενος. ὄνπερ ἀθρήσας ἰστανωμέ-5
νον εὐκτῆριον, μόλις πον πεντέκαιδεκα χωρεῖν ἔνδον ἄνδρας δυ-
νάμενον, σκολιὰν τε καὶ δυσπρόσοδον, ὥσεί τινα ἐλικοειδῆ λα-
βύρινθον ἢ κρησφύγετον κεκτημένον τὴν ἄνοδον, ἔξαιτῆς ἐγκε-

1. **H**iberno squalore in vernam mutato serenitatem, Imperator, sublato statim crucis vexillo, adversus Tauroscythas iter maturavit. Ita sacro li-
mine egressus ad Servatoris Christi sacellum, quod in Chalce veneramus, numen placaturus accessit. Id oratorium angustum esse conspicatus, homi-
nesque vix quindecim capere intus posse, flexo et difficili, labyrinthi tor-
tuosa gurgustive instar, ascensu, evestigio in maius sanctiusque a funda-

λεύεται ἐς τὸ μεγαλειότερον καὶ εὐαγέστερον ἐκ βύθρων τοῦτον A. M. 6180
οικοδομεῖν, τῶν γεισῶν αὐτὸς σχηματίσας τὸν περιμετρον· ὃν Ind. 15
εἰς τοῦτο κάλλος, εἰς ὃ νῦν ὁράται, καὶ μέγεθος ἢ ἐκείνου ἕξ A. C. 972
ἐπιπολάσ τινὸς σπουδῆ καὶ ἐπίσκοπῆς ἤγειρεν. ἐντεύθεν εἰς τὸν L. I. 3
5 θείον καὶ περιψυστον νεῶν τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἀφικόμενος,
ἄγγελόν τε αὐτῷ δοθῆναι ἔξαιτησόμενος, προπορευόμενον τοῦ
στρατοῦ, καὶ τὴν ὁδὸν κατευθύνοντα, εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις
τιμώμενον τῆς Θεομήτορος οἶκον λιτανεῶν ἐπιφοιτῆ. κἀνταῦθα
δὲ ἰκετηρῆσαι τὸ θείον, ὡς τὸ εἶκος, ἐξιλεωσόμενος, ἄνευσιν
10 ἐς τὰ ἐκείσε ἀνάκτορα, τὰς πυρφόρους τριήρεις δψόμενος, τα-
κτικῶς πρὸς τὸ τοῦ Βοσπόρου σαλευούσας προκόλιπον, ᾧ καὶ
ἐπίνειον ταῖς φορτίσι καθέστηκεν εὐορμον καὶ εὐγάληρον, ἐς καμ-
πὴν ἠρέμα μέχρι τῆς γεφύρας καὶ τοῦ κατ' αὐτῆς εἰσβάλλοντος C
ποταμοῦ ἐκτεινόμενον. τὴν γοῦν μετ' ἐμπειρίας καὶ κόσμου τῶν
15 τριηρῶν εἰρεσίαν καὶ ἕμιλλαν ὁ βασιλεὺς θεασόμενος (ἐτύγγαρον
δὲ ὑπὲρ τὰς τριακοσίας, συνάμα λέμβοις καὶ ἀκατίαις, ἃ νῦν
γαλέας καὶ μονῆρια κοινῶς ὀνομάζουσι), φιλοφρονησόμενός τε
τοὺς ἐρέτας καὶ τὸ περὶ αὐτὰς στρατιωτικὸν ἀργυρίου διανομῆ, P. 80
ἐς τὸν Ἰστρον ἐκπέμπει, τὸν τούτου πόρον φρονήσοντα, ὡς
20 μὴ ἐνὸν εἶη τοῖς Σκύθαις, ἐς τὴν σφῶν πατρίδα ἐκπλεῖν καὶ τὸν
Κιμμέριον Βόσπορον, εἶγε πρὸς φυγὴν ἀποκλίνοιεν. λέγεται δὲ
τὸν Ἰστρον ἓνα τῶν ἕξ Ἐδέμ ἐκπορευομένων εἶναι ποταμῶν, τὸν
ἐπικεκλημένον Φισῶν, ἐκ τῆς ἕω μὲν ἐκδιδόμενον, ὑποδύμενόν
τε κατὰ γῆν ἀμηχάνῳ τοῦ δημιουργοῦ σοφίᾳ· καὶ αὐθις ἐκ τῶν

2. αὐτὸ cod. Paulo post malim τὴν s. τὸ περιμετρον, et κάλλους —
μεγέθους, aut τοῦτο τὸ κ. 7. ἐν. ἐκ cod.

mentis aedificari iussit, murorumque ambitum ipse figuravit: quem in eam, quae adhuc videtur, speciem et amplitudinem velut aliquo afflato divino solertia eius et inusum excitavit. Inde in coelestis Sapientiae divinum atque illustre templum perrexit: ex quo, angelum dari sibi precatus, qui exercitui anteiret viamque dirigeret, in aedem Matris Dei in Blachernis cultam cum hymnorum cantu transit. Ibi quoque precibus divino numine rite placato, in palatium, quod ibidem est, ascendit, igniferas triremes inaspecturus. Stabant ordinatim in sinu Bospori, ubi portus onerariarum tutus et tranquillus subest, molli flexu ad pontem usque flumenque, quod ibi in mare transit, pertinens. Triremium navigationem et certamen, usu militari atque ordine facta, ut spectavit Imperator (erant autem navigia plus CCC, adiunctis actuariis et scaphis, quas nunc galeas et moneria vulgo vocant), remiges et propugnatores donativo auctos ad Istrum emisit ad traiectum fluminis asservandam, ut Scythia, si forte se fugae darent, domum inque Cimmerium Bosporum renavigandi facultas auferretur. Istrum unum de fluviiis perhibent ex Edeem profluentibus, Philon cognomento: eum, ex Oriente ortum, rursus summa divini aedificatoris sapientia sub terram condi: post denuo e montibus Cel-

A. M. 6480 Κελτικῶν ὄρεων ἀναπιδύοντα, ἐλισσόμενον τε διὰ τῆς Εὐρώπης,
Ind. 15 καὶ, εἰς πέντε τεμνόμενον στόματα, τὸν ῥοῦν ἐσβάλλειν παρὰ
τὸν Πόντον, ὃς Εὐξείνος ὀνομάζεται. τινὲς δὲ Φισῶν τὸν τῆν
Ἰνδικὴν τέμνοντα γῆν τυγχάνειν, ὃν καὶ Γάγγην κυκλήσκων εἰώ-
θασι, παρ' ᾧ ἔξευρῖσκειται ὁ λίθος ὁ σμάραγδος. 5

B β'. Ἄλλ' αἱ μὲν τριήρεις τοῦτον τὸν τρόπον ἐπὶ τὸν Ἴστρον
Fol. 308 r. ἀνήχθησαν. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας,
ἐς τὴν Ἀδριανοῦ σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι παραγίνεται. ἦν
Ὁρέστην φασὶ πολλοὶ τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτε τὸν πλάνον
ἐπέστη μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Κλυταιμνήστρας, τῆς ἰδίας μητρὸς· 10
ἐξ ἐκείνου τε Ὁρεστιάδα κεκλήσθαι τὸ πρότερον. Ἀδριανὸν δὲ
αὐθις τὸν αὐτοκράτορα, Σκύθαις μαχόμενον, ἕλῳναί τε τῇ
θέσει τῆς χώρας, καὶ ταύτην ἐχυροῖς περιβόλοις τειχίσαι, καὶ
C Ἀδριανοῦ ὀνομάσαι. ἐνταῦθα δὲ ὁ βασιλεὺς ἀφικόμενος, ἀνα-
μαθὼν τε πρὸς τῶν σκοπῶν, ὡς ἐπάγουσαι εἰς τὴν τῶν Μυσῶν 15
δυσέμβολοι καὶ ἴσπενωμένοι ἀταρπιτοί, ἧς καὶ κλεισοῦρας, διὰ
τὸ οἰοῦναι κατακεκλεισθαι, κατονομάζουσαι, παρὰ τῶν Σκυθῶν
οὐ παραφυλάττονται, τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους συναγχο-
χῶς, ἔλεξε τοιαύτῃ· „Ὀμιμη μὲν, ὃ σοστρατιῶται, Σκύθας τὴν
ἡμετέραν ὡς αὐτοὺς ἐκ πολλοῦ προσδοκῶντας ἤφιξιν, παντὶ σθένε 20
νετὰ ἐπικαιρότατα καὶ στενώτατα, δυσπρόσοδά τε, τῶν ἀταρ-
πιτῶν, θρηγχοῖς τισι καὶ ἐρχοῖς συγκαίσειαι, ὡς μὴ εὐπετῶς
ἡμῖν εἴη εἰς τὰ πρόσω εἰσιτητέα. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ Θείου Πάσχα
D ἐπέλευσις ἔσφηλε τοῦτους, προκατασφαλίσασθαι τὰς ὁδοὺς καὶ

5. σμάραγδος. Vid. Genes. II. 12. 6. Ἄλλ' αἱ μὲν. Ἄλλὰ
μὲν cod. 14. δέ. Fort. δῆ.

tis eructatur per Europam volvi, et, in quinque capita fiasum, in Pontum influere, qui Buxinus nominatur. Alii Phisonem arbitrantur flumen quod Indiam intersecet, Gangem vulgo vocatum, ubi amaragdus lapis invenitur.

2. Triremes dum sic ad Istrum adnavigant, Ioannes Imp., ab urbe profectus, Adrianopolim omnibus copiis venit. Hoc oppidum ab Oreste Agamemnonis F. cum post Clytaemnestrae matris caedem ex errore substitisset, conditum esse demonstrant: inde prius Orestiadem appellatum fuisse. Posterius Adrianum Caesarem, cum Scythias bellantem, situ loci captum, propugnaculis firmis communisse, atque Adrianopolim nominasse. Eo postquam Imperator pervenit, ab exploratoribus certior factus est, tramites in Moesiam agentes, difficiles illos quidem et perangustos, quos inde Clisuras, quod quasi clausi sint, vocant, a Scythias minime custodiri. Quare convocatis centurionibus et tribunis in hunc est modum locutus: „Existimabam, commilitones, Scythas, nostrum ad ipsos adventum iamdiu exspectantes, omni opera opportunitates angustiasque saltuum et viarum septis vallisque interclusisse, ne sine difficultate ultra progredi possemus. Nunc, quandoquidem divini Paschatis adventus in causa illis fuit, quo minus praeseptis

ἀπειρῆσαι τὴν ἡμῶν πάροδον, μὴ πεισθέντας, ὡς καταλιπόντες A. C. 973
 ἡμεῖς τὰ τῇ μεγάλῃ ἐφορῇ ἐφεπόμενα, λαμπροφορίας, καὶ προ- L I 3
 ὄδους, καὶ τρυφᾶς, καὶ θέατρα, περὶ πόνους καὶ ταλαιπωρίας
 πολέμων ἐναποκλίνομεν, δοκεῖ μοι ἄριστα πράξειν, εἰ ἑξαυτῆς
 5 ὑαρίψασωμεν τὸν καιρὸν, καὶ ὡς ἔχομεν τάχους ἐνσκευασάμενοι,
 τὴν ἐστενωμένην ὁδὸν παροδεύσωμεν, πρὸ τοῦ Ταυροσκύθας
 αἰσθῆσθαι τὴν ἡμῶν ἔφοδον, καὶ εἰς ἄλλκην κατὰ τὰς δυσχωρίας
 ὁρμηῆσαι. εἰ γὰρ προτερήσομεν τὴν τῶν ἐπισφαλῶν χωρίων διά-
 βασιν, καὶ ἀπροσδόκητοι τούτοις προσβάλωμεν, οἴμαι (σὸν Θεῷ
 10 δὲ εἰρησθῶ), αὐτοβοεῖ καὶ τὴν πόλιν Πρωισθλάβαν αἰρήσειν, ἧ P. 81
 Μνυσοῖς ἐστὶ τὰ βασιλεια· ἀκεῖθεν ὁρμώμενοι, ῥᾶστα τὴν Ῥω-
 σικὴν ἀπόνοιαν καταγωνισόμεθα.”

γ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ βασιλεὺς, τοῖς δὲ γε στρατη-
 γοῖς καὶ ταξιάρχοις ἄκαιρος ἐδόκει τασι τὰ ῥηθέντα τόλμα, καὶ
 15 τηράλλως θράσος ἐς ἀπόνοιαν ἐκπίπτον ἀλόγιστον, ὑπερισκέπτως
 τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν διὰ σηραγγίδους καὶ κρημνῶδους ὁδοῦ
 διαβιβάζειν ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς προτρεπόμενα. ἐφ' ἱκανὸν οὖν
 χρόνον σιωπῶντων αὐτῶν, ἀναλαβὼν αὐθις καὶ ἀνοιδήσας ὁ αὐ-
 20 τοκράτωρ φησὶν· „Ὅτι μὲν τὸ μὴ λελογισμένως παρὰ τοὺς πολέ-
 μους χωρεῖν, ἀλλ' αὐθαδῶς καὶ θρασέως, κίνδυνον εἴωθεν ὡς B
 μάλιστα προξενεῖν καὶ πανολεθρίαν ἀνήκεστον, ἐπίσταμαι καὶ αὐ-
 τὸς, ἐκ νεότητος ταῖς μάχαις ἀναστραφεῖς, καὶ πολλὰ τρόπαια,
 καθὼς ἴστε, καὶ νίκας ἀναδησάμενος. ὅτι δὲ, ἐν οἷς ὁ καιρὸς, ὡς

9. προσβάλωμεν. Nota hic aoristum subiunct. pro futuro. 19. Fort. πολεμίου. 22. ἀναστραφεῖς. Sic cod. Fort. ἀνατραφεῖς, innuitus.

itineribus transitum nostrorum prohiberent, minime arbitrati, nos, relictis quae magnum festum consequantur lustrationibus, pompis, lautitiis, ludis, ad belli labores molestiasque conversum iri, videtur mihi quidem optimum factu, oblata facultate confestim uti, priusque armis confestim captis angustias transmittere, quam Tauroscythae, adventu nostro cognito, vi saltus obtineant. Quod si praecepimus locorum periculosorum transitum, inopinantesque illos adorimur, spe ducor (pace numinis dixerim), primo impetu vel Praesthlabam oppidum, Moesorum regiam, teneri posse: unde ultra progressi vesaniam Russicam facile comprimemus.”

3. Haec Imperator cum diceret, magistris militiae tribumisque militum oratio eius intempestivae fiduciae audaciaeque plena visa est, temere in factum demens erumpentis, quod imprudenter Romanas copias saltuoso arduoque itinere externam in terram traducere suaderet. Quare, cum aliquandiu conticissent, instaurato sermone Imperator indignans, „In dimicationes,” inquit, „ita venire, ut minus iudicio quam impetu et temeritate ducere, id quanta pericula afferre solet quamque insanabiles plagas, cognitum et ipse habeo, e pueritia in praeliis veruatus, palmasque non unas, quod scire vos arbitror, et victorias consecutus. Sed quando fortuna, in

A. M. 6480 ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἔσθηκως, μὴ κατὰ γνώμην χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
 Ind. 15 δίδωσι, δεῖ που τοῦτον προαρπάξαι, καὶ τὰ οἰκεία εὖ τίθεσθαι,
 Fol. 308 v. συνθήσεσθαι μοι δοκῶ καὶ αὐτοδς, ἐμπειρίαν πολλὴν ἀναλεξα-
 μένους ἐκ τῆς ἀλλεπαλλήλου καὶ ἑτεροκλινοῦς τῶν πολέμων ῥοπῆς.
 εἴ τι οὖν μοι πείθεσθε τὰ λόγια συμβουλευόντι, ἕως οἱ Σκύθαι 5
 πρὸς ῥοστώνην ἀναπετώκασι, μήπω τὴν ἡμῶν αἰσθόμενοι ἄφι-
 Cξιν, ἀρπάσωμεν τὸν καιρὸν, καὶ ἡ νίκη τῇ διαβάσει τῆς κλει-
 σούρας συνέχεται. εἰ γὰρ διαβησεῖόντας ἡμῶς αἰσθόιντο, καὶ
 εἰς ἀντίπαλον ἐπὶ τῶν στενωπῶν ἀντιτάξοιντο φάλαγγα, οὐκ εἰς
 καλὸν ἡμῶν τελευτήσει τὰ πράγματα, ἀλλ' εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμη-10
 χανίαν δεινῇ. ἐπιβήσαντες οὖν τοὺς θυμούς, καὶ λογισάμενοι,
 ὅτι Ῥωμαῖοί ἐστε, οἱ τὸ ἀντίξουν ἕπαν τὸ πρόσθεν ὄπλοις κατα-
 στρεφόμενοι, ἔπεσθε τὴν ταχίστην, τὴν σφῶν ἀρετὴν ἐπὶ τῶν
 ἔργων ἐπιδεικνύμενοι.”

δ'. Ταῦτα εἰπόν, καὶ ἀριπρεπεῖ παντευχία καθοπλισθεῖς, 15
 ἐφ' ἵππου τε γαῦρον καὶ σοβαροῦ ἐπιβύς, καὶ δόρυ ἐπωμισάμε-
 Dνος μήκιστον, ἀπήρχειτο τῆς ὁδοῦ, προπορευομένην ἔχων τὴν
 τῶν λεγομένων ἀθανάτων φάλαγγα, τεθωρακισμένην ἐπιεικῶς·
 εἶποντο δὲ αὐτῷ ὁπλῆται μὲν τῶν ἀλκιμωτάτων πρὸς τοῖς μυρίοις
 πεντακισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ μύριοι καὶ τρισχίλιοι. τὸ δὲ λοιπὸν 20
 στρατιωτικὸν μετὰ τοῦ θητικοῦ, φέρον τὰς ἐλεπόλεις καὶ τὰς
 παντοδαπὰς μηχανὰς, βύδην ἐξόπισθεν εἶπετο, ἅμα τῷ προέ-
 δρῳ Βασιλεῖω, ᾧ τὴν τούτων ὁ βασιλεὺς ἐπέτρψε πρόνοιαν.
 ἐπεὶ δὲ τοὺς ἐπισφαλεῖς καὶ κρημνώδεις τόπους διώδενε παρὰ πᾶ-

1. ξυροῖς cod.

novaculae acie constituta, ad arbitrium agere non permittit, tunc audacter
 arrepta illa rem geri oportere, id ne ipsi quidem, opinor, negabit, qui ma-
 gnam peritiam ex incerto ancipitique bellorum eventu collegistis. Quare,
 si quid mihi creditis meliora suadenti, dum Scythae desidia se dant, nec-
 dum de adventu nostro cognorunt, rapiamus occasionem, et transitum faucium
 victoria consequetur. Nam, si intellexerint nos transmittere velle, spe-
 perque angustiis infesta acie constiterint, vereor ut exitum optabilem res
 habeat, neve in discrimen potius difficultatemque summam adducatur. Pro-
 inde facite ut fortem animum habeatis, reputantesque Romanos vos esse,
 qui adversarios omnes olim armis subegerint, cito sequimini, virtutem ve-
 stram factis declarantes.”

4. Hac habita oratione, insigni armatura munitus, incessoque generoso
 atque acri equo, lanceam praelongam humero gerens, vias se dedit, prae-
 euntem habens Immortalium quos vocant egregie loricateam cohortem: pone
 sequebantur legionariorum fortissimorum millia quinque et decem, equitum
 tredecim millia. Reliquus exercitus cum impedimentis et calonibus, hele-
 poles et cuiusque modi machinas vehens, lento gressu retro sequebatur, cum
 Basilio praeside, cui Imperator horum curam commiserat. Ita, ubi praeter
 omnium opinionem periculosa et praerupta loca transiverat, itinere raptim

σαν ὑπόνοιαν, τὸ σύντονον ἐπισχὼν τῆς πορείας, ἐπὶ τινος ἔχου- A. C. 972
 ροῦ γηλόφου ἐκ τοῦ θατέρου μέρους παραβρέοντα ἔχοντος ποτα- I. 1. 3
 μόν, ὑδάτων πληθῶραν ἐπαγγελλόμενον, τὴν τε ἵππον καὶ τὸν P. 82
 στρατὸν διανέπασεν. ἄρτι δὲ σταθηρᾶς ἡμέρας ἀπαναζούσης,
 8 διαναστῆς, καὶ ἐς βαθείας φάλαγγας διατάξας τὸ στράτευμα,
 τὴν ἐπὶ Πραισθλάβας ἦει, θαμινὰ τὰς σάλπιγγας τὸ ἐνύλιον
 ἐγκλευσάμενος ἐπηγεῖν, ἀλαλάζειν τε τὰ κύμβαλα, καὶ τὰ τύμ-
 πανα παταγεῖν. ἐντεῦθεν βοή τις ἄβήητος ἀνεδίδοτο, συνεπη-
 χούτων τοῖς τυμπάνοις τῶν ἐκείσε ὁρέων, καὶ ἀντικτυπούντων τῶν
 10 ὄπλων, καὶ τῶν ἵππων χρομετιζόντων, τῶν τε ἀνδρῶν ἀλλήλοις
 ἐκβοώντων καὶ πρὸς τὴν μάχην ἐπιβρώνκόντων, ὡς τὸ εἰκός. B
 Ταυροσκύθας δὲ, τὴν τοῦ στρατοπέδου μετ' ἐμπειρίας ὡς αὐτοὺς
 ἀδρήσαντας ἐπεξέλασιν, ἀμηχανία καὶ δέος ἦρει, τῷ ἀπροσδοκῆ-
 τῷ καταπλαγέντας τοῦ πράγματος. ἀλλὰ καὶ ὡς σπουδῇ τὰ ὄπλα
 15 ἀρπάσαντες, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἐπωμισάμενοι (ἐρμυνοὶ δὲ οὗτοι, Fol. 309 r.
 καὶ ἐς τὸ ἀσφαλὲς ποδήρεις ἐξειργασμένοι πεποληται), ἐς καρτε-
 ρὸν ἀντικαταστάντες συνασπισμὸν, ἐπὶ τὸ πρὸ τοῦ ἄστεος ἵπ-
 πήλατον πεδίον Ῥωμαίοις ἀντεπήσαν, δίκην θηρίων βρυχώμε-
 νοι, καὶ καινὴν καὶ ἀλλόκοτον προῖκμενοι ὠρυγῆν. Ῥωμαῖοι δὲ,
 20 συμβαλόντες αὐτοῖς, ἐβρωμένως ἐμάχοντο, καὶ ἄξια πολέμων C
 ἔργα εἰργάζοντο, τῆς μάχης ἰσοπαλοῦς ἀμφοτέροις γεγενημένης.
 ἐνταῦθα τοῖς ἀθανάτοις ὁ βασιλεὺς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Σκυ-
 θῶν κέρας μετὰ ἑύμης εἰσβύλλειν ἐγκλεῖνται. οἱ δὲ, προβαλόν-

1. ὑπόνοιαν. Nota voces πρόνοιαν et ὑπόνοιαν mire vicinas, ob negligentiam vel inopiam scriptoris. 2. παραβρέοντος cod.
 3. ἐπαγγελλόμενος cod. 8. παταγεῖν. Vid. supra 22. B.
 13. ἀδρήσαντας. Inde firmatur coniectura mea supra 66. C.
 17. συνασπισμῷ cod.

confecto substitit; inque colle natura munito, qui ab utroque latere habebat praeterlabens copiamque aquarum praebens flumen, equitatum et militum ab itinere refecit. Postero die de multa luce movet castra, et exercitum in profundas phalanges disposito, Praesthlabam contendit. Lituis frequenter classicum concini, cymbala percuti, tympana pulsari imperat. Tum ineffabili fremitu cuncta retonant. Admurmurant tympanis iuga regionia, concrepant arma, hinnunt equi, conclamant milites, sequae ad praelium de more incitant. Tauroscythas, exercitum cum usu militari adventantem conspiciatos, cum res praeter opinionem accidisset, dubitatio timorque tenuit. Arma nihilominus celeriter ceperunt, scutisque in humeros sublatis (ea autem et perfirma sunt, et, quo melius tegant, ad pedes pertinent), conferta acie in equitabili ante oppidum planitie Romanis obviam se obtulerunt, belluarum ritu rugientes, sublato absono vastoque ululatu. Praelio commisso fortiter pugnant nostri, facinora bellica mirabilia efficiunt. Cum diutius pari Marte dimicaretur, Imperator Immortales sinistrum Scytharum cornu cursu incitato adoriri iubet. Hi, equos calcaribus incendentes, lauceis in-

A. M. 6480 *τες τοὺς ἄκοντας, καὶ σφοδρῶς τοῖς μύουσι τοὺς ἵππους κεντρί-*
 Ind. 15 *σαντες, κατὰ τούτων ἤλυνον. Σκῦθαι δέ, ἅτε πέλταιροι χη-*
ματίζοντες· οὐδὲ γὰρ ἀφ' ἵππων εἰθισμένον ἐστὶν αὐτοῖς ἀγωνί-
ζεσθαι, ὅτι μὴδὲ πρὸς τοῦτο γυμνάζονται· οὐχ ὑπήνεγκαν τὸν
τῶν Ῥωμαίων δορατισμὸν, ἀλλ' ἐκκλίναντες εἰς φυγὴν, ἐπὶ τὸν 5
τοῦ ἄστεος περίβολον συνεκλείοντο· οὗς ἐπισπόμενοι Ῥωμαῖοι
ἀνηλεῶς ἔκτεινον. φασὶ γὰρ παρὰ ταύτην τὴν προσβολὴν ὀκτα-
μισχιλοὺς πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀναιρεθῆναι Σκυθῶν.

D *έ. Οἱ δὲ περιλειφθέντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἕστυ συνεκλείσθη-*
σαν, ἐκ τῶν ἐπάλξεων ἄνωθεν ἐβῶμένως ἠκροβόλλοντο. τῆρι-10
καῦτι λέγεται καὶ τὸν Πατρικίον Καλοκύρην, τῇ Πραισιθάβῃ
ἐπιχωριάζοντα, ὅσπερ τὴν Ῥωσικὴν πανοπλίαν κατὰ τῶν Μινωῶν
τὸ πρόσθεν, ἤπερ μοι ἤδη ἐβῶθη, κελίηκεν, αἰσθόμενον τὴν
τοῦ αὐτοκράτορος ἄφιξιν (οὐδὲ γὰρ ἐνὴν λανθάνειν, τῶν βασι-
λικῶν παρασήμων τῇ στιλπνότητι τοῦ χρυσοῦ ἀβῶθητον ἐκπεμ-15
πόντων μαρμαρυγῆν), λαθραῶς ὑπὸ νύκτα βαθεῖαν ὑπέξειλθεῖν

P. 83 *τε τοῦ ἄστεος καὶ ὡς τὸν Σφενδοσθλάβον ἀφικέσθαι, αὐτοῦ που*
παρὰ τὸ Δορύστολον (ὃ τὰ νῦν Δρίστα καλεῖται) πανουδὶ δια-
τριβοντα. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ Καλοκύρης ἀπέδρασε, Ῥωμαίους δέ
ἢ νῶς ἐπέλθοῦσα τῆς μάχης ἐπέσχεν. ἄρι δὲ κατὰ τὴν ὕστεραίαν 20
καὶ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς μετὰ τῶν ἐλεπόλεων ἀφγυμένης (ἡμέρα
δὲ ἦν ἡ καλουμένη μεγάλη πέμπτη, καθ' ἣν ἐπὶ τὸ πάθος μολῶν
ὁ Σωτήρ τὰ σωτήρια τοῖς μαθηταῖς μετὰ τὸν μυστικὸν δέπνον
διδάγματα ἐξεπαίδευσε), πρῶτ' ἔθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐξανα-

18. Fort. Δρίστρα. Infra 86. B. Δρῆστρα (sic) cod. 22. πέμ-
 πη cod.

festis in hostes se permittunt. Quorum cuspides cum Scythae, ut pedites, sustinere non possent: neque enim praeliandi ex equis consuetudinem habent, neque ea in re exercentur: fugae se mandant, inque oppidi moenia se concludunt: quos insecuti Romani nulla misericordia conciderunt. Hac impressione interfectos esse aiunt Scythas octies mille quingentos.

5. Qui superfuerant, ii in oppidum inclusi e muris deque loco superiore telis coniectis fortiter resistebant. Eodem tempore Calocyrem Patricium Praesthlabae commorantem, quem armaturam Russicam olim in Moesos commovisse superius dixi, cum de Imperatoris adventu cognovisset (qui ob insignia principatus latere non poterat, fulgore auri divinam lucem diffundentia), clam adversa nocte oppido elapsus esse aiunt, adque Sphendosthlabum propter Dorystolum (quae nunc Dristra vocatur) cum omnibus copiis subsidiantem pervenisse. Elapso Calocyre, Romanos nox superveniens a pugna revocavit. Reliquis copiis una cum machinis postero die consecutis (qui dies erat qui vocatur Feria quinta maxima, qua ad passionem gradientis Servator servantia post mysticam coenam praecepta discipulis fudit), mane Ioannes Imperator castris egressus aciem legionum cuneo

στὰς καὶ εἰς ἀφραγῆ συνασπισμὸν διατάξας τὰς φύλαγγας, πειω- A. C. 972
 νίσας τε τὸ ἐνούλιον, τῷ τελεῖ προέβαλεν, ὡς αὐτοβοεὶ αἰρή- B I. I. 8
 σων τὴν πόλιν. ῥῶς δὲ καὶ αὐτοὶ πρὸς τοῦ σφῶν παρακροτού-
 μνοι στρατηγῶ (Σφένκελος δὲ ἦν οὗτος, ὃ τρίτην ἔχων τιμὴν
 5 παρὰ Σκύθαις μετὰ γε Σφενδοσθλάβον· ἐκείνος γὰρ ἀπάντων
 κατῆρχεν), ἐκ τῶν ἐπάλλεων ἀντετάξαντο, καὶ Ῥωμαίους ἐπιόν-
 τας κατὰ τὸ ἐνὸν ἡμόνοντο, ἀκόντια, καὶ βέλη, καὶ λίθους
 χειροπλήθεις ἐπαφιέντες ἄνωθεν. Ῥωμαῖοι δὲ, τοῖς τε τόξοις
 καὶ πετροβόλοις ὄργανοις, σφενδόταις τε καὶ ἀκοντοῖς θάμινά- Fol. 309 v.
 10 τερον κἀνωθεν βάλλοντες, ἀνείργον τοὺς Σκύθας, βιαζόμενοι,
 καὶ μὴ ἔυντες ἀδεῶς προκίπτειν ἐκ τῶν ἐπάλλεων, ὃ δὲ αὐτοκρά-
 τωρ, γεωνότερον ἐμβόησας καὶ τῷ περιβόλῳ τὰς κλίμακας προσ- C
 ερδεῖν ἐγκελυσάμενος, ἐπέβρωσε τῇ βοῇ τὴν πολιορκίαν, ἐκθύ-
 μως ἐπ' ὄψει βασιλέως ἀπάντων διαγωνιζομένων, καὶ τιμὰς
 15 ἀναλόγους τοῖς πόνοις τοπαραυτικά πρὸς αὐτοῦ προσδοκῶντων
 ἀπολοῖσθαι.

ζ'. Ῥωμαίων δὲ ἐπιβρισάντων καὶ τοῖς τελεῖσι προσπελα-
 σάντων τὰς κλίμακας, ἐνταυθὰ τις γενναῖος νεανίσκος, ἄρτι
 πορσαῖς θριξίν ἐπιγνοῶζων τὴν γένον, ἐκ τῆς τῶν Ἀνατολικῶν
 20 ὀρμώμενος γῆς, ᾧ Θεοδόσιος ὄνομα, Μεσονύκτης ἐπικλήσις,
 θάτερον μὲν τὸ ξίφος σπασάμενος, τῇ λαῖᾳ δὲ τὴν ἀσπίδα ἐπὲρ
 κεφαλῆν ἀνατείνας, ὡς μὴ βάλλοιτο ἄνωθεν παρὰ τῶν Σκυθῶν,
 διὰ τῆς κλίμακας ἄνεισιν· ἀγχοῦ δὲ γενόμενος τῆς ἐπάλλεως, D
 καταστοχῆσας τοῦ προκίπτοντος Σκύθου καὶ τοῦτον ἄμνημοί-

24. καταστοχῆσας. Sic cod., et statim post, Σκυθοῦ.

conferto instruxit: classicum cani lussit, ad murumque copias admovit, op-
 pidum uno impetu expugnare tentans. Russi et ipsi a suo duce incitati (is
 erat Sphencelus, tertio apud Scythas post Sphendosthlabum loco: hic enim
 omnibus praeerat), post pinnas constituti, Romanos subeuntes pro viribus
 reprimunt, iacula, sagittas, saxa manualia de superiore loco fundunt. Con-
 tra nostri succedentes, arcubus, tormentis, fundis, pilis magnopere usi,
 Scythas vi adhibita submovent, ut impune prospiciendi de pinnis potestas
 esset nulli. Ipse Imperator, contenta voce scalas ad murum poni iubens,
 hortatu non mediocriter vim oppugnationis auxit, neque erat quisquam qui
 non in principis conspectu fortiter pugnaret, praemiaque laboribus respon-
 dentia statim ab illo relaturum se speraret.

6. Instantibus Romanis scalasque ad muros admoventibus, adolescens
 impiger ex regione Orientis, rutila iam lanugine genam adumbrans, Theo-
 dosius cognomento Mesonyctes, districto altera manu gladio, altera scuto
 supra caput sublato, ne a Scythia missilibus deiectis feriretur, per scalam
 ascendit; cumque ad pinnas appropinquasset, Scytham prospicientem se-
 que hasta repellentem appetens in cervicem percussit, ut abscisum eius ca-

- A. M. 6480 *νον τῷ δόρατι, παiei κατὰ τοῦ τένοτος· ἀπαραχθεῖσα δὲ ἡ*
 Ind. 15 *κεφαλὴ σὺν τῇ κόρουδι ἔξω τειχῶν πρὸς ἔδαφος ἐσφαιρίζετο· Ῥω-
 μαῖοι δὲ τῷ καινῷ τοῦ δράματος ἐπηλύαξαν, καὶ συχνοὶ τοῦ
 πρώτως ἀνελθόντος τόλμαν ζηλώσαντες, διὰ τῶν κλιμάκων ἀνέ-
 θεον. ὁ δὲ Μεσονύκτης, ἐπεὶ τοῦ τεύχους ἐπέβη, καὶ τῆς ἐπάλ- 5
 ξεως ἐγκρατῆς ἐξεγένετο, πλείστους τῶν ἀμνομένων Ῥῶς ἐπι-
 στροφάδην πλήττων τῶν τευχῶν κατεκρήμνιξε. Θῦττον δὲ συ-
 χῶν ἕκασταχοῦ τῶν περιβόλων ἀνελθόντων, καὶ παντὶ σθένει
 τοὺς ἐναντίους ἀποσφαττόντων, τὰς ἐπάλξεις καταλιπόντες οἱ
 Σκυθαί, ἐς τὴν βασιλειον ἀλλήν, τειχίον ἐχυρὸν κεκτημένην, 10
 ἐν ἧ καὶ ὁ πλοῦτος Μυσοῖς ἐναπέκειτο, ἀκλεῶς συνώσθησαν,
 πωλίδα μίαν ἠνεωγμένην παραλιπόντες. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐδρῶτο,
 ἡ ἔξω τειχῶν ὀρμηκμένη τῶν Ῥωμαίων πληθὺς, τοὺς θαιρούς
 τῶν πλῶν καὶ μοχλοὺς διακόψασα καὶ συντρίψασα, ἔνδον εἰσήει
 τοῦ ἄστεος, ἀμύθητον φόνον αὐτορρηγῆσασα τῶν Σκυθῶν. τότε 15
 δὴ καὶ Βορὴν συλληφθῆναι λέγεται, τῶν Μυσῶν βασιλεῖα, σὺν
 γυναικὶ καὶ δεσὶ νηπίοις, οὕτω πυρροῖς τὴν γένυν περιπυκάζοντα,
 Β καὶ προσαχθῆναι τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ, τοῦτον δεξάμενος, διὰ τι-
 μῆς ἤγε, κοίρανον Βουλγάρων ἀποκαλῶν, φάσκων τε, ἦκειν
 Μυσοῖς τιμωρήσαν, δεινὰ πεπονθῶσι πρὸς τῶν Σκυθῶν. 20*

ζ'. Ῥωμαῖοι δὲ, ὑπαῖς ἐμπελασθέντες τῷ ἄστει, ἐχώρουν
 διὰ τῶν στενωπῶν, τοὺς μὲν δυσμενεῖς ἀποκτείνοντες, τὰ δὲ
 χρήματα διαρπάζοντες. τηρικαῦτα καὶ τῇ βασιλείῳ ἀλλῇ προσέ-

1. ἀπαράχθεῖσα cod. 17. οὔτω. Sic cod. Fort. οὔπω. 22. στε-
 νωπῶν. Vid. supra 15. D.

pnt una cum casside extra muros in terram provolveretur. Qua nova
 re oblata suclamant Romani, primique ascendentis virtutem aemulati cre-
 bri per scalas nituntur. Interim Mesonyctes in murum emergens, fastigii
 compositus factus, Russos propugnantes quamplures circumquaque obtruncatos
 de muro praecipitavit. Ita cum multi celeriter undique munitiones ascen-
 dissent, omnique vi hostes conciderent, Scythae relictis moenibus in aul-
 lam regiam muro firmo circumdatam, ubi thesauri Moesorum asservaban-
 tur, turpiter sunt compulsi, portula una ibi aperta relicta. Dum haec gerun-
 tur, extra muros circumfusa Romanorum copia, cardinibus repagulisque por-
 tarum excisis ac perfractis, in oppidum se intulit, ingentemque Scytharum
 stragem fecit. Eodem tempore Borim Moesorum regem, rufa ac densa barba
 insignem, una cum uxore duobusque infantibus comprehensum ad Impera-
 toremque adductum esse aiunt: quem ille receptum honore habuit, princi-
 pemque Bulgarorum appellavit, venisse se testatus ad ulciscendas Moesorum
 iniurias a Scythiis acceptas.

7. Romani, semel in oppidum illati, per angiportus se effuderunt, ad
 caedem hostium bonorumque direptionem conversi. Inde regiam oppugna-

βαλλον, ἐν ἧ τῆς Ῥωσικῆς πληθύνος συνώσθη τὸ μάχιμον. ἀλλ' Ἀ. C. 972
 εὐσθενῶς ἔδον ἀντικαταστάτες οἱ Σκύθαι τούτους ἀνήρουν, I. I. 3
 διὰ τῆς πολλίδος ἐξολισθαινοντας, καὶ μέχρι τῶν ἑκατὸν καὶ Fol. 810 r.
 πενήκοντα ἄνδρας ἀνεῖλον νεανικούς. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ τοιοῦ-C
 5τον σύμπτωμα γνοὺς, θύττον ἐξιππασάμενος, παντὶ σθένει
 πρὸς τὴν μάχην χωρεῖν τοῖς ἐπομένοις προδτρέπετο· ἐπεὶ δὲ
 οὐκ εἶχε τι γενναῖον ἀνύττειν (διὰ γὰρ τῆς ἐστενωμένης πολ-
 λίδος τοὺς εἰσιόντας Ταυροσκύθαι δεχόμενοι εὐπετῶς κατειργάζοντο,
 πλείστους κατασπαθίζοντες), τὴν μὲν πρόσω τῶν Ῥωμαίων ἀλό-
 10γιστον ὁρμὴν ἀνεχαλίσει, πῦρ δὲ τῇ ἀλλῇ ἑκασταχοῦ διὰ τῶν πε-
 ριβόλων ἐνίεναι προσέταξε. τῆς δὲ πυρκαϊῆς σφοδρᾶς ἀναδρόπι-
 σθείσης, καὶ ἐκτεφρούσης θύττον τὰ ὑποκείμενα, τῶν δόμων
 ὑπέξελθόντες οἱ Ῥῶς, ὑπὲρ τοὺς ἑπτακισχιλίους τυγχάνοντες,
 ἕς τε τὸ ὑπαιθρον τῆς ἀδλίας συσπειραθέντες, ἀμύνεσθαι τοῖς D
 15ἐπιούσι παρεσκευάζοντο. τούτοις ὁ βασιλεὺς Βάρδαμ Μάγιστρον
 τὸν Σκληρὸν μετὰ νεανικοῦ συντάγματος ἀντέταξεν· οὗς κυκλω-
 σάμενος τῇ συνεπομένῃ φύλαγγι τῶν ἀλκιμωτάτων ἀνδρῶν ὁ
 Σκληρὸς, ἔργον εἶχετο. καὶ τῆς συμπλοκῆς γενομένης καρτερῶς
 οἱ Ῥῶς διεμάχοντο, μὴ δόντες νῶτα τοῖς ἐχθροῖς, Ῥωμαῖοι δὲ
 20τῇ σφῶν ἀρετῇ καὶ τῇ τῶν πολέμων πείρᾳ κατηκόντισαν ἅπαντας,
 πλείστων ὅτι καὶ Μυσιῶν κατὰ ταύτην πεισόντων τὴν μάχην· οἷγε
 συνεπίμνον Σκύθαις, Ῥωμαίοις δυσμεναινοντας, ὡς γεγονό-
 σιν αἰτίοις τῆς ὡς αὐτοὺς γεγενημένης ἀφίξεως τῶν Σκυθῶν. P. 85

3. ἐξολισθαινοντας. Sive ἐξολισθοῦντας. Cod. habet ἐξολισθοῦν-
 τας, ut ab ἐξολίξω. Supra 28. B. ὑπολισθήσας· 30. C. ὑπολι-
 σθήσειεν. 5. ἐξιππασάμενος cod. 14. ἕς τε. ἔσται cod.
 lb. συσπειραθέντων cod.

tum venerunt, quo erat copiae Russicae compulsus robur. Qui, intus acriter se defendentes, eos qui per portulam se immittebant, obtruncabant, militesque sic ad centum quinquaginta, fortes viros, oppresserunt. Qua re cognita, Imperator equo admisso accurrens, cohorte praetoria omni vi in hostem nitenti iussa, ubi non multum profici posse intellexit (propterea quod non pauci angusta portula intromissi aequae Tauroscythis excepti parvo negotio gladiis confecti interibant), inconsiderato Romanorum impetu represso, ignem undique per propugnacula in regiam immitti iussit. Magna flamma emicante, et obvia quaeque celeriter consumente, Russi tectis egressi plus vii m. numero, in locoque patenti aulae constipati, defensionem parabant. His Imperator Bardam Sclerum Magistrum cum cohorte expedita obiecit: neque vero Sclerus, postquam illos suo fortissimorum militum agmine circumseperat, huic rei defuit. Ita praelio commisso tametsi Russi acriter resistebant, ita ut eorum nemo tergum verteret, tamen Romani virtute et exércitatione belli superiores facti omnes confixerunt. Eodem praelio Moesi quamplures ceciderunt, qui hostibus auxilio fuerant, Romanis infensi, quod adventus ho-

A. M. 6480 Σφένδοσθλάβον ᾤχετο, φηγῆ μετ' ἄλλων
 Ind. 15 κλέψας τὴν σωτηρίαν· αὐθις δὲ ἀνηρέθη, ὥσπερ μοι ἤδη εἰρή-
 σεται. ἀλλ' οὕτω μὲν ἡ Πραισθλάβα, ἐν δυσὶν ἡλίοις ἄλοῦσα,
 ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο.

ἡ'. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τὴν στρατιάν, ὡς τὸ εἶκος, 5
 φιλοφρονησάμενος, διανέπαιε, καὶ τὴν θείαν ἀνάστασιν τοῦ
 Σωτῆρος αὐτόθι ἐώρταζεν. ἔκ τε τῶν δορυλαύτων Ταυροσκυθῶν
 τινὰς ἀποκρίνας ὡς τὸν Σφένδοσθλάβον ἐξέπεμπε, τὴν τῆς πό-
 Βλεως ἄλωσιν ἀπαγγελοῦντας αὐτῷ καὶ τὴν τῶν ἐταίρων ἀναίρεσιν,
 φράζειν τε, μὴ διαμέλλειν, ἀλλ' αἰρεῖσθαι τὴν ταχίστην δυοῖν 10
 θάτερον· ἢ τὰ ὄπλα καταθέσθαι καὶ τοῖς κρείττοις περὶ παραχεῖν, καὶ
 τῶν τετολημμένων συγγνώμην αἰτεῖν, ἀπιστάμενον ἑξαυτῆς χώ-
 ρας τῆς τῶν Μουσῶν· ἢ, τοῦτο μὴ βουλομένου, ἀλλ' εἰς τὴν
 σύντροφον αὐθάδειαν ἀποκλίναςτος, παντὶ σθένει ἐπιούσαν τὴν
 Ῥωμαϊκὴν ἀμύνεσθαι δύναμιν. ταῦτα μὲν ἀπαγγέλλειν Σφένδο- 15
 σθλάβῳ παρήγγειλεν· αὐτὸς δὲ, ὄλλων ἡμερῶν ἐνδιατρίψας τῇ
 πόλει, καὶ ταύτης τὰ πεπονηκότα ὀχυρωσάμενος, καὶ φρουρὰν
 Fol. 310 v. ἀποχωρῶσαν καταλιπὼν, Ἰωαννούπολιν τε ταύτην ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ
 Καλέσας ὀνόματι, πανστρατὶ τὴν ἐπὶ τὸ Δορύστολον ἵετο. ὅπερ
 Κωνσταντῖνος, ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος, ἐκ βάρων ἐδείματο, 20
 καὶ εἰς ὃ νῦν ὀρᾶται κάλλος καὶ μέγεθος ἤγειρεν, ὀπηνίκα τὸ
 σταυροῖκόν σημεῖον κατηστερισμένον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος, Σκύ-
 θας δυσμενεῶς ἀντιτεταγμένους αὐτῷ καὶ μανικῶς ὀρμῶντας κα-
 τεπολέμησε. πάρεργον δὲ τῆς ὁδοῦ τὴν τε καλουμένην Πύλοισιν

13. Male βουλομένους cod. 21. ὀρᾶται. Vid. supra 79. B.

stium ad se causa exstitissent. Sphencelus cum paucis, ad Sphendosthlabum clam elapsus, fuga sibi peperit salutem: eum posterius periisse mox demonstrabitur. In hunc modum Praesthlaba, biduo expugnata, in potestatem Romanorum venit.

8. Ioannes Imperator exercitui honestatibus, ut par erat, ornato requiem dedit, divinamque Servatoris resurrectionem eo in loco celebravit. Inde ex Scythis captis delectos aliquot ad Sphendosthlabum misit, qui oppidi expugnationem suorumque interitum nunciarent, dicerentque, sine mora duarum rerum, ultra ei magis cordi esset, eam eligeret: aut, armis positis, victoribus obsequeretur, petitaque arrogantiae venia confestim Moeia decederet; aut, id si nollet, seque ad domesticam pervicaciam converteret, ut omni vi ab adventantibus Romanorum copiis se tueretur. His ad Sphendosthlabum datis mandatis, paucos dies in oppido commoratus, quod, collapsis moenium partibus communis, iustoque praesidio relicto, Ioannopolim suo nomine appellaverat, omnibus copiis Dorystolum ire contendit. Hanc urbem Constantinus, hynnis inclytus princeps, a fundamentis construxit, adque eam, quae hodie suspicatur, speciem et amplitudinem excitavit, illo tempore quo, crucis signum sideris instar coelo inscriptum conspicatus, Scythas hostiliter sibi oppositos furioseque ruentes debellavit. Imperator autem Pli-

βαν καὶ Δίνειαν εἶλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συχνὰς τῶν πόλεων, αἱ A. C. 972
 τῶν Σκυθῶν ἀφηνιάσασαι Ῥωμαίοις προσέθεντο. Σφενδοσθλά- I. I. 8
 βος δὲ, τὸ κατὰ τὴν Πραισθλάβαν πάθος γνοῦς, ἤσχαλλε μὲν
 καὶ ἤχθετο, οὐκ ἀγαθὸν οἰωνὸν τοῦ μελλόντος τοῦτο τιθέμενος·
 5 τῇ δὲ Σκυθικῇ ἀπονοῖα παρακροτούμενος, καὶ ταῖς κατὰ Μυ- D
 σῶν νίκαις γυροῦμενος, εὐπετῶς ᾤετο καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν κατα-
 γωνίσασθαι δύναμιν.

9'. Οὐρῶν δὲ Μυσοῦς τῆς ἐκείνου μὲν ἑταιρείας ἀφηνιάζον-
 τας, τῷ δὲ βασιλεῖ προσχωροῦντας, πολλὰ γνωσιμαχίσας, καὶ
 10 ἀνασκοπήσας, ὡς, εἰ πρὸς Ῥωμαίους οἱ Μυσοὶ ἀποκλίνειαν,
 οὐκ εἰς καλὸν αὐτῷ τελευτήσει τὰ πράγματα, τοὺς γένοι καὶ δυ-
 ναστεία διαφέροντας συνειλοχῶς τῶν Μυσῶν, εἰς τριακοσίους
 ἄριθμουμένους, ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον κατ' αὐτῶν ἐμελέτησε P. 86
 τύλημμα. δειροτομήσας γὰρ πάντας ἀπέκτεινε· τὴν δ' ἄλλην
 15 πληθὺν πεδήσας συνέκλεισεν ἐν εἰρκταῖς. αὐτὸς δὲ τὴν τῶν Ταυ-
 ροσκυθῶν πανοπλίαν συναγαγῶν, εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας συναγο-
 μένην ἀνδρῶν, Ῥωμαίοις ἀντετάξατο. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς σχο-
 λαιότερον τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπεποίητο ἄφιξιν, τινὲς παραβόλω
 τόλημ παρακροτούμενοι τῶν θρασυτέρων, τῆς Ῥωσικῆς ἀπορῥα-
 20 γέντες φύλαγγος, ἐς λόχον ἐκάθιζον, καὶ δὴ τῶν προδρομῶν τι-
 νὰς ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπελάσαντες ἔκτειναν. ὧν ὁ αὐτοκράτωρ
 ἐβήμιμνα παρὰ τὴν ἀταρπιτὸν τὰ πτώματα κατιδῶν, τῷ ἔντηρι
 τὸν ἵππον ἐπισχῶν, σχετλιάσας τε τὴν τῶν ὁμοεθνῶν ἀπώλειαν, B

16. συναγομένην. Nota inopiam aut negligentiam orationis in συνα-
 γαγῶν et συναγομένην. 18. ἄφιξις. αἰξήσιν cod.

scubam quae vocatur et Dineam obiter ex itinere cepit, itemque oppida
 alia non una, quae, excusso Scytharum imperio, in fidem se Romanorum
 permiserunt. Sphendosthlabus, clade ad Praesthlabam cognita, graviter
 quidem rem tulit, proque omine parum bono habuit: tamen, ut erat
 Scythica amentia inflammatus, simul quod victoriae de Moesis extulerant
 animum, Romanas opes item parvo negotio se fracturum existimabat.

9. Ita cum animadvertisset, Moesos alienatis a sua clientela voluntatibus
 Imperatori accedere, variis sententiis distractus, ac reputans, res suas, si
 ad Romanos Moesi deficerent, exitum minime felicem habituras, in Moesos,
 qui inter caeteros genere atque opibus praestabant, ad numerum ccc con-
 quisitos, nefarium atque inhumanum facinus admisit. Omnes enim cervi-
 cibus abscisis interfecit: reliquam multitudinem vincitam in custodias inclu-
 sit. Ipse, omnibus Tauroroscytharum coactis copiis, quarum summa erat cir-
 citer hominum millia sexaginta, adversus Romanos aciem constituit. Ad
 quam cum Imperator remissione itinere adventaret, quidam animosiores cae-
 ca audacia incitati, ab exercitu Russico digressi, cum in insidiis consedis-
 sent, impressione ex inopinato facta antecursores aliquot oppresserunt.
 Quorum Imperator proiecta praeter viam corpora conspicatus, equum freno

A. M. 6480 ἀκιγνεύειν τοὺς τοῦτο δεδρακότας ἐκέλευε. τῶν δὲ πεζεταίων
Ind. 15

τοὺς δρυμῶδες καὶ τὰς λόχμας καταδραμόντων σπουδῇ, καὶ
τοὺς πελάτας ἐκείνους συνειληφόντων, εἰς ὄψιν τε πεπεδημέ-
τους παραγαγόντων τῷ βασιλεῖ, ἀδθωρὸν κατασπαθίσειν τού-
τους προσέτατεν. οἱ δὲ, μηδὲν μελλήσαντες, ἕλπεσιν ἄρδην 5
ἐμέλισαν ἅπαντας. ἔρτι δὲ τῶν στρατευμάτων ἐς τὸν πρὸ τοῦ
Δορυστόλου χώρον συνελθόντων, ὃ καὶ Δρίστραν κικλήσκειν εἰώ-
θεσαν, Ταυροσκόθαι μὲν ἔγχεσι καὶ θυρεοῖς τὰς φύλαγας
C πυκνώσαντες, καὶ ὄλον πυργώσαντες, τοὺς δυσμενεῖς παρὰ τὸ

Fol. 311 r. μεταλχμιον ἔμενον. Ῥωμαίους δὲ κατὰ μέτωπον ἀντιτάξας ὁ βα-10
σιλεὺς, καὶ τοὺς πανσιδήρους ἵπποτας κατὰ θάτερον κέρας πα-
ραστησάμενος, τοὺς τε τοξότας καὶ σφενδομήτας ἐξόπισθεν ἐπι-
στήσας, καὶ θαμινὰ βύλλειν ἐγκελευσάμενος, ἐπήγε τὴν φύλαγαν.

ι. Τῶν δὲ στρατοπέδων εἰς χεῖρας ἀλιήλοις συναραχθέν-
των, καὶ σφοδρῶς τῆς μάχης καταδράγαισης, ἰσοπαλῆς πυρὴ τὰς 15
πρώτας προσβολὰς ὁ ἀγὼν τέως ἐν ἀμφοτέροις ἐγένετο. Ῥῶς μὲν
γὰρ δευρὸν πον καὶ σχέτλιον τιθέμενοι, εἰ δόξαν παρὰ τῶν προσο-
D κων ἰθὺν ἔχοντες, ἐν ταῖς μάχαις αἰετῶν ἀντιπάλων κρατεῖν, νῦν
ἐπὶ Ῥωμαίων ἀισχυρῶς ἤττηθέντες ταύτης ἐπέσειον, ἐκθύμως
δηγωνίζοντο. Ῥωμαίοις δὲ αἰδῶς τις εἰσῆι καὶ νέμεις, εἰ τὸ ἀν-20
τέξουν ἅπαν ὄπλοις καὶ τῇ σφῶν ἀρετῇ καταστρεφόμενοι, νῦν
ἀπέλθουεν, παρὰ πεζομαχοῦντος ἔθνους, ἱππάζεσθαι μηδὸλος
εἰδότες, καταγωνισθέντες, ὡς τινες ἔργων μάχης ἀνάσκητοι, καὶ

7. Δρῆστραν (sic) cod.

sustinuit, deploratoque civium interitu percussiores investigari iussit. Spe-
culatores silvas dumetaque diligenter scrutati, aggressores illos comprehensos
ac victos in conspectum Imperatoris producunt; at ille evestigio interfici
eos iussit. Ita speculatores impigre districtis gladiis ad unum omnes con-
ciderunt. Cum in campo ante Dorystolum, quod item Dristram appellare con-
suerunt, iam propius abessent exercitus, Tauroscythae cuneos suos hastis
scutisque rigentes condensatosque, adeo ut murorum speciem haberent, in
aciem explicant: opperiantur hostes. Romanos ex adverso ita disposuit
Imperator, ut equites cataphractos in utroque cornu collocaret; sagittarios,
funditores, sine intermissione tela conicere iussos, a tergo subiiceret. His
ita constitutis, signa inferri imperat.

10. Exercitus cum manum undique consererent, commisso acerrimo
praelio a primo congressu aequo Marte diu dimicatum est. Russi enim,
graviter et acerbe ferentes, si laudem, qua apud gentes finitimas floris-
sent, reportatae semper in praeliis victoriae, nunc turpiter a Romanis fusi
amitterent, magna contentione rem gerebant. Romanis contra turpitudinis
invidiaeque verecundia subibat, si, adversariis omnibus armis et virtute sub-
actis, in praesentia a gente pedibus praeliante, equitandi autem usum
omnino nullum habente, tanquam aliquot bello inexercitati trunculi victi

τοσοῦτον αὐτοῖς ἐν ἀκαρεῖ κλέος οἰχθήσεται. τὰς τοιαύτας δὴ δό- A. C. 972
 ξας παρ' ἑαυτοῖς ἐντρέφοντα τὰ στρατεύματα θαρράλλως διηγω- I. L. 3
 νίζοντο· καὶ Ῥῶς μὲν τῇ συντροφῷ θηριωδίᾳ καὶ τῷ θυμῷ στρα-
 τηγούμενοι, μετὰ ῥύμης κατὰ Ῥωμαίων ἐπήλλοντο, οἷον ἐνθου- P. 87
 5 οσιῶντες καὶ βρονχώμενοι· Ῥωμαῖοι δὲ μετ' ἐμπειρίας καὶ τεχνικῆς
 ἐπιστήμης αὐτοῖς ἀντεπήσαν. καὶ συγχοὶ παρ' ἄμφοτέρων ἐπιπτον
 τῶν μερῶν, καὶ μέχρι μὲν δειλης βαθείας ἀμφιτάλαντος ἢ νίκη
 ἐδόκει, τῆδε κάκιστε μεταφερομένης τῆς μάχης. ἤδη δὲ τοῦ
 φωσφόρου καταφερομένου πρὸς δυσμᾶς, τὴν ἵππον ὁ βασιλεὺς
 10 ἀνὰ κράτος αὐτοῖς ἐπιθρόάσας, ἱμφοήσας τε, Ῥωμαίους ὄντας
 ἐπὶ τῶν ἔργων τὴν σφῶν ἀρετὴν ἐπιδείκνυσθαι, τῶν ἀνδρῶν
 ἐπέθροσε τὰ φρονήματα. ἐπέθροσαν γὰρ ἐκτόπῳ φορᾷ, καὶ οἱ B
 σαλπικκαὶ τὸ ἐνυάλιον ἐπηλάλαξαν, καὶ βοή τις ἀθρόα παρὰ
 Ῥωμαίων ἤρθη. Σκύθαι δὲ, τὴν τούτων οὐκ ἐνεγκόντες ῥοπήν,
 15 ἐς φυγὴν ἔκλιναν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος συνώσθησαν, πολλοὺς τῶν
 σφετέρων παρὰ ταύτην ἀποβαλόντες τὴν μάχην. Ῥωμαῖοι δὲ,
 τὰ ἐπινίκια παιωνίσαντες, ἐν εὐφημίαις εἶχον τὸν αὐτοκράτορα·
 ὁ δὲ ἀξιωματῶν τότε διανομαῖς καὶ δεξιῶσεσι ἐστιῶσεων ἐφιλο-
 φρονεῖτο τούτους, καὶ προθυμότερους ἐπὶ τὰς μάχας εἰργάζετο.

ebirent; tantaque sibi gloria puncto temporis eriperetur. Eiusmodi ratio-
 nes animo agitantēs exercitus summa vi confisgebant: ita tamen, ut Russi,
 inauditā feritate atque iracundia ducti, temere Romanos assilirent, fana-
 ticorum ritu rugientes; nostri illis usu ac scientia artis militaris obviam
 irent. Plurimis ex utraque parte occisis, cum usque ad multam vesperam
 victoria incerta videretur, ac modo hi modo illi propellerentur, vespere
 iam ad occasum vergente, Imperator equitatum in illos magna vi immissit;
 simulque cohortatus, ut tanquam Romani vernaculam virtutem factis decla-
 rarent, animos militum confirmavit. Incubuerunt enim impetu singulari,
 tibicines bellicum concinunt, clamor undique a Romanis tollitur. Quorum
 impressionem cum Scythae sustinere non possent, fugae se commiserunt in-
 que muros sunt compulsi, multis suorum in hac pugna amissis. Romani,
 victoriales cantus fundentes, Imperatorem laudibus ferebant: ipse eos offi-
 ciorum tum distributione epularumque communicatione remuneravit, ala-
 cioresque ad praelia reddidit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Θ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER IX.

ARGUMENTUM.

Imperator castra accurate muniri iubet. Secundum proelium equestre (Cap. 1). Tertium proelium ad Dorystolum. Lalaconis virtus (2). Leo Curopalates imperium occupaturus clam Byzantium petit (3). Mos deprehensus excaecatur (4). In quarto proelio ad Dorystolum Ioannes Curcuas a Russis occiditur (5). Quintum proelium. Foedae et cruentae Russorum superstitiones (6). Consilium militare Sphendosthlabi (8). Ultimum proelium ad Dorystolum (8). Ioannes ipse inclinatum aciem restituit. S. Theodorus in acie Romanorum conspectus (9). Insignis Romanorum victoria (10). Pax inter Russos et Romanos composita. Sphendosthlabi forma et figura (11). Russi in patriam redeuntes a Patinaeis opprimuntur. Imperator triumphans Constantinopolin intrat (12).

A. M. 6480 α'. " Ἀρτι δὲ ἡμέρας διαναζούσης, ζερμυῶ χάρακι τοῦτον τὸν
Ind. 15
A. C. 972 τρέπον ὁ βασιλεὺς τὸ στρατόπεδον ἐκρατύνετο. γεώλοφος τις χα-
I. I. 3 μαλλῆλος τοῦ Δορυστόλου ἐκ διαστήματος κατὰ τὸ πεδίον ἀν-
Fol. 311 v. σταται. ἐν τούτῳ τὸ στρατεύμα διασηκησάμενος, ταφρείαν ἀνο-
P. 88 ρύττειν κυκλόθεν ἐκέλευε· τὸν τε χοῦν ἐκφοροῦντας ἐς τὴν τὸ 5

4. Fort. διασηκησάμενος.

1. Ubi primum illuxit, Imper. firmo vallo in hunc modum castra communit. Tumulus parum editus ante oppidum Dorystolum, ad planitiem versus surgit. Ibi collocatis castris fossam circumduci iussit, humum egestam in oram fossae castra ambientem comportari, aggeri in iustam altitudinem ex-

στρατοπέδον ταπεινούσαν τῆς τάφρου ὄφρῳ ἀποτίθεσθαι, ἐς ἦμος A. M. 6480
 δὲ ἀπογῶν αἰρομένων τῶν χωμάτων ἄνωθεν καταπηγνύειν τὰ Ind. 15
 ὄρατα, ἐπερθεῖν τε τούτοις τοὺς θυρεοὺς ἀλλήλων ψαύοντας· A. C. 972
 ὡς ἀντὶ τείχους χρηματίζειν τὴν τε τάφρον καὶ τὸν ἐκφορηθέντα L. I. 3
 5 χῶν τῷ στρατεύματι· καὶ μὴ ἐνὸν εἶη τοῖς ἐναντίοις ἐνδὸν δια-
 βαίνειν, ἀλλ' εἴργεσθαι τῆς ἐφόδου τῇ τάφρῳ ἐγκρίπτουσι. ἐ-
 ρισμένον δὲ Ῥωμαίοις, ταύτη τὴν σφῶν ἐπὶ τῆς πολεμίας διατί-
 θεσθαι ἔπαυλιν. ἐπεὶ δὲ τὸν χάρακα τοῦτον τὸν τρόπον ἐκρατύ-
 νατο, τῇ ἐπιόσῃ ἐκτάξας τὴν στρατιὰν τῷ τείχει προσέβαλλε.
 10 Σκύθαι δὲ, τῶν πύργων προκύπτοντες, βέλη καὶ χειμάδας, καὶ
 ὄσα ἐκηβόλα πέφικεν ὄργανα, κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἤφισαν φά-
 λαγος. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ σφενδόνας καὶ βέλεσι Σκύθας ἤμυναντο
 κάτωθεν. καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἀκροβολισμῶν ἀμφοτέροις ἡ
 μάχη περιτότατο, καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐπὶ τὸν χάρακα ἦσαν, καὶ
 15 δεῦπρον ἔλλοντο· Σκύθαι δὲ, κλινούσης ἡμέρας, ἔριπποι τοῦ C
 περιβόλου ἐξήσαν, τότε πρῶτως φανέντες ἐφ' ἔπιων ὀχούμενοι.
 ἄφιπποι γὰρ παρὰ τοὺς πολέμους αἰεὶ χωρεῖν εἰώθεισαν, ἀνασκή-
 τως ἔχοντες τῶν ἐριππίων ἐπιβαίνειν, καὶ τοῖς πολεμίοις ἀνταγω-
 νήσεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ, σπουδῇ τοῖς ὄπλοις φραξάμενοι καὶ τῶν
 20 ἔπιων ἐπιβάντες, τοὺς τε κοντοὺς ἀνειληφότες (ἐπιμήκεις δὲ τοῦ-
 τος παρὰ τὰς μάχας μεταχειρίζονται), μετὰ ὄρυγης καὶ βιαίου P. 89
 ὠθισμοῦ αὐτοῖς ἐπιελάουσι. οἱ δὲ, μηδὲ τοῖς ἔπιῃσι τοὺς
 ἔπιους χαλιναγωγεῖν ἐπιστάμενοι, πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατακον-
 τιζόμενοι, νῶτα δόντες εἰς τὸ τεῖχος κατεκλίοντο.

2. αἰρομένων cod. 12. Malim ἤμυνοντο. 18. τῶν ἐπίπων
 cod. Fort. auctor scripserat, τοῦ ἐφ' ἔπιων ἐπιβ., quod iteratur
 statim post. Alterum praestuli, quo Leo tautologia levaretur.

presso hastas superne infigi, hisque scuta inter se continuata superponi: ut pro muro exercitui tum fossa tum egestus agger esset; neque facultas ulla hostibus daretur intro irrumpendi, utque, si fossae se induissent, aditu arcerentur. In Romanorum castra in regione hostili disponendi mos est. Perducta sic munitione, postridie eius diei aciem instructam ad murum ad-movet. Scythae, e turribus prospectantes, tela, saxa, et quaecunque tor-mentis mitti possunt, in phalangem Romanam coniciunt. Hi fundis sagit-tisque Scythas stabmovent, ipsi inferius constituti. Neque ultra eiusmodi iaculationes progressa erat pugna, cum Romani in castra reverai corpora curaverunt: Scythae, vergente die, coeperunt cum equitatu ex moenibus prodire, tuncque primum in equis sedentes apparuerunt. Consequerant enim semper pedibus praelium inire, quod nullum habent neque in sellas ascenden-di neque ex equo cum hostibus pugnandi usum. Romani celeriter arma cap-iant, incessisque equis et arreptis contis (quibus praelongis in praeliis utun-tur), acriter magno impetu procurrunt. Ita hostes, cum ne regere quidem habent equos scirent, a nostris confixi terga verterunt, intraque muros sunt conclusi.

A. M. 6490
In d. 15

β. Τηνικαῦτα δὴ καὶ αἱ τῶν Ῥωμαίων πυρφόροι τριήρεις μετὰ τῶν σιτηγῶν πορθμείων διὰ τοῦ Ἰστρου ἐφάνησαν ἀναπλέονσαι· ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἰδόντες ἀρρήτου χαρμονῆς ὑπεπλήσθησαν, Σκύθαις δὲ δέος ἦρει, τὸ ἐπιφερόμενον αὐτοῖς ἕγρον πῦρ δεδιότας. ἠκηκόεσαν γὰρ πρὸς τῶν γεραιτέρων τοῦ σφῶν 5 ζῆτους, ὡς τὸν μυρίστολον στρατὸν Ἰγγορος, τοῦ τὸν Σφεν- Βδοσθλάβον τεκόντος, Ῥωμαῖοι τῷ τοιούτῳ Μηδικῷ πυρὶ κατὰ τὸν Εὐξεινον ἐξετέφρωσαν. ἐντεῦθεν σπουδῇ τὰ ἐαυτῶν συναγαγόντες ἀκάτια, πρὸ τοῦ περιβόλου τοῦ ἄστεος εἴλκυσαν, ἵνα παραρῆζον ὁ Ἰστρος τὸ θάτερον τοῦ Δορυστόλου περικλύξει 10 πλευρῶν. ταῦτα αἱ πυρφόροι νῆες κυκλῶθεν ἐφρούρουσαν, ὡς μὴ εἴη Σκύθαις ἐνὸν, αὐτῶν ἐπιβεβηκόσιν, ἐπὶ τὴν σφῶν ἀνασώζεσθαι γῆν. τῇ δὲ ὕστεραία Ταυροσκύθαι, τοῦ ἄστεος ὑπεκδύντες, κατὰ τὸ πεδίον ἐτάζαντο, ποθηνεκῆς θυρεοῦς προβαλλόμενοι καὶ θώρακας ἀλυσιδωτούς. Ῥωμαῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ τοῦ χάρακος ὑπέξ- 15

Fol. 312 r. ῆσαν ἐς τὸ ἀκριβὲς τεθωρακισμένοι· καὶ καρτερώς ἄμφω τὰ Ἐμέρη διεγωνίζοντο, καὶ ἀμφίδοξος ἡ νίκη ἐδόκει, ἄλλοτε θατέρου μέρους ὠθοῦντος. ἐπεὶ δὲ τις Ῥωμαίων τῆς φάλαγγος ἀποβῆγαι τὸν μετὰ Σφενδοσθλάβον τρίτον παρὰ Ταυροσκύθαις τιμώμενον Σφέγκλον, ἐκδύμως τότε διαγωνιζόμενον, κατηκόν- 20 τισεν, ἄνδρα γιγαντώδη καὶ νεανικόν· ἐπὶ τῷ τούτου πτώματι διαταραχθέντες Ταυροσκύθαι βύδην τοῦ πεδίου ὑπενόστουν καὶ πρὸς τὸ ἔστυ ἠπείλοντο. τηνικαῦτα καὶ Θεόδωρος, ὁ τὴν κατεπωνυμίαν Λαλάκων, ἀνὴρ κατὰ τε ἄλκην καὶ σώματος ῥώμην

13. ὕστεραῖα cod. 21. ἐπεὶ τὸ τούτου πτώματι cod.

2. Eodem tempore triremes igniferae Romanorum cum navibus frumentariis adverso Istro adnavigantes conspiciebantur: quas nostri videntes incredibili sunt laetitia affecti, nec minus Scythae perturbati, quod impositum navibus madidum ignem verebantur. Audierant enim a maioribus natu gentis, quemadmodum maximam classem Ingoris, patris Sphendosthlabi, Romani eodem Medico igne in Ponto combussissent. Ita celeriter lenunculos suos contractos ante muros oppidi subdixerunt, qua praeterfluens Ister alterum latus Dorystoli alluit. Eosdem igniferae nostrae naves circumcirca observabant, ne Scythis facultas daretur, conscensis scaphis, in suam se regionem recipiendi. Postero die Tauroscythae, ex oppido egressi, aciem in planitie instruxerunt, scutis ad pedes usque pertinentibus et loriceis hamatis tecti. Item Romani castris progressi sunt bene loricati: et acriter utrimque pugnatum est, incerta victoria, altero alterum propellente. Ubi vero Romanorum aliquis ex pbalange procurrens Sphencelum, qui tertio post Sphendosthlabum loco a Tauroscythis honorabatur, animose tunc praeliantem confixit, virum vasto corpore et audacia iuvenili: huius casu perturbati Tauroscythae e planitie pedem referre, inque oppidum se recipere coeperunt. Eodem praelio Theodorus cognomento Λαλακο, homo ob robur corporis, quod summum erat in illo, metiendus et

δυσάντητος καὶ ἀκαταγώνιστος, πλείστους τῶν δυσμενῶν σιδη- A. C. 972
 ρῆ κορύνῃ ἀπέκτεινεν. ἰσχυῖ γὰρ χειρὸς ταύτην καταφέρων, L. L. 3
 αὐτῇ κωνῆ καὶ τὴν ταύτη περιστελλομένην συνέθλαττε κεφαλῆν. D
 ἀλλ' οὕτω μὲν τότε Σκύθαι, τὰ νῦτα δόντες, διὰ τοῦ ἄστεος
 5 ὑπενόστησαν. Ῥωμαίους δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸ ἀνακλητικὸν ἐπαν-
 λειν ἐγκειλεύσας, συνεκαλεῖτο ἐπὶ τὸν χάρακα, οὗς δώροις καὶ
 προπόσεισιν ἐθεράπευε, προθυμοποιῶν, ῥωμαλέως ἐπὶ τοὺς πο-
 λέμους χωρεῖν.

γ'. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, καὶ τῆς μάχης
 10 ἔτι συνεστηκυίας, Λέων Κουροπαλάτης, ὁ τοῦ αὐτοκράτορος Νικη-
 φόρου ὀμαίμων, ἐπὶ τὴν κατὰ Λέσβον Μήθυμναν ἅμα Νικηφόρῳ P. 90
 τῷ νιῷ φρουρούμενος, ὡς μοι ἤδη δεδήλωται, χρυσῷ τοὺς φρου-
 ροὺς διαφθείρας, ἐς ἀποστασίαν ἀπέκλινεν, ἄσινεῖς ἔχων τὰς κό-
 ρας τῶν ὀφθαλμῶν. ὁ γὰρ ἐκτυφλοῦν τὸ πρόσθεν αὐτὸν προτρα-
 15 πεις, εἴτε κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τοῦτο πεποιηκὼς (ἔπνοοεῖται
 γὰρ καὶ τοῦτο τεκμήριον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ δράματος διάγνωσιν
 κακῶν ἀπιθῆς ὁ ἄνθρωπος ἔμεινεν), εἴτε καὶ οἰκτῷ τῆς τοσαύ-
 τῆς ἐπικαμφθεῖς συμφορᾶς, τὰς μὲν βλεφαρίδας ἐκείνου κατέκων-
 σεν, ἄσινεῖς δὲ καὶ ἀκηράτους τὰς κόρας παρέλιπε. τότε γοῦν εἰς
 20 ἀκάτιον ὁ Κουροπαλάτης ἐμβὰς, τῇ κατ' ἀντιπέρας Βυζαντίου B
 χθονὶ ληληθῶτως προσώρμισεν, ἐπὶ τι φροντιστήριον, ὃ Πηλαμὺς
 κέκληται, κρυπτόμενος. ἐκεῖθεν τε διὰ τινος τῶν οἰκείων τοῖς φί-
 λοις καὶ γνωστοῖς τὴν αὐτοῦ καταμηνύει ἄφιξιν. οἱ δὲ παντὶ σθένει
 συνάρασθαί οἱ διωμολόγον, καὶ πλῆθος συναυροῖσιν ἐνόπλων ἀν-

3. κωνῆ] κοινῆ cod. συνέθλαττε. Lege aut συνέθλα, aut συν-
 έθλασε. 14. αὐτῶν cod.

inexpugnabilia, hostes numero plurimos clava ferrea interfecit. Quam ma-
 nu tam valenti demittebat, ut simul et galeam et caput illa tectum confrin-
 geret. In hunc modum Scythae, fuga facta, in oppidum reverterunt. Ro-
 manos Imperator, receptui cani iubens, in castra revocavit: ubi donis eos
 convivialisque accepit, animosque ad strenue ineundam pugnam maiores
 fecit.

3. Eatenus dubio rerum exitu, flagrante etiam bello, Leo Curopalates,
 Nicephori Imperatoris frater, quem Methymnae in Lesbo insula asservatum
 esse supra demonstravi, custodibus pecunia corruptis, rebellavit: quippe
 illaesas habebat oculorum pupillas. Etenim cui prius fuerat eius excaecatio
 mandata, is sive Imperatoris iussu (suspiciantur et hoc, ob rationem illam,
 quod re patefacta homo impunitus permansit), sive misericordia motus tan-
 tae calamitatis, cilia eius combussit, pupillas illaesas et intactas reliquit.
 Ita Curopalates, conscenso lembo, ad oram contra Constantinopolim clam
 appulit, inque monasterio, quod Pelamys vocatur, se occultavit. Inde
 mittit certum hominem, qui amicis et familiaribus nunciaret se venisse. Hi
 suum auxilium pro vicibus pollicentur: manum armorum sese coacturos;

Leo Diaconus.

10

A. M. 6480 δρω̄ν, καὶ τὰς τῆς βασιλικῆς ἐστίας κλεῖς ὑφελέσθαι, δι' ὧν αὐτῶ
 Iud. 15 εἰπετώσ ἤ ἐς τὰ βασιλεια γένοιτο πάροδος. καὶ δῆτα ἔργον εἶχοντο,
 καὶ τὴν διὰ λόγων ὑπόσχεσιν καὶ δι' ἔργων ἀνύπτειν ἐπεχείρουν,
 μηδὲ ὅλως μελλήσαντες. ἐντεῦθεν δὴ τινα τῶν βασιλικῶν κλειδού-
 χων δωρεαῖς ὑποποιησάμενοι, κηρῶ τὰς κλεῖς ἐκτυποῦν ἔπεισσαν, 5
 C καὶ αὐτοῖς ἐπιδοῦναι τὸν κηρὸν. καὶ ὅς, οὐδὲν ἀναδὸς, τυπώσας
 Fol. 312 v. τὸν κηρὸν ἐπεδίδου· οἱ δὲ, βάνουσον μισθωσάμενοι, τὰς κλεῖς
 ἐφ' ἐστίας ὡς τάχος ἐχάλκευσαν.

δ. Ἐπεὶ δὲ πάντα τούτοις κατὰ γνώμην, ὡς γε ἐδόκει, ἐχώ-
 ρει, τὸν Κουροπαλάτην ἐκάλουν περαιούσθαι τὸν Βόσπορον, καὶ 10
 καταίρειν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. ὁ δὲ, τῶν νυκτῶν ἄνωρὶ νεὼς ἐπιβάς
 καὶ τῇ ἀκροπόλει προσσχὼν, ἐκείθεν διὰ τινος πυλίδος ὑπὲρ τὴν
 τοῦ ἁγίου Φωκᾶ τελεθούσης ἐστίαν, ἔνδον εἰσῆει τοῦ ἄστεος, τὴν
 τῆς ἡγεμονίας ἀρχὴν ἤδη κατέχειν ἐν ταῖς χερσὶν ὀνειροπολῶν.
 D τῶ δὲ, ἀντὶ πορφυρίδος λαμπρᾶς, καὶ σκῆπτρων χρυσῶν, καὶ 15
 ευραυνίδος, ἦν ὡς μὴ ὄφελεν ἐμελέτησεν, ἐκτύφλωσιν πικρὰν
 καὶ ὑπερορίαν μακρὰν, καὶ δήμευσιν τῶν οἰκείων ἢ τύχῃ ἔσκαυο-
 ρεῖτο, ἐπιγελώσά που τοῖς ἐπιζομένοις τάνδρῳ, ὡς οὐκ ἐν ἔχ-
 ρῶ κειμένοις, ἀλλ' εἰς τοῦμπαλιν αὐτῶ περιτρεπομένοις, καὶ
 χαλεπὴν τῶν ἀτυχημάτων ἐπικυλίνδουσι συμφορὰν. ἄρτι γὰρ, 20
 ἐπέπερ κατ' οἶκόν τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῶ ἐν τοῖς τοῦ
 Σφορακίου μέρεσι καθῆστο. τοὺς συνωμότας συνελθεῖν ἐκδεχό-
 μενος, εἰς τῶν ἐφεπομένων αὐτῶ, τῆς ἐστίας ὑπεξελθὼν, πρόσ-
 P. 91 εἰσι τῶν συνῆδων τινὶ, βασιλικῆς ἱστοργίας ὄντι μελέδωνῶ, τὴν

12. προσχῶν cod. 13. εἰσεσούσης cod. 15. εφ] τὸ cod.
 22. καθείσθω cod.

claves palatii surrepturos, per quas facilis ei fieret in sacrum limen ingres-
 sus. Proinde suscipiant negotium: quod verbis erant polliciti, nil morati
 re perficere conantur. Persuadent uni ex ostiariis palatinis donis inducto,
 ut in cera claves imprimeret, ceram sibi communicaret. Is, promptus ad
 rem, ceram informatam tradit: coniurati, opificem conducentes, claves ce-
 leriter domi cudendas curant.

4. Cum omnia ex sententia, ut rebantur illi, successissent, vocant
 Curopalatem, ut, traiecto freto, Constantinopolim appelleret. Is nocte
 intempesta navi conscensa ad arcem delatus, ibi per portulam, quae sub
 S. Phocae est, urbem intrat, imperium iam se manibus tenere somnians.
 Verum huic pro fulgente purpura, pro sceptro aureo, pro tyrannide, quam
 infausto omine machinabatur, excaecationem diram, longinquum exilium,
 publicationem bonorum parabat fortuna, irridens spem hominis, quae ni-
 mium fallax in contrariam partem evasit, acerbamque illi malorum mise-
 riam intulit. Dum enim in aedibus cuiusdam ex facientibus secum in regione
 Sphoracii deaeret, coniuratorum conventum praestolans, aliquis assecularum,
 aedibus elapsus, ad familiarem ipsius, textrini Augusti procuratorem, acco-

τοῦ Κουροπαλάτου ἐνδημίαν μηνῶν αὐτῷ, καὶ τὸ δρῆμα ἀνα- A. C. 972
καλύπτων, καὶ προσλιπαρῶν συνάρασθαι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῆν L. I. 3
ιστουρικήν αὐτουροῦντος συστήματος. ὁ δὲ τὴν ταχίστην βοή-
θειὴν ἐπηγγέλλετο, καὶ ἀναστὰς ὡς τὸ περὶ αὐτὸν πλῆθος καλέ-
σας ἀπῆει. παρὰ Λέοντα δὲ τὸν Πατρικίον καὶ πλωῖμου Δρουγ-
γάριον ἀφικόμενος, ὃς τότε παρὰ βασιλέως τῆν τοῦ Βυζαντίου
ἐκεχειριστο πρόνοιαν, πάντα τούτῳ δηλοῖ· καὶ ὡς ὁ Κουροπα-
λάτης ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναχθεῖς, ἐπληύτης τε ὦν, καὶ κατὰ
τινα οἰκουρῶν ἐστίαν, ὅσον οὐπω βούλεται τυραγεῖν. ὁ δὲ τῷ B
10 ἀθρόω τῆς ἀγγελίας καταπλαγεῖς, εἴτ' αὖθις ἀνενεγκῶν (ἦν δὲ
σταυθερὸς ἐν περιστάσει, καὶ τὸ δέον δραστήριος ἐν ἀπόροις
ἐξευρεῖν), τὸ περὶ αὐτὸν στίφος ἀνελιφῶς, ἔξαντῆς τῇ οἰκίᾳ,
καθ' ἣν ὁ Κουροπαλάτης κατήγετο, ἐπιτίθεται. ἐπεὶ δὲ ἔγνω τὸ
καθ' αὐτὸν δρῆμα κατάφωρον ὁ Κουροπαλάτης καὶ ἐκδηλον γε-
15 γονὸς, διὰ τινος παραθύρου μετὰ τοῦ νιοῦ ὑπεκδύς Νικηφόρου,
ἐς τὸν θεῖον καὶ μέγαν καταφεύγει σηκόν, ἰκέτης ἑλεεινὸς ἀντὶ
σοβαροῦ τυράννου καὶ ἀλαζόνος ὀρώμενος. ὃν ἐκείθεν οἱ περὶ
τὸν Δρουγγάριον ἀποσπάσαντες, εἰς ἀκάτιόν τε ἅμα τῷ νιῷ Νι-
κηφόρῳ ἐμβυλόντες, πρὸς τὴν λεγομένην Καλώνυμον νῆσον πε-
20 ριορίζουσι· κελεύσει τε βασιλικῇ αὖθις πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος
ἐκ Μυσίας ἐνηνεγμένη ἀμφοτέρους ἀποτυφλοῦσι, καὶ τῆν τού-
των περιουσίαν δημεύουσιν.

ε'. Ἄλλ' οὕτω μὲν τῷ Κουροπαλάτῃ Λέοντι τὰ τῆς τυραν- Fol. 813 r.
νίδος εἰς δευρὸν καὶ ὀλέθριον κατέληξε τέλος. οἱ δὲ Ῥῶς συνα- C

8. ἐπιλύτης cod. 10. ἀνενεγκῶν. Vid. supra 24. C. 21. ἐνη-
νεγμένη cod.

dit: nunciat, Curopalatem venisse: consilio patefacto rogat, ut sibi cum corpore textorum auxilio sit. Hic se cito praesto illi fore spondet, surgens tanquam officium vocaturus abit. Verum, ad Leonem Patricium classis Drungarium introductus, cui ab Imperatore erat Constantinopolis commissa cura, ibi omnia defert: Curopalatem, de exilio reversum, in urbe commorari, domo aliqua se continere, nec quicquam propius esse quam ut regnaret. Perculsus subito hoc nuncio Drungarii ubi se collegit (ut erat firmo in periculis animo, et industrius in rebus dubiis ad optima consilia inveniendi), sumta sua cohorte, domum, in qua Curopalates deversabatur, continuo invasit. Is cum rem deprehensam perspectamque esse intellexisset, per posticum cum Nicephoro filio elapsus in divinam et magnam aedem confugit, miser supplex ex tyranno glorioso atque arrogante factus. Inde eum protractum homines Drungarii in lenunculum cum Nicephoro filio coniiiciunt, inque insulam, quae vocatur Calonymus, deportant: ubi mandato Aug. a principe ex Moesia allato ambos excaecant, bonis eorum publicatis.

5. In hunc modum Leonis Curopalatae rebellio tristem et fatalem habuit

- A. M. 6480 σπίασαντες (αὐθις γὰρ ὁ λόγος, ὄθεν ἐξέβη, ἐπάνευσιν), ἐπὶ τὸ
 Ind. 15 πεδίον ἐξήσαν, παντὶ σθένει πειρώμενοι, τὰς τῶν Ῥωμαίων
 πυρπολεῖν μηχανάς. οὐ γὰρ τὰς τούτων μετὰ ῥόβου ἔστεγον
 ἐκπεπομένους βολὰς, πλείστων ὁσημέραι ὑπὸ τῶν ἀφιμένων λί-
 θων ἀναιρουμένων Σκυθῶν. Ἰωάννης δὲ ὁ Κορυκοῦας καὶ Μά-
 γιστρος, ἐκ γένους προσήκων τῷ βασιλεῖ, τὴν τῶν τοιούτων μη-
 Dχανημάτων ποιούμενος φυλακὴν, τὴν μετὰ θράσους ὁρμὴν τῶν
 ἐναντίων ἰδὼν, καὶ ἄλλως οἴνω καρηβαρῶν καὶ νευστάζων (μετ'
 ἄριστον γὰρ ἦν), ἔππου ἐπιβάς, σὺν τοῖς ἔφεπομένοις λογάσιν
 ἤλαυνε κατ' αὐτῶν. βόθρω δὲ ὁ ἵππος κατενεχθεὶς ἀποβάλλει 10
 τῶν νώτων τὸν Μάγιστρον. οἱ δὲ Σκύθαι, ἀριπρεπῆ παροπλίαν
 ἰδόντες, καὶ φάλαρα τοῦ ἵππου καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ἐξεργασμέ-
 να λαμπρῶς (ἐτύγγανον γὰρ κατακόρως ἀηλημιμένα χρυσῷ), δό-
 ξαντες αὐτὸν ἐκείνον εἶναι τὸν αὐτοκράτορα, ἀθρόως περιδρα-
 P. 92 μόντες αὐτοῖς ὄπλοις τοῦτον τοῖς ξίφεσι καὶ πελέκεσι κατεμίλισαν 15
 ἀπηνῶς· δορατίω τε τὴν κεφαλὴν περιπέραντες, ἐπὶ τῶν πύργων
 κατέπηξαν, Ῥωμαίους τωθάζοντες, ὡς τὸν σπῶν βασιλέα δίκην
 βοσκήματος κρουρογῆσαντες. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν Ἰωάννης ὁ Μά-
 γιστρος ἀπηνῆκατο τὰ ἐλίχερα, ὧν εἰς τοὺς θεῖους πεπαρρηγή-
 κει σηκοὺς, θυμοῦ βυρβαρικοῦ γεγονῶς παρανάλωμα. λέγεται γὰρ 20
 πολλοὺς τῶν κατὰ Μυσίαν κεράσσαι, καὶ τὰ τούτων ἐπιπλα καὶ
 σκευὴ τὰ ἱερὰ εἰς ἰδιωτικὰ μετασκευάσαι κειμήλια.

ς'. Ῥῶς δὲ τῇ τοιαύτῃ νίκῃ καταπαρθέντες, ἐς τὴν ἐπιούσαν
 Βτοῦ ἄστεος ὑπεξιόντες, παρὰ τὸ μεταίχμιον ἐτάξαντο· Ῥωμαῖοι

13. ἀληλεγμένα cod.

exitum. Russi vero, phalange facta (redit enim eo, unde egressa est, oratio),
 in campum processerunt, summa vi contententes, ut Romanorum tormenta
 concremarent. Aegre enim tela cum stridore inde missa tolerabant, quibus
 quotidie Scythae plurimi lapidibus icti deiciebantur. Agebat tormentorum
 custodiam Ioannes Curcuas magister militiae, genere cum Imperatore con-
 iunctus. Is ubi hostes audacter procurrentes vidit, vini somaique plenus
 (quod post prandium res gerebatur), equo conscenso, cum sequentibus de-
 lectis contra venit. Equus in scrobem delatus dorso eum excutit. Tum
 Scythae, insignem armaturam eius, phalerasque equi cum reliquo ornatu
 elaboratas magnifice conspicati (erant enim affatim inducta auro), rati Im-
 peratorem esse, omnes simul circumfusi una cum armis eum gladiis secu-
 ribusque ferum in modum articulatum dividunt: caput pilo fixum in turribus
 constituunt, Romanos irridentes, quod eorum Imperatorem victimas ritu
 obtruncassent. Has Ioannes Magister poenas scelereum in aedes sacras com-
 missorum tulit, ut a furore barbarorum opprimeretur. Etenim ecclesias
 multas in Moesia vastasse dicitur, earumque vestem et vasa sacra in pri-
 vatum suppellectilem convertisse.

6. Russi eiusmodi victoria elati, postridie eius diei oppido egressi, ad-
 versa acie constiterunt: itemque Romani, in altum cuneum conferti, ob-

δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐς βαθεῖαν συνασπίσαντες φάλαγγα, τοῦτοις ἀν- A. C. 972
 τεπήσαν. ἐνταῦθα Ἴκμορα, τὸν μετὰ τὸν Σφενδοσθλάβον τὸ I. L. 8
 Σκυθικὸν ἄγοντα στρατεύμα καὶ τιμώμενον εὐθὺς μετ' ἐκείνον,
 ἄνδρα γιγαντώδη καὶ νεανικόν, ἰδὼν Ἀνεμῆς, ὃ τῶν βασιλικῶν
 5 σωματοφυλάκων εἷς, καὶ τοῦ τῶν Κρητῶν υἱὸς ἄρχηγοῦ, ἐν-
 θουσιωδῶς ἐφορμῶντα μετὰ τῆς τῶν ἐπεπομένων πεζεταίρων
 φάλαγγος καὶ πλείστους Ῥωμαίων ἀποκτιννύοντα, ἀλκῇ τε φύ-
 σεως ἐπαρθεῖς, τὸ παρηωρημένον ἕλφος ἐλκύσας, καὶ τὸν ἵππον
 τῆδε κάκῃσε παρεξέλασας, τοῖς τε μύωψι κατακίσας, κατὰ τοῦ
 10 Ἴκμορος ἵεται, καὶ τοῦτον κατείληφώς πλήττει κατὰ τοῦ τένον- C
 τος· ἡ δὲ τοῦ Σκύθου κεφαλὴ σὺν τῇ δεξιᾷ ἐκμηθεῖσα χειρὶ
 πρὸς τοῦδαφος ἀπηράττετο. τοῦ δὲ πεσόντος, βοή τις παρὰ τῶν
 Σκυθῶν οἰμωγῇ σύμμικτος αἶρεται· Ῥωμαῖοι δὲ τούτοις ἐπέ-
 δραμον. οἱ δὲ οὐκ ἤνεγκαν τὴν τῶν ἐναντίων ῥοπήν, ἀλλὰ τῷ
 15 τοῦ σφῶν στρατηγοῦ πάθει ἐκτόπως περιαλγῆσαντες, τὰ σάκη Fol. 313 v.
 κατωμαδὸν ἄραντες, ἐχώρουν διὰ τοῦ ἕστεος, οὗς ἐπισπόμενοι
 Ῥωμαῖοι ἀπέκτεινον. ἤδη δὲ νυκτὸς κατασχούσης, καὶ τῆς μῆνης
 πλησιφαοῦς οὐσης, κατὰ τὸ πεδίον ἐξελθόντες τοὺς σφετέρους
 ἀνεψηλάφωσαν νεκρούς· οὗς καὶ συναλλίσαντες πρὸ τοῦ περιβόλου
 20 καὶ πυρὰς θαμινὰς διανάψαντες, κατέκαυσαν, πλείστους τῶν D
 αἰχμαλώτων, ἄνδρας καὶ γυναῖκα, ἐπ' αὐτοῖς κατὰ τὸν πάτριον
 νόμον ἐναποσφάζαντες. ἐναγισμούς τε πεποιηκότες, ἐπὶ τὸν
 Ἴστρον ὑπομάζια βρέφη καὶ ἀλεκτρούνας ἀπέπνιξαν, τῷ ῥοδίῳ
 τοῦ ποταμοῦ ταῦτα καταποντώσαντες. λέγεται γὰρ Ἑλληνικοῖς

4. νεανικόν. Vid. supra 89. C. Ἀνεμῆς cod., sed Cedrenus II.
 678. D. et alibi recte per s.

viam procedunt. Erat Icmor, qui sub Sphendosthlabo exercitum Scythicum ducebat, proximus post illum auctoritate, vir immani corpore et ferocia iuvenili. Hunc Anemas ex protectoribus palatinis, Cretici satrapae filius, conspiciatus magno impetu cum cohorte satellitum, quos circa se habebat, incurrere, Romanorumque complures occidere, virtute animi elatus, gladio ab latere stricto, huc illuc conversum incensumque calcaribus equum in Icmorem immisit: quem nactus cervicem gladio appetit: Scythae caput cum manu dextra abscisum solo afflixit. Duce cadente clamor a Scythis lamentatione permixtus tollitur: fit in eos a Romanis impetus. Quem illi non sustinuerunt; sed, praetoris caede vehementer commoti, scutis post humeros reiectis in oppidum reversi sunt. Romani quos possunt consecantur atque occidunt. Coepta iam nocte, cum luna pleno orbe colluceret, in campum egressi mortuos suos conquisiverunt: hos pro muro coacervatos rogis compluribus accensis cremaverunt, in iisdem captivos numero plurimos, viros et mulieres, patrio more iugulantes. Item inferias celebrantes, in Istro lactentes infantes et gallos gallinaceos suffocabant, undis fluminis mersos. Etenim dicuntur gentilium sacris addicti, Graecorum more sacrificia et li-

4. M. 6480 ὄργις κατόχους ὄντας, τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον θυσίας καὶ
 Ind. 15 χοῦς τοῖς ἀποιομένοις τελεῖν, εἴτε πρὸς Ἀναχάρσεως ταῦτα καὶ
 Ζαμόλξιδος, τῶν σφετέρων φιλοσόφων, μνηθέντες, εἴτε καὶ πρὸς
 τῶν τοῦ Ἀχιλλέως ἑταίρων. Ἀθήριανδς γάρ φησιν ἐν τῷ Περίπλῳ,
 P. 93 Σκύθην Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως πεφηνέναι, ἐκ τῆς Μυρμηκίωνος 5
 καλουμένης πολίχνης, παρὰ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κειμένης· ἀπε-
 λαθέντα δὲ πρὸς τῶν Σκυθῶν διὰ τὸ ἀπηγές, ὤμόν, καὶ αἰ-
 θαδες τοῦ φρονήματος, αἰθῆς Θετταλίαν οἰκῆσαι. τεκμήρια τοῦ
 λόγου σαφῆ ἦ, τε τῆς ἀμπεχόνης σὺν τῇ πόρπῃ σκευῇ, καὶ ἡ
 πεζομαχία, καὶ ἡ πυρσὴ κόμη, καὶ οἱ γλαυκῶντες ὀφθαλμοί, 10
 καὶ τὸ ἀπονενοημένον, καὶ θυμοειδές, καὶ ὤμόν· ἃ καὶ ὀνειδίζων
 Ἀγαμέμνων ἐπέσκωπτεν, οὕτωςι λέγων·

„Αἰεὶ γὰρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε, μάχαι τε.”

φόνῳ γὰρ εἰσέτι καὶ αἵματι τὰ νείκη Ταυροσκύθαι διακρίνειν
 Βεῖώθασιν. ὅτι δὲ τὸ ἔθνος ἀπονενοημένον, καὶ μάχιμον, καὶ 15
 κραταῖον, πᾶσι τοῖς ὁμόροις ἐπιτιθέμενον ἔθνεσι, μυρτυροῦσι
 πολλοί, καὶ ὁ θεῖος δὲ Ἰεζεκίηλ, μνήμην τούτου ποιούμενος, ἐν
 οἷς ταῦτά φησιν· „Ἴδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σέ τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ,
 ἄρχοντα Ῥῶς.” Ἄλλ· ἀπόχρη μὲν ταῦτα περὶ τῶν Ταύρων ἐνα- 20
 γισμῶν.

ζ. Τότε δὲ ἤδη διανισχύσεως ἡμέρας βουλὴν ὁ Σφενδο-
 σθλάβος τῶν ἀρίστων ἐκάθιζεν, ἣν καὶ κομέντον τῇ σφετέρῳ
 διαλέκτῳ φασίν. ἄρτι δὲ συναθροισθέντων περὶ αὐτὸν, καὶ ὅ,τι

5. πεφηνέναι. Vid. supra 51. C. 60. D. 102. B. 13. Iliad. A. 177.
 18. τὸν Ἀγῶγ καὶ Μαγῶγ cod. Ezech. XXXIX. 1. Ἴδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
 σὲ Γῶγ ἄρχοντα Ῥῶς· et idem XXXVIII. 2.

bamina manibus offerre, sive ab Anacharside et Zamolxi, suis philosophis,
 ad hunc modum, sive a sociis Achillis initiati. Siquidem Arrianus in Pe-
 riplo auctor est, Achillem Pelei filium Scytham exstitisse, Myrmecione
 natum, quod est ad Maeotidem paludem oppidulum: expulsum vero a Scy-
 this ob saevitiam, crudelitatem, arrogantiam animi, in Thessalia posthaec
 sedem collocasse. Cuius rei clara argumenta sunt amictus fibulati ratio,
 pugna pedestris, capillus rufus, oculi glauci, amentia, iracundia, crude-
 litas: quae ipsa conviciis Agamemnon consecrabatur, sic dicens:

„Huic semper iurgia cordi,
 Rixaeque, pugnaeque.”

Caede enim et sanguine ad hanc diem Tauroscythae dirimere rixas consu-
 runt. Audaciam autem et virtutem atque robur gentis, finitimum quemque
 populum invadentis, cum multi alii testantur, tum etiam divus Ezechiel,
 mentione eius facta, ubi ad hunc modum ait: „Ecce ego induco super te
 Gog et Magog, principem Rhos.” Sed de inferis Taurorum haec sufficient.

7. Inter haec prima luce Sphendosthabus consilium primorum ordi-
 num constituit, quod sua lingua comentum appellant. Coactos quid agat

δεῖ καὶ δοῦν πρὸς αὐτοῦ διερωτηθέντων, οἱ μὲν ἄωρὶ συνε- A. C. 972
 βούλευον τῶν νυκτῶν, ἐπιβάντες τῶν πλοίων, πάσῃ μηχανῇ I. 1. 3
 κλέψαι τὴν φυγὴν· μὴ γὰρ οἴους τε καθεστάναι ἱππότηταις πανσι- C
 δήροις ἀνδράσι συμπλέεσθαι, ἀποβαλόντας καὶ ταῦτα τοὺς
 5 πρωταγωνιστάς, ὅφ' ὧν τὸ στρατόπεδον ἀνεβράννυτο, καὶ οἱ
 θυμοὶ τῶν ἀνδρῶν παρεθήγοντο. οἱ δὲ τοῦμπαλιν δεξιᾶς ἐμβάλ-
 λειν Ῥωμαίοις ἐξυνεβούλευον, καὶ πίστει λαμβάνειν, καὶ οὕτω
 διασώζειν τὴν περιλειφθεῖσαν στρατιάν. οὐδὲ γὰρ ἔχειν εὐχερῶς Fol. 314 r.
 κλέψαι τὸν ἀπόπλου, τῶν πυρφόρων νεῶν παρὰ τοῦ Ἰστρου ἄν-
 10 θρα ἐκατέρωθεν φρουρουσῶν τὰ πορθμεῖα, ὡς, ἤνικα πειρα-
 ζεῖεν ἐκπεῦσαι τὸν ποταμὸν, πυρπολήσειν ἐξαιτίας ἅπαντα.
 ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος, μύχιον καὶ πικρὸν ἀνομιώξας, „οἴχεται D
 τὸ κλέος,” ἔφη, „ὃ τῇ Ῥωσικῇ παροπλίᾳ συνελάττο, τὰ πρόσοικα
 καταστρεφομένη ἔθνη ἀπονητὶ, καὶ χώρας ὅλας ἀνδραποδίζο-
 15 μένη ἀναιμωτὶ, εἰ νῦν ἀκλεῶς Ῥωμαίοις διπείσομεν. ἀλλὰ γὰρ,
 τὴν ἐκ προγόνων ἀνεληφότες ἀρετὴν, ἀναλογισάμενοι τε, ὡς ἀκα-
 ταγώνιστος ἡ Ῥωσικὴ μέχρι καὶ τήμερον καθέστηκεν ἀλκή, ἐκ-
 θύμως ἐπὲρ τῆς σφῶν σωτηρίας διαγωνισώμεθα. οὐδὲ γὰρ ἔθι-
 20 ῖσιν, ἢ εὐκλεῶς τελευτῶν, ἔργα ἐπιδειγμένους γενναίων ἀνδρῶν.”
 τοσαῦτα μὲν ὁ Σφενδοσθλάβος ἐβούλευσεν.

ἢ λέγεται δὲ καὶ τοῦτο περὶ Ταυροσκυθῶν, μήποτε μέχρι P. 94
 καὶ νῦν ἑαυτοὺς ἐγχειρίζειν τοῖς δυσμετέσιν ἠττωμένους· ἀλλ' ἤδη
 τῆς σωτηρίας ἀπαγορεύσαντας ὠθεῖν τε κατὰ τῶν σπλάγγων τὰ

7. ἐξυνεβούλευον. Sic cod., duplici augmento. 9. πορθφόρων cod.
 παρὰ τοῦ] Sic cod. Leg. παρὰ τὰ τοῦ.

consulti. Alii multa de nocte naves conscendendas, omnibusque modis fur-
 tum elabendum, existimant; nullo se pacto equites cataphractos sustinere
 posse, idque postquam virtute praestantes duces amississent, qui exercitum
 confirmare, animos militum incitare consueverint. Contra ea alii cense-
 bant compositionem cum Romanis fieri oportere, atque ita fide accepta re-
 liquias exercitus servari. Clam ab oppido solvere non esse facile, quod
 igniferae naves ad ripam Istri utrobique transitum custodirent, ut, simul
 ac conarentur in amnem enavigare, cuncta evestigio cremarent. Tum vero
 cum ingemisset vehementius Sphendosthlabus, „Periit,” inquit, „gloria,
 arma Russica sequens, quae modo populos finitimos nullo negotio subege-
 runt, modo citra sanguinem integras tenuerunt regiones, si nunc turpiter
 cedimus Romanis. Quin, repraesentantes patriam virtutem, reputamus,
 invictum usque adhuc perstitisse Russicum robur, et pro nostra salute
 acriter configimus? Non solemus nos quidem fugientes in patriam reverti,
 sed vel vivere victores, vel gloriose mori, effectus virorum fortium facino-
 ribus.” Eiusmodi consilium egit Sphendosthlabus.

8. Memoratur illud quoque de Tauroscythiis, eos nunquam usque ad
 haec diem hostibus dedere se victos: verum, salute desperata, gladio vi-

A. M. 6480 *Ξίφη, καὶ οὕτως ἑαυτοὺς ἀναιρεῖν. τοῦτο δὲ πράττουσι, δόξαν*
 Ind. 15 *κεκτημένοι τοιαύτην· φασὶ γὰρ τοὺς πρὸς τῶν ἐναντίων κατα-*
κτεινομένους ἐν τοῖς πολέμοις, μετὰ τὸν μόνον καὶ τὴν ἐκ τῶν
σωμάτων διάζευξιν τῶν ψυχῶν ἐν ἄδου τοῖς ἀθόνηταις ὑπηρετεῖν.
Ταυροσκύθαι δὲ, τὴν τοιαύτην δεδιότες λατρεῖαν, ἀποστνγοῦντες 5
δὲ καὶ τοῖς ἀναιροῦσιν αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν, τῆς ἑαυτῶν σφαγῆς
B *αὐτόχειρες γίνονται. ἀλλὰ τοιαύτη μὲν ἢ ἐπικρατήσασα ἐν αὐτοῖς*
δόξα. τότε δὲ, τῶν τοῦ ἄρχοντος λόγων ἀκούσαστες, φιλοψυχό-
τατα τὸν ὑπὲρ τῆς σφῶν σωτηρίας αἰρεῖσθαι κίνδυνον κατετίθεν-
το, ἐκθύμως τε πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀντιτάξασθαι δύναμιν. τῇ γοῦν 10
ὑστεραία (ἕκτη δὲ ἦν τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα, καὶ εἰκάδα τετάρτην
ἤλανεν ὁ Ἰούλιος μῆν), περὶ καταφορὰν ὄντος ἡλίου, πανσοῦδι
τῆς πόλεως ἐξεληθόντες οἱ Ταυροσκύθαι, παντὶ σθένει διακινδυνεύ-
ειν ἤροῦντο, εἰς φάλαγγα καρτερὰν συνασπίσαντες, καὶ προβα-
λόντες τοὺς ἄκοντας. Ῥωμαίους δὲ διατάξας ὁ βασιλεὺς ἐπέξηγε 15
C *τοῦ χάρακος. ἦδη δὲ τῆς μάχης καταβῆραγελίσης, εὐρώστως οἱ*
Σκύθαι Ῥωμαίους ἐπήεσαν, τοῖς τε ἀκοντοῖς σινόμενοι, καὶ
τοῖς βέλεσι τοὺς ἵππους τιτρώσκοντες, καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς γῆν
καταβύλλοντες. ἐνταῦθα ὁ τῇ προτεραίᾳ ἠριστευκὸς Ἀνεμάς
καὶ τὸν Ἴκμορον κατακτείνας, τὸν Σφενδοσθλάβον ἰδὼν ἐνθου- 20
σιωδῶς κατὰ Ῥωμαίων ὀρμῶντα καὶ μανικῶς, καὶ τὰς αὐτοῦ
ἐπιβῶνόντονα φάλαγγας, τὸν ἵππον παρεξέλασας (εἰδισμένον δὲ
ἦν ἀπὸ τοῦτο δρῆν, καὶ πλείστους τῶν Σκυθῶν τοιοῦτω τρόπῳ
 Fol. 314 *v. ἀνείλε τὸ πρότερον), ὄλην ἡλίαν τῷ ἵππῳ ἀνεῖς ὡς αὐτὸν ἵεται,*

20. Ἴκμορον. Supra 92. B. Ἴκμορα.

scera transverberare, seque ipsos sic interimere. Id faciunt, quod opinionem habent eiusmodi: aiunt si qui in bello ab hostibus occiduntur, eos post mortem animorumque a corporibus discessum interfectoribus apud inferos servire. Quem famulatum verentes, Tauroscythae, potius quam percussoribus suis ministrent, rei remedium voluntaria morte quaerunt. Haec apud fillos invaluit persuasio. Tunc vero, audita regis oratione, laete suae salutis causa subire periculum decreverunt, seque vi Romanorum fortiter opponere. Itaque postridie eius diei (qui dies erat septimanae sextus, a. d. ix kal. August.), iam ad occasum vergente sole, cum omnibus copiis ex oppido egressi totis viribus confingere statuunt: aciem condensam dirigunt, infestis pilis. Contra Imperator milites instructos ex castris educit. Praelio commisso, fortiter Scythae in Romanos impetum fecerunt, ita ut nostros pilis confingerent, telis equos vulnerarent, scissoresque deiicerent. Ibi Anemas ille, qui pridie summam virtutem Icmore occiso praestiterat, Sphendosthlabum conspicatus temere effrenateque Romanos invadentem, phalangaeque ipsius cohortantem, prorumpens ne equo (quod consueverat facere, plurimosque Scytharum hoc pacto iam prius protriverat) effusus habenis in

καὶ ξίφει παύει κατὰ τῆς κλειδός, καὶ τὸν μὲν πρηγῆ καταβάλλει, A. C. 972
 οὐ μὴν κατακτείνει. ἐπήρκεσε γὰρ ὁ ἄλκωνιδιτὸς χιτῶν καὶ τὸ I. L. 3
 σάκος, ἃ, δεδιὼς τὰς Ῥωμαϊκὰς αἰχμὰς, ἡμφιέννυτο. Ἄνεμῶς D
 δὲ, πρὸς τῆς τῶν Σκυθῶν κυκλωθεὶς φάλαγγος, τοῦ ἵππου
 5 καταβληθέντος συχναῖς τῶν δοράτων βολαῖς, πλείστους μὲν
 ἀναιρεῖ τούτων, ἑναποσφάττεται δὲ καὶ αὐτὸς, ἀγῆρ οὐδενὸς
 τῶν ἠλικιωτῶν ἠττώμενος ἐν τοῖς κατὰ τὰς μάχας ἀνδραγαθή-
 μασιν.

9'. Ἐπὶ τῷ τούτου τοίνυν οἱ Ῥῶς ἀναθαρήσαντες πτα-
 10 σματι, γεγωνόν τι καὶ ἄγριον ἐπηλάλαξαν, καὶ Ῥωμαίους ἀνώ-
 θησαν. οἱ δὲ προτροπάδην ὑπενόστων, τὴν ἀλλόκοτον ὁρμὴν
 ἐκκλίνοντες τῶν Σκυθῶν. ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς, ὡς ἤσθετο κλι- P. 95
 νομένην τὴν Ῥωμαϊκὴν φάλαγγα, δεδοικῶς, μὴ καταπτοηθεῖσα
 τὸ ἀλλόκοτον ὁρμημα τῶν Σκυθῶν, περὶ αὐτὰ πταίσοι τὰ κα-
 15 ρια, τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος καὶ τὸ δόρυ σθεναρῶς με-
 ταχειρισάμενος, κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἐχώρει. ἐπαταγεῖτο δὲ καὶ
 τὰ τύμπανα, καὶ τὸ ἐνυάλιον συννεπήχον αἱ σύλληγες. Ῥω-
 μαῖοι δὲ, τὴν τοῦ αὐτοκράτορος καταεισεσθέντες ὁρμὴν, τοὺς
 ἵππους περιελίζαντες, μετὰ ῥύμης τοῖς Σκύθαις ἐφόρμησαν.
 20 παραντίκα δὲ καὶ θύελλα ψεκάδι συμμιγῆς ἀναβῆρπιθεῖσα, ἐπὶ
 πολὺ τε τοῦ ἄερος χεθεῖσα, τοὺς δυσμενεῖς ἔβυλλε, καὶ ἡ κόνις
 ἐγειρομένη τοὺς αὐτῶν ἔβλαπτεν ὀφθαλμούς. λέγεται δὲ καὶ τινα B
 λευκόπυλον ἄνδρα φανῆναι, προηγείσθαι τε Ῥωμαίων, καὶ τού-
 τοις προτρέπεσθαι, χωρεῖν κατὰ τῶν Σκυθῶν· ὅστις θεοσεπίως

1. πρηγῆς cod. 11. Nota ἀλλόκοτον ὁρμημα repetitum statim
 post, 95. A. lin. 2. 15. ἀφ' cod., ut saepe.

eum involat, iugulum gladio appetit, ipsum praecipitem deturbat: inter-
 ficere tamen non potuit. Restitit enim tunica hamis conserta et scutum,
 quae, Romanorum cuspides veritus, sumserat. Anemas, a cuneo Scytharum
 circumventus, equo multis hastarum ictibus confosso, postquam com-
 plures eorum interfecerat, ipse ibidem concidit, vir a nullo coaequalium fa-
 cinoribus bellicis superatus.

9. Huius casu Russi denuo confirmati altius barbarorum more concla-
 mant, nostros propellunt. Iamque illi cursim retro regredi, singularem
 vim hostium devitantes. Tum Imperator, ubi aciem Romanam inclinatam
 vidit, veritus ne coeco Scytharum impetu perterrita in extremum discrimen
 adduceretur, cohortem circa se hortatus, lancea fortiter arrepta, contra
 adversarios ipse processit. Pulsantur tympana, tubae bellicum concinunt.
 Romani, Imperatoris incursum reveriti, conversis equis acriter Scythas ag-
 grediuntur. Eodem tempore et turbo imbri mixtus exstitit, qui coelo late
 offusus hostibus incumbabat, et pulvis coortus eorum oculos infestavit.
 Perhibent vero etiam virum quendam equo albo vectum apparuisse, qui
 Romanis ductor esset, et ad irruendum in Scythas hortaretur: eum veh-

A. M. 6480 τὰς τῶν δυσμενῶν διακόπτων συνετάραττε φάλαγγας. τοῦτόν
 In d. 15 φασὶ μήτε πρότερόν τις ἐν τῷ στρατοπέδῳ θεάσασθαι, οὐτ'
 αἰθίς μετὰ τὴν μάχην ἐωρακέναι· καίτοι βασιλέως αὐτὸν ἀνα-
 ψηλαφώντος, ὡς δωρεαῖς ἐπαξίως φιλοφρονήσαίτο, καὶ ἀμοι-
 βαῖς ἕκατι τῶν πόνων ἀμείψαιτο. ἀλλ' οὐχ εὐρέθῃ ζητούμενος. 5
 ἐντεῦθεν ἀναμφλεκτὸς ὑπόνοια ὑποτρέχει, τὸν μέγαν ἐν μάρ-
 C τσι Θεόδωρον εἶναι, ὃν παρὰ τοὺς ἀγῶνας ὁ βασιλεὺς σύμμα-
 χον ἐξελιπάρει παρίστασθαι, ῥύεσθαι τε καὶ σώζειν συνάμα
 παντὶ τῷ στρατεύματι. φασὶ δὲ καὶ τοιοῦτόν τι συμβῆναι παρὰ
 τὴν πρὸ τῆς μάχης ἐσπέραν. ἐν Βυζαντίῳ παρθένος τῶν ἀνα- 10
 τεθειμένων Θεῶ καθ' ἕναρ ὄραν ἰδόκει τὴν θεοτόκον, ὑπὸ τι-
 νων φλογοειδῶν δορυφορουμένην ἀνδρῶν. φάναι δὲ πρὸς αὐτούς·
 „καλέσατε δὴ μοι τὸν μάρτυρα Θεόδωρον.” παραντίκα δὲ παρα-
 χθῆναι γενναῖον ἄνδρα καὶ νεανικόν, ἐνοπλον. εἰπεῖν τε πρὸς αὐ-
 τὸν τὴν θεοτόκον· „ὁ σὸς παρὰ τὸ Δορύστολον Ἰωάννης, κύριε 15
 Fol. 315 r. Θεόδωρε, Σκύθαις μαχόμενος, ἄρτι περιστάτεται δεινῶς. ἀλλ'
 εἰς τὴν λαίονου σπεύσον βοήθειαν. εἰ γὰρ μὴ προφθάσῃς, ἐς
 Δαίνδονον αὐτῷ τελευτήσῃ τὰ πρῶγματα.” τὸν δὲ αἰθίς, ἐτοι-
 μως ἔχειν, εἰπεῖν, τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ καὶ δεσπότου μου περ-
 θαρχεῖν· φάμενος δὲ τοῦτο εὐθὺς οἴχεσθαι, καὶ οὕτω τὸν ὕ- 20
 πνον ἀποπτήναι τῆς παρθένου τῶν ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τῇ μὲν παρ-
 θένῳ τὸ ἕναρ ἐς τοῦτο συνεπεραινετο.

1. Ῥωμαῖοι δὲ, τῷ προπορευομένῳ θεῷ ἀνδρὶ ἐπερόμενοι,

2. πρότερον τῆς cod. Sed Leo scribere debuisset τινά. 3. ἀνα-
 ψηλαφώντος ὡς δωρεαῖς ἐπαξίως φιλοφρονήσαι, τὸ καὶ cod.
 20. φάμενος. Nota anacoluthon, fort. ipsi Leonī tribuendum.

menter aciem hostium strage edita conturbasse. Neque antea illum in ca-
 stris visum esse aiunt, neque post praelium apparuisse: tametsi investiga-
 ret eum Imperator, ut munera illi debita largiretur, gratiamque pro labo-
 ribus referret. Sed quantumvis quaesitus non inventus est. Unde indubia
 pervasit existimatio, magnum in martyribus Theodorum fuisse, quem in
 praeliis Imperator sibi exercituique socium et adiutorem deposcere solebat.
 Aiunt etiam illiusmodi aliquid accidisse ad vesperam, pridie quam pugna
 committeretur. Constantinopoli virgo numini dicata in somno Deiparam
 videre sibi visa est, aliquot viris flammis stipatam. His eam dixisse:
 „Vocate ergo mihi Theodorum martyrem”: statimque illi adductum esse
 iuvenem fortem et armatum. Huic dixisse Deiparam: „Ioannes tuus apud
 Dorystolum, domine Theodore, Scythias pugnans, iam gravior premitur.
 Quare vade cito, ut ei auxilium feras. Nisi ante occupas, in periculum
 illi res vertetur.” illum contra „se paratum esse” dixisse, „ut matri Dei
 ac Domini sui obsequatur:” quibus dictis continuo excessisse: simul so-
 mnum ex virginis oculis evolasse. Atque hunc quidem finem habuit virginis
 insonnium.

10. Romani vero, divum antesignanum insecuti, manus cum adversa-

τοῖς ἐναντίοις συμπλέκονται, καὶ καρτεράς μάχης συστάσης, A. C. 972
 οὐκ ἐνεγκόντες τὴν τῆς ἵππικῆς φάλαγγος οἱ Σκυθαὶ ῥοπήν, I. L. 3
 κυκλωθέντες τε πρὸς τοῦ Μαγίστρου Βάρδα, ᾧ Σκληρὸς ἢ ἐπί-
 κλησις (ἐκεῖνος γὰρ μετὰ τοῦ συνεπομένου πλήθους τὴν κύκλω- P. 96
 5 σιν ἐποιήσατο), εἰς φυγὴν ἔκλιναν, καὶ μέχρι τοῦ περιβόλου
 συμπατούμενοι, ἀκλειῶς ἔπιπτον. μικροῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Σφεν-
 δοσθάβος ἐλήφθη, ἕξαιμος γεγονὼς καὶ καταβέλῃς, εἰ μὴ ἦ
 εὐχὴ ἐπελθοῦσα τοῦτον διέσωσεν. λέγεται δὲ παρὰ ταύτην τὴν
 μάχην πέντε καὶ δέκα χιλιάδας πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀναιρε-
 10 θῆναι Σκυθῶν, ληφθῆναι δὲ δισμυρίαν ἀσπίδα, καὶ ἕξῃσι πάμ-
 πολλα. Ῥωμαίων δὲ τριακοσίους ἀποκτανθῆναι πρὸς τοῖς πεν-
 τήκοντα, τραθῆναι δὲ συχνούς. ἀλλὰ τοιαύτην μὲν Ῥωμαῖοι
 τὴν νίκην παρὰ τὸν ἀγῶνα ἠνέγκαντο τουτοῖσι. ὁ δὲ Σφενδο-
 σθάβος, παρ' ὄλην τὴν νύκτα βαρυθυμῶν ἐπὶ τῇ κατακοπῇ B
 15 τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς, ἤσχαλλε μὲν καὶ ἐσφάδαζε τῷ θυμῷ.
 μὴ ἐξισχῶν δ' ἔτι πρὸς ἀκαταγώνιστον ἀντίτειν πανστρατιᾶν,
 ἕγνω, στρατηγοῦ τοῦν ἔχοντος ἔργον εἶναι, ἐν ἀμυχανοῖς κατα-
 ληφθέντα δεινοῖς, μὴ καταπίπτειν τοῖς λυπηροῖς, παντὶ δὲ
 τρόπῳ διασῴζειν πειρᾶσθαι τοὺς ὑπ' αὐτόν. καὶ ὅτῃα παρὰ τὴν
 20 ἔω πρέσβεις ὡς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην στείλας, πίστεις ἦται
 ἐμβύσιον, ἐπὶ τῷ, Ταυροσκύθας μὲν τό, τε Δορύστολον
 ἐχειρίσαι Ῥωμαίοις, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολύσαι, καὶ
 Μυσίας ἀφέξεσθαι, καὶ πρὸς τὴν σφῶν ἀναξεύξαι πατρίδα.
 Ῥωμαίους δὲ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τοῦ ἀπόπλου, καὶ μὴ ἐνα- C

9. χιλιάδες cod. 12. ταύτην cod. Sed correctum est manu prima
 τοιαύτην. 16. Fort. διέ τι.

riis conserunt. Fit praelium acri certamine. Tandem Scythae, cum ne-
 que per se vim turmarum nostrarum sustinere possent, et a Barda magistro,
 cui Scleri cognomen, a tergo invaderentur (is enim cum suis copiis eos
 circumvenerat), fugae se mandant: usque ad moenia proteruntur. Fit foe-
 da caedes. Paulumque abfuit quin ipse Sphendosthabus caperetur, exan-
 guis et sauciatus, nisi nox superveniens eum servasset. Ferunt hoc prae-
 lio Scytharum caesa esse millia xv et quingentos; scuta ad millia xx, gladios
 quamplurimos, capta. Romanos interfectos esse coor, vulneratos non pau-
 cos. Eiusmodi victoriam Romani hoc praelio consecuti sunt. Sphendo-
 sthabus, per totam noctem internecione copiarum perturbatus, dolore et
 iracundia offerebatur. Tamen, cum adversus invictum exercitum nihil pos-
 set proficere, intellexit, boni imperatoris esse, in rebus desperatis non
 succumbere tristi fortunae, sed id agere, ut milites suos quoque modo salvos
 praestet. Ita sub mane legatis ad Ioannem Imperatorem missis de fide dan-
 da et compositione egit, conditionibus his, ut Tauroscythae Dorystolum tra-
 derent Romanis, captivos redderent, Moesia abstinere, domum reverteren-
 tur: Romani contra illis potestatem facerent enavigandi, neque eos in itinere

A. M. 6480 γομμένοις ἐπιτεθήσεισθαι μετὰ τῶν πυροφόρων νεῶν (ἐκτόπως γὰρ
 In d. 15 ἐδέδλεσαν τὸ Μηδικὸν πῦρ, δυνάμενον καὶ τοὺς λίθους ἀποτε-
 φροῦν) ἐπισιτισμὸν τε πρὸς τούτοις ἐπιχορηγήσαι, καὶ φίλους
 ἡγεῖσθαι αὐτοὺς, κατ' ἐμπορίαν πρὸς τὸ Βυζάντιον στελλο-
 μένους, καθάπερ ἀνέκαθεν ἔθιμον ἦν. 5

ια'. Βασιλεὺς δὲ, τὰς τοιαύτας ἄσμενος διαλλαγὰς προσ-
 δεξάμενος (εἰρήνην γὰρ διαφερόντως τῆς μάχης ἐτίμα· τὴν μὲν
 γὰρ ἦδει τοὺς λαοὺς διασώζουσαν, τὴν δὲ τοῦμπαλιν διαφθείρου-
 σσαν), τὰς τε ξυνηθίας ἐτέλει καὶ τὰς σπονδὰς, καὶ σίτον ἐδίδου,

Fol. 315 v. ἐκάστῳ ἀνδρὶ μετρῶν ἀνὰ μεδίμνων δύο. εἶναι δὲ τοὺς εἰληφότας 10
 τὸν σίτον φασιν ἄνδρας διςμυρίους πρὸς τοὺς διαχιλίους, οἱ ἐκ
 τῶν ἐξήκοντα χιλιάδων τῆς Ῥωσικῆς στρατιᾶς τότε τὸν ὄλεθρον
 ἔφευγον· τὰς γὰρ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἡ Ῥωμαϊκὴ αἰχμὴ
 κατηκόντισε. μετὰ δὲ τὸ προβῆναι τὰς σπονδὰς, εἰς ὀμίλιαν ὁ
 Σφενδοσθλάβος τῷ βασιλεῖ συνελθεῖν ἔξαιτεῖ. ὁ δὲ, μηδὲν ἀναδὸς, 15
 διαχρῶσθαι πανοπλίᾳ καθοπλισθεὶς, ἔφιππος παρὰ τὴν ἄχθην τοῦ
 Ἰστρου ἀφίκετο, μυριανδρον ἴλην χρυσοφοροῦντων ἐνόπλων ἰπ-

P. 97 πίων συνεπαγόμενος. καὶ ὁ Σφενδοσθλάβος δὲ ἤκεν ἐπὶ τινος Σκυ-
 θικοῦ ἀκαίτου παραπλέων τὸν ποταμὸν, τῆς κώπης ἡμμέσος
 καὶ σὺν τοῖς ἐτέροις ἐρέττων, ὡς εἰς τῶν λοιπῶν. τὴν δὲ ἰδέαν 20
 τοιούσδε τις ἦν· τὴν ἡλικίαν μεμετρημένος, οὔτε εἰς ὕψος παρὰ
 τοῦ εἰκότος ἡρμένος, οὔτε εἰς βραχύτητα συστελλόμενος· δασεῖς
 τὰς ἀφροῦς, γλαυκοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν ῥίνα σιμὸς,

8. ἦδη cod. 14. Ἰσομίλιαν cod. 17. μυριανδρον — συνεπα-
 γόμενος. Supra 36. C. μυριανδρον ἰκπίων Ἰλην ἐπιφερόμενος.
 20. Leg. ἐταίροις. Vid. infra C. lin. 3.

cum navibus igniferis adorirentur (nam magnopere timebant ignem Medi-
 cum, qui vel lapides in cinerem redigere potis est); frumento insuper iu-
 varent eos, amicorumque numero haberent, mercaturae causa Constantinopolim
 commeantes, quemadmodum erat antiquitus institutum.

11. Libentī animo accipiens hanc compositionem Imperator (multo pluri-
 enim pacem quam bellum faciebat: quod non ignorabat, alteram servare po-
 pulos, alterum eos perdere), et pactiones foedusque sanxit, et frumentum
 distribuit, medimnos binos singulis admetiens. Quod frumentum qui acce-
 perint fuisse aiunt millia militum xxii, quae ex millibus lx, quibus constabat
 exercitus Russicus, mortem effugerant: reliqua xxxviii millia cuspis Ro-
 mana confoderat. Foedere firmato, Sphendosthlabus in Imperatoris collo-
 quium ut venire liceret postulavit. Non respuit is conditionem: armatura
 iasaurata tectus, ad ripam Istri aequitavit, catervam innumerabilem equitum
 auro armisque nitentium adducens. Contra Sphendosthlabus processerat in
 navicula Scythica flumen devectus, remo se applicans, et ipse cum caeteris
 lintrem propellens, ut unus de multis. Specie autem erat huiusmodi: statu-
 ra iusta, neque praeter modum in altum expressa, neque in nimiam brevi-
 tatem contracta: superciliis spissis, oculis caesis, naso simo, barba rara,

ἐπιλωμένος τὸν πάγονα, τῷ ἄνωθεν χελεῖ δασελαῖς καὶ εἰς A. C. 972
I. L. 3
μῆκος καθειμέναις θριξὶ κομῶν περιτιῶς. τὴν δὲ κεφαλὴν πάντῃ
ἐπιλωτο· παρὰ δὲ θάτερον μέρος αὐτῆς βόστρυχος ἀπὴρώρητο,
τὴν τοῦ γένους ἐμφαινῶν ἐγγένειαν· εὐπαγῆς τὸν αὐχένα, τὰ B
5 στήθια εὐρὸς, καὶ τὴν ἄλλην διάπλασιν εὖ μάλα διηρθρωμένος·
σκυθρωπὸς δὲ τις καὶ θηριώδης ἐδεκνυτο. θατέρῳ δὲ τῶν ὤτων
χρῦσειον ἔξῆπτο ἐνώτιον, δυοὶ μαργάροις κεκοσμημένον, ἄν-
θρακος λίθου αὐτοῖς μεσιτεύοντος. ἐσθῆς τούτῳ λευκῆ, οὐδέν
τι τῶν ἐτέρων ὑπαλλάττουσα ἢ καθαρότητι. ἄλλα γοῦν ἅττα
10 περὶ διαλλαγῆς τῷ βασιλεῖ ἐντυχῶν, παρὰ τὸν ζυγὸν τοῦ ἀκα-
τίου ἐφεζόμενος, ἀπηλλάττετο. ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Ῥωμαίων πρὸς
Σκύθας πόλεμος ὧδε ἐτελεύτα.

ιβ'. Ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος, τὸ Δορύστολον ἀπολιπὼν καὶ C
τοὺς αἰχμαλώτους προσειπιδὸς κατὰ τὰς σπονδὰς, ἀπέλει-
15 μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἑταίρων, ἐπὶ τὴν πατρίδα ἴμενος.
Πατρινάκαι δὲ παρὰ τὸν ἀπόπλουν ἔλλοχῆσαντες, ἕθνος νομα-
δικὸν τοῦτο καὶ πολυάνθρωπον, φθειροφάγον τε καὶ φερέοικον,
ἐπ' ἀμαξῶν ὡς τὰ πολλὰ βιωτεῖον, σχεδὸν διέφθειραν ἅπαν-
τας, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Σφενδοσθλάβον τοῖς λοιποῖς συγκατέ-
20 σφραξαν, ὡς ἐκ τῆς τσσαύτης τῶν Ῥῶς στρατιᾶς ἐδαριθμήτους
ἀνασωθῆναι ἐς ἡθῆ τὰ πάτρια. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἐν
τέτταρσιν ὄλοις μῆσι τὴν Ῥωσικὴν πανοπλίαν καταγωνισόμενος,
ὡς φθάσας ὁ λόγος δεδήλωκε, καὶ τὴν Μυσίαν Ῥωμαίοις ἀνασω- D

9. ἐτέρων. Vid. supra A. lin. 3. 17. φερέοικον. Herod. IV.
§. 109. Strabo XI. 754. A. Arrianus Periplo Pont. Euxini 130. B.

praeter labrum superius, densis et in longitudinem promissis capillis bene pilosum. Capite item erat admodum glaber; nisi quod ad utrumque latus cincinnus dependebat, nobilitatem generis declarans: cervicibus firmis, pectore lato, caeteris quoque membris aequalis sane et congruens; tristitiam nihilominus feritatemque aliquam ore repraesentabat. Ex altera auricula aurea dependebat ei inauria, duabus margaritis ornata, carbunculo in medio illis interiecto. Veste erat candida, nulla alia re nisi munditia a caeteris differente. Sic pauca de pace, transtro naviculae insidens, cum Imperatore collocutus, ad suos se recepit. Bellum quod a Romanis cum Scythis gestum est, hunc finem habuit.

12. Sphendosthabus, Dorystolo relicto captivisque insuper ex foedere redditus, cum copiis quae supererant naves solvit, inque patriam cursum habere coepit. Enaviganti Patrinacae insidias posuerunt, gens pastoralis, frequens, pediculivora, domiporta, in carris plerumque victitans. Hi cum Scythas fere omnes occiderunt, tum ipsum quoque oppresserunt Sphendosthabum una cum caeteris, ut ex tanto Russorum exercitu admodum pauci domum incolumes pervenirent. Ioannes vero Imperator, quatuor solis mensibus deleta Russorum armatura, ut supra demonstratum est, Moesiamque

- A. M. 6480 *σάμενος, τό, τε Δορύστολον Θεοδώρουπολιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ*
 Ind. 15 *στρατηλάτου καὶ μάρτυρος Θεοδώρου μετονομάσας, φυλακὴν τε*
ἄξιόμαχον ταύτη παραλιπὼν, μετὰ μεγίστων τροπαίων ἐπάνει-
 Fol. 316 r. *σιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, τοὺς ἀστικούς πρὸ τῶν περιβόλων κατει-*
ληφώς, στεφάνοις αὐτὸν καὶ σκήπτροις δεξιουμένους, ἐκ χρυ-
σοῦ καὶ λίθων ἔχειρασμένους πολυτελῶν. ἤγον δὲ καὶ χρυσο-
κόλλητον λευκόπυλον ἄρμα· οὗ προσειβῆναι τοῦτον ἤξιον,
καὶ τὸν νενομισμένον καταγαγεῖν θρίαμβον. ὃ δὲ τοὺς μὲν στε-
φάνους καὶ τὰ σκήπτρα προσήκατο, καὶ πολλαπλασίως τούτους
 P. 98 *δώροις ἡμένητο· ἐπιβῆναι δὲ τοῦ ἄρματος οὐκ ἠθέλησε· ἀλλὰ 10*
τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα, ἐνηγκαλισμένην τὸν θεῶν θρωπον
λόγον, ἣν ἐκ Μυσίας εἴληφεν, ἐπὶ τὸν τοῦ ἄρματος χρυσήλα-
τον θρόνον ἀνέθηκε, τὰς ἀλουργοὺς τῶν Μυσῶν στολὰς ὑπο-
θεῖς, καὶ τὰ στέμματα. αὐτὸς δὲ, ἵππῳ κέλεττι ἐποχούμενος,
μετόπισθεν εἶπετο, τεταινωμένος τὴν κεφαλὴν διαδήματι, καὶ 15
τοὺς στεφάνους φέρων καὶ τὰ σκήπτρα ἐν ταῖς χερσίν. οὕτω
τὸν θρίαμβον καταγαγὼν διὰ μέσης τῆς πόλεως, ἐσθῆσειν
ἀλουργοῖς κεκοσμημένης ἑκασταχοῦ, καὶ δίκην θαλάμου τοῖς
 B τε *τῶν δωρῶν κλάδοις καὶ τοῖς χρυσοῦφέσι πέπλοις οὔσης συν-*
ηρεφοῦς, ἐς τὸν μέγαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας εἰσελαύνει σκόν· 20
καὶ τὰς εὐχαριστηρίους εὐχὰς ἀποδοὺς, τό, τε τῶν Μυσῶν ἐκ-
πρεπέστατον στέφος οἰονεὶ πρωτόλειον δῶρον τῷ Θεῷ καταθέ-
μενος, εἰς τὴν ἀνακτορικὴν ἐστίαν φοιτᾷ, καὶ τῶν Μυσῶν
βασιλέα Βορῆν παραγαγὼν τὰ τῆς βασιλείας ἀποθέσθαι παράση-
μα παρσκευάσει. τὰ δὲ ἦν τιᾶρα περιπόρφυρος, χρυσοῦ καὶ μαρ-
 25

23. τῶν] Leg. τὸν, aut τὸν τῶν.

recepta, Dorystolum ex nomine ducis et martyris Theodori Theodoropolim nancupavit; ibidemque iusto praesidio relicto, cum maximis tropaeis Constantinopolim redit: ubi urbanam multitudinem extra muros offendit, coronas illi et sceptrata, ex auro lapillisque pretiosis facta, offerentem. Ducebant et currum auro compactum equis albis iunctum: quo ut ascenderet rogabant, consuetumque triumphum duceret. Ipse vero coronas quidem et sceptrata suscepit, maioraque multo his munera rependit: ut autem in currum ascenderet induci non potuit; sed divinae matris imaginem, deivirile Verbum amplexantem, quam ex Moesia attulerat, in auro sedili currus collocavit, substratis purpureis Moesorum tunicis, et coronis. Ipse, singulari equo vectus, pone sequebatur, caput diademate cinctus, ac coronas gestans et sceptrata in manibus. Hac triumphi specie per mediam urbem, purpureis vestibus undique ornatam, thalamique ritu lauri ramis pallisque auro textis contentam, ad magnam Sapientiae divinae ecclesiam processit: ubi gratiarum actionis exsolutis precibus, Moesorum magnificentissimam coronam ut manubiarum primitias Deo dicans, inde in palatium se recepit, et Borim Moesorum regem productum insignia regia deponere iussit. Ea erant tiara

γάρους κατάστικτος, ἐσθῆς τε ἀλουργός, καὶ πέδιλα ἐρυθρά. A. C. 972
 τοῦτον δὲ τῶ τῶν Μαγιστρῶν τετίμηκεν ἀξιώματι. τοιαῦτα ἐν
 εὐαριθρήτῳ καιρῷ παρὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης
 διαπραξάμενος τρόπαια, τὴν τε Ῥωσικὴν ἀδθάδειαν καὶ τὰ ἐπηρ- C
 5 μένα ταύτων φρονήματα ἐμπειρία πολέμων καὶ λελογισμένης ἀν-
 δρείας τόλμῃ καταβαλὼν καὶ κατασπάσας εἰς γῆν, καὶ τὴν Μυ-
 σίαν Ῥωμαίοις καθυποτάξας, παρὰ τὸ Βυζάντιον ἐπανελθὼν
 διεχέμαζε, καὶ τὸ ὑπήκοον δώροισι, ὡς εἰκὸς, ἐφιλοφρονεῖτο,
 καὶ θαλείαις ἐθεράπευεν ἐστιάσειν.

purpura circumclusa, auroque et margaritis interstincta: item vestis blatea,
 et calcei rubri. Ipsum regem Magistrorum dignitate ornavit. Eiusmodi
 Ioannes Imperator brevi admodum tempore praeter omnem expectationem
 partis victoriis, contumaciam Russicam elatosque eorum animos usu bellorum,
 ratione, virtute, audacia frangens et deturbans in terram, Moesia sub im-
 perium Romanum subiuncta, Constantinopolim redux hiberna egit, popu-
 lumque muneribus rite prosecutus est, et festis epulis sibi conciliavit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ι

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER X.

ARGUMENTUM.

Expeditio Syriaca. Nisibis a Romanis capta (Cap. 1). Imperator expeditionem contra Ecbatana meditatatur, sed infecta re Byzantium redit. Basilii patriarcha sede pellitur (2). Antonius creatur patriarcha: Gemini monstrosi (3). Alia expeditio Syriaca. Damascus, Berytus et aliae urbes capiuntur (4). Miraculum Beryti effectum in effigie Servatoris (5). Cometa visus per octoginta dies (6). Bardas Scleri sub Basilio defectio (7). Infelix Basilii contra Bulgaros expeditio. Clades Romanorum stella cadente portenta (8). Bardas Phocas novam seditionem parat. Eius interitus (9). Terrae motus Constantinopoli factus et aliae calamitates Romanum imperium premunt (10). Ioannes Tzimisces ex Syria reversus, Basilii fraude veneno absumtus, moritur (11).

A. M. 6482 α'. Θερσίας δὲ ὥρας ἐνισταμένης, καὶ σταθηρᾶς αἰθρίας κατὰ
Ind. 2 τὴν περιγίον ἠπλωμένης, τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας ὁ αὐτοκράτωρ
A. C. 974 κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, τῶν τὴν ἄνω Συρίαν οἰκούντων, ἐστρά-
I. I. 5 τευσε. καὶ δῆτα τὴν μεσογαίαν περιδεύσας, τὸν Εὐφράτην
P. 99 ἐπεραιώθη. μέγιστος δὲ οὗτος τῶν τὴν Ἀσίαν διατεμνόντων 5

1. Post finem libri IX unius anni intervallum intercedere necessario statuendum est: nam libri VIII et IX continuam tertii Tzimiscis anni historiam complectuntur; liber X autem, in quo duorum annorum res gestae narrantur, quum initio septimi eiusdem imperii anni terminetur, aperte a quinto anno incipere existimandus est.

1. Aestivum tempus cum instaret, serenitasque iam continua per terram sese expandisset, Constantinopoli profectus Imperator contra Saracenos, qui in Syria superiore habitant, expeditionem suscepit. Ita mediterraneis peragratis, Euphratem transiit. Is est annium Asiam interse-

ποταμῶν, καὶ εἰς τῶν ἐκ τῆς Ἐδέμ ὀρρωμένων, ὡς ἐκ τῆς θείας A. M. 6492
 γραφῆς μεμαθήκαμεν. ἐνταῦθά τις ἐν ὑπογραφεῦσι τελῶν, Ni- Ind. 2
 κήτας ὀνομαζόμενος, εἰς ἄκρον γνώσεως ἑλλητικῶς καὶ συνέσεως, A. C. 974
 ἄγων αὐτὸ τῆς ἡλικίας βιώσιμον, τῷ βασιλεῖ κατὰ ταύτην δυστυ- I. I. 5
 5 χῶς τὴν ἑκστρατεῖαν συνείπετο, πολλὰ τοῦ φόντος μὴ τοῦτο πράτ- B
 τειν προσλιπαροῦντος, οἰκουρεῖν δὲ μᾶλλον καὶ γηροτροφεῖν τὸν τε-
 κόντα προσέποντος, καὶ αὐτὸν θεραπευεῖν εἰς δύναμιν, περὶ γή-
 ραος ἑλλητικῶτα οὐδῶ, καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου ὅσον οὐκ ὀσμὰς
 ἐπειγόμενον. ὁ δὲ, τῶν τοῦ πατρὸς ἐντολῶν ὡς οὐκ ὄφελεν ἀλο-
 10 γήσας, καὶ παρὰ φαῦλον ἐπισκῆψεις τὰς ἐκείνου θέμενος, ὡς εἶχεν
 ἐνοικευσάμενος ἤξει πρὸς τὸ στρατόπεδον. ἄρτι δὲ τὸν ποταμὸν
 περαιούμενος πρὸς τὴν πληθῶραν ἰλιγγιάσας τοῦ ὕδατος, τοῦ ἵππου C
 ἐξολισθήσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν καταφέρεται, τῷ τε ῥοθίῳ παρασυ-
 ρεῖς, ἔλεινῶς ἀποπνίγεται, ἐπιχειροῦ τῆς παρακοῆς τὴν ἐν τῷ Εὐ-
 15 φράτῃ ἀπενεγκάμενος πνιγμονήν. ὁ δὲ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ στρα-
 τεύματι Συρίαν κατέτρεχεν, οὐδενὸς αὐτῷ ἀντιπάλου ἀντικαθι-
 σταμένου τῶν δυσμενῶν, τῇ φήμῃ τῆς ἐφόδου πάντων καταπλα-
 γέντων καὶ συγλεισθέντων ἐπὶ τὰ σφῶν φρούριά τε καὶ πόλλι-
 σματα. καὶ δῆτα τὸ Ἔμετ (πόλις δὲ αὕτη ὄχυρὰ καὶ περιφανής)
 20 καταλαβὼν καὶ λόγῳ ὑποποισούμενος, καὶ λύτρα λαβὼν ἀριθμὸν P. 100
 ὑπερβαίνοντα, ἐκείθεν ὀρηθρεῖς πρὸς τὸ Μιεφάρκιμ ἠπειγέτο.
 ἄστυ δὲ τοῦτο περιφανές καὶ περιβλεπτόν, πλούτῳ τε καὶ βο-
 σκήμασι τῶν ἄλλων ὑπερτεροῦν τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χῶρον πεπο-

1. ὀρρωμένων. Vid. supra 80. A. 7. προσέποντος. Sic cod.
 12. πληθῶραν cod.

cantium maximus, unusque de illis qui ex Eden manant, quemadmodum ex sacra Scriptura didicimus. Ibi aliquis in notariis militans, Nicetas nomine, summam cum doctrinam tum prudentiam assecutus, in ipsa aetatis vitalitate Imperatorem malo omine hac expeditione comitabatur; quanquam patre ipsius multum deprecante, id ne faceret, atque hortante, ut apud laarem familiarem senium aleret suum, ipsique in aetatis limine constituto, et ad vitae terminos iam properanti, officium pro facultate praestaret. Ille, paternis monitis, contra atque oportebat, neglectis, nullaque iussorum eius ratione habita, ut erat accinctus in castra profectus est. Iam vero Euphratem transmittens ad tumorem undae vertigine est correptus, delapsus de equo in amnem praecipitavit, vique fluminis rapiente miserabiliter depressus praemium contumaciae suffocationem in Euphrate consecutus est. At Imperator omni cum exercitu percurrerat Syriam, nemine iam ex hostibus contra veniente, quod, fama adventus eius exterriti, in castella atque oppida sese sua concluserant. Ita ubi Emet tenuit (munition id est et nobile oppidum) in deditionem redactum, pecuniasque innumerabiles ab oppidanis redemptionis nomine accepit, castris inde motis, Miehpharcim proficisci contendit. Ea est urbs nobilis et conspicua, et caeteris, quotquot per haec loca habitantur, opibus gregibusque antecellens. Quam cum item

Leo Diaconus.

A. N. 6432 *λισμένων. και αὐτὸ δὲ λόγῳ παραστησόμενος, και πλείστα και*
ind. 2 *κάλλιστα δῶρα ἐν χρυσῷ και ἀργύρῳ και χρυσοστίκτοις ὑφάσμα-*
σιν ἐταζόμενα πρὸς τῶν ἐν αὐτῷ κατοίκων ἐνειληφῶς, ἐπὶ τὴν
Νισίβιν ἵεται· καθ' ἣν ὁ μέγας Ἰάκωβος, τῶν τῆς ἐπισκοπῆς
οὐάκων ἐπειλημμένος, Πέρσαις μεγάλῳ στρατῷ ἐπελθοῦσι κατὰ 5
B τῆς Νισίβειος ἡμόνατο, σκνιπῶν αὐτοῖς και κωνιώπων σμήνη
ἀντιστρατεύσας, και φνγάδας παρασκευάσας ἐξαυτῆς, και τού-
τῳ τῷ τρόπῳ τοὺς δυσμενεῖς καταγωνισόμενος. ἦν και ἀοίκητον
εἶρον ὁ βασιλεὺς, τῶν ταύτην οἰκόντων δέει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκ-
στρατείας μεταναστάντων, και φνγαδεία χρησιμμένων πρὸς τὰ 10
ἐνδότερα.

β. Καταδραμὴν οὖν τὴν περὶχωρον, και ὑπόσπονδον Ῥω-
μαίοις ταύτην θέμενος, ἠπέλεγτο και μέχρις Ἐκβατάνων ἀφι-
κέσθαι, ἵνα τὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τυραννεῖα καθέστηκεν, ἀμύθη-
τον ἄργυρον και χρυσὸν και πλοῦτον παντοδαπὸν ἔνδον κατέ-
C χοντα, ἐξ ἐπιδρομῆς και ταῦτα ἐλεῖν προθυμούμενος. λέγεται
γὰρ τῶν ἄλλων πόλεων μᾶλλον, ὅσαι τελοῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον,
πολύολβον και πολύχρυσον τὴν Ἐκβατάνων πολιτείαν τελεῖν.

Fol. 317 *α. αἴτιον δὲ τὸ ἐκ πολλῶν μὲν χώρων αὐτὴν χρηματίζεσθαι, μηδε-*
μίαν δὲ προτοῦ τῶν δυσμενῶν ὑπομένειν καταδρομῆν. ἀλλὰ γὰρ 20
ἐπέσχε τὴν τοῦτου ὀρμῆν ἣ,τε λειψυδρία τῶν τόπων, και ἡ
σπάνις τῶν ἀναγκαίων. ἡ γὰρ ἐπιλειγομένη Καρμανίτις ἔρημος
διὰ τῶν ἐκείσε χωρίων διήκει, τραχεῖαν και ἀνάντη προβαλλο-
μένη ὁδὸν, και μήτε ὕδωρ βλυστάνουσα, μήτε βοτάνην ἀνα-

4. Νισίβον cod. 5. Πέρσαις. Sic cod. 19. χρημίζεσθαι cod.

compositione sibi subiunxisset, donaque conquista plurima et pulcherrima ex auro, argento, vestibus auro pictis, accepisset ab oppidanis, Nisibim versus movit: unde magnus Iacobus, antistitii clavum tenens, Persas ingentibus copiis Nisibim adorientes arcuit, quod muscarum illis culicumque examina pro exercitu immitteret, in fugamque iis evestigio veris, hostes hoc pacto refutaret. Id oppidum desertum reperit Imperator, quia excesserant habitatores irruptionis Romanorum metu, fugaque sese ad interiora receperant.

2. Ita vastata ac in Romanorum ditionem redacta vicinitate, properabat Ecbatana usque penetrare, ubi Saracenorum constituta regia est, argenti, auri, divitiarum cuiusque generis inexplicabili vi referta, eo consilio, ut subita incursione illam quoque obtineret. Quippe praeter caeteras urbes, quotquot sub sole sunt, una Ecbatanorum civitas opum aurique plenissima perhibetur. Eius rei hanc esse causam, quod ipsa multis ex partibus cogerit pecunias, inearum autem hostilem adhuc sit omnino nullum passa. Atenim Imperatoris tunc impetum compressit cum locorum siccitas, tum rerum necessariorum inopia. Pertinet per eas partes quam Carmanitim vocant solitudo, asperam arduamque praetendens viam, neque aquam eructans

βλαστώνουσα, ψαφαρά τις οὔσα καὶ ἄνικμος. διὰ ταῦτα πρὸς τῶν Ἀγαρηνῶν αὐτῷ προσαχθέντα δῶρα ἐνσκευασόμενος, ἐν μωριάσι τριακοσίαις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἀριθμούμενος, εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον ἐπανέβη, καὶ τὸν τε χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὰ
 5 ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα καὶ ἄρώματα, καὶ ὅσα πρὸς τῶν Ἀγαρη-
 νῶν ἀνελληφε δῶρα, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐθριάμβευσε, τῶν ἀστικῶν
 θειωμένων καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν θαναμιζόντων, φιλοτίμως τε
 τοῦτον ὑποδεχομένων, καὶ σὺν εὐφημαῖς προπεμπόντων εἰς τὰ
 βασιλεία, τοῖς τοιοῦτοις τροπαίοις κλειζόμενον. τῆρκαῦτα καὶ
 10 ὁ πατριάρχης Βασίλειος, φθόνῳ τῶν ἐπισκόπων διαβληθεὶς πρὸς
 τὸν αὐτοκράτορα, ὡς δὴ τινὶ τῶν μέγα δυναμένων χαρὰ τῆς ἡγεμονίας ἀρχῆν, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας οὐκ εὐθύνει καθὰ καὶ
 πρὸς τῶν θείων κανόνων νερόμισται, εἰς τὸ βασιλικὸν εἰσεκα-
 λῆτο δικαστήριον. ἐπεὶ δὲ μὴ ἀπήντα, ἀλλ' οἰκουμενικὴν ἀν-
 15 τέλεγεν ἰσχυριζόμενος ἀθροισθῆναι σύνοδον, καὶ τῆρκαῦτα δια-
 λύσασθαι τὰ ἐγκλήματα· τοῦτο γὰρ βούλεσθαι καὶ τὰ τῶν πα-
 τέρων θεόπνευστα παραγγέλματα, οἰκουμενικὴν ἐπὶ πατριάρχου
 καθαιρέσει συγκροτεῖσθαι σύνοδον· εἰς τὸ κατὰ τὸν Σκάμανδρον
 τελοῦν φροντιστήριον, ὅπερ αὐτὸς ἐδείματο, πρὸς τοῦ βασιλέως
 20 περιορίζεται· ἀνὴρ ἄτροφος σχεδὸν τε καὶ ἄσαρκος, ἐξ ἀπαλῶν
 ὀνύχων ἀσκητικοῖς ἀγῶσιν ὑπὲρ φύσιν ἐγγυμασάμενος, ἀμπε-
 χὸν κερχημένος θέρει τε καὶ χειμῶνι μίξ, καὶ ταύτῃ μὴ ἀπεκ-
 δόμενος, ἕως ἂν διεθρῦνῃ καὶ ἄχρηστος ἐξεγένετο, βρωτῶν δὲ
 μὴ γενομένου ἢ ποτῶν, πλὴν ὕδατος καὶ τῶν ἐξ ἀκροδρύων χυ-

1. Fort. ταῦτα τά.

neque plantam fundens ullam, arida, humore carens. Ita ablatis quae a Sa-
 racenis sibi deferebantur donis, numero tricies centenis millibus argenti et
 auri, Constantinopolim revertit, ubi aurum, argentum, vestem sericam at-
 que odores, dona denique a Saracenis accepta, in triumpho per forum tul-
 lit, spectante copiamque rerum mirante populo; et studioso sane ab eodem
 est receptus, et cum acclamationibus magnaue harum victoriarum praedi-
 catione in palatium deductus. Eadem tempestate Basilius patriarcha an-
 tistitium invidia calumniatus est apud Imperatorem, quasi cuidam e poten-
 tibus viris principatum praedixisset; simul quod ecclesiam non ita admini-
 straret, quemadmodum divinis legibus esset constitutum: ita ad consistorium
 palatinum vocatus est. Ubi cum non stitisset, contraque affirmaret, concilium
 generale convocandum esse, ibi se crimina dilaturum: ita velle Pa-
 trum inflatu divino fusa oracula, ut ad amovendum patriarcham comitia es-
 sent maxima instituenda: in monasterium ad Scamandrum, quod ipse ae-
 dificaverat, ab Imperatore amandatus est. Erat is homo cibo propemodum
 abstinens et carne carens, a teneris unguiculis in certaminibus asceticis su-
 pra naturam exercitatus, amiculo et aestate et hieme eodem utens, quod ne
 deponeret quidem, donec dilapsum utilitatem praeberet nullam: esculenta
 autem et poculenta omnino non gustabat, praeter aquam et baccarum succos.

A. M. 6482 μῶν. λέγεται δὲ μηδὲ παρὰ κλίην καθυδῆσαι, ἀλλ' ἐπ' ἐδά-
 Ind. 2 φους, παρ' ὄλον αὐτοῦ τὸν καιρὸν τῆς ἀσκήσεως. ἐλάττωμα
 δὲ τοῦτο μόνον φασὶ προσεῖναι τὰνδρι, τὸ τὰς ἀναγωγὰς καὶ
 ἀναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν περὶ πλείστου ποιεῖσθαι διαγιγνώσκειν,
 πολυπραγμονοῦντι καὶ διερευνημένῳ πέρα τοῦ δέοντος. 5

C γ'. Ὑπεροφία τοιγαροῦν τοῦ Βασιλείου κατακριθέντος, τοδὸς τῆς
 πατριαρχίας οἰακας Ἀντώνιος ἔγχειρίζεται, ἀνήρ ἐν τῇ τοῦ Στου-
 δίου μονῇ τὴν ἀσκητικὴν ἐκ νεότητος πολιτεῖαν ἀναιρετισιάμενος,
 καὶ βίον ἔλκων ἀποστολικόν. πλέον γὰρ τῶν τῇ σαρκὶ ἀποχρῶν-
 των ἀμφῶν οὐδὲν ἐπεφύετο, καίτοι πρὸς τῶν μέγα δυναμένων, 10

Fol. 317 r. καὶ βασιλέων αὐτῶν, πλείστα φιλοφρονούμενος διὰ τὴν ἐνοῦσαν
 αὐτῷ ἄρετήν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσόντος αὐτῷ ἀξιώ-
 ματος ποριζόμενος (τῷ τοῦ Συγκέλλου γὰρ τὸ πρότερον ἐτιμᾶτο
 ἀξιώματι), πάντα τοῖς πένησι διεδίδου, τὸν ἔλεον μιμούμενος
 D τοῦ Θεοῦ, καὶ γινῶσιν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τις ἄλλος, 15
 ἐπλούτει. τοῦτον τῇ ὕψει καὶ τοῖς ἡθροῖσι θαυμαστή τις ἐπέλαμπε
 χάρις ἐν βαθυτάτῃ τῇ πολιῇ. οὐ γὰρ τις παρέβαλλε τούτῳ τῶν
 τρωφάντων καὶ μέγα φουσάντων τῇ τῶν ματαίων σκηπῇ, ὅς μὴ
 σωφρονῶν εὐθύς ἀπηλλάττετο, σκίαν καὶ ὄναρ τὸν βίον τελεῖν
 παιδεύόμενος· οὐδὲ τοῦμπαλιν συμφοραῖς ἀνηκέστοις περιόδονον 20
 ἔλκων τὴν βιοτήν, ὅς μὴ ἀπέτρεχεν εὐθυμῶν, διδασκόμενος, μὴ
 ἔκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπιβύβπτειν πρὸς τὸν δυ-
 νάμενον σώζειν ἐκ θλίψεως, καὶ παρ' ἐκείνου τὴν σωτηρίαν ἐπι-

Neque unquam in lecto somnum cepisse perhibetur, verum humi, per omne
 exercitacionis eius tempus. Quo in viro unum vitium necessarium omnino
 nihil forebat, tametsi, ob insitam ei virtutem, tum a viris potentissimis, tum
 ab Imperatoribus ipsis, large sane munerabatur. Neque id solum, sed item
 quae ex officio capiebat suo (erat enim antehac Syncelli dignitate ornatus),
 omnia egentibus distribuebat, misericordiam Dei imitans, divinaeque et hu-
 manae scientiae, ut si quis alius, affluebat. Emicabat autem ex ore habitu-
 que eius mirifica quaedam dulcitus, idque summa senectute. Neque ac-
 codebat ad eum quisquam ex delicatis magnosque spiritus gerentibus ob
 istam vanitatis scenam, quin continuo temperatus ac sapiens abiret, um-
 bramque et somnium hanc vitam esse didicisset: neque contra ullus aetatem
 agens tam insanabilibus aerumnis pressam, ut non laetus discederet, co-
 gnovissetque, non succumbendum esse malis, sed ad illum confugiendum,
 qui eripere nos ex miseriis potest, ab eodemque salutem esse expectandam.

8. Ita Basilio in exilium pulso, gubernacula patriarchatus prehendit
 Antonius: vir qui in septo Studii victu ascetico a pueritia electo, apostoli-
 cam vitam egerat. Etenim praeter indumenta corpori necessaria omnino
 nihil forebat, tametsi, ob insitam ei virtutem, tum a viris potentissimis, tum
 ab Imperatoribus ipsis, large sane munerabatur. Neque id solum, sed item
 quae ex officio capiebat suo (erat enim antehac Syncelli dignitate ornatus),
 omnia egentibus distribuebat, misericordiam Dei imitans, divinaeque et hu-
 manae scientiae, ut si quis alius, affluebat. Emicabat autem ex ore habitu-
 que eius mirifica quaedam dulcitus, idque summa senectute. Neque ac-
 codebat ad eum quisquam ex delicatis magnosque spiritus gerentibus ob
 istam vanitatis scenam, quin continuo temperatus ac sapiens abiret, um-
 bramque et somnium hanc vitam esse didicisset: neque contra ullus aetatem
 agens tam insanabilibus aerumnis pressam, ut non laetus discederet, co-
 gnovissetque, non succumbendum esse malis, sed ad illum confugiendum,
 qui eripere nos ex miseriis potest, ab eodemque salutem esse expectandam.

ζητῆν. τοιοῦτος δὴ τις ἦν τὸν τε βίον καὶ λόγον ὁ Ἀντώνιος, A. C. 974
I. I. 5
P. 102
 ἀγγελικός τις καὶ θεῖος τελῶν ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐν κεφαλαιῷ εἰπεῖν.
 κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν καὶ δίδυμοι ἄνδρες, ἐκ τῆς τῶν
 Καππαδοκῶν χώρας δρωόμενοι, πολλαχοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπι-
 5 κρατείας ἐφοίτων, οὗς καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα ξυγγράφων πολλα-
 κίς κατὰ τὴν Ἀσίαν τεθέλαμαι, τεράστιόν τι θαῦμα πέλοντας καὶ
 καινόν. ἕρτια γὰρ αὐτοῖς καὶ ὀλόγητα περισώζοντα τὰ τοῦ σώ-
 ματος κυδίσταντο μύρια· ἀπὸ δὲ μάλης καὶ μέχρι λαγῶνος αἱ
 πλευραὶ τούτοις ἐκεκόλληθῃ, ἐνοῦσαι τὰ σωματῖα καὶ εἰς ἓν συν-
 10 ααρμόζουσαι. καὶ ταῖς μὲν ψαυούσαις ἀλλήλων τῶν χειρῶν τοὺς Β
 σφῶν περιέπλεον τένοντας, θυτέραις δὲ βακτηρίας ἔφερον, αἷς
 βαδίζοντες ἰσχυρίπτοντο, τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγοντες.
 καὶ σώματα τούτοις εὖ ἐπεφύκει, ἀνθηρὰ πεφηνότα καὶ νεανικά.
 ἡμίονῳ δὲ κατὰ τὰς μακρὰς ἀποδημίας ὠχοῦντο, θηλυπρεπῶς
 15 παρὰ τὴν ἀστράβην ἐζόμενοι, ἄλεκτόν τι χρῆμα γλυκυθυμίας
 καὶ ἐπιεικείας τυγχάνοντες. ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν ἄλλοι.

δ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης, αὐθις τοῦ ἤρος ἀναλάμ- A. M. 6483
Ind. 3
A. C. 975
I. I. 6
 ψαντος, τὰς Ῥωμαϊκὰς συγκροτήσας δυνάμεις, καὶ ταύτας εἰς τὸ
 ἀκριβεῖς καθοπλίσας, τῆς βασιλευούσης ἀπάρας, διὰ τῆς Παλαιστι-
 20 νης ἐχώρει, γῆς εὐδαίμονος, γάλα τε καὶ μέλι ρεούσης, προφητικῶς C
 εἰπεῖν. ἐνταῦθα φρουρῶν προσβάλλει, τῷ τῇ Σύρα φωνῇ καλουμένῳ
 Μίμπετζε· ὁ καὶ πόλλυμ καὶ ταῖς παντοδαπαῖς μηχαναῖς παρα-

10. τοὺς] τὰς cod. 20. γῆς εὐδαίμ. Sic cod., sed fort. magis ex
 Leonis more scribend. ἐχώρει τῆς εὐδαίμ. sublato commate. Ib. γάλα
 — ρεούσης. Exod. III. 8. 17. XIII. 5. XXXIII. 3. Levit. XX. 24.
 et alibi saepe.

Talis fuit in vita atque sermone Antonius, in summa, vir angelicus prorsus,
 ac divinus. Sub idem tempus homines gemelli, ex Cappadocum provincia
 oritundi, imperium Romanum late obierunt, quos ipse quoque, qui haec con-
 scripsi, per Asiam crebro vidi, portentosum sane ostentum, atque novum.
 His erant integra minimeque decurtata corporis membra, latera autem ab
 axillis ad ilia usque conglutinata, ita ut coniungerent corpuscula, unumque
 efficerent. Ita alteris brachiis, quibus sese tangebant, cervices circum-
 plectebantur suas, in alteris bacilla gerebant, quibus nitabantur ambulantes.
 Aetatis annum agebant tricesimum: corporibus erant bene formatis, floridis
 ad speciem ac vigentibus. In peregrinationibus longioribus vehebantur
 mula, cuius in sella sedebant feminarum more, erantque animo miti ac man-
 sueto, plus quam dici potest, praediti. Verum de his gemellis satis est
 dictum.

4. Vere denuo relucescente, Ioannes Imp., in unum locum coactis dili-
 genterque armatis Romanorum copiis, profectus ab urbe est, perque Palaes-
 tinam processit, terram felicem, lacte et melle affluentem, ut cum divinis
 doctoribus loquar. Hic castrum aggreditur, quod Syrorum lingua Mem-
 petze vocatur: quo vi belli omnique machinarum genere in potestatem reda-

- A. M. 6488 στηθάμενος, τὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σανδάλια ἐκείσε ἀνευρηκῶς,
 Ind. 3 ἀνεληφεν ὡς τι δῶρον οὐράνιον, καὶ τὰς τοῦ σεβασμίου τε Προ-
 δρόμου τριχας, τοῦ Κήρυκος. καὶ τὰ μὲν αὐδὶς ἐν τῷ περιπύ-
 στῳ τῆς Θεομήτορος σηκῷ, τῷ κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν ἐστίαν δε-
 Fol. 518 ρ. δομημένῳ, ἀπέθετο, ὡς τινα πολυόλβον θησαυρόν· τὰς δὲ ἐν τῷ 5
 D τοῦ Σωτῆρος νεῷ, ὃν αὐτὸς ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν. ἐκεῖθεν ἀπά-
 ρας Ἀπαμεία προσέβαλε, φρούριον δὲ αὐτῆ ὄχνηρον καὶ δυσάλω-
 τον. ἀλλὰ καὶ ταύτην εὐαριθμητοῖς ἡμέραις ἤρηκῶς καὶ κατα-
 στρεφάμενος, ἐπὶ Δαμασκὸν μετὰ τοῦ στρατεύματος ἵεται. οἱ
 δὲ ταύτην οἰκοῦντες, πολλοῦ τιμώμενα δῶρα ταῖς χερσὶν ἀνειλη- 10
 φότες, πρὸς τοῦ ἐμπορίου τῷ βασιλεῖ ὑπηνητίζον, παραιτούμε-
 νοί τε τὸν τούτου θυμὸν, καὶ τοῖς δώροις αὐτὸν ξευμενιζόμε-
 νοι. ὁ δὲ, φόρους αὐτοῖς τάξας ῥητοῦς καὶ ὑποσπόνδους Ῥω-
 μαιοὺς ἀπεργασάμενος, ἐκεῖθεν ὄρηθεὶς διὰ τοῦ Λιβάνου (ὄρος
 P. 103 δὲ ὁ Ἄλβανος κατ' ἐκείνον τὸν χώρον τραχὺ καὶ μέγιστον διατεῖ- 15
 νον, τὴν τε Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην ἀλλήλων ἀπειρογεῖ) ἐγκαρ-
 σίως ἠπείλετο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν ἀφικόμενος, τὴν Βορ-
 ζῷ, πόλιν ἑρμυνωτάτην, ἐξ ἐπιδρομῆς εἶλεν. ἐνεῦθεν ἀπάρας
 ἐς Φοινίκην κάτεισι, καὶ τὰς τε Βαλαναίας τὸ φρούριον αἶρει,
 καὶ τὴν Βηρυτὸν πολιορκεῖ· ἐν ἧ καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐν εἰκόνι 20
 σταύρωσιν εὐρηκῶς, καὶ ταύτην ἐκεῖθεν ἀνειληφῶς, ἐν τῷ τοῦ
 Σωτῆρος νεῷ, ὃν ἐκ βάθρων ἔδεματο, παρεκπέμπει.
- B ε'. Λέγεται δὲ περὶ ταύτης τῆς θείας εἰκόνης ἑξαίσιον τι συμ-
 βεβηκέναι τεράστιον. φασὶ γὰρ κατὰ τινι ἐστίαν τῆς Βηρυτοῦ

11. πρὸς] Leg. πρὸ. 17. ῥαχίαν cod., oxytonos.

cto, reperta ibi sandalia Servatoris tanquam coeleste donum quoddam sustulit, itemque capillos venerandi Praecursoris et Praeconis. Atque illa quidem in illustri templo Matris Dei, quod in palatio exstructum est, ditissimi thesauri instar deposuit: hos in aede Servatoris, quam a fundamentis excitaverat. Inde profectus ad Apameam accessit, munitum captuque difficile castellum. Sed tamen hanc quoque post dies non ita multos cepit, suaeque ditionis fecit, ac Damascum versus cum exercitu contendit. At Damasceni cum donis magni pretii in manibus, pro suo emporio Imperatori obviam veniunt, ut eius iram deprecarentur, ipsumque muneribus placarent. Ita, ubi certa illis tributa imposuit in potestatemque Romanorum ipsos suscepit, inde motis castris per Libanum (mons est Libanus asper ac maximus, qui per partes illas pertinens Phoeniciam a Palaestina determinat) transverso itinere tendit, in ipsumque enixus iugi dorsum, urbem munitissimam Borzo subita incursione cepit. Inde profectus in Phoeniciam se demittit, castellum Balanaeas occupat, Berytum obsidet: quo in oppido cum crucifixionem Servatoris depictam invenisset, eam inde sublatam in Servatoris aedem, quam a fundamentis exaedificaverat, mandat.

5. Circa hanc divinam imaginem stupendum quoddam prodigium contigisse narratur. Aiunt Christianae religionis hominem Beryti in quadam do-

ἄνδρα τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύοντα παροικεῖν, καθ' ἣν καὶ τὴν A. C. 975
 ῥηθεύσαν εἰκόνα σεβόμενον ἀναθέσθαι. χρόνον δὲ ὕστερον καθ' L. L. 6
 ἑτέραν οἰκίαν μεταναστεύσαι, καὶ, κατὰ θεῖαν τινὰ πρόνοιαν,
 λήθῃ περισχέθιντα κατὰ τὴν προτέραν οἰκίαν τὴν εἰκόνα παρλι-
 5 πειν. ταύτην δὲ τὴν ἐστὶαν Ἰουδαῖον παρεληφέναι τινὰ, ὥστε
 καὶ κατοικεῖν· τὸν δὲ τῶν δημοδρήσκων αὐτοῦ τινὰς εἰς τὴν ὕστε-
 ραίαν ἡστιακίαν. οὗς τῷ δόμῳ ὑπεισελθόντας καὶ πρὸς ἐνώπια
 τὴν τοῦ Σωτῆρος σταύρωσιν ἀνατεθειμένην ἀθήσαντας, δεινῶς
 λοιδορεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον, ὡς ἔκπονον τῆς σφῶν θρησκείας C
 10 καὶ τὰ τῶν Χριστιανῶν σέβοντα. τὸν δὲ ὄρκους αὐτοὺς διαβε-
 βαιοῦσθαι, ἧ μὴν μὴ τὴν τοιαύτην εἰκόνα ἕως τοῦ παρόντος θεά-
 σασθαι. αὐθις δὲ πρὸς αὐτὸν τοὺς παλαμναίους ἐκείνους εἰπεῖν
 καὶ, „εἰ μὴ τὰ τῶν Χριστιανῶν ὀργιάζεις, ἔργοις ἡμᾶς πληρο-
 φόρησον, καὶ ταύτην τὴν λόγῃν ἀνειληφώς, νύξον τὸ τοῦ Να-
 15 ζαρίου εἰκόνισμα κατὰ τῆς πλευρᾶς, τὸν τρόπον, ὃν οἱ πατέ-
 ρες ἡμῶν τοπάλαι τοῦτον σταυρῶσαντες ἐλόγησαν.” τὸν δὲ, τὴν
 λόγῃν μεταχειρισόμενον, ὡς εἶχε θυμοῦ, καὶ μάλιστα πληρο-
 φορεῖν ἐκείνους βουλόμενον, τὸ περιεπτόμενον αὐτῷ ἔγκλημα
 κατεπειγόμενον ἀποτρέψασθαι, νύξαι τὴν τῆς εἰκόνης πλευράν. D
 20 ἡμῖν δὲ τῇ προσβολῇ τῆς αἰχμῆς, πλήθος καταρρέουσαι σὺν ἕδα-
 τι αἵματος· τοὺς δὲ δυσσεβεῖς Ἰουδαίους πεπηγέναι τῷ φοικτῷ
 τοῦ θεύματος, καὶ τῆς φήμης διαδοθείσης, τοὺς τὰ Χριστιανῶν
 σέβοντας εἰσπηδῆσαι τε τὴν τοῦ Ἑβραίου ἐστὶαν, καὶ τὴν Fol. 818 v.
 σεπτὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνειληφέναι σταύρωσιν, ἔτι τὸ θεῖον ἐκβλύ-

4. λήθης cod.

mo habitasse, in qua imaginem, quam dicebam, multo cum honore depo-
 suisset. Eundem posterius demigrasse in alias aedes, et, divinae pro-
 videntiae nutu, sacri pignoris oblitum, in priore domo imaginem reliquisse.
 Eadem aedes Iudaeum aliquem tenuisse, ut habitaret, nonnullosque super-
 stitionis suae postero die ad coenam vocasse. Illos domum ingressos, inque
 parietibus Servatoris cruci affixi imaginem videntes, gravibus maledictis
 Iudaeum incessasse, ut persuasionis suae desertorem et Christianorum fidem
 colentem. Hunc iureiurando affirmare, sese illam imaginem ante hoc tempus
 omnino non vidisse. Tum scelesti illi, „Si quidem,” inquit, „Christiano-
 rum sacra non collis, rebus ipsis certam fidem facito, arreptaque lancea ista
 Nazareni effigiem in latere pungito, eodem modo, quo nostri olim patres
 eum cruci fixum confoderunt.” Tum ille, lancea in manus accepta, ut fla-
 grabat ira, quo illis quam maxime fidem faceret, afflictum sibi crimen dilu-
 cere cupiens, latus imaginis percussit. Vix autem cuspidem impegerrat,
 cum sanguinis aqua mixti copia effluxit. Ad horribile spectaculum obri-
 guisse ferunt impios Iudaeos: rei que fama divulgata, persuasionis Chri-
 stianae homines aedes Hebraei invasisse, sublatamque crucifixi Servatoris
 venerandam imaginem, sanguinis rivos etiam tum fundentem, in sacro de-

A. M. 6483 ζουσαν αίμα, και εις ιερὸν ἀναθεῖναι σηκὸν, και τιμῶν μεγαλο-

Ind. 3

A. C. 975 κρεπῶς. ταύτην ὁ βασιλεὺς τὴν Θεάνθρωπον μορφήν ἐκείθεν ἀνε-

I. L. 6

ληφῶς, τῷ Βυζαντίῳ παρέπεμψεν, ὡς μοι ἦδη δεδήλωται.

P. 104

ζ'. Ἐπει δὲ τὰς τε Βαλαναίας και Βηρυτὸν τῷ πολεμείν ἤρη-

κε, Τριπόλει προσβάλλει. και μὴ οἶός τε ὦν ταύτην πολιορκεῖν ἔξ 5

ἐπιδρομῆς (περιβόλοις γὰρ κατὰ τὴν ἤπειρον ἔρμυνοῖς περιεληπται,

ἐπὶ λόφον τιγὸς ἀποτόμου διατείνουσα· κατὰ θάτερον δὲ μέρος

θαλάσση περικλύζεται, ἐπίγειον και προκόλιον προβαλλομένη

εὐορμον και εὐχείμερον), ἐκείθεν ἀπάρας, τὰς παραλίους πολί-

χνας ὁδῷ προβαίνων ἐξεπολιόρκει. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν, 10

Ἀύγουστος δὲ μὴν ἤγεν ἀρχὴν, κομήτης ἐξεφάνη ἀστὴρ, χρῆμα

θεῖόν τι και καινὸν, λογισμὸν ὑπερβαῖνον ἀνθρώπινον. οὐδὲ

Β γὰρ τοιοῦτόν τι κατὰ ταύτας ἄφθη τὰς γενεάς, οὐδ' ἐπὶ το-

σαύτας ἡμέρας ἐπιφαίνειν τὸ πρόσθεν συμβέβηκεν. οὗτος ἀπ'

ἀνατολῆς βορειότερος ἀνίσχων, και εἰς ὕψος ὅ,τι πλείστον αλ-

ρόμενος, ὡς κυψύριττός τε ὑψούμενος, εἶτα ἠρέμα κυρτούμε-

νος, πρὸς μεσημβρίαν ἀπένευεν, ἀπλέτω πυρὶ ἐκκαίόμενος, και

τηλαυγεῖς και λαμπρὰς τὰς ἀκτῖνας ἐπαφίεις, πρῶγμα δέμα-

A. M. 6484 τος και φρικτῆς γέμον τοῖς ἀνθρώποις ὀρώμενος. ἀπ' ἀρχῆς δὲ

Ind. 4

A. C. 975 μηνὸς Ἀυγούστου, ὡς ἔφη, φανείς, ἐφ' ὅλαις ἡμέραις ἐπε-

I. L. 6

ποίητο τὴν ἐπιτολὴν ὀδοήκοντα, ἀπὸ μέσων ἀνίσχων νυκτῶν, και

Ἐμέχρι σταθηθεὺς ἡμέρας ὀρώμενος. βασιλεὺς δὲ, τὸ ἄσυνηδες τε-

ράστιον κατιδὼν, τοὺς περὶ τὴν τῶν μετεώρων ἐσχολακότηας ἠρώτα

5. Τριπόλει. Sic cod. hic: supra 43. D. mendose Τριπόλι. 15. Fort. βορριοτέρας.

Iubro deposuisse, honoreque affecisse amplissimo. Hanc Deihominis effigiem Imperator inde sublatam, ut iam demonstratum abs me est, Constantinopolim misit.

6. Balanaeis et Beryto bello captis, ad Tripolim accessit. Quam cum oppugnare ex itinere non posset (nam qua spectat continentem moenibus firmis cingitur, per tumulum abscisum porrecta ipsa: alterum latus mare aluit, navaleque praetendit et stationem portuosam ac tutam), inde motis castris minora in littore oppida continuato progressu expugnavit. Sub idem tempus, quod erat Augusti mensis initium, stella crinita apparuit, divinum prorsus ac novum portentum, rationem superans humanam. Neque enim huiusmodi aliquid visum memoria nostra est, neque omnino unquam ante factum ut per tot dies luceret. Surgens illa ab ortu hiberno, in altitudinemque plurimum evecta, crecta cypariis ritu, et leviter a summo inflexa, ad meridiem vergebat, multo igni flagrans, radiosque spargens lucidos ac illustres, plenum formidinis horrorisque spectaculum hominibus praebebat. Cumque ineunte mense Augusto, quemadmodum dixi, apparuisset, per octoginta totos dies in conspectum sese dedit, ita ut oriretur de nocte media, videretur usque ad claram lucem. At Imperator, cum insolitum id portentum item conspexisset, ex iis qui vacabant observationi siderum quaesivit,

παράτηρσιν, ὅτι δὴ καὶ βούλοῖτο τὸ τοιοῦτον ἔξαισιον. οἱ A. M. 6484
Ind. 4
A. C. 975
I. L. 6
 δὲ, οὐχ ὡς ἡ τέχνη παρεῖχε τεκμαίρεσθαι, πρὸς δὲ τὸ τοῦ βασι-
 λείως βούλημα, τὴν τοῦ κομήτου παρεξηγοῦντο ἐπιτολὴν, νίκην
 τε αὐτῷ κατ' ἐχθρῶν καὶ μακρότητα ἡμερῶν ἐπαγγελλόμενοι
 5 ἔσεισθαι. ἦσθην δὲ οἱ ταῦτα παρεξηγούμενοι Συμμεάνης τε, ὁ Λο-
 γοθέτης καὶ Μάγιστρος, καὶ ὁ τῆς Νικομηδείας πρόεδρος Στέφα-
 νος, ἄνδρες τῶν τότε σοφῶν ὄντες ἔλλογιμώτεροι. ἀλλ' οὐχὶ ταῦ-
 τα ἢ τοῦ κομήτου παρεδήλου ἐπιτολή, ἢ πρὸς χάριν οἱ ἄνδρες τῷ
 αὐτοκράτορι ὑπηγόρευον, ἀποστασίας δὲ χαλεπᾶς, ἰθῶν τε ἐπι-
 10 δρομᾶς, καὶ ἐμφυλίου· στάσεις, καὶ μεταναστάσεις πόλειων καὶ
 χώρων, λιμοὺς καὶ λοιμοὺς, καὶ φρικώδεις σεισμοὺς, καὶ πανο-
 λεθρίαν σχεδὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἕπερ ἡμεῖς ἐκ τῆς τῶν
 πραγμάτων ἐκβάσεως εἶδομεν.

ζ'. Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου ἐκδημίαν ἀπὸ Fol. 319 r.
 15 τοῦ σώματος, Βάρδας Μάγιστρος, ὁ κατ' ἐπωνυμίαν Σκληρὸς,
 φιλαρχίαν καὶ ἀπληστίαν νοσῶν, ἀπάτη δὲ μετελθὼν καὶ φενακί-
 σσας τὸν πολὺν ὄχλον καὶ εὐκόλον, ἀποστασίαν δεινὴν κατὰ τῶν P. 105
 κρατούντων ἐμελέτησεν· ἐπὶ τετραετῇ τε ἐνιαυτὸν τὴν Ἀσίαν κα-
 τέδραμε, χώρας πυρπολῶν, καὶ πόλεις καταστρεφόμενος, τὴν
 20 τε Ῥωμαϊκὴν δύναμιν, ἕξ ἀντιπάλου παρατάξεως ἀντιτασσομένην
 αὐτῷ, τρεπόμενος καὶ κατακαίνων ὠμῶς· τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ
 Πατρικίου Πέτρου καὶ στρατοπεδάρχου δημαγωγουμένην, ὅτε
 κατὰ τὴν Λάπαραν τὸ πεδίον (μεθόριον δὲ τοῦτο τῆς χώρας τῶν
 Ἀρμενίων) ἡ μάχη συνεκροτεῖτο, ὀπηνίκα καὶ αὐτὸς ὁ Πατρικίος
 25 Πέτρος, δοξατίῳ βληθεὶς καὶ τοῦ ἵππου κατενεχθεὶς, παρ' αὐτὴν

prodigium eiusmodi quid sibi vellet. Illi non ex argumentis quae ars sup-
 pedibat, sed ad optatum Imperatoris, cometae ortum interpretabantur
 perperam, victoriam ei de hostibus ac vitam diutinam pollicentes. Quam
 explanationem ementiebantur Simeon Logotheta et Magister, atque Step-
 hanus Nicomediae antistes, inter doctos illius temporis prae caeteris clari.
 Tametsi cometae accessus non ea portendebat, quae Imperatori obsequen-
 ter exponebant, sed rebelliones calamitosas, incursions gentium, motus
 civiles, ex oppidis et agris fugam, caritates, pestes, terrae motus horrificos,
 denique paene occasum imperii Romani, quemadmodum nos in eventu rerum
 vidimus.

7. Etenim post Ioannis Imperatoris e vita discessum, Bardas Magister
 cognomento Sclerus, dominandi habendique morbo laborans, cum levem
 multitudinem praestigiis captam infatuasset, periculosam adversus principes
 rebellionem molitus est: per quadrienniumque Asiam pervasit, provincias va-
 stans, oppida eruens; copias autem Romanas, castris ex adverso factis sibi
 oppositas, in fugam vertit, conciditque atrociter: semel exercitum Petri Pa-
 tricij ac Praetoris, cum in Laparaesagro (is provinciae Armeniorum est fini-
 timus) praelium committeretur, ubi et ipse Petrus Patricius, cuspidе ictus et

A. M. 6484 ἐξέπνευσε τὴν παράταξιν, πλείστον δι τῶν ὑπασπιστῶν συνα-
 Ind. 4 ναιρεθέντων αὐτῷ· τοῦτο δὲ ὑπὸ Βάρδα Μαγίστρου τοῦ Φωκῆ,
 δς πρὸς τῶν κρατούντων τὸ τοῦ Δομεστικῶν τῶν Σχολῶν ὑποζω-
 σάμενος ἀξίωμα, ἀντίπαλος τῷ Σκληρῷ κατὰ τὴν Παγκάλειαν
 παρετάξατο. ἰπήλατον τοῦτο πεδίον, τῷ Ἀμωρίῳ προσέγγιον. 5
 ὄπου δὴ καὶ παρὰ τὸ μεταίχμιον ῥάβδω κατὰ τοῦ κρανίου πληγείς
 ὁ Φωκῆς, τοῦ ἵππου τε κατενέχθη καὶ εἰς γῆν κατεβλήθη· καὶ κἄν
 ἦλω τῶν ἐναντιῶν καὶ ἀκλεῶς παραπάλετο, εἰ μὴ ὡς εἰς τῶν πολ-
 λῶν παρώφθη παρὰ τῶν δυσμενῶν, ἡγνοηκότων αὐτὸν, ἐπελθοῦ-
 σα δὲ ἡ νῆξ τοῦτον διέσωσεν. ὁ δὲ Σκληρὸς, ταῖς τριαύταις νί- 10
 Cκαις ἐπαρθεῖς τε καὶ φρενωθεῖς, ἀνυπόστατός τις καὶ ἀκαταγώνι-
 στος ἐνομιζέτο. ἐντεῦθεν τὴν τε Νίκαιαν, καὶ Ἄβυδον, καὶ
 Ἀττάλειαν τῷ πολεμῆν παρεστήσατο, καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἐπε-
 ποιήσατο Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν· καὶ πλείστας τριήρεις προσεί-
 ληφε, καὶ Θαλασσοκρατῶν μεγάλα τοὺς ἐμπόρους ἐσίνοτο, καὶ 15
 αὐτὴν ἤδη τὴν βασιλεύουσαν, τὰς σιτηγοδὸς φορτίδας οὐκ ἔων εἰς
 αὐτὴν ἀναπλέειν κατὰ τὸ πρότερον· ἕως οὗ ἐκ Βυζαντίου πυρφόροι
 νῆες πρὸς τῶν κρατούντων λαθροῦως ἐξαπεστύλησαν. ὡς Βάρδας
 Μάγιστρος ὁ Παρσακουτηνὸς ἄγων, αἰφνίδιον τῇ Ἀβύδῳ προσ-
 ορμισθεῖς, τὰς τε τριήρεις τοῦ τυράννου κατέφλεξε, καὶ τὴν τῶν 20
 D στρατιωτῶν κατηκόντισε φάλαγγα, καὶ τὸ φρούριον εἰληφεν. αὐθις
 Fol. 319 ν. δὲ ὁ Φωκῆς, χεῖρα περὶ αὐτὸν πλείστην στρατιωτῶν ἡθροικῶς,
 τῷ Σκληρῷ ἐπιτίθεται, καὶ τοῦτον τρεψάμενος ἐν Ἐκβατάνοις
 πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς φυγεῖν παρεσκεύασεν.

13. Leg. ὑπεποιήσατο. Vid. 107. B. lin. 12. 108. A. lin. 5.

deiectus equo, in ipsa acie animam efflavit; protectores autem quamplurimi
 una cum illo occubuerunt: deinde sub Barda Phoca Magistro, qui cum a
 principibus dignitatem Domestici Scholarum recepisset, acie adversus Scle-
 rum in Pancalea constitit. Is equitabilis propter Amorium campus est. Ibi
 inter infesta tela caput ligno percussus Phocas ex equo cecidit: humique stratus
 captus esset ab hostibus, interisissetque ignobiliter, nisi ut unus de multis
 neglectus esset ab adversariis, quod speciem eius ignorarent, fuissetque ab
 nocte superveniente servatus. At Sclerus, elatus eiusmodi victoriis atque
 obcaecatus, fortior iam habebatur, quam ut vi ulla armisque superari pos-
 set. Ex quo et Nicaeam, Abydum, Attaleam bello cepit, et quicquid in
 Asia Romanis pareret subiunxit sibi: simul assumtis triremibus bene multis,
 dominansque mari, male cum negotiatores tum ipsam iam urbem vexavit, ad
 quam appellere, ut antehac, navibus frumentariis minime permisit: donec
 ignifera classis clam a principibus Constantinopoli emissa est. Cui classis
 praefectus Bardas Parsacutenus, Magister, derepente devectus ad Abydum,
 triremes tyranni incendit, adversariorum multitudinem confodit, arcem ipsam
 tenuit. Posthaec Phocas, maxima manu militum circa se coacta, iterum
 adortus Sclerum est, fuscumque Ecbatana ad Saracenos fugere coëgit.

7. *Εἰς ἀβδίς, ἐπεὶ τὸ ληστρικὸν τῶν συναμοτιῶν τοῦ Σκλη- A. C. 975*
 ροῦ Βάρδα τελῶς ἐσκήδνατο, τὰς δυνάμεις ἀνελήφως ὁ αὐτο- I. L 6
 κράτωρ Βασίλειος ἠπέλεγτο κατὰ τῶν Μυσῶν. ἡ γὰρ ἐκείνων αὐ-
 θάδεια καὶ ἀπήγνια, φονικὸν περιπνέουσα, τὴν Ῥωμαϊκὴν εἰσνετο
 5 ἐπικράτειαν, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων ἀφειδῶς ἐληΐζετο, ἤβηδόν P. 106
 ἀπυντας διαφθείρουσα. τῷ τοι καὶ θερμοτέρων ἤπερ ἔδει μᾶλλον
 κινήσεις ἢ προμηθέστερον, αὐτοβοεὶ καθελεῖν ταύτην ἠπέλεγτο.
 ἀλλὰ τῶν ἐλπίδων ἐπηρεῖα τύχης ἡμῦρτανεν. ἐπεὶ γὰρ τὰς ἐστε-
 τωμένας καὶ κρημνώδεις ἀτραποὺς διοδεύσας, κατὰ τὴν Σαρδι-
 10 κὴν ἐπεχωρίασεν, ἦν καὶ Τρύλιτζαν ἢ Σκυδικὴ συνήθεια κέ-
 κληκεν, ἐνταῦθα τὸν τοῦ στρατοπέδου ἐπήξαστο χάρακα, καὶ αὐ-
 τὴν παρακαθιστάμενος, ἐφ' ἡμέραις εἴκοσιν ἐφρούρει. ἀλλ' οὐ-
 δὲν εἶχεν ἀνύσειν, τῇ κακοπραγίᾳ τῶν στρατηγῶν ἐς ῥαστώ-
 νην καὶ νωθεῖαν ἀποκλινώσης τῆς στρατιῆς. τοίνυν πρότερον μὲν B
 15 τοὺς ἐπὶ χιλῶν καὶ χορτάσματα τοῦ χάρακος ἐξιόντας ἐνεδρεῦ-
 σαντες οἱ Μυσοὶ, πολὺν φόνον εἰργάσαντο, καὶ πληθὺς ὑπόζυ-
 γίων καὶ ἵππων ἀπήγαγον. ἔπειτα τῶν ἐλεπόλεων καὶ τῶν λοιπῶν
 μηχανημάτων ἀπειρία τῶν προσαγαγομένων ταῦτα τοῖς τελεχέσιν
 ἀπρακτικῶντων, καὶ πυρποληθέντων παρὰ τῶν δυσμενῶν· ἐπεὶ καὶ
 20 σπάνις τῶν ἀναγκαίων κατέχευε τὴν στρατιάν, τῶν συμπεφορημέ-
 νων ἐπισιτισμῶν ἤδη ἀναλωθέντων, τῷ μὴ πεφεισμένως ἀλλ' ἄδην
 κατεμφορεῖσθαι αὐτῶν, ἐνσκευασάμενος συνάμα τῇ στρατιᾷ τὴν
 ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ᾗει. πανημέριος δὲ διοδεύσας, ἐπὶ τινὰ λόχημν

10. Fort. Τριαδίτζαν. 14. τοίνυν. Nota, particulam praeter
 consuetudinem Atticam esse προσακτικὴν.

8. Deinde, ubi praedatoriam manum assecularum Bardae Scleri prorsus
 dissipaverat, revocatis copiis Basilius Imperator adversus Moesos contendit.
 Quippe contumacia eorum ac saevitia, caedem spirans, cum totum vexabat
 Romanum imperium, tum vero Macedoniam misere populabatur, occisione
 per omnem pubem facta. Ex quo, non tam prudentia quam ardore mentis
 plus quam satis erat motus, uno impetu tollere illos properavit. Quanquam
 spes eum ob fortunae iniuriam frustrata est. Nam, ubi transmissis arctis
 arduisque itineribus ad Sadicam accesserat, quam item Tralitzam Scythica
 nominavit consuetudo, castris ibi communitis, urbem per dies viginti obsessam
 tenuit. Neque tamen quicquam profecit, propterea quod ob ducum pravi-
 tatem inertiae desidiaque tradiderat sese exercitus. Ex quo primum e
 castris pabulationis foenisicique causa egressos ex insidiis adorti Moesi,
 magnam eorum caedem fecerunt, abductis lumentis equisque quamplurimis.
 Postea cum tentedines ac caeterae machinae nihil effecissent imperitia eorum
 qui ad muros illas admoverant, essentque ab adversariis incensae; simul
 quod inopia rerum necessariorum premebat exercitum, consumto iam fru-
 mento, quod secum advexerant milites, non parce, sed intemperantius illo
 usi: ibi tum Imperator collectis sarcinis cum exercitu Constantinopolim
 versus movit. Neque intermisso toto illo die itinere, loco silvestri castra

A. M. 6484 *δισκερήσατο, και τήν πληθύν διανέπανε. μήπω δέ τῆς πρώτης*

Ind. 4

C *φυλακῆς τῆς νυκτὸς συμπεριωθεισης, ξηλαφνης ἀστῆρ παμμεγέ-
θης ἐκ τοῦ ἐξῶν μέρους τοῦ χάρακος ὀρηθεῖς και τὰς σκηνας πε-
ριλάμπας ἀπλέτω φωτι, ἐπὶ τὸ ἐσπέριον μέρος παρ' αὐτὴν τὴν
ταφρεῖαν καταπεσῶν, και εἰς σπινθήρας συγγνοδς διαιρεθεῖς, ἀπε-
σβέσθη. τὴν αὖθις δὲ τοῦ στρατοῦ παρεδήλου διαφθορὰν ἢ τοῦ
ἀστέρος καταφορῶ. ἔνθα γὰρ τοιουτότροπὸν τι γενέσθαι συμβέ-
βηκε, τοῦ ὑποκειμένου πανολεθρίαν ἐσήμηνε. τεκμήριον τοῦτο
σαφές ὃ ἐπὶ τῆς Τρωϊκῆς πληθύνος κατενεχθεῖς ἀστῆρ, ὀρηνίκα*

Fol. 320 r. Πάνδαρος τῷ Μενελάῳ ἐπετοξάζετο· ἐκεῖ γὰρ ἀθήμερον ἢ Τρωϊ- 10

D *ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν δὲ πολέμων εὔροι τις ἂν, τὴν ἱστορίαν μετιῶν,
τὸ τοιοῦτον πολλάκις συμβῶν, και τὸ στράτευμα διαφθαρέν, ἵνα
τὸ φάσμα ἐπέσκηψεν. εἶδομεν δὲ και αὐτοὶ ἐπὶ τῆς τοῦ προέδρου
Βασιλείου ἐστίας τοιοῦτόν τι κατενεχθέν· και μήπω καιροῦ συγχνοῦ 15
διαῤῥέυσαντος ἐκείνων τε τοῦ βίου ὑκαπελθόντα, και εἰς διαρπα-
γὴν και προνομὴν ἐκδοθέντα τὰ αὐτῷ διαφέροντα. ἀλλὰ περὶ μὲν
τῆς τοῦ ἀστέρος φαντασίας ὧδέ πη ἐχέτω· τότε δὲ, κατὰ τὴν
ὑστεραίαν, διὰ τινος ὑλώθους και σφραγγῶδους ἀδλῶνος διῆμι τὸ
P. 107 *στράτευμα· ἐκείνων δὲ μόλις παραδραμόν, χαραδρῶδεις και ἀνά- 20
τεις κατελάμβανε χώρους· ἐν οἷς οἱ Μυσοὶ Ῥωμαίοι ἐπιδήμενοι
πλείστον ὄτι πληθος ἀνδρῶν διέφθειραν, και τὴν τε βασιλειον
ἀρχὴν και τὸν πλοῦτον εἰλήφεσαν, και τὴν ἀποσκευὴν τῆς στρα-
τιῶς ἐλαφρυαγῶγῆσαν ἄπυσαν. τότε δὴ και αὐτὸς ὃ ταῦτα ἐκ-**

8. Fort. τούτου. Confer. 93. A.

posuit, ibi milites refecit. Prima noctis vigilia nondum transacta, subito stella permagna ex parte orientali valli emicans larga luce tentoria circumfudit: cumque in parte occidentali propter ipsam fossam decidisset, in scintillas scissa permultas, atque restincta est. Cuius stellae casus internecionem exercitus, quae insecuta est, praemonstravit. Etenim ubicunque quicquid eiusmodi accidit, ibi interitum praenunciavit rerum subiectarum. Cuius quidem rei clarum argumentum est delapsa in exercitum Troianum stella tum, cum Pandarus in Menelaum arcum intendit: nam illo ipso die Troianorum copia in turpem fugam a Graecis compulsa est. Neque minus in Romanorum bellis reperiet, qui annalium monumenta tractare velit, saepe idem venisse usu, ut ubi hoc portentum irrueret, ibi exercitus interiret. Quin et ipsi vidimus in aedes Basilii praesidis tale aliquid delabens: neque ita multo tempore post cum ipsum discedentem a vita, tum direptioni compilationique tradi fortunas eius. Verum de visione stellae haec sufficiant: tunc vero, postridie illius diei, exercitus silvestrem transgressus atque cavernosam vallem, vixidum inde emersus intercisca arduaque subiit loca: in quibus ex insidiis adorti Romanos Moesi numerum ingentem militum conciderunt, ceperunt autem Imperatoris tum praetorium, tum thesauros, atque impedimenta exercitus universa. Aderam tunc et ipse, qui haec defleo, adversa

τραγηδῶν ἐκέισε παρήμην, τῷ κρατοῦντι δυστυχῶς συνειπόμενος A. C. 975
I. 1. 6
καὶ τῇ τοῦ διακόνου λειτουργίᾳ ὑπηρετούμενος, καὶ κῆν ἐξεχύθη
μου παρὰ μικρὸν τὰ διαβήματα, καὶ μαχαίρας Σκυθικῆς γέγονα
παρανάλωμα, εἰ μὴ με θεῖα τις ἐξ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου ἀπήγαγε
5 πρόνοια, ἣτις ἐξιπῶσασθαι τάχος πεποίηκε, πρὸ τοῦ καταλη-
B φθῆναι τὴν φαραγγώδη πρὸς τῶν δυσμενῶν ἀνοδὸν, παρελθεῖν τε
ταύτην, καὶ δρομιαῶς καταλαβεῖν τὴν ἀκρόρειαν. μόλις οὖν διὰ
δυσβάτων δρόμων τὸ περιλειφθὲν τοῦ στρατεύματος τὴν καταδρο-
μὴν διέφυγε τῶν Μυσῶν, τὴν ἵππον σχεδὸν ἀποβυλὸν ἅπασαν
10 καὶ τὴν ἐπικομιζομένην ἀποσκευὴν, καὶ πρὸς τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπανε-
ζευξεν ὄρια.

9. Μῆπω δὲ τοῦ τοιοῦτου πάθους τελευταίως ὑπολωφ-
σαντος, Βάρδας Μάγιστρος ὁ Φωκᾶς κατὰ τῶν κρατούντων
ἐτραχηλίασε, καὶ τὴν τῆς Ἀσίας Ῥωμαϊκὴν ὑπεποίησατο δύνα-
15 μιν, καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπίνεια καὶ πολιορσίσματα πλὴν Ἀβύδου C
εἶλε· καὶ τριήρεις συχνὰς νεολκῆσας, ἐφρούρει τὸν τοῦ Ἑλλησ-
πόντου πορθμὸν, οὐκ ἔων τὰς φορτίδας ἀνάγεσθαι πρὸς τὴν
βασιλεύουσαν· στρατιάν τε πλείστην, ἣς Αἰών Μάγιστρος ὁ Με-
λισσηνὸς ἤγετο, παρὰ τὴν ἡπειρὸν τῆς Ἀβύδου καθέδρυνε, τὰς τε
20 σφετέραις τριήρεις φρουροῦσαν, καὶ πολιορκοῦσαν τὴν Ἀβυδὸν.
αὐθίς τε χάρακα καρτερόν πρὸ τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τοῦ τῆς Χρυσῆς
πόλεως λόφου ἐπηξεν, ἱππικὴν δὲ πλείστην καὶ πεζικὴν στείλαμενος
δύναμιν· ἀρχηγὸς δὲ τῆς στρατιᾶς ταύτης τὸν τε σὺνάμιον αὐ-
τοῦ τὸν Πατρικίον Νικηφόρον, καὶ Καλοκέρην Πατρικίον, ᾧ ἐπὶ-
25 κλησις Δελφινῶς προεστήσατο. τούτους ὁ αὐτοκράτωρ αὐθίς Ba-Fol. 320 v.

2. ἐξεχύθη—διαβήματα. Psalm. LXXII. 2.

avi principem comitatus, cui in officio Diaconi dabam operas. Nec multum abfuit, quin „effunderentur gressus mei,” gladioque iugularer Scythico, nisi ex ipso periculo me eripuisset divinum quoddam consilium, quod effecit, ut celeriter equum permitterem, antequam civis arduus ab adversariis teneretur, illoque superato ad summum iugum cursim evolarem. Reliquiae exercitus, aegre per invia montium Moesis insequentibus elapsae, amisso equitatu fere omni, atque impedimentis quotquot secum vexerant, in fines Romanos se receperunt.

9. Nequedum penitus remiserat haec calamitas, cum Bardas Phocas Magister, rebellione adversus principes facta, Asiaticas sibi subiunxit imperii opes, navalia atque oppida maritima cepit, praeter Abydum: triremibusque magno numero deductis obsedit fretum Hellespontii, ne onerariae ad urbem accederent: exercitum autem permagnum, cui Leo Melissenus Magister praeerat, in ora ad Abydum constituit, qui et suis triremibus praesidio esset, et Abydum oppugnaret. Altera castra item firma posuerat contra Constantinopolim in monte Chrysopolitano, quo equitatum exercitumque plurimum miserat: his copiis praefecit Nicephorum Patricium fratrem suum, et Calocyrem Patricium, cognomento Delphinam. Sed hos Ba-

- A. M. 6484 σίλειος, μετὰ δυνάμεως ἀποχρώσης τὸν Βόσπορον περαιωθεὶς, ἔξ ἀντιπάλου μάχης ἐτρέψατο· καὶ ζωγρίας συνελθῶς, τὸν μὲν Νικηφόρον καὶ ὁμαίμονα τοῦ Φωκᾶ πεδήτην ἀποφήνας, εἰρκῆ συνέκλεισε· τὸν δὲ γε Καλοκέρην τὸν Δελφινῶ αὐτοῦ που παρὰ τὸν τῆς Χρυσοπόλειος λόφον, ἵνα καὶ ἡ σκηνὴ αὐτῷ ἐπήγνυτο, 5 ἀνεσκόλοπισε. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς, τὴν ἐν Χρυσοπόλει πανολεθρίαν τῆς στρατιᾶς διενηχηθεὶς, τὴν τε τοῦ ὁμαίμονος σύλλη-
- P. 108 ψὴν τε καὶ κάθειρξεν, καὶ τὴν τοῦ Δελφινῶ ἐπὶ τοῦ ξύλου προσπατιάλευσιν, τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις συνηθροικῶς, εἰς Ἄβυδον κάτεισι, τό, τε φρούριον τὸ ἐκίεσε πειρώμενος πολιορκῆσαι, 10 καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην διαπεράσαι, ὡς καὶ ταύτην ὑποποιήσαιτο. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Βασιλεῖος, τὴν ἐν Ἀβύδῳ κἀθοδὸν τοῦ τυράννου ἐνωτισθεὶς, τὴν περὶ αὐτὸν στρατιῶν συναγροχῶς, καὶ τὰς πυρφόρους τριήρεις ἔξαρτυσάμενος, ἀντίπαλος τούτῳ καθίσταται· καὶ, περαιωθεὶς τὸν Ἑλλησποντον, ἐν τῷ πρὸ τῆς 15 Ἀβύδου πεδίῳ τὴν βασιλειὸν σκηνὴν ἐπήξατο, ὁσημέραι τὰς φάλαγγας συντάττων καὶ ἔξασκῶν, καὶ γνωματεύων δὲ τὴν τῶν Β ἀποστῆτή ἐπέλθοι. μὴ τοιγαροῦν τῶν νυκτιῶν ἐς λόχους συντάξας τὸ στράτευμα, διὰ τῆς παρὰ Θάλασσαν ἀταρπιτοῦ τοῖς ἐναντίοις ἐπέθετο, καὶ, ἤδη τῆς ἡμέρας διαφανούσης, τὰς τε 20 τριήρεις πάσας ἐνέπρησε, καὶ τοὺς ἐναντίους κατακαίνων οὐκ ἄνιεν. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς, τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἀφίξεως καὶ ἐπιθέσεως τοῦ αὐτοκράτορος ἐκπλαγείς, ἀντιμέτωπος τοῦ χάρακος ἔξεισι· καὶ δῆτα κατὰ τὸ μεταίχμιον ἀντικαταστάς, καὶ τοῦ ἵππου ἀθρόον κατενεγχεὶς, ξίφει τὸν ἀνῆνα ἐκκόπτεται. καὶ τὸ 25

10. Fort. ἐκπολιορκῆσαι, ut expugnaret. 20. διαφανούσης. Conf. supra 23. A. 57. A.

silius Imperator, cum manu idonea Bosphorum transgressus, signis collatis fudit captivosque fecit: Nicephorum, Phocae fratrem, vinctum in custodiam condidit: Calocyrem Delphinam autem ibidem in monte Chrysopolitano, ubi tabernaculum eius collocatum erat, in crucem egit. Tum Bardas Phocas, ubi cognovit, exercitum suum ad Chrysopolim deletum, fratrem captum ac custodiam mandatum, Delphinam palo affixum esse, coactis quas ipse habebat copiis ad Abydum descendit, ut arcem, quae ibi est, si posset, oppugnaret, et in Europam transectus hanc quoque sibi adiungeret. Basilius Imperator, certior factus tyrannum ad Abydum devenisse, contracto item suo exercitu instructisque triremibus igniferis, adversus illum constitit: ac, transisso Hellesponto, in campo ante Abydum tabernaculum imperatorium collocavit, instruens quotidie legiones atque exercens, et meditans qua ratione rebellem adoriretur. Ita quadam nocte instructum in insidiis exercitum per semitam secundum mare in adversarios rapit, ac, die iam illucescente, triremes combussit omnes, caedem hostium facere non intermisit. Bardas Phocas, Imperatoris repentino adventu impetue exterritus, contra de vallo prodit: ibi inter infestas acies praelians cecidit ex equo subito, estque illi

μὲν γιγαντώδες τούτου σῶμα κατὰ τὴν Ἄβυδον τῆ γῆ κατορού- A. C. 975
 τεται· ἡ δὲ κεφαλὴ, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐκπεμφθεῖσα καὶ I. I: 6
 δορατῶ περιπαρεῖσα, κατὰ τὰς ἀγνιάς θριαμβεύεται, καὶ τοῖς C
 κατὰ τὴν Ἀσίαν καταπέμπεται στασιάζουσι. καὶ οὕτω τὰ τῆς
 Ἐπάποστασίας εἰς σταθρὰν γαλήνην μετεσκευάζετο.

ί. Καὶ ἄλλα δὲ παγγύλεπα ἢ τοῦ φανέντος ἀστέρου παρε-
 δήλου ἐπιτολῆ, καὶ οἱ παραδειχθέντες αὐθις πρὸς τὸ βόρειον
 μέρος ἀπὸ τῶν νυκτῶν πύρινοι στύλοι, καὶ τοὺς ὀρώντας ἐκδει-
 ματούμενοι. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν τε συμβᾶσαν πρὸς τῶν Ταυ-
 10 ροσκυθῶν τῆς Χερσῶνος ἄλωσιν παρεδήλουν, καὶ τὴν τῆς Βεβ-
 ροῖας κατάσχεσιν παρὰ τῶν Μυσῶν. ἔτι δὲ ὁ πρὸς δύσιν ἐπὶ κα-
 ταφορὰν τοῦ φωσφόρου ἀνίσχων ἀστὴρ, ὃς ἐσπερίους ποιούμε- D
 νος τὰς ἐπιτολάς, οὐδένα στηριγμὸν ἐφ' ἐνὸς διεφύλαττε κέντρον,
 λαμπρὰς δὲ καὶ τηλαυγεῖς τὰς ἀκτῖνας ἐπαφιεῖς, μεταβάσεις ἐποι-
 15 εῖτο συχνὰς, πῆ μὲν βορειότερος ὀρώμενος, πῆ δὲ νοτιώτερος, Fol. 321 r.
 ἔστι δ' ὅτε καὶ αὐτὴν τὴν μίαν ἐπιτολὴν καὶ μεταμειβὼν τὸν
 αἰθέριον τόπον, καὶ ποιούμενος ἐναργῆ καὶ σύντομον τὴν μετὰ-
 βασιν· ὡς θαυμάζειν τοὺς ὀρώντας καὶ καταπλήττεσθαι, καὶ
 οὐκ εἰς καλὸν τελευτήσειν οἴεσθαι τὴν τοῦ κομήτου ἀλλόκοτον
 20 κίνησιν. ὃ δὲ καὶ συνέβαινε κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ἐπόνοιαν.
 καὶ γὰρ ἐσπέρας ἐνισταμένης, ἐν ἧ μνήμῃ τοῦ μεγάλου Δημη-
 τρίου καὶ Μάρτυρος τελεῖν παρελαβεν ἡ συνήθεια, φρικώδης P. 109
 ἐπενεχθεῖς σεισμὸς, καὶ ὅλος οὐκ ἄλλος κατὰ ταύτας δὴ συνέβη
 τὰς γενεὰς, τὰ τε πυργώματα τοῦ Βυζαντίου πρὸς γῆν κατε-
 9. Ταυροσκυθῶν cod. 16. καὶ] Leg. κατ'. 17. Leg. σύν-
 τονον.

gladio caput abscisum. Ita immane eius corpus in terram est ad Abydum defossum: caput, quod ad urbem detulerant, in pilo fixum, per vias triumpho gestatum, ad rebellantesque in Asia missum est. Eo demum modo in stabilem serenitatem perturbatio seditionum se commutavit.

10. Praeter haec, alia, acerba sane, praenunciabantur tum stellae filius illustris ortu, tum item columnis igneis, quae intempestis noctibus per plagam septentrionalem conspectae exterrebant videntes: quippe et illae significabant, a Tauroscythis Chersonem expugnatam, a Moesis Berrhoeam occupatam iri. Tum versus occidentem post luciferi obitum oboriens stella, quae surgens vespere constitutionem eodem in cardine faciebat nullam, sed illustras fundens ac micantes radios huc illuc subinde transferebatur, modo magis se ad septentrionem, modo ad meridiem ostendens, interdum unius ortus tempore locum in caelo mutans, manifesto ac citato motu: ut mirantes, qui videbant, et perterriti, non bonum exitum habiturum portentosum cometae motum arbitrarentur. Quod ipsum accidit iuxta suspicionem vulgi. Etenim instante vespera, qua memoriam Demetrii magni Martyris celebrari usu receptum est, terrae motus horribilis, qualis nusquam alius exstitit per has aetates, Byzantii turres in terram deiiecit, domos plerasque stravit, ut ha-

A. M. 6484 ῥίπωσε, καὶ τὰς πλείους ἐστίας ἀνέτρεψε, τάφον αὐτὰς τοῖς οἰκοῦσιν ἀπεργασάμενος, τὰ τε προσέγγια τοῦ Βυζαντίου χωρῖα μέχρις ἐδάφους κατέβαλε, καὶ πολλὸν τῶν ἀγροίκων φθόρον ἐποίησεν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμισφαίριον τῆς ὑπερφίας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας σὺν τῇ πρὸς δύσιν ἀψίδι κατέβαλε καὶ εἰς γῆν 5 κατερίπωσεν· ἄπερ αὐθις ὁ αὐτοκράτωρ Βασιλεῖος ἐν ἕξ ἐνιαυ- Β τοῖς ἐδομήσατο. καὶ οἱ παγγάλεποι δὲ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, ἀρχμοὶ τε, καὶ ἐπικλύσεις, καὶ ἀνέμων ἐξαισιῶν ἐπιφοραὶ· ὀπηνίκα καὶ ὁ ἐν τοῖς Εὐτροπίου στόλος τῇ βία τῶν κυμάτων κατηνέχθη, καὶ ὁ ἐν αὐτῷ μοναστῆς ἐναπενήγη τοῖς θαλασσοῖς ῥοθίοις δεινῶς· 10 καὶ ἡ ἀφορία δὲ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐπισκῆψαντα χαλεπὰ μετὰ τὴν τοῦ ἀστέρους ἐπιτολὴν, ἅπαντα ἐξεγένοντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ μέρος εἰς τοὺς ἐαυτῶν καιροὺς ἢ ἱστορία παραδηλώσει.

ια'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης, τότε τῶν τῆς Συρίας ἀπα-
ρας (ἐκεῖθεν γὰρ, ὄθεν ἐξέβην, ἐπάνεμι), ἐπὶ τὸ Βυζάντιον 15
Ἰέτο. ὁρῶν δὲ κατὰ πάροδον τῆν τε Λογγιάδα καὶ τὸν Δριζήν,
χωρὰς εὐγέλους τε καὶ εὐδαίμονας, ἃς πολλοῖς ἰδρῶσι καὶ αἵμα-
σιν ἢ Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ τῇ βασιλείᾳ τὸ πρότερον ἀνεσώσατο,
τότε δὲ παρὰ τοῦ προέδρου Βασιλείου καὶ παρακοιμημένου κα-
τεχομένης, ἥσυχаллен, ὡς τὸ εἶκος, καὶ ἠνιάτο, καὶ τὴν πλεο- 20
νεκτικὴν ἐκείνου βίαν ἠνείδιζεν. ὁ δὲ ἀναφανδὸν μὲν οὐκ εἶχεν
ἀντιβαίνειν, τὴν τοῦ ἄνακτος δεδιὼς ἀγανάκτησιν· λαθραίως δὲ
τὰ ἐκείνου ἐμυκτήριζε λόγια, καὶ τοῦτον, ἥδη βαρὺν αὐτῷ γε-
γεννημένον δεσπότην, ἀμωσγέτως διανοεῖτο ὑποσκευάσασθαι.

2. ἀπεργασάμενος. Vid. supra 42. A.

bitatorum sepulcrum fierent, loca autem in vicinia urbis ad solum evertit, multa agrestium hominum caede facta. Nec vero in his constitit malum: sed tholum quoque superiorem magnae ecclesiae cum absida occidentali deiecit, terraeque affixit: quae posthac Basilius Imperator intra sexennii spatium renovavit. Inopiae adhaec importunissimae, pestilentiae, siccitates, eluviones, ventorum horribilium turbines: quibus columna quoque in Eutropiano per vim fluctuum eversa est, fraterque super illum undis pelagi miserere mersus: sterilitas item terrae, atque superne ingruentia mala post stellae ortum, omnia evenerunt. Verum haec sigillatim suo quidque tempore historia dicet.

11. Ioannes Imperator, tunc ex Syria profectus (redeo enim eo, unde diverti), iter Constantinopolim versus habebat. Ibi cum in transitu Longiadem et Drizen videret, feracia atque opima loca, quae Romani exercitus sudore sanguineque plurimo recens imperio recuperata a Basilio praeside et praefecto cubicoli tunc tenebantur, aegre id, ut par erat, ac moleste tulit, et vituperavit violentam avaritiam hominis. Neque is tunc quidem aperte obloqui, principis indignationem vereas, poterat: clam vero ridebat eius verba, illumque, ut dominum iam sibi gravem, quovis modo submovere sta-

ἄρτι δὲ κατὰ τὴν τῷ Ὀλύμπῳ παρακειμένην τῆς Ἀτρώας πε- A. C. 975
 διάδα ὁ βασιλεὺς ἀφικόμενος, πρὸς τὴν τοῦ πατρικίου Ῥωμα- D I. 1. 6
 νοῦ καὶ τῷ τοῦ Σεβαστοφύρου διαπρέποντος ἀξιώματι ἐστὶαν
 κατήγετο. ἔνταῦθα λέγεται τινα τῶν ἔξυπηρετουμένων ἐκτομίαν
 5 τῷ αὐτοκράτορι; εἴτε οἴκοθεν δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενον,
 εἴτε καὶ πρὸς τούτων, τοῖς καλοῖς βασκαινόντων καὶ μεταβολᾶς Fol. 821 v.
 τῶν πραγμάτων ἱμειρομένων ὄρῳν, ὑπαχθέντα, καὶ ὑποσχέσει
 δωρεῶν παρακλαπέντα (ὅπερ δὴ τοῦ προτέρου μᾶλλον καὶ λέγεται
 καὶ πιστεύεται), δηλητήριον κερασάμενον παρὰ τὸν πότον ἐπιδοῦ- P. 110
 10 ναὶ τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ, μηδὲν τι τοιοῦτον φρασάμενον, ὡς σωτή-
 ριον πόμα τὸ δηλητήριον ἐκπιεῖν. τῇ γοῦν ὑστεραῖα νάρκη τε τῶν
 μελῶν καὶ πάρεσις τοῦ παντὸς σώματος αὐτῷ ἐξεγένετο, καὶ ἡ τῶν
 ἱατρῶν ἐπιστήμη τῷ ἀθρόῳ τοῦ πάθους κενὴ τις καὶ ἄπρακτος
 ἀπηλέγχετο, μὴ ἀκριβοῦσα διάγνωσιν τοῦ τοιοῦτου συμπτώμα-
 15 τος. ὁ δὲ βασιλεὺς, τὴν πρότερον ἐνοῦσαν ἐν τῷ γιγαντώδη ῥώ-
 μῃν αἰφνίδιον καταβληθεῖσαν αἰσθόμενος, ἠπέλειετο καταλαβεῖν
 τὸ Βυζάντιον· ἐπέσπευδε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ τοῦ Σωτήρος νεῶ, ὃν
 αὐτὸς ἐδείματο, κατασκευαζομένην τῷ σωματικῷ τούτου σορὸν
 ἀπαρτισθῆναι ὡς τάχιστα. συντείνας δὲ τὴν ὁδοπορίαν, ἐς τὴν
 20 βασιλεύουσαν ἦκε, φιλοφρόνως μὲν ὑποδεχθεὶς πρὸς τῶν ἀστυ- B
 κῶν, ὀλιγοδρανέων δὲ ἤδη, καὶ ἄσθμα μύχιον καὶ δυσπρόσοδον
 περιπλέων καὶ ἀναπεμπόμενος. ἄρτι δὲ εἰς τὴν ἀνακτορικὴν ἐστὶαν
 πεφοιτηκῶς, κλινοπετῆς ἐδείκνυτο, τῷ φαρμάκῳ καταπονούμενος.
 συννιεὶς δὲ, ὡς οὐκ ἂν ἀνασπῆλῃ τοῦ τοιοῦτου πτώματος (τὸ γὰρ
 25 ἐνδομυχοῦν δεινὸν τὰ ἔγκυα χαλεπῶς ἐξεθέριζε), τῶν βασιλικῶν

13. ἀπρακτος. Vid. Schottum De nodis Ciceronis 22. C.

tuū. Venerat Imperator in Atrœae campum Olympo subiectum: deverterat
 ad Romanum patricium; Sebastophori dignitate decoratum. Ibi ferunt ali-
 quem spadonem de ministrantibus, sive per se Imperatori infensum, sive
 subornatum corruptumque pollicitationibus largitionum ab illis, qui, bonis
 iniqui, conversionem videre rerum cuperent (qui rumor potius quam prior
 ille et differtur et creditur), venenum praeeparatum Imperatori in potione
 praeuisse: illum, nihil tale suspicantem, pro salutari haustu virus ebibisse.
 Sed iam postridie eius dici torpor eum membrorum, et corporis universi rela-
 xatio occupavit, vique repentina mali vanam esse medicorum scientiam nulloque
 usui apparuit, nec versari in cognitione facili hunc morbum. Imperator, ubi
 robor singulare, quod pridem sibi inerat, repente prostratum esse sensit, Con-
 stantinopolim pervenire contendit: simul arca, quae in Servatoris fano a se
 aedificato corpori ipsius praeeparabatur, ut quamprimum absolveretur prope-
 rat. Sic contento cursu ad urbem venit, exceptusque a populo mirabiliter est,
 languens iam, atque aegre intimo pectore spiritum ducens et efflans. Cum
 autem in palatium se contulisset, veneno confectus iam lecto decubuit. Ita
 quod sentiebat non convalesciturum sese ex tanto morbo (nam foede depasceba-
 tur viscera penitus insidens malum), e fisco plena manu hauriens largitiones

- A. M. 6484 θησαυρῶν ἀφειδῶς ἀπαντῶν, διεδίδου τοῖς πένησι, καὶ μάλιστα
 Ind. 4 τοῖς λελωθημένοις καὶ βεβρωμένα τῇ ἱερᾷ νόσῳ τὰ σώματα περι-
 A. C. 975 φέρουσιν, οἷς τῶν ἄλλων πενήτων φιλανθρωπότερον διετίθετο.
 I. I. 6
- C Νικόλαόν τε, τὸν πρόεδρον Ἀδριανουπόλεως, εἰσκαλέσας, ἄν-
 δρα θεῖόν τε καὶ σεβιάσιμον, τὰ κατὰ τὸν βλον αὐτῷ ἀνεκάλυψεν 5
 ἀγνοήματα, κροννοὺς τῶν ὀφθαλμῶν δακρῦων ἔπαφεις, καὶ
 τῷ τούτων λουτῆρι τὰ αἰσχῆ καὶ τὰ ῥυτίσματα τῶν ἐσφαλμένων
 ῥυπτόμενος, καὶ τὴν Θεοτόκον ἐπιβουόμενος, ἀρωγὸν εὐρεῖν ἐν
 ἡμέρᾳ τῆς δίκης, ὀπηνίκα παρὰ τῷ νύτῳ αὐτῆς καὶ Θεῷ τὰ τῶν
 βροτῶν πρακτέα τοῖς ἀδεκίστοις ζυγοῖς καὶ σταθμοῖς ταλαντεύε- 10
- A. M. 6484 ται. τοιαύτην ἐξ ἀδιστακτοῦ γνώμης καὶ συντετριμμένης ψυχῆς
 Ind. 4 τὴν ἔξομολόγησιν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος, τῶν τῆδε μεθίσταται,
 A. C. 976
 I. I. 7 καὶ πρὸς τὴν ἐκείσε μεταβαλεῖ κατὰπαυσιν ἐν μηνὸς Ἰανουαρίου
 D δεκάτῃ, ἰνδίκτου δ', ἔτους ρυπέ, ταρεῖς ἐν τῷ κατὰ τὴν Χαλ-
 κῆν τοῦ Σωτῆρος νεῷ, ὃν ἐκεῖνος μεγαλοπρεπῶς ἐκ βάρων 15
 ἐδείματο. τοιοῦτον εὔρε τὸ τέλος ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης τῆς
 αὐτοῦ βιοτῆς, ἀνὴρ βραχὺς μὲν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἤρωϊ-
 Fol. 322 r. κῆν δὲ τινα περιφέρων ἰσχύν, γενναῖός τις γεγονῶς ἐν πολέμοις
 καὶ ἀκαταγώνιστος, καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐψυχος καὶ μεγα-
 λότολμος· ζήσας μὲν τὸν πάντα χρόνον τῆς αὐτοῦ βιοτῆς ἔτη 20
 πενήκοντα πρὸς τῷ ἐνὶ, ἰθύνας δὲ τὴν τῆς βασιλείας ἡγεμονίαν
 εἰς ἐνιαυτοὺς ἕξ, πρὸς ἡμέραις τριάκοντα.

16. *δείματο.* Supra 79. A.

fecit cum in pauperes, tum maxime in leprosos illosque, qui adesa mala scabie corpora circumferunt, quos praeter caeteros indigentes peramanter observabat. Introvato deinde Nicolao, Adrianopolis antistiti, viro divino ac reverendo, commissos a se in vitae curriculo errores patefecit, vimque lacrymarum oculis profudit, quarum lavatione labes sordisque peccatorum abstersit, invocata Dei matre, ut in die iudicii patronum sibi inveniret, quando coram divino eius filio trutina ponderibusque incorruptis actiones mortalium librabuntur. Quam confessionem ubi intenta mente atque animo contrito Imperator fecerat, ex hac vita discessit, et ad requiem sese, quae ultra est, transtulit, die Ianuarii decima, indictione IV, anno sexmillesimo quadringentesimo octogesimo quinto. Sepultus est in aede Servatoris Chalcensi, quam ipse magnifice e fundamentis aedificaverat. Eiusmodi finem vitae invenit Ioannes Imperator, vir corporis quidem statura brevis, sed heroicum circumferens robur, fortis ac probatus in bellis, et validior quam ut vinci posset, in periculis autem animosus, atque audacia singulari. Vixit omnino annos quinquaginta unum; imperio rebusque praesuit ad aetas sex, dies triginta.

ΠΕΡΙ
ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

INDEX CAPITUM.

α'. Περὶ βιγλιῶν, καὶ πόσον διάστημα ὀφείλουσιν ἀπ' ἀλλήλων μία ἐκάστη διίστασθαι.

β'. Περὶ τῶν καμινοβιγλιῶν καὶ κατασκώπων.

γ'. Περὶ κινήσεως ἐχθρῶν, καὶ τοῦ προκατασχεθῆναι τὰς δυσχωρίας.

δ'. Περὶ τοῦ ποιεῖσθαι λάθρα τὰς κατα τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις, καὶ περὶ τοῦ προσυπαντῆν τοὺς πολεμίους πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέφοντας.

ε'. Περὶ προκατασχέσεως ὑδάτων ἐν τοῖς στενώμασιν ὄντων.

ς'. Περὶ παραδρομῆς τῶν μονοκούρσων, καὶ στοχασμοῦ τῆς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητος.

ζ'. Περὶ συνᾶθροίσεως καὶ κινήσεως φωσσάτου, καὶ περὶ τοῦ παραχωρεῖν τοὺς πραγματεντάς εἰσέρχεσθαι καὶ κατασκοπεῖν.

η'. Περὶ παραμονῆς φωσσάτου, καὶ ἀκολουθήσεως.

θ'. Περὶ τῆς κινήσεως τοῦ κούρσου, καὶ ἀκολουθήσεως.

ι'. Περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ κούρσου, καὶ τοῦ λαοῦ ὀπισθεν ἐπακολουθούντος.

ια'. Περὶ τοῦ ἐνθεν κἀκεῖθεν ἴστασθαι τοὺς πεζοὺς ἐν ταῖς δυσχωρίαις.

4. καὶ abest ex cod. 2437.

I. De excubiis, et quo intervallo aliae ab aliis esse debeant.

II. De custodiis itinerum et de exploratoribus.

III. De motu hostium, et quo pacto angustiae praecoccupandae sint.

IV. Quo pacto insidiae clam hostibus faciendae sint, et quemadmodum adversariis occurrendum sit domum redeuntibus.

V. De aquarum in angustis praecupatione.

VI. De consecrando equestri agmine, quod praedatum incurrat, et quo pacto numerum militum eius inire possit.

VII. De contractione et motu exercitus, et de eo, ut mercatoribus permittatur intrare hostium fines ac speculari.

VIII. De ratione observandi atque insequendi exercitum.

IX. De motu manus praedatoriae, et de insecutione.

X. De seiunctione manus praedatoriae, deque peditatu a tergo subsequente.

XI. In angustis peditatum ad utrumque latus viae stare oportere.

- ιβ'. Περὶ ἀθρόας ἐξελεύσεως τῶν πολεμίων, πρὸ τοῦ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπισυναχθῆναι στρατεύματα.
- ιγ'. Περὶ τοῦ ἐνεδρεῦσαι κατὰ τῶν λεγομένων μινσουρατόρων ἐν τοῖς ἀπλήκτοις.
- ιδ'. Περὶ τῆς ἐποχωρήσεως τῶν ἱππέων ἀπὸ τῶν πεζῶν, ὁδοιπορούντων ὁμοῦ.
- ιε'. Περὶ ἀσφαλείας.
- ις'. Περὶ διαχωρισμοῦ τοῦ τούλδου.
- ιζ'. Περὶ τῶν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπιτρεχόντων πολεμίων τὰς χώρας ἡμῶν, καὶ τῆς μετὰ ἐγκρημάτων παρασκευῆς.
- ιη'. Περὶ τοῦ, πότε δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐκ δύο μερῶν τῶν πολεμίων παραδρομὴν ποιῆσαι.
- ιθ'. Περὶ καταστάσεως, καὶ ἐξοπλίσεως, καὶ γυμνασίας στρατοῦ.
- κ'. Περὶ τῶν ἐγχευόντων πολεμίων κατὰ τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα ὁ ἡμέτερος στρατὸς κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐπέλθῃ.
- κα'. Περὶ πολιορκίας κάστρου.
- κβ'. Περὶ διαχωρισμοῦ λαοῦ τῶν ἡμισέων πολεμίων, ἧ καὶ τοῦ τρίτου μέρους.
- κγ'. Περὶ τῆς ὑποστροφῆς τῶν πολεμίων, καὶ κατασχέσεως κλεισούρας.
- κδ'. Περὶ νυκτοπολέμου.
- κε'. Περὶ ἐτέρας κατασχέσεως ὁδοῦ, τῆς εἰς τὴν κατάβασιν δυσχωρίαν ἀποτελουσῆς.

XII. De subita incursione hostium, antequam Romanae copiae cogi possint.

XIII. De insidiis, quae contra mensuratores, quos vocamus, in castrorum locis fiant.

XIV. De discessu equitum a peditatu, quocum iter fecerant.

XV. De cautione.

XVI. De submovendis impedimentis.

XVII. De hostibus cum ingentibus copiis provincias nostras invadentibus, et de ratione per insidias bellandi.

XVIII. De eo, quando oportet decem bipartito hostes insequi.

XIX. De statu, armatura et exercitatione militum.

XX. De adversariis, si diutius in regione nostra morantur, ut exercitus noster in illorum fines transeat.

XXI. De obsidione oppidi.

XXII. De separatione dimidiae, vel etiam tertiae partis copiarum hostilium.

XXIII. De discessu hostium, et castrorum occupatione.

XXIV. De dimicatione nocturna.

XXV. De alio modo occupandi viam, quae in descensu difficultatem habet.

ΠΕΡΙ
ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΤΟΥ ΚΤΡΟΥ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

DE
VELITATIONE BELLICA
DOMINI
NICEPHORI AUGUSTI.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Τὴν τῆς παραδρομῆς μέθοδον παραδοῦναι βουλόμενοι, εἰ τάχα In codice A, hoc est in cod. 2437, Fol. 373 r. P. 117
καὶ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ χρειώδης ἐστὶν εἰς τὰ τῆς ζωῆς μέ-
ρη, ἅτε Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὸ πολὺ τῆς καθ'
ἡμῶν δυνάμεως καὶ ἰσχύος τῶν τοῦ Ἰσμαὴλ ἐγκύβιον ἀμβλύναν-
5 τος, καὶ τὰς ἐφόδους αὐτῶν ἀναχαιτίσαντος· ἀλλ' οὖν, ἵνα μὴ
τὴν λήθην καὶ ἄγνοιαν ἐπισαγαγῶν ὁ χρόνος φθίρῃ τὸ ταύτης

2. χρειώδης. Lambecius Commentar. Bibl. Cæs. VII. col. 432. B.
χρειώδης.

P R A E F A T I O.

Cum propositum nobis sit rationem tradere, qua hostes bello observandi sint, tametsi id fortasse in praesentia minus necessarium in Orientis partibus est, quod Christus, verus Deus noster, infensa nobis vi ac potentia filiorum Ismaël maiore ex parte fracta, incursus eorum repressit: tamen, ne temporis longinquitas, oblivionem atque ignorantiam afferens, tolleret

P. 118 ἐπωφελές και ἔξαφανίση, δεῖν ᾤθήθημεν γραφῆ παραδοῦναι ταύτην· ἴν', εἴ ποτε ταύτης δεήσει Χριστιανοῖς, καιροῦ τινος πρὸς τὸ μέλλον καλοῦντος, ἔτοιμός ἐστι συνεργὸς ἀγαθῆ τῷ τε κοινῷ παντί, και τοῖς αὐτῆν μεταχειριζομένοις. ἡμεῖς γοῦν ταύτην οὐ μονοῦσθ ἀκοῆ παρειλήφραμεν, ἀλλὰ και πείραν τινα παρ' αὐτῆς 5 ἐδιδάχθημεν· τὸ μὲν, αὐτοὺς σχόντες διδασκάλους και παιδευτὰς τοὺς ταύτην, σχεδὸν εἰπεῖν, ἐφευρόντας τὴν μέθοδον· τὸ δὲ, και αὐτοὶ μόνοι ταύτη χρῆσάμενοι, και πείραν αὐτῆς ἐγκολπωσάμενοι τινα, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτόν. αὕτη τοίνυν κατὰ τοῦτο ἔχει τὸ χρήσιμον, ὅτι περ, οἱ ταύτην μετήλθοσαν, μετ' ὀλίγου 10 Βμαχίμων λαοῦ μέγιστα και ἀξιοσημειώμεντα ἐξετέλεσαν ἔργα. και γὰρ, ἅτινα μὴ κατορθῶσαι ἴσχυσεν ἢ ἐτόλμησεν ἢ Ῥωμαίων σύμπασα στρατιὰ, ὅτε τὰ τῶν Κιλικίων και τοῦ Χαμβδῦ ἤκμαζεν, εἰς ἐπίοτε τῶν ἀρίστων στρατηγῶν, σὺν μόνῳ τῷ τοῦ ὑπ' αὐτὸν θέματος λαῷ, φρονίμως και ἐμπείρως τοὺς πολεμίους ἐπιτηδευσάμενος, και συντεῶς διατεθεῖς και στρατηγῆσας, ἀπῆρτισε. τοῦτο δὲ φραμεν, οὐχ ὅτι τοῦ πλεονος τὸ ὀλίγον προκρίνομεν μάχιμον· οὐδ' ὅτι ταύτην ἔξαιρομεν τῶν λοιπῶν στρατηγημάτων και ἐπιτηδευμάτων τῆς τακτικῆς· ἀλλ' ὅτι στρατηγῶν τοῖς ἀρίστοις αὕτη 15 συνεργὸς ἀρίστη καθέστηκεν· ἴν', ὅτε μὴ κατὰ πρόσωπον τοῖς 20 Ἐπολεμίοις ἀντιτάττεσθαι δύναντο, ταύτη τῇ μεθόδῳ χρῶμενοι,

1. ἐπωφελές. Hactenus fragmentum libri apud Lambecium. 3. ἐστι. Scribendum omnino ἢ· sed eiusmodi soloecismi toto illo libello tam frequentes sunt, ut otiosorum esset notare singulos. Quam animadversionem moneo in similia loca omnia aequè valere. 8. ταύτην cod. 10. ὅτι περὶ ταύτην codd.

usum eius ac deleret, idcirco scripto tradendam eam existimavimus: ut, si unquam eius egerent Christiani, flagitante futuri temporis necessitate, quasi quaedam fortis adiutrix cum reipublicae universae, tum maxime observatoribus eius praesto esset. Eam enim nos non modo auditione percipimus, verum experientia etiam in ea sumus eruditi: illud quidem, quia praeceptores ac magistros eos nacti sumus, qui istam belligerandi viam, prope dicam, aperuerunt: hoc, quod ipsi nostro arbitrio eam persequentes, aliquem eius usum, quantum quidem in nobis fuit, contraximus. Proficit autem plurimum ad illud, quod, qui eam tenuerint, cum exiguo armatorum numero res maximas memoriae dignas confecerunt. Etenim, quae exsequi neque potuit neque conatus est universus Romanorum exercitus contra firmissimas tunc Cilicum et Chambdani opes, ea unus interdum ex praestantissimis ducibus, cum solis suae provinciae copiis, hostes prudenter ac acite aggressus, bello intelligenter instructo atque administrato, confecit. Tametsi non ideo id dicimus, quod magnis copiis exiguas praefendas esse putemus: neque ut hanc bellandi viam praeter reliqua commenta militaria et inventa extollamus: verum quia optimorum ducum optima adiutrix existit: ut, quando recta fronte obistere hostibus

ἀβλαβεῖς τε ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἰδίαν συντηροῦσαν χώραν. ταύτην Βάρδας ὁ μακαρίτης Καῖσαρ, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν, εἰς ἄκρον κατώρθωκε, καὶ παντελῶς ἀφανισθεῖσαν ἀνευείασατο (ἵνα μὴ τοὺς παλαιούς τῶν στρατηγῶν ἀπαριθμῶ καθ' ἕκαστον, μόνους δὲ 5 τοὺς πῦσι γνωρίμους καὶ καθ' ἡμᾶς). ὅς ἐν τοῖς γειτονοῦσι τῇ Ταρσῶ θέμασι, τῇ τε Καππαδοκίᾳ καὶ τῷ Ἀνατολικῷ στρατηγῶν, μυριάκις τὰς τῶν Ταρσέων καὶ λοιπῶν Κιλικῶν δυνάμεις ἐτρυνμάτισε, καὶ μέγιστα κατ' αὐτῶν ἀνεστήσατο τρόπαια. παρ' οὗ καὶ ἡμεῖς ταύτην γυμνασθέντες τὴν μέθοδον, τὴν ταύτης κἄν 10 ποσῶς παρελίψαμεν πείραν. πρὸς τούτῳ καὶ Κωνσταντῖνος Πατρικίος, ὃς Μελεινὸς ἐπικλήσις, χρόνους πλείστους Καππαδοκῶν στρατηγῆσας καὶ ταύτην συνεργὸν ἔχων, οὐκ ἐλάχιστα ἀπειργάσατο κατορθώματα. σὺν τούτοις καὶ ὁ κύρις Νικηφόρος, ὁ ἀοιδμῶς βασιλεὺς, ταύτην ἄκρως μετήλθεν· ὅς δήπου στρατηγῶν, 15 καὶ ταύτῃ χρώμενος, πάμπολλα καὶ ἀξιάγαστα ἔργα πεποίηκε, μυριάκις, ὡς εἰπεῖν, τοὺς πολεμίους τρεψάμενος, καὶ μέγιστα τούτων στρατεύματα κατακόψας. οὗ τὰς ἀριστείας, καθ' ὃν ἐστρατῆγαι καιρὸν, συγγράφειν ἢ ἀπαριθμεῖσθαι, ὀχληρὸν ἔσται P. 119 τοῖς ἐντυγχάνουσι, διὰ τε τὸ ὑπερβάλλον πλῆθος, καὶ τὸ παρὰ πολ-

1. Fort. ἀβλαβεῖς ἑαυτοὺς τε. χώραν. Haec item apud Lambecium Comment. VII. 433—435. cod. Vindobonensi philosophico CXI, cum differentia tamen aliqua lectionis hic enotata. Post ταύτην Lambecius addit τὴν μέθοδον. 4. παλαιούς. Lambecius col. 434. omittit παλαιούς, perperam, opinor. 5. Fort. καὶ τοὺς καθ'. Tametsi neque ullus nostrorum codd. variet, neque, ut ex Lambecio col. 434. video, Vindobonensis. 6. θέμασι. Lambecius l. c. male, θέματι, et paulo post, τῷ Ἀνατολικῷ στρατηγῶ. 19. παρὰ πολλ. Lambecius πᾶσα πολλῶν· quod iam et Kollarus correxit edit. altera Comment. VII. 434. C. et Cotelcrius, Ecclesiae Graecae Monument. III. 534. C.

non possent, sese suosque fines, hac disciplina usi, incolames servarent. Kamdem, quantum ego perspicio, mirabiliter locupletavit, prorsusque obsoletam renovavit Divus Bardas Caesar (ne sigillatim priscos duces, verum eos duntaxat enumerem, qui nostra memoria omnibus innotuerunt): qui in provinciis Tarso finitimis, Cappadocia et Anatolico, copiis praefectus, Tarsensium reliquorumque Cilicum vires saepe numero contudit, maximaque de illis, constituit trophaea. Ab eodem nos quoque hac disciplina eruditi, usum eius, quantum visis, percepimus. Fuit etiam Constantinus Patricius, cognomento Meleinus, qui, complures annos copiis Cappadocum praepositus, ea adiutrice felicissime non pauca gessit. Praeter hos item dominus noster Nicephorus, immortalis memoriae princeps, eam mirifice coluit: qui cum exercitibus praesesset, illa usus, plurima eaque admiranda facinora effecit, hostes sexcentias, ut sic dicam, fudit, maximas eorum copias concidit. Cuius gloriosa facta, tunc cum militia moderaretur, si scriptura persequi aut enumerare vellem, putidum id esset legentibus, tum propter multitudinem eorum infinitam, tum quia

λῶν γινώσκεισθαι. ὅς ταύτην ἔργῳ μεμαθηκῶς εὐχρηστον ὄσαν, ἐγγράφως πρὸς κοινὴν λυσιτέλειαν, πῶς δεῖ χρῆσθαι ταύτῃ, ἐξέθετο· κάμοι παρηγγύησε, καὶ ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς περὶ αὐτῆς συγγράψαι, καὶ παραδοῦναι τοῖς μεθεξῆς. μὴ μόνον δὲ
 Fol. 374 r. περὶ ταύτης τῆς τῆ ἔφ προσηκούσης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῆ ἐσπέρας 5
 ὠφελίμου καθεστηκυίας· διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πλείστα τε στρατηγῆσαι, καὶ πείραν, ὅσον οἶόν τε ἦν, φύσει τῇ ἡμετέρᾳ ἀδροῦσαι. ἀλλὰ περὶ ἐκείνης μὲν ἴδια καὶ ἐν ἄλλαις εἰρήσεται· νυνὶ δὲ σκοπὸς ἡμῶν
 B περὶ τῆς ἐτέρας διαλαβεῖν. ὅθεν καὶ τὴν ἐκείνου τηρῶν ἐντολὴν, συνεργῶ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι χρώμενος, ἦτις ἐν ἅπασι συννεπι- 10
 λαμβάνεται τοῖς καλοῖς, ὧδέ πως ἀπάρχομαι τῆς ὑποθέσεως.

ΚΕΦ. α'. Περὶ βιγλῶν, καὶ πόσον διάστημα ὀφελουσιν ἀπ' ἀλλήλων
 μιᾷ ἐκαστῇ διδασκασθαι.

Provinciae
 limitanae.
 P. 120
Tὸς τῶν μεγάλων καὶ ἀκριτικῶν θεμάτων τὴν πρόνοιαν ἀνα-
 δεχομένους, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐπικράτειαν τὰς κλεισοῦρας
 ἔχοντας, πάσῃ μηχανῇ, καὶ προθέσει, καὶ ἀγρόπνῳ ἐπιμελεῖα
 B προσήκει σπουδάζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι, τὰς τῶν Ῥωμαίων χώρας 15
 διαφυλάττειν τῆς τῶν πολεμίων ἐπιδρομῆς ἀσινεῖς καὶ ἀνεπηρεά-
 στούς, βιγλάτορας ἐπιστῶντας ῥωμαλέους καὶ ἐπιτηδέλους, καὶ τὰς
 ὁδοὺς εἰς ἄκρον ἐπισταμένους. καὶ εἰ μὲν ὄρη εἰσὶν ὑψηλὰ καὶ δύσ-

2. χρῆσθαι. Lambecius col. 435. A. χρῆσαι. 4. μεθεξῆς. Lambecius καθεξῆς. 5. ἐσπέρα. Lambecius loc. cit. ἐσπέρα. 6. διὰ τό. Hactenus Lambecius Commentar. de Biblioth. Caesar. VII. 435.

apud multos sunt pervulgata. Imperator autem, usu edoctus, perutilem esse disciplinam illam, et ipse, quemadmodum esset illa utendum, communis utilitatis causa scripto exposuit: et mihi mandavit, ut compositum quam accuratissime possem de eadem re commentarium posteris relinquere. Neque solum de hac, quem ad finem Orienti conveniat, verum etiam de illa, quae in Occidentis partibus usui sit: quod ibi copiis plurimum praefuit, earumque rerum peritiam, quoad facultas tulit, animo collegi. Sed de hac separatim et alias dicitur: nunc de altera disserere nobis propositum. Proinde satis faciens principis mandato, adiutrice usus gratia divina, quae ad omnia bona expetenda assumi debet, in hunc modum dicere ingrediar de argumento nostro.

CAP. I. De excubils, et quo intervallo aliae ab aliis esse debeant.

Qui magnarum et limitancarum provinciarum curam gerunt, in suaque ditione fauces montium habent, omni ratione, consilio, diligentia indefessa studere operamque adhibere debent, ut fines Romanos artos tectos ab incuratione hostium conservent, excubitoresque disponant valentes, idoneos, itinera apprimere guaros. Si alta atque impedita iuga ditionem no-

βατα διορίζοντα τὴν πολεμίαν, ἐν τούτοις τὰς βίβλας ἴστασθαι· ἀπέχειν δὲ τὰς στάσεις τῶν βιγλατόρων ἄχρι μιλίων γ' ἢ δ'. καὶ ἤνικα τοὺς ἐχθροὺς ἐξερχομένους θεύσσονται, δρομαίως ἀπέρχεσθαι εἰς τὸ ἕτερον στασίδιον, καὶ ἀπαγγέλλειν αὐτῷ θεάσαντο, 5 καὶ κἀκείνους πάλιν πρὸς τὸ ἕτερον στασίδιον σπουδῇ πολλῇ· καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μὴνύεσθαι τὰ τῶν καβαλλαρίων στασίδια εἰς τοὺς ἐφωμάλους τόπους ἰστάμενα, καὶ δι' αὐτῶν ἀναμανθάνειν τὸν στρατηγὸν τὴν τῶν ἐθνῶν ἔφοδον. καρτερεῖν δὲ αὐτοὺς ἡμέρας πεντεκαίδεκα ἐν τῇ τῶν ὁδῶν φυλακῇ, ἐπιφερομένους καὶ τὴν διαρ- 10 κοῦσαν αὐτοῖς τροφὴν τῶν αὐτῶν ἡμερῶν· εἰδ' οὕτως ἀπέρχεσθαι ἑτέρους εἰς τὴν τούτων ὑπαλλαγὴν, καλῶς ἀδουμιαζόμενους καὶ εὐτρεπιζομένους παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ σώους καὶ ἀνελλιπείς κατὰ τὸν τυπωθέντα ἀριθμὸν ἀποστελλομένους, καὶ μὴ δι' ἀσυχρὸν κέρδος οἴκοι καθέξεσθαι παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐ- 15 τῶν λαθῶσιν. ἔξεστι δὲ τοὺς βιγλάτορας ἀφορᾶν, ἐν οἷς ἕπληκτα τῶν πολεμίων ἀριόζει γίνεσθαι, ἐν οἷς ὕδωρ ἔστι διαρκές, D καὶ τόπος ἐφωμάλος· ἑτέρους δὲ βλέπειν, ἐν οἷς ἡ ὁδὸς ἀποτελεῖ στένωμα· ἄλλους δὲ, ὅπου ποταμὸς ὑπάρχει δυσπέρατος. καὶ τούτων οὕτως ἀσφαλῶς φυλαττόντων, οὐ δυνήσονται οἱ 20 πολέμοι λάθρα ποιήσασθαι τὴν ἐξέλευσιν. ἀποστέλλειν τε πιστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐμπειροτάτους, τοῦ ἐφορᾶν αὐτοὺς, εἴ γε καλῶς καὶ ἀγρύπνως τὰ κατατόπια αὐτῶν διαφυλάττουσι. καὶ οἱ τυπωθέντες βιγλάτορες σῶοι τῷ ἀριθμῷ καὶ μὴ ἐλλιπείς ἀπέρχονται, καὶ μὴ καταλιμπάνωσι τὰς στάσεις αὐτῶν, ἐν αἷς βλέ- P. 121

6. εἰς τοὺς ἐφ' ὀμαλοῦς cod. Sed vid. D. lin. 2. 17. ἀποτελεῖ] ἀποστελεῖ cod. ἀποστέλλει alii.

stram a barbaria disternant, in illis debent excubiae collocari, stationes autem excubitorum distare inter se ad millia passuum terna aut quaterna. Si adversarios progredientes conspiciunt, cursim relati ad proximam stationem, nuncios quae viderint; haec statio cum magna celeritate proximae idem significet: itaque deinceps rem renuncient equestribus custodiis, in locis planis subsidiantibus, per quas dux de barbarorum adventu certior fiat. Excubitores permanere dies quindecim in viarum custodia convenit, ferreque secum quantum sat fuerit in hos dies cibaria: dein ad hos commutandos succedant alii, recte censiti atque instructi a praefectis, ut integri plenique iuxta album praescriptum adsint, neque praefecti ob turpe compendium domi eos residere sinant. Possunt item excubitores dispicere, quae loca ad castra hostium facienda apta sint, a quatione copiosa, loco propatulo: alii explorare, ubi iter efficit angustias: alii, ubi flumen transitu difficile subsit. Qui ubi recte custodiant, non poterunt hostes latenter eruptionem facere. Ad haec mittere oportet certos peritissimosque homines, qui speculentur, an recte atque vigilanter stationes suas custodiant. Designati autem excubitores integro numero discedant, ita ut nullus deat, neque relinquat loca,

πειν και φυλάττειν τὰς ὁδοὺς ἐτάχθησαν, μήτε χρονίζειν ἐπὶ τοῖς αὐτῶν στασιδίοις, ἀλλ' ἐναλλάσσειν τοὺς τόπους και ἀλλαχοῦ μεταβαίνειν· ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἐγχρονίζοντες τοῖς αὐτοῖς τόποις, διαγνωσκάμενοι εὐάλωτοι γίνωνται τοῖς ἐχθροῖς.

Fol. 375 r.

ΚΕΦ. β'. Περὶ τῶν καμινοβιγλιῶν και κατασκόπων.

Ἄναγκαία δὲ ἡ τῶν καμινοβιγλατόρων ὑπάρχει ὠφέλεια· και 5
Βχρὴ τὸν στρατηγὸν και τοῦτων πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, και ἐν ἐπιτηδείοις τόποις ἐριστῆν τὰ καμινοβίγλια· ὅπως, ἤνικα κίνησις τῶν ἐχθρῶν γένηται, και οἱ βιγλάτορες ταύτης αἰσθωνται διὰ τῶν καμινοβίγλιων, και ὁ στρατηγὸς τὴν ἐξέλευσιν τῶν ἐχθρῶν προγινώσκη, και ποῖαν ὁδὸν ἐξελεθεῖν μέλλουσι· και αἱ 10
χῶραι, δι' αὐτῶν τε και τῶν ἐκσπηλατόρων καταμνησόμενα, τοῖς ὀχυρώμασι καταφεύγῃσι, και τὰ τοῦτων θρόγματα. ἐν
Armenii ma- δὲ ταῖς ἄκραις τῶν Ἀρμενιακῶν θεμάτων, ἐπεὶ οἱ Ἀρμένιοι οὐ
le excubant.
Cλόμενόν ἐστι φυλάττεσθαι τὸν ἀπὸ παλαιῶν κρατήσαντα τύπον 15
ἐν ταῖς βίγλαις τῶν Ἀρμενίων· και ἀνθρώπους ἐπιλέγεσθαι και ἀπογράφεσθαι ἐπιτηδείους, λαμβάνοντας μισθὸν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐπισωρευόμενον, ὑπὲρ ὧν ὁ τοιοῦτος στρατὸς τῇ τῶν βιγλιῶν λειτουργίᾳ ὑπηρετεῖν ἄφειλεν· ὡσαύτως και ἀνώνων ἐκάστῳ μὲν τὴν τετυπωμένην· και ὑπαλλάττειν αὐτοὺς καθ' ἕκαστον 20
μῆνα, και δι' αὐτῶν τὰς ὁδοὺς, ἐν αἷς οἱ πολέμιοι ἐξέρχονται, φυλάττειν ἀσφαλῶς. ἀλλ' ἐπεὶ οὐδὲ αὐτοὶ οἱ μετὰ μισθοῦ και

2. αὐτῶν] Fort. αὐτοῖς.

unde speculari atque obsidere itinera iussi sint, neque in hisdem stationibus permanent, sed mutant subinde locum alioque demigrent: ne, propter diuturniorem in eodem statu commorationem notati, ab hostibus facile capi possint.

CAP. II. De custodiis itinerum et de exploratoribus.

Necessarius autem est custodum itinerum usus: et debet dux in his quoque magnam diligentiam adhibere, custodiasque viarum locis idoneis disponere: ut, quando motus hostium fit, per iterum custodes hac de re et excubitores certiores fiant, et dux cum exiisse hostes, tum qua via irrupturi sint, praecognoscat: neque minus pagana plebs, a custodibus expliatoribusque admonita, in loca munita cum pecoribus perfugiat. In limite provinciarum Armeniae, quandoquidem Armenii neque rite neque fideliter excubitoria militia perfunguntur, convenit tenere consuetudinem antiquitus in Armeniorum vigiliis institutam: ut deligantur conscribanturque homines idonei, qui stipendium a militibus collatum accipiant, propter operam, quam exercitibus in excubiis agendis ponere debuisset: item ut quolibet mense annonam constitutam capiant, singulisque mensibus commutentur, et itinera, quibus hostes erumpunt, recte custodiant. Sed quia ne illi quidem, ut Ar-

ἀνώννας, Ἀρμένιοι ὄντες, καλῶς τὴν τῶν βιγλῶν ὑπηρετοῦσι δουλείαν, ἀπὸ τῶν ἀποστελλομένων κατασκόπων χρῆ τὰς κινήσεις τῶν φωσσάτων ἀναμανθάνειν, καὶ τραπέζιτας ἐπιλέγεσθαι γεν-
D γαλους καὶ ἀνδρῆλους, οὓς οἱ Ἀρμένιοι τασιναρίους καλοῦσι, καὶ
5 ἐν ματρικίοις ἀπογράφεσθαι, καὶ ἀρχηγὸς αὐτοῖς ἐφιστᾶν, οἷς, πρὸς τῇ ἀνδρείᾳ, καὶ πολλῇ ἐμπειρίᾳ τῶν ὁδῶν καὶ τῶν τῆς Fol. 875 v. Συρίας χωρῶν πρόσεστι· καὶ τούτους διηνεκῶς ἀποστελλεῖν, τοῦ κατέρχεσθαι εἰς τὰς τῶν πολεμίων χώρας, καὶ καινοτομεῖν αὐτὰς καὶ βλάπτειν· καὶ εἴ ποῦ δυνηθῶσι, τινὰς κατασεῖν τῶν
10 πολεμίων, καὶ πρὸς τὸν τὴν ἀρχὴν διέποντα στρατηγὸν ἀποκομῆσαι, ὅπως δι' αὐτῶν τὰς τῶν ἐχθρῶν κινήσεις καὶ βουλὰς ἀναμανθάνῃ.

ΚΕΦ. γ'. Περὶ κινήσεως ἐχθρῶν, καὶ τοῦ προκατασχεθῆναι τὰς P. 122
δυσχωρίας.

Ἀναδιδασκόμενος δὲ ὁ στρατηγὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν κινήσεις, ὀφείλει καὶ αὐτὸς τὸν ἴδιον λαὸν ἐπισυνάγειν καὶ ἐξοπλίζειν, καὶ
15 πρὸς τὰς ἄκρας παραγίγεσθαι, καὶ τὸ πεζικὸν ἅπαν ἐπισυνάγειν ἐπὶ τὴν ὁδόν, καθ' ἣν ὁρμήσουσιν οἱ πολλῆμοι ἐξελθεῖν. καὶ εἰ μὲν μετ' ἄλλης δυνάμειος τοὺς ἐχθροὺς ἐξέρχεσθαι ἀναμάθῃ, B σπευσάτω προσυπαντῆσαι αὐτοῖς, καὶ καταπολεμησάμεν μετὰ τοῦ πεζικοῦ λαοῦ, καὶ τῶν ἱππέων, εἴ γε τὸ τῶν πεζῶν στράτευμα
20 συναγαγεῖν καὶ συστήσαι δεδύνηται. καὶ ἐπεὶ εἰς τὰ στενώματα καὶ τὰς δυσχωρίας ἐπιτηδειότερός ἐστιν ὁ μετὰ τῶν πεζῶν πόλε-

4. τασιναρίους. Infra 126. D. τὰ τασινάκια. 8. καινοτομεῖν.
Leg. κροτομεῖν v. καρποτομεῖν. Cod. suppl. κεντομεῖν.

menii, acceptis stipendiis et annonis, excubitoriam militiam recte administrant, oportet ex indicibus dimissis motus exercituum sciscitari, et trapezitas eligere fortes ac strenuos, quos Armenii tasinarios vocant, hisque in matriculam conscriptis praefectos imponere, qui, extra virtutem, usum itinerum locorumque in Syria plurimum habeant: eosque sine intercapedine emittere, ut in agros hostium decurrentes terrorem vastitatemque inferant; quosdam ex hostibus, sicubi possint, deprehendant, eosque ad ducem, qui summam rerum administrat, perducant, ut ex illis adversariorum motus atque consilia cognoscat.

CAP. III. De motu hostium, et quo pacto angustiae praecooccupandae sint.

Dux certior factus commovisse se adversarios, debet ipse quoque suas copias cogere et armare, ad limitem se conferre, peditatum omnem ea in via congregare, qua hostes erupturi sunt. Si intellexit, cum exiguis copiis adversarios prodire, properet obviam illis occurrere, eosque cum equitata pedestribusque copiis expugnare, si has quidem conducere atque instruere potuit. Et quoniam ad angustias locaque impedita accommodatior

μος, δέον ἐστὶν προκαταλαμβάνειν καὶ κατέχειν τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρων μετ' αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν, εἴπερ ἡ θέσις τοῦ τόπου ἐστὶν ἐπιτήδειος, τὰς πεζικὰς δῦσιτῶν παράταξις. ἐν οἷς δὲ ἰππέων ἀρμόζει πόλεμον γίνεσθαι, συνεῖναι τοῖς πεζοῖς

Καὶ ἰππεῖς· ἵνα τὴν τοιαύτην παρασκευὴν καὶ κατάσχεσιν τῶν 5
 Fol. 376 r. στενωμάτων ἀκούοντες οἱ πολέμιοι, ἢ τῆς ὁρμῆς ἐπισχῶσι τὴν φορὰν, ἢ καταγωνισθῶσι Θεοῦ συνεργῆα. ὅπου δὲ οὐκ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ τοῦ τόπου θέσις προσβαλεῖν πόλεμον ἀρμόζει, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς, ὁμοίως κἀκεῖνο τὸ παρέχον μέρος προκατασχέειν δεῖ. ἐν οἷς δὲ τὴν προσβολὴν τοῦ πολέμου ἀφ' ὑψηλοῦ 10 βουνοῦ τὸ τοῦ τόπου ἀνεπιτήδειον γενέσθαι διακαλύει, ἀλλὰ μικρὸν τι προσαναφερῆς ἐστὶν ἡ ὁδὸς καὶ τραχεῖα, ἔχουσα καὶ ῥύακας, ὡς ἐκ τούτων στενωτάτην καὶ αὐτὴν εὐρίσκεισθαι, χρὴ τὴν τῶν πεζῶν παράταξιν ὡσαύτως ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων παρασκευάζειν, καὶ τὴν ὁδὸν κρατεῖν καὶ ἀποφράττειν δι' ὀπλιτῶν 15 ἀσπιδοφόρων καὶ ἀκοντιστῶν· ὅπισθεν δὲ τούτων τοὺς ἐκ χειρῶν λίθους βάλλοντας, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τοξότας καὶ σφενδονίτας· καὶ μετὰ τὴν πρώτην παράταξιν καὶ δευτέραν ἐπομένην αὐτῇ παρασκευάζειν· ἐκατέρωθεν δὲ τῆς παρατάξεως τῆς φυλαττούσης τὴν μέσσην ὁδὸν, ἀκοντιστὰς καθιστῶν, ψιλοῦς τε, καὶ 20 σφενδονίτας. εἰ δὲ καὶ ἑτέρας ὁδοὺς λέγεται εἶναι δεξιᾶ καὶ εὐω-

Acritae, h. νόμῳ τῆς παρατάξεως τῆς φυλαττούσης τὴν δημοσίαν ὁδὸν, ἃς οἱ e. limitanei ἀκρίται ἀτραποὺς καλοῦσι, δέον καὶ ταύτας κρατεῖσθαι μετὰ πε- homines.

P. 123 ζῶν, καὶ φυλάττεσθαι ἀκριβῶς· μή ποτε, μανθανόντων τῶν πο-

8. μερῶν] ἡμερῶν cod. 12. προσαναφερῆς cod.

est pedestris dimicatio, expedit hac armatura loca superiora occupata tenere, et ab utroque latere, si per naturam loci licet, peditum acies constituere. Ubi equestre praelium fieri potest, ibi equites quoque peditibus adficiantur: ut hostes vel, hoc apparatu occupationeque angustiarum intellecto, incursionem atque impetum reprimant, vel Deo adiuvante debellantur. Ubi vero natura loci non patitur, ut ex utraque parte, sed ut ex altera duntaxat signa inferantur, item ea pars, unde licet decurrere, praecoccupari debet. Ubi loci iniquitas impedimento est, quominus ex superiore fastigio armatorum fiat impetus, viaque paulatim surgens aspera est, rivisque labentibus in arctissimum cogitur, oportet aciem peditum similiter locis superioribus instruere, viam ipsam autem legionariis scutatis iaculatoribusque obsidere ac seipso: post hos qui saxa manu iaciunt, et una cum illis sagittatores ac funditores constituere: item post primam aciem alteram subsidiantem instruere: ad utrumque latus autem aciei mediam viam obtinentis iaculatores disponere, leviterque armatos ac funditores. Quod si alia itinera dicuntur esse a dextra et sinistra parte aciei viam militarem obsidentis, quae itinera limitanei homines atrapos, hoc est tramites, vocant, oportet ea quoque pedestri manu occupare, diligentemque tueri: ne forte

λεμίων τὴν δημοσίαν ὁδὸν ἐν ἀσφαλείᾳ κρατεῖσθαι μετὰ πλήθους λαοῦ, εἰς ἑτέραν τῶν ἐκ πλαγίων ὁρμήσωσι, καὶ, εἰ μὴ καλῶς καὶ ἀσφαλῶς φυλάττηται, εὐρωσιν ἐκείθεν πάροδον, καὶ γενηθῶσιν ἐκ πλαγίου ἢ καὶ ἐκ νώτου τῶν παρατάξεων, καὶ περισπα-
 5 σμὸν καὶ φόβον τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ προξενήσωσιν. ἀμφοτέρων Fol. 376 v. δὲ ἀσφαλῶς φυλαττομένων, ἢ πρὸς μάχην τῶν πολεμίων ὁρμῶντων Θεοῦ συνεργία καταισχυνθήσονται, ἢ ὀρθῶς κατασχεθέντες δι' ἄλλης ὁδοῦ, πολλῶν ἡμερῶν διάστημα ἀπεχούσης, τὴν ὁρμὴν ποιήσονται. καὶ ὡς ἐντεῦθεν δύο κακὰ προσγενήσονται Quo pacto
 10 τοῖς ἐχθροῖς, καταλιποῦσι τὰ τούτων ἄπληκτα καὶ τὴν εὐθείαν incommodenter ho-
 ὁδόν· ἐν μὲν, τάλαιπωρηθῆναι τῷ τῶν πολλῶν ἡμερῶν διαστή- stes, quan-
 ματι· ἕτερον δὲ, τὸ καὶ ἀπώλειαν αὐτοῖς ἐπάγον, τὸ αὐτοῦ do, angustias
 μὲν δειλανδρῆσαι καὶ ἀθυμίᾳ ὑποβληθῆναι· τοὺς δὲ Ῥωμαίους occupatis,
 προθυμωτέρους καὶ εὐτολμωτέρους πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλε- ad alias
 15 μον γενέσθαι. οἷον δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἀλήστῳ τῷ Χαμ- B
 βδῷ ἐκ τρίτου παθεῖν συμβέβηκε· δις μὲν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ αἰοιδίμου καὶ τρισμάκαρος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου βασιλέως· ἅπαξ δὲ ἐπὶ τοῦ καλοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, τοῦ μακα-
 ρίτου υἱοῦ. καὶ πάντες σχεδὸν τὴν τότε γενομένην πανολεθρίαν
 20 τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ ἀκριβῶς ἐπίστανται. ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς C
 τῶν Ταρσέων καὶ τῆς τῶν Κιλικίων χώρας ἐν διαφόροις τόποις τῶν στενωμάτων παρὰ τῶν τότε τῆς ἄκρας προνοουμένων στρα-
 τηῶν κατετροπώθησαν.

11. ὁδόν. Haec opinor recte in locum suum collocasse. In codd. verba sunt hic mire turbata. 13. Vocabulum Ῥωμαίους supplevi.

16. δις] διό cod.

certiores facti hostes, viam publicam a multitudine peditum firmiter teneri, in alterum e transversis tramitibus se convertant, et, si non recte ac diligenter custodiatur, transitum ibi nacti, a latere vel a tergo acierum existentes et circumfusi, terrorem exercitui Romano inferant. Contra, si ambo probe custodiuntur, adversarii vel ad dimicationem ruentes Deo obscurante confundentur, vel in metum adducti per aliam viam, quae multorum dierum itinere abest, incursionem facient. Unde duobus afficiuntur incommodis, si a castris viaque recta discesserunt: altero, quod multorum dierum itinere defatigabuntur: altero, perniciem illis allaturo, quod ipsi perturbati animos demittent, Romani contra alacriores fient atque audaciores ad illos impugnandos. Quod item superiori memoria exitioso Chambdano ter usu venit ut pateretur: his memoria Constantini Porphyrogeniti, decantati terque beati Imperatoris: tertium sub optimo principe Romano, beati illius filio. Ac paene cuncti internecionem inimicorum Christi tunc factam optime norunt. Verum exercitus Tarsensium quoque agrique Ciliciensis ab illis, qui tunc limitem curabant, in diversis angustiarum locis fusus fugatusque est.

ΚΕΦ. 8. Περὶ τοῦ ποιῆσθαι λάθρα τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις, καὶ περὶ τοῦ προσπατῆν τοὺς πολεμίους, πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέφοντας.

D Χρῆ δὲ καὶ τοῦτο διὰ σκοποῦ καὶ μελέτης ἔχειν τὸν στρατηγὸν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν τίθεσθαι, λάθρα καὶ ἀδοκῆτως, εἰ οἷόν τε, τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις ποιῆσθαι. τοῦ γὰρ τοιούτου ἐπιτηδεύματος τυγχάνων ὁ στρατηγός, καὶ μετ' ὀλιγοστοῦ λαοῦ
 Fol. 577 r. πολλοὺς τῶν πολεμίων κατατροπώσεται. εἰ δέ, ὡς ἀνωτέρω 5
 P. 124 δεδήλωται, καὶ τύπου ἐπιτύχη ἐν τοῖς στενώμασιν, ἐκ δύο μερῶν τοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πολέμου τὸ ἐπιτήδειον ἔχοντος, ἀδιστακτικῶς ἔχουσι τοῦ πολέμου· καὶ καλῶς τάσων τὸν ἕπ' αὐτὸν λαόν, Θεοῦ συνεργία κατὰ κράτος τοὺς πολεμίους τροπώσεται. πλὴν κατὰ πολὺ ἐστὶ λυσιτελέστερον καὶ ἀρμοδιώτερον, 10
 ὑπὲρ τοῦ προσπατῆν τοὺς πολεμίους μέλλοντας ἐξίναι κατὰ Ῥωμαίους, ὅτε μᾶλλον ἀπὸ τῶν ἡμετέρων χωρῶν πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέφουσι. τότε γὰρ διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ χρονοτριβῆσαι αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, μεγάλως συντριβόνται καὶ ταλαιπωροῦνται. εἰ τύχη δέ, καὶ πλῆθος πραγμάτων καὶ ἀνδραπόδων 15
 ἐπιφέρονται καὶ κτηνῶν, καὶ αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν κατακοπιῶντες, ἐν καιρῷ πολέμου ἐκλελυμένοι εὐρίσκονται, σπένδοντες καὶ ἐπιθυμοῦντες τάχιον τὴν ἰδίαν καταλήψεσθαι χώραν. ἄλλως τε δὲ καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα ἐν τῇ τῶν ἡμερῶν παρατάσει οὐ μόνον τὰ πλησίον τῶν κλεισσορῶν τάχιον ἐπι- 20

16. κατακοπιῶντες. Fort. κατάκοποι ὄντες. Infra 132. A. κατάκοπον ὄντα. 20. παραστάσει cod.

CAP. IV. Quo pacto insidiae clam hostibus faciendae sint, et quemadmodum adversariis occurrendum sit domum redeuntibus.

Debet illud quoque proponere sibi ac meditari dux, omnemque diligentiam adhibere, ut clam et inopinato, si fieri potest, hostes adoriat. Etenim eiusmodi commento usus dux vel cum parvula manu multitudinem hostium fundet. Ad haec si, ut superius demonstratum est, in angustiis locum nanciscitur, qui opportunitatem habeat ad hostes utrinque ex lateribus aggrediendos, debet sine ulla dubitatione in aciem descendere: et, copiis recte a se ordinatis, ope Dei adversarios magnifice vincet. Nihilominus expeditius multo est et convenientius, potius quam occurrere hostibus in fines Romanos exiturus, adoriri eos ex nostra ditione ad suam revertentes. Tunc enim ob diuturnam in agro Romano moram attenuati admodum atque afflicti erunt. Quod si casu praedarum, mancipiorum, pecudis magnam vim secum trahunt, cum ipsi tum equi defatigati praelii tempore remissiores inveniuntur, festinantque praeterea ac desiderant in suos fines primo quoque tempore pervenire. Deinde, quod caput est, productione temporis copias Romanorum, nec solum quae prope fauces agunt, sed etiam quae longius

σωρεύονται, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω τογχάνοντα· καὶ εἰς πλῆθος ἐπισυνίστανται ἱκανόν, καὶ καλῶς πρὸς πόλεμον ἑξαρτύονται καὶ παρασκευάζονται. καὶ τότε μᾶλλον, καθάπερ προέφημεν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος ἀδίστακτον ἔχει τὴν νίκην. 5 διὸ χρὴ τὸν στρατηγὸν μηδέπω ἐν τῇ ὑποστροφῇ καταλιμπάνειν. τὸ δὲ ἐν τῇ ἐξελεύσει τῶν πολεμίων παρασκευάζεσθαι προσπαντῶν αὐτοὺς πρὸς πόλεμον ἐν τοῖς στενώμασιν, ἀνεπιτηδεύτερον μὲν ἔστι, καὶ εἰς μάτην ἴσως τὸν κόπον συνέβη γίνεσθαι· C διὰ τὸ μὴ οὕτως συντόμως δι' ὀλίγων ἡμερῶν δύνασθαι τὸ πε- Fol. 377 v.

10 ζικόν συναθροισθῆναι στρατεύμα, καὶ καλῶς παρασκευασθῆναι. ἄλλως τε δὲ καὶ οἱ πολέμιοι, ἀκμηῆτες ὄντες καὶ ἀπαρόπλιστοι, δυσκαταγώνιστοι ἔσονται. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ὠφελίμον ἔχει καὶ χρῆσιμον, καθὸ ἐμφόβους αὐτοὺς γίνεσθαι, ὁσάκις ἂν βουληθῶσιν ἐξελθεῖν, τῇ κατασχέσει τῶν στενωμάτων, καὶ τὴν μετ' 15 ὀλίγον ἐκκοπεῖν κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεμάτων συνεχῆ ἐξέλευσιν.

ΚΕΦ. ε'. Περὶ προκατασχέσεως ὑδάτων, τῶν ἐν τοῖς στενώμασιν ὄντων. D

Ἐν οἷς δὲ τόποις τῶν στενωμάτων καὶ κλεισουργῶν πρὸς πόλεμον ὁ στρατηγὸς παρασκευάζεται, εἴπερ ἐν τούτοις πηγὴ ἔστιν ὕδωρ βρούσσα, ὑπὸ τοῦ ἰδίου λαοῦ ταύτην σπουδᾷ κατασχεθῆναι, ὥστε τὸ ἐκείθεν ὕδωρ τὸν λαὸν ἀπαρῦεσθαι. εἰ δὲ τύχη 20 ὀλιγοστὸν εἶναι, σπουδᾷ μὴ ἐπιθολοῦσθαι τοῦτο, καὶ ὡς μὴ οὐ μικρὰ ἐκ τούτου λύπη τὸν λαὸν καὶ ἀνάγκη ἐπισυμβήσεται. πηγῆς δὲ ἔγγιστα μὴ οὔσης, ἐξ ἧς τὴν πόσιν καὶ ἀναφυχὴν ὁ λαὸς ἐφω- P. 125

absunt, cito congregantur: numeroque quantum oportet auctae recte instrui ac parari ad bellum possunt. Et tunc potius, quemadmodum dictum est, vel interdium vel nocte commissum cum illis praelium indubitata victoria consequetur. Quamobrem dux ab illis redeuntibus facessere nunquam debet. Contra, hostibus irrumpentibus occurrere in angustiis velle, manus consequendae causa, minus conveniens id quidem est, atque eveniet fortasse, ut totus ad irritum cadat labor: quod non tam cito paucorum dierum spatio cogi iusteque instrui peditatus potest. Accedit, quod maximi momenti est, hostes tunc, ut integros necdum armis destitutos, difficilium impugnari. Ex altera autem parte utilitatem commoditatemque habet illam, ut timidi fiant, si, quotiescunque erumpere velint, angustiae armis teneantur, utque brevi continuas in provincias Romanas incursiones intermittant.

CAP. V. De praeoccupatione aquarum in angustiis.

Quibus autem locis angustiarum et faucium dux bellum instruit, si iis in locis fons est aquam eructans, eum ab exercitu occupandum curet, ut sui inde milites aquari possint. Si tenuiter manat, operam det ne turbetur, unde incommoditas necessitasque haud parva exercitui obvenire potest. Si non subest fons propinquis locis, unde potum refrigerationemque

ρίσκη, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ θέρους, ἀσκοδὸς διορισίῳ ἐν ἐκάστῃ ἑκατονταρχίᾳ δέκα ἐπιφέρεισθαι, καὶ δι' αὐτῶν τὸ ὕδωρ ἐπικομίζεσθαι, καὶ ἐν ὥρᾳ τῆς μάχης εἰς πόσιν καὶ ἀναψυχὴν τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ ἀγωνιζομένοις ἐπιχορηγεῖσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἐν τοῖς στενώμασι μελλόντων πρὸς πόλεμον ἔξαρτέεσθαι, ἱκανῶς εἰρή-5 σθω. εἰ δὲ καὶ νυκτοπόλεμον δεήσει ἐν ταῖς τοιαύταις δυσχωρίαις γενέσθαι, καὶ τοῦτο πάνυ ὠφέλιμον. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἑτέρᾳ διηγῆσει δηλώσω. τῆς δὲ παραδρομῆς ἄρξομαι τὴν εἰσ-
 Fol. 378 r. ἡγήσιν· ἥτις ἐπωφελὴς καὶ ἀναγκαῖα τυγχάνουσα, δι' ὀλίγου Βκαὶ εὐαριθμήτου λαοῦ πολλὰ τῶν πολεμίων πλήθῃ ἀπρακτεῖν πα-10 ρασκενάξει, Θεοῦ δὲ νεύσει ὡς τὰ πολλὰ καὶ καταγωνίζεται.

ΚΕΦ. ε'. Περὶ παραδρομῆς τῶν μονοκούρσων, καὶ στοχασμῶ τῆς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητος.

Μονοκῦρσα Τὰ τῶν πολεμίων κούρσα τὰ λεγόμενα μονόκουρσα ἀπὸ τῆς
 quid. ἰδίας χώρας ἐξερχόμενα, πεζῶν ἄνευ, ἕθους αὐτοῖς σπουδῇ τὴν Σπορείαν ποιεῖσθαι, καὶ μηδαμοῦ ἀπληκεύοντα τὴν ἄλλην νύκτα διαβιβάξιν· ἀλλὰ πρὸς μικρὸν τοὺς ἵππους διαναπαύειν, πρὸς 15 τὸ τὰς ταγὰς καὶ μόνον τούτοις ἀποδοῦναι. ὡς ἐπίπαν γὰρ τὰ μονόκουρσα μετ' ὀλιγοστοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τὴν ἔξῆλεσιν ποι-οῦνται. σπεύδουσι δὲ τάχιστα καταλαβεῖν, ἐν οἷς χωρίοις τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἐκδρομὴν ἐβουλεύσαντο ποιῆσαι. τοῦ οὖν στρατη-γοῦ παρὰ τε τῶν καμινοβιγλίων καὶ τῶν βιγλατόρων τὴν τούτων 20 ἔξῆλεσιν ἀναμανθάνοντος, σπουδῇ πολλῇ τὰ ἐν ταῖς ἕκραις milites capiant, aestivo praesertim tempore, inbeat in qualibet centuria utres esse decem, quibus portetur aqua, temporeque pugnae iis qui in acie versantur, potus refrigerique causa distribuatur. Verum de iis, quae in angustiis constitui dimicandi causa debent, haec sufficiant. Quod si etiam noctu in eiusmodi locis impeditis manum conserere oporteat, ea ipsa utilis admodum esse poterunt. Verum de dimicatione nocturna exponam alio capite. Nunc qua ratione consecrari hostes debeas, dicere ordiar: quae ratio ut perutilis ac necessaria est, ita efficit, ut parvula infirmaque obiecta manu ingens hostium multitudo non modo nihil proficiat, sed etiam plerumque Dei numine fundatur fugeturque.

CAP. VI. De consecrando equestri agmine, quod praedatum incurrat, et quo pacto numerum militum eius inire possit.

Praedatoria agmina hostium, quae monocursa vocantur et absque peditatu e suis finibus erumpunt, itinere confestim facto nusquam considere totaque nocte continere ire consueverunt: iumentis tantum quietis concedentia, quantum satis sit ad pabulum illis dandum. Nam omnino monocursa cum paucis admodum sed delectis equitibus existunt. Contentum autem, ut ad vicus, quo impressionem impetumque facere constituerunt, primo quoque tempore perveniant. Dux, per custodias itinerum excubitorumque de eorum irruptione certior factus, magna diligentia ad vicus limi-

καταλαμβάνετω χωρία, προαποστέλλων τουρμάρχην είτε Ξερον
 ἄρχοντα, τῶν ἐμπειροτάτων καὶ χρησίμων, μετὰ ἐκλεκτῶν ἀρ- D
 χόντων καὶ καλοῖππαράτων, τοῦ προσυπαντήσαι, καὶ μετὰ ἐμ-
 πειρίας τούτους θεάσασθαι, καὶ παραμείναι, καὶ τῷ στρατηγῷ
 5 καταμηνύειν ἐν ᾧ τόπῳ κατέλαβον, εἰ δυνατόν διασκοπεῖν, καὶ
 τὴν τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητα. οὐ μόνον γὰρ ἀπὸ τῆς θείας δυνα-
 τόν ἐστιν ἀριθμῆσαι αὐτοὺς καὶ καταστοχάσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῆς τούτων ὀπλῆς. πληθὸς γὰρ χόρτου ἐρημίαις ὑπάρχον, καὶ τοῖς Fol. 378 v.
 ποσὶ τῶν ἀλόγων καταπατούμενον, οἱ τῶν ἀνδρῶν ἐμπειρότατοι
 10 δύνανται ἐκ τούτου τὴν τοῦ λαοῦ ποσότητα, εἰ καὶ μὴ ἀκριβῶς,
 καταστοχάσασθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς τῶν ποταμῶν περάμα- P. 126
 σιν· ἀκριβέστερον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν τούτων ἀπλήκτων, ἤνικα ἐκείθεν
 ἀπαίρουσιν. ὁ δὲ στρατηγός, τοῦ κούρσου τῶν πολεμίων τὴν ἄφι-
 ξιν ἀναμανθάνων, καὶ τῶν χωρίων, ἐν οἷς τὰς ἐκδρομὰς ποιήσα-
 15 σθαι μέλλουσι, στοχασάμενος, πλησίον τούτων γινέσθω· καὶ ἐν
 ἐπιτηδείῳ τόπῳ ἑαυτὸν ἀποκρύψας μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, βίγλας
 τε καβαλλαρίων πανταχοῦ ἄποστειλάς, ἤνικα περὶ αὐτῶν καταμη-
 νυθείῃ, καὶ θεαθῶσιν ἔξελαύνοντες καὶ διασκορπιζόμενοι, ἔξελ-
 θῆ εἰς τὸ σκόρπισμα, καὶ τούτοις ἐντυγχάνων ἀπόνως αὐτοὺς
 20 καταγωνίσεται. εἰ δὲ συμβῆῖ τινὰς τῶν χωριτῶν κρατηθῆναι παρ' B
 αὐτῶν πρὸ τοῦ ἐξελάσαι, καὶ ἀναμαθεῖν τὴν τε τοῦ στρατηγοῦ
 παρουσίαν καὶ τὴν τῶν χωρίων ἐπέλευσιν, καὶ οὐ θαρσύνουσιν
 ἔξελάσαι, ἄπρακτοι σπουδαίως πρὸς τὴν ἰδίαν ὑποστρέψουσι χώραν,
 μόνον τὸν κόπον καὶ τὴν συντριβὴν καὶ ταλαιπωρίαν ὑποστάντες.

2. ἀρχόντων. Fort. στρατιωτῶν. 24. σκοπὸν codd.

taneos sese conferat, praemisso turmarcha aut aliquo praefecto, ex peritis-
 simis et probatis, qui praepositos delectos bonisque equis instructos secum
 habeat, ut obviam illis progressus ex usu militari eos consideret, iuxtaque
 manens duci renunciet, cum quem locum ceperint, tum, si dispicere id
 quoque potest, eorum multitudo quanta sit. Non solum enim ex visu nu-
 merum eorum inire atque aestimare licet, verum etiam ex impressis ungu-
 larum vestigiis. Nam cum vis herbae in solitudinibus sit, pedibusque iu-
 mentorum conculcetur, homines valde exercitati copiarum numerum, etiamsi
 non accurate, intelligere possunt: item ex fluminum traiectionibus: tum
 accuratus etiam ex eorum mansionibus, postquam inde moverunt. Dux
 autem, cognito praedatorum hostilium adventu, vicis, quo irrapturi sint,
 suspicans, propius ad hos accedat: locoque idoneo cum manu sua abditus,
 si a stationibus equitum quoquoversus dimissis admonetur, hostesque egressi
 atque dissipati conspiciuntur, in dispersos erumpat, illosque invadens
 nullo negotio expugnabit. Sin autem accidit, ut ex agricolis aliquot a se
 captis antequam egrediantur, ducem et venisse et occupasse vicis intelli-
 gent, ideoque non audeant excurrere, infecta re raptim se domum reci-
 plent, nihil praeter laborem, lassitudinem, aerumnas consecuti.

ΚΕΦ. ζ'. Περὶ συναθροίσεως καὶ κινήσεως φωσσάτου· καὶ περὶ τοῦ παραχωρεῖν τοὺς πραγματευτὰς εἰσερχεσθαι καὶ κατασκοπεῖν.

C Παρασκευὴν δὲ καὶ κίνησιν μεγάλου φωσσάτου ἀκούων, ἐν
 ζ' καιρῷ μάλιστα εἶωθε τὰ μεγάλα συναθροῖσθαι φωσσάτα,
 ἣ ἡγουν τῷ Ἀβγούστῳ μηνί· ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ καιρῷ ἀπὸ τε
 Ἰνδίας, Αἰγύπτου, Παλαιστίνης τε καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς Κοίλης Συ-
 Arabes quo mense incurrebant saec. X in fines Romanos. Fol. 379 r. πτεμβρίῳ μηνί τὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐποιοῦντο ἔξελουσιν· ἐν τῷ τοι-
 Δούτῳ τοῖνον καιρῷ, ὅτε ἡ συνάθροισι τοῦ φωσσάτου τῶν πολε-
 μίων μέλλει γίνεσθαι, συνεχέστερον τοὺς τραπεζίτας ἀποστέλλειν,
 ἥτοι τὰ τασινάκια, καὶ κατασκοποὺς πλείστους τῶν χρησίμων καὶ 10
 πιστῶν. παραχωρεῖν δὲ καὶ πραγματευτὰς εἰσερχεσθαι· προσ-
 ποιεῖσθαι δὲ καὶ φίλλαν πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἀμνηρόδας τῶν
 ταῖς ἄκραις ἡμῶν παρακειμένων κάστρων· καὶ γράφειν πρὸς αὐ-
 τοὺς, καὶ ἀνθρώπους μετὰ κανισκίων ἀποστέλλειν· ὅπως διὰ
 τῆς πολυειδοῦς ταύτης πολυπραγμοσύνης δυνηθῆ σαφῶς ἀναδι- 15
 δύσκεσθαι τὰς τῶν πολεμίων βουλάς καὶ μελέτας, καὶ τὰ πλήθῃ
 P. 127 τῶν ἐπισωρευομένων φωσσάτων ἰππέων τε καὶ πεζῶν, καὶ τοὺς
 τούτων ἀρχηγούς, καὶ ἐν ποταμοῖς χώροις τὴν ἐπέλευσιν ποιεῖν βού-
 λονται. καταμνηνόμενος δὲ τὴν τοῦ φωσσάτου ἀποκίνησιν, καὶ
 διὰ ποταμοῦ ὁδοῦ τὴν ἐξέλευσιν κατὰ Ῥωμανίας ποιεῖσθαι μέλλει, 20
 ἐπισυνάγειν ἅπαντα τὰ στρατεύματα, καὶ πρὸς τὰς ἄκρας παρα-
 γίνεσθαι, ἀποστέλλειν δὲ τουρμάρχην ἐμπειρότατον, εἴτε ἑτερόν

9. συνεχέστερον codd. 22. δέ. Fort. τε.

CAP. VII De contractione et motu exercitus: et de eo, ut mercatoribus per-
 mittatur, intrare hostium fines, ac speculari.

Si audis instrui et moveri magnum exercitum, quo plerumque tempore
 ampliae copiae congregari solent, hoc est mense Augusto: ea enim tempe-
 state ex Aegypto, Palaestina, Phoenicia, Coelesyria, catervae hominum
 in Ciliciam finesque Antiochiae, circa Alepum, emergebant, et assumtis
 Arabibus mense Septembri in Romanos faciebant incursionem: eo, in-
 quam, tempore, quo exercitus hostilis coiturus est, expedit crebrius curso-
 res sive tasinacia, indicesque plurimos ex proborum atque fidelium num-
 mero, emittere. Item mercatoribus potestatem facere introeundi: cum ami-
 ris, qui oppidis fines nostros adiacentibus praesunt, amicitiam contrahere:
 scribere ad illos, homines cum donis mittere: ut his variis actionibus cum con-
 silia atque cogitationes hostium, tum numerum copiarum equestrum et pede-
 strum quae cogantur, praefectosque earum, et in quas provincias incurtio-
 nem facere instituerint, plane dux perdiscat. Ita certior factus cum de
 motu exercitus, tum de itinere, quo in fines populi Romani irrupturus est,
 debet coactis omnibus copiis ad limitem progredi, et sive turmarcham peri-

τινα τῶν μεγάλων καὶ χρησίμων ἀρχόντων, μετὰ ἰππέων ἐπι-
λέκτων προσυπαντήσαι τοῖς πολεμοῖσι πρὸ τοῦ τὴν εἰσβολὴν εἰς
τὰς ἡμῶν χώρας ποιήσασθαι· ἵνα καὶ ἐπακολουθῶσιν αὐτοῖς,
καὶ παραμένωσι, καὶ τὰς ἀποκινήσεις αὐτῶν τῷ στρατηγῷ κατα-
B 5 μνήσωσιν.

ΚΕΦ. η'. Περὶ παραμονῆς φασάτου, καὶ ἀκολουθήσεως. Fol. 379 v.

Ἡ δὲ παραμονὴ αὐτῶν οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι. τοῦ στρατη-
γοῦ μετὰ πάντος τοῦ λαοῦ ἐν ἐπιτηδεῖω καὶ ὀχυρῷ τόπῳ παρα-
τρέγοντος, καὶ τῶν χωρίων διὰ τῶν ἐκσπληατόρων φυγαδεομέ-
νων ἐν τοῖς κάστροις, ἢ, μὴ ὄντων κάστρον, ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς C
10 καὶ ὀχυρωτάτοις καὶ ἀνεπιβουλεύτοις, ὁμοίως καὶ πάντα τὰ κτή-
νη αὐτῶν· δεῖον ἀποστέλλειν καὶ τὸν ὀφελοντα παραμένειν ἀπὸ
δευτέρας ὥρας ἢ καὶ τρίτης τῆς ἡμέρας. καὶ εὐχρῆν λαμβάνοντας
τοῦ στρατηγοῦ, ἀναλαμβάνεσθαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς πα-
ραουρτάτους, καὶ ὁρμῆν πρὸς τὴν ὁδὸν, καθ' ἣν οἱ πολέμοι διέρ-
15 χονται, τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς παριππαράτους καταλιμ-
πάνων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ, μηδὲν ἄλλο ἐπιφερομένους ἢ μῖα
ἡμέρας τροφῆν, καὶ αὐτὴν μετὰ ἐνδείας, ἄρτους μόνους καὶ τυ-
ρὸν, ἢ καὶ τύριχα, καὶ τὰς τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων ταγάς. εἰς
χωρίον δὲ ἀπληκεύων, τὰς τε χρεῖας καὶ τὴν τῶν ἀλόγων τροφὴν
20 ἐφευρίσκων, διαναπανούτω ἐκείσε τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἵππον, D
ἕως ὥρας ἐννάτης τῆς ἡμέρας, βήλας κρατῶν ἐν ἐνρηλοτέροις

12. Fort. λαμβάνοντα. De voce λαβεῖν εὐχρῆν Ducang. Glossar. I.
451. C. 20. τὸν ἵππον] Fort. τὴν ἵππον.

tissimum, sive aliquem ex magnis probatisque praefectis praemittere, qui cum equitibus delectis hostibus occurrat, antequam irruptionem in provincias nostras fecerint: ut et insequantur illos, et speculentur, et motus illorum duci renunciant.

CAP. VIII. De ratione observandi atque insequendi exercitum.

Observandi hi sunt hunc in modum. Dum dux cum omnibus copiis per locum opportunum ac munitum iuxta iter facit, pagani autem cum omnibus suis pecoribus intra oppida, aut, si nulla oppida subsunt, in montes editissimos et munitissimos eisdemque insidiis minus obnoxios, ab expilatoribus compelluntur: item eum, qui lateri hostium adhaereat, circa horam diei alteram vel tertiam emitti oportet. Is accepta benedictione ducis, postquam assumsit catervam suam atque equisones, conferat se ad viam, qua hostes transeunt: impedimenta sua et agasones apud ducem relinquat, neque quicquam secum ferat praeter unius diei cibaria, atque ea angusta, buccellatum duntaxat et caseum, aut salsamenta, et egorum ac mulorum pabula. Si in vicum pervenit, ubi victum iumentorumque pabulationes inveniat, reficiat ibi milites et equos usque ad horam nonam diei, stationibus per loca

τόποις. καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τοῦ λαοῦ ἀρχηγός, ἐν περιωπῇ ὑψη-
λοτάτῃ ἀνερχόμενος, ἀποσκοπεῖν ὀφείλει καὶ βλέπειν κοινορτοῦς
τῶν πολεμίων καὶ καπνοῦς· καὶ ὡς ἐκ τούτου κατανοεῖν καὶ στο-
χάζεσθαι, ἐν οἷς διέρχονται καὶ ἀπληκεῦσαι μέλλουσιν. ὑπὸ γὰρ
τῶν ἐμπειρῶν ἀνδρῶν καὶ οἱ τόποι, ἐφ' οἷς προσήκει ἀπληκτα γλ-5

Fol. 330 r. νεσθαι, διαγιγνώσκονται. ἤνλικα δὲ αἰσθάνονται τοῦ τόπου, ἐν ᾧ

P. 128 ἠδύσαντο οἱ πολέμιοι, παραντίκα δηλώσι τῷ στρατηγῷ περὶ τού-
του. καὶ κείνος μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ θώρακας ἀμπεχομένον καὶ
τὰ λεγόμενα ἐπανωκλίβανα μὴ λευκὰ ὄντα, ἐπὶ χεῖρας ἕκαστος τὸ
μεταχειριζόμενον ὄπλον κατέχων, τὴν ὁδοπορίαν ποιεῖτω. τοῦ δὲ 10
ἡλίου ὑποκλιναντος, καὶ τῶν εἰς λείαν ἐκ τοῦ φωσσάτου ἔξερχομέ-
νων πολεμίων ὑποστρεφόντων πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, καὶ τὰ
φύλλα τούτους φυλάττοντα, τότε συνεισέρχεται καὶ αὐτὸν καὶ
πλησιάζειν τῷ τῶν ἐχθρῶν φωσσάτῳ. μετὰ σκοποῦ δὲ ὁδοπορεῖτω

Β καὶ προσοχῆς ἀκριβοῦς, καὶ λαθραῖως· καὶ ἑαυτὸν ὑποκρυπτεῖται, 15

Quomodo
noctem age-
re debent
speculato-
res.

τοῦ μὴ θεαθῆναι παρὰ τῶν πολεμίων. νυκτὸς δ' ἤδη καταλαμβ-
νοῦσης, πλησίον γενέσθω τοῦ ἀπλήκτου· καὶ εἰ μὲν ἐστὶ βουνὸς
ἐψηλός, ἐν ᾧ ἠδύσαντο οἱ πολέμιοι, ἐξ ἐνὸς μέρους ἢ καὶ ἐκ
δύο πλησίον τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν, ἀπόνως τὴν παραμονὴν ἐν
ἐκείνῳ τῷ τόπῳ φυλάξουσιν. ἀπηβάντες γὰρ τῶν ἵππων καὶ πεζῇ 20
ἐν τῷ βουνῷ ἀνερχόμενοι ἄνδρες δύο τῷ ἀριθμῷ ἢ καὶ τρεῖς, καὶ
πλησιάζοντες τῷ ἀπλήκτῳ, ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων καὶ ὄχρωτά-
των βουνῶν, τῶν μὴ δυναμένων ἄνοδον εὐχερῆ παρέχειν τοῖς πο-
λεμοῖς, ὄρῃν τὸ φωσσάτον, καὶ τὰς φωνὰς τοῦ λαοῦ ἐνωτίζεσθαι,

6. αἰσθάνονται] ἔσονται cod.

editiora dispositis. Ipse agminis praefectus, altissima specula conscensa, observare aucuparique debet pulveres hostium et fumos: unde colligat aestimationemque faciat, qua transeant et consessuri sint. Etenim a peritis hominibus loca quoque, ubi castra fieri expediat, internoscuntur. Ubi intellexerint quo loco adversarii constiterunt, evestigio hac de re ducem certiorrem faciant. Is cum suo exercitu, loriciis et sagis (epanoclibana vocant), quae oportet non candida esse, instructo, ita ut unusquisque proprium telum in manibus habeat, iter ingrediatur. Sole ad obitum vergente, quando praedatores hostium castris egressi, simulque praesidia eorum tuendorum causa disposita, ad tentoria revertuntur, ille quoque sequi et ad castra hostium adventare debet. Iter autem cum cautione, attentione diligenti, ac latenter faciat: seque abdat, ne ab adversariis conspiciatur. Nox postquam venit, accedat ad castra: ac si in loco, ubi consederunt hostes, ab uno latere, vel etiam a duobus, tumulus editus castris imminet, facile sane observationem illo in loco peragent. Nam duo milites aut tres, descendentes ex equis, et pedibus in tumulum evadentes, ubi ad castra appropinquaverint, ex editis illis naturaque munitis collibus, quo ascensus facilis nullus hostibus patet, cum videre castra poterunt, tum audire voces

καὶ τοὺς τῶν ἵππων καὶ ἡμίονων χρεμετισμούς. ἀποστέλλειν δὲ C
καὶ ἕτερα τέσσαρα τετράδια ἵστασθαι ἐφίππους καὶ αὐτοὺς ἐνθεν
κἀκεῖθεν τοῦ φωσσάτου, ἀπ' ἀλλήλων διακεχωρισμένα· ὥστε καὶ
αὐτοὺς ἀκούειν τοὺς χρεμετισμούς τῶν ἵππων καὶ ἡμίονων, καὶ τὴν
5 τοῦ λαοῦ ὄχλαγωγίαν. εἰ δὲ ἐν τῷ τοῦ ἀπλήκτου τόπῳ τοιοῦτος Fol. 380 v.
ὄχρωτάτος βουνὸς οὐκ ἔστι, καὶ ὡσαύτως τέσσαρα τετράδια ἀπο-
στέλλεσθαι, τοῦ ἐνθεν κἀκεῖθεν τοῦ φωσσάτου ἡσυχῶς ἵστασθαι,
καὶ σύσσημα παρέχειν ἀλλήλοις σημαντικὰ ὑποχωρήσεις, εἴγε δεή-
σοι, εἴτε διὰ συρισμοῦ, εἴτε διὰ λόγον καὶ ἐπιλαλαῖς. ὑπαλλάττε-
10 σθαι δὲ αὐτοὺς παρ' ἐτέρων, εἴτε δεύτερον τῇ νυκτὶ, ἢ καὶ ἕκαστος,
πρὸς τὸ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν διαναπαύεσθαι. ἀπέρ- D
χασθαι δὲ τὸν τουρμάρχην, εἴτε ἕτερον τινὰ κεφαλὴν, εἰς τὴν τού-
των ἀπαλλαγὴν, καὶ ἐπιβλέπειν, πού καὶ πῶς ἵστανται, καὶ τοὺς
αὐτ' ἐκείνων πάλιν καλῶς ἐμιστῶν ὑποστρέφειν ἐν ᾧ καὶ ἵστατο
15 πρότερον. ταραχῆς δὲ ἐξακουομένης κίνησιν δηλούσης τοῦ κούρ-
σου, τὰ τέσσαρα τετράδια μικρὸν ἀναποδιζέτωσαν, μὴ μέντοι δὲ
μακρόθεν γινέσθωσαν· τῷ δὲ τουρμάρχῃ μνηνέτωσαν τὴν τῶν
πολεμίων ἀποκίνησιν. αὐτὸς δὲ μνηνέτω τῷ στρατηγῷ, δι' οἷας
δοσοῦ τὴν ὁρμὴν ἐποιήσαντο, καὶ ἐν οἷα ὥρα· ἵνα τὸν καιρὸν καὶ τὴν
20 ὥραν τῆς ἀποκινήσεως αὐτῶν ἀναμανθάνων ὁ στρατηγὸς δύνηται P. 129
στοχάσασθαι, ἐν οἷοις χωροῖς κατελάβωσιν ἄκρι πρωίας. οἱ δὲ
ἀποστελλόμενοι παρὰ τοῦ τουρμάρχου καταμηνύσαι τῷ στρατη-
γῷ, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ στρατηγὸς ἠέλλετο, τὴν τοῦ κούρσου ἀποκί-

8. σύσσημα] σύστημα codd. Sed vid. Ducang. Glossar. verbo Σύσσημον.

hominum, equorumque et mulorum hinnitus. Dimittat item alias quatuor quadrigas, quae in equis ipsae quoque ab utroque latere castrorum, quae libet seorsum, agant: ut eodem modo hinnitus equorum ac mulorum fremittumque multitudinis exaudire queant. Quod si in loco castrorum eiusmodi natura munitus tumulus non est, nihilominus debes quatuor quadrigas mittere, quae ad utrumque latus exercitus hostilis silentio stent, et signa sibi inter se dent conventa receptus, si opus est, aut sibilo, aut verbo et vocatu. Easdemque oportet, vel bis nocte, vel semel, aliis permutare, ut cum illae tum equi earum requiescant: ipsum item turmarcham, aut aliquem praefectum, ad earum immutationem venire, inspicere, ubi et qua ratione stationem agant, et postquam succedentes apposite locaverit, ad eum locum reverti, ubi prius stetiasset. Si strepitus exauditur motum praedatorum significans, quatuor quadrigae paululum pedem referant, ita tamen, ut longius ne discedant: ad turmarcham profectionem hostium nuncient. Is duce[m] certio[re]m faciat, qua via impetum fecerint, et qua hora: ut dux, tempore et hora profectionis eorum cognita, coniecturam facere possit, ad quos vicos usque ad mane perventuri sint. Milites a turmarcha missi, quocumque hic loco pernoctat, ibi duci nuncient, praedatores profectos

νησιν. ἐπὶ δ' οὐχ εὐρήσωσιν ἐκείσε αὐτὸν, ἀλλ' ὑποδοχαρίους τοὺς παρ' αὐτοῦ καταλειφθέντας; δέον ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ γενομένους φωνῆσαι· τοὺς δὲ ὑποδοχαρίους ἀκριβῶς διασκοπούμενους, ἥνικα τῆς φωνῆς αἰσθάνωνται, ἐνωθῆναι, καὶ διὰ τάχους
 Fol. 881 r. τῷ στρατηγῷ τούτους προσάζει, εἴτε εἰς ἐτέρους πάλιν ἀγαγεῖν 5
 Βῦποδοχαρίους, τοῦ στρατηγοῦ ἴσως πάλιν μετακινήσαντος. χρὴ γὰρ αὐτὸν, εἴτε ἄπαξ, εἴτε καὶ δις, ἐν νυκτὶ μεταπληκεῦν διὰ πολλὴν ἀσφάλειαν, πρὸς τὸ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐνεδρευθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ βίβλας διπλᾶς, εἰς φυλακὴν αὐτοῦ ἀσφαλεῖς.

ΚΕΦ. Θ'. Περὶ τῆς κινήσεως τοῦ κούρσου, καὶ ἀκολουθήσεως.

Τοῦ στρατηγοῦ τοίνυν τὴν κίνησιν τοῦ κούρσου ἀναμεινθά- 10
 Cοντος, παραντίκα καὶ ἕτερον ἄρχοντα μεθ' ἑπλέων ἐκλεκτῶν, ἑποτασσομένον τῷ τουρμάρχη τῷ ἀκολουθοῦντι τῷ κούρσῳ, ἀποστέλλειν πρὸς αὐτόν· ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἀποστελλόμενος ἕνα τῶν παρὰ τοῦ τουρμάρχου πεμφθέντων, καταμηνύσαι τὴν τοῦ κούρσου κίνησιν τῷ στρατηγῷ, τοῦ παρ' αὐτοῦ ὀδηγηθῆναι εἰς 15
 τὸ εὐχερῶς ἐνωθῆναι. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς ὀπισθεν τοῦ ἀποστελλομένου ἄρχοντος ἀποκινήσάτω μετὰ τοῦ ἕπ' αὐτὸν λαοῦ, καὶ σπενσάτω καταλαβεῖν τὸν τουρμάρχη· ὅπως ὀπισθεν καὶ αὐτὸς τοῦ τουρμάρχου τῷ κούρσῳ τῶν πολεμίων ἀκολουθῆ. ἢ
 Dγὰρ ἀκριβῆς καὶ ἄπταιστος ἀκολουθήσις ἐκ τῶν ὀπισθεν τῶν πο- 20
 λεμίων ὀφείλει γίνεσθαι, κατὰ τὰ ἐκείνων ἔνιγχα καὶ τὴν ὁδοιου-

1. ὑποδοχαρίους. De hac voce vid. Ducang. Glossar. col. 1644.
6. μετακινήσαντος] μὴ κινήσαντος codd.

esse. Quem si non ipsum eo in loco deprehendunt, verum susceptores ab illo relictos, oportet ut advenientes vocem mittant: susceptores, re diligenter explorata voceque agnita, se illis coniungere, eosque celeriter vel ad ducem, vel ad alios susceptores perducere, si denuo inter haec locum dux mutaverit. Oportet enim illum, maioris securitatis causa, ne ab adversariis circumveniat, sive semel sive bis noctu alio transgredi, excubiasque habere duplices et firmas ad ipsum custodiendum.

CAP. IX. De motu manus praedatoriae, et de insecutione.

Dux certior factus praedatores egressos esse, evestigio alterum praefectum cum equitibus delectis, qui turmarchae praedatores insequenti sub-
 sit, ad eum mittat: qui mittitur, secum habeat unum de illis, qui a tur-
 marcha venerunt ad praedatorum protectionem duci significandam, a quo
 ducatur, ut facilius se coniungere turmarchae queat. Ipse dux, cum suis
 copiis a tergo praefecti praemissi iter ingressus, ad turmarcham pervenire
 properet: ut ipse quoque, turmarcha antecedente, praedatores hostium
 insequatur. Diligens enim erraticus expertus insecutio a tergo hostium de-
 bet fieri, secundum vestigia atque itum eorum. Turmarcha autem ver-

ρίαν. ὁ δὲ τουρμάρχης κατὰ τὸ κοῦρσον τῶν πολεμίων ἀποκινήσει
 τρία ζευκτὰ, ἐμπέρους καὶ ἐπιτηδείους ἄνδρας ἀναλαμβανόμενος,
 παραγίνεσθαι τῇ ὁδῷ τῶν πολεμίων· καὶ τυπώσας τὸ πρῶτον καὶ
 δεύτερον καὶ τρίτον ζευκτὸν, πῶς ὀφείλουσι περιπατεῖν καὶ τοῖς
 5 πολεμίοις κατακολουθεῖν, ὑποστρεφέσθω πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
 τὸ δὲ πρῶτον ζευκτὸν πλησίον τῶν πολεμίων περιπατεῖτω, ἀκούον Fol. 381 v.
 καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ὀχλαγωγίαν, καὶ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν ἵππων.
 τὸ δὲ δεύτερον, τὸ τοῦ πρώτου ἀκόλουθον, ὁδοιορεῖτω, ὅσον P, 130
 δύνανται ὄρεῖν τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ὀρεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ.
 10 καὶ μήτε πλησίον γίνεσθαι, μήτε μακρύνεσθαι, ὥστε μὴ ὀρεῖ-
 σθαι. τρία δὲ τετράδια ὀπισθεν τῶν τριῶν ζευκτῶν ἀποκαταστή-
 σει, ὄρων τὸ πρῶτον τετράδιον τὸ τρίτον ζευκτὸν, τὸ δὲ δεύτερον
 τετράδιον ὡσαύτως ὄρων τὸ πρῶτον. τὸ δὲ τρίτον τετράδιον, τὸ
 ἀκόλουθον τοῦ δευτέρου, ἕξ ἐλέτω ἄνδρας· ἵνα οἱ ἕξ αὐτῶν δύο
 15 τὰ ὑπὸ ζευκτοῦ μνηνύμενα ἀποκομῶσι τῷ τουρμάρχη, ὁ δὲ τουρ-
 μάρχης τῷ στρατηγῷ. ἔαν γὰρ ὀξύτερον βαδίζωσιν οἱ πολέμιοι,
 ὀφείλει μνηνεῖν τὸ πρῶτον ζευκτὸν περὶ τούτου· ἵνα καὶ ὁ τουρ- B
 μάρχης καὶ ὁ στρατηγὸς ὀξύτερον καὶ αὐτοὶ βαδίζωσι, καὶ μὴ
 ἐπὶ πολὺ μακρύνωσι τῶν πολεμίων. εἰ δὲ σχολαίτερον πάλιν βαδί-
 20 ζουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ὁ τουρμάρχης καὶ ὁ στρατηγὸς ὡσαύτως
 σχολαίτερον περιπατεῖτωσαν· ἵνα μήτε πλησίον γινόμενοι διαγι-
 νώσκωνται, μήτε μακρυνόμενοι οὔτε τὴν τῶν ἐπακολουθούτων
 διοίκησιν ἐπιγινώσκωσιν, οὔτε παρ' ἐκείνων ἐπιγινώσκωνται· ὅπερ

1. ὁ δὲ — παραγίνεσθαι. Vel ob imperativum ὑποστρεφέσθω fort.
 ὁ δὲ τουρμάρχης, ἥτινα τὸ κ. τ. κ. ἄ., τρία ζευκτὰ, ἐμπ. κ. ἑ. ἄ.,
 ἀναλαμβανόμενος, παραγινέσθω.

sus agmen adversariorum tria paria, peritis atque idoneis viris delectis, promoteat, quae in viam hostium se committant: et edocto primo et secundo et tertio pari, quo pacto ambulare hostesque insequi debeant, ad suum agmen redeat. Primum itaque par, prope hostes iter faciens, fremitum multitudinis auscultet, et hinnitum eorum. Secundum par, excipiens primum, ita incedat, ut cum conspiceret antegrediens, tum conspici ab illo possit: neque magis appropinquet, neque remanens visui se subtrahat. Post tria paria tres quadrigas constituet, ita ut a prima quadriga tertium par, a secunda quadriga similiter prima conspici possit. Tertia quadriga, secundam subsequens, sex habere homines debet: ut eorum duo quae renunciantur ab aliquo pari, referre turmarchae possint, turmarcha duci. Et si concitatus ire incipiunt hostes, debet primum par renunciare de hac re: ut et turmarcha et dux contentius ipsi quoque ambulant, neque longius se ab hostibus removeant. Si hostes denuo remissius ingrediuntur, item turmarcha atque dux lentius procedant: ut neque nimis appropinquantes agnoscantur, nec longius progressi neque subsequentium statum internoscere, nec internosci ab illis possint: quod calamitatem singu-

ἀπὸ μιλίων δύο, πρὸ τοῦ τῆν ἡμέραν, ὡς λέλεκται, διαναύσαι, ἵνα μὴ τὸν κονιορτὸν θεασάμενοι οἱ πολλοὶ τὴν παρουσίαν τοῦ στρατηγοῦ ἐπιγνώσωσι, τὸν ὄχρῳδον τόπον ὃ στρατηγὸς καταλαμβάνων τὸν ἴδιον ἀποκρηνάτω λαόν. κακίενοι μετ' ὀλίγων 5 ἱππέων πλησιέστερον γενέσθω τῶν πολεμίων· καὶ εἰς ὑψηλὴν περὶωπὴν ἀνερχόμενος, καθαρῶς ὁρᾶν τοὺς πολεμίους σπευσάτω. Fol. 382 v. καὶ τούτων εἰς ἐξέλευσιν ὁρμώντων καὶ διασκορπιζομένων πρὸς Βλεῖαν, καρτερησάτω ὃ στρατηγὸς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἄχρι τρίτης ἢ καὶ τετάρτης ὥρας τῆς ἡμέρας, τὴν παρατάξιν τοῦ Ἀμηρῶ Θεο- Amirae, h. e. 10 ρῶν, καὶ ἀκριβῶς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ στοχαζόμενος. ἐπεὶ δ' ἄρα duces Arabum. οἱ μέλλοντες ἐξελάσαι πύρρον που τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῶ γέγονασιν· ὡς μὴ δυνατόν ἐστι πάλιν τούτους ὑποστρέφειν, ἢ ἐπιγνώναι τὸν κατὰ τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῶ ἀναφθέντα πόλεμον, ἕκαστον σπεύδοντα τὰ χωρία καταλαβεῖν, καὶ λείαν ὅτι 15 πλείστην πορίσασθαι· τὰς ἰδίας παραταγὰς ὡς δεῖ εὐτρεπίσας, κατὰ τῆς τοῦ Ἀμηρῶ παρατάξεως ὀλιγανδρούσης τὴν ἐπέλευσιν ποιησάτω, καὶ Θεοῦ συνεργίᾳ τῆς νίκης κρατήσει, καὶ τέλειαν C πανολεθρίαν τοῖς πολεμίσις ἐργάσεται. εἰ δὲ κατὰ τῆς παρατάξεως ἐπελθεῖν οὐ θάρσῃσει, πολλὴν καὶ ἀξιόλογον δύναμιν ὁρῶν 20 ἐν αὐτῇ, ὑπὲρ τὴν ἴδιαν· τότε ἐκ πλαγίου καὶ μακρόθεν διὰ κρηπτῆς καὶ ἐπιτηδείας ὁδοῦ ὁρμάτω σὸν ἐλασίᾳ τῇ προσηκούσῃ, καταλαβεῖν τὸ σκόρπισμα τῶν πολεμίων. καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπιδραμεῖν αὐτοῖς ἀγωνίσεται, διεσκεδασμένοις οὖσι, καὶ ἀξιόλογον ἔργον, Θεοῦ συμμαχίᾳ, ἐπιτελέσει. ὀφείλει οὖν καὶ ἄρχον- 25 τα τῶν χρησίμων μετὰ ὀλιγοσῶν ἱππέων ὄπισθεν ἔχειν, βλέποντα

ad latas eorum detorquens; ante quam dilucescat, sicuti diximus, ne animadverso pulvere hostes duces adesse intelligant, loco munito occupato suam ibi manum abdat. Inde cum paucis equitibus propius adversarios accedat, et consensa specula edita det operam, ut dispicere clare hostes queat. Quibus ad excursionem egressis praedandique causa dissipatis, dux suo se loco contineat usque ad tertiam vel quartam diei horam, ita ut aciem consideret Amirae, numerumque copiarum attente aestimet. Sed ubi excursiones longius a signis Amirae discesserunt: quando fieri non potest, ut vel redire, vel denique praelium cum acie Amirae commissum animadvertere queant, quolibet ruente, ut vicis occupatis praedam quamplurimam capiat: suis turmis convenienter instructis in aciem Amirae, iam infrequentem, impressionem faciens, Dei ope victoria potietur, et internequivam cladem hostibus inferet. Sed si non audet aciem aggredi, quod multas et bellicosas copias suisque firmiores in ea videt: e transverso ac longius, occulta et opportuna via, agmineque quantum opus est citato abeat, ad excursores dispersos opprimendos. Ac per totum diem exagitare illos dissipatos studens, praeclare rem, numine obsecundante, geret. Debet praeterea praefectum probatum cum pauculis equitibus a tergo habere,

- καὶ ἀποσκοποῦντα τὴν τοῦ Ἀμηρῶ παρατάξιν, καὶ τὰ περὶ αὐ-
 D τῆς, ὡς ἂν ὁδοιοποιεῖη, καταμηνύειν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ φούλκον,
 τὸ εἰς φυλακὴν τῶν διασκορπιζομένων πρὸς λείαν πολεμίων ὑπάρ-
 Fol. 383 γ. γον, συναντήσῃ ὁ στρατηγὸς πλῆθος ἔχον, διχῆ τὸν λαὸν αὐτοῦ
 διέλη, καὶ ἔμπροσθεν μὲν ἀποστελεῖ τοὺς ὀφειλοντας μετὰ τοῦ 5
 φούλκου συνάμειν πόλεμον. τούτων δὲ συβῆραγόντων, εὐθὺς καὶ ὁ
 στρατηγὸς μετὰ τῆς παρατάξεως αὐτοῦ πλησίον ἐπακολουθῶν
 ὀξείως καὶ εὐτόλμως μετὰ κρυσγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ σὸν ἑλασίᾳ κατ'
 αὐτῶν ὁρμησάτω, καὶ τούτους, Θεοῦ βοηθείᾳ, τροπώσάμενος
 P. 132 καταδιώξῃ καὶ τελείως καταγωνίσσεται. εἰ οὖν Θεοῦ συνεργίᾳ εὐο- 10
 δωθῆ ὁ στρατηγὸς, καὶ τοὺς εἰς λείαν ἐκδραμόντας πολεμίους
 κατατροπώσῃται, εἰ μὲν μεγάλην καὶ ἀξιόλογον δουλείαν ἐργάση-
 ται, εἰκόσ ἐστι τοὺς ἐχθροὺς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑποστρέφαι
 μετ' αἰσχύνῃς. εἰ δὲ ἔτι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χρονίσαι μελετῶσι, τὸν
 ἴδιον λαὸν ὁ στρατηγὸς ἀναλαμβάνόμενος μήκοθεν γενέσθω 15
 τῶν πολεμίων, ἐν ἐπιτηδείοις δηλονότι χωρίοις, καὶ τὸν λαὸν
 αὐτοῦ κατὰ σκοπον ὄντα ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς διαναπανούτω, μόνους
 τοὺς παραμένειν ὀφειλοντας, ὡς ἤδη ἐξεθέμεθα, ἀποστέλ-
 λων ἐκάστη ἡμέρᾳ. πρὸς ὑποστροφὴν δὲ ὁρμῶντας τούτους ὁ
 στρατηγὸς ἐπιγνοὺς, παραυτίκα τύχει πολλῷ ἄρχοντι τῶν χρη- 20
 σίμων ἀποστείλας, τὸ πεζικὸν στράτευμα εἰς τὰς δυσχωρίας τῶν
 ὀδῶν ἐπισωρευσάτω· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς σπευσάτω, μὴ
 ἐν νυκτὶ μηδὲ ἐν ἡμέρᾳ ἑαυτὸν ποσῶς ἂν ἀναπαύσαι, ἀλλὰ σὸν
 τύχει πολλῷ ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθω, καὶ καλῶς παρασκευά-
 σασ ἕπαν τὸ τῶν πεζῶν καὶ ἰππέων αὐτοῦ στράτευμα, τὸν κατ' 25

17. κατὰ σκοπον ὄντα. Vid. supra 124 A.

qui Amirae aciem videat ac speculetur, et de illa, quemadmodum se mo-
 veat, sibi renunciet. Si globum numero frequentem dux offendit, qui ho-
 stibus praedatum dispersis praesidio sit, bifariam dividat manum suam, et
 partim praemittat, qui cum hoc globo pugnam incant. Quibus praeliantibus,
 evestigiat dux quoque cum sua acie proxime subsequens acriter atque
 animose cum clamore et barritu cursim in illos se incitet, eosque Dei auxilio
 fusos persequetur ac funditus delebit. Quod si, numine obsecundante,
 dux bene rem geasit, compressis adversariis praedatum egressis, si magnum
 atque insigne facinus effecit, credendum est hostes cum probro domum re-
 dituros. Sed si amplius in ditione nostra commorari statuerunt, dux as-
 sumto suo agmine longius ab illis discedat, hoc est in loca idonea, ubi mi-
 lites suos defatigatos per triduum reficiat, solosque qui speculari debent,
 sicuti iam exposuimus, quotidie emittat. Atenim ubi cognovit, eos signa
 movisse redeundi causa, evestigio per praefectum probatum magna celeritate
 missum in asperitatibus viarum pedestres copias congreget: ipseque
 dux connitatur, ut neque nocte neque interdum partem ullam capiat quietis,
 sed celeritate maxima eos praecurrat, et universis pedestribus equestribus-
 que copiis bene praeparatis dimicationem adversus illos instruat, quemad-

αὐτῶν πόλεμον διάδοιτο, καθὼς ἀνωτέρω ἐπιλεπτικῶς ἐξεθέμεθα. καὶ οὕτως ποιῶν, χάριτι Χριστοῦ, καὶ δυνάμει καὶ πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ μητρὸς, τῆς κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχης κρατήσει. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

ΚΕΦ. Ι'. Περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ κούρσου, καὶ τοῦ λαοῦ ὀπισθεν Fol. 383 v. ἐπακολουθοῦντος.

5 Ἄ δὲ ἡμεῖς ἐθεασόμεθα, ἐκθέσθαι οὐδαμῶς κατοκνήσομεν. Β τὸ τῶν πολεμίων φρσσοῦτον διαφόρως, οἷ, τε ἰππεῖς σὺν τῷ πεζῷ ὁμοῦ τῆς χώρας καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν συνεξήρχοντο· καὶ ἐπὶ δυν-
 10 κατατρέχειν καὶ λεηλατεῖν βουλόμενοι, προὔλαμβανον ἡμερῶν τι-
 νων διάστημα, τοῦ πεζικοῦ λαοῦ αὐτῶν ἀφεστηκότος· διὰ τὸ Arabum
modus inva-
dendi fines
Romanos. σπεύδειν αὐτοὺς ἀμηνῶν τὸς οἰκήτορας τῶν χωρίων καταλαβεῖν, οἴκοι μένοντας. τὸ δὲ τοῦλδον μετὰ τῶν πεζῶν καὶ τῆς τούτων ἀποσκευῆς, ὀπισθεν ἐπόμενον, ἤνικα τὰς δυσχωρίας καὶ τὰ στενὰ C
 15 διήλθεν, ἐπιτήδειον διασκοπήσαν τόπον πρὸς φυλακὴν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, τὰς σκηνὰς πηξάμενοι ἐν αὐτῷ ἠέλλοντο, τοὺς εἰς κούρσον ἐκδραμιόντας ἰππεῖς ἐκείσε προσεκδέχομενοι· ἵνα τοὺς ὑποστρέφοντας καλῶς τὰς δυσχωρίας διαβιβάσωσιν. ὁ σὺν στρα-
 20 ἡγηγός, τὴν ἐξέλευσιν αὐτῶν καταμηνύμενος, τὰς παραμονὰς ἀποστελλέτω, καὶ πάντα ποιέτω κατὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν. καὶ εἰ μὲν ἐδχερὲς ἔστι τῷ στρατηγῷ, τοὺς εἰς τὴν λείαν ἐκδραμιόν-
 τας διωκεδασμένους καταλαβεῖν, καὶ τούτους κατατροπώσασθαι, P. 193

modum superius singillatim exposuimus. Quod si ita fecerit, gratia Christi, auctoritate vero atque intercessione intemeratae matris eius, praelio cum hostibus commisso rem obtinebit. Atque haec quidem sic se habent.

CAP. X. De seijunctione manus praedatoriae, deque peditatu a tergo subsequente.

Nec, quae ipsi vidimus, exponere pigebit. Identidem exercitus hostium, equestresque ac pedestres copiae e finibus oppidisque suis simul exibant: ac per triduum, vel interdum diutius, itinere una facta, a se diacedebant. Equites, ditionem nostram incursione facta populaturi, aliquot dierum itinere praegrediebantur, peditatum retro relinquentes: quod opprimere habitatores vicorum non praemonitis casibus inhaerentes properabant. Impedimenta et pedites cum suis sarcinis, a tergo subsequentes, postquam saltus atque angustias transierant, locum idoneum ad sese custodiendos tutandosque conspicati, in eo collocatis tabernaculis considerabant, equites praedatum egressos ibi praestolantes: ut revertentes incolumes per loca iniqua traducerent. Id si usu venit, dux, excursionem eorum nunciata, speculatores emittat, et omnia iuxta superius praescriptum faciat. Ac si parvo negotio praedatum egressos nancisci dispersos, fundereque

ἔργῳ τοῦτο σπευσάτω πληρῶσαι. εἰ δὲ διὰ τινα σφάλματα καὶ τὰς συμβαινούσας ἐναντιώσεις ἐμπόδιον προσυπαντήσῃ αὐτῇ, εἰς τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου πόλεμον παρασκευασθήτω· καὶ τὸν τό-

F. 383 bis, r.
Sunt enim
hic in Codice
duo folia
eodem numero
383
notata.

πον, ἐν ᾧ τὰς σκηνὰς ἐπήξαντο, ἀκριβῶς διασκοπησάτω, μή ποτε ποταμὸς ἐστὶν ἀσφάλειαν αὐτοῖς προξενῶν, ἢ ῥύαξ. καὶ πρὸς 5

τὴν θείειν τοῦ τόπου δεῖ καὶ αὐτὸν παρασκευασθῆναι, καὶ σπουδῆ πολλῇ πρὸς αὐτὸν τὸ περικτὸν στράτευμα, εἰ δυνατὸν, ἐπισυνα-

γαγεῖν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ τὴν τούτων ἀποκλήησιν καὶ ἐν ἑτέρῳ ἀπλήκτω μετάβασιν, ἢ τυχόν δι' αὐτομόλων τοῦτο

Β πυνθανομένου, δεόν ἵππεῖς ἀποστεῖλαι νυκτὸς, ἄρχηγούς ἔχοντας 10

Insidiae
prope castra
hostium
structae.

τῶν ἐμπειρῶν ἀνδρῶν καὶ ἀξιολόγων, καὶ δύο ἐγκράμματα παρασκευάσαι ἐνθεν κἀκείθεν τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς γενήσεται ἡ τῶν πο-

λεμίων διελυσις. ἔξ αὐτῶν δὲ τῶν ἀποσταλέντων ἑκατὸν ἄνδρας ἐπιλεξάμενος, εἰς λόχον καταστησάτω, χωρὶα φυλάττοντας τὰ

πλησίον τῆς παρόδου τῶν πολεμίων διακειμένα. καὶ αὐτὸν τὸν 15

στρατηγὸν χρῆ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἴστασθαι κεκρυμμένον, καὶ ἐκ περιωπῆς ἐφορῶντα τὴν τῶν πο-

λεμίων διάβασιν. οἱ οὖν ἵππεῖς τῶν πολεμίων, οἱ εἰς συλλογισμὸν χρεῖῶν τὰ χωρὶα διερευνώμενοι τὰ πλησίον τούτοις συμ-

παρακειμένα, ἤνικα ἐν τοῖς φυλαττομένοις χωρῖοις εἰσελθῶσι, 20

καὶ τῶν ἵπων ἀποβάντες τὰς οἰκίας ἀναψηλαφῶσι τῶν χωρῖων, κατ' αὐτῶν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι ἑκατὸν ἵππεῖς ὀρμησάτωσιν, καὶ ὄσους ἀνελεῖν δυνηθῶσιν, εἴτε ζωγρησάτωσιν, καὶ παραντίκα πρὸς φυγὴν ὀρμησάτωσιν, ὑποφρεύοντες τὴν ὁδὸν

22. κατ' αὐτῶν] καὶ ταυτὸν codd.

potest, re exequi id quidem properet. Sin autem ob errationes quasdam offensionesque intervenientes impedimentum ipsi inferunt, ad castra oppugnanda se comparet: locum, ubi tabernacula posuerunt, diligenter perspiciat, ne forte flumen amniculusve subsit, praesidium illis praebens. Ita iuxta situm loci instruere se oportet, magnaue diligentia adhibita peditatum, si fieri potest, cogere. Suspiciens autem dux discessuros hostes in aliaque castra transituros, sive per transfugas fortasse hoc edoctus, debet noctu equites praemittere cum praefectis peritia et probatis, insidiasque parare binas ad utrumque latus viae, qua hostes transituri sint. Ex illis praemissis equitibus centum delectos in latibulo collocet, qui vicos observent itineri adversariorum subiacentes. Ipsumque ducem oportet loco idoneo cum omnibus copiis in occulto subsistere, e specula hostes transeuntes observantem. Equites adversariorum, qui frumentandi causa vicos propius sitos perlustrant, simul atque vicos obsesos ingressi ex equis descendent, casasque rusticorum scrutari inceperint, equites centum in insidiis collocati impressionem in illos faciant, et, sive interfectis sive captis quotquot poterunt, evestigio fugae se mandent: ruentesque per viam inter bi-

- τὴν ἀναμεταξὺ τῶν δύο ἐγκρουμάτων διερχομένην, ἐφελκόμενοι τε τοὺς πολεμίους πρὸς δλίωσιν. καταδιωκόμενοι δὲ ταῖς ἐνέδραις περιπεσεῖν τοὺς πολεμίους παρασκευάσουσι. τότε οὖν F. 383 bis, v. ἐξερχέσθωσαν τὰ ἐκατέρωθεν ἰστάμενα ἐγκρούματα, καὶ σφοδρῶς τὴν κατ' αὐτῶν ὁρμὴν ποιησάτωσαν, καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἔργον μαχαίρας ποιήσουται. τοῦ δὲ στρατηγοῦ ταῦτα D ὄρωντος, παραντίκα καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν πλειόνων τοῦ σὺν αὐτῷ λαοῦ ἐν ὁρμήματι σφοδροτάτῳ τὴν προσβολὴν εἰς τὴν παράταξιν τῶν πολεμίων ποιᾷτω· τοὺς δὲ γε ἕπολοιποὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 10 κατὰ νότου τῶν πολεμίων γενέσθαι, καὶ συνάψαι πόλεμον παρασκευασάτω. καὶ εἰ μὴ τι ἐμπόδιον ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν γένηται, τῶν πολεμίων ὑπερισχύσουσιν. εἰ δὲ γε ἰσχυρῶς μαχόμενοι οἱ πολέμοι ἀντισχεῖν δυνήθωσι, καὶ στῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τὰ ἀχθοφόρα ζῶα ἀποφορτίσαντες, ἅπληκτον δῆθεν ποιούμενοι P. 134
- 15 ἐκ πολλῆς περιστάσεως, καὶ πειρῶνται τοῦ ἀντιπαρατάξασθαι, πολλὴν ἐκ τούτου ἐφευρήσουσι τὴν δυσχέριαν. ἀλλ' ὁμως χρῆ καὶ τὸν στρατηγὸν κύκλῳ κατ' αὐτῶν ἐπαυγεῖν τὸν πόλεμον, καὶ, εἰ δυνατόν, καὶ πεζικὸν λυδὸν τῇ αὐτῇ τοῦ πολέμου ἡμέρᾳ καταλαβεῖν τάχει πολλῷ παραγενέσθαι, τοῦτο παρασκευάσαι.
- 20 εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι διὰ τὸ πόρρω τούτους τυγχάνειν, τοὺς προσήκοντας τῶν ἵππέων τῶν ἵππων ἀποβῆναι διορισάτω, καὶ πεζῇ τοῖς πολεμοῖς μετὰ τῶν ἵπποτῶν μάχεσθαι, τόξοις καὶ σφενδόταις καὶ δόρασι σὺν ἄσπίσι χρωμένους. δεῖ οὖν τὸν στρατῶν B τηγὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἀποσκευὴν ἀγαγεῖν, καὶ τὸ τοῦλδον, εἴ γε
- 25 πλησίον τυγχάνει, καὶ σύνεγγυς τῶν πολεμίων ἀπληκεῦσαι, εἰς Fol. 384 r.

nas insidias transeuntem hostes ad persecutionem attrahant. Ita peragitati efficiunt, ut adversarii insidiis se induant. Tunc vero prorumpant qui utrobique in latibulis locati sunt, et vehementi impetu in eos facto magnum hostium numerum gladiis conficiunt. Haec ubi dux videt, continuo ipse quoque cum maiori parte sui agminis acerrimo incursu in aciem hostium se incitet: reliquos suorum militum iubeat in terga hostium circumvectos eo signa inferre. Ac nisi peccatorum nostrorum causa impedimentum aliquod intervenit, expugnabunt hostes. Tamen, si vehementius praeliantes adversarii obsistere possunt, et eodem loco consistentes iumentis onera deponunt, effectoque multis sarcinis obiectis vallo aciem instruere conantur, id quidem magnam difficultatem oppugnationi afferet. Sed nihilominus debet dux corona facta undique signa inferre, et si qua spes est, pedittatum itinere celeriter facto ipso die praelii advenire posse, id ut fiat curare. Quod si fieri non potest propter longinquitatem, idoneos ex equitibus descendere de equis iubeat, et pedibus una cum equitatu praelium cum adversariis inire, arcibus, fundis, hastis, scutis utentes. Oportet autem ducem et sarcinas suas, et impedimenta, si sub manu sint, secum adducere, propiusque hostes considerare, ut formidinem illis ac desperationem

ἐκπλήξιν αὐτῶν καὶ ἀπόγνωσιν. εἰ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὕδωρ τοπαράπαν οὐκ ἔστι, καὶ τοῦτο πολλὴν ἀθυμίαν αὐτοῖς προξενήσει· καὶ εἰ μὴ τελῶς τούτους καταγωνίσηται, ἀλλ' οὖν πολλοὺς γε τούτων ἀνδραποδίσει, πλείστους δὲ καὶ θανατάσει, καὶ τραυματίας ἐργάσεται, καὶ τὸ ἀλαζονικὸν αὐτῶν καταβαλέει φρόνημα· ὥστε μὴ ἀδεῶς κατατολμῶν κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρίων τὰς ἐφόδους ποιείσθαι. εἰ δὲ μὴ πρότερον ὁ στρατηγὸς C ἐπιγνῶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν ἐν ἐτέρῳ ἀπλήκτῳ μετάβασιν, ἢ, ὡς ἔφη, δι' αὐτομόλων, ἢ διὰ δεσμοτῶν· ὅπως ἐν νυκτὶ ἀποστειλας παρασκευάσῃ ἐν τῇ παρόδῳ αὐτῶν τὰ ἐγκρύματα· καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὁδοιπορούντων τῶν πολεμίων φανερώς παρασκευασίμενος τὸν κατ' αὐτῶν διάδηται πόλεμον· εἰ γε οὐ

Oppugnatio πάντῃ ὀλγοστόν καὶ εὐαρίθμητον κέκτηται στρατεύμα. ὁ γὰρ Impedimentorum, quae opportunitates habet. κατὰ τὸ τοῦλδον αὐτῶν πόλεμος, συντόμως, οὐδέποτε ἐναντίωσις ἢ βλάβη τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ προξένησεν, ὀλίγους ἔχον 15

μαχίμους ἱππεῖς εἰς φυλακὴν ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὁσάκις ἔν κατ' αὐτῶν συνήθη πόλεμος, πολλοὺς αὐτῶν ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς καὶ D ἠνδραποδίσατο καὶ ἀνείλε· καὶ πολλὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ ἡμιόνων αὐτῶν πεφορτισμένα ἀνελάβοντο. εἰ δὲ καὶ τὸ περικύβητον στρατεύμα ἐν ἡμέρᾳ πολέμου τύχη, τὸ ὥπλισμένον δηλονότι καὶ πρὸς 20 πολέμους γυμνασμένον, κύκλω κατ' αὐτῶν στρατηγικῶς παρασκευάσῃ τὸν πόλεμον, καὶ τελείῳ τούτους ἀφανισμῷ παραδῶ.

Fol. 384 v. τοιαῦτα γὰρ γενέσθαι ἐν τῷ τοῦλδῳ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ, καὶ ἐθεασάμεθα, καὶ ἐν ἱστορικοῖς

4. γε] καὶ cod. 16. αὐτῶν] Fort. αὐτό.

afferat. Quod si eo in loco aquae nulla omnino facultas est, id quoque non mediocriter animos eorum perturbabit: et si non funditus illos delet, at certe multos eorum captivos faciet, plures etiam tum interficiet tum sauciabit, spiritusque eorum arrogantes franget; ut non amplius ausuri sint absque metu in pagos Romanorum incursions facere. Si autem dux transitum eorum e castris in castra non praescierit, sive ex perfugis, ut dixi, sive ex captivis; ut noctu praemissas insidias in via illorum collocare possit: nihilominus interdum adversus hostes iter ingressos palam instructo exercitu praelium administret; praeterquam si admodum infrequentes tennesque habet copias. Nam, ut brevi expediam, impedimentorum aggressio, quia pauci duntaxat armati equites praesidio illis relinquuntur, nunquam offensionem incommodumve exercitui nostro tulit: sed quoties dimicatio confecta contra illa est, semper exercitus Romanus hostes bene multos cum cepit tum interfecit; iumenta et mulas onustas non unas in potestatem redegit. Quod si praeterea peditatus, armatus ille quidem et exercitatus ad praeliandum, die dimicationis praesto esse potest, in adversarios, corona undique cinctos, impugnationem dux pro suo officio instruat, eosque prorsus ad internecionem redigat. Talia enim cum adversus impedimenta hostium, tum etiam adversus nostra illis ingruentibus eve-

ἀνέγνωμεν, καὶ παρὰ τῶν ἀρχαιοτέρων μεμαθήκαμεν. διὰ ταῦτα
 μὲν οὖν ὠφέλιμος ὁ κατὰ τοῦ τούλδου πόλεμος, ὡς μὴ φέρων P. 135
 τινὰ βλάβην ἢ ἐναντίωσιν, μᾶλλον δὲ νίκην καὶ εὐκλειαν. εἰ γὰρ
 καὶ μὴ τὴν νικῶσαν εὖρη εἰς τὸν κατ' αὐτὸ πόλεμον ὁ τῶν Ῥω-
 5 μαίων στρατὸς, ἀλλ' οὖν οὐδεμίαν βλάβην ὑποστήσεται. εἰ δέ,
 ἐν ᾧ τόπῳ πρότερον ἠθάλλοντο, διέμειναν ἐν αὐτῷ, μηδαμῶς
 τῶν ἐκεῖσε ἀπάραντες διὰ τὴν τοῦ τόπου ὀχυρότητα, τὸ κοῦρσον
 ἀπεκδεχόμενοι, καὶ ὡσαύτως ὁ στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐπάξει
 τὸν πόλεμον· μὴ ποτε ἐμβραδύνοντος διὰ τὴν τοῦ περικουῦ ἰδίου
 10 λαοῦ ἐπισώρευσιν, ἢ διὰ ἄλλην τινὰ πρόφασιν, ὑποστρέψῃ τὸ
 κοῦρσον, καὶ διακωλύσῃ τὸν πόλεμον. οὕτως δὲ χρὴ τὸν στρα-
 τηγὸν κατ' αὐτῶν ἐπελθεῖν. διασκοπῆσαι διὰ τῶν ἀποστελλομέ- B
 νων βιγλατόρων τὰ συμπαρακείμενα χωρία, καὶ σύνεγγυς ὄντα
 τοῦ ἀπλήκτου τῶν πολεμίων· καθεῖσε ἀποκρῦψαι ἵππεῖς ἐκλεκτοὺς
 15 ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ, μετὰ ἄρχοντος ἐμπειροτάτου καὶ ἀνδρείου.
 καὶ ἐπεὶ ἐν αὐτοῖς εἰσέρχονται τροφὰς διερευνώμενοι, κατ' αὐ-
 τῶν ὀρημασίωσαν. ἐτέρους δὲ ἵππεῖς εἰς λόγον ἀπαρτίσαι εἰς
 βοήθειαν καὶ ἐκδίχσιν τῶν ἐμπροσθεν ἀποσταλέντων· καὶ εἴ γε
 τούτους βουλῆθῶσιν ἐπιδιῶξαι οἱ τῶν πολεμίων ἵππεῖς, ἐπιδή-
 20 σονται κατ' αὐτῶν, καὶ τρέφονται, καὶ καταδιώξουσιν· διὰ τὸ
 ἀείποτε ὀλιγοστοὺς εἶναι τοὺς ἵππεῖς, τοὺς εἰς φυλακὴν τοῦ τούλ-
 δου. τῶν πολεμίων ἐν τοῖς χωρίοις μὴ εἰσερχομένων, εἰ καὶ ἀδύνα- C
 τον τοῦτο τυγχάνει, διρρησιάτω ὁ στρατηγὸς τοὺς ἀποστελλομένους. Fol. 335 r.
 παρ' αὐτοῦ τῶν ἐμπείρων ἀνδρῶν βιγλάτορας, καὶ διασκοπησά-

24. διασκοπησάτων] διασκορκισάτων cod.

nisse, non vidimus modo, verum legimus etiam apud scriptores, et a maiori-
 bus didicimus. Ideoque magno usui est impedimentorum oppugnatione, quod
 detrimentum incommodumve omnino nullum, victoriam autem gloriamque ap-
 prime afferre potest. Nam exercitus Romanus ea invadens, etiamsi rem non
 obtinet, at certe damni nihil est facturus. Item si, quo loco iam conse-
 derunt hostes, eo se continent, neque ob eius munimentum inde digre-
 diuntur, praedatoresque exspectant, nihilominus debet dux signa inferre:
 ne cunctante illo, dum peditatus congregatur, vel ob aliam quam causam,
 inter haec omnia manus praedatoria recurat, totumque de impugnatione
 consilium irritum faciat. Sic autem debet dux eos aggredi. Vicos propin-
 quos castris hostium subiacentes per excubitores dimissos exploret: ibi equi-
 tes delectos cum peritissimo ac forti praefecto loco opportuno occulat. Hi,
 quando frumentatorum hostium vicos ingressi sunt, impetum in illos faciant.
 Alii equites in latibulo disponi debent, opem auxiliumque latari praemis-
 sis illis: quos si insectari hostes volunt, ipsi ultro in illos se inferent, eosque
 fusos persequentur; quod perexiguus semper numero sunt equites, qui ad
 impedimentorum custodiam relinquuntur. Hostibus omnino in vicos non in-
 gredientibus, tamen id quidem fieri non potest, imperet dux excubitori-

Leo Diaconus.

Camelorum
hostilium
abactus.

τωσαν, ἐν ᾧ μέρει τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν τὰς καμήλους οἱ πο-
λλέμοι εἰς νομὴν ἐξάγουσι. καὶ διαχωρισάτω εἴτε τουρμαρχῆν,
εἴτε τοποτηρητὴν χρήσιμον, μεθ' ἵππέων ἀνδρείων· καὶ σκο-
πησάτωσαν ῥύακα, εἰ εὐρηται ἐν τῷ τόπῳ ἐπιτήθειος· καὶ
παρασυρθῶσιν ἐν αὐτῷ κεκρυμμένοι, ἕως οὗ πλησίον γένηνται· 5
καὶ τότε φανερώσιν κατὰ τῶν καμήλων τὴν ἐπίθρῃσιν ποιήσωσται.

Δεῖς δύο δὲ τὸν λαὸν οἱ ἀποσταλέντες διαμερισάτωσαν· καὶ οἱ
μὲν ἡμίσεις τὰς νεμομένας καμήλους καὶ τοὺς ὄνους ἀναλαμβά-
νέτωσαν, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς φυλακὴν καὶ ἐκδίκεσιν καὶ βοήθειαν
αὐτῶν ἕστωσαν. καὶ εἰ τέχῃ φουῖλον ἔξω τοῦ φωσσάτου τῶν 10
πολεμίων ἱστάμενον, καὶ ἐπέλθῃ κατὰ τῶν εἰς τὰς καμήλους ἐπι-
θεμένων, ἢ καὶ ἐκ τοῦ φωσσάτου ἐξέλθωσιν ἵππεις καταδιώκον-
τες, οἱ ὀπισθεν ὄντες τούτους καταγωνίσονται. παραντίκα δὲ
καὶ ὁ στρατηγός, οὐ πόρρω ὢν, ἀλλὰ πλησίον ἐν τῷ ἐγκρύμ-
ματι, κατ' αὐτῶν ἐξελεύσεται· καὶ καθὼς ὄρα συναφθέντα τὸν 15

P. 186 πόλεμον, οὕτω καὶ διατιθέτω, ἢ σφοδρῶς κατὰ τῶν πολεμίων
ἐπέλθῃ, ἢ τῶν ἀποσταλέντων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐπικρατεστέρων
ὄντων, ἐν τάξει καὶ μὴ διεσκεδασμένως τὴν ἐπέλευσιν κατὰ τοῦ
ἀπλήκτου ποιήσεται. καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἵππεις τε
καὶ πεζοὺς ἀγαγὼν, ἐπεὶ τὴν τοῦ τόπου θέσιν ἐξεπίσταται, δια- 20
μερίσῃ τὰ κατατόπια ταῖς τάξεσι πάσαις τῶν τε ἵππέων καὶ πε-

Fol. 385 ῥ. ζῶν, καὶ τὸν κατ' αὐτῶν διάθῃται πόλεμον, εἰ οἷόν τε ἔστι,
κύκλω. εἰ δὲ ποταμός ἐστιν, ἢ ῥύαξ, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν,
ἀντὶ χάρακος τοὺς πολεμίους φυλάττων, εἰ μὲν ὀπισσοῦν πύρον
δέχεται, κἀκεῖθεν λαὸν ἐπιστήσῃ. παρασκευάσῃ δὲ καὶ σκηνὰς 25

bus peritis viris a se emissis, ut explorent, qua parte castrorum adversarii
camelos pastum ducant. Tum designet vel turmarcham, vel vicarium bonum,
cum equitibus strenuis: iique rivum nacti, si loco illo idoneus subest, in eo
absconditi adrepant, donec propius accesserint: tum apparentes impetum in
camelos faciant. Debet autem emissum agmen bifariam divivum esse: ut di-
midia pars camelos asinosque pascentes abigat, altera ad prioris custodiam
ac defensionem opem huic latura in statione sit. Quod si globus hostium pro
castris excubias agens in abactores camelorum incurrit, vel e castris equites
provolut nostrosque persequuntur, qui in subsidiis stant illos expugnabunt.
Simulque dux, qui non procul inde in latibulo subsidiatur, contra illos pro-
deat: et perinde ut videt praelium fieri, ita rem administret, ut vel effuse in
hostes ruat, vel, si praemissi de manu sua superiores fuerint, ordinate con-
fertaque acie ad oppugnanda castra succedat. Ita productis universis equitibus
militumque copiis, perspecto regionis situ, loca certa cuique attribuat equitum
peditumque numero, oppugnationemque corona circumdata, si fieri potest,
instituat. Si flumen subest, aut rivus, ut superius diximus, qui fossae instar
hostibus munimenta praebet, si utcumque admittit transitum, ea quoque ar-
matos inducat. Curet item, ut tentoria exercitus collocentur, ad declarandum,

αὐτῶν πῆξαι, πρὸς τὸ ἐνδεξασθαι, μέλλοντα αὐτὸν ἀπληκεῦ-
 B
 σαι ἐκείσε, εἰς ἐκθρόσιν αὐτῶν· καὶ οὕτως ποιεῖσθαι τὸν πό-
 λεμον. καὶ εἰ καλῶς καὶ εὐτάκτως καὶ ἀνδρείως διᾶθηται τὰ περὶ
 τοῦ πολέμου, μεγάλως εὐδοιωθήσεται. εἰ δέ γε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
 5 οὐ δυνήσεται τούτους κατατροπώσασθαι, ἰσχυρῶς αὐτῶν ἀντι-
 σταμένων, καὶ περικῆν ἔχόντων δύναμιν, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ τό-
 που θύσεως βοηθουμένων, δέον καὶ παραμεῖναι αὐτοῖς, καὶ
 πλείον περικὸν προσκαλέσασθαι. καὶ ἐν τῇ νυκτὶ τοὺς ψιλοὺς
 κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς σφενδοπήτας βύλλειν παρασκευάσῃ· καὶ
 10 πυρὰ πλείστα ἀνάπτειν γύρωθεν αὐτῶν· καὶ ἀνδρείως καὶ εὐτόλ-
 μως παραινεῖσαι τοῖς ψιλοῖς τοῦ ἐκ χειρὸς μάχεσθαι καὶ προκιν-
 C
 δυνεύειν, ἕως ἢν εἰσέλθωσιν ἔνδον τοῦ ἀπλήκτου τῶν πολεμίων,
 καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους καὶ τινα πράγματα νυκτὸς ἀναλάβωσιν,
 πλήττοντες συνεχῶς καὶ ἀναιροῦντες τοὺς πολεμίους. καὶ εἰ ὅλιως
 15 Θεοῦ βοηθεῖα τοιοῦτον πρὸς ἓν μέρος γένηται, καὶ θεαθῆ καὶ
 ἐπιγνωθῆ ὑπὸ τῶν ἄλλων τύξεων, ὀρμήσουσι καὶ αὐτοὶ θανά-
 του καταστρονοῦντες εἰς ἀρπαγῆν τῶν λαφύρων, διὰ τὴν τοῦ κέρ-
 δους ἐλπίδα, καὶ περιγενήσονται τούτων τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι
 ῥαδίως. εἰ δέ καὶ μὴ τελῶς τούτους κατατροπώσεται διὰ τινα
 20 τυχὸν σφάλματα καὶ ἀποτυχίαν, ἀλλ' οὖν πολλοὺς τούτων καὶ D
 χειρώσεται καὶ ἀναιρήσει, καὶ λάφυρα πλείστα ὁ λαὸς αὐτοῦ Fol. 386 r.
 λήψεται. οὕτως δέ τοῦ στρατηγοῦ τὰ περὶ τῶν πολέμων τοῦ
 φωσσάτου διενεργούντος, χρῆ καὶ ἄρχοντα τῶν χρησίμων καὶ
 ἐμπείρων μετὰ τεσσαράκοντα ἵππέων μήκοθεν ἀποστεῖλαι, φυ-

16. αὐτοί. Sic codd.

castra se ibi ponere velle, quo terreat adversarios: quibus rebus consti-
 tutis, inferat signa. Ac si recte, ordinatim, strenue oppugnationem ad-
 ministrat, magnifice vincet. Quod si primo die fundere illos nequit, quod
 et industrie resistunt, et peditatu valent, simul quod locorum situ adiuvan-
 tur, tamen considerare iuxta oportet, maioresque pedestres copias accer-
 sere. Noctu curae sibi sit, ut cum levis armatura tum funditores tela in
 hostes coniciant: item ut ignei quamplurimi in orbe circa illos fiant: le-
 viterque armatos ad fortitudinem atque audaciam exhortetur, ut praelio
 manibus conserto in discrimen se offerant, donec in castra hostium per-
 perint, equos, mulos, facultates noctu praedati sint, vulneratione magna
 ac caede hostium facta. Et omnino, si quid eiusmodi ope Dei ex una
 parte accidit, conspicitur autem vel intelligitur a reliquis aciebus, hae quo-
 que mortis contentione ad praedas faciendas ruent, spe lucri incensae, ho-
 stesque gratia numinis parvo negotio expugnabunt. Quod si fortasse pro-
 pter errata quaedam adversosque casus non funditus illos disperdit dux, et
 certe multos eorum cum captivos faciet tum contrucidabit, praedaeque plu-
 rima milites potentur. Dum haec dux circa oppugnationem castrorum ad-
 ministrat, oportet praefectum ex proborum peritorumque numero cum equi-
 tibus quadraginta longius emitti, qui viam obsideat, qua praedatoria ho-

- λάττειν τὴν ὁδόν, ἣν ὑποστρέφειν μέλλει τὸ τῶν πολεμίων κούρσον. καὶ ἤνικα τούτους θεάσῃται πρὸς τὸ φωσσάτον αὐτῶν ἐρχομένους καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ταρσίοις, τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς βέρεδον, ἐρχόμενον σύνεγγυς αὐτῶν, καταμηνύσαι τῷ φωσσάτῳ τὴν τοῦ κούρσου αὐτῶν παρουσίαν· εὐθὺς ὁ εἰς τὴν βί-5
- P. 137 γλαν ἀποσταλεῖς ἄρχων μηνυέτω τῷ στρατηγῷ. καὶ εἰ μὲν ἴδη τὸ βέρεδον μήκοθεν πολὺ τῆς παρατάξεως τοῦ κούρσου ἐρχόμενον, ἀποστελεῖ ἄρχοντα τῶν χρησίμων μετ' ἐκλεκτῶν ἱππέων, ἐπιθέσθαι κατ' αὐτῶν, εἰ δυνατόν, ἄδοκῆτως, καὶ κατακυριεύσει τούτων ῥα-10
- δίως. εἰ δὲ πλησίον καὶ σύνεγγυς τῆς παρατάξεως τοῦ κούρσου 10 ἔμπροσθεν αὐτῶν περιπατεῖ, μὴ ἀποστειλάτω κατ' αὐτῶν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀρκεσθήτω πρὸς ἃ ὁ Θεὸς αὐτῷ συνήρρησεν εἰς τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου πόλεμον· καὶ ὑποστρεφέσθω μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐπιλαμβανόμενος τῶν ἐπιτηδείων καὶ ὀχυρωτέρων τόπων.
- Ἐπεὶ δὲ τὸ τῶν πολεμίων φωσσάτον διὰ τοῦτο διῆλθε πάσας τὰς 15 δυσχωρίας, ἐκδεχόμενον τὴν τοῦ κούρσου παρουσίαν, ἵνα τὰ πικρὰ τοῦ κούρσου κατασχεθέντα, εἴτε ἀνδράποδα εἴεν εἴτε κτήνη, καλῶς σὺν αὐτοῖς διασώσῃ διαβιβάζον τὰς δυσχωρίας· δεόν τὸν στρατηγὸν ἀγωνίσασθαι ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθαι, καὶ
- Fel. 386 v. τοὺς στενωποὺς κατασχεῖν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ πεζῶν καὶ ἱπ-20 πέων, καὶ τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον ἐπιμελέστερον ἀπαρτίσαι, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. καὶ μηδέποτε ὑποστρέφοντες αὐτοὶ ἀπολέμητοι καταλειφθῶσιν. εἰ γὰρ καλῶς τὰ τοῦ πολέμου ἐν ταῖς δυσχωρίαις δικάζοιτο, μεγάλως αὐτοὺς κατατροπώσεται. εἰ δὲ διὰ τὸ μὴ ἔχειν πλείστην καὶ ἀξιόλογον πεζικὴν δύναμιν, ἄδυ-25

stium manus reditura est. Quam si versus illorum castra, remeantem, praegredientemque, ut mos est Tarsensium, catervam quam veredum vocant, propius se accessisse conspicatur, ut exercitum certiore faciat adventare praedatores: id evestigio praefectus excubitum missus duci renunciet. Hic si videt, veredum longe ante agmen praedatorum praegredi, praefectum probum mittat cum equitibus delectis, qui, si fieri potest, nec opinato impetum in id faciat, potieturque eius nullo negotio. Si propius minoreque intervallo agmini praedatorum antecedit, neminem emittat contra veredum: verum ea potius satis habeat, quae Deus illi in oppugnatione castrorum contulit: cum omnibus copiis signis conversis loca opportuna et munitiora capiat. Deinde ubi exercitus hostium eo consilio loca iniqua transivit, ut, adventum praedatorum praestolans, quae ab illis rapta sunt, sive mancipia sive pecora, tuta ac salva per loca impedita transducatur: oportet ducem operam dare, ut, illos praevortens, cum omnibus militum equitumque copiis angustias itinerum occupet, praeliumque adversus illos, quemadmodum superius demonstravimus, solertius administret. Neque unquam citra dimicationem reverti sinantur. Etenim, si in angustiis recte bellum dux instruit, funditus eos vincet. Sin magno et firmo peditatu destitutus profugare

πατεῖ πρὸς τὸ μεγάλην αὐτοὺς κατατροπώσασθαι, ἀλλ' οὖν
τέως οὐσπερ ἤχημαλώτευσαν (εἰ καὶ μὴ πάντας) ἀναρρῶσεται κατ'
αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγους τῶν πολεμίων καὶ τραυματίαι καὶ δο-
φυαλώτους ποιήσεται.

ΚΕΦ. ια'. Περὶ τοῦ ἐνθεν κἀκεῖθεν ἴστασθαι τοὺς πεζοὺς ἐν ταῖς C
δυσχωραῖαις.

- 5 Χρῆ τὸν στρατηγὸν καὶ ἄλλως ἀγωνίσασθαι τοὺς πολεμίους
τροπώσασθαι, εἰ καὶ ὀλίγος ἐστὶν ὁ περὶ αὐτὸν λαός. τόπον
κατασκοπησάτω ἐπιτήδειον καὶ ὀχυρώτατον, ἧ τι παραπλήσιον
κάστρον· ὡς ἐπιδέχασθαι τὴν τοῦ ὀχυροῦ τόπον θέσει μετὰ πε-
ζῶν κρατεῖσθαι, καὶ ἐνθεν κἀκεῖθεν τῆς ὁδοῦ εἰς λόχους τὸ πε-
10 ζικὸν ἀποκρύπτειν στρατεύματα. τοῦ δὲ πεζικοῦ ὀπισθεν ὁ στρα-
τηγὸς σύνεργος μετὰ τοῦ ἵππικοῦ στρατεύματος στήτω, πάν-
των πεζῶν ἔγγιστα. ἔχειν τε καὶ τὸ ἵππικὸν ἔγκρυμμα καὶ πεζοὺς D
πλησίον αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν συννηρωμένως κατὰ τὸ ὀπισθεν μέρος
ιστάσθω. ἀποσταλήτωσαν δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνέδραν παρὰ τοῦ
15 στρατηγοῦ ἄνδρες ἐπιλεκτοὶ, καὶ ἵππους τραχεῖς ἔχοντες, ἄχρη-
στῶν ἑκατὸν, ἀρχηγὸν ἔχοντες ἀνδρεῖον καὶ ἐμπειρότατον, καὶ
γινώσκοντι χωρίον ἐπιτήδειον, ἐν ᾧ κρύψη τὸν ἴδιον λαόν. νυ-Fol. 387 r.
κτὸς δὲ τὸν τοιοῦτον τόπον καταλαμβανέτω, καὶ καλῶς αὐτοὺς
ἀποκρυψάτω. ἤνικα δὲ διαυγάσῃ, εἰς περιωπὴν ἀνελθὼν βλε-
20 πέτω, τῶν πολεμίων περιπατούντων, τὴν τούτων διάβασιν. P. 133
ὄρων δὲ τοὺς εἰς λείαν ἐκτρέχοντας καὶ τὰ χωρία διερευνῶντας,

14. ἀποσταλείτωσαν codd. 15. τραχεῖς. Leg. ταχεῖς. 19. βλε-
πέτω] βλεπόντων codd. omnes.

penitus eos nequit, at denique quos in servitutum abducunt, in libertatem
(etiāsi fortasse non omnes) vindicabit, hostiumque non paucos cum sau-
ciabit tum captivos faciet.

CAP. XI. In angustiis peditatum ad utrumque latus viae stare oportere.

Debet alio quoque modo operam dare dux ut hostes fundat, si exiguae
circa se copiae sunt. Investiget locum idoneum et munitissimum, vel ca-
stellum, quod prope sit: ut liceat per naturam munitum illum locum peditibus
occupari, copiasque pedestres ab utroque viae latere in insidiis occultari.
A peditum tergo dux cum equitatu quam proxime subsidietur. Hae eque-
stres insidiae, ipsae quoque pedites prope ipsas habentes, paene contin-
gentes aciem post signa consistant. Oportet autem, ut in insidias mittat
dux homines lectos, equis velocibus insidentes, numero ad centum, cum
praefecto forti et peritissimo, cognoscente locum opportunum, quo suam
manum occultet. Hunc locum noctu occupet, suos bene abdat. Prima
luce conscensa specula, si hostes movent, quo tendant dispiciat. Si praedatum
procedere videt, vicosque perscrutari, praedae, pecuniae, et si quid

πρὸς τὸ ἐπισυναγαγεῖν λάφυρά τε καὶ χρήματα, καὶ εἴ τι ἕτερον
 ἔφευρεῖν δυναθῶσι, καρτερησάτω ἕως ἂν θεάσῃται αὐτοὺς τῶν
 Arabes iu- ἵππων ἀποβαίνοντας, καὶ τοὺς ἵππους τῶν χωρῶν ἀνερενω-
 menta abi- μένους. τότε τῶν μετ' αὐτοῦ ἱππέων εἴτε ἐβδομήκοντα ἢ ἐξή-
 gentes. κοντα, πλείους δηλονότι τοὺς οἰκίλους τῶν πολεμίων ὄντας 5
 (πλείονες γὰρ τῶν πολεμίων τῷ ἀριθμῷ εἶναι ὀφείλουσιν οἱ τοῦ
 στρατηγῶ), διορισάσθω τούτους ἀνδρείῳ ὀρμηματι σὺν ὄξυ-
 τῆ τῶν ἵππων ὀρμῇ ἐπιθέσθαι τοῖς ἀντιπάλοις, καὶ Θεοῦ συν-
 Βεργίᾳ εὐδοωθήσεται. εἰ δὲ συμβῆ τούτους ἐπιδιωχθῆναι παρὰ
 τῶν πολεμίων, δεῖον προαπαντήσασθαι αὐτοῖς μετὰ τῶν ὑπολει- 10
 φθέντων αὐτῷ τεσσαράκοντα, καὶ τοὺς μὲν κατασχεθέντας δε-
 σμώτας ἢ ἀναιρήσασθαι, ἢ ἔμπροσθεν ἀποστεῖλαι, ἀπελθεῖν τάχιον,
 καὶ τὸ ὀχύρωμα καταλαβεῖν. κάκεινος ἐμπειρὸς μαχόμενος καὶ
 ἀνδιστάμενος τοῖς πολεμίοις, καὶ ποτὲ μὲν ὑποστρέφων κατ'
 αὐτῶν, ποτὲ δὲ ὑποφεύγων, ἐρεθίσει αὐτοὺς πρὸς δίωξιν. καὶ 15
 εἰ ἄχρι τῶν τόπων καταδιώξωσιν, ἐν οἷς οἱ πεζοὶ ἀποκρούπτονται,
 καὶ τούτους τινὲς τῶν πολεμίων διελθῶσι, τότε οἱ πεζοὶ τῶν ἐγ-
 Κυκρομμύτων ἔξερχόμενοι ἀντιστήσονται τοῖς διώκουσι πολεμίοις,
 καὶ ἀπωθήσονται. οἱ δὲ τοὺς πεζοὺς διελθόντες πολέμιοι ἐμ-
 πεσοῦνται τῷ ἐγκρούματι τῶν ἱππέων, καὶ ἄρδην ἅπαντες ἀπο- 20
 Fol. 887 v. λούνται. ὑπὸ γὰρ τοῦ τόπου οἱ πεζοὶ βοηθούμενοι οὐκ εἴσουσι
 τοὺς διώκοντας διελθεῖν· ἀλλὰ τὴν δίωξιν καταλείψουσι καὶ
 ἄπρακτοι πάντες ὑποστρέψουσι, τοὺς ἤδη προκατασχεθέντας τῶν
 οἰκείων ἀπολέσαντες.

8. ἵππων] ἱππέων cod. 23. Fort. πάντως.

aliud invenire possint, comportandi causa, se contineat, donec descenden-
 tes ex equis iumenta e vicis conquirere conspexerit. Tum ex equitibus,
 qui circum eum sunt, septuaginta vel sexaginta, hoc est, plures quam
 apud hostes esse constat (necessario enim equitum in caterva ducis nume-
 rus maior quam adversariorum esse debet), hos iubeat acri impetu incita-
 tissimo equorum cursu hostes adoriri, et suffragante numine rem bene ge-
 ret. Si tamen accidit, ut ab adversariis repellantur, oportet his cum sub-
 sidiariis quadraginta equitibus obviam ire, captivosque, si quos fecerit,
 vel interficere vel amandare, ut confestim discedant, inque munitum
 locum introducantur. Dux autem perite pugnam administrans hostibusque
 obsistens, et modo se retorquens ad illos, modo confugiens, eos ad per-
 sequendum lacessat. Quod si ad loca usque institerint, ubi pedites latent,
 eaque loca nonnulli hostium transgressi sint, tunc pedites ex insidiis coorti
 adversariis insequentibus occurrent, eosque repriment. Hostes autem quot-
 quot erunt ultra pedites provecti, in insidias equitum incidentes universi
 contrucidabuntur. Loci enim natura adiuti pedites introrumpere perse-
 quentes non sinent: ideoque, intermissa insectatione, infecta re discedant
 omnes, amissis de suis quotquot intra angustias iam sunt circumventi.

ΚΕΦ. ιβ'. Περὶ ἀθρόας ἐξελεύσεως τῶν πολεμίων, κατὰ τοῦ τὰ Ῥωμαῖκα D
ἐπισυναχθῆναι στρατεύματα.

Εἰ δέ γε τῶν πολεμίων ἐξελεύσεις ἀθρόα καὶ σύντομος γένηται, ὅσα πολλάκις παρ' αὐτῶν εἶωθε γίνεσθαι, μήπω τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἐπισωρευθέντων, ἀλλὰ μόνου τοῦ στρατηγοῦ· μηδὲ αὐτοῦ δυνηθέντος διὰ τὸ σύντομον τῆς αὐτῶν ἐξελεύσεως 5 τὸν ὀλίγον λαὸν τοῦ ἰδίου θέματος ἐπισυναγαγεῖν· ἀλλ' ὀλίγον ἔχη καὶ εὐαρίθμητον· ὁρᾷ δὲ τοὺς πολεμίους πρὸς λείαν σπεύδοντας καὶ ἐπαιγομένους· ἐπιγνῶ δὲ τὴν χώραν, ἐν ἧ τὴν ὁρμὴν ποιοῦνται, μήπω ἐσπηλευθεύσαν, καὶ εἰς τὰ κύστρα ἢ εἰς τὰ ὄχυ- P. 139 ρώματα φυγαδευθεύσαν· χρὴ τῆς τοιαύτης χώρας εἶτε τὸν τουρ- 10 μάρχην εἶτε ἐτέρους ἄρχοντας σπουδῆ πολλῇ ὑπόστειλαι, καὶ ἐμ- προσθεν τῶν πολεμίων γενέσθαι καὶ, ὡς οἶόν τε ᾧσι, καὶ τοὺς τῶν χωρίων οἰκίτορας καὶ τὰ τοῦτων κτήνη φυγαδεῦσαι καὶ ἐσπηλευ- σαι. ὁρῶντα δὲ τὸν στρατηγὸν τοὺς πολεμίους ἤδη μέλλοντας πρὸς Hostes 15 ἐπακολουθοῦντα, καθὼς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, τῇ αὐτῇ νυκτὶ δεῖ dando aver- tendi. ἐμφανισθῆναι τοῖς πολεμίοις, πρὸς πόλεμον δῆθεν παρασκευαζό- μενον· ἢ ὡς ἐκ τούτου δυνηθῆ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἀναστέλλαι, καὶ B ἀβλαβῆ τὴν χώραν διατηρῆσαι. καὶ εἰ μὲν ποταμὸς ἐστὶν ἐν τῇ 20 ὁδῷ δυσπέρατος, καὶ μέλλουσι τοῦτον διαπερᾶν οἱ πολέμιοι, ἢ Fol. 388 r. στένωμα ἢ δυσχωρία ἐν τῇ ὁδῷ, ἥνικα τὸν ποταμὸν οἱ πλείους διαπεράσωσιν, ἢ εἰς τὸ στένωμα χωρηθῶσιν, εἰς τὸν ὕπισθεν

5. τὸν ὀλίγον λαόν. Fortasse inducenda vox ὀλίγον, quae ex sub- iecta linea in hanc emergere potuit.

CAP. XII. De subita incursione hostium, antequam Romanae copiae cogi possint.

Si fit subita et acris hostium incursio, quod apud illos saepe usu ve- nit, neque dum exercitus Caesarei unum in locum coacti sunt, solusque dux praesto est: neque ille propter repentinam illorum invasionem facultatem nactus est copias suae provinciae congregandi, parvulasque habet atque exiguas: si videt hostes ad praedam ferri ac festinare: scit autem, regionem, quo impetum faciant, nondum exinanitam, fortunasque in oppida locave munita comportatas esse: oportet in eiusmodi regionem sive tur- marcham sive alios praefectos magna celeritate adhibita transmittere, qui hostibus obviam fiant, et, quantum efficere possint, paganos eorumque pecora ex agris excitent atque expellant. At si dux videt, hostes iam in eo esse, ut circa diluclum in vicis impetum faciant, debet, a tergo ipsos insequens, quemadmodum superius demonstravimus, illa ipsa nocte ad praelium instructus, hostibus se ostendere: ut sic comprimere eorum impetum, regionemque incolumem praestare queat. Ac si fluvius est in iti- nere, quem transituri sunt hostes, angustiaeve aut difficultas viae, ubi maior pars eorum flumen transierit, vel se in angustias implicaverit, quosdam

λαὸν αὐτῶν ἀποστείλαι. καὶ αὐτὸν ἐκείνον τὸν στρατηγὸν παρα-
γενέσθαι μετὰ ἐκλεκτῶν ἄρχόντων καὶ καλοῖππαράτων, καὶ ἐμ-
φανισθῆναι τοῖς πολεμίοις, καὶ πρὸς μάχην δῆθεν κατ' αὐτῶν
παρασκευασθῆναι, τοῦ συμβαλεῖν πόλεμον· τοὺς παριππαράτους
καὶ ἐνταγιστράτους διαχωρίζων ἐξ αὐτοῦ, καὶ εἰς ὄχρωμάτα 5
εἶτε κάστρον ἀποστελλῶν, εἰ τύχῃ πλησίον. εἰ δὲ ποταμὸς οὐκ
ἔστιν οὐδὲ δυσχωρία ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡσαύτως δεῖ μικρὸν τι πα-
ραβουλεύσασθαι καὶ πρὸς μάχην ὀρμηῆσαι, ἕως οὗ καὶ ἐπιδιωχθῆ
παρ' αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἵνα διαγινώσκοντες σαφῶς οἱ πολέμιοι τὸν
στρατηγὸν ἐπακολουθοῦντα, συσταλώσι, καὶ μηδαμῶς ἐξελάσαι 10
τολήσῃσι, καὶ τὴν ἐπίθῃσιν κατὰ τῶν χωρίων ποιήσονται.
καὶ τούτου γενομένου, τῆς μελλούσης γενέσθαι ἐπιδρομῆς ἐν τοῖς
χωρίοις καὶ αἰχμαλωσίας ἕρπεται αὐτοῦς, καὶ ἐλευθερώσει. με-
τὰ πολλῆς δὲ ἀκριβείας καὶ διασκέψεως ποιείτω τὴν ἔνδειξιν καὶ
κατ' αὐτῶν προσβολὴν, δι' ὀλίγων καὶ ἐκλεκτῶν, ὡς ἔφημεν, 15
Δίπλεων, καὶ εὐθὺς ὑποστρεφέσθωσαν φεύγοντες πρὸς τὸν στρα-
τηγὸν καὶ τὸ ὄχρωμα, καὶ μὴ ἀμέτρως καὶ παρὰ τὸ δέον ἐφορ-
μάτωσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. λαοῦ γὰρ ἴσως παρὰ τὴν αὐτῶν δύ-
ναμιν αὐτοῖς ἐπιφορτισθέντος, πολεμίας χειρὸς θῆττον γενήσονται
παρανάλωμα· καὶ μάλιστα, εἰ τύχῃ πανσέληνον εἶναι τὴν νύκτα. 20

Fol. 388 v. εἰ δὲ ἀφεργῆς ἐστὶ καὶ ζοφώδης, ἀβλαβῶς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν
ἐργάσονται, καὶ δυοῖν θύτερον πάντως φανείεν κατωρθωκότες·
ἢ μηδὲως ἐξελάσαι πρὸς λείαν τοὺς πολεμίους παρασκευάσαντες,
ἢ, εἴπερ καὶ ὄλως ἐκδράμωσιν, ἕχρι τοῦ ἀγῶσαι τὴν ἡμέραν

8. ἐπιδιωχθῆ] *Insectare ut activum adhibui, Plauti auctoritatem secutus.*

in ultimum agmen immittat. Ipsumque ducem propius accedere expedit cum praefectis, lectis illis quidem et probis equis insidentibus, seque in conspectum dare hostium, et ad dimicationem adversus illos se comparare, perinde quasi iamiam esset praelium commissurus: equiones autem atque pabulatores disingat a se, inque loca munita vel in oppidum amandet, si forte subest. Sin flumen non est in itinere, neque difficultas viarum, nihilominus oportet audere aliquantulum, comminarique impetum, donec ab his nocte vel insectetur: ut hostes ubi praeclare intellexerunt ducem subsequi, pleni formidinis neque longius progredi neque in vicos incursionem facere audeant. Id si accidit, ab imminente invasione vicos, a servitute suos vindicabit dux, et liberabit. Ostentationem autem et impressionem cum diligentia atque providentia magna faciat, per paucos et lectos, ut docuimus, equites, qui celeri fuga ad ducem locumque munitum revertantur, neque effuse et plus quam attinet in hostem ruant. Nam copia pro ipsorum viribus nimis magna incumbente, cito fortasse hostilis manus praedat fieri: idque maxime, si accidit ut sit luna pernox. At si nox illunis est et obscura, sine ullo incommodo suo rem perficient, eque duabus rebus alteram certe obtinebunt: aut enim efficiant, ut hostes omnino praedatum non

τελείως σὺδαμῶς ἐξελάσαι κατατολήσουσι, καὶ τότε ὀλίγοι τι- P. 140
νές. οἱ γὰρ πλείους τὸν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ πόλεμον ὑφορώ-
μενοι τῆς τοῦ Ἀμηρᾶ παρατάξεως οὐκ ἀποστήσονται. καὶ οὕτως
ποιοῦντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐκφύγωσιν οἱ τῶν χωρίων οὐκίητορες
5 εἰς τε τὰ ὄχρωμάτα καὶ τὰ κάστρα, καὶ ἀβλαβεῖς διατηρηθῶσιν.

ΚΕΦ. ιγ'. Περὶ τοῦ ἐνεδρεῦσαι κατὰ τῶν λεγομένων μισουρατόρων
ἐν τοῖς ἀπλήκτοις.

Τῶν δὲ πολεμίων φωσσατικῶς τὰς χώρας ἡμῶν δηοῦντων, B
καὶ κοῦρσα πύρρῳθεν μὴ ἀποστελλόντων, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἀσφαλι-
ζομένων, σπουδάσει δι' ἑτέρας μηχανῆς τραυματίσαι αὐτούς.
διασκοπῆσαι δὲ χρὴ καὶ στοχάσασθαι, ἀφ' οὗ τῶν
10 πολεμίων ὑπάρχει ἀπληκτον, καὶ ἐν πολῷ τῇ ἐπιούσῃ μέλλει
ἀπληκεῦναι. καὶ εἰ μακρότατόν ἐστι τὸ διάστημα τοῦ ἀπλήκτου,
ὥσει μίλιον ἕξ, καὶ δέκα, καὶ ἐπέκεινα, ὥστε τὸ τῆς ὁδοῦ μῆ-
κος δύνασθαι κατακόπους αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐρ-
γᾶσασθαι· πλησίον τοῦ τόπου, ἐν ᾧ μέλλουσι καταλθεῖν, δια-
15 σκοπήσας, καὶ εὐρῶν λόχον ἐπιτήδειον, μαχίμους καὶ ἐκλεκτοὺς C
ἄνδρας ἵπποτας τριακοσίους, ἧ καὶ τούτων ἔλαττον, ἀπολεξά-
μενος, ἐν αὐτῷ ἀποκρύψει. καταστήσεις δὲ καὶ ἑτέραν ἐνέδραν
μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ σου ἐν ἐπιτηδέῳ τόπῳ, ἔχοντι καὶ ὄχυ-
ρωμα εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ κάστρον πλησίον τύχη, ἐστὶ
20 καὶ αὐτὸ εἰς περισσοτέραν σου σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν. καὶ εἰ χρεία Fol. 389 r.
γένηται τῶν πεζῶν, ἐξελέθωσαν καὶ αὐτοὶ τοῦ κάστρου, συμμα-

12. μίλων ἕξ, καὶ δέκα. Fort. sublato commate in graeco, ad π.
xvi, aut ultra.

exeant, aut, si id faciant, ut certe ante albens penitus coelum non au-
deant egredi, tuncque pauci duntaxat. Plerique enim, ducis impetum ve-
riti, a signis Amirae non discedent. Ita, si sic se gesserit dux, pagani
in loca munita et in oppida elapsi incolumes servabuntur.

CAP. XIII. De insidiis, quae contra mensuratos, quos vocamus, in castro-
rum locis fiant.

Hostes si castris factis provincias nostras populantur, neque longius
praedatores dimittant, sed sese custodiunt, operam dabit, ut alio commento
eos male habeat. Dispicere oportet atque coniecturam capere, tum qua
ex parte hostium castra sint, tum ubi postridie eius diei sint metaturi.
Qui locus si longius abest a castris, ad sextam milliarium, aut decimum, aut
ultra, ut itineris longitudo languentes ipsos iumentaue eorum efficere pos-
sit: iuxta illum locum, ubi metaturi sunt, si inspectione facta latibulum
opportunum inveneris, equites lectos valentesque trecentos, vel etiam pau-
ciores, dimissos ibi abdes. In alteris insidiis totum exercitum tuum col-
locabis loco idoneo, qui firmamenti causa munitionem habeat. Si oppi-
dum subest, id quoque ad salutem commodumque tuum plurimum confert.
Et si pedites opus sunt, egredi illi possunt ex oppido, pugnaturi una te-

χοῦντες καὶ ἐπιβοηθοῦντές σοι. οἱ δὲ προτρέγοντες τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων καταλαβεῖν τὸν τόπον πρὸς τὸ εὐτρεπίσαι τὰ ἐαυ-
 Mensurato-
 rea. τῶν ἀπλήκτα, ὡς εἰώθει, οὗς μινσουράτορας εἶδισται Ῥωμαίους
 D καλεῖν, καὶ ἀσχολουμένων ἐν αὐτοῖς, ἐξεληθέωσαν κατ' αὐτῶν οἱ παρὰ σοῦ ἐν τῷ πρώτῳ λόχῳ πλησίον τοῦ ἀπλήκτου προκατα- 5
 σιάντες ὀξέως σὺν ἔλαστα πολλῇ, καὶ τούτους βοηθεία Θεοῦ χειρώσονται. καὶ εἶγε τούτους οἱ ἐχθροὶ καταδιώξουσιν ἕως τοῦ τόπου, ἐν ᾧ περὶ δυνατόν ἐγκρημματα κατέστησας, ἐξερχόμενος κατ' αὐτῶν ἀνδρικῶ καὶ γενναίῳ ὀρημάτι ὑπερισχύσεις τῶν διωκόντων, καὶ τρώπαιον μνήμης ἄξιον ἀνεγερεῖς. καὶ εἶγε συμ- 10
 βῆ δυνάμεις τῶν πολεμίων καταλαβεῖν, ἀντιμαχομένας σοι, ἔχων τὴν τοῦ ὀχυρώματος βοήθειαν καὶ τῶν πεζῶν, οὕτως καταισχυ-
 P. 141 νεῖς αὐτούς, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλόντας ἀπράκτους παρασκευάσεις ὑποστρέψαι.

ΚΕΦ. ιδ'. Περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τῶν ἰππέων ἀπὸ τῶν πεζῶν, ὁδοι-
 πορούντων ὁμοῦ.

Χρηθὲν οὖν καὶ τοῦτό σε ἀκριβῶς, ᾧ στρατηγῆ, σκοπεῖν, καὶ 15
 τῶν πολεμίων ἀγωνιζομένων διαλαθεῖν σε, καὶ κοῦρσα ἀποστέλ-
 Β λειν, καὶ τὰς χώρας ἡμῶν λήτιστασθαι, ἄγροννον ἔχειν τὸν νοῦν·
 μή ποτέ σε ἡ ἐπίνοια καὶ μηχανὴ αὐτῶν διαλάθῃ. ὅπερ γὰρ λέξω,
 καὶ ἐν ἄλλοις οἱ αὐτοὶ ἐξεργάσαντο. ὁμοῦ γὰρ αὐτῶν τῶν τε ἰπ-
 πέων καὶ πεζῶν σὺν τῇ ἀποσκευῇ ὁδοιποροῦντων, καθὼς ταῖς 20
 ὀπισθεν καὶ διελθούσαις ἡμέραις ἐποιοῦν οἱ εἰς κοῦρσα ἐξελάσαι
 βουλόμενοι, ἦντο πρὸς δυσμῆς ὁ ἥλιος καταντήσῃ, ἡ μὲν ἀπο-

19. εὖν τῆς ἀποσκευῆς codd.

cum et opem latufi. Si qui autem, ut fit, antecurrunt de exercitu hosti-
 li, locum capturi, ubi castra instruant, quos mensuratores vocare Roma-
 ni consueverunt, his in opere occupatis, qui abs te prope castra in pri-
 mis insidiis constituti sunt, celeriter in illos magno impetu erumpant, et
 obscurandante numine eos oppriment. Contra, si hostes eos prosequantur
 usque ad locum, ubi firmiores insidias collocasti, invadens illos impressione
 virili ac forti superabis persequentes, tropaeumque memoriae dignum de
 illis excitabis. Denique si accidit, ut maximae copiae hostium ingruant,
 tibi que obsistant, nihilominus, quod cum a munitione tum a peditatu ha-
 bes adiumentum, eos confundes, efficiesque, ut, multis suorum amissis, re
 infecta redeant.

CAP. XIV. De discessu equitum a peditatu, quocum iter fecerant.

Illud quoque, ὁ δὺξ, diligenter considerare te oportet, et, si hostes
 inciente te praedatores emittere, provinciasque nostras populari student,
 intentam habere mentem: ne forte tibi consilium commentumque eorum
 lateat. Nam quod dicturus sum, iidem alibi quoque patravertunt. Equi-
 tatu atque peditatu eorum cum impedimentis una iter faciente, quemad-
 modum antea diebusque superioribus fecerant, si qui praedatum exire vo-

σκενή αὐτῶν καὶ ἕπαν τὸ ἕπουργικὸν σὺν τῷ πεζῷ τοῦτῳ στρα- Fol. 389 v.
 τεύματι καὶ τοῖς εἰς φυλακὴν αὐτῶν καταλιμπανομένοις πολεμι-
 σταῖς ἵππεῦσι τὰς σκηναὺς πηξάμενοι, ὡς ἔθος αὐτοῖς ἀπληκεύ- Castra Ara-
 ουσιν, οἱ δὲ εἰς κοῦρσον ἐτοιμασθέντες, καὶ τὰς ἡμετέρας χῶ- bum.
 5 ρας καταδραμεῖν βουλόμενοι, πρὸς τὸ μὴ κοινορτόν αὐτῶν φα- C
 νῆναι, ἀμφὶ δειλὴν ὄψιν πρὸς κοῦρσον δομῶσι. τῷ δὲ παρα-
 μείναι ὀφείλοντι τῷ τῶν πολεμίων φωσσάτῳ, εἴτε τουρμάρχης
 ἐστὶν εἴθ' ἕτερος ἄρχων, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐρχόμενον χρῆ
 πλησιάσαι τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἀλλήλονται. ἐπειδὴ, τῆς νυκτὸς κα-
 10 ταλαμβανούσης, ὀφείλουσι τότε κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσερχεσθαι, καὶ
 πλησιάξεν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν, μετὰ πρώτην ὥραν ἢ καὶ δευ-
 τέραν τῆς νυκτὸς. καὶ ἐὰν οὐχ εὐρήσωσιν ἐν τῷ ἀπλήκτῳ τοὺς
 τῶν πολεμίων ἵππεῖς, διὰ τὸ ἤδη αὐτοὺς εἰς κοῦρσον πορευθῆ-
 ναι, οὐκ ἔστι δυνατόν ἄλλως τούτους, τοὺς τὴν παραμονὴν πε- D
 15 πιστευμένους ἄρχοντας, τοῦτο ἀκριβῶς διαγινῶναι, καὶ τῷ στρα-
 τηγῷ τὸ ἀληθὲς καταμηνῶσαι, εἰ μὴ οὕτως ὡς λέξω. δεῖ τοίνυν
 τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς παραμονὴν ἀποστελλομένους, ἐκ
 τῶν παραμεινάντων τὰς ὀπισθεν καὶ διελθούσας ἡμέρας τὸ φωσ-
 σάτον, καὶ εἰς τετραδία ἱσταμένους, καθὼς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν,
 20 δύο ἕξ αὐτῶν ἐμπεροτάτους καὶ ἀνδρείους τῶν εἰς τὴν παραμο-
 νὴν ἀπερχομένων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ λαμβάνειν· ἵνα καλῶς
 παρ' αὐτῶν ἀναδιδάσκονται, οἷα πρότερον κἀκεῖνοι ἐνήργησαν
 καὶ ἐθεύσαντο. αὐτοὺς δὲ τοὺς δύο ἀναμίξας ἐνὶ τῶν τεσσάρων P. 142
 τετραδίων ὁ τουρμάρχης ἀποστειλάτω κατὰ τὸν προεκτεθέντα

7. ὀφείλοντι. Sic codd. omnes, dativo. 10. εἰσερχεσθαι. Leg.
 ἀπέρχεσθαι, vel προσέρχεσθαι.

lunt, sole ad occasum vergente; impedimenta eorum calonesque omnes, cum peditatu atque equitibus armatis ad praesidium eorum relictis, constitutis tabernaculis more suo consistunt. Qui vero parati sunt ad incurSIONEM faciendam, popularique regiones nostras constituerunt, ne pulvis eorum cerni possit, circa serum diei praedatum proficiunt. Tum, qui speculaturus est castra hostium, sive turmarcha sit, sive alius praefectus, cum manu sua progressus propius accedere debet ad locum, ubi consederunt. Postea, tenebris iam offusis, de more ulterius etiam provecsti appropinquant tentoriis illorum, post primam vel secundam horam noctis. At si equites hostium non amplius sunt in castris, iamque exierunt praedatum, fieri sane non potest, ut praefecti, quibus observatio credita est, id recte perspiciant, veritatemque duci renuncient, nisi illo, quem docebo, modo. Oportet qui quotidie ad observationem mittuntur, ut ex iis, qui diebus proxime superioribus castra speculati sint, perque quadrigas constiterint, quemadmodum superius demonstravimus, duos peritissimos atque fortissimos illorum, qui speculatum mitti solent, a duce accipiant: quo accurate ab his edoceantur, quid quisque prius egerit atque viderit. Hos duos in aliquam ex quatuor quadrigis receptos turmarcha ad speculandum ratione

Fol. 390 r. τύπον τῆς παραμονῆς, ἐγγίσει τῷ φωσάτῳ, πρὸς τὸ ἀκούειν τὰς φωνὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν ἵππων. οἱ οὖν δύο ἄνδρες οἱ πρότερον παραμείναντες ἐν ἄλλοις ἀπλήκτοις τῷ φωσάτῳ, ὅτε καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἕπας συνῆν καὶ συνηπλήκει, δεινύσονται στοχάσασθαι ἀπὸ τε τῆς τοῦ λαοῦ ὀχλαγωγίας καὶ 5 ταραχῆς, καὶ τοῦ χρεμετισμοῦ τῶν ἵππων, ἀπὸ τε τοῦ χώρου, ἐν ᾧ τὰς σκηνὰς ἐθήξαντο. οὐ γὰρ εὐρεθήσεται ὁ χώρος τὸ τρίτον μέρος ἔχον, ὃν ἐν τοῖς ὀπισθεν ἀπλήκτοις κατεῖχον, ὅτε ἅπαντες ὁμοῦ ἠπλήκειον. καὶ ἐκ τούτου δυνατὸν ἐστὶ στοχάσασθαι καὶ κατανοῆσαι, ὡς ἐπιλείπει ὁ λαὸς τῶν πολεμίων ἐν ἐκεῖ- 10
 Nota equos γὰρ τῷ χώρῳ, καὶ μὴ εἶναι οὖν αὐτοῖς ἐν τῷ ἀπλήκτῳ. καὶ πῶς altero tanto γὰρ οὐ δυνατὸν τοῦτο στοχάσασθαι, ὅπῳτῃν ἕξ χιλιάδες ἀνδρῶν, plures quam πλείον ἢ ἕλασσον, καὶ ἵππων ἄχρι τῶν δώδεκα ἐπιλείπωσιν ἐκ τοῦ equites. ἀπλήκτου, οὗς πάντας ὁμοῦ εἶναι οἱ πρότερον παραμείναντες ἐώρων καὶ κατεστοχάζοντο; διὰ οὖν τὸ ἀμφίβολον, πρὸς τὸ καὶ 15 τελεῖαν λαβεῖν τοὺς παραμένοντας περὶ τούτου τῆς ἀληθείας κατέληψεν, δέον καὶ τοῦτο τὸν εἰς τὴν παραμονὴν ἀποσταλέντα τουρμάρχην διαπράξασθαι. ἰππότης ὄκτω, ἄνδρας τῶν ἐμπειροτάτων καὶ τὰς ὁδοὺς εἰς ἄκρον ἐξησηκίμενος ἀπολεξόμενος, διορίσασθαι, εἴτε δεξιᾷ εἴτε εὐώνυμα ἐκ τῶν ὀπισθεν, ἐν ᾧ ὁ 20 τουρμάρχης ἴσταται, ἐμπροσθεν γενέσθαι τῶν πολεμίων, ἀφισταμένους τῶν σκηνῶν μιλίου τὸ ἥμισυ· καὶ ἐμπροσθεν γενομένους ἀκριβῶς ἐρευνῆσαι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀναψηλαφῆσαι. καὶ εἰ ἄρα οἱ τῶν πολεμίων ἵππεῖς διήλθον, καὶ ἄχρι τῶν διακοσίων
 Fol. 390 v. ἠπῆρχον, διαγνώσουσι τὴν τούτων διάβασιν οἱ ἀποσταλέντες, 25

ante exposita dimittat, ut, castris appropinquantibus, voces hostium iumentorumque hinnitum auscultent. Ibi duo illi milites, qui iam prius hostes in aliis castris observaverunt, universis eorum copiis una tendentibus, poterunt cum ex fremitu strepituque multitudinis, tum ex hinnitu equorum, tum denique ex spatio, quod tentoriis occupant, coniecturam inire. Neque enim tertiam partem amplitudinis reperietur habere locus, qua erat superioribus castris, tunc cum omnes una tendebant. Unde existimationem facere atque intelligere licet, deesse copias hostibus illo loco, neque cum illis in castris consediisse. Qui enim potest fieri, ut id non animadvertant, quando hominum plus minus sex millia, equorum ad duodecim a castris absunt, quae qui nuper speculati sunt, una tendentia conspexerunt et computaverunt? Attamen, ut, sublata omni dubitatione, veritatem perfectam hac in re speculatores perspiciant, turmarcha speculaturum missus, praeter haec illa debet instituere. Equites octo ex peritissimis, viarum apprime gnaros, disponat, ut sive a dextra sive a sinistra ex subsidio, ubi turmarcha constitit, trans castra hostium se conferant, donec a tentoriis quingentos passus absint: in progrediendo diligenter attendant, vias perquirant. Quod si iam praetervecti sunt hostium equites, fueruntque circa ducentos, cognoscet tamen eorum transitum statio, nedum si existerunt

μήτοι γε ἄχρι τῶν δώδεκα χιλιάδων ἵπποι, πλεον ἢ ἔλασσον. τὰ γὰρ ἔχρη τῶν τοσοῦτων ἵππων, ὡς προσφάτως διελθόντων, σαφῶς οἱ ἀποσταλέντες διαγνώσονται, καὶ τάχει πολλῶ πρὸς τὸν **D** τουρμαρχὴν ὑποστρέφοντες περὶ τούτου ἀπαγγειλάτωσαν, καὶ 5 διὰ ποίας ὁδοῦ τὴν ὁρμὴν ἐποιήσαντο. ὁ δὲ τουρμαρχὴς παραυτίκα σπουδῇ πολλῇ τῷ στρατηγῷ καταμηνυσάτω περὶ τούτου, καὶ διὰ ποίας ὁδοῦ ἐπορεύθησαν. δεῖ οὖν τὸν στρατηγὸν πρὸς ταῦτα βουλευσασθαι μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ στρατηγῶν, καὶ λοιπῶν ἐμπειρῶν. καὶ εἰ μὲν ὁρᾷ τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα δύναμιν 10 ἔχον τοῦ ἀντιπαρατάξασθαι τῷ τῶν πολεμίων φωσούτῳ, πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν μάχην παρασκευασθήτω· εἶγε πλεσιον ἐστὶ καὶ τὸ τῶν πεζῶν αὐτοῦ στράτευμα, δυνάμενον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐνω- **P. 143** θῆναι αὐτῷ. εἰ οὖν ἐστὶν ὁ χώρος, ἐν ᾧ οἱ πολέμιοι ἀλλέζονται, **Castra ho-** δυχρόωμα ἔχον εἰς ἐκείνων ἀσφάλειαν, ἢ ἑνάκα δυοδιάβατον, οὐ **stium ubi.** 15 χρῆ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν ἐξαρτέεσθαι πόλεμον. εἰ δὲ ἐφθμαλὺς ἐστὶ πανταχόθεν, μάλιστα δὲ καὶ τῶν πεζῶν δυναμένων καταλαβεῖν ἐν ἡμέρᾳ τῆς τοῦ πολέμου προσβολῆς, παρασκευασθήτω πρὸς τοῦτο. εἰ δὲ ὁ χώρος ὀχρηρότητα ἔχει, ὡς ἐφημεν, καὶ τὸ πεζικὸν στράτευμα ἐπιλείπει, δεόν ὁρμησῆαι τάχει πολλῷ πρὸς τὸ 20 τοὺς κούρσεύοντας τῶν πολεμίων καταλαβεῖν· καὶ ἄρχοντα μὲν χρήσιμον ἀποστέλλαι, τοῦ ἐπιλαβεσθαι τῶν ἰχνῶν τῶν πρὸς τὴν **B** ἐκδρομὴν τοῦ κούρσου ὁρμησάντων πολεμίων. αὐτὸς δὲ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐκ πλαγίου περιπατῶν σπενυσάτω ὀξύτερον βα- **Fol. 391 r.** δίζων πλεσιον γενέσθαι, καθὼς τὰς ὁδοὺς ἐπίσταται, ἐν αἷς οἱ 25 πολέμιοι περιπατοῦσι. καὶ μετὰ ἀσφαλείας περιπατεῖτω. ἦνίκα

usque ad duodecim millia equorum, plus minus. Etenim, vestigiis tot iumentorum recens praetergressorum perspicue animadversis, speculatores celerius ad turmarcham reversi cum de hac re renunciant, tum qua via excursionem fecerint. Item turmarcha evestigio celeritate adhibita et de eo ducem certiolem faciat, et de via qua discesserint. Ducem oportet hanc super re cum praefectis, quotquot adsunt, reliquisque peritis viris deliberare. Si suum exercitum satis roboris habere videt ad signa in castra hostium inferenda, ad praelium adversus illos se instruat: si quidem propius absunt pedestres ipsius copiae, seque eo ipso die coniungere cum eo possunt. At si locus, ubi considerunt hostes, munitionem habet, quae propugnaculo illis sit, vel rivum transitu impedito, non oportet certamen cum iis instituire. Contra, si planus est undique, et maxime si die oppugnationis pedites assequi eum possunt, parat se ad dimicandum. At si locus munitionem habet, quemadmodum diximus, pedestres autem copiae absunt, oportet celerius movere ad praedatores hostium opprimendos, praefectumque probum mittere, qui hostium praedatum profectorum vestigiis instet. Ipse cum omnibus copiis obliquo itinere appropinquare citato gradu properet, prout vias cognitatas habet, in quibus hostes ambulant. Id iter magna cum cautione faciat. Dein imminente primo diluculo exploratores dimit-

δὲ τὸ διάφανσμα τῆς ἡμέρας ἐγγίση, ἀποστειλάτω βιγλάτορας εἰς κατασκοπὴν τῶν πολεμίων· καὶ εἰς ὑψηλοὺς βουνούς ἀνερχόμενοι ἀγωνισιάσθωσαν θεάσασθαι αὐτούς. ὁ δὲ στρατηγός, ἡμέρας γενομένης, τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ἀποκρυπτέτω, ἵνα μὴ, τὸν κοριορτὸν αὐτοῦ οἱ πολέμιοι θεασάμενοι, μᾶλλον ἐνεδρευθῆ παρ' αὐτῶν. καταμηνυόμενος δὲ ἢ παρὰ τῶν ἐπακολουθούντων τῷ Κούρσῳ, ἢ παρὰ τῶν εἰς ἐπισκοπὴν καὶ βίγλαν ἀποσταλέντων, ἐν ᾧ τόπῳ ἢ παρατάξις ἐστὶ τῶν πολεμίων ἢ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν ἔχουσα, ὄλλιγους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν ὁ στρατηγός καὶ εἰς ὑψηλὴν σκοπιὰν ἀνερχόμενος, σπενσάτω οἰκείοις ὀφθαλμοῖς τὴν τῶν πολεμίων παρατάξιν θεάσασθαι. ταύτην δὲ θεασάμενος, ἐπὶ καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ αὐτῶν διεσκορήσθη πρὸς λείαν, στοχαζέσθω μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τὸ πλῆθος τῆς παρατάξεως τῶν πολεμίων, καὶ τὴν τοῦ ἰδίου λαοῦ ἰσχύν. καὶ ἐὰν πλείον ἐστὶ τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα τῶν πολεμίων, ὀρμησάτω κατ' αὐτῶν, ὡς ἤδη ἀνωτέρῳ διετυπώσαμεν· καὶ εἰ παράσχη αὐτῷ Θεὸς βοήθειαν, καὶ δυναθῆ τὴν παρατάξιν αὐτῶν τραυματίσαι καὶ καταδιώξαι, μίγα ἔργον καὶ μνήμης ἄξιον ἐπιτελέσει. εἰ δὲ πλῆθος ἐστὶ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν παρατάξει, δέον ἐστὶ σπουδάσαι τὸν στρατηγὸν ἔμπροσθεν γενέσθαι, ἐν οἷς χωροῖς οἱ πολέμιοι τὰς ἐκδρομὰς ἐποιήσαντο, ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν γενόμενον. καὶ τούτων διεσκεδασμένων ἐπιτυγχάνων, καὶ τῇ ἐλασίᾳ ἐκλελυμένων καὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἵππων αὐτῶν, εὐχερῶς τούτους καταγωνίσεται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀναψηλαφῶν αὐτούς ἐν τοῖς χωροῖς· κάκεινους μὲν λόγῳ ἀνδραπόδων καταστήσει, καὶ ὡς

14. ἐστὶ. Sic codd.

tat, qui de hostibus inquirent: hi, collibus editis conscensis, operam dent, ut contemplari eos possint. Ubi illuxit, dux copias suas occultet, ne, excitato earum pulvere, ipse potius in adversariorum insidias incidat. Dein certior factus vel ab his qui praedatores secuti sunt, vel ab illis quos circumspiciendi explorandique causa dimisit, ubi agat illud hostium vexillum, in quo praefectus eorum sit, paucis assumtis dux in excelsam ascendens speculam conetur propriis oculis aciem hostium considerare. Qua perspecta, ubi multitudo eorum se diffuderit praedatum, aestimet cum iis qui una sunt, tum copias in acie hostili stantes, tum suae manus firmitatem. Si suus exercitus amplior est hostili, incitet se in eos, ut iam superius descripsimus: ac si, Deo auxilium praebente, aciem eorum sternere potest et fundere, magnum sane facinus memoriaeque dignum efficiet. Sin ingentes copiae sub signis hostium constiterunt, operam dare debet dux ut ulterius moveat, ad vicos quos adversarii invaserunt, ita ut a tergo eorum existat. Quos si dispersos cursuque cum ipsis tum iumenta fessos deprehendit, nullo negotio eos per totum illum diem occidet, perque vicos indagabit: ipsos numero servorum habebit, in eosque suo arbitrata statuet.

βούλεται τοῖς κατ' αὐτῶν χρήσεται. τοὺς δὲ γεωργοὺς ἐλευθερώσει τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ εἴ τι ἂν ἔτυχον τῶν αὐτῶν λαβεῖν. εἰ δὲ γε καὶ φούλκῳ συναντήσῃ τῷ εἰς φυλακὴν ἐπακολουθοῦντι τῶν ἔξελαιυνόντων, παρασκευασθῆτω πρὸς τὸν κατὰ τοῦ φούλκου πόλεμον, καθὼς ἔμπροσθεν ἐξεθέμεθα, καὶ Θεοῦ συνεργίᾳ τῆς κατ' αὐτῶν μάχης κρατήσῃ. εἰ δὲ τοῖς ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ παραμεῖναι σταλεῖσι τοῖς πολεμίοις ἐναντία ἀπηντήκασιν συναντήματα, διὰ τὸ μήπω προκαταλαβεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰς τοὺς τόπους γενέσθαι, ἐν οἷς τὸ φωσσάτον βλέπειν ἠδύναντο, καὶ τὰς φωνὰς **B** 10 αὐτῶν ἐνωτίζεσθαι· καὶ τὸ κοῦρσον αὐτῶν προεξῆλθεν, ὡς ἔφημεν, πρὶν τὴν περὶ τούτου ἀκριβῆ λαβεῖν αὐτοὺς τῆς ἀληθείας κατάληψιν· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου συναντήματος βραδύναι καὶ χρονίσαι συνέβη τὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀποστελλομένην βεβαίαν ἀπαγγελίαν τοῦ πράγματος, καὶ τὸ πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀπο- **15** στελλόμενον μανδάτον· εἰ μὲν πρὸς ὥραν ἐννάτην τῆς νυκτὸς καὶ ἐπέκεινα καταμνησθῆ ὁ στρατηγὸς περὶ τούτου, καὶ ὄρῃ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ, ἐπεὶ καὶ τὸ κοῦρσον τῶν πολεμίων ἔτι τῆς ἡμέρας ἐπικρατούσης τὴν κίνησιν ἐποίησατο, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πόρῳ που γενέσθαι ἔμελλε, καὶ οὐ δυνατόν, τούτους **C** 20 διεσκαδασμένους καταλαβεῖν· χρῆ αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου ἐδρεπισθῆναι πόλεμον. καὶ εἰ μὲν διημερεῦσαι βουληθῶ—**Fol. 392 r.** σιν ἐν ᾧ ἀλλίζονται τόπω, παρασκευασθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν κατ' αὐτῶν μάχην, καθὼς ἀνωτέρω τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου πόλεμον γενέσθαι ἐξεθέμεθα. ἀλλ' οὐκ ἂν διημερεύουσιν ἐν αὐτῷ τῷ

6. ἐξεθέμεθα. Vid. supra 131. D.

Rusticos, et quicquid ex eorum bonis rapere iam potuerunt, a servitute vindicabit. Si autem in fulcum incidit, quod excursorum tuendorum causa subsequitur, ad illud adoriendum se paret, quemadmodum superius exposuimus, et, Deo obscurante, praelio facto superabit. At si illis, qui ea nocte speculatum hostes missi sunt, adversa quaedam acciderunt, ut non potuerint hos praevertere, locumque occupare, unde et videre castra et audire voces adversariorum licuisset: ideoque praedatores profecti sunt, sicut diximus, priusquam de illis certam veramque notionem capere potuerunt: unde accidit, ut explorati super hac re nuncii, ad ducem afferendi, mandatumque, quod transmitti ad eum debet, diutius morentur: si modo circa horam nonam noctis vel etiam serius dux de eruptione certior fit, videtque angustias temporis, et praedatores hostium, de die profectos, itinere noctu non intermisso procul esse debere, fierique non posse, ut dispersos illos deprehendat: expedit oppugnationem castrorum instruere. Ac si in loco, ubi considerunt, permanere totam diem volunt, comparet se ad configendum, quemadmodum superius de oppugnatione castrorum instituenda exposuimus. Tametsi non pasedebunt eo loco, quod

χώρῳ, δια το κατεπέλειεσθαι ταῖς ἰππικαῖς αὐτῶν δυνάμεισι ταῖς εἰς λείαν ἐκδραμεύσαις τάχιον ἐνωθῆναι. καὶ ὁδοιπορούντων αὐτῶν ἐπιτυγχάνων ὁ στρατηγός, προθύμως εἰς τὸν κατ' αὐτῶν ὁρηματώω πόλεμον, καθῶς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ φωσσάτου διακεχωρισμένου τοῦ κούρσου προειρήκαμεν. καὶ πάντα ἐπι- 5
μελώς ποιῶντος τοῦ στρατηγοῦ κατὰ τὴν προτέραν διάταξιν, τὴν τοῦ Θεοῦ ἔχων βοήθειαν καὶ τῆς ἁγίας καὶ παναχράντου μητρὸς αὐτοῦ καὶ Θεοτόκου, μεγάλην καὶ ἀξιώλογον δουλείαν ἐπιτελέσει.

D

ΚΕΦ. ιβ'. Περὶ ἀσφαλείας.

Δεῖ οὖν σέ, ὦ στρατηγέ, πῦσαν ἀσφάλειαν καὶ φυλακὴν 10
ἔχειν, τοῦ μὴ αἰφνιδιασμὸν ὑποστῆναι, καὶ ἀδοκῆτως τοὺς πολεμίους κατὰ σοῦ τὴν ἔφοδον ἐργάσασθαι. ἔξεις δὲ τὴν φυλακὴν καὶ ἀσφάλειαν, εἴγε καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀποστέλλονται παρὰ σοῦ οἱ ὀφείλοντες παραμένειν τῷ τῶν πολεμίων φωσσάτω, ἐν ᾧ 15
τόπω ἀλλίονται. ἐκείνων γὰρ διὰ σπουδῆς τιθεμένων καὶ πᾶ-

P. 145

σαν μηχανὴν καταβαλλομένων, ἀδοκῆτως σοι ἐντυχεῖν, τοῦ καταγωνισασθαι σε, εἰς βλάβην μὲν καὶ ἀπώλειαν τοῦ χριστιανώμου λαοῦ, καὶ ἀδοξίαν τῶν κραταιοτάτων Ῥωμαίων· εἰς ἔπαρ-

Fol. 392 v.

Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· συμβαίνει γὰρ κατασχεθῆναι παρ' αὐ- 20
τοῖς δεσμώταις τῶν ἡμετέρων, ἢ καὶ αὐτομόλους γενέσθαι, καὶ παρ' αὐτῶν μαθεῖν, ἐν ποίῳ τόπῳ ἀλλίη. Ἔν οὖν μὴ νυκτὸς

5. κούρσου. Vid. supra 132. B.

properabunt cum equestribus copiis praedatum egressis celerius coniungi. Ita si illos iter facientes deprehendit dux, alacriter ad manum conserendam se invehat, sicut in capite de itinere exercitus, quando a praedatoribus se iunctum est, praescripsimus. Quae si omnia diligenter dux egerit modo ante dicto, auxilium habens ex Deo sanctaque et immaculata matre eius Deipara, magnum ac memorabile facinus efficiet.

CAP. XV. De cautione.

Quapropter te, o dux, oportet vigilantiam cautionemque omnem adhibere, ne subitam vim patiare, neve de improviso in te hostes impressionem faciant. Tutum autem tectumque te praestabis, si singulis diebus mittuntur a te qui exercitum hostium speculentur, eo loco ubi conserderit. Diligentiam enim adhibent omnemque rationem ineunt, quemadmodum nec opinato tibi superveniant, teque opprimant, ad calamitatem et internecionem populi christiani, ignominiam bellipotentium Romanorum, elationem autem atque iactationem arrogantium filiorum Agar, inficiatorum Christi Dei nostri: etenim usu venit, ut quidam de nostris captivi fiant, aut transfugiant, unde doceantur, quo loco tendas. Igitur ne noctu assumpto equitata

τὰς ἱππικὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀνελόμενοι ἐξελάσσωσι καταλαβεῖν σε, καὶ ἀδοκῆτως ἐπιπέσωσι· διὰ ταῦτα δέον τοὺς παραμένοντας, ἥντεκα τῆς ταραχῆς τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων αἰσθῶνται πρὸς κί-
 νησιν, εὐθέως τάχει πολλῶ καταμηρνύσαι, ὅτι τε ὁ λαὸς διατα-
 5 **Β**ράχθῃ πρὸς κίνημα· πύλιν δὲ ἀποκινούντων, δι' οἷας ἂν ὁδοῦ
 τὴν πορείαν ποιῶνται· καὶ αὐθις καταμηρνύειν, ὅ,τι τε πλήθος
 λαοῦ ἀπεκίνησαν, καὶ ἦν ὁδὸν πορεύονται, εἴτε ἅπαντες σὺν τῷ
 πεζικῶ, εἴτε οἱ ἱππεῖς μόνοι. ὁ δὲ στρατηγὸς μὴ θαρσύνετω μόνον
 εἰς τὰ ἐρχόμενα πρὸς αὐτὸν μανδᾶτα τῶν παραμενόντων τοῖς
 10 **πολεμίοις**, ἀλλὰ καὶ βίγλας ἐχέτω διπλῆς, ἐξώβιγλα καὶ ἐσωβί-
 γλα, ἔστιν ὅτε καὶ τριπλῆς· καὶ ἐν νυκτὶ μὲν τὰς ὁδοὺς φυλάττειν,
 καὶ ἐν οἷς τόποις διύβασιν ὑφορεῖται πολεμίων· ἐν ἡμέρᾳ
 δὲ, μὴ μόνον τὰς ὁδοὺς φυλάττειν τοὺς βιγλάτορας, ἀλλὰ καὶ **Ο**
 εἰς τόπους ἀνέρχεσθαι ὑψηλοτάτους· πρὸς τὸ δύννασθαι αὐτοὺς
 15 **εὐχερῶς** ὄρῃν μὴ μόνον καπνοὺς καὶ κοριορτοὺς, ἀλλὰ καὶ λαοὺς
 τῶν πολεμίων, εἴπερ ἔρχονται. πλείονας δὲ εἶναι τὰς βίγλας
 ἔφημεν, διὰ τὸ, εἴ ποτε συμβῆ τὴν πρώτην ὑπὸ τῶν πολεμίων
 ἄλῶναι, ἢ μετ' ἐκείνην, τοὺς πολεμίους θεωροῦσα, τῷ στρα-
 τηγῷ τὴν τῶν ἐχθρῶν καταμηρνῆ ἔλευσιν. καὶ δις δὲ ἐν νυκτὶ
 20 **μεταπληκεῖν** δεῖ τὸν στρατηγὸν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὡσαύτως. καὶ
 μεταπληκεῖν μὲν τοὺς βιγλάτορας μετ' αὐτοῦ λαμβανέτω· κα-
 ταλιμπανέτω δὲ ἐν ᾧ τόπῳ ἠῶλλετο ἔξ ἄνδρας ἢ ὀκτὼ, τοὺς
 ὑποδοχαρίους καλουμένους, μετὰ καὶ τινος ἄρχοντος τῶν χρησί-
 25 **μων**· ἵνα οἱ πεμπόμενοι παρὰ τῶν παραμενόντων τοῖς ἐχθροῖς **D**
 μανδᾶτα φέροντες, προσερχόμενοι, δι' αὐτῶν τῷ στρατηγῷ

Stationes
exteriorea et
interiores.

Fol. 393 r.

moveant ad te invadendum, teque improvise opprimant: idcirco oportet speculatores, simul ac fremitum prefecturae multitudinis apud hostes audiant, confestum propeatione magna renunciare, coriri copias ad abitum: deinde, postquam egressi sint, qua via iter faciant: denique illud quoque declarare, quantae copiae exierint, qua parte, utrum universi cum peditatu, an equites soli. Neque tamen dux solis significationibus a speculatoribus factis fidem debet tribuere, sed stationes quoque habeat duplices, exteriores et interiores, aliquando etiam triplices: noctu, ut vias et loca custodiant, qua hostes erupturos suspicatur: interdiu, ut excubitores non solum itinera observent, sed etiam in loca editissima evadant, unde fumos et pulveres, tum etiam globos hostium, si qui veniant, videre nullo negotio possint. Plures autem esse debere excubias ideo diximus, ut, si quando prior ab adversariis intercepta sit, tamen quae citra stet, hostes conspicata, eorum adventum renunciare duci possit. Stationem bis qualibet nocte mutare debet dux, et toties quovis die. Qua in migratione excubitores secum transducant in loco autem, unde movit, relinquat sex aut octo milites: quos hypodocharios vocamus, cum aliquo bono praefecto: ut missi a speculatoribus nuntii, si advenerint, per hos ad ducem perducantur. Ipse dux, quo in loco

ἀποκομίζονται ἐν ᾧ δὲ πάλιν τόπῳ ὁ στρατηγὸς ἀπληκεύσει, τὰ ἔξωβίγλα ἀποστελλέτω. ἔστωσαν δὲ ἀνὰ τέσσαρες ἄνδρες ἐν ἑκάστῳ σταδίῳ· ἴνα, τῶν δύο καθευδόντων τυκτὸς, οἱ δύο γρηγορῶσιν.

P. 146

ΚΕΦ. ιε'. Περὶ διαχωρισμοῦ τοῦ τούλδου.

Δεῖ οὖν σε, ὦ στρατηγέ, καὶ τοῦτο παραφυλάττειν, καὶ 5 ἤνικα πλησιάζει μείλλης τοῖς πολεμίοις, τὸ τούλδον ἀπὸ σοῦ διαχωρίζειν καὶ ἀποστέλλειν μήκοθεν, ἐν ἄχυρῳ τόπῳ ἢ ἐν κίστρῳ, ἄνδρα τινὰ τῶν χρησίμων καὶ ἐμπείρων ἐπιστῶν, προνοεῖσθαι αὐτοῦ· καὶ ἵππεῖς μαχίμων ἀνδρῶν ὀλίγους τινὰς παρέχειν τῷ ἄρχοντι τοῦ τούλδου, ὅπως δι' αὐτῶν αἱ βίγλαι κρατῶνται εἰς 10 Βφυλακὴν τοῦ τούλδου. ἤνικα δὲ πάλιν ἐν χρεῖα τούτου γένηται, καταμηνύειν τῷ ἐμπειστευμένῳ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ἄρχοντι, ἔλθειν ἐν ᾧ τόπῳ διωρίσθῃ τοῦ ἐνωθῆναι σοι. τοῦ μέντοι τούλδου ἀπὸ σοῦ διαχωριζομένου, ἀναλαμβάνειν σε δεῖ ἐπισιτισμὸν τοῦ λαοῦ καὶ ταγὰς τῶν ἵππων, δύο ἡμερῶν ἢ τριῶν, βασταίσο- 15

Sagmæ s. sagmosellin.
Vid. Ducang.
Gloss. II.
1318. C.

μένας εἰς ταχεῖς ἡμιόνους, ἢ καὶ ἵππους ἐν τοῖς σαγμοσελλίοις. ἤνικα δὲ μείλλης κοῦρσῳ τῶν πολεμίων ἀκολουθῆσαι τυκτὸς, ἵπαν τὸ μάχιμον στρατεύμα τεθωρακισμένον ἔστω, ἑκάστου τὸ ἐπι- τήδειον πρὸς τὸ πολεμεῖν ὄπλον ἐν χερσὶν ἔχοντος. ἀλλὰ καὶ τὸ Κλεγόμενον σάκα ὀπισθεν ἔχε, ἐπακολουθοῦν σοι. καὶ εἰ μὲν διὰ 20

Fol. 893 v. δυσβάτων τόπων ἢ πορείᾳ τῶν πολεμίων γένηται, δεόν ἰδίως ἐν ἑκαστῷ θέμα, ἢ καὶ τάγμα, εἰ πάρεσιν, ὁδοιπορεῖν· ὁ μὲν

denuo considet, inde rursus stationes exteriores dimittat. Sint autem in qualibet statione milites quaterni: ut, binis noctu dormientibus, bini vigilare queant.

CAP. XVI. De submovendis impedimentis.

Illud quoque, o dux, observare te oportet, ut, quando propius accedere ad hostes velis, impedimenta ab te remota longius amandes, in communium locum vel oppidum, tradita illorum cura viro probo ac perito: cui item equites valentes aliquot attribuedi sunt, per quos excubiæ impedimentorum custodiendorum causa fiant. Si denuo tibi opus est, manda præfecto, cui est illorum cura credita, ut moveat in locum, ubi se tecum coniungere iussus est. Ita autem ablegans impedimenta, debes tecum sumere cibaria militum et pabula iumentorum, in duos dies vel tres, quæ vel a mulis velocibus vehantur, vel etiam supra equos in sagmis. At quando prædatores hostium insequi noctu velis, omnes milites, quotquot idoneos ad pugandum habes, loricati esse debent, et telum ad præliandum aptum unusquisque in manibus teneat. Habe etiam globum, quem saca vocamus, a tergo subsequentem. Si per loca impedita hostes iter faciunt, debent singuli numeri, atque vexilla, si qua adsunt, se-

στρατηγὸς ἔμπροσθεν, ἐπόμενος τῷ τουρμάρχη τῷ ἀκολου-
 θούντι τοῖς πολεμοῖς κατὰ πολὺ πόρρω· εἴθ' οὕτως καὶ τὰ λοι-
 πὰ, εἴτε θέματα εἰὲν εἴτε τάγματα, καθὲν τῷ ἑτέρῳ ἐπεφόμε-
 νον· διὰ τὸ καὶ καλῶς ὁδοιπορεῖν ἐν νυκτί, καὶ ἄνευ κραυγῆς
 5 καὶ θορύβων. τῷ δὲ τουρμάρχη, τῷ ἐπακολουθούντι τῷ κούρ-
 σω, παραγγεῖλαι καὶ ἐξασφαλίσασθαι, ἀκριβείαν ἔχειν ὑπερβάλ-
 λουσαν καὶ ἐγγήγορσιν, μὴ ποτε οἱ πολέμιοι αἰσθόμενοι ἐπακο-
 λουθεῖσθαι αὐτοὺς παρὰ σοῦ, διαχωρίσωσι μὲν τοὺς ἐκλεκτοὺς D
 αὐτῶν μαχιμους τοὺς πλείονας τοῦ ἕπ' αὐτὸν λαοῦ, καὶ ἀπο-
 10 κρύψωσιν εἰς λόγους, καὶ ἀδοκῆτως κατὰ σοῦ ἐπίθωνται· ἐπει-
 δὴ τοιαύτην ἐνέδραν παρὰ τῶν Ταρσιτιῶν ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις
 γενομένην εἶδομεν. τοῦ γὰρ στρατηγοῦ τότε θεωμένου κονιορτοῦς
 τῶν εἰς λείαν ἐξελαυνόντων, οὐκ ἐν ἀληθεία, ἀλλ' ἐν σχήματι
 κούρσου, ὀλίγων καὶ τούτων εὐτελεστέρων, καὶ κατ' αὐτῶν
 15 ἐπελθεῖν ἐπειγομένου, καὶ τοῦ τουρμάρχου τοῦ ἐπακολουθούντος
 τῷ κούρσω καταμελήσαντος, καὶ μὴ τοὺς λόγους καλῶς ἐρευνή-
 σαντος, ἀδοκῆτως τῷ ἐγκρύμματι περιπέτωκε. καὶ ἵνα μὴ τοι- P. 147
 οῦτον γένηται, δεῖ σε, ὦ στρατηγέ, πολλὴν τὴν ὑσφάλειαν
 ποιῆσθαι, καὶ ἐρευνᾶν τοὺς κολίους τῶν τόπων καὶ ἀποκρύφων,
 20 διὰ καθυλαρίων ἵππους ἐχόντων ταχεῖς καὶ ἀκριβῆ εἶδησιν τῶν
 τόπων· καὶ περὶ τὸ διάφανσμα διχῆ διελεῖν τὸ στράτευμα, εἴγε
 εἰς πλῆθος ἐστί, καὶ εἰς τρεῖς ἀριθμεῖται χιλιάδας· καὶ τοὺς μὲν
 παραῖππαράτους καὶ τὰς ταγὰς τῶν ἵππων ἐπιφερομένους μὴ-
 κοθεν ἀποστέλλειν ἐν ὄχρῳ τόπῳ. τὰς δὲ παρατάξεις οὕτως δεῖ

11. χωρίοις. Fort. χρόνοις. 19. Fort. ἀποκρύφους. 22. χι-
 λιάδας. Cod. B. μυριάδας. Sed infra 148. A. is quoque χιλιάδας.

paratim ambulare: primo dux, qui ipse tamen turmarcham hostes specu-
 lantem longo intervallo subsequatur: dein reliqua, sive numeri sint sive
 vexilla, unum post unum: ut ordinatim procedant noctu, absque clamore
 ac strepitu. Turmarchae, qui praedatores insequitur, praescribere debes
 ut diligenciam atque vigilantiam summam adhibeat, ne hos-
 tes, certiores facti te insequi, delectos fortesque milites numeroque ma-
 num turmarchae superantes a se seiunctos latebris occultant, teque nec opi-
 nato adoriantur: cuiusmodi insidias a Tarsensibus superius factas vidimus.
 Tunc enim dux conspiciat pulverem eorum, qui non vere, sed simulata
 incursione, praedandi causa exierant, pauci illi quidem et infirmi, cum ad
 illos invadendos properaret, turmarcha autem hostes insequens, negligentius
 re gesta, latebras parum curiose scrutaretur, in eorum insidias imprudens
 incidit. Igitur eiusmodi res ut ne fiat, oportet te, o dux, multam cautio-
 nem adhibere, locorumque et latebrarum recessus perscrutari, per equites
 velocibus equis vectos et locorum accurate peritos: porro prima luce exer-
 citum, si magnus est, usque ad ter mille numero, bifariam dividere: equi-
 sones, et qui pabula iumentorum portant, procul in communium locum
 amandare. Acies, ob insperatas hostium insidias, instruere oportet in

Tarsensia
 qua ratione
 bellum ge-
 rant.

Fol. 394 r. παρασκευάσαι, διὰ τὰς τῶν πολεμίων ἀδοκίτους ἐνέδρας. καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐχέτω ἀρχηγὸν τῶν ἀξιολογωτέρων στρατηγῶν, καὶ τὸ τρίτον μέρος τοῦ ὑπὸ σέ λαοῦ, καὶ ὄπισθεν μὲν τοῦ τουρμάρχου ὁδοιπορεῖτω. σὺ δὲ μετὰ τῆς μεγάλης παρατάξεως ἐπακούσαι. **Saca.** λούθει τῇ πρώτῃ, ἔχων καὶ τὸ σῦκα ὄπισθέν σου μετ' ὀλίγων 5 ἐπιπέων ἐπακολουθοῦν· ἵνα, εἰ συμβῆ κατὰ σοῦ ἐνεδρεῦσαι τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς πλείονας αὐτῶν μαχιμους ἄνδρας εἰς λόχους καταστήσῃς, καὶ ἐπελθεῖν τῶ αὐτοῖς ἐπακολουθοῦντι τουρμάρχη, δέξῃται τοῦτον ἐπιβοηθοῦσα ἡ πρώτη καὶ ἔμπροσθέν σου περιπατοῦσα παράταξις. εἶτα πολέμου μετ' αὐτῆς συρράγνεντος, καὶ τῶν 10 πολεμίων διασκορπιζομένων ἐν τῇ μάχῃ καὶ τὴν τάξιν λόντων, **Cεδρών** αὐτοὺς δισκοδασμένους ὑπερισχύσεις αὐτῶν. τῶν δὲ πολεμίων πρὸς τὴν τοιαύτην ἐνέδραν μὴ παρασκευασθέντων, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐκδραμεῖν καὶ τὰς χώρας ληϊσασθαι κατεπειγομένων, χρὴ πρὸ τοῦ διανγῶσαι τὰς τάξεις τοῦ ὑπὸ σέ στρατεύματος εἰς τόπους 15 ἀποκρύψαι, πρὸς τὸ μὴ τοῖς πολεμοῖς φωραθῆναι, καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐγκύμμασι καρτεροῦσαι ἕχρι τρίτης ὥρας ἢ καὶ τετάρτης τῆς ἡμέρας, ἕως ἂν οἱ πολέμοι πρὸς λείαν ἐξελάσσωσι· καὶ τούτων πόρῳ γινομένων τῆς τοῦ Ἀμηρῶ παρατάξεως, μετ' ὀλίγων ἀνδρῶν καταλιπανομένης, καὶ μὴ πλήθος ἔχουσης λαοῦ, 20 **D**καὶ αὐτῆς ἐπελθεῖν. καὶ τρεῖς μὲν ἔμπροσθεν παρατάξεις ἀποστελεῖαι ἰσομετώπους, προσβαλεῖν πόλεμον· σὲ δὲ μεθ' ἑτέρων τριῶν ἢ καὶ τεσσάρων παρατάξεων, ταῖς πρώταις ἐπόμενον, πλη- **Fol. 394 v.** σίον ἐπακολουθεῖν, καὶ ἠνίκαι αἱ πρώται παρατάξεις τῆς ἐκ χειρῶν μάχης ἄρξωνται, καθὼς ὀρεῖ τοὺς οἰκείους ἀγωνιζομένους, 25

15. εἰς τόπους. Videtur hic excidiisse adiectivum.

hunc modum. Prior praefectum habeat unum de ducibus praestantioribus et tertiam partem copiarum tuarum: haec a tergo turmarchae iter faciat. Tu cum acie maiori pone priorem incedens, habe item saca tuam a tergo, quod te cum paucis equitibus sequatur: ut si accidit, hostes structis tibi insidiis plerosque suos fortes milites in latebris collocasse, turmarchamque se sequentem invasisse, prior acies, quae ante te ambulat, subveniat eumque excipiat. Praelio cum illa commisso, quando hostes dimicando disiecti ordines ruperint, tu dissipatos nactus funditus vinces. Si hostes non se parant ad eiusmodi insidias, sed ad excursionem agrorumque populationem properant, debes ante lucem turmas tui exercitus in eiusmodi locis occultare, ubi ab hostibus animadverti nequeant, atque in his latebris persistere usque ad tertiam vel quartam diei horam, donec hostes praedatum dilapsi sint: his longius a signis Amirae digressis, ita ut paucis militibus relictis infrequentia armatis sint, ea invade, tresque acies exaequata fronte praemitte, quae pugnam capessant: tu cum alteris tribus vel quatuor aciebus priores sequens propius succede. Priores acies postquam manus contulerunt, perinde ut tuos praeliantes videbis, ita auxilia subministra. Ac pri-

οὕτω καὶ βοήθειαν παρέχειν. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐνθεν κἀκει-
 θεν συνεπομένας παρατάξεις προαποστείλαι, τοῖς πολεμοῖς συν-
 αρθῆναι, καὶ ἐκ τῶν ἄκρων, εἰ δυνατόν, καὶ ἐκ πλαγίου προσ-
 βαλεῖν, καὶ ἐκ χειρὸς μάχεσθαι· εἶτα καὶ σὲ αὐτὸν, εἰ χρῆ, συμ-
 βαλεῖν, εἴπερ ἄρα μὴ ἐπικρατέστερος ὁ ὑπὸ σέ λαὸς γέγονεν. ἀλλὰ P. 148
 μετ' ἄλλου λαοῦ, ὡς ἔφημεν, τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῦ κα-
 ταλιμπανομένης, οὐ δυνήσεται ἀντισχεῖν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας
 τὸ ὑπὸ σέ ἀριθμούμενον στράτευμα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς ἡ πεῖ-
 ρα διδάσκει, ἐκτίθεμεν· σὲ δὲ πρὸς τὴν κατεπείγουσαν τοῦ και-
 10 ροῦ χρεῖαν τε καὶ περίστασιν διατεθῆναι δεῖ. οὐ γὰρ ἡ παράδο-
 σις δίδωσιν, ἀλλ' ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ ἐνισχύσει βοήθεια, ἡ τοῦ πο-
 λέμου ἔκβασις ἐπακολουθεῖ. εἰ δὲ μετὰ μόνου τοῦ ἰδίου θύματος
 ὑπάρχεις, ὧ στρατηγέ, καὶ ὄλιγον ἐστὶ τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα,
 καὶ ὡσαύτως δεῖ σε μετ' ἀσφαλείας πόρρω τὴν τοῦ κούρσου τῶν B
 15 πολεμίων ἀκολουθήσθαι ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ μὴ παρ' αὐτῶν ἐπι-
 γνησθῆναι, καὶ κατὰ μόνων τῶν εἰς τὰ χωρῖα ἐξελανόντων καὶ
 διασκορπιζομένων τὴν ἐπίθεσιν ποιεῖσθαι, ὡς ἀνωτέρω δεδή-
 λωται.

ΚΕΦ. ιζ'. Περὶ τῶν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπιτερομένων πολεμίων τὰς
 χώρας ἡμῶν, καὶ τῆς μετὰ ἐγκρημμάτων παρασκευῆς.

Εἰ δέ γε τὸ τῶν πολεμίων ἅπαν, ἱππέων τε καὶ πεζῶν,
 20 ἄθροισμα μετὰ μεγάλῃς καὶ βυρείας δυνάμεως τὰς ἡμῶν χώρας C
 ἐξεληθὸν ἐπιτρέχει τε καὶ ληΐζεται, καὶ ἐμβαθύνει τε καὶ διερεν- Fol. 395 r.
 νῆσασθαι ταύτας διαμελετῶ· εἰ τύχη δέ, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν κατὰ

no quidem acies utrumque tuum latus tegentes praemitte, ut hostibus si-
 gna inferant, e locisque superioribus, si fieri potest, et ex obliquo irruen-
 tes manus conserant: deinde tu ipse, si necesse sit, incurre, si quidem
 non superiores fiunt tuae copiae. Tametsi pauci armati, qui, quemadmo-
 dum diximus, sub signis Amirae relinquuntur, tuo exercitui, ad ter mille
 hominum numero, aegre resistere poterunt. Nos haec, ut usus docet,
 exponimus: tu ut urgens necessitas et tempus flagitat, sic gerere rem de-
 bes. Illa enim non doctrina tradit, sed prout divinum auxilium te corro-
 borabit, ita armorum exitus subsequetur. Si solos tuae provinciae mil-
 lites, o dux, manumque exigua sub signis habes, nihilominus debes praedatores
 hostium cum cautione, ne ab illis animadvertare, e longinquo con-
 sequi inque eos solos, qui egressi in vicis dissipantur, impetum facere,
 quemadmodum superius declaratum est.

CAP. XVII. De hostibus cum ingentibus copiis provincias nostras invadentibus,
 et de ratione per insidias bellandi.

Quod si aliquando omnis hostium equestris atque pedestris vis cum
 maximis immanibusque copiis provincias nostras ingressa pervadit et po-
 pulatur, penitusque penetrare eas ac perescrutiari constituit: accidit autem,

τὸν αὐτὸν καιρὸν στράτευμα ἐπισυνηγμένον εἶναι, καὶ τὴν τοῦ-
 Saraceno- του παρουσίαν ἀκοντισθῶσιν οἱ πολέμοι, ἀσφάλειαν μὲν πολλήν
 rum vigilan- τοῦ ἰδίου λαοῦ ποιῶνται, μὴ ἐϋντές τινας, φυλακῆς ἄνευ, ἐν
 tia. τοῖς χωρίοις διασκοπεῖσθαι. ἐνέδρας δὲ μᾶλλον κατὰ τοῦ ἡμε-
 τέρου λαοῦ ἐξεργάζεσθαι μηχανῶνται, καὶ καταλαβεῖν αὐτοὺς 5
 ἀδοκῆτως σπεύδουσι, διῶξαι τε, καὶ καταγωνίσασθαι. ὀφεί-
 λεις δὲ καὶ αὐτοὺς πᾶσαν ἀσφάλειαν ἐπιδεικνύσθαι, τοῦ μὴ ἀδο-
 κῆτως ἐφρεθῆναι παρ' αὐτῶν, ἀντιμηχανήσασθαι δὲ μᾶλλον
 πρὸς τὸ αὐτοὺς τροπώσασθαι, καὶ γενναῖόν τι καὶ ἀξιόλογον ἐρ-
 γάσασθαι. καὶ αὐτῶν τραυματιζομένων παρὰ σοῦ, οὐδαμῶς 10
 ἐγχερόμενοι τὰς ἡμετέρας χώρας ληϊζόμενοι. χρεῶν οὖν ἐστὶ
 σοι, διασκοπῆσαι χωρῖα ἐπιτήδεια, ἐν οἷς οἱ ἐκτρέχοντες τῶν
 πολεμίων εἰσέρχονται, τροφῶν καὶ λαφύρων ἀναψηλαφήσεως
 ἕνεκα· καὶ λόχον ἐν αὐτοῖς ἵππικὸν καταστήσαι, τὸν κατ' αὐτῶν
 ἐπιθέσθαι μέλλοντα. ἔστωσαν δὲ οἱ ἵππεις οἱ εἰς τὸν λόχον ἀπο- 15
 στελλόμενοι τῶν διακοσίων ἐπέκεινα, ἀρχηγὸν ἔχοντες ἀνδρεῖον,
 P. 149 καὶ πάνν εἰς τὰς τοιαύτας ἐνέδρας ἐμπειρότατον. ὁ δὲ τοῦ ὅλου
 στρατεύματος ἀρχηγός, ἕξ ἢ πέντε χιλιάδας ἵππεων ἔχων πολε-
 μιστὰς καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, οὐ πλείων ἐν χρεῖα γενή-
 σεται. ταύτας τοίνυν διχῆ διελὼν τοὺς μὲν δισχιλίους ἐμπρο- 20
 σθεν εἰς ἐπιτήθειον λόχον καταστήσάτω· ἐν ᾧ καὶ σκοπιὰ ἐστὶν
 ἐψηλῆ, ἀπόβλεψιν ἔχουσα, τοῦ μήκοθεν τοὺς διωκομένους τοῦ
 Fol. 395 v. λαοῦ αὐτοῦ καὶ διώκοντας ὁρᾶν. ὀπισθεν δὲ τῶν δισχιλίων τοὺς
 τρισχιλίους, καὶ πεζὸν στράτευμα σὺν αὐτοῖς ἐν ἀποκρῦφῳ
 τόπῳ εἰς ἐνέδραν καταστήσαι δεῖ, τοῦ τόπου ὀχυρότητα ἔχον- 25

ut eodem tempore in unum locum Romanae copiae contractae sint, easque
 prope esse hostes audiant: magnopere suo exercitui cavent, neque quem-
 quam permittunt sine praesidio per vicos dissipari. Quinetiam id molin-
 tur, ut insidias nostris copiis struant, easque ex insperato deprehendere,
 fundere, considere student. Tum vero tu quoque magnam vigilantiam
 praestare debes, ne ex improvise ab illis deprehendere, potiusque contra
 comminisci aliquid, quo et fundas illos, et dignum viro atque illustre fac-
 cinus efficias. Nam, ubi semel cladem ab te acceperunt, praedis agen-
 dis in finibus nostris non immorabuntur. Itaque convenit, te loca oppor-
 tuna dispicere, quo excursiones hostium cibariorum praedandique spe intreat:
 iisque locis equites in insidiis locare, qui illos adoriantur. Sint autem equi-
 tes, qui in insidiis sic mittantur, supra ducentos, cum praefecto strenuo,
 eiusmodi insidiarum plane peritissimo. Et universi exercitus dux, modo ut
 sex aut quinquē millia equitum bonorum habeat, et Dei auxilium, plurium
 non indigebit. Nam his bifariam divisus bis mille praemissos in latibulo
 opportuno constituat, ubi sit specula edita, prospectum habens, ut ex lon-
 ginquo milites eius agitanti insequentesque conspici possint. A tergo horum
 duorum millium altera tria millia, et pediatam cum illis, dispo in insi-
 diis oportet, abstruso munimentumque habente loco: cui si casu castellum

τοσ· εἰ τύχη δὲ καὶ κάστρον πλησίον, ἔξει κάκεινο εἰς βοήθειαν. Dux ne pri-
 μὴ σκοπεῖται δὲ ὁ στρατηγὸς, μηδὲ κατὰ νοῦν τοῦτο ἔχεται, ἐὰν ^{mus aufugiat}
 πληθῆη πολεμίων ἐπιτεθῶσιν αὐτῷ καὶ σφοδρὸς γένηται πόλεμος, B ^{e praelio.}
 ἔνδοθεν τοῦ κάστρου γενέσθαι, πρὸ τοῦ τὸν ἴδιον περισῶσαι
 5 λαόν. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀδοξίαν καὶ καταφρόνησιν, ἀλλὰ καὶ
 βλάβην ἐπάγει, καὶ τῆς χώρας ἀφανισμόν καὶ πανολεθρίαν.
 ἀλλ' ἔξωθεν ἐν τοῖς ὀχυράμασι τοῖς πλησίον τοῦ κάστρου μετὰ
 τοῦ περικουῦ στρατεύματος ἰσχυρῶς ἀντιμαχέσθω, ἀνάγκη περι-
 πεσῶν· ὅτε πολλὴν ἐκ τοῦ τόπου ἔχων βοήθειαν, καὶ τὸν τοῦ
 10 κάστρου πᾶσον λαόν εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ. ὁ οὖν ἀρχηγὸς τῶν
 τριακοσίων, τῶν εἰς φυλακὴν τῶν χωρίων ἀποσταλέντων, εἰς
 περιωπὴν ἰστάμενος καὶ ὄρων τοὺς πολεμίους ἐν τοῖς χωρίοις εἰσ- C
 ερχομένους, ἤνικα τῶν ἵππων ἀποβίντες τὰς οἰκίας τῶν χωρίων
 ἀναψηλαφῶσιν, ἑκατὸν καὶ μικρόν τι πλεόν ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν
 15 τριακοσίων διαχωρίσας ἀποστειλᾷτω, διορισάμενος αὐτοῖς ὁξέως
 κατὰ τῶν πολεμίων ἐπιθέσθαι. πλείονες δὲ ἔστωσαν οἱ ἀποστέλ-
 λόμενοι τῶν εἰς τὰ χωρία εἰσερχομένων πολεμίων. καὶ κατ' αὐ-
 τῶν οὕτως ἐπιθέμενοι χάριτι Χριστοῦ πολλοὺς καὶ ἀνελοῦσι, καὶ
 δεσμώτας λήψονται. οἱ δὲ περιττεύοντες τοῦ λαοῦ ἡμῶν, ὅσοι
 20 τῶν πολεμίων τῶν ἰδίων ἵππων ἐπιβῆναι δυνήθῳσι καὶ φηγῆ ^{Fol. 396 r.}
 σονται, ἐπιμελῶς τούτους διώξουσιν, ἕως ἂν παρὰ τῶν φυλά-
 κων τῶν πολεμίων, τῶν ἰσταμένων εἰς φυλακὴν τῶν ἐταίρων ἀδ- D
 τῶν, ἐπιδιωθῶσιν. ὄρων δὲ τοὺς διώκοντας ὁ τῶν τριακοσίων
 ἄρχων μὴ εἰς πλῆθος ὄντας, ἀλλ' ἄσυντάκτως καὶ ἀκρατῶς
 25 διώκοντας, καρτερησάτω ἐν τῷ ἐγκρήματι, ἕως οὗ οἱ διωκό-
 22. ἐταίρων. ἐτέρων codd.

subest, id quoque ad firmamentum confert. Neque tamen hoc spectet dux,
 in animove habeat, ut, vi hostium incumbente pugnaque acerrima commissa,
 in castellum se coniciat, antequam saluti militum consuluerit. Id enim
 non solum dedecus et despectum affert, sed calamitatem etiam, et provin-
 ciae perniciem atque interitum. Quin potius in locis munitis iuxta castel-
 lum cum peditatu fortiter obsistat, si qua necessitate premitur: habebit ibi
 cum ex loco auxilium, tum ex praesidio pedestri castelli, opitulatum prodi-
 turo. Praefectus trecentorum illorum, qui ad observationem vicorum missi
 sunt, in specula constitutus ubi viderit, hostes vicos ingressos descendisse ex
 equis casaque paganorum scrutari, paulo plures quam centum a globo
 trecentorum seiantos praemittat, iussos ut citati in adversarios incurrant.
 Debent autem qui mittuntur, numero plures esse quam hostes vicos ingres-
 si. Ita illos invadentes Christi gratia multos et trucidabunt et captivos
 facient. Qui supererunt ex turba illa, et quotquot adversariorum equis
 conscensis fugae se permittere potuerint, eos acriter insequantur, donec
 ipsi a globis hostium, commilitionum tuendorum causa dispositis, agitentur.
 Hos persequentes praefectus trecentorum videns non magno esse numero,
 sed inordinate effuseque rueri, expectet in latibulo, donec sui milites fu-

μενοι τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καταλάβωσι καὶ διελθῶσιν. εἶθ' οὕτως
καὶ αὐτὸς σφοδρῶς κατὰ τῶν πολεμίων ἀπὸ τοῦ ἐγκρήμματος
ἐξελθὼν, μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ὀρησάτω, καὶ εὐδωθήσεται τῇ
τοῦ Χριστοῦ δυνάμει καὶ χάριτι. λήψεται γὰρ καὶ δορναλώ-
τους, καὶ πολλοὺς καὶ ἀναιρήσει καὶ τραυματίσει. τῶν σὺν πο-
P. 150 λεμίῳ ἔτι προστιθεμένων, καὶ εἰς πλήθος ἀξαναομένων, καὶ
σφοδρῶς ἐπιδιωκόντων, τοὺς μὲν κατασχεθέντας δεσμίους, τοὺς
τε ἵππους αὐτῶν καὶ ὄπλα ἔμπροσθεν ἀποστειλάτω, τοῦ κατα-
λαβεῖν ἐν ᾧ τόπῳ ὁ στρατηγὸς ἵσταται. κάκεινος εὐτάκτως ὑπο-
φενγέτω μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, ῥεθίζων τοὺς πολεμίους πρὸς ἰ-
δίωξιν καὶ ἐμπείρως ἐφελκόμενος· μηδεὶς δὲ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ γι-
νωσκέτω, ἐν οἷς τόποις τὰ ἐγκρήμματα τοῦ στρατηγοῦ ἵστανται,
εἰ μὴ μόνος ὁ ἄρχων αὐτῶν. τῶν δὲ πολεμίων ἐπιτιθεμένων αὐ-
τῷ μετὰ πλήθους λαοῦ, καὶ ἀκρατῶς διωκόντων, ὑποστροφὰς
B ποιεῖτωσαν οἱ ὄντες ἀνδρείοι καὶ γενναῖότατοι, καὶ ἵππους εὐτό-
15 νους ἔχοντες, καὶ πληττέτωσαν τοὺς διώκοντας· ἵνα καὶ τοὺς
τραυματίας τῶν ἰδίων διασώσωσι, καὶ ἵππων ἀτονούντων ἢ καὶ
πληττομένων ἐτέρων ἐπιβῆναι παρασκευάσωσιν. εἶθ' οὕτως ἐπι-
διδόντας τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων μετ' ἑλασίας μακροθυῶσι μι-
Fol. 396 ν· κρὸν τῶν διωκόντων· ἵνα καὶ τοῦ βάρους τοῦ ἐπικειμένου αὐτοῖς 20
τῶν πολεμίων μικρὸν κόψισθῶσι, κάκεινοι, ὀξύτερον τοὺς ἵπ-
πους ἐλαύνοντες πρὸς δίωξιν, ἀτόνους καὶ λειποψυχοῦντας ἐργά-
σωνται. ἐγγιζόντων δὲ τῷ ἐγκρήματι τῶν διωκομένων τοῦ λαοῦ
ἡμῶν, εἴτε δεξιᾷ εἴτε εὐώνυμα διελθέτωσαν· ἵνα τοῦ ἐγκρήμμα-
C τος ἐξερχομένου μὴ κατὰ τόπον αὐτοῖς συναντήσωσι, καὶ ἀλλή- 25

gientes advenerint atque praetervecti sint. Tum ipse, in hostes ex insi-
diis consurgens, cum sua manu signa cursim inferat, et Christi potentia ac
gratia rem bene geret. Etenim cum captivos faciet, tum multos concidet
et vulnerabit. Affluentibus tamen magis magisque hostibus, auctaque mul-
titudine acriter instantibus, captivos iam factos, equosque eorum atque ar-
ma remittat, ut deducantur in locum ubi dux subsidiatur. Ipse cum sua
manu servatis ordinibus recedat, hostes ad persequendum irritans atque
intelligenter alliciens: neque quisquam ex eius turma sciat, quibus in lo-
cis insidiae cum duce lateant, praeter ipsum praefectum. Hostibus incum-
bentibus ei magno numero, rapideque insequentibus, quotquot strenui et
fortes sunt, et equis valentibus vehuntur, se convertant, insequentesque
feriant: quo et suos saucios conservent, et si quorum iumenta aut defessa
aut vulnerata sint, his facultatem suppeditent alia consendendi. Postea re-
missis habenis a persequentibus aliquantulum cursim se removeant: ut et
incumbente sibi hostium vi paulum levantur, et illi equos, ad persequen-
dum festinanter admisso, lassitudine conficiant et axaniment. Nostri fu-
gientes latibulo appropinquantes vel dextra vel laeva transeant: ne pro-
rumpentibus insidiis eodem loco occurrant, sibi que inter se fraudi sint. At

λους παραβλένωσι. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν διωκομένων σὺν αὐτοῖς
οὖσιν ἐν τῷ ἐγκρύμματι, ὑποστρεφόντων. καὶ ἐκ δύο μερῶν
τῆς ὁρμῆς αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων γινομένης, εἰς ὠφέλειαν
καὶ τοῦτο τοῦ ἡμετέρου λαοῦ γενήσεται. ἔστω δὲ ὁ τόπος τοῦ
8 ἐγκρύμματος ἐπιτήδειος πρὸς τὸ καλῶς αὐτοὺς ἀποκρούπτειν· στέ-
νωμα δὲ ἢ δυσχωρίαν εἰς τὴν ἔξοδον μηδαμῶς ἔχτω, ἀλλ' ἐφθ-
μαλος ἔστω καὶ εὐρύχωρος, μηδὲν παρεμποδίζων τὴν κατὰ τῶν
πολεμίων αὐτῶν ὁρμὴν καὶ ὄξειαν ἐπίδρασιν, καὶ μάλιστα περὶ
τοὺς διαχιλίους ὄντων. ἐπὶ γὰρ τοσούτου ἀριθμοῦ πλατεῖαν καὶ
10 εὐθείαν εἶναι δεῖ τὴν ἔξοδον τοῦ τοιοῦτου χωρίου. καὶ ἡ περιωπῆ D
δὲ, ἐν ἧ ἴσταται βλέπων ὁ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐν τῷ ἐγκρύμματι ἀρ-
χηγὸς, ἐπιτηδεῖα ἔστω, ὥστε καθορᾶν ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος
τοὺς διώκοντας πολεμίους, καὶ τὴν ποσότητα τοῦ λαοῦ αὐτῶν
στοχάζεσθαι, καὶ κατανοεῖν, ὅπως τὴν διώξιν ποιοῦνται. ἐγγι-
15 σάντων δὲ τῶν διωκόντων ἐπὶ τῷ ἐγκρύμματι, ἐπικαλεσάμενοι
τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, ὄξει καὶ σφοδροτάτῳ καὶ ἀνδρείῳ ὁρ-
μήματι μετὰ κραυγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ κατ' αὐτῶν ὁρμησάτωσαν.
ὑποστρεφείσθωσαν δὲ καὶ οἱ διωκόμενοι· καὶ ἐκ δύο μερῶν τῆς P. 151
ὁρμῆς αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων γεγεννημένης, εἰς ὠφέλειαν καὶ
20 τοῦτο τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ γενήσεται. καὶ εἰ ἀκολούθως πάντα Fol. 397 r.
κατὰ τὸν παρόνταπραχθεῖν διορισμὸν, ἔχοντες πρὸ πάντων καὶ
τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν συνεραπτομένην αὐτοῖς, οἷα τότε κατα-
στροφῆ καὶ ὄλεθρος τῶν πολεμίων γενήσεται, οἱ πείραν τῶν τοι-
ούτων ἔχοντες ἴσασιν. καὶ πῶς γὰρ ἄρα, τῶν ἵππων τῇ μακροῦ
25 καὶ συντόνῳ διώξει ἡττονηκότων, καὶ τῶν ἀνδρῶν τῷ πολλῷ πόνῳ

9. διαχιλίους. Cod. B. τρισχιλίους.

ubi fugientes se cum illis in latibulo coniunxerint, tum se obvertant. Et si ex duabus partibus impressionem in hostes faciunt, id quoque utilitatem nostris copiis afferet. Sit autem locus insidiarum ad eos bene occultandos aptus: neque angustias circa exitum asperitateve ullo modo habeat, sed planus patulusque sit, neque eorum impetum in hostes perceleremque incitationem impediatur, maxime si ad bis mille sint. Tanto enim numero latus atque rectus exitus esse debet ex loco eiusmodi. Item specula, ubi dux insidiarum consistit circumspectandi causa, idonea sit, ex qua quam longissime hostes insequentem videre, numeroque eorum aestimato, quo modo persecutionem faciant intelligere possit. Persequentes ubi ad insidias appropinquant, invocata numinis ope, acri et vehementissimo atque strenuo impetu, clamore iubilique sublato, in illos se incitant. Simul fugientes se convertant: ac si e duabus partibus impetus ab illis in hostes fieri potest, illud quoque ad iuvandum exercitum momentum habebit. Ita unaquaque re ex praescripto nostro administrata, si, quod caput est, Dei auxilio insuper sublevantur, quanta tum hostium strages internecioque eventura sit, qui harum rerum usum habeant sciunt. Qui enim, iumentis longa et citata persecutione defes-

τῆς μάχης ἐκλειποῦτων, οὐ τὰ κακῶν ἔσχατα τούτοις συμβῆσεται; εἰ δέ, ὅπερ πάντῃ ἀνελπιστόν ἐστιν, ἰσχύσωσιν οἱ πολέμοι ἀντι-
Βσῆται, πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως ἐν τῷ τοιοῦτῳ πολέμῳ παρα-
 γενομένης, καὶ καρτερὰ μάχῃ γένηται πανστρατὶ αὐτῶν μαχομένων,
 διὰ τὸ τὴν ἦτταν αὐτῶν ἀνακαλέσασθαι, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον 5
 τοῦτο συμβῆ· δεῖ τὸν τοῦ στρατοῦ ἀρχηγὸν ἀπὸ συνθήματός τι-
 νος καὶ διορισμοῦ καὶ σάλπιγγος ἀνακλητικῆς διαχωρῆσαι τοὺς οἰ-
 κείους τῆς ἐκ χειρῶν μάχης, νῶτα δίδόντων αὐτῶν (πλὴν μὴ σὺν
 ἔλασι καὶ φυγῇ ἀκόσμῳ, ἀλλ' εὐτάκτως), ῥεθίζειν τε τοὺς πο-
 λεμίους πρὸς δίωξιν. ἐπιχειμένων δὲ τῶν παρατάξεων τῶν πολε-
 μίων καὶ διωκουσῶν, τῇ μετρίᾳ ἐνέδρα περιπεσοῦνται. καὶ διω-
Κκόμενοι ἐν ἐνὶ μέρει τῆς ἐνέδρας, ὡς ἔφημεν, διερχόμενοι, ὄψο-
 ταν κατ' αὐτῶν οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐνέδρᾳ ὄντες ὀρηθήσωσιν, ὑπο-
 στρεφθέντων παραντίκα καὶ οἱ διωκόμενοι, καὶ εὐρεθήσονται
 ἐκ δύο μερῶν τοῖς πολεμοῖς μαχόμενοι· καὶ πολλὴν τοῦτο τῷ 15
 στρατῷ προξενίσει τὴν ὠφελίαν. εἰ οὖν οἱ διάκοντες ἄχρη τῆς
 ἐνέδρας καταλάβωσι, καὶ ἀπροόπτως ταύτῃ περιπέσωσι, καὶ
Φολ. 897 ὦ. τολμηρῶ καὶ ἀνδρείῳ ὀρηθήματι ἀπὸ τοῦ ἐγκρύμματος κατ' αὐ-
 τῶν ἐφορηθήσωσι, τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι κατὰ κράτος τούτους
 ἠττήσουσι, καὶ μέγα κλέος ἑαυτοῖς περιποιήσονται. εἰ δὲ διὰ τινα 20
 σφάλματα μὴ τελέως δυνηθῶσι τῶν παρατάξεων τῶν ἐχθρῶν
 περιγενέσθαι, ὡς δύναμιν βαρεῖαν ἐχόντων, καὶ ἰσχυρῶς παν-
Δστρατὶ αὐτῶν μαχομένων, ἔχων καὶ τὸ πεζῶν στράτευμα συμμα-
 χούντων σοι, σὺ μᾶλλον αὐτῶν ὑπερισχύσεις. καὶ εἰ μὴ κατὰ
 κράτος ἠττηθῶσιν, ἀλλ' οὖν πολλοὺς αὐτῶν μαχαίρας ἔργον 25

sis hominibus multo labore pugnae deficientibus, non extrema illis mala ac-
 cident? Si tamen, quod prorsus improbabile est, hostes, universa eorum
 multitudo in hunc conflictum se demittente, obsistere valent, sitque, omni-
 bus illorum copiis pugnantibus, acre praelium, quod detrimentum accep-
 tum sarcire student, videturque praeter expectationem res casura: debet
 tunc dux exercitus signo aliquo ac mandato, perque tubam receptui canen-
 tem, suos cominus instantes revocare, ita ut terga dent (neque tamen id
 cursim et fuga effusa, sed ordinate), hostesque ad persequendum allicere.
 Ita acies hostium incumbentes seque prouentes in maiores insidias inci-
 dent. Fugientes, ab uno latere latibuli, sicuti diximus, praeterverti, ubi
 in hostem maiores insidiae consurrexerunt, ipsi quoque protinus se con-
 vertant, infestaque signa adversariis utrinque inferentur: quod magno adiu-
 mento erit exercitui. Insequentes si usque ad insidias proVecti temere in
 illas irruant, nostri, audaci atque strenuo impetu ex latebris in illos provo-
 lantes, Christi gratia magnifice illos superabunt, magnamque gloriam con-
 sequentur. Quod si propter quaedam errata penitus fundere acies hostium
 non poterunt, quod multitudo infinita copiisque omnibus congregatis
 acriter praeliabantur, tamen, quod peditatum habes simul signa inferen-
 tem, melius tu quam illi rem geres. Neque si prorsus debellas, at demique

ποιήσης, πλείονας δὲ τούτων καὶ ἀνδραπόδων λόγῳ κατάσσης, καὶ φόβῳ μεγάλῳ καὶ καταπλήξει ὑποβληθῶσιν· ὡς μηκέτι τολμῆν ἀδεῶς τὰς χώρας κατατρέχειν καὶ ληΐζεσθαι, μᾶλλον δὲ σπεύσουσι τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν. καὶ ταῦτα μὲν, καθὼς οἱ πρὸ 5 ἡμῶν ἡμῖν παρέδοσαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐμπειρία, συγγεγραψάμεθα. σοὶ δὲ πρὸς τὴν εἰκὸς ἐπερχομένην περίστασιν προσήκει διαγενέσθαι. οὐ γὰρ ὡς αἱ τῶν ἀνθρώπων βουλαί, ἀλλ' ὡς ἡ ἄνωθεν πρόνοια τὰ καθ' ἕκαστον ταλαντεύσει, καὶ τὸ τοῦ πολέμου ἔπεται πέρας.

ΚΕΦ. ιη'. Περὶ τοῦ, πότε δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐκ δύο μερῶν τῶν κολε- P. 152
μίων παραδρομὴν ποιῆσαι.

- 10 Εἰ δὲ ἔτι ἐπιμένουσιν οἱ πολέμοι, ὅπερ ἀνέλπιστόν ἐστι μετὰ τὸ οὕτως τραυματισθῆναι, τὰς χώρας ἡμῶν φωσσαιτικῶς πυρπολοῦντες, κατακαλοντές τε καὶ διαφθειροντες, μηδαμοῦ εἰς κοῦρσον μήκοθεν τὸν λαὸν αὐτῶν τολμώντες ἀποστελλειν, 15 χρητὴ τὸν στρατηγὸν ἀξιόλογον δύναμιν εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῶν Β πολεμίων ἀποστεῖλαι, ἐν ᾧ αὐτὸς μὴ παρατρέχει· καὶ τοῖς ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων μιλίων τοῦ φωσσαίου παρεκτρέχουσιν ἔνθεν κάκειθεν ἐπιτίθεσθαι καὶ τραυματίζειν, πρὸς τὸ διακαλύειν αὐ- 20 τοὺς τροφὰς ἀναλαμβάνειν· ἵνα ὡς ἐκ τούτου σπάνιν ἔχοντες τροφῶν ἀναγκασθῶσιν ὑποστρέψαι. εἰ δὲ ὄρῃς, ᾧ στρατηγῆ, Fol. 393 r.
- 20 τοὺς πολέμους ἔτι ἑαυτοὺς παραφυλάττοντας, καὶ μὴ πόρρω ἐξελαύνειν τοὺς εἰς συλλογὴν χρεῶν ἀποστελλομένους παραχωροῦντας, καὶ ταύτην τὴν ἐνέδραν εἰς βλάβην αὐτῶν ἐπινοήσα-

multos eorum gladio conficies, plures in servitutem rediges, formidinemque ac terrorem illis magnum iniicies: ut non amplius imprudenter incurrere agros ac vastare audeant, contendantque potius domum redire. Haec, sicut a maioribus accepimus, et longinqui temporis usu edocti sumus, ita conscripsimus. Te autem convenit ad unius cuiusque rei probabilem eventum accommodari. Non enim ut hominum voluntates, sed ut summa providentia quidque ponderat, ita armorum exitus consequuntur.

CAP. XVIII. De eo, quando oportet ducem bipartito hostes insequi.

Si hostes diutius commorantur, tametsi id quidem parum credendum est de tam male habitis, factisque castris agros nostros incendiis ac vastationibus populantur, neque milites suos longius praedandi causa dimittere audent, debet dux firmam manum post terga hostium in alteram partem, ubi ipse non est, circummittere: et quicumque tria vel quatuor millia passuum a castris digrediuntur, a duobus lateribus eos aggredi ac vexare, frumentationibusque prohibere: ut sic cibariis destituti domum redire cogantur. Quod si vides, o dux, hostes magis etiam sibi cavere, neque frumentatum missis longius progrediendi potestatem facere, ad detrimentum illis inferendum illiusmodi insidias comparare debes. Considera globos ho-

σθαι δε. τὰ φούλκα διασκοπῆσαι τῶν πολεμίων, τὰ εἰς φυλακὴν
 Καυτῶν ἐξερχόμενα καὶ πόρῳ τοῦ φωσσάτου ἰστάμενα. καὶ οἷον
 ἐξ αὐτῶν βραδύτερον ὑποστρέφει εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, ἴσως
 καρτεροῦν ἕως οἱ τὰ πλησίον αὐτῶν χωρία ἀνερευνῶντες ἑταῖροι
 πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ὑποστρέψουσι, κατ' αὐτοῦ ἐνεδρευσαί 5
 ἐπιχθῆτι. καὶ δι' ἐμπείρων βιγλατόρων εἰ δυνατόν στοχάσασθαι
 τὴν ποσότητα τῶν εἰς τὸ φούλκον ἰσταμένων πολεμίων, καὶ τού-
 των πλείονας μαχίμους ἄνδρας τῶν ἰππέων ἀπολεξάμενος λόχον
 γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς παρασκευάσεις, ἀρχηγὸν ἐν αὐτοῖς ἐπιστῶν
 ἀνδρείον καὶ ἐμπειρότατον. διορίσασθαι τε αὐτὸν ὀλίγους τινας 10
 Δ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ χιτῶνας ἀμφιάσασθαι γεωργῶν· συμμῆσαι
 τε αὐτοῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τινὰς τῶν ἀγροτῶν καὶ γεωργικῶν. ἀό-
 πλους δὲ πάντας εἶναι, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀσκέπους· τινὰς δὲ καὶ
 ἀνυποδέτους· ἐρίππους δὲ ἅπαντας, ξυλοκόντια κατέχοντας
 πάνυ κοντὰ, πρὸς τὸ ἀπατῆσαι τοὺς πολεμίους, καὶ δόξαν αὐ- 15
 τοῖς ἐμποῆσαι, ὡς οὐκ εἶεν τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ γεωργοὶ τινες,
 Casarum cu-οἱ λεγόμενοι οἰκοφύλακες. μὴ πλείους δὲ τούτους εἶναι τῶν εἴκοσι.
 stodes.
 P. 153 εἰσαγαγεῖν δὲ αὐτοὺς ἐν χωρίοις ἀνά ἐξ ἧ καὶ πλείονας πλησίον
 ἀλλήλων, ἔχοντας κτήνη τινὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις, εἴτε ὑπο-
 ζύγια εἶεν καὶ βόες, εἴθ' ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι. περὶ δὲ ἐνδε- 20
 κήτην ὥραν τῆς ἡμέρας διορίσασθαι αὐτοὺς ἐμφανισθῆναι τοῖς
 πολεμίοις, ἀπὸ χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον δρομαίως εἰσερχομένους
 καὶ περισπωμένους, ὅπως τὰ κτήνη αὐτῶν ἀναλάβωνται, καὶ
 πρὸς τὰ ὀχυρώματα διασώσωσι. τούτους τοῖνον ἤνικα οἱ εἰς τὸ

11. ἀμφιάσασθαι. De hac forma vid. Albert. ad Hesych. I. 295. A.
 14. ξυλοκόντια. Sic verti cum Ducang. Gloss. I. col. 1024. nisi leg.
 ξυλακόντια.

stium, qui ad frumentatorum praesidium egressi longius a castris consti-
 terunt. Quorum si quis tardius ad tentoria se recipit, praestolatus for-
 tasse, donec commilitones, iuxta vicos persecutati, in castra recesserint,
 hunc circumvenire propera. Ac si excubitoribus peritis adhibitis nume-
 rum hostium in hoc globo persistentium inire potes, per maiorem numerum
 virorum valentium ex equitibus electorum insidias adversariis faciendas
 curabis, delegato ad hoc praefecto strenuo ac peritissimo. Is paucos quos-
 dam ex suis vestimenta rustica induere iubeat: his admisceat aliquot revera
 paganos atque agricolas. Omnes autem inermes esse debent, capitibus
 nudis, nonnulli etiam discalceati: cuncti equi insidentes, baculos geren-
 tes admodum breves, ad fallendos hostes fidemque illis faciendam, non se
 esse de exercitu, sed paganos quosdam, qui casarum custodes appellen-
 tur. Neque esse debent plus viginti. Hos introducat in vicos, senos si-
 mul, aut etiam plures, ita ut non longe inter se distent, iumentaue ha-
 beant in ipsis vicis, sive haec veterina sint ac boves, sive equi et muli.
 Hos iubeat, circa undecimam horam diei hostibus se in conspectum dare,
 et a vico ad vicum trepidanter discurrere satiasque agere, quasi pecora sua

φοῦλλον ἰστάμενοι πολέμιοι θεάσονται, τὰ μὲν τῶν κτηνῶν ἀδ-
 τῶν παρέλκοντας, τὰ δὲ ἀπελαύνοντας, καὶ ἀγρότας εἶναι καὶ
 γεωργούς τούτους ὑποτοπήσουσιν, ἀκρατῶς καὶ ἀφυλάκτως τού-
 τους ἐπιδιώξουσι. διωκόμενοι δὲ οἱ τὸ σχῆμα τῶν οἰκοφυλάκων
 5 καὶ γεωργῶν ὑποδύντες, σπουδάσουσι καταλαβεῖν, ἐν ᾧ τὸ ἔγ-
 κρημμα ἴσταται· καὶ τούτους οἱ πολέμιοι διώκοντες περιπεσοῦν-
 ται τῇ ἐνέδρᾳ ἀπαραφυλάκτως. ἐπὶ δὲ τοῖς λοχῆσασι προσεγ-
 γίσωσιν, ἐδτάκτω φρενὶ καὶ ὁρμῇ κατ' αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι ἐφορ-
 μήσαντες συρράγειτῶσαν. καὶ δῆλον ὡς οὐκ ἀντιστήσονται κἄν
 10 πρὸς μικρὸν οἱ πολέμιοι· ἀλλὰ νῶτα δόντες πολλοὶ τούτων καὶ
 ἀναιρεθήσονται, καὶ δορυάλωτοι γενήσονται. εἰ δὲ σύνεγγυς ὁ
 χῶρος εἴη τῆς τῶν ἐχθρῶν στρατιᾶς, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα τελεῖται,
 καὶ πληθὸς τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων εἰς ἐκδίκῃσιν τῶν διωκομένων
 15 ἐξέλθοι, χρῆ τὸν στρατηγὸν καὶ ὕπισθεν τῆς τοιαύτης ἐνέδρας
 καὶ ἕτερον λαὸν τόπον εἰς ἐπιτήδειον εἰς ἔγκρημμα καταστήσαι,
 ἀπέχον τῆς προτέρης ἐνέδρας μίλια δύο. καὶ εἶγε, ὡς ἔφημεν, C
 τοὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἐνέδρᾳ λαὸς τῶν πολεμίων ἐπιδιώξει, οἱ τοῦ
 δευτέρου ἐγκρήμματος ἔξερχόμενοι κατ' αὐτῶν τοὺς μὲν οἰκίους
 περιώσουσι, τοὺς δὲ πολεμίους κατατραυματίσουσι καὶ θανα- Fol. 399 r.
 20 τώσουσι. δεῖ οὖν τὴν τοιαύτην μηχανὴν, ᾧ στρατηγῆ, περὶ δυ- Qua hora
 σμὰς ἡλίου ἐξεργάσασθαι· ἵνα, ἐὰν πλήθῃ πολεμίων ἐπίθωνται diei aggre-
 τοῖς ἐν τῇ ἐνέδρᾳ, ἢ νῦξ καταλαβοῦσα καὶ τὸν πόλεμον διαλύ- diendi ho-
 σασα, ἀβλαβῆ τὸν ὑπὸ σὲ λαὸν διατηρήσῃ. stea.

8. φρενί. Fort. φορῆ. 17. λαός] λαούς codd.

inde repetere inque loca munita compellere velint. Hostes globatim excu-
 bantes, ubi hos partim pecora sua protrahentes, partim ante se agentes
 conspexerint, agricolas eos et paganos esse rati, effuse atque temere illos
 persequuntur. Hi qui custodium et agricolarum personam susceperunt,
 si agitantur, festinabunt locum assequi, ubi latentes copiae consederunt:
 quos hostes persequentes, imprudentes in insidias incident. Nam ubi his
 appropinquarint, nostri animo motuque composito coorti illis occurrant.
 Ibi perspicuum est, ne tantisper quidem restituros hostes: sed fuga facta
 multi eorum et interibunt, et captivi fient. Si tamen a loco, ubi haec ge-
 runtur, acies hostium propius abest, adversarii que magna multitudine ad
 tuendos suos fugientes se effundunt, debet dux a tergo harum insidiarum
 alteram manum loco idoneo collocare, in latibulo, quod a prioribus insidiis
 duo millia passuum absit. Ac si, ut praediximus, milites priorum insidia-
 rum vis hostium persequitur, qui in altero latibulo sunt, evolantes in illos,
 tum commilitones servabunt, tum adversarios damno et morte afficient.
 Quo commento, o dux, sub occasum solis oportet uti: ut, etiamsi vis hostium
 insidiatore urgeat, tamen nox superveniens diremto praelio incolumem tuam
 manum servet.

D ΚΕΦ. 18'. Περὶ καταστάσεως καὶ ἐξοπλίσεως καὶ γυμνασίας στρατοῦ.

Εἰ δέ γε θαρσύνουσι κοῦρσον διαχωρίσαι, εὐφρῶς δέ σε τούτους ἐπιτηδεύουσαι, ἀποστέλλοντα τῶν ὑπὸ σέ τινα ἀνδρείᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ κεκοσμημένον, μετὰ καθωπλισμένου λαοῦ καὶ ἔξαρκούντος, τοὺς διεσκεδασμένους τῶν πολεμίων κατατρέχειν, καὶ ἀναιρεῖν, καὶ δεσμώτας ποιεῖν. σοῦ δὲ μηδέποτε καταλέτω ἡ⁵ παράταξις· ἴνα, εἰ συμβῆ φούλκοις πολεμίων περιτυχεῖν πλῆθος

P. 154 ἔχουσι λαοῦ, πρὸς φυλακὴν δηλαδὴ τῶν ἐξελεθόντων πολεμίων ἐπακολουθοῦσι, τὴν ἰδίαν ἔχων παράταξιν συνισταμένην, πόλεμον μετὰ τοῦ φούλκου συνάπτων στρατηγικῶς καὶ ἐμπειρῶς, ὡς ἐξεθήμεθα, καταγωνίση τούτους, καὶ τελείῃ παραδόσῃς ἀφα-¹⁰ νισμῶ. ταῦτα δὲ εἰς τὴν σὴν ἀσφάλειαν, ὃ στρατηγέ, καὶ τοῦ λαοῦ φυλάττεσθαι ὑπεμνήσαμεν, εἶγε ὀλιγοστόν ἐστι τὸ ὑπὸ σέ στρατεύμα, καὶ εὐαρίθμητον, καὶ τοῦ τῶν πολεμίων πολλὸν ἐλαττούμενον. εἰ δὲ περὶ τὰς ἑξ ἢ πέντε χιλιάδας ἀπαριθμεῖται τὸ ὑπὸ σέ μάχιμον, μᾶλλον κατὰ πρόσωπον ἀντιτάξασθαι τοῖς πο-¹⁵ λεμίοις ἐπιέχθητι. καὶ οὕτως διὰ μηχανικῶν στρατηγημάτων καὶ Β ἐπιτηδεύσεων, εἰ χρῆ, καὶ ἀδοκῆτων κατ' αὐτῶν ἐπιθέσεων, καὶ εἰ καλῶς καὶ ἐμπειρῶς τὸν κατ' αὐτῶν μηχανήσῃ πόλεμον,

Fol. 399 v. ἔχων τὴν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀκαταμάχητον βοήθειαν συναπαμύνοσαν, μεγάλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν νίκης ἐργασία τρόπομα.²⁰ οὐκ ἐνὸν δὲ ἄλλως στρατηγικῶς καὶ ἐμπειρῶς πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευασθῆναι σε, εἰ μὴ πρότερον ἐξασκήσης καὶ ἐκπαιδεύσης τὸ ὑπὸ σέ στρατεύμα, ἐθίζων αὐτὸ καὶ ἐγγυμνάζων εἰς τε

1. εὐφρῶς] ἀφρῶς codd. 18. καὶ εἰ. Sic codd.

CAP. XIX. De statu, armatura et exercitatione militum.

Sed si audent catervatim praedatores a se disparare, debes hos solertia adhibita invadere, misso uno de illis qui sub te militant, homine virtute atque usu praedito, cum armata manu quae sufficiat, hostes desperos insectari, occidere, captivos facere. Neque tamen tu tuam aciem solvas: ut si accidit, te in globos hostium numero valentes incidere, qui praesidii causa praedatores insecuti sint, tua acie instructa, praelioque cum globo illo, bonorum ducum more ac perite, ut exposuimus, commisso, expugnes illos, et funditus ad internecionem deleas. Haec tunc, o dux, militumque tuorum salutis conservandae causa monuimus, si quidem tuae copiae parvae sunt, et tenues, ut hostiles illis plurimum praestent. Sed si sub signis tuis numerantur sex aut quinque millia armatorum, magis a fronte adoriri hostes contendito. Et sic callidis consiliis et commentis, si opus est, tum etiam insperatis procurationibus, recte ac perite bellum adversus eos administrans, si habes insuper Christi Dei nostri invictum auxilium pro te propugnans, ex victoria contra hostes magna constitues tropaea. Quamquam fieri non potest, ut caeteris rebus imperatorie ac scienter ad bellum te pares, nisi prius exercueris atque erudieris copia tuae, subigens atque

τὴν τῶν ὀπλων μεταχείρισιν, καὶ πόνων καὶ ταλαιπωριῶν τὸ δρι-
 μύ τε καὶ ἐπίπονον καρτερεῖν· καὶ μὴ χαννότητι καὶ ῥαθυμίᾳ,
 μέθῃ τε καὶ τρυφαίς καὶ ταῖς ἄλλαις ἀσωταῖς τὸ ἑαυτῶν πᾶν
 ἐπιτρέπειν. προσήκει γε μὴν, τὰς τε ῥόγας αὐτῶν καὶ σιτηρέσια Militae in
 Βάνελλιπῶς τούτους λαμβάνειν· ἄλλας τε δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας, honore ha-
bendi.
 πλείους τῶν ἐθίμων καὶ διατετυπωμένων· ἵνα τὸ ἀνευδὲς ἔχοντες C
 ἐκ τούτων δύνωνται καὶ ἵππους καλλίστους ἐπικτῆσθαι, καὶ τὰς
 ἄλλας αὐτῶν πανοπλίας, καὶ χαιρούση ψυχῇ, καὶ προθυμῶ καὶ
 ἀγαλλομένη καρδίᾳ προκινδυνεύειν αἰρῶνται τῶν βασιλέων ἡμῶν
 10 τῶν ἁγίων, καὶ παντὸς τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος. τὸ δὲ
 κρεῖττον πάντων καὶ ἀναγκαϊότερον, ὅπερ τὸ πρόθυμον αὐτῶν
 διεγείρει, καὶ τὴν ἀνδρείαν αὖξει, καὶ τῶν ἀτολήτων ἐρεθίζει
 κατατολμᾶν, τὸ τελείαν ἔχειν ἐλευθερίαν τὰς ἑαυτῶν οἰκίας καὶ D
 τῶν ὑπηρετομένων αὐτοῖς στρατιωτῶν, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς
 15 ἅπαντας. τοῦτο γὰρ ἀρχῆθεν καὶ ἀπὸ παλαιοῦ εἰς αὐτοὺς καὶ
 συνετηρεῖτο καὶ διεφυλάττετο· καὶ εὐρήσεις τοῦτο νεομοδετημέ-
 νον παρὰ τῶν πάλαι ἁγίων καὶ μακαρίων βασιλέων, καὶ ἐν τοῖς
 τακτικοῖς βιβλίοις αὐτῶν ἐγγεγραμμένον. πρὸς δὲ γε τῇ ἐλευθε-
 ρίᾳ χρὴ αὐτοὺς καὶ τῆς δεούσης ἀπολαύειν τιμῆς, καὶ μὴ κατα-
 20 φρονεῖσθαι καὶ ἀτιμοῦσθαι. αἰσχύνομαι γὰρ εἰπεῖν, καὶ τό-
 Fol. 400 r.
 πτεσθαι τοὺς τοιοῦτους ἄνδρας, τοὺς μὴ προτιμῶντας τῆς
 ἰδίας ζωῆς ὑπὲρ θεραπειᾶς τῶν ἁγίων βασιλέων, καὶ τῆς τῶν P. 155
 Χριστιανῶν ἐλευθερίας καὶ ἐδικήσεως· καὶ ταῦτα παρὰ φορο-

20. ἀτιμοῦσθαι. Sic pro ἀτιμᾶσθαι, ut paulo post 155. A. lin. 9.

docens illas tum tractandis armis, tum in acerbitatibus ac molestiis laborum serumnarumque perferendis: ne mollitiei, ignaviae, temulentiae, luxuriae, reliquis nequitiiis totos se tradant. Convenit item, ut rogas atque frumentationes plenas accipiant; insuperque donativa et largitiones, ultra consuetae ac praescriptae: ut sic necessitates suas nacti inde et equos optimos et armaturam reliquam comparare sibi possint, et laeta mente, parato atque erecto animo pro sacris Imperatoribus nostris universaeque republica Christiana periculis oblicere sese velint. Sed omnium optimum atque maxime necessarium, quod excitat eorum alacritatem, auget virtutem, stimulat demum, ut vel non audenda efficere conentur, illud est, ut non solum ipsorum et militum sibi ministrantium domus, sed etiam universi eorum necessarii, omnium rerum immunitatem habeant. Haec a principio antiquitus servabatur circa illos consuetudo, ac permanebat: id ipsum a prae-
 cis Imperatoribus, sacris ac beatis illis quidem, et pronunciatum, et in libris militaribus eorum scriptum reperies. Praeter immunitatem opus etiam est, ut debitum honorem percipiant, neque despiciantur sint, aut iniuriam patiantur. Nam pudet me dicere, vel verberari eiusmodi viros, qui vitam ipsam minoris ducant, modo sacris Imperatoribus officium suum praestent, Christianosque libere et ulciscantur: idque ab exactoribus misellis, qui

λόγων ἀνθρωπαρίων, καὶ μηδεμίαν τῷ κοινῷ προξενούντων ὠφελίαν, ἀλλ' ἢ μόνον ἐκπιεζόντων καὶ ἐκτριβόντων τοὺς πένητας, καὶ ἐξ ἀδικίας καὶ πολλῶν αἱμάτων πενήτων ἑαυτοῖς πολλὰ τέλανα χρυσίου ἐπισυναγόντων. δεῖ δὲ αὐτοὺς μηδὲ παρὰ τῶν θεματικῶν κριτῶν ἀτιμοῦσθαι, καὶ ὡς ἀνδράποδα κατασύρεσθαι καὶ 5 μαστίζεσθαι, δεσμὰ τε καὶ κλοιὰ (ὡ τῆς συμφορᾶς) περιτίθεσθαι τοὺς ἐκδικούς καὶ, μετὰ Θεόν, σωτήρας Χριστιανῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν Β' ἁγίων βασιλέων καθ' ἑκάστην, ὡς εἰπεῖν, ἀποθνήσκοντας· αὐτοῦ τοῦ νόμου παρακαλέοντος, ἕκαστον ἄρχοντα τοῦ ἰδίου λαοῦ ἔξουσιάζειν, καὶ τούτους κρίνειν. καὶ τίνος ἑτέρου ἄρα λαοῦ οἰκείος 10 ὁ τοῦ θέματος, εἰ μὴ μόνον τοῦ στρατηγοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς ὁ ἄγιος ἐν αὐτῷ προχειρίζεται; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων Ῥωμαίων καὶ τοῦ νόμου τῆν τοῦ ἰδίου θέματος ἔξουσίαν ὁ στρατηγὸς ἐκέκτητο, κρίνων τοὺς ἐγκαλοῦντας ἐπὶ στρατιωτικοῖς πρῶτασι, καὶ διοικῶν τὰ ἐν τῷ θέματι ἀνακύπτοντα, ἔχων συν- 15 ἐργὸν τὸν κριτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ συνεργούμενος· συνεργῶν δὲ καὶ τῷ πρωτονοταρίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰς τοῦ δημοσίου δουλείας ἐγκχερισμένοις. εἶχε δὲ καὶ ὁ τουρμαρχὴς τῆς ἰδίας αὐτοῦ τούρμας παρὰ τοῦ νόμου καὶ τῆς βασιλικῆς προστάξεως ἐπ' ἔξουσίας τὰς κρίσεις, κατὰ τοὺς ἐπικρατήσαντας τύπους καὶ τὰ 20

Fol. 400 v. τούτων προνόμια. εἰ μὲν οὖν τὴν πάλαι κατάστασιν ὁ τῶν ἁγίων βασιλέων λάβῃ στρατὸς, καὶ τὰ λυπούντα καὶ εἰς πειρίαν αὐτοῦς ἄγοντα πόρρω γέωνται τούτων· μεγάλην λήφονται προθυμίαν, καὶ χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν· καὶ γενναϊότεροι καὶ εὐτολμώτεροι ἔσονται, ἀκαταγώνιστοί τε καὶ ἀκαταμάχητοι τοῖς πολεμίοις ὁρθή- 25

nullam reipublicae utilitatem afferant, nisi quod exspolient solum et conterant agentes, eque iniuriis ac sanguine pauperum plurimo grande auri pondus redigant. Nec magis oportet, ut a iudicibus provincialibus contumelia afficiantur, servorumque instar trahantur, pulsantur, in vincula et boias (o rem odiosam) conciliantur vindices et, post Deum, servatores Christianorum, pro sacris Imperatoribus prope dicam quotidie occumbentes: ipsa lege iubente, ut praefectus in suas quisque copias imperium habeat, easque iudicet. Et cumnam milites provinciales proprii sunt, nisi duci solli, quem divinus princeps ea in provincia constituit? Quamobrem etiam ab antiquissimis Romanis auctoritas duci in sua provincia lege erat data, ut actionem intendentes in causis militaribus iudicaret, natusque in provincia lites administraret, simul assidente et adiuvante iudice: utque ipse et protonotario et reliquis, qui magistratus civiles haberent, operam tribueret. Item turmarcha in causis suae turmae ex lege edictoque principali iudicium exercebat, secundum formulas tunc usitatas, atque praerogativas illorum. Quod si reponitur in pristinam conditionem divinorum principum exercitus, quaeque in luctum egestatemque detrudunt milites, procul ab illis remouentur: miram capient alacritatem, hilaritatem, laetiam: strenuiores et audaciores erunt: inexpugnabiles et invicti adversariis existent. Quibus

σονται. και τούτων ούτως γινομένων, οδ μόνον τὰς ἰδίας οἱ ἄγιοι ἡμῶν βασιλεῖς ἐκδικήσουσι χώρας, ἀλλὰ και ἐτέρας πλείστας τῶν πολεμίων κυδνοποτάξουσιν. D

ΚΕΦ. κ'. Περὶ τῶν ἐγγροσιζόντων πολεμίων κατὰ τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα ὁ ἡμέτερος στρατός κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐπέλθῃ.

Τῶν πολεμίων μετὰ μεγάλης και βαρείας δυνάμεως τὰς χώ-
 5 ρας ἡμῶν περιπολούντων, ἐκτριβόντων τε, και ἀφανιζόντων, P. 156
 και πολιορκίας κάστρων διαμελετώντων· φυλαττομένων δέ, τοῦ
 μὴ παρὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἐνεδρευθῆναι, ἀλλὰ μῦλ-
 λον αὐτοὺς ἐνεδρεῦσαι μηχανωμένων· εἰ μὴ ἀξιόλογος Ῥωμαϊκῆ
 δύναμις εἰς ἀντιπαράταξιν τούτων ἐστὶ, δυναμένη τούτους κά-
 10 ταγωνίσασθαι· τοῦτο δεῖ σε, ὦ στρατηγέ, διαπράξασθαι, ὅπερ
 και ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις γέγονε, καθὼς ἡ συντεθέσσα στρατηγί-
 κῆ βίβλος παρὰ τοῦ ἀοιδίμου και σοφωτάτου βασιλέως Λέοντος
 διαλαμβάνει. ἥ και οἱ ἐντυχόντες σαφῶς τὰ περὶ τῶν λεχθησο-
 μένων ἐπίστανται. τὸ γὰρ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὁ τῶν Κιλικίων B
 15 ἄπας λαὸς μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ τοῦ θέματος τῶν Ἀνα-
 τολικῶν ἐξελθὼν, και τὸ κάστρον Μισθείας σφοδρῶς πολιορκῶν,
 τῷ τηρικαῦτα ἀρχηγῷ τοῦ στρατοῦ ὁ βασιλεύων προστέταχε, με-
 τὰ τῶν θεμάτων και ταγμάτων κατὰ τῆς τῶν Κιλικίων χώρας ἐπι- Fol. 401 r.
 στρατεῦσαι· δύο δὲ τῶν στρατηγῶν, τοῦ τε Ἀνατολικοῦ και τοῦ
 20 Ὀπισκίου, ὑπολείπεσθαι, τοῦ πρὸς ἐκδίκησιν, ὡς οἶόν τε, τοῦ

5. περιπολούντων. Fort. περιπολούντων. 13. διαλαμβάνει. Vid. Leonis Tactic. inter Opp. Meurs. edit. Lami, VI. 775. B. et Constantini Tact. ibid. 1375. C.

ita constitutis, sancti Imperatores nostri non modo suas provincias tuebuntur, verum etiam alias plurimas, quae hostibus obtemperant, sibi subicient.

CAP. XX. De adversariis, si diutius in regione nostra morantur, ut exercitus noster in illorum fines transeat.

Quod si hostes cum magno gravique exercitu provincias obeant, vexent, exinaniant nostras, obsessiones oppidorum facere in animo habeant, caveantque praeterea, ne ab exercitu Romano insidiis petantur, ipsique potius ad faciendas illi insidias intenti sint: si non idoneas copiae ad castra contra facienda suppetant, quae pellere eos possint: illud te oportet, o dux, exsequi, quod idem superiore memoria factum est, sicut liber demonstrat, quem de ducis officio Leo, celebratae memoriae sapientiaeque princeps, confecit. Quem qui legerint, praeclare quae dictari sumis intellegent. Illo enim tempore, cum tota Cilicum gens maximis copiis inferbuisset in provinciam Orientalem, castellumque Misticheae summa vi oppugnaret, ei qui tunc exercitui praeerat mandavit Imperator, ut cum laterculis numerisque in Cilicum fines se inferret: duos autem duces, Anatolici et Opiscii, post se relinquere, qui ad servandum pro facultate castellum re-

τε κάστρον καὶ τῆς λοιπῆς χώρας τοῖς πολεμίοις ἀντικαθίστασθαι. ὁ μέντοι τῶν στρατευμάτων δημαγωγὸς (ἦν δὲ τότε Νικηφόρος ὁ ἐπίκλην Φωκᾶς), διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς τοῦ Μανριανοῦ λεγομένης κατὰ τῆς χώρας Ἀδάνης τὴν ἐπέλευσιν ποιησάμενος, λείαν ὄτι πλειστην ἠλάσατο. τούτῳ πρὸς συνάντησιν λαὸς ὁ τῆς Ἀδάνης ἐξῆλθε, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιταξάμενοι, ἅμα τῷ συμπεσεῖν ἀλλήλοις νῦτα μεταβαλόντες οἱ τοῦ Ἰσμαήλ ἀκόσμῳ φυγῇ καὶ σκοράδην εὐθὺς τῆς πόλεως ὤρμησαν. ὁ δὲ γε τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος ὄσους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἔνδον πυλῶν γενέσθαι μὴ δυνηθέντας εὔρε, τοὺς μὲν μαχαίρα 10 συνέκοψε, τοὺς δὲ πρὸς δουλείαν ἠγάγετο. τοῦ δὲ ἄστεος ἐγγύθι

Ager Tar-
sensis vasta-
tas.

στρατοπεδευσάμενος, ἀμπελώνων καὶ δένδρων τὰ ἔγκαρπα ἅπαντα κατατεμῶν, τό, τε περίξ τῆς πόλεως λαμπρόν τε καὶ εὐκόσμον ἀπημαύρωσε. τῇ δὲ ὑστεραία ἄκρι θαλάσσης ἐπιδραμῶν ὁ λαὸς αὐτοῦ, αἰχμαλωσίαν ὄτι πλειστην καὶ κτήνη πάμπολλα ἀνα-15 λαβόμενος, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁδοιπορήσας, ἐν τῷ Κύνδῳ ποταμῷ, ὃς Ἰέραξ ἐγχωρίως κέκληται, ἔξωθεν τῆς γεφύρας, ἐν ἧ ἡ ὁδὸς πρὸς Ἀδανα φέρει, ἠπλήκωσε. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἀπάρως

Fol. 401 v. ἐκείθεν, τὴν ἰδίαν καταλήγεσθαι ἐπορεύετο. τὴν τῶν Ῥωμαίων τοίνυν οἱ τὴν Μίσθειαν περικαθήμενοι πολέμιοι κατὰ τῆς ἐαυτῶν 20 χώρας ἐπίθουσι ἀκουτισθέντες, τὴν πολιορκίαν λύσαντες τάχει

P. 157 πολλῶ πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἰδίας χώρας ὑπέστρεψαν. ἀλλ' ἀπρακτήσαντες τῶν ἀμφοτέρων διήμερον. ὁ γὰρ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος μετὰ πολλῶν σκύλων τε καὶ λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Καρυδίου λεγομένης τὰ Ῥω-25

liquamque regionem hostibus obsisterent. Ita summum copiarum nostrarum dux (is erat tunc Nicephorus cognomento Phocas), per viam quae Mauriani dicitur in agrum Adanensem facta impressione, praedas ingentes cepit. Cui Adanenses obviam egressi, ad duo millia passuum ab oppido instructa acie, simul atque concurrerunt, terga vertentes Ismaelitae effusa fuga disiecti recta ad oppidum contenderunt. Quorum quotquot Romanorum exercitum dux deprehendit, qui intra portas se conficere non potuissent, eorum partim in hostium numero habuit, partim in servitutum abduxit. Castris dein propter oppidum positis, exciso omni vinearum et arborum foetu, nitorem locorum circa oppidum amoenitatemque delevit. Postridie eius diei ad mare usque pervadens exercitus, captivos quam multos nactus pecorumque multitudinem, nullam partem diei itinere intermisso, ad Cydnum flumen, quod Hierax ab accolis vocatur, ultra pontem, per quem iter Adanam versus est, conседit. Inde profectus postridie ad suos fines recipere se coepit. Hostes Mithream circumaidentes, cum de Romanorum in suam regionem impressione audissent, obediens soluta magnaue celeritate adhibita ad suum agrum tuendum reverterunt. Sed inani labore suscepto utraque spe frustrati sunt. Nam dux exercituum Romanorum cum spoliis, praedis, mancipiis permultis, per viam, quae Carydii

μαίων ἤδη κατέλαβε. πρὸς τούτῳ δὲ καὶ οἱ στρατηγήσαντες τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Καππαδοκίας ἐν τοῖς ἕνω χρόνοις, τῶν Ταρσι-
 τῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας τὴν ἐξέλευσιν ποιουμένων, δι'
 ἄλλης ὁδοῦ ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν εἰσερχόμενοι, ποτὲ μὲν αὐτοὶ
 5 ἐκείνοι; ποτὲ δὲ τινὰς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἀποστέλλοντες, κατὰ τὸ
 ἐγχωροῦν τούτους κατετραυμάτιζον. ὁ δὲ γε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Β
 Ἀνκανδοῦ καὶ τῶν ἐκείσε ἀκριτικῶν θεμάτων ἐγκεχωρισμένος ἐν
 τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, ὁσάκις ἂν Ἀλῆμ ὁ υἱὸς τοῦ Χαμβδᾶ κατὰ ^{Alim Cham-}
 Ῥωμανίας τὴν ἐξέλευσιν ἐποίησατο, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ χρείας ^{bdani F.}
 10 ἀναγκαίας αὐτὸν κατεπειγούσης μετέβη, κατὰ τῆς χώρας τοῦ Χά-
 λεπε καὶ τῆς Ἀντιοχείας ἐπιτιθέμενος, μεγάλην ἐν αὐτοῖς βλάβη-
 ν ἐργάζετο· καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ ἀρχηγούς τῶν
 φωσάτων, μεγάλους καὶ περιφανεῖς, δορυαλώτους εἶλε, καὶ
 τοὺς τούτων μαχιμούς ἄνδρας, καὶ πλείστα φρούρια. τὸ αὐτὸ
 15 δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Κιλικίων χώρα διεπράττετο, ὡς τῇ Ἀνκανδῶ
 συνορούσῃ. καὶ αὐτοὺς τοῖνον, ὃ στρατηγὲ, ὅτε μετ' ἐπιτη-
 C
 δέυσεως καὶ ἐνέδρας τραυματίζειν τοὺς πολεμίους ἀπορήσεις, διὰ
 τὸ ἑαυτοὺς ἐπιμελῶς ἀσφαλιζεσθαι καὶ παραφυλάττειν· οὐτ' αὖ ^{Fol. 402 r.}
 πάλιν ἀξιόλογον ἔχεις δύναμιν, πρὸς τὸ φανερώς αὐτοῖς ἀντιμά-
 20 χεσθαι· τούτο δεῖ σε διαπράττειν· καὶ εἴτε αὐτὸν σὲ κατὰ τῆς
 χώρας τῶν πολεμίων ἐπέχεσθαι, καταλιμπάνοντα ἄνδρα τῶν ἄλ-
 λων στρατηγῶν ἀξιολογώτερον, μετὰ καὶ στρατεύματος τοῦ πρὸς
 παραδρομῆν καὶ πρόνοιαν τῶν θεράτων ἐξικανούντος· εἴτε, σοῦ

7. ἐγκεχωρισμένος. Fort. ἐγκεχειρισμένος. 15. ὡς — συνορούσῃ]
 ὡστε νικᾶν αὐτῶ συνορούσαν codd.

vocatur, ad Romanos se fines recepit. Praeter haec Anaticorum quoque Cappadociaeque duces superiore memoria, quando Tarsenses in agrum Romanum impressionem fecerant, per aliam viam in illorum regionem ingressi, modo per se ipsi, modo per quosdam suorum eo missos, pro facultate illos vexaverunt. Eadem tempestate is, cui Lycandi erat provinciarumque limitanearum, quae ibi sunt, commissa cura, quotiescunque Alim Chambdani filius vel in Romanos fines irruptionem faciebat, vel in sua ipse regione, causa necessaria urgente, castra mutabat, Chalvbonensem et Antiochinum ingressus agrum, magnum partibus illis detrimentum afferebat: in potestatemque redigebat suam Alimi propinquos, castris praefectos magnos ac spectabiles homines, eorumque milites, viros fortes, et castella numero plurima. Quod idem in Ciliciensi fiebat tractu, quippe qui Lycando sit finitimus. Quapropter, o dux, siquando industria insidiisque tuis male habere non potes hostes, quod ipsi se diligenter communiunt ac tueantur: neque magis idoneas habes copias, ut aperto Marte decertare possis: id quod diximus facere te oportet: et vel te ipsum in adversariorum limites inferre, relicto praestantissimo ex praefectis tuis, cum manu quae ad insequendos hostes tuendasque provincias sit satis: vel, si tu ipse hostes se-

τὴν παραδρομὴν ποιῶντος, τὸν κρείττονα τῶν στρατηγῶν, καὶ Δεπ' ἀνδρείᾳ καὶ πολυπειρίᾳ ὄνομαστον καὶ ἐπαίνουμένον, μετὰ ἱππικῆς καὶ πεζικῆς ἀξιολόγου δυνάμεως κατὰ τῆς τῶν πολεμίων ἀποστέλλειν χώρας, καὶ χρονοῦσιν ἐν αὐτῇ, καὶ πυρπολεῖν, καὶ ἀφανίζειν, καὶ κάστρα πολιορκεῖν· ἵνα τοῦτο ἀκούοντες οἱ πολέ- 5 μιοι, καὶ μὴ βουλομένοι τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, ἀναγκάσωσιν αὐτὸν ἐπαναζεῦξαι πρὸς τὴν τῆς ἰδίας χώρας ἐκδίκασιν. ὁπότεν δὲ τὰς χώρας ἡμῶν καλῶς ἐκσπληεύσης, καὶ φυγαδέσης καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντα λαὸν καὶ τὰ τούτων θρόγματα ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς καὶ δυσβάτοις, καὶ βουληθῶσιν οἱ πολέμοι ψηλαφῆσαι καὶ ἀνε- 10

P. 158 ρενήσασθαι τὰ τοιαῦτα ὄρη, κἀκεῖθεν τούτους ἀνδραποδίσασθαι, καὶ πανστρατὶ πλησιάσαι τοῖς τοιοῦτοις τόποις θελήσωσι, καὶ τὰς σκηνὰς ἐκεῖσε πῆξασθαι· ὀφείλεις καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις πλησίον γενέσθαι, εἰς ἐκδίκασιν τῶν οἰκείων. καὶ εἴγε τὸν χώρον θεάσῃ, ἐν ᾧ οἱ πολέμοι ἀλλήλωνται, ὄρος ἔχον- 15 τα ἢ τόπον ὑψηλὸν καὶ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ νυκτὸς κατ' αὐτῶν

Fol. 402 v. ἐπιθέσθαι, τοῦτο μελετήσεις. καὶ διασκοπήσας καλῶς τὴν τοῦ τόπου θέσιν, καὶ βοήθειαν ἐκεῖθεν ἔχων, τὸν κατ' αὐτῶν παρσκευάσης πόλεμον νυκτὸς, μετὰ πεζικῆς δυνάμεως καὶ ἱππέων, Βκαθὼς περὶ νυκτοπολέμου κατωτέρω εἴρηται. καὶ μεγάλως αὐ- 20 τοὺς τραυματίους καὶ ἐκθροήσεις, καὶ παρσκευάσεις ἐκεῖθεν ὑποχωρήσαι. καρτερούντων δὲ ἔτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, καλῶς ἑαυτοὺς ἀσφαλιζόμενοι καὶ παραφυλάττοντες, καὶ βουλομένων ἀνερενήσῃαι τὰ ὄρη, ἐν οἷς τὰ καταφύγια τῶν χωριτῶν τυγχάνει,

19. καὶ] σὺν codd.

queris, optimum ex praefectis, qui ob virtutem usumque in re militari nomen sit et laudem nactus, cum idonea equitum militumque copia in regione adversariorum immittere, qui eam ibi commorans incendiis populationibusque vexet, oppidaque obsideat: ut hac re audita hostes ducem suum vel invitum ad patriam tuendam signa referre cogant. Quod si agros nostros diligenter exinanieris, incolarumque turbam atque pecora in altos asperosque montes compuleris; hostes autem velint perquirere ea iuga ac scrutari, hominesque inde in servitum abducere, ideoque omnibus cum copiis accedere ad eiusmodi loca, et castra ibi ponere cogitent: debes tu quoque appropinquare locis illis, ad opem tuis ferendam. Ubi si animadverteris, locum, in quo tendant adversarii, montem habere aut crepidinem editam, aptamque, ut inde noctu aggredi eos possis, ad hoc mentem convertas. Atque, perspecta bene natura loci, illa adiutus cum pedestribus equestribusque copiis praelium instituas adversus illos noctu, quemadmodum in capite de dimicatione nocturna infra demonstrabitur. Ita vehementer illos vexabis et perterrebis, efficiasque ut inde recedant. Quod si nihilominus permanent ibidem, diligenterque sese custodiunt ac teneant, voluntque scrutari montes, in quibus receptacula rusticae plebis sunt, de-

δέον φυλαχθῆναι καὶ προκατασχεθῆναι παρὰ σοῦ τὰς εἰσόδους διὰ τε ἀκοντιστῶν καὶ ψιλῶν. καὶ τούτων καλῶς φυλαττομένων, ἐν οἷς ἢ καταφυγῇ τῶν γεωργῶν σὺν τῶν φημιλιῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν γέγονεν, εἰ βουληθῶσι διὰ τῶν στενωπῶν καὶ δυσβί-
5 των ἐκείνων ὁδῶν εἰσελθεῖν, ἤττηθῆσονται· καὶ μάλιστα πεζικῆς [δυναμείως αὐτοῖς ἐπιθεμένης. εἰ δ' αὐτοὶ μετὰ πεζικῆς] C βουληθῶσιν ἐπελθεῖν, καὶ τὰ ὄρη διερευνησασθαι, ἐν ἐνδοτέροις καὶ ὄχρωτέροις καὶ ἀνεπιβουλεύτοις τόποις εἰσαγαγεῖν τοὺς τῶν χωρίων οἰκήτορας ἐπέχθητι· σοῦ μετὰ παντός τοῦ λαοῦ τὰς
10 εἰσαγούσας κατ' αὐτῶν ὁδοὺς δηλαδὴ καταλαμβάνοντός τε καὶ ἀσφαλῶς διαφυλάττοντος.

ΚΕΦ. κ'. Περὶ πολιορκίας κάστρου.

Ἡρὸς πολιορκίαν δὲ κάστρου κατανοῶν ἐντρεπιζομένους τοὺς πολεμίους, δέον καὶ σέ, ὦ στρατηγέ, ὅσα πολιορκεῖσθαι δυνα-
τὸν (εἰσὶ γὰρ πολλὰ κάστρα μὴ δεδιότα πολιορκίαν), ἐν τοῖς τοι-
15 οῖς καταφεύγοντά λαὸν μηνῶν τεσσάρων τροφὰς καθένα ἕκα-^D στον, εἰ δυνατόν καὶ πλείονων, καθ' ὅσον συνορᾶς ἔσεσθαι τὴν πολιορκίαν, ἀποτίθεσθαι. καὶ τῶν ἐν ταῖς κιστέροις ὑδάτων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ὅσα πολιορκουμένους ἐκ-
20 δικεῖν καὶ βοηθεῖν δύνανται. ταῦτα γὰρ, διὰ τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ γραφῇ ἐκθεῖναι κατὰ μέρος ἔασομεν. περὶ γὰρ τοιούτων καὶ ἐτέρων πολιορκητικῶν μηχανημάτων, καὶ τοῦ, πῶς χρῆ τοὺς

3. φημιλιῶν. Sic codd. 6. Uncis inclusa, quae sunt in codd. omnib. praetermissa, e coniectura supplevi.

bent per iaculatores ac velites observari a te aditus, et praeoccupari. His recte custoditis, qua refugium rusticulis familiisque eorum ac liberis patuit, si hostes per fauces viasque arduas introrumpere conantur, fundentur, maxime peditatu eoq invadente. Sin vero cum peditatu conantur eniti, montesque perescrutarī, tu ad interiora magisque munita et ab insidiis tuta loca agrastem plebem transducere properato: ipse cum tuis copiis omnibus ducepte eo vias occupa, et diligenter custodi.

CAP. XXI. De obsidione oppidi.

Ubi intellexeris, ad obsidendum oppidum se parare adversarios, oportet te, o dux, quae loca oppugnationi patent (sunt enim oppida multa quae impugnationem non timeant), in his instituire, ut ante hostium adventum unusquisque ex plebe eo confugiēte cibaria in menses quatuor, vel etiam in plures, si fieri potest, quamdiu aestimas obsidionem fore, deponat. Item aquarum in cisternis curam habere, caeterarumque rerum omnium, quotquot obsessis tutelae atque praesidio esse possunt. Tametsi ea, quod per multa sunt, particulatim exponere hac scriptioe omittimus. Nam de iis, aliisque oppugnandi commentis, deque ratione qua obsessi adorientibus re-

ἔνδον τοῖς ἔξωθεν ἀντιμάχεσθαι, ἀκριβῶς πρὸ ἡμῶν καὶ λελογι-
 σμένως οἱ τὰ τακτικά καὶ στρατηγικά ἀναγραφόμενοι ἐξέθεντο.
 ἡμεῖς δὲ περὶ παραδρομῆς καὶ κατασχέσεως κλισουρῶν προστα-
 χθέντες εἰπεῖν, τὰ ταύτη συντελοῦντα καὶ ἐφαρμόζοντα κατὰ τὸ
 ἔνδον ἐκθεῖναι κατεπειγόμεθα. τῶν πολεμίων τοῖνυν τὸ κάστρον 5
 περικαθισάντων, καὶ πρὸς πολιορκίαν χωροῦντων, εἰ μὲν, ὡς
 ἔθος ἐστὶ τοῖς βουλομένοις στενοχωρεῖν τοὺς πολιορκουμένους,
 ἀπληκεύσουσι δηλονότι τοῦ κάστρου κυκλόθεν, πρὸς τὸ μὴ δύνα-
 σθαι τινὰς τῶν ἡμετέρων μῆτε εἰσερχεσθαι μῆτε ἐξερχεσθαι· ἐπεὶ
 ἐν ὄχρωις τόποις καὶ δυσβάτοις σχεδὸν τὰ πλείεστα ἡμῶν ἴδρυν-
 10 ται κάστρα· εὐχερῶς τοῦτοις οὕτως ἀπληκεύσουσι, χάρακος
 καὶ ἀσφαλείας ἄνευ, ἰσχύσεις, ἃ στρατηγέ, καθ' ἕν μέρος νυ-
 Βκτὸς μετὰ πεζικοῦ στρατεύματος ἐπιθέσθαι· καὶ μετὰ συνθή-
 ματος ὁμοῦ καὶ τοὺς ἔνδον ἐξελεθεῖν παρασκευάσεις ἐν αὐτῇ τῇ
 ὥρᾳ, καὶ συνάψαι καὶ αὐτοὺς, εἰ δυνατόν, πόλεμον. καὶ τὴν 15
 ἀπὸ τοῦ τόπου ἔχων βοήθειαν τούτους καταγωνίσῃ. ἔργον δὲ
 τοῦτο προνοίας Θεοῦ. εἰ δὲ διὰ τὴν τοῦ χώρου δυσχέρειαν
 καὶ σκληρότητα οὐ θαρσύνουσιν οὕτως κυκλόθεν καὶ διεσπαρ-
 μένως ἀπληκεῦσαι, ἀλλ' ἐκ δύο μερῶν ἢ ἐξ ἑνὸς ἅπας ὁ
 λαὸς αὐτῶν στρατοπεδεύσει, δεῖον πρότερον πῦσαν τροφήν ἀν-
 20 θρώπων τε καὶ ἀλόγων πυρπολῆσαι καὶ τελείως ἐξαφανίσαι, καὶ
 μηδὲν εἰς χρεῖαν ἀλόγων ἢ ἀνθρώπων πλησίον τοῦ κάστρου ἢ
 ἐπὶ ὄρω καταλιπεῖν ἐν τοῖς χωρίοις. εἰ δὲ καὶ ξύλον ἐπιλείπει, ἐπὶ
 τοῦ τόπου ὄρους μὴ ὄντος, καὶ αὐτὰ τὰ στέγη τῶν οἰκημάτων

8. κυκλόθεν] κύκλωθεν cod.

sistant, ante nos qui de re militari ducisque officio scripserunt, accurate
 et docte exposuerunt. Nos contra de velitatione et occupatione clastro-
 rum dicere iussi, quae huic instituto expediant propriaque sint, explicare
 properamus. Hostibus oppidum circumsidentibus oppugnationemque ag-
 gressis, si, ut solent facere qui obsessos coangustare volunt, circa oppi-
 dum in orbem considerunt, ne qui ex nostris neque intrandi neque exeundi
 facultatem habeant: cum sint fere pleraque oppida nostra in locis munitis at-
 que impeditis constituta: facile, o dux, poteris illos, temere sine vallo et
 custodia tendentes, aliqua parte noctis cum peditatu adoriri; dabisque
 operam, ut ad signum constitutum obsessi quoque eadem hora erumpant,
 et ipsi item, si fieri potest, praelium cum adversariis committant. Ita,
 loci natura insuper adiutus, eos debellabis. Quanquam hoc quidem ex
 providentia Dei pendet. Si vero ob difficultatam atque asperitatem loci
 sic dispersim in orbem considerare non audent, sed omnes eorum copiae vel
 bipartito vel uno solo loco tendunt, oportet primo alimenta hominum et
 equorum omnia comburipenitusque deleri, neque quicquam in vicis vel prop-
 ius ab oppido vel longius relinqui, quod iumentis hominibusve usui
 sit. Si ligna deficiunt, neque saltus ea regione subest, etiam ipsa sedi-

πορπολῆσαι. εἰ γὰρ καὶ ξύλων ἐν χρεῖα γένωνται οἱ πολέμιοι, καὶ
 τροφῶν ἔνδεεις ὦσιν, ἀνάγκη τὸν λαὸν αὐτῶν ἐξέρχεσθαι μακρό-
 τερον πρὸς συλλογὴν τῶν χρεῖων. σοῦ δὲ ἐμπείρως καὶ στρατη-
 γικῶς διατιθεμένου, δυνήσῃ τούτους μετὰ ἔγκρυμμάτων τραυ-
 5 ματίζειν καὶ κατατροπεῦσθαι· ὡς ἐκ τούτου, τῇ τῶν τροφῶν
 ἔνδεια ἀναγκαζόμενοι, τὴν πολιορκίαν λύσουσιν. εἰ δὲ ὄρῃς αὐ-
 τοὺς ἐπικαρτεροῦντας, καὶ τῇ πολιορκίᾳ ἐπιμένοντας, καὶ τοὺς
 ἔνδον στενοχωρουμένους, δεόν καὶ πρὸς νυκτοπολέμους δημοσίως D
 χωρῆσαι, πεζικὸν συναγροχῶδες στράτευμα ἕμα ἱππεῦσιν. ὃ ἄρ-
 10 μοζόντως κατὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν τούτοις συνταξάμενος, τὸν
 ἐν νυκτὶ πόλεμον παρασκευάσεις γενέσθαι, καθὼς παρακατιῶν
 περὶ νυκτοπολέμου δηλώσω. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ καταγωνίσῃ
 αὐτοὺς, καὶ ἀναγκάσεις τὴν τοῦ κάστρου πολιορκίαν λιπεῖν. εἰ
 δὲ τις αἰτία τὸν τῆς νυκτὸς πόλεμον διακωλύσῃ, καὶ οἱ ἔνδον πο-
 15 λιορκούμενοι ἔνδεεις λαοῦ τοῦ βοηθοῦντός εἰσι, τροφῶν δὲ σπά-
 νιν οὐκ ἔχουσι, δυνήσῃ καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν προσθήκην ἐπαγαγεῖν, Fol. 404 r.
 ὡσπερ καὶ τροφῆς, εἴγε ἔνδεεις εἴεν, τρόπῳ τοιῷδε. συναγαγὼν P. 160
 ἅπαν τὸ ὑπὸ σὲ στράτευμα καὶ διχῆ αὐτοὺς διελών, οἱ μὲν ἡμί-
 σεις τούτων ἀνυλαβέτωσαν καθεῖς ἀνὰ σίτον μοδίους τέσσαρας
 20 εἰς οὗς ἐπογοῦνται ἵππους· παρέχων αὐτοῖς καὶ εὐζώνους ἑτέρους
 ἵππεῖς, μηδὲν ἐπιφερομένους πλὴν τὰ ὄπλα αὐτῶν, καὶ πρὸς μό-
 νην αὐτῶν φυλακὴν εἶναι. σὺ δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ μιγξίμου στρα-
 τεύματος ἐν ἑτέρῳ μέρει κατὰ τὴν ὥρην, ἣν οἱ τὸν σίτον ἐπιφε-
 ρόμενοι πλησίον τοῦ κάστρου μέλλουσι γενέσθαι, περὶ μέσην νύ-

4. διατιθεμένου. Sic codd.

ficiorum tecta cremanda sunt. Ita hostes, propter difficultatem lignatio-
 nis, rei que frumentariae inopiam, necesse est longius milites emittere ad
 res necessarias comportandas. Ibi tu, cum perite e ducisque officio rem
 gesseris, poteris illos collocatis insidiis vexare ac fundere: ut ideo, simul-
 que victus inopia coacti, obsidionem solvant. Ubi illos perseverantius in
 obsidione permanere, in oppidoque rem esse in angusto vides, debes de
 conferendis nocte toto Marte signis cogitare, contractis, una cum equita-
 tu, pedestribus copiis. Quas si convenienter naturae loci equitibus inter-
 posueris, institue noctu praelium, quemadmodum inferius in capite de di-
 micatione nocturna demonstrabo. Hoc modo franges illos, cogesque, ut
 obsidionem oppidi omittant. Si qua tamen obsistit causa, quominus prae-
 lium noctu fiat, obsessi autem, quamvis comaeu instructi, praesidii indi-
 gent, potes illo modo vel propugnatorum, vel, si annonae premuntur, ci-
 bariorum supplementum introducere. Omni in unum locum coacto ac bi-
 farium diviso exercitu, suscipiant alterius partis milites singuli in equos
 quibus vehuntur quaternos modios frumenti. His attribuas alios expeditos
 equites, nihil ferentes praeter arma, qui duntaxat alteris praesidio sint.
 Tu vero cum reliquo armato exercitu ex parte diversa eadem hora, qua
 frumentarii propius ad oppidum accessuri sunt, circa mediam noctem re-

κα ἀθρόως μετὰ κραυγῆς καὶ σαλπύγων φάνηθι, ὡς ἤδη πο-
 Β λειμίσων αὐτούς. τῶν δὲ πρὸς τὸν σὸν πόλεμον παρασκευαζομέ-
 νων, καὶ τὴν ὁρμὴν πρὸς σέ ποιουμένων, ἄδειαν εὐρόντες οἱ τὸν
 Quomodo ὄτιον ἐπιφερόμενοι, ἀποκομίσουσι τε αὐτὸν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ
 perumpen- ἄσινεις πάλιν νοστήσουσι. καὶ διὰ τῆς τοιαύτης μηχανῆς καὶ ἀν- 5
 dum in oppi- δρῶν ἐπιβολὴν καὶ τροφῆς παράσχῃς αὐτοῖς, εἶγε ἀμποτέρων ἐν
 dum obses- χρεῖα εἰσι, καὶ σωτηρίας οἱ πολιορκούμενοι τύχωσιν.
 sum.

ΚΕΦ. κβ'. Περὶ διαχωρισμοῦ λαοῦ τῶν ἡμίσει πολεμίων, ἧ καὶ τοῦ
 τρίτου μέρους.

С **Εἰ δὲ μὴ πρὸς πολιορκίαν κάστρου εὐτρεπίζοντο οἱ πολέμοι,**
 ἀλλὰ μετὰ πολλῆς καὶ σφοδρᾶς δυνάμεως τὰς ἡμετέρας χώρας
 περιουστοῦσι, χρὴ τὸν στρατηγούντα τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων 10
 ἐπιμελῶς τοὺς γεωργοὺς ἦτοι τοὺς τῶν χωρίων πολίτας καὶ τὰ
 αὐτῶν ἅπαντα παρακελεύσασθαι τε καὶ παρασκευάσασθαι, ἐν κά-
 στροῖς καὶ ἄχυροῖς τόποις διασώσασθαι, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων πρὸς
 Fol. 404 v. λείαν ἐξερχομένους ὡς νουνεχεῖς καὶ ἀγρόπνους τραυματίζειν· ἵνα
 εἶεν δεδοικότες πόρῳ τοῦ στρατεύματος αὐτῶν ἐξελαύνειν, καὶ 15
 τροφὰς ἐπικομίσσασθαι· κἀντεῦθεν στενοχωρίᾳ τροφῶν συσχεθῆ-
 D σονται. πλὴν, ὡς ἔφημεν, πλῆθος λαοῦ ἔχοντες ἕτερον ἴσως μέθο-
 δον μετελεύσονται. διαχωρίζοντες ἐνίοτε τοὺς ἡμίσεις τοῦ λαοῦ αὐ-
 τῶν, ἧ καὶ τὸ τρίτημόριον, ἀποστελοῦσι πόρῳ ἡμέρας ἑδοῦ διά-
 στημα, ἧ καὶ ἐπέκεινα ἀπέχον τοῦ φρασσάτου αὐτῶν ἐν χωρίοις τι- 20
 σιν, ἐν οἷς ἐπιπύουσι πλεονας διαπάνας ἐφευρεῖν. καὶ ἀνάγκη τοῦ-
 19. ἀποστελοῦσι] ἀποτελοῦσι cod.

pente cum clamore tubarumque concentu appare, quasi iamiam praelium
 commissurus. Ita, dum hostes ad dimicationem adversus te se parant, ti-
 bique obviam properant, qui frumentum gestant facultatem nacti id impor-
 tabunt in oppidum, et incolumes revertentur. Eiusmodi commento et pro-
 pugnatorum additamentum, et comneatus, si amborum inopia est, submi-
 nistrabis, salutemque obsessi accipient.

CAP. XXII. De separatione dimidia vel etiam tertiae partis copiarum hostilium.

Si vero non ad obsidionem oppidi se convertunt hostes, sed cum ma-
 gno ac valente exercitu regiones pervagantur nostras, debet diligenter copiarum
 Romanarum dux agricolas, hoc est, vicanos homines, eorumque
 fortunas omnes mandare et instituere, in oppida munitaque loca uti se
 subducant, hostiumque qui sint praedandi causa egressi, prudentia vigi-
 lantiaque adhibita afflicent: ut longius ab exercitu discedere atque com-
 meatum comportare reformident: ideoque re frumentaria anguste utentur.
 Si autem, ut diximus, magnas habent copias, fortasse aliam rationem ioi-
 bunt belli. Divisione facta, dimidiam vel etiam tertiam partem exercitus
 emittent e castris iter unius diei, aut longius, in vicos ubi sperant amplio-
 rem se comneatum inventuros. Hos per biduum aut triduum a castris abes-

τους ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις, ἢ καὶ τρισὶν, ἔξω τοῦ φωσσοῦτου αὐτῶν διά-
γειν. τοῦτο γοῦν πυθόμενος καὶ νοήσας, ἃ στρατηγέ, δέον κατ'
αὐτῶν ἐνεδρεῦσαι μετὰ λελογισμένης διασκέψεως, καὶ πλησίον αὐ-
τῶν ἐν νυκτὶ γενέσθαι, καὶ τόπον ἐπιτήδειον ἐφευρίσκοντα τὸ
5 ἴδιον στρατεύμα ἀποκρύψαι. ἐπεὶ οὖν οὐκ εἰς δύο καὶ τρία χω- P. 161
ρία, ἀλλὰ καὶ εἰς πλείονα ἐρυνήσοντες τροφὰς διασκορπίζονται,
εἰκὸς δὲ ἔστι καὶ τὸ λεγόμενον φοῦλκον εἰς φυλακὴν αὐτῶν ἴστα-
σθαι· δεῖ τὸ ὑπὸ σέ στρατεύμα διχῆ διελεῖν, ἀσφάλειαν ποιού-
μενος, μὴ φωραθῆναι ἢ διαγνωσθῆναι σε παρὰ τῶν ἀνερευνών-
10 των πολεμίων τοὺς λόχους, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον ἐνεδρευ-
θῆς· καρτερεῖσαι δὲ ἐν τῷ ἐγκρύμματι ἄχρι ἐνδεκάτης ὥρας τῆς Divisto dici
ἡμέρας, ἥδη τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ὄντος. καὶ εἰ μὲν ὑποστρέ- in horas XII.
ψειεν, ὡς ἔθος ἔστι, τὸ φοῦλκον ἐν οἷς χωρίοις ἀλλήζονται οἱ
ἑταῖροι αὐτῶν, ἐν τοῖς μήκοθεν χωρίοις ἀποστελεῖς οὓς ἐμπρο- B
15 σθεν διεχώρισας, ὅπισθεν αὐτῶν ἐπακολουθῶν, καὶ ἐκ τοῦ σύν-
εγγυς αὐτοῖς παρεπόμενος. καὶ ὡς ἂν ἡ τοῦ τόπου θέσις δίδωσι,
λάθρα καὶ ἄνευ κραυγῆς ὀξέως πορευόμενος ἀπόκρυψον ἑαυτὸν, Fol. 405 r.
ἕως οὗ ἔγγιστα γένη τῶν χωρίων. ὅτε δὲ οὐ δυνατὸν ἔστιν ἀπο-
κρύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ ῥύακος τὸν ὑπὸ σέ λαόν, ἀλλ' ἀνάγκη εἰς
20 φανερόν γενέσθαι· τότε σὺν ἵππασίᾳ νεανικῇ κατὰ τῶν εἰς τὰ
χωρία ὄντων πολεμίων ἢ ὄρημν παρὰ τῶν ἐμπροσθεν ἀποσταλέν-
των γενέσθω. καὶ ἀδοκῆτως τούτοις ἐπιθέμενοι καὶ ἀναιρησοῦσι
πολλοὺς, τινὲς δὲ καὶ ζῶντας ἀνδραπόδων λόγῳ κατάσχουσιν.
εἰ δὲ καὶ τὸ φοῦλκον τὸ εἰς φυλακὴν αὐτῶν ἔξωθεν τῶν χωρίων C
25 ἔτι ἴσταται, κατ' αὐτοῦ πρῶτον τὴν ὄρημν ποιείτωσαν περὶ δυ-

se necesse est. Qua re cognita ac perspecta, debes, o dux, cum prudenti cogitatione insidias illis facere, et exercitum nocte propius admotum loco idoneo, si inveneris, occultare. Frumentatoribus non in duos treve vicos, sed in plures dilapsis, si probabile est, stationem, quam fulcum vocant, ad tutandos eos praesto esse, oportet tuam manum bipartiri; cura adhibita, ne animadvertare dignoscere ab hostibus latibula scrutantibus, tuque potius ab illis circumveniri: perstare autem in latibulo usque ad undecimam diei horam, sole iam ad occasum vergente. Tum, quando statio, ut solet fieri, se recipere coeperit ad vicos, in quibus socii eorum con-sederunt, ad vicos illos remotiores praemitte milites, quos ante selegisti: ipse postea move, ex propinquo subsequens. Ac perinde ut se natura loci dederit, clam, et silentio, et contente ambulans abde te, donec proxime ad vicos accesseris. Aut si facultas nulla est occultandi iuxta rivum manum tuam, neque abesse potest quin in conspectum cadat, tunc equis acriter citatis a praemisais antesignanis in hostes, qui intra vicos sunt, fiat impressio. Quos si de improvise aggrediuntur, obtruncabunt multos, quosdam etiam vivos abstrahent in servitutem. Quod si statio ad tutandos illos disposita etiamtum extra vicos agit, prius in illam circa occasum

σμάς ἤλιου, ὡς ἔφη, οἱ ἔμπροσθεν ἀποσταλέντες. καὶ σοῦ ὀπισθεν παρεπομένου μετὰ τοῦς προηγουμένους σου, πρὸς πόλεμον συμβαλεῖν συντεταγμένος, καὶ αὐτὸς ὀρμήσεις κατ' αὐτῶν, καὶ καταγωνίσῃ τοῦτους τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι. εἰ δέ γε οἱ τῶν πολεμίων ἀρχηγοί, οἱ ἐκεῖσε ὄντες, πολλὴν ἔχοντες δύναμιν, 5 συστῆναι δυνήσῳσι, καὶ τὴν ἦτταν ἀνακαλέσασθαι ἀγωνίσωνται, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστι, τῆς νυκτὸς ἤδη ἐπιλαμβανομένης οὐδὲν συμβήσεται σοι τῶν ἐναντίων. οὕτως τοίνυν ποιούντός σου, καὶ θανάσιον καὶ πτοηθήσονται σου οἱ πολέμοι, καὶ οὐκ ἀδεῶς θαρσύνουσι ἐξέρχεται τοῦ φωσσοῦ αὐτῶν· κἀντεῦθεν ἀνάγκη τοῦ- 10 τοῦς τροφῶν ὑστερημένους πρὸς τὴν ἰδίαν παλινοσθῆσαι χώραν.

P. 162 ΚΕΦ. κγ'. Περὶ τῆς ὑποστροφῆς τῶν πολεμίων, καὶ τῆς καταστίσεως
• κλεισούρας.

Ἐποστρεφόντων δὲ τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἰδίαν ἐπειγομένων καταλήψεσθαι, δέον τὰς πεζικὰς δυνάμεις πρὸς τὰς κλεισούρας Fol. 405 v. προαποστεῖλαι, καὶ τὰς ὁδοὺς, δι' ἧς μέλλουσι διελθεῖν, κατὰ
Claustra li- σχεῖν. δι' οἷας γὰρ ὁδοῦ διελθεῖν βουλευθῶσιν, ἀπὸ τε τῶν ἐν 15
mitanea per Σελευκεῖα κλεισούρων καὶ τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος, καθά
Orientem. Βτὰ Ταυρικὰ ὄρη τὴν τε Κιλικίαν διορίζουσι, Καππαδοκίαν τε καὶ
Λυκανδόν· πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τὰ παρακείμενα Γερμανικεῖαν
τε καὶ Ἀδατῶν, καὶ τὸ Καησοῦν καὶ τοῦ Λαουθῶ, Μελιτήνην
τε, καὶ τὰ Καλούδια· καὶ τὰ πέραθεν τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ 20
διορίζοντα τὴν τε τοῦ Χανζῆτι λεγομένην χώραν καὶ τὴν πολεμίαν

1. ὡς ἔφη. Vid. supra 153. C. 19. Ἀδατῶν. Vid. notas.

solis, quemadmodum demonstravi, praemissa turma impetum faciat. Deinde tu quoque antesignanos tuos a tergo insequens, ut eris ad praelium committendum instructus, invade illos, et Christi gratia eos debellabis. Ac si hostium duces, qui ibi praesunt, quod militibus abundans, ideo confirmare sese possunt, damnumque resarcire conantur suum, tametsi id quidem fieri parum potest, tamen sic quoque nocte occupante nihil adversi eveniet. Ita si egeris, et admirabuntur et formidabunt te hostes, neque impune audebunt ex castris egredi: unde necesse est eos, commeatu destitutos, ad proprios reverti fines.

CAP. XXIII. De discessu hostium, et claustrorum occupatione.

Si se recipiunt hostes, ad suosque fines pervenire properant, oportet te peditatum ad claustra praemittere, et vias, per quas transituri sunt, occupare. Per quam igitur viam iter facere in animo habeant, a claustris Seleucenis iisque in provincia Anaticorum, qua Tauri iuga Ciliciam, Cappadociam, Lycandum determinant: ad haec, qua Germaniciae, Adatae, regionibus Casium et Dautha, Melitenae, et Caludiis imminet: item qua trans flumen Euphratem agrum Chanziti vocatum et terram hosticam Ro-

ἄχρι Ῥωμανοπόλεως· ἐν ὄλοις τοῖς τοιοῦτοις θέμασι, δι' οἷας ἂν ὁδοῦ ὑποστρέφοντες διελθεῖν πρὸς τὴν ἰδίαν βουληθῶσιν, ἀδιστακτικῶς τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ τὸν κατ' αὐτῶν ἐπιελθῆτι διαθέσθαι πόλεμον, καὶ τὴν νικῶσαν εὐρήσεις τῇ αὐτοῦ χάρι- C
 5 τι. ἦνίκα δὲ πρὸ τεσσάρων σταθμῶν ἦτοι ἀπλήκτων ἐπιγνῶς τὴν ὁδόν, δι' ἧς ὤρμησαν οἱ πολέμιοι, σοὶ μὲν τῷ τοῦ παντὸς λαοῦ ἡγεμόνι τάχει πολλῷ ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθαι προσήκει, καὶ καταλαβεῖν τὰς πεζικὰς δυνάμεις, τὰς ἐν τῇ κλεισούρᾳ ἀποσταλείσας· καταλιπεῖν δὲ τὸν κρείττονα τῶν λοιπῶν στρατηγῶν,
 10 πρὸς τὸ παρατρέχειν αὐτοῖς, διὰ τὰ ὀπισθεν κοῦρσα καὶ τὰς ἐκδρομὰς αὐτῶν. ἔχειν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ λοιπὸν ἰππικὸν στρατεύμα, πειθόμενον τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διορίσασθαι αὐτὸ, ὡς ἦνίκα οἱ πολέμιοι ὡς ἀπὸ δύο ἀπλήκτων τῇ κλεισούρᾳ πλησιάσωσι, καὶ αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος διελθεῖν, καὶ D
 15 καταλαβεῖν, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ κατ' αὐτῶν ἐξαρτύεται πόλεμος. σοῦ δὲ καταλαμβάνοντος ἐν τῇ κλεισούρᾳ καὶ τὰς πεζικὰς τάξεις ἐνούμενου, δεόν σπονδάσαι, καὶ ἕτερον μάλιστα πεζικὸν λαὸν ἐπισυνάξει, ὅσον ἂν δυναθῆς· παραινέσαι τε αὐτοῖς παρῆρησία, πρὸς ἀνδρείαν αὐτοὺς ἐπαλείφων καὶ εὐτολμίαν, ἐποτρύναι δὲ καὶ τὸ Fol. 406 r.
 20 πρὸθῆνον αὐτῶν, οἷα στρατηγὸς ἄριστος, μελισταγεῖ παραινέσει, „Ἄνδρες,” λέγων, „Ῥωμαῖοι, στῶμεν ἀκλινῶς καὶ ἰδραῖως· στῶμεν ἀνδρικῶς καὶ γενναίως. δεῖξωμεν ἐχθροῖς βραχίονα καὶ ἰσχύν· δεῖξωμεν, ὡς πρὸς κρείσσονας τὴν ὀρμὴν ἔχουσιν, ὡς P. 163 πρὸς τοὺς βύλλειν μᾶλλον ἢ βύλλεσθαι μέλλοντας παρατάττον-

manopolim usque separant: in omnibus his provinciis, quacunque via in reditu iter ad fines suos facere constituerint, ibi sine ulla dubitatione maturationem expedire adversus illos, iuvante Deo, eiusque gratia victoriam reportabis. Ac si longius quam quatuor mansiones sive castrabes, cognostique viam, qua hostes discesserint, convenit, te, totius exercitus ducem, magna celeritate adhibita illos praevertere, et ad peditatum, iam ad claustra praemissum, te conferre: relinquere autem ex caeteris ducibus praestantissimum, qui illos insequatur, ne a tergo latrocinia excursionesque faciant. Is habere debet secum reliquas equestres copias, imperio suo parentes, easque sic ducere, ut, quando adversarii duo circiter castra a claustris aberunt, ipse cum omnibus copiis transeat, in eumque locum se conferat, ubi praelium adversus illos instruitur. Te autem, postquam ad claustra veneris, coacto in unum locum peditatu, operam dare oportet, ut praeterea iterum peditum aciem, quam plurimorum possis, cogas. Hos excita-bis verbis fortibus, ad virtutem atque audaciam acuens, alacritatem eorum, quod optimi ducis est, melliflua hortatione incendes. Dices: „Commilito-nes Romani, stemus intrepide et firmiter: stemus viriliter et animo magno. Ostendamus hostibus brachium et vim; ostendamus, quod in fortiores impetum fecerint, quod constiterint adversus illos, qui illaturi potius sint

ται. μὴ γὰρ λίθος φύσις αὐτοῖς, ἢ χαλκός, ὡς μὴ τραύματα δέχεσθαι· μήτε ἐκ σιδήρου τὸ σῶμα, ὡς μὴ τῷ κόπῳ ἐκλύεσθαι καὶ ἀποναρκῆν.“ προσέτι τούτοις ὑποδεικνύων καὶ τὴν τοῦ τόπου δυσχέρειαν, ἐν ᾧ μέλλουσι πρὸς μάχην παρασκευασθῆναι, καὶ ὅσῃν αὐτοῖς παρέχει βοήθειαν. μετὰ δὲ τὸ καλῶς αὐτοὺς 5 παραθῆξαι καὶ διεγείρει, καὶ προθυμότερους καὶ εὐτολμωτέρους ἐργάσασθαι, κατευστήσεις αὐτοὺς ἐν οἷς τόποις ὀφείλουσι τοῖς Β ἐχθροῖς μάχεσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὰ ὑψηλὰ τῶν ὄρεων καταλαβεῖν θέον, καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς κρατῆσαι καὶ ἀσφαλισσάσθαι. ἐν οἷς δὲ καὶ ἵππεῖς ἐγχωρεῖ σὺν τοῖς πεζοῖς μάχεσθαι, καταστή- 10 σεις καὶ αὐτοὺς ἐν ἐπιτηδείοις τόποις. ἐν πάσαις δὲ σου ταῖς παρατάξεσιν ἀρχηγὸς τῶν χρησίμων ἐπιστήσῃ σε δεῖ, καὶ τὰλλα πάντα φυλάξαι καὶ πρᾶξαι, ὅσα ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου περὶ τοῦ, πῶς δεῖ τοῖς πολεμίοις ἐν ταῖς δυσχωραῖς μάχεσθαι, ἐξεθέμεθα. τῶν δὲ πολεμίων πλησίον καταλαμβάνοντων, καὶ αἰσθημένων 15 τῆς παρὰ σοῦ γενομένης ἀσφαλείας ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἀμήχανον **Ο**διελθεῖν αὐτοὺς, εἴπερ παραβολώτερον τοῦτο τολμήσουσι πρᾶξαι, οὐκ ἐντυγχῶς αὐτοῖς τὸ βούλευμα παραστήσεται. ἀλλὰ παρὰ τοῦ σοῦ λαοῦ θηρούμενοί τε καὶ συμπνιγόμενοι, καὶ ἄκοντες τὰ **Fol. 406** ν. κῶτα δάσσουσι, σπεύδοντες δι’ ἐτέρας ὁδοῦ τὴν ἰδίαν καταλή- 20 ψεσθαι. τούτων δ’ οὕτως ὑποστρεφόντων ἀγεννῶς καὶ ἀκόσμως, ὁ λαός σου, τούτους θιώμενος, ὅσης χαρᾶς καὶ θυμηδίας πλησθήσονται, λόγῳ παραστήσαι τοῦτο ἀδύνατον. τῶν οὖν πολεμίων, ὡς λέλεκται, ὑποστρεφόντων, τότε καταδίωξον ὅπισθεν

14. ἐξεθέμεθα. Vid. supra 122.

ictus quam passuri. Non est ex lapide natura illorum, aut ex aere, ut vulnera accipere non possint: neque ex ferro corpus, ut laboribus non frangatur, neque torpeat.” Adhaec monstra illis locorum, ubi ad praelium adornabuntur, difficultatem, et quantam iis opem latura sit. Ita ubi illos probe acuiisti atque excitasti, paratiores et audentiores factos constitues in quibus locis debent cum hostibus conflare. Ac primo quidem fastigia montium occupare necesse est, itineraque omnia obsidere ac firmare. Equites peditibus admixti sicubi conflare possunt, hos quoque locis idoneis constitues. Debes denique singulis tuis aciebus duces probos praeficere, caeteraque omnia observare et facere, quae a principio commentarii, in capite de praelio cum hostibus in locis asperis conserendo, exposuimus. Ubi propius accesserint hostes, si de praesidiis tuis in via collocatis, deque difficultate transeundi certiores facti, nihilominus audacter perrumpere audent, parum prospere succedet iis hoc consilium. Quippe contriti et compulsi a tuis copiis vel inviti terga vertent, aliaque via in suos fines pervenire festinabunt. Quos sic ignaviter et indecore revertentes si conspicit tuus exercitus, laetitia atque voluptate complebitur, magis quam verbis dici potest. Tu autem hostes sic, ut demonstratum est, abeuntes insequere a tergo,

αὐτῶν, ἔμπροσθεν ἀποστέλλων ἵππεις μετὰ ταχέων ψιλῶν· καὶ αὐτοὺς δὲ ὀξύτερον περιπατῶν τοῦ καταλαβεῖν αὐτοὺς ἐπιέχθητι. οἱ δὲ ἔχθροὶ διὰ τὸ φεύγειν αὐτοὺς, τάχει τὰς δεσχωρίας διελθεῖν καὶ τὸν ἐν αὐταῖς διαφρυγεῖν πόλεμον, καὶ τὴν ἰδίαν κατα-
 5 λήψεσθαι· ἐπεὶ πλησίον τῆς κλεισοῦρας γενήσονται, τοῦθ' ἐποπτεύοντες, πρὸς τὸ μὴ πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὰς πεζικὰς τάξεις γενέσθαι, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτῶν κατασχεῖν· ἂν ἐν νυκτι τὴν ὁδοπορίαν πειραθῶσι ποιήσασθαι, συντόμως τούτους καταλάβης, τῶν ἵππων αὐτῶν ἀτονησάντων ἀπὸ τῆς χρονίας ὁδοιπο-
 10 ρίας, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκλειοπέτων ἐπιτύχης, νυκτὸς ὁδοιπορούντων· καὶ εὗρες, στρατηγέ, τὸ αἰ σοι ἐπιζητούμενον. καταλαμβάνοντός σου δὲ τούτους νυκτὸς, δεόν παραντίκα πόλεμον συνάψαι εἰς τὸ λεγόμενον σάκα, μετὰ πεζῶν, συνεπακολουθούτων αὐτοῖς καὶ ἵππεων. ἐτέρους δὲ τῶν ψιλῶν μεθ' ἵππεων ἐνθεν
 15 κάκειθεν τῆς ὁδοῦ ἔμπροσθεν γενέσθαι τῶν πολεμίων ἀπόστειλον, καὶ ἐκ πλαγίου καὶ αὐτοὺς πόλεμον προσβαλεῖν πρόσταξον. καὶ οὕτως ποιούντός σου, οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι, ἀλλὰ πρὸς φρυγὴν ὀρμήσουσι. καὶ εἰ τοῦτο νυκτὸς πράξουσιν, καταδίωξον αὐτοὺς, καὶ τελείω τούτους παραδώσεις ἀφανισμῷ.

P. 164
Saca.

ΚΕΦ. κδ'. Περὶ νυκτοπόλεμον.

20 *Et* δὲ εἰς ἑτέραν ἔλθῃσι βουλὴν, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, Β λυσιτελοῦσαν, καὶ ἤνικα σε καταλαβόντα αἰσθωνται νυκτὸς ἀπληχεύσῃσι, τὰς σκηναὺς πηξάμενοι, τότε νυκτοπόλεμον κατ' Fol. 407 r. αὐτῶν ἐργάση. πλὴν οὕτως σε τὸν κατ' αὐτῶν χρῆ διαθεῖναι πό-

praemissis equitibus cum velitibus expeditis: ipseque celeriter itinere facto assequi illos propera. Adversarii qui fugiunt, ut angustias, vitato in illis certamine, festinanter transmittere, in suosque fines pervenire possint: cum proprius ad claustra accesserunt, verentes, ne iterum se praevertat peditatus noster, iterque suum occupet: si conantur noctu viam pergere, sine mora illos assequeris, equis eorum diurnitate itineris attritis: ipsoque exhaustos per noctemque ambulantes deprehendens, id, o dux, quod semper quaesivisti nactus es. Utque primum eos assecutus es noctu, evestigio oportet signa inferre praesidio quod vocatur saca, idque per pedites, quos subsequatur equitatus. Alios velites cum equitibus praemitte per utrumque latus viae, qui hostibus praecurrant, eosque iube ex transverso impetum facere. Ita si egeris, resistere non poterunt, sed in fugam se conicient. Quod si noctu faciunt, persequere, et summo exitio illos trades.

CAP. XXIV. De dimicatione nocturna.

Si vero in aliam cogitationem veniunt, sibi, secundum ipsos, salutarem, et, adventu tuo cognito, sub noctem tabernaculis statutis consistent, tunc pugnam nocturnam cum illis committes. Praelium autem instruere

λεμον. σὺ μὲν ἐκ τῶν ὄπισθεν μετὰ πεζικῆς παρατάξεως τὴν προσβολὴν ποιήσεις. τὰς δὲ λοιπὰς πεζικὰς τάξεις διελεῖν χρὴ εἰς ἕξ μερίδας, καὶ τρεῖς μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν τῶν πολεμίων ἐκ πλαγίου αὐτῶν, τρεῖς δὲ κατὰ τὸ ἐδῶννον καταστήσαι, εἷγε εἰς μῆκος ἢ τοῦ τόπου θείεις τὸ ἑαυτῶν ἄπληκτον καταστήσαι καταναγκάσει, 5
 Ἐὰπεχούσας ἀλλήλων ὥσει τόξου βολὴν, ἢ καὶ μικρὸν ἔλαττον· μόνην ἀνεωγμένην καὶ ἀφύλακτον καταλιμπάνουσαι τὴν ὁδόν, τὴν πρὸς τὰ οἰκεία τοὺς πολεμίους διασώζουσαν· ὅπως σφοδρωτάτου αὐτοῖς ἐπιτεθέντος τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ὁδὸν ἀνεωγμένην ἔφευρίσκωσι, καὶ ἀπάτη τοῦ διασωθῆναι καὶ τὸν πόλεμον 10
 διαφυγεῖν καὶ τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν, ἐπιβῶσι τῶν ἵππων, καὶ δι' αὐτῆς πρὸς φυγὴν ὀρμήσωσι, μόνην ἕκαστος τὴν ἰδίαν περιποιούμενος σωτηρίαν. εἰ δὲ οὐκ ἐπιμήκης πεποιήκεσιν τὸ ἑαυτῶν ἄπληκτον, ἀλλ' ἢ τοῦ τόπου θείεις κυκλοτερές αὐτὸ ἀπειργύσατο, χρὴ σε τὰς πεζικὰς ἰσάντα παρατάξεις γυροῦσθαι, παρα-15
 σκευασθῆναι ταύτας προστάξει πρὸς πόλεμον· μόνην δὲ, ὡς Δέφημεν, τὴν ὁδὸν ἕφετον καὶ ἀνεωγμένην καταλαβεῖν, τὴν πρὸς τὰ ἴδια τούτων φέρουσαν. μετὰ δὲ τὸ διατάξασθαι τοὺς πεζοὺς τοῦτον τὸν τρόπον, παραπληκεῦσαι τοῖς πολεμοῖς προστάξεις, καὶ πυρὰ εἰς πληθὺς ἀνάψαι πολλά. ἐν μιᾷ δὲ ἑκάστη παρατάξει 20
 τῶν πεζῶν καὶ ἄρχοντα καταστήσεις τῶν χρησίμων καὶ ἀνδρείων· σὺν αὐτοῖς δὲ ἵππεις ἐν μιᾷ ἑκάστη παρατάξει, ἐκ τῶν ὄπισθεν
 Fol. 407 v. ἰσταμένους, εἷγε καὶ ὁ γῶρος δίδωσιν, ἔχοντας ἀρχηγοὺς ἄνδρας ἀξιολόγους. πείθεσθαι τε αὐτοῖς προστάξεις καὶ ἅπαντα τὸν
 P. 165 λαὸν τῶν πεζικῶν τάξεων. μετὰ δὲ τὸ οὕτως παρασκευασθῆναι, 25

oportet adversus illos in hunc modum. Tu a tergo cum pedestri acie signa inferes. Reliquos pedestres numeros distribui oportet in partes sex, tresque per obliquum e dextro latere hostium, tres ex sinistro locari, si quidem eos natura loci castra in longitudinem porrigere coegit: distent autem hae acies inter se quasi sagittae iactum, aut paulo minus, solamque apertam et incustoditam relinquunt viam illam, qua ad patriam salutemque adversarii pervenire possint: ut, acerrimo impetu in eos facto, et viam apertam invenient, et spe falsa inducti, se incolumes pugnam effugere domumque pervenire possent, consensu equis ea fugae se committant, tantumque suae quisque salutis rationem habeat. Si non in longitudinem porrexerunt castra, sed locorum situs orbiculata ea effecit, oportet te pedestres acies circumcirca collocantem iubere, ut ad pugnam se parent: solum autem, ut docuimus, illud iter liberum et apertum relinquere, quod ad adversariorum fines ducit. Postquam peditatum in hunc modum instruxeris, iube eum non procul ab hostibus considerare, ignesque magno numero accendere. Porro in unaquaque pedestri acie praefectum constitues probum et fortem virum: item eum illis equites ad singulas acies, qui a tergo subsint, si per locum licet, cum ducibus idoneis. His obtemperare iubebis omnes milites, etiam pedestrium acierum. His ita administratis, deligi oportet velites

διαχωρῆσαι χρῆ τῶν ψιλῶν ἀνδρείους καὶ ταχεῖς τοῖς ποσὶ, καὶ ἔμπροσθεν ἀποστεῖλαι, τοῦ σιγῆ κατελθεῖν, καὶ ἔγγιστα τῶν πολεμίων γενέσθαι, καὶ διορίσασθαι αὐτοῖς, ἵνα πρῶτον μὲν οἱ ἐν τῷ μέσῳ ἰστάμενοι τὴν προσβολὴν ποιήσωνται, εἰδ' οὕτως βοὶ ἔμπροσθεν. καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ τοῦ τόπου θέσις ὑψηλοτέρως φέροι, τὰς πεζικὰς τάξεις κατὰ τῶν πολεμίων * βαλλόμενοι οἱ πολέμιοι τοῖς ἑκ χειρῶν καὶ σφενδονῶν λίθοις καὶ τόξοις ἄνωθεν ἐξ ἑκατέρων, εὐχερῶς καταλυθήσονται. εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχει ἢ τοῦ τόπου θέσις, ἀλλ' ἐξ ἐνὸς μέρους τὸ ὑψηλὸν 10 ὑπέγκνυται, καὶ ὡσαύτως ἐκείθεν εὐχερέστερον τῶν λίθων καὶ β τῶν δόξων τὰς βολὰς κατ' αὐτῶν πεμπέτωσαν. πλὴν ἐκ τοῦ ἑφομάλου ἐπιμελέστερον ἔχεσθαι δεῖ τῆς μάχης. εἰ δὲ βουληθῶσιν οἱ πολέμιοι ἐπιβῆναι ἵππων, καὶ κατ' αὐτῶν ὀρμηθεῖν, οὐδὲν μὲν τοῖς ψιλοῖς δεινὸν ἐργάσονται, τοῦ τόπου βοηθοῦντος αὐτοῖς· 15 ἔαντοῖς δὲ μᾶλλον μεγάλην προξενήσουσι βλάβην. συγκαταβήτωσαν δὲ πῦσαι αἱ πεζικαὶ τάξεις ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ σαλπυσιάτωσαν ἵππασαι μετὰ κραυγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ. ἔπειτα καὶ ὁ στρατηγὸς ἐκ τῶν ὀπισθεν ἰσχυρῶς ἀψάτω τὸ πολέμον. καὶ εἰ ἔτι καρτεροῦσιν οἱ πολέμιοι, καὶ μὴ πρὸς φηγὴν ὀρμηθῶσιν, 20 οἱ ταχεῖς ψιλοὶ καὶ οἱ ἔμπροσθεν ἀποσταλέντες παρορμηθήτωσανC παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, ἔνδον εἰς τὰς σκηναῖς χωρῆσαι τῶν πολεμίων. εὐχερὲς γὰρ τοῦτο ἔσται αὐτοῖς ἀπὸ τῆς τοῦ τόπου Oppugnatio σκληρότητος. καὶ ἤνκα ἄρξωνται ἀναλαμβάνειν ἵππους ἢ ἡμι- tabernaculo- rum.

6. φέροι — πολεμίων. Videtur deesse aliquid: nisi vis coniungere τάξεις cum φέροι et κατὰ τ. πολ. 18. ἀψάτω. Fort. ἀψάσθω, vel ἀναψάτω, sequente accus. Vid. tamen 166. D.

fortes et velocissimos, eosque praemitti, ut silentio progressi quam proxime ad hostes accedant, sic edocti, ut primo qui iuxta medium agnens sint, impetum faciant, deinde qui a fronte. Quod si ex utroque latere locus fastigium habet, pedestres acies in hostes... adversarii manualibus et fundalibus saxis, sagittisque utrimque ex locis superioribus appetiti, nullo negotio disiciuntur. Si non sic se habet locorum situs, sed ex altera duntaxat parte fastigium imminet, similiter inde facilius saxa et sagittae in illos adiciuntur. Sin autem in planitie res geritur, maiori cautione ineunda pugna est. Hostes si volunt consensu equis in nostros impetum facere, velutibus a loco adiutus incommodum nullum inferent, sed se ipsi potius magno afficient malo. Omnes autem pedestres copiae eodem tempore decurrere utrimque debent, tubisque concinentibus clamorem et barritum tollere. Deinceps dux quoque a tergo acriter praelium committat. Ac si perseverant adversarii neque fugae se commendant, expediti volites et praemissi antesignani ducum hortationibus incitandi sunt, ut usque in tabernacula hostium penetrant. Id facile erit facta, propter salebras loci. Ita ubi occiperint manus iniicere equis, mulis, instrumento hostium, homines-

- Fol. 408 *ι. νους και πράγματα τῶν πολεμίων, και ἀνθρώπους ἀνδραποδίζεν, και ἀρχὴ τοιαύτη γένηται, ὁρμήσουσιν ἅπαντες εἰς τὴν τοιαύτην διαρπαγὴν, και ἀπειδῶς ἔνδον χωρήσουσι τῶν σκηνῶν, ξίφει αὐτοὺς κατακόπτοντες. και τότε πρὸς φυγὴν ὁρμήσουσιν ἅπαντες, ὅσοι μὲν ἰσχύσουσιν ἐπιβῆναι ἵππων, οἱ δὲ και πεζῶν, 5 ὡς ἂν θνητῶσιν ὄρεσι τε και φάρμαξι κρυβῆναι, και σωτηρίας*
- D** *τυχεῖν. και εἰ τοιοῦτον τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ γένηται τὸ τοῦ πολέμου πέρους διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου μητρὸς αὐτοῦ και Θεοτόκου, δόξαν μὲν οἱ ἄγιοι βασιλεῖς λήφονται, και κράτος ἅπαν τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα· μηκέτι τῶν πολεμίων κατὰ πρόσ- 10 ὠπον αὐτῶν στήναι δυναμένων. εἰ δὲ γε ὁμαλοῦ ἐπιτύχῃσι χώρον τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, και εἰς αὐτὸν καταλύσωσι, τὰς σκηνὰς πηξάμενοι, και οὐκ ἐνχερῶς ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ τὸν ἐν νυκτὶ πόλεμον ἀρμόζει γενέσθαι· δεῖ τὸν στρατηγὸν μετὰ πασῶν*
- P. 166** *τῶν πεζικῶν τε και ἵππικῶν δυνάμεων ἐμπροσθεν πάλιν γενέσθαι, 15 και τὰ ἐνηλότερα τῶν ὄρων κατασεῖν, και τὴν διάβασιν τῆς ὁδοῦ ὁμοίως ἀσφαλίσασθαι. και ἐπεὶ πᾶσαι, ὡς ἔφημεν, αἱ ὁδοὶ αἰ πρὸς τὴν πολεμίων εἰσάγουσαι διὰ τῶν ὄλων ὧν ἀπηριθμησάμεν θεμάτων και οικείοις ὀφθαλμοῖς ἔθεασάμεν, δύσβατοι τυγχάνουσιν ἐν ὄρεσι τοῖς διορίζουσι τὰς ἄμφω χώρας, σπεῦδε 20 προκαταλαβεῖν τὴν διάβασιν αὐτῶν, και τὸν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἄδιστάκτως διατίθει πόλεμον. και χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὑπερισχύσεις αὐτῶν, και τούτους καταβαλὼν τελείῳ παραδώσεις ἀφανισμῶ.*

18. ὄλων] ὄκλων codd.

que in servitutum redigere, semelque harum rerum inittima factam est, omnes ad eiusmodi direptionem ruent, caecoque impetu tentoria invadentes, obsistentes gladiis concident. Tum vero omnes in fugam se coniciunt, quibus facultas fuit in equos insiliendi, alii quoque pedibus, prout in montes et convalles abdere se quisque poterit, ad salutemque pervenire. Quod si, Deo iuvante, per intercessionem incontaminatae matris eius Deiparae eiusmodi finem habet praelium, et gloriam sancti Imperatores, et firmiter mentum universae Romanorum copiae assequuntur: neque enim amplius contra illas stare hostes poterunt. Quod si, diluculo propatulum locum nacti, ibi constitutis tabernaculis consederint, neque adeo expedit, in eiusmodi loco dimicationem nocturnam fieri: oportet ducem cum pedestribus equestribusque copiis omnibus hostes iterum praevertere, montiumque fastigia occupare, atque viam, qua transituri sint, denuo intercludere. Et quoniam, ut docuimus, universae ad barbariam ducentes viae in omnibus quas enumeravi propriisque oculis lustravi provinciis, difficiles sunt per montes utramque regionem determinantes, propria praecoccupare eorum transitum, et ad signa aperte illis inferenda fidenter instrue copias. Et Christi Dei nostri gratia superabis, illosque disiectos extremo trades exitio.

ΚΕΦ. κβ'. Περὶ ἐπίρας κατασχίσεως ὁδοῦ, τῆς εἰς τὴν κατάβασιν δυσ-
χωρίαν ἀποτελοῦσης.

Ἐὶ δέ γε ἡ ὁδὸς, ἣν ὑποστρέφουσιν, εὐρεθῆι φέρουσα τοῖς *Pol. 408 v.*
πολεμίοις ἐκ τῶν ἄνωθεν, καὶ ἐφόμαλός ἐστι, μὴ ἔχουσα δυσχω-
ρίας, τοῦ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἀντιστῆναι· ἀλλ' ἤνικα πρὸς
τὸ καταφερὲς ἐπικλίνει, τότε στενὴ καὶ δύσβατός ἐστι, συγγου-
5 σα τὰς παρατάξεις αὐτῶν, καὶ ὀλίγους διέρχεσθαι ἀναγκάζουσα, *C*
καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως παρασκευάζει ἐπακολουθεῖν, καὶ διέρχε-
σθαι· ἐν ἐκείνοις τοῖς στενωποῖς δέον πεζικὰς τάξεις καταστήσαι
· ἐνθεν κἀκείθεν τῶν πολεμίων, δύο μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν, δύο δὲ
κατὰ τὸ εὐώνυμον, ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένας. ἀλλὰ καὶ ἐκ
10 τῶν ὀπισθεν εἰς λόχον καταστήσαι πεζικοῦ λαοῦ δύναμιν, μεθ'
ἰππέων καὶ ἄρχοντος ἀνδρείου καὶ ἐμπειροτάτου (εἴπερ τὸ λεγόμε-
νον σάκα αὐτῶν ἄνωθεν κατέλιπον, ἴστασθαι καὶ τὴν ὁδὸν φυ-
λάττειν)· ἀλλὰ μὴ σὺννεγγυς, πρὸς τὸ μὴ διαγνωσθῆναι. καὶ εἰ
μὲν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι ἄνωθεν πρόθυμοι εἰσι παρασυνά-*D*
15 ψαι πόλεμον, ἤνικα αἱ κάτωθεν παρατάξεις ἡμῶν ἰστάμεναι κα-
τὰ τῶν ἔμπροσθεν διερχομένων πολεμίων τὴν προσβολὴν ποιή-
σονται, ἔξερχέσθωσαν καὶ οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι πεζοὶ τε
καὶ ἰππεῖς, καὶ συναπτέτωσαν πόλεμον μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν
πολεμίων. εἰ δὲ οὐ θαρρήσουσιν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι κατ'
20 αὐτοῦ ἐπελθεῖν κάτωθεν, σάκα εἰς ἐφόμαλον τόπον ἰσταμένον,
καρτερήσωσιν εἰς τὸν λόχον. καὶ ἐπεὶ αὐτὸ διελθεῖν κατεπιέγεται
καὶ τοὺς ἰδίους καταλαβεῖν (οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν ἐνδεχομένων, ἐκεί-
σε ἐπὶ πολλὰ ἴστασθαι), ἤνικα τῆς εἰς κατάβασιν φερούσης ὁδοῦ
Hostes per
clivum de-
scendentes
oppugnandi.
P. 167

Cap. XXV. De alio modo occupandi viam, quae in descensu difficultatem
habet.

Si autem via, qua recedunt, invenitur ascensum hostes versus habere,
esseque plana absque salebris, ut a fronte aggredi illos nequeas: ubi vero
in vallem se demittit, ibi arcta atque aspera est, ordinesque eorum confun-
dit, ut pauci duntaxat transire possint, reliqui deinceps sequi atque tran-
smittere cogantur: in eiusmodi angustiis oportet pedestres acies ad utrumque
latus hostium constitui, binas a dextra, totidemque laeva, relicto inter illas
intervallo. Item a tergo eorum in insidiis colloca pedites bene multos cum
equitatu atque duce forti et peritissimo (si quidem praesidium quod saca vo-
catur, in locis superioribus reliquerunt, ut stet viamque observet): neque
tamen nimis prope, ut animadverti non possint. His superne in latebris
locatis, intentisque ad praelium conserendum, quando acies nostrae infe-
rius constitutae in agmen hostium praetereuntium impetum fecerint, item
qui in insidiis subsederunt milites equitesque coorti, simul cum illis pugnam
capessant adversus hostes. Quod si qui in insidiis conserderunt, inde se
demittere non audent, quia saca in loco aequo constitit, contineant se in
latebris: sed quando id discedere ad suosque se recipere conatur (vix
enim credendum est, diu perstiturum), simul ac per clivum demittere se

ἐπιλάβηται, καὶ ἔξερχέσθωσαν οἱ ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὴν ὁδὸν κα-
 τασχόντες καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν αὐτῶν γενόμενοι, κατ' αὐτῶν ὀρ-
 μησάτωσαν. καὶ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι καὶ ἀμύνασθαι, παρ'
 Vol. 409 Γ. αὐτῶν βαλλόμενοι, τοῦ τόπου αὐτοῖς ἐναντιουμένου· ἀλλὰ σπεν-
 σουσι τοὺς ἰδίους καταλαβεῖν, πολεμούμενοι ἐν τοῖς στενώμασι 5
 παρὰ τῶν κάτωθεν ἡμῶν ἰσταμένων παρατάξεων, ἐπ' ἐλπίδι
 διελθεῖν, καὶ τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν. ἀλλ' οὐδαμῶς τούτου ἐπι-
 τύχωσιν, εἴπερ δὴ ὡς ἔξεθέμεθα ὁ κατ' αὐτῶν παρασκευασθῆ
 Β πόλεμος, μᾶλλον δὲ κατὰ κράτος ἡττηθήσονται, ἐπὶ τοῦ ἀλη-
 θινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν αὐτῷ καὶ τῷ 10
 ἁγίῳ πνεύματι, ᾧν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 ἀμήν.

Τέλος ἐν Θεῷ τοῦ τακτικοῦ.

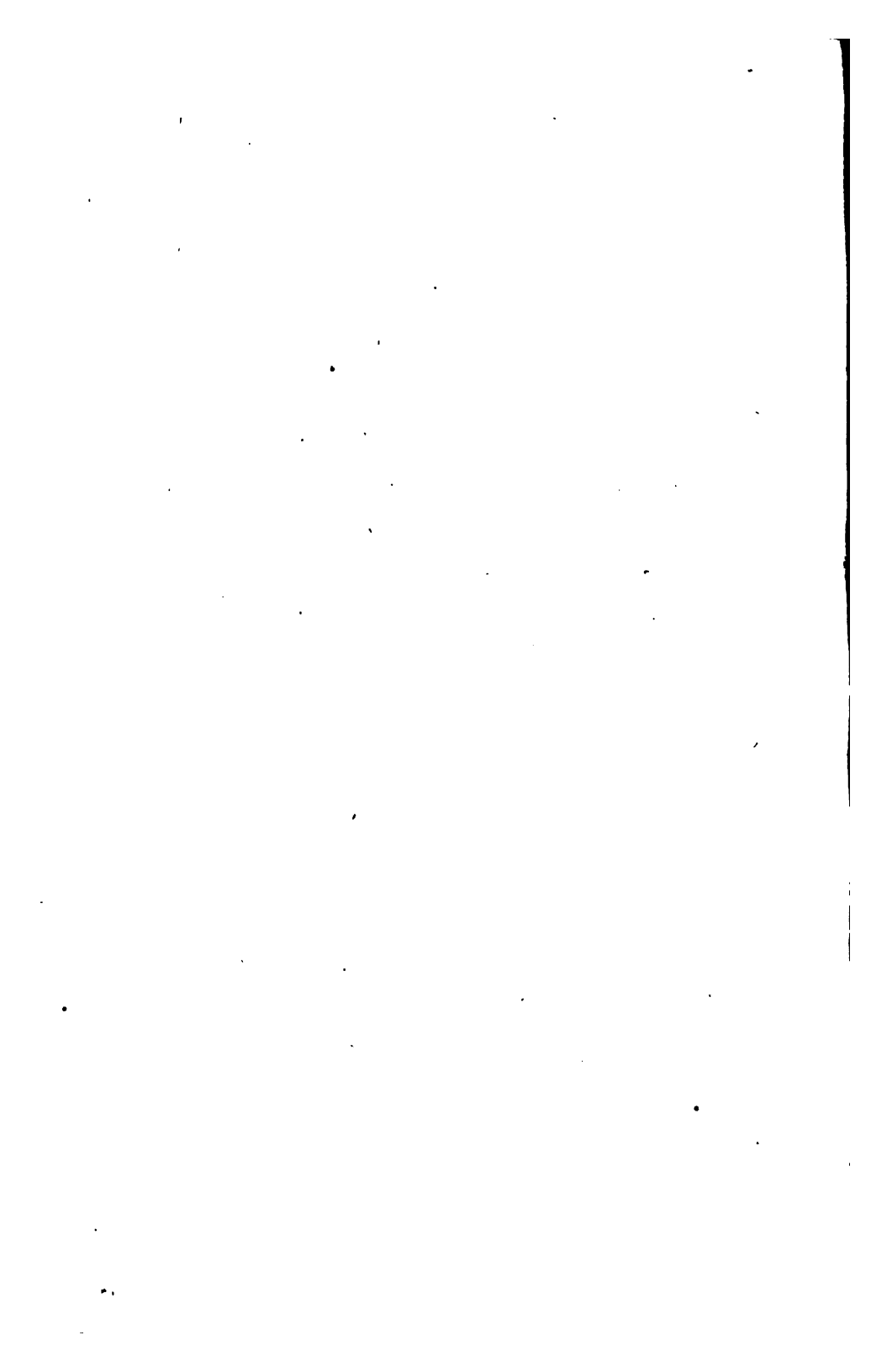
10. ἀντῆ. Leg. viῆ.

coeperit, provolent insidiatores: viaque obsessa atque locis superioribus occupatis, in illos impetum faciant. Tunc, a militibus telis appetiti locique iniquitate pressi, resistere et repugnare non poterunt: sed, in angustiis ab aciebus nostris, quae inferius steterant, afflictati, suos assequi properabunt, spe transeundi domumque perveniendi. Atenim minime id illis succedet, si quidem eo quem exposuimus modo praelium adversus illos administratur, sed praeclare expugnabuntur, ope veri Dei nostri: cui gloria et potentia, cum Filio et Spiritu Sancto, nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Finis cum Deo libri de re militari.

ΘΕΟΛΟΓΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ ΠΕΝΤΕ*.

THEODOSII DIACONI
DE CRETAE EXPUGNATIONE
ACROASES QUINQUE.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΝ.

Ταῦτά μοι, ὦ μαγιστρῶν ἤλιε, καὶ Ῥώμης ἐκδικητὰ, πεπόνηται μὲν πρὸ καιροῦ περὶ Κρήτης, οὐ δέδοται δέ. τὸ μὲν, ἵνα μὴ χρόνοις τὰ σὰ τῶν τροπαίων λήθῃ περιδοθῆ κατορθώματα· ἃ γὰρ ἀνδρεία ποιεῖ, ἀμαυροῖ χρόνος, εἰ μὴ λόγος προφθάσας ἐν βίβλοις τισὶν ἐναπόθῃται· οὐ δέδοται δέ, φόβῳ καὶ συστολῇ, καὶ τὰ πολλὰ ἐναπολειφθῆναι καὶ ἠττηθῆναι τοῖς σοῖς κατορθώ-

* Theodosii Acroases, quae, ut reliqui quatuor libelli, historiam Nicephori Phocae et Tzimisicis illustrantes hic ad editionem Parisinam Leonis accedunt, sumptae sunt ex *Nova Appendice Corporis Historiae Byzantinae* a P. F. Fogginio edita, Romae 1777. [Comparavi hanc editionem cum editione principe a Flam. Cornelio facta in Creta Sacra. Venet. 1755. 4. P. II. p. 269 — 327. cum interpretatione Latina, diversa illa ab interpretatione Fogginii. Varias lectiones e contextu Corneli, quae memorabiliores esse viderentur, enotavi. F. I.] Verba ἐπιστολῆ πρὸς Νικηφόρον non sunt ap. Flaminium Cornelium. 3. τοῖς σὰ τροπαίων Corn.

EPISTOLA AD NICEPHORUM.

Haec, Magistrorum sol, et Romae vindex, iamdiu a me de Creta scripta sunt, sed nondum edita. Equidem aggressus opus fui, ne egregia facinora ac tropaea tua temporum oblivione premerentur: fortia enim facta tempus obscurat, nisi oratio opportune ea litteris mandet. Sed ne ederentur verecundia quaedam ac reverentia vetuit, quod dicta factis tuis passim inferiora essent, quinimmo ab iis prorsus vincerentur. Accipetamen, indignas

μασι· δέξαι οὖν, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἰσὶν ἐνδεᾶ Θεοδοσίου ψελλισματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χάλεπε γράφειν ἐπίτρεψον καταστροφῆς καὶ ἀλώσεως· οὕτω γὰρ προθυμότερος γεγονώς, τῶν σῶν κατορθωμάτων, ὡς ἔξόν, γενήσομαι συγγραφεύς. Ἀχιλλεὺς γὰρ, καὶ ὁ Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς στρα-5
τηγήσαντες, ἄριστα πολὺ τὸ κλέος τῆ συγγραφῆ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπηνέγκαντο· καὶ ὁ μὲν, Ὅμηρος, οἱ δὲ γε Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοις μέχρι τοῦ νῦν ἄδονται καὶ φημιζονται· ὡς ἐν προσώπω γοῦν ἢ μὲν ἀρχὴ ἰάμβων δοκεῖ πρὸς τὸν πάλαι Βασιλέα ἡμῶν· τὸ δὲ τῶν ἐπαινῶν κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἴση εὐθύς. 10

8. προθυμότερος C. 5. Distinguendum videtur: στρατηγήσαντες ἄριστα.

licet maiestate tua, Theodosii nugas, et de Chalepi victoria et expugnatione eum scribere permitte. Hinc enim alacrior factus rerum tuarum gestarum, quantum licet, scriptor fiam. Achilles profecto et Macedonum rex Alexander, ceterique exercituum Imperatores magnam utique gloriam etiam nunc obtinent ex scriptis: atque ille quidem Homeri, hi autem Plutarchi aliorumque opera canuntur adhuc, ac celebrantur. Enimvero iamborum initium prima fronte ad mox defunctum Imperatorem nostrum pertinere videtur: at laudum summa ad quem potissimum spectet, statim intelliges.

ΑΛΩΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΟΝΗΘΕΙΣΑ

ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ

ΤΩΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΙ ΚΑΙ ΚΡΑΤΑΙΩΙ

ΒΑΣΙΛΕΙ ΡΩΜΗΣ.

EXPUGNATIO CRETAE

DESCRIPTA

A THEODOSIO HUMILI DIACONO

HUMANISSIMO AC POTENTI

IMPERATORI ROMAE.

ΑΚΡΟΛΗΣΙΣ Α.

Ρώμη παλαιά, μη φθίνει τὸν δεσπότην,
τοὺς σοὺς στρατηγοὺς προσβαλοῦσα τῇ νέῃ·
κενῇ γὰρ ὄρμη, καὶ μάτην ὁ Σκηπίων,
τὸν πλοῦτον ἐσκύλευσε τῆς δόξης ἔλον.
ἰσχυρὸς γὰρ ἦν τις, ἡ κράτος Καρχηδόνοσ,
ὅταν παρυστῶσ μυριοξίφων μάχη,
τὰς συμφορὰς ἔπεμπε τῇ πορθομένη.
τίς ἦν ὁ Σύλλας ὁ θρασὺς στρατηγέτης,
ὁ τῶν Ἀθηναίων τὴν κικανμένην πόλιν

5

3. Fort. *κενῇ γὰρ ὄρμη*. 5. *ἦν τις* vulg. *ἦν τις* C. 6. *ὅταν*
— *ἔπεμπε*. Ne quid corrigendum existimes cf. II. 86. III. 17. V. 87.
88. et Indic. in not. Anth. Pal. v. *ὅταν* p. 1046. 8. *τίς ἦ* C.

Ο Roma vetus ne invidetas Despotae novae opponens Romae duces tuos: im-
merito enim Scipio, conatuque irrito exhausit omnes gloriae divitias: virium
quid aderat, non tota vis Carthaginiis quum pugnam iniens innumeris distri-
ctis gladiis urbi devictae exitiabilem cladem intulit. Quis ille Sylla impe-
rator audax Athenarum urbem flammis correptam rapidis, hoc ipso excidio

βυλῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς σφραγῆς ἠττημένην ; 10
 τίς ἦν ὁ Καῖσαρ ὁ στρατευμάτων τρέχων
 ἐν ταῖς ἀφύρτοις συμπλοκαῖς καθημέραν ;
 τίς ἦν ἐκεῖνος ὁ κρατηθεὶς ἐν στόλῳ,
 καὶ τοὺς κρατοῦντας ἀνταναλώσας ξύλῳ ;
 οὐκ ἦν στρατηγὸς ἄλλος, ὡς ὁ δεσπότης, 15
 κἄν πλουτολεκτῶν ἐκδραμῶν ὁ Πομπῖος
 ὡς τῶν παραστῆ ταῖς μάχαις ὠπλισμένος,
 καὶ δῶ τὰ λαμπρὰ τῆς τύχης διπλᾶ στέφη.
 σὺ δὲ κτυπῶν, Ὅμηρε, κομπῶδεις κτύπους
 ἑψῶν τὰ μικρὰ, δεῦρο μὴ κλέπτων λόγοις 20
 λάλει πρὸς ἡμᾶς ἡσύχως μετ' αἰσχύνης.
 πορθήσεως γὰρ τῆς δεκαχρόνου κλόνος
 μικρὸς παρ' ἡμῖν ἄρτι, καὶ πλήρης ψόγων.
 τῆς Ἰλλίου γὰρ τοὺς * πορπηργίους δόμους
 ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῆς λειψάνων ἐγνωκότες, 25
 εἰς θαῦμα καὶ γέλωτα συμπεπτωκότες,
 πῆ μὲν γελῶμεν τῇ πλοκῇ τῶν ψευσμάτων,
 πῆ δ' αὖ κροτοῦμεν τῇ στροφῇ τῶν ῥημάτων.
 ἀλλ', ὦ στρατηγῶν ὁ κρατήρ, ὁ μιγνύων
 πράξεις ταπεινὰς εἰς ἐπηρμένους λόγους, 30
 δίκασον αὐτὸς, καὶ προσωποληψίαν
 ἀφείλε παλαιὰν, ὡς ζυγὸς γενοῦ σταθμοῦ·

10. τῆς om. C. 15. ὡς om. C. 17. Fort. ἀστῶν παραστῆ. 24. πορ-
 περγίους C. F. et sic in Annot. Scr. πορπηργίους, adiectivo male for-
 mato a πορπέριον, quod est ap. Tzet. in Schol. ad Lycophr. 290.
 27. ψευσάντων C., in not. ψευσμάτων. 29. ὁ κρατήρ in metrum pec-
 cat, neque tamen suspecta lectio. Huius generis peccata in his Acroa-
 sisibus ad triginta numeravimus praeter licentias in nominibus propriis
 admissas. 32. σταθμοῦ om. C. ex tenuibus codicis vestigiis lectio-
 nem eruit F.

superatam subigens? quis fuit Caesar, qui exercituum excurrerat per con-
 flictus quotidie insuperabiles? quis ille, qui navali victus praelio postea vi-
 ctiores superavit classe? non fuit dux alius umquam sicut Despota: Pompeius
 namque irrupit aurum colligens, ac quasi armatus adstitisset praeliis, for-
 tūnae illustres coronas ostentavit duplices. Tu vero, Homere, ciens magnos
 strepitus, magnificans parva, adsis verbis non decipiens placide nobiscum,
 et verecunde loquere. Namque obsidionis decennalis rumor parvi apud
 nos est, et mendaciorum plenus. Illi nam domos late munitas turribus ex
 eius adhuc noscentes ruderibus, in admirationem incidentes, et risum, modo
 ridemus complexionem mendaciorum, modo verborum plaudimus ambagibus.
 Ast, o Ducum crater, qui Ducum misces cum fastuosis verbis actiones hu-
 miles, iudica ipsemet, et personarum respectum dimittens veterem, fias

τοῦ δεσπότηου δὲ καὶ θανάων κρότει λόγους
 τὰς παντοπόμπους, καὶ σοφὰς στρατηγίας.
 μικρὸς γὰρ ἦμιν ὁ στρατὸς τῆς Ἑλλάδος, 35
 μικρὰ φάλαγγες, ἄσθενεῖς στρατηγέται,
 Αἴας, Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς, Διομήδης,
 οἷς δόξα πολλή, καὶ θεῶν ψευδωνύμων
 ἢ συντριβὴ φέρουσα τὰς ὀμίλιας
 κακῶς κατεσπάραττεν ἐκ τῶν ἑλλίδων. 40
 ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι τῆς ἀληθείας τρίβους
 καλῶς βαδίζειν, ἢ κακῶς περιτρέχειν,
 ἐνταῦθα παῦε τῶν φόβων τῆς Ἰλίου,
 Κρήτης τραγωδῶν τὰς ῥοὰς τῶν αἱμάτων.
 Ἐπεὶ γὰρ ἦκεν ὁ στρατὸς τοῦ δεσπότηου 45
 πολλαῖς ταχείαις ὀκλάσι πεφραγμένους,
 ἢ γῆ μὲν ἐστέναζεν ἢ τῶν βαρβάρων,
 καὶ γειτονοῦσαν τὴν ὑγρὰν ἀπειστράφη.
 ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ σταλεῖς, Νικηφόρος,
 εἰδὼς ἑαυτὸν τῆς μάχης πρωτεργάτην 50
 ἔστησε τὰς φάλαγγας ἐγξίφους ὄλους,
 ἔστησε τάξεις, οὐλαμοὺς πυργοδρομοὺς.
 ἔλαμψεν ἀσπίς, ἤχοινομένη σπάθη·
 θώραξ κατ' ἐχθρῶν εἶχε τὰς λαμπηδόνας·
 δόρυ κρατηθὲν δεινὸν ἀντιήγει φόνον. 55
 ἐπεὶ δὲ πάντας εἶδεν ἐκ τῶν ὑδάτων
 καὶ τῶν μεγίστων κυμάτων σεσωσμένους,

33. Fort. κρότει λόγοις, domini nostri expeditiones verbis celebra.
 39. Fort. φρουρα, turban. 46. Scr. ὀκλάσι. 51. 52. ἔστη-
 σε vulg. 53. ἠχοινομένη corrig. cum C,

ut scapus trutinæ, et quamvis mortuus plaude verbis Despotæ, missis
 ubique sapientibus expeditionibus. Parvus enim est nobis Græciæ exerci-
 tus, parvæ phalanges, infirmi Duces Ajax, Achilles, Ulysses, Diomedes, quos
 ambitio multa, et falsorum Numinum contentio afferens concionum discordias
 male divellebat a spe. Verum si velis veritatis semitas calcare recte, nec male
 percurrere, hic finem impone Illi caedibus, Cretæ tragice canens stuvios san-
 guinis. Namque ubi advenit exercitus Despotæ multis velocibus munitus na-
 vibus, terra quidem barbarorum ingemuit, atque vicinum aversata est mare.
 Dux autem, missus qui fuit, Nicephorus videns se pugnae constitutum pri-
 cipem, statuit phalanges cinctas omnes gladiis, acies, cohortesque qua-
 drato agmine procedentes. Emicuit clypeus, et acutus ensis: thorax contra
 hostes emittebat radios, hasta apprehensa caedem refulgebat terribilem.
 Postquam autem omnes conspexit ex aquis, et a procellis maximis incolumes,

μέσον σταθὲς ἤνοιξε πρὸς Θεὸν στόμα·
 „ἰδοὺ τὸ σὸν στρατεύμα τοῖς ἐναντίων
 ὄροις παρεστῶς, δημιουργεῖ κτισμάτων· 60
 τῶν σῶν καὶ ἐχθρῶν ἤρε τὴν πανοπλίαν,
 καὶ σὲ προβάλλει μυρίων πνευγμάτων
 λύοντα δεσμούς εὐκλεῖα στρατηγέτην.
 πλάτυνον αὐτῶν εἰς μάχην τὰς καρδίας·
 δῶξον αὐτοῖς τὴν πικρὰν δειλανδρίαν· 65
 αἴσχυρον ἐχθρῶν τῶν προφητῶν τοὺς λόγους·
 δεῖξον Πέτρος τίς, καὶ τίς ὁ ψευδοπλόκος,
 ὃ τὰς καμήλους ἐσθλῆν ἐπιτρέπων,
 ὃ πορνομύστας ἐκτελῶν τοὺς βαρβάρους,
 ψευδοπροφήτης ἐκφανεῖς πανουργία.” 70
 οὕτω βοήσας, καὶ λαβὼν τὴν ἀσπίδα
 δημηγορῶν ἔλεξε τοῖς συνεργάταις·
 „ἄνδρες, στρατηγοὶ, τέκνα, σύνδουλοι, φίλοι,
 Ῥώμης τὰ νεῦρα, δεσπότην πιστοὶ φίλοι —
 οὗτος γὰρ ὑμᾶς τέκνα καὶ φίλους ἔχει, 75
 λόγοις παραινῶν, οὐκ ἀναγκάζων πόνοις —
 ὁρᾶτε τοῦσδε τοὺς ἀλιδρόμους τόπους·
 ὁρᾶτε πολλὰς ἡμέρους νήσους πέριξ·
 Ῥώμης ὑπῆρχον πατρικῆς κατοικία,
 καὶ δεσποτῶν γῆ· πλὴν παρερπύσας ὄκνος, 80
 καὶ νωθρότης, ἔδειξε γῆν ἄλλοτριαν,
 τρέφουσαν ἐχθροὺς καὶ στερουμένην τέκνων.
 ἴωμεν ἀνθ' ὧν εὐσθενῶς πρὸς βαρβάρους·

60. Scr. παρεστῶς. 64. αὐτήν C., in not. αὐτῶν ut in Cod. invenit F. 78. Fort. ἡμέρους, οὐκίας.

medius stans aperuit os ad Deum: „Ecce tuus exercitus iam hostium fini-
 bus adstans, rerum creatarum opifex, contra tuos inimicos cepit arma, et
 te opponit, ut millium turrium compages dissolvas, gloriosum Ducem. Dilata
 eorum corda ad praelium, repelle ab illis acerbam timiditatem, confunde
 inimicorum vatum verba, ostende quis sit Petrus, et quis mendacia fingens,
 qui camelos comedere permisit, qui fornicatores effecit barbaros, falsus pro-
 pheta calliditate proditus.” Ita est precatus, et accepto clypeo concionando
 allocutus est commilitones: „Viri, duces, filii, conservi, amici, Romae vi-
 res, et fidi amici Despotae, (ille enim vos filios, et amicos habet, verbis
 adhortans, non cogens laboribus) adspicite hos omnes mari cinctos locos,
 circumspicite multas pulchras insulas: Romae iam fuerunt patriae domicilia,
 et dominorum terrae: at irrepens desidra, et segnitias alienam terram red-
 didit nutrientem hostes, et carentem filiis. Eamus ergo strenue contra bar-

λάβωμεν αὐτῶν ἐν ξίφει καὶ τὰς πόλεις,
 καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ τῶν τέκνων τέκνα. 85
 μηδεὶς φοβείσθω τὰς βολὰς τῶν βαρβάρων·
 μηδεὶς φοβείσθω τραῦμα φλεγμαῖνον μάχης·
 μηδεὶς τὸ πικρὸν, τὴν τελευταίαν βλάβην.
 ἄν γὰρ τὸ λαυτρὸν τις λαβῶν ἡμαγμένον
 εἰς αἷμα λουθῇ τῶν ὑβριστῶν βαρβάρων, 90
 πλύνει τὸ σῶμα ταῖς φοαῖς τῶν αἱμάτων,
 καὶ λαμπρὸς ἐκ γῆς αἴρεται νικηφόρος.
 εἰ δ' ἔστιν αὐτὸς τέκνα, καὶ κλήρους ἔχων,
 πατὴρ ὄπισθεν δεσπότης λελεγμένος,
 ἐκεῖνος αὐτοῦ φροντίσει, καὶ τῶν τέκνων, 95
 καὶ τῆς γυναικὸς· τοῦτο μὴ δεδοικέτω.
 μόνον κρατεῖτω συμπλοκαῖς τὴν ἄσπίδα·
 μόνον προθύμως ὀξὺ τεινέτω δόρυ·
 μόνον φανείτω πατρικὸς ὠπλισμένος·
 μόνον τὸ Ῥώμης μὴ καθυβρίσῃ κράτος." 100
 τοῦτοις περὶ τὰς τοῖς λόγοις τοὺς οἰκίας
 ἀνὴρ ὁ πιστὸς ἐν μάχαις Νικηφόρος,
 λέοντας ἐξέπεμψεν ὡς ὄρειτρόφος,
 πῦσαν κλονοῦντας Κρητικὴν κακουργίαν,
 οὐ μὴν παρόργως, ἢ στρατηγέτου δίχου. 105
 μέσον γὰρ αὐτὸς ἵπποτῶν ἐξωσμένος
 τανύστομον μάχαιραν ἠκονημένην,
 πῆ μὲν πατάσσωσιν εἶπετο ξενοτρόπως,
 πῆ δ' αὖ τὸ πῦρ μάλιστα βάλλων οἰκίαις.

91. σῶμα C. 93. εἰδ' ἔστιν vulg. Pro αὐτὸς fort. leg. αὐ
 τος. 97. κρατεῖτω in not. vel κρατεῖτω C. vid. Annot. 99. Scr.
 πατρικῶς cum C., πατρικὸς cod. quam lectionem Fog. male tuetur
 in Annot.

baros, capiamus illorum civitates gladio, simulque uxores, et filiorum filios.
 Nemo extimescat barbarorum iacula, nemo extimescat vulnus ardens praelii,
 nemo, quod est acerbius, damnum ultimum. Nam si cruentum quis accipiens
 balneum, impiorum barbarorum lavetur sanguine, sanguinis fluente corpus
 abluat, et illustris e terra victor tollitur. Quod si quis est, qui filios, et bona
 habeat, patris assumens nomen posthac Despota, ipse eius curam, et filiorum
 geret, et uxoris: nullo pacto hoc timeat. Solum obiciat clypeum in con-
 flictibus, solum alacriter acutam intentet hastam, solum se ostendat patrium
 militem, solum Romae haud dedecoret imperium." Cum sic militibus addidis-
 set alas vir fidelis in praeliis Nicephorus, emisit eos tamquam leones mon-
 tanos ad devastandam omnem improbitatem Creticam non sine bellandi con-
 silio, aut absque duce; medius enim ipse equitans, armatus ingenti, et per-
 acuto gladio, modo percutiens mira edebat opera, modo flagellum ignis

Ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ἀντὶ θηρίων, 110
 ἐκείθεν ἔνθεν λοιμικῶς ἠπλωμένοι,
 ἦν θρηῆνον οἰκτρὸν καὶ φρυγὴν βλέπειν τότε,
 καὶ θαῦμα πικρὸν συμφορᾶς ἐναντίας.
 ἔκειτο καὶ γὰρ πληθὺς εἰς κόνην μίαν
 ἀνδρῶν, γυναικῶν δυστυχῶς ἐσφαγμένων. 115
 ἐκεῖ τὰ τέκνα πρὸς σφαγὴν ἠπειγμένα
 ἔπιπτον εἰς γῆν τῇ ποδῶν περικλάσει.
 ἐκεῖ γέροντες τῷ χρόνῳ κεκυφότες
 ὄλισθον εἶχον ἐμποδῶν πεπτωκότες,
 καὶ φοινικὴν ἔβαπτεν τὸ ξίφος τρίχα, 120
 ἣν εἶχε λευκὴν ὁ χρόνος βεβαμμένην·
 ἐκεῖ γυναῖκες ἀγκαλιῶν κάτω βρέφη
 ἔρριπτον εἰς γῆν, καὶ γονῆς ἀστοργίαν
 κίνδυνος ἀντήγειρε ταῖς τεκνοτρόφοις.
 ἀνῆπτο καὶ πῦρ, ἀντέλυπε τὰ ξίφη, 125
 ἐπορφύρου γῆν ἢ ῥοτὴ τῶν αἱμάτων,
 καὶ Κρητικοῖς ἦν τοῖς τόποις μεμιγμένη,
 ὡς χρώμα καινὸν, τρίχροος τιμωρία.
 ἐπεὶ δὲ Κρητῶν δέπνον οἱ μὲν ὀρνέων
 ἔκειντο νεκροὶ καὶ προῆς ἐξηρημένοι, 130
 ἄλλοι δὲ τὴν νέκρωσιν ἱπικῶν τάχει
 φυγόντες εἰστόγοντο τῶν πυλῶν ἔσω,
 ὁ μὲν, πατήσας τῶν πυλῶν ἔνδον φόβῳ
 ἔρεγγεν ἐχθρὸς τῇ φρυγῇ πεπνυμένος.
 ὁ δὲ στρατηγὸς ἐκδραμῶν χώραν ὄλην, 135

113. Fort. συμφορᾶς.
 213. Fort. C.

116. Fort. πρὸς φρυγὴν.

121. σί-
 211. Fort. C.

iniiciens domibus. At postquam omnes egressi sunt contra belluas, hinc et inde pestis instar rapide excurrentes, conspiceres gravem luctum, et fumum, et horrendas visu hostium angustias. Iacebat enim turba in uno pulvere virorum et mulierum caesorum misere. Illic pueri properantes ad necem humi cadebant conculcati pedibus: illic senes aetate incurvati caedebantur incidentes obvii, ac purpuream tingebat comam gladius, quam albam actas tinxerat: illic mulieres e sinu parvulos demittebant, et in filios amorem maternum extinguebat instans periculum. Rutilabant flammae, coruscabant gladii, rubefaciebant terram rivi sanguinis, et mixta erat Cretaeis in locis tamquam color novus, ultio tricolor. Et iam Cretenses, alii in pastum avibus prostrati iacebant et exanimis, alii autem mortem ope equorum celestium fugientes, recipiebant se intra moenia; et quis ingressus portas ob metum hostis agebat animam fuga praefocatus. Dux autem postquam totam ex-

καὶ τὴν μὲν εἰς πῦρ τμητικῶς περισχίσας,
 τὴν δὲ ἕξιμι δόδῳ, καὶ κατασκήψας πόλεις,
 ἤλαυνεν εὐθὺς εἰς στροφὴν ὀπισθίως,
 καὶ θῦπτον ἑλθῶν, ναυτικῶν ὀρισμάτων
 ἔνδον κατεκράτησε τὸν στρατὸν μύλις. 140
 καὶ ναῦς ἀνάψας, γῆ χαρίζεται φέρων,
 ἄπιστον εἰδὼς τὴν ὑγρὰν εὐεργέτην.
 ἐκεῖ δὲ μένας ἡμερῶν τριῶν κύκλους,
 τὴν ἵππον ἠτοίμαζε καὶ τὸν ἵππότην,
 καὶ γῆν σκοπήσας ἀμφιδέξω τρόπῳ, 145
 ἔστησε πλῆθος χιλιάδων τεκτόνων,
 καὶ γῆθεν ἐβόλῳσε πυρρηρουμένην
 πόλιν, φυλάττειν τὰς στροφὰς στρατευμάτων.
 Ὅμηρε δεῦρο, καὶ πάλιν μετ' ἀσχύνης
 Ἑλληνικὰς κήρυσσε τὰς τειχοφυγίας, 150
 ὡς Ἐκτορος χεῖρ καὶ βολὴ καταστρέφει
 ἀραχνοειδῶς τοῖς στρατοῖς ἐκτισμένας.
 ὡς οὖν καμένους οἱ μὲν ἐκ τῶν τεκτόνων
 περιφλεγούσας ἀντανῆπτον ταῖς λίθοις,
 οἱ δὲ στροφὰς ἔπασχον ἀνθελιγμάτων, 155
 τοῖς μαγγάνοις βάλλοντες εἰς βάθρον πέτρας·
 οἱ Κρητικοὶ δράκοντες οἱ λοφοδρόμοι
 ἐκ τῶν φαράγγων ἐκδραμόντες, εἰς μίαν
 βουλήν συνηθροίζοντο τὴν αὐτόκτονον,

138. εἰς om. C. ex cod. restituit F. 139. Male vulgo distinguitur
 post ὀρισμάτων. 142. εἰδὼς om. C. ex cod. revocavit F. εὐεργέτην
 corrigiit Boissonad. ad Nicet. I. 216. p. 60. 146. ἔστησε
 vulg. 151. καὶ βουλῆ C. βολῆ cod. 154. Fort. περιφλεγού-
 σας. 155. ἀνθελιγμάτων C. Pro ἔπασχον fortasse legendum ἐπί-
 στρον, adhibebant. 157. λοφοδρόμοι C. λοφοδρόμοι Fog.
 159. αὐτόκτονον C. fortasse rectius.

currit regionem, atque his quidem excisis, et igne perditis, his autem gladio
 absumptis, et eversis urbibus, illico properavit regredi: statimque accedens
 ad stationes navium, vix intus exercitum cohibuit. Et naves alligans in ter-
 ram trahit infidum benefactorem sciens esse mare. Ibi autem moratus diebus
 tribus equitatum paravit, atque equites, ac summo terram perscrutatus stu-
 dio posuit infinitum numerum artificum, et a fundamentis excitavit turrigeram
 civitatem ad custodienda exercitus tentoria. Adais, Homero, et rursus cum
 verecundia ediasere Graecorum propugnacula, quae evertit manus, et im-
 petus Hectoris araneorum instar, excitata ab exercitu. Dum itaque cal-
 carias alii artifices incendebant decoquentes lapides, et alii volventes labore
 improbo saxa, in foveas demittebant vectibus, Cretaei dracones montivagi
 rapide egressi ex speluncis, simul congregati agebant de accepta clade:

καὶ τῷ στρατῷ μὲν συμβαλεῖν οὐκ εὐτόχουν · 160

ἐπληττεν αὐτοὺς ὁ στρατὸς γὰρ ὡς βέλος.

τοῖς τέκτοσι δὲ προσβαλόντες ὕξως,

πίπτουσιν εἰς γῆν τῇ βολῇ τῶν τεκτόνων.

ὁ σὸς γὰρ αὐτοὺς ὡς στρατηγέτης πόθος

ἔπειθε τὴν δίκελλαν εἰς ἕξφος τρέπειν · 165

καὶ γίνεται ῥοῦς ἐκχυθεὶς τῶν αἱμάτων

εἰς πλησμονὴν ἄπιρον ὕδατουμένην,

καὶ τὰς καμίλους σβεννύει τὰς ἐμπύρους,

ὥσπερ χαράδρας εἰσπεσοῦσα πικροῖα.

λαβὼν δὲ τὴν ἄσβεστον, εἶχεν ὁ κτίσων 170

φοινικοειδεῖ τῶν πετρῶν τῇ συνθέσει.

κύλει στρατηγὲ τὴν πόλιν φοινικίαν,

φοινίσσεται γὰρ τῇ βαφῇ τῶν αἱμάτων.

Ὡς οὖν στρατηγῶν ὁ κρατῶν Νικηφόρος

ἔγνω τὸ συμβῆν — καὶ γὰρ ἠγγόει τότε — 175

πέμψας κατέσχε ζῶντας ἐκ τῶν βαρβάρων

ὑφεις πονηροὺς πέντε πεντακοντάδας.

βυλῶν δὲ κλοιοὺς εἰς ἀκαμπεῖς ἀχένας,

τούτοις παρεῖχε πατρικὰς τὰς ἀξίας.

Κρήτη, τὰ τέκνα, βαρβαροτρόφε, βλέπε, 180

οἷων μετέσχον ἀξιωματῶν ἄφνω.

ἐπεὶ δὲ μοῖραν εἶχε νῦξ τὴν ἐβδόμην,

τῆς εὐφρονης γὰρ τὸ σκότος παρεκράτει,

σάλπιγγας ἠλάλαξαν ἐν βοῇ ξένη,

καὶ πᾶς κρατῶν ἦν οὖν βοῇ τὴν ἄσπίδα, 185

162. Scr. τέκτοισι. 163. τῇ βολῇ C. quod ex cod. emendavit F.

167. Fort. ὕδατουμένην, sanguinis aquae ad instar effusi. 171. φοινικοειδῆ (sic) C. Fort. φοινικοειδῆ τ. π. τὴν σύθεσιν.

at desperabant congregi cum exercitu feliciter: terrebat enim eos exercitus instar fulminis. Repente ergo irruentes in artifices interficiuntur icci ab artificibus: namque erga te studium, instar ducis, eos lignem docuit in gladium convertere. Hinc prodit flumen ex effuso sanguine in immensum excrescens aquarum instar, et fornaces ardentes extinguit, tamquam in alveos cadens acerba ultio. Accipiens autem fabricator calcem, habuit purpuream saxorum compositionem. Voca hanc, o Dux, civitatem purpuream, purpurascit enim tinctura sanguinis. Ut itaque supremus Dux Nicephorus cognovit factum, nihil nam sciebat hactenus, detinuit superstites ex barbaris malos serpentes, quinquaginta quinquies. Inflexibilia autem colla constringens vinculis, eos decoravit patriis honoribus. Creta barbarorum nutritrix filios aspice quos dignos honores participarint illico. At postquam venit noctis hora septima, tunc enim noctis praevalebant tenebrae, perterritus tubarum clangor insonnit, ac quisque inclamans apprehendit clypeum,

πείδος, στρατηγός, ταξιάρχης, ἱππότης.
 τῆς ἡμέρας δὲ τῆς ῥοδόχρου λαμπάδας
 ἐκ τῶν σκοτεινῶν ἀντανανύσεως πόρων,
 φάλαγξ ἀνῶρων ἱππικῆ ξιφηφόρος,
 ἔχουσα πληθὸς μυριάδου πεντάδος· 190
 πεζῶν δὲ πολλῶν ἦν ὄρων πανοπλίαν
 κινουμένην ἄριστα τακτικῇ βάσει,
 καὶ τοὺς στρατηγούς, ὥσπερ ἐν ποίμνῃ μέσον
 βαίνοντας ἄρνῶν θηροβάκχους ποιμένας.
 ὡς δὲ κλοπῇ χαίροντες ἔρπαγες λύκοι 195
 χειμῶνος ὥρα καὶ παρεκτάσει κρόους,
 ὁμοῦ ζυγέντες τῶν ὠρῶν ὁμοφρόνως
 μάνδρας κλονοῦσι, καὶ βιάζουσι κύνας·
 οὕτω ζυγέντες οἱ κλάδοι τῶν σῶν πόρων
 ἱππεῖς, στρατάρχαι, τοξόται, λοχοκράται 200
 πύργους βαλεῖν ἔσπευδον ἐν τύχει κάτω,
 θυμοῦ πνέοντες, ὥσπερ οἱ κρῆες ζάλης.
 ὁ λαμπάδας δὲ φωσφόρους, κακοχρόους,
 καιροῖς ἀνίσχων, καὶ καταστέλλων πάλιν,
 λουτροῖς κατημαύρωσε τὰς λαμπηδόνας, 205
 καὶ νῦξ τὸ πέπλον ἐκ βάφης μελαγχρόου
 εἰς πάντα γῆς ἤπλωσε καὶ πόλον μέρη.
 τῶν σῶν δὲ πληθὸς οὐ στρατῶν, ἢ θηρίων —
 θῆρες γὰρ οὗτοι τοῖς σπαραγμοῖς βαρβάρων —
 τὸν ὕπνον εἶχε τῆν βύσιν καὶ τὴν στάσιν. 210
 εἰ δ' ἦν κλαπεῖς τις εἰς ἀμερλίμους ὕπνους,

197. Scr. τῶν ὄρων, caulas in montibus. 202. Fort. ὥσπερ ἄκριες
 ζάλης. Vid. Annot. 203. Fort. καλοχρόους. 208. πληθὸς C.
 Fort. πληθὸς ἢ στρατῶν.

pedites, duces, centuriones, equites. Verum, dum splendores dies rosea
 e tenebrosis accendit meatibus, processit phalanx hastatorum equitum, decem
 quinque millia habens virorum. Peditum autem videre erat armatam aciem
 gressu militari se moventem optime, et duces, tamquam medio in grege pasto-
 res ovium, gradientes rapide contra feras. Ac veluti furto gaudentes rapa-
 ces lupi hiemali tempore, et acerbo frigore, eadem hora congruentes con-
 corditer ovilia aggrediuntur, et saeviunt in canes; sic una simul institu-
 tionis tuae germina, equites, duces, sagittarii, centuriones turres repente
 festinabant evertere iram spirantes, tamquam venti turbinem. At qui de-
 colores ignes Hesperii ministrat opportune, et rursum subtrahit, labentibus
 diem obscuravit crepusculis, et nox peplum colore tinctum nigro super omnes
 terrae et caeli extendit plagas. Tuis tamen omnibus militibus, aut mavis
 feris, ferae nam erant in barbarorum excidium, pro somno erat aut ince-
 dere, aut stare. Quod si cui somnus quietus obreperet, tu illi adstans e

ἐκεῖ παρεστῶς ἔξ ὀνειράτων πύλης,
 τοιαῦτα φανῶν, τῆς βλάβης ἀνεστόμους·
 „τί τὸν στρατηγὸν οὐ δεδοικῶς, ἱππῶτα,
 μέσον σφαγῆς πέπτωκας εἰς ξένους τόπους, 215
 ὄπῳ τροπῇ, κίνδυνος ἑστομωμένος,
 πνέει καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεμβόλους;
 μικρὸν τι καρτέρησον, ἐμβαλῶν χρόνος,
 ὑπὲρ * θυῶν ἴστασο καὶ τῆς δίκης.
 ἄφες τὸν ὕπνον, καὶ κράτει τὴν ἀσπίδα, 220
 μὴ γνῶ τὸ συμβᾶν ὃ στρατηγὸς τῆς μάχης.”
 οὕτω τὸ νωθρὸν ἐξέκοπτες ἐργάτου,
 εἶπερ παρῆν τις νωθρότης τοῖς οἰκέταις.
 ἐπεὶ δὲ καὶ φῶς ἡμέρα προμηνύειν
 λευκοῖς χιτῶσιν ἤρξατο ζοφοφθόρος, 225
 πέπλοις δὲ λαμπροῖς ἐστόλισεν αἰθέρα,
 ἦν γῆν θεωρεῖν λευκόμορφον, καὶ μάχης
 κήρυκα τῶν σῶν ἐδραμεῖν στρατευμάτων,
 τελεῖ μὲν ἀκρῶ τὴν φύλαγγα προσξέειν
 ἐπισπεσοῦσαν τῶν ἐναντιῶν ἄφρω. 230
 ἐκεῖ τὸ πλῆθος τῶν φερεκλόων ἦπαν
 τάξας στρατηγὸς τμητικῶς ἀναρπάσαι,
 οἱ συστρατάρχαι τῆς πικρᾶς ἀλγηδόνος
 τὸ συμβᾶν οὐκ ἤνεγκον, ἀλλὰ τὰς θύρας
 ἤνοιξαν, ἔξέπτησαν ἀντὶ στρουθίων, 235
 καὶ πρὸς τάφρον πλήξαντες ἀντανακλάσει,
 τὴν τάφρον ἀντέβαινον, ἀλλ' ἐμπροσθίως

213. ἀνεστόμους C. 215. εἰς ζῶους, in not. ξένους C. ut in
 cod. esse testatur. 219. Fort. ὑπὲρ θεοῦ (Θῦ) συνίστασο, pro
 deo pugna et pro iustitia. 226. Fort. ἐστόλιζεν. Cf. III. 83.
 229. τελεῖ μικρῶ in not. vel μακρῶ C. Vid. Annot.

somniorum ianua his verbis admonebas de periculo: „Cur non reformidans
 duces, eques, fervente pugna cubas extraneis in locis, ubi consternatio
 manifesto periculo spirat contra nos ardentes impetus? paullum quid su-
 stine, et imposita galea pro religione sta, et pro legibus: excute somnum,
 et prehende clypeum, ne rem cognoscat dux praelii.” Ita socordiam depel-
 lebas a milite, si quandoque inerat tuis famulis. Cum autem aurora prae-
 nunciare lucem coepisset alba veste expellens tenebras, et aërem vestibus
 exornasset lucidis, prospiceres terram albicantem, et pugnae praecorem
 currere per tua agmina, et ex alto septo phalangem educere, quae repente
 irruitura erat in hostes. Ibi cum omnem captivorum turbam dux statuisset,
 ut traherentur ad necem, commilitones eorum acerbi doloris casum non tu-
 lerunt, verum ianuis apertis advolabant instar passerum, et ad fossam tur-
 matim irruentes illam violenter pertransibant, sed a fronte percussī festi-

πληγέντες, ἐξήλυνον ἐξοπισθίως.
 ὡς οὖν φηγῆς ἦν, καὶ τρόμου, καὶ δειλίας
 δεινὸς χαρακτῆρ, καὶ ταχύστροφος κλόνος, 240
 ἢ τάφρος αὐτῆ τῶν ἐναντίων τάφος,
 καὶ συμφορᾶς ἦν ἀστέγαστος οἰκία.
 εἶχον γὰρ αὐτοὶ συμποδιστὰς καὶ τόπους,
 οὐσπερ κατεσκευάζον εἰς σωτηρίαν,
 ὡς ἂν μάθωσιν ἐξ ἀναισθήτων τόπων 245
 τὴν πίστιν αὐτῶν ἄξιαν ὀβρισιμένων.
 τίς ἂν προφήτης εὐρεθεὶς πρὸ τῆς μάχης
 τοῖς ταφρορύκταις εἶπεν ἂν τῶν βαρβάρων,
 ὡς τύμβον ἐξώρυστον, οὐ τάφρον, τέκνοις;
 ἄνικμε Κρήτη, μὴ στένης ἀνομβρίαν, 250
 τὰ τέκνα λαμβάνουσα τῇ μάχῃ νέφη,
 ἐν οἷς ἐπελθὸν ὡς πνοῇ Ῥώμης δόρον,
 καὶ πνεῦσαν, ὥσπερ συστροφὴ τις, τοὺς φόνους
 ὄμβρους ἀφῆκεν αἱμάτων πολυρρότων.
 Δημόσθενες, Φίλιππος οὐκ ἔχει κράτος· 255
 Πλούταρχε, Καῖσαρ οὐκ ἔχει παρρησίαν·
 Δίων, ὃ Σύλλας εἰς μάτην Δημοκράτωρ·
 ἄφες, Ξενοφῶν, τοὺς ἀνικητοὺς γράφειν·
 τὸν Ῥωμαῖον θαύμαζε καὶ μόνον γράφε.
 Κύριε συνθρήνησον, ἢ κεκαυμένη 260
 Κρήτη παθοῦσα συμφορᾶς ἰσοκρατεῖς.
 σοὶ γὰρ παλαιὸς τοὺς φόνους Μιθριδάτης,

239. ἦν γὰρ τρόμου, in not. melius καὶ C. quod in cod. est teste F.
 — καὶ δειλίας C. 258. ἀνικητοὺς C. 260. Fort. ἦν κεκαυμένη,
 quamquam verbum substantivum etiam alibi omittitur. Cf. II. 34.
 261. ἰσοκράτους, lego ἰσοκρατεῖς C.

nabant retro cedere. Dum ergo esset fugae, et metus, et formidinis terribilis imago, et praeeptus tumultus, fossa ipsa sepulcrum hostium fiebat, et caedis aperta domus. Erant enim ipsis impedimento etiam loca, quae ad salutem sibi praeparaverant, ut ex locis quoque sensu expertibus discerent suam fidem dignam contumeliis. Quis iam rogatus propheta ante proelium barbaris dixisset fossam effodientibus, sepulcrum filiis, non sibi vallum effodere? arida Creta siccitatem ne gemas tuam, cum filii in proelio tibi sint pro nubibus, quibus superveniens instar venti Romanorum gladius, et spirans caedes, instar turbinis, expressit imbres copiosi sanguinis. Demosthenes, Philippo non est potentia: Plutarche, Caesari non est virtus animi: Dion, frustra Sylla Dictator fuit: tuos, Xenophon, heroes laudare desine, Romanum admirare, et eum solum celebra. Cyzice collacrimare: incendio perdita Creta passa est clades tuis similes: tibi enim cladem vetus

νέος γε ταύτη Ῥωμανὸς πλέκει φόνους.
 ἀλλ' ὃ στρατηγὲ γῆς ὄλης, καὶ γὰρ πρέπει
 τὸ μέλλον εἰπεῖν, μὴ φθόνηι τὸν οἰκέτην
 265
 κροτοῦντα τὰς σὰς νικοσυνθέτους μάχας,
 τράνου δὲ γλώτταν, δὸς παρῆρσιαν λόγου·
 πλήττει γὰρ ἡμᾶς κέντρον τῆς ἀτολμίας.
 Θεοδοσίου μὴ παραβλέψῃς πόρους,
 τοῦ στέμματός σου συγγραφέντας εἰς κλέος,
 ὡς ἂν βαδῖζῃ χεὶρ γράφειν ἠπειγμένη
 πρὸς δευτέραν σου τοῦ στρατοῦ πενοπλίαν. 272

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Β΄.

Οὕτως ἐχόντων Κρητικῶν παλαισμάτων,
 Ῥώμης τὸ κάλλος, Ῥωμανὲ σκηπτοκράτορ,
 οἱ μὲν κακῶς ἔπασχον ἐν ξένοις τόποις,
 εἰς καῦμα καὶ μάχαιραν ἀνθωπισμένοι.
 5
 τὰς γὰρ φλογώδεις λαμπάδας βελῶν δίκην
 ἔπεμπε τοῖς σοῖς οἰκέταις ὁ φωσφόρος.
 αὐτὸς δὲ καῦμα καὶ ξίφος τὰς φροντίδας
 εἶχες δι' αὐτοῦς ἔνδον ἐν τῇ καρδίᾳ.
 ὡς οὖν τὸ πῦρ σε τῆς ἀγρυπνίας φλέγον
 ὠχρὰν ἐποιεῖ τὴν ἔναστρόν σου θέαν, 10
 οὐκ εἶχον εἰπεῖν οἱ βλέποντες αἰτίαν,

263. Scr. νέος δέ. 265. εἶπον, potius εἰπίειν C. 268. Scr. κέν-
 τρα. Cf. III. 13. 272. σοῦ τοῦ C.

II. 4. ἀνθωπισμένοι vulg. ἀνθωπλισμένοι C.

Mithridates, huic iunior Romanus cladem intulit. Sed, o Imperator orbis, namque decet fari futurum, servum tuum ne aegre feras plaudentem armis tuis victricibus: disertam fac linguam, da loquendi facultatem liberam, stimulo enim timiditatis pungimur: Theodosii versus ne despicias diadematis tui scriptos ad gloriam, ut manus pergat scribere, progrediens ad alteram expeditionem tui exercitus.

ACROASIS SECUNDA.

Dum sic haberent se conflictus Cretici, Romae decem, Romae, qui scopra regis, illi quidem mala patiebantur extraneis in locis adversus aeternam, et gladium in armis stantes: ardentes enim ignes instar iaculi in tuos servos immittebat Lucifer. Tibi autem aeternam, et gladius sollicitudines propter illos ingerebat in corde. Cum ergo ignis urens te vigiliae pallore inficeret tuum aspectum splendidum nesciebant respicientes causam reddere, cur

πῶς σου τὸ φαιδρὸν εἰς στυγρὸν μετετρέπη·
 ἕως στενάξας ἐμπόνως ἐξ ἐγκάτων,
 φλογμοὺς ἀφήκας τῶν κάτω πυρροσσευμάτων,
 λέγων τὸ πρᾶγμα πᾶσι τοῖς ἑπηκόοις. 15
 ἔπληττε γὰρ σε πατρικῶν στρατευμάτων
 πληθὺς σταλεῖσα τοῖς δημοστόλοις πόνοις.
 ἀλλ' οὐ παρέην σοι ψυχαγωγῶν οἰκέτης·
 πᾶσι γὰρ ἦν ἄγνοια τῶν πεπραγμένων.
 θεὸς δὲ τὴν σὴν θλίψεν εἰς ἐδθυμίαν 20
 θῦττον μετεσκεύασεν, ὃς παραντίκα
 τὸν ἄγγελόν σοι δεικνύει νυκτεφόρον
 ἐκ τοῦ μάχαιραν δουλικῶς ἐζωσμένου.
 ἐπεὶ δὲ τὸν νοῦν τῶν γεγραμμένων ἔγνως,
 ἐπιστολὴν γὰρ εἶχεν ἐσφραγισμένην, 25
 οὐ τὴν λύραν ἔκρουσας, ὡς Λαβιδὸς πάλαι,
 ἢ γλώτταν ἐτρένωσας ἀντὶ τῆς λύρας·
 εὐθὺς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν μονοτρόπων· —
 φάλαγξ γὰρ αὕτη καὶ ξίφους χωρὶς τρέπει
 κλίνει τὰ νῶτα, καὶ καταστρέφει πόλεις· — 30
 ταύτη κατ' ἐχθρῶν μυστικῶς ἐπεκρότους,
 καὶ παννύχου δέδωκας εὐχαριστίας
 τῇ συστρατηγῷ προσδραμῶν κατοικίᾳ.
 τοιαῦτα μὲν σὺ συμπονηῶν τοῖς οἰκέταις.
 Ἐπεὶ δὲ ποιητῆς ἐξεπληρώθη στόμα,
 35
 ποιητὴ γὰρ ἐχθροῖς τῆς σφαγῆς ἢ πικρία,

19. Scr. πᾶσιν. 20. σὴν om. C. quod ex cod. restituit F.
 23. ἐξωσμένου C. ἐζωσμένου cod. 36. ἢ πικρία om. C. vox e
 tenuibus codicis vestigiis eruta.

in tristitiam tua versa esset hilaritas: donec aeger suspirans imo ex pectore
 flammam emisisti ardoris intimi, cunctis rem enarrans tuis subditis. Te
 patriorum namque angebat agminum multitudo missa ad belli labores: nec
 erat servus, qui te laetum faceret, etenim nulli facta haec erant cognita.
 Verum Deus tristitiam tuam in gaudium subito convertit, qui statim fe-
 rentem victoriam tibi praesto fecit nuncium missum ab eo, qui pro te gla-
 dium strinxerat. Ut vero cognovisti scriptorum sensus, namque obaignatam
 habebat epistolam, non lyram pulsasti, ut olim David, sed potius lingua
 usus es pro lyra. Ac statim solitariorum phalangea adiens, (phalanx nam-
 que ista vincit absque gladio, fugat copias, et evertit urbes) cum hac
 mystice plaudebas devictis hostibus: atque tota nocte egisti gratias accur-
 rens in domum Dei adiutoris tui. Talia quidem agebas cum tuis famulis.
 Postquam ergo hiatus impletus est caedibus, poena enim cladis hostibus

τὴν τάφρον εἰδὼς ὁ στρατηγὸς τῆς μάχης
 κρημνοὺς ἔχουσαν καὶ φαραγγώδεις τόπους
 βαλεῖν πέτρας ἔταξε, καὶ γῆν, καὶ ξύλον,
 ὀδοποιῆσαι τὰς χελώνας εὐκόλως. 40
 ἐκεῖ τὸ πλῆθος εἶχε τῶν προσταγμάτων
 ἔργον τὸ λεχθέν· ἀλλὰ τῶν ἐναντίων
 νέφη παρῆχον αἱ βολαὶ τεταγμένα.
 ἄηρ λάλησον, μαρτύρει, μὴ διστάσης,
 τοῦ σοῦ χιτῶνος τὴν ὑφανθεῖσαν κρόκην, 45
 ἐν ἧ στολισθεὶς ἀντανέκλασας βλάβην
 ἐκ τῶν ἀδῆλων συμφορῶν ὑφασμένην,
 δι' ἧς ἔπιπτον τῶν ἐπάλλξεων κάτω
 οἱ τὴν ὄφρυν ἔχοντες ἀρπαγες κύνες.
 ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ἡμερῶν ὀκτὼ μέχρι 50
 ὁ τῆς χαράδρας ὄμβρος οὐκ ἀνεστάλη,
 ἀλλ' εἶχε κηρὸν ἢ φαρέτρα καὶ βέλος,
 κριοὺς ἀφῆκε καὶ χελωνίους τέχνας,
 καὶ πετροπόμπους σφενδόνας, καὶ συνθέσεις
 δεινὰς κατ' αὐτῶν κλιμάκων ἀσυνδέτων. 55
 ὡς οὖν ἐκείνων τὰς νέας τιμωρίας
 οἱ καστρανοῖκται μὴ φέροντες ἠπόρουσαν,
 τάττει τὸν ὄχλον καὶ πάλιν ποινὰς πλέκει
 ὁ σοὶ ποθητὸς οἰκέτης Νικηφόρος.
 τῶν γὰρ πεισόντων δυσμενῶν ταῖς σφενδόναῖς 60
 ἔταξε πέμπειν τὰς κάραις βελῶν δίκην·

40. ὀδοποιῆσαι et ἀκόλως C. utrumque ex cod. emendavit F. 44. ἔγχε
 F. ex coniectura. Vid. Annot. 45. τὴν om. C. 48. ἐπάλλξεων ἦτα,
 in not. lego κάτω C. Sic in cod. invenit F. 52. Fort. εἶχε καιρόν.
 Cf. not. ad Anth. Pal. p. 515. 55. Fort. εὐσυνδέτων, in quod incidit
 etiam Boisson, ad Nicet. p. 23. 57. οἱ om. C. restituit ex cod. F.

acerbissima, prospiciens fossam dux praelii multis locis praeruptam ac praecipitem, inicere saxa, et terram, et ligna iussit sub testudinibus, ut facile iter sternerent. Ibi mandatorum obibat plebs frequens commissum manus: at interim ab hostibus missa spicula caelum obducebant nubibus. Aër nunc loquere, testare, ne dubites, tramam contextam tui tegminis, qua protectus repercussisti noxam nectens dolos ex occultis insidiis, ex quibus deliciebantur e propugnaculis supercilia attollentes, rapaces canes. Ceterum vero quum per octo dies non destitisset ferreus imber ingruens, sed fatum inferret iaculum et pharetrâ, arietes admovit, et testudinum machinas, saxaque iacientes fundas, compositionesque terribiles non iunctarum scalarum adversus eos. Dum igitur nova illa supplicia oppidani reformidantes nescirent, quo se verterent, ordinat turbam, et novas poenas addit tuus dilectus famulus Nicephorus. Fundis enim caesorum hostium iussit iaci ca-

ὡς ἂν τὸ λεπτόνητον αἰθέρος πλάτος
 χαρῆ μολυνθὲν συμφορῆ τῶν βαρβάρων,
 καὶ γὰρ τὸ πλήθος τῆς ἁμαρτίας ὅτι
 καὶ τῶν μελῶν ἔχουσιν εἰς ποινήν θέσιν. 65
 ἔρριπτον ἔνδοξον ἀντὶ πετρῶν τὰς κύρας·
 ἔβαλλον αὐτῶν πολλάκις καὶ πατέρας,
 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ θανάων εἰς ἐν μύχῃ
 φρονεὺς ὑπῆρχε πατρικῆ φονουργία.
 τῆς γὰρ κρατούσης σαρκικῆς ἀβλεψίας 70
 λυθεῖς ἐκείνος, καὶ μαθὼν τὸ συμφέρον,
 τοῖς χριστολάτραις συμμαχεῖν ἠπειγμένος,
 τοῖς ψευδολάτραις ἦν βολῆ ποινηφόρος.
 ὡς οὖν ἐκείνας εἶχε τὰς σάρκας πόλις
 πλήρεις μολυσμῶν, οἱ ξύνημοι τῷ γένει 75
 ἔκραζον οὕτω τῇ βοῇ τῶν βαρβάρων·
 „σεῖψ ἐχειμὰτ ἰσχαρόπ καὶ τὴν ῥάσαν
 σεριμῆτ μιδήνη καὶ χάητ ἰψησάνη.”
 ἀλλ’ ἡ βοή μὲν ἦν ἔθει τῷ πατρίω,
 ἡ δὲ σφαιγῆ σοι Κρητικοῖς εὐρημένη. 80
 ἦν οὖν ἐκείνων ὁ κρατῶν στρατηγίας
 γέρον Ἀμηρεῦς, ὠχρὸς, ἔμπλεος πόνων,
 μικρὸς, φυλακρὸς, δεινόφρων, τὸν ἐκ Πύλου
 γέροντα νικῶν ἐν μελιθρότοις λόγοις.
 ἀλλ’ οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησαν οἱ λόγοι, 85
 κἂν ἦσαν εὐθεῖς προσβαλεῖν σου τῷ κράτει.

62. λεπτόνητον C. quod emendavit F. nescio an ex cod. Fort. λεπτόστημον ut ap. Pisd. Hexaem. 271. ἔργον ἀερόστημον. 68. θαεῖν C. Idem om. εἰς. Utrumque emendatum a F. ex cod. ut videtur. 75. Scr. ἔσταιμοι. 80. σφαιγῆ σοι C.

pita telorum instar, ut tenuis latitudo aetheris barbarorum caede inquinata hilaresceret, et populus peccator cognosceret, etiam propria membra ipsis esse ad poenam. Proiciebant intus pro saxis capita, quae percutiebant saepe et suos patres, et fratres: ac mortuus iam in praelio homicida fiebat in caede patria; namque a carnali caecitate, qua delinebatur, solutus ille, et meliora noscens, Christi cultoribus opem ferre coactus, falsis cultoribus erat fatale iaculum. Dum ergo eas haberet carnes civitas plenas inquinamentis, coniuncti genere ita clamabant barbarorum voce: „σεῖψ, echimat, ischarop, et rhasan, sermet, midene, et chaët ipphesane.” Sed haec quidem strepabant more patrio, caedes autem a te erat illata Creticia. Erat porro eorum dux exercitus senex Ameras, pallidus, fractus laboribus, parvus, calvus, callidus, Pylium senem vincens mellifluis sermonibus. Sed nihil ipsi profuere verba, quamvis directa forent ad evertendas vires tuas:

ὁμιος ἐτόλμα, καὶ γὰρ ἦν στρατηγέτης
 τρέφων ἑαυτὸν ἐν κεναῖς ταῖς ἐλπίσι.
 βουλὴν δὲ ποιεῖ, καὶ καλεῖ τοὺς ἐν χρόνῳ
 ὁμοστόλους γέροντας ἐν συνεδρίῳ. 90
 ἐκεῖ καθεσθεις καὶ στενάξας ἐκ βάρους
 φωνὴν ἀφῆκε τοῖς πόνοις μεμιγμένην·
 „τίς, ἄνδρες, ὑμῶν πῦρ ἔχει τῇ καρδίᾳ
 καῖον, φλογίζον, ὡς ἐμὲ φλέγει φάλαγξ
 Ῥώμης κλονοῦσα τὴν ἐμὴν τοπαρχίαν· 95
 τίνος τὰ τέκνα τὴν τελευταίαν βλάβην
 ἐκ τῆς σπάθης εἴληψε τῆς τεθηγμένης·
 τίνος τὸν ἀγρὸν ἐκβιβρώσκειται ζέον
 τὸ πῦρ ἐπελθὼν, ἢ πικρὰ τιμωρία·
 ἐκαῖνος ἡμῖν ἄρτι συμβουλευέτω, 100
 γνώμην διδοὺς ἄριστον ἀντὶ τοῦ σθένους.
 ἀλλ’ εἰ δοκεῖ, στήσωμεν ἄνδρας ἱππέτας
 τρεῖς ἑπτὰ τοῖς βάλλουσι πεντηκοντάδας·
 ἔπειτα πεζῶν ἑξάδας τρισμυρίους,
 πάντας σιδηροῦς, εἰς θῆαν μελαυχρόους, 105
 ὡς ἂν καταπλήξωσι τοὺς ἐναντίους
 φανέντες αὐτοῖς τῶν πολῶν παρ’ ἐλπίδα.”
 οὕτως ὁ τὸ πρὶν αὐθαδῶς ἠπλωμένος,
 δημηγορῶν ἦν δυστυχῶς ἐσφριγμένος.
 καὶ δὴ στρατεύσας καὶ φαλαγγώσας ὄλους 110
 ἐκ τῶν ὀπῶν ἤθροιζεν ὁ δράκων ὄφεις.
 εἰδὼς δὲ πάντας εἰς ὁδοὺς δειλανδρίας

92. Fort. τοῖς στόνοις. 93. ἡμῶν C. 107. Fort. ἐπὶ τῶν
 πυλῶν. 108. ἀφθαδῶς C.

audebat tamen, etenim dux erat, qui se ipsum pascibat inani spe. Concilium cogit, et seniores advocat expeditionis socios ad consilium. Ibi sedens, et suspirans imo ex pectore vocem sic emisit mixtam gemitibus: „Quicumque vestrum, viri, ignem habet in corde ardentem, urentem, ut me urunt milites Romani devastantes meum imperium; cuius filii extremam noxam acceperunt ab acuto gladio; cuius agrum devorat urentis ignis infecti acerbum supplicium; ille nos modo consilio iuvet sententiam dicens optimam pro viribus. Verum, si placet, collocemus equites, contra iaculatores, mille et quinquaginta; peditum vero triginta sex millia, omnes ferro armatos, aspectu terribiles, ut timorem iniciant hostibus, inopinato extra portas prodeuntes adversus eos.” Sic, qui antea audacter ditionem dilataverat, disserabat ad incitas redactus. Ikt iam cogens phalangas, omnemque exercitum ex antris congregabat serpentes draco; sed cum vidisset cunctos

- ὁμοῦ βαδίζειν, ἢ σφαγῆς αἰρουμένους,
 σταθεῖς παρῶρμα τοὺς κακοὺς παρεργάτας·
 „ἐν τῇ τρουφῇ σπεύσωμεν, ἄνδρες ἱππῶται,
 τῆς νῦν φανείσης μυριοξίφου μάχης·
 ἴωμεν εἰς μάχαιραν ἀντὶ τῶν τέκνων,
 ὑπὸ γυναικῶν, καὶ φίλων; καὶ πατρίδος.
 μηδεὶς φοβείσθω τὰς τομὰς τῶν φασγάνων.
 εἰ γὰρ θάνη τις, σώζεται παραντίκα,
 καὶ ζῶν πορευθῆ καὶ λάβῃ κατοικίας,
 ὅπου προφήτης οἶδε χειμαδρόους λέγειν
 γάλακτα ἐκμέλιτα ἔξοῖνου ῥέειν.
 εἰ δ' αὖ δεδοικὼς οὐχ ὑπὲρ τέκνων θάνη,
 τοῦ δὲ προφήτου τοὺς λόγους περιδράμῃ,
 θνήξει παρ' ἡμῶν, καὶ μεταστὰς τοῦ σκότους
 τὴν ἀπρόοπτον δέξεται τιμωρίαν.”
 οὕτω παραινῶν καὶ παρ' αὐτῶν εἰς μάχην
 προωδοποεῖ τὴν σφαγὴν τοῖς ἄξιοις.
 ὃ δὲ στρατηγὸς ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 οὐκ εἶχε καιρὸν ἀγνοεῖν τὰς τοῦ πλάνου
 ὕσπερ παρελκῶν ἔπλεκε στροφοφυγίας.
 ἦν γὰρ τις αὐτὰς τὰς ὁδοὺς προμηνύων,
 ἐκ τῶν ἀκόσμως ἔνδον ἐγκεκλεισμένων.
 οὕτω στρατάρχης, ἄνδρας εὐθελῆς ἱππῶτας,
 φαλαγγοσώστας, πεζοτοξοκράτας

118. Scr. ὑπὲρ γυναικῶν. Cf. 193. 121. Ne quis hunc versum corrigendum censeat cf. II. 163. 194. III. 192. 123. Scr. γαλακτὸς, ἐκ μέλιτος, ἐξ οἴνου ῥέειν (cf. Fogg. Annot.). In μέλιτος media producitur, littera τ pronuntiando geminata. 125. Fort. παραδράμῃ. 128. Fort. παραινῶν καὶ παρορμῶν. Cf. III. 169. IV. 41. nisi malis πρρακτῶν, incendens. Cf. Heliodor. II. 9. 133. Fort. αὐτοῖς vel αὐτῶν. 136. καὶ videtur inserendum ante πεζοτοξοκράτας, in quo vocabulo primum ὁ producitur, littera τ duplicata.

desidiæ vias calcare potius, quam caedes appetere, stans incitabat malos illos milites: „Laetantes festinemus, viri equites, ad pugnam ingentem, quæ se nobis offert, sumamus gladium pro filiis, pro uxoribus, pro amicis, et pro patria. Nemo timeat acutas ferri acies; si quis enim moritur, salvus fiet illico, et vivens ibit, et sedes accipiet, ubi propheta dixit se vidiisse torrentes lacte, et melle, et vino manare. Quod si quisavidus renuerit pro filiis mori, et quæ prophetae verba contempserit a nobis occidetur, et involutus tenebris non opinatum accipiet supplicium.” Sic milites hortatus, eos ad pugnam prævit, iter sternens ad caedem meritam. Dux autem supremus Nicephorus opportune noscebat deceptoris fraudes, quas incassum struebat: erat enim, qui ipsas nunciabat insidias ex iis, qui furtim intus clausi erant. Quare militum duces, excelsos equites, legionarios, pedites

εἰς ἕν συνῆψε τοῖς στρατηγέταις ἅμα,
 μέσον δὲ τούτων, ἐπιτελής ὡς ἱππότης,
 σταθεὶς ἀφῆκεν ὀπλιωτάτους λόγους·
 „Ῥώμης τὰ νεῦρα, τέκνα, σύνδουλοι, φίλοι, 140
 ἰδοὺ καθ' ἡμῶν καὶ πάλιν τὸ θηρίον
 κενὸς ἔσωθεν ἤρξατο σκευωρίας·
 ἰδοὺ τὸ δεινὸν τῆς Χαρύβδews στόμα
 ἀναβρόφησαι μαλεταὶ Ῥώμης κράτος·
 ἰδοὺ συριγμοὺς ὁ δράκων χειῦς μέσον 145
 κήρυκας ὀργῆς καὶ σφαγῆς ἀναπνέει,
 φυσῶν τὸν ἰδὸν καὶ βιάζει τὴν φύσιν.
 ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ τὸ θράσος δειλανδρία.
 μηδεὶς φοβηθεὶς ἔξοπλισθεν φευγέτω·
 θυμὸς γὰρ αὐτῷ μέχρι τῶν κτύπων μόνων. 150
 ἴωμεν ἀνθ' ὧν ἐδοθενῶς ὀπλισμένοι·
 ἔχουσι σάρκας καὶ τὰ τῆς Ἄγαρ τέκνα.
 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σὰρξ σίδηρος ἢ λίθος.
 ἀλγοῦσιν, ἢν λάβωσι, Ῥωμαίων πλέον·
 ἀργοῦσιν, αὐτῶν εἰ κοπῶσιν αἱ χεῖρες· 155
 πίπτουσιν εἰς γῆν, εἰ κοπῶσιν οἱ πόδες.
 μηδεὶς νοσήσει τὴν πικρὰν ἀνανδρίαν·
 μηδεὶς φοβηθεὶς οὐ φανεὶ Ῥώμης κλάδος.
 μηδεὶς νόθον γέννημα καὶ σπορὰν ξένην
 δείξειν ἑαυτὸν ἐν κακοῖς σπουδαζέτω. 160
 αἰδῶς, ἀδελφοί, τῆς φυχῆς ἢ ζήμια.

139. Syllabam *στα* om. C. 142. *γεν. . . ἔσωθεν*. Sic C. *κενός*
 F. e cod. vestigiis eruit. Fort. *καινάς*. 145. *ἰδ. . . συρι-*
γμούς. Sic C. 154. *ἀλγοῦσι*. C. 155. *ἀργοῦσι*. C. 160. *δεί-*
ξεν C.

arcitenentes in unum collegit cum praefectis simul. Interque hos medius, tamquam privatus eques stans haec emisit verba ad bellum excitantia: „Ro-
 mae robur, filii, conservi, amici, ecce adversum nos iterum bellua molita
 est intus irritas insidias; ecce Charybdis os terribile Romanum absorbere
 imperium nititur: ecce sibilis draco lustre in medio emitit, irae atque cae-
 dis nuncia, spirat venenum, et vim infert naturae. Attamen tumida est eius
 audacia: nemo exterritus vertat terga fugae, namque illi est animus summis
 tantum labiis. Armati itaque eamus contra illos strenue, carni sunt etiam
 Agar filii, nec illis inest caro ferrea, aut saxea. Si vulnerentur, plus
 quam Romani, dolent: torpescunt, si incidantur eorum manus: humi pro-
 cumbunt, si amputentur pedes. Nemo labore improba desidia, nemo tre-
 mens non appareat Romae germen, nemo spuriam progeniem, et extraneum
 genus in adversis se satagat ostendere. Turpis est, fratres, fuga, et po-

αλδεῖσθε φεύγειν καὶ πτοεῖσθαι τὰ ξίφη.
 ποῦ γὰρ φρυγοῦσιν εὐρεθῆ σωτηρία,
 μένουσιν ἔνδον Κρητικῶν ὀρισμάτων;
 οὐκ ἔστιν ἰσχὺς τῆς Ἄγαρ τοῖς ἐγγόνοις· 165
 θεὸς γὰρ ἡμῖν συμμαχεῖ καὶ συντρέχει.”

Ὄττω στομῶσας τοῦ στρατοῦ σου τὰ ξίφη,
 λόχους ἐπολεῖ, καὶ τροπὴν πεπλασμένην,
 ὡς ἂν κλαπέντες ἔνδοθεν τυχισμάτων,
 ἔξωθεν θαρσήσωσιν ἐκβεβηκέναι. 170

ὡς οὖν καιρὸς ἤγγισε τῶν βουλευμάτων,
 χώραν ἐχούσης τῆς ῥοδοχρόου τρίτην,
 χεῖρας ἀνώμων, ὡς ἕφεις, οἱ τὰς κάρας
 ἔχοντες, ὡς ὄνειδος, ἐξυρημένους.
 τούτων ὑπῆρχε καὶ κρότος ταῖς ἀσπίσι, 175

βοή τε πολλή, καὶ τρόμον πατῆρ φόβος,
 καὶ πάντα δεινὰ· τοῖς δὲ σοῖς στρατηγέταις
 τάξις, σιωπή, σεμνότης, προθυμία.
 εἰς οὖν στρατηγῶν, ἐθγενοῦς ῥίλης κλάδος,
 ἀνὴρ κραταιὸς εἰς στροφῆν ἀνοστίου, 180

βραδὺς δὲ φεύγων, καὶ ταχὺς κατατρέχων,
 λόγους γλυκεῖς ἔλεξεν ἐν στρατῷ μέσον·
 „πρωτοστράτηγε, πῶς λιπὼν τὸν δεσπότην
 οὐκ ὡς μάγειρος τῆ βαναυσίῳ τέχνη
 κωκῶν ἔμιζας τούτων ἐν παραινέσει, 185
 ὡς ἂν τὸ νέκταρ ὁ γλυκὺς στεφηφόρος

162. πτοεῖσθε C. 169. ταιχισάντων, in notis: melius τυχισμάτων C. quod in cod. invenit F. 171. Fort. ὡς οὖν ὁ καιρὸς. Fort. etiam praeterea ἤγγισεν βουλευμάτων, a pedibus enim trisyllabis abstinere solet Theodosius. 176. Fort. ψόφος, strepitus ad terrorem incutiendum concitatus.

ricalosa, pudeat vos fugere et pavere gladios; nam quo fugientes salutem invenient manentes intra Cretica confinia? nullum est robur Agar posteris, Deus enim nos tuetur atque adjuvat.” Cum sic acuisset enses sui exercitus, insidias paravit et fictam fugam, ut decepti, qui stabant intra moenia, foras auderent egredi. Ut igitur statutum tempus advenit, horam habente rosea die tertiam, ex antris, ut serpentes, erumpabant, capita detonsa habentes, tamquam de plebis faece. His erat etiam clypeorum strepitus, clamorque multus, et tremoris pater metus, et undique confusio: tuis autem militibus ordo, silentium, gravitas, alacritas. Unus porro militum claro natu genere vir fortis in factu iaculi, tardus ad fugam, et ad insectandum velox, haec dulcia emisit verba in medio exercitu: „Supreme Dux, curnam omisso Despota, veluti coquus in arte culinaria non eum admiscuisti in horum adhortatione, ut dulcis dominator, instar nectaris, tuis condimentum fe-

ταῖς σαῖς γένηται προσταγαῖς ἀρτυσία ;
 ἐκείνος ἡμᾶς νουθετῶν, ἐπιτρέπων,
 τὴν χεῖρα πᾶσιν ἐξαπλῶν, εὐεργέτει.
 μνησθῶμεν αὐτοῦ ῥημάτων μελιβρότων, 190
 καὶ τῶν τραπεζῶν, εἴτα τῶν χαρισμάτων.
 μνήσθητε, καὶ θάνομεν, ἄνδρες, εἰς δέον,
 ὑπὸ γένους ἄνακτος εὐαεβεστάτου.
 μόνον πλατυνθῆ σῆπτρον τῆς μοναρχίας,
 καὶ γῆς ἀνάξει Ῥωμανὸς πάσης μόνος." 195
 Ἐπεὶ δὲ πληθὺς μυριάδων βαρβάρων
 ἐκ τῶν πυλῶν ὤρμησεν, ὡς νότου νέφος,
 βροχὴν ἀπειλοῦν, καὶ προδεικνύον σπόρον,
 οἱ σοὶ τραπέντες εἰς φυγὴν πεπλασμένην
 πάγην ἐτεχνάζοντο τὴν κρητεκτόνον. 200
 πύργον δὲ μακρὸν πάντες ἐκβεβηκότες,
 καὶ τῶν πυλῶν ἔξωθεν ἔξωρμηκότες
 ποινὰς ὑπεῖχον πίστεως τὰς ἀξίας.
 ἐκ τεττάρων γὰρ στρατικῶς ἐγκρουμάτων
 κλύδων ἐγερθεῖς, καὶ σφοδρῶς ἐπιβράσας, 205
 χεμιῶνα γενῶν ἤρξατο πρὸς τῆς μάχης·
 καὶ δυσμενῶν ἦν συμφορὰ, κλόνος, στόνος,
 λαῶν δὲ τῶν σῶν χαρμονὴ νικηφόρος.
 ὡς οὖν σταθέντες ἦσαν ἐν μεταχειμῶν,

188. ἡμᾶς om. C. ex cod. restituit F. 191. ταῖν τραπεζῶν.
 193. Scr. ὑπὲρ γένους. cf. Π. 118. 194. πλατυνθεῖς, in not. lego
 πλατυνθῆ. 195. Fort. ἀνάξῃ. 198. βροχὴν, in not. potius
 βοοχὴν C. Pissidas Heraclid. I. 36. p. 97. αἱ βοοχαὶ τῶν αἰμάτων.
 198. Fort. σπόρῃ, vel quod malim φθόρον. 201. Fort. πύργων, e
 turribus egressi longaeque progressi. 202. τῶν σολῶν C.
 204. ἐγκρουμάτων C. 206. Fort. πρὸ τῆς μάχης: agitur enim de
 iis, quae ante pugnam commissam facta sunt.

ret imperiis? admonens ille, et nostri curam gerens beneficam manum exten-
 debat omnibus. Recordemur eius verba melliflua, et mensas atque mu-
 nera. Recordemini, et moriamur, si opus fuerit, pro familia Regis piissi-
 mi. Solum extendatur sceptrum imperii, conatoque orbi uas Romanus
 imperet." Postquam vero infinita multitudo barbarorum e portis irruit, tam-
 quam coacta ab Austro nubes minitans tempestatem, et mala nuncians e-
 getibus, tui se vertentes in fictam fugam laqueum parabant in perditionem
 Creticam. Cuncti autem e longis exeuntes turribus, atque portis se foras
 erumpentes, poenas luebant fide eorum dignas. A quatuor namque insidiis
 caeterum militum aestus commotus, et vehementer fervens, procellam coepit
 producere in praelio; hostibusque erat clades, tumultus, suspirium, tuis
 autem populis triumphale gaudium. Cum ergo essent circumventi ab acie-

- τὴν ἔκβασιν βλέποντες ἐστενωμένην, 210
οἱ τῆς ἑαυτῶν αἵτιοι φονουργίας,
ἔβαλλον εὐθὺς, ἀνεβάλλοντο πλέον,
καὶ τὴν φυγὴν ἔχοντες ἠπορημένην, —
πάντη γὰρ αὐτοῖς ἦν ταράττουσα βλάβη —
ἐστησαν εἰς ἓν τῆς ταφῆς τὸ χωρίον. 215
τίς ἐκ τραγωδῶν ἐκβοήσει τοὺς φόνους,
καὶ τὴν ἐκάστου τῆς σφαγῆς τιμωρίαν;
ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐν νεφροῖς βεβλημένος,
περιτροπὰς ἔπασχεν, ὅσπερ ἠγρόει,
καὶ πρὶν χορευτῶν οὐ μαθῶν περικλάσσει, 220
ἄκων χορευτῆς ἦν λαβῶν ἀκοντίῳ.
ἄλλος στερηθεὶς τῆς κεκαρμένης κάρας
ἐκεῖτο πρηγῆς στρατικῶς ἠπλωμένος,
καὶ τοὺς ἑαυτοῦ δυστυχῶς κινῶν πόδας,
χύσει κολυμβᾶν ἤθελε τῶν αἱμάτων. 225
ἄλλος δὲ πληγείς τὴν κατάξηρον ῥάχην,
κύπτων ἄκων ἦν προσκυνῶν σου τὸν στόλον.
ἄλλος δὲ νεκρὸς, καὶ πόδας τετμημένος,
λελησμένος προὔκειτο τῶν ἰππασμάτων.
ἄλλος δὲ τὴν ἀναλτον ὠσθεὶς γαστέρα, 230
χεροὶ κατεῖχε τὴν πλοκὴν τῶν ἐντέρων,
καὶ πρὶν μαχητῆς εὐσθενῆς κεκριμένος,
μάγειρος ἦν ἄπειρος ἐντεροπράτης.
οὕτως μετηλλάξαντο τὴν παροπλίαν
εἰς ἄλλοτέχνους συμφορὰς οἱ τῆς Ἄγαρ· 235

212. Scr. ἀνεβάλλοντο. 216. Scr. ἐκτραγωδῶν. Vid. Boisson. ad Nicet. IV. 109. p. 198. s. 220. χορευτῶν C. Male vulgo post χορευτῶν distinguitur. 221. λαβῶν. cf. supra v. 154. 231. Scr. χερσίν.

bus, sibi praeclusum aspicientes exitum, et sibi esse auctores propriae caedis, vulnerabant statim, sed vulnerabantur magis; nullumque habentes ad salutem effugium, nex enim illis imminebat undique, constiterunt in unum sepulcri locum. Quis ex tragicis caedes enarrabit, et singulorum saevum mortis genus? alter quidem eorum sauciatus renibus, quas ignorabat, patiebatur vertigines, ac saltans, non edoctus motus choreae, invitus saltator fiebat ictu iaculi. Alter orbatus suo detonso capite iacebat pronus stratus ab exercitu, suosque infelix movens pedes natate videbatur rivo sanguinis. Alter autem ictus in arida dorsi spina procumbens, tum invitus adorabat exercitum. Alter mortuus, et abecissis pedibus neglectus iacebat ad conculcationem equitum. Alter insatiabili confossus in ventre manibus tenebat intestinorum gyros, et qui antea censebatur puginator strenuus, coquus fiebat inexpertus viscerum. Ita commutabant arma in alias artes calamitosas

καὶ πῶς τελευτῶν εἶχε τὴν τιμωρίαν,
 τέχνην πονηρὰν εἰς ἀναίρεσιν βίου.
 εἰς οὓν ἐκείνων ἦν ἀνὴρ Κρής ἱππότης,
 γυγαντοειδής, ὃς λαβὼν τὴν ἀσπίδα,
 καὶ τὴν μάχαιραν, τῷ στρατηγῷ τῆς μάχης 240
 ἐναντίως ἤλαυνε, προσβαλεῖν θέλων.
 ἀλλ' οὐκ ἀφῆκεν ἡ δίκη τοῦτον φθάσαι·
 πλήττει γὰρ αὐτὸν ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 τῆς ὀσφύος κάτωθεν, ὀμφαλοῦ μέσον.
 καὶ τοῦ μὲν εἶχε σῶμα νεκρὸν ἢ κόνης, 245
 τοῦ δὲ κλέος μέγιστον ὁ πλατὺς στόνυξ.
 οὕτω κακῶς ἔπασχον ἐγκλεισμένοι
 ἐκείθεν ἐνθεν τοῖς φονευταῖς ἐνδίκως
 οἱ τῶν ἀθέσμιων πράξεων ὑπερέται.
 εἰ δ' ἦν τις αὐτῶν εἰς φηγὴν ὠρημέηνος, 250
 ἐμπροσθεν εἶχε φραγμαῖς ἔμπονον ἕξφος,
 καὶ τὸν στρατηγὸν πανταχοῦ Νικηφόρον
 βάλλοντα, καὶ κραζόντα τοῖς στρατηγέταις·
 „βάλλωμεν, ἄνδρες, τοὺς βιοφθόρους λύκους.”
 Ὅμηρε, ποιητῶν λόγων ὁ τῆς μάχης 255
 πόρρω πεφυκῶς, ὡς παρὰν δὲ συγγράφων,
 ὁ πολλὰ κάμων ἐν κενοῖς, καὶ τοὺς πόρους
 διεξιῶν ἀπαντας Ἑλλήνων μάτην·
 σὺ δεῦρο, καὶ βόησον ὄγκῳ ῥημάτων
 Ῥώμης στρατοῦ καύχημα, καὶ μέγαν στόνον 260

245. νεκρὸν ἀκόνης, in not. quid ἀκόνης hic loci? eprende. C. ἡ κό-
 νης ex cod. dedit F. 246. πλατὺς στα... Sic C. 251. φρα-
 γμοῖς, in notis: φραγμαῖς ei placet. C.

Agamēni, ac quisque moriens habebat pro supplicio saevam aliquam artem
 ad interitum. Erat porro inter illos vir Cretensis equos gigantis specie,
 qui accepto clypeo et gladio, contra pugnae ducem agebat equum cum
 eo cupiens congredi. Sed non permisit Deus eum propositum suum exsequi,
 percussit enim illum imperans Nicephorus infra renes umbilico in medio:
 et hic quidem occubuit stratus in pulvere, illius autem laudem maximam
 assecutus est gladius. Sic mala patiebantur angustiati merito hinc inde ab
 interfectoribus iniquarum actionum ministri. Si quis autem ex illis erat,
 qui tentaret fugam, letalem ensem habebat sibi obicem, et imperantem ubi-
 que Nicephorum ferientem, et voce adhortantem milites, „feriamus, viri,
 hos voraces lupos.” Homere, qui poeticiis sermonibus praelia licet longe ab-
 sens, ut praesens tamen conscribis, qui multum fatigaris in rebus inanibus,
 ac labores Graecorum omnes frustra versu complecteris, huc adsis, et ver-
 borum gravitate celebra Romani exercitus gloriam, ingentesque gemitus

ἐχθρῶν παλαιῶν, δυσμενῶν, δούλοσπόρων.
 ἔξεις γὰρ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν τύπον,
 ὡς τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν παρέκβασιν τύπον.
 οὐκ ἦν γὰρ ἔνθα τις φρυγῶν ἐκ τῆς μάχης,
 οὐδ' εἰ πτερωτὴν εἶχε βάρβαρος φύσιν. 265
 Ξέρξης δ' τὸ πρὶν γῆν θαλασσοῦσαι θέλων,
 μὴ προσβαλὼν σου τῷ κράτει τιμὴν ἔχει;
 οὐκ εἶδεν οὗτος γυμνὰ Ῥωμαίων ἕψη·
 οὐκ εἶδε τὴν σὴν, Ῥωμανέ, σκηπτουχίαν.
 ἧ γὰρ παρῆλθε τὸν στρατὸν σου θανμάσας,
 τὴν ἦτταν ἐν σοὶ προσλαβὼν, σκηπτοκράτορ. 271

Α Κ Ρ Ο Α Σ Ι Σ Γ'.

Ὁ τῆς ἀβύσσου τὰς πολυστόμους γύσεις
 κλείων, χαλινῶν, ἔξανολγων, ἔξάγων,
 οὗτος πλατύνει τοὺς ὄρους τοῦ σου κράτους,
 ἄνακτος υἱέ, καὶ κρατύνει τὸν στόλον,
 καὶ πάντα ποιεῖ, καὶ καταστρέφει πόλεις. 5
 καὶ τίς κατ' ἀξίαν σε τῶν λογογράφων,
 ἄναξ, ἐπαινεῖν εἰς τοσοῦτον ἰσχύσει,
 κἄν ἔστιν ἄλλος ἐν Σταγειρίταις, Πλάτων,
 ἢ τῶν Ἀθηνῶν ὁ κρατῶν Δημοσθένης,
 ἢ τὴν πολυθρύλλητον ὁ κρούων λύραν; 10

266. Ξέρξ δ' τὸ, in mg. Ξέρξης C. quod in cod. esse testatur F.
 267. Post ἔχει interrogandi signum posui. 269. εἶδεν vulg.

III. 2. κλείων C. 3. τοῦ σοῦ C. 8. σταγειρίταις C. σταγειρί-
 της ἢ Πλ. corr. F. Fort. ἐν Σταγειρίοις ἢ Πλάτων. Not. crit. in
 Anth. Pal. p. 61.

veterum imperatorum hostium ex servili semine: habebis enim in nostris veritatem pro typo, sicut in Achaëis excessum pro typo. Hic nam non erat qui ex pugna fugeret barbarus, neque si alatam haberet naturam. Xerxi, qui olim terram in mare redigere studuit, quod non sit congressus tuis viribus honori est? Non novit ille nudos Romanorum gladios, non novit tuum, o Romane, imperium. Retro cessisset certe, tuum admiratus exercitum, accipiens a te cladem, o scepträger.

ACROASIS TERTIA.

Qui abyssi circumfusos gurgites claudit, cohibet, aperit, emittit, ille tui fines extendit imperii, o Regis proles, et roborat exercitum, et omnia agit, urbesque destruit. Equisnam oratorum te pro meritis, o Rex, laudare in tantis rebus poterit, etiam si sit alius aut Stagiritis, aut Plato, aut Atheniensium maximus Demosthenes, aut qui canora clarus cecinit lyra?

ἐγώσε τῶν σῶν δουλικῶς ἐγκωμίον
 ὃ τῆς παρουσίας ἡμέρας λογογράφος
 ἀπάρχομαι μὲν, ἀλλὰ τῆς ἀτολμίας
 τὰ κέντρα κεντεῖ, καὶ βιάζει τὸν λόγον. 15
 σὺ δὲ τὸ τολμᾶν, ἐξάνοιγε τὸ στόμα,
 δίδαξον ἡμᾶς μὴ σιωπᾶν εὐκόλως,
 ὅταν τοσαύτη συμφορὰ τοῖς βαρβάροις.
 πλάτυνε τὸν φάραγγα τῇ παρόρησιν·
 καὶ γὰρ στενοῦται προσβαλὼν σου τοῖς πόνους·
 ἀγωνιᾷ χεῖρ, εἴργεται νοῦς πολλάκις, 20
 συστέλλεται δέ, καὶ πτοεῖται, καὶ θέλων
 τοῖς σοῖς βαδίζειν χριστομιμήτοις τρόποις,
 ὡς πτώξ δεδοικῶς τὰς ὁδοὺς περιτρέχει.
 σὺ γὰρ τὸ νικῆν πανταχοῦ κεκτημένος,
 τὸ κοινὸν ὠφέλησας, ἠῤῥησας μόνος, 25
 σὺ τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντιῶν πόνους
 ᾤθησας εἰς φάραγγα δυσβάτων τόπων.
 σὺ τὰς πόλεις ἐπλησας σὺ σκύλων μόνων,
 ἀλλ' εἰρήνης ἐπλησας, καὶ πολλῆς δόξης.
 ἀγαλλιῶσθω τάξις ἀγγέλων ἅνω, 30
 χορευέτω σύστημα τῶν βροτῶν κάτω.
 οὐχ Ἡρακλῆς ἔσωσε τοῦ κήτους Φρύγας,
 ὃ δεσπότης δὲ κόσμον ἐκ φονουρηγίας.
 οὐ Μελέαγρος τοῦ πυρὸς τὴν πατρίδα,
 ὃ Ῥωμανὸς δὲ πᾶσαν ἄρτι τὴν κτίσιν. 35
 τοῖς σοῖς Ἄλωεῦ τίς χάρις παισὶ πάσαι

11. Scr. ἐγώσε. 14. κεντεῖ om. C. ex cod. restituit F. 23. τὰς πόλεις (ex cod. teste F.), in not. lego πόλεις (πόλεις voluit) C. 29. Versus auctoris, ut videtur, culpa vitiosus. 31. χορευέτω C. 36. Scr. παισίν.

Ego tuarum laudum, ut servum decet, scriptor factus hac die incipio quidem: sed formidinis stimuli me urgent et orationem premunt. Tu animam praesta, linguam tu solve meam, tu edoce nos loqui confidentius, quoniam tanta est barbaris angustia. Dilata guttur data fandi copia, arctatur enim gesta tua aggrediens: labat manus, saepius mens refugit, contrahitur et pavescit, et cupiens tuos imitantes Christum mores pingere trepide circumcursat instar lepore. Nam tu assequutus undique victorias, rempublicam iuvisti, auxiati solus. Tu ingenti labore hostium agmina redequisti in loca praerupta, et impervia. Tu urbes replevistis non solum spoliis, sed etiam pace atque multa gloria. Exsultet Angelorum ordo in caelis, tripudiet coetus mortalium in terris: non Hercules servavit a caete Phrygios, sed mundum ab immani caede Despota: non ab immani bellua Melceger patriam, sed universum nuper Romanus orbem. Quid olim pro-

χαλκοῦν τεχνουργεῖν Ἄρεος πίθον μέγαν;
 οὐ μητροῖα γὰρ τοῦτον, ἀλλ' ὁ δεσπότης
 κινεῖ κατ' ἐχθρῶν Κρητικῶν, λύσας πίθον. 40
 οὐκ ἦν γὰρ εἰκὸς, ἕστρον Ἕλλη, στέφους
 σοῦ σκῆπτρον λαμπρύναντος ἐν μοναρχίᾳ,
 ἐκείνον εἰρκτῆ καὶ στενοῦσθαι, καὶ μένειν·
 ἀλλ' ἢ σὸν αὐτῷ σε κρατεῖν τὴν ἀσπίδα,
 καὶ γῆν μολύνειν αἵμασι τῶν βαρβάρων.
 Ἐπεὶ δὲ Κρητῶν ἡ φύλαγξ κατεσφάγη, 45
 ὡς ἐν κνηγοῖς πτώξ πεσῶν ἀνηρέθη,
 πολλοῖς μὲν ἡ γῆ συμφορῶν ἀπηλλάγη,
 ἀπεπλύθη δὲ μυρίων μισμμάτων·
 καὶ πᾶς Σκύθης ἔκειτο νεκρὸς εἰς χθόνα,
 κῦσι ποδητὸς, καὶ γυναιξί, καὶ τένοις. 50
 τούτων ἀπάντων ἀγνοῶν τὰς ἐκβάσεις,
 αὐτὸς, στρατηγέ, καὶ πάλιν τὰς φροντίδας
 ἔνδον συνήγες, ὡς στρατὸν, τῆς καρδίας,
 ἕως τὸ γράμμα θῦπτον ἐξ ἐπηκῶν
 πολλῆς ἐπῆλθε χαρμονῆς πεπλησμένον. 55
 μαθῶν δὲ πάντα, καὶ κροτήσας τὰς χεῖρας,
 οἶαν προσεῦχῆν οὐκ ἔχει λέγειν φῶις, ἢ
 πρὸς τὸν θεὸν δέδωκας· ἀλλ' ἴσως, ἄταξ,
 τὴν τοῦ προφῆτου, „Κύριε,” κρούων μέγα,
 „ὁ κύριός μου μὴ σιωπήσης ἄλως.” 60

43. Scr. ἀλλ' ἢ. cf. Bornem. ad Xenoph. Conv. p. 58. 44. Scr. αἵμασιν. 47. κολλῶν corr. F. Bene haberet etiam κολλῆς—συμφορᾶς. cf. v. 55. 50. Scr. κῦσι. 52. Fort. αὐθίς στρατηγέ. 53. εἰς κλάτος τῆς καρδίας corr. Boisson. ad Nicet. II. 10. p. 83. quod non necessarium. Verba ὡς στρατὸν referenda ad curas cum infesto comparatas exercitu. 57. οἶαν F. οἶαν C.

fuit Aloë filius tuus aeneum fabricare magnum contra Martem dolium? non enim hunc noverca, verum Despota movet contra hostes Creticos esse dolium. Nam non par erat, o Sol, corona tua sceptrum adhibere in archiae, illum arctari, et manere in carcere, sed potius cum clypeo clypeum, terramque inficere barbarorum sanguine. Cum ergo Cretensium caesa essent agmina, perempta ut lepus, quae in venatores incidit, a multis terra crepta est miseris, atque purgata ab infinitis sordibus: et quique Scythia iacebat humi mortuus a canibus desideratus, uxoris, et filius. Quia horum omnium ignorabas exitus ipse, Imperator, novis curis in animo angebaris ob tuum exercitum, donec paulo post a servis tuis litteras plenas accepisti multo gaudio. Cuncta erga edoctus, atque plaudens manibus, quas non valet natura edicere preces, ad Deum fudisti: sed fortasse, o Rex, illud Prophetæ cecinisti: „Domine, valde clamabo Dominus meus, ne sileas

εἰ γὰρ σιωπήσειας, εἰς τῶν ἐν βόθρῳ
 βαινόντων εἰμὶ, σκυθρωπὸς, πλήρης μόχθων.
 ἄκουσον ἡμῶν εὐτελῶν ὀδυρμάτων,
 καὶ σὸν φυλάττων πολίμιον σεσωσμένον
 τρόπῳ σον ἐχθροῦς, καὶ κόπασσον τοὺς πόνοους, 65
 οὗς ὁ στρατὸς σου καρτερῶν ἀσπάζεται. —
 τοιαῦτα μὲν σὺ συστρατηγῶν οἰκέτις,
 καὶ μὴ παρὼν ἔπραττες, ὡς Μωσῆς πάλαι
 τροπῶν Ἀμαλῆκ τῇ χειρῶν ἐπεκτάσει.
 ὁ δὲ στρατὸς σου ταῖς ἐπ' ἀλλήλοις μάχαις 70
 νικῶν ὑπῆρχεν εἰς ὄφρον ἐπημένοσ.
 ἔδειτο λοιπὸν εὐκεράστου φαρμάκου
 εἰς σωφρονισμόν τῆς ἐπιστάσης νόσου.
 καὶ νυκτὸς ἄρτι τῆς στῆνῆς ἀπλουμένης,
 καὶ τοῦ στρατοῦ χαίροντος ἢ κωνχωμένου, 75
 καὶ πρὸς μονὴν σπεύδοντος ἢ καλουμένου,
 ὡς ἐν ξυρῶ πᾶς ἦν τόπος ξιφηφόρος,
 βουνοὶ, νύπαι, φάραγγες, εὐθεῖς κοιλάδες·
 τῶν Κρητικῶν γὰρ ἐκχυθεὶς φωλευμάτων,
 προεστρεπισθεὶς ἐπτασήμαντος στόλος 80
 πολλὴν παρέχε τῷ στρατῷ δειλανδρίαν,
 ἄφρον προκύνθας, καὶ φανεὶς παρ' ἑλίδα.
 καὶ νύξ μὲν ἐστόλιζεν ἐν φωτὶ σκότος·
 θώραξ γὰρ ὡς φῶς, καὶ μάχαιρα, καὶ κρᾶνος
 μετημφύζον τὴν βυφὴν τῆς ἐσπέρας. 85

61. ἐμβόθρῳ C. contra cod. fidem. 62. μοχθῶν, in not. lego
 μόχθων C. 65. Scr. κόπασσον. 70. Scr. ἐκαλλήλοις, continuis
 proclisis. 71. εἰς ὄφρῶς C. 73. ἐπιστάσεις C. quod ex cod.
 emendavit F. 77. ξιφηφόρος vulg. 80. προεστρεπισθεὶς.

omnino, si enim silueris, tamquam qui in lacum descendunt fio, tristis, plenus miseris. Exaudi quaeso nostros fletus humiles, tumque ovile curas, quod salvum fecisti: fuga hostes, et da finem laboribus, quos exercitus tuus constantiter subit." Haec quidem tu, militans cum servis tuis, licet absens, agebas, ut Moses olim, qui fugavit Amalec levans in altum manus. Verum exercitus tuus in mutuis praeliis victor existens extollebatur superbia. Opus ergo erat efficaci pharmaco, ut sanaretur ab imminente morbo. Jamvero tristi nocte habente omnia, et exercita in gaudium effuso, vel potius in superbiam, nondumque vocato properante ad praesidia, omnis locus gladiis tamquam novaculis cinctus erat, montes, valles, rupes, antra immania. E Creticis enim effusus latebris antea tremens exercitus victus septies multam incussit militibus tuis formidinem, repente irrumpens, et praeter spem prodians. Et nox quidem habebat mixtas luci tenebras, thorax namque ut lux, et ensis, et galea commutabant colorem vespereae.

οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς φυγὴν κεκλιμένοι,
ταῖς ἄσπιδι σκέποντες ὤμων ἀσκήνας,
καὶ πᾶς ὁ φεύγων εἶχεν ὡς εὐεργέτιν
θάλασσαν αὐτήν, καὶ τὰ τῶν πλοίων σκάφη.
οὐκ ἦν γὰρ ἰσχύς, νυκτὶ καὶ τοῖς βαρβάροις 90
ἄμφω μάχεσθαι, καὶ κατασφάττειν πάλιν·
εἰ μήπερ αὐτὸς — θαῦμα καὶ τοῦτο ξένον
ἄκουσμα — θερμὸς πᾶσιν ἐστὼς ἵππότης
ἐκ τῶν ἀδῆλων, ὡς δοκεῖν, ἵππασμάτων
παραινέτης ἦς, καὶ κατάπληξις μόνος· 95
καὶ θῦττον ὤρμας ἐκ φυγῆς πρὸς τὴν μάχην
τοὺς ἐκπλαγέντας τῇ κεκρυμμένῃ μάχῃ.
ὡς οὖν στραφέντες εἰς ἀνεπιπιστους βίαις
ἔτεινον ἀπλῶς ἠκονημένα ξίφη,
ἤχησεν ἄσπις, ἐκρότησε τὸ κράνος, 100
ἐλαμψεν ἢ νῦξ συμπονοῦσά σοι τότε,
καὶ πᾶς ἔκειτο Κρητικὸς παρεργάτης
εἰς αἶμα νεκρὸς, καὶ προῆς ἐξηρμένος.
οὐκ εἶχε λοιπὸν νῦξ ἀφορμὴν τὸ σκότος
ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορᾷ τῶν τῆς Ἄγαρ. 105
ἤριξε ταῖς πρὶν ἡμέραις, καὶ τοὺς φόνους
πλεῖον προεξέτεινεν ἡμερῶν δέκα.
οἱ βῦρβαροι δὲ καίπερ ὄντες ἐκ σκοτόντος,
κατητιῶντο τῷ σκότει τῆς ἐσπέρας,
καὶ τὴν ῥοδόχρον εἰς προσευχὴν ἡμέραν 110
ἔστησαν ἐλθεῖν· εἶτα καὶ τοῦ φωσφόρου
ἀκτίσι λευκάναντος ἔρτι γῆς πλάτη,

107. Fort. προεξέτινεν.

Duces autem ruentes in fugam clypeis protegentes colla dabant se praecipites, et omnis fugiens habebat pro benefactore mare ipsum atque navium alveos. Non enim valebant cum nocte et barbaris simul pugnare, et novas caedes facere, nisi ipse (mirabile hoc et novum auditu) ardens omnibus astans eques ex occultis, ut videbatur, equitatibus hortator fuisset, et terrefaciens solus, statimque ex fuga vertisses ad praelium eos, qui ob nocturnam pugnam erant territi. Ut ergo conversi ad insperatos impetus eduxerunt omnes acutos gladios, insonuit clypeus, obstrepuit galea, emicuit nox collaborans tecum, iacebatque omnis operarius Creticus sanguine immersus et exanimis. Ceterum non habuit nox opportunas tenebras in tanta caede Agarenorum: contendit enim cum praeteritis diebus, et cladem maiorem effecit, quam decem dies. Barbari vero, quamvis extra tenebras, criminabantur tamen tenebras vesperae, et precabantur auream roscam ut adventaret: sed quum postea Lucifer iam totam terram dealbaret radiis, gratias agebant viis vespe-

ἀπηγαρίστον ταῖς ὁδοῖς τῆς ἐσπέρας,
 καὶ τὴν ποθητὴν ἥπερ εἶχον ἡμέραν,
 ἐχθρὸν βδελυκτὸν ἔβλεπον μεμνηνότα. 115
 οὕτω κακῶς τραπέντες, ἔξοπισθίως
 φεύγοντες ἐξήλανον οἱ λελειμμένοι·
 καὶ γῆ στολὴν εἴληφεν ἐκ τῶν σωματίων
 καινῆν, ὕφαντῆν ἐκ ξιφῶν τεθηγμένων.
 ἐκεῖ τὸν ἵππον ἱππότηι θεὸν τότε 120
 πρὸ τοῦ πεσεῖν ἔκραζον· οἱ πεπτωκότες,
 τὸν εἰσθενῶς τρώσαντα, μὴ βαλεῖν ἔτι.
 τοὺς οὖν φηγόντας τὴν πικρὰν ταύτην μάχην
 οὐ μέχρι φημί τετάρων, ἢ καὶ δέκα·
 τοσοῦτον ἦσαν τῆς τελευταίας τύχης, 125
 ἐξ ὧν κακῶς ἔπαττον οἱ Κρήτες τότε.
 τίς Ἰδομενεὺς ὁ θρασὺς δημηγόρος,
 ὁ συστρατηγῶν Ἑλλάδος στρατηγέτη,
 ᾧ τὰς ἀπειλὰς ἔξονειδίζων πάλαι,
 πρὸς τὴν μάχην ἤγειρεν Ἀτρέως γόνος; 130
 φθάσας παρελθεῖν εὐτυχῆς ἦν τὸν βίον,
 ὡς τὴν ἄλωσιν οὐκ ἰδὼν τῆς πατρίδος;
 ὡς δὲ τραπέντας εἶδεν ὁ πρῶτος Χάρων
 Κρήτης Ἀμηνῶς ἔνδοθεν πεφραγμένους —
 ἐκ τῶν ἄνω γὰρ ἔβλεπε πυργωμάτων — 135

116. Vulgo distinguitur post ἔξοπισθίως. cf. II. 149. 117. οἱ λε-
 λεγμένοι. C. quod ex cod. emendavit F. 119. Vulgo distinguitur
 post ὕφαντῆν. 126. ἐκραζον corrigit F. 127. τίς Ἰδομενεὺς,
 in mg.: „particulam tantum ὡς supplere placet, et carmen et sen-
 sus melius se habebunt.“ C. In Ἰδομενεὺς penultima producitur,
 littera ῥ pronuntiando geminata. Sensum restitues scribens: Ἦ δὲ
 Ἰδομενεὺς, deleto v. 132. interrogandi signo. Vid. Annot. 129. ᾧ
 πάλαι, in not. potius τὰς C. 135. Scr. ἔβλεπον.

rae, atque auroram, quam desideraverant, insani respiciebant quasi hostem
 abominabilem. Ita vulnerati a tergo turpiter, qui superfuerant, fugientes
 ruebant: vestemque terra accepit cadaveribus novo more intextam opera
 acutorum ensium. Ibi equites equum veluti Deum antequam caderent pro-
 cabantur, et qui ceciderant, strenuum percussorem, ne feriret amplius.
 Qui ergo evaserant ex hoc saevo proelio, vix, ut ita dicam, quatuor fuere,
 aut decem, adeo redacti erant ad extremam fortunam ob mala, quas pat-
 tiebantur, Cretenses. Quis, ut Idomeneus orator audax, qui commilitavit
 cum duce Graeciae, quem olim minas ei, quas iactaverat, exprobens ad prae-
 lium excitavit Atræi filius, adeo felix fuit, ut sua prius relinqueret quam
 captivitatem videret patriae? ut ergo primum suos fugatos vidit Charon
 Cretae Ameras, qui erat intra propugnacula, ex altis enim respiciebat tur-

λαοῖς κατασχεῖν τὰς πόλεις ἐπιτρέπει,
 καὶ τὸ πρόσωπον χερσὶ τύψας ὁ δράκων,
 ἄφηκε καπνὸν συμφορῶν ἐκ καρδίας,
 ἦψας γὰρ αὐτοῦ πῦρ, ἕναξ, τοῖς ἐγκάτοις,
 σπινθήρας αὐτῷ σοδὲς ἀφείς στρατηγέτας. 140
 ἀγαλλιῶσθω πᾶσα Ῥωμαίων πόλις·
 θάλασσα συγχόρευσον, εὐφραίνου κτίσις.
 ὁ θῆρ ὁ δεινὸς σάρκας ὁ πρὶν ἑσθίων,
 κοινῶν στερεῖται σιτίων κεκλεισμένος.
 ὁ μὴ χορσεθεὶς ἐν ῥοαῖς τῶν αἱμάτων, 145
 διψῆ σταλαγμῶν ὕδατος τεττημένος.
 οὐτῷ κακῶς ἔχουσιν οἱ θεαρχίας
 πράξει πονηρῆ τὸ τρισέμφω τὸ κράτος
 ἐκ τῆς ἑαυτῶν καρδίας ᾤθηκότες.
 ὡς οὖν ἐπῆρχεν ἔνδοθεν πεφραγμένος, 150
 τείχει πεποιθὼς, οὐ σθένει στρατευμάτων,
 ὁ σοὺ στρατηγὸς καὶ πάλιν Νικηφόρος
 κριοῖς, χελώναις, σφενδόλαις ἐπιτρέπε
 βαλεῖν τὸ τεῖχος, τὰς ἐπάλξεων βύσεις,
 τοὺς εἰς τὸ τεῖχος, πάντα σὺν προθυμίᾳ 155
 ποιεῖν, τελεῖν, πράττειν τε τοῖς ἐναντίοις.
 τούτου λαλοῦντος τῆς ἀηδόνος δίκην,
 αἰσθητικῶς ἔκαμνε πεντάδος μέτρον.

143. ἡ θῆρ, in not. melius ὁ θῆρ C. ut est in cod. teste F.
 147. ἔχουσι οἱ C. 148. τὸ τρισέμφωτον κράτος emendavi in not.
 ad Anth. Pal. p. 11. 151. πεποιθὼς C. πεποιθὼς cod. 152. Fort.
 αὐ πάλιν. 135. πάντας συμπροθυμία, in mg.: num legendum
 potius: πάντα σὺν προθυμίᾳ. C. ut est in cod. teste F. 158. Fort.
 αἰσθητικῆς: circumscriptio est quinque sensuum, qui omnes duce ver-
 ba faciente diverso modo afficiebantur. Similiter Pisd. de Bello Aba-
 rico v. 507. αἰσθήσεων δὲ πενταχόρδῳ συνθέσει Τὸν ἄκρον εἰς τὸν
 πρῶτον ἐκωμεν τόνον.

ribus, gentibus suis mandavit portas claudere, atque faciem manibus tun-
 dens draco fumum emisit suspiriorum ex aestuanti pectore: nam accendisti,
 o Rex, ignem in eius praecordiis, tamquam scintillas, tuos immittens mil-
 tes. Exsultat omnis Romanorum civitas, tripudiet mare, totus laetetur
 orbis: fera terribilis carnes antea devorans arcata, cibis privatur com-
 munitibus; et quae non est satiata rivis sanguinis guttam aquae nunc ta-
 bescens astitit. Talia habent mala, qui divini imperii tripliciter emicans
 dominium factis improbis procul ab eorum corde tentant pellere. Ergo
 cum ille intus communitus foret moenibus confusus, non viribus militum,
 tuus dux iterum Nicephorus arietibus, testudinibus, fundis iubet percu-
 ti moenia, et pinnarum bases, et eos, qui supra moenia stabant, et cun-
 cta alacriter facere, perficere, operari contra hostes. Illo loquente luscii-
 nae instar fatigabatur quinque sensuum numerus, nam fons lacrimarum

τῶν ὀφθαλμῶν γὰρ κρουνοὺς ἔρρει δακρῦων,
 ὀφθαλμοῦ πῦρ, ἤχος ἐκ τῶν ὠτίων· 160
 λόγων δὲ κρουνοὺς ἐξέπεμπε τὸ στόμα,
 καὶ χεὶρ ῥοὰς ἔβλυζε πολλῶν αἱμάτων
 ἐκ τῆς στροφῆς πάσχουσα τῶν ἀκοντίων.
 οὕτως ἐκείνος, ὡς φανῆι σὸς οἰκέτης,
 ἐπλήττετο ζῶντι καρδίας πόθῳ. 165
 πλὴν εἶχε καιρὸν ἐμποδῶν τῶν πραγμάτων
 βάλλοντα τοῦτον ἀντὶ μυρίων πόνων.
 ἦν οὖν βαδίζων, ἦν τρέχων ἄνω κάτω,
 κλαίων, παραινῶν, καὶ παρορμῶν τὸν στόλον.
 ἤδεῖτο καὶ γὰρ τοὺς πόνοὺς τοῦ σοῦ κράτους, 170
 κενῶς δι' αὐτοῦ μὴ περιβλέψας ὄκνος
 ἐν τοῖς ἀθέμοις Κρητικοῖς ἀναπλᾶσθαι.
 ὁ δὲ στρατηγὸς σφενδονοστροφῶν, ἄναξ,
 ποιεῖ γέλωτος ἄξιόν τι καὶ πλέον.
 ἐν σφενδόνη γὰρ νοθρὸν ἐμβαλὼν ὄνον 175
 ῥίψαι κελεύει ζῶντα τοῖς ὄνοις ὄνον.
 οἱ δὲ, στραφθέντες τῇ πλοκῇ τῶν σφιγμάτων,
 πέμπουσι τὸν δύστηνον αἰθεροδόμον·
 ὁ δὲ προητηρέπιζεν, ἐξήπλου πόδας,
 εἰς ἄερα προὔβαινεν ἀγρότης ὄνος, 180
 ὁ πρὶν ταπεινός, ἐν μεταρσίᾳ βάσει,
 ὁ νοθρός ἐν γῆ καὶ χελωνόπους ὄνος,
 νεφοδρομῶν ἐπλήττε τοὺς Κρητας τότε.

172. ἀναπλᾶσθαι C. In obscuris his versibus fort. legendum:
 μὴ κάλι βλάβας ὄκνος, iterum ut antea exercitus inter impios Cre-
 tenses nocum afferens. In ἀναπλᾶσθαι quid lateat, nescio. 173. Fort.
 rectius iunxeris σφενδονοστροφῶν ἄναξ, dux funditorum. 178. αἰ-
 θεροδόμον C. αἰθεροδόμον F. 179. προητηρέπιζεν C.

fluebat ex oculis, nares spirabant ignem, resonabant aures, os autem ver-
 borum emittebat flumen, manusque fundebat rivos multi sanguinis in eiacu-
 landis adlaborans telia. Ita illo, ut videretur servus tuus, flagrabat ar-
 denti cordis desiderio. Verumtamen tempus erat impedimento rebus, quod
 eum angebat prae mille doloribus. Quare circuibat, excurrebat hac illac
 flens, adhortans, et confirmans exercitum. Verebatur enim labores tuorum
 militum, ne sensim in eos irrepens segnitiae Creticis iniquis pares redderet.
 Dux autem funditorum, o Rex, facit quid risu dignum maxime. Funda
 enim inserens pigrum asinum iubet proiici vivum in asinos asinum. Quare
 hi conversi ad eum arctandum vinculis proiiciunt infelicem per aëris semi-
 tas: ipse vero se agitabat, extendebat pedes, per aërem gradiebatur ru-
 sticus asinus, antea vilis in sublimi erat positus, in terra ignavus, atque
 tardus asinus per aërem currens terrori erat Cretensibus. Xerxes ostendit

- Ήρξης ἔδεικνυ γῆν ὕδωρ, τὸ πρὶν νέα,
 καὶ πάντας ἐξέπληττε τοὺς ἐναντίους · 185
 ὁ σὸς δὲ, παμμέγιστε Ῥωμανέ, στόλος
 νωθροὺς ὄνους φάλλκωνας ἀπτέρω βάσει.
 τοῦτον πεταστὸν ὁ στρατηγέτης βλέπων
 τοῖς συστρατηγοῖς μειδιῶν, ὡς ἐκ ζάλης
 τὸν νοῦν ἀνέλκων, εἶπεν, ἐκ τῶν φροντιδῶν · 190
 „λέον πετεινὸν εἰς τροφήν τὰ θηρία
 καθήμενον νῦν ἐνδοθεν, φίλοι, λάβη
 ὡς ἐξ ἀφάντων καὶ κεκρυμμένων πόρων,
 πλήσει τε τὴν τράπεζαν ἐκ τῶν βρωμάτων ·
 δεῖσθαι γὰρ αὐτοὺς τῶν ἀναγκαίων λόγος.” 195
 Ὡ φθέγμα κλεινὸν, ὃ μελιρῥύτον στόμα
 τοῦ σοῦ στρατηγοῦ, δόξα τῶν ἀνακτόρων.
 τίς οἶδεν ἄλλος τῶν πάλαι βροτῶν πλεον,
 ἐξ ὧν ἀνέγνω, τῶν τανῦν πεπραγμένων;
 εἴ τις γινώσκει θαῦμα Ῥωμαίων μάχαις, 200
 τοῖς ἱστοροῦσιν ἐντυχῶν λογογράφους,
 ταῖς δεσπότου νῦν δεῦρο δὴ προβαλλέτω
 νίκαις ἐκεῖνο, καὶ φανήσεται τρίτον
 ἔψει μεγίστω, καὶ πόνοις ἀνευδότης.
 Κύρος, Δαρεῖος, Κροῖσος, οἱ στρατοκράται, 205
 Καῖσαρ, Ἀχιλλεὺς, Μακεδῶν, καὶ Πομπίος,
 Φίλιππος ὁ πρὶν, ὃν γράφει Δημοσθένης,

184. νέον corr. F. Fort. τὸ πρὶν μέγα, cui respondet v. 186.
 192. Fort. καθήμενοι (per synesin) νῦν ἐνδοθεν φίλον λάβη.
 195. αὐτοῖς, in not. seu αὐτοῦς C. 200. Fort. μάχας. 202. Scr.
 προβαλλέτω. 206. Fort. Μας, Ἀχιλλεὺς, ut I. 37. Vid. Annot.
 ad I. 16.

terram in aquam versam, novum antea, et omnibus terrorem incussit hosti-
 bus: tuus autem, maxime Romane, exercitus pigros asinos, falcones volantes
 absque aliis. Hunc factum alitem dux aspiciens, sociis ducibus, subridens, tam-
 quam a procella a curia mentem abstrahens, dixit: „Novum volucrem in cibum
 belluae iacentem nunc intus, o amici, accipient tamquam ex imperviis et
 occultis locis, illorumque mensam implebit cibus, nam eos egere necessariis
 intelligo.” O vocem inclitam, o mellifluum os ducis tui, Romane, Regum
 decus! quis veterum mortalium novit maius his, quae modo sunt gesta, li-
 bros perlegens? si quis cognovit mirum quid in Romanorum praeliis vol-
 vens quae scripta sunt ab historicis, modo, quaeo, conferat cum Despotae
 victorius illud, et apparebit leve adversus tantam sublimitatem, et impro-
 bos labores. Cyrus, Darius, Croesus exercituum duces, Caesar, Achilles,
 Macedo, et Pompeius, Philippus prior, in quem scripsit Demosthenes,

ὁ μικροτερπής, πλὴν φανείς ἀριστόπαις,
 Κάριβων, ὁ Σύλλας, Βρούτος, ὃς τοῦ Πομπίου
 ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἰμάτων · 210
 οὗτοι καθ' ἡμῶν τῶν ὑπηκόων, ἀναξ,
 ὁμοῦ στρατευέτωσαν, οὐκ ἔχει φόβον
 ἔχουσα τὴν σὴν ἢ πόλις πανοπλίαν.
 μῦθοι βοῶσι τοὺς πόρους Ἡρακλέους,
 ὑψοῦσιν αὐτὸν τῆς ἀληθείας πέρα, 215
 φωνοῦσι πολλὰ, καὶ καταπλήττουσι με,
 καὶ πλεῖστα φημίζουσιν ἴσως ἀξίως.
 πλὴν ἐκράτησεν, ἣ κατέστρωσε πόλις.
 πολλὰς γὰρ εἴποις · ἀλλὰ τοιαύτην πότε;
 οὐκ ἦν τις ἄλλος τῆς πάλαι Ῥώμης ἀναξ · 220
 οὐκ ἦν τις ἄλλος ὡς ὁ κλεινὸς δεσπότης.
 πολλῶν ἀνέγκων ἱστόρων πολλὰς βίβλους ·
 Πλούταρχον ξεαίροντα Ῥωμαίων κράτει —
 ἔγνω γὰρ αὐτὸν — οὗτος ἀλλὰ πολλάκις
 κλέπτει τὸ χαῦνον, καὶ τὸν ὄγκον εἰσάγει, 225
 ὑποῖ τὸ μικρὸν, καὶ κατασπᾶ τὸ πλεόν ·
 Δίωνα τὸν τέττιγα, τὴν σοφὴν λύραν ·
 οὐχ εὔρον, ὡς σὲ λαμπρὸν ἐν στρατηγίαις ·
 οὐχ εὔρον ἄλλον δεύτερον στρατηγέτην ·
 οὐχ εὔρον ἄλλον Ῥωμανὸν βουλευφόρον · 230
 οὐχ εὔρον ἄλλον · οὐδὲ τὸν τοῦ Φιλίππου,
 ὃν πρῶτον ὁ Πλούταρχος ἐν μύχαις ἔχει.

209. κάριβων C. ὁ τοῦ πομπίου C. 218. Scr. κατέστρωσεν.
 223. κράτει, in not. lego κράτος. Fort. κράτη. cf. IV. 31. 227. Fort.
 ante hunc versum unus aut alter excidit.

parvis insistens, visus licet filii pater maximi, Carbo, Sylla, Brutus, qui Pompeii tinxit pugionem sanguine: hi omnes contra nos servos tuos, o Rex, simul arma moveant, non timet, dum tuis armis sit munita, civitas. Fabulae valde celebrant labores Herculis, ultra veritatem exaltant illum, inclamant multum, et me terrefaciunt, ac maxima ei tribuunt, forsam merito; verumtamen vicit, non evertit urbes: quod si multas dixeris, sed talem quando? non fuit alter veteris Romae Rex, non fuit alter, ut inclitus Despotas. Plurium historicorum legi multos libros: Plutarchum extollentem Romanum imperium (novi enim ipsum), sed iste saepius celat mollietiam, et gravitatem praedicat, exaltat parva, atque magnis detrahit: Dionem etiam cicadam, sapientem lyram. Non inveni, ut te illustrem in imperio militum, non inveni alium secundum ducem, non inveni alium Romanum in consiliis, non inveni alium, neque Philippi filium, quem Plutarchus in praелиis habet prin-

τοσοῦτον ἤρθης τῇ Θεοῦ συνεργίᾳ·
 τοσοῦτον ἐκράτησας ἄλλων ἐν μάχαις·
 τοσοῦτον ἐξέπληξας ἐχθροὺς ἐν ξίφει.

Α Κ Ρ Ο Α Σ Ι Σ Δ.

Ἄρτι, κραταιὲ φῶς, ἄναξ οἰκουμένης,
 τοῦ σοῦ στρατοῦ κάμνοντος ἐν παραστάσει
 βάρει σιδήρου, καὶ κόπῳ, καὶ φροντίδι,
 χειμῶνι πολλῷ, καὶ κρυμοῖς ἀνενδότοις·
 τῶν Κρητικῶν ἔξωθεν οἱ πρῶτοι κύνες, 5
 οὐ γῆς τοπάρχαι, καὶ φαλαγγάρχαι τότε·
 κρημινοὺς γὰρ αὐτοὶ, καὶ φαραγγώδεις τόπους
 ᾤκουν, ἐκεῖθεν ἐξελαθέντες ξίφει,
 πληγέντες ὀρμῇ καὶ βολῇ τῇ τοῦ κρύους,
 καὶ τοὺς ἑαυτῶν οὐκ ἀπειπόντες χρόνους, 10
 ὁμοῦ καθ' ἡμῶν (καὶ γὰρ εἰς συνοικέτας)
 ἐκ τῶν θρῶν ὠρμησαν εἰς σφαγὴν μίαν.
 ὡς οὖν τὸ βουνόθρεπτον ἄγριον γένος
 αἰγῶν, λαγῶν, καὶ ταπεινῶν δορκάδων
 χειμῶνι πικρῷ τὴν τροφὴν λειψιμμένων, 15
 ἐκ τῶν ἄνωθεν ψυχοκρυστάλλων τόπων
 κολοῖς προβαίνει καὶ βαδίζει χωρίοις,

IV. 1. φῶς corrigit Boisson. in Comm. Epigr. post Holstenii Epistolas p. 432. Malim distingui: κραταιὲ, φῶς, ἄναξ, οἰκουμένης, rex potentissime, lumen mundi. 7. κρημινοὺς vulg. cf. infra v. 113. 8. ἐξελάθεντες C. ἐξελαθέντες ex cod. emendavit F. Fort. ἐξελασθέντες. 10. Fort. ἀπειπόντες δόλου. cf. infra v. 77. 14. λαγῶν C. quod ex cod. emendavit F.

cipem: adeo elevatus es cooperante Deo, adeo superasti ceteros in praeflis, adeo exterruisti hostes gladio.

ACROASIS QUARTA.

Iam, o potens lumen, dominator orbis, exercitu tuo laborante procul a patria onere armorum, et molestiis, et curis, summa hieme, et frigoribus asperis, Creticorum, qui foris erant, primi canes, non amplius terrae domini, et duces agminum, praerupta enim ipsi, et algentia loca habitabant, inde erumpentes armati gladio, impetu afflicti et acerbitate frigoris, suosque nondum recusantes annos, simul contra nos (nam contra concives nostros) e montibus irruerunt ad caedem unam. Ut igitur in montibus educatum silvestre genus caprearum, leporum, et trepidantium damarum, dura hieme destitutatum cibo, ex altis locis coagulatis frigore descendit gradians per

τροφήν ξερυνῶν καὶ βοτανάδεις τόπους·
 οὕτως τὰ φαῦλα τῆς ἁμαρτίας τέκνα
 τοῖς τῆς θαλάσσης κυμοδέμοσι τόποις, 20
 σκέπαις ἐπακταῖς ἔτρεχον, καὶ κοιλάσιν.
 ὡς δὲ κρεῶν τὸ λίχρον ἐν θηρσί γένος
 λύκοι, κόρον σπεύδοντες εὐρεῖν γαστέρος,
 βαίνουσιν ὄργῃ καὶ κενώσει κοιλίας,
 πρὸ τοῦ φθάσαι χαλινόντες ἐκτάδην στόμα· 25
 οὕτως τὸ φύλον τῶν ἐκεῖ δουλοσπόρων
 τοῖς σοῖς βιασθεῖς, ποιμενάρχα, ποιμνίοις
 κατεξανάστη, καὶ παρεστόμονοι ξίφος,
 βρώξαι προθυμοῦν σάρακας ἀντὶ βρωμάτων,
 πίνειν τε θερμὸν αἷμα Ῥωμαίων θέλον, 30
 καὶ πρῶτα λαμπρῶς τῆς μάχης λαβεῖν κράτη.
 τούτοις ὑπῆρχεν ἡγεμῶν τοῖς βαρβάροις
 ὁ Καραμούντης, ὁ σφαγίπλουτος γέρων,
 ὁ τῶν παλαιῶν ἡμερῶν νέος δράκων,
 ὁ καὶ κρατῆσαι Κρητικῶν τὰς ἡνίας 35
 εἰς νοῦν ἔχων ἅπαντα τὸν ζωῆς χρόνον.
 οὗτος προευτρέπιζεν εἰς σφαγὴν τότε
 πληθὸς δεκαπλῆς ἐμβαλεῖν χιλιῶδος.
 ἐπεὶ δὲ πάντας τῶν ὄρων εἶδε κάτω,
 ξιφηφοροῦντας, ἵππικούς, πεζηλάτας; 40
 σταθεῖς παρήνει, καὶ παράωρμα πρὸς ξίφη,
 φάλαγγας ἰστών, καὶ φαλαγγάρχας νέους,

20. Scr. κυμοδέμοσιν. 21. Fort. ἐπ' ἀκτῆς, fort. etiam σκο-
 παῖς. 22. Scr. θηρσί. 29. αὐτόν, in not. forte ἀντὶ C. ut ex
 cod. emendavit F. 30. ποιεῖν τε, in not. melius πίνειν C. in cod.
 vox obscura. 32. ὑπῆρχε C. F. 37. προκυντρέπιζεν C. Fort.
 προσηυτρέπιζεν. 39. Scr. εἶδεν. ταύτας τῶν C. πάντας cod.

apertos campos, Inquirens escas et herbosa loca: ita perversi peccati filii per
 loca maris illiusa fluctibus, impervia, et senta situ currebant, et per valles.
 Ac veluti carniū avidum inter feras genus lupi, invenire festinantes ci-
 bum, gradiuntur ira, et ieiunio perciti, antequam quid tollant, aperto
 hiantes ore: ita horum barbarorum servile genus a tuis oppressum, summe
 Pastor, gregibus contra illos insurrexit, et exacuit gladios, comedere cu-
 piens carnes pro cibis, calidumque bibere Romanorum sanguinem, primas-
 que illustri pugnæ consequi victoriae. His imperator erat barbaris Cara-
 muntas, senex iugularum divites, antiquorum dierum juvenis draco, qui et
 habenas regere Cretensium in mente habuit toto vitae tempore. Hic tunc
 parabat ad faciendam caedem immittere numerum decem millium hominum.
 Ut autem hos vidit descendisse e montibus, ensiferos, equites atque pe-
 ditēs stans hortabatur, et incitabat ad praelium, phalangas statuens, iuve-

φράττων κύκλοις ἔξωθεν τὰς περιστάσεις,
 τοιαῦτα φωνῶν καὶ βοῶν τοῖς βαρβάροις·
 „πολλὴ μὲν ἡμῖν, ἄνδρες, ἐστὶν ἡ βία, 45
 πολλὰς ταραγμὸς, καὶ καταγίς, καὶ πόνος,
 ἀλλ' ἐστὶν ἡμῖν θᾶττον ἢ σωτηρία,
 μόνον θέλωμεν, χερσὶν ἐξευρημένη.
 βῶμεν πρὸς ἐχθροὺς, μὴ φοβηθῶμεν ξίφη,
 στῶμεν κατ' αὐτῶν, μὴ πτοηθῶμεν δόρυ, 50
 καὶ πάντας εἰς θάλασσαν ἐξωθηκότες
 τρόπαιον ᾧδε στήσομεν λιοκτόνον.”
 καὶ πάντες εὐθὺς εἶπον ὡσπερ ἔν στόμα·
 „θάνατων, εἰ δεῖ, σήμερον πατρῶν ἡμα,
 σὺ δὲ πρόθυμον, ὡς ἐνὶ πᾶσι, δίδου· 55
 σὺ γὰρ πατὴρ καὶ πύργος ἡμῶν ἐν μάχαις.”
 τοῦτοις τὸ κοῦφον ἐμπτερωθὲν ἀπτέρως
 ὤρησε φῦλον προσβυλεῖν σου τῷ στόλῳ·
 λαὸς πονηρὸς, δυσμενὴς, αἰμορρόφος,
 φῦλον πονηρὸν Ἰσμαῆλ δουλοσπόρου. 60
 τοιαῦτα μὲν πρᾶττοντες ἦσαν ἐν ζάλῃ,
 βίαις τσαούτης Κρηῆτες, οἱ πεφευγότες,
 οἱ πολλὰκις μὲν εἰσδραμόντες εἰς μάχην,
 καὶ πολλὰκις πληγέντες ἐκ τοῦ σοῦ στόλου.
 τί δαὶ τὸ σὸν στράτευμα; τοῖς θαλαττίοις 65
 οἱ μὲν τόποις ἔκειντο, καὶ γὰρ ἦν κρύος

53. ὡς πάντες C. καὶ ex cod. restituit F. 54. πατέρων C. πα-
 τρῶν cod. 55. ἐν πᾶσι C. ἐνὶ in cod. esse videri ait F. Scr.
 πᾶσιν, aut quod proxima tantum non postulant ἐνὶ καισίν. 64. καὶ
 om. C. evanida vox in cod. teste F.

nesque phalangum duces, exterius muniens in gyrum circumstantes milites,
 talibus confirmans verbis barbaros: „Multa nobis, viri, adest necessitas,
 multa turbatio, et procella, et calamitas, verum nobis est sollicita salus
 praesens, modo velimus uti manibus. Eamus contra hostes, ne timeamus
 gladios, resistamus illis, ne paveamus hastas, cunctosque detrudentes in
 mare tropaeum hic erigemus de caede huius populi.” Tum omnes statim
 dixerunt uno ore, „moriamur, si opus sit, cum patribus hodie, tu vero
 alacrem te praebere, ut semper soles, pater enim et propugnaculum nostrum
 es in praeliis.” Ita ad spem erecta sine spe ignava illa generatio erupit con-
 gressura cum exercitu tuo, populus iniquus, infestus, cupiens sanguinem,
 genus improbum, Ismaëlis orti ex famula. Talia quidem agebant in pro-
 cella tantae necessitatis Cretenses dispersi in fugam, qui saepe excurren-
 tes in praelium saepe percussi sunt a tuis militibus. At quid exercitus tuus
 agebat? littoreis alii quidem in locis iacebant, nam frigus erat Borea spi-

βορῆῦ πνέοντος εἰσβολαῖς δυσπρακτοῖς ·
 οἱ δὲ κρατοῦντες τῶν πυλῶν τὰς ἑξόδους
 τοὺς ἔνδον ἐξέπληττον ἐν παραστάσει.
 μαθῶν δὲ τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων 70
 κοίλοις τόποις βαινοῦσαν, ὡς δὲ θηρίον
 θυμοῦ πνέουσαν, ἀλλὰ καὶ δειλανδρίας,
 ἄρχων στρατηγὸς ἐν μάχῃ Νικηφόρος,
 ἄπιστον εἶχε τοῦτο· καὶ παραντίκα
 κᾶττει τὸ τάγμα τῶν Θρακηδίων ὅλον 75
 μαθεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ γὰρ ἦν τοῦτο ξένον
 ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορῇ πλέκειν δόλους
 τοὺς ἔκκοπένας ἐπτάκις τῷ σὺ στόλῳ.
 τούτοις στρατηγὸς ἦν ἀνὴρ ὃ τὸ ξίφος
 ποθῶν ὑπὲρ σοῦ, καὶ προτείνων εἰς μάχην, 80
 καὶ μὴ δεδοικῶς τὴν τομὴν τῶν φασγάνων·
 ὃ καὶ πρὶν εἰς ἄπληστον ἐμπεσῶν γένος
 θάρσει μεγίστῳ, καὶ προθυμίᾳ ξένη,
 καὶ δοδὸς ἑαυτὸν εἰς σφαγὴν μονωτάτως,
 καὶ τοὺς ἀνίππους συνταράξας βαρβάρους· 85
 ὃς, φεῦ, κρατηθεὶς τῇ τροπῇ Μακεδόνων,
 καὶ πρὸς ξένην γῆν δέσμιος κατεσγέθη,
 καὶ τοὺς ἑνποῦντας εἶχε πικροὺς δεσπότης.
 οὗτος σταλεῖς ἐκείθεν εἰς πρῶτον λόχον,
 ἔρωτι πληγῶν, καρδίας ὑπερξέσει, 90
 μέσον τὸ κοινὸν εὗρε βαρβάρων τέλος,
 ὡς φύλλα ῥένας τῶν μελῶν τὴν τετράδα.

67. Βορῆῦ vulg. Fort. Βορῆῦ πνέοντος εἰσβολαῖς δυσπρακτοῖς.
 Compositum προσάρακτιος est ap. Manass. Chron. p. 72. 13. ἑπάρα-
 κτιος ap. Plutarch. Vit. Sert. c. 17.

rante vehementi impetu: alii autem custodientes portarum exitus adstando
 terrebant eos, qui intus erant. Iam vero edoctus agmen hostium per ac-
 fractus incedere, ac ferarum instar iram spirare simul, et formidinem, su-
 premus dux pugnae Nicephorus vix illud potuit credere: sed statim ex
 Thracibus iuvenibus totum agmen instruit, ut rem inquirat: etenim erat
 novum in tantis angustiis dolos nectere eos, qui ab exercitu tuo caesi erant
 septies. Vix erat illis dux, qui gladium libenter pro te stringebat in praehio,
 neque reformidabat acies enium: qui et antea genus inexplebile inva-
 serat audacia maxima, et alacritate mira, dederatque se ipsum in caedem
 unice, imperitosque equitandi confuderat barbaros, qui, hen! captus fue-
 rat ob fugam Macedonum, victusque ductus in terram extraneam, sordidos
 habuerat et iniquos dominos. Hic inde missus ad primas insidias vulnera
 cupiens ardenti pectore barbarorum in medio communem invenit finem, dum
 quatuor membra proliceret tamquam folia. Quemadmodum enim in-

ὡς γὰρ μέγιστος καὶ πολύχρονος λύκος
 ἔμπειρος ὢν ἄρπαξ τε καὶ ποιμνηλάτης,
 πεινῶν, ἑαυτὸν τῇ μονῇ τῶν ποιμνίων 95
 θάρσει προπέμπει, καὶ καταξάνει κύνας,
 ἕως κρατηθῆ, καὶ σφαγῇ τοῖς ἀνδράσι,
 οἱ πολλάκις ἔβρουξαν εἰς αὐτὸν μέγα·
 οὕτως ἐκείνος ἐμπεσὼν στρατηγέτης
 Ῥώμης κραταῖος, καὶ μοναθεὶς εἰς μέσον, 100
 ἔδειξεν οἷους ἀνδρας ἢ Ῥώμη τρέφει.
 πολλῶν γὰρ αὐτῶν κύκλωθεν πεφραγμένων,
 πάντες τὸ κοινὸν ἐπτοοῦντο τοῦ τέλους·
 ὡς γὰρ κεραννὸν εἶχε χερσὶ τὸ ξίφος,
 κινῶν κατ' ἐχθρῶν, καὶ καθαιμάττων φόνους, 105
 ᾧ τοὺς μὲν ἐξέκοπτε τῶν ἐναντίων,
 ἄλλους κατηνύγκαζε φεύγειν ἐντρόμους,
 ἄλλους, θεὸν κράζειν σε πείθων εἰς μάχην,
 νεκροὺς ἐδείκνυ, καὶ πεφρομένους κόνει.
 ὅμως δὲ πληγείς, καὶ πεσὼν ξένοις τόποις, 110
 πολλοὺς προεξένησεν τῷ στρατῷ πόνους.
 καὶ δὴ δραμόντες ἱκπύται, πεζόδρομοι
 κρημνοὺς ἐκείνους καὶ φαραγγώδεις τόπους,
 πάντας καθείρξαν, καὶ κατέκλεισαν μέσον,
 καὶ βρῶσιν εἰργάσαντο Κρητῆτας ὀρνέων. 115
 τοσοῦτον αὐτὸς εὐτύχησας ἐν μάχῃ,
 τοσοῦτον αὐτὸς ἐκράτησας βαρβύρων,
 ἐκ τῆς ἄνω ῥοπῆς τε καὶ συνεργίας.

108. ἄλλους δὲ κράζειν C. Vld. Annot.

109. πεφρομένους C.

110. πληγαῖς C.

gens et senex lupus peritus raptor, et vastator gregum, esuriens, se ipsum in stationem ovium audacter introducit, et lanias canes, donec captus sit, caesusque ab hominibus, qui saepe infremuere in ipsam maxime: ita dux ille irruens Romae fortis, solusque in medio hostium ostendit quales viros Roma nutriat. Multis enim ex ipsis eum circumdantibus, omnes communem extimebant finem, stringebat namque enses, instar fulminis rotans contra hostes, et inficiens caedibus, quo alios quidem mactabat ex hostibus, alios cogebat trepidos a fugere, et alios, rogans te, ut advocares Deum ad pugnam, mortuos ostentavit et conspersos pulvere. Attamen vulneribus confossus extraneis in locis multos exercitui dolores intulit. Et iam accurrentes equites ac pedites hiantia illa et praeupta loca omnia cinxere, et incluserunt in medio, et Cretenses dedere in pastum avibus. Adeo in praelio fortuna usus ea prospera, adeo domisti barbaros cooperante divino

ἰδὼν δὲ τοῦτο καὶ φοβηθεὶς εὐθέως
 ὁ Καραμούντης ἐν χρόνοις ὁ δυσγέρων 120
 βάλλει τὸν ὄγκον τοῦ φρονήματος κάτω,
 φυγῆ δὲ χρᾶται πείζος· ἀλλὰ καὶ μόνος,
 ὅπῃ δὲ μικρᾷ προστρέχει πετροστέγῳ,
 κτῦται δ' ἐκείθεν δυστυχῆ σωτηρίαν.
 ἔδει, γέρον, θανεῖν σε πολλῶν πρὸ χρόνων, 125
 ἥπερ κλονεῖσθαι καὶ παρεισδύνειν πέτραις,
 ὡσπερ λαγῶδες ἐκφυγῶν κυνηγέτας.
 ἐκεῖ καθεσθεις μέχρι δυσμοῦ ἤλιου,
 ἐξῆρανε τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν δακρῶν
 κλαίων τὸ πικρὸν τραῦμα τῆς δυσβουλίας, 130
 βύλλων ἑαυτὸν δυσπαλαιστοῖς φροντίσι.
 πρώτης δὲ νυκτὸς ἐξαναστὰς τοῖς ἔσω
 ἤλαυνε κρημοῖς τῶν ὀρῶν ἀγωνία
 γέρων Ἀμηρᾶς πείζος, ἀλλὰ τετράπους·
 βίαν γὰρ εἶχεν, ἥτις αὐτοῦ τὰς χέρας 135
 ἐπεκράτουνεν εἰς ποδῶν ἵπουργίαν.
 ὁ σὸς δὲ, παμμέγιστε Ῥωμανέ, στόλος
 τεύχη στραφεῖς ἐπληττεν ἐν προθυμίᾳ,
 χαίρων κατασπῶν ταῦτα, ῥίπτων εἰς χθόνα.

122. Distingue: χρᾶται (fort. χοῖται)· πείζος ἀλλὰ καὶ μόνος. cf. infra v. 134. 123. Fort. πετροστέγῳ. 128. καθιστοῖς C. Fort. θυσμῶν ἤλιου: hiatum enim vitare solet Theodosius. 129. ἔρραι τὸ C. ἔρρανε ex cod. emendavit F. 131. Fort. δυσπαλαιστοῖς. 134. Distingue: Ἀμηρᾶς, πείζος ἀλλὰ τετράπους. 135. τὰς χέρας C. χείρας F. 139. Fort. ῥίπτων τ' εἰς χθόνα.

auxilio! Videns autem hoc, et extimescens statim Caramuntas senex miserimus animi sui arrogantiam proicit, fugaque utitur pedes, atque solus ad cavernam currit arctam in saxo excisam, ibique infelicem salutem invenit. Multos ante annos, senex, te mori oportuit, potius quam vexari, et includi inter saxa, veluti lepus, quae venatores aufugit. Illic insidens usque ad occasum solis vultum profusus irrigabat lacrimis flens acerbum vulnus temeritatis suae, se ipsum curis maximis excrucians. Prima autem nocte surgens per intima praecipitia montium festinabat anxius senex Ameras pedes, aut potius quadrupes; cogebatur enim, ut suas manus detineret in pedum ministerium. Tuus autem, maxime Romane, exercitua ad moenia conversus ea percutiebat alacriter gaudens haec diruere et ad terram delicere.

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Ε΄.

Γῆ πῦσα Ῥώμης, καὶ θάλασσα, καὶ πόλις,
 βουνοὶ, φάραγγες, ἄστρα, τῶν ἀειρέζτων
 ὕδωρ ποταμῶν, τύγμα τῆς ἐκκλησίας,
 τὰ πάντα κοινῇ συγχάροτε δεσπότη.
 ἀγαλλιᾶσθω πλῆθος ἀστέρων ἄνω, 5
 χορευέτω δὲ τύξις ἀγγέλων, ὅτι
 τὸ δυσπρόσιτον θηρίον κατεσφάγη,
 τὸ δεινόμορφον κῆτος ἀντανηρέθη,
 τὸ δυσκάθεκτον τραῦμα γῆς ἀνεστάλη.
 κήρυξον αἰθῆρ τοῦτο πῦσαν εἰς χθόνα, 10
 βόησον, ἀστήρ ἤλιε, τρέχων ἄνω
 τοῖς βαρβύροις νῦν τὴν σφαγὴν τῶν βαρβύρων.
 γνώτωσαν ἔθνη, καὶ πόλεις, καὶ χωρία
 τὸ τοῦ μεγίστου Ῥωμανοῦ νέον κράτος.
 μάθωσιν αὐτοῦ τοὺς ἀκοιμήτους πόρους, 15
 οἴους δι' ἡμᾶς ἔσχεν ὁ στεφηφόρος.
 λάβωσιν αὐτοῦ πείραν ἐκ τῶν πλησίον,
 πρὶν ἢ πρὸς αὐτοὺς ὁ σφαγεὺς ἀναδράμη.
 τῆς Ἀφρικῆς γῆς φριξατε ξιφηφόροι·
 παράσσειται γὰρ Τυρσεωτῶν ἡ πόλις. 20
 ἄρὰν παλαιὰν, Ἀράβων φύλη, λάβης
 δουρὶ κραταιοῦ Ῥωμανοῦ· πλὴν ἐν τάχει
 τῶν δελεμιτῶν, βελεβιτῶν τοὺς τόπους
 πείσει καλεῖσθαι σὺν βέλος, σκηπτροκράτορ.

V. 7. Fort. τὸ δυσπρόσιτον. cf. Oedip. Col. 572. 9. τραῦμα, in not. sc. τραῦμα C.

ACROASIS QUINTA.

Terra omnis Romae, et mare et civitas, montes, valles, stellae, semper fluentium fluminum aquae, ordo Ecclesiae, omnia concorditer gratulamini Despotae. Exultat multitudo astrorum caelitus, angelorumque ordo tripudiet, quoniam indomita occisa est bellua, terribilis visu sublatus est cetus, repressa est terrae plaga intolerabilis. Clama hoc aether per universam terram, refer, o solis astrum currens desuper, barbaris hanc barbarorum cladem. Noscant nationes, civitates, pagi novam Romani maximi potentiam: discant ipsius curas pervigiles, quas propter nos Imperator habuit. Sumant de eo experimentum ex finitimis antequam ad illos percussor accedat. Africanæ terrae formidate milites, conturbatur enim Tarsensium civitas. Maledictionem antiquam, Arabum tribus, accipe ab hasta potentis Romani: ceterum cito ut Delemitarum, Belebitarum loca vocentur efficiet iaculum

Αἰγυπτίων δὲ, χαιρε, γῆρας σὺ ξίφει 25
 σάρκα καταβρώξουσι τὰς ἀσυστάτους.
 Χανδᾶς ὁ χανδὸν γῆν ὄλην λαβεῖν θέλων,
 χανῶν ἄναυδος συμφορᾷ Κρητῶν μένει.
 ὦ Χριστέ Πατὴρ τοῦ πρὸ αἰώνων τέκνον,
 οἶον παρέσχου σὺ στεφηφόρου κλέος. 30
 τίς ἂν στενάξῃ τὸν Πολυξένης τάφον;
 τίς τὴν Φρυγῶν ἄλωσιν; ὦ χορὸς νέων,
 ὅσοις Ὀμήρου φροντίς ἢ τῶν σκιεμάτων,
 μὴ τοῖς λόγοις κλέπτεσθε τοῦ γεροντίου,
 μὴ τοῖς κτύποις θέλγεσθε τοῦ μυθοπλόκου. 35
 ψευδῆ γὰρ ἰστόρησεν, εἰ καὶ πανσόφως,
 ὁ πηρὸς, ὡς θέλγητρα τοὺς λόγους ἔχων.
 Κρήτης κροτεῖτε τὴν ἄλωσιν, ἣν χρόνος
 καθεῖλε δουρὶ τῶν σοφῶν ἀνακτόρων.
 Κρήτης ἐκείνης τοῦ Διὸς τῆς πατρίδος, 40
 Διὸς τυράννου, δαίμονος ψευδωνύμου,
 ὃς εὔρε τὴν κάμινον ἄλλ' αἰώνιαν,
 ἀνθ' ὧν ἑαυτὸν ἦν θεὸν στήγας κάτω.
 ἀνθ' ὧν ἐπλησε γῆν σφαγῆς μαισμάτων.
 ἀνθ' ὧν ὑπῆρξεν εὐρετῆς παθημάτων. 45
 ταύτης ὁ κλεινὸς, ὁ γλυκὸς Ῥώμης κλάδος,
 ὁ παγγάληρος, ὁ σφαγεὺς τῶν βαρβύρων,

27. χανδᾶς C. cum cod. χαβδᾶς F. 30. παρέσχου, in not.
 potius παρέχευς (?) C. 33. Fort. φροντίς ἦν. cf. not. cr. in Anth.
 Pal. p. 509. a. 35. μυθοπλόη, in not. forte μυθοπλόανου C. μυ-
 θεοπλόκου ex cod. emendavit F. 43. στήγας, in not. λέγο στέγα (?).
 C. στίξας F. Scr. σήσας, quod se in terris constituit deum.

trum, o sceptrifera. Euge, Aegyptiorum vultures a gladio tuo dilaceratis
 vescuntur carnibus: Chaudas, qui potiri inhiabat tota terra mutus stupe-
 scit ob cladem Cretensium. O Christe Patris sempiternae Fili, quantam
 tribuisti Regi tuo gloriam! quis iam plorabit Polyxenae necem? quis Phry-
 gum captivitatem? o iuvenes, quibus Homerici cordi sunt commenta, ne ver-
 bis senis aenatis vos decipi, ne carminibus fabulatoris mulceamini, falsa
 enim cecinit, sapienter licet, caecus verborum adhibens illecebras. Cretae
 plaudite excidio, quam denique domuit hasta sapientum Regum; Cretae
 illius, quae Jovis fuit patria, Jovis tyranni, mendacis daemonis, qui deti-
 netur in igne, eoque aeterno, quoniam se in terris Deum appellari passus
 est, quoniam implevit mundum iniquis caedibus, quoniam inventor vitio-
 rum existit. Hanc inclitum, dulce Romae germen, serenissimus, barba-

ὃ πανσέβαστος καὶ διώκτης Συρίας,
 ταύτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκβόλους
 πέμπουσιν ἐκράτησεν. ὦ μέγα σθένος, 50
 ὦ δίστομα τρίκογχα, δίστομα Ξίφη,
 βέλη δὲ τὰ τρίκογχα, πάγχαλκα κράνη,
 τὰ τὴν σφαιγὴν δρᾶσαντα τῶν μαιφόνων,
 ἣ τοὺς φόνους στήσαντα τοὺς καθημέραν,
 οἷς εἶχεν ἡ θύλασσα ληστρικωτέρους. 55
 ὦ πετροπόμπων σφενδονῶν στροφοφυγίαι,
 ἔπιων φριμαγμῶς, δξύτης ἀκοντίων,
 σπάθης τε, καὶ θώρακες, ἀσπίδος τύσις,
 αἶ γῆν κατηδάφισε βαρβαρουμένην,
 αἶ δεσπότης δέδωκεν ἀντὶ φαρμάκων, 60
 καὶ κόσμον ἔξέσωσε τῆς τυραννίδος.
 ὦ ναυστολῆσαν πνεῦμα μυρία σκάφη,
 καὶ πομπὰς ἄφθὲν ἀβλαβῆς τοῦ δεσπότητος.
 θρήνησον ὦ γῆ πᾶσα νῦν τῆς Συρίας,
 ἔχουσα τὸν σὸν τῆς βοῆς πρωτοστάτην, 65
 τὸν σὸν πλανήτην, ὃ προφήτην, Μωάμεθ,
 οὗ τὸν χιτῶνα μυρταῖς ἀσχροφυγίαις
 πεφυρμένον κρύπτουσιν οἱ δοῦλός γένοι·
 κρύπτουσιν ὡς ἄσπilon ἐσπιλωμένον·

49. ταύτην, in mg. ταύτης C. Ad ταύτης v. 46. verbum desideratur. Oratione abrupta poeta pergit verbis: ταύτην ἐκράτησεν. Sed vereor, ne vitium lateat in hoc pronomine, quum Theodosius scripserit: ταύτης ὁ κλεινός — διώκτης Συρίας Ἄτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκβόλους πέμπουσιν ἐκράτησεν. 50. ὦ μέγα C. 53. μαιφόνων, in. not. scribo μαιφόνων C. ut est in cod. teste F. 58. θώρακος C. 62. πνεῦμα, in not. melius πνεῦμα C. sic cod.

rorum domitor, angustissimus, et persequuntor Syriae, hanc adversus nos ardores igneos emittentem vicit: o magnam potentiam! o trifidi umbones, gladii ancipites, telaque trifida, et aeratae galeae, quae homicidarum perfecerunt cladem, ac quotidie occiderunt eos, quos habuit mare praedones pessimos! o saxa iaculantium fundarum gyri, equorum hinnitus, telorum acies, gladiique, ac thoraces, lati clypei, quae terram evertent effectam barbaram, quae Despota dedit pro pharmacia, ut mundum sanaret a tyrannide! o aura gubernans infinitas rates, tutumque comitem te praebens Despotae! Flora modo terra omnis Syriae, habens gemitus tui consortem principem tuum deceptorem, non prophetam, Moameth; cuius vestem infinitis sordibus maculatam occultant filii famulae, maculatam occultant, tam-

- ἔχουσιν ὡς ἄχραντον ἐγκεχραμμένον. 70
 ἔδει γὰρ ὄντας ἐκ μiasμάτων ἄγη
 καλεῖν ἄχραντον τοὺς ξηνοσπόρους ἄγος.
 χόρευε λοιπὸν Ἀφρικῶν Σικελία,
 εὐαγγελίζου πᾶσι τὴν εὐθυμίαν.
 ἔλευθεροῖ σε συντόμως ὁ δεσπότης. 75
 χόρευε γῆ, χόρευε Ῥωμαίων ὄση,
 ὡς ἠτύχησας εἰς ἀνακτόρων στέφη,
 ὡς ἐπλάτυνας εἰς τὰ πατρῶα πλάτη,
 ὡς ἐκράτησας τῶν πάλους κρατουμένων.
 εἶθε προκόψαις τοῦ τύφου, Κωνσταντίνε, 80
 εἶθε σκοπήσαις, ὡς ἔχει τὰ Συρίας.
 ἔγνωσ ἄν υἱὸν, ὡς Φίλιππος, ἱππότην·
 καὶ τοῦτον εἶπες, „ὦ τέκνον, ζῆτει κράτος,
 οὐκ ἀρκετόν σοι γῆς ὅλης καὶ γὰρ κράτος.”
 Κρήτης γὰρ οἶος τῶν ὀδυρμάτων στόκος. 85
 οἶος σπαραγμὸς, γυμνὰ Ῥωμαίων ξίφη
 ὅταν κατεῖδον ἔνδοθεν πυργωμάτων,
 ὅταν κατεῖδον τέκνα μικρὰ μητέρας,
 τὰς μὲν βρόχοις ὕπισθεν ἐστρεβλωμένας,
 τὰς δὲ πρὸς αἶμα καὶ κόριν πεφυρμένας, 90
 τὰς δὲ στοιχηδὸν εἰς σφαγὴν προκειμένας.
 ἐκεῖ τὰ τέκνα πατέρας, καὶ πατέρες
 παῖδας κατησπάζοντο, καὶ κοινῇ ξίφος

71. 72. ἄγη et ἄγος F. ξηνοπόρους C. contra cod. fidem. 78. πλά-
 γη, in not. lego πείλαγη, expende tamen. C. πλάτη cod. teste F.
 83. ζῆσαι, mg. ζῆτει C. ut cod. — Fort. καὶ τοῦτ' ἄν αἰεὶς.
 85. κρητῆς, in not. lego κρητῶν. C. 89. ἐστρεβλωμένας C.

quam sine macula, pollutam, tamquam impollutam habent. Oportebat enim,
 ut in sordibus instituti, scelera barbaro orti ex genere vocarent immacu-
 lata. Iamvero laetare Africanorum Sicilia, annuncia omnibus laetitiam, te
 cito in libertatem vindicabit Despota. Exsulta, exsulta terra, quae Roma-
 nis subiaces, quod felix facta es in corona Regum, quod dilatasti ditiones
 patrias, quod superasti potentes in praeliis. Utinam, Constantine, e se-
 pulcro surgeres, utinam prospiceres, quomodo se habent res Syriae, no-
 sceres filium, ut Philippus, equitem, eique diceres, „fili, aliud quare im-
 perium, non enim tibi imperium totius orbis sufficit.” Sed Cretae qualis erat
 gemitus miser! qualis turbatio, nudos Romanorum enses statim ac con-
 spexerunt ex turribus, statim ac parvuli viderunt matres, alias quidem
 post terga strictas vinculis, alias autem sanguine foedatas, et pulvere,
 alias ordinatim ad caedem expositas! ibi filii patres, et patres filios am-

- κρονηθὸν ὀρμαῖς ἔβρεχον τῶν αἱμάτων.
 ὑπῆρχε θρήνος, ἦν βοή πορθομένων. 95
 οὐκ ἦν προφήτης ἰσχύων, οὐδὲ σπάθη·
 αὐτὴ γὰρ ἐχθροῖς ὡς θεὸς τιμωμένη.
 ἐκεῖ γέροντες εἰς φυγὴν ὠρηκότες
 ὀπισθεὶν ἐπλήττοντο τοῖς ἀκοντίοις.
 ἐκεῖ νέους φεύγοντας ἢ χιτωνίων 100
 ἄζωστος εἰς ὄλισθον ἔκλωθε τάσις,
 καὶ συμποδισμόν ἐμπαρεῖχεν ἀξίως
 νόμος παλαιὸς πατρικὸς τοῖς βαρβάροις.
 τῶν οὖν στρατηγῶν ἦν ὑπηκόοις νόμος,
 καὶ τοῦτο τῆς σῆς προσταγῆς, σκηπτροκράτορ, 105
 μὴ πρὸς γυναῖκας πορνικῶς καθυβρίσαι,
 μήπως τὸ σεμνὸν εἰς ἀβασπίστους κόρας
 βύπτισμα χρανθῆ, καὶ μολυνθῆ σου στόλος.
 τοσοῦτον ἐφρόντιζες οἰκετῶν, ἄναξ,
 ὡς μέχρι λεπτῶν προφθάνειν σου τοὺς λόγους, 110
 καὶ μέχρι τούτων συνταπεινοῦσθαι φίλοις.
 καὶ γὰρ φίλος σοι πᾶς κρατῶν τὴν ὑσπίδα,
 καὶ πᾶς ὁ τείνων τὴν μάχαιραν ἐν μάχαις,
 καὶ πᾶς ὁ φεύγων τὴν πικρὰν δειλανδρίαν.
 οὕτω ταραγμὸς εἶχε Κρητῶν τὴν πόλιν, 115
 τὴν οὔσαν, ὡς πρὶν, καὶ πάλιν Ῥώμης πόλιν,
 πόλιν ποθητὴν, τὴν ἐπηρμένην πόλιν,
 τὴν ἐξάκουστον, τὴν πολὺπλουτον πόλιν.

94. ἔβρεχον C. ἔβρεχε F. 101. Fort. ἐκλώσθη.

plectebantur, et ensis ubique tumidos torrentes effundebat sanguinis. Erat luctus, erat obsessorum clamor: potens non erat propheta, neque gladius, qui ab inimicis tamquam Deus honoratur. Ibi senes ruentes in fugam iaculis percutiebantur a tergore: ibi iuvenes fugientes vestium disincta extensio cogebat fataliter, ut caderent, et impedimentum praebebat merito lex patria antiqua barbaris. Lex autem erat subditis a ducibus lata, et hoc ex iussione tua, o sceptrifer, ne dedecorarent stupris feminas, ne in non baptizatis puellis venerabile baptismum polluerent, et macularent milites tui. Adeo tibi cordi erant servi tui, o Rex, ut etiam minutiora praeveniret tuum consilium, et usque ad haec te humiliare ob amicos tuos: nam tibi amicus est quicumque tenet clypeum, et quicumque stringit ensem in praesiliis, et quicumque fugit turpem segnitiam. Ita turbata erat urbs Cretensium, quae modo est, ut antea, Romae civitas. O urbem optabilem, eximiam urbem, urbem ce-

*ἤκουσε Ταρσός, καὶ κατασκάπτει τάφρους·
καὶ πύργον ὑψοῖ, καὶ σιδηροῖ τὰς πύλας,
καὶ πάντα ποιεῖ, συμφοραῖς ἄλλοτριαις
τὸ μέλλον αὐτῇ προβλέπουσα φορτίον.*

122

122. αὐτῇ C. αὐτῇ F.

lebrem, abundantem opibus! Audivit Tarsus, et effodit fossas, erigitque turrem, et munit ferro portas, facitque cuncta, ex alienis infortaniis imminere sibi prospiciens captivitatis onus.

NICEPHORI PHOCAE NOVELLAE.

PHILOPATRIS DIALOGUS.

LUITPRANDI LEGATIO

AD NICEPHORUM PHOCAM.

EXCERPTA EX HISTORIIS ARABUM

DE EXPEDITIONIBUS SYRIACIS

NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS TZIMISCIS.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ

ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ*.

NICEPHORI PHOCAE

NOVELLAE.

ΝΕΑΡΑ Α'.

Περὶ μοναστηρίων, ξενώνων, καὶ γηρωκομείων, κατ' ἐπιτομήν.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐκ τῶν Θεοδώρου τοῦ ἐπιλεγμένου Βαλαμῶν, τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Ἡ νεὰρὰ διορίζεται, μὴ κατασκευάζεσθαι νεοστὶ μοναστήρια, ἢ ξενώνας, ἢ γηρωκομεία, ἢ ἄλλους τύπους οἴκους· ἀλλὰ τῶν παρόντων ἐπιμελεῖσθαι.

ᾘεπιζόμεν, ὅσοι μοναστήρια, ξενώνας, καὶ γηρωκομεία συνι- Τόμ. I.
στῶν βουληθῶσιν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμελεῖσθωσαν, τῶν ἐκ τοῦ P. 113.

* Nicephori Phocae Novellas sumimus ex Jure Graeco-Romano Io. Leunclavii, Francof. 1596., cuius editionis paginas numeri marginibus additi indicant.

NOVELLA I.

De monasteriis, hospitalibus, et gerocomiis, novella epitomata.

ARGUMENTUM.

Ex scriptis Theodori cognomento Balsamonis, Antiocheni patriarchae.

Statuit haec novella, ne de novo monasteria, vel xenones, vel gerocomia, vel aliae religiose domus extruantur: sed iam existentium cura geratur.

Sancimus, ut quicumque monasteriis, xenonibus, et gerocomiis consultum voluerint, eorum potius rationem habeant, quae a longo tempore iam

πολλοῦ χρόνου γεγενημένων· μὴ ἀγροὺς παρέχοντες, ἢ τόπους, ἢ οἰκοδομὰς ποιοῦντες· ἱκανὰ γὰρ τὰ φθασάντα γενέσθαι· ἀλλ' ἐκείνων ἐπιμελείσθωσαν τῶν ἑξαρχῆς προσόντων, δηλονότι τοὺς ἰδίους τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς κοσμικοὺς, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν τιμῆς τὴν ἐπανόρθωσιν ποιοῦντες, τουτέστιν οἰκοδομὰς βοῶν 5 καὶ ποιμνίων, καὶ οἰκετῶν ἐξωνήσεις, καὶ εἴ τι ἕτερον. εἰργασθαι δὲ κελεύομεν τοῦ μὴ νέας ἐργάζεσθαι μονὰς, ἢ ξενῶνας, ἢ γηρωκομεῖα. ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς ζ' ἐπινεμῆσεως, μηδεὶν ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους, μὴ οἰκίας μοναστηρίοις, ἢ γηρωκομοίς, ἢ ξενῶσιν ὅπως οὖν παραπέμπειν. 10 ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπαῖς. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἐκείναις λυσιτελές. εἰ δέ τινα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἶκων, ἢ μοναστηρίων, ἢ μητροπόλεων, ἢ ἐπισκοπῶν, τοιαύτης φασίλης ἔτυχον χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἕρημα τόπων καταλειπεῖσθαι· τοῦτοις γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμαστικῆ ἢ τῶν ἀρχόντων κτήσις οὐ 15 κωλυθήσεται. κελλία δὲ, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἑτέρους ἐκτείνόμενας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνη τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένας, τοσοῦτω τοὺς βουλομένους οὐκ εἰργομεν, ὅσῳ καὶ δεῖ' ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθεμεν. 20

Ἡ αὐτὴ νεαρὰ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως ὀλόκληρος*, ἣν κατὰ τὸ ἄϊτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἦτοι κατὰ τὴν ζ' ἐπινεμῆσιν τοῦ σφοβ

14. καταλειφθήναι. * Bx antiquissimis membranibus Electoralis bibliothecae Palatinae. LEUNCL.

facta fuerunt; nec eis fundos, aut loca donent, vel aedificia struant. Quippe sufficient ea, quae iam antea facta sunt. Sed eorum bonorum curam gerant, quae iam dudum adsunt, loca scilicet propria mundanis vendentes, et ex eorum pretio restaurationem instituentes, hoc est, structuras et stabula boum ac gregum, et mancipiorum emtiones, et si quid aliud tale fuerit. Eisdem prohiberi iubemus, ne mansiones novas, aut xenones aut gerocomia condant. Adeoque ab hoc tempore, quod initium est indictionis septimae, nemini permittum sit agros, nec loca, nec villas ad monasteria, vel gerocomia, vel xenones, quocumque modo, nec item ad metropoles vel episcopatus transmitters. Nihil enim hoc, nihil eis expedit. At vero, si quas iam antea conditas religiosas domos, vel monasteria, vel metropoles, vel episcopatus, adeo negligenter administrari curarique contigerit, ut omnes fundos amiserint: iis de sententia et approbatione principis eorum, quae sufficient, acquisitio non prohibebitur. Cellulas autem, et eas quae laurae vocantur, in locis desertis exstruere, non ad possessiones et agros alios se porrigentes; sed intra suum duntaxat ambitum conclusas, tanto minus illis, qui volent, prohibemus, quanto magis hanc ipsam rem in laude ponimus.

Eadem novella Nicephori Imperatoris integra, quam anno primo imperii eius sive VII. indictione, anni VICIJCCCCLXXII. [Christi nati 963.]

ἔτους ἑπηγόρευσε Σιμὸν πατρικίως καὶ πρωτασημότης, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ γηραιομεῖα, μήτε πλατύνεσθαι διὰ τῶν κτημάτων τοὺς εὐαγεῖς οἴκους.

Ὁ τοῦ Θεοῦ πατρὸς λόγος πολὺν τινα λόγον τῆς ἡμῶν ποιούμενος σωτηρίας, καὶ δεικνὺς ὅπως ἡμῖν ἔσται, καὶ τίνων μὲν ἀπεχομένους, ποίων δὲ δεῖ ἐχομένους ταύτης ἐπιτυχεῖν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τῶν πολλῶν κτήσιν ἐπιεικῶς πρὸς ταύτην ἔδειξεν 5 ἐμποδίζοντα, δύσκολον εἶναι τοῖς πλουστοῖς τὴν τῆς βασιλείας εἰπὼν εἰσοδον, καὶ τοσοῦτον ἀπερίττους εἶναι βουλούμενος, ὡς μὴ μόνον ῥάβδον ἡμῖν καὶ πήραν καὶ χιτῶνα τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν φημι τὴν εἰς αὖριον ἀπαγορεῦσαι τῆς τροφῆς μέριμναν. ἄρτι δὲ βλέπων τὴν περὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἱερά ταῦτα 10 μνεῖα περιφανῆ νόσον (νόσον γὰρ ἐγὼ τὴν ἀπληστίαν ταύτην καλῶ), οὐκ οἶδα τίνα δὴ τοῦ κακοῦ θεραπείαν ἐπινοήσω, ἢ πῶς κολάσω τὴν ἀμετρίαν. τίσι γὰρ πευθόμενοι τῶν πατέρων, ἢ πόθεν λαβόντες τὰς ἀφορμὰς πρὸς τοσαύτην περιττότητα, καὶ μανίας ψευδεῖς (κατὰ τὸν θείον φάσαι Λαβιδ) ἐξήχθησαν; γῆς 15 πλέθρα μυρία, φιλοτίμους οἰκοδομὰς, ἵππων ἀγέλας, βοῶν, καμήλων, ἄλλων κτηνῶν ἀριθμοῦ κρειττόνων, ὅσαι ὥραι κτᾶσθαι σπονδαίοντες, καὶ τὴν ὅλην μέριμναν τῆς ψυχῆς περὶ αὐτὰ κατατείνοντες, ὥστε κατ' οὐδὲν τοῦ κοσμικοῦ βίου καὶ πολλαῖς φλεγμαίνοντος ταῖς φροντίσι τὰ μοναχικὰ ταυτὶ διαφέρειν. 20 καίτοιγε τῶν θείων λόγων ἀπεναντίας τούτοις ἡμῖν φθεγγόμενων, καὶ φροντίδων τοιούτων ἀπηλλάχθαι τὸ σύνολον διακελευομένων.

dictavit Simo patricius et primus a secretis, de eo, quod monasteria et gerocomia construi non debeant, nec domus religiose latifundiis ampliari.

Sermo ille Dei patris magnam salutis nostrae rationem habens, et ostendens, quomodo illa potituri, et a quibus abstinendo, quibus adhaerendo consequuturi eam simus, divitias et rerum multarum acquisitionem valde magnum ad hanc impedimentum afferre monstravit, dum regni coelestis aditum divitiis esse difficilem dixit, et tantopere nos alienos a superfluis esse vult, ut non modo nobis baculo, et mantica, et altera tunica, sed ipsa quoque cura victus in diem crastinum interdixerit. Nunc autem, quum in monasteriorum, sacrarumque pietatis officinarum manifestissimum morbum intueor (morbum enim equidem hanc insatiabilitatem appello), quod huic malo remedium ex cogitem nescio; quave ratione modi excessum coerceam. Quibus enim patribus obsequentes, aut unde nacti occasiones ad tantam superfluitatem et vanam insaniam (ut cum Davide loquar) exorbitarunt? dum infinita terrae iugera, structuras ambitiosas, greges equorum, bovm, camelorum, iumentorum aliorum innumerabilium, singulis horis acquirere student, totamque animi curam in haec intendunt, adeo quidem, ut ista studia monachica nihil a vita mundana, multisque sollicitudinibus exaequantibus, differant: quum his contraria nobis oracula divina tradant, et prorsus liberos a sollicitudinibus eiusmodi esse iubeant, „ Ne solliciti si-

„μή μεριμνήσητε γὰρ,” φησὶ, „τί φάγητε, ἢ τί πίητε.” καὶ τὸ τῶν πετεινῶν ἀπραγμὸς εἰς ὄνειδος ἡμῖν προτιθέντων. τί δὲ καὶ ὁ Θεὸς ἀπόστολος; „αἱ χεῖρες αὐταί,” φησὶν, „ἐμοὶ τε καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ διηκόνησαν· καὶ, „ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα.” τὸν βίον δεῖ μοι τῶν 5 θείων πατέρων, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ φημί, τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῶν ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ γῆς λαμψάντων, καὶ τοῦτον οὕτως λιτὸν εὐρήσεις, οὕτως ἀπέριττον, ὡς σχεδὸν μόνῃ ψυχῇ ζώντας αὐτοὺς ἀποφαίνειν, καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων ὡσπερ παραψαύοντας ἀύλλας. ἄλλως δὲ τοῦ Χριστοῦ βιαστὴν 10 ὑπάρχειν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν λέγοντος, καὶ βιαστὴς ἄρ- πάζειν αὐτὴν, καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖν ἡμᾶς εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ὅταν ὁρῶ τοὺς πρὸς τοιοῦτον βίον χωρεῖν ἐπαγγελιομένους, καὶ τῇ ὑπαλλαγῇ τοῦ σχήματος ὡσπερ σημειουμένους τῇ πολιτείᾳ, σφόδρα τοῦ ἐπαγγέλματος καταψευδομένους, καὶ ἀντιφθεγγόμε- 15 νους τῷ σχήματι, οὐκ οἶδα πῶς οὐχὶ σκηνὴν καλέσω τὸ πρῶγμα, καὶ εἰς βλασφημίαν χωροῦν ἀντικρὺς τοῦ ὀνόματος εἶποιμι τοῦ Χριστοῦ. ἐπεὶ οὖν οὔτε ἀποστολική τις, οὔτε πατρικὴ νομοθε- σία, ἢ τῶν πολυπλήθρων τούτων ἀγῶν καὶ τῶν χωρίων κτῆσις τῶν οὕτως ὑπερφυῶν καὶ φροντίδων πλήθος ὑπὲρ τοὺς καρπούς 20 γεννῆν πεφυκότων (πῶς γὰρ οὐ; εἴ γε τούτων μὲν ἢ σπουδῇ, τὸ συνφωδὰ πρᾶξαι τε καὶ διδάξαι ταῖς τοῦ Χριστοῦ ἐντολαῖς· ἐντολή

9. ὑποφαίνειν. 17. βλάβην. 21. τούτοις.

tis,” inquietantes, „quid comedendum vobis, aut quid bibendum sit”: et avium expertem curarum vitam opprobrii causa nobis oblicientes. Quid autem divinus etiam apostolus ille? „Manus,” ait, „haec tam mihi, quam mecum degentibus ministrarunt”: item, „Habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti erimus.” Inspice mihi vitam divorum patrum, qui vixerunt in Aegypto, in Palaestina, qui Alexandriae, qui alibi multis in locis orbis terrarum fulserunt: adeo tenuem invenies, adeo superfluitatis expertem, ut sola se propemodum anima vivere ostenderent, et angelorum naturam vacuum materiae crassioris attingere. Ceteroquin etiam dicente Christo, regnum coeleste vi parari, et a violentis id rapi, et oportere nos per tribulationes multas eo pervenire; quum illos video, qui pergere se ad eiusmodi vitam profiterentur, et habitus mutatione veluti signantur ad eam vitae rationem, vehementer hanc expectationem fallere, atque ipsi habitui contradicere: nescio quomodo rem totam non larvam appellare debeam, ac non etiam dicere, quod ad infamiam nominis Christi palam teardat. Quoniam ergo nec ab apostolica, nec patrum aliqua lege profecta est haec ad multa se iugera porrigentium agrorum ac praediorum acquisitio tam magnificorum, et quae maiorem, quam fructus ipsi, copiam sollicitudinum gignere consueverunt (et quoniam modo res ita non habeat? quum hoc illis studium fuerit, ut consentanea Christi mandatis facerent atque do-

δὲ Χριστοῦ οὐχ ἢ τῶν ὑλικῶν κτήσις, ἀλλ' ἐκ διαμέτρου μᾶλλον ἢ τῶν τοιούτων ἀπόκτησις· εἴπερ ἐκείνου, τὸ πωλεῖν τὰ ἐπάρχοντα, καὶ δίδοναι τοῖς πτωχοῖς)· πρόδηλόν ἐστιν, ὡς οὐ φιλαρέτου ταῦτα πολιτείας, οὐδ' ἀκριβείας, ἀλλὰ χρείας σωματικῆς μᾶλλον, πρὸς τὸ βιοτικώτερον, οἴμοι, τῶν πνευματικωτέρων ἀποκλινάντων. ἡ χρεία δὲ τῷ χρόνῳ προήλθεν εἰς ἀμετρίαν, ὥσπερ φιλεῖν οἶδε τὰ χεῖρω διὰ μικρῆς ἀφορμῆς καὶ τῆς τυχούσης εἰς μέγα χωρεῖν. τί τοίνυν παθόντες οἱ ἄνθρωποι, πρῶταί τι τῶν πρὸς Θεοῦ θεραπείαν καὶ λύσιν ἀμαρτημάτων κεινημένοι, παρο-
 10 ρῶσι μὲν εὐκολον οὕτως καὶ φροντίδων ἐλευθέραν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐντολήν, τὸ πωλοῦντας τὰ ὄντα δίδοναι [τοῖς] πένησιν· ὥσπερ δὲ δύσκολον αὐτήν ἐπίτηδες καὶ πραγματωδεστέραν ποιεῖν βουλόμεγοι καὶ φροντίδων ἐγνωκότες πληθὸς ἐπισυνάγειν, πρὸς τὸ μοναστήρια συνιστῆν ξενῶνάς τε καὶ γηρωκομεῖα ἑαυτοὺς κατα-
 15 τείνουσιν; ὧν ἐν μὲν τοῖς προτέροις χρόνοις ἢ σύστασις, ἕως ἔτι σπάνις ἦν τῶν τοιούτων, πολὺ τὸ εὐλογον εἶχε καὶ χρησιμώτατον. καὶ πῶς γὰρ οὐ μονιμώτερον εἶναι τὸ καλὸν τῶν συνιστάντων ταῦτα, προθυμονυμένων τῶν μὲν εἰς ἀνθρωπίνων σωματικῶν τροφήν τε καὶ θεραπείαν, τῶν δὲ εἰς ψυχῆς ἐπιμέλειαν καὶ
 20 ὑψηλοτέρου βίου διαγωγὴν· ἀφ' οὗ δὲ πρὸς πληθὸς ἐπιδέδωκε ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὴν χρείαν ἐστήκασι, καὶ τὸ μέτρον, τὸ ἔτι παρορῆν καὶ ἀφίστασθαι τοῦ κατὰ πολλὴν εὐπέτειαν ἀγαθοῦ γινο-

10. ἐλευθ.] ἀπὸ ἀλλαγμένην. 17. εἶη.

cerent: Christi vero mandato contineatur, non rerum mundanarum possessio, sed e diametro potius earundem possessionis dimissio: quum Christi sit, vendere facultates suas et dare pauperibus), plane manifestum est, haec non esse vitae virtutis studiosae, nec exactioris normae; sed pertinere potius ad usum corporalem, plus aequo deflectentibus illic, qui spirituales esse debebant, ad rationem degendi magis saecularem. Usus autem progressu temporis ad immensitatem processit, quemadmodum sane deteriora per occasionem exiguam et quamlibet in maius progredi consueverunt. Quid igitur accidit hominibus, qui ad faciendum aliquid divini cultus et peccatorum abolendorum causa impulsī, tam facile ac liberum a curis mandatum hoc Christi negligunt, quo praecipitur, ut facultates distraherentur ac pauperibus dentur, quasiq̄ de industria difficilius hoc et operosius efficere volentes, ac sollicitudinem multitudinem cumulandam statuantes, se ipsos totos ad construenda monasteria, xenonas, gerocomia, contentis viribus excitant? quorum constructio superioribus quidem temporibus, dum erant talia adhuc rariora, nec ratione probabili nec usu carebat. Nam quomodo non durabilis sit illorum decus, qui talia construunt; his et alere, et curare corpora humana cupide annitentibus, illis in curam animorum et vitae sublimioris traductionem intentis? Ex quo vero magnum ad numerum haec excreverunt et usum ac modum excesserunt, quum nihilominus homines et negligant et relinquunt bonum illud, quod magna

μένου, καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων σύστασιν ἀσχολεῖσθαι, πῶς ἂν τις ἀμυγῆς εἶναι κακίας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο λογισαίτο, καὶ μὴ τῷ σίῳ φαίη παραμειχθαι καὶ τὰ ζιζάνια; μᾶλλον δὲ, πῶς οὐ κενοδοξίας εἴποι προκαλῦμμα γίνεσθαι τὴν φιλοθεΐαν; ἵνα φανεροὶ πᾶσιν ᾦσι, τὸ καλὸν ποιῶντες, ὥσπερ οὐκ ἀγαπῶντες, εἰς μόνους ἔχουσι μάρτυρας τοὺς παρόντας ἧς μετασίβιν ἀρετῆς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἐπιγινόμενοις ἀγνοεῖσθαι ταύτην βουλόμενοι. καὶ ταῦτα, τίνας; χριστιανοί. φεῦ! οἱ παντὶ τρόπῳ λανθάνειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν πράξει κεκελευσμένοι. τοῦτο δὲ πῶς οὐκ ἂν τις ἔκδηλον εἶναι δόξειε, καὶ πολλῷ τῷ περιόντι πεπιστευμένον, ὅταν μυρίασιν 10 ὄντων ἐτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου πεπονηκότων, καὶ πολλῆς δεομένων χειρὸς τε καὶ βοήθειας, ἀμελοῦντας ἡμεῖς τοῦ εἰς ἐκεῖνα δαπανᾶν προθύμως, καὶ διορθοῦσθαι ταῦτα, καὶ συνιστᾶν, ἐπὶ τὸ καινουργεῖν ἴδια κατὰ πολλὴν φερόμεθα τὴν ὁρμὴν, ἵνα μὴ μόνον ὄνοματος ἀπολαύοιμεν καινοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαρῶς φαίνοι-15

P. 116 το καὶ ἀποτεταγμένον ἢ τὸ ἡμέτερον, ὡς καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν, κατὰ τὸν προφήτην φάναι τὸν θεῖον. διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ἡμῶς διεγείροντες, καὶ τῆς θεομισσοῦς ταύτης φιλοδοξίας τὸ κακὸν ἐκκόπτειν βουλόμενοι, καὶ σπουδάζοντες, ὅπερ ἂν ἀγαθὸν ποιῶ-20 μιν, διὰ θεὸν μόνον ποιεῖν, καὶ μὴ συνάπτειν τοίτῳ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀρέσκειαν, ἵνα μὴ τῆς ἀντιμισθίας πάντως τῆς παρ'

15. καινοῦ. 18. Χριστ.] Κυρίου.

cum facilitate facere licet, et condendis indicatis incumbant; quo pacto quis existimare queat, bonum hoc non cum aliquo vitio coniunctum, ac dicere non debeat, herbas noxias esse tritico permistas? immo vero, qui fieri possit, ut non dicat amorem Dei, rerumque divinarum, ad vanae gloriae praetextum usurpari? quo tales scilicet conspicui sint omnibus dum bonum aliquod faciunt, quasi non satis sit eis, si solos in hoc tempore praesentes virtutis eius, quam colunt, testes habeant, sed etiam ad posteros hanc non ignotam esse velint. Et quinam sunt, qui haec faciunt? christiani. Vae! illi scilicet, qui iussi sunt in peragendis rebus bonis id operam dare, ut omnino lateant. Et quonam modo quispiam non hoc esse manifestum existimet, ac plus quam exploratum; quo monasteriis infinitis existentibus aliis, quae laesa diuturnitate temporis labascunt, nos in ea sumtus animo prompto facere negligentes, ut instaurentur et conserventur, ad novas extractiones propriorum monasteriorum magno impetu feramur; ut non modo nomine vano fruamur, sed etiam id, quod nostrum est, liquido conspicuum sit et ab aliis secretum; adeo quidem, ut etiam nomina nostra terris imponamus, ut verbis divini vatis utamur. Quapropter et ad implenda Christi mandata vos excitantes, et vitium ambitionis huius exosae Deo exacerndere volentes, et studiose in hoc incumbentes, ut quidquid boni facimus, Dei solius causa faciamus, et cum eo studium placendi hominibus non coniungamus, ne remuneratione ab ipso proficiscente prorsus exei-

αὐτοῦ διαπλίπτωμεν (ἀπέχειν γὰρ ἤδη τοὺς τοιοῦτους ὁ Θεὸς λόγος φησὶ τὸν μισθὸν) κελύομεν τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, καὶ χρηστότητος καὶ φιλανθρωπίας ἔργα ἀνύειν, ἀκολουθῶν τῇ τοῦ Χριστοῦ πορεύεσθαι ἐντολῇ, καὶ πωλοῦντας τὰ ὑπάρχοντα 5 διδόναι πένησιν. οὕτως γὰρ περιττοὺς ἡμᾶς εἶναι καὶ φιλοδαπῶνους περὶ τὸν ἔλεον βούλεται, ὡς μὴ μόνον ὧν ἔχομεν χρημάτων τοῖς χρήζουσι κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δαπανήσαντας ἐπὶ τῇ πρῶσιν ἐτοιμῶς χωρεῖν τῶν κτήσεων. εἰ δέ τινες οὕτως εἰσι φιλόκαλοι καὶ μεγαλοῦργοι (καλοῦμεν γὰρ οὕτως αὐτῶν τὸ φιλό- 10 τιμον), ὡς καὶ μοναστήρια συνιστᾶν βούλεσθαι, ξενωνιάς τε καὶ γηρωκομεία, ὁ κωλύσων εὐδελεί. ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγενημένων κειμήκασιν ἤδη, καθάπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν, ἑκείνων οὗτοι ἐπιμε- λείσθωσαν, καὶ διδόντων χεῖρα κειμένοις, καὶ περὶ αὐτὰ δεικνύ- 15 τωσαν τὸ φιλόθεον. ἕως δ' ἂν τῶν προλαβόντων οὕτως ἔχοντων αὐτοὶ παρορῶντες, καὶ ὥσπερ ἐπ' αὐτὰ μύοντες, καὶ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν ἀντιπαρερχόμενοι, πρὸς καινῶν ἐτέρων οἰκοδομίας κατὰ- τείρονται, οὐτ' ἐπαινέσω τὸ πρῶγμα, οὔτε μὴν τὸ παράπαν εἰσω γίνεσθαι, οὐδὲν ἕτερον ἢ κενῆς ἔρωτα δόξης, καὶ μανίαν 20 περὶ αὐτὴν ὠμολογημένην καὶ εἰδῶς τοῦτο καὶ ὀνομάζω. ἐπιμε- λείσθαι δὲ τῶν προλαβόντων καὶ βοήθειας δεομένων κελύομεν, οὐκ ἄγρους παρέχοντας, οὐδὲ τόπους δὴ τινάς, καὶ οἰκοδομὰς (ικανὰ γὰρ τὰ φθίσαντα καὶ ὑπερ ἔχοντες τυγχάνουσιν ἐξ ἄρχῆς),

7. αὐτά. 17. παρερχόμενοι.

damus, quum Dei verbum habere iam tales mercedem suam tradat: praecipimus, ut qui pietatem colere volunt, et opera benignitatis ac humanitatis perficere, secundum Christi mandatum incedant, facultates suas distrahant ac pauperibus largiantur. Is enim adeo nos esse vult in exercenda misericordia superfluos et prodigos, ut non modo quas habemus pecunias egen- tibus communicemus: verum etiam his expensis, ad possessionum distra- ctionem animis promptis accedamus. Si qui vero virtutis adeo studiosi sunt et magnifici (sic enim horum hominum ambitionem appellare lubet), ut mona- steria, xenodochia, gerocomia construere velint, qui hoc prohibitorum sit, nullus est. Sed quoniam pleraque illorum, quae facta sunt a multo tem- pore, iam nutantia deficiunt, uti dictum, propeque redacta sunt in nihilum: his illi curam adhibeant, his manum iacentibus admoveant, in his suum erga Deum studium declarent. Donec vero illi monasteria priora in hunc modum affecta negligentes, quasque ad ea conniventes, et evangelico more loquendo, ex adverso praetercuntes ad aliorum novorum aedificationes con- tendunt: equidem nec institutum hoc laudabo, nec omnino rem fieri per- mittam; quum nihil aliud et esse norim hoc et appellem, quam vanae de- siderium gloriae, dubioque procul insanam huius cupiditatem. Iubemus au- tem, ut curam priorum et opis indigentium suscipiant, non agros eis donando, nec loca quaedam et aedificia: (quippe iam ante data sufficiunt et quae ab

ἀλλ' ἡμελημένα ταῦτα, καὶ ἀκαμῆ, καὶ ἀνέργαστα δι' ἀπορίαν κείμενα χρημάτων, ἐκείνοι τοὺς ἀγροὺς, οὓς ἔχουσι, καὶ τοὺς τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς οὓς τῶν κοσμικῶν βούλονται, προνοίας αὐτὰ τῆς προσηκούσης καταξιούτωσαν, οἰκέτας παρέχοντες, βόας, ποιμνία, τᾶλλα, ὅσα ἕτερον τῶν κτηνῶν. εἰ γὰρ 5 αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς ἔχομεν, ἀγροὺς καὶ τόπους παράσχοιμεν, ἐπεὶ τὰ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὁ νόμος εἶργει πιπράσκει-

P. 117 σθαι, εἰς ταῦτόν ἤξομεν τῷ προτέρῳ, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ πεπονηκότα καταλείβομεν ἀθεράπευτα, χρημάτων οὐκ ὄντων, οὐδὲ τῆς χειρὸς ἐχούσης τι τῶν προεστηκότων καὶ δυναμένων. 10 ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν μηδενὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους μοναστηρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενώσιον ὀπωσοῦν παραπέμπειν, ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπείοις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἐκείνοις λυσιτελεῖ. εἰ δὲ τίνα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων, τοιαύτης φασίλης ἔτυχόν τινος χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα 15 τόπων καταλελειφθῆναι, τούτων γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασίᾳ ἢ τῶν ἀρχόντων κτήσις οὐ κωλυθήσεται. κελία δὲ, καὶ τὰς καλονόμενας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσει καὶ ἀγροῦς ἑτέροις ἐκτεινομένης, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένης, τοσοῦτῳ τοὺς βουλομένους οὐκ εἶργομεν, ὅσῳ καὶ δι' 20 ἐπιάνου μᾶλλον τὸ πρῶγμα τίθειμεν.

Ταῦτα παραινῶν ἐγὼ καὶ νομεθετῶν οἶδ' ὅτι τοῖς πολλοῖς

10. προσηκούστων al. 15. ἔτυνα χειρός. 16. τούτοις. 18. πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἑτέροις.

initio possident) sed haec neglecta, nec elaborata, et inculta propter opum defectum iacentia, quibusvis mundanis vendendo fundos et loca quae possident, conveniente cura provisioneque dignentur, servos eis et mancipia suppeditantes, et boves, et greges, et alia, quae iumentorum numero continentur. Nam si eos ipsos fundos, eaque loca, quae habemus, eis largiamur; quandoquidem bona religiosarum domuum et ecclesiarum distrahi lex prohibet, in idem cum priore incommodum incurremus, et male affecta ruinosaque relinquemus inculta et opis expertia, quum pecuniae non adsint, nec ea manus, quae aliquid eorum habeat, quae requiruntur, et praestare quidpiam possit. Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos agrosve, nec loca monasteriis, aut gerocomiis, aut xenonibus quocumque modo transmittere; adeoque nec alicui metropoli, vel episcopatu. Nec enim haec illis quidpiam possit. Si vero quaequam ex factis iam ante religiosis donibus, aut monasteriis, tam ignavam nacta sunt manum et curam, ut expertia fundorum relicta sint: ea non impediuntur, quo minus de Imperatoris sententia et approbatione sibi comparent, quantum satis est. A cellis vero et lauris, quas vocant, in locis desertis exstruendis, ut ad possessiones ac fundos alios non purrigantur, sed complexu dumtaxat suo terminentur, tantum abest, ut eos arceamus, qui facere id volunt, ut etiam in laude potius eam rem ponamus.

Haec praecipiens equidem, et sanciens, sat scio futurum, ut plerisque

μὲν καὶ φορτικὰ λέγειν δόξω, καὶ πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπί-
δοντα· ὧν οὐδὲν ἕμοι μέλλον, εἴπερ ἀρέσκειν, κατὰ [τὸν] Παύ-
λον, οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ Θεῷ βούλομαι. τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι
καὶ φρένας, καὶ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς ὄρῃν ἡσχημένοις, ὡς τὸ προσπε-
5 σὸν ἀπλῶς ταραχὴν αὐτῶν ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσωτέρω
χωροῦσι, καὶ συνορᾷν βάθος πραγμάτων δυναμένοις, καὶ λυσι-
τελῇ δόξομεν καὶ ὠφέλιμα τοῖς τε κατὰ Θεὸν ζῶσι καὶ τῷ
κοινῷ παντὶ φθέρξασθαι.

N E A P A B'.

*Περὶ τῶν ἀπεμπολησάντων στρατιωτῶν τόπους αὐτῶν, εἴτα
τούτους ἐκίχουόντων.*

Ἀνήγαγεν ὁ πρωτοσπαθᾶριος Βασίλειος, ὁ ἐπὶ τῶν δέξεων, Tom. II.
10 ὅτι τόπους ἀναλαμβάνομένους ἀναργύρως ἀποδίδωσι τοῖς στρα- P. 168.
τιώταις, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις εὐρεθῆναι αὐτοὺς στρατευ-
θέντας· καὶ ἰδεῖσθαι, ὅτι τοῦτο δυσχερὲς εἶναι δοκεῖ, τὸ μὴ
ἔχειν ἔξουσίαν τινα, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τοπίων ἀλλαγῶ P. 169
διαπιπράσκειν, οἷας ἂν καὶ ὅσης δεσπόζει περιουσίας. διὰ ταῦτα
15 μέχρι μὲν τοῦ νῦν ἐπὶ τοῖς διαπωλήσασι στρατιώταις τόπους αὐ-
τῶν τοιαύτην βουλόμεθα νομοθεσίαν κρατεῖν, ὥστε τῷ στρατιώτῃ

2. μέλλον. ἀρεῖται.

molesta graviaque dicere videar, et ab ipsorum iudicio discrepantia: sed eorum mihi non erit habenda ratio, siquidem secundum Paulum non hominibus sed Deo placere velim. At mente ac intelligentia praeditis, et ad suefactis ad res non ita de superficie inspiciendas, ut quidquid semel obtulerit, simpliciter eorum animo perturbationem afferat, sed ulterius penetrantibus ac rerum profunditatem intueri valentibus non solum expedientia videbimur, sed etiam utilia tam secundum Deum viventibus, quam reipublicae toti, protulisse.

NOVELLA II.

*De militibus, qui fundos suos distraxerunt, eosque deinceps
repetunt.*

Retulit nobis Basilius ille Protospatharius et precibus praefectus, se fundos, qui recipiuntur a possessoribus, absque pretii refusione militibus reddere: propterea, quod deprehensum sit, eos in illis ipsius militiae functiones obiasse: simulque monstravit, rem videre difficilem ac molestam, quod aliquis potestatem non habeat, ex fundis suis aliquid alibi distrahendi, cuiuscumque tandem, et quancumque patrimonii sit dominus. Quapropter ad hoc usque tempus in militibus, qui fundos suos vendiderunt, huiusmodi legem

τεσσάρων λιτρῶν ἀκίνητον περιουσίαν εὐπρόσδοτον ἀφορρίζεσθαι λόγῳ τῆς στρατείας αὐτοῦ, καὶ εἰ ταύτην ἔχων εὐρεθῆ ἄλλαχοῦ διαπωλήσας τόπον ἕτερον αὐτοῦ, εἶτα νῦν ἐπιζητῶν· ἵνα γένηται μὲν ἐν προτιμήσει τοῦτο ἀπολαβεῖν, πλὴν μὴ ἀναργύρως, ἀλλὰ τῇ τοῦ δικαίου καταβολῇ τιμήματος. εἰ δὲ μέρος τι τῶν τεσσάρων λιτρῶν τῆς ἀκινήτου εὐπρόσδοτου ὑπάρξεως διεπώλησε, τὸ τοιοῦτον ἀναργύρως ἀπολαμβάνειν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν, ἐπεὶ τὰ τῶν κλιβανοφόρων καὶ ἐπιλωρικοφόρων κίνησιν ἔλαβε, διακελευόμεθα, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας μηδένα ἄπλως στρατιώτην, ἀλλαχοῦ διαπιπράσκειν ἀπὸ τούτου ἀκίνητον 10 ὑπαρξιν, εἰ μὴ ἐπέκεινα ἔχει ἰβ' λιτρῶν ἀκίνητον εὐπρόσδοτον περιουσίαν· ἀλλ' εἴ τι μὲν ἐκ τῆς εἰς τοσαύτην συγκεφαλαιουμένης ποσότητος τοιαύτης ὑπάρξεως ἀπεμώλησεν, ἵνα ἀναλαμβάνη ἀναργύρως· εἴ τι δὲ ἐπέκεινα ταύτης ἔχων, τῶν δσοκαδέκα λιτρῶν δηλονότι, διεπώλησεν, εἶτα τοῦτο ἐπιζητεῖ· μὴ ἀναργύρως 15 ἀπολαμβάνειν, ἀλλὰ τὸ προσῆκον ἐπιδιδόνς τίμημα.

Ν Ε Α Ρ Α Γ'.

Περὶ Ἀρμενικῶν τόπων, καὶ φονευτῶν.

α'. Θεσπίζομεν, ὅσοι τῶν Ἀρμενικῶν στρατιωτῶν ἀναχωρησάντων τριετίαν ἀλλαχοῦ πεποιήκασιν, ἐὰν ἐδόθησαν οἱ τούτων

valere volumus, ut militi res soli quatuor librarum et fertilis militiae suae nomine assignetur; quam si retinens compertus fuerit alibi fundum quemdam alium suum distraxisse, quam deinde repetat: praelationis quidem ius habeat in eo recipiendo, verum non absque nummorum refusione, sed iusta pretii solutione interveniente. Sin partem aliquam constituti in re soli patrimonii fertilis, et aestimationem illarum quatuor librarum habentia, distraxerit: eam pretio non refuso recipiat.

Verum ex hoc tempore, quoniam clibanophori et loricati vigorem suum obtinuerunt, praecipimus, ne simpliciter quisquam militum licentiam habeat, ex hoc tempore constitutum in re soli patrimonium alibi distrahendi, nisi praeter illud etiam aliud duodecim librarum in re soli constitutum fertile patrimonium habeat, de quo patrimonio summam eiusmodi consciente, si quid distraxerit, nullo refuso pretio recipiat; sin aliquid ultra hoc possidens, quod duodecim videlicet librarum est, distraxerit, idque postea repetat: non absque nummorum refusione recipiat, sed pretio convenienti soluto.

NOVELLA III.

De fundis Armenicis, et homicidarum.

1. Sancimus, ut quotquot ex Armenicis militibus, qui sese subduxerunt, alibi triennium exegerint, si dati fuerint eorum fundi vel confugis, vel mili-

τόποι ἢ πρόσφυξιν, εἴτε ἀριστεύουσι στρατιώταις, ἢ καὶ ἄρχουσι θεματικοῖς καὶ ταγματικοῖς, εἴτε στρατηγοῖς ἀνδραγαθήσασιν, ἢ καὶ ἑτέροις διὰ κοινωφελείας δουλείας, μὴ ἔχοιεν ἐπ' ἀδείας μετὰ τριετῆ χρόνον ἐπαναστρέφοντας τοὺς Ἀρμενίους ἐπιζητεῖν 5 αὐτούς.

β'. Ὅσοι ἐκ τῶν πεφωγότεων Ἀρμενίων τόποι διὰ χάριν ἢ προσπάθειαν ἐπεδόθησαν εἴτε βασιλικοῖς οἴκοις, ἢ ἐδαγέσιν, ἢ μοναστηρίοις, ἢ ἄρχουσι, μὴ μόνον ὑποστρέφοντες, εἰ τριετία διεῖλθεν, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων κληρονόμοι ἔνδοθεν τριακονταετίας 10 ἐπανελεθόντες ἀναλαμβανέτωσαν τοὺς αὐτῶν τόπους. κἂν λιβέλλους ἐποπτῶν καὶ χρυσόβουλλα ἐπιφέρωνται οἱ τούτους εἰληφότες, ἀντ' οὐδενὸς κελεύομεν λογίζεσθαι.

γ'. Ὅσοι γεγονάσιν ἀνταλλαγαὶ στρατιωτικῶν τόπων, οἱ μὲν στρατιῶται ἐχέτωσαν τὰ ἴδια· οἱ δὲ ἀνταλλάξαντες δεηθήτωσαν 15 βασιλέως, ἐπιζητοῦντες τὰ αὐτῶν. εἰ δὲ βελτιώσεις πεποιήκασιν P. 107 ἐν αὐτοῖς, εἰ μὲν χρειώδεις εἰσιν, οἷον μυλοστάσια, ἀχνυῶνες, οἰκήματα μὴ πολυτελῆ, ἀλλ' ἀρμόζοντα στρατιώταις· ὑπὲρ τῶν τοιούτων χρῆ παρέχειν τοὺς ἀπολαμβάνοντας τοὺς τόπους τὰς ἀναλογούσας τιμὰς. εἰ δὲ πρὸς κάλλος μόνον ἀφορῶσι, τῶν τοιούτων δεῖ τὴν ὕλην μόνην τοὺς κτίσαντας ἀναλαμβάνειν, τοῦ πρωτοτότου σωζομένου.

δ'. Ὅσοι τῶν Ἀρμενίων ἠδομύλησαν πρὸς Συρίαν, οὗτοι μὴ πρὸ τῆς τριετίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ χρόνου ἐνὸς ὑποστρέ-

3. μη ἔχειν αἰ.

tibus, qui se gessere fortiter, vel provincialibus aut legionariis magistratibus, vel ducibus, quorum virtus enituit, vel aliis, ob utiles publice servitutes: elapso triennio revertentes nullo modo facultatem habeant, eos fundos repetendi.

2. Quotquot fundi Armeniorum, qui profugerunt, ex gratia vel affectione quadam attributi sunt vel augustis, vel religiosis domibus, vel monasteriis, vel magistratibus: eos fundos non ipsi tantum elapso triennio redeunt, sed et heredes eorum intra trigesimum annum reversi recipiant. Ac tametsi libellos inspectorum et aureas bullas proferant, qui eos acciperunt; tamen id pro nihilo duci iubemus.

3. Quotquot factae fuerint fundorum militarium permutationes, sua quidem bona retineant milites; at ii, qui cum iis permutarunt oblati principi precibus, itidem sua reposcant. Quod si meliorationes in eis quasdam fecerunt, siquidem illae sunt utiles, puta si molae, palearia, nec pretiosa, sed convenientia militibus aedificia: pro iis debent illi, qui fundos recipiunt, pretia iuste respondentia praestare. Sin ad pulchritudinem tantum spectant, eorum solam materiam recipiant, qui aedificarunt, villa principali salva.

4. Quotquot Armeniorum in Syriam transfugerunt, si non tantum ante triennium, sed et ante spatium unius anni redeunt fundos suos

φροντες μὴ τοὺς ἰδίους ἀπολαμβάνετωσαν τόπους, ἀλλὰ γινέσθω ἡ πρόνοια τούτων διὰ παροχῆς ἑτέρων τοπίων.

ε'. Τὸν ἐργασάμενον μαιφονίαν στρατιώτην τιμωρεῖσθαι κατὰ τὸν νόμον κελεύομεν· τὴν δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ γῆν μὴ ἐπιδιδόναι εἰς παραμυθίαν τοῖς τοῦ φρονευθέντος ἰδίοις καὶ συγγενέσιν, ἀλλ' ἐκείνους μὲν διὰ τινων κινήτων παρημυθεῖσθαι· τὴν δὲ ἀκίνητον ὑπαρξεν εἰς στάσιν τῆς στρατείας συντηρεῖν. εἰ δὲ μὴ κινήτὰ πράγματα εἶεν, καὶ οὕτως μὲν ὑποκεῖσθαι τοὺς τοῦ πεφρονεκότος συγγενεῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνηκόντων εἰς παραμυθίαν τῶν τοῦ ἀνηρημένου συγγενῶν· οἱ δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ 10 τόποι μὴ ἐκποιεσθῶσαν. εἰ δὲ καὶ πάντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τῷ τοῦ φόνου ἐνέχονται μύσει, οὗτοι τὰς προσηκούσας ἕκαστος παρὰ τοῦ νόμου ποινὰς ὑποδεχέσθωσαν· οἱ δὲ τῆς στρατείας τόποι ἀλλαχοῦ μὴ παρρημυθεῖσθωσαν. ἀλλὰ κἄν μὴ τις ὑπολεμφθῆ κληρονόμος, ὃ τὴν στρατείαν ὑπελθεῖν μέλλων, ἕτερος τοὺς 15 τόπους ἀναλαμβάνετω.

Ν Ε Α Ρ Α Δ.

Περὶ προτιμῆσεως, καὶ περὶ τοῦ ἔξωνεῖσθαι δυνατοὺς ἀπὸ δυνατῶν.

α'. Θεσπιζομεν τὴν παρὰ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διενεργεῖν, καὶ ταύτην ἐπικυροῦμεν ἐν ἅπασι,

15. ἕτερος τοὺς τόπους ἀναλαμβάνων ὑπηρετεῖτω τῇ στρατείᾳ.

minime recipiant: sed iis ita prospiciatur, ut illorum loco fundos alios habeant.

5. Militem, qui homicidium perpetravit, secundum legem punire iubemus. At vero terram militiae ipsius minime necessariis et cognatis interfecti solatii causa volumus attribui: sed eorum consolatio de quibusdam mobilibus fiat, et bona constituta in rebus soli ad militiae stationem reserventur. Quod si nullae res mobiles exstant, nihilominus eius cognati, qui caedem admisit, obligati sint ea solvere, quae ad solamen cognatorum interfecti pertinent, at ipsius militiae loca nequaquam alienentur. Quod si omnes ex una eademque domo perpetratae caedis scelere tenentur, meritas eorum quilibet ex lege poenas subeat: verum militiae fundi alio non transmittantur. Quin etiam si nullus superstes fuerit heres, qui militiam subiturus sit, alius quispiam fundos ad se recipiat.

NOVELLA IV.

De iure praelationis, et quod potentes a potentibus emere debeant.

1. Sancimus, ut lex ab iis late principibus, qui nos in imperio praecessere, ceu rata valeat, eamque confirmamus in omnibus, excepto quod

πλήν κἀτὰ τοῦτο μόνον ἀργεῖν αὐτὴν παρακελευόμεθα, ἵνα μὴ προτιμῶνται οἱ πένητες εἰς τὸ ὑπεμπολούμενον κτῆμα τῶν δυνατῶν, μήτε ἐξ ὁμοτελείας, μήτε ἐξ ἀνακοινώσεως, κἄν τε στρατιῶται, κἄν τε πολιτικοὶ ἐφευρίσκονται· ἀλλὰ τὴν τούτου πάλιν δεσποτεῖαν διαδέχεσθαι ἀρχοντικὸν πρόσωπον, τὸ πρὸς ἀνάγκωσιν δηλοῦσι καὶ ὠφέλιαν τῶν συμπαρακειμένων ἐν τούτῳ πενήτων ἀναφαινόμενον.

β. Ὅπερ καὶ μετὰ τὸ δεσπόσαι τοῦ κτήματος παραβλάπτειν τοὺς γειτονοῦντας κατανοούμενον, ὡς βίαιον καὶ κακὸν μὴ μόνον 10 ἀπὸ τῆς ἐπικτήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γονικῶν ἐκδιώκεσθαι κελεύομεν. καὶ τοὺς μὲν δυνατοὺς ἐκ δυνατῶν μόνον ποιεῖσθαι τὰς ἐξωνήσεις βουλόμεθα, τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ πένητας ἐκ τῶν τὴν ὁμοίαν τάξιν λαχόντων αὐτοῖς. καὶ ὡσπερ τούτους ἐκώλυσα- P. 171
μεν τοῦ μὴ ἐξωνεῖσθαι τὰ τῶν δυνατῶν, οὕτως πάλιν ἐκείνους 15 ἀπείρομεν τοῦ μὴ ἐκ πενήτων τε καὶ στρατιωτῶν ἀπόρων ποιῆσθαι τὰς ἐξωνήσεις, μηδὲ τὴν ὁμοτελείαν ἢ ἀνακοίνωσιν προβάλλεσθαι εἰς δικαίωσιν, πρὸς ἅπαντας τὴν νομοθεσίαν ποιούμενοι.

ΝΕΑΡΑ Ε΄.

Περὶ οἰκημάτων.

Ἐπειδήπερ τινὲς τῶν κεκωλυμένων ἀπὸ τῶν νεαρῶν νομοθεσιῶν ἐξωνεῖσθαι καὶ πλατύνεσθαι προσώπων ἔτυχον ἐκ γονικῆς

5. διεκδέχεται al.

hac dumtaxat in parte iubeamus illam cessare, ne pauperes ad possessionem potentiorum, quae distrahitur, ius praelationis habeant, nec propter eisdem tributii praestationem, non consortii causa, sive milites, sive municipes esse reperiantur: sed rursus in dominium illius persona proceris alicuius succedat, quae ad quietem et utilitatem pauperum, ei praedio vicinorum, semet offerat.

2. Eam personam si postea, quam praedium acquisivit, damnnum dare vicinis intelligatur: veluti violentam et improbam, non hoc dumtaxat acquisito praedio, verum etiam patritis expelli iubemus. Ac potentiores quidem cum solis potentioribus emtiones instituere volumus, itidemque milites et pauperes cum iis, qui sortis eiusdem cum ipsis sunt. Atque uti prohibuimus, ne hi praedia potentiorum emant: ita rursus illos arcemus, ne cum pauperibus et militibus contrahant, neve census eiusdem praestatio, vel consortii ius allegetur, quam quidem legem universis ferimus.

NOVELLA V.

De aedificiis sive villis.

Quoniam personae quaedam ex earum numero, quae per novellas constitutiones prohibentur emtiones instituere, praediaque dilatare, de patritia Nicephori Novellae.

κληροδοσίας ἀκίνητων κτήσιν ἐν χωρίοις ἢ ἀγριδίοις εἰληφότες, ἐξωνήσαντο δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν συγχωριτῶν αὐτῶν σμικρὰ τινα καὶ ὀλιγοστά τόπια, ἐν οἷς οἰκήματα πολύτιμα καὶ ἀπειρομεγέθη ἔδειμαντο, πλείστα εἰς ἀνοικοδομὴν αὐτῶν καταβαλλόμενοι· δεῖν φήθημεν μὴ διὰ τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ ὀλιγοστά τόπια 5 καταστρέφεσθαι τὰς ἐπ' αὐτοῖς δομηθείσας ἀπειρομεγέθεις καὶ πολυτίμους οἰκίας, ἀλλ' ἀντὶ τῶν πεπραμένων τοπιῶν λαμβάνειν μὲν τοὺς πεπρακότας, εἴπερ ἐν τοῖς ζῶσιν εἰσὶν, ἢ μὴ ὄντων αὐτῶν, τοὺς τούτων κληρονόμους ἢ συγκληρονόμους, διπλοῦν τὸ ποσὸν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, ἢ γῆν διπλασίονα, τῆς 10 αὐτῆς τῶν πεπραμένων ποιότητος καὶ ποσότητος οὖσαν· καὶ μὴ ἀποστρεῖσθαι τοὺς ἡγορακότας τῶν ἰδίων ἐμπονημάτων.

ΝΕΑΡΑ 5,

βοηθοῦσα τοῖς ἐξωνησαμένοις πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς Ἰνδίας.

Ἐπεὶ ἡ τῶν τεσσαράκοντα χρόνων παραδρομὴ, ἀνέγκλητος μὲν καὶ ἀνεπιφάνητος παραδραμοῦσα, τὸ δίκαιον ἐπεβράβενε τοῖς τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν προσκτηθέντα κατέχουσι, περικοπτομένη δὲ διὰ 15 τῶν ἐπιφωνήσεων, καὶ ἀναποδίλωσα, καὶ τοὺς πρὸ τῆς Ἰνδίας τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους ἐβάρυνε, καὶ ἀποστρεῖσθαι τούτων

13. ἀνεγκλήτως μὲν καὶ ἀνεπιφάνητος.

haereditate possessionem quamdam in rebus soli constitutam, videlicet in fundis aut agris, adeptae; postea perexigua minutaque loca quaedam a vicaneis emerunt, in quibus pretiosas et immensae magnitudinis villas exstruxerunt, plurimis in earum structuram expensis: minime committendum putavimus, ut propter istaec exigua minutaque loca villae magnitudinis infinitae ac pretiosae, quae in eis extractae sunt, diruantur: sed pro locis distractis venditores, siquidem adhuc superstites sunt, aut ipsis non exstantibus, eorum haeredes vel cohaeredes, duplam soluti pretii summam accipiant, aut duplum terrae, quae tum qualitate, tum quantitate terram venditam aequet: nec suis expensis emtores, quas ad res orandas et pretiosiores reddendas contulerunt, fraudentur.

NOVELLA VI,

quae subvenit iis, qui ante penuriae tempus emerunt.

Quandoquidem annorum quadraginta spatium, quod citra querelam et attestacione nulla interveniente transcurrit, possessoribus eorum praediorum, quae a militibus emta sunt, ius suum tribuit; idemque si per attestaciones interrumpatur, ac non procedat, etiam illos, qui ante penuriae tempus acquisivere praedia, saepenumero gravavit, et iis ut fraudarentur, effecit; dum nullo

ἐποίησεν πολλάκις, ἀδιαφόρως ἐνεργουμένη· διοριζόμεθα, τοὺς καλῆ πίστεϊ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδελίας εὐρισκομένους ποιῆσαι τὴν ἐπίκτησιν ἀπὸ στρατιωτῶν καὶ πολιτικῶν, ἀμερσίμως διάγειν, καὶ μὴ ἐνεργεῖν τὴν τεσσαρακονταετίαν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναποδίδουσαν ἐξ ἐπιφανήσεως· μηδὲ τὸ καθόλου παρασαλεύεσθαι καὶ μετακινεῖσθαι τὴν δεσποτείαν αὐτῶν, εἰ μὴ εἰς μόνους τοὺς ἐξ ἀρπαγῆς τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους, καὶ ἐκ βιαιᾶς νομῆς, καὶ κακῆς πίστεως, ὡς ἐπιτηδῶντας τοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ τοῦ πλείονος ἐφιεμένου.

adhibito discrimine vim suam obtinere permittitur: statuimus, ut qui bona fide ante penuriae tempus comparasse quid a militibus et municipibus compariantur, securi sint, neve spatium annorum quadraginta vim habeat, ut hac etiam in parte per attestationem praepediatur: nec in universum proprietates et dominium eorum labefactetur et transferatur: nisi tantum in illis, qui ex rapina violentaque possessione ac mala fide praedia quaedam acquisiverunt, veluti qui res alienas invadant, et ex avaritia pluribus inhiant.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ Η ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

PHILOPATRIS SEU QUI DOCETUR DIALOGUS.

ΤΡΙΦΩΝ, ΚΡΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΛΛΟΣ.

Tom. III (α') ΤΡΙΦΩ. **Τ**ί τοῦτο, ὦ Κριτία; ὄλον σεαυτὸν ἠλλόωσας, P. 584 καὶ τὰς ὀφρῦς κάτω συννένεκας, μύχιον δὲ βυσοδομεύεις, ἄνω καὶ κάτω περιπολῶν, κερδαλέοφρονι ἰοικῶς, κατὰ τὸν ποιητὴν, P. 585 ὠχρὸς τέ σευ εἶλε παρειάς. μή που τρικάρηνον τεθείασαι; ἢ Ἐκάτην ἐξ ἄδου ἐληλυθυῖαν; ἢ καὶ τινι θεῶν ἐκ προνοίας συνήτη-5 κας; οὐδέπω γάρ σε τοιαῦτα εἰκὸς παθεῖν, εἰ καὶ αὐτὸν ἠκηκόεις, οἶμαι, τὸν κόσμον κλυσθῆναι, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Δευκαλίω-νος. σοὶ λέγω, ὦ καλὲ Κριτία, οὐκ ἄνευ ἐμοῦ ἐπιβρωμένον τὰ πολλὰ, καὶ ἐς βραχὺ γειτνιάσαντος; δυσχεραίνεις καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωσαι, ἢ καὶ τῆς χειρὸς παλαιστήσοντα ἐπιμένεις; 10

Paginae ad marginem adscriptae editionem Reitzii designant, unde hunc dialogum et quae ei subiunctae sunt annotationes desumimus. ΤΡΙΦΩ.] Sic Par. Τριφῶντος etc. Bas. 1. 2. om. cett. 2. συν-νεκας edd. priores. βυσοδομεύεις] βυσοδομεύων C. Nil mutat ed. Flor.

(I.) TRIEPH. Quid hoc rei est, Critia? totum te mutasti. Superciliis deorsum contractis profundas volvis sub pectore curas, sursumque et deorsum vagatus animos sub vulpe latentes, ut est in Poëta, videris circumferre, oraque pallor occupat. Num Cerberum vidisti, aut Hecaten ex inferis ascendentem, an consilio cum Deorum aliquo una fuisti? Neque enim adeo te affici par, puto, erat, si vel mundum, ut quondam sub Deucalione, eluvie totum periturum audivisses. Tecum loquor, o pulcher Critia, non audis multum tibi inclementem, et prope iam te consistentem? Iramne aliquas adversum nos geris? obmutuisti? an expectas dum iniecta te manu impellam?

ΚΡΙΤ. Ὁ Τριεφῶν, μέγαν τινὰ καὶ ἠπορημένον λόγον ἀκήκοα, καὶ
πολλαῖς ὑδοῖς διενειληγμένον, καὶ ἔτι ἀναπεμπάζω τοὺς ὕθλους,
καὶ τὰς ἀκοῦς ἀποφράττω, μὴ που ἔτι ἀκούσομαι ταῦτα, καὶ P. 586
ἀποψύξω ἔκμανεις, καὶ μῦθος τοῖς ποιηταῖς γενήσομαι, ὡς καὶ
5 **Νιόβη** τὸ πρὶν. ἀλλὰ κατὰ κρημνὸν ὠθούμην ἂν ἐπὶ κεφα-
λῆς σκοτοδινήσας, εἰ μὴ ἐπέκρουξές μοι, ὦ τᾶν, καὶ τὸ τοῦ
Κλεομβρότου πῆδημα τοῦ Ἀμβρακιώτου ἐμυθεύθη ἐπ' ἔμοι.
(β.) **ΤΡΙΕΦ.** Ἡρώκλεις, τῶν θανμασιῶν ἐκείνων φασμύτων,
ἢ ἀκουσμύτων, ἔπερ Κριτίαν ἐξέπληξαν. πόσοι γὰρ ἐμβρόντητοι
10 πόηται, καὶ τερατολογία φικοσόφων, οὐκ ἐξέπληξάν σου τὴν
διάνοιαν, ἀλλὰ λῆρος πάντα γέγονεν ἐπὶ σοί; **ΚΡΙΤ.** Πέπυσο
ἐς μικρὸν, καὶ μηκέτι παρενοχλήσης, ὦ Τριεφῶν· οὐ γὰρ
παροπτέος ἢ ἀμελήτεος γενήση παρ' ἔμοῦ. **ΤΡΙΕΦ.** Οἶδ' ὅτι
οὐ μικρὸν οὐδὲ εὐκαταφρόνητον πρᾶγμα ἀνακυκλεῖς, ἀλλὰ καὶ
15 λῖαν τῶν ἀπορρήτων. ὁ γὰρ χρῶς, καὶ τὰ ταυρηδὸν ἐπιβλέπειν,
καὶ τὸ ἕστατον τῆς βύσεως, τὸ ἄνω τε καὶ κάτω περιπολεῖν,
ἀρῆγνωτόν σε καθίστησιν. ἀλλ' ἄμπνευσον τοῦ δεινοῦ, ἐξέμισσον P. 587
τοὺς ὕθλους, μὴ τι κακὸν παθῆης. **ΚΡΙΤ.** Σὺ μὲν, ὦ Τριε-
φῶν, ὅσον πέλεθρον ἀνύδραμε ἀπ' ἔμοῦ, ἵνα μὴ τὸ πνεῦμα
20 ἐξάρῃ σε, καὶ πεδάρσιος τοῖς πολλοῖς ἀναφανῆς· καὶ που κατα-
πισῶν Τριεφῶντιον πέλαγος κατονομάσης, ὡς καὶ Ἴκαρος τὸ
πρὶν. ἢ γὰρ ἀκήκοα τήμερον παρὰ τῶν τρισκαταράτων ἐκείνων

4. ἀποψύξω] Ed. Iunt. prave ἀποψήξω. 21. κατονομάσης Iunt.
Francof. Hagen.

CRIT. O mi Triepho! audivi orationem magnam atque difficilem, et multis
implexam implicitamque nodis: iamque mecum retracto nugas et aures ob-
turo, ne si forte iterum illas audiendae sint, dirigeam prae furore ut illa
olim Niobe, et fabula poëtis fiam. Sed profecto, nisi tu mihi iam incla-
masses, de praecipiti loco in caput vertigo me impulisset, et Cleombroti
de me saltus, Ambracioten illum dico, narrari quam scitissime potuisset.
(II.) **TRIEPH.** Mirabilia, Hercle, visa vel audita, quae quidem Critian
adeo potuere percellere. Quot enim attoniti poëtae, quot philosophorum
portentosi sermones, tantum abest ut tuam dimovere mentem potuerint,
ut potius merae nugas fuerint. **CRIT.** Quiesce paulum, Triepho, et noli
molestus esse amplius. Neque enim a me insuper habendus es, aut negligen-
dus. **TRIEPH.** Novi te haud parvam rem, neque spernendam facile, quin
valde etiam abstrusam, volutare animo. Color enim ille tuus, illa in vultu
torvitas, in ingressu illa inconstantia, illa sursum deorsumque conversio,
valde te conspicendum atque notabilem faciunt. Sed respira ab illo malo, et
nugas evome, ne quid inde morbi nanciscaris. **CRIT.** Sed heus tu, Triepho,
quantum est unum iugerum, curriculo te hinc aufer, ne spiritu in sublime
sublatus spectaculum multitudini fias, et delapsus alicubi, ut quondam Ica-
rus, Triephonteum pelagus nomine tuo signes. Insigniter enim, quae ho-

- σοφιστῶν, μεγάλως ἐξώγκωσέ μου τὴν νηδύν. **ΤΡΙΕΦ.** Ἐγὼ μὲν ἀναδραμούμαι ὀπίσσω καὶ βούλει, σὺ δὲ ἄμπνευσον τοῦ δεινοῦ.
- ΚΡΙΤ.** Φὺ, φὺ, φὺ, φὺ, τῶν ἕθλων ἐκείνων. ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, τῶν δεινῶν βουλευμάτων. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ, τῶν κενῶν ἐλπίδων.
- (γ'.) **ΤΡΙΕΦ.** Βαβαὶ τοῦ ἀναφυσήματος, ὡς τὰς νεφέλας 5
διέστρεψε. ζεφύρου γὰρ ἐπιπλέοντος λάβρου, καὶ τοῖς κύμασιν
- P. 588 ἐπωθίζοντος, Βορέην ἄρτι ἀνὰ τὴν Προποντίδα κελίγηκας, ὡς
διὰ κάλων αἱ ὀλκάδες τὸν Ἐϋξεινον πόντον ολγίσονται, τῶν κυ-
μάτων ἐπικυλινδούντων ἐκ τοῦ φουσήματος: ὅσον οἴδημα τοῖς
ἐγκάτοις ἐνέκειτο. πόσος κορκορυγμὸς καὶ κλόνος τὴν γαστέρα 10
σου συνετάρασε· πολύωτον σεαυτὸν ἀναπέφηνας, τσσαῦτα ἀκη-
κοῦς. ὡς καὶ, κατὰ τὸ τερατῶδες, καὶ διὰ τῶν ὀνύχων ἤκη-
κόεις. **ΚΡΙΤ.** Οὐ παράδοξόν τι, ὦ Τριεφῶν, ἀκηκοῖναι καὶ
ἐξ ὀνύχων· καὶ γὰρ κνήμην γαστέρα τεθέλασαι, καὶ κεφαλὴν κύνου-
σαν, καὶ ἀνδρείαν φῶσιν ἐς γυναικείαν ἐνεργοβατοῦσαν, καὶ ἐκ 15
γυναικῶν ὄρνεα μεταβαλλόμενα· καὶ ὅλως τερατῶδες ὁ βίος, εἰ
βούλει πιστεύειν τοῖς ποιηταῖς. ἀλλ' ἐπεὶ σε πρῶτον κιχάνω
τῶδ' ἐνὶ χώρῳ, ἀπίωμεν ἔνθα αἱ πλάτανοι τὸν ἥλιον εἰργουσιν,
ἀηδόνες δὲ καὶ χελιδόνες εὔηχα κελαδοῦσιν, ἵν' ἡ μελωδία τῶν
- P. 589 ὀρνέων τὰς ἀκοὰς ἐνηδύνουσα, τό, τε ὕδωρ ἴσῆμα κελαροῦζον, τὰς 20
ψυχὰς καταθέλξει. (δ'.) **ΤΡΙΕΦ.** Ἰωμεν, ὦ Κριτία· ἀλλὰ δέδια,
μή που ἐπωδῆ τὸ ἤκουσμένον ἴσῆι, καὶ με ὑπερον, ἢ θύρετρον, ἢ

19. δὲ] Sic nostrae, τs Gesn. edit.

die ex sacerrimis sophistis audivi, ventrem mihi inflarunt. **TRIEPH.** Ego vero, quantum voleas, retro curram. Igitur respira a malo. **CRIT.** Phy, phy, phy, phy, nugas illas! hem, hem, hem, hem, nefanda consilia! heu, heu, heu, heu, spes vanissimas! (III.) **TRIEPH.** Deum immortalem! quantus erat ille flatus, quam nubes ipsas convertit! Cum enim antea vehementi Zephyrus flatu in undas impingeret, Boream iam super Propontide excitasti, adeo ut funibus naves ingredi Euxinum Pontum cogantur, fluctibus ex tuo spiritu magna se vi volventibus. Hem quantus tumor tuis inesse debuit intestinis, quantus strepitus, quae conquassatio ventrem tibi conturbavit! auritissimum te esse demonstrasti, qui tot ac tanta audieris, adeo ut, ingenti portento, unguibus etiam audias videaris. **CRIT.** Sed non debebat tibi paradoxum videri, Triepho, si quis etiam unguibus audiat: siquidem femur uterum vidisti, et caput praegnantis, maris vero naturam in feminam divina vi transeuntem, mutatasque in aves feminas. Et tota adeo vita, si poëtis credas, portentorum plena est. Sed cum te primum his possum complectier oris, age abeamus eo, ubi solem platani arcent, luscinaeque et hirundines dulcisonis aethera cantibus implent, ut avium aures permulcens cantus, et aqua leni decurrens susurro, animam ipsam tranquillet. (IV.) **TRIEPH.** Eamus sane, Critia, sed timeo, ne forte incantatio sit, quod tu audivisti, et pistillum aut iannam ex me faciat mirabilis illa

ἄλλο τι τῶν ἀψύχων ἀπεργάζεται ἢ θαυμασία σου αὕτη κατάπληξις. ΚΡΙΤ. Νῆ τὸν Δία τὸν αἰθέριον, οὐ τοῦτο γενήσεται ἐπὶ σοί. ΤΡΙΕΦ. Ἐτι με ἐξεφόβησας, τὸν Δία ἐπομοσούμενος. τί γὰρ ἂν δυνήσῃται ἀμυνέμεναί σε, εἰ παραβαίης τὸν ὄρκον; οἶδα γὰρ καὶ 5 σὲ μὴ ἄγνοεῖν περὶ τοῦ Διὸς σου. ΚΡΙΤ. Τί λέγεις; οὐ δυνήσεται ὁ Ζεὺς ἐς Τάρταρον ἀποπέμψαι; ἢ ἄγνοεῖς ὡς τοὺς Θεοὺς πάντας ἀπέβηκεν ἀπὸ τοῦ Θεσπεσίου βηλοῦ, καὶ τὸν Σαλμωνέα ἀντιβροντιῶντα πρώην κατεκεραύνωσε, καὶ τοὺς ἀσελεγεστάτους ἔτι καὶ νῦν· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν Τιτανοκρότωρ καὶ Γιγαν- 10 τολέτης ἀνμυεῖται, ὡς καὶ παρ' Ὀμήρω; ΤΡΙΕΦ. Σὺ μὲν, P. 590 ὦ Κριτία, πάντα παρέδραμες τὰ τοῦ Διὸς, ἄλλ', εἴ σοι φίλον, ἄκουε. οὐχὶ κύκνος οὗτος ἐγένετο καὶ σάτυρος δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ καὶ ταῦρος; καὶ εἰ μὴ τὸ πορνίδιον ἐκείνος ταχέως ἐπωμίσατο, καὶ διέφυγε διὰ τοῦ πελάγους, τάχ' ἂν ἤροτρα, ἐντυ- 15 γῶν γεηρόνῳ, ὁ βροντοποιὸς καὶ κεραυνοβόλος σου Ζεὺς, καὶ ἀντὶ τοῦ κεραυνοβολεῖν, τῇ βουπλῆγι κατεκεντάννυτο. τὸ δὲ καὶ Αἰθίοφι συννεωχεῖσθαι, ἀνδράσι μελαντέροις, καὶ τὴν ὕψιν ἔζωσμένοις, καὶ ἐς δῶδεχ' ἤλλους μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλ' ἵποβεβρηγμένος καθεδεῖσθαι παρ' αὐτοῖς, πύγωνα τηλικούτον ἔχων, P. 591 20 οὐκ αἰσχύνῃς ἄξια; τὰ δὲ τοῦ αἰετοῦ, καὶ τῆς Ἰδῆς, καὶ τὸ κροφορεῖν καθ' ὄλου τοῦ σώματος, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν. (έ.) ΚΡΙΤ. Μῶν τὸν Ἀπόλλωνά γ' ἐπομοσόμεθα, ὃς προφήτης

1. ἀπεργάζεται] Hoc praetuli ex Iunt. Ald. Bas. 1. Francof. SOL.. ἀπεργάζεται Par. Hag. κατάπληξις] κατάθειξις dederat Solan. bene. 13. ἐπωμίσατο] Ex emendatione Kusteri. ἐπωμόσατο edd. priores.

tua percussio. CRIT. Per ego aetherium tibi Jovem iusto, non ita futurum. TRIEPH. Amplius etiam terras; cum Jovem deierasti. Quam enim ille furisurandi religionem violanti poenam infligere possit! novi enim te non ignorare, et tui Jovis res se habeant. CRIT. Ain tu? non posse autem Jovem in tartarum aliquem mittere? nescisne tu homo, ut Deos omnes de caelesti illo pavimento deiecerit, ut Salmoena contra tonantem fulmine olim prostraverit, et hodiernum prout quisque est petulantissimus prosternat: inde est, quod apud poetas ut Titanum victor debellatorque gigantam imprimis apud Homerum decantatur. TRIEPH. Omnia tu quidem, Critia, Jovis percurristi, sed, nisi grave est, invicem audi. Nonne idem cygnus factus est satyrusque libidinis causa, quin taurus etiam? et nisi celeriter suscepto in humeros scortillo per pelagus aufugisset, forte iam, ab agricola aliquo interceptus, araret tuus ille tonitruum effector, fulminumque iaculator Iupiter, et pro eo, quod fulmina dicitur iacere, stimulus sentiret et acuticam. Illud vero non rubore dignum censes, egregie barbatum senem cum Aethiopicibus epulas celebrare, nigra viris facie et vultibus obtenebratis, et duodecim totis solibus apud eos vino madentem desiderare? Illa enim de aquila et de Ida, et quod impregnari per totum corpus solet, dicere etiam pudor est. (V.) CRIT. Numquid igitur, o bone, per Apollinem iura-

- ἄριστος καὶ ἡγρὸς, ὦ γαθὲ; **ΤΡΙΕΦ.** Τὸν ψευδόμαντιν λέγεις; τὸν Κροῖσον πρῶν διολωλεκότα, καὶ μετ' αὐτὸν Σαλαμίνους, καὶ ἑτέρους μυρίους, ἀμφιλοῖα πᾶσι μαντευόμενος; (ζ.) **ΚΡΙΤ.** Τὸν Ποσειδῶνα δὲ τί; ὅς τριαιναν ἐν ταῖν χερσὶν κρατῶν, καὶ διάτορόν τι καὶ καταπληκτικὸν βοῆ ἐν τῷ πολέμῳ, 5
- P. 592** ὅσον ἐννεάγιοι ἄνδρες, ἢ δεκάγιοι, ἀλλὰ καὶ σισίχθων, ὦ Τριεφῶν, ἐπονομάζεται; **ΤΡΙΕΦ.** Τὸν μοιχὸν λέγεις; ὅς τὴν τοῦ Σαλμωνέως παῖδα, τὴν Τυρῶ, πρῶν διέφθειρε, καὶ ἔτι ἐπιμοιχεύει, καὶ ῥύστης καὶ δημαγωγὸς τῶν τοιούτων ἐστὶ; τὸν γὰρ Ἄρην ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ πιεζόμενον, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις μετὰ 10 τῆς Ἀφροδίτης στενούμενον, πάντων τε τῶν θεῶν διὰ τὴν μοιχίαν ὑπ' ἀσχύνης σιωπῶντων, ὃ Ἰππειὸς Ποσειδῶν ἔκλαυσε δακρυρροῶν, ὡσπερ τὰ βρεφύλλια, τοὺς διδασκάλους δεδιότα, ἢ ὡσπερ αἱ γῥᾶες, κόρας ἔξαπατώσαι. ἐπέκειτο δὲ τῷ Ἡρακλίῳ λῦσαι τὸν Ἄρεα· τὸ δὲ ἀμφίχalon τοῦτο δαιμόνιον, οἰκτεῖραν τὸν 15 πρεσβύτερον θεόν, τὸν Ἄρη ἀπὸ πηλευθέρωσεν· ὥστε καὶ μοιχὸς ἐστίν, ὡς μοιχὸς διασώζων. (ζ.) **ΚΡΙΤ.** Ἐρμείαν δὲ τί; **ΤΡΙΕΦ.** Μὴ μοι τὸν κακόδουλον, τοῦ ἀσελγισταίου Διὸς, καὶ τὸν ἀσελγομανοῦντα ἐπὶ τοῖς μοιχικοῖς. (η.) **ΚΡΙΤ.** Ἄρεα δὲ καὶ Ἀφροδίτην οἶδα μὴ παραδέχσθαι σε, διὰ τὸ προδιαβληθῆναι πρῶν παρὰ 20 σοῦ· ὥστε ἐάσωμεν τούτους. τῆς Ἀθηνᾶς ἔτι ἐμιμησθήσομαι,
- P. 593** τῆς παρθένου, τῆς ἐνόπλου, καὶ καταπληκτικῆς θεῆς, ἢ καὶ

1. ἡγρὸς] Sic edd. lege *ἡγρός*. 6. ὅσον] Nihil variant edd. ὅσον Homer. 11. μοιχίαν] Hoc praeferunt edd. vett. *μοιχίαν* Salm. et Amst. 13. ἐκλαυσε] Bene correxit Solan. *ἐκλαυσε* edd. priores.

himus, medicum pariter atque vatem optimum? **TRIEPH.** Mendacem illum Prophetam dicis, qui nuper Croesum, et post illum Salaminios, aliosque sexcentos, vaticiniorum ambiguitate pessundedit? (VI.) **CRIT.** Quid si per Neptunum, qui trifidum manibus sceptrum tenens penetrabili voce terribili- que tantum in bello clamat, quantum vix novem decemve virorum millia? qui praeterea terrae quassator, o Triepho, appellatur? **TRIEPH.** Scilicet per moechum illum, qui Tyro, Salmoni filiam, olim corrupit, et insuper adulteria committit, taliumque et sibi similium liberator. ac patronus est? Martem enim reti captum et vinculis cum Venere sua indissolubilibus con- strictum, omnibus Diis prae pudore tacentibus, equestris ille Neptunus la- crumis, quales puerorum sunt magistros timentium, aut vetularum puellas decipientium, effusus deflevit. Instabat autem Vulcano, ut Martem solveret; claudumque illud daemionum misericordia senis Dei Martem dimisit. Moechus itaque ipse est, ut qui saluti moechis fuit. (VII.) **CRIT.** Quid si per Mercurium? **TRIEPH.** Apage vero pessimum illum libidinosissimi Jovis administrum, ipsumque stuprorum cupiditate ac pruritu insanientem. (VIII.) **CRIT.** Mar- tem Venereque te non accepturum iam praevideo, cum modo eos con- tumelia affeceris. Igitur mittamus hos. Sed Minervae adhuc mentionem faciam, virginis armatae terribilisque Deae, quae Gorgonis caput pectori

τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν ἐν τῷ στήθει περιάπτεται, τὴν Γιγαντολέην θεῖον. οὐ γὰρ ἔχεις τί λέγειν περὶ αὐτῆς. **ΤΡΙΕΦ.** Ἐρῶ σοι καὶ περὶ ταύτης, ἣν μοι ἀποκρίνη. **ΚΡΙΤ.** Λέγε ὅ,τι γε βούλει. **ΤΡΙΕΦ.** Εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, τί τὸ χρήσιμον τῆς 5 Γοργόνης, καὶ τί τῷ στήθει τοῦτο ἢ θεὰ ἐπιφέρεται; **ΚΡΙΤ.** Ὡς φοβερὸν τι θέαμα καὶ ἀποτρεπτικὸν τῶν δεινῶν. ἀλλὰ καὶ καταπλήσσει τοὺς πολεμίους, καὶ ἑτεραλκεία τὴν νίκην ποιεῖ ὅπου γε βούλεται. **ΤΡΙΕΦ.** Μῶν καὶ διὰ τοῦτο ἡ Γλανκῶπις ἀκαταμάχητος; **ΚΡΙΤ.** Καὶ μάλα. **ΤΡΙΕΦ.** Καὶ διὰ τί οὐ τοῖς 10 σώζειν δυναμένοις, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, μηρῶν καλομένων τυφρῶν, ἢ δ' αἰγῶν, ὡς ἡμᾶς ἀκαταμάχητους ἐργάζονται, ὥσπερ τὴν Ἀθηνᾶν; **ΚΡΙΤ.** Ἄλλ' οὐ οἱ δύνανται γε πόθῳθεν ἐπιβοθεῖν, ὥσπερ τοῖς θεοῖς, ἀλλ' εἴ τις αἰτὴν ἐπιφέρεται. (9.) **ΤΡΙΕΦ.** Καὶ τί τὸδ' ἐστίν; ἐθέλω γὰρ παρὰ σοῦ εἰδέναι, ὡς 15 ἔξευρημένον τὰ τοιαῦτα καὶ ἐς μάλιστα καταρωθῶκότος. ἀγνοῶ γὰρ πάντα τὰ κατ' αὐτὴν, πλὴν γε τοῦ ὀνόματος. **ΚΡΙΤ.** Αὐτὴ P. 594 κόρη ἐγένετο εὐπρεπῆς καὶ ἐπέραστος· Περσεὺς δὲ ταύτην δόλω ἀποδειροτομήσαντος, ἀνδρὸς γενναίου, καὶ ἐς μαγικὴν εὐφημιονόμενον, ἐπαιδιαῖς ταύτην περιωδήσαντος, ἄλλακ' οἱ θεοὶ τυφ- 20 τὴν ἐσχῆμασι. **ΤΡΙΕΦ.** Τοῦτί μ' ἐλάνθανέ ποτε τὸ καλόν, ὡς ἀνθρώπων θεοὶ ἐνδεεῖς εἰσι. ζώσης δὲ τί τὸ χρήσιμον; προσηταιροῦτο ἐς πανδοχεῖον, ἢ κρυφίως συνεφθείρετό, καὶ κόρην

1. τὴν Γιγαντολέην] Sic omnes. 3. γε βούλει] καὶ βούλη ed. Gesn. 10. μηρία] μυρία male Iunt. et Ven. 2. 14. παρὰ] περὶ Par. Hag. 20. ΤΡΙΕΦ.] ΚΡΙΤ. male Flor. Iunt. Ald. Ven. 2. Salm. Amst.

praeifixum gerit, Gigantesque olim confecit. Contra hanc enim dicere nihil habes. **TRIEPH.** Quin contra hanc etiam non nihil dicam, si respondere voles. **CRIT.** Cedo, quidquid placuerit. **TRIEPH.** Dic mihi igitur, Critia, quae est Gorgonis utilitas, et cui bono pectus ea munit Pallas? **CRIT.** Ut terribili quodam spectaculo, malisque averruncandis apto. Quin terret etiam hostes, victoriamque ut lubitum fuerit ab una parte inclinat ad alteram. **TRIEPH.** Num hac etiam causa invicta est Pallas? **CRIT.** Uti- que. **TRIEPH.** Cur autem non iis qui servare possunt potius, quam qui ipsi servantur, taurorum cremamur aut caprarum femora, ut nos etiam invictos, quemadmodum Pallada, praesent? **CRIT.** Sed non habet Gorgo vim illam eminens adiuvandi, quam habent Dii, sed si quis eam praeferat, tum vero prodest. (IX.) **TRIEPH.** Sed quid tandem rei est Gorgo? vellem enim ex te audire, qui invenisti talia et exquisitissime pertractasti: ego vero praeter nomen omnia eius ignoro. **CRIT.** Virgo igitur erat decenti forma et amabilis: sed postquam Perseus, vir fortis et ob magicae artis peritiam celebris, incantationibus victae caput abstulisset, praesidii causa Dii eam habuere. **TRIEPH.** Fugit me igitur tam egregia res, quod hominibus Dii opus habent: sed cum viveret, quam utilitatem praestitit? numquid in eta- bulis meretriciam fecit, an vero clam imminui se passa est, ac virginem

- αὐτὴν ἐπωνόμαξε; **KPIT.** Νῆ τὸν Ἄγνωστον ἐν Ἀθήναις, παρθένος διέμεινε μέχρι τῆς ἀποτομῆς. **TRIEΦ.** Καὶ εἴ τις παρθένον κυρατομήσειε, ταῦτό γένοιτο φόβητρον τοῖς πολλοῖς;
- P. 595 ἴδα γὰρ μυρίας διαμελίσσι τμηθείσας Νήσω ἐν ἀμφιρῶτη, Κρήτην δὲ τέ μιν καλέουσι. καὶ εἰ τοῦτο ἐγίνωσκον, ὦ καλῆς Κριτία, πόσας Γοργόνας σοι ἀνήγαγον ἐκ Κρήτης; καὶ σε στρατηγέτην ἀκαταμάχτητον ἀποκατέστησιν· ποιηταὶ δὲ καὶ ῥήτορες κατὰ πολὺ με Περσέως διέκριναν, ὡς πλείονας Γοργόνας ἐφευρηκότα. (ι.) Ἄλλ' ἔτι ἀνεμνήσθη τὰ τῶν Κορητῶν, οἳ τάρφον ἐπεδείκνυντό μοι τοῦ Διὸς σου, καὶ τὰ τὴν μητέρα θρέψαντα λόγμια, 10 ὡς ἀειθαλεῖς αἱ λόγμια αὐταὶ διαμένουσι. **KPIT.** Ἄλλ' οὐκ ἐγίνωσκες τὴν ἐπωδὴν καὶ τὰ ὄργια. **TRIEΦ.** Εἰ ταῦτα, ὦ
- P. 596 Κριτία, ἔξ ἐπωδῆς ἐγίνετο, τύχ' ἂν καὶ ἐκ νεκάδων ἐξήνεγκεν ἂν, καὶ ἐς τὸ γλυκύτατον φάος ἀνήγαγεν· ἀλλὰ λῆρος, παιγνία τε καὶ μῦθοι, παρὰ τῶν ποιητῶν τερατολογούμενα. ὥστε 15 ἔασον καὶ ταύτην. (ια.) **KPIT.** Ἦσαν δὲ τὴν Διὸς γαμετὴν, καὶ κασίγνητον, οὐ παραδέχη; **TRIEΦ.** Σίγα τῆς ἀσελγιστάτης ἔνεκα μῆξεως, καὶ τὴν ἐκ ποδοῖν καὶ χεροῖν ἐκτεταμένην παράδραμε. (ιβ.) **KPIT.** Καὶ τίνα ἐπομόσομαι γε;
- TRIEΦ.** Ὑψιμέδοντα θεῖον, μέγαν, ἄμβροτον, οὐρανίωνα, 20 νῖδον πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον,

5. δὲ τέ μιν] om. τε in edd. priorib. 10. λόγμια] Ex emendatione Solan. et Guet. δόγμια edd. priora. 19. ἐπομόσομαι] Sic edd., ἐκαμόσομαι Amst. ἐπομόσομαι Gesn., quem sequor. 21. ἄμβροτον] ἄμβροτον prave Iunt.

tamen sese nominavit? **CRIT.** Per ignotum, qui colitur Athenis, Deum virgo usque ad capitis percussione[m] permansit. **TRIEPH.** Et si quis caput virgini abscindat, fietne tum terriculamentum eiusmodi etiam ex vulgo cuilibet? Novi enim vel decies mille virgines membratim omnes dissectas in insula, quam Cretam dixere, ambit circumfluit humor. Hoc ego si novissem, quot tibi Gorgonas attulissem ex Creta? quamque invictum ex te imperatorem fecissem? Poëtae autem et rhetores me, tanquam plurimarum inventorem Gorgonum, longe Perseo superiorem iudicassent. (X.) Sed quoniam in Cretenses incidimus, memini adhuc illos mihi ostendere sepulcrum tui illius Jovis, et quae ipsius matrem sustentarunt obliqua vallium, lucosque perpetuam conservantes viriditatem. **CRIT.** Sed ignorabas tu quidem incantationem et ceremonias. **TRIEPH.** Si haec possent, mi Critia, incantationibus peragi, possent illae forte etiam ex inferis ereptos in dulcissimam hanc lucem reducere. Sed nugae sunt scilicet naeniaeque et fabulae a poetis portentose confictae. Itaque et hanc omite. (XI.) **CRIT.** Inunone autem, Jovis uxore pariter ac sororem non accipies? **TRIEPH.** Tace ob lascivissimum illum concubitus, manibusque ac pedibus extensam ocuis praetercurre. (XII.) **CRIT.** Per quem igitur tandem tibi vis ut iurem?

TRIEPH. Per magnum Regem, caelestia regna tenentem, Morte carentem omni, natum patris, inde profectum

ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἕξ ἐνὸς τρία,
ταῦτα νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν.

P. 597

KPIT. Ἀριθμέειν με διδάσκεις, καὶ ὄρκος ἡ ἀριθμητικῆ. καὶ γὰρ ἀριθμείς ὡς Νικόμαχος ὁ Γερασηνός. οὐκ οἶδα γὰρ τί λέγεις, 5⁹ ἓν τρία, τρία ἓν. μὴ τὴν τετρακτὸν φῆς τὴν Πυθαγόρου, ἢ τὴν ὀγδοῦδα, καὶ τριακάδα; **TRIEΦ.** Σίγα τὰ νέροθε, καὶ τὰ σιγῆς ἄξια, οὐκ ἔσθ' ὧδε μετρεῖν τὰ ψυλλῶν ἴχνη. ἐγὼ γὰρ σε διδάξω τί τὸ πᾶν, καὶ τίς ὁ πρώην πάντων, καὶ τί τὸ σύστημα τοῦ παντός. καὶ γὰρ πρώην καὶ γὰρ ταῦτα ἔπασχον, ἄπερ σὺ ἤνικα 10 δέ μοι Γαλιλαῖος ἐνέτυχεν, ἀναφαλαντίας, ἐπιήριος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀεροβατήσας, καὶ τὰ κάλλιστα ἐκμεμαθηκώς, δι' ὕδατος P. 598 ἡμῶς ἀνεκαίνισεν, ἐς τὰ τῶν μακάρων ἴχνια περιεσώδευσε, καὶ ἐκ τῶν ἀσεβῶν χώρων ἡμῶς ἐλυτρώσατο. καὶ σε ποιήσω, ἦν μου ἀκούης, ἐπ' ἀληθείας ἄνθρωπον. (ιγ'.) **KPIT.** Λέγε, ὦ πολυμα- 15 θύτοτα Τριεφῶν, διὰ φόβον γὰρ ἐρχομαι. **TRIEΦ.** Ἀνέγνω- κός ποτε τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ δραματοποιοῦ ὄρνιθας ποιη- μάτια; **KPIT.** Καὶ μῦλα. **TRIEΦ.** Ἐγκεχάραται παρ' αὐ- τοῦ τοιούδε·

20

χῶος ἦν, καὶ γῆς, ἕρεβός τε μέλαν πρώτων, καὶ Τάρτα-
ρος εὐρύς.

γῆ δ', οὐδ' ἀήρ, οὐδ' οὐρανός ἦν.

KPIT. Εὖ λέγεις. εἶτα τί ἦν; **TRIEΦ.** Ἦν φῶς ἄφθιτον, αὐράτον, ἀκατανόητον, ὃ λείπει τὸ σκότος, καὶ τὴν ἀκοσμίαν 15. ἔρχομαι] εὐχομαι Ven. 2. Leg. ἔχομαι.

Ex patre flamen, tria de uno, atque ex tribus unum.

Jupiter haec tibi sint, solum hoc pro numine habeto.

CRIT. Computare tu quidem me doces, et iusiurandum tibi est arithmetica. Computas enim ut Nicomachus Gerasenus. Nescio enim quid tibi velis, unum tria, tria unum. Numquid de quaternario dicit Pythagorae, aut octonario aut tricenario? **TRIEPH.** Quin tu taces terrena, digna silentio. Non hic agitur de dimetiendis pulicum vestigiis. Ego enim te docebo, quid sit hoc universum, et quis sit ante omnia, et quae universi sit combinatio atque constructio. Antea enim mihi quae iam tibi usu venerunt. Sed postquam in Gallaeum incidi, recalvastrum, nasonem, qui per aëra incedens, in tertium usque caelum se penetraverat, resque omnium pulcherrimas ibi didicerat; is per aquam nos renovavit, impiorumque ereptos regionibus in beatarum animarum vestigiis collocavit. Etiam ex te faciam, si auscultare mihi velis, vere hominem. (XIII.) **CRIT.** Cedo, peritissime Triepho, horror enim me incessit. **TRIEPH.** Legistine unquam Aristophanis Comici poemata, quae ille aves inscripuit? **CRIT.** Legi utique. **TRIEPH.** In illis ita ab eo scriptum est:

Chaos olim et nox erebusque fuit nigrum, tum Tartarus ingens

Non terra, aër nec olympus erat.

CRIT. Praeclare ista, sed quid tum? **TRIEPH.** Lux erat incorrupta, invisita, incomprehensa, quae solvit tenebras, squallorem numine abegit. Ver-

ταύτην ἀπήλασε, λόγω μόνῳ ἐηθέντι ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ὁ βραδύ-
 γλωσσος ἀπεγράφωτο· γῆν ἐπῆξεν ἐφ' ὕδασι, οὐρανὸν ἐτάνωσεν,
 P. 599 ἀστέρας ἐμόρφωσεν ἀπλανεῖς, δρόμον διετιάξατο, οὐδ' οὐ σέβη
 θεοῦ, γῆν δὲ τοῖς ἀνθεσιν ἐκαλλώπισεν, ἀνθρώπων ἕκ μὴ ὄντων
 ἐς τὸ εἶναι παρήγαγε· καὶ ἔστιν ἐν οὐρανῷ βλέπων δικαίους τε 5
 καδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις ἀπογραφόμενος· ἀνταπο-
 δώσει δὲ πᾶσιν ἣν ἡμέραν αὐτὸς ἐνετείλατο. (ιδ'.) KPIT. Τὰ δὲ
 τῶν Μοιρῶν ἐπινησημένα ἐς ἀπαντας, ἐγγυράττονοι γε καὶ ταῦτα;
 TPIEΦ. Τὰ ποῦα; KPIT. Τὰ τῆς εἰμιρμένης. TPIEΦ. Ἄγε,
 ᾧ καλὲ Κριτία, περὶ τῶν Μοιρῶν, ἐγὼ δὲ μαθητιῶν ἀκούσαιμι 10
 περὶ σοῦ. KPIT. Οὐχ Ὅμηρος ὁ ἰοιδίμος ποιητῆς εἶρηκε,
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφνηγμένον ἐμμεναι ἀνδρῶν.

ἐπὶ δὲ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους,
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλεῖη φύγε κῆρα,
 ὅσπερ φιλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι, 15
 P. 600 ἀλλὰ ἔ Μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης.
 ἀλλὰ καὶ ὄλον τὸν βίον καθειμάρθαι, καὶ τὰς ἐν τούτῳ μεταβολὰς·
 — — ἔνθα δ' ἔπειτα
 πείσεται ἕσσα οἱ αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι
 γιγνομένῳ νῆσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. 20
 καὶ τὰς ἐν ξένη ἐποχῆς ἀπ' ἐκείνης γίνεσθαι·

14. Ἡρακλεῖη] Ἡρακλῆος Hom. 16. Μοῖρ' ἐδάμασσε] Μοῖρα
 δαμ. Hom. 20. γιγνομένῳ] γινομένῳ schol. male.

bo tantum a se prolato, ut tardilinguis ille scriptum reliquit, terram aquis
 impositam condensavit, caelum expandit, stellae formavit fixas, cursum-
 que illis constituit, quas tu pro Diis venerare. Terram autem floribus ex-
 ornavit, homines ex illis quae plane non erant, ut essent produxit. Iamque
 observat de caelo iustos pariter atque iniustos, in librisque singulorum actio-
 nes describit, omnibus autem, qua praefinitiv die, iusta retribuet. (XIV.) CRIT.
 Quae vero Parcae glomerarunt omnibus, num et ea describuntur? TRIEPH.
 Quid ais? CRIT. De fato loquor. TRIEPH. Quin tu dicis, o pulcher
 Critia, de Parcae, ego vero discendi cupidus auscultabo. CRIT. Nonne
 Homerus, celebris Poeta, dixit:

Fatum equidem nullum dico effugisse virorum.

De magno autem Hercule ita:

Nec potuit fugisse Atropon vis Herculis atram,

Qui Jove natus erat, patri carissimus idem:

Sed sors dira virum Junonisque ira subegit.

Quin vitam omnem omnesque in illa mutationes fato esse constitutas atque
 ordinatas, idem docet,

— — Hinc ordine cuncta

Suscipiet, quae vis fati Parcaeque verendae

Nascenti nevere, utero cum prodiit infana.

Moras etiam, quae in peregrino solo sunt sufferendae, a fato constitui,
 illa movent:

ἦδ' ὡς Αἰολὸν ἐκόμεθ', ὃς με πρόφρων ἐπέδεκτο,
καὶ πέμπ', οὐδέπω αἴσα φίλην ἐς πατρίδ' ἐκέσθαι.
ὥστε πάντα ὑπὸ τῶν Μοιρῶν γίνεσθαι ὁ ποιητὴς μεμαρτύρηκε.
τὸν δὲ Δία μὴ θελήσει τὸν υἱὸν

5 — — θανάτοιο δυσηχέος ἔξαναλῦσαι,

ἀλλὰ μῦλλον

αἱματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε,
παῖδα φίλον τιμῶν, τὸν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε
φθίσειν ἐν Τροίῃ.

10 ὥστε, ὦ Τριεφῶν, διὰ τοῦτο μηδὲν προσθεῖναι περὶ τῶν Μοι-
ρῶν ἐθελήσης, εἰ καὶ τάχα πεδάρισος ἐγεγόνεις μετὰ τοῦ διδασκάλου,
καὶ τὰ ἀπόδότητα ἐμνήθης. (ιε'.) ΤΡΙΕΦ. Καὶ πῶς ὁ αὐτὸς ποιητὴς, P. 601

ὦ καλὲ Κριτία, διττὴν ἐπιλέγει τὴν εἰμαρμένην καὶ ἀμφίβολον;
ὡς τὸδε μὲν τι πράξαντι, τοιῶδε τέλει συγχῦρσαι· τοῖον δὲ ποιή-

15 σαι, ἐτέρῳ τέλει ἐντυχεῖν; ὡς ἐπ' Ἀχιλλέως,

διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε,
εἰ μὲν κ' αὔθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι,
ᾧλετο μὲν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται.
εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι,

20 ᾧλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δὴρὸν δέ μοι αἰὼν
ἔσεται.

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Εὐχῆγορος,

8. δὲ] Ex Hom. inserui. Aberat ab edd. 19. αἰὼν] Aberat in
Salm. et Amst. aderat in Par. Bas. 1. Iunt.

Aeolus et placide venientem excepit, euntemque
In patriam iuvit. Sed nondum fata sinebant.

Ut adeo omnia a Parcis fieri Poëtae testimonio constat. Jovem ipsum non
velle a gnato

— — diram defendere mortem,

qui potius

Sanguinis in terram guttas demisit Olympo
Deplorans gnatum, qui mox mucrone Patroclic
Ad Troiam periturus erat.

Quae cum ita sint, verbum de Parcis addere unum non voles, quamvis forte
cum illo magistro tuo sublimis in caelum raptus, arcanisque initiatus essee.
(XV.) TRIEPII. Sed quid illud sibi vult, quod idem poeta duplex nobis
commisicitur ancepsque fatum? ita ut istud quidem facientem certus rerum
exitus maneat; sed si aliud agat, alium etiam finem res nanciscatur, ut de
Achille, qui de se dicit:

Bina Thetis mihi fata tulit, mortemque biforem:
Si maneam, Teucrorumque adversus moenia pugnem,
Non redeo in patriam, sed erit mihi fama superates:
Sin patriam placeat, carosque videre penates,
Fama perit, sed longa venit sine laude senectus.

Sed et de Euchenore ita:

δς ῥ' εἰδὼς κῆρ' ὄλοην, ἐπὶ νηὸς ἔβαινε.
 παλλάκι γάρ οἱ ἔειπε γέρον ἀγαθὸς Πολύιδος,
 νοῦσφ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσσθαι οἷς ἐκ μεγύροισιν.
 ἦ μετ' Ἀχαιῶν νηυσὶν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆται.

(15.) Οὐχὶ παρ' Ὀμήρῳ ταῦτα γέγραπται; ἢ ἀμφίβολος αὕτη 5
 καὶ ἀμφίσημος ἀπάτη; εἰ δὲ βούλει, καὶ τοῦ Διὸς ἐπιθήσω σοι
 P. 602 τὸν λόγον· οὐχὶ τῷ Αἰγίσθῳ εἶρημεν ὡς ἀποσχομένῳ μὲν τῆς
 μοιχείας, καὶ τῆς Ἀγαμέμνονος ἐπιβουλής, ζῆν καθεύμαρται
 πολὺν χρόνον; ἐπιβαλλομένῳ δὲ ταῦτα πράττειν, οὐ καδυστε-
 ρεῖν θανάτου; τοῦτο καὶ γὰρ πολλάκις προὔμαντευσάμην· ἐὰν 10
 κτάνης τὸν πλησίον, θανατωθήσῃ παρὰ τῆς δίκης· εἰ δὲ γε μὴ
 τοῦτο πράξῃς, βίωσῃ καλῶς,

οὐδέ σ' ὦκα θέμις τέλος θανάτοιο κιχέη.

οὐχ ὀρθῶς ὡς ἀδιόρθωτα τὰ τῶν ποιητῶν, καὶ ἀμφίλοξα, καὶ
 μηδέπω ἡδραιωμένα; ὥστε ἔασον ἅπαντα, ὡς καὶ σὲ ἐν ταῖς 15
 ἐπουρανίοις βίβλοις τῶν ἀγαθῶν ἀπογράφονται. (15.) ΚΡΙΤ. Εἰ
 πάντα ἀνακυκλεῖς, ὦ Τριεφῶν, ἀλλὰ μοι τότε εἶπέ, εἰ καὶ τὰ
 P. 603 τῶν Σκυθῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐγχαράττονσι; ΤΡΙΕΦ. Πάντα,
 εἰ τόχοι γε Χρηστὸς καὶ ἐν ἔθνεσι. ΚΡΙΤ. Πολλοὺς γε γραφέας
 φῆς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς ἅπαντα ἀπογράφεσθαι. ΤΡΙΕΦ. Εὐστό- 20
 μει, καὶ μηδὲν εἰπῆς φλαῦρον θεοῦ δεξιῶ, ἀλλὰ κατηχούμενος
 πείθου παρ' ἐμοῦ, εἶπερ ζῆν χρήζεις εἰς τὸν αἰῶνα. εἰ οὐρανὸν

7. οὐχὶ τῷ] Nil variant edd. οὐ μοιχῶ vult Palm. 19. τόχοι]
 τῷ Flor. 21. φλαῦρον] φλαῦρον Flor. male.

Qui fati gnarus, naves classemque petebat.

Saepe etenim, Polyide senex, haec fata canebas:

Aut morbo in patria periturum, aut inter Achivum

Nigras Troiano casurum vulnere naves.

(XVI.) Negabisne haec ab Homero scripta? aut ambigam potius et utrinque
 praeruptam fraudem agnosces? Sed Jovis etiam, si vis, orationem adiciam.
 Nonne Aegistho dixit, si vellet se abstinere ab adulterio, insidiisque Aga-
 memnoni struendis, ut diu viveret, esse in fati? sin ista facere aggredere-
 tur, acceleratam mortem non effugitum. Ad eum modum et ego vaticinatus
 saepe sum, si occideris alium, ab ipsa Nemesi mortem expecta: si hoc non
 feceris, bene vives.

Nec tibi fas subito fatum finemque venire.

Non vides, quam sint minime castigata, quae poetae fingunt, quam ambi-
 gua, nullisque subnixta fundamentis? Omnia igitur, si sapis, omitte, ut te
 etiam in caelestibus bonorum libris inscribant. (XVII.) CRIT. Bene revolveris
 ad id, unde discesseramus. Sed illud mihi dic, Scytharumne etiam res in caelo
 describuntur? TRIEPH. Et omnes quidem, si modo bonum aliquem esse in-
 ter gentes contingat. CRIT. Multos in caelo scribas esse dicis, qui qui-
 dem describant omnia. TRIEPH. Bona verba, ne quid in sapientem Deum
 dicas petulantius. Sed tanquam unus catechumenus mihi ausculta, si mo-

ὡς δὲ ῥῆν ἐξήπλωσε, γῆν δὲ ἐφ' ὕδατος ἐπῆξεν, ἀστέρων ἐμόρφωσεν, ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντος παρήγαγε, τί παράδοξον, καὶ τὰς πράξεις πάντων ἐναπογράφεισθαι; καὶ γὰρ σοὶ οἰκίδιον κατασκευάσαντι, οἰκέτιδας δὲ καὶ οἰκέτας ἐν αὐτῷ συναγαγόντι, σὺ δέποτε σε διέλαθε τούτων πρῶξις ἀπόβλητος· πρόσφ μᾶλλον τὸν πάντα πεποιηκότα θεὸν οὐχ ἅπαντα ἐν εὐκολίᾳ διαδραμεῖν ἐκαστου πρῶξιν καὶ ἔννοιαν; οἱ γὰρ σου θεοὶ κότταβος τοῖς εὖ φρο- P. 604
νοῦσιν ἐγένοντο. (ιθ'.) ΚΡΙΤ. Πάνν εὖ λέγεις, καὶ με ἀντιστροφῶς τῆς Νιόβης παθεῖν· ἐκ στήλης γὰρ ἄνθρωπος ἀναπέφηνα.
10 ὥστε τοῦτον τὸν θεὸν προστιθῶ σοι, μὴ καχόν τι παθεῖν παρ' ἐμοῦ. ΤΡΙΕΦ. Εἶπερ ἐκ καρδίας μ' ὄντως φιλεῖς, μὴ ἑτερεῖόν τι ποιήσης ἐν ἐμοί,

καὶ ἕτερον κεύσσης μὲν ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴηης.
ἄλλ' ἄγε δὴ τὸ θαυμάσιον ἐκείνο ἀκουσμάτιον ἄεσον, ὅπως
15 κἀγὼ κατωχρῆσάω, καὶ ὅλως ἀλλοιωθῶ, καὶ οὐχ ὡς ἡ Νιόβη ἀπαυδῆσάω, ἄλλ' ὡς ἀηδῶν ὄρνειον γενήσομαι, καὶ τὴν θαυ- P. 605
μασίαν σου ἐκπλήξιν κατ' ἀνθηρὸν λειμῶνα ἐκτραγωδῆσω.
ΚΡΙΤ. Νῆ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ πατρὸς, οὐ τοῦτο γενήσεται.
ΤΡΙΕΦ. Λέγε, παρὰ τοῦ πνεύματος δύναμιν τοῦ λόγου λαβών.
20 ἐγὼ δὲ καθιδοῦμαι,

δέγμενος Αἰακίδην ὁπότε λήξειεν αἰείδων.
(ιθ'.) ΚΡΙΤ. Ἀπῆεν ἐπὶ τὴν λεωφόρον, ὠνησόμενός γε τὰ χρεῖ-

11. ἐμοῦ] ἐκείνους, ἴσως Longol. ἑτερεῖον] Et sic Flor. cum cett.

do vivere aeternum desideras Si enim ut pellem explicavit caelum, terramque super aquis constabiliavit et stellas formavit, tum hominem, cum nihil eius ante adesset, produxit: quid adeo mirum est, omnium etiam describi actiones? Te vero, cum forte domuncula aliqua extracta, servulos ancillasque eo conduxisti, ne vilissima eorum actio fugiat: Deus autem, qui omnia fecit, non multo magis percurrat omnia facile, omnesque omnium et actiones et cogitationes! Tui enim Dii cottabus illis, qui rectum sapiunt, olim facti sunt. (XVIII.) CRIT. Rectissime dicis, facisque, ut quemadmodum ex homine lapis Niobe, ita conversa ratione ego ex lapide homo iam factus sim. Hunc igitur Deum iureiurando adiicio, te nihil a me mali accepturum. TRIEPH. Siquidem ex animo atque vere me diligis, cave committas in me fraudem aliquam,

Atque aliud dicas, aliudque in pectore celes.

Sed age dum mirabilem illam auditiunculam mihi occine, ut et ego pallecam immatuerque penitus. Nolim tamen ut quondam Niobe enecari penitus: sed avicula, ut Philomela olim, fiam, et per viridantia prata tuam illam obस्पescendam consternationem tristi vocola referam. CRIT. Ita me filius, qui ex Patre est, amet, ut istuc non fiet. TRIEPH. Dic igitur, accepta a spiritu sermonis virtute. Ego vero hic considebo,

Cantare, expectans, donec cessarit Achilles.

(XIX.) CRIT. In publicam viam necessaria quaedam canturus prodieram: tum

- δέστατα, καὶ δὴ ὄρω πλῆθος πάμπολυ ἐς τὸ οὐς ψιθυρίζοντας, ἐπὶ δὲ τῇ ἀκοῇ ἔφνοντο τοῖς χεῖλεσιν· ἐγὼ δὲ παπτήνας ἐς ἄπαντας, καὶ τὴν χεῖρα τοῖς βλεφάροις περικάμψας, ἔσκοπιζον ὄξυδερκέστατα, εἰ ποῦ γέ τινα τῶν φίλων θεάσωμαι. ὄρω δὲ Κρά-
P. 606 τωνα τὸν πολιτικόν, παιδόμενον φίλον ὄντα καὶ συμποτικόν. 5
ΤΡΙΕΦ. Αἰσθάνομαι τοῦτον, τὸν ἐξισωτὴν γὰρ εἶρηκας· εἶτα
τί; **ΚΡΙΤ.** Καὶ δὴ πολλοὺς παραγωνισάμενος ἦκον ἐς τὰ
πρόσω, καὶ τὸ ἐωθινόν, χαῖρε, εἰπὼν, ἐχώρουν ὡς αὐτόν. (κ.) Ἀν-
θρωπίσκος δὲ τις, τοῦνομα Χαρίκενος, σεσημμένον γερόντιον,
P. 607 ῥέγγον τῇ ῥίνι, ὑπέβητε μύχιον, ἐχρέμπετο ἐπισευρμένον· ὁ δὲ 10
πτύελος κτανώτερος θανάτου· εἶτα ἤρξατο ἐπιφθέγγεσθαι κατι-
σχημένον· „οὗτος, ὡς προεῖπον, τοὺς τῶν ἐξισωτῶν καταλείπει
ἐλειπασμοῦς, καὶ τὰ χρεῖα τοῖς δανεισταῖς ἀποδώσει, καὶ τὰ τε
P. 608 ἐνοίκια πάντα, καὶ τὰ δημόσια. καὶ τὰς εἰρημύγγας δέξεται, μὴ
ἐξετάζων τῆς τέχνης,” καὶ κατεφλύθει ἐτι μικρότερα. οἱ περὶ 15
αὐτόν δὲ ἤδοντο τοῖς λόγοις, καὶ τῷ καινῷ τῶν ἀκουσμάτων
προσέκειντο. (κ.) Ἐτερος δὲ τοῦνομα Χλενέχαρμος, τριβώνιον ἔχων
πολύσαθρον, ἀννπόδετός τε, καὶ ἄσκεπος, μετέειπε, τοῖς ὁδοῦ-
σιν ἐπικροτῶν, ὡς „ἐπεδείξατό μοι τις κακοεῖμων, ἐξ ὄρων πα-
P. 609 ραγετόμενος, κεκαμμένος τὴν κόμην, ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνυγεγραμ- 20
μένον ὄνομα ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν, ὡς οὗτος τῷ χρυσῷ ἐπι-

3. ἔσκοπιζόν] Nihil hic variare edd. adpinxit Solan. hic et plus
decies deinde, quod ubique repetere supervacuum erit. 18. ἀν-
πόδετος] Hic nil variare edd. notatu dignum, quod ante ἀνπόδη-
τος plurimum scribant. Conf. Asin. c. 16. et Cyn. c. 13.

video ibi ingentem multitudinem, qui in aures alter alteri insurrabant, adeo
quidem ut labia haerent auribus. Ibi ego omnes circumspiciens, manu-
que incurva superciliis circumposita, quam possum acutissime cernens ex-
ploro, sicubi amicorum aliquem videre possim. Video autem Cratonem Po-
liticum, a pueris amicum atque compotorem. **TRIEPH.** Sentio quem dicas.
Nempe peraequatorem illum. Sed quid inde? **CRIT.** Multis igitur cubito
amotis ad anteriora perveni, et ave, matutino dicto, ad hominem accessi.
(XX.) Homuncio autem aliquis, Charicenus nomine, putridus seniculus, inter
ingentes ronchos, tussimque imis ductam pulmonibus, enixe sreat. Erat
vero sputum ipsa morte lividius. Tum exili voce ita infit: „Hic, quem-
admodum ante dicebam, Peraequatorum indulgebit omnia, debitaque red-
det creditoribus privatasque impensas aequae ac publicas solvet. Recipiet
etiam vanos futuri coniectores, non aestimans illos ex arte.” Quin ama-
riora etiam homo nugabatur. Qui autem circa erant, delectabantur sermoni-
bus, novisque audiendis rebus attendebant. (XXI.) Alius vero, Chlevocharmo
nomen erat, lacinia, quam caries consumerat, indutus, excalceatus praeter-
ata et aperto capite, dentibus simul concrepans ita interlocutus est:
„Ostendit mihi male vestitus aliquis, e montibus huc adveniens, comam de-
tonsus, insculptum in theatro hieroglyphicis literis illius nomen; hunc

κλύσει τὴν λεωφόρον." ἦν δ' ἐγὼ, „κατὰ μὲν τὰ Ἀριστάνδρου καὶ Ἀρτεμιδώρου οὐ καλῶς ἀποβήσονται ταῦτά γε τὰ ἐνύπνια ἐν ὑμῖν· ἀλλὰ σοὶ μὲν τὰ χρέα πληθυνθήσεται ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεως· οὗτος δὲ ἐπιπολὴ τοῦ ὄβολου γε στερηθήσεται, ὡς Ἐπολλοῦ χρυσίου εὐπορηκώς. καὶ ἔμοιγε δοκεῖτε ἐπὶ λευκίδα πέτρην, καὶ δῆμον ὄνειρων καταδαρθέντες, τοσαῦτα ὄνειροπολεῖν P. 610 ἐν ἀκαρεῖ τῆς νυκτὸς οὔσης." (κβ'.) Οἱ δὲ ἀνεκάγχασαν ἅπαντες, ὡς ἀποπνιγόντες ὑπὸ τοῦ γέλωτος, καὶ τῆς ἀμυθίας μου κατεγίνωσκον. ἦν δ' ἐγὼ πρὸς Κράτωνα, „μῶν κακῶς πάντα ξεερόνισα, 10 ἴν' εἶπω τι κωμικευσάμενος, καὶ οὐ κατὰ Ἀριστάνδρον τὸν Τελμισέα καὶ Ἀρτεμιδώρον τὸν Ἐφέσιον, ἐξίγνευσα τοῖς ὄνειρασιν;" ἦ δ' ὄς, „σίγα, ὦ Κριτία, εἰ ἐξεμυθεῖς, μυσταγωγῆσα σε τὰ κάλλιστα καὶ τὰ νῦν γενησόμενα. οὐ γὰρ ὄνειροι τὰδ' εἰσὶν, ἀλλ' ἄληθῆ. ἐκβήσονται δὲ εἰς μῆνα Μεσορί." ταῦτα ἀκροῶς παρὰ τοῦ Κράτω- 15 νος, καὶ τὸ ὄλισθηρὸν τῆς διανοίας αὐτῶν κατεγνωκίως, ἤρηνθρῆσα καὶ σκυθρωπύλων ἐπορευόμεν, πολλὰ τὸν Κράτωνα ἐπιμεμφό- P. 611 μενος. εἷς δὲ δρυμὴ καὶ Τιτανῶδες ἐνιδῶν, δραξάμενός μου τοῦ λάπους, ἐσπύρασε, ῥήτηρην ποιήσασθαι πειθόμενός τε καὶ παρανυττόμενος παρὰ τοῦ πεπαλαιωμένου ἐκείνου δαιμονίου. (κγ'.) Εἰς 20 λόγους δὲ ταῦτα παρεκτείναντες, πείθει με τὸν κακοδαίμονα εἰς γόητας ἀνθρώπους παραγενέσθαι, καὶ ἀποφράδι τὸ δῆ λεγόμενον ἡμέρα συγκυρῆσαι. ἔρασκε γὰρ πάντα ἐξ αὐτῶν μυσταγω-

14. Μεσορί] Ex emend. Solani, edd. et schol. Μεσορί. 18. λαί-
 πονος] λοιπός schol. ἐσπύρασε] ἐσπύραξα Bas. 1. 2.

auroviam inundatarum." Tum ego, „secundum Aristandri," inquam, „Artemidorique praeceptiones non bene haec vestra vobis somnia eveniant: sed tibi quidem augebuntur debita, pro portione qua solutionem somniasti: hic vero vel obolo, quem habet, privabitur, prout multo abundavit auro. Videmus autem mihi super alba rupe, somniorumque indormisse populo, cum tantum contractissimis hisce noctibus somniatis." (XXII.) Hi vero immanibus cachinnis, adeo ut praefocari illos prae nimio risu metus esset, imperitiam meam condemnant. Tum ad Cratonem, „malens omnia olfeceris," inquam, „ut ex comedia loquar, neque secundum Aristandrum Telmessium Ephesiumque Artemidorum, probe investigavi ista somnia?" Ille vero, „tace," inquit, „Crittia, si enim potis es ut aileas, pulcherrima te mysteria edocebo, atque iamiam eventura. Cave enim somnia illa putes; verisaima sunt, et intra Mesori mensem habitura exitum." Haec cum ex Cratone audissem, damnata ipsorum animi levitate erubui, vultuque tristitiam praeferens et multis Cratonem increpans, abii. Sed me aliquis torvum et tanquam Titanicum intrens, lacrima prehensum retraxit, a vetusto illo daemone hominis, ut audientem sibi concionem praeberet, inductus instigatusque. (XXIII.) Sermone autem longius producto persuadet tandem misero mihi, ut ad praestigiatos homines accederem, et in insanatum, quod aiunt, diem inciderem: dixerat enim, omnia

- γηθῆναι. καὶ δὴ διήλθομεν σιδηρέας τε πύλας καὶ χαλκίους
 οὐδούς. ἀναβάθρας δὲ πλείστας περικυκλωσόμενοι, ἐς χρυσόρο-
 φον οἶκον ἀνήλθομεν, ὅσον Ὅμηρος τὸν Μενελάου φησί. καὶ δὴ
 P. 612 ἅπαντα ἐσκοπίαζον, ὅσα ὁ νησιώτης ἐκείνος νεανίσκος. ὄρω δὲ
 οὐχ Ἑλένην, μὰ Δί', ἀλλ' ἄνδρας ἐπικεκυφῆτας καὶ κατω-5
 χρωμένους· οἱ δὲ ἰδόντες γήθησαν, καὶ ἕξεναντίας παρεγέ-
 ροντο· ἔφασκον γὰρ, ὡς εἴ τινα λυγρὰν ἀγγελίαν ἀγύγομεν.
 ἐφαίνοντο γὰρ οὗτοι ὡς τὰ κάκιστα εὐχόμενοι, καὶ ἔχαιρον ἐπὶ
 τοῖς λυγροῖς, ὥσπερ αἱ ποιοποιοὶ ἐπὶ θέατρα, τὰς κεφαλὰς δ'
 ἄγχι σχόντες ἐπιθύρουν. μετὰ δὲ τὰ ἤροντό με, 10
 „τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἦδ' ἐτοκῆς;
 χρηστὸς γὰρ ἂν εἴης, ἀπὸ γε τοῦ σχήματος.” ἦν δ' ἐγὼ, „ὄλγοι γε
 χρηστοί, ὥσπερ βλέπω πανταχοῦ· Κριτίας δὲ τοῦνομα, πόλις δὲ
 μοι ἔνθεν, ὅθεν καὶ ὑμῖν.” (κδ'.) Ὡς δ' ἀεροβατοῦντες ἐπυρθάνοντο,
 „πῶς τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τοῦ κόσμου;” ἦν δ' ἐγὼ, „χαίρουσι 15
 γε πάντες, καὶ ἔτι γε χαίρησονται.” οἱ δὲ ἀνένευον ταῖς ὀφρούσιν·
 „οὐχ οὕτω, δυστοκεῖ γὰρ ἡ πόλις.” ἦν δ' ἐγὼ κατὰ τὴν αὐτῶν
 γνώμην· „ὑμεῖς πεδάρσιοι ὄντες, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ ἅπαντα
 P. 613 καθορῶντες, ὄξυδερκέστατα καὶ τάδε νενοήκατε. πῶς δὲ τὰ τοῦ
 αἰθέρος; μῶν ἐκλείπει ὁ ἥλιος, ἡ δὲ σελήνη κατὰ κάθετον γενή-20
 σεται; ὁ Ἄρης εἰ τετραγωνήσει τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος διαμε-

4. ἐσκοπίαζον] Leg. ἐσκοπίαζον ut c. 19. Etsi hic *ω* est in edd.
 9. ἐπὶ θέατρα] ἐπὶ τὰ θέατρα ed. Gesn. Abest artic. ab aliis.
 16. χαίρησονται] χαρήσονται Bas. 1. 2.

mysteria ab illis se esse edoctum. Transimus igitur portasque ferreas, pavimentaue aenea, multisque per orbem superatis scalis, in aurea tecta ascendimus, qualia Menelai quondam fuisse, Homero credimus. Ibi ego oculis lustrō omnia, quae ille ex insula iuvenis; video autem non Helenam ego quidem, sed homines vultibus in terram pronis pallidisque. Illi vero, cum nos viderent, gaudere obviamque procedere: dicebant enim, numquid forte tristic nuncii ferremus? quippe qui manifesto pessima quaeque optarent, atque, ut in theatris solent furiae, luctuosis rebus gauderent. Tum vero capita invicem conferentes in aures quaedam insusurrant, ac denique me interrogant:

„Tu quis es, unde venis, quaeque urbs tibi, quique parentes?
 Videris enim, quantum quidem habitus tuus indicat, homo minime malus.”
 At ego, „pauci quidem,” inquam, „ubique gentium, quantum video, boni sunt:
 nomen mihi est Critiae: urbs eadem quae vestra.” (XXIV.) Ut vero inaniter
 elati homines interrogarunt, quid rerum in urbe atque adeo in mundo ageretur?
 egoque, „gaudent, gaudebuntque amplius,” respondi: illi, superciliorum
 gestu abnuentes, „minime vero ita est,” inquam, „clades enim perniciemque
 civitas parurit.” Tunc ego ex ipsorum sententia, „nimirum vos,” inquam,
 „cum supra humum sublatis, tanquam de specula omnia prospiciatis, etiam
 ista quam acutissime olim perspexistis. Sed in aethere quid agitur? num
 eclipsin Sol patietur, Luna ad perpendicularum ipsi subiecta? num Mars ex
 quadrante Jovem respiciet, Saturnus autem ex diametro opponetur Soli?

τρήσει τὸν ἥλιον; ἢ Ἀφροδίτη εἰ μετὰ τοῦ Ἑρμοῦ συνοδεύσει, καὶ Ἑρμαφροδίτους ἀποκήσουσιν, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἤδεσθε; εἰ φαγδαίους ἕτερος ἐπέμψουσιν; εἰ νηφετὸν πολλὸν ἐπιστρωννύσουσι τῇ γῆ, γάλαξαν δὲ καὶ ἐρυσίβην εἰ κατὰξουσι, λοιμὸν καὶ 5 λιμὸν εἰ ἐπιπέμψουσιν, εἰ τὸ κεραυνοβόλον ἀγγεῖον ἀπεγέμισθη, καὶ τὸ βροντοποῖον δοχεῖον ἀνεμεστῶθη;" (κέ.) Οἱ δὲ ὡς ἅπαντα κατωρθωκότες κατεφλύαρον τὰ αὐτῶν ἐράσματα, ὡς μεταλλαγῶσι τὰ πρῶγματα, ἀταξίαι δὲ καὶ ταρυχαὶ τὴν πόλιν καταλήφονται, τὰ στρατόπεδα ἤτιτονα τῶν ἐναντίων γενήσονται. τοῦτο ἐκταραχθεῖς, 10 καὶ ὡς περ πρίνος καόμενος οἰδηθεῖς, διάτορον ἀνεβόησα, „ὦ δαιμόνιοι ἀνδρῶν, μὴ μεγάλα λίαν λέγετε, θῆγοντές ὀδόντας κατ' ἀνδρῶν θυμολέοντων, πνειόντων δόρυ καὶ λόγχας καὶ λευκολό- P. 614 φους τριφυλείας· ἀλλὰ ταῦθ' ὑμῖν ἐπὶ κεφαλὴν καταβήσεται, ὡς τὴν πατρίδα ὑμῶν κατατρώχετε. οὐ γὰρ αἰθεροβατοῦντες 15 ταῦτα ἠκηκόητε, οὐ τὴν πολυάσχολον μαθηματικὴν κατωρθώκατε. εἰ δὲ γε μαντεῖαι καὶ γοητεῖαι ὑμᾶς παρέπεισαν, διπλοῦν τὸ τῆς ἀμαθίας. γυναικῶν γὰρ εὐρέματα ταῦτα γραιδίων. καὶ παλγνια. ἐπιπολὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα αἰ τῶν γυναικῶν ἐπίνοιαι μετέρχονται." (κς.) ΤΡΙΕΦ. Τί δὲ πρὸς ταῦτα ἔφησαν, ὦ καλὲ Κριτία, 20 οἱ κεκαρμένοι τὴν γνώμην καὶ τὴν διάνοιαν; ΚΡΙΤ. Ἄπαντα ταῦτα παρέδραμον, εἰς ἐπίνοιαν τετεχνασμένην καταπεφυγότες·

3. πολὸν] πολὴν prave Iunt. 5. λιμὸν] λιμὸν. ἀντὶ μὸν Flor. puncto post λιμὸν collocato. 14. κατατρώχετε] Sic pleraeq. κατατρίχεται Iunt. 15. ἠκηκόητε] Sic nostrae, ἠκηκόετε Gean., melius. An ἠκηκόατε?

Venusne cum Mercurio congregietur, novosque adeo edolabunt nobis Hermaphroditos, quibus vos delectamini? Numquid impetuosos imbres demittent super? an copiosa nive terram consternerent, grandinemque aut rubiginem devolvent, pestemne ac famem immittent? An fulminatrix cistula plena est, tonitruumque conceptaculum repletum?" (XXV.) Illi vero, quasi re praecclare gesta, de suis illis nugabantur deliciis, fore scilicet, ut rerum facies mutetur, atque turbae colluviesque civitatem invadant, tum exercitus ab hostibus vincantur. Hic ego vehementer commotus, atque ardentis instar illicis intumescens, contentissime exclamavi: „Nolite, miseri homines, nimis loqui magnifice, stringentes dentes in vivos corde leones spicula spirantes, crista nitentes, galeas triplicique. Verum ista in vos ipsos vestraque capita expetent, qui patriae vestrae male adeo ominamini. Neque enim aut consensu aethere ista audivistis, aut male sedulam mathematicorum artem edidicistis. Si autem vaticinia et praestigiae in hanc vos fraudem impulerunt, duplo maior vestra est stupiditas. Quandoquidem vetularum ista mulierum sunt commenta atque ludibria. Siquidem muliebra fere ingenia eiusmodi consecrari solent naenias." (XXVI.) ΤΡΙΕΦ. Quid vero ad ista, o pulcher Critia, detonsis mentibus animisque homines? CRIT. Nimirum his omnibus praetermissis, ad commentam oppido elegans confugientes dixi-

ἔλεγον γὰρ „ἠλίους δέκα ἄσιτοι διαμενοῦμεν, καὶ ἐπὶ παννύχους ἑμνωφθίας ἐπαγρυπνοῦντες ὄνειράττομεν τὰ τοιαῦτα.” **ΤΡΙΕΦ.** Σὺ δὲ τί πρὸς αὐτοὺς εἶρηκας; μέγα γὰρ ἔφησαν καὶ δεηπορημένοι.

P. 615 ΚΡΙΤ. Θάρσει, οὐκ ἄγεννές, ἀντεῖπον γὰρ τὰ κάλλιστα. „τὰ γὰρ παρὰ τῶν ἀστικῶν θρυλλούμενα,” ἔφην, „περὶ ὑμῶν, ὅποταν 5 ὄνειροπολεῖτε, τὰ τοιαῦτά που παρεισάγονται.” οἱ δὲ σεσηρὸς ὑπομειδιῶντες, „ἔξω που παρέρχονται τοῦ κλινιδίου.” ἦν δ' ἐγὼ, „εἰ ἀληθῆ εἰσι ταῦτα, ὧ ἀιθέριοι, οὐκ ἔν ποτε ἀσφαλῶς τὰ μέλλοντα ἐξιχνεύσητε· ἀλλὰ καταπεισθέντες ἐπ' αὐτῶν ληρήσετε τὰ μὴ ὄντα, μηδὲ γενησόμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως 10 ληρεῖτε, ὄνειροις πιστεύοντες, καὶ τὰ κάλλιστα βδελύττεσθε, τοῖς δὲ ποηροῖς ἤδεσθε, μηδὲν ὀνούμενοι τοῦ βδελύγματος. ὥστε εἰσέετε τὰς ἀλλοκότους ταύτας φαντασίας, καὶ τὰ ποηρὰ βουλευματα, καὶ μαντεύματα, μὴ που θεὸς ὑμᾶς ἐς κύρακας βάλει, διὰ τὸ τῆ πατρίδι ἐπαρῶσθαι, καὶ λόγους κибδῆλους ἐπιφημιλεῖν.” 15

P. 616 (κζ.) Οὗτοι δὲ ἅπαντες ἓνα θυμὸν ἔχοντες ἐμοὶ πολλὰ κατεμέμφοντο. καὶ εἰ βούλει, καὶ τὰ γε προστιθῶ σοι, ἅτινά με καὶ ὡς στήλην ἀναυδον ἔθηκαν, μέχρις ἂν ἡ χρηστὴ σου λαλιὰ λιθοῦμενον ἀνέλυσε, καὶ ἄνθρωπον ἀπεκατέστησε. **ΤΡΙΕΦ.** Σίγα, ὦ Κριτία, καὶ μὴ ὑπερεκτείνῃς τοὺς ὕθλους. ὀρῆς γὰρ ὡς ἐξῶγκωταὶ 20 μου ἡ νηδὺς, καὶ ὥσπερ κνοφορῶ· ἐδήχθη γὰρ τοῖς πυρὰ σοῦ λόγοις, ὡς ὑπὸ κνρὸς λυττῶντος· καὶ εἰ μὴ φάρμακον ληθεδαῖον

12. ὀνούμενοι] An ὀνάμενοι? Pell.

runt, „post decem dierum ieiunia, quibus pervigiles cantibus noctes ducimus, talia somniamus.” **TRIEPH.** Sed tu quid ad illa? magnum enim quiddam dixerunt, quodque multam quaestionem habeat. **CRIT.** Bono es animo: nihil ignavum dixi, sed pulcherrime equidem causam ita peregi: „etenim vera sunt, quae urbani homines saepe de vobis dicunt, somniantibus vobis talia obrepunt.” Illi vero casino rictu subridentes, „extra tamen lectulum,” inquirunt, „nobis obveniunt.” Tum ego, „sint vera,” inquam, „ista, o sublimes animae, nunquam tamen tuto quae futura sunt investigaveritis, sed vestris ipsi somniis inducti, quae neque sunt, neque futura unquam sunt, nugabimini. Ne scio vero quomodo somniis fidem habentes ista deblateretis, honestissima quae sunt aversemini, malis autem delectemini, idque cum nullo ex tam detestabili facinore bonum consequamini. Omittite igitur absurda illa emotae mentis ludibria, malaque consilia ac praedictiones, ne quando Deus, eo quod pessime Patriae precamini, fallacesque vestros sermones ad ipsum referatis auctorem, in malam rem vos proiciat.” (XXVII.) Hi vero uno omnes animo multis me obiurgare, et, si vis, iam ea adiciam, quae quasi columnam elinguem me fecere, donec salutaris illa tua allocutio iam saxea membra resolvit, hominique me restituit. **TRIEPH.** Quin tace, Critia, neque nugae extende amplius. Vides enim ut mihi venter intumuerit, et tanquam uterum gestem. Tuis quippe sermonibus ut a rabido cane morsus sum. Atque nisi sumta procurandae oblivioni medicina conquiescam, ipsa rei recordatio in me

ἐμπιῶν ἤρεμήσω, αὐτὴ ἡ μνήμη οἰκουροῦσα ἐν ἔμοι μέγα κακὸν ἐργάσεται. ὥστε ἕσον τούτους, τὴν εὐχὴν ἀπὸ πατρὸς ἀρξάμενος, καὶ τὴν πολυώνυμον ᾧδὴν ἐς τέλος ἐπιθεις. (κη΄.) Ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐχὶ Κλεόλαος οὕτως ἐστίν, ὃ τοῖς ποσὶ μακρὰ βιβὰς, σπουδῆ δὲ 5 ἤκει καὶ κατέρχεται; μῶν ἐπιφωνήσομεν αὐτῷ; ΚΡΙΤ. Καὶ μάλα. ΤΡΙΕΦ. Κλεόλαε, μὴ τι παραδράμῃς γε ποσὶ, μηδὲ παρελθῆς, ἀλλ' ἐλθέ χαιρών, εἴγε πον μῦθον φέρεις. ΚΛΕΟΛ. Χαίρει' ἄμφω, ᾧ καλὴ ξυνωρίς. ΤΡΙΕΦ. Τίς ἡ σπουδὴ; ἄσθμαινεις P. 617 γὰρ ἐπιπολύ. μῶν τι καινὸν πέπρακται;

10 ΚΛΕΟΛ. Πέπτωκεν ὄφρῶς ἡ πύλαι βοιωμένη Περωῶν·

καὶ Σοῦσα κλεινὸν ἄστν.

πέσει δ' ἔτι γε πῦσα χθῶν Ἀρρυβίας,

χειρὶ κρατοῦντος εὐσθενωτάτῳ κράτει.

(κθ΄.) ΚΡΙΤ. Τοῦτ' ἐκεῖνο, ὡς

15 αἰεὶ τὸ θεῖον οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν,

ἀλλ' αὔξει, ἄγον ἐπὶ τὰ κρείττονα.

ἡμεῖς δὲ, ᾧ Τριεφῶν, τὰ κάλλιστα εὐρηκότες ἐσμέν. ἔδυσχέρινον γὰρ ἐν τῇ ἀποβιώσει τί τοῖς τέκνοις καταλιπεῖν ἐπὶ ταῖς διαθήκαις. οἶδας γὰρ τὴν ἐμὴν πενίαν, ὡς ἐγὼ τὰ σά. τοῦτο ἀρκεῖ

20 τοῖς παισίν, αἱ ἡμέραι τοῦ αὐτοκράτορος· πλοῦτος γὰρ ἡμᾶς οὐκ ἐκλείψει, καὶ ἔθνος ἡμᾶς οὐ καταπτοήσει. ΤΡΙΕΦ. Κἀγῶ, ᾧ Κριτία, ταῦτα καταλείπω τοῖς τέκνοις, ὡς ἴδωσι Βαβυλωνᾶ

21. ἐκλείψει] Restitui ex Pell. et Bas. 1. 2. ἐκλήψει male Flor. Iunt. Ald. Francof. Hag. Salm. ἐκλείψει Amst.

permanens, metuo ne magnum mihi malum conciliet. Hos igitur omitte, precationemque a patre incipiens, multisque refertum nominibus carmen ad finem superaddena. (XXVIII.) Sed quid istuc? Non iste Cleolaus est, qui magnis, adeo citatisque gressibus huc descendit? Inclamabimusne hominem, Critia? CRIT. Omnino. TRIEPH. Cleolaë, ne praetercurras pedibus nos, praetereasne: accede, salve, si quid apportas novi. CLEOL. Vos vero salveteambo, nobile amicorum par. TRIEPH. Qusenam est ista tua festinatio, multum enim anhelas! Ecquid forte novi factum est?

CLEOL. Cecidit supercilium celebre Persicum:

Cadetque Susa mox, urbs inclyta:

Arabumque tellas tota mox cadet

Valida manu victoris atque robore.

(XXIX.) CRIT. Hoc est illud,

Nunquam bonos piosque negligit Deus,

Sed auget, ornat, in bonisque collocat.

Nos vero, Triepho, in optima incidimus tempora. Angebar enim, quid cum moriendum esset, liberis meis testamento relinquerem (nostri enim mendicitatem meam, ut ego tua). Iam vero hoc satis est liberis, vita Imperatoris: ita enim nec divitiæ nobis deerunt, neque gens ulla ad terrorem nobis incutiendum valebit. TRIEPH. Et ego, Critia, haec relinquo liberis, ut

δλλομένην, Αἴγυπτον δουλομένην, τὰ τῶν Περσῶν τέκνα δού-
 λειον ἡμῶν ἄγοντα, τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σκυθῶν παυομένης, εἴτ'
 οὖν καὶ ἀνακοπτομένης. ἡμεῖς δὲ τὸν ἐν Ἀθήναις ἄγνωστον ἐρευ-
 P. 618 ρόντες, καὶ προσκυνήσαντες, χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐκτείναντες
 τούτῳ εὐχαριστήσομεν, ὡς καταξιωθέντες τοιοῦτου κράτους ὑπὲρ
 κοιοι γενέσθαι· τοὺς δὲ λοιποὺς ληρεῖν ἐάσωμεν, ἀρκισθέντες
 ὑπὲρ αὐτῶν εἰπεῖν τὸ, Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ, κατὰ τὴν πα-
 ρομίαν.

2. εἴτ'] Sic vett. εἴθ' Salm. et Amst. εἴ τ' Flor.

videant Babylona perditam, Aegyptum sub iugum redactam, Persarum gna-
 tos servili pondere pressos, excursiones Scytharum repressas, utinam
 omnino praecisas. Nos vero ignotum qui est Athenis Deum a nobis inven-
 tum adorantes, manibus in caelum sublati eidem gratias agemus cum tam
 excellenti potestati ut subiecti essemus, digni sumus ab ipso habiti. Re-
 liquos autem nugari sinamus, satisque habeamus illud de his dicere, quod
 est in proverbio: non est curae Hippocliidi.

LUITPRANDI LEGATIO
AD
NICEPHORUM PHOCAM
IMPERATOREM CONSTANTINOPOLITANUM
PRO OTTONIBUS AUGUSTIS
ET ADELHEIDA.*

Ottones Romanorum invictissimos Imperatores Augustos, glo- P. 479
riosissimamque Adelheidem Imperatricem Augustam, Luitpran- Col. 1.
dus Sanctae Cremonensis Ecclesiae Episcopus semper valere, pro-
sperari, triumphare, anhelat, desiderat, optat. Quid causae
fuerit, quod prius literas sive nuncium meum non susceperitis,
ratio subsequens declarabit. Pridie nonas Iunii Constantinopo-
lim venimus, et ad contumeliam vestram turpiter suscepti, gra-
viter, turpiterque sumus tractati; palatio quidem satis magno,
et aperto, quod nec frigus arceret, sicut nec calorem repelleret,
inclusi sumus: armati milites appositi sunt custodes, qui meis
omnibus exitium ¹⁾, caeteris prohiberent ingressum. Domus **B**
ipsa solis nobis inclusis pervia a palatio adeo sequestrata, ut eo
nobis non equitantibus, sed ambulantibus anhelitus truncaretur.
Accessit ad calamitatem nostram, quod Graecorum vinum ob
picipis taeae gypsi commixtionem nobis impotabile fuit. Domus
ipsa erat inaquosa, nec sitim saltem aqua extinguere quivimus,
quam data pecunia emeremus. Huic magno vae, vae aliud ap-
positum est, homo Sciliorum ²⁾ custos, qui quotidianos sumptus
praerberet; cui similem ai requiras, non terra, sed infernus for-

* Luitprandi Legationem edidimus ex Muratorii Script. Rer. Ital. Tom. II.,
sed aliquanto emendatiorem, adhibita huius libelli editione principe,
quae Henrici Canisii cura Ingolstadii 1600. 4. prodiit. Numeri mar-
ginibus appositi indicant paginas editionis Muratorii. 1) Fort. esi-
tum. Muratorius. 2) Alias Sciliorum. Canisius.

san dabit: is enim quidquid calamitatis, quidquid rapinae, quidquid dispendii, quidquid luctus, quidquid miseriae excogitare Cpotuit, quasi torrens inundans, in nos effudit. Nec in centum viginti diebus una saltem praeteriit, quae non gemitus nobis praeberet, et luctus. Fridge nonas Iunii, ut superius scripaimus, Constantinopolim ante portam Caream ³⁾ venimus, et usque ad undecimam horam cum equis, non modica pluvia, expectavimus. Undecima vero hora non ratus Nicephorus nos dignos esse, tam ornatos vestra misericordia equitare, venire iussit, et usque in praefatam domum marmoream, invisam, inaquosam, patulam sumus deducti. Octavo autem, id est ⁴⁾ Sabbato primo dierum Pentecostes ante fratris eius Leonis Coroplai ⁵⁾, et Logothetae praesentiam sum deductus, ubi de Imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati. Ipse enim vos, non *Imperatorem*, id est βασιλέα sua lingua, sed ob indignationem ξήγα, id est *Regem* nostra vocabat. Cui cum dicerem, quod significatur idem esse, quamvis quod significat diversum; me, ait, non pacis, sed contentionis causa venisse, sicque iratus surgens, vestras literas, vere indignans, non per se, sed per interpretem suscepit, homo ipse ad personam satis procerus, falso Col. 2. humilis: cui si innisus homo fuerit, manum eius perforabit. Septimo autem id est ⁶⁾ ipso videlicet Sancto die Pentecostes in domo, quae dicitur Στεφάνα, id est *Coronaria* ante Nicèphorum sum deductus, hominem satis monstruosum, pygmaeum, capite pinguem, atque oculorum parvitate talpinum, barba curta, lata, spissa, et semicana foedatum, cervice digitali turpatum, prolixitate, et densitate comarum satis Iopam ⁷⁾, colore Aethiopem, cui per mediam nolis occurrere noctem: ventre extensum, natibus siccum, coxis ad mensuram ipsam brevem longissimum, cruribus parvum, calcaneis, pedibusque aequalem, villino ⁸⁾, sed nimis veterioso, vel diuturnitate ipsa foetido, et pallido ornamento indutum, Sicyoniis calceamentis calceatum, lingua procacem, ingenio vulpem, periurio, seu mendacio Ulysses. Semper mihi domini mei Imperatores Augusti, formosi quanto hinc formosiores visi estis? semper ornati, quanto hinc ornatiores? sem-

3) Fort. Auream. Can. 4) Fort. Idus. Mur. 5) Cypopalatae. Mur. 6) Idus. Mur. 7) Alias hirtum. Can. 8) Alias byssino. Can.

per potentes, quanto hinc potentiores, semper mites, quanto hinc mitiores? semper virtutibus pleni, quanto hinc pleniores? sedebant ad sinistram, non in eadem linea, sed longe deorsum duo parvuli Imperatores, eius quondam domini, nunc subiecti, cuius narrationis initium hoc fuit: Debueramus, immo volueramus te benigne, magnificeque suscipere, sed domini tui impietas non permittit, qui tam inimica invasione Romam sibi vindicavit, Berengario, et Adelberto contra ius fasque vitam abstulit, Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculis alios privavit, exilio alios relegavit, et Imperii nostri insuper civitates homicidio, aut incendio sibi subdere tentavit: et quia affectus eius pravus effectum habere non potuit, nunc te malitiae huius suggestorem atque impulsorem, simulata pace, quasi ἀσχοπον⁹⁾, id est exploratorem ad nos direxit. Cui inquam ego: Romanam civitatem Dominus meus non vi, aut tyrannice invasit, sed a tyranni, immo tyraunorum iugo liberavit. Nonne effoeminati dominabantur eius? et quod gravius, sive turpius, nonne meretrices? Dormiebat, ut puto, tunc potestas tua, immo decessorum tuorum, qui nomine solo, non autem re ipsa Imperatores Romanorum vocantur. Si potentes, si Imperatores Romanorum erant, cur Romam in meretricum potestate sinebant? Nonne Sanctissimorum Papatum alii sunt relegati, alii a te afflicti, ut neque quotidianos sumptus, nec eleemosynam habere quirent? nonne Adelbertus contumeliosas literas Romano, et Constantino decessoribus tuis Imperatoribus, misit: nonne Sanctissimorum Apostolorum Ecclesias rapinis expoliavit: quis ex vobis Imperatoribus zelo Dei ductus tam indignum facinus vindicare, et Sanctam Ecclesiam in statum proprium reformare curavit? neglexistis vos, non neglexit Dominus meus, qui a finibus terrae surgens, Romamque veniens impios abstulit, et Sanctorum Apostolorum Vicariis potestatem et honorem omnem contradidit. Postmodum vero insurgentes contra se, et Dominum Apostolicum, quasi iurisiurandi violatores sacrilegos, Dominorum suorum Apostolicorum tortores, raptores, secundum decreta Imperatorum Romanorum Iustiniani, Valentiniani, Theodosii, et caeterorum cecidit, iugulavit, suspendit, et exilio relegavit: quae si non faceret, impius, iniustus, crudelis, tyrannus

P. 480
Col. 1.

9) Fort. κατάσκοπος. Сас.

esset. Palam est, quod Berengarius, et Adelbertus sui milites effecti, Regnum Italicum sceptro aureo ex eius manu suscepunt, et praesentibus servis tuis, qui nunc usque supersunt, et hac in civitate degunt, iureiurando fidem promiserunt. Et quia, suggerente Diabolo, hanc perfide violarunt, iuste illos quasi desertores, sibi que rebelles, Regno privavit: quod ita subditis tibi et postmodum rebellibus faceres. Sed non, ait, Adelberti hoc profitetur miles. Cui inquam: si secus dixerit, meorum aliquis militum, si iubes, cras ita rem esse duello declarabit. Esto, Cinqvit, fecerit haec, ut ais, iuste. Nunc cur Imperii nostri terminos ¹⁰⁾ bello incendioque aggressus sit, expedi. Amici eramus societatemque indissolubilem, nuptiis interpositis, facere cogitabamus. Terram inquam, quam Imperii tui esse narras, gens, incola, et lingua, Italici Regni esse declarat. Tenueruntque illam potestative Longobardi; quam et Ludovicus Longobardorum, seu Francorum Imperator, de manu Saracenorum, multitudine prostrata, liberavit. Sed et Landolphus Beneventanorum, et Capuanorum Princeps septennio potestative eam sibi subingavit. Nec a servitutis eius, seu successorum suorum iugo, D usque ad praesens exiret, si non immensa data pecunia, Romanus Imperator nostri Regis Hugonis amicitiam emeret. Et haec causa fuit, quod nepoti suo, et aequivoco Regis nostri, eiusdem Hugonis spuriam coniugio copulavit. Et ut considero, Domino meo non gratiam, sed impotentiam adscribis, quod post Italiae, seu Romae acquisitionem, tot annis eam tibi dimiserit. Societatem vero amicitiae, quam te parentela voluisse facere dicis, fraudem nos dolumque tenemus: pausanas ¹¹⁾ exigis, quas nec te exigere neque nos concedere ratio ipsa compellit. Verum ut fallacia exculpatur, veritas non reticeatur, misit me Dominus meus ad te, ut, si filiam Romani Imperatoris, et Theophanae ¹²⁾ Imperatricis, Domino meo, filio suo Ottoni Imperatori Augusto in Econiugium tradere volueris, iuramento mihi affirmes, et ego pro gratiarum recompensatione haec, et haec Dominum meum tibi facturum et observaturum, iureiurando affirmabo. ¹³⁾ Sed et optimam ¹⁴⁾ amicitiae arabonam fraternitati tuae nunc Domi-

10) *Alias terram. Can.* 11) *Al. inducias. Can.* 12) *Alii vocant Theophaniam. Can.* 13) *Hic deest aliquid. Can.* 14) *Al. optimum arrabonem. Mur.*

nus meus contulit, cum Apuliam omnem potestati subditam, non meo interventu, cuius hoc suggestione malum factum esse dicis. Cuius rei tot sunt testes, quot sunt totius Apuliae habi- Col. 2
tatores. Secunda, inquit Nicephorus, hora iam transiit: *προέλευσις*, id est processio nobis est celebranda. Quod nunc instat, agamus. Contra haec, cum opportunum fuerit, respondimus. Non pigeat me *προέλευσιν* ipsam describere, et dominos meos audire. Negotiatorum multitudo copiosa, ignobiliumque personarum, ea solemnitatem, collecta, ad susceptionem, et laudem Nicephori, a palatio usque ad Sanctam Sophiam, quasi pro muris viae margines tenuit, clypeolis tenuibus satis, et spiculis vilibus dedecorata. Accessit et ad dedecoris huius augmentum, quod vulgi ipsius potior pars, ad laudem ipsius, nudis processerat pedibus. Credo sic eos putasse sanctam ipsam potius exornare *προέλευσιν*. Sed et Optimates sui, qui cum ipso per plebeiam, et discalceatam multitudinem ipsam transierunt, magnis et nimia vetustate rimatis tunicis erant induti. Satis decentius quotidiana veste induti procederent. Nullus est, cuius atavus hanc novam haberet. Nemo ibi auro, nemo gemmis ornatus erat, nisi ipse solus Nicephorus, quem Imperialia ornamenta ad maiorum personas sumpta, et composita, foediorum reddiderant. Per salutem vestram, quae mihi mea charior extat, una vestrorum pretiosa vestis procerum, centum horum, et eo amplius pretiosior est. Ductus ergo ad *προέλευσιν* ipsam in eminentiori loco, iuxta psaltas, id est cantores, sum constitutus. Cumque quasi reptans monstrum illud procederet, clamabant adlatores psaltae: Ecce venit stella matutina, surgit Eous, reverberat obtutu solis radios: pallida Saracenorum mors, Nicephorus *μέδων*, id est Princeps. Unde et cantabatur: *μέδωντι*, id est Principi Nicephoro, *πολλὰ ἔτη* ¹⁵⁾, id est plures anni sint. Gentes hunc adore, hunc colite, huic tanto colla subdite. Quanto tunc verius canerent: Carbo extincte veni *μέλις*, anus incessu, silvanus vultu, rustice, lustrivage, capripes, cornute, bimembris, setiger, indocilis, agrestis, barbata, dure, villosa, rebellis, Cappadox. Igitur falsidicis illis inflatus naemiis Sanctam

15) Codinus Curopal. lib. De off. aulae Constantinop. Ἄμα οὖν τῷ τῶν βασιλέα φανῆναι, οἱ ψάλται ἀτύχαι ψάλλουσι τὸ πολυχρόνιον: Simulatque apparet Imperator, cantores statim canunt: Ad multos annos. Cas.

Sophiam ingreditur, dominis suis Imperatoribus se a longe sequentibus, et in pacis osculo ad terram usque adorantibus. Armiger huius sagitta calamo immissa Aeram ¹⁷⁾ in Ecclesia ponit, quae prosequitur, quo nimirum tempore imperare coeperit, et sic Aeram, qui id non viderunt, intelligunt. Hac eadem die convivam me sibi esse iussit. Non ratus autem me dignum esse cuiusdam suorum praeponi Procerum, quintus decimus ab eo absque gausape sedi; meorum nemo comitum non dico solum mensae non assedit, sed neque domum, in qua conviva eram, vidit. Qua in coena temporis satis, et obscoena, ebriorum more, oleo delibuta, alioque quodam deterrimo piscium liquore aspersa, multa super potentia vestra, multa super Regnis et militibus Eme rogavit. Cui cum consequenter et vere responderem: mentiris, ait: domini tui milites equitandi ignari, pedestris pugnae sunt inscii, scutorum magnitudo, loricarum gravitudo, ensium longitudo, galearumque pondus neutra parte eos pugnare sinit, ac subridens, impedit, inquit, eos et gastrimargia, hoc est ventris ingluvies, quorum Deus venter est, quorum audacia, crapula; fortitudo, ebrietas; ieiunium, dissolutio; pavor, sobrietas. Nec est in mari domino tuo classium numerus. Navigantium fortitudo mihi soli inest, qui eum classibus aggrediar bello maritimas eius civitates demoliar, et quae fluminibus sunt vicina, redigam in favillam. Quis, cedo, mihi etiam in terra copiarum paucitate resistere poterit? filius non affuit: uxor non defuit; Saxones, Suevi, Baiocarii, Italici omnes cum eo affuerunt; et cum civitatulam unam sibi resistantem capere nescirent, immo nequirent, quomodo mihi resistant venienti? quem tot copiae prosequuntur, *Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos, Quot Coelum Stellae, quot Mare in flatibus undas.* Cui cum respondere, et Apologeticum dignum inflatione hac Bevomere vellem non permisit; sed adiecit quasi ad contumeliam: vos ¹⁷⁾ non Romani, sed Longobardi estis. Cui adhuc dicere volenti, et manu ut tacerem innuenti, commotus inquam: Romulum fratricidam, ex quo et Romani dicti sunt, porniogeni-

P. 481
Col. 1

16) Al. *Aram. Can.* 17) *Ex Niceta Choniote, Curopalata, et aliis notum est, Graecos nomen Romanorum sibi proprium fecisse. Hinc factum, ut Graecorum hostibus nomen Romanorum tam hostile fuerit; quippe cum Graeci se solos Romanos, reliquos vero Latinos vicerent. Can.*

tum, hoc est ex adulterio natum chronographia innotuit; asy-
lumque sibi fecisse, in quo alieni aeris debitores, fugitivos, ser-
vos, homicidas, ac pro reatibus suis morte dignos suscepit,
multitudinemque quamdam talium sibi adscivit, quos Romanos
appellavit: ex qua nobilitate propagati sunt ipsi, quos vos Kosmo-
cratores, id est Imperatores appellatis, quos nos, Longobardi
scilicet, Saxones, Franci, Lotharingi, Baioarii, Suevi, Burgun- C
diones tanto dedignamur, ut inimicos nostros commoti, nil aliud
contumeliarum, nisi, Romane, dicamus: hoc solo id est Roma-
norum nomine, quidquid ignobilitatis, quidquid timiditatis,
quidquid avaritiae, quidquid luxuriae, quidquid mendacii, im-
mo quidquid vitiorum est, comprehendentes. Imbelles vero nos,
et equitandi inscios quia dicis si Christianorum peccata prome-
rentur, ut in hac austeritate perdures, quales vos estis, quamve
pugnaces nos simus, bella proxima demonstrabunt. Talibus Ni-
cephorus exacerbatu dictis, manu silentium indixit, mensam-
que sine latitudine longam auferri, meque in invisam domum, seu
ut verius fatear, carcerem reverti praecepit. Ubi post biduum
cum indignatione, tum aestu, et siti, magno sum languore af- D
fectus, sed et asseclarum meorum nemo extitit, qui non eodem
ebriatus poculo, diem sibi ultimum imminere formidaret. Cur
quaeso non aegrotarent, quibus erat potus pro optimo vino sal-
sugo; pro culcitra, non foenum, non stramen, non saltem
terra, sed durum marmor, pro cervicali lapis? quibus patula
domus, non calorem, non imbrem, non frigus arcebat. Ipsa
si vellet salus his circumfusa, ut vulgo loquimur, eos salvare
non posset. Proprio ergo, atque meorum debilitatus angore,
convocato ad me custode, immo persecutore meo, non precibus
solum, sed pretio obtinui, ut epistolam meam hunc modum con- E
finentem Nicephori fratri deferret. Leoni Coroplati, et Logo-
thetae τοῦ δρόμου Luitprandus Episcopus. Si Imperator Sere-
nissimus petitionem, ob quam veni, perficere cogitat, non fati-
gant me, quas hic sustineo, passiones: literis solummodo meis
et nuncio, ut instruatur Dominus meus, me hic moram ab re
non facere. Quod si secus res sese habet, navis et hic Veneti-
corum, onerariaque proficisci festinat, hanc me aegrotum in-
gredi sinat, ut si dissolutionis meae tempus advenerit, cadaver Col. 2
meum genitale saltem solum suscipiat. Quas cum legisset, se

post quadriduum me iussit adire. Sederunt cum eo ad disceptationem vestram, secundum eorum traditionem, sapientissimi viri, Attico pollentes eloquio, Basilius Parakimomenos,¹⁸⁾ Proto a secretis, Protovestiarius, et duo magistri, quorum hoc fuit narrationis initium: quid causae sit, quare te huc fatigasti, frater, edissere. Quibus cum parentelae gratia, quae esset occasio infinitae pacis, edicerem, inquiunt: inaudita res est, ut Porphyrogeniti, Porphyrogenita, hoc est, in purpura nati filia, in purpura nata, gentibus misceatur; verum quia tam excellentem Brem petitis, si datis quod decet, accipietis quod libet; Ravennam scilicet, et Romam cum his omnibus continuatis, quae ab his sunt usque ad nos. Si vero amicitiam absque parentela desideratis, Romam liberam esse Dominus tuus permittat: Principes autem, Capuanum scilicet, et Beneventanum Sancti nostri Imperii olim servos, nunc rebelles, servituti pristinae tradat. Quibus, Dominum meum, inquam, potentiores habere Schlavos Petro Bulgarorum Rege, qui Christophori Imperatoris filiam in coniugium duxit etiam ipsi non ignoratis. Sed Christophorus, aiunt, non Porphyrogenitus fuit. Roma vero, inquam, quam vos liberam esse velle perstreptis cui servit? cui tributa persolvit? C Nonne prius meretricibus serviebat? et vobis dormientibus, immo non valentibus, Dominus meus Imperator Augustus a tam turpi servitute liberavit? Constantinus Imperator Augustus, qui hanc ex suo nomine condidit civitatem, Sanctae Apostolicae Romanae Ecclesiae, ut erat Kosmocrator, multa donaria contulit non in Italia solum, sed in omnibus pene Occidentalibus Regnis, nec non de Orientalibus atque Meridianis, Graecia scilicet, Iudea, Perside, Mesopotamia, Babylonia, Aegypto, Libya, ut ipsius testantur privilegia, quae penes nos sunt. Sane quidquid in Italia, sed in Saxonia, Baioaria, omnibus Domini mei Regnis Dest, quod ad Apostolorum Beatorum Ecclesiam respicit, Sanctissimorum Apostolorum Vicario contulit. Et si eat, ut Dominus meus ex his omnibus civitates, villas, milites, aut familiam obtineat, Deum negavi. Cur Imperator vero non itidem facit, ut ea, quae suis insunt Regnis, Apostolorum Ecclesiae reddat, et per laborem, atque munificentiam Domini mei ditem,

18. Id est *Cubicularius. Can.*

et liberam, ditiozem ipse, ac liberiozem reddat? Sed hoc, ait Basilius Parakimomenos, faciet, cum ad nutum suum Roma, et Romana Ecclesia ordinabitur. Tum, homo, inquam, quidam, multam ab alio passus iniuriam, his Deum aggressus est verbis: Domine, vindica me de adversario meo. Cui Dominus, faciam, inquit, in die cum reddam unicuique secundum opera sua. At illa, Quam tarde, inquit. Tunc omnes, praeter fratrem, cachinno commoti discrepationem dimiserunt, meque in invisam domum reduci praeceperunt, magnaue custodiri cautela usque in Sanctorum Apostolorum religiosis cunctis celebrem diem. Qua celebritate me satis aegrotum, nec non et Bulgarorum nuncios, qui pridie venerant, ad Sanctos Apostolos sibi obviare praecepit. Cumque post naeniarum garrulitatem, et Missarum celebrationem, ad mensam invitaremur, in citeriori mensae margine, quae erat sine latitudine longa, Bulgarorum nuncium, Ungarico more tonsuratum, aenea catena cinctum, et ut mens mihi suggerit, catechumenum, mihi praeponit; ad vestram plane, Domini mei Augusti, contumeliam. In vobis contemptus, in vobis spretus, in vobis abiectus. Sed gratias ago Domino Iesu Christo, cui vos servitis omni spiritu vestro, quod habitus sum pro nomine vestro dignus contumelias pati. Verum, Domini mei, meam non considerans, sed vestram iniuriam, mensam reliqui. Quumque indignans abire vellem, Leo Coroplastes, Imperatoris frater, et Proto a secretis Simeon, pone me sequuntur, haec latrantes: Cum Christophori filiam Petrus Bulgarorum Vasileus coniugem duceret, Symphona, id est consonantia scripto iuramento firmata sunt, ut omnium gentium apostolis, id est nunciis, penes nos Bulgarorum apostoli praeponantur, honorentur, diligentur. Bulgarorum ille apostolus, quamquam, ut dicis, et verum est, tonsus, illotus, et catena aenea cinctus sit: Patricius tamen est, cui Episcopum praeponere, Francorum praesertim, nefas decernimus, iudicamus. Et quoniam te id indigne ferre cognoscimus, non te nunc, ut putas, ad hospitium redire sinimus, sed in diversorio quodam cum Imperatoriis servis cibum gustare compellimus. Quibus ob incomparabilem cordis dolorem nil respondi, sed quae iusserant, feci; indignum iudicans mensam ¹⁹⁾, qua non

P. 482
Col. 1

19. indignam iudicans causam. Can.

Edico mihi, id est Luitprando Episcopo, sed Bulgarorum nuncius vestro praeponitur nuncio. Sed lenivit dolorem meum Imperator Sanctus munere magno, mittens mihi ex delicatissimis cibis suis, hoedum pinguem, ex quo ipse comederat, allio, cepe, porris laute suffarcinatum, garo delibutum; quem vestrae tunc mensae inesse optavi, ut qui delicias Sancti Imperatoris faustas esse non creditis, saltem his perspectis crederetis. Transactis ergo octo diebus, cum Bulgari iam abessent, putans me mensam magnificere suam, in eodem loco me satis aegrotum secum convivare coëgit. Affuit cum pluribus Episcopis et Patriarcha: quibus praesentibus, plures mihi quaestiones de scripturis sacris proposuit, quas cum Spiritu Sancto afflante eleganter exposui, novissime autem ut de vobis ludum haberet, quas Synodos haberemus, rogavit. Cui cum Nicaenam, Chalcedonensem, Ephesinam, Antiochenam, Carthaginensem, Ancyranam, Constantinopolitanam edicerem; Ha ha he, ait, Saxoniam dicere es oblitus: quam si rogas, cur nostri codices non habent, rudem esse, et ad nos nec dum venire posse respondeo. Cui inquam: in quo membro regnat infirmitas, illud est cauterio exurendum: haereses omnes a vobis emanarunt, penes vos viguerunt: a nobis, id est Occidentalibus hic sunt iugulatae, hic sunt occisae. Romanam, sive Papiensem Synodum, quamquam essent saepe, his non connumeramus. Romanus enim Clericus, postmodum universalis Papa Gregorius, quia a vobis appellatus est Dialogus, Eutygium Constantinopolitanum Patriarcham haeticum ab eiusmodi haeresi liberavit. Aiebat idem Eutygius, nec solum aiebat, sed etiam docebat, clamabat, scriptitabat, nos in resurrectione non veram, quam hic habemus, sed phantasticam quamdam carnem assumpturos: cuius erroris liber a Gregorio orthodoxe est combustus. Sed Evidius, Papiensis Episcopus, propter aliam quamdam haeresim,

Col. 2 huc, id est Constantinopolim, a Romano est Patriarcha directus; quam compressam, in Catholicam atque Orthodoxam reformavit. Saxonum genus, ex quo Sanctum Lavacrum et Dei accepit notitiam, nulla est haeresi maculatum, ut ibi Synodus fieret, qua errorem, cum nullus esset, corrigeret. Rudem quia dicit Saxonibus esse fidem, id ipsum et ego affirmo: semper enim apud eos Christi fides rudis est, et non vetus, ubi fidem opera sequuntur. Hic fides non rudis, sed vetus est, ubi fidem opera

non committantur, sed quasi prae vetustate, ut vestis contempta contemnitur. Sed hanc Synodum factam esse in Saxonia certo scio, in qua tractatum est et firmatum, decentius ensibus pugnare, quam calamis; et prius mortem obire, quam hostibus B terga dare: quod vel tuus exercitus experitur, in corde meo dixi, et quam sint pugnaces re ipsa experiatur. Verum hac eadem die post meridiem, adeo impotentem et transfiguratum me revertenti ad palatium sibi praecepit occurrere, ut obviantes mihi, quae prius in stuporem mentis mulieres versae, Mana, mana ²⁰⁾, clamabant, miseriam meam pugnis pectora tunsae dicerent *ταπεινὴ καὶ ταλαίπωρῆ*, cui, Nicephoro scilicet venienti, et vobis absentibus, quid tunc manibus in caelum erectis optaverim, proveniant utinam. Sed mihi velim credatis, ad risum me non parum illexit. Impatienti enim atque effraeni insidens equo, satis parvus, satis magno, puppam ipsum mens sibi depinxit mea, quam Schlavi C vestri equino colligantes pullo matrem praecedentem sequi effraenate dimitunt. His expletis ad concives et cohabitatores meos, quinque leones, in praenominatam invisam domum sum deductus; ubi post hebdomadarum spatium trium, nullius, nisi meorum sum colloquio visitatus. Quae ex re Nicephorum numquam me velle dimittere mens sibi depinxit mea, ac tristitia immodica languorem languori adeo superimposuit, ut vita excederem, nisi mihi hanc Dei Genitrix a Creatore et Filio suo precibus obtineret; quemadmodum non fantastica, sed vera est mihi visione monstratum. His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim metastasin, id est stationem, D in loco qui dicitur *εἰς πηγὰς*, id est ad fontes, eodemque me venire praecepit. Et cum tamen languidus essem, ut non solum statio, sed ipsa etiam sessio gravis mihi morae videretur, discooperto capite, quod malae valetudini meae nimis contrarium erat, ante se me stare coëgit; cui et ait: Domini tui Regis Ottonis nuncii, qui praeterito te praecesserunt anno, iuramento mihi promiserunt, etiurisiurandi literae inpraesentiarum sunt, numquam illum in aliquo nostrum scandalizare Imperium. Vis maius scandalum, quam quod se Imperatorem vocat, Imperii nostri the-

20) Id est *Mater, mater. Mur.*

Luitprandi Legatio.

mata sibi usurpat? utraque non sunt ferenda; etsi utraque importabilia, istud est non ferendum, immo nec audiendum, quod se Imperatorem nominat. Sed si confirmas eadem, quae ipsi fecerunt, fortunatum te atque locupletem Imperii nostri Maiestas cito dimittet. Id autem eo non dixit, ut vos, si mea hoc stultitia faceret, servatos sperarem ²¹⁾, sed voluit habere prae manibus quod in laudem suam et contumeliam nostram ostenderet futuris temporibus. Cui inquam: nuper Sanctissimus Dominus meus, ut est Sapientissimus et Spiritu Dei plenus, haec P. 483 praenoascens, quae asseris, ne terminos, quos constituit mihi, Col. 1 transcenderem *ἐντολήν*, id est praeceptum, conscripsit, quod et sigillo signavit suo, ne secus facerem. Scis Domine mi Auguste, qua id fiducia dixerim? *ἐντολήν* istud in medium profertur, et quidquid iusserit, iuramento a me tibi firmetur. Sed praeteriti nuncii, praeter iussione[m] Domini mei promiserunt, iuraverunt, conscripserunt, ita est, ut Plato ait: Causa penes optantem, Deus extra culpam. His expletis ventum est ad nobilissimos Principes, Capuanum et Beneventanum, quos ipse servos nominat, et ob quos intestinus ipsum agitat dolor. Servos, inquit, meos Dominus tuus in tutelam recipit suam, quos Bsi non dimiserit, et in pristinam servitutem redegerit, nostra amicitia carebit; ipsi in Imperium nostrum ut recipiantur, flagitant; sed recusat eos nostrum Imperium, ut cognoscant et experiantur, quam periculosum sit servos a Dominis declinasse, servitutem effugere. Et est decentius Domino tuo, ut mihi eos tradat amicus, quam mihi dimittat invitus. Experientur plane, vita comite, quid sit herum fallere, quid sit servitutem deserere, et, ut puto, sentiant nunc quod dico, operantibus hoc nostris, qui sunt ultra mare, militibus. Quibus respondere me non permisit, sed abire cupientem, ad mensam suam redire praecepit. Cui pater assedit, homo, ut mihi videbatur, natus centum quinquaginta annis. Cui itidem ut filio, Graeci in laudibus, immo inventis suis, Deus annos ut multiplicet conclamant. Qua in re, quam sint Graeci stulti, quamve huius gloriae amatores, quamve adultores, quam cupidi, hinc colligere possumus: optant soli non sola, sed silicernio, quod naturam ipsam non pati cer-

21) Fort. servaturos speraret. Mur.

to sciunt. gaudet et silicernium ea sibi optari, quae nec Deum facere, nec tibi ²²⁾ prodesse, sed obesse, etiam si faceret, novit. Quod quaeso Nicephorum gaudere pacis . . . . . illum, et phosphorum clamabant. Impotentem, virilem; stultum, sapientem; brevem, magnum; nigrum, album; peccatorem, sanctum dicere, mihi credite, non laus, sed contumelia est. Et qui aliena magis gaudet sibi acclamari, quam propria, avibus omnino est ^D similis, quarum intuitum nox illuminat, dies coecat. Sed redeamus ad rem. Hac in coena, quod prius non fecerat, voce latina ²³⁾ Beati Ioannis Chrysostomi homiliam in Apostolorum Actibus legere iussit. Post cuius lectionis terminum, cum ad vos redeundi licentiam quaererem, capite se ita facturum innuens, recipi me ad concives et cohabitatores meos leones, persecutori meo indixit. Quod cum fieret, non sum ab eo visus usque in tertium decimum Kalend. Augusti; sed diligenter custoditus, ne cuiuspiam fruerer sermone, qui suos mihi actus indicaret. Interea Grimizonem Adelberti nuncium se adire iussit, quem cum navali suo exercitu redire praecepit. Fuerunt chelandia viginti ^E quatuor, Russorum naves duae, Gallicae duae: si plus miserit, quas non viderim, nescio. Vestrorum, Domini mei Imperatores Augusti, militum fortitudo non eget, ut adversariorum impotentia animetur. Quod in his saepe expertum est gentibus, quarum etiam ultimi, et caeterorum comparatione, impotentes Graecam fortitudinem straverunt, tributariam fecerunt. Sicut enim vos non terrerem, si fortissimos illos et Alexandro Macedoni ^{Col. 2} similes praedicarem; sic et vos instigo, cum impotentiam eorum, quae vera est, narro. Mihi credatis velim, et credetis acio, omnem ipsum exercitum, quadringentis ²⁴⁾ vestris, si fossa murive non impediant, posse occidere ²⁵⁾, cui exercitui, ut puto, ad contumeliam vestram, hominem quamdam, sed quamdam eo dixi, quia mas esse desiit, mulier fieri nequit, praeposuit. Adelbertus octo millia loricorum se habere Nicephoro mandavit, quibus cum Argivo adminiculante exercitu vos fugare, aut sternere dicit; rogavitque aemulum vestrum ut pecunia illi mitteretur, quia illos avidius ad pugnam instigaret. Sed nunc, domini mei, acci-

22) Fort. sibi. Mur. 23) Alias voscelatus, ex quo corrigo voce clata. Can. 24) Fort. a quadringentis vestris. Mur. 25) occidi. Mur.

pite insidias Danaum, et crimine ab uno discite omnes: Nicephorus mancipio illi, cui collectitium atque conductitium commendavit exercitum, pecuniam satis magnam hac ratione dedit, ut, si Adelbertus cum septem millibus loricorum, et eo amplius, sicut mandavit, se adierit, tunc donativum eis illud distribuat. Cona frater suus cum ipso et Argolico exercitu vos impugnet, Adelbertus vero Bareis diligenter custodiat, donec positus victoria frater redeat. Quod si veniens tot hominum millia non duxerit, ut capiatur, vinciatur, vobisque eo venientibus tradatur; insuper et pecunia, quae ei debebatur, vestras in manus conferatur, edixit. O bellatorem, o fidelem! prodere cupit, cui ²⁶⁾ defensorem parat; defensorem parat, quem perdere cupit: in neutro fides, in utroque infidelitas: fecit, quo non eguit; eguit, quod non fecerat. Sed esto, fecerit, ut Graecos decuit, nos ad propositum redeamus. Quarto decimo Kalendas Augusti collectitium ipsum navalem exercitum, me ab invisâ domo spectante, dimisit. Decimo tertio autem, quo die leves Graeci raptionem Eliae Prophetæ ad caelos ludis scenicis celebrant, me se adire praecepit; cui et ait: Imperium nostrum copias in Assyrios ducere cogitat non super Christicolas, quemadmodum dominus tuus: praeterito quippe anno idipsum facere volui, sed audite, quod dominus tuus Imperii nostri terram invadere vellet, dimis-
 Dsis Assyriis, illum versus habenas retorsimus: obviavitque nobis in Macedonia Dominicus Venedicus nuncius suus, qui multo labore et sudore nos, ut reverteremur, delusit, iureiurando nobis affirmans, numquam dominum tuum esse id cogitaturum nendum facturum; revertere ergo (quod cum audissem tacitus Deo gratias dixi) et haec, atque haec tuo domino nunciato: si me compotem fecerit, ipse redito. Cui iubeat, inquam Sanctissimum Imperatorem ²⁷⁾ tuum me in Italiam cito advolare, certa ratione, quod dominus meus, quae vult Imperium tuum, compleat, et laetus ego ad te redeam. Quod qua mente dixeris, E nec ipsum, proh dolor, latuit. Nam subridens, simul capite innuit, meque contra tenus se adorantem, atque abeuntem extra, foris manere, atque ad coenam allio et cepa bene olentem, oleo et garo sordidam venire praecepit, magnisque die illa effeci

26) Alias qui. *Can.* 27) Fort. *imperium. Mur.*

precibus, ut munus meum, quod saepe aspernatus erat, dignaretur accipere. Residentibus itaque nobis ad mensam sine latitudine longam pallingi²³⁾ latitudine rectam, longitudine seminudam, ex Francis, quo nomine tam Latinos, quam Teutones comprehendit, ludum habuit: rogavitque me, ut quo in loco Episcopatus mei civitas esset, quoque nomine frueretur, edicerem. Cui Cremona, inquam, Eridano fluviorum Italiae Regi satis vicina; et quia Imperium tuum chelandia eo mittere properat, prosit mihi te vidisse, prosit agnovisse, da pacem loco, ut per te saltem possit subsistere, qui tibi non potest resistere. Sed vafer ille haec εἰρωνικῶς me dixisse cognovit, submissoque vultu se ita facturum promisit, iuravitque mihi per Sancti sui virtutem Imperii, nil me mali passurum, sed prospere suis cum chelandiis usque in Anconitanum portum cito perventurum; et mihi id tuaso digitis pectore iuravit. Verum quam impie peieraverit, animadverte. Haec acta, haec dicta sunt decimo tertio Kalendas Augusti, secunda feria, quo ex die usque in nonum stipendiorum nihil ab eo recepi, cum tanta esset Constantinopoli fames, ut viginti quinque aaeclas meos, et quatuor custodes Graecos tribus aureis una coena nequirem reficere. Quarta feria ipsius hebdomadae Nicephorus Constantinopolim egreditur, in Assyrios profecturus. Quinta feria frater suus me accersivit, quem ita convenit. Sancto Imperatore praemisso, domi hodie dispositionis eiusdem causa substiti; nunc si te Sanctum Imperatorem visendi desiderium obtinet, et si quidquam, quod nec dum prodideris habes, edissere. Cui inquam: Nec Sanctum Imperatorem videnti, nec rei novae narrandae habeo causam, unum-hoc peto, secundum Sancti Imperii promissionem, ut chelandiis in Anconitanum portum usque deducar. Quo audito (ut sunt Graeci per caput alterius semper iurare parati) per Imperatorium caput, per vitam propriam, per liberos, quos Deus ita, ut verum dixit, conservet, se id completurum iurare coepit. Cui cum quando? dicerem; mox discedente, inquit, Imperatore: Delongaris enim, sub cuius manu navium est omnis potestas, recedente Sancto Imperatore, curam tui aget. Hac spe ludificatus, laetus ab eo recessi. Post sequentem vero diem, sabbato scilicet, in Umbriam, D

P. 484
Col. 1

23) Alias *palli* vel *palmi*. *Can.*

qui est locus decem et octo milliaribus Constantinopoli distans, Nicephorus me accersiri iubet, cui et ait: Putabam te quidem virum magnum et honestum ea gratia huc venisse, ut completa omnimodo voluntate mea perpetuam inter me et dominum tuum constitueres amicitiam. Et quoniam ob cordis tui duritiam id facere nolis, unum saltem, quod facere iusta ratione possis, effcito; scilicet dominum tuum Principibus Capuano et Beneventano, servis meis, quos oppugnare dispono, nullum consilium collaturum. Sua qui non largitur, nostra saltem dimittat. Nova res est, quod eorum patres et avi nostro Imperio tributa dederunt; at id istos brevi tempore facturos Imperii nostri exercitus laborabit. Cui inquam: Principes isti apprime nobiles et domini mei sunt milites; qui si senserint exercitum tuum super eos irruere, eis copias mittet, quibuscum tuos contere, et duo illa themata, quae ultra mare habes, tibi praevalerent auferre. Tunc bufonis in modum tumefactus, et commotus, Discede, inquit. Per me, per qui me talem genere parentes, faciam, ut aliud dominus tuus, quam desertores servos defendere cogitet. Cumque abirem, iussit interpreti, me sibi convivam fieri: accitisque eorumdem Principum fratre et Byzantio Col. 2 Barisiano, magnas in vos, gentemque latinam et Teutonicam contumelias evomere iussit. Verum cum a sordida coena ipse discederem, nunciis interpositis, clam mihi mandaverunt, et iuraverunt, se quae latraverant non sponte, sed Imperatore volente et comminante dixisse. Sed et idem Nicephorus in eadem coena me interrogavit, si vos perivolia, id est brolia vel si parivoliis onagros, vel caetera animalia haberetis. Cui cum vos brolia, et in broliis animalia, onagris exceptis, habere affirmarem: ducam te, inquit, in nostrum perivolium, cuius magnitudinem, et onagros, id est silvestres asinos, te vidisse miraberis. B Ductus itaque in perivolium satis magnum, montuosum, fructuosum, minime amoenum, cum pileatus equitarem, meque Coroplastes a longe prospiceret, filio celeriter directo, mihi mandavit, fas non esse quempiam, ubi Imperator esset, pileatum, sed teristratum incidere. Cui mulieres, inquam, nostrae tiaratae et teristratae, viri equitant pileati. Nec decet vos compellere patrium me hic mutare morem: cum vestros nos adentes patrium morem tenere sinamus: manicati enim, fasciati, fibu-

lati, ²⁹⁾ criniti, talari tunica induti penes nos equitant, incedunt, mensae assident, et, quod nostris omnibus nimis turpe videtur, ipsi soli capite aperto Imperatores nostros deosculantur. Quod non amplius fieri Deus permittat, tacitus dixi. Revertere C ergo, inquit: quod cum facerem, occurrunt mihi commisti capreis, quos ipsi dicunt, onagri. Sed quaeso quales onagri? quales sunt Cremonae domestici. Color idem, forma eadem, auriti itidem, vocales similiter cum rudere incipiunt, magnitudo non dispar, velocitas una, dulces lupis aequae; quos cum viderem, coequitanti Graeco inquam: huiusmodi numquam in Saxonia vidi. Si, inquit, Dominus tuus Sancto Imperatori morigeratus fuerit, multos illi huiusmodi dabit, eritque illi non parva gloria, cum ipse possidebit, quod nemo dominorum decessorum suorum vidit. Sed mihi credite Domini mei Augusti, confrater et Coëpiscopus meus Dominus Antonius potest non inferiores D dare, ut commercia testantur, quae fiunt Cremonae: atque ipsi non onagri, sed domestici; non vacui, sed onerati procedunt. Sed cum ea superius scripta verba idem Nicephoro nunciasset, transmissis mihi duabus capreis, ut abirem licentiam dedit. In crastinum autem Syriam versus profectus. Sed cur exercitum nunc in Assyrios duxerit, quaeso advertite. Habent Graeci et Saraceni libros, quos *ὄρασεις*, sive visiones Danielis vocant; ego autem Sibyllinos: in quibus scriptum reperitur, quot annis Imperator quisque vivat: quae sint futura, eo imperitante, tempora, pax, an simulas, secundae Saracenorum res an adversae. Legitur itaque, huius Nicephori temporibus Assyrios Graecis non posse resistere, huncque septennio tantum vivere: post cuius obitum Imperatorem isto deteriorem (sed timeo quod inveniri non possit) et magis imbellem debere surgere; cuius temporibus praevalere debent adeo Assyrii, ut in Chalcedoniam usque, quae distat Constantinopoli haud longe, potestative cuncta debeant obtinere. Considerant enim utrique tempora, una eademque re Graeci animati insequuntur, Saraceni desperati non resistunt: tempus expectantes, cum et ipsi insequantur, Graeci iterum non resistunt ³⁰⁾. Sed Hippolytus quidam Siciliensis Episcopus eadem scripsit, et de Imperio vestro, et gente nostra, no-

P. 485
Col. 1

29) Alias *vipolati*. C a n.

30) Alias *interim non resistunt*. C a n.

stram nunc dico omnem, quae sub vestro Imperio est, gentem: atque utinam verum sit, quod de praesentibus scripsit iste temporibus. Caetera, ut scripsit, sunt usque huc completa, quemadmodum per ipsos, qui horum librorum scientiam habent, audiui: et ex multis eius dictis unum id proferamus in medium. Ait enim nunc completum iri scripturam, quae dicit: *Λέων καὶ σκύμνος ὁμοδιᾶζούσιν ὄναγρον* Graece ita, Latinum autem sic: Leo et Catulus simul exterminabunt onagram, cuius interpretatio secundum Graecos: leo, id est Romanorum sive Graecorum Imperator, et Catulus Francorum scilicet Rex, simul his praesentibus temporibus exterminabunt onagram, id est Saracenorum Regem Africanum. Quae interpretatio eo mihi vera non videtur, quoniam Leo et Catulus, quamvis disparis magnitudinis, unius tamen sunt naturae, et speciei, seu moris: atque, ut mihi mea scientia suggerit, si leo Graecorum Imperator, inconueniens est, ut catulus sit Francorum Rex: quamvis enim utrique hominea sint, sicut leo et catulus uterque animalia; distant tamen moribus tantum, non dico solum quantum species speciebus, sed quantum sensibilia insensibilibus. Catulus a leone nil nisi tempore distat, forma eadem, rabies una, rugitus idem. Graecorum Rex crinitus, tunicatus, manicatus, teristratus, mendax, dolosus, immisericors, vulpinus, superbus, falso humilis, parcus, cupidus, allio, cepe, et porris vescens, balnea bibens: Francorum Rex contra pulchre tonsus, a muliebri vestitu veste diversus, pileatus, verax, nil doli habens, satis ubi competit misericors, severus ubi oportet: semper vere humilis, nunquam parcus, non allio, cepis, porris vescens, ut possit animalibus eo parcere, quatenus non manducatis, sed venundatis pecuniam congreget. Audistis differentiam, nolite hanc interpretationem suscipere: aut enim futura est, aut haec vera non est: impossibile est enim, ut Nicephorus, sicut ipsi mentiuntur, sit Leo, et Otto sit Catulus, qui simul exterminent aliquem. Ante enim pererratis amborum finibus, exul, aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim, quam Nicephorus et Otto amicitia coëant et foedera iungant. Audistis Graecorum, audite nunc Luitprandi Cremonensis Episcopi interpretationem: dico autem, et non solum dico, sed affirmo, si scriptura haec praesentibus est implenda temporibus, Leo et Catulus, pater, et filius, Otto, et

Otto in nullo disparēs, tempore distantes tantum, simul hoc praesenti tempore exterminabunt onagram, id est silvestrem asinum Nicephorum: qui non incongrue silvestri asino comparatur, ob vanam et inanem gloriam, incestumque Dominae et Com-matris suae coniugium. Si onager iste nunc a leone et catulo E nostro Ottone, et Ottone, patre scilicet, et filio, Augustis Ro-manorum Imperatoribus exterminatus non fuerit, nec quod Hip-polytus scripsit verum erit: Graecorum enim illa superior abii-cienda interpretatio est. Sed, o Iesu bone, Deus aeternae, Ver-bum Patris, qui nobis indignis loqueris non voce, sed inspira-tione, nullam aliam interpretationem, quam meam in hac senten-tia velis. Iube ut leo et catulus isti hunc exterminent, et hu-milient onagram corpore, quatenus in se reversus, dominisque Col. 2 suis Basilio et Constantino Imperatoribus subditus, in die Do-mini spiritus sit salvus. Sed Astronomi hoc idem de vobis et Nicephoro praenunciant. Res, inquam, mira. Cum quodam sum locutus Astronomo, qui vestram, Domini mei Augusti, aequivo-cique vestri Augusti formam, mores, ut sunt, vere dixit; cun-ctaque mea praeterita quasi praesentia dixit. Nec praeteriit quisquam amicorum, vel inimicorum, de quibus mens mihi sug-gessit ut interrogarem, cuius habitum, formam et mores non diceret. Quidquid calamitatis mihi hoc in itinere accidit, futu-rum esse praedixit. Sit mendacium omen ³¹⁾, quod dixit; B unum, quaeſo, solummodo sit verum, quod vos esse facturos Nicephoro praedixit, fiat utinam, utinam fiat, et tum nil me mali passum esse intelligam. Scribit etiam praefatus Hippolytus, Grae-cos non debere Saracenos, sed Francos conterere: qua lectione Saraceni animati, ante triennium cum Manuele Patricio, Nice-phori nepote, iuxta Scyllam et Charybdim in mari Siculo, bel-lum parant; cuius immensas copias cum prostravissent, ipsum comprehenderunt, capiteque truncum ³²⁾ suspenderunt: cuius socium et commilitonem cum caperent, qui neutrius erat generis, occidere sunt dedignati, sed vinctum ac longa custodia mace-ratum tanti vendiderunt, quanti nec ullum huiusmodi mortales C sapi capitis emerent. Nec infirmiori animo, eadem confirmati lectione, haud multo post Magistro Exarchontae occurrunt, quem

31) Fort. omne. Cas.

32) Fort. truncatum. Mur.

dum in fugam verterent, eius copias omnibus modis contriverunt. Est et aliud, quod nunc Nicephorum compulit copias in Assyrios ducere: Argorum enim omnem regionem, instans tempus, Deo iubente; eo usque fames attrivit, ut neque tritici duo Papienses sextarii aureo comparentur, hocque ubi ubertas quasi regnat. Hanc pestem, muribus cooperantibus, ita dilatavit, ut messionis tempore, quidquid ubique terrarum annonae erat, minimo dato pretio, possessoribus eiulantibus, congregarit. Quod cum iuxta Mesopotamiam faceret, ubi frugum copia muribus absentibus creverat, arenae maris multitudini annonae multitudinem coaequavit. Igitur cum vili hoc commercio turpiter fames ubi desaeviret, octoginta millia mortalium, obtentu militiae secum congregavit, quibus per continuum mensem, quod uno emerat aureo, duobus vendidit. Hae sunt, domine mi, res, quae Nicephorum copias in Assyrios nunc ducere compulerunt. Sed quales, quaeso, copias? Vere, inquam, non homines, sed hominibus similes: quibus lingua tantum procax, sed frigida bello dextera. Non inspicit in his Nicephorus qualitatem, sed solam quantitatem: quod quam periculosum illi sit, tum sero poenitebit eum, cum imbelles plurimi, multitudine animati, a nostris perpaucis bella scientibus, immo sitientibus conterentur. Cum obsideritis Bareas, trecenti tantummodo Ungari iuxta Thessalonicam quingentos Graecos comprehenderunt, et in Ungariam duxerunt. Quae res, quia prospere successit, compulit ducentos Ungariorum haud longe Constantinopoli in Macedonia similiter facere: ex quibus, cum incaute per angustam redirent viam, quadraginta sunt capti; quos nunc Nicephorus de custodia eductos, pretiosissimisque vestibus ornatos, patronos sibi et defensores paravit, secum in Assyrios ducens. Verum qualis sit

P. 486
Col. 1
eius exercitus, hinc potestis conicere, quoniam qui caeteris praestant, Venetici sunt et Amalphantani. Nunc, his omissis, quid mihi acciderit animadvertite. Sexto Kalend. Augusti extra Constantinopolim in Umbria a Nicephoro licentiam accepi ad vos redeundi: cumque Constantinopolim venirem, Christophorus Patricius Eunuchus, qui Nicephori vicem eodem gerit, mihi mandavit, non posse me tunc recedere, quia Saraceni tunc occupaverunt mare, et Ungarii terram: expectandum mihi esse, donec ipsi discederent: sed utrumque, proh dolor, fuit mendacium.

Tunc appositi sunt custodes, qui mihi et meis a domo mea exitum prohiberent. Latinae linguae pauperes, qui me eleemosynarum gratia adierunt, comprehendentes ceciderunt, custodiae tradiderunt: Graecolonon meum, id est Graecae linguae gnarum, non permittebant egredi, saltem ut sumptus emeret, sed cocum solum Graecae linguae ignarum: qui non signorum signis, sed digitorum, seu capitis nutibus cum venditore emptor loquebatur; tantique nummis emebat quatuor, quanti Graecolonon obsonium uno. Et cum amicorum quidam aromata, panes, vinum, poma mitteret; solo cuncta fundentes, nuncios colaphis satis oneratos dimiserunt. Et nisi divina pietas parasset in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me, una mihi parata mors foret accepta. Sed qui permisit tentari, dedit tunc misericorditer pati. Huiusmodi me periculum secundo Nonarum Iunii usque ad sextum Nonas Octobris, Constantinopoli diebus scilicet centum viginti maceravit. Verum ut auferentur calamitates meae, in Assumptione Sanctae Dei Genitricis et Virginis Mariae, meo omine non bono venerunt Domini Apostolici, et universalis Papae Ioannis nuntii cum literis, quibus rogabant Nicephorum Imperatorem Graecorum, ut parentelam firmamque amicitiam faceret cum dilecto, spiritualique filio suo Ottone Romanorum Imperatore Augusto. Quae vox, quae inscriptio secundum Graecos peccatrix, et temeraria, quomodo latorem non occiderit; cur priusquam laederetur, non oppresserit, qui in aliis rebus saepe videor spermologus et multisonus, in hac, ut piscis, videor insonus. Obiurgabant Graeci mare, imprecabantur aequori, plus iusto mirantes, cur peccatum illud portare potuerit, cur fretum dehiscens navim non absorbuerit. Imperatorem, inquit, universalem Romanorum, Augustum, magnum, solum Nicephorum scripsisse Graecorum, hominem quemdam barbarum, pauperem Romanorum non piguit. O caelum, o terra, o mare! Sed quid, inquit, faciemus hominibus istis sceleratis, criminosis. Pauperes sunt, et si eos occidimus, manus nostras sanguine vili polluimus; pannosi sunt, servi sunt, rustici sunt; si eos flagellamus non ipsos, sed nos dedecoramus, qui nec Romana scutica deaurata, nec huiusmodi sunt crucibus digni. O utinam alter Episcopus, E alter Marchio esset; culeis enim suti post acerbos virgarum ictus, post barbae seu capillorum distractionem, in mare demergen-

tur. Sed servantur, inquit, et quousque Sanctissimus Imperator Romanorum Nicephorus haec resciscat mala, gravi custodia macerentur. Dum haec resciscerem, felices eos, quoniam pauperes; me infelicam, quia divitem, iudicavi. Cum domi essem, mea me voluntas pauperem excusabat; Constantinopoli vero positus, Croesi me habere divitias timor ipse dicebat.

Col. 2 per mihi pauperies gravis, tunc visa est levis, tunc accepta, tunc amplectenda. Amplectenda utique, quae suos perimi, subiectos aibi flagellari non patitur. Et quia haec paupertas Constantinopoli solum suos ita defendit, eodem sit solummodo diligenda. Igitur, Apostolicis nunciis in carcerem traditis, publicana illa epistola Nicephoro in Mesopotamiam mittitur; unde usque ad quintum Idus Septembris non est reversus qui afferret apologeticum nuncium. Qua die cum rediret, et me lateret, post biduum, decimo octavo scilicet Kalend. Octobris, precibus muneribusque effeci, ut vivificum atque salutiferum adorarem lignum: ubi tanto in tumultu populi clam custodibus quidam me adierunt, qui mentem meam lugubrem furtivis sermonibus hilarem reddiderunt. Decimo quinto autem Kal. Octobris, mortis vitaeque medius, ad palatium sum convocatus. Cumque ad Christophori Patricii Eunuchi praesentiam venirem, benigne me suscipiens, mihi cum tribus aliis assurrexit: quorum huiusmodi fuit narrationis initium: Ostendunt pallor in ore sedens, macies in corpore toto, crinitum caput, prolixa contra morem barba, immensum cordi tuo inesse dolorem, eo quod redeundi ad Dominum tuum terminus est dilatatus. Verum ne Sancto Imperatori, neve nobis succenseas, oramus. Reddimus autem tarditatis tuae causam. Papa Romanus (si tamen Papa est vocandus, qui Alberici filio Capostatae, adultero, sacrilego, communicavit, comministravit) literas nostro Sanctissimo Imperatori se dignas, illoque indignas misit, Graecorum illum, et non Romanorum Imperatorem vocans: quod tui domini consilio actum non est ἀμφοτέρων. Quod, inquam mecum, verbum audio? perii: haud dubium est, quia in praetorium recta proficiscar via. Sed Papa, audi, aiunt, omnium hominum stolidior, scinrus dicere vis, nosque id profiteramur. At ego non id aio. Audi ergo: sed Papa fatuus, impulsus, ignorat Constantinum Sanctum Imperialia sceptrā huc transvexisse, Senatū omnem, cunctamque Romanam militiam. Romae vero

vilia mancipia, piscatores scilicet, cupediarios, aucupes, no-
 thos, plebeios, servos tantummodo dimisisse. Numquam ille
 hoc nisi tui suggestione scriberet Regis: quod quam periculosum
 ambobus fuerit, nisi resipuerint, proxima tempora declarabunt.
 Sed Papa, inquam, simplicitate clarus, ad laudem hoc Imperato-
 ris, non ad contumeliam scribere putavit. Constantinum Roma-
 num Imperatorem cum Romana militia huc venisse, ac civitatem
 istam suo ex nomine condidisse certo scimus; sed quia linguam,
 mores, vestesque mutastis, putavit Sanctissimus Papa ita vobis
 displicere Romanorum nomen, sicut et vestem; quod in futuris
 vita comite ostendetur epistolis; quarum superscriptio haec erit:
 Ioannes Papa Romanus Nicephoro, Constantino, Basilio, magnis
 Romanorum Imperatoribus atque Augustis, quod quia nam di-
 xerim, quaeso, advertite. Nicephorus periurio atque adulle-
 rio Regni apicem est adeptus; et quoniam Christianorum omnium
 salus ad Romani Papae pertinet sollicitudinem, mittat Nicephoro
 Dominus Papa epistolam sepulcris omnino similem, quae foris
 sunt dealbata, intus plena sunt ossibus mortuorum: impropere
 illi intrinsecus, qualiter periurio et adulterio acceperit super
 Dominos suos monarchiam, invitet eum ad Synodum, et, si non
 venerit, anathemate feriat. Si superscriptio huiusmodi non fue-
 rit, nec ad ipsum usque feretur. Nunc ad propositum redea-
 mus. Superscriptam ex superscriptione promissionem a me me-
 morati Principes cum audissent, nil inesse doli putantes, Grates
 tibi persolvimus, aiunt, o Episcopo: decet enim sapientiam tuam
 tantis mediatricem intercedere rebus, solus es ex Francis, quem
 nunc diligamus; sed cum depravata, te hortante, correxerint,
 et ipsi diligentur: tuque iterum ad nos cum veneris, non indo-
 natus abibis. Corona aurea sceproque cum huc ultra rediero,
 me Nicephorus donabit, tacitus dixi. Sed hic, inquiunt: vult
 Dominus tuus Sanctissimus cum Imperatore firmare amicitiam foe-
 dere nuptiarum? Cum huc venire, voluit, inquam; sed quia
 me diu hic morante literas non recepit *σφάλμα*, id est vitium a B
 vobis, meque captum putat et vincitum, aestuatque animus eius
 totus, ut Leenae, catulis raptis, donec vindictam iusta faciat
 acerbitate, et nuptias abhorreat, atque iram in vos evomat. Si
 ceperit, inquiunt, non dicimus Italiam, sed nec ipsa capiet eum,
 in qua ortus est, pauper, et gunnata, id est pellicea Saxonia,

pecunia, qua pollemus, omnes nationes super ipsum invitabimus, et quasi Ceramicum ³³⁾, id est vas fictile, quod confractum reformari nequit, confringemus. Et quoniam te in decorem suum quaedam pallia emisse putamus, ut in medium proferantur, edicimus, quae sunt vobis digna, plumbea notentur bulla, vobisque sinantur, quae vero *καλυόμενα*, id est nationibus omnibus, prae nobis Romanis, prohibita, pretio reddito, auferantur. Quod cum fieret, quinque mihi pretiosissimas purpuras abstulerunt: indignos vos, omnesque Italos, Saxones, Francos, Bagoarios ³⁴⁾, Suevos, immo cunctas nationes huiusmodi veste ornatos incedere iudicantes. Quod quam indecorum, quamque contumeliosum sit, molles, effoeminatos, manicatos, tiaratos, teristratos, mendaces, neutros ³⁵⁾, desides, purpuratos incedere; heroes vero, viros scilicet fortes, scientes bellum, fidei, charitatisque plenos, Deo subditos, virtutibus plenos non: quid est, si non haec contumelia est? Sed ubi est, inquam, DImperatorius sermo? ubi Imperialis promissio? cum enim illi valedicerem, rogavi, ut in Ecclesiae honorem quantivis pretii me permitteret pallia emere. Qui ait, qualia vis et quanta? *ποιότητα καὶ ποσότητα*, id est qualitatem et quantitatem ponens differentiam plane non posuit, ut diceret, his, et illis exceptis. Testis est Leo Coroplastes frater eius; testis est et interpres Evodisius, Ioannes, Romanus; testis sum ipse, qui, quod Imperator diceret, etiam si interpres abesset, intellexi; sed *καλυόμενα*, id est prohibita sunt haec, inquit. Et cum, quae asseris, Imperator diceret, de talibus saltem, ut somniores, non potuit cogitare: ut enim divitiis, sapientia; ita et caeteris nationibus Epraestare veste debemus: ut quibus est singularis in virtutibus gratia, sit singularis et in pulcritudine vestis. Haud quaquam singularis, inquam, haec vestis fieri potest, cum penes nos obolariae mulieres et mandrogeruntes his utantur. Unde, inquit, vobis? A Veneticis, et Amalphitanis institoribus, inquam, qui nostris ex victualibus, haec ferendo nobis, vitam nutriunt suam. Sed non amplius hoc facient, aiunt. Scrutabuntur plane, et si quid huiusmodi inventum fuerit, verberibus caesus, crine tonsus poenas dabit. Temporibus, inquam, beatae memoriae Constan-

33) κεραμοῦ. Can. intelligit. Can.

34) Alias *Baioarios*. Mur.

35) Eunuchos

Col. 2
 tini Imperatoris huc veneram, non Episcopus, sed Diaconus; nec ab Imperatore, aut Rege, sed a Berengario Marchione missus, et multo plura ac pretiosiora pallia emi: quae neque scrutata, nec a Graecis visa, nec plumbo sunt signata. Nunc, Deo miserante, Episcopus, et a Magnificis Imperatoribus Ottone, et Ottone, patre, et filio missus, tanto inhonestior, ut Veneticorum more pallia mea notentur, et quae quantivis pretii videntur, auferantur, cum in Ecclesiae mihi commissae usus ferantur. Non taedet vos contumeliarum mearum, immo dominorum meorum, in quibus contemnor? quod sum custodiae traditus, quod fame sitiue cruciatus, quod non ad ipsos redirem hucusque retentus, nisi etiam ad cumulum dedecoris eorum propriis expolier rebus? auferite saltem, (quae sunt empta, dimittite) quae sunt dono ab amicis donata. Constantinus, inquit, Imperator, homo lenis, in palatio manens perpetuo, huiusmodi rebus amicas sibi nationes effecerat: Nicephorus vero Basileus, homo *ταχύχειρ*, id est militiae deditus, palatium, ceu pestem abhorret; et vocatur a nobis prope simultatis amator, atque argumentosus, qui non pretio sibi gentes amicas, sed terrore et gladio sibi subditas facit. Atque ut cognoscas, quanti dominos tuos Reges habeamus, quae data sunt coloris huiusmodi, et quae empta, via eadem ad nos revertentur. His dictis, atque completis *κρυσσοβούλιον*, id est C epistolam auro scriptam et signatam mihi dederunt, vobis deferendam, sed non vobis dignam, ut mens credit mea. Tulerunt autem et alias literas argento signatas, atque dixerunt: Papam vestrum Imperiales recipere literas indignum esse diiudicamus. Mittit autem illi Coroplates, Imperatoris frater, non per suos pauperes nuncios, sed per te epistolam se satis dignam, ut, nisi resipuerit, funditus se periisse cognoverit. Hanc cum accepissem, vale mihi dicentes, dimiserunt, oscula praebentes satis iucunda, satis amabilia. Sed dum recederem, legationem mihi non me, sed illis satis dirigunt dignam, scilicet quod mihi soli, meisque D equos darent. Sarcinis nullum: sicque nimis, ut res poscebat turbatus, *διασώσθη*, id est ductori meo, quinquaginta aureorum res pretio dedi. Et cum non haberem, quod pro malefactis Nicephoro tunc redderem, hos in pariete invisae domus meae et in mensa lignea versiculos scripsi:

*Argolicum non tuta fides: procul esto Latine.
 Credere, nec mentem verbis adhibere memento.
 Vincere dum possit, quam sancte peierat Argos!
 Marmore quae vario magnis patet alta fenestris
 Haec inaquosa domus, concluso pervia soli,
 Frigora suscipiens, aestum nec saeva repellens.
 Praesul ab Ausonia Luitprandus in urbe Cremona
 Constantinopolim pacis profectus amore
 Quattuor aestivis concludor mensibus istis:
 E Induperator enim Bareas ³⁶⁾ conscenderat Otto,
 Caede simul, flammisque sibi loca subdere tentans,
 Sed precibus remeat Romanas victor ad urbes
 Inde meis. Nurum promisit Graecia mendax,
 Quae nec nata foret, nec me venisse doleret,
 Nec rabiem Nicephore tuam perpendere quirem,
 Privignam prohibes, qui nato iungere herili.
 Imminet ecce dies furiis cum pulsus acerbis,
 Ni Deus avertat, toto Mars saeviet orbe,
 Crimine, pauxque tuo cunctis optanda silebit.*

P. 488 His conscriptis versibus sexto Nonas Octobris hora decima ex
 Col. 1 illa quondam opulentissima et florentissima, nunc famelica, per-
 iura, mendace, dolosa, rapace, cupida, avara, cenodoxa civi-
 tate cum diasoste meo lintre egressus, diebus quadraginta et no-
 vem, asinando, ambulando, equitando, ieiunando, sitiendo, su-
 spirando, flendo, gemendo Naupactum veni, quae est Nicopo-
 leos civitas: in qua diasostes meus me deserens duabus parvis
 impositum navibus duobus me mandatoribus, qui Hydrantem me
 per mare conducerent, commendavit. Verum cum entolin, id
 est praeceptum ius captionis a Graecorum Principibus non ha-
 berent, ubiubi spernebantur: nec iam nos ab ipsis, sed ipsi a
 nobis alebantur. Quam saepe illud Terentianum mecum stoma-
 chabar: Tutore opus est, quos defensores paras. Igitur Nonis
 Kalend. Decemb. Naupactum egressus, biduo ad Offidarim ³⁷⁾
 fluvium usque perveni, ut ³⁸⁾ meis comitibus non in naviculis,
 quae eos capere non poterant, residentibus, sed secus litus per-
 gentibus. Positi itaque in Offidaro flumine, Patras alio maris in
 litore decem et octo miliaribus distare prospeximus: quem Apo-
 stolicae passionis locum, quia Constantinopolim ascendendo visita-
 vimus, adoravimus: nunc eum visitare et adorare (confiteor

36) Fort. *Barim*, sive *Barium*. *Mur.* 37) *Alias Ophidarim. Can.*
 38) *Locus imperfectus. Mur.*

peccatum meum) distulimus. Fecit hoc, Domini mei Augusti, revertendi ad vos, et videndi ineffabile desiderium; et ni hoc solum esset, perpetuo, ut puto, perierim. Pugnavit contra me^O insensatum Auster mare flatibus ab imis turbans sedibus. Quumque hoc continuis diebus ac noctibus faceret, pridie Kalend. Decembris, ipso scilicet passionis die, intellexi meo mihi hoc accidisse delicto. Sola vexatio intellectum dedit auditui. Fames quippe nos vehementer oppresserat. Terrae incolae ut nostra nobis auferrent, interficere nos cogitabant; mare ne effugeremus, fluctibus aestuabat. Tum conversus ad Ecclesiam, quam videbam, flens et eiulans inquam: Sancte Andrea Apostole, compiscatoris, confratris, et coapostoli tui Simonis Petri sum servus. Passionis tuae locum non abhorruì, nec superbia declinavi: urit me domum redeundi Augustalis visio, Augustalis^D amor. Si te ad indignationem commovit peccatum meum, eliciat ad misericordiam meorum meritum Augustorum. Non habes, fratri quod conferas; confer diligentibus fratrem Augustis, inhaerendo ei, qui omnia novit. Nosti tu quanto labore et sudore, quantisque vigiliis et impensis Romanam fratris tui Petri Apostoli Ecclesiam ex impiorum manibus ereptam ditaverint, honoraverint, exaltaverint, et in statum proprium reformaverint. Si mea me praecipitant opera, ipsorum saltem liberent merita: quosque vult praedictus, fide et sanguine frater tuus Apostolorum Princeps Apostolus Petrus, in aliis rebus gaudere et prosperari, in hac, id est, in me, quem ipsi direxerant, minime contristari. Non est, Domini mei Augusti Imperatores, verum^E dico, non est adulatio haec, nec consueo nunc pulvillos sub cubito manus; res, inquam, vera est: post biduum vestris meritis tanta est fretum tranquillitate sedatum, ut, cum nautae a nobis aufugerent, ipsi Leucaten usque navigaremus, milliaribus scilicet centum et quadraginta nihil discriminis aut tristitiae patientes, nisi parum in faucibus fluminis Acheloi; ubi discurrentes velociter fluctus eius maris unda reverberat. Quid ergo, praepotentes Augusti, retribuētis Domino pro omnibus, quae Col. 2 retribuīt in me vobis? dicam quid. Hoc Deus vult, hoc petit; et quamvis sine vobis hoc facere possit, vult tamen huius rei esse hypurgos, id est ministros: ipse enim quod ei offeratur dat; custodit quod exigat, ut possit coronare quod praestat. Adver-

tite igitur quaeso. Nicephorus cum omnibus Ecclesiis homo sit impius, livore, quo in vos abundat, Constantinopolitano Patriarchae praecepit, ut Hydruntinam Ecclesiam in Archiepiscopatus honorem dilatet, nec permittat in omni Apulia seu Calabria Latine amplius, sed Graece divina Mysteria celebrari. Mercatores dicit fuisse praeteritos Papas, et Spiritum Sanctum vendidisse, quo vivificantur et reguntur omnia, qui replet Orbem terrarum, qui scientiam habet vocis, qui est cum Deo Patre et Filio eius Iesu Christo coaeternus, et consubstantialiter, sine initio, sine fine, permanens verus, qui pretio non aestimatur, sed a mundis corde tanti emitur, quanti habetur. Scripsit itaque Polyeuctus Constantinopolitanus Patriarcha privilegium Hydruntino Episcopo, quatenus sua auctoritate habeat licentiam Episcopos consecrandi in Acirentila, Turcico, Gravina, Maceria, Tricario, qui ad consecrationem Domini Apostolici pertinere videntur. Sed quid hoc memorem, cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia nostrae Sanctae Catholicae atque Apostolicae Ecclesiae Romanae merito cedit subiecta? Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum pallio non uti, nisi Sancti Patria nostri permissu. Verum cum impiissimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleverat, Romanam civitatem sibi usurparet, dominumque Apostolicum quasi servum proprium in conclavi teneret; Romanus Imperator filium suum Theophylactum eunuchum Patriarcham constituit: cumque eum Alberici cupiditas non lateret, missis ei muneribus satis magnis, effecit, ut ex Papae nomine Theophylacto Patriarchae literae mitterentur: qua ⁸⁹⁾ auctoritate cum ipse, tum successores eius absque Papatum permissu palliis uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarchae, sed etiam Episcopi totius Graeciae palliis utantur. Quod quam absurdum sit, censore opus non est. Est ergo meum consilium, sanctam fieri Synodum, et ad eandem vocari Polyeuctum, quod si venire, et *σφάλματα* sua, id est vitia superius scripta, canonicè emendare noluerit; quod sanctissimi Canones decreverint, fiat. Vos interim, praepotentes Augusti, ut coepistis, laborate: efficite, ut, si nolit vobis Nicephorus, quem canonicè arguere disponi-

89) Fort. *quarum. Mur.*

mus, obedire, audiat vos, quorum copiis non audeat cadaverosus occurrere. Hoc, inquam, est, quod nos Apostolici Domini et commilitones nostri facere volunt. Non est a Graecis Romanus vilis tenendus locus, quia recessit inde Imperator Constantinus; verum eo magis colendus, venerandus, adorandus, quia venerunt illuc Apostoli doctores Sancti, Petrus et Paulus. Ac de his satis me scripsisse sufficiat, donec Deo largiente, Sanctissimorumque Apostolorum orationibus, ex Graecorum ereptus manibus, vos adeam. Et tunc non taebeat dicere, quod hic nunc piguit scribere; nunc ad propositum redeamus. Octavo Idus Decembris Leucatem venimus, ubi ab Episcopo ipsius loci Eunucho, sicut et ubique ab aliis, inhumanissime suscepti et tractati sumus. In omni Graecia, veritatem dico, non mentior, non reperi hospitales Episcopos. Divites sunt, pauperes sunt: divites aureis, quibus plena luditur arca: pauperes ministris, seu utensilibus. Sibi mensulae assident nudae, paximacium⁴⁰⁾ sibi apponentes, balneaque tunc vitro permodico non bibentes sed sorbillantes. Ipsi vendunt, ipsi emunt; ostia ipsi claudunt, ipsi aperiunt; ipsi dapiferi, ipsi agatones, ipsi capones; sed, ha, capones volui scribere; verum res ipsa, quae vera est, veritatem etiam nolentem compulit scribere: dicimus enim, quia capones sunt, id est eunuchi, quod canonicum non est: sunt et B capones, id est tabernarii, quod contra Canones est: quorum

P. 489
Col. 1

*Incipit et claudit coenam lactuca tenacem,
Claudere quae coenas lactuca solebat avorum.*

Felices eos, si paupertatem Christi haec imitaretur, pauperes iudicaret. Facit hoc asper nummus, et auri sacra fames. Verum parcat illis Deus. Hoc eo illos puto facere, quoniam eorum Ecclesiae sunt tributariae. Leucarensis mihi iuravit Episcopus, quotannis Ecclesiam suam debere Nicephoro aureos centum persolvere, similiter et caeteras plus minusve, secundum vires suas. Quod quam iniquum sit, Sanctissimi Patris nostri Ioseph acta demonstrant; quia cum Aegyptum totam famis tempore tributariam Pharaonis faceret, Sacerdotum terram a tributo liberam esse permisit. Igitur decimo nono Kal. Decembris Leucatem exeuntes, ipsique, quoniam, ut superius scripsimus, nautae effuge-

40) Id est panem nauticum. Mur.

rant; navigantes decimo quinto ad Coriphus pervenimus, ubi ante navis egressionem occurrit nobis strategos quidam Michaël nomine, Chersionitis a loco scilicet Chersona: homo ipse canus capite, facie hilaris, sermone bonus, risu semper iucundus, sed, ut post patuit, mente diabolus: quod et Deus apertis mihi monstravit indicibus, si mea tunc mens hoc potuisset conicere; mox enim, ut pacem, quam corde non ferebat, mihi osculo dedit, tota Coriphus magna scilicet insula tremuit: nec solum semel, **D**sed ter eadem die pertremuit. Postque triduum autem, **Col. 2** mo quinto scilicet Kalend. Decembris, dum in mensa positus panem comederem, qui ampliabat super me calcaneum suum, vercundatus sol facinus tam indignum lucis suae radios abscondit, et eclipsin ⁴¹⁾ passus Michaëlem illum terruit sed non immutavit. Dicam ergo, quid illi causa amicitiae fecerim, quidnam ab eo pro recompensatione perceperim. Dum Constantinopolim ascenderem, illud vestrum pretiosissimum scutum miro opere deauratum et fabricatum, quod mihi Domini mei Augusti dedistis, caeteris cum muneribus, ut amicis meis Graecis darem, filio ipsius contuli. Nunc Constantinopolim rediens patrem pallio donavi pretiosissimo; pro quibus omnibus gratias distribuit Beiusmodi. Scripsit Nicephorus, ut quacumque hora se adirem, absque mora chelandio impositum Leoni Kitonitae dirigeret; quod ipse non fecit: verum diebus viginti me retentum non suis, sed propriis me stipendiis aluit, donec a praefato Leone Kitonita nuncius venit, qui illum cur me moraretur, obiurgavit. Verum cum obiurgationes meas, lamenta, et suspiria mea ferre non posset, recessit, meque homini tam iniquo et pessimo commendavit, ut sumptus saltem me emere non permitteret, donec a me cortinam, librae argenti pretio dignam, acciperet: et quum post viginti dies inde discederem, nuncius ipse, cui cortinam dederam, nauclero iussit, ut post acroteria, id est promontorium quoddam, me positum fame perire permitteret. Hoc autem eo fecit, quoniam ne purpuras haberem absconditas, mea pallia regyavit: ex quibus dum unum vellet accipere, non accepit. O Michaëles, Michaëles, ubi vos tot simul talesque reperi! custos meus ille Constantinopolitanus Michaëli suo rivali me

41) Fuisse hoc anno solis eclipsin 22. Decembris Curopalates testatur. *Mur.*

commendavit, malus pessimo, pessimus iniquo. Michaël vocatus est et diasotes meus, homo quidem simplex; cuius sancta simplicitas tantum mihi pene nocuit, quantum et istorum perversitas. Sed ab his parvulis Michaëlibus impegi in te Michaëlem magnum, semieremitam, semimonachum. Dico, et verum dico; non proderit tibi balneum, quo te assidue potas in amore Beati Ioannis Praecursoris. Qui enim fecte Deum quaerunt, numquam invenire merentur. . . . . 42)

42) Caetera desunt in MS. Cas.

EXCERPTA EX HISTORIIS ARABUM

DE EXPEDITIONIBUS SYRIACIS

NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS TZIMISCIS.

Christianus Lassenius Phil. Dr. lectoribus S. P. D.

Rogavit me Vir illustris, *Niebuhrus*, ut ad novam, quae mox prodibit, Leonis Diaconi editionem adornandam ex Arabicis libris, quorum consulendorum in hac urbe mihi facultas data esset, excernerem quae ad res ab imperatoribus Nicephoro Phoca et Ioanne Tzimisce in oriente gestas illustrandas facerent. Quam occasionem ad istorum temporum historiam perspicendam aliquid ex orientalibus fontibus conferendi propter summi viri apud me auctoritatem et insignem erga me benevolentiam libentissime arripui. Diligenter igitur qui mihi praesto essent historiae orientalis scriptores perlegi, ex quibus quae excerpsti, hoc ordine disposui.

Primo loco exhibui excerpta ex Abulpharagii sive Barhebraei Chronico Syriaco, quod quadraginta abhinc annis publici iuris fecerunt V. V. D. D. *P. I. Bruns*, professor Helmstadiensis, et *G. G. Kirsch*, rector Hofensis. Auctor Chronici medicus fuit Melitenensis, religione Christianus; historiam universalem a creatione mundi usque ad finem saeculi decimi tertii summatim et breviter exposuit libro, qui minime est contemnendus, dum copiosiores et accuratiores Orientalis historiae commentarii, Arabica maximam partem conscripti lingua, scriniis sepulti et curiosorum oculis detracti iacent. In libro, de quo h. l. dicitur, componendo lingua usus est Abulpharagius (in ceteris fere Arabice loquitur) Syriaca, cuius quum prorsus sim ignarus, de in-

terpretatione nullum penes me est iudicium, quanquam compareret, adeo verborum tenaces fuisse interpretes, ut sermone parum Latino usi sint; attamen difficile sane est, ingenio linguarum Orientalium accommodare Latinam et saepenumero vereor, ne idem quod mox in aliis castigabam, alii in me castigaturi sint.

Abulpharagium excipiunt excerpta ex annalibus Abulfedae, a *Reiskio* Latine redditis et post mortem viri doctissimi et linguae Arabicae apprime periti Arabice et Latine editis ab *I. G. C. Adler*, professore Hafniensi. Notus est auctor neque instituta de eo disputatione tempus obsidebo lectoris. Ex notis Reiskianis eas tantum retinui, quae rebus dilucidandis inservirent, ceteris, quae huc non facerent, omissis.

Ex Elmacini historia Saracenicæ quae excerptæram, omnino omisi, quum comparatione facta vidissem, nil fere ab eo memoriae proditum fuisse, quod non copiosius et melius iam traditum sit ab Abulpharagio et Abulfeda.

Ultimo denique loco Latine interpretatus sum partem libelli, ante hos octo annos editi a *V. clariss. G. W. Freitagio*, lingg. Orientt. in hac Academia prof. publ. ordin., quem linguae Arabicae praeceptorem ipse veneror, hoc sub titulo: *Regierung des Saahd-Addaula zu Aleppo. Aus einer Arabischen Handschrift herausgegeben von G. W. Freitag.* Textus Arabicus, qui heic primum typis exscriptus est, excerptus est e codice Arabico Parisiensi, cuius partem iam antea publici iuris fecerat idem vir doctus, hoc indice: *Selecta ex historia Halebi; ed. G. W. Freitag. Lutetiae Parisiorum. 1819.* Praemissa est copiosa et bonae frugis plena editoris praefatio, in qua de auctoris vita et fide libro eius habenda accurate disputatum est; brevibus igitur h. l. rem expedire possum. Natus est auctor anno Arabum 588 Halebi; nomen ei fuit Ohmaro ben-Ahmed, designatur autem plerumque cognomine Cemaleddini (l. l. p. XXXVI). Vir fuit raræ doctrinae, eximiae prudentiae, ad res agendas natus atque aptus, summisque honoribus a principibus suis ornatus; diem obiit supremum anno 660 Mizri, oppido Aegyptiaco. Historiam Halebi inde a primis urbis initiis diligenter et accurate, puro et simplici dicendi genere usus, memoriae mandavit, veritatis prae ceteris studiosus; qua de re iudicent lectores ipsi, si excerpta

ex annalibus eius Halebensibus cum scriptoribus rerum Byzantarum comparare velint.

Excerpta ex quovis auctore separatim exhibui, hoc potissimum consilio, ut facilius intelligeret lector, quas de quaque re gesta quisque tradat. A notis supervacuis addendis manus abstinui; minime enim ratus sum, hunc mihi datum esse locum, ut cognitionem litterarum Orientalium qualemcunque probarem, neque ullam cum scriptoribus historiae Byzantinae comparationem institui, quippe quod fines provinciae mihi demandatae excederet.

Restat, ut tribus verbis dicam de Seifeddaula, domino Halebi, patre Saahd-addaulae, cuius saepius in hisce excerptis mentio facta est. Oriundus is fuit ex nobili familia Hamdanidarum, cui nomen inditum est ab auctore, Hamdano, avo Seifeddaulae. Post varia fata annis denique 333 et 334, qui incidunt in annos p. Chr. n. 944 et 945, Halebi eiusque ditione potitus est Seifeddaula, ibique regnum suum stabilivit. (Cf. Abulf. Tom. II, p. 435. Select. ex hist. Hal. p. 37 seqq. cf. edit. not. ad h. l.) Saepius regiones Graecorum lacesavit susceptis expeditionibus, quas longius persequi ab hoc loco alienum foret. (Abulf. l. l. p. 457; 461; 467. Elmac. p. 275; p. 477 seqq. p. 286 seqq. Abulphar. p. 195 seq.) Mortuus est anno 356. (Abulf. p. 493. Sel. ex hist. Hal. p. 138. Elmac. p. 280.)

Mentionem Seifeddaulae iniecit Leo (libr. II, cap. 1 — 5.) sub nomine Chambdani, i. e. Hamdani, quod non ipsi, sed avo nomen fuit. Ad expeditionem, de qua l. l. dicit Leo, referendum est excerptum ex Abulpharagio, quod statim ab initio exhibui; eandem expeditionem memorant Abulfeda et Cemaleddinus, quorum verba h. l. legere haud gravabitur lector.

Cemaleddinus p. 134: „Anno 348 vel 349 Seifeddaula regiones Graecorum invasit. Quum, multis incolarum occisis, multisque captis, praeda potitus, per angustias Magharas-Alcohol redire animo haberet et versus eas iter flecteret, Leoni filio Phocae domestico, qui ad illas ipsum praecesserat, occurrit. Praelio ibi commisso Seifeddaula vincitur. Hostes Muhammedanis praedam captam eripiunt, thesauro impedimentisque Seifeddaulae potiuntur. Multi in hoc praelio vitam amittunt, et Abu-Ferasus Alharetus ben-Sahid ben-Hamdan captivus factus, ab hostibus Car-

shanam ducitur. Inde Constantinopolin missum anno 354 patriciis, quos captivos fecerat, datis, Seifeddaula eum cum aliis redimit.”

Abulfeda Tom. II, p. 469: „Eodem anno (i. e. anno fugae 349, qui 2 Martii A. C. 960 coepit) impetebat Seifeddaula Hamdanides Romanam ditionem nova incursione, ingente cum exercitu; subiebat urbes et arces, urebat, vastabat, trucidabat homines, pecora et homines abiebat, Charsianum *) usque procedebat. Sed redituro domum intercipiebant Graeci viam per pylas, eaque ratione non tantum sua recuperabant omnia, etiam hostis potiebantur impedimentis, et quam passi fuerant, iacturam tanta compensabant in Seifeddaulae copias edita strage, ut ipse vix cum treceptis salvus evaderet. Id futurum praeviderant rerum bellicarum istorumque locorum usu periti, suaserantque propterea Hamdanidae, nollet via, qua isset, eadem redire. Ille vero spreverat consilium, vir solus sibi sapiens, monitoribus asper, qui omnia per se, nemine consulto, gerere volebat, ne, si quid rei prospere succederet, id consiliariorum sapientiae, non suae, imputaretur.”

Dabam Bonnae ad Rhenum die 23 Iunii.

I. EX GREGORII ABULPHARAGII CHRONICO SYRIACO.

(Cf. ed. Brunii et Kirschii p. 197 sqq.)

Eo anno (Arabum 348) qui Graecorum est 1272, mortuo rege Constantino, regnare coepit filius eius Romanus, qui senatum virosque principes multum honoravit, erga omnes autem magnanimus fuit. Eo anno Iones, qui etiam Schumusichig, dux exercitus, et Nicephorus, domesticus, missi ab eo in Arabum fines, progressi sunt usque ad Abiram, unde, occisis 100 militibus, et incensis frugibus, cum triginta captivis abierunt. Siphoddaula, Halebi Emira, cum 3000 egressus, Carschenam quum pervenisset, permagnam praedam inde abduxit. Redux, pro-

*) i. e. Charschanam, urbem ditionis Graecae prope Malathiam. *Laas.*

pterea quod Romani omnes angustos exitus interceperant, cum 100 tantum ex servis suis evasit. Reliquos Romani partim occiderunt, partim vinctos cum praeda recuperata reducerunt, multis insuper equis, armis et numis, qui Siphoddaulae, filii Hamdani fuerant, potiti. Nobilium, qui cum eo (militaverant), simul occisi sunt, Hamed, filius Namusi, Mususia Chan et Cadi Abu-Hozain.

Anno 350 Arabum magna Arabum caterva, Antiochia Tarsum profecta, in Romanorum insidias incidit, qui ex iis aliquos occiderunt, reliquos magnam turbam vinctos abduxerunt. Indignati sunt Arabes, ideoque servus Siphoddaulae, Naga, irruptione a latere Miphraetae in Romanorum regionem facta, magnam praedam cum 2000 hominum, et in his 50 catenis vinctos abduxit.

Anno Graecorum 1274, Arabum 351, Nicephorus domesticus, cum 100,000 equitum in Ciliciam profectus, Anazarbam obsedit gravique bello vexavit, donec qui intus erant Arabes, de auxilio desperantes, pacti, ut si arcem traderent, incolumes cum facultatibus exirent, fide a Nicephoro accepta, maxime quod viderent, hostes a montis latere murum brevi perrupturos, portas aperuerunt. Nicephorum, quum ingressus vidiasset, parum abfuisse, quin gladii ope sine molestia aperiret (urbem), poenituit promissum. Itaque edixit, ut in oratorium templum omnis populus congregaretur et quicumque non introiret, sanguine poenas lueret. Insequenti die pedites mane in urbem intromissi, quemcunque invenerunt, viros, mulieres et pueros, trucidarunt. Tum comportari arma in urbe coepta. Inventa sunt 40,000 loricarum praeter gladios et arcuum magnum numerum. Palmarum arborum 40,000 succisa sunt. Exire deinde omnes, qui in templo erant, iussit, et quorsum vellent, abire, mortem minatus omnibus, qui ad vesperam remanerent. Exeuntes adeo se compresserunt, ut multi eorum, viri, mulieres et liberi ea compressione perirent. Multi in via mortui sunt. Qui autem remanserunt, quorsum tenderent, ignorabant. Nicephorus templum evertit et duos urbis muros nec non aulas destruxit. Duobus et viginti diebus, quibus in Cilicia commoratus erat, Nicephorus 55 arces cepit, partim vi, partim deditioe. Quum ex arce quadam, quam domini eius fide accepta tradiderant, mulieres Arabes egrederentur, et in has Armeni quidam irruerent, mariti earum zelo correpti,

gladios strinxerunt. Nicephorus Arabibus, qui gladios strinxerant, iratus, 400 viros et mulieres multas occidit. Quia ieiunium quadragesimale appropinquaverat, Nicephorus cum suis Caesaream abiit, post festos dies rediturus. Tarsensis Arabum dux, coactis 4000, adortus Romanos victus et non ipse tantum, sed omnes etiam Arabes et frater quoque Tarsensis ducis, Bar-Rababi, occisi sunt. Romani, iterum Ciliciam ingressi, expugnauerunt arcem Ziz et praesidio non ei tantum, sed reliquis etiam arcibus imposito, profecti sunt Halebum. Opposuit se Siphoddaula Romanis, sed victus est. Ceciderunt etiam omnes Hamdani filii et ipse Siphoddaula cum paucis tantum caedem effugit. Subegit Domesticus aulam eius, quae extra urbis murum sita erat, ab eaque non tantum 390 argenti talenta, sed etiam 2400 mulos et armorum infinitum numerum exegit. Aula incensa, urbem ipsam oppugnavit, in cuius muro quum aperturam fecisset, Romani transgressi caedi non prius finem fecerunt, quam defatigati erant. Invenerunt in ea 1200 Romanos vincitos, quos in libertatem restituerunt. Plus quam 10,000 puerorum et puellarum abduxerunt et praedae tantum, quanto ferendo pares erant, asportarunt. Quod reliquum erat, combusserunt. Invenerunt lacus oleo olivarum plenos, quos aqua impleverunt, ut oleum omne supernataret et deinde in terram effusum corrumpetur. Tempa evertenterunt, quibus destruendis Romani novem dies absumserunt. Quum in eo essent, ut abirent, obstitit sororis filius regis Romani, Nicephorum in bellum secutus, „Non discedimus,” inquit, „donec arcem aperuerimus.” Nicephorus, qui adversari non posset, „En,” aiebat, „arx ante te est; abi, ut capias.” Hic regis sororis filius vix arcis portae appropinquaverat, quum quia lapis ex apertura super arcis porta contra illum proiectus apud eum deciderat, aversa facie fugit. Tum aperta porta Dailamita quidam, nomine Bascha, fugientem secutus, hastam inter humeros eius ita adegit, ut per pectus exiret, et hoc modo interemit. Reversi eius socii cadaver ad Nicephorum retulerunt, qui mortem filii sororis regis ulturus 1200 Arabibus, qui vincti apud eum custodiebantur, capita abscindi iussit; quo facto in terram Romanorum rediit. In vicis Halebi omnino nihil corruptit, imo agrestes ita commouit: „Ne cessate ab agricolatione; nam nostra est haec terra; brevi ad vos redibimus.” Hoc tempore iterum mille pedites

Armeni, in agrum Edessenum irrumpentes, 1000 oves, 500 tauros et 10 viros Arabes abduxerunt. Hisce temporibus quum Romani Arabibus praevalerent et diripiendo omnia usque ad Armeniam maiorem pervenissent, Armenorum illi, qui metu, ne ab Arabibus, propterea quod Christiani essent, vexarentur, auferant, in fines Romanorum se contulerunt. Romani dederunt illis Sebastiam in Cappadocia, unde, quum numerus eorum valde auctus esset, miserunt, qui arcibus ab Arabibus captis praesidio essent. In omnibus expeditionibus hi quoque Armeni pedites cum Romanis exierunt, prospere plerumque praeliantes. Nicephorum domesticum cum Romanorum copiis a Halebo reversum, quum Simandoam pervenisset, nuncio de morte regis allato, omnes viri principes cum Schumuschchigo unanimi consensu anno Graecorum 1276 pronuntiaverunt regem et servum eius Schumuschchigum domesticum. Hoc ad bellum cum Arabibus gerendum dimisso, ipse Constantinopolin ingressus in regno confirmatus est. Schumuschchig Mopsvestiam per 7 dies obsedit et quamvis plus quam sexaginta locis murum perfodisset, ingredi tamen non potuit. Itaque agrum eius et agros Adanae et Tarsi incendit. Mopsvesteni 5000 virorum Tarso auxilio venerunt, sed Romani obviam facti eos omnes occiderunt; quo facto, relicta urbe, discesserunt. In Cilicia magna fames orta est, quam ob rem permulti Arabes Damascum confugerunt. Etiam Halebi, Haranae et Edessae gravis fames fuit. Anno post Domesticus iterum Ciliciam ingressus Mopsvestiam oppugnavit per tres menses, sed expugnare non potuit; itaque quum morbi et pestilentia copias infestarent, tributo imposito abiit.

Anno Graecorum 1276, Arabum 354, quum rex Nicephorus Constantinopoli Caesaream Cappadociae sedem transtulisset, Tarsenses et Mopsvesteni, misso ad eum legato, deditionem pollicentes, regem ab eo expetierunt. Respondit ille: „Nunc demum quum de regum vestrorum auxilio desperantes canum cadaveribus iam vescimini et pestilentia vos absumit, mihi vos subiicietis (tam diu nempè) donec vires recuperaveritis, ut rebellare possitis. Vobis a me nil nisi gladius expectandus est.” Litteris eorum super legati capite ita combustis, ut huius quoque barba combureretur, legatum eiecit. Tum fama est quotidie 300 mortuorum lectos e Tarso elatos esse. Rex Nicephorus congregato exercitu

Mopsuestiam obsedit et postquam cepit die Saturni, die 13 mensis Radschabi huius anni, magnam caedem in ea edidit. Quum 200,000 virorum, mulierum et liberorum vincata in terram Romanorum misisset, ad Tarsum oppugnandum profectus est. Cuius cives quum supplices incolumitatem ab eo peterent, pollicentes se portas aperturos, miseratus eorum promisit, se vitam illis opesque servaturum. Ingressus urbem principes Arabes multum honoravit, mensae adhibuit et iussos, quidquid opum possent, secum auferre, Antiochiam misit, facta etiam potestate, ut quicumque non Antiochiam, sed in alias Arabum urbes ire mallet, quocumque vellet, abiret. Dedit quoque custodes tres patricios, qui ab omni eos iniuria defenderent. Armenis quibusdam, qui nonnullis Arabibus manus intulerant, manus nasosque amputavit, postquam multum flagellis caegi erant. Legatos in omnes vias cum illis misit et omnem dedit operam, ut bona cum pace ad Arabes, socios suos, pervenirent. Templum Tarsense equorum stabulum fecit. Tarso patricium cum 5000 equitum imposuit praesidium. Etiam Massisae alium patricium reliquit. Restituta Tarsus multum florere coepit. Tanta erat in ea annonae abundantia, ut 14 panis litrae una zuza venderentur. Multi ex Arabibus, priscis eius civibus, reversi sunt, quorum aliqui baptizati et Christiani facti sunt, aliqui, quorum tamen liberi omnes baptizabantur, in fide sua perstiterunt.

Anno post rex Nicephorus Amidam obsedit et, quum capere nequiret, Antiochiam multos dies oppugnavit, sed similiter capere non potuit; itaque incensis vicis hortisque vicinis abiit.

Anno Graecorum 1279, Arabum 357, Chorasani nonnulli cum 3000 Arabum Antiochenorum in Cappadociam irruerunt, sed 40,000 Romanorum, qui occurrerant, permultos Chorasanos et Antiochenorum tum interfecerunt, tum vincatos abduxerunt. Arabes Antiocheni Patriarcham Chalcedonensium occiderunt et ecclesias Antiochiae multas vastarunt. Romani Sarugum profecti 300 Arabes et multas pecudes abduxerunt.

Hoc anno, orto inter Chorasanos, qui Antiochiae erant et Arabes Antiochenos dissidio, Romani ex regione Antiochena 12 hominum millia, viros et mulieres, pueros puellasque, abduxerunt. Anno post, i. e. 1280 Graecorum, Romani-Caphar-

tutam profecti 800 homines cum multa praeda abegerunt. Quum Hamadam habitatoribus vacuum invenissent, igne tectis subiecto, abierunt.

Paullo post Nicephorus, Romanorum rex, Antiochiam obsedit et inde Tripolin perrexit, ubi omnia aedificia extra murum sita combussit. Inde profectus arcem Gazae bene munitam cepit et magnam numerorum vim ex ea egressit. Deinde inter Hamadam et Halebum consedit, ubi duos menses commoratus est. Captivanti et diripienti nemo erat, qui occurreret. Puerorum, puellarumque, qui apud eum vincti erant, 100,000 numerata sunt; inter quos non erat vir senex aut senex femina; nam hos partim occidit, partim liberos dimisit. Nisi mortalitas Romanos invasisset, etiam Halebum et Antiochiam cepisset. Hierosolimam quoque faciem converterat, quorsum tamen, quia milites eius caede patrata defatigati et praeda magna onusti erant, abire non potuit.

Anno 1280, qui est Arabum 359, Romani cum Christianis arcis Lucae prope Antiochiam sitae conspirarunt, convenitque inter eos, ut hi Antiochiam ingrederentur, seque metu Romanorum aufugisse significarent atque, donec exercitus Romanorum veniret, ibi remanerent, deinde ad urbem aperiendam manus intrinsecus praeberent. Quod quum hi fecissent, duorum mensium intervallo frater regis Nicephori cum 40,000 Romanorum murum Antiochiae cinxit et tum habitatores arcis Lucae a parte montis adiutores fuerunt, ut Romani Antiochiam introirent et caperent. Magna ibi caede facta, separarunt viros feminasque senes cum parvis statura eosque, quocunque vellent, discedere iusserunt. Virorum vero feminarumque juvenum et puerorum plus quam 10,000 in terras Romanorum miserunt. Halebum etiam 10,000 equitum quum misissent, Halebenses promiserunt, se quotannis Romanis certum quoddam tributum soluturos esse, in cuius rei fidem 800 obsides dederunt. Eo tempore multum bello inclaruit imperator Nicephorus, qui omnes Ciliciae urbes, Antiochiam et Syriam in potestatem suam redegit, quam ob rem omnes Arabum gentes metu percussae sunt. Itaque animo elatus imperatricem Theophaniam, Imperatoris Romani uxorem, invitam tamen, sibi coniunxit; neque hac re contentus duos huius filios, Basilium et Constantinum castrare voluit,

ut eorum progenie extirpata, ex se tantum regia proles deduceretur. Theophania autem, cognito eius consilio, de filiis suis admodum sollicita domesticum Schumuschkigum, quocum conspiraverat, muliebribus indutum vestibus cum quibusdam aliis iniuriam passis in palatii aedem noctu nativitatis servatoris introduxit et Nicephorum certiore fecit, se stirpis suae feminas quasdam ad se in ecclesiam vocasse, ut earum secum pernoctantium colloquio uteretur. Hac ratione quam primum imperatorem somno gravatum sentiebat, Schumuschkigus et qui cum eo erant, inducti in lecto eum occiderunt, eorumque, qui palatii portas custodiebant, plus quam 70 interfecerunt. Hanc caedis Nicephori causam in libris accurate scriptis invenimus; ea autem, quam beatus Mar-Michaël tanquam ab Ignatio Melitenensi acceptam refert, occisum esse ideo, quod in coniugio parum fidelis fuisset, minime veri similis est, quia, eo occiso, neque cum Schumuschkigo, qui post Nicephorum regnavit, neque cum alio quoquam rem habuit.

Anno 360 Arabum propterea, quod inventi erant duo Arabes noctu in templo iuxta coenobium Michaëlis Nestorianorum Mozalanorum sito occisi, Christianos Mozalanos Abu-Thagleb filius Nazeroddaulae 120,000 zuzarum multavit.

Anno 362 Arabum Domesticus cum Romanorum exercitu Nisibin profectus magnam stragem ibi edidit et per 22 dies nihil aliud egit, quam ut captivaret, diriperet et regionem vastaret. Postea quum Amidam tenderet, huius urbis dux militum impetravit a Mozalae praefecto, Abu-Thaglebo, ut magnas copias cum fratre suo mitteret. Romanos adorti victores Arabes fuerunt et Domesticum captum vinctumque, Romanis fugientibus, Mozalam miserunt. Abu-Thaglebus, quo amorem cum Romanis confirmaret, benignissime habuit Domesticum, qui tamen cancri morbo ibi obiit.

Hoc anno populus Bagdalenensis, qui multos Nisibenos in captivitatem incidisse, multos occisos esse audivisset, ad iram concitatus magnum adversus Chalifam Motium, ludibrio habitum, tumultum excitavit, quod pro Arabibus certare nollet, et in eius anam amicosque tela coniecit. Adierunt etiam nobilium quidam Emiram Azoddaulam, Cufae versantem, sollicitaruntque, ut contra Romanos milites mitteret.

Anno Arabum 364, Graecorum 1286, Romanorum imperator Ivan, idem ille Schumuschkigus, Syriam ingressus, Hamadam et Balbecum cepit et quum Damascum profecturus esset, Bar-Zaccath, nobilis Arabs Syrus, scripta ad Damasci praefectum, Phatganum, epistola, consilium ei dedit, ne, quum imbecillior esset, Romanorum regi obsisteret. Obtemperans ille huic consilio imperatori Schumuschkigo obedientiam et 300,000 zuzarum tributum promisit, quo imperator Schumuschkigus contentus fuit. Huic Damasco appropinquanti Phatganus obviam factus equo descendit et terram aliquoties osculatus est. Laetus hac re imperator equum conscendere eum iussit multumque honoravit. Iussus deinde, ut coram eo decurreret et militiae specimen ederet, quum decurrisset, imperatoris laude motus iterum equo descendit terramque osculatus est. Imperatoris iussu equum conscendit et quum ille unius tantum anni tributum exigeret, denuo descendit, terram osculaturus. Imperatori equum, quo vectus decurrerat, gladium et hastam postulanti non haec tantum, sed vestimenta quoque, aromata et decem equos cum multis hastis obtulit; sed imperator istum tantum equum et istam tantum hastam accepit, reliquis redditis, benevolentia eius contentus; imo amicitiam Phatganum splendidis vestibus et praeterea operibus auro fabrefactis, vestibus argento tectis et mulis donavit. Inde Sidonem profectus est, cuius cives obviam egressi se subiecerunt dona offerentes, quapropter iis relictis Beryton duxit, quam vi aperuit et diripuit. Inde Gabalam venit et quia eius incolae resistebant, vi etiam expugnavit. Direpta ea Tarsos profectus est, ubi imperatricis Theophaniae frater venenum ei potandum praebuit, quapropter in gravem morbum incidit et in urbem regiam reversus mortuus est, postquam quatuor annos regnaverat. Hic in agendo strenuus, corpore validus, animo fortis, bello felix erat. Statim a regni initio erga omnes magnanimum se praebuit, captivosque dimisit. Constantinopoli magnam ecclesiam aedificavit, multas urbes, multasque regiones subegit. Mortuum principes et plebes mirum in modum luxerunt. Post eum imperatoris Romani filii, Basilius et Constantinus, per 85 annos imperium obtinuerunt vero amore se invicem complexi. Basilius, quia bellicosior erat, Constantino fratre in urbe regia relicto, continuo cum Arabibus bella gessit.

II. EX ABULFEDAE ANNALIBUS MUSLEMICIS.

(Cf. Tom. II, p. 477 seqq. ed. Reiak.)

Anno CCCLI (qui die 8 Febr. A. C. 962 coepit) occupabant Romani, duce Domestico *) (Nicephoro Phoca), Ain-Zarba (v. Anazarbum) pacis pacto, paucisque aliquot ibi peremptis, plurimos inviolatos dimittebant. Iidem, eodem duce, victoriae instabant, vultum tam benigne monstranti. Halebum impetebant, et ipsa urbe, praeter arcem, potiebantur. Quod ita contigit. Domesticus Seifeddaulam securum, omniumque rerum ignarum derepente obruens, copiis per otium contrahendis excludebat. Correptis igitur paucis, qui aderant, iactabat Halebensis belli aleam, sed, amissis longe plurimis, cum exigua manu in fugam ibat. Sic patebat Graecis omnis ager urbi subiectus, patebat ipsius Seifeddaulae regia, cui nomen erat Darán (seu geminae domus) extra urbis ambitum sita, ubi tercentum argenti utres **) inveniebant, quadringentos atque mille mulos, armorumque tantum apparatus, ut modum paene excederet. Urbis moenia tum admotis machinis quatiebant; depulsi tamen oppidanorum fortitudine, suaeque spe deiecti, proximum in montem, Gauschan, concedebant. Interim incidebat in cives et praetorii peditatum, seu praesidia, ob quasdam in urbe rapinas, seditio, quae moenia defensoribus, in forum concurrentibus, nudabat. Quam videntes Graeci solitudinem et intestinum tumultum, subito adorti, effringunt portas, gladioque in virilem aetatem grassantur; plus decem millia puerorum utriusque sexus asportant, et praedam cogunt incredibilem, cui deferendae quum non sufficerent, quae praesto aderant iumenta, igni dant quae auferre nequibant. Decimo ab ea victoria die receptui canebat Domesticus et gravem praeda exercitum deducebat per agrum Halebensem, pagis par-

*) Ipsi imperatori Nicephoro Phocae tribuit Cedrenus occupationem Anazarbi p. 664, D; e quo patet Abulfedam temporum ordinem turbare; Cedrenus haec anno Nicephori Phocae imperatoris secundo adscribit, qui in A. Chr. 964 incidit. R. Cum Abulfeda tamen consentit Bar-Hebraeus; vid. *supr.* p. 12. L.

**) Uter argenti continet decies mille numos argenteos. A.

cens, iussis tantummodo colonis serere et colere; altero anno se rediturum et fruges comportaturum esse.

I. I. p. 479.

Eodem anno expugnabant Graeci arcem Dalue, aliasque tres circum arces.

Eiusdem anni decimo mense auferabant iidem captivum ex urbe Manbeg, cui praeerat, Abu-Ferasum Haretum, filium Saldi, filii Hamdani. *)

I. I. p. 481.

Eodem anno (i. e. CCCLII, qui die 29 Ian. A. Chr. 963 coepit) occiderunt Graeci suum imperatorem (Romanum iuniorem) eique alium subrogarunt. Tum filius Schemeschik (Tzimisces) evasit Domesticus. **)

I. I. p. 483.

Anno CCCLIV (qui die 6 Ian. A. Chr. 965 coepit) Romanus imperator (Nicephorus Phocas) corona cinxit et tandem expugnavit Masisam, die Saturni, decimo tertio septimi mensis, et posteaquam gladio in incolas desaeviisset, parcebat reliquis et captivos secum in ditionem suam rapiebat. Ducenta fere millia hominum numerabat urbs. Inde petiti Tarsenses se submittebant et, incolumitate precibus impetrata, emigrare iussi sunt. Terra marique emigrantibus prosecutores, a quibus in tuta loca deducerentur, a Romano usque ad Antiochiam additi. Tarsi fanum tunc in stabulum abiit, suggestus in ignem; urbs aliis incolis et

*) Cf. Elmacinum p. 223 et 224 (interpret. Lat. p. 278 et p. 280.) qui septennem fuisse captivitatem Abu-Ferasi ait, et anno demum 355 solutam, quum permutatio captivorum Romanos inter et Muslemos institueretur. Memorat Cedrenus p. 637 aliquem Chabdani, vel rectius Chandani, h. e. Hamdanidae Seifeddaulae affinem, quem *Ἀπολασίη* appellat, captum et Constantinopoli productum in triumpho fuisse. Diversus est a nostro Abu-Feraso, de cuius captivitate Graeci, quantum novi, non memorant. Illius, quem laudat Cedrenus, nomen est Abu'l-Aschajer. Genealogiam eius non constituerim. Elmacinus eum appellat Abulassjirim, filium Haseni, vicarium Seifeddaulae, scilicet in arce Tel-Patric eumque in carcere Constantinopoli periisse ait. R. Quadriennem captivitatem Abu-Ferasi fuisse, auctor est Abulfeda p. 497; cf. praeterea de Abu-Feraso quae annotant Cl. Freitag ad *Sel. ex hist. Hal.* p. 138. 139. L.

**) Confundit noster h. I. tempora et homines. Deberat dixisse: anno 360 (Christi 969) peremptus fuit Romanus imperator (Nicephorus Phocas) et qui hactenus Domesticus fuerat, Ioannes Tzimisces, in eius locum successit. Nam Romanus, Nicephori antecessor, iamdudum fato suo decesserat. R.

novis aedificiis atque munimentis instructa. Dein redibant quidam paulatim ad pristinas sedes, alii prorsus non excesserant, Christianam fidem professi. His rebus gestis redibat Romanus Constantinopolin.

I. I. p. 487.

Anno CCCLV (qui die 27 Dec. A. Chr. 965 coepit) excurrebant Graeci in agrum Muslemicum. Primus impetus Amidam perculit, tum missa facta eius obsidione, Nisibinam; inde transgressi e Mesopotamia in Syriam, diu haerebant circa Antiochiam; tandem Tarsum repetebant.

Eodem liberabat Seifeddaula suum affinem, Abu-Ferasum Hamdanidam, e vinculis, facta captivorum permutatione, per quam Muslemorum ingens multitudo libertatem recuperavit.

I. I. p. 503.

Interea dum Mesopotamiae domini hunc in modum intestinis bellis ipsi sese lacerant, via patebat Romanis per Syriam usque ad Tripolin. Arcem Erach expugnabat eorum imperator. Inde tendebat Emessam, quam incolis vacuam facillime nactus (advenientis terrore patriam deseruerant), iniectis ignibus pervastabat. Ab ea excursionem redibat ad tractum maritimum, quem rapinis et populationibus desolabat, et octodecim suggestus (e totidem fanis maioribus) eiiciebat. Postquam duo menses incubisset Syriae, abibat domum praeda gravis et captivis numero haud facile complectendis.

Anno CCCLIX (qui die 13 Nov. A. Chr. 969 coepit) rursus invadebant Romani Syriam, et Antiochia violenter expugnata caedibusque et rapinis pervastata, Halebum petebant, quam Corubeh *) tunc tenebat, Seifeddaulae mancipium, heri filio, Abu'l-Maaliio Scharifo extortam, ut modo diximus. Hic in arcem se receperat, urbe hosti permissa. Obsidione ad temporis aliquod tolerata, pactus Corubeh certum annum tributum pro Halebo et agro circa, Romanos avertebat, sumtis secum obsidibus abeuntes. Ita locus factus Muslemis ad pristinas sedes revertentibus. Iuris Halebensis autem tum erant hae praeturae, Hamata, Emessa, Cafar-Tab, Maarra, Apamea, Schaizar et his interiecta loca.

*) In excerptis ex historia Halebi infra exhibendis scribitur hoc nomen Carghujah; quod, nisi fallor, recte se habet; omissis enim punctis diacriticis, quibus distinguuntur litterae Ghain et Ye ab Ain et Be, facile corrumpi potuit nomen illud in Corubeh. L.

In Armenia quoque Graeci Malazcardam *) oppugnabant. Ut paucis complectar, totus ille tractus Syriae maritimus, et quae circa Euphraten, patebant Graecorum libidini, nemine neque hostem arcente, neque terras tuante, praesidiis et rectoribus nuda s

l. l. p. 507.

Deus tamen afflictis Muslemis praesidium aderat et liberator e tantis angustis. Ille enim ipse Romanus imperator, quem hactenus in Muslemicam ditionem adeo saevientem vidimus, qui spe atque cupidine totam Syriam iam devoraverat, qui orbem fidelem terrore sui compleverat, hoc ipso anno muliebribus insidiis occubuit. Erat ille Nicephorus, qui sublato decessore suo rege, uxorem eius in matrimonium duxerat stirpe ortus non regia, idque animo agitabat, ut superioris thori masculam prolem exsecaret, quo suae regiam dignitatem perpetuam assereret. Sed indignum et intolerabile facinus detestata et impedire nitens puerorum mater conspirabat cum Domesticum in viri caedem, structo in hunc modum dolo. Conscios, Domesticum puta et eius amicos, habitu muliebri deformatos, de nocte in sacellum aliquod, Nicephori cubiculo proximum, introducebat; et tyranno profundum stertente, foribusque obseratis, ipsa surgens per eam portulam intromittebat percussores, per quam e cubiculo aditus ad sacellum patebat. Itaque aggressus dormientem Nicephorum iugulabat Domesticus, deus autem eius ministerio quietem populo suo a molestissimo vexatore praestabat. Domesticus inde unum ex Imperatricis filiis, e priore matrimonio, et genuino sanguine regio creatum, Augustum nuncupabat. De cetero Domesticus is appellatur, qui regionum Byzantinarum cis Hellespontum in orientem porrectarum curam gerit.

l. l. p. 511.

Anno CCCLXI (qui die 23 Oct. A. Chr. 971 coepit) invadebant Graeci Djeziram (i. e. Mesopotamiam) Edessam, Nisibinam, caedibusque grassabantur et rapinis; contra quos auxilium implorantes Bagdadum confluebant extorres Muslemi. Quod in

*) Malazcardae oppugnationem Elmacinus p. 280 ad annum 353 refert. Nam quod ibi bis legitur *regio Kerdae*, vitiosum est et Malazcarda proponendum. Forte conciliari possint hi duo auctores, si dicas Romanos hanc arcem, quam anno 353 ceperant, deinceps amisisse, et hoc demum rursus recuperasse. R.

tumultum plebem Bagdadica concitabat. Perferuntur miserorum querimoniae ad Bochteiarum, Bagdadi supremum Emirum, venatione tum temporis occupatum; qui promptam quidem operam laturum, et hostes finibus exacturum promittebat; ideoque Chalifae necessarios instruendae expeditioni sumtus rogabat, et invitum multumque obluctantem opibus haud contemnendis emungebat. Vana tamen ista omnia et ad speciem ludibriumque composita. Queri quidem Motius pecuniam sibi nullam esse; mirari, quare numos a se requirant, cui praeter nominis gloriam et dignitatis in publicis precibus speciem, in facultatibus et auctoritate reliquum nihil fecerint. Si tamen inique secum agere decrevisset, malle Chalifatum eiurare. At ridens Bochteiar frigidam excusationem, graviora et necessitatem tergiversanti admovendam minabatur. Quapropter coactus Chalifa vendebat suppellectilem, indeque coactum aes ad quadraginta millia drachmarum mittebat Buidae. Ille autem tantum aberat, ut eo, quo flagitaret, impenderet, ut, qui expeditionem contra Graecos vel fando nominaret, auditus nemo ex eo tempore fuerit, sed in necessitatibus deliciisque suis perdebat. Inde iactatum Bagdadi fuit vulgare illud scomma, multatum Chalifam a Bochteiaro fuisse (tanquam inferiorem a potiore, aut sentem a praetore).

I. l. p. 513.

Anno CCCLXII (qui die 11 Oct. A. Chr. 972 coepit) excurrebat Domesticus in tractum Maiafarekinae, quem depraedabatur. Huic Muslemos contemnti et incauto immittebat Abu-Taglab exercitum cum fratre, Hebatalla, qui praelio congressus fudit Graecos, ipsumque cepit Domesticum; quem in vinculis ad fratrem misit. Ea in custodia incidebat Domesticus in morbum, unde periit, invalida medicina, quam Abu-Taglab ipsi adhibebat.

III. EX CEMALEDDINI ANNALIBUS HALEBENSIBUS.

Hoc anno (i. e. anno fugae 357) excurrebat agmen Romanorum, tum peditum, tum equitum, ex eis, qui finibus imperii tuendis relictis erant; numero erant V millia. Primum agrum Halebensis petebant. Quos quum aggressus esset Karghnjah cum exercitu Halebensi, captus est; ipse quidem paulo post

evasit, copiae autem eius fugatae sunt, multis ex satellitibus Seifeddaulae a Romanis captis. Deinde Imperator Romanorum Maahrra-Alnohmanam adortus est, oppidoque potitus, fanum maximum et maiorem aedificiorum partem dirui iussit. Eodem modo in Maahrra-Mazrinam saeviebat, vitae tamen incolarum, quorum MCC erant, pepercit, eosque in ditionem Romanam captivos abducendos curavit. Tum aggressus est Caferthabam et Schaizaram, cuius templum combussit, neque aliter Hamatam tractavit; Himza deinde expugnata, omnes qui eo confugerant captivos fecit. Tum Ircatam impugnavit, qua urbe capta incolisque in captivitatem redactis, ad Tripolin usque progressus est; sed quum vidisset, suburbia ab incolis iam fuisse combusta, Djabalalam se convertit, qua potitus, Laodiceam duxit. Convenit eum Abu'l-Hosainus Ali-Ben-Ibrahim-Ben-Iusuf-Alfuzai, quicum pactionem fecit ea conditione, ut obsides ex urbe sibi traderentur; asseruit autem ille, imperatoris se esse cognatum et quum Romanus maiores eius agnovisset, Sardeghum (Strategum) eum creavit; hac itaque ratione incolumes evaserunt Laodiceae incolae. Inde Antiochiam ducens in potestate sua tenuit 100,000 captivorum, puerorum, puellarum, iuvenumque; nam hos solos captivos fecerat, viris et foeminis provectioris aetatis, atque senibus aut interfectis aut dimissis. Dicitur omnino in hac expeditione 18 suggestis *) potitus esse; vicorum autem quos diripuit et combussit, numerus definiri nequit.

Castris ante Antiochiam positis, neque cum incolis manum conseruit, neque omnino legatum ad eos misit, sed castellum e regione Antiochiae exstruxit, eique praeposuit Michaëlem Albordji (Burtzam), cuius dicto audientes esse iussu sunt duces limitanei. Quum rumor inter homines percrebuisset, id consilii Romano esse, ut totam hiemem Antiochiam obaidione cinctam teneret, aliasque mitteret copias Halebum oppugnatum, Karghujah Saahdaddaulae **) persuasit, ut Halebum relinqueret, ne in urbe obsideretur. (Narrat deinde auctor, Karghujahum, qui Hadjibus, i. e. comes palatii Saahdaddaulae erat, summam rerum Halebensium sibi arrogasse, urbemque Halebum, arce exstructa, murisque refectis, munivisse, socio regni facto Bacdjuro, cui nomen Emiri inditum sit; imperatorem autem Roma-

*) I. e. urbibus, ubi condita erant templa. L.

**) Filio Seifeddaulae, de quo supra verba fecimus. L.

norum, hoc audito, domum reversum esse; factum esse hoc anno 358 mense Muharrem; deinde Saahdaddaulam, sociorum manu collecta, mense Ramadhano Halebum oppugnasse et manum cum Karghujah et Bacdjuro conservasse; tum pergit:) Scripsit deinde Karghujah ad Romanos et Patricium quendam, qui in finibus ditionis Romanae versabatur, rogavit, ut sibi auxilio veniret. Hic, unus eunuchorum Nicephori, nomine Thorbasi, copias eduxit, tum autem iter Antiochiam versus deflexit propter hanc causam, quod inter imperatorem Romanorum, quum is, secum ducens captivos et praedam, ut supra traditum est, Bukae *) versaretur, et incolas huius urbis, qui Christiani erant, convenisset, ut hi Antiochiam migrarent, simulantes se metu Romanorum domicilia reliquisse, ita ut istic habitantes Romanis Antiochiam obsidione petentibus ad urbem expugnandam auxilium ferrent. Quo facto consilia cum Christianis Antiochiae incolis coniungere et Thorbasium certiozem fecere, vacuum esse urbem et praefecto destitutam. Incolae autem urbis Muhammedani muros deseruerant et negligetiores erant in urbe custodienda, quum exercitus Romanus ad XL millia, ducibus Thorbasio et Ianiso - ben - Schomeschkik, aggredereetur et Antiochiam obsidione cingeret. Incolae Bukae ab ea quam tenuerunt summi muri parte descenderunt et moenia urbis vacua reliquerunt; tum ascenderunt Romani et urbe potiti sunt. Factum hoc est nocte 13ma mensis Daulhidjdae anni 358: Penetrarunt Romani in urbem, combusserunt et captivos fecerunt, fuit autem nox nativitatia. Quum Romani montem urbis ascendissent, prehenderunt custodes et eis dixerunt: „Laudate et praedicate Deum magnum.“ Qui hoc non fecerit, hunc interfecerunt. Custodes itaque proclamaverunt: „Magnus est Deus neque Deus est praeter eum.“ Qua quidem re impediti sunt incolae, quo minus verum rerum statum animadvertent, donec Romani omnibus turribus potiti fuerint et omnes una clamorem ediderint. Omnes, qui ad portam Aldje-nan (hortum) dictam pervenire properabant, captivi facti sunt. Caterva autem, quae ad portam maris se congregaverat, repagula removit et hoc modo incolumis evasit.

Romani in monte urbis arcem extruxerunt et maximum fa-num suile fecerunt, posthac tamen patriarcha eo loco pro horto

*) Ex hoc loco apparet mendose nomen scriptum esse ap. Abulpharag. p. 205, ubi Luca legitur. L.

usus est. Dein quum Thorbasius Halebum duceret, ut auxilium ferret Karghujah et Bacdjuro, qui ab Abu'lmaahlio (Saahdaddaula) oppugnatione premebantur, Abu'lmaahlius, obaidione relicta, primum Chunazereh, deinde Maahrria Cnohman profectus est; Graecos vero cepit cupido Halebi occupandae; urbem itaque oppugnarunt et a parte septentrionali expugnarunt; quo facto arcem circumsederunt. Tum res ad pactionem venit, hisce conditionibus, ut pro unoquoque locorum, magnorum atque parvorum, quae pacto inclusa essent, solveretur tributum denarii, 16 drachmas Islamicas pretio aequantis; et praeterea e regionibus pactione comprehendendis 700,000 drachmarum quotannis Romanis penderentur. Urbes Himz, Dsusijjah, Salmijjah, Hamah, Schaizar, Caferthab, Afamijjah (Apamea), Maahrria'Inohmân, Halebum, Djeblalsumak, Maahrria-Mazrin, Kennisrin, Atsareb usque ad limitem palatii, quod Atsarebum attingit et firmum vocatur, (tum universa regio, quae porrigitur) usque ad Arhab, Masufân, Cimar,*) Barzaja et campum, qui prope Ahfas est, a dextera parte limitis: haec omnia permanserunt domino Halebi, cetera Graecis adjudicata sunt, (nimirum tota regio,) quae a Barzaja orientem versus extenditur usque ad fluvium Abu-Solaimân et pylas Sunjab dictas, tum ad Nafudsam, Awanam et Tel-Hamid et dextram Sadjuri ripam et quidem usque ad alveum fluvii, ubi in Euphraten sese exonerat. Ceterae pacis conditiones hae fuere:

Karghujah, duce (Emiro) Muhammedanorum, qui in hac dignitate permanere deberet, mortuo, res tradendas esse Bacdjuro, quo defuncto ab imperatore Romano eligendum esse ducem ex incolis Halebi; Muslemis autem non esse ius cuiusvis ducis constituendi. A Christianis nullum per hancce ditionem tributum esse exigendum, iis tantummodo exceptis, qui ibi domum aut villam possiderent; si adveniret exercitus Muslemicus, expeditionem in nomen Romanum facturum, defendendum esse a Karghujah hisce verbis: „duc per alias regiones ac nostras; ne intres ditionem pactionis”; sin dux harum copiarum haud pareret, armis esse petendum et vi repellendum; cuius rei sin minus potis esset Karghujah ipse, litteris adeundos esse imperatorem Graecorum et Thorbasium, ut copias mitterent hostibus repellendis parës. Si quid comperissent Muslemi de adventu magni exercitus (hosti-

*) Nomen in codice punctis diacriticis caret, ideoque incertae est scripturae.

lia), scribendum esse ad imperatorem et ducem copiarum, ut hi, de re certiores facti, rebus suis consulere. Sin autem expeditionem in terram Muhammedanorum suscipere in animo haberent imperator et dux copiarum Romanorum, obviam eundum esse a Bacdjuro usque ad locum, ubi imperatum ei fuisset; atque Bacdjuro Romanum per ditionem pacis comitante, non fugiendum esse ab incolis vicorum, ita ut emeret exercitus Romanus quo opus ei esset, praeter stramentum, quod pro more bellico nulla solutione facta suppeditandum esset; a duce Muhammedanorum usque ad fines obviam esse eundum copiis Romanis, ut eis praesto esset; quae quum extra fines egressae essent, licitum esse Emiro in ditionem suam reverti. Si expeditionem facerent Romani contra sectam ab Islamo diversam, coniungendum esse exercitum Emiri cum Romano et consociatis armis dimicandum, utut iussus fuerit Emirus. Si quis ex Muslemis religionem Christianam amplexus fuisset, nil contra eum permissum esse Muslemis, neque Christianis permissum esse quid contra quemlibet Christianorum, qui in Muslemicam transierit sectam. Si servus, Christianus seu Muslemicus, vir sive foemina, in eam quam definivimus regionem ex alia aufugisset, haud celandum esse a Muslemis, sed indicandum; tum solvendum esse a domino pretium 36 denariorum pro eo, si vir esset, pro foemina 20 denarios Romanos, pro puero sive puella 16; sin autem non possideret (dominus) quo solveret pretium liberationis, a domino solvendo esse tres denarios, quibus ab Emiro acceptis, restituendum esse servum. Si baptizatus esset, qui aufugisset, haud licere Muslemis eum retinere, sed pendendum esse Emiro a domino, quod sancitum fuerit, quo facto, restituendum esse servum. Si quid ex ditione Romana fur rapuisset et fuga se subtraxisset, mittendum esse ab Emiro ad ducem exercitus Romani, ut poenas lueret. Si Romanus regiones Muslemicas visitaret, haud impediendum esse a negotio suo. Si speculator ex ditione Muslemica Romanam intrare vellet, arripiendum esse et in vincula coniiciendum. Haud excidendam esse a Muslemis arcem, nec novam exstruendam; quod autem excisum fuisset, restaurandum esse. Nullam Emirum Muslemicum nec recipiendum esse a Muslemis neque ab ullo eorum praeter Bacdjurum et Karghujah litteris esse adeundum. His (Karghujah et Bacdjuro) mortuis haud licere Muslemis Emirum e regione Muslemica arcessere neque ab (aliis) Muslemis auxilium petere,

sed recipiendum esse eum, qui ab imperatore Romano ex ditione pacis electus fuerit. Post mortem Karghujah et Bacdjuri constituendum esse ab imperatore iudicem (Kadhi) e Muslemis, qui secundum leges eorum ius diceret. Graecis licere destructas in his regionibus ecclesias restaurare; patricos et episcopos, qui ad Muslemos pervenirent, pro dignitate esse accipiendos. Quod autem attinet ad portorium ex ditione Romana exigendum, pactione sancitum est, ut portitores imperatoris cum eis, quos constituerent Karghujah et Bacdjurus una sederent, ita quidem, ut pro mercibus, quae constarent ex auro, argento, sericis Graecis, bombyce rudi, lapidibus, gemmis, margaritis et attalicis aulaeis portorium exigendum esset a portitoribus regis Romani; pro vestibus autem, linteis, pecore et aliis rebus a portitoribus Karghujah, et hoc mortuo, Bacdjuri; denique utroque defuncto pro omnibus mercibus portorium exigendum esse a portitoribus Romanis. Denique constitutum est, ut quum comitatus (mercatorum) ex ditione Romana veniret Halebum profecturus, scribendum esset a praefecto regionum limitanearum ad Emirum, qui quum rem comperisset, homines mitteret, qui eum consalutarent et Halebum comitarentur; si posthac in eum impetus factus esset, Emiri esse restituere quod direptum fuisset; idem esse faciendum, si in comitatum impetus factus esset a tribu Arabum Scenitarum aut Muslemis in ditione Emiri.

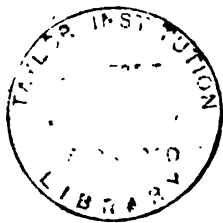
Iurarunt in hasce conditiones multi urbis senes una cum Karghujah et Bacdjuro, obsides autem Romanis traditi sunt ex incolis Halebi Abu-Alhasan-ben-Abi-Asamah; Kesri-ben-Kosur; filius sororis Ebn-Abi-Ihsa; frater Abu'-Ihasani Alhaschschab; Abu'-Ihasan-ben-Abi-Thaleb; Abu'-Ithajeb Alhaschemi; Abu'-Ifaradj Alahththar (Aromatarius) et Iumn, satelles Karghujah. Conciliator huius pacis fuit vir Haschemita, incola Halebi, nomine Thaher.

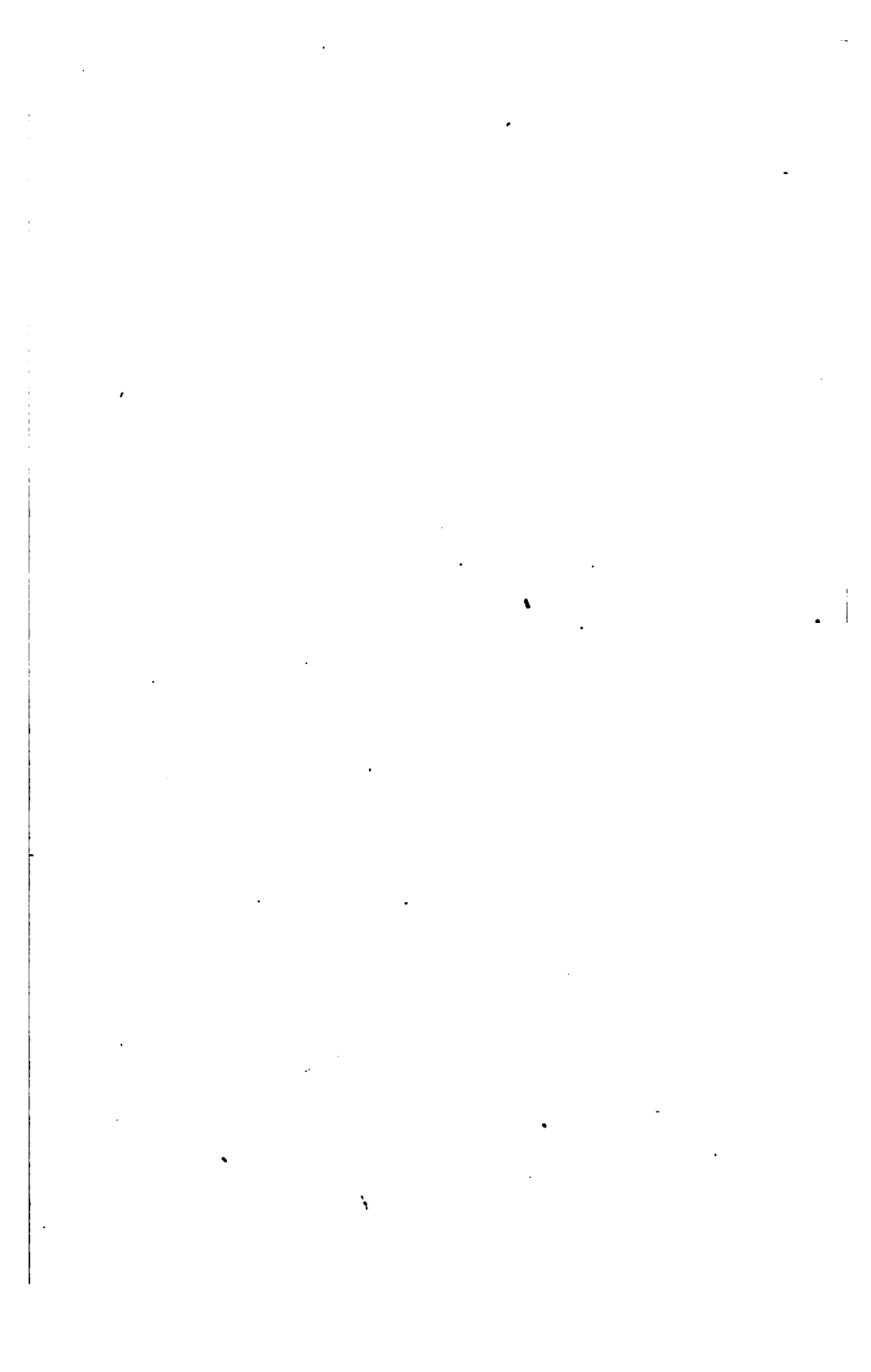
Dein Romani Halebo abierunt et retinuit Karghujah praefecturam suam; res administrabant is et satelles eius Bacdjurus. Factum est hoc mense Zafaro anni 359.

(Narrat deinde auctor, Karghujah et Bacdjurum postulasse ab Abu'-Imaahljo (Saahdaddaula), ut partem tributi, quod regionibus Muslemicis impositum fuisset, solveret; quod quum recusasset, Himzam oppressam fuisse a Graecis. Posthac Bacdjurum anno 364 in vincula coniecisse dominum suum, Karghujah, summaque rerum esse potitum; quod quum audivisset Abu'-Imaahljus, Halebum duxisse, urbemque obsidione cinxisse; Bacdjurum autem auxilio vocasse Romanos, qui tamen eum reliquerint, Nicsphoro interempto; anno denique 367 Halebo potitum esse Abu'-Imaahljum; quae omnia ut aliena ab historia Byzantina in transcurso tantum indicare volui. L.)

ANNOTATIONES.

CAR. BEN. HASII
IN
LEONIS DIACONI
HISTORIAM
NOTAE PHILOLOGICAE ET HISTORICAE.

IN LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. ad. Bonn. lin. 1. Ἐπίτερον ἄλλο τι] Celeber scriptorum P. 185 Byzantinorum locus communis, de utilitate historiae. Leo Agathiam ut toto opere item hic imitatur, et sententiis, *Ῥάδιον μὲν οὖν ἤκιστα ἂν εἴη ἅπαντα διεξιέναι καὶ ἀπαριθμείσθαι, ὁπόσων ἀγαθῶν ἡ ἱστορία τὸν βίον ἐμπλήρησιν* et ipsis vocabulis translatis, usque ad illa praefat. Agathiae, 2. D. *εἰ μὴ τι καὶ μᾶλλον ὀνύνησιν.*

Pag. 4. lin. 9. πολλῶν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ] Agathiae 4. B. *ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ ξυνέβη μεγάλους μὲν πολέμους πολλαχοῦ τῆς οἰκουμένης ἀπροσδόκητα ξυρράγηται,* et quae sequuntur.

Ibid. lin. 21. τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου παραγαγεῖν.] Ex S. Paulo I. ad Corinth. VII. 31. *παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου* ubi tamen, quae apud Leonem active, neutrali significatione B intelligenda. Vide Schleusnerum Lexic. in Nov. Test. II. 392. Meliusque, opinor, Leo vel superiori phrasi scripsisset *ἐλλυμνίσαι,* vel hic, *παράγειν.*

Ibid. lin. 22. Ἀλλά μοι εἴη — μὴ δεύτερον τῆς προθυμίας δραμεῖν] Ex Agathia 5. C. ubi cusum, *Ἀλλά μοι ἄξιόν τι δραῖσαι τῆς προθυμίας.* Corrige ex Leone, quod mens omnino postulat, *Ἀλλά μοι εἴη, ἄξιόν τι δρα. τῆς προθυμίας. Modo contingat mihi, ut efficiam aliquid dignum desiderii mei, sive, studii mei.* Locis, ubi *εἴη* sequente infinitivo votum significat, nihil est sane frequentius. Vide Viger. De idiotism. 237. Plutarch. M. Bruto 1002. E. *εἴη μὲν, ὃ Βροῦτε, νικάω.* Iosephus Antiquit. Iud. 645. C. 670. G. Eadem vox, *εἴη,* restituenda loco Concilii Lateranensis. III. 864. A.

Ἄλλ' ἐνθαπερ ἂν ὁ τοῦ πῶς εἶναι τισι ἑτεροφνῆς (sic) εἶναι λόγος. Scribendum, ἑτεροφνῆς εἶη λόγος, ex S. Cyrillo Dialog. de S. Trinitat. V. 1. 468. C. unde haec petita sunt. Simul corrige P. 186 proxime praecedentia Actis eiusd. Concilii, 863. A. mire ab interprete translata: *Quod eandem naturam habet secundum operationem et indissimiliter aequale est, non habebit ex parte quicquam, de qua creata sunt.* Emenda: *Quod eiusdem speciei operationem habet et aequale est sine ulla differentia, id quibusdam in rebus differentiam habere non potest.* Nam sic verti debent Graeca illa: *Τὸ ταυτοειδές κατ' ἐνέργειαν καὶ ἀπαραλλάκτως ἴσον, οὐκ ἂν ἔχοι διαφορὰν ἐπὶ τισι τῶν ὄντων.* Tametsi apud S. Cyrillum, unde haec item translata sunt, paulo aliter se habeant. Adde, eiusdem vocis, εἶη, formam pluralem, εἶεν, vel εἶεν ἂν, interdum sic adhiberi, ut vertenda sit, *significanti, intelligi possunt.* Quod moneo, quia in eo nonnulli suboffenderunt. Velut in loco corrupto Eusebii In Psalm. I. 388. E. *εἶεν ἂν πόλις τῆς Ἰουδαίας; δι' αἷς ἀκολουθῶς τῇ ἐπουρανίῳ Σιών αἱ πολλαὶ παρὰ τῷ πατρὶ μοναί.* Vertit Montefalconius: *Fuerint Iudaeae civitas? Sed consequenter dicamus, esse caelestem Sion, ubi B mansiones apud Patrem multae.* Legendum, *εἶεν ἂν πόλις τῆς Ἰουδαίας ἀκολουθῶς τῇ ἐπ.* ut sit sensus: *His vocabulis, civitates Iudaeae, consequenter ad caelestem Sion (de qua proxime supra), intelligi possunt multae illae, quae apud Patrem exstant, mansiones.* Itaque non male Gentianus Hervetus reddidit locum S. Gregorii Nysseni In Cantic. Canticor. I. 552. A. *εἶεν δ' ἂν οὗτοι τάχα μὲν αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις, αἱ κ. τ. λ. Ἐἰ αὐτὴν forte fuerint angelicae potestates, quae etc.* Eandem significationem habet verbum ἐστὶ, nisi quod magis affirmet. S. Athanasius Orat. II. contra Arian. I. 525. C. *ὅτι δὲ τὸ, ἐν ἀρχῇ ἐποίησε . . . τὸ ἤρξατο ποιεῖν ἐστὶ, „quod haec verba, in principio fecit, . . . idem significant ac, coepit facere.”* Ubi iterum Montefalconius paululum erravit. Eodem sensu adhibentur a scholiastis commentatoribusque Graecis verba ἐξακούω, λαμβάνω, μεταλαμβάνω, sicut accipere apud Latinos, ut sint vertenda exponere, interpretari, sensu praesertim allegorico et anagogico. De verbo ἐξακούω posterius. Significationis vocum λαμβάνω et μεταλαμβάνω, quarum utraque in Lexico summi viri Schneideri notata exstat, ponam hic quaedam exempla. S. Basilius Comment. in Esaiam, L. 889. A. *τὸ γὰρ Βασάν εἰς τὴν ἀλοχύνην μεταλαμβάνουσιν. Βασάν enim interpretantur ignominiam.* Eustathius, 1396. 27. *τὸν Ὀδυσσεά μὲν εἰς φιλόσοφον οἱ παλαιοὶ μεταλαμβάνουσιν, philosophum per allegoriam significare aiunt.* Plenior phrasis apud S. Gregorium Nyssenum In Cantic. Canticor. I. 544. *ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα μεταλαμβάνων εἰς τροπικὴν σημασίαν.* Vide quoque Eusebium Praeparat. Evangel. 310. C. 474. B. 516. B. Verbum λαμβάνω sic usurpat Origenes Contra Cels. 318. C. τοῦ

δοῦσθαι λαμβανομένου πνευματικῶς· *cum videre intelligitur spiri-
 tualiter.* Idem In Matth. I. 484. E. δύνανται οἱ Φαρισαῖοι
 λαμβάνεσθαι εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰουδαϊκῶν παραδόσεων·
*Pharisaeorum nomine intelligere possumus doctores traditionum
 Iudaicarum.* Huetius perperam: *Pharisei docendis Iudaeo-
 rum traditionibus assumi possunt.* Concil. Ephesinum, 1282.
 B. ἐπὶ δὲ τῆς Θεότητος ταῦτα καὶ ψευδῆ λαμβανόμενα, καὶ ἡμῖν
 ὡς σκοφανταῖς δικαίας κατακρίσεως αἴτια. Ubi vulgatus inter-
 pres omnino nihil vidit, scribens: *In Deitate vero haec menda-
 cia sunt, cum suscipiuntur, et nobis calumniae blasphemiae
 condemnationis causa.* Sensus: *Haec autem, si de Divinitate
 intelliguntur, et falsa sunt, et nobis tanquam calumniatoribus
 causam iustae condemnationis afferunt.* Eandem vim habere
 verbum ἔξακούω, iam alii notaverunt: addam exempla Eusebii
 Praepar. Evang. 675. C. Porphyrii De abinentia 54. A. ἃ δὴ
 ἡμεῖς ὡς τὴν ὑστέραν πλημμέλειαν ἐκβαλόντα [l. ἐκφαλόντα],
 οὐκ ὀρθῶς ἔξακούομεν, *non recte interpretamur.* S. Basilii In
 Hexaëmeron I. 74. B. In Esaiam 839. C. Adversus Eunomium
 II. 51. D. διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἄγνοιαν, ἀνθρωπικῶς ἔξακούον-
 των τῆς γεννήσεως τοῦ υἱοῦ· *qui generationem filii humanitatis
 accipiebant: ubi nota, ἔξακούω construi cum genitivo.* Photius
 Epistola ad episc. Aquileiens. 533. A. οὐτὸ τὸ, ἐκ τοῦ ἐμοῦ, οὐχ
 ὡς εἶπεν ὁ Σωτὴρ ἔξακούοντες· *non ita, ac dixit Servator, in-
 telligentes.* Nolo alias auctoritates congerere, quae magno numero P. 187
 occurrunt. Quo magis mirandum, Frontonem Ducaem et Har-
 duinum in hac voce lapsos, epistola Dionysii Alexandr. ad Ba-
 silidem Concil. I. 187. A. οἱ δὲ σοφώτερον ἔξακούοντες, *qui au-
 tem [hoc vocabulum ὀψὲ] saniori sensu, seu diotiore sensu, in-
 telligunt.* Illi verterunt, *sapientiores autem id audientes.* Ab
 ἔξακούω, hac significatione, fit ἔξακουστέον, *intelligendum est:*
 quo cum alii sunt usi, tum in primis S. Clemens Alexandrinus.
 Velut Paedagogo 89. C. ὅπερ καὶ μᾶλλον ἔξακουστέον· Stromati-
 bus 356. A. ibid. 614. D. Altera significatio verbi ἔξακούω, ra-
 rior illa quidem, et in Lexicis, quantum memini, omissa, est
subaudio, subintelligo. Quo sensu Latini quoque nonnunquam
 dicunt *audio*, velut Quintilianus Instit. rhet. IX. 3. 58. Graeci
 vulgo ἔννοῶ. Eusebius Demonstr. Evang. 383. B. τὸ, σοῦ, πά-
 λιν ἔξακουόντων ἡμῶν, *ubi illud, tuam, rursus subintelligi-
 mus.* Etymol. Magn. 211. lin. 55, loco corrupto, τὰ ἐπὶ τῶν
 εὐθειῶν ἐνεργητικὰ ἔξακουόμενα δῆματα, πρῶτα καὶ δεῦτερα πρό-
 σπα οὐκ ἔχει. Corrige, τὰ ἐπὶ τῶν θεῶν ἐνεργητικὰ ἔξακουό-
 μενα· *activa, ubi subintelligitur vocabulum, Deus.* Agitur
 enim de impersonalibus βρέχει, χιονίζει, ἀστράπτει et similibus,
 ubi grammatici Graeci vocem Θεός subaudiri volunt. Neque alio
 significatu invenies προσπακούω, *subintelligo.* Philo De mi-
 gratione Abrahami 309. G. Clemens Alexandrinus Stromatibus,

753. A. Paulus Alexandrinus Apotelesm. 54. A. Ioannes Philo-
 nus De creatione mundi, 208. B. Polychronius In Iesaiam, II.
 358. A. *ἵνα τοῦτο προσυπακούηται, ut hoc subaudiatur.* Euse-
 bius Commentar. in Psalmos, I. 48. A. *προσυπακούοντων ἡμῶν,
 τὸν Κύριον, καὶ κατὰ κοινοῦ πάλιν λαμβανόντων τὰ ἐξῆς* quae
 Montefalconius vocabulorum technicorum inciticia mire sic reddi-
 dit: *Cui nos respondemus, Dominum non invocaverunt, et quae
 sequuntur in communi accipimus*: notamque addidit: *Προσυπα-
 κούειν, id est, respondere.* Atenim sensus loci est: *adeo ut
 subaudiatur Dominum, et per figuram quam vocant a com-
 muni resumamus quae sequuntur.* Haec dixi longius fortasse
 quam attinebat, quod interpretes caeteroqui doctos minus intel-
 lexisse verba ea vidi: opportunior huiusmodi res persequendi lo-
 cus erit in Glossario vocum a scholiastis commentatoribusque
 Graecis peculiari sensu usurparatarum, quod iam pridem inceptum,
 quando res meae siverint editurus, ut ab eruditis probetur valde
 opto.

*Pag. 5. lin. 1. ἀναλόγως δὲ τοῦ μεγέθους τῶν συμβεβηκότων
 ἐκείσθαι]* Ad verbum fere ex Agathia, 5. C. *τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων
 ὡς ἐγγυτάτω ἐκείσθαι* unde similiter Xiphilinus In adorationem cru-
 cis 469. A. *ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς ὑποθέσεως ἐκείσθω.* *Ἀναλό-
 γως* melius construitur cum dativo, ut apud Plutarchum De pla-
 citis philosoph. 896. B. *ἀναλόγως τῇ τοῦ παντός οὐρανοῦ σφαίρῃ
 διηρησθαι.* De animae procreat. 1022. A. Item S. Eriphanus
 Adversus haeres. I. 951. 955. C. 970. B. Antiochus Homil. XXI.
 D de virginitate, 1061. C. Apud quosdam tamen recentiores cum
 genitivo, velut hic in Leone, in Xiphilinoque modo laudato.
 Ipse Eriphanus, 953. D. *ἀναλόγως τῆς αὐτοῦ ἀξίας.* Idem Phi-
 lopatris Luciani III. 609. 10. *τὰ χρέα πληθυνθήσεται, ἀναλόγως
 τῆς ἀποδόσεως*: ubi sine causa, opinor, Gesnerus suspicatur le-
 gendum *ἀνά λόγον τῆς ἀπ.* Plerumque tamen *ἀναλόγως* adver-
 bialiter ponitur, absque casu: velut apud S. Marcum Eremitam
 De lege spirituali, 873. A. *οἱ πνευματικῶς αὐτὸν [nempe τὸν νό-
 μον] ἐκτελοῦντες καὶ ἀναλόγως τῆς χάριτος μετέχοντες.* Quae ipsa,
 et quae sequuntur, S. Macarius Aegyptius ad verbum exscripsit,
 Homil. XXXVII. De paradiso, 433. A. Item sine casu *ἀναλό-
 γως* est apud Stephanum Byzant. De urb. B. 381. sub v. *Ἡλις*.
Ὁ πολίτης ἀπὸ τῆς Ἡλίδος γενικῆς ἀναλόγως Ἡλίδειος. Ubi nes-
 cio quid in mentem venerit Berkelio, interpretanti: *civis a ge-
 nitivo Ἡλίδος praeter rationem Ἡλίδειος.* Traducendum, *secun-
 dum analogiae rationem.* Addam porro hic, data occasione, sy-
 nonymas aliquot loquendi formulas, quae viris eximia Graecae
 linguae peritia instructis passim fraudi fuerunt. Pro *ἀναλόγως*
 P. 188 igitur Graeci dicunt: 1. *Ἀνάλογον* adverbialiter, quod est in
 vulgus notum, aequae Stephano iam in Thesauro illustratum. Quo
 magis mirari licet in eo vertendo errasse Huetium in Origane

Commentar. in S. Mattheum, I. 244. C. *ῥοντο, . . . καθαρὰς . . . γεγόνεαι τὰς τῶν ἀποπλευνομένων ὕδατι [nimir, χείρας], οὐ συμβολικῶς, ἀνάλογον τῷ κατὰ τὸ γράμμα Μωσῆος νόμῳ existimabant puras factas esse [manus] eorum qui aqua eas abluissent, cum id per proportionem non respondeat Mosis iuxta litteram legi.* Sed insectatur ibi Origenes Phariseos, traditiones modo nimis litterali exponentes: ut sit sensus: [manus] *arbitrabantur puras factas esse eorum qui aqua eas abluissent, non symbolice, sed secundum legem Mosaicam litterali sensu intellectam.* Subintelligitur autem praepositio *κατά*. 2. *Ἐκ τοῦ ἀναλόγου.* Origenes Homilia XIX. in Ieremiam, I. 187. B. *τοιούτον τι ποιεῖ ἐκ τοῦ ἀναλόγου πατρὶ καὶ λατρῷ ὁ Θεός.* Quo in loco Balthasar Corderius lapsus, reddens, *istiusmodi quid facit respectu patris ac medici Deus*, quasi quid patris cuiusdam causa medicivae nomen faciat. Sensus: *Istiusmodi quid facit Deus ex quadam similitudine quam habet cum patre et medico.* Neque hunc Corderii errorem Huetius emendavit: a Carolo Delarue novissima Origenis edit. III. 265. D. paulo melius versum: *Idem, proportione servata, ac pater et medicus, facit Deus.* Qua cum forma aliam similem, *ἐξ ἀναλογίας*, coniungere possumus, quam cum multi alii adhibuerunt, tum Nemesianus De natura hom. 73. B. *δύο στοιχεῖα ἐξ ἀναλογίας εἰλημμένα.* 3. *Ἀναλογικῶς, per analogiam s. proportionem, analogice:* in summi viri Schneideri Lexico omissum adverbium, aequae S. Gregorio Nysseno inprimis frequentatum. Contra Eunom. II. 211. C. *ἀναλογικῶς ἡμῶν δι' ἑκάστου τῶν περὶ Θεοῦ λεγομένων πρὸς τινὰ ἀναγομένων ὑψηλοτέρων ἐννοίαν.* Oratione catechet. 420. A. De perfecta Christiani form. 717. D. De iis qui praemature abripiuntur 763. A. Varias constructiones *δι' ἀναλογίας, ἐπ' ἀναλογία, κατ' ἀναλογίαν*, ipsiusque vocis *ἀναλογία* diversas significationes, in quibus interpretandis eruditi complures offenderunt, ut iam a Stephano in Thesaurο commode expositas, hic, ne longus fiam, non attingam.

Pag. 6. lin. 5. πατὴρ δὲ μοι Καλόη, χωρὶον τῆς Ἀσίας τὸ κάλλιστον] Haec iam in Notitiis Mss. VIII. 258. monui ex Agathia esse, 5. C. De Celbiano tractu Ducangius ad Alexiad. 407. et ad Ioann. Ginnamum, 437. *Gilbrianum* Plinius vocat *Histor. Nat. V. 29. et XXXIII. 7.* In nomine Caystri nihil mutavi: *Hommerus, Iliad. B. 461. Καῦστρον ἀμφὶ ῥέεθρα.* Herodotus *Terpsichore, 100. Hesychius, II, 211.* Apud reliquos est *Caystrus*, ita tamen, ut partim *Καῦστρος*, partim *Καύστρος* scribant.

Ibid. lin. 10. ἰτέον διήγησιν.] Agathias 6. A.

Ibid. ead. lin. περὶ πλείστον τὸ ἀληθίζειν ποιουμένοις ὡς μάλιστα.] Agathias 7. B. ἔμοι δὲ τὸ ἀληθίζεσθαι περὶ πλείστον ἐκτέον κ. τ. λ. Quae subiungit Leo, *ῥητορικῇ μὲν προσήκειν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιεῖν κ. τ. λ.* sumsit ex Procopio De bell. Per-

sico, 6. B. sequentia 2. D. ἀποχρώντως γὰρ ἄλλοις ἰσότηται, ex Agathia 56. B.

Ibid. lin. 20. εἶπερ ὀφθαλμοὶ ὧτων πιστότεροι, καθ' Ἡρόδοτον.] Herodotus Clione, 8. p. 7. Ὡτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἕντα ἀπιστώτερα ὀφθαλμῶν. Imitationes Luciani De saltatione, 813. De conscrib. hist. 622. De domo, 461. et Iuliani Imp. Epist. ad Leont. 140. A. partim laudat Borheckius Apparatu ad Herodot. II. 455.

Ibid. lin. 23. κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, τῆς γ' Ἰνδίκτου] Hoc est anno Chr. 959. In Codice hic per siglam, *ινδ.*, sed inferius 29. C. et 110. C. per singulas litteras, *ινδίκτου*. 57. A. *ινδικτον*. Ac profecto vel ex Ducangio Glossar. 517. A. constat, formam ἢ *ινδικτος* non minus frequentem esse quam ἢ *ινδικτιων*. Neque fere dubito eandem vocem restituendam inscriptioni non ignobili, a Montefalconio relatae Palaeograph. Graec. 174. C:

ΕΠΙΘΕΟΔΩΡΟΤΤΟΤΑΓΙΩ[✓] ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ[✓] ΚΑΠΙΛΙΟΥ
 ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΛΑ[✓] ΑΝΘΗΠΑΤΟΥ ΤΕΥΤΤΧΩ[✓] ΚΑΝΕ[✓] ΝΕΩΘΗ
 ΚΟΥ... ΟΤΟΙΧΟ[✓] Τ[✓] Φ[✓] Α[✓] ΑΠΠΙΛΩ[✓] ΝΟ[✓] ΣΤΟ[✓] ΤΑ[✓] ΛΑΜΠΡ[✓] ΙΝ[✓] Α[✓] Β[✓] †

P. 189 Legit et interpretatur Montefalconius 173. D: 'Επὶ Θεοδώρου τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ Α. Πιλίου τοῦ περιβλήπτου ἀνθυπάτου, εὐτυχῶς ἀνευρέθη κου . . . ὁ τοίχος, ὑπάτειας [vel ὑπάτου] Φλαβίου Ἀππίωνος τοῦ λαμπροτάτου Ἰνλουστρίου β. *Sub Theodoro sanctissimo archiepiscopo, et A. Pilio conspicuo proconsule, feliciter restauratus est murus, consule Fl. Appione splendidissimo Illustri 2. vel, post consulatum eius anno 2. Eadem inscriptione Relandus in Fastis usus, legit Καπίλλου, Capilio, viro spectabili proconsule, non male opinor: vix enim credendum, Iustinianeis temporibus praenomen Auli, ut vult Montefalconius, antiquo Romanorum more appellationibus praefixum fuisse. Deinde Montefalconium suspicor errasse, quod inscriptionem ad annum alterum post Appionem Cos. retulerit, qui est a. Chr. 541. Etenim extrema lineae tertiae sic potius legenda, ὑπάτου Φλαβίου Ἀππίωνος τοῦ λαμπροτάτου, Ἰνδίκτου δευτέρας, Fl. Appione V. Cl. Cos. indictione II. Quippe Bannus 539, qui est Fl. Appionis, profecto incidit in alterum indictionis: annus autem 541 nomine potius Fl. Basilii Iunioris, tunc fasces habentis, insignitus fuisset. In sigla *ινδ.*, quae fere ut λ in codicibus efformatur, alii quoque offenderunt: velut Labbe Michaël. Glyca 308. A. λόγου *ιγ'* lege, *ινδ.* *ιγ'*.*

Pag. 6. lin. 1. τὸν βίον μετελλαχότος] Codex μετελλαχότος, errore librarii. Phrasis Leonis petita esse potest ex II. Maccab. γ'. 5. μετελλαχότος τὸν βίον Ἀντιόχου. Locutione μεταλλάττειν τὸν βίον vel μεταλλάττειν simpliciter, nihil usitatius: nota μετα-

λάττειν τὴν ζωὴν apud Eusebium 115. A. Item μεταλλάττεσθαι τὸν βίον, per medium, Iosephus Contra Apion. 1045. D. Sed in Concilio Ephesino I. 1306. C. solito more de S. Paulo dictum, ἀπὸ διώκτου εἰς κήρυκα μεταλλάγη, e persecutore in praedicatorem mutatus est. Minus commode versio vulgaris, persecutorem in praedicatorem mutavit. Participium μεταλλάξοντας, in qua voce interpretanda nonnulli lapsi sunt, saepe defunctos significare, etiamsi Lexica non monerent, constaret ex Salmasio De usuris 391. A.

Ibid. lin. 3. τὴν αὐτοκρατορίαν διέπειν ἀρχὴν] Malim, C τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν, vel, τὴν αὐτοκρατορίαν, vel, τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν. Αὐτοκράτωρ ut adiectivum habet ipse Leo 18. D. τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς Philo De plantatione Noë, 176. G. ἡ αὐτοκράτωρ δυναστεία Leo 14. A. Αὐτοκρατορία substantivum Iosephus Antiq. Iudaic. 679. E. Petrus Siculus Historia Manichaeorum 2. B. Adiectivum αὐτοκρατορικῶς Philo Legatione ad Caium 786. E. 802. F. Clemens Alexandrinus Stromat. 363. D. 705. D. S. Gregorius Nyssenus In Canticum Canticor. I. 618. D. Contra Eunomium II. 42. D. In Christi resurrectionem 821. C. Eusebius Vita Constantini 611. A. Contra Hieroclem 516. A. S. Basilius In Hexaëmer. I. 77. C. Regulis fusius disputatis II. 467. B.

Ibid. lin. 7. εὐμενῆς τε καὶ χρηστός πρὸς ἅπαν τὸ ὑπήκοον] Cedrenus Compend. Histor. II. 645. C. τὸ ἦθος ἡμερον ἔχων καὶ πρῶτον, καὶ τὸ φρόνημα μέτριον, hoc est, et ingenium modestum, non, et mediocriter animatus, ut reddidit Xylander: cuius summam utriusque linguae peritiam, quam non immerito tribuit illi D Huetius De claris interpret. 227. C., in hac quidem Cedreni versione vix agnoscas.

Ibid. lin. 10. Quae a verbis: *Huic Imperatori* cett. in versione Latina sequuntur, a Combesio conversa leguntur in Pagii Criticis in Annales Baronii III, 875. Quae nos hic retractavimus.

Pag. 7. lin. 4. τοῦ τοῦ θαλαμηπόλου] Praeivit Agathias 19. B. Vide de hoc bello Cedrenum II. 640. D.

Ibid. lin. 10. Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν] Plura de expeditione Cretica Nicephori Phocae Continuator Theophanis, 296. B. — 300. D. Ad Gongylae navigationem fortasse referenda notitia ampla de apparatu navali apud Constant. Porphyrogen. Caerimon. aul. Byzant. II. 383. C. sed vide et quae de Gongylianæ expeditionis tempore acute disputat summus chronologiae Byzantinae arbiter Ph. Krug, *Chronologie der Byzantier* 292. B. et quae de Candiae sub Romano expugnatione 306. C. Inde probatur, Nicephorum appulisse ad Cretam a. Chr. 960 (contra Contin. Theoph. 297. C. ad a. 962 id referentem), Candiam cepisse anno sequenti 961, fratre eius Leone bellum interim adversus Chambdanum administrante.

Ibid. lin. 21. ταύτας ἐπὶ τὴν ἡλιόνα προσεφακλῶν] Verbum

- P. 190 προσυφαπλώω, *subter explico*, in Lexicis desideratur, neque ipse offendi extra vitam S. Chrysostomi ab anonymo scriptam Opp. VIII. 136. 33. ζώση φωνῆ τὰς τῆς ἀληθείας ἀκτῖνας προσυφαπλῶν. Iterat inferius Leo 58. C. Τραπλουμένων habet 25. A. ἐφήπλουν 49. D. primitivum ἤπλωται 51. B. et 99. A.

Pag. 8. lin. 16. χάρακα πρὸ τοῦ ἄστεος ἐπήξατο τῶν Κρητῶν· τὰς δὲ γε τριήρεις] Cedrenus haec iisdem fere verbis II. 643. A. ubi pro, πάσαις μηχαναῖς πολιορκητικαῖς χρῆσάμενος ὀργάνων, ex bono admodum Scylitzae codice inter Coislin. nostros No. 136. sensu item postulante scr. πολιορκητικῶν χρ. ὁ.

Pag. 9. lin. 1. ἐκ τῶν κατὰ πόλεμον χαλκοντυπιῶν] Χαλκοντυπία apud Suidam III. 652. unde habet Schneiderus. Pauca Balia composita cum voce χαλκός, in Lexica nondum recepta, nota haec: 1. Χαλκέντονον, *tormenti bellici genus*, per fibulas aeneas tela propellentis. Bis apud Philonem De telorum constructione 56. C. et 78. B. Sed quinquies alibi, 67. F. 72. A. C. F. 73. C. eadem machina vocatur χαλκότονον, quam lectionem Schneiderus praetulit. Est tamen ἐντόνιον, instrumentum ad tendendas catapultas, vocabulum item exulans e Lexicis. Philo De telor. constr. 57. F. 58. A. 61. B. Hero Belopoeicis, 135. A. 139. A. ubi docetur quo pacto construi debeat. Unde defendi fortasse possit scriptura χαλκέντονον. 2. Χάλκινος, i. q. χάλκεος et χάλκειος, *aereus*. S. Epiphanius De mensuris et ponder. II. 183. D. παρὰ Ἀλεξανδρῶσι τὰ ἀργύρια καλοῦνται χάλκινα. Idem adiectivum in editione Rover. Iosephi Antiq. Iud. 261. A. δίκτυον ἐλάτῃ χάλκινον περιπεπλεγμένον. Sed edit. Havercamp. emendatius I. 424. D. ἐλάτῃ χαλκείῃ. Ita χάλκινος sola nititur S. Epiphaniū auctoritate, quae ne ipsa quidem per magna est in hoc certe opusculo, a librariis mirifice depravato. 3. Χαλκοτύπανος, *aere sonans*, apud Palladium Vita S. Ioannis Chrysost. 106. A. in loco ubi laudatur Abraham patriarcha, quod in deserto abditus neque Consules hospitio exceperit, neque duces neque alios magnis honoribus fungentes, παρ' οἷς ἔπκοι κημῶ ἢ χαλινῶ ἀποστέλλοντες, ἢ σαράβαρα χαλκοτύπανα, πόρρωθεν τῆς ὑπερηφανείας τὸν πτύον ἀπερευγόμενα. Quo loco σαράβαρα, si modo lectio vera, non *braccas* dixeris significare, sicut alibi, sed potius instrumentum musicum, haud absimile, opinor, cymbalis. Qui si est verus sensus, indè videtur sequi, saeculo sexto magistratus Romanos cymbalis aeribusque crepantibus iter aut omnino proditionem in publicum fecisse, quod nunc de Turcarum potestatibus scribitur.

Ad haec vocabula, omnino, opinor, nova, addam formas Drariores iam notarum vocum explicationesque a vulgatis diversas. In quas tamen non refero vocem χάλκαννα, saepius in glossariis chemicis medicisque mss. Bibliothecae Reg. occurrentem: eam

corrupte scriptam pro ἄλχαννα sive ἀλχάνα, herbamque *henne* significare, qua per Orientem mulieres se inficiunt, iam Salmasius vidit Exercitat. in Solin. 1324. B. et 1353. C. Sed revocare eo possumus vocem *χαλκεία*, eo sensu ut sit i. q. *χαλκείον*, *χαλκευτήριον*, *χαλκοτυπείον*, *officina aeraria*. Philo De telor. construct. 60. C. iuncturas ferreas frangi ait, *ἐὰν τὸ τυχὸν σίνος ἐν τῇ χαλκείᾳ λάβωσι*, *si vel minimam noxam in officina acciperunt*, Tametsi commodius fortasse hic verti possit, *inter cuedendum*. Magis extra controversiam *χαλκεία officina fabri ferrarii* apud Heronem Belop. 134. E. de epizygide: *αὕτη δὲ ἐστὶν ἐν τῇ χαλκείᾳ καλῶς τετελειωμένη*. Sed in Antiquit. Iud. Iosephi 7. E. *χαλκείαν τε πρώτος ἐπένοησε*, de arte fabrilis exponendum est, *aerariam primus est commentus*. Eodem sensu in Prolegomenis rhetor. a Montefalconio Biblioth. Coislin. editis legitur 590. D. *Ἡρακλεῖος τὴν χαλκευτικὴν* *Vulcanus aerariam artem*: ubi Montefalconius nimis generatim, *fabrilem artem*. De vocabulo *χαλκίτις*, quando alumen aut petram significat, alii docte exposuerunt. Adde hic tertiam significationem, qua est apud Nonum medicum De omnium particularium morborum curatione 313. B. *Τοῖς δὲ ὑπὸ τῆς χαλκίτιδος σάυρας πληγεῖσι*. Vertit Hieremias Martius, *ab ictu lacertae viridis*: videtur esse lacerta venenata ex genere salamandrarum. In titulo tamen capitis eiusd. apud Nonum 313. B. eadem lacerta appellatur *χαλκῆ σαῦρα*, non *χαλκίτις*, errore fortasse librarii. Nota porro vocem *χαλκός* quandoque exponendam esse *assem*, hoc est, *aereum*, *numum minimum*. Plutarchus Apophth. Lac. 226. D. *δυνάμει δὲ χαλκοὶ τέσσαρες*. De animi tranquillit. 470. F. *δοῦν χαλκοῖν ἢ χοῖνιξ*. Artemidorus Onirocrit. 267. B. *αὐτὸς δὲ λέγει, ὡς τὸν χαλκὸν οὐκ ἔχω*. Rigaltius parum accurate, *ego certe aes non habeo*: sensus, *h. ne assem quidem*. *Χαλκοτυπείον*, *officina fabri ferrarii*, affert Schneiderus ex Nicomacho De musica. Adde Philonem De Cherubim 94. A. *ὅσα ἐν χαλκοτυπιῷ ἐλαυνόμεναι ὕλαι, ἢ διαιρούμεναι*: et Iamblichum In Arithmet. Nicomachi Gerasen. 171. B. *Χαλκῶδης*, pro quo B nescio an quisquam auctoritatem attulerit, usurpaverunt Theophrastus De sign. serenitat. 440. A. *χαλκῶδες χροῖμα*: et S. Eriphanus Adversus haeres. 577. B. *ἀλλὰ τὸ χαλκῶδες τὸ ἐν τῷ ἀργύρῳ*: quo certe in loco significare videtur *quod aëris nituram habet, aerosus*, ut exponitur in Onomastico inter Glossas Labb. 202. E. Petavius vertit, *quod in argento subaeratum est*. Addo vocem *χαλκωρυχείον*, *sectura aeraria*: nam mendum typhothetarum est, quod per omicron apud Salmasium ad Solin. 195. B. semel legitur *ἐν τοῖς χαλκωρυχείοις*: item ter apud Theophrastum De lapidibus 395. A. B. 398. D. Aliam formam *χαλκωρυχίον* Plutarchus Sympos. 659. C. et Ptolemaeus Geograph. 233. B. ubi videtur quasi nomen proprium. Haec, extra oleas fortasse vagati, in Lexicographorum gratiam annotavimus circa derivata aut

composita ex voce *χαλκός*, novasque eiusdem originis vel voces vel auctoritates, quibus Glossaria locupletari queant.

- C *Ibid.* lin. 6. *ὡς μή τι ἀνήκεστον πρὸς τῶν ἐναντίων αὐτοῖς κατρυθῆ.*] *Κασσώ* sive *κατρώ*, sensu figurato *machinor*, *struo*, frequenter occurrit apud Patres saeculi Theodosiani et deinceps. *Κατρώουσι* S. Epiphanius Adversus haeres. I. 2. C. Anonymus in Psalm. I. 88. A. *κατρώοντα* S. Epiphanius Adversus haeres. 651. C. *κατρώοντες* Anonym. in Psalm. I. 761. C. *κατρώόντων* S. Epiphanius Adversus haeres. 222. D. Aoristo bis utitur S. Epiphanius, *Ibid.* 629. D. *βίβλους κατρώσας* et 257. C. *κατρώσαντα*. Praesente passivi S. Theodoretus Epist. cix. III. 977. D. *κατὰ τῆς ἀποστολικῆς κατρώμενα πίστεως*. Imperfecto S. Epiphanius Adversus haeres. 722. B. *ἐκατρώετο περὶ [ἢ παρὰ] τῶν τούτου μαθητῶν τὰ κατὰ τὴν συσκευὴν τῆς ἐκκλησίας*. Perfecto Theodotus Institut. Oriental. 806. C. *κεκατρωμένα*. Composito *ἐπικατρώ* ipse Leo infra 52. C.

Ibid. lin. 10. *καὶ παρέπεται*] *Μαλὶν παρέπονται*. Vide tamen Zeunium ad Vigerum De idiotism. 195. C.

- Ibid.* lin. 12. *τῆς δεδομένης εὐετηρίας*] In Codice literis ε et D η contra etymologiae rationem permutatis modo *εὐετηρία* exaratum, ut infra 20. B. modo *εὐητηρία*, ut hic et 40. C. Eodem modo, *εὐητηρία*, in Codd. multis antiquis scriptum vidi, ubi nunc editiones *εὐετηρία*. Philo De Abrahamo 284. F. De congressu quaerendae eruditionis gratia 351. A. Iosephus Antiqq. 44. A. Ptolemaeus Tetrabibl. 80. A. Locus de instabilitate fortunae, quem Leo respexit, est in S. Nili Epist. cLXXXIII. p. 70.

- Pag.* 10. *lin.* 4. *διαπεφωνήκει*.] *Διαφωνέω* alii iam observaverunt, ex usu Hellenistico significare *ultimam vocem emitto*, hoc est *exanimor*, *pereo*. Suidas I. 563. C. Mangey ad Phil. De ebriet. I. 375. E. Adhibetur ea significatione praecipue perfecto et plusquamperfecto: velut apud LXX. Num. xxxi. 49. *οὐ διαπεφώνηκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἰς*. Quod imitatur Philo De temulent. 200. B. et C. Item Scholiasta ad S. Ioannis Climaci Scalae Paradis. 19. C. aliquot simplices homines incredibiliter ieiunantes, *καὶ ἀδιακρίτως βίβ' ἑαυτοὺς ἐκδόντες, διαπεφωνήκασιν, succubuerunt*. Et Apsyrus in Hippiatricis 256. C. de equo, *κίνδυνον οὖν ἔξει διαφωνῆσαι*. Non pauci tamen eruditi lapsi sunt in hoc verbo interpretando. Velut apud Philon. De nomini. mutat. 822. B. *πόλεμος, ἐν ᾧ τῶν διαγωνισαμένων διεφώνησεν οὐδεὶς, ἀλλ' ἄφροτος καὶ σῶος ἐπανήλθε*: vereor ut Petrus Morellus recte vererit, *in quo dimicantium nemo discors fuit*. Et haec Apsyrus in Hippiatr. 260. B. *διαφωνεῖ δὲ βραδίως*, Ruellius in Medicina veterinar. 101. B. *quapropter facile despondet animum*. Atque tantum non ridicule Montefalconius apud Euseb. Comment. in Psalm. I. 259. E. de secundis mulierum: *ὡσπερ χωρίον, προχωρήσαν ἀπὸ γυναικός, οὐδεμιᾶς μετέχει ζωῆς, διαλυθὲν δὲ διαφωνεῖ*. *quom-*

admodum pellicula e muliere prodiens vitas consors nullatenus est, sed dissoluta dissonat. Verte: quemadmodum secunda membrana, e muliere progrediens, nullius est vitas particeps, sed dissoluta perit. Praeter hanc significationem verbi διασφώνω reliquasque, in vulgus notas, una admodum rara, edico, pronuncio. Eusebius Contra Marcell. 32. D. ἐν θείῳ πνεύματι διεσφώνει λέγων. Recte Montacutius, spiritu Dei afflatus profatur: est enim hic idem quod ἐξεσφώνει. Διαπεσφώνηκα, morior, infra quoque, 33. A. et 41. A.

Ibid. lin. 18. Οὕτω διαλύοντι τούτῳ καὶ γνωματεύοντι] *Διάλω*, animo perlustro (ut ait M. Tullius), cogito, vix opus est moneam, compositum esse non cum verbo λύω, sed cum ἀλύω. Nisi mavis scribere, Οὕτω δὴ ἀλύοντι: quod suadent et phrasis 61. C. Ἀλύοντι δὲ τούτῳ καὶ γνωματεύοντι, et Agathias, unde omnia haec manaverunt, 20. D. Ἀλύοντι δὲ οἱ καὶ γνωματεύοντι. Praeterea ἀλύω 34. A. et 74. B.

Pag. 11. lin. 8. Ἰσοπέδου] In Cod. est Ἰσοπεδοῦς, h. e. Ἰσοπεδοῦς (accentus enim et circumflexus, etsi per raro alieno loco collocant, tamen inter se saepissime confundunt cum alii librarii plerique, tum in primis noster), quasi a nominativo Ἰσοπεδέης. Quae forma rarissima: in Lexica certe nondum relata.

Ibid. lin. 22. Τὸ τοιοῦτον δὴ τειχίον] *Τειχίον* nihil aliud significat apud Leonem, quam *τείχος*, murus, *munitionum*. C Habet enim hoc Leonem cum aliis Byzantinis nimium multis, ut significato subtiliore vocabb. confuso partes pro re tota, deminutiva pro primitivis, composita pro simplicibus temere usurpet. Apud alios *τειχίον* interdum retinet vim deminutivi. Plutarchus Arat. 1036. E. ὑποστειλας τειχίοις τισὶ καὶ οἰκοπέδαις. Achilles Tat. De amor. Clitophon. et Leucipp. 51. A. περὶ τὸ ἄλσος *τειχίον* ἦν αὐταρκές εἰς ὕψος. S. Ioannes Chrysostomus Homil. ix. ad populum Antioch. 129. A. de Deo, mare furens arena invalida continente: διὰ τούτο γούν καὶ ἀσθενές τὸ τειχίον ἐποίησε, καὶ οὐ ξύλα καὶ λίθους, οὐδὲ ὄρη, τοῖς αἰγιαλοῖς περιέβαλε τούτοις. Deinde videtur *τειχίον* passim eodem sensu usurpari quo *τοῖχος*, *paries*. Unde διορῦττειν *τειχίον* de perfossoribus parietum, ut voce Plautina utar. Iosephus Antiq. Iud. 127. E. πρὸς διασφύγματι *τειχίον*. S. Clemens Alexandr. Stromat. 764. B. διορῦξαντες λάθρα τὸ *τειχίον* τῆς ἐκκλησίας. Sine vi deminutiva videntur adhibere Lucian. Piscat. I. 615. r. edit. Hemsterh. καθεζόμενος ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ *τειχίον*. S. Basil. De grat. act. I. 362. Iulius African. Cestis 305. E. Ego, quia agitur de munitione castrensi, *vallum* ausus sum vertere cum hic tum inferius 8. B. Alibi, 84. A. verti *murus*: aliis locis, ut 16. D. *castellum*: 77. A. *munitionem*. Figuratum, pro *munitione*, S. Ioannes Chrysost. adhibet Orat. xlv. in Acta Apost. rv. 863. 13. ἔστω σοι *τειχίον* καὶ περίφραγμα, ἄσπις καὶ δόρυ. Nota denique, in his locis omnibus non *τειχίον*,

sed *τειχλον* scribi *παροξυτόως*, quam accentus rationem ipse quoque in textu Leonis retinui, Codd. atque editiones antiquiores secutus. In Lexicis nunc plerumque *προπαροξυτόως* impressum est, nescio quam bona auctoritate.

Pag. 12. lin. 6. ὅσα φωνιωδῶς] Sic Cod. nec mutavi: tametsi adverbium *φωνιωδῶς* sive *φωνιωδῶς* neque in Lexico, neque in auctore, quantum memini, offendi ullo.

Ibid. lin. 10. ἐκ τῆς τούτων ἀπαγωγῆς;] De Arabum excursionibus maritimis ex Creta factis vide Vitam S. Lucae junior. edit. a Combesio ad calc. Historiae haeres. Monothelitarum, 969. B. item Continuat. Constant. Porphyrogen. ubi haec 85. A. *Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρήτες παντὶ στόλῳ ἀράμενοι, τὴν παράλιον ἐδήκον τῶν Θρακησίων, καὶ ἡμίμαλῳτιζον. Παρὰ τοσούτων δὲ . . . οὐ τὴν αἰγιαλίτιν μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται, Λάτρος, ἐνσκηνοῦντων, καὶ τῶν [1. τῶν] μοναύλιον βίον ἀσπασζομένων, γυμνῶ τῷ ξίφει χωρεῖν, καὶ Μυσῶν λείαν τὰ ἐκείσε ποιεῖν.* Unde manaverunt illa viri docti Le Beau, haud scio annon optime reddita, *Histoire du Bas-Empire*, XIV. 433. *Un de leurs partis osa traverser toute la Thrace, et pénétrer jusqu'au mont Latrus, dans la basse Mésie, où ils pillèrent un riche monastère.* Etenim primum Thracessii non sunt Thraeces, sed incolae Asiae proconsularis ad Aegaeum mare: vide supra 4. C. et Constant. Porphyrog. De themat. I. 7. F. *Τὸ νῦν καλούμενον Θρακησίων θέμα πάλας μὲν καὶ κατ' ἀρχαῖς Ἀσία μικρὰ ὀνομάζετο.* Deinde Latrus mons non in Moesia inferiore est, sed item in Asia, propter Ephesum. **B** Memoratur infra 196. C. item Scriptt. post Theoph. 112. B. 267. B. Cedren. Compend. Histor. II. 546. C. Habemusque in Bibliotheca Reg. Cod. Gr. No. 598. (vid. Montef. Palaeogr. 78. B.) in quo legitur, quemadmodum monachus monasterii *τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Στύλου, ἤγουν τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Λάτρος* . . . ὁ ἅγιος Χριστόδουλος, διὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν ἀθέων Ἰσραηλιτῶν μεταγκισεν εἰς τὴν Πάτμον, φέρων ἐν ἑαυτῷ ὅσα δυνάμενος βιβλία. Moesiam inferiorem autem posuit scriptor, quod non intellexit voces *Μυσῶν λείαν*. Quas proverbiales esse quis est qui nesciat? Cinnamus Histor. 19. *λείαν Μυσῶν καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἐργαζόμενοι.* Vid. praeterea Zenob. Centur. V. Proverb. 118. A. Diogenian. Centur. VI. 232. B.

Ibid. lin. 12. τοὺς ψεύστας, τὰ θηρία τὰ κάκιστα] Allusio ad locum S. Pauli Epist. ad Tit. cap. I. v. 12.

Ibid. lin. 24. σὺν τῷ Παστιλῶ Νικηφόρῳ οἱ προκατασκοπεῖν σταλέντες] *Προκατασκοπέω*, verbum raro occurrens, quoque carent Lexica, usurpavit praeter Leonem S. Clemens Romanus De peregrinationib. S. Petri 59. C. *καὶ προκατασκοπήσας ἡμᾶς, ὡς αὐτὸς ὕστερον ἀμολόγησε* cum *observaret nos*, vertit Perionius:

oportuisset saltem, *observasset*. In Codice hic, *σὺν τῷ Πασταλάῳ* superius tamen ubique *ὁ Πασιλάς*.

Pag. 13. lin. 3. τῆς σφῶν ἀβελτηρίας] Codex *ἀμελητίας*, mendo manifesto pro *ἀβελτηρ.* quam formam, per *η*, admodum frequentant scriptores Christiani. Sic *ἀβελτηρία* Alexander Lycopolita Adversus Manichaeos 18. D. *ἀβελτηρίας* Heliodorus Theagene et Charicl. 402. A. Methodius Conviv. decem virg. 132. B. S. Clemens Alexandrin. Stromat. 762. A. S. Epiphanius Adversus haeres. I. 493. B. Leo 27. D. *ἀβελτηρία* S. Nilus Peristeriis 119. A. Agathias 131. A. *ἀβελτηρίαν* S. Gregorius Nysenus Contra fatum I. 896. B. et Contra Eunom. II. 310. A. S. Epiphanius Adversus haeres. I. 73. C. S. Chrysostomus Orat. viii. in Pascha, V. 943. 12. Ioannes Philoponus De mundi creatione 113. B. Agathias 73. D. 117. A. *δι' ἀβελτηρίαν τρόπον* Eusebius Praeparat. Evangel. 312. D. ubi fortasse minus bene Vigerus, *ob insignem morum asperitatem: malim, amentiam, vel, animi insipientiam.* *Ἀβελτηρίας* Concilium Oecumenicum VII. VII. IV. D. 411. *οὐμενοῦν' οὐ γὰρ ταῖς τινων ἀβελτηρίας κ. τ. λ. nequaquam: non enim quorundam ineptiis etc.* Male Harduinus in versione: *nequaquam enim quorundam profanationibus.* Scribunt tamen et nonnulli Patres *ἀβελτερία*, per *ε'* item Agathias, 24. C. et ipse Leo, 27. D. Adverbium *ἀβελτέρως*, *stulte*, in Lexicis omissum, habet Porphyrius De abstinentia 129. A. *οἱ δὲ περὶ τούτων ἀβελτέρως λέγοντες, qui stolidius his de rebus loquuntur.*

Pag. 15. lin. 1. πρὸς τὴν τοῦ πόλου μεταβαλλόντος ἄντυγα] Verti *poli fornicem*, audacter Ennium secutus, quamvis improbante Cicerone De orator. III. 40.

Ibid. lin. 3. ἐπιστίχως τε] *Ἐπιστίχως*, per *ordines*, non invenitur in Lexicis: vox usitatior est *στοιχηδόν*, quod vide infra 59. B. ex Agathia 23. C. *Ἐπιστιχος* adiective, quo utitur Leo statim post, habetur in Etymologico magno, unde Schneiderus sumsit. Sed in loco Theodori Abucarae Interrogat. II. contra Nestorianum 448. C. ubi casum est, *ἐπετίμησαν τῷ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν ὑπερασπίζοντι ἐξάρχω ἐπιστίχῳ τάξιν ἐπέχοντι*, quae ultima, P. 194 ut desperata, Turrianus in versione non attigit, emenda ex Cod. Regio optimaе notae No. 1111. *ἐξάρχω, ἐπισκόπου τάξιν ἐπέχοντι*, *reprehenderunt antistitem, episcopi ordinem obtinentem, qui haeresim ipsorum defendebat.* Etenim qui Theodorum Abucaram ediderunt, siglam *επισκ.* qua *ἐπίσκοπος* exprimitur, non magis intellexerunt, quam qui in Concilio generali VIII. V. 1466. D. typis excuderunt, *τῆς βασιλευούσης ἐπισκοπῆς*. Corrige ex Photii Epistolia 6. A. *τῆς βασιλευούσης ἐπίσκοπος*, *episcopus reginae urbium*, hoc est, Constantinopoleos.

Ibid. lin. 21. δίκην χειμερίων νηράδων] Confer Agathiam 101. D. Allusio ad illustre eloquentiae Ulyssaeae elogium Iliad. Γ.

222. *Ἐπεὶ νιφάδεσσιν εἰκότα χειμερίησιν*, multorum imitationibus celebratum, velut Lucian. Baccho III. 81. lin 48. et Demosthenis encom. 495. lin. 85. Nicetae Choniatae Manuele Comnen. 58. D. S. Gregor. Nazianz. Epist. cxxxix. II. 892. B. τὸ δὲ ὑπὲρ τὰς χειμερίους εἶναι νιφάδας· quod Billius insulse reddidit, *aliterum autem hiemes superet.*

B Nec tamen solum de flumine orationis νιφάς adhibetur, sed in universum de rebus, nivium hibernarum ritu affatim accidentibus, cum proprie, tum figurate. Velut de lapidibus confertim aut proiectis, aut desuper deiectis, ex Iliade M. 156 et 278. Unde Euripides Andromach. 1130. de Pyrrho saxis appetito: Πυκνῆ δὲ νιφάδι πάντοθεν σποδούμενος. Et Aeschylus Sept. contra Thebas, v. 218. νιφάδος ὅτ' ὀλοᾶς νιομένης· quod scholiasta tamen de telis interpretatur. Oratores quoque Christiani νιφάδας usurpant de lapidationibus in Sanctos factis. S. Gregorius Nyssen. De beatitudine. I. 833. C. χαίρει ὁ μέγας Στέφανος, καὶ οἶόν τινα δρόσον ἠδεῖαν προθύμως τῷ σώματι δέχεται τὰς ἐπαλλήλους τῶν λίθων νιφάδας. Et alibi, Orat. in S. Steph. II. 791. C. S. Gregorius Nyssen. de eodem, ὁ ταῖς νιφάσι τῶν λίθων καταχωννύμενος. Nec ullus hoc vocabulum plurali numero magis frequentavit quam S. Ioannes Chrysostomus: cuius rei licitum sit paulo plura afferre exempla, ut appareat, quam frequentes sint apud Patres priorum saeculorum imitationes Homeri. Adhibet igitur S. Ioann. Chrys. voc. νιφάδες de rebus iucundis, ut Homil. xxxii. in S. Matth. 370. A. ὑπὲρ γὰρ τὰς νιφάδας αὐτὸν ὑπέβριξε τὰ θαύματα· vertit Arianus, cum nivales imbres miraculorum superaret: omissa a typographis voce *multitudine*. Vel ibid. Homil. xiv. 160. D. νιφάδας παρατρέχει σημειῶν, de Evangelista, multa Servatoris miracula silentio transcurrente: quod idem dicitur Comment. in Psalm. cxxxiv, I. 828. 27. παρατρέχει μυρίας νιφάδας θαυμάτων. Item de rebus medijs, praecipue de litteris, ut Epist. xiii, VII. 109. 4. πέμπτε λοιπὸν ἡμῖν νιφάδας γραμμάτων· Epist. xi. 119. 37. πέμπαι νιφάδας γραμμάτων ἡμῖν· Epist. lxxx. 136. 23. νιφάδας ἐπέμψαμεν γραμμάτων· Epist. xcvi. 143. 22. νιφάδας ἐπιστολῶν· Epist. cv. 146. 24. κἂν νιφάδας σοι πολλάκις ἐπέμψαμεν ἐπιστολῶν· Epist. cvi. 147. 10. D ὡσπερ νιφάδας πέμπων γραμμάτων· Epist. cxvi. 152. 13. νιφάδας ἂν ἐπέμψαμεν γραμμάτων· adde Epist. cxix. 153. 12. Epist. cxxiii. 158. 14. Epist. cxxxvii. 165. 21. Tuum maxime de rebus adversis, ut apud solum Chrysostomum (ex alijs exempla congere non attinet) octodecies: Epist. ad episcopos et presbyt. in carcere inclus. IV. 600. D. βασάνων νιφάδες. Orat. Quod qui iniuria etc. VII. 46. 12. ἐπιβουλῶν νιφάδες. Orat. xlv. Non solum vero etc. V. 294. 11. νιφάδων πυκνότερα περιεστήκει τὰ κακά. Orat. ix. in alteram ad Corinth. III. 598. 6. ὑπὸ τῆς νιφάδος τῶν κακῶν· ubi nota singularem numerum. Sed Homil. lxxvi. in

Matthaeum, 796. A. *νιφάδας τῶν κακῶν*, et Orat. xvi. in Epist. ad Roman. III. 135. 41. *νιφάδας κινδύνων*, plurali. Item Commentar. in Psalm. xliii. I. 629. 14. *τὰς νιφάδας τῶν ἀποστολικῶν κινδύνων*. Oratione II. ad Theodorum laps. VI. 69. 25. *νιφάδες κολάσεων*. et Epistola III. ad Olympiadem, IV. 642. D. *λοιδοριῶν καὶ ὕβρεων νιφάδες*. Homil. xv. in Matthaeum 168. B. *μυρία νιφάδες λυπηρῶν*. Invenio quoque *νιφάδες πειρασμῶν* Orat. I. in alteram ad Corinth. III. 545. 41. Orat. II. in eand. 551. 15. Orat. XII. 614. 38. Homil. xxxiii. in Matthaeum 403. C. Porro *νιφάδες* P. 195 *τῶν δεσποτηρίων, τῶν ἀπαγωγῶν, τῶν θανάτων, τῶν καταπονητισμῶν, τῶν λοιπῶν πειρασμῶν*, Orat. in illud, *Ego Dominus Deus feci etc.* V. 168. 15. *νιφάδες στρατοπέδων*, Orat. III. in alteram ad Corinth. III. 565. 5. *φροντίδων* Ad Stelech. 154. 19. et Orat. xxv. in alteram ad Corinth. III. 679. 37. Rariore significatione vox sola adhiberi videtur pro *molestiis, aerumnis, tricis*, Commentar. in Psalmum xlii. I. 64. ubi S. Chrysostomus sollicitudines atque curas matrimonii perstringens, velut *τέκνα, ἄνδρα, οἰκίαν, οἰκίαν, οἰκίαν, συγγενεῖς, κηδεστὰς, γαμβροὺς, ἔγγονα, πολυκαίδια, ἀπαίδια* . . . . . subiungit: οὐδὲ γὰρ καιρὸς νῦν τὰς νιφάδας ὑπογράφειν τοῦ γάμου. Nisi dicas, unum aliquem ex genitivis superius ascriptis librariorum culpa excidisse.

Pag. 16. lin. 2. *ἀμυντηρίων*] Ex Agathia 20. B. aut 102. A. *Ἀμυντήρια* notum est proprie esse arma tutoria, quibus vim propulsamus: vid. Lamberti Bos Ellips. graec. edit. Schaefer. 355. B. Deinde generatim quaelibet arma et figurate omne propriae defensionis causa institutum consilium. Minus nota significatione apud B auctt. Christianos *ἀμυντήρια* denotant instrumenta ea tortorum in quaestione, quae a Latinis *ungues* s. *unci ferrei* appellantur. SS. Phileae et Philor. Acta 158. B. *πληγὰς οἱ βασανιστὰι βιαίως σιδηροῖς προσήγαγον τοῖς ὄνυξιν*. Οὐ μόνον γὰρ ταῖς πλευραῖς, ἀλλὰ καὶ παρρηαῖς καὶ γαστρὶ καὶ κνήμεσι, προστάξει τοῦ ἀσβεστοῦ, τοῖς ἀμυντηροῖς ἐκόλασαν. Combefisius vertit, *flagris lacerabant*: quod paulo latius patet. Sumsit haec auctor anonymus ex Phileae Historia Martyrum, cuius fragmentum servavit Eusebius De incorporali anima 303. B. *οἱ βασανιστὰι οὐ . . ἐπὶ τῶν πλευρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γαστροῦ, καὶ κνημῶν, καὶ παρρηῶν, τοῖς ἀμυντηροῖς ἐκόλαζον*. Qua in voce, *ἀμυντ.*, substantivum *ὄργανα* modo subintelligitur, modo additur. Acta S. Philoromi 154. A. *ἀμυντηροῖς ὄργανοις — σφοδρῶς τὸ σῶμα ἀναμένονσι κατακίχθεται*. Sed in S. Cyrilli Hierosolymit. Catechesi 277. A. *τοῖς ὄργανοις ταῦτοις ἀμυντηροῖς χρῆσώμεθα*, sunt *ὄργανα ἀμυντήρια* eodem C sensu quo apud auctores antiquos *arma defensoria*, non instrumenta tortorum. Quibus unciis ferreis flagellabantur dati in quaestione, ad *mercuriolum* (vid: Reisk. Comment. ad Constant. Porphy. Caerimon. aul. Byz. II. 71. C.) sive *ἐρημηάριον* suspensi. Sic enim legendum apud Theodorum Iconiensem De

SS. Cyrici et Julittae martyrio, 238. B. *καλέυει ἀρμενταρίω ἀναρ-
τηθεῖσαν αὐτὴν εὐτόμως ξέσθαι*. Emenda, *ἐρμηταρίω*. De quo
vocabulo cum iam accurate disseruit Ducangius Glossar. col. 436.
B. hic non est quod pluribus agamus.

Ibid. lin. 5. παραβόλως] Verti, *audacissime*, ut *variare*m
phrasim: accuratius fuisset, *desperate*: quo sensu *παραβόλως*
apud Ioseph. Antiquit. 208. C. *καλῶς ἀποθανεῖν, καὶ παραβόλως*
διακινδυνεύσαι τοῖς πολεμοῖς. Item apud Plutarch. Philopoem.
358. C. Crasso 560. D. Apud eundem non invidiose, sed cum laude
D dictum, M. Anton. 926. B. *πρακτικῶς καὶ παραβόλως*. Plerum-
que tamen melius vertas *incaute, temere*. Ioseph. Antiquit. 675.
D. *πεφυκότες εἶναι παραβόλως θρασείς*. De bello Iud. 870. F. *πα-
ραβόλως προκινδυνεύειν*. S. Chrysost. Orat. in epist. S. Pauli II.
65. 35. *ὁ παραβόλως ἑαυτὸν τοῖς κινδύνοις ἐπιδοῦς*. Plutarchus
Aristide 319. F. *πολλὰ κινουμένου τοῦ θεμιστοκλέους παραβόλως*.
Item Pomp. 627. C. *παραβόλως καὶ ληστροικώτερον αὐτῷ προσφε-
ρομένου* Ibid. 629. B. *κατήπειξε παραβόλως τὴν μάχην*. Porro
Phocion. 744. B. Agide et Cleomen. 816. E. M. Antonio 935. E.
Galba 1053. A. Interdum exponendum est, *εὐππο cum discri-
mine*. Plutarch. Aristid. 323. C. *παραβόλως διὰ τῶν πολεμίων*
νεῶν διεκπλεύσας. Catone mai. 343. D. *πολυτόμως καὶ παραβό-
λως*. Idem Pyrrh. 392. A. Lucullo 499. E. *ἀνεκπλήτως καὶ πα-
ραβόλως ἐξέσωθη*. Crasso 554. B. *παραβόλως τινὲς διεκπεσόντες*.
Pompeio 638. A. *μόλις καὶ παραβόλως*. Catone minore 784. A.
παραβόλως κρατήσαντος. Arato 1039. D. *ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνέβη πα-
ραβόλως*. Alios aliorum locos vereor hic ascribere: quod vim vo-
cabuli non magis illustrent, quam unius Plutarchi et Iosephi.

P. 196 Neque de voce *παραβολῆ*, a Stephano et Schneidero generatim,
ab Ernestio Lexic. technologico 241. A. *ῥητορῶν sensu optime*
exposita, quicquam addam, praeter illud, loc. ubi occurrit Dio-
nysii Halicarnassensis Arte rhetorica, V. 389. 9. *levi correctione*
lucem afferri posse. Ait enim rhetor, in quibusdam causis iudi-
cialibus supervacaneas esse narrationes, quando nimirum nemo
est qui quo pacto res gesta sit aut nesciat aut in dubium vocet.
Subiungit: *Ὅλον ἀριστειῶν διηγήσεις, γελοῖα παντάπασιν ὁμο-
λογοῦνται γὰρ καὶ ἐκ παραβολῆς αἰτήσεις*. Novissima sic vertun-
tur edit. Reisk.: *in confesso enim est, quod ex comparatione*. Sed
interpungendum post *γὰρ*, et verbum *ὁμολογοῦνται* per zeugma aut
fig. *ἀπὸ κοινοῦ* referendum ad *ἀριστεῖα*: *ὁμολογοῦνται γὰρ, καὶ ἐκ*
παραβολῆς αἰτήσεις: quod agitur de disceptatione inter duces
duos, utri praemia virtutis tribuenda sint: res ab utroque bene
gestas esse, nemo est qui ignoret: ut iudices iam non discere nunc
demum eorum facta, sed componere inter se atque conferre debeant.
B Quamobrem interpretandum: *neque enim in dubium revocantur*
[eorum praeclare facta], *sed postulationes per comparationem*

fiunt. Adiectivum παράβολος, *audax, temerarius*, habet Leo 12. C. παραβολώτατος 23. C.

Ibid. lin. 22. ἐκ τοῦ παρείκοντος] Ex Agathia 67. D. forma loquendi rariore: vid. Viger. De idiotism. ed. Hermann. 429. B. Παρείκω significare cedo, concedo, permitto, notum est. Inde phrases ἐκ τοῦ παρείκοντος et κατὰ τὸ παρείκον, pro facultate. Philo De vita Mosis 530. A. ἔθος γὰρ ἦν, αἰεὶ μὲν κατὰ τὸ παρείκον, προηγουμένως δὲ τοῖς ἐβδόμαις, ὡς ἐδήλωσα καὶ πρόσθεν, φιλοσοφεῖν. Ubi Sigismundus Gelenius in versione κατὰ τὸ παρείκον omnino non expressit: Thomas Mangey editione Anglicana II. 167. 47. reddidit, *quandocumque commodum esset.* Plutarchus De liberis educandis 8. A. τῆς φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὸ παρείκον τῶν καιρῶν. Utitur quoque Agathias, 150. D. De simili phrasi, παρείκοι ὅποι, *quacunq̄ue dabitur occasio*, a verbo παρήμι, alii commode exposuerunt: utitur Leo 6. A. 71. D. ex Agathia 126. D. 143. B. 168. C. qui ipse habet, opinor, ex Thucydide 173. A. Ὅση δὲ παρήκει male impressum est apud Cedrenum, II. 667. C. κατὰ τὸ παρήκον [sic] apud Agathiam, 98. C.

Ibid. lin. 23. πρὸ τοῦ ἄστως διεγχεμαξεν] Hac ipsa hieme, h. e. exeunte anno 960, aut ineunte 961, abbas monasterii S. Pauli in monte Latro, prope Miletum, ad Nicephorum videtur in Cretam transmisisse, questurus de obstinatione monachi cuiusdam: ut docemur ex Vita S. Pauli Latrensis ms. quam Harlesius Bibliotheca Graeca X. 307. A. a Nicephoro Blemmyda compositam ait. Hanc vitam, cum et accurate sit perscripta, et res contineat ad geographiam historiamque illorum temporum noscendam utiles (Paulus enim Latrensis vita excessit a. 956, triennio ante obitum Constantini Porphyrogeniti, unde historiam orsus Leo est), in volumen aliquod subsequens totam referam: hic subiiciam, *) quae ad Nicephorum Phocam pertinent. Demonstraverat auctor, S. Paulum Latrensem vel post mortem ad opem eius confugientibus auxilium tulisse. Inde pergit: Ὡσπερ δὲ τούτοις ἤλωσ, οὕτως δ' ἀπ' ἐναντίας ἀδικοῦσι καὶ πονηροῦμένοις φοβερός τε, καὶ τὴν παιδείαν ἀπαραιτήτος. Μαρτύριον τοῦ εἰρημένου σαφὲς ὁ τοῦ μοναχοῦ Ἰγνατίου, ᾧ Χαρζανᾶς ἡ ἐπωνυμία, χαλεπὸς καὶ οἰκτιστὸς θάνατος. Οὗτος γὰρ, εἰς τῶν μοναχῶν ὧν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἐκδημίαν ἀποστάς τῆς Λαύρας, κατὰ τῆς Λαύρας ἀπλόιστο· ὡς μὲν ἐκείνω δοκοῦν, ἐπὶ προφάσει δικαία· ὡς δὲ τῇ ἀληθείᾳ πάλιν, κακοήθως ὄλωσ, καὶ φιλαρχίας μανικῶς ἔρωτι. Ὁ γοῦν τῆς Λαύρας τότε προσετηκῶς, ἀπαγορευσῶς πρὸς τὰ ἐκείνου κακὰ καὶ τὴν βασκανίαν, τὰ τε ἄλλα ἐποίησε τῶν ἀπορίῃ καὶ λύτῃ κατειργασμένων, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸν τῆς βασιλείας οὐ πολλοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐπιλαβόμενον Νικηφόρον, κατὰ τῆς Κρήτης ἤδη ἐπιόντα, ἀπέη, ἐντυχεῖν ἐκείνω βουλόμενος, κατὰ [l. καὶ τὰ] τοῦ Ἰγνατίου

*) Ex cod. Coislina. 148. Fol. 81. verso.

χαλεπὰ ὅσα ἀναδιδάξαι, εἴτα καὶ ἐκδικίαν αἰτήσασθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ λύσιν. Τοῦτω καθεύδοντι ἐπιστάς ὁ μέγας ἡγέλης τε ἐμβριθεῖς, καὶ τῆς ὁρμῆς ἴσθησε, καὶ εἰς τὴν Λαύραν ἐβλήυσε τὸ παραρηγῆμα ἐπανελθεῖν, Ἐγὼ, πρόσθεις, τὰ τοῦ Ἰγνατίου, ἧ προσήκει, διαφῆσα. Οὐκ αὐτῷ δὲ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ συνοδεύοντι μοναχῷ Ἰσοῖς ἐπιφαινεταὶ τοῖς ὄνειροις. Ἄλλ' ὅπερ ὁ

P. 197 ἅγιος διοικηθῆναι, ὡς προσῆκον [1. προσῆκεν], ἔφη, ἄγχιός τις καὶ ἰταμὸς ἄνθρωπος, πορευομένῳ συναντήσας τῷ Ἰγνατίῳ, εἰς μέρη τε καὶ μέλη διατέμνει τὸν ἄθλιον· ἔπειτα καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιθεὶς λίθῳ, καὶ ἐτέρῳ βαρεῖ συντριψας τε καὶ συνθλάσας καὶ ὄλην ὅλως καταλείνας ἀπὼν ὄχητο, καὶ ἀχέρωτος εἰς δεῦρο κατέστη. Hoc est: *Ut autem in illos propitius, sic rursus iniustus perversisque terribilis, et ad correctionem implacabilis. Cuius rei argumentum est Ignatii monachi, qui Charzanas cognominabatur, acerba et miseranda mors. Hic enim, cum in numero monachorum esset, post sancti Patris excessum a laura deficiens, adversus illam arma sumsit: ut ipsi quidem videbatur, praetextu iusto; re vera autem, perverso prorsus animo, et dominandi insano amore ductus. Qui ergo laurae tunc praerat, percussus malitiis atque simultate eius, tum alia fecit quae inopia et moerore oppressi solent, tum ad Nicephorum, qui rerum haud multo post potitus est, iam in Cretam profectum, se contulit, alloqui eum cupiens Ignatiique quam graves iniuriae essent commemorare, tum vindictam ab eo malique finem exposcere. Huic dormienti se offerens Sanctus comminatus est graviter, B eiusque impetum repressit, ad lauramque iussit evestigio redire. Ego, inquit, de rebus Ignatii, quantum attinet, providi. Neque huic solum, sed comiti quoque itineris, monacho, somnio simili visus est. Quod vero Sanctus se, quantum attinisset, providisse dixit, agrestis quidam et ferus homo, Ignatio in itinere occurrens, in frustra membratim concidit miserum: deinde caput quoque lapidi impositum altero ponderoso ita contrivit atque comminuit, ut totum penitus complanaret: quo peracto aufugit, neque ad hunc diem captus est.* Sequentia, ut aliena ab expeditione Cretica Nicephori, ad illum, ut dixi, Tomum reiicio, quod vitas Sanctorum alias complures, cum ad haec tum ad Iconoclastarum tempora pertinentes, sum prolaturus. Praeterea agunt de hoc bello Cretico auctores duo: alter Simeon Logotheta in Chronico edit. a Combefis. Scriptorr. post Theophan. 401. A — 498. D: alter Anonymus, quem sub Iulii Pollucis nomine primum Ioann. B. Bianconius, Bononiae 1779. Fol. deinde Ignatius Hardt, CMonachi et Lipsiae 1792. 8. ediderunt: vide Harles. Bibl. Graec. VI. 144. 2). Sed in utriusque cum Bianconii tum Hardtii editione Iulius Pollux desinit sub initiis Gratiani Aug.; in Codice Vatican. No. 163. non modo totum Gratiani regnum, sed res etiam imperii Orientalis persequitur, ad medium usque saeculum X. triplo fere

amplior quam editiones. Quapropter hoc Chronicon vereor ne sit ab Hardtio perperam Iulio Polluci attributum. Hunc Pollucem enim multo esse saeculo X. antiquiorem constat vel ex nomine; Chronicon autem, sive verba sive sensa respicias, ut ab ingenio temporum Tzimisicianorum proxime abeat, ita a saeculo Iustiniano, nedum Theodosiano, est alienissimum. Quae tamen in hoc Chronico, quod anonymi potius dixerim, de expeditione Cretica referuntur, ideo hic non subiicio, quod nihil fere ibi sit, quin item apud Simeon. Logothet. 498. A. B. et incertum Continuatur. 297. C. D. legatur.

IN LIBRUM II.

Pag. 17. lin. 7. Χαμβδάν, ὁ τῶν — ἀρχηγός] De hoc Seif- P. 198 eddaula sive Abulhasan Ali, Hamdani ben-Hamdun nepote, vide observationem in summi viri Silvestri de Sacy Chrestomath. Arabica III. 110. C. Graeci Chambdanum vocant, gentilitio nomine, quod ipsum tamen varie scribitur, cum apud alios auctores, tum vel in Codice nostro. Velut Χαμβάν hoc ipso loco, 10. A. Χαμβάν 22. B. Χανδάν 10. C. 12. A. Χαμδάν 13. D. Χαμβδάν 11. C. 13. B. 14. B. Χαμβδάν 13. A. Zonaras II. 197. A. B. habet Χαμαδάν (sed Codex Reg. 1715. Χαμδάν). Simeon Logotheta 498. D. Χαμβδά· Michaël Glycas 304. D. τὸν Ἀποχανδάν [sic]. Cedrenus Χαβδάν II. 642. D. 643. C. 645. B. In Codice tamen Scylitzae Sangermanensi bonae notae, unde multa Cedreni loca emendari possint, legitur ubique Χαμβδάν· itemque in Nicephori Phocae Tacticis edit. huius pag. 184. lin. 13. et pag. 191. lin. 15. quam scriptionem ubique secutus sum.

Pag. 18. lin. 8. πρὸς αὐτοῦ τὸν καιρὸν εἶναι] Πρὸς αὐτοῦ εἶναι dixerat iam Agathias 21. A. et 26. D. Similem phrasin habet Plutarchus M. Bruto 990. B.

Ibid. lin. 10. Λέοντα τὸν Φωκῶν] Leonis Phocae contra Chambdanum expeditio incidit in a. 961, quo ipso tempore frater eius Nicephorus Candiam expugnavit. Vide Pagi Critic. ad Annal. Baron. III. 875. D.

Pag. 19. lin. 3. ἔγνω μὴ ἐς προὔπτον κίνδυνον φέρων ἐνσεῖσαι αὐτὸν τε καὶ τοὺς συνεπομένους] Dicas Leonem expressisse haec Plutarchi, Caesare 741. C. ἔβριψε φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸν κίνδυνον· elegantia vero non opportune esse usum. Nam constructio postulare videtur accusativ. φέροντα· participium autem φέρον hoc sensu rarissime aliter quam nominativo singularis et pluralis reperitur. Vide exempla a Hemsterhusio collecta in copiosa disputatione ad Lucian. I. 349. quibus, praeter ea Plutarchi, quae ibi enotavit; haec nova indidem adiiciam: Themistocle 124. A. φέρων ἐπέθηκεν ἑαυτὸν. Pericle 159. B. ἐπιβολῆς — ἐτίβαλε φέ-

ρων εἰς τὸν δῆμον· Fabio Max. 177. C. ἐμβάλλουσιν αὐτοῦ τὴν δύναμιν φέροντες· Demetr. 914. F. φέρων ἑαυτὸν εἰς πότους—κατέβαλλε. Laconic. Institutis 238. C. τὴν κινδύραν αὐτοῦ προσεκατάλευσαν φέροντες. Idem iungit verbo ἐνσεῖω, ut fit loco nostro. Phocion. 751. F. ὡς δὲ φέρων ἐνέσεισεν — τὴν πόλιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον. Quibus in exemplis, tum in aliis, quae hic ascribere non attinet, solum nominativum vides adhiberi: item, nō fallor, in illis quae viri docti collegerunt ad Idiotism. Viger. 352. 593. 663. 758. ubi tota haec quaestio erudite illustratur. Adde, φέρων sequenti imperativo adhortantis esse, ac significare, *age, eia*. Philo apud Euseb. Praeparat. Evangel. 345. B. καὶ μοι φέρων λέγε, *dic amabo te*. Origenes Philocalia 89. A. ubi Tarinus Dvertit, *age, responde*. Porphyrius Vita Plotini 17. C. Nam habet participium φέρων eandem vim adhortandi, quam imperativus φέρε in φέρε εἰπεῖν. Quod significare, *fac dicamus*, h. e. *verbi causa, exempli gratia*, quis est qui nesciat? Tametsi in eo offendit homo cumprimis acutus Kusterus ad Suid. I. 20. A. ὅταν, ᾧ μὲν λυσιτελὲς τὸ καθέζεσθαι, καθέζεται· ᾧ δὲ ἀνακεισθαι, ἀνακεῖται· τῷ πυρέττοντι φέρε εἰπεῖν. Ad quae annotavit: *Loco huic aliqua desunt, et ulla in verbis istis nullus omnino sensus inest: quae ratio est, quare ea in versione praetermiserim*. Sed agitur de categoria Aristotelica nona, quae est positionis, *cum*, ait Suidas, *sederit, cui id expedit; et cubuerit, cui cubare expedit. Fabricanti, verbi gratia*. Nempe, *λυσιτελὲς ἐστίν* eiusmodi homini τὸ ἀνακεισθαι, sicut scribenti v. c. sedere. Alios verbum φέρω in fraudem impulit, quod confuderunt cum Latino *auferre*. Velut Robertum Balforem in Gelasii Cyziceni Historia Concil. Nicaeni I. 358. C. τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀναλαβὼν καὶ τὰς νόσους φέρων· *infirmiorem nostram [sic] suscipiens, et morbos aufereus*. Verte, *et morbos ferens*. Est allusio ad Isaiae LIII. 4. ubi Vulgata: *Languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit*. Ἐνόςσεικας eodem sensu quo nostro loco adhibetur 72. D.

Ibid. lin. 12. Hic locus: *Hunc Leonem* usque ad finem capitis a Combesisio conversus, servatus legitur apud Pagium III, 876. P. 199 *Pag. 20. lin. 8.* Οὕτω δὴ γνωσιμαχῆσαντι — ἐπήλθε] Apud Agathiam προσῆλθε, 56. D. in phrasi quam Leo respexit.

Ibid. lin. 9. καὶ λόγοις ὑπαλειψαί τὴν στρατιάν] Confer Agathiam 27. B. Ἐπαλειφειν metaphorice dici pro *incitare, concitare*, iam Stephanus monuit in Thesaurο. Addam, eleganter usurpari de vaporibus, qui rigant atque humectant. Sic S. Gregorius Nyssen. De hom. opificio I. 69. A. membranam cerebrum abire, περιπτυσσομένην ἐν ἑαυτῇ τὸν ἐγκεφάλου, καὶ τοῖς ἐκείθεν ἀτομοῖς ὑπαλειφομένην. Idem *ibid.* 134. C. ἡ ἀπ' ἐκείνου ἀνάδοσις ὑπαλειφει τὸν περιεκτικὸν τοῦ ἐγκεφάλου ὑμένα. Unde metaphorice sicut *imbuiere* apud Latinos. S. Ignatius Epist. 19. A. ἐμὲ γὰρ

ἔδει ἄφ' ἑμῶν ὑπαλειφθῆναι πίσει, νοθεσία, ὑπομονή. Ita enim arbitror veram esse lectionem. Vetus interpres videtur legisse ὑποληφθῆναι: vertit, *me enim oportuit a vobis suscipi*. Simplex ἀλειφειν pro incitare habet vel Cedrenus II. 678. D.

Ibid. lin. 13. Ἄπαν μὲν τὸ καθ' ἡμᾶς] Quae Leo Phocas hic concionatur, imitatio sunt orationis Belisarii ad exercitum, apud Agathiam 161. C.

Pag. 21. lin. 5. ἀξιόμαχον] Reddidi *firmissimum*: fortasse rectius *parem*.

Ibid. lin. 19. δουλοῦσθαι εἶθε τὰ πολέμια] Leo frequentat utrumque, πολέμιος et πολεμικός. Ἀγαθὸν τὰ πολέμια 20. C. 23. B. (ex Agathia 17. A. 25. B. 30. D.) αὐτονογόν τε τὰ πολέμια 12. A. δραστικώτατος τὰ πολέμια 54. D. ἐξήσει τὰ π. 22. B. νεανιούσ τὰ πολέμια 52. B. Dionysius quoque Halicarnassensis dixit τὰ πολέμια δεινός, De Lysia 5. 481. A. Contra πολεμικά Leo 3. D. bis: 14. C. 31. B. 39. A. 75. C. Πολέμια Agathias, quem noster imitatur, saepe (ut nunc quidem sunt edd.) adhibet, 19. B. 31. A. 56. B. 60. B. 73. C. 92. A. 105. B. 117. B. 159. C. 161. B. 162. A. πολεμικά rarius, 130. B. 160. A. Caeterum locus communis apud Leonem commodius sic reddatur: *Saepe enim res hostium impr. inc. percelluntur, repentinisque aggressionibus franguntur elati atque impotentes animi*. In versione secus est. C

Pag. 22. lin. 10. τὰς ἐπεξέλασεις ἐποιεῖτο] Voces ἐπεξέλασις et ἐπεξέλασις non sunt in Lexicis: hac utitur Leo 12. D. illa hic et 32. A. 45. B. C. 77. C. 82. B. Παρξελάνω 92. B. et 94. C. Τὰς ἐπαλάσεις ἐποιούντο habet Agathias 25. A. 33. C.

Ibid. lin. 12. πῆ δὲ προοδεύων] Verbum προοδεύω miror item in Lexicis omissum, cum utantur, praeter Leonem h. l., scriptores bene multi. S. Ioannes Chrysost. In nativitat. praecursoris VII. 393. 27. ὁ Ἰωάννης προοδεύων τοῦ Κυρίου. S. Basilius Non adhaerendum esse rebus saecular. I. 569. C. οἱ δὲ προοδεύσαντες ἀνέμενον τὸν φυτεύσαντα. Quae ipsa verba iterat Nicetas Heracleae metropolita Catena in Iob 608. C. Item participio προοδεύων Germanus Cpolitannus Orat. in S. cruce 320. B. Frequentius tamen usurpatur participium praeterit. act., velut a Luciano Hermotim. I. 815. 23. ἠκολούθει τοῖς τῶν προωδευκότων ἔγνεσι. Unde fortasse S. Gregorius Nyssenus In Cantic. Cantitor. I. 501. A. τοῖς ἔγνεσι τῶν προωδευκότων ἐπόμενος: et Eusebius Histor. Ecclesiast. 4. A. ἀνθρώπων γε μὴν οὐδαμῶς εὐρεῖν οἰοί τε ὄντες ἔγνη γυμνά, τὴν αὐτὴν ἡμῖν προωδευκότων ὁδόν, se conscribentem historiam ecclesiasticam novum neque ulli antea tentatum iter ingressum (minus opinor accurate: quandoquidem primus historiam ecclesiasticam condidisse S. Lucas dici potest, inde ab ortu Christi, quae historia ipsius Evangelio et Actis Apost. continetur). Participium προωδευκώς pluraliter apud S. Gregorium Nyssen. De beatitudin. 813. D. τινός τῶν προωδευκότων: et In

laudem fratris Basilii II. 914. D. τῶν ἐν ἀρετῇ προωδευκότων. Numero singulari Eusebius Demonstrat. Evang. 187. D. τὸν προωδευκότα τοῦ Χριστοῦ. Participium perf. pass. ibidem 125. B. πρὸς τὰ προωδευμένα, ad ea quae antecesserunt. Alias Leo eodem sensu ait προπορεύομαι 4. A. 79. B. 81. D. 95. D. προηοῦμαι 95. B.

P. 200 Pag. 24. lin. 6. Ἄλλ' οὕτω μὲν ὁ στρατηγὸς Λέων τὴν Ἀσίαν ἔσωσε] Huius praelii meminerunt et Nicephor. Phocas Tactic. supr. 123. B., et Anonym. inedit. *), quem Iul. Pollucem dicunt (vid. sup. 197. B.) in hunc modum: Ὁ δὲ πατρικιὸς Λέων καὶ Δομέστικος τῆς δύσεως, ὁ ἀδελφὸς τοῦ μεγίστου Νικηφόρου, ἐπέμφθη παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἑβάν, ἀντιπροσωπῶν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν τὸν ἄθεον Χαμβδᾶν ἀσπέκαστον τὴν ἀνατολήν, καὶ πραιδεῦσαι καὶ ἀγχιμαλωτῆσαι αὐτήν. Καὶ δὴ ὁ πατρικιὸς Λέων τῷ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ Κακπαδοκίας Μαλεῖνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς ἐνωθεῖς, καὶ μαθὼν ὅτι ὁ Χαμβδᾶν ἐξῆλθε κατὰ Ῥωμαίων, κούρσεύων καὶ ἀγχιμαλωτίζων ἀφειδῶς, ἐπισυνάξας τὸν ἅπαντα λαὸν αὐτοῦ, ἐκράτησε τὴν κλεισοῦραν τὴν οὕτω καλουμένην Κύλινδρον. Ἐποστρέψαντος δὲ ἀπὸ τῆς ἀγχιμαλωσίας τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ, καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ κλεισοῦρᾳ εἰσελθόντος, πολέμου κροτηθέντος ἠτήθησαν οἱ Ἀγαρηνοὶ· καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἀναίρομένους, καὶ τοὺς νεκροὺς σκυλευομένους. Μικροῦ δὲ δεῖν καὶ αὐτὸς ἂν ὁ Χαμβδᾶς ἐκρατήθη. Πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ κρατηθέντα λάφυρα, μετὰ καὶ τῶν ζωοτηθέντων ἀργητῶν τοῦ Χριστοῦ**), τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο, καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ διεβίβασεν. Eadem fere incertus Continuator Scriptit. post Theophan. 299. D. 300. A. B. quo eos qui Latina versio aegre careant reicio: ibi pugna εἰς τὸν τόπον Ἀνδρασσὸν λεγόμενον B commissa dicitur. Idem nomen habet Cedren. II. 643. C. Scylitza ms. Ἀδαρσασῶ. De eodem praelio Abulpharagius Histor. dynast. 313. A. edit. Pocock.

Ibid. lin. 9. Initium huius capituli usque ad verba: *contra oppidum proficiscitur* a Combefisio versum apud Pagium III. 875.

Ibid. ead. lin. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς] Candiam expugnavit Nicephorus a. 961, ut docet Pagius l. c. A. Sub idem tempus Basilii Petini in Romanum Imp. coniuratio deprehensa est, de qua Cedren. II. 644. B.

Ibid. lin. 14. *verna paulatim tempestate ex hiberna mutante ac apparente*] Ea retinui ex Combefisiana versione apud Pagi III. 875. B. sed quis nescit χειμερινὴν τροπὴν brumam esse? ut ideo ad verbum sit: *verna tempestate ex bruma paulatim emergente*.

Ibid. lin. 18. εἰς πλασίον τὰς δυνάμεις συνέταττε] Agathiae dictio 25. A. De variis significationibus vocis πλασίον Salmasius

*) Cod. Vat. No. 163. fol. 60 verso.

**) Adde εἰς.

De re militari Romanor. 118. C. ego verti ut Xylander illa Plutarchi M. Anton. 935. D. ἐν πλαισίῳ τὸν στρατὸν ἤγε, *processit quadrato agmine*. Habet etiam Synesius edit. Petav. 245. B. Eandem vocem restitue S. Ephraimo Syro De iudicio III. 404. B. C ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐνλοτε μὲν ἐν πολέμῳ παρὰ τῶν ὑπ' ἐναντίων [l. ὑπεναντίων] ταραχθέντων, τῷ δὲ τοῦ πλουσίου σχήματι, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ μήκος τετράγωνον, εὐθέως ἀσφαλιζομένων. Inepte interpretres: *qui aliquando in bello ab adversariis turbantur, figura autem divitis, id est signi crucis, quae est in longitudine quadrata, statim protecti* etc. Lege, τῷ δὲ τοῦ πλαισίου σχήματι et fort. deinceps, ὅπερ ἐστὶν ἐπίμηκες τετράγωνον. Apud Plutarchum De solert. animal. 979. F. sensu adhibetur insolentiore de thynnorum natantium ordine, cubi formam referente: ἀεὶ τὸ πλήθος τῷ σχήματι κυβίζουσι, καὶ στερεὸν ἐκ πάντων ποιοῦσιν, ἕξ ἴσους ἐπιπέδοις περιεχόμενοι [id Xylander mire vertit, *universis in sex planas superficies distributis: sensus est, sex superficies aequalibus circumclusi: continetur enim cubus superficiesibus sex*]. εἴτα νήχονται τὴν τάξιν οὕτω τὸ πλαισίον ἀμφόστομον διαφυλάττοντες. Ubi certe non pro quadrato oblongo sive rectangulo, quod aiunt, sed pro quadrato perfecto aut cubo quadraversus versatili accipiendum videtur.

Pag. 25. lin. 1. τὸ ἱταμὸν ἐκείνο γύναιον — τὸν χιτωνίσκον παρὰ τὸ μέτριον ἀνασευρκός] Rem similem accidisse Manneli Comneno Imp. Zeugmen oppidum oppugnanti Cinnamus auctor est Histor. 142. C. γυναιὸν τι — τὰ ἱμάτια κόσμῳ οὐδενὶ ἀνασεύρασα [l. ἀνασύρασα] et quae sequuntur.

Ibid. lin. 5. τὸ ἀκόλαστον γύναιον, καὶ χαμαιῶφις] Χαμαιῶφης [sic analogiam secutus scripsi: in Cod. et hic et 71. C. exaratum est uno ρ] primus in Lexica nostra vir eruditionis summae Schneiderus recepit, 636, ex Suida III. 552. C. Aliae auctoritates vocabuli sunt S. Gregorius Nyssenus Contra Eunom. II. 121. C. τὰ χαμαιῶφι τῶν δογμάτων. Contra Eunom. III. 161. C. τὸ χαμαιῶφες τε καὶ γήινον τῶν τῆς αἰρέσεως δογμάτων. S. Nilus Epist. I. 20. B. χαμαιῶφεις [sic] τινες γεγόμενοι ὠφθημεν. Anonymus Actis SS. Philoromi ac Phileae 178. A. αὐτὸν χαμαιῶφι ἐπ' ὄξειον ὀστράκοις. Confunditur, ut recte observat Schneiderus, cum χαμαιῶφής. Velut Origen. Caten. in Psalm. I. 819. P. 201. A. Balthasar Corderius vertit, *humi - reptiles facti sumus: in Graeco est, χαμαιῶφεις γεγεννημεθα*.

Ibid. lin. 8. Inde a vbb. *Iam vero acri* denuo Combefisiana.

Ibid. lin. 19. λιθοτόμα ὄργανα φέροντες] Confer Agathiam 21. A. ὄργανα φέροντες λιθοτόμα, et quae sequuntur.

Pag. 26. lin. 3. ὕλην τε ταχυδαή] Codicis lectionem ταχυδαή in textu expressi, iota subscripto, quod in libris veteribus vel omittitur omnino, vel, ut hic, adscribitur. Vox ταχυδαής,

quam alias nusquam legere memini, Agathianae est proprietatis 21. C.

Ibid. lin. 20. οὐκ ἔφθη ἐκθερίζειν] Oportebat ἐκθερίζων, vel potius ἐκθερίσας· sed hic Leonem in culpa arbitrator: lin. 23, ubi in Cod. est ἀνετείχιζε, fere credam scripsisse ἀνεγατίζε. Certe ἀναγατίζειν τὴν δρμὴν 23. D. 84. C. ἀναγατίλοι τὴν ἔφοδον 20. D. τὰς ἐφόδους Nicephorus Imp. Tactic. supra 117. A. Est verbum Demosthenicum, saepe ibi notatum a criticis veterum. Vid. Maussac. ad Harpocrat. 42. C.

B Pag. 27. lin. 14. μηδὲν τι τῶν ἀπευκταίων καθυπομείνας] Καθυπομείνω adiunge Lexicis ex hoc loco eque altero 20. B. Addam auctoritates quantaecunque sunt Anonymi De Vita S. Chrysostom. VIII. 371. 9. ἐκούσιον τὴν βίαν καθυπομένοντας· et S. Gregentii Tephrensensis Disputat. cum Iudaeo 177. A. εἰς τὸ ζωοποιῶν ὄνομα τῆς ἀγίας τριάδος καὶ χειρονα τούτων καθυπομένουσιν.

Pag. 28. lin. 8. τὴν νῆσον ἐξημερώσας ἄπασαν] Inde colligas Leonem credidisse, occupatam pacatamque fuisse totam insulam a Nicephoro, priusquam discederet. Contra Zonaras ait II. 197. A. nisi Nicephorus intempestive revocatus esset ab Imp., fortasse tunc insula penitus recipi potuisset, τάχα τέλειον ἂν ἦ νῆσος Πρωμαίους ἐπαναστάσαστο, vel, ut habet Cod. Reg. 1715. ἡ νῆσος δεδουλόωτο. Zonarae videtur suffragari Glycas Ann. 304. B.

Ibid. lin. 11. ἀνέπλει πρὸς τὸ Βυζάντιον] Contra Zonaras auctor est II. 197. B. neque situm eum esse tunc reverti Constantinopolim, nec nisi post obitum Romani Imp. triumphasse 198. CA. a Theophanone Augusta accersitum. Cum Zonara facit Glycas 304. D. cum Leone Manasses Chronic. 115. B. Utrorumque sententiam acute conciliare conatur vir sumus Ph. Krug *Chronolog. der Byzant.* 314. B.

Ibid. lin. 13. θριαμβον ἐπὶ τοῦ θεάτρου κατήνευκε] De expugnatione Cándiae Nicephorique Phocae triumpho subsecuto haec habet Anonymus extrema parte ineditus, quem Iulium Pollicem dicunt: Ὁ δὲ Μάγιστρος Νικηφόρος ἐπὶ μηνὶν ὀκτωκαίδεκα ἢ καὶ πλέον [hic est lacuna in Cod. omissis fortasse vocc. παρακάθισας παρὰ· vide Incert. Continuat. 300. C.] τὴν Κρήτην, καὶ τῶν τροφῶν [iterum lacun.: I. τοῖς] Κρητικοῖς ἔλλειψάντων [sic Cod.], τὸ κάστρον πολεμῆν ἤρξατο· καὶ τοῦ πολέμου κορυφουμένου, πολλοὶ τῶν Κρητικῶν αὐτόμολοι πρὸς τὸν Μάγιστρον ἀφικνοῦντο. Ἐντεῦθεν τοῖς βαρβάροις θάμβους ἐπιπεσόντος καὶ δέους, μετὰ βραχὺ τὸ κάστρον παρέλαβε· καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς Κρητας συνάμα τῷ ἑαυτῶν ἀμηρᾷ Κουρουπᾷ καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ καὶ λαφύροις ὀδυρομένους καὶ στένοντας, καὶ διὰ μέσης θριαμβουομένους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μέχρι τοῦ Ἰππικου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Μάγιστρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὰ μέγιστα φιλοφρονησάμενος, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἑῶαν ἐξέπεμψεν. Eadem fere apud Incert. Continuat. Scriptt. post Theoph. 300. C. D. et in Cedren. II. 643. B. Confer

quoque Expugnationem Cretae Theodosii Diaconi a Foggino editam Append. Corp. Hist. Byz. 351 — 390.

Ibid. lin. 18. χρυσῶ καὶ λίθοις] Combesiaius III. 876. post χρυσῶ addidit: et margaritis.

Pag. 29. lin. 3. Θριαμβεύσαντι δὲ τῷ Νικηφόρῳ] Gesta sunt quae sequuntur a. 962: vide Pagium Critic. ad Baron. IV. 3. C. Eadem tempestate Romanum Saronitam Magistrum saeculo renunciassae Cedrenus auctor est Hist. II. 644. B. Ubi ex optimo Cod. Scylitzae lege ὡς ἐβούλετο, non ὡς ἐβουλεύετο, ut est in cursu. Paulo post, C. lin. 6. de Philoraeo, qui per circum eques currebat ἐπὶ τῆς ἐφραστρίδος ἰστάμενος ὄρθιος, male Xylander, *iniecta veste — ei insistebat rectus*: indeque Le Beau, homo non infans, neque indoctus, sed qui multo magis ex versionibus quam ex ipsis auctoribus historiam conflabat, *Hist. du Bas - Emp.* XVI. 81. B. *sans selle ni housse que son habit, dont il avoit couvert le cheval*. Imo vero, *se tenant debout sur la selle*, ut recte intellexisse videtur Levenklavius ad Glycam 304. C. Etenim ἐφραστρίς P. 202 apud scriptores medii aevi est *stratum equestre, sella*: ideoque bene l. cit. scholiola ad oram Cod. Scylitziani quem dixi: ἐπὶ τῆς σέλλας. Neque melius Xylander haec Cedreni 671. A. τὴν ἐν τῇ ἐφραστρίδι παρωρημένην [l. παρηωρημένην] κορώνην, *clavam quam sub paludamento pendentem ferebat*: scribe *clavam ad sellam suspensam*, quod vel ipse Xylander quasi per caliginem suspicatus est, in annotationibus 25. D. Aequae male Hieronym. Wolfius in Niceta Choniati. 41. A. ταῖς ἐφραστρίσιν — ἐποχοῦμεναι, *super palliis equitantes*: inferius tamen, 297. C. ὡσεῖπερ τῇ ἐφραστρίδι ἐμπενερώνητο, recte, *quasi fibulis sellae affixus*. Similiter in Michaele Duca Hist. Byzantin. 96. D. ἕκαστος ἐν τῇ ἐφραστρίδι φέρον καὶ μοῖραν φορτίου ἔμμετρον χρυσίον, Bullialdus male, *ferebat in veste unusquisque*, cum in sella vertendum sit (ἐν τοῖς σαγμοσελλοῖς Nicephor. Tact. 146. B.): neque melius Balforeus in Theodor. Rhaithu De incarnat. Christi 45. B. et Tollius ad Cinnam. Hist. 105. B. Antiquiorem significationem servat vox apud Agathiam 93. D. ἐκ τῶν ξύλων τε καὶ ἐφραστρίδων ἐσκευασμένους οἰκίσκους, ubi minus commode vertitur *e pellibus*: scribe *e sagis*.

Ibid. lin. 13. *Magnopere enim*] Haec et sequentia usque ad finem libri (praeter tamen caput X, quod paene totum ipse traduxi) a Combesio versa apud Pagium IV. 3—6. sunt servata.

Ibid. lin. 14. πρὸς ἄνδρα καρτερικὸν] Καρτερικός nemo, opinor, vitio mihi dabit quod verti *fortis*. Denotat enim eum qui forti est animo. Quod dupliciter manifestatur: primo cum non movemur voluptatibus, deinde dolorum laborumque contentu. Unde fluxerunt duae significationes vocabuli affines: prior *continens*, sive potius *abstinens*, ut recte finit S. Basilius Homil. in XL martt. I. 532. B. οὐ γὰρ ὁ ἀπορῶν τῶν ἀναγκαίων καρτερικός, ἀλλ' ὁ ἐν ἀφθονίᾳ ἀπολαύσεως ἔγκατερῶν τοῖς δει-

- νοῖς. Heliodorus Theagene 154. C. ὅτι μὴ φῶσει καρτερικός ἦν, ἀλλ' ἀξιεράστου γυναικὸς εἰς τὴν παρελθούσαν ἀθέατος. Philo De Ioseph. 417. F. tres characteres esse viri civilis, τὸν τε ποιμνικὸν, καὶ τὸν οἰκονομικὸν, καὶ τὸν καρτερικὸν, quem statim post ἐγκρατῆ vocat. Unde et τὸ καρτερικὸν philosophorum veterum, de quo Diogen. Laërt. Antisthen. 138. C. et ὁ καρτερικός βίος C Eusebii Demonstrat. Evangelica 117. D. et νόμοι καρτερικοὶ apud Oenomaum Praeparatione Evangel. 221. C. Altera significatio est *patiens, aerumnas ferens, ὑπομονητικός*, cui voci a S. Chrysostomo Orat. in scandalizatos VII. 33. 2. coniungitur. Ita M. Antoninus De seipso 193. D. de Socrate: *καρτερικώτερον ἐν τῷ πάθῳ διενυκτέρευεν*. S. Clemens Alexandrinus Stromatibus 731. A. ἀληθῆς ἐν λόγῳ, *καρτερικός ἐν πόνῳ*. Plutarchus Alexandro M. 692. A. Invenio tamen passim apud posteriores, ubi vertere possis, *intrepidus, animosus*, quo sensu hic videtur sumi. S. Antiochus Epistola ad Eustachium 1022. D. de monachis, non ut caeteri metu Saracenorum adventantium diffugientibus: *ἀπέμειναν δὲ οἱ καρτερικοὶ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ λαύρῳ*. Superlativus *καρτερικώτατα* saepe adverbialiter. S. Cyrillus Alexandr. Glaphyris I. 242. D. *καρτερικώτατα τοῖς πόνοις ἐντυχών*. S. Basilius Epist. D CL. II. 942. A. *καρτερικώτατα σιωπᾶν*. Ab adiectivo *καρτερός* deductae voces, in Lexicis omissae, sunt *καρτερότης, robur, firmitudo*. S. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 274. B. ἐκ μονοειδοῦς χοῦς γεννᾶσθαι καὶ ὁστέων καρτερότητα, καὶ πνεύμονος ἐπαλόσητα. Altera *καρτερόφυχος, fortis, patiens*, in loco certe S. Chrysostomi Orat. in Praecursorem VII. 532. 34. τὸ ἔφημα τοῦ *καρτεροψύχου* Ἰωβ. Vocem tertiam, *καρτεροφυχία, animi robur et fortitudo*, cum habeat summus vir Schneiderus in Lexico, dubiam tamen esse suspicatur. Ea vero utuntur Iosephus De Machabaeis 1093. E. *θανμασάντων δὲ πάντων τὴν καρτεροφυχίαν αὐτοῦ*. S. Basilius Epist. cxxcviij. II. 1066. D. *τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καρτεροφυχίαν*. Nicetas Paphlago Laudat. S. Eustath. 53. A. *νικᾶν μὲν τῇ καρτεροφυχίᾳ τὸν ἀνταγωνιστήν*. Verbum compositum *ἐπικαρτερέω, persevero*, aequè in Lexicis omissum, usurpat Nicephorus Phocas in Tacticis supra 159. C.
- Ibid. lin. 21. τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀγωνίζεσθαι προτρεπόμενος.* Postulat syntaxis *τοῖς ὑπ' αὐτόν* tamen, cum mendum ab ipso auctore manare credendum est, ut 84. C. *πρὸς τὴν μάχην χωρεῖν τοῖς ἐπομῆνοις προτρέπετο* 95. B. *τούτοις προτρέπετο χωρεῖν*
- P. 203 *κατὰ τῶν Σκυθῶν*, nihil mutavi. Idem verbum, *προτρέπομαι, exhortor*, non uno loco confunditur cum *προστρέπομαι, supplico, adoro*. Eusebii Praeparatione Evangelica 67. A. *τὰς ἀνοργιάστους τελετὰς εὐσεβείᾳ νόθῳ προτρεπόμενων*. Scribe *προστρεπόμενων*, vel potius, ut cum praecedentibus concordet, *προστρεπόμενη*. S. Clemens Alexandr. Admonitione ad gentes 24. C. *Ἀρτεμιν δὲ Ἀρκαδίας προτρέπονται*. Tametsi hic recte restituit *προσ-*

τρέπονται Potterus in ipsius editione I. 32. 24. alibi emendare omisit, ut 29. D. Porro apud Iosephum Antiq. Iud. 115. D. edit. Rover. τούς ἰδίους αὐτῆς θεοῦς προτρέπεσθε· mendum remansit in edit. Havercamp. I. 219. lin. ult. nisi quod impressum ibi est optandi forma, προτρέποισθε. Alio loco, l. 314. 15. Havercampus recte emendavit, προστρέπεσθε. In Concilio autem Oecumenico sexto III. 1213. D. loco corrupto: καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔστι προτρέπομένου ἐπὶ τὸν θάνατον ἰλθεῖν, μάλιστα μὲν συμπροτρέπομένου· in vulgata sic reddito, quia hoc non est evitantis ut ad mortem veniret, sed maxime invitantis, scribe ex S. Chrysostomo Homilia LXXVII. in Ioannem tom. VIII. 401. C. unde haec petita sunt, καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔ. π. ἔ. τ. θ. ἰλθεῖν. Μάλιστα μὲν οὖν, προτρέπομένου. Atqui hoc non est eius, qui adhortetur ad mortem venire. Imo vero, est illius maxime qui adhortetur. Haec de verbo προτρέπομαι, voce media: de cuius significatione erudite, ut solet, egit Schaeferus vir summus ad Gregor. Corinth. 497. A. De activo προτρέπω, frequentato ab Agathia 86. B. eiusque vario sensu apud scriptores Christianos, alio loco dicam.

Pag. 30. lin. 3. ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα φρούρια] Quinquaginta quinque, iuxta Abulpharagium Chronico Syriaco 198. edit. Bruns. Eadem expeditione Saracenos a Nicephoro ad Halepum fusos esse auctor est Iulius Pollux, quem plerumque ad verbum concordare dixi cum Incerto Continuat. in Scriptorr. post Theophanem. Sed cum Continuatoris narratio 300. D. in Candiae expugnatione imperfecte desinat, quae postea acciderunt in uno Iulio Polluce continentur: ubi quae ad hanc expeditionem Syriacam Nicephori spectant, habentur in hunc modum: *) 'Ο δὲ τῆς βασιλίδος ἀπάρας πρὸς τὰς ὁμόρους τῶν βαρβάρων γίνεται χώρας, πυρπολῶν καὶ τὰ κάστρα πορθῶν. Ἐπειτα ὤρησε μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων πρὸς τὴν πολυάνθρωπον καὶ πλούτω βρισθουσαν μεγαλόπολιν τὴν καλουμένην Χάλεπ, κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβδᾶ. Καὶ δὴ καταλαβὼν τὸ εἰρημένον κάστρον, εὗρε περὶ αὐτὸ μετὰ πλήθους πολλοῦ τὸν Χαμβδᾶν ἀντιπαρεταγμένον, ἥτοι Ἀράβων, Δελφειτῶν, Κούρτων, καὶ τοῦ λοιποῦ λαοῦ τοῦ ἐκ τῆς χώρας συναθροισθέντος· τῶν πε- D ζῶν καὶ μόνων Χαλεπιτῶν κρατούντων τοὺς δύο πορούς τοῦ ποταμοῦ, καὶ κωλύοντων τὴν διάβασιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος. Ὁ δὲ Χαμβδᾶς, ἐλπῖσι ματαλαῖς ἀπατάμενος, ἴστατο ἄτρεπτος, ἀγνοῶν ὃ δελταῖος, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ ... **) πολέμου βοήθεια, καὶ τὸ... ***) ὥρας τοῦ Μεγίστρου ἀναψηλαφῆ[σαντος] τοὺς πόρους τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν θέσιν τοῦ τόπου καλῶς διασκοπούντος, εἰς τὸν ἄνω πόρον μόλις ἠδυνήθη περάσαι μετὰ τῶν καβαλλαρικῶν

*) Ex Cod. Vat. No. 163, fol. 60 verso.

**) Hic est in Codice lacuna relicta aliquot verborum: ob prototypum opinor aut lacerum hoc loco, aut lectu difficile.

***) Altera lacuna, et paulo post tertia, sed haec minuta.

- παρατάξων, τῶν ἵππων αὐτῶν ἀποπλεόντων. καὶ τότε ἤρξαντο τὰ ἄπειρα πλῆθη τῶν περὶ τοῦ Χαμβδά ἐξερσε συγκοπτειν σφοδρῶς·*
 P. 204 *οὓς συγκοπτομένους ἰδὼν ὁ ἀλαξῶν, πρὸς φυγὴν ἐτρέπετο, καὶ σώ-
 ζειν ἑαυτὸν ὄση δύναμις διηγωνίζετο. Καὶ οὕτως ὁ Μάγιστρος τὸ
 κάστρον τὸ Χαλεπ ἀμαχητὶ παρέλαβε, καὶ ἀναλαμβάνόμενος τοὺς
 ζωρηθέντας Ἀγαρηνοὺς, καὶ τὴν πολλὴν τῶν λαφύρων συναγω-
 γὴν, πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀναστρέφειν ἔκρινε δεῖν. I. e. Is e re-
 gina urbium profectus in agrum barbaris conterminum se con-
 tulit, regionem incendio vastans, munitiones evertens. Deinde
 omnibus copiis Alepum contendit, frequentissimam opibusque
 refertam civitatem, adversus impium Chambdanum. Ita, cum
 ad urbem illam pervenisset, offendit circum eam Chambdanum
 acie instructa magna cum multitudine Arabum, Delemitarum,
 Curdorum, caeteraque turba ex regione coacta: peditibus ho-
 stium Alepensibusque solis vada fluminis obtinentibus,
 ut transitu exercitum Romanum prohiberent. Hic Chambdanus,
 spe falsa inductus, firmiter consistebat, ignorans miser, in ma-
 nu ... belli auxilium, et hoc . . horis Magistro investiga[n]te
 vada fluminis, diligenter perspecto locorum situ per superius
 vadum, aegre licet, cum equestribus numeris equis natantibus
 transit. Quo superato innumerabilem multitudinem peditum
 Chkambdani acriter gladiis conficere coeperunt: quos cum caedi
 videret arrogans barbarus, in fugam conversus quin se servaret
 nihil ad celeritatem sibi reliqui fecit. Itaque Magister, nemine
 amplius resistente, Halepo urbe potitus est, Saracenisque captis
 et magna praedae vi assumtis, Constantinopolim reverti insti-
 tuit. Haec iam a me in Notitiis Manuscriptt. VIII. 265. C. re-
 lata huc revocavi, ut historiam expeditionis Nicephorianae illu-
 strantia. Eandem summam attingunt Cedren. II. 645. B. Mi-
 chaël Glycas 305. A. Zonaras II. 197. B. et Simeon Magister inter
 Scriptt. post Theophan. 498. D. Copiosiores sunt Elmacinus Hi-
 storia Saracen. edit Erpen. 223. C. Abulpharagius Chronic. Syr. I.
 195. C. et Abulfeda Annal. Moslemicis edit. Adler. II. 476. A.
 Delemitae, quorum fit mentio supra 203. C. sunt gens in Parthia
 B circa mare Caspium, in iugo montium quo nunc Ghilan et Ma-
 zanderam a provinciis Algebal et Irak Ajami determinantur.
 Dilimnitas [Διλιμνίτας] memorant iam Agathias 92. D. et Theo-
 phylactus Simocatt. 96. C. Militabant tunc cum Curdis finitimis
 in exercitibus Arabum. Theodosius Diaconus De expugnatione
 Cretae Acroas. V. 22:*

— πλὴν ἐν τάχει

Τῶν Δελεμιτῶν βελεβιτῶν τοὺς τόπους

Πείσει καλεῖσθαι σὸν βέλος, σκηπτροκράτορ.

Tametsi ibi Fogginius 389. D. Δελεμιτῶν non gentis nomen, sed generaliter omnium Saracenorum cognomentum esse putet. Flu-

vius, prope quem pugnatum fuit, est fortasse antiquorum Chalus Arabibus **قويق**, *Kowait* seu *Caic*, agrum Berrhoeensem rigans rivulus, de quo Excerpta Ibn Ol Wardi, ad calc. Syriae Abulf. ed. Koehl. 190. A. aut unus e torrentibus, qui ex Amano manantes in lacum Antiochensem transeunt, ut Ufrenus, alique ad Gindarum vel Gephyram. Narratio scriptoris nostri egregie convenit cum Elmacino 223. D. qui scribit, Chambdanum, hoc est Seifeddaulam, Hamdani nepotem, copiis bipartitis maiorem partem Nagjao legato suo commisisse: ipsum cum exigua manu (haec est nostri scriptoris cohors ad superius vadum fluminis considens) remansisse, quam Nicephorus solam nactus, impressione facta penitus delevit.

Ibid. lin. 10. τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημιαν τοῦ ἀνακτος Ρωμανοῦ] Obiit Romanus Iunior Imp. die 15. Martii a. 963, demonstrante Pagio Critic. ad Bar. IV. 5. A. et Krug *Chron. der Byz.* 326. B. Nicephorus, Cplim redux mense Aprili (Cedren. II. 645. D.), die 2. Iulii in campo ante Caesarëam ab exercitu Imperator renunciatus est (Constant. Porphyrog. Caerim. Byzant. I. 251. D.): ita quae narrantur a Leone cap. xi. et xii. huius libri, necesse est Aprili et Maio eiusdem anni 963. accidisse.

Ibid. lin. 22. οἱ λοιμοί] Inde Zonaras II. 196. D. quod ait, Romanum Iuniorem se dedisse ἀνδράσι διεφθαρμένοις τε καὶ λοιμοῖς.

Pag. 31. lin. 4. Ἐίτε δὲ ἐκείνωσ, εἴτε καὶ οὕτως] Transpo- D suit haec Agathiae 59. B. *Ἐίτε δὴ οὖν οὕτως, εἴτε ἐκείνωσ.*

Ibid. lin. 9. νῆπιοι κομιδῇ τελοῦντες] Confer Agathiam 90. D.

Ibid. lin. 19. τὴν βασιλειαν ἐστὶν] Sic Codex: tametsi non dubito Leonem aut scripsisse aut scribere debuisse τὴν βασιλειον ἐς, ut est alibi 3. B. 29. B. 39. D. 43. D. 60. D. 76. C. Aequè insolenter Codex supra 3. A. τὴν αὐτοκρατορίαν ἀρχήν· vide quae notavi 189. C.

Pag. 32. lin. 5. ὑπὲρ τῶν ὄλων] Combefisius IV. 5. mire, *aliorum causa decertaret*: nam in Codice manifesto est ὄλων non ἄλλων.

Ibid. lin. 9. ἐφ' ἐστίας ἠσούχαζεν.] Cum his optime consentit Anonymus quem Iulium Pollucem credunt, in hunc modum (repetam narrationem eius paulo altius, ab obitu Romani Imperatoris): *) *Μαθὼν δὲ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ρωμανοῦ, ἐπεσχέθη τῆς δρομῆς· καὶ ἐκίστω τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων ἀρχόντων διαρίσατο, συναχθῆναι τοὺς ζωορηθέντας Ἀγαρηνοὺς καὶ τὰ λά-* P. 205 *φυρα εἰς ἓνα χῶρον τῆς Ρωμαϊκῆς γῆς. Ἐν δὲ τῷ παλατίῳ καταλείφθησαν εὐφημούμενοι ἢ, τε Θεοφανῶ Λύγουστα καὶ τὰ δύο αὐτῆς τέκνα Βασίλειος καὶ Κωνσταντίνος, τῇ σπουδῇ καὶ συνέσει τοῦ παραδυναστεύοντος Ἰωσήφ παρικοιμωμένου, τοῦ τὸ ὑπήκοον*

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recto.

ἐν δικαιοσύνῃ διέποντος. Τότε δὴ διαγραφῆς αὐτῶν διωρίσαντο καὶ τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον καὶ Δομέστικον ἐν τῇ πόλει παραγενέσθαι. Ὁ δὲ εἰσελθὼν πάντα τὰ λάφυρα συνάμα καὶ τοῖς αἰγυμλάτοις Ἀγαρηνοῖς ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσε, τοῦ τῆς πόλεως Βόηλου καὶ τοῦ πλήθους συνηθροισμένου. Τότε τὸν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον οἱ πολῖται νικητὴν ἐκνόμασαν, καὶ πάντες οὕτως ἠγάπησαν τὸν ἀριστεῖα ὡς οἰκίαν ψυγῆν. I. e. Is [Nicephorus], ubi de morte Romani Imp. intellexit, repraesit impetum: praefectis singulis, qui secum erant, imperat, ut Saracenos captos praedamque unum in locum Romanae ditionis conferrent. Relinquebantur in palatio pronunciatii Theophano Augusta duoque eius filii Basilius et Constantinus, sedulitate et prudentia procuratoris imperii Iosephi cubicularii, subditos aequabiliter moderantis. Hi igitur per litteras iusserunt, Magister quoque et Domesticus Nicephorus ut in urbem veniat. Is ingressus [mens. Aprilis a. 963: vid. supra 204. C.] praedam omnem una cum Saracenis captivis per circum in triumpho transtulit, conglobata multitudine urbana ac plebe. Tunc Magistrum et Domesticum scholarum Nicephorum cives victorem nominaverunt, omnesque illum, quod optime se in bello gessisset, haud secus deamaverunt ac propriam animam. Nota Iosephum Cubicularium, qui tantas cum Nicephoro simultates gessit, in superius positus ornari potius quam carpi: unde inferre possis, historiam illam non nisi Nicephoro obtruncato in lucem prodiisse, imperante fortasse Tzimisce, aut Basilio II.

Ibid. lin. 14. ἐπὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦτον ἐκαλεῖτο] Harum insidiarum ab Iosepho mense Aprilis a. 963. Nicephoro structuram neque Cedren. II. 646. A. meminit, neque Zonaras: ambo contra scribunt Nicephorum, ostenso cilicino ipsius indusio, Iosepho persuasisse, solitariam se vitam recessumque a saeculo meditari (ubi apud Zonaram II. 198. B. consentientibus codd. pro κατακυπτόμενον I. κατακρυπτόμενον). Cuiusmodi famam profecto tunc perccebuisset firmatur ex historia horum temporum ms. in Biblioth. Regia, ubi illa: Ὁ Φωκᾶς τὴν προφοίβασιν (sic, voce in Lexica nondum recepta: alia forma προφοίβασμα nota est) ἔλαβε παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ὄντος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅτι μέλλει εἰς τέλος ὀλέσθαι τὰ πλήθη τῶν Σαρακενηῶν, καὶ ἐκδιῶξαι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὄρειων τῆς Ῥωμαϊδος γῆς. Ἀπελθὼν δὲ ἐν τῇ Κρήτῃ ὁ Φωκᾶς καὶ σκυλεύσας τοὺς Ἀραβας, ἔπεμψε τῷ ἁγίῳ ἱκανὰς λίτρας χρυσίου ἐκ τῶν λαφύρων, ἵνα οἰκοδομήσῃ μοναστηρίων. Λόγον γὰρ εἶχον ἀόρηκτον ὁμοῦ, ὅτι ὅπου ἂν οἰκοδομήσῃ ὁ Ἀθανάσιος, ἐκείσε ἵνα καρῆ καὶ ὁ Φωκᾶς, καὶ συναποθάνῃ μετ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ γέγονε βασιλεὺς μετὰ τὸν θάνατον Ῥωμανοῦ, πάννυ ἐμύμψατο αὐτὸν ὁ ἅγιος καὶ ἀγγέλσθη, ὅτι ἐπροτιμήσατο τὴν βασιλείαν παρὰ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Habes hic tempus, quo

monasterium S. Laurae in Atho a S. Athanasio aedificatum sit, nempe paulo ante annum 963, quo Nicephorus imperium tenuit. De hoc S. Athanasio Harlesius Bibliotheca Graeca X. 201. B. et praecipue J. Pinius Sylloge historica de S. Athanasio confessore in monte Atho, in Actis SS. Iulii II. 246. C. S. Athanasii vita Graece inedita extat in Cod. Coisl. 223. D

Pag. 33. lin. 5. ταῖς τοῦ κρείττονος εὐδόωσιν] Εὐδόωσις non est in Lexicis: de sensu dubitatio esse nulla potest. Utitur praeter Leonem Theodoretus Comment. in Psalmos I. 11. D. οὐκ ἀπολελυμένως εὐδόωσις αὐτῇ, ἀλλ' ἀσεβῶν. Vertit Corderius: non est haec absolute prosperatio, sed impiorum. Item Anonymus in Formulario ad calc. Codini De officiis 412. A. et F.

Ibid. lin. 6. οὐκ ἐνάρκησε σκαιωρήσασθαι θάνατον] Phrasis οὐ νεκρῶν pro non dubitare, non vereri, frequens apud Leonem: vid. 49. B. 54. A. 70. D.

Pag. 34. lin. 15. ὄρκους φρικωδεστάτοις] Constantinus Manasses Breviario Histor. 115. D:

"Ορκους γε φρικτοῖς αἰδεσθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης.

Pro quo versu Codd. nostri melius:

"Ορκους φρικτοῖς καταδεθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλίδος.

IN LIBRUM III.

Primum caput huius libri a Combefisio versum apud Pagium P. 206 IV. 6 passim a me retractatum est.

Pag. 35. lin. 1. Ἦδη δὲ τοῦ ἥρος μεσοῦντος] Tempus quo Nicephorus ab urbe profectus est, accuratius indicat Anonymus in historia ms. cuius fragmenta superius 199. D. 201. A. 203. C. 204. D. notis inserui. Is sic de expeditione Nicephori a. 963. suscepta:*) Μετὰ δὲ τὴν ἀγλαν ἀνάστασιν τῆς ἔκτης Ἰνδικτιῶνος καὶ τὴν τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν διάβασιν ὁ Μάγιστρος Νικηφόρος πρὸς τὴν ἀνατολὴν ἀπεστάλη πρὸς ἄμυναν τοῦ ἀθέου Χαμβδά, ὅπως μὴ ἐξελάσῃ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν, ἀναμαθῶν τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ. Ἀπήτησαν δὲ καὶ ἀσφάλειαν ἔγραψαν τὸν Β Μάγιστρον Νικηφόρον, τοῦ μηδέποτε μελετῆσαι αὐτὸν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν βασιλέων· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ τῇ ἐντροχίᾳ καὶ συνέσει αὐτοῦ διώκει τὰ τοῦ κοινοῦ· συνήρουν δὲ αὐτῷ Μιχαὴλ Μάγιστρος ὁ Ῥέτιωρ καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου, καὶ Συμεὼν Πατρικίος καὶ Πρωτασηκρητίς. Indictione sexta post sanctam resurrectionem diesque feriatos exactos Nicephorus Magister in orientem misus est ad repellendum impium Chambdanum, ne in fines Romanos excurreret, audita morte Romani Imperat. Exegerant autem a Nicephoro Magistro

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recto.

cautionem scriptam, ne unquam seditionem adversus Imperatores moliretur: quam fidem ille dedit. Interim Iosephus cubicularius, qua erat solertia et intellectu, rempublicam administrabat: cui assidebant Michaël Rector Magister et logotheta cursus publici, cum Simeone Patricio et primo a secretis. Patet inde, Nicephorum ab urbe movisse ineunte Maio: mense Iunio eiusdem anni 963. Iosephus Bringas epistolam de Nicephoro occidendo scripsit ad Tzimissem reliquosque duces, qui Nicephorum C Imperatorem renunciaverunt a. d. VI. Kal. Iul. De eadem profectione Nicephori adversus Saracenos Constantinus Manasses Breviar. Hist. 115. C.

Ibid. lin. 7. ὑπιογαίς] Vocabulum Leo arripuit ex Odyssea V. 404. Ibi nonnulli legebant:

Οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες νηῶν ὄχοι, οὐδ' ὑπιογαί.
ubi nunc edd. *ἐπιογαί.* De sensu vocis vide Albert. ad Hesych. II. 1466.

Pag. 36. lin. 4. καὶ ἐπεβρώννυε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις] Ut uno exemplo appareat quam pueriliter Leo Agathiam sit imitatus, ponam hic utriusque verba: Agath. 35. A: Ἐξασκεῖν γὰρ ἐπικλείον αὐτοὺς ἐκέλευε τὰ πολέμια, καὶ ἐπεβρώννυε τὸν θυμὸν Δταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις, τροχάζειν τε ἀναγκάζων, καὶ ὑπὲρ τῶν Ἰσπαν ἐν κόσμῳ ἀναπάλλεσθαι· ἔς τε πυρόβλην τινὰ ἐνόπλιον περιδινεῖσθαι, καὶ θαμεῖ τῇ σάλπιγγι καταβουμβεῖσθαι τὸ ἐνυάλιον ἐπηγούση κ. τ. λ. Leo 22. A: Τοὺς ἀμφ' ἑαυτὸν ἐξήσκει τὰ πολέμια, καὶ τὸν θυμὸν ἔθηγε, καὶ ἐπεβρώννυε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις, καὶ τὴν ἐνόπλιον ἐξεπαίδευε περιδινησιν, θαμὰ ταῖς σάλπιγγιν ἐγκλεισόμενος ἐπηγεῖν — ἐφ' Ἰσπαν τε ὑπεράλλεσθαι κ. τ. λ.

Ibid. lin. 17. κατέχων ὡς ἐν δικτύῳ αἱμάτων ἄνδρα] Αἱμάτων ἄνδρες alibi quoque 25. B. 65. C. Leonis totum locum Scylitzes in Chronico ms. et ex illo Cedren. Comp. Hist. II. 646. D. in usus suos converterunt. Quaedam imitationis vestigia habes vel apud Glycam 306. B.

Ibid. lin. 21. τίνα τὸν τρόπον] Mediam ex his vocibus omittere debuisset Leo, nisi fortasse scripsit, τίνα τῶν τρόπων, quod tamen non multo usitatius. Vocabulum τρόπος saepe confundi cum τόπος, alii iam ostenderunt exemplis variis: quibus adde locum Theonis in Progymnas. 85. A. τὴν μέντοι τάξιν τῶν ἐπιχειρημάτων ποιησόμεθα, καθὰ καὶ τῶν τρόπων ἐκτιθέμεθα. P. 207 gendum τόπων, ut est infra apud eundem 86. A. ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐπιχειρεῖν· item 117. B. ἐπιχειρεῖν δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἐνδέχεται τόπων. Contra 112. B. ὁ τόπος τῶν λόγων διττός, emenda, ὁ τρόπος. Similitudo utriusque vocis proverbii sententiisque compluribus locum dedit: οὗς συνάπτει τρόπος, καὶ τόπος συνίστησιν· καὶ οὗς ὁ τρόπος διδασκῆσι, καὶ τόπος ἀπας ἀφίσταται· Anonymus Vita S. Nicolai Studitae 904. B. Formula item, τρόπον τινά, omis-

so κατὰ, nihil sane est usitatus: quam tamen parum apte reddidit interpres Epistolae synodal. Agapeti Conc. Const. sub Mena II. 1225. D. καὶ τρόπον τινὰ τεθραυμάκαμεν, et modum quandam admirati sumus. Emenda, et quodammodo adm. s. Labbeana editio habet, supra modum. In Conc. autem Oec. sexto III. 1185. E. εἰπέ μοι, καὶ ἂν τοῦτο εἴποι, pronomen τίς perperam omissum, scribendumque est, καὶ τίς ἂν τοῦτο εἴπ., et quis hoc dixerit, ex S. Ioann. Chrysost. Orat. in illud, Pater si possibile est, V. 217. B. unde haec verba et proxime sequentia sunt desumpta.

Pag. 37. lin. 1. Τὸν Μαριανὸν οὖν] Μαριανὸς ὁ Ἐπαμβαζ vocatur a Constant. Porphyrogen. Caerim. Byz. I. 252. C. ad B quem vide Reiskium II. 143. D.

Ibid. lin. 12. Τζιμισκῆν] Secutus sum scripturam vulgarem: sed id Armeniacum nomen habet Cod. hic per iota Τζιμισκί· in sequentibus plerumque est Τζιμισκῆς, ut 23. B. 30. B. (com-mémoro pagg. edit. quibus loca Codicis respondent) 36. C. 51. C. Τζιμισκῆς 56. B. Reliquos scribendi modos, velut Τζιμισκῆς Constant. Manass. 115. D. (Codd. ibi et alias Τζιμισκῆς) 118. C. 119. C. 120. A. B. Τζιμισκῆς Cedrenus II. 646. D. Glycas 305. B. 308. A. B. Τζιμισκῆς Anna Comnen. 451. B. Τζουμισκῆ in typico ms. Matthaei Not. Codd. Gr. Mosq. 245. A. longius persequi ve-reor ne putidum sit.

Ibid. lin. 19. περαιωθήσεται] Adhibet hic figuratim, pro περανθήσεται· infra sensu proprio περαιωθεῖς, transgressus fluvium mareve, 11. A. 17. C. 72. B. 107. D. 108. A. περαιωθέντα 75. D. 76. C. 99. A. B. Interdum, ut solet passiva et media confundere, usurpat medium περαιωσάμενος, 10. B. 40. C. — Agathias, unde Leo colores duxit, semper utitur passivo: τὸν Πάδον ἐπεραιούσντο 38. A. περαιωθεῖς τὰ εἶδρα 140. C. τὸν Ἰστρον περαιωθέντες 9. A. περαιωθεῖσιν 171. B. διαπεραιωθέντες, transgressi, 45. C. 154. D.

Ibid. lin. 20. ἀδιάσειστον] Hanc vocam praeterquam illo loco nusquam me legere memini.

Pag. 38. lin. 12. τὸν ὑπέρμαχον καὶ ἀλαζόνα Φωκῶν] Ἐπέρμαχος hic invidiose. Vulgo bono sensu propugnator, defensor, praesertim apud Philonem, qui modo coniungit cum δορυφόρος, De confusione linguar. 257. B. modo cum προαγωνιστής, De mundi opificio 28. A. De Abrahamo 299. B. De specialibus leg. 615. E. In Flacc. 765. E. Semel iungitur cum voce in Lexicis omissa fortasseque corrupta προδιαγωνιστής, De specialibus legg. 608. E. Neque aliter S. Ioann. Chrysost. Oratione xxxvi. in Genesisin, I. 295. 4. ἐγὼ σου ὑπερασπίσω, τοῦτ' ἴστιν, ἐγὼ ὑπεραγωνίζομαι, ἐγὼ ὑπέρμαχος γίνομαι· et Orat. xxxix. in eandem I. 318. 17. ὑπέρμαχος σοι γινόμενος, καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἀνώτερον [f. σὲ] πεπονηώς. Item S. Gregorius Thaumaturgus Oratione panegy. D

- ad Origenem 70. B. *ὑπέρμαχον ἔχων αὐτὸν τὸν ἠκατημένον* et Petrus Siculo Historia Manichaeorum 70. A. Potius tamen credam, Leonem voce perverse esse usum, quam corruptam esse et *ὑπέρμαχον* scribendum. *Ἐπερμαχέω* autem viri docti recte mirantur construi cum accusativo a Luciano Revivisc. I. 593. 42. *τοῦτο ὑπερμάχει* neque mihi ullum eius constructionis exemplum se obtulit: nam in illo S. Basilii magni Epist. ccxliii. II. 1017. C. *τὴν κόμην τὴν ὑποδεξαμένην τὴν ἀρπαγείσαν καὶ φυλάξασαν ἦτοι ὑπερμαχήσασαν* extremum verbum sine ullo omnino regimine videtur esse. Cum dativo passim construitur cum a tragicis, tum apud Patres. S. Basilii De vera virginitat. I. 608. C. *ὑπερμαχοῦν αὐτῶ*. S. Gregorius Nyssenus In Canticum Cantic. I. 588. B. *τοὺς ὑπερμαχοῦντας ἡμῖν*. Apud eundem S. Gregorium est octies sequenti genitivo, De vita Mosis I. 172. A. et 216. D. Contra Eunomium II. 142. C. De sancta Trinitate 439. C. In laudem fratris Basilii 916. B. Oratione funebr. de Placilla 981. B. Contra Eunom. III. 126. C. et 158. C. ut adeo suspicari possis,
- P. 208 loco illo superiore dativum errore librarioli irrepsisse. Cum genitivo copulatur in loco corrupto Concilii Nicaeni I. 424. A. *τῇ τε πρὸς ἡμᾶς δι' ὑποκρίσεως τὸν ἄνδρα τοῦ δοκεῖν εἶναι, καὶ τῆς τῶν ἐναντίων συμφορᾶς γενναίως ὑπερμαχοῦντες*. Ubi Harduinus quidem scribi vult, *πῇ τε πρὸς ἡμᾶς et ὑπερμάχοντα*. Sed quod sequitur, *καὶ τῆς τῶν ἐναντίων*, satis ostendit legendum esse *τῆς τε πρὸς ἡμᾶς*. Praeterea miror, Harduin. scripsisse *ὑπερμάχοντα*, quae vox est nihili, pro *ὑπερμαχοῦντα*, neque *συμφορᾶς* mutasse in *συμμορᾶς*, nec τοῦ δοκεῖν in τῶ δοκεῖν. Sensus est: *quoniam vir ille per simulationem videbatur nostras sententias esse, et tamen pro adversariorum partibus fortiter propugnabat.*
- Pag. 39. lin. 2. ὅσον τὸ ἐπ' ἐκείνω] In Codice scriptum est, ὅσον τῶ, perperam: vide quae observavit vir acutissimus Augustus Matthiae Grammat. Graec. 282. B. Nam apud S. Epiphanium Ancorato II. 14. C. legitur quidem similiter ὅσον τῶ ἐπ' ἀνθρώπῳ, sed ibi quoque τὸ corrigendum est, sicut iam apud eundem impressum cum alibi extat tum libro Adversus haeres. I. B 609. A. ὅσον τὸ κατ' αὐτόν. Inverso ordine Iosephus Antiquit. Iudaic. 655. C. τὸ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς. Clemens Alexandrinus Admonitione ad gent. 37. C. τὸ ὅσον ἐφ' ὑμῖν et Paedagog. 248. C. τὸ ὅσον ἐπ' αὐταῖς. Idque adiectivum ὅσος cum perelegantes in omni genere significationes habeat, mirum non est, in eo exponendo multos eosque doctos interpretes esse lapsos. Velut in phrasi ὅσον ἦκεν εἰς ἐμὲ, quod ad me attinet: quam, apud posteriores certe scriptores, multo magis in usu esse video, quam alteram ὅσον ἦκεν ἐπ' ἐμὲ, de qua Vigerus Hermanni 128. A. S. Epiphanius Adversus haeres. I. 1088. B. ὅσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς τὸν Κύριον, quod ad Dominum spectat. Synesius Epistola cxxi. 388. A. ἀλλ' ἔγω, τὸ γε εἰς ἐμὲ ἦκεν, ἅπαν ποιῶ. Isidorus Pe-

Insiota Epist. LXIV. 206. τό γε ἦκον εἰς αὐτούς. S. Ioann. Chrysost. Homil. XXXII. in Epistolam priorem ad Corinth. III. 448. 38. τί δέ ἐστι, τὸ ἐκ μέρους; τό γε εἰς ὑμᾶς ἦκον. Idem Homilia III. in Acta App. 623. 17. ἐφ' ἑτέρους βιάζεται μεταθεῖναι τὸ ἔγκλημα, ὅσον εἰς αὐτὸν ἦκε. Quod Erasmus male vertit in editione Frontonis Ducaei III. 29. C. in alios detorquet crimen, per quos ad hoc devenit: id tamen Montefalconius emendavit edit. novissa. IX. 24. Concilio autem Oecumenico sexto III. 1220. A. ὅσον ἦκεν εἰς τὴν σάρκα, interpres legis videtur, εἶπεν· nam vertit absone, quantum dicit ad carnem. Porro eandem fere vim quam ὅσον ἦκεν εἰς, habet ὅσον ἐστὶ. Quod non vidit Billius in S. Gregorio Nazianzen. Orat. in Christi nativitat. I. 624. θεὸν ὄραν, ὅσον ἐστὶ· vertens, Deum, quantus est, conspiciens: corrige, quantum fieri potest, quantum licet, ὅσον ἐφικτὸν τοῖς δεσμίσις τῆς σαρκός, ut ipse explicat continuo post.

Pag. 40. lin. 13. τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ὑφαπλουμένων τῇ γῆ] Affirmare non ausim auctorem scripsisse ὑφαπλουμένων· scribere debuisset dubium non est. Dicitur enim proprie ὑφαπλοῦσθαι de radiis lucis. Eusebius Praepar. Evangel. 69. D. ἥλιος, τὰς τοῦ ὀκειλου φωτὸς ὑφαπλώσας ἀκτῖνας. S. Iustinus Martyr Expositione fidei de recta confess. 389. C. τὸν ἥλιον ὡς μᾶλλον εἰς αὐτὸν τῶν λοιπῶν ὑφαπλούμενον. S. Basilii Commentar. in caput ix. Esaias I. 1032. A. τὸ φῶς δέκονσα μὲν τὴν ἀγλύν, ἐφήπλωσε δὲ αὐτοῖς τῆς ἀληθείας τὸ φέγγος. Scripturam tamen Codicis immutare nolui, verbum minus proprium ab ipso auctore manasse ratus. Est quoque προσυφαπλώσαι eodem sensu 58. C.

Ibid. lin. 14. Ἰούλιος εἶχεν ἀρχὴν] Nempe anni 963: Romanus imperator vita functus erat die 15. Martii eiusdem anni: vide supra 204. C.

Ibid. lin. 20. βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἐφήμιζον] Quemadmodum Nicephorus a ducibus renunciatus sit Imperator, refert Anonymus, ex cuius historia ms. iam supra 206. A. quaedam ascripsi:*) Τοῦ δὲ Μαγίστρου καὶ Δομεστικου Νικηφόρου ἐν Καισαρείᾳ καταλαβόντος καὶ τὸν στρατὸν ἀδνουμιάζοντος, πρὸς τὸ χωρῆσαι κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ, ὁ Πατρικίος Ἰωάννης ὁ λεγόμενος Τξιμισχῆς, καὶ ὁ Πατρικίος Ρωμανὸς ὁ τοῦ Κουρκουᾶ, καὶ ὁ Πατρικίος Νικηφόρος ὁ Ἑξακιονίτης καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ σὺν τοῖς ταγματικοῖς ἀρχουσι βουλευόνται, ἵνα τὸν Μάγιστρον βασιλέα ἀναγορευσωσι. Καὶ δὴ πρὸς τὸ σκηνοπηγεῖν αὐτοῦ ἀφικόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ . . . . . Nicephorus Magister et Domesticus cum Caesaream venisset, recenseretque exercitum ad pergendum contra arrogantem Chambdanum, Patricius Ioannes qui dicitur Tximisches, Romanus Curcuas F. Patricius, Patricius Nicephorus Hexacionites casterique duces cum praefectis legionariis ratio-

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recte.

nem ineunt, quemadmodum Magistrum Imperatorem renunciant. Itaque ad tabernaculum eius in unum congressi . . . . . His imperfecte desinit historia Anonymi in Cod. Vaticano, quem ex alio male habito descriptum esse lacunae spatiaque passim a librario relicta (verbis nempe in prototypo exesis aut deletis) demonstrant.

Pag. 41. lin. 1. Πλεύσης τὸ μειράκιον ὠνομάζετο] In versione Cedreni a Xylandro facta vocatur Pelusa II. 649. A. perperam. Nam in scriptione Πλεύσης consentiunt Leo, Cedrenus in Graeco, Scylitza Historia ms., Zonaras II. 199. D. Glycas 305. D. et Cangius Famil. Byzant. 150. C.

B Pag. 42. lin. 21. διαμιλλώμενα] Proposui διαμιλλομένω· nisi dicas neutrum positum pro masculino: vid. Vigerum De idiotism. 43. C. ibique notas.

Pag. 43. lin. 1. καθ' ἣν ἄκρατα πανταχόθεν εἰσρεῖ] Exempli adiectivi ἄκρατος, eo sensu quo hic occurrit, collegit Gatakerus Miscellan. posthum. I. 450. E.

Pag. 44. lin. 6. τὴν παντοδαπὴν ἀρετὴν ἀπαράμιλλος.] Vulgatiores forma est ἀπαραμύλλητος· Iosephus Antiquit. Iudaic. 271. G. S. Iustinus Martyr Cohortatione ad Graecos 40. B. Eustathius ad Odysseae P. 627. 23. Vocem rarissimam ἀπαράμιλλος neque Lexica habent, neque extra Leonem scriptor, ut nunc quidem leguntur, quantum memini, ullus. Vestigia agnoscere mihi videor apud Theophylactum Bulgariae archiepiscopum Epist. xv. 818. C. ὑπερτίμω τῷ Ψελλῷ, καὶ παραμύλλω τὴν γλώτταν· et Epistola lxx. 922. C. εἰσφέροντες τῇ παραμύλλω σου ἀγαθότητι. Utrouque non dubito quin scribendum sit ἀπαραμύλλω.

C Pag. 45. lin. 13. τὴν καρδίαν βληθεῖς] Adeo ut minis exasperaret plebem, auctore Zonara II. 199. B. ὁ δὲ ἀπειλαῖς μᾶλλον αὐτὸ ἐξετράχυνεν. Sic enim in optimo Cod. Reg. 1716: in caso secus est.

Pag. 46. lin. 1. ἐν τοῖς Ἡίοις] De hoc palatio suburbano in Constantinopoli Christian. 175. C. Ducangius, cuius orthographiam in nomine Latine ac Graece scribendo sum secutus.

Ibid. lin. 18. Ἐκ τούτου παύθησαν ὁ Βασιλεῖος] Is motus Constantinopoli accidit a. d. V. Id. August. ut ait Cedren. II. 648. A. ἐννάτην ἄγουσα [l. ex Codd. ἄγοντος, sensu item postulante] τοῦ Ἀυγούστου μηνός. Paulo post B. ἀπὸ πρώτης ὥρας τῆς δευτέρας ἡμέρας· male Xylander, a prima insequentis diei hora. Est, a prima hora diei Lunae. Constantin. Porphyrog. Caerimon. aulae Byz. I. 253. C. Ἡ δευτέρα enim apud Graecos Christianos est secundus septimane dies. Sic Leo 94. B. ἔκτη δὲ ἦν τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα, h. e. dies Veneris. Denique apud Cedrenum B. lin. 9. ubi nunc κατεστράφησαν, malim κατεσκάφησαν, quod certe habet Scylitzes ms.

Pag. 47. lin. 6. καὶ ἐρεπίωσιν] Fortasse scr. ἐρεπίωσιν.

Nam Phavorinus 742. 27. Ἐρειπίωσις, ἡ πτώσις· et ἔρειπίω, verbum in Lexicis praetermissum, legitur cum apud Eusebium Demonstrat. Evangel. 64. B. τὸ ἱερὸν τὸ εὐπρεπὲς τῆς μητροπόλεως αὐτῶν ἔρειπίωται. tum apud S. Gregorium Nyssenum Vita S. Gregorii Thaumaturgi II. 986. C. Tametsi alia forma absque ι, ἔρειπίω, aequè inveniatur, idque, quod mirere, apud eundem S. Gregorium Nyssenum: ἔρειπωθήναι Homilia vi. in Ecclesiasten I. 434. D. ἔρειπωθὲν In Psalmos I. 311. D. Composita quoque absque ι: κατρειπίω s. κατρειπίω Leo Diacon. 15. D. 16. C. D. 20. A. 42. A. 45. A. 109. A. bis. Suidas 275. B. Zonaras II. 225. C. Heliodorus 417. C. Palladius De Bragmanibus 30. C. Nam in Palladii verbis τὰ πεπονημένα καὶ κατεβόρισταμένα [sic] vix dubito quin καττειπωμένα scribendum sit, potius quam κατεβόρισταμένα. Quinetiam συντειπωθή, forma Lexicographis ignota, aequè caret apud S. Gregorium Nyssenum De hominis opificio I. 109. D. Ἐρείπιος adiectivum, item in Lexica nondum receptum, videtur esse apud Philonem de Cherubim 125. A. διὰ τί οὐν οὐκίτας, ὡς P. 210 μὴ γένοιτο ἔρειπιος, οὐκ ἐπιμελησόμεθα;

Ibid. lin. 15. ἐκέτην ἐλεεινόν] Inde Zonaras quae habet II. 199. C. retentis aliquot scriptoris nostri locutionibus et verbis.

Ibid. lin. 22. Initio cap. VIII. quaedam sumsi ex fragmentis versionis Combesisanae, Pag. IV. 6.

Pag. 48. lin. 5. Ἐκκαίδεκάτην δ' Αὐγουστος ἤλαυνε μὴν] Nempe anni 963. De ingressu Nicephori Constantinopolim deque inauguratione eius luculentum fragmentum in Constantini Porphyrogen. Caerimon. aulae Byzantin. L. 251. B. quocum confer Reisk. Commentar. II. 141. A.

Ibid. lin. 8. πρὸς τοῦ . . . Πολυένκτου τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφεται] In Cedren. Compend. Hist. II. 648. D. Πολυένκτου παρεσκευάσαν τὸν Πατριάρχην, καὶ τῷ βασιλικῷ αὐτὸν ταινιωῶσαι διαδήματι, tolle verba καὶ τῷ, et verte, Patriarcham apparaverunt, hoc est, permoverunt, ut . . . Neque aliter Scylitza Historia ms. Verba interpolata Xylandro quoque fraudi fuerunt in versione.

Ibid. lin. 10. Τὴν δὲ ἰδέαν] Haec usque ad verba γεγεννημένων ἀνδρῶν, Pag. 48. lin. 20, Ducangius Graece dedit Notis historicis in Zonar. II. 107. A.

Ibid. lin. 19. ἐπιφράσασθαι] Ducangio negotium exhibuit in Codice siglum verbi, cuius partem duntaxat dedit punctis terminatam, ἐπιφράσας . . .

Pag. 49. lin. 2. At Nicephorus] Sequentia usque ad Pag. 51. lin. 20. rursus fere omnia ex Combesio, Pag. IV. 6.

Ibid. lin. 6. τὸ ἐπίκλην] Vocabulum est ex Agathia 124. D. Pro eo Leo passim adhibet τὴν ἐπίκλησιν 3. C. 56. B. 63. C. 65. D. 69. A. 83. C. 95. D. 107. D. τὴν ἐπωνυμίαν 71. D. τὸ ἐπώνυμα 36. C. τὸ ἐπώνυμον 48. C. 50. A. 51. A. C. 69. C. 77. D. τὸν κα-

τεπωνυμίαν 89. C. (quod vocabulum non est in Lexicis): τὸ πρόσημα 56. B.

Pag. 50. lin. 1. Ἐπιθυροῦντο] Apud Cedren. II. 649. B. διεδέχτο δὲ καὶ λόγος ἀπανταχοῦ: vereor ut recte. Scylitza ma. (in Codd. certe quos vidi): καὶ λόγος δὲ ἐφοῖτα [f. διεφοῖτα] ἀπ. non διεδέτοτο [sic], quod affertur in ora editionis Cedrenianae. Paulo inferius apud Cedren. 649. D. lin. 9. pro ἐνορκοῦντα Codd. ἐπιορκοῦντα.

C *Ibid. lin. 12.* κατεδυσώπησε τὸν ἀρχιερέα] Praesertim Styliano iurante, nullum ex Theophanonis liberis a Nicephoro de baptismo esse susceptum, ut referunt Cedrenus et Glycas. Apud quem 306. B. post τὸν Στυλιανὸν Codd. addunt, ἑπὲρ τοῦ βασιλέως ὀμνῶντα.

Ibid. lin. 18. Αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαχειμάζων] Victoriam Ioann. Tzimiscae a Cedreno II. 654. B. celebratam in anni 963. autumno, hanc hiemem praecedenti, accidisse credendum est. Quo in loco Cedreni post verba, εἰς τινα λόφον δύσβατον καὶ ἀπόκρυμνον [l. ἀπόκρημν.], περὶ τοὺς ἵππους [f. τοῦ ἵππου] ἀποβάαντες, καὶ τῇ τοῦ τόπου θαρρήσαντες, inserte ex auctoritate Codd. vocem εὐκαιρία, quam vulgata habet in margine, quaeque omnino abesse nequit.

Pag. 51. ἴσ. 6. Initium capituli X. Combesisius vertit, Pagi IV. 8.

Ibid. ead. lin. Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος κατήφειαν ἐαρινὰ τροπα] Nempes solstitium aestivum anni 964, a quo non multum dissentit Cedrenus II. 654. B. scribens, Iulio Nicephorum hanc expeditionem suscepisse. Apud Abulpharajium Historia dynastiar. p. 313. ea omnia ad a. Hegirae 351, hoc est Christi 962, referuntur: perperam, opinor: errore vel auctoris vel librarium.

Ibid. lin. 13. κυκλόθεν διεληφῶς] Διαλαμβάνω, vel certe perfectum διέληφα, apud Leonem valet *cinxi*: sic supra 13. A. et fortasse infra 36. D. Quin hac ipsa pagina lin. 18. passive, κυκλόθεν διέληπτο. Eodem sensu διέζωσεν 37. A.

Ibid. lin. 21. πολυχέμων τις, ψυχρός τε καὶ διειδῆς περινάων] Neque πολυχέμων est in Lexicis, neque περινάω. Illud invenitur apud S. Basilium Epist. cix. II. 946. ὃ πηγῆς πολυχέμωνος (quo eodem sensu S. Iustinus Martyr Dialogo cum Tryphon. 329. C. πολυῦδρου καὶ λυχρῶς πηγῆς): pro hoc usitatius περινώω, quod habent Lexica.

Pag. 52. lin. 21. Οἱ δὲ ἀνάουττόν τε] Vide supra 15. B. narrationem de expugnatione Candiae: item Agathiam 21. A. et 78. A.

Pag. 53. lin. 3. τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὴν περιγειον ἐπαυγαζούσης] Etymologiam secutus verti *circumjectum agrum*, τὴν περιχωρον, 36. A. quanquam apud scriptores Christianos Hellenistasque πε-

ργειος saepe alia significatione vertendum sit, *super terram versans*, praesertim figurate sensuque theologico. Eusebius Demonstrat. P. 211 Evangel. 260. C. οὐδὲ τὰ περιγεια καὶ ἀπατηλὰ πνεύματα, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεός. 272. C. δαίμονες ἂν εἴεν χθόνιοι καὶ περιγείοι. Opponitur sic rebus caelestibus ac divinis Praeparat. Evangel. 181. A. 704. C. alibique, locutionibus variis, quarum annotabo aliquot: οἱ περιγείοι ἄγγελοι, *angeli qui versantur in terris*, S. Gregorius Nyssenus In Christi ascension. II. 875. A. ὁ περιγείος βίος S. Gregorius Nyssen. De oratione Dominica I. 729. C. 743. C. ἡ περιγείος διοίκησις, *administratio terrae*, S. Clemens Alexandrinus Stromatib. 685. B. ἡ τῶν περιγείων ἡγεμονία Philo De mundi opificio 24. G. ἡ περιγείων λήξις, *sors terrena*, Synesius De provident. 89. C. ἡ τῶν περιγείων οἰκονομία S. Clemens Alexandrinus Stromatib. 701. A. τὰ περιγεια πράγματα S. Gregorius Nyssenus Contra Eunomium II. 388. B. τὰ περιγ. σώματα S. Basilius In divites avaros I. 414. B. ἡ περιγείος τετρακτύς τῶν ἀρετῶν Synesius Epistola cxl. ad Herculianum 455. B. ἡ περιγείος φύσις Philo De B confusion. linguar. 259. E. τὰ περιγεια absolute, *res terrestres*, Philo De sacrificiis Abelis et Caini 102. D. De somniis 455. D. De vita Mosis 518. D. Libro II. de Somniis 886. F. S. Gregorius Nyssenus In Psalmos I. 353. D. In Canticum Cantic. 502. B. De oratione Dominica 729. B. Inde *περιγείος* cum substantivo loci valet fere idem quod *terra*. Georgius Alexandrinus Vita S. Chrysostomi VIII. 260. 38. ὡς ἅπας ὁ περιγείος ἐπίσταται χῶρος, *ut scit orbis terrarum*. Item ὁ περιγείος χῶρος Philo Quod deterius potiori insidiari sol. 132. G. De confusione linguar. 259. F. S. Gregorius Nyssenus De beatitudinib. I. 831. A. Contra Eunomium II. 360. A. ὁ περιγείος κόσμος, *mundus terrenus, hoc est terra*, Euseb. Demonstr. Evangel. 422. C. Palladius De vita S. Ioannis Chrysostomi 110. C. ὁ περιγείος τόπος Eusebius Demonstrat. Evangel. 427. D. S. Gregor. Nyssen. Orat. catechet. II. 487. B. Aliisque locis apud Leonem nostrum dubium non est, quin ἡ περιγείος valeat *terra*, ut 99. A. Interdum tamen significationem C ex etymologia ductam magis retinet. Sic Philo De monarchia 627. τὰς μετὰ σελήην ἐν αἰέρι περιγείους φύσεις, *naturas, quas post lunam in aëre circa terram sunt*. Agathias Hist. 145. D. ὁ περιγείος ἀήρ, *aër terrae proxime circumfusus*. Neque aliter ἡ περιγείος substantive in Procli Paraplr. in Ptolem. 3. C. δύναμις τις διαδίδοται, καὶ διαβαίνει εἰς πᾶσαν τὴν περιγείον. Unde emendandum Ptolemaei Quadripartitum 2. C. ubi nunc forma vitiosa, πᾶσαν τὴν περιγείαν [sic]. Saniorem vocem Lexicisque ignotam habet Ptolemaeus Quadripart. 17. B. lunam antecellere διὰ τὴν περιγείότητα, *quia terrae vicina est*.

Ibid. lin. 12. ζωγραι πρὸς τῶν Ρωμαίων ληφθέντες] Pro αἰχμάλωτος plerumque Leo usurpat vel ζωγραιος, ut 22. C. 24. D. 41. C. 75. A. 107. D. vel ἐζωγρημένος 7. C. vel δορυάλωτος 13.

C. 14. B. 41. C. 46. B. C. *Αλχμάλωτος* legitur 18. A. 14. A. 16 A. 47. A.

Ibid. lin. 14. Imperator] Haec usque ad vb. *redirent* v. ex Combefisio, Pagi IV. 9.

D *Ibid. lin. 16. τοὺς παραλειφθέντας βαρβάρους*] Sic scripsi pro *παραληφθέντας*, quod nunc poenitet: nam sensu, quem vertens expressi, Leo dixisset *περιλειφθέντας*, ut 7. A. 10. A. 16. A. 82. D. 93. C. 97. C. 107. B. vel *καταλειφθέντας*, 7. C. 45. A. Voces *λειφθέντες* et *ληφθέντες* quam saepe permutantur, pluribus demonstraverunt viri eruditionis exquisitae Boissonadus ad Heroïca Philostrati 496. C. et Schaeferus ad Gregor. Corinth. 452. C.

Pag. 54. lin. 4. αὐτοῦ τε διεγείμαζε] Tarsi obsidio, Mopsuestiaeque Adanae et Anazarbae expugnatio incidunt in annum 964. cuius gesta continentur capite X. et XI. huius libri.

Ibid. ead. lin. καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.] Ad verbum ex Agathia 87. A. et 90. A.

IN LIBRUM IV.

P. 212 *Pag. 55. lin. 5. ὥσπερ ἐὶ βέλως κωφὸν*] Combefisius legit *κωφὸν* vertit IV. 12: *haud secus ac leve telum*. Sed est imitatio Homeri Iliad. A. 890.

Pag. 56. lin. 8. ἐπαγόμενος] Multum delectatur Leo hoc verbo, quando duces exercitum secum adducentes facit. Ita *ἐπάγεσθαι δύναμιν* 19. B. *ἔλην* 11. A. 96. D. *πανοπλίαν* 24. D. *στρατιάν* 11. C. Confer Agathiam 79. A. 75. D. 92. C. 122. B.

Ibid. lin. 10. τὸ ναστὸν ὕψος] Formula solennis de muris Hierosolymitanis. Iosephus De bello Iud. 914. A. *τὸ ναστὸν ὕψος τῶν πύργων* ibidem F. *ἐπὶ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναστὸν αὐτοῦ ὕψος* aut 767. G. *κατιδὼν γοῦν τὸ, τε ναστὸν αὐτῶν ὕψος*. Dicitur autem *ναστὸς* eleganter de structuris plenis, hoc est, in quibus nullae cavitates concamerationesque sint. Idem Iosephus De bello Iud. 914. G. *ὁ δὲ τρίτος πύργος . . μέγρι μὲν εἰκοσι πηχῶν ναστὸς ἦν*. Ibidemque 747. F. in portu Caesariensi *πύργον ναστὸν* fuisse scribit. De ianuis aureis S. Ioannes Chrysostomus De educandis liberis 36. C. *ὅλας δι' ὅλου ἀπὸ χρυσοῦ κατασκευάσθαι, παχείας καὶ ναστῆς*. Quod ideo moneo, quia in Timarione, inter Notitias Codd. mss. Bibliothecae Reg. tom. IX. part. II. a me edito, p. 196. lin. penult. in verbis *τῶν λαστῶν τῆς σφουρηλατήσεως* legendum est *ναστῶν*: quod annotare tunc neglexi. Confer item Salmas. ad Solin. I. 768. A. — A *ναστὸς* vel potius a *νάσσω* derivatur vox *νάγμα*, stratum lapideum solidum, quo littora aut ripae adversus vim aquarum vestiuntur, *crepido*. Iosephus De bello Iud. 747. E. *τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλω νάγμα τοῖς ἀποβαίνουσαι*

πλατὺς περιπάτος. Hesychius II. 652. A. *Νάγματα*· προβολαί. Sic enim ibi scribendum: editiones *Νάματα*, mendose.

Ibid. lin. 13. *εὐπεριγράπτου πόλειως*] *Εὐπεριγράπτος*, non late patens, brevis, forma omissa Lexicis (nam vulgo atque elegantius dicitur *εὐπεριγράφος*), habet complures auctoritates, earumque aliquot satis idoneas. S. Gregorius Nyssenus In Hexaëmer. I. 2. A. ἃ γὰρ ἐκεῖνος εἶπεν ἐν ὀλίγοις τε καὶ εὐπεριγράπτοις τοῖς φήμασιν. De vita sancti Gregorii Thaumaturgi II. 978. B. λόγον σύμμετρόν τε καὶ εὐπεριγράπτον. S. Basilius In cap. II. Esaiæ I. 879. Eustathius ad Odysseam 521. 43. Gregentius autem Tephrensensis (quem caeteroquin elegantiae Graecae arbitrum non capiam) Disputatione cum Herbano Iudaeo 147. B. ἐν εὐτελεῖ τόπω τι καὶ εὐπεριγράπτοι ἔσονται, usurpasse videtur pro, *facile describentur*, de numero, qui iniri facile potest. Apud Eustratium De operatione animarum post mortem, quem 415. A. verba S. Gregorii Nysseni supra allata, λόγον σύμμετρόν τε καὶ εὐπεριγράπτον, iterasse video, Leo Allatius vertit, *armonem bene definitum*: hand scio quam bene.

Ibid. lin. 14. τῶν ἐπηλύδων τε καὶ ἰθαγενῶν.] Mireris epitheta opposita: Agathias 123. B. ἡθαγενὲς [sic] καὶ ἐπιχώριον. D

Ibid. lin. 15. Ταῦτα δὴ ἀνελλότων καὶ γνωματευῶν] Praeivit in hoc quoque Agathias 31. D.

Ibid. lin. 23. Ἔρος δὲ εὐθὺς διαλάμποντος] Hoc est ver anni 965, ad quem pertinent praelium Tarsense, eiusque urbis diu obsessae deditio. Vid. Elmacin. Histor. Sarac. 224. C. Anno sequenti 966. secundum quosdam Edessa occupata est et Antiochia tentata. Cedren. II. 655. D. Leo 43. A. Bellum Bulgaricum ad annum 967. reiciendum videtur (quanquam secus sentit Pagi ad Baron. IV. 13. B.): expeditio Sicula, a. 964. suscepta, sequenti anno 965. finem habuit.

Pag. 57. lin. 16. ἐξ ἀπόπτου] Inutilis est coniectura ἀπροόπτου· nam hic et 11. B. ἐξ ἀπόπτου recte vertitur *ex occulto*: quod alibi 36. B. 86. A. Leo ait ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Etenim invenitur ἀποπτος significatu quadruplici, nondum illo satis, ni fallor, explicito. Quare haud ingratum diligentioris doctrinae amantibus videar facturus, si quae de voce ea notavi expromsero. Prima est significatio, quando ἀπό habet quasi vim negandi, ut ἀποπτος sit *visum effugiens* seu, vocabulo C. Gelsi, *invisibilis*. Sophocles Oedipo tyr. 762. τοῦδ' ἀποπτος ἄστειος. Enarrator ve. P. 213. τῆς θείας τοῦδε τοῦ ἄστειος. Idem Sophocles Aiac. 15. καὶν ἀποπτος ἦς, *etsi inconspicua eras*. Ἀποπτος γὰρ ὁ ἀθεώρητος, ait Suidas I. 290. C. Quapropter apud S. Iustinum Martyrem Apologia pro Christ. 51. C. ἐπιστήμην τὴν ἀποπτον *scientiam occultam* interpretere potius quam cum Ioanne Langio *scientiam consistentem*. Inde τὸ ἀποπτον, *locus occultus*. *) Diony-

*) Vide tamen notam eruditam V. summi Lobeckii ad Aiac. 15. ed. 222. B.

sus Halicarn. Antiq. Rom. I. 113. 6. ἐν ἀπόπτῳ τίθενται τὸν χάρακα. Hudsonus recte, *in loco occulto castra posuerunt*. Ut nesciam quare alibi I. 338. 15. οἱ δὲ τῶν Οὐλοῦσκων ἡγεμόνες ἐξ ἀπόπτου τοῖς Ῥωμαίοις παρεμβάλλοντες, verterit, *in locum excelsum, unde Romanos conspiciere possent*: praesertim cum ex serie narrationis pateat, Volscos, Romanis οὐ προσδεχομένοις (lin. 31.), ἐξαπινάτως supervenire potuisse. Georgius Pisides De vanitate vitae 89 sqq.:

Τίς οὖν σκοπήσας ἐξ ἀπόπτου καρδίας
Τὸ τοῦ βίου θέατρον αἰσχύνης γέμον,
Θρήνην γελῶντι μὴ σβέσοι τὸ παλινιον;

P *Quis*, ait, *spectans ex occulto cordis, ex corde intimo, etc.* Fredericus Morellus minus apte, opinor: *Quis corde spectans ex inaspectabili*. Huic significationi cognata est altera, *remotus a nobis, disiunctus*: ut ideo ἐξ ἀπόπτου iam non *ex occulto, sed ex longinquo* vertendum sit. Sophocles Philoct. 467:

..... καιρὸς γὰρ καλεῖ
Ἰλοῦν μὴ 'ξ ἀπόπτου μᾶλλον ἢ γγύθεν σκοπεῖν.

Aeschines loco celebrato Axiochi 149. A. καλεῖς, ὡς ἐξ ἀπόπτου θεώμενος· ἡμεῖς δ' ἴσμεν ἀκριβέστερον οἱ διὰ πείρας ἰόντες. Quippe sic commodius verti arbitror quam *e specula*, ut vult Fischerus ad h. l. Apud Philonem quoque, qui quinquies Aeschiniis imitatus locum est, De temulentia 202. A. De profug. 361. B. C De vita Mosis 516. F. Quod omnis probus liber sit 670. F. (οὐ μόνον οὐκ ἐπιβῆναι τῆς χώρας, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀπόπτου τὸ πατρῶιον ἔδαφος θεάσασθαι δυναμένους.) De vita contemplet. 691. E. dubium non est quin sit *e longinquo*. Penultimum ex allatis Philonis locis expressisse videtur Aristo Pellaeus apud Euseb. Histor. Eccles. 118. D. de Adriano Caes. Iudaeis imperante, ne μηδ' ἐξ ἀπόπτου θεωροῖεν τὸ πατρῶιον ἔδαφος, ne *e longinquo quidem*: item ipse Eusebius De martyr. Palaestin. 334. C. In Plutarcho quoque Eumen. 592. E. τόπον ἐξ ἀπόπτου καταφανῆ, *locum e longinquo videndum* vertendum arbitror potius quam cum Xylandro *ex edito conspicuum*. Ab hac significatione prorsus differt tertia, qua ἀποπτος reddi debet, locus ἀφ' οὗ τις δύναται ἰδεῖν μακρὰν, ut verbis utar Phavorini Dictionar. 72. verso: nec inepte Dinterdum vertere possis *sublimis, editus*. S. Gregorius Nazianz. Invectiva in Iulian. I. 78. A. ὥσπερ ἐξ ἀπόπτου τινός καὶ μετατάτης περιωπῆς. S. Ioannes Chrysost. Orat. x. in Abraam. v. 44. 22. ἐξ ἀπόπτου καὶ μετεώρου τόπου. Idem Orat. xiii. ad Stelechiū vi. 151. 2. ἔκ τινος ἀπόπτου κορυφῆς. Inveniturque saepissime eo sensu τὸ ἀποπτον substantive, *locus unde prospectus patet, specula*. Iosephus Antiq. 461. B. ἐστῶμενος γὰρ ἐν ἀπόπτῳ μετὰ τῶν παλλακίδων. De bello Iud. 737. B. ἐξ ἀπόπτου δὲ

Ἡρώδης ἀποβλέπων, e specula haec prospiciens. Atque dilucidius in Vita Constantini Eusebius 512. A. loco eleganti, quem ideo, quamvis longam, excribam: Οἷα δὲ τις οὐρανοπέτης αἰτός δευροπείσματος ἀνωθεν ἀφ' ὑψηλοῦ τὰ ποδωτάτα διεσῶτα κατὰ τῆς γῆς ἴδοι· ὡς καὶ οὗτος τῆς αὐτοῦ καλλιπόλεως τὴν βασιλικὴν ἀμφιπολεύων ἐστὶαν, δεινὸν τι ψυχῶν θήρατρον ἐπὶ τοῦ Φοινικῶν λανθανομαθόνους ἐξ ἀπόπτου συνεῖδεν, *tanquam e specula prospexit*. Quae iamdem fere verbis iterata vide Orat. de laudib. Constant. 625. B. Iungitur interdum cum σκοπιά. Eusebius Hist. Eccles. 41. B. ἀνωθεν ποθεν ὡσπερ ἐξ ἀπόπτου καὶ ἀπὸ σκοπίας βοῶντες, *quasi ex loco edito atque specula*, licet sit aliter in Valesii versione: interdum cum περιωπῆ, ut apud Leonem nostrum 26. A. Adiectivum autem ἀποπτος construitur cum praep. εἰς in Plutarch. Camill. 151. E. τῆς μὲν Ὀμονολας ἱερὸν — εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀποπτον, *unde erat in forum atque concionem despectus*: tametsi id quoque ab aliis aliter exponitur. Cognata est cum hac significatione quarta, primae fere opposita, qua ἀποπτος iam non reddendum est id unde prospicere aliquid, sed quod ipsum conspiciere possis, *sub oculis positus, visibilis*, ut Pliniano verbo utar. Plutarchus Lucull. 497. D. καταφανῆς ἦν ἡ στρατοπεδεία καὶ ἀποπτος. Iosephus Antiquit. 539. A. 508. B. ubi de Herode: ἦν γὰρ αὐτῷ ἀποπτα τὰ γινόμενα. Hudson. ed. Havercamp. I. 732. B. vertit, *omnia quae facta erant* (malim fiebant) *prospiciebat*. Heliodorus Aethiopicis 422. τοῦ τε δῆγματος ἀπόπτου γενομένου, *cum ruptura conspici posset*. Inde τὸ ἀποπτον iam non *specula*, sed contra (saepe enim interesse multum potest inter hoc et illud) *locus omnibus conspicuus*. Iosephus de Ptolemaeo Hyrcani matrem in muro flagris caedente Antiq. 448. E. ἐξ ἀπόπτου ἠκίετο. Neque alio sensu Philonem Legatione certe ad Cai. 793. D. (nam quinque alibi apud eum aliter interpretandum dixi) usurpasse arbitror: ἐπεὶ δὲ ὁ Πετρῶνιος ἐξ ἀπόπτου κατεφάνη, *in loco conspicuo apparuit*: Thomas Mangey nescio quam bene ed. II. 579. lin. 51. *in loco superiore*. Cum dativo Iosephus De bello Iud. 926. F. ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις, *conspicuo hostibus loco*.

Haec exposui paulo fusius de quatuor significationibus vocis ἀποπτος, quod minus adhuc ab eruditis distinctas viderem. Nec, si excipis Lexicon Schneiderianum, ac pauca alia, quicquam verius existimo, quam quod ait Frid. August. Wolfius, harum rerum summus arbiter, *Beitrag zur Geschichte des Somnambulismus* 403. C. conquerens de conditione dictionar. Graecorum: *Die griechischen Wörter sind noch in den besten Lexicis schlecht oder vielmehr gar nicht erklärt* u. s. w. Ut ideo nihil magis conferre putem ad interiorum cognitionem linguae Graecae, quam si ad discernendas eiusdem vocabuli varias potestates, analogiam et logicam secutus, e sua quisque penu quae notaverit afferat,

Cunde Lexicographi aequè ut Grammatici seligere quae velint, et expendere, et convertere ad usus suos possint.

Pag. 57. lin. 19. τὸν αὐτοφονευτὴν] Dedit veram lectionem opinor, quanquam in Cod. sit *αὐτοφονατήν*, vocemque *αὐτοφονευτής* eruditi dubiam carentemque auctoritate putent. Invenitur apud S. Clement. Rom. Constitt. Apostolor. 130 *verso*: καὶ Καϊάφας ὕστερον αὐτοφονευτής ἑαυτοῦ ἐγένετο. Formas elegantiores *αὐτοφόνος* atque *αὐτοφόντης* habent Lexica.

Pag. 58. lin. 19. καὶ εὐβotos] *Εὐβotos*, quod reposui pro scriptura Cod. *εὐωτος*, iteratur quoque 41. A.

Pag. 59. lin. 3. ὑπεξῆγς τοῦ χάρακος] Praeivit Agathias 42. D.

Ibid. ead. lin. ἐν μετακλίῳ τε καθίστη τὰς φάλαγγας] Haec Combesius vertit IV. p. 12: *mediusque inter cohortes stetit.*

Ibid. lin. 9. σφαδάζων τε τῷ θυμῷ] *Σφαδάζοντες τῷ θυμῷ* Agathias 42. B.

Ibid. lin. 23. κατοχυρωσάμενοι] Verbum *κατοχυρώω*, *munio*, *communio*, et e Lexicis abest, et ex scriptoribus, ut existimo, antiquis. Apud recentiores inveni, velut bis in Vita S. Nili iunioris a contubernali eius scripta, ad cognoscendumque Apuliae saec. ix. statum vehementer utilis, 62. B. *πάλιν κατοχυρώσας ἑαυτὸν τῇ πρὸς τὸν ὄσιον πίσει* et 99. C. *κατοχυρώσας* [sic] *αὐτοῦ τὴν καρδίαν τῇ πίσει.* Item semel in Vita S. Chrysostomi ab anonymo edita VIII. 320. 11.

Pag. 60. lin. 14. ὡσανεὶ ὃν ἀράχνιον] Fort. legend. *ὡσαν οἶον ἀράχνιον*, vel, *ὡσάν νητὸν ἀράχην.*

Pag. 61. lin. 4. κατὰ διαφόρους μάχας, τὴν Ρωμαϊκὴν δύναμιν τρέποντες] Ut in clade Stypiotae, pro ipso Tarsi oppido. Cedrenus II. 655. C.

Ibid. lin. 12. σχολάζοντι ἄγγελοι, τῶν] Transpone virgulam: *σχολάζοντι, ἄγγ. τῶν.*

Pag. 62. lin. 11. ἐχώρει κατὰ Μυσῶν] De tempore huius belli cum Bulgaris, a plerisque silentio praetermissi, difficultates oriuntur. Leo expeditionem Syriacam Nicephori, ubi Antiochia tentata est, ad a. 968. reicere videtur, bellum Bulgaricum a. 966. locare, nec hoc sine specie: quia iam a. 967. repentina Russorum vis in Bulgariam ingruit (v. Engel *Geschichte des Ungrischen Reichs und seiner Nebenländer* I. 363. B. et Schlözer *Nestor*, od. *Russische Annalen in ihrer Grundsprache* V. 128. B.). Eundem ordinem temporum Pagium ad Annal. Baron. IV. 13. B. et 19. C. constitui video. Contra Cedrenus II. 655. D. disertus ait, Nicephorum non 968, sed tertio imperii anno, qui est a. 966, intrasse Syriam, Antiochiamque tentasse; eademque computatione Le Beau usus est, *Hist. du Bas-Empire*, XVI. 114. C. Controversiam dirimit testimonium Luitprandi Legat. ad Niceph. Phoc. 148. C. qui Nicephorum mense Augusto a. 968. in expeditionem Syriacam proficiscentem conspexit. Caeterum

haec et sequentia usque ad finem capitia plerumque ex Combefisiana versione sunt, Pagi IV. 13.

Ibid. lin. 16. σηραγγώδης] Vox et Leoni adamata et Agathiae 37. C. 52. C. 134. B.

Ibid. lin. 19. παρὰ τὸν Αἴμον] De Aemi convallibus umbrosis oratorie multa Theophylactus Simocatta Histor. 46. A. et ante eum Livius lib. XL. cap. 22. Splendide Virgilius Georg. II. 488:

..... O qui me gelidis in vallibus Aemi
Sistat, et ingenti ramorum protegat umbra!

Pag. 63. lin. 11. εἰς πενηνάρια πεντακαίδεκα] De huius pecuniae summa Schloezerus *Nestors Annalen* V. 130. 5. de centenariis praeter Ducangium Glossar. Gr. I. 639. C. Reiskius Comment. ad Caerimon. aulae Byzant. II. 44. A.

Ibid. lin. 18. πολεμικῶν ἔργων ἀγνώτες τυγχάνοντες] Agathias 33. C. ἀγνώτες τὰ πολέμια· confer quoque 76. D. et 105. B.

Pag. 64. lin. 10. φόρους τοὺς μήπω ἐπινοηθέντας] Aliam causam Cedrenus addit II. 658. B. nimium bellandi amorem Nicophori, quodque subditos in continuas expeditiones raptos male mulctaret. Sic enim intelligenda illa, πρὸς ταξείδιον συνεχὼς δξίω· quod ad *Taxeidium adsidue veniens* vertit Xylander, homo ut lingua Attica cum primis doctus, ita Graecitatis mediae et infimae rerumque Byzantinarum omnino rudis: inque annotationibus 25. D. Taxidium locum fuisse vult, ubi vectigalium rationes ducerentur. Neque Goar, qui Nott. posterioribus 53. D. Xylandum carpens *ταξείδιον navigationem seu iter mari conficiendum* interpretatur, ab omni immunis errore est. Nam apud Cedrenum scriptoresque huic aetate suppare *ταξείδιον s. ταξείδιον C* valet *expeditionem bellicam*: vide loca apud Ducang. Glossar. II. 1528. B. Inde *ταξιδιάριος* sive *ταξιδιάρης*, de Imperatore, *expeditionarium*, ut ita dicam, significat: hoc est, expeditiones crebras suscipientem, adeoque *bellatorem*. Neque audiendus apud Ducang. Nicol. Alemannus, *ordinarius* hanc v. interpretans aut *gregarius*, sicque appellari opinatus Imperatores, quotquot sago militari deposito purpuram induerint. Chronicon ms. de reb. Byzantinis: *Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ* [nempe Constantini M.] *ταξιδιάρης*. Et inferius: *Βάσιλῳ ὁ υἱὸς αὐτοῦ* [Basilii Macedonis], *ὁ φιλόσοφος, χρόνους κέ, μῆνας ὀκτώ· ὀρθόδοξος, ταξιδιάρης*. Idem de Ioanne Comneno: *Ἰωάννης ὁ υἱὸς αὐτοῦ* [Alexii Comneni], *ὁ εὐσεβὴς καὶ ἐλεήμων, χρόνους κδ', μῆνας ζ', ἡμέρας κδ'· ὀρθόδοξος, ταξιδιάρης*. Item de Manuele successore: *Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Πορφυρογέννητος, χρόνους λξ', μῆνας ε', ἡμέρας γ'· ὀρθόδοξος, ταξιδιάρης*. Quorum quatuor Imperatorum nullus miles gregarius fuit, antequam purpuram sumeret. In voce *ταξείδιον* vertenda similiter lapsi sunt Levenklavius ad Gly-

cam, 307. C. Reiskius ad Constantin. Porphyrogen. Caerimon. Byzant. II. 352. D. 354. C. idemque in vertendo ταξιώται 354. B. 355. A. C.

Pag. 65. lin. 11. ἀπερικτύπητον.] De hoc vocabulo vide Suidam I. 255. B.

Ibid. lin. 20. ἐς Σικελίαν ἔστειλε] Eidem expeditioni interfuit S. Nicephorus, diversus a S. Nicephoro circa a. 806. Constantinopoli patriarcha: tametsi in huius nostri Nicephori vita ms. (in Cod. Reg. 1181.) post verba: Βλος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρον, antiqua scriptura erasa, nova superaddita sit, ἀρχιεπισκόπου Κοσσαντινουπόλεως [sic]. Inde error manavit in Catalog. Codd. mss. Graec. Biblioth. Reg. II, 237. D. Etenim Nicephorus hic est episcopus Mileti ille, cuius vitam a Combefisio ad Henschenium missam esse Le Quien Orient. Chr. I. 920. A. ait, inter Acta SS. edendam. Is vico maximo et celeberrimo, Basilii nomine, thematis Buccellariorum ortus: *) χάρας μὲν τῆς τῶν Μαριανδυνῶν ὠρηγο εἶ' οὖν Βουκελλαρίων· τούτῳ γὰρ τῶν P. 216 μᾶλλον τῷ ὀνόματι κέκληται· κώμη δ' αὐτῷ μεγίστη τε καὶ πολυανθρωποτάτη, Βασίλειον προσαγορευομένη· Ἐπι ὑπὸ Μαγίστρον τοῦ Μωσελλοῦ institutus, inque collegium clericorum palatii cooptatus, postea ut consiliarius rerumque spiritualium curator exercitum Nicetae in Siciliam comitatus est. Ubi male rem cesuram cum ei multa praesagivissent, et proprium acumen et ducum nequitia, et sancti cuiusdam circa fretum Siculum tunc sedentis, Prasinacii nomine, vaticinatio, post cladem reversus in Graeciam, posthac episcopus Mileti factus est. Audiamus verba Graeca: Καὶ ἄλλοτε ἄλλων κατὰ καιροὺς τὸ τῆς βασιλείας κρᾶτος διαδεξαμένων, ὁ πολὺς τὴν ἀνδρείαν Νικηφόρος τῶν σὴπτῶν ἐγκρατῆς γεγονώς, πέμπει κατὰ τῆς Σικελίας στρατὸν, στρατηγὸν τῶν ὅλων Νικίταν καταστησάμενος, ἀδελφὸν ὄντα τοῦ τηλικαυδε πρώτου τῶν θεραπόντων τοῦ βασιλέως. Ἐπεὶ τοίνυν ἴδει τινα συναπειθεῖν τῷ στρατῷ τῶν ἐπ' ἀρετῇ γνωρίμων καὶ διαβοήτων, ἵνα τὰ πρὸς θεὸν αὐτοῖς εἴη, καὶ τὴν ἀνάμικτον τελοίη λατρείαν, καὶ σύμβουλος δεξιὸς τῷ κρατοῦντι παρῆι, τίνα τοῦτον ἄλλον ἐχρῆν εἶναι, ἢ πάντως τὸ πάντων τῶν καλῶν καταγώγιον, Νικηφόρον τὸν μέγιστον; Διὸ Βκαὶ συναπαίρει τούτοις, πιθήσας τῇ ἀξιώσει τοῦ βασιλέως. Πτασαντος δὲ τοῦ στρατοῦ καθ' ὃν τρόπον οἶδε μὲν ὁ πάντα πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπιστάμενος θεός, οἶδε δὲ καὶ ὁ ταῦτα συγγράφων (κατὰ γὰρ τὸ αὐτοῦ ἄστν τὰ δράματα γέγονεν), οὐ βούλεται δὲ παραγώνια γράφειν, εἰ καὶ ἄλλως τῇ ἱστορίᾳ ἀρμόδια· πλὴν βαρείαν καὶ ἐλευθέρην ἡττηθέντων ἦντιαν, πάντων τε σχεδὸν βαρβαρικῆς χειρὸς καὶ διανοίας παρανάλωμα γεγονότων, καὶ μόνου ζωγηθέντος αἰχμαλώτου τοῦ προειρημένου Νικίτα· ἐπέλεξε γάρ· προγνοὺς ὁ καθαρός Νικηφόρος τὰ πραχθησόμενα, ὧν, εἰς λέλεκται, καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν

*) Cod. Reg. 1181. fol. 199 recto.

Σκεῖλαν αὐτήν· τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς οὐκείας μάλα συνέσεως· ἑώρα γὰρ ἀναγωγίαν πλείστην τῶν στρατηγῶν· τὸ δὲ, καὶ ἀπὸ τινος τῶν ἐν τῇ χώρᾳ Θεοπτικῶν (πλεονεκτεῖ γὰρ καὶ τῇ τούτων φορᾷ τῆς ἄλλης εὐθηνίας οὐκ ἔλαττον), τοῦ ἐγκρατῶς Πρασινακίου καλουμένου, αὐτοῦ περ κατασκηνοῦντος τὸ τηρικαῦτα πρὸς τῷ πορθμῷ, καὶ ταῖς ἐνθῆσις ἀρεταῖς περιφανῶς διαλάμποντος· οὐκ ἔχων ὅ,τι καὶ δράσειεν ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἑπανιών ἐπεδίδου τὴν θείαν ἐργασίαν, πάσῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ χρώμενος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀποθέσειν. Ex ascriptis, cladem Nicetae illustrantibus, C patet praeterea, auctorem Vitae illius Siculum fuisse iuxtaque eius civitatem, Taurominitanam fortasse, Romanos tunc male pugnasse. Ipsam expeditionem ad a. 965. refert Lupus Protospata apud Murator. Scriptt. Ital. V. 39. B. (ubi pro *Manuyci* leg. fort. *Manuili*): quocum consentit Luitprandus Leg. ad Nicceph. 150. C. scribens triennio ante a. 968. quo ipse fuit Constantinopoli, Manuele a Saracenis fuisum.

Pag. 66. lin. 8. τὰς κλεινάς καὶ περιπότους Συρακούσας] Combesius vertit IV. 13: *clausas urbes longe celebres: videtur legisse: κλειστάς.*

Ibid. lin. 16. ἐπὶ τόπων ἐπικαιρῶν] Τὰ ἐπικαιρα τῶν χωρίων Agathias 100. C.

Ibid. lin. 23. ὀρητίας τε ᾧν] Vox ὀρητίας, *impetuosus*, seu, ut magis Latine loquar, *fervidus, incitatus*, a nullo adhuc in Lexicon relata est, Patribus tamen non indisertis adamata, in primis S. Ioann. Chrysost. Orat. vii. de laudib. S. Pauli VIII. 58. 43. οὕτω τολμητής ᾧν, καὶ ὀρητίας, καὶ πῦρ πνέων. Homil. octogesima tertia in S. Matth. I. 860. B. ὀρητίαν, καὶ ἀπόροχλον καὶ θυμώδη. Simeon Metaphrast. Vita S. Chrysost. VIII. 407. 7. D καὶ γὰρ ἦν ὀρητίας φύσει, καὶ χειρῶν ὡς μάλιστα ἀκρατής. Adiectivum inde derivatum ὀρητιῶος, quod non magis se nobis obtulit in Lexicis, est apud Macarium De progressu viri Christiani 478. B. ποταμὸν ὀρητιῶον διερχεσθαι· vertit Zachar. Palthenius *fluvium rapidum*.

Pag. 67. lin. 6. τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες] Respexit Agathiam 26. A.

Ibid. lin. 7. μηδὲ τὸ ἤλιακὸν φῶς τῷ σνηρεφεῖ τῆς λόχμης ἐώμενοι καθορᾶν] Similiter fere de Aemi silvis Livius lib. XL. 22. *opacum iter, ut, prae densitate arborum immissorumque aliorum in alios ramorum, perspicere caelum vix posset.*

Ibid. lin. 15. ἦλω δὲ καὶ ὁ Πατρικῶς Νικήτας] Casu omnino singulari habemus in Bibliotheca Regia Codicem Graecum, manu illius ipsius Nicetae cum a Saracenis custodia teneretur, dicas ut occupatione assidua sollicitudines allevaret suas, peraratum. Is Cod. bene conservatus, olim Colbertinus 499. nunc Reg. 497. plus trecentorum foliorum membranaceus, continens homilias SS. Basilii, Gregorii Nazianzeni, Ioannis Chrysostomi,

finem versus habet haec, prima manu: Ἐργάση ἡ παρούσα βιβλος οικεία χειρὶ Νικήτα ασπαθ. (h. e. πρωτοβιβλιαρίου) καὶ γεγονότος (hic priore scriptura de iudustria erasa interlitum est manu sec. δρουγγαρίου τοῦ πλοῖμου [sic: sequitur locus lacertus]) * ἄντου, ἀδελφοῦ [inde manus prima] Μιχαήλ πατρικίου, πραιποσίτου καὶ βέστου, γεγονότος πρωτοβεστιαρίου Νικηφόρου, τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη· ὄντος αὐτοῦ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ Ἀφρικῆς, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδ. ι'· καὶ ἐπεδόθη ἐν τῷ ναφ τ [inde de manu secunda, erasis arte prioribus] οὐ ἄγιον καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Ὁριατοῦ [sic], πλησίον Θεοδόρου [sic: sequitur manu prima] ἐν ἔτει σωθ', ἰνδ. ιδ'. Vides, pro nomine ecclesiae, cui ipse Nicetas Codicem a se scriptum obtulerat, nomen alterius, penes quam posterius asservabatur, fuisse substitutum. Totam subscriptionem dederunt iam Montefalconius Palaeograph. 45. A. et Confectores Catalogi mss. Bibliothec. Reg. II. 74. D. ita tamen, ut aliter legerent atque ego in minimis quibusdam, quae tanti non sunt ut hic referantur. Annus, quo Preparatus est Codex, excurrit in a. Christi 967: quo ecclesiae donatus, in a. 971. monstratque scriptura, hunc Nicetam literatum fuisse suaeque linguae gnarum hominem: cuius si tantum se declarasset ingenium bello obeundo, quanta in Codice pergrandi exarando eluxit patientia, nae bene tum Romanis in Sicilia fuisset consultum.

Ibid. lin. 20. ἡνιάθη μὲν καὶ . . ἤληθη] Respexit Agathiam 73. B.

Ibid. lin. 21. ἀλλοκότερ συμβάματι.] Hic deficit Combefisiana versio, P. gi IV. 13.

Pag. 68. lin. 4. ἔσεισεν ὁ Θεὸς μέγα] Hic est terrae motus, quem Cedrenus II. 660. D. accidisse ait indict. xi. [a. 968.] IV. Non. Septembr. hora noctis *duodecima*: nam pro β' in cuso restitue ιβ', ex Cedreni et Scylitzae Codd. mss. Paulo ante, nempe pridie Non. Iun. huius a. 968, Constantinopolim venerat Luitprandus, Ottonis Magni ad Nicephorum legatus, ut ipse suctor est Legat. ad Niceph. Phoc. 135. B. Quantum ad dictionem h. l., fons imitatiois hic quoque est Agathias 51. C. D.

Ibid. lin. 9. Ἀκτιον δὲ τῆς τοσαύτης ἐνόσεως] Haec quoque Cex Agathia 52. B. et, ubi similia de causis terrae motuum, 149. B. ac 151. B. Neque alia fere explicatio terrae motuum in Codice Regio physica ac botanica varia mss. continenti: Ὁ σεισμός οὕτως γίνεται· ἡ γῆ ἔχει φλέβας ἀεριακάς, ἔνθα οἱ ἄνεμοι συγγωνεύονται. Καὶ εἰσω μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς εἰσὶν πλατεῖαι καὶ εὐρύχωροι αἱ φλέβες αὗται, κατὰ δὲ τὴν ὄψιν τῆς γῆς εἰσὶ στενωποί. Πληθομένων λοιπὸν τῶν φλεβῶν ἐκείνων ἀνέμοις, κινουσίον οἱ ἄνεμοι τοῦ ἐξέρχασθαι ἔξω. Πολὺς δὲ ὢν ὁ ἄνεμος συνταράττει πᾶσαν τὴν πησιάζουσαν γῆν, οὐ πᾶσαν δὲ τὴν γῆν, ἀλλὰ μόνον τὴν παρακειμένην ἐκείσε. Καὶ μῆτις ἀπιστῆ τοῦτο. Ἴδου γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν γίνεται τὸ πα-

ρόν πάθος. Καὶ γὰρ πολλάκις γεμιζομένων τῶν ἐγκεφαλιακῶν φλεβῶν ἡμῶν ἀνέμοις, κινουμένοις ἐξέρχασθαι, συνταραττοῦσι τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους, ὅτε ἔπταρεν ὁ δεῖνα. Subiungit anonymus plurima de aquis calidis, περὶ θερμῶν ὕδατων, multorumque opiniones affert, quare tepeant: velut S. Ioannis Damasceni, comparantis aquas illas aeneo filo, per arcta foramina raptο et ignescenti: ὥσπερ ὁ χαλκὸς συρόμενος ἐν στεναῖς ὀπαῖς σιδηρικαῖς ἐκπυροῦται. Sed de his collectaneis physicis fortasse alias pluribus. D

Ibid. lin. 18. ἢ τῶν Ἑλλήνων ἐκαιομυθία] Vel, si mavis, *gentilium vanae fabulae*. Sic enim vocantur saepissime a Patribus figmenta mythologiae et theologiae gentilis. Andreas Cretensis De cruce 102. B. S. Hyperechius Exhortatione ad monachos 131. D. Verti Latine *vaniloquentia*, quod proprie Graece reddas *ἐκαιολογία*, vocabulo in Lexicis omissο, usurpato a Philone De somniis 869. A.

Ibid. lin. 23. ἀνθέξιντο δὲ τῶν ἐπαινετῶν.] Eandem ob causam belli mala a numine immitti opinatur S. Ephraem Syrus Sermone ascetico I. 42. A.

Pag. 69. lin. 8. ἢ ἕτισις] Id nomen, itam in Lexicis praetermissum, derivatur a verbo ἕτελλω, quod primus, quantum memini, Schneiderus vir summus II. 253. A. enotavit e Niceta Choniata 211. D. Est vox hellenistica, Ieremia xiv. 22. et Job xxxviii. 26. hic Hebraeorum רַעַבָה, illic עֲשָׂהָה expriens. Inde usurpaverunt S. Basilius Commentar. in caput v. Esaiæ I. 945. A. S. Epiphanius Ancorat. II. 89. D. Simeon Metaphrastes P. 218 Vita S. Ioann. Chrys. VIII. 382. 32. 401. 25. alii. Neutrum τὸ ἕτιον substantive sumitur apud Ioannem Philoponum De mundi creation. 57. A. ἵνα τὸ ἕτιον σημάνη, ut *pluviam significet*. De imbre largo, fere iisdem verbis ac Leo, Pachymeres Histor. I. 182. A.

Ibid. lin. 20. τῇ ταύτης ἀναλάμψει] Ἀνάλαμψις, quo similiter carent Lexica, habent, praeter Leonem hoc loco, Philo De vita Mosis 492. C. Plutarchus De oraculorum defectu II. 419. et inde Eusebius Praepar. Evang. 207. D.

Pag. 70. lin. 1. ὡς ἐπὶ καμινιαίας αἰθάλης] Ex Exodo IX. 8. et 10. unde certatim adhibuerunt comparationem S. Ioannes Chrysost. Ad eos qui scandalizati fuerunt VII. 11. 31. S. Ioann. Damasc. De haeresib. 158. A. Severianus Gabalorum episcopus In diem alterum creationis mund. VII. 594. 38. aliique multi. Partim pro αἰθάλη substituunt κόνις, ut S. Gregorius Nyssenus De vita Mosis I. 202. C. [in Cantic. Cantorum 506. B. alii τέφρα, B ut Nicetas Heracleae metropolita In beatum Job 169. A. et ipse Chrysostomus Quod ex desidia ortum habeat improbitas VI. 849. 12.

Ibid. lin. 4. ἐπὶ τὴν ἐπὶ Συρίας Ἀντιόχειαν ἔθει] Haec est illa Syriaca expeditio Nicephori, quam, ut dixi supra 214. D. Cedrenus II. 655. D. et Le Beau XVI. 114. C. perperam anno

966. tribuunt, Leo et Pagi ad Baron. IV. 19. C. hiennio post accidisse demonstrant. Octoginta M. hominum ad hanc exped. congregasse Nicephorum Luitprandus, tunc Cpli degens, auctor est, Legat. ad Nic. Phoc. 151. A.

Ibid. lin. 12. ἢν καὶ Παλαιστίνην καλοῦσιν] Cedrenus II. 656. B. Niceph. cepisse ait oppida amplius centum Ciliciae, Syriae, καὶ Φοινίκης Λιβανησίας, et Phoeniciae Libanensis. Sic enim legendum, non Φοινίκης, Λιβανησίας, distinctis nominibus, ut est in cuso. Xylander errore ioculari, et Phoeniciae, et Banisiae. Phoenicem duplicem fuisse, alteram maritimam, κάραλον, eiusque caput Tyrum, alteram Libanensem, Λιβανησίαν, Cum capite regionis Emesa, vel pueris notum.

Ibid. lin. 19. Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου] Haec lucem mutantur ex Vita S. Thaddaei in Cod. Regio bonae notae 548, nondum, quod sciam, edita, praeter fragmenta a Lambécio allata Commentar. de Bibl. Caes. VIII. 429. A. In ea tamen tegulae impressae mentio nulla fit, quam in aliqua vita inedita vel deperdita Thaddaei memoratam fuisse credendum est. De obitu eius vid. Menologium Graecor. Cardinal. Albani III. 137. D. de ipso Sancto, num unus, pluresve fuerint Thaddaei, Caesar Baronius ad Martyrolog. Roman. Gregor. XIII. 457. B.

Pag. 71. lin. 9. τὸν τοιοῦτον σκοπὸν κέραρον ἐκείθεν ἀνέληψε] Glycas 306. C. ex Hierapoli, hoc est Mempoetze, de quo Leo, statim post, tegulam ablatam scribit, et una cincinnum capillorum S. Ioannis Baptistae, ἐμπεπλημένον [*f. ἐμπεπλημένον*] αἵματι, sanguine concretum. Vide Labbei enendat. 376. D. Joël quoque, qui Glycam exscripsit, Chronograph. 181. B. legit πεπλημένον.

D *Ibid. lin. 12. ἐν τῷ τῆς Θεομήτορος ναῶ]* In Tractatu ms. Bibl. Reg. cui titulus: Περὶ Νικηφόρου τοῦ ἀνακτος, καὶ ὅπως παρ' αὐτοῦ ἀνεκομισθῆ τὸ ἐκ τῆς πλευραῖς τῆς εὐκόνος θεῦσαν αἷμα θεῖον τοῦ Σωτήρος ἡμῶν, Nicephorum suspicor cum Ioanne Tzimisce confundi. Conf. supra 103. A. item Ducang. Cpli Christ. 131. A. et Nett. ad Zonar. 103. A.

Pag. 72. lin. 2. ἔκλειψιν συνέβη . . τοῦ ἡλίου γένεσθαι] De hoc solis deliquio, unde praecipue patet, expeditionem Syriacam Nicephori ad ann. 968. pertinere, nec Leonem temporum ordinem intervertiase, vide Calvis. Op. chronol. 699. D. Baron. Annal. Eccl. XVI. 375. A. Pagium Critic. IV. 19. D. Accidit, ut recte ait Leo, d. 22. Decembris a. 968. cum Nicephorus in Syria ageret, Luitprandus in Italiam rediens Corcyrae in mansa positus panem comederet. Legat. ad Niceph. 159. D.

Ibid. lin. 7. τετάρτη] Combesisius *tertia* ap. Pagium IV. 20.

IN LIBRUM V.

Pag. 77. lin. 3. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα κ. τ. λ.] Sub idem tempus P. 219 videtur accidisse Nicephori peregrinatio, qui apud Cedrenum II. 660. B. urbe movisse dicitur τὰς ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις ἐπισκεπόμενος. Ubi l. ἐπισκεπόμενος, iubente grammatica et Codd.

Ibid. lin. 4. ὁ πρὸς τοὺς Ταυροσκόθας κ. τ. λ. Combesisius ap. Pag. IV. 20. haec mendose: *Calocyri* (sic) — cum in Syria (sic) versans Taurorum amicitia iunctus esset, ac muneribus eum (quem?) corrupisset.

Ibid. lin. 5. Καλοκύρης ὁ Πατρικιος] Καλοκυρός Scylitza historia ms. et Cedrenus II. 666. B. (ubi in verbis, αὐτὸς τῆς τε Βουλγαρίας ἐκνήσεται, virgula, quae ante αὐτὸς legitur, post locanda, iubentibus Codd. omnibus.)

Ibid. lin. 15. συνεκφορήσαντα] Verbum *συνεκφορῆω* adde Lexicia. Heliodorus quoque 192. C. habet *συνεκφορήσαντες*. Vulgata forma est *συνεκφέρω*, qua pleni sunt scriptores.

Pag. 78. lin. 4. συνασπίσαντες ἑπηρητίζον] Sphendosthlabum primo in Bulgariam venisse a. 967. ibique Bulgaros fudisse docet Nestor V. 128. B. Revocatus est in patriam a. 968, Patzinacis Kioivium obsidentibus: quibus repulsis, a. 971. (alii volunt 970.) in Bulgariam reversus est, Bulgarosque altero praelio, de quo silent scriptores Byzantini, vicit. *Nestors Russische Annalen* V. 145. A. Engel *Geschichte des Ungriichen Reichs* I. 364. B.

Ibid. lin. 21. Τὰς τε μηχανὰς τὰς ἐπετηρίους] Lego ἀπετηρίους, ut est 15. A. 32. B. nam infra quoque Pag. 79. lin. 9. librarius male scripserat *ἐπεγνώκας* pro ἀπεγν. et ἐπετηρίους vox est adhuc omnino inaudita. Contra ἐπετός, *expetendus, desiderandus*, quod eximere libris docti voluerunt, habet auctoritatem permagnam unam Aristot. Naturali auscult. I. 461. C. Ὅντος γὰρ τινος θείου, καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ἐπετοῦ. Unde usurpavit, ut hoc utar, qui subinde ex Aristotele dicendi colores assumit, S. Iustinus Martyr Eversion. dogmat. Aristotel. I. 121. A. 122. A. B. et deinceps, singulis fere paginis, iunxitque, ut synonymum, voci *ὄρεκτος* scholiastaque adeo ad Scalum parad. Ioannis Climaci *summum*, quod *expetendum* est a piis, τὸ ἄκρον ἐπετόν vocat 450. D. Matthaeus Raderus male, *summum praeceptorum divinatorum fastigium*. Neque melius Ioannes Langus alibi apud S. Iustinum Martyrem Dialog. cum Tryphon. Iudaeo I. 261. D. ubi Christianos circumcisionem spiritualem per baptismum accepisse demonstratur, *desiderandumque esse ab omnibus, ut pariter ipsi accipiant: καὶ πᾶσιν ἐπετόν, ὁμοίως λαμβάνειν*. Versio perperam: *omnibusque adeo illam ex aequo accipere integrum est*. Melius Gretserus in Epistola Thomae Patriarchae ad haereticos in Armenia 428. C. τὸ ὄντως ἐπετόν ἐπι-

σπᾶται κάλλος, *pulchritudinem vere concupiscendam haurit*. Apud S. Basilium In divites avaros I. 414. A. οὐδὲ οὗτος ἐφειτός ὁ λόγος, quod vertit Ioannes Argyropylus, *Nec ista rationem habent*, corruptus locus, ut arbitror: tametsi nondum extrico, quomodo sit emendandus. Adverbium ἐφειτός, *cupide*, usurpatur ab Ioanne Moscho Prato spirituali 1092. A. ἐφειτός μὴ παράσχεσ τὴν κατὰ καιρὸν συνήθειαν τοῖς πτωχοῖς· quo in loco exponendo item plane aberravit interpres. Ita, cum ἐφειτός et ἐφειτός a variis frequententur, apud Polybium I. 238. 12. ἐφειτός καὶ ταχέως ἀναγκάσαι, *cupide et cito cogere*, mendosam vocem esse vix affirmarem, nisi hoc suaderet viri summi, ἐφειτός delentis, digna verecundia auctoritas.

Pag. 79. lin. 11. τῆς τοῦτου κυρίας ἀφηνιάσαντα] Κυρία interdum *potestatem, dominationem* significare, vel e locis constat in Lex. Polybiano VIII. π. 359. collectis. Est vox a LXX. interpr. scriptoribusque helleisticis praecipue frequentata, quam plerique scribunt *κυρία*. Aristeas tamen, De legis divinae translatione, 9. C. τοῦ φανέντος ἐνόχου τὴν κυρίαν ἔξεν· item S. Ioannes Chrysostomus Caten. in Ierem. I. 298. A. Grammaticorum sermone tritam vocem κύριον ὄνομα non intellexit Ioannes Hentenius ad Aretham Explicationn. in Apocalyps.: nam II. 678. A. ἡ ιδιότης τῆς ὑποστάσεως ἐκάστου ἀφορίζεται διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος, *persona uniuscuiusque distinguitur nomine proprio*, sic reddidit: *separetur per nomen Domini*. Simili modo Concilio P. 220 Lateran. III. 840. A. κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογᾷ, non, *specialiter et secundum veritatem*, ut est in cuso, sed, *proprie et secundum veritatem Dei genitricem eam confitetur*, vertendum est. Τὸ κύριον enim, si de oratione loquimur, *verborum proprietatem* significare (non *rerum*, ut habet Reiskiana versio Dionys. Halicarnass. Iudic. de Dinarch. V. 632. 12), nemo est qui nesciat. Illud minus notum, τὸ κύριον esse interdum *exemplar princeps, τὸ πρωτότυπον*, cui opponuntur τὸ ἀντίτυπον, ἴσον, ἢ ἰσοδυναμοῦσα γραφή. Quae voces item passim negotium facesserunt interpretibus, ut demonstrabo alibi. Vocabulum substantivum κύριος restituendum est Gelasio Cyziceno Historia Concilii Nicaen. I. 397. C. τὰς δύο φύσεις προσθήσαντες κυρίως· ubi legendum *Κυρίω*, nec vertendum, *duas naturas opponunt proprie eius*, sed, *duas naturas apposuerunt Domino*. Contra eximendum ex inscriptione quam Honoratus Bouche *Hist. de Provence* I. 88. A. sic edidit ac vertit: *ΑΕΤΑΙΜΟΣ ΔΙΟΝΙΣΙΟΥ* B [sic] *ΚΤΡΙΟΣ ΕΤΤΑΞΙΑΙ ΚΑΙ ΓΕΡΩΤΕΡΟΣ ΝΥΚΗΣΑΚ ΕΦΗΒΟΤΣ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΖΙΑΡΧΗΣΑΚ ΔΙΣ·* *Leudimus, Baccchici princeps certaminis, aut ludi, senior qui vicit adolescentes, et in exercitiis nudis palmam tulit, bis*. Quae quam longe a veritate absint, non opus est demonstrare. Emendandum videtur *ΣΤΡΙΟΣ*, et *ΓΕΡΑΙΟΤΕΡΟΣ*, ut de minutis in scriptura

mendis taceam, vertendumque sic: *Leudimus, Dionysii F., Syrius* [h. e. ex Syro insula], *qui victus moderatione etiam senior superavit adolescentes, et bis gymnasio praefuit.* *Εὐτάξα* praecipue laudabatur in athletic ἀναγκοφαγοῦσι· de γυμνασιαρχῶν sive γυμνασιαρχούντων dignitate multa exempla apud Gruter. CLXX. 4. CLXXIII. 8. CCCXVII. 3. CCCXXVII. Reines. V. 34. VII. 36. I. 204. ubi Seleucus aliquis δις γυμνασιαρχος dicitur. Quod ad voc. κυριακός attinet, ad copiosas Suicero Thes. Eccles. observ. II. 184. — 192. adde, κυριακός apud PP. saepe id notare, quod ad Deum Filium speciatim pertineat, non ad Deum Patrem, adeoque hoc sensu voci θεῖος quasi opponi. Velut Synodo Hierosol. Conc. C. XI. 263. B. de monachis, numen oratione canticisque celebrantibus, κυριακὸν ἔργον αὐτοῦς πληροῦν ὁμολογοῦμεν, vertitur perperam, *divinum opus eos implere confitemur*: oportet *Dominicum opus*: nam fit allusio ad illud Lucae VI. 12. de Christo Domino: *Et erat pernoctans in oratione Dei.* Inde κυριότης vocatur dignitas *Servatoris, qua est Dominus et noster, et rerum creaturarum omnium*: in cuius potentiae signum; ut docent Patres Graeci, Χριστός, h. e. *unctus*, nominatus est. Hanc vocem κυριότης, a Suicero omnino omissam, usurpant eo quem dixi sensu S. Gregorius Nyssenus Contra Eunomium II. 180. C. 183. C. De anima et resurrectione 644. B. Palladius Epistola ad S. Epiphanium II. 3. D. S. Ioannes Chrysostomus Oratione 1. in Epist. ad Hebraeos IV. 432. 30. De serpente Moysis V. 668. 31. De incomprehensibili VI. 417. 23. 419. 14. In Sanctam Pentecosten VII. 585. 36. Homilia LXXII. in S. Matthaeum I. 764. B. ubi de Servatore memorat τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καὶ τὸ γνήσιον τῆς υἰότητος, καὶ τὸ ὁμοίμιον τὸ πρὸς τὸν πατέρα. Ita in Epistola Nestorii Conc. D. I. 1277. E. de Iesu nominibus, ἵνα τῶν ὀνομάτων τῶν φύσεων ἑκατέρων [f. ἑκατέρας] κοινῶν τινων σημαντικῶν προκειμένων, μήτε τὰ τῆς υἰότητος καὶ κυριότητος τέμνηται, postrema sic reddenda sunt, *ne secentur ea, quae ad filiationem et Dominationem pertinent.* Vetus interpres: *neque quod filiationis et proprietatis est, secetur.* Et in loco Origenis In S. Matth. III. 475. B. ubi nunc legitur, σάρκα μὲν μάλινουσι, κυριότατον δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσι, scribendum κυριότητα· sunt enim ipsa verba Epistolae S. Jud. v. 8. Quod neque Huetius in editione I. 233. C. nec novissimus editor ea quam dixi pagina animadvertentes, locum in Vulgata bene redditum traducendo inobscuraverunt. De reliquis significationibus vocis κυριότης vid. Schlesinger. In Nov. Testament. I. 1269. B.

Pag. 80. lin. 9. Ἀνεπισφαλῶς γὰρ] Adverbium ἀνεπισφαλῶς non est in Lexicis. Praeter Leonem hic et superius 19. B. 26. B. 30. A. 31. B. occurrit apud S. Methodium Convivio decem virginum 106. B. Ἀνεπισφαλῆς habet clarissimi nominis vir Schneiderus in Dictionario, et Leo 16. D.

P. 221 *Pag. 80. lin. 15. ἡγεμονευσάντων*] Hic vel deest verbum, ut in notula ad oram suspicatus sum, vel referendum est καὶ ὡς οὐκ ἄλλω ad κατὰ θοῦν αὐτῶ, ut expressi in versione.

Ibid. lin. 18. καὶ μὴ περαιτέρω φουσᾶεν τοῦ πρόσηποντος] Similiter Chalcondylas De rebus Turc. 84. A. εἰώθε τὸ θεῖον τὰ πᾶν μέγα φρονοῦντα καὶ πεφουσημένα μειοῦν ὡς τὰ πολλὰ καὶ σμικρύνειν.

Pag. 81. lin. 2. τρεπτά καὶ παλίντροπα . . τὰ πράγματα] Conf. Agathias 109. A.

Ibid. lin. 14. ἡ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἄλωσις] Antiochia capta est (opinor) initio anni 969. Rationem temporum fortasse turbavit Cedrenus II. 657. A. qui attribuere videtur a. 967. Vide supra 214. D. 215. A. Quae inde narrantur usque ad finem libri quinti, comprehenduntur eodem anno 969.

Ibid. lin. 18. σπάνιν τῶν ἀναγκαίων] Emenda Cedrenum II. 656. A. ἐπιλειοιπότητων δὲ καὶ τῶν Ἀντιοχείων· scribeque τῶν ἀναγκαίων, ut iam coniecerat Xylander. Neque aliter Scylitza Historia ms. Legitur alibi quoque apud nostrum σπάνις τῶν ἀναγκαίων 39. C. et 106. B. ex Agathia 131. D. 158. D.

Ibid. lin. 19. τομίαν μὲν ὄντα] Cedrenus II. 656. C. Πέτρον ἕνα τῶν ἐαυτοῦ εὐνούχων δοῦλον ὑπάρχοντα. Ubi δοῦλον ut antecedentis vocis glossam eiiciendam arbitrator: certe non legitur in Scylitza ms.

Pag. 82. lin. 16. διὰ τῶν πυλῶν εἰσελάσας] Quarum repagula a Burtza ense dissecta esse Cedrenus auctor est II. 657. D. Ibi lin. 9. pro πόλην quis non videt legendum πύλην, sicut in Schowii edit. Laurentii Lydi De mensibus 124. lin. 19: item lin. ult. eiusdem pag. restituendum ἐν αἰτίαις, et 658. A. lin. 2. παρήσθεν?

Pag. 83. lin. 10. ἐπ' ἐδάφους ὑποστρωγγύων] Haec in Glossarium retulit Ducangius I. 867. C. sub v. Μανδύας, usque ad verba, αὐτοῦ τὸ σωματίον· pro quibus illa dedit, τὸ σῶμα αὐτοῦ· nec reliqua singula diligentissime descripsit. Cognomen Michaelis, Maleïnus, in Familiis Byzantinis 149. C. non memorat Ducangius: alias ὀξυτόνωσ scribitur Μαλεῖνός· vide notam ad 118. D. Κοκκοβαφής, praeter locum quem in ora attuli, legitur quoque 74. D. apud Constantin. Porphyrogennet. 135. C. et apud Cedrenum II. 662. C. Hausit Leo ex Agathia 90. B.

Ibid. lin. 16. τὸν Καίσαρα Βάρδαν, τὸν . . Νικηφόρου πατέρα] Hic est ille senex, natus centum quinquaginta annis [sic], quocum Luitprandus Leg. ad Nic. Phoc. 144. D. se coenasse ait mense Augusto a. 968.

Ibid. lin. 20. πολλὰ τρόπαια καὶ νίκαις . . ἀναδησάμενον.] Forma dictionis ex Agathia, cui frequens est: veluti 27. A. 60. C. 99. D. 140. A.

Pag. 84. lin. 12. παρεξηλημένον] Vim vocis explicat Illu-

stria Schneiderus Lexico 223. D. Leonem, verba rara aucupantem, invenisse credendum est in Glossario aliquo, *Παρεξηλημένος*: *διεφθαρμένος*, *ἀμυδρός*: quae hodie leguntur apud Phavorinum 1447. 23. (paulo longior est Suidas III. 46. C.) sibi quae per D. suasisse synonyma esse haec omnia, eodemque sensu usurpasse. Quae si quis minus probet, scribat *παρεξηλαμένος*, a *παρεξελάνω*, quod vide in nott. ad 94. C.

Pag. 85. lin. 8. τολμήσας] Proposui *τολμητίας*, quod, praeter loca in margine allata, legitur 75. C. mutuo sumtum ex Agathia 14: D. 42. B. 137. C.

Ibid. lin. 11. καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τῶν ἀνακτόρων μελετῆσαι καθαιρέσιν.] Infra 70. B. *τὴν τοῦ Ἰωάννου τῶν ἀνακτόρων καθαιρέσιν*. Neque adeo dissimili phrasi 71. B. *τῶν τυραννικῶν κατιέναι*, *de imperio decedere*. Habet quidem Leo alias vocem *ἀνάκτορον*, sed ita, ut *palatium* denotet, 19. C. 39. D. 40. A. 51. B. 60. C. 79. A. B. quod alibi *ἐστὶν τὴν βασιλειον* seu *βασιλικὴν* vocat (vide quoque 189. C.) sive *τὴν βασιλειὸν ἀύλην*, 30. A. 52. A. C. 62. B. alibi *τὰ βασιλεια*, 20. B. 21. A. 29. B. 52. A. 57. C. 59. A. 60. B. 90. B. 100. D. sive *τὴν ἀνακτορικὴν ἐστὶν*, 98. B. 102. C. 110. B. *τὸ θεῖα ἀνάκτορα* 60. C. *ecclesiam* denotat, de qua significatione vid. Io. Wolfium ad Photium Contra Manich. Anecd. Gr. II. 213. C. *Καθαίρεισι* autem hic eodem sensu, quo *καθελών* apud S. Athanas. Histor. Arian. I. 389. A. P. 222 *τρῆσι βασιλείς, Βρετανίωνα, καὶ Μαγνέντιον, καὶ Γάλλον καθελών, cum tres Imppp. Vetranionem, Magnentium, Gallum imperio deturbasset*: Montefalconius: *cum tres reges, V. M. et G., imp. abdicasset*. Porro *καθαίρειν*, apud scriptores ecclesiasticos solenne, sonat *deponere, exauctorare, ab officio removere*. Concil. Chalcedon. II. 387. A. *ἡλικα Νεστόριος καθηρέθη, quando Nestorius depositus est*. Versio vulgaris perperam: *quod N. damnatus est*. Similis vis nomini *καθαίρεισι*. Leo noster 101. A. Concil. Chalcedonens. II. 79. E. *καθαίρεισι ἡμῖν ἠπειλήθη, minae nobis intendebantur depositionis*. Versio vulgaris errore quo supra, *minabatur nob. damnatio*. At Concil. general. octavo V. 1071. E. *ἡ δὲ καθαίρεισι . . βεβαιωθῆναι ἐξητήθη*, Matthaeus Raderus recte intellexit, quanquam nunc in edit. perperam impressum sit *exauctoritatem, pro, exauctorationem*: quod Leo *ἐκπτώσιν τῆς ἐρωσύνης* vocat 70. B. Sed de hac vi vocis *καθαίρεισι* iam Suicerus Thesaur. Eccles. II. 1. et alii: vocabulum derivatum omiserunt, *καθαίρεικά*, suppl. *γράμματα, litterae, quibus depositionis formula seu sententia continetur*. Quod moneo, quia eam quoque vocem docti passim non intellexerunt. Iac. Bilius in Anonymi Vita S. Athan. cxi. B. *κατηγορίας ἐν τοῖς καθαίρεισι, καὶ ὕβρεις καὶ διασυρμοῖς πλεονάσαντες*, vertit, *accusationibus, abdicandi causa viri, contumeliis, derisionibus eum supra modum afficientes*. Imo: *qui in formula depositio-*

nis [ab episcopatu] *criminationes, contumelias, convicia multa congerabant.* Montefalconius in Simeone Metaphr. De vita eiusdem cxl. B. ἐν τοῖς καθαιρετικοῖς in scriptis suis. Emenda ut supra, in sua depositionis formula. Α καθαιρετικὸς derivatum adverbium praetermissum in Lexicis, καθαιρετικῶς, eo consilio ut tollas. Origenes Contra Cels. 25. B. τινὰς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τεθνηκέναι, καθαιρετικῶς τῶν προκαταλαβόντων τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη κακῶν. Sigism. Gelenius: aliquot, qui ultronea morte obita pro rep. totos populos totasque gentes liberarint a calamitatibus. Ut ad vocem καθαρσεις redeam, nota peculiarem eius significationem, quam nescio an quisquam distinxerit. Philo De telor. constr. 92. C. ἀποσπαστέον τέ ἐστι τὴν τεχίστην τὰς πρώτας ὀροφάς, καὶ τὰς καθαιρέσεις ἀναιρετέον, et rudera asportanda sunt. Item Athenaeus De mach. 92. B. τοὺς διὰ τῶν καθαιρέσεων εἰσπλιπτοντας. Neque inepte, opinor, partes muri decussae καθαιρέσεις vocantur, cum καθαιρεῖν ipsam passim notet decutere. Artemidor. Onirocr. 112. C. si servi de oleis somnient, id iis verbera praesagire ait, διὰ τὸ μετὰ πληγῶν τὸν καρπὸν καθαιρεῖσθαι, propterea quod cum plagis fructus olearum decutiantur.

Pag. 86. lin. 10. τῶν φόνων τῶν ἀνδρῶν] Coniecturis, quas ad oram apposui, longe praestat summi viri Krugii prope certa emendatio litteris mecum communicata, τῶν φονωντων ἀνδρῶν, a φονάω, caedis avidus sum.

Pag. 87. lin. 7. τῆς ἡπίερον προσεπιβαίνων] Verbum προσεπιβαίνω (quod non est in Lexicis). Leo modo cum genitivo construit, velut hic, 60. B. et 97. D. modo cum dativo, ut 6. B. 42. D. C. Eodem casu est apud Theophylactum Orat. de Sancta Cruce 398. C. προσεπιβαίνων τῇ γῆ. Usurpatur etiam a Philone De temulentia 197. E. καὶ προσεπιβαίνειν ἤξιωσεν, ubi exponitur praeparari. Alterius decompositi, προσπεμβαίνω, secundam figuratamque significationem, insulto, irrideo, aequè in novissimis optimisque Lexicis video praetermissam. Quanquam non desint huius usus auctoritates idoneae. S. Ioann. Chrysostomus Orat. II. in Lazar. V. 241. 28. μὴ προσπεμβαίνωμεν αὐτοῦ ταῖς συμφοραῖς. Olympiodorus Catena in beat. Job 329. C. κατὰ πρόσωπον λοιδορεῖτέ με, καὶ προσπεμβαίνετε μοι. Quae loca, aut similia, Hesychio obversata sunt, cum I. 1044. B. Προσπεμβαίνει interpretatus est ἐπιτωθάξει, ἐπιγελά. Verbum ἐπεμβαίνω simili sensu usurpatur, ut duo loca ex multis nominem, in Epist. nomine Concil. Nicaen. scripta, apud Socrat. Hist. Eccles. 28. A. item a Cedreno II. 670. D. De ἐπιβαίνω, idem significante, copiosus J. Tobias Krebsius in Decretis Romanorum pro Iudaeis factis 25. B., demonstrans, omnia fere veniendi verba cum ἐπι, adiuncto casu personae, notionem hostilis invasionis habere.

Pag. 89. lin. 8. ἐρωδίου φάμφει προσεικός ἀτεχνῶς] Ἐρωδιὸν ardeam esse notum est. Aristoteles Historia animal. I. 903. B. Eodem nomine denotatur avis fabulosa, de qua mira refert Pseudohieronymus Breviar. in Psalm. 394. B. in psalm. ciii. maiorem esse omnibus volatilibus, aquilamque vincere et comedere. Ab hoc diversus est *erodio erodionis*, S. Hieronym. Commentar. in Zachariam III. 1732. E. Totum Leonis locum exscripsit (tamen paulo minus accurate) Ducangius in Glossar. Addend. 11. A.

Ibid. lin. 12. Τοιάντην μὲν δὴ Νικηφόρος ὁ ἀντοκράτωρ τὴν τοῦ βλοῦ εὔρε καταστροφήν] In Chronico ms. Ioannis Scylitzae hic leguntur quaedam a Cedreno omissa, verbisque eius ἐνδον τοῦ παλατίου κατεργασθεῖς II. 663. D. subiungendā, de sepultura et specie Nicephori Phocae, quae Scylitza ex Leone 55. D. 29. D. 30. A. paene ad verbum exscripsit. Deinceps sequuntur haec: *) Ἐν δὲ τῇ σορῷ αὐτοῦ [Nicephori Phocae] ὁ Μελιτηνῆς μητροπολίτης Ἰωάννης ταῦτα ἐπέγραψε·

- Τὸν ἀνδράσι πρὶν καὶ τομώτερον ξίφους,
 Πάρεργον οὗτος καὶ γυναικὸς καὶ ξίφους,
 Ὅς τῷ κράτει πρὶν γῆς ὅλης εἶχε κράτος,
 Ὡσπερ μικρὸς γῆς μικρὸν ᾤκησε μέρος,
 5 Τὸν πρὶν σεβαστὸν, ὡς δοκῶ, καὶ θερίους,
 Ἄνελεν ἢ σύγκοιτος, ἐν δοκοῦν μέλος.
 Ὁ μὴδὲ νυξὶ μικρὸν ὑπνώττειεν θέλων,
 Ἐν τῷ τάφῳ νῦν μακρὸν ὑπνώττει χρόνον,
 Θάμα πικρὸν. Ἄλλ' ἀνάστα νῦν, ἀναξ,
 10 Καὶ τύπτε πεζοὺς, ἱππώτας, τοξοκράτας,
 Τὸ σὸν στρατεύμα, τὰς φάλαγγας, τοὺς λόχους·
 Ὅρμα καθ' ἡμῶν Ῥωσικῇ πανοπλίᾳ,
 Σκυθῶν ἔθνη σφύζουσιν εἰς φονουργίας·
 Δεηλατοῦσι πᾶν ἔθνος τὴν σὴν πόλιν,
 15 Οὗς ἐπτόει πρὶν καὶ γεγραμμένος τύπος
 Πρὸ τῶν πυλῶν σὸς ἐν πόλει Βυζαντίου.
 Ναί, μὴ παρόψει ταῦτα· δίψον τὸν λίθον,
 Τὸν σὲ κρατοῦντα, καὶ λίθους τὰ θηρία,
 Τὰ τῶν ἔθνων, διακί· δὸς δὲ καὶ πέτρας
 20 Στηριγμὸν ἡμῖν, ἀβήλαστατην βᾶσιν.
 Εἰ δ' οὐ προκύνῃαι τοῦ τάφου μικρὸν θέλεις,
 Κἂν ῥῆξον ἐκ γῆς ἔθνεσι φανήν μόνην·
 Ἴσως σκοπέσει ταύτη καὶ τρέψεις μόνη.
 Εἰ δ' οὐδὲ τοῦτο, τῷ τάφῳ τῷ σῷ δέχου
 25 Σύμπαντας ἡμᾶς· ὁ νεκρὸς γὰρ ἀρκέσει
 Σάξιν τὰ πλήθη τῶν ἄλων χριστιανῶν,
 Ὡ, πλήν γυναικὸς, τὰ δ' ἄλλα Νικηφόρος.

*) Cod. Coial. No. 136, fol. 101 verso.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω συντίθενται. Sequentia, Ἰωάννης δὲ ὁ Τζιμισκῆς, τὰς τῆς Ρωμάτων κ. τ. λ. denuo in historiam recepti Cedrenus II. 663. D. Omisit autem senariolos Ioannis Melitenensis, sive quod paulo longiores ei (vereor ne etiam lectori) viderentur, sive quod ludus potius ingenii quam vera arcae inscriptio. Certe Ioannes Melitenensis, si is est de quo Le Quien Orient. Christ. I. 445. C. vixit circa a. 1027, plus quinquaginta annis post Nicephorum in arcam conditum.

Pag. 91. lin. 5. παλινωδιαν ἤσαν] Agathias 89. B.

Pag. 92. lin. 4. μουζακίτζην δηλοῖ] H. e. pusillum: vid. Ducang. Glossar. II. 1570. B. Sed hanc etymologiam nominis Tzimisces prorsus improbat vir doctissimus Cirbied, in Schola Regia speciali linguarum Orientalium hodiernarum cathedrae Armeniacae decus et ornamentum. Esse nimirum in Armenia maiore urbem Tschemischgaïzag (vid. quoq. *Détails sur la première expéd. des Chrétiens dans la Palestine, traduits de l'arménien en français par F. Martin, Magasin Encyclop. Septembr. 1811. p. 38.*): id nomen significare *socculum splendentem s. purpureum*, quo calceantur mulieres per Orientem. Inde oriundum Tzimisces: eiusque nomen, Armeniace *Tschemeschghigh* scriptum, esse diminutivum alterius, vertique debere *socculum splendentem*. Referam ipsa verba amicissimi collegae: „*Tschemischgaïzag, qui signifie sandale étincelante ou rouge que portent les femmes Orientales à leurs pieds, est le nom d'une ville de la grande Arménie qui s'appeloit aussi anciennement Hierapolis; elle fut la patrie de lean Zimisces. Ce dernier nom, qu'on écrit en arménien Tschemeschghigh, n'est que le diminutif du premier, et il signifie petite sandale étincelante. Telle est la signification ou l'étymologie du mot Zimisces.*” Quae quemadmodum cum opinione Leonis componi possint, viderint litteras Orientales docti.

IN LIBRUM VI.

P. 225 Pag. 93. lin. 1. Τοῦ δὲ αυτοκράτορος Νικηφόρου τὸν τροπὸν] Obtruncatus est Nicephorus anno 969. d. xi. mensis Decembris: ita quae narrantur hoc libro, ad priorem partem anni 970. pertinent: vide Pagium Critic. IV. 24. A.

Ibid. lin. 3. Ἦδη δὲ τετάρτης] Haec usque ad vb. ἀνηγόρευον Combesisius ap. Pag. IV. 22.

Pag. 94. lin. 5. ἐς γέρας τῷ ἀνδρὶ ταύτην ἐκαινοτόμησε τὴν τιμὴν] Cedrenus II. 663. D. μήπω πρότερον ὄντος τοῦ ἀξιώματος, πρώτου δ' αὐτοῦ τοῦτο ἐφευρηκτός. Sed leg. πρώτου δ' αὐτοῦ, cum ipse primus, ex codd. omnibus, sensu quoque flagitante.

Pag. 96. lin. 11. Ἰανήν οὖν] Exitum huius capituli Combesisius vertit ap. *Pag. IV. 22.*

Ibid. lin. 16. Τὴν δὲ ἰδέαν τοιόσδε ἦν.] Haec ex scriptore nostro contraxit Scylitzes, subiunxitque in historia ms. narrationi de morte Tzimiscae, quae terminatur sic, καὶ Κωνσταντίνον, τοὺς παῖδας τοῦ Ῥωμανοῦ. Vide Cedren. II. 684. B. Cedrenus autem, cum omnia minima maxima ad verbum e Scylitza in B ipsius Compendium historiarum referret, tamen haec de forma ac specie Tzimiscae nescio quare praetermisit, ut igitur in Leone duntaxat et in Scylitza ms. exstent.

Ibid. lin. 23. ἠρωϊκῇ γὰρ αὐτῷ] Scylitza addit ψυχῇ, ac fortasse sic legendum. Paulo post, 97. lin. 3. Scylitza habet ἀπτήρω τάχει, unde firmatur coniectura mea ad oram (vide quoque supra 30. D. lin. antepenult.), et, πρὸς τοὺς οικίους διανέκαμπεν.

Pag. 97. lin. 4. ἄλματι] Scylitza, ἄλμασι.

Ibid. lin. 5. πάντων κατηρυμεγέθει . . . γενεάν.] Amplior eadem phrasis supra 30. A. ubi κατευμεγέθει.

Ibid. lin. 8. ἐπὶ τὸν πύματον] Scylitza secus, ἐπὶ τὸν πέμπτον, calligrapho vocem obsoletiozem πύματος in magis notam, ut fit, commutante.

Ibid. lin. 18. Μεγαλόδωρος] Haec usque ad pag. 100. 7: τῦφον τιθεὶς Combesisius vertit ap. *Pag. IV. 22.*

Pag. 98. lih. 1. παρὰ τὸ προσῆκον] Agathias πέρα τοῦ προσήκοντος, 81. B.

Ibid. lin. 2. τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διεπτόητο.] Hactenus quae ex Leone Scylitza transtulit in historiam ms.

Ibid. lin. 10. ἐς τὸν θεῖον καὶ μέγαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας σηπὸν εἰσφοιτᾷ] Cedrenus Histor. II. 664. B. ἄπεισι μετ' ὀλίγων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ubi Xylander, secus opinor, legisse videtur μετ' ὀλίγον, nam vertit paulo post, pro, cum paucis: deinceps, C. lin. 5. manifesto mendo editum est ἀπολογισαμένου pro ἀπολογησ.

Ibid. lin. 14. τοῦ νεώ] In Hederici Lexico manuali edit. Ernesti Lips. 1768. 8. col. 1371. is genitivus νεώ scribitur, perperam. Vide Maittaire De dialectis ed. Sturz. 27. A.

Ibid. lin. 20. καὶ προσέτι τὸν τόμον τῆ συνόδου προσαποτίσῃ] Sensus verbi προσαποτίειν hic detorsus ex illo, quando insuper donare, insuper solvere significat. Philo De victimis 653. C. προσαποτίσας καὶ τὸ ἐπίπεμπτον. Aeneas Gazaes Theophrasto 374. B. Eius synonymum ἐπέδωκε subiungit Leo paulo post, 99. lin. 7. Gravem autem fuisse Nicephorum non uno modo ecclesiis docet Vita inedita S. Nicephori episcopi Mileti, scripta ab homine et docto et aequali fere temporum illorum (nam memodatur ab eo Θεόδουλος aliquis, ὃς καὶ ἐτι περίεστι, fol. 222 verso): qua narratur, cum procuratores imperatorii ex oleo sacro redi-

tus, qui maximi sunt in ecclesia Graeca, interverterent in commodum faci, S. Nicephorum non esse veritum Imperatorem ipsam adire, ab eoque restitutionem iuris illius, donec obtineret, flagitare. Καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχον προκαθηρασμένα παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοῦ μυρελαιου, τί ποιεῖ; τῷ βασιλεῖ [h. e. Nicephoro Phocae, cuius mors deinceps narratur] θαρραλέως πρόσεισι καὶ παρρησιάζεται. Δικαίως γὰρ ὡς λέων ἀληθῶς πέποιθε καὶ τῶν ἀφαιρησάντων καταβοῶ, Ἡ ἀπόδος, λέγων, τὰ τοῦ θεοῦ, ἢ μὴ προσδάκα Χριστῷ πράττειν φίλια, τοῖς μὴ προσήκουσιν ἀνεγόμενος ταῦτα καρποῦσθαι. Ac post paulo: Ἐφ' οἷς τὸν βασιλέα, καταπλαγέντα τὴν τοῦ ἀνδρός παρρησίαν (καὶ γὰρ καὶ τὰ σκήπτρα τὰς ἀρετὰς οἶδεν αἰδεῖσθαι, καὶ τοῖς συνεισις εὐδιάγνωστον τὸ φιλόθεον), ἀναντιρρόπως κλειῦσαι τὰ οικεῖα ἀπολαβεῖν, καὶ ἀποκαταστήναι κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν πρῶσσοδον κ. τ. λ. Addit auctor, quae restituerat Phocae, ea post eius caedem denno esse episcopo ab iisdem procuratoribus adempta. De quibus questurum S. Nicephorum iterum perrexisse ad comitatum: ivisse simul hominem nequam Sachacium, consilio ut Sancto apud Imp. adversaretur. Ita, cum una devertissent potionemque uterque sibi praepararet, Sachacium de suo miliario caldam venenatam ministrasse Sancto: hunc tamen vehementi vomitu tum veneno tum periculo esse liberatum. Ad dam ipsa verba Graeca: Εἰ καὶ αὐθις οἱ ταῦτα προκαθηρακάτες ἀφελοντο βλα, ἤδη τοῦ ἀποδεδωκότος αὐτὰ βασιλέως διαπεφωτισμένος.*) Διὸ καὶ πρὸς τὸν μετ' ἐκείνου τῆς βασιλείας δραξάμενον (Ἰωάννην δ' ἦν οὗτος, ὃ Τζιμισκῆς τὸ ἐπώνυμον) τοῦ ὁσίου ἀπιόντος, συνεβιάδιζεν αὐτῷ ὁ τὴν παρατροπὴν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν κακίαν ἐπιβόητος Σαράκιος, τοὺς λόγους τῆς δίκης τῶν πτημάτων ἀναδεξάμενος, καὶ ἰσχυρῶς τῷ μεγάλῳ ἀντικαθίσταμενος, ... αὐτὸς ἐκείνος συγκεκριακῶς ὁ Σαράκιος τῷ μεγάλῳ πειεῖν δέδωκε· τὸ δὲ ἄρα ἦν πλήρης φαρμάκου· ὃ λαβὼν ὁ θεῖος ἀνῆρ καὶ σφραγίδι ζωοποιῶ σημειωσάμενος, ἔπινεν ὑπονοησάμενος μηδὲν πόθεν γάρ; Ἐπειτα τοσοῦτος ἀφνης ἔμετος ἐξεβλύσθη, ὥστε συνεβληθῆναι αὐτῷ καὶ τὸ φάρμακον, μηδ' ὅπως οὖν παραβλάσαν Βτόν ἅγιον. Tzimiscis quoque animum sibi conciliasse S. Nicephorum morum sermonisque dignitate discimus eodem auctore, qui tamen sui instituti esse negat, quae is in comitatu egerit separatim perscribere, — οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ, ὅτι μηδὲ διὰ σπουδῆς ἡμῖν ταῦτα. Reliqua ex hac vita, quemadmodum S. Nicephorus saeculo abdicato in montem Latrum secesserit, conditisque Ἐρεβίνθου et τοῦ Ξηροῦ Χωραφίου monasteriis in hoc vitam deposuerit laudatissime actam, ut aliena ab historia saeculari horum temporum praetermitto.

Pag. 99. lin. 1. μῆτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐκτός

*) De hoc verbo vide supra not. 191. D.

της ἀκείνου δοπῆς ἐνεργεῖν.] Addit Cedrenus II. 658. D. voluisse Nicephorum, ut bello occumbentes martyrum honoribus fruenter, contra S. Basilii placitum, qui a sacris per triennium arceat τοὺς πολέμιους ἐν τινὶ πολέμῳ ἀνηρητότας. Ubi ex Codd. legendum, τοὺς πολέμιον, ut recte intellexit Le Beau *Histoire du Bas-Emp.* XVI. 121. C.

Ibid. lin. 5. κατὰ τὴν νῆσον τὴν λεγομένην Πρώτην] Le Beau XVI. 162. C. in Proconnesum ait, consecutus Cedrenum II. 664. D. et Zonaram II. 209. A.

Ibid. lin. 7. Λέοντα τὸν Βαλάντην καθυπεδείκνυν] Glycas 308. C. εἶγε δὲ μὴ αὐτόχειρα γενέσθαι αὐτὸν τοῦ Φωκᾶ· ubi emendandum ex Codd. nostris, εἶπε δέ. In Scylitzae Chronico ma. coniurati vocantur ὁ Πατρικίος Μιχαὴλ ὁ Βούρτζης, καὶ Λέων ταξίαρχος ὁ Βαλάντης, καὶ τῶν τοῦ Τζμισσῆ πιστικατᾶτων ὁ Ἄτζυποθεοδώρος. Eadem paene nomina sunt apud Cedren. II. 662. B. cuius narratio in multis ad verbum cum Leone convenit.

Ibid. lin. 10. πρὸς τοῦ Πολυεύκτου στεφθεῖς] Tzimissem coronatum esse ipsis natalitiis Christi a. 969. Cedrenus docet II. 665. A.

Ibid. lin. 20. τὴν δὲ τῷ καταντικέρας Βυζαντίου] Quae Ioannem humanitate ac misericordia fecisse Leo ait, ut bona pauperibus distribueret, ea ex conventu cum Polyucto Patriarcha acta esse, Ioannem hac conditione coronante, Cedrenus auctor est II. 665. A.

Ibid. lin. 21. ἠφώρισε] Sic fortasse Leo ipse scripsit, mendose: nam duplex augmentum ne apud posteriorem quidem scriptorem ullum in hoc verbo se nobis obtulit. Contra ἀφώριζον habet S. Germanus Constantinopolitanus De rerum ecclesiasticarum contemplet. 13. B. ἀφώρισεν Palladius Lausiac. 94. A. ἀφώρισαν S. Clemens Alexandrinus Stromat. 559. D. ἀφώρισται Theophrastus (qui multum delectatur verbo ἀφορίζω, adhibetque novies) Histor. plant. 1. A. De causis plant. 352. A. S. Gregorius Nyssenus De oratione Dominic. I. 752. A. ἀφωρισμένην Theophrastus Hist. plant. 23. D. (ibi ἀφορισμ. operarum errore) et 843. D. Omitto aliorum loca, quae multa sunt. Adde, in ecclesia Graeca ἀφορίζεσθαι esse, segregari a sacrorum mysteriorum communione, quod hodie minorem excommunicationem vocamus. Maior enim *anathematis* vocabulo solet designari. Acta Concil. quinisexti III. 1695. E. *Εἰ δὲ τις τοῦτο πράττειν ἐπιχειροῖ, ἀφορίζεσθω.* Gentianus Hervetus: *Si quis autem hoc facere aggressus fuerit, deponatur.* Emenda, *excommunicetur*, sive periphrastice, *minori excommunicatione segregetur ab eucharistiae participatione.* Etenim *deponi* solis convenit clericis: ἀφορισμός *is*, de quo agitur, laicis quoque potest contingere. Manual Malaxus Historia Ecclesiastic. 129. A. ἀφώρησεν [sic] αὐτούς· verit Martinus Crusius, *eos execratus est.* Sed potius scribendum,

excommunicavit, a communione ecclesiastica separavit. Neque minus passim erratum est in vertendo substantivo ἀφορισμός, quæm ex superioribus patet in laïcis denotare *privationem* communionis eucharisticae, in clericis *suspensionem* ab officio ecclesiastico. Ita Liturgia S. Marci Alexandrina 135. B. Ioannes a S. Andrea ἀπό ἀναθέματος καὶ ἀφορισμοῦ vertit, *ab anathemate et excommunicatione*, tametsi hic reddendum erat, *suspensione*. Nam de sacerdote sermo. Contra apud S. Clementem Martyrem Constitutt. Apostol. 27. A. ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῶ, Gentianus Hervetus simpliciter, *multetur*, quod saltem amplificandum erat, *sacrorum mysteriorum separationis multct.* Ἀφορισμός apud rhetores quid sit, optime exposuit Ernesti Lexico techn. rhet. 52. BB. Quare in versione Reiskiana hæc Dionysii Halic. Iudicio de Isæo V. 597. ἡδέως τε καὶ ἀφοριστικῶς τὰ μετὰ ταῦτα ἐπιτίθεται, minus apte, opinor, redduntur, *suaviter et distincte*. Nam hoc quidem a rhetoribus Graecis dicitur *εὐκρινῶς*: ἀφοριστικῶς autem vertendum est *membratim*, concisis brevibusque membris, *inconnexe*, ut ait Grotius ad Ecclesiast. II. 6. sive, ut Ciceroniano verbo utar, *incise*, brevibus incisiss, fereque id quod Basiliius, scholiasta ms. S. Gregorii Nazianzeni luce dignissimus, περιόδους ἀσυνδέτους καὶ ἀντοτελείς solet appellare. Inde explicandum Etymologicum magnum 296. 50. ubi εἶεν dicitur esse ἐπιφθῆμα ἀφοριστικόν: quod nempe per se ipsam effingit sensum absolutum.

Ibid. lín. 22. τῶν τῇ ἱερᾷ νόσῳ καμνόντων] Vertit Combefisius, *eorum qui sacro morbo laborarent*, ut adeo intelligatur de morbo comitiali. Neque hercule immutare ea quidem ausus sum: tametsi Valesius ad Euseb. Histor. Eccl. IV. 19. iam demonstrarit, saepe ἱερὰν νόσον intelligi debere de lepra aut elephantiasi. C Scripturibusque ibi laudatis addi possunt S. Ioannes Chrysostomus Orat. De poenitentia VI. 912. 37. τοὺς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς νόσου κατακειμένους, ὧν τὰ μέλη πρὸ τοῦ θανάτου τῇ γῆ παραδίδονται. Anonymus Vita Chrysostomi VIII. 336. 29. unde paulo plura exscribam, quae quasi scholion vocabuli ἱερὸς esse possunt: Ἐδρίσκει τινὰς — τὴν ἱερὰν καλουμένην περικειμένους νόσον, ταύτην τὴν προσηγορίαν τοῦ τοιοῦτου λαχόντος νοσήματος, παρὰ τὸ πᾶσαν ἀνθρώπινην συμφορὰν τε καὶ ἀληθῆνα νικᾶν. Οὕτω γὰρ καὶ τοῖς ἔξω τὸ ἱερὸν ἀντὶ μεγάλου παρεληπτὰ: ἱερὸν γὰρ καὶ ἰχθύν, τὸν μέγαν φασί. Facillime autem propagari hunc morbum ait auctor, ἐρπυστικόν τι εἶναι καὶ μεταβατικόν ἐπὶ τοὺς συνδιαγόντας: ideo eo affectos oppidis expelli, passimque stratos esse per itinera οἷα νεκροὺς ἀτάφους, κινούμενα λειψάνα, ἔροντα σκηνώματα, λογικούς ἀσθρώπους· φωνὴν ἀφιέντας ἀναθρον: iisque S. Chrysostomum ἴσχυον: idoneum concessisse cum aqua praeterlabente, πρὸς τὸ τοὺς ἀπὸ τῶν τραυμάτων ἀποκαθαίρειν ὄψους. Quae omnia minime cadere videntur in homines mor-

bo maiore affectos. Apud S. Ioannem Climacum quoque Scala D Parad. 126. B. verba, τῇ ἱερᾷ περιπεσιῖν νόσῳ, ob ea quae sequuntur haud paulo malim de lepra quam cum Matthaeo Radero de morbo comitali interpretari. Confer praeterea Leonem 110. B.

Pag. 100. lin. 13. Ἦδη δὲ τῆς πρὸς Ὀρόντη] Haec et sequentia ex Leone transtulit Scylitza in Chronicon ms., unde exscripsit partim Cedren. II. 665. B.

Pag. 101. lin. 8. τὴν μὲν θύραθεν παιδείαν οὐ πᾶν ἠκριβωκότα] Dissuadebant multi in Graecia, tum omni medio aevo, tum maxime hoc saeculo, profanas litteras: quod qui iis a tenebro imbuti essent, ad veritatem fidei caeciores putarentur. Ita S. Nicephorus, de quo supra 225. C. in Vita ms. magistro τοῦ Μωσελλοῦ puer in disciplinam traditus dicitur, τὴν ἱερὰν γραφὴν μόνην παιδευθόμενος, οὐκ ἀνεχομέντων τῶν προστατῶν τὸ γνήσιον καὶ γόνιμον τῆς ψυχῆς τοῦ παιδὸς ἐπισκόροις ἐμβομβῆσαι μαθήμασιν· ὅτι μὴ δυνατόν, τοὺς τύπους τῆς τερατολογίας προτυπωθέντας ἀναλεῖψαι ὁσδῶς, εἰ [s. ἦ] καὶ τὴν πρᾶξιν διαφυγεῖν.

Ibid. lin. 10. Ὁ δὲ Πολύευκτος] Haec usque ad finem huius capituli Combefisius vertit, Pagei IV. 24.

Ibid. lin. 11. προχειρισίω] Codex προχειρησιω· mutavi sec. P. 228 secundum etymologiam a verbo προχειρίζομαι. Vocis προχειρισίς, adhuc in Lexicis omissae, significatus sunt duo: alter apud philosophos, alter in scriptor. ecclesiasticis. Apud illos sonat *actus, operatio*, qua cogitata repraesentantur, perducunturque ad effectum. Porphyrius Sentent. ad intelligib. ducent. 225. A. de anima, ἐνεργεῖ δὲ κατ' αὐτοὺς, ἢ ὑπ' ἄλλον εἰς προχειρησιω [i. προχειρισίω] ἐκκαλουμένη, *vel ab alio ad opus excitata*. Ut ideo erraverit Kusterus, haec Suidae I. 830. A. ἢ καθ' ἕξιν ἢ κατὰ προχειρισίω, sic vertens: *secundum habitum et secundum propositum*. Nam cum προχειρισίς opponatur τῇ ἕξει, denotetque actum ipsum sive repraesentationem facultatis, vertendum, *secundum habitum, vel secundum actum, sive executionem*. Apud scriptores ecclesiasticos significat *propositionem* episcopi ordinandi. Theophilus Antiochen. De Deo et Christianorum fide 147. D. ἐν τῇ τῶν ἱεραρχούντων προχειρίσει τε καὶ ἐκλογῇ. Προχειρίζεσθαι enim apud scriptores quidem profanos, ut alia multa, ita et *eligere* generatim denotat: vide exempla in Lexico Polyb. VIII. π. 544. a Schweighaensero viro omni existimatione ornatissimo collecta: item apud Alciphron. I. 41. B. In scriptoribus ecclesiasticis proprie esse *proponere nomen* alicuius ordinandi, ut inquiretur an dignus sit munere, recte observavit Henr. Valesius Annotatt. in Euseb. De Vita Constant. 214. A. et in Socratem Scholast. 7. A. id quod ἐπιβάλλειν ὄνόματα dicit Socrates 28. D. Non desunt tamen loca apud scriptores quoque ecclesiasticos, ubi latiore sensu exponendum est *eligere*. Euthalius Diaconus in peregrinatione. S. Pauli 240. A. S. Clemens Romanus Constitutt. Apostol.

11. A. 27. D. 84. E. 57. B. 102. A. 116. C. 132. D. Anonymus Catena in Ieremiam I. 54. E. S. Basilius Epistola cccxxiii. II. 1096. B. Palladius Histor. Lausiac. 1010. B. Simeon Metaphrastes Vita S. Lucae 82. A. Plerumque enim ibi usurpatur de Deo aut Christo, apostolos prophetasque *προχειριζομένω*, *eligente*, neque subiciente cuiusquam examini, sed summo suo testimonio C comprobante. Addam de significatione adiectivi *πρόχειρος*, quas neque a Ducangio, neque a Suicero, neque ab Ernestio in Lexico rhetorum, notata sunt, quando de lectione usurpatur, praesertim Scripturae Sacrae. Velut in S. Athanasio Adversus eos qui volunt simpliciter dictis credendum esse II. 581. F. *κατὰ τὸ πρόχειρον τῆς ἀπαγγελίας*. Montefalconius perperam, *prima pronuntiationis fronte*. Est enim τὸ πρόχειρον τῆς ἀπαγγελίας *obvius litteralisque sensus locutionis*, oppositus τῇ *μεταλήψει* sive *ἀναγωγῇ*, hoc est, *sensui mystico*. Eadem significatione dicunt τῇ *προχείρω αἰσθήσει* Ioannes Philoponus De creatione mundi 109. A. *ἡ πρόχειρος διάνοια* Dionysius Euseb. 273. C. *τὴν πρόχειρον ἐκδοχὴν* Philo Quod deterius potiori insidiari soleat 142. E. Origenes Contra Cels. 211. C. 242. A. 317. C. Philocalia 8. D. *ἡ πρόχειρος τῶν λέξεων ἔμφασις* S. Ioannes Chrysostomus Homil. lxxkiv. in Evang. Ioannis II. 863. 37. *κατὰ τὴν πρόχειρον ἔννοιαν* Severus Catena in Ieremiam II. 525. B. S. Gregorius Nyssenus De Vita Moisi I. 170. D. *τὸ προχειρότερον τοῦ λόγου* Origenes in Ierem. 234. A. *κατὰ πρόχειρον νοῦν* S. Nilus Epistola II. ad Domnium iunior. 27. B. *κατὰ τὴν πρόχειρον φαντασίαν* Philo Quod deterius pot. ins. soleat 127. C. Reliquae significationes vocabuli *πρόχειρος* nec pueros fugiunt: quanquam in illis quoque viri docti passim lapsi. Veluti Andreas Schatus, non recordans operis Ptolemaei cui titulus *Canones expediti*, haec Pauli Alexandrini, Rudimenta in Apotelesm. 26. C. *τὴν δὲ ἀκριβείαν τούτων ὁ πρόχειρος κανὼν Κλαυδίου Πτολεμαίου παραστήσει*, sic reddidit: *Esquisitam hor. rationem exhibebit Canon Cl. Ptolemaei, qui estat*. Vel Eusebius Renaudotius illa Gennadii Patriarchae De sacramentali corpore Christi 28. B. *οὐ γὰρ τὰς σωματικὰς λύει νόσους ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἀλλὰ τὰς ἀμαρτίας ἀφήσει πολλῶ προχειρότερον*, — *multo facilius peccata dimittit*. Nam *προχειρότερον* non valet hoc loco *facilius*, sed *promptius, festinantius, prius*, ut patet ex sequentibus, Servatore spiritualem morbum paralytici sanante prius quam corporis curationem susciperet. Plura exempla vocis *πρόχειρος* perperam acceptae hic missa facimus: quod in trivialibus morari, non est instituti nostri.

P. 229

Pag. 102. lin. 7. *Ἀυτόξ δὲ*] Haec usque ad Pag. 103. lin. 17. *ἀνέκαθεν* Combefisus vertit apud Pag. IV. 24.

Ibid. lin. 18. *ἀναστάσιμος ἡμέρα, καθ' ἣν τὴν ἐρδόδοξον πίσειν*] Festum orthodoxiae, de quo rite obeundo multus est Constantinus Porphy. Caerimon. aul. Byzant. I. 92. C. incidabat

a. 970. in diem XIII. Februarii. Celebrabatur ob cultum imaginum a. 842. a Methodio Patriarcha una cum memoria Concilii II. Nicaeni restitutum. Le Quien Orient. Christ. I. 256. A. Pagi Critic. IV. 24. A. Polyuctus obierat circa d. XVI. Ianuarii eiusdem anni 970.

Ibid. lin. 24. ἡ τε γὰρ σπάνις τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ λιμὸς ἐμβαθύνει] Praesertim 969. indict. XII: nam apud Cedren. II. 660. D. τὴν ἰβ' ἡμέραν, scribe τὴν ἰβ' Ἰνδικτον, ut recte vertit Xylander. Apud eundem Cedren. II. 644. D. de lue, quae sub Romano iuniorum primum exorta ἄχρι τῶν τῆδε χρόνων οὐκ ἐπαύσαντο, lege ἐπαύσατο, cum omnibus Codd. Bibliothecae Regiae, B ipsa re quoque flagitante. Scylitza in Chronicon ms. narrationem derivavit, ex Scylitza Cedrenus, ubi II. 665. B. Apud Leonem lubenter scripsissem ἐμβαθύνει: tametsi ne illud quidem praeclare dictum. Etenim apud scriptores Christianos et Hellenistas ἐμβαθύνω valet: 1) *Mergo me*, velut in voluptates, vitam carnalem, curas. S. Basilius Homil. in Psalm. XXIX. I. 191. B. ἐμβαθύνειν τῇ κακίᾳ. Homil. in Psalm. XLV. I. 272. D. ἐμβαθύνων τοῖς περισπασμοῖς τῆς σαρκός. S. Ioann. Chrys. Orat. exhort. ad poenitent. VI. 916. 40. μὴ ἐμβαθύνῃς ἐν τῇ ἀδικίᾳ σου. S. Greg. Nyssa. In Eccles. I. 431. B. τοὺς ἐμβαθύνοντας τῆς κατὰ σάρκα ζωῆς [l. τῇ κ. σ. ζωῇ]. In Cantic. Cant. I. 628. D. τοῖς ἐμβαθύνουσι τῇ τοῦ βίου ἀπάτῃ. De orat. I. 717. A. τῶν ταῖς ματαλαῖς ἐπιθυμαῖς ἐμβαθύνόντων. Contra Eunom. II. 125. A. οἱ ταῖς ματαλαῖς ἐπιθυμαῖς κατὰ ψυχὴν ἐμβαθύνοντες. De oratione Domin. I. 745. A. De beatitudinibus I. 786. B. Contra Eunom. II. 81. C. et 391. D. 2) *Scrutor altius et profundius*, C praesertim tropologiam et metalepsim, hoc est, sensum allegoricum Scripturae Sacrae. Origenes Philocal. 70. A. εἴ τις ἐμβαθύνῃ τῷ λόγῳ: quae ipsa verba iterat Eusebius Praeparat. Evang. 283. D. S. Ioannes Chrysostomus De debitore x. mill. talentorum V. 197. 27. μήτε τοῖς εἰρημέτοις ἐμβαθύνουσιν. Philo de praemiis et poen. 708. C. ταῖς διανοαῖς ἐμβαθύναντες. Eusebius Praepar. Evang. 574. A. ἐμβαθύνειν καὶ δοκιμάζειν τὸν νοῦν τῶν λεγομένων. Item alii fere innumeri: S. Basilius Homilia in Psalmum XXXII. I. 217. A. Theodoretus Catena in Ierem. II. 182. E. Philo De mundi officio 12. G. De fugis 375. F. De somniis 441. F. Anonymus Catena in Psalm. I. 593. C. Nota praeterea phrasim S. Gregorii Nysseni In Cant. Cant. I. 510. A. ἡ δὲ λέξις ἐμβαθύνουσα τροπικαῖς σημασίαις, *dictio immergens se tropicis significationibus*, hoc est, iis plena.

Pag. 103. lin. 11. Σφενδοσλάβον] Variatur in nomine D Graece scribendo. Codex habet (designabo paginas editionis, locis Codicis respondentibus) Σφενδοσθλάβος 64. B. 93. C. 96. A. D. 97. A. B. Σφενδοσθλάβω 85. B. Σφενδοσθλάβον 63. B. 83. B. 85. A. 89. A. Hanc scriptionem secutus sum: nam quod

primis in foliis Σφενδοσλάβος legitur, abaque θ, id operarum vitio factum est. Alibi in Cod. idem nomen varie corruptum: Σφενδόσθλαβος 65. B. 93. B. D. Σφενδόσθλαβον 82. D. 89. C. 92. B. Σφεντοσθλάβος 96. B. Φενδοσθλάβος 85. C. Σφενσθλάβον [sic] 85. A. [Pag. 138. lin. 8 huius ed.] Θλάβον [sic] 97. C. Rationem meam scribendi et peracuendi Σφενδοσθλάβος tuentur Scylitzes Historia ms. passim, Cedren. II. 660. C. 666. D. 672. D. 674. B. 675. D. 676. D. 677. A. 679. B. D. 680. D. 682. A. B. 683. A. Constantinus Porphyrogen. Caerimon. Byzant. II. 345. B. et alii plerique.

Pag. 104. lin. 15. ἐκ τοῦ κατ' ἐκείνου καιροῦ] Confer supra 11. A. Fortasse κατ' ἐκείνο vel κατ' ἐκείνον, ut τὸ κατ' ἐκείνο καιροῦ Niceph. Phocas Tact. 156. B. κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ Agathias 15. D. 64. D. 136. B. 139. C. 154. B. Sed voces praepositioni κατὰ subiectae saepe depravatae sunt. Apud S. Atha-

- P. 230 nasium Orat. contra gent. I. 2. C. ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἦν κακία· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νῦν ἐν τοῖς ἀγίοις ἐστίν, οὐδ' ὅλως κατ' αὐτοὺς ὑπάρχει αὐτῇ, S. Patrem non dubito scripsisse, οὐδ' ὅλως καθ' ἑαυτὴν ὑ. a. versionemque Montefalconii sic refingendam: *nam ne nunc quidem in Sanctis est, neque per se omnino existit.* Quae emendatio firmatur ex illis quae deinceps ait 5. F. Ἑλλήνων μὲν οὖν τινες πλανηθέντες τῆς ὁδοῦ καθ' ἑαυτὴν εἶναι τὴν κακίαν ἀπεφώνησαντο. Eodem modo Actis Conc. Cplitani secundi (hoc est, generalis quinti) III. 195. E. ἀναφερομένης δὲ, κατ' ἐκείνου, τῆς τοῦ ἀνθρώπου γεννήσεως ἐπὶ τὸν Θεόν· lege κατ' ἐκείνους, nempe Nestorianos. Et in Genuadii Patriarch. Homil. de sacramentali corpore Christi 6. A. προκοπήν τῆς κατὰ Χριστοῦ ζωῆς, item emendandum κατὰ Χριστόν. Iam si scribimus apud Leonem ἐκ τοῦ κατ' ἐκείνου καιροῦ (quod forte oportuisset), id vertendum esse ab illius temporibus patet, ob notam potestatem praep. κατὰ, quando pronomini personali iuncta vim possessivi assumit. Quae forma apud posteriores quoque scriptt. adeo frequens est, ut exemplis fere non egeat. S. Epiphan. Advers. haeres. I. 572. B. τὴν καθ' ἡμᾶς ἤπειρον, *continentem nostram*, S. Basil. In xl. mart. I. 533. C. τὴν καθ' ἡμᾶς χώραν, *regionem nostram*. S. Chrysost. Homil. xxi. in Matth. I. 263. A. τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, *universus noster mundus*. S. Antiochus De inimicitii et invid. II. 1113. B. ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία, *eius historia*. Quanquam in hoc quoque vertendo passim viri docti multi lapsi sunt. Acta Concil. Chalced. II. 501. D. ἐξετάξω τὰ κατ' ἐμέ. Velus interpres, *quae adversum me sunt gesta*. Scribe: *quae ad me spectant*. Acta Conc. oecum. sexti III. 1057. E. τοῦ δουλικοῦ ὑμῶν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου. Velus versio: *servili vestra, quae secundum nos est, apostolica sede*. Imo, *nostra sedes apostolica, quae serva vestra est*. Aequae eiusd. Conc. actione quarta III. 1076. C. ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς καταβῶν, erratum est in versione Latina: et in Divali sacr. Constantini Imperat. eodem volumine 1044. E. τοὺς

καθ' ἡμᾶς [vestros] ἀρχιερεῖς mire redditur, *pontifices secundum vos*. Porro in confessione fidei Macarii III. 1173. E. τὰ κατ' αὐτὸν, *quae circa fuerant*, vertendum est, *causa ipsius*: alibi C 1252. A. τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, *concilii quod circa eum est*, item, *sui concilii*, alibique saepe similiter. Eodemque referendus locus Conc. Cpolit. sub Mena II. 1378. B. ἐκινεῖτο τὸ κατὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ μακαρίου Πουφίνου, *controversia, quae haeredes Rufini defuncti spectat, movebatur*. Interpres Latinus mire: *commotus fuit propter id, quod cum heredibus beatissimi Rufini*. Et Conc. oecum. sexto III. 1187. C. ὅσον κατὰ τὴν διήσιν, minus est, *quantum secundum sermonem*, quod habetur in cuso, quam: *quantum attinet ad ipsam locutionem*. Multoque ineptius satisfact. Concilii 1251. A. τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, *sui concilii*, nempe quod ab Agathone Papa celebratum Romae fuit, redditur: *concilii quod circa eum est*. Ex hac autem significatione praep. κατὰ, satis nota illa quidem, fluxerunt locutiones apud scriptores ecclesiasticos ubique obviae, οἱ καθ' ἡμᾶς, *nostri*, hoc est *Christiani*, τὰ καθ' ἡμᾶς, *religio nostra*. Ita Ioannes Vita S. Epiphan. II. 322. C. τὰ κατ' ἐμὲ, *religionem meam*. S. D Ioannes Chrysaostomus In illud, Pone manum tuam sub fem. meum VII. 567. 25. τὶς τῶν καθ' ἡμᾶς, *aliquis nostrae fidei*. Quocirca neutiquam probem Langium, haec S. Iustini Martyris Cohort. ad Graecos 46. B. Μουσώνιον δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς, καὶ ἄλλους, οἶδαμεν (*Musionium aliosque inter nostros, i. e. Christianos, fuisse scimus*), sic vertentem: *Mus. autem inter eos qui saeculo nostro atque in hac urbe fuere, atque alios scimus*. Etenim Musonius floruit Tiberio Caesare, S. Iustinus sub Antonio Pio. Melius apud Anastasium Sinait. Hodeg. 174. A. τὰ καθ' ἡμᾶς redduntur, *dogmata vestra*. Iam ex hoc usu praeposit. κατὰ explicanda est formula frequens apud Patres, in Suicerique Thesaur. Eccles. II. 251. addenda, ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος, *religio Christiana*, cuius auctor est ὁ θεῖος λόγος, *Christus*. Irenaeus apud Euseb. 89. A. οἱ ἀποθεν τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου συγγραφεῖς, *scriptores a religione nostra alieni*. S. Gregorius Nyssenus De anima et resurrectione II. 634. A. οἱ ἔξω τοῦ λόγου τοῦ καθ' ἡμᾶς. Athenagoras Legat. pro Christian. 36. C. θεοδίδακτον εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον, *disciplinam nostram*. Apud eundem A. D. P. 231 ubi rogantur Imperatores, aequitatem τῷ καθ' ἡμᾶς λόγῳ, *religioni nostrae*, ut ne denegent, versio Latina pessime, *mea quoque oratio ut sentiat, simile*. Neque rectius Montefalconius Euseb. Comment. in Psalmos I. 409. E. παρὰ τοῖς ἔξω τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, *apud externos dictis nostris consona*: scribe, *apud eos, qui a nostra religione sunt extranei*: ut in Eusebii Dem. Evang. 160. B. οἱ ἀλλότριος τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, ubi Montacutius, *qui ab hac ratione nostra alieni sunt*. Imprimisque frequentat locutionem illam Theophilus Antiochenus De Deo et

fide Christian. 80. B. 119. B. 127. C. 138. C. aliique Patres, praesertim priorum saeculorum. Neque minus crebro invenies ὁ λόγος simpliciter, interdum etiam οἱ λόγοι, eadem significatione. Eusebius Hist. Eccles. 143. D. μικροῦ δεῖν ἀποστάντας τοῦ λόγου, qui a fide propemodum descivissent. Athenagoras Legat. pro Christ. 4. A. οὐδεὶς γὰρ Χριστιανὸς πονηρὸς, εἰ μὴ ὑποκρίνεται τὸν λόγον, nisi hanc religionem simulat. Quam vim vocis noto, B quod saepissime fugerit interpretes. Velut in Athenagora 4. B. ἀρχομένῳ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ λόγου, defensionem religionis orō, Conradus Gesnerus vertit, ab initio institutae orationis meae. Et 12. A. de Christianis operariis infimae conditionis, qui, si verbis utilitatem religionis suae demonstrare nequeant, τὴν ἀφέλειαν παριστᾶν εἰσὶν ἀδύνατοι τὴν παρὰ τοῦ λόγου, rebus tamen et operibus eam declarant, Gesnerus item aut mendose aut certe obscure, si nullam professionis suae utilitatem exhibere queant. Opponentur quoque passim ὁ ἡμέτερος λόγος et ὁ λόγος ὁ Ἑλληνικὸς, religio nostra et persuasio gentilis. Velut Michaëlis Pselli libellus Graece nondum editus De opinionibus Graec. circa daemones (quem volumine proximo historiae eiusdem Pselli fortasse subiiciam) orditur sic: Ὁ μὲν ἡμέτερος λόγος, προαιρέσεις καὶ τοῖς ἀγγέλοις διδούς· Religio nostra quae voluntates liberas etiam angelis concedit: quibus respondent sequentis: ὁ δὲ Ἑλληνικὸς, ἀναιρῶν τὴν τοιαύτην σοφὴν ἐπὶ τῶν ἀπολεινόμενων τοῦ σώματος φύσεων· Graecorum vero persuasio, propensionem liberam a naturis corporis expertibus auferens. Haec (vereor ne prolixius) de eiusmodi significatione vocabuli λόγος, deque varia vi praepositionis κατὰ, praefixo articulo: ante tamen quam ad Leonem redeam, purgabo mendo locum Stephani De urb. 730. I. voc. Ἰωάννη· τὸ ἐθνικὸν Ἰωαννὸς τῷ ἐπιχωρίῳ τύπῳ· εἰ δὲ καθ' ἡμᾶς, Ἰωαννῆς. Extrema vertunt Pinedo et Berkelius: quod si iuxta nos, Hyopeus. Nec quicquam mutat Holstenius Castigatt. in Steph. 338. A. Corrige, οἱ δὲ καθ' ἡμᾶς, nostrates, nostrae regionis homines: quod opponitur τῷ ἐπιχωρίῳ τύπῳ, formae ab illius regionis hominibus usitatae.

Ibid. lin. 15. Νικηφόρου τε . . πεσόντος πρὸς τῶν Μουσῶν] Qua in clade a. 811. d. 25. Iulii captus est. una cum quinquaginta ducibus S. Petrus Patricius, et ad mortem a Bulgaris damnatus: vide eius Vitam in Actis SS. Iulii I. 290. D. De eodem calamitoso praelio in historia inedita horum temporum leguntur Dilla: Οὗτος ἐν τῷ ἐνάτῳ χρόνῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ κατὰ Βουλγάρων ἐξελεθῶν μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ ὕλης ἔταιρις ἅμα τῷ υἱῷ Σταυρακίῳ καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρῷ, καὶ συμβαλὼν τούτοις, κατὰ κράτος τροπασάμενος, νίκην καθ' αὐτῶν περιφανεστάτην ἤρατο. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ νίκῃ τὴν φρένα κούφην ἔχων καὶ ἐπαρθεὶς, ἐκάθητο τροπῶν. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα οὐ σιγῆς μόνον, ἀλλὰ θρηνηῶν ἄξια ἰδεῖντο.

Μία γὰρ τῶν νοικῶν οἱ Βούλγαροι τοῖς Ῥωμαίκοις ἐπιστάντες στρα-
 τεύμασιν, αὐτόν τε τὸν βασιλέα (φεῦ) ἅμα τῇ συγκλητῶ ἀφύλα-
 κτοῖς οὐσι κατασχόντες, πολὺν φόνον ἐν αὐτοῖς εἰργάσαντο, μὴ φει- P. 232
 σάμενοι, ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς ἦκον, μηδενός, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βα-
 σιλέως. Ἐντεῦθεν, ὅσοι μὲν καιρίας ἰδέξαντο τὰς πληγὰς, αὐτίκα
 τοῦ βίου μεθίσταντο· ὅσοι δὲ μὴ θανασίμους πάνυ, κατὰ τῶν δι-
 ουτέρων χωρίων ἐχώρουν. Ὅσοι δὲ ζῶντες ἐλήφθησαν, μυρίαὶς
 ἰδέαις βασάνων καὶ αἰκιῶν ἐπάλαισαν, μὴ ἀνασχομένοι τὸν κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξομῶσασθαι καὶ τῇ τῶν Σκυθῶν προσελ-
 θεῖν θρησκεία. Ὡς δὲ οἱ μὲν ἐπέκειντο, τὸ ἑαυτῶν ποιῆσαι καὶ
 τὸν Χριστὸν ἀρνήσασθαι αὐτοὺς ἀναγκάζοντες, οἱ δὲ σφοδρῶς ἀν-
 τεῖχοντο καὶ θανεῖν μᾶλλον ἢ προδοῦναι τὴν εὐσέβειαν ἰσχυρίζοντο, B
 πολυτρόπως χαλεποῖς θανάτοις ὑπεβλήθησαν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν
 ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν· οἱ δὲ ἀγγόνη τῆς παρουσίας ζωῆς
 ἐξεβράχυσαν· ἄλλοι δὲ βέλεσι κατατρωθέντες πυκνοῖς τῶν τῆδε
 μετέστησαν, ἑτέρων φυλακαῖς καὶ λιμῷ καταδικασθέντων. H. e. *Hic*
 [Necrophorus Imper.] *anno nono imperii eius profectus adversus*
Bulgaros cum omnibus copiis Romanis universaque mercenaria
militia, quam circa se habebat, comitante Stauracio filio et
Michaële filiae viro, congressus cum Bulgaris, his funditus
fusis, victoriam præclaram consecutus est. Qua re bene gesta
levi animo elatus, desedit in mollitie. Ita postea quae non silen-
tio tantum, sed etiam lacrymis digna essent, acciderunt. Nam
nocte quadam Bulgari exercitum Romanum invadentes, Im-
peratorem ipsum (heu) unâ cum Senatu, quod incustoditi essent,
nacti, caedem eorum plurimam fecerunt, nemini, quantum in
ipsis fuit, parcentes, neque ipsi Imperatori. Inde quotquot
mortifera vulnera acceperant, evestigio excesserunt vita: qui
non ita letalia, in loca nemorosa se coniecerunt. Qui vivi capti
fuere, mille modis suppliciorum et cruciatuum conflictati
sunt, quod Dominum nostrum Iesum Christum eiurare, ad Scy-
tharumque persuasionem se conferre nollent. Ita cum hi urge-
rent, vimque inferrent ut eadem atque ipsi facerent, abnegato
Christo, illi fortiter resisterent, affirmarentque se mori malle
quam prodere pietatem, vario generi acerbae mortis subiecti
sunt. Aliis gladio capita sunt abscisa: alii suspendio ex hac
vita exturbati: nonnulli sagittis crebris confixi obierunt: in alios
carcere et fame animadversum est.

Pag. 106. lin. 1. μεγαλήχους ταύτας τὰς ἀποκρίσεις ποιῆν] Ad oram proposui μεγαλήχως· quod e Lexicis exulans legitur apud S. Hippolytum Demonstrat. de Antichristo 143. B. τί μεγαλήχως βλασφημείς; E duobus substantivis non magis in Lexica relatis alterum μεγαλήχης, quod est i. q. μεγαλήχη, iactantia, habet Methodius De Cruce 500. B. alterum μεγαλήχημα, decus, de quo quis gloriatur, Philo De execrat. 724. D.

Ibid. lin. 3. καὶ ἄπονητες παρ' ἡμῶν ταύτης ἀπελαθῆ-
 Leo Diaconus.

263. A. καὶ αὐτῷ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκαριαίας ῥοπῆς [subintellige, ἤνωται]. Interpres male: *ipsi ex simplici voluntatis inclinatione unitus est*. Etenim sensum esse, *et ipsi [homini] in puncto temporis indivisibili adunatus est* [Deus Verbum], liquet vel ex sequentibus, ὡς μὴ προεπινοεῖσθαι τὴν λήψιν τῆς ἐνώσεως, *adeo ut assumptio [nostrae humanitalis] adunationi anteire non intelligatur*. Ποτὴν pro impetu, contentione, usurpat Leo 2. B. 20. D. 24. B. 40. D. pro *bellorum inclinationibus* 81. B. pro *nutu, voluntate*, 60. C.

Pag. 116. lin. 20. συνειδῆ] Verti, *statuit*: habet enim συνορῶ apud scriptores mediae Graecitatis, tum praecipue in Actis Conciliorum, peculiarem significationem, *statuo, censeo, decerno*: quam video cum in Thesouro Suiceri tum a Ducangio in

- P. 234 Glossario omissam. Neque satisfacit Reiskius ad Constant. Porphyrog. Caerim. Byzant. II. 126. C. Referam itaque paulo plura exempla huius usus, qui dici vix potest quam multis interpretibus negotium facesserit: Praesens legitur Concil. Chalced. II. 542. A. Συνορῶ τὸν Ἰβαν φιλανθρωπίας τυχεῖν. Versio vulgaris: *Pervideo, Ibam impetrare clementiam*. Scribe, *Censeo, ut Ib. clementiam impetret*. Constantinus Porphyrog. Caerim. I. 234. B. ὅτε συνορῆς (Reisk.: *quando permiserit et commodum ipsi fuerit*: scr. *quando censeo*), ἀσπάζομαι [ἔ. ἀσπάζομαι] σ. Concil. Chalcedon. II. 562. A. εἰ συνορῶ ἡ ἅγια σύνοδος. Vulgaris interpres: *Si perspicit sancta synodus*. Sensus est: *Si s. synodus ita censeat*. Eodem Concil. Chalced. II. 639. E. συνορῶμεν πρὸ πάντων μὲν τὰ πρωτεία τῷ τῆς πρεσβυτεῖδος Ῥώμης ἀρχιεπισκόπῳ φυλάττεσθαι· nobis videtur ut. Vetus interpres, *perpendimus*. Concilio Cplitano sub Mena II. 1259. C. συνορῶμεν — αὐτὸν ἀποβληθῆναι τοῦ σώματος τῶν — ἐκκλησιῶν· *decernimus, ut*: versio Biniana, *conspicimus*. Concilio Oecum. sexto III. 1197. A. τοὺς δὲ ἤδη μεταμεληθέντας . . συνορῶμεν εἰς τοὺς ἰδίους μὲν καθισθῆναι τόπους. Versio vulgata, *praevidimus*. Occurrit item in Concilio Trullano sive quinisexto III. 1661. A. συνορῶμεν ὥστε. Aoristum bene Valesius vertit apud Evagr. Hist. Eccl. 403. D. συνειδὸν γὰρ καὶ τὰ κατ' ἐμὲ παρῳφᾶναι τῇ ἰστορίᾳ· *visum enim est*. Minus recte Montefalconis Biblioth. Coisl. in Monito Victoris Antiocheni 64. B. *exploravi, ut ea quae in illud dicta fuerant colligerem*: συνειδὸν τὰ — εἰς αὐτὸ εἰρημένα — συναγαγεῖν. Scribe, *mihī visum est, ea quae in illud dicta sunt colligere*. Tertia persona aoristi Concil. sexto Oec. III. 1045. A. ὅτι μᾶλλον συνειδῆ. Versio impressa, *quia magis praevidit*. Emenda, *magis placitum esse sibi* [sc. dixit]. Et Act. sec. 1064. D. συνειδεν [ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια], *visum est vestrae pietati*: versio vulgaris, *providit*: ut in Action. xv. 1373. D. συνειδεν, *praevidit*. Pluralis usurpatus in Codice Iustinian. lib. I. tit. iv. De Cforo clerici et episcopi accusati II. 29. 19. καὶ τοῦτο νομοθετῆ

παροδοῦναι συνέδομεν. Ant. Augustinus, *eaque ex lege praestari volumus. Malim, censuimus.* Concil. Oecum. sext. III. 1334. A. καὶ συναναθεματισθῆναι συνέδομεν καὶ Ὀνώριον. Interpres vulgatus, *praevidimus*: verte ut proxime supra. Item Iustinian. Imp. Edicto adversus tria capita 304. C. *συνέδομεν καὶ κεφάλαιά ὑποτάξαι.* Versio a Ducangio emendata, *perspeximus et capitula supponere.* Redde, *nobis etiam visum est.* Constantinus Imp. eodem sensu Sacra ad Domnum Pont. M. 1045. A. καὶ οὐ συνέδομεν. Interpres: *et non praevidimus.* Concil. Oec. sext. III. 1165. C. *συνέδομεν τοῦτον ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐγερθῆναι.* Ubi versio et hic habet *praevidimus*, et inferius sexies 1348. E. 1350. D. 1352. A. E. 1353. C. E. In Concil. autem Oec. septimo IV. 140. *συνέδομεν versum est consideravimus*; et 142. D. vel peius, *consperximus.* In Epistola denique Germani Patriarchae ad Thomam Claudiopolitan. *ibid.* 245. E. *λεπτομερῶς τὰ περὶ τούτου συνέδομεν δι- D* *ἐξελεῖν subtiliter illa, quae de hoc sunt, consideramus aggredi*, emenda: *Quae ad hoc negotium spectant, ea minutatim persequi nobis placuit.* Tertia pers. pluralis in Vita ms. Dorothei abbatis: *συνείδον οἱ ἄγιοι γέροντες, ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖσε νοσοκομεῖον.* Συνέδομ. subiunctivo Constant. Porphyrogenn. Caerimon. II. 405. C. neque illud a Reiskio ad verbum expressum. Superest, ut exemplum subiungam participii aoristi cum activi tum passivi. Activi in Gelasii Cyclic. Histor. Conc. Nic. 265. A. *ἐνταῦθα καταπαύσω τὸν λόγον, τὰ λοιπὰ — ἐν τρίτῳ κατατάξαι συνείδων συντάγματι, cum reliqua — in tertio commentario conscribere statuerim.* Versio Harduini, *relaturum me reputans.* Aoristi pass. exemplum Conc. Oec. sexto, tum singulari, III. 1163. C. *τὸ συνεωραδὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου*: tum pluraliter, *ibid.* 1328. D. *κατὰ τὰ συνεωραθέντα παρὰ τῆς ἁγίας — συνόδου.* Versio vulgata, *secundum ea quae considerata sunt.* Emenda, *quae placita sunt.* Neque tamen ignoravit Leo, a bonis scriptoribus hoc sensu verbum *γινώσκω* usurpari: nam habet *ἔγνω* 5. C. 9. B. 11. A. 23. D. 37. A. 38. D. 44. A. 63. B. 74. D. 77. B.

Ibid. lin. 23. τοὺς κελάτας ἀμύνησθαι.] Πιλάτης apud Leonem videtur esse aggressor: ut infra 86. B. τοὺς κελάτας ἐκείνους P. 235 συνειληφῶσαν ubi Ducangius, qui exscripsit locum Glossar. 1142. F. legi vult *ἐπελάτας.* Et certe paulo ante 86. A. dicuntur, *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπελάσαντες.* Fortasse quoque Leo *πιλάτης* et *στρατιώτης* synonyma credidit, ex male intellecta glossa vel Suidae III. 72. A. vel alia eiusmodi.

Pag. 117. lin. 11. μὴ μιᾶναι τὴν γῆν κ. τ. λ.] Detorta phrasis ex Agathia 13. B.

Pag. 119. lin. 10. τὸν τε φόντα καὶ τὸν ὀμάλμονα] Manifesto errore Leo tum hic tum 99. B. confundit φόντα et φόντα,

quorum hoc *filium* significare, non *patrem*, vel pueris notum est. Euripides Heraclidis 326:

ἐξ ἰσθλῶν δὲ φύς,

Οὐδὲν κακίων τυγγάνεις γεγὼς πατρός.

Addam ex scriptoribus prosaicis auctoritatem Heliodori Theag. 177. B. πρὸς τοὺς φύντας· et Plutarchi Comparat. Agidis, Cleom. et Gracch. 796. A. De audiend. poët. 36. E. (quod est nobile fragmentum Cresphontis Euripidei ed. Barnes. II. 436.) De consolat. ad Apoll. 111. B. Ideo autem magis miror, in hoc verbo errasse Leonem, quod et ipse 69. C. recte adhibuerit, ἐξ ἀσήμεων μὲν φύς· et Agathias, quem imitari conatur, φύντα pro *natum* usurpet 65. D. φύσαντα pro *parente* 147. C.

Ibid. lin. 15. τοῖς κειμένοις] Nimirum *vita functis*, τοῖς κατοχομένοις· ex Agathia 88. B.

Pag. 120. lin. 13. Ἀνδράλεστος ἦν ὁ Πατρικιος] Ἀδράλεστος apud Scylitzam ms. et Cedren. II. 670. A.

Ibid. lin. 15. ἀπροφάσιτος] *Verti subito*: accuratius fuisset, *nulla causa apparente*. Habent ἀπροφάσιτος et adverb. ἀπροφάσιτως passim varias maximeque diversas significationes: quae cum vix a quoquam adhuc (opinor) explicatae sint, dispoenam hic aliquot singularum exempla, quemadmodum aliam ex alia natam arbitror: 1.) Ἀπροφάσιτος, quod fit *sine causa*, cuius πρόφασις, hoc est causa, vel non appareat, vel nulla est. S. Gregor. Nys. In Ecclesiast. I. 402. A. ὁ ἀπροφάσιτος γέλως, ὁ Cάνειν αἰτίας θρηνηός. Heliodorus Theagen. et Char. 144. B. βύθδιόν τι καὶ ἀπροφάσιτον ἐπιστένων, *sine ulla causa ingemiscens*. 172. A. ἀπροφάσιτον ἀγρονπλίαν, *insomnia sine causa apparente*. Ipse Leo noster 76. B. τὴν ἀπροφάσιτον καὶ ἀλλόκοτον Ῥωμαίων φυγὴν, *insolentem et sine causa factam fugam*: verti ibi minus accurate. Item apud Heliodor. 269. B. ἀπροφάσιτοι αἰτίαι sunt *accusationes sine causa*, id est *iniustas*, ut 304. C. ἀπροφάσιτος πόλεμος, et apud S. Basil. Epist. LXXX. II. 900. B. ἀπροφάσιτον μῖσος, *odium non tam inexcusabile*, quemadmodum Montacutius interpretatus est, quam *iniustum sive nulla de causa susceptum*. Sic enim melius exponit Leuvenklaius illa S. Greg. Nysa. Epist. ad Flavian. II. 1077. A. τὸ ἀδικόν τε καὶ ἀπροφάσιτον καθ' ἡμῶν μῖσος. Adverbium simili sensu Heliodorus 316. C. de cubicularia, ἀπροφάσιτως, *sine causa*, introvocata. 2.) Ἀπροφάσιτος, quod fit *sine causatione*, hoc est, sine tergiversatione, *prompte, alacriter*. S. Basil. De baptism. I. 646. A. ἀπροφάσιτω, ταχυνάτη τε καὶ μεταφάσιτω Dύπακοῦ. Unde Simeon Metaphrastes Vita S. Chrysost. 397. 37. ὑπακοὴν ἀπροφάσιτον, et Palladius Vita eiusdem 36. C. ἀπροφάσιτον ἀκοὴν, *promptam auditionem*: non, *aures omisso omni praetextu accommodatas*, ut vertit Bigotius. Possis etiam (opinor) huc referre locum Philonis De legat. ad Caium 796. B. ubi

Petronius dicitur ἄμητον τὸν ἀπροφάσιστον οὐκ εἰς μακρὸν ἐνδεξάμενος τῆ κεφαλῇ, fore, ut sine excusatione caput illi ferro demeteretur. Item Plutarchus De adul. et amici discr. 62. C. πρόθυμος ἐν πᾶσι καὶ ἀπροφάσιστος, alacer — absque ulla recusatione: et 64. E. ἐν ταῖς ὑπὸ μάλης πράξεσιν ἀπροφάσιστος, impiger ad clandestina et foeda. Eadem significatione habet adverbium S. Basilius In mart. Iulittam I. 370. B. ἀπροφάσιστος τῆς εὐσεβείας ἀντίχεςθαι, citra praetextum omnem, id est, alacriter. Et Isidorus Pelusiota V. Epist DLX. p. 147. C. Philo De Abrah. 298. D. De fortitud. 271. F. et (qui Philonis verba iterat) S. Clemens Alexandr. Stromat. 396. A. 3.) Significatione cognata cum proxime superiore interdum verti potest celer, subitius. Huc, opinor, pertinent Plutarchus Marcello 304. C. φυγὴν ἀπροφάσιστον φυγεῖν· foede fugere, vertit Xylander: malim subito, vel effusa. P. 236 Nicolaus Cabasilas Liturgiae exposit. 34. A. ὁ ἄρτος οὗτος ἐπιέγεται ἀπροφάσιστος μεταβληθῆναι εἰς τὸν ἀληθινὸν ἄρτον, τὸν ἰσταυρωμένον, subito mutari festinat. Item fortasse Heliodorus 96. C. ubi Cnemon in hospitio admirabiliter ex improviso acceptus interrogat, num in domicilia Jovis Hospitalis venerit: οὕτως ἀπροφάσιστος ἢ θεραπεία, tam celere esse ministerium. Nisi tamen mavis vertere promtium, paratum. Apud M. Antonin. autem De seipso 11. A. χρηστικὸν ἀνύπως ἅμα καὶ ἀπροφάσιστος, vereor ut Schultzius recte verterit sine praetextu: nam est ex mente Stoicorum intelligendum, simpliciter, sine exornatione. Qua de re pluribus agam in dictionario philosophiae Aristotelicae iam affecto, quo vocabula conabor complecti quibus Peripatetici eorumque successores, qui quidem Graece scripserunt, omnes, cum editi tum inediti, sensu a significatione vulgari abeunte usi sint. Cuiusmodi dictionario, aequae ac glossario vocum a B scholiastis Graecis peculiari sensu usurpatarum, de quo supra dixi 187. C. ad hanc diem egere litteras nostras arbitror.

Pag. 121. lin. 5. μὴ περαιτέρω τοῦ ψαλμοῦ χωρεῖν] Inde hauserunt Scylitzes et Cedrenus II. 670. B.

Pag. 122. lin. 2. τὸ τῶν Τυροπέων κάστρον] Tyropoeum vocatur a Cedreno, tum loco quem attuli in margine, tum II. 699. B.

Ibid. lin. 23. Ἄρτι τοῦ ἀντοκράτορος Ἀβοντος] De hac clade Romanorum, quae accidit a. 917, Leonisque Phocae rebellionem, vide Cedr. II. 613. B. et Fagi ad Baron. III. 811. C.

Pag. 124. lin. 22. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως. Φωκᾷ δὲ] Iam in ora suspicatus sum scribendum Ἀλλὰ τότε μὲν Φωκᾷ· est enim id τότε verbum solenne Leoni, a digressionem ad rem redeunti. Quem usum, ut multa, ab Agathia mutuatus est 52. A. Ἀλλ' οὐτός μὲν — τότε δὲ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀλεξανδρείᾳ· item 56. B. 73. B. 80. D. 97. D. 145. D.

Pag. 125. lin. 8. τὰ περιστοιχίσαντα τοῦτον δευῶν] Sic

Codex, cuius scripturam servavi. Proclive fuisset scribere *περιστοιχίσαντα* quo verbo *περιστοιχίζω* nihil frequentius de malis, undique aliquem cingentibus. Vide quoque 7. D. Nihilominus C verbum *περιστοιχίζω*, quod hic Leo usurpavit, exulans illud quidem e Lexicis omninoque rarissimum, offendi bis: perfecto apud Simeon. Metaphrast. Vita S. Iohannis 42. B. *πλήθει περιστοιχισθαι χειρῶν* aoristo in S. Ioann. Chrysost. Exposit. in Psalm. cxxxviii. I. 844. 12. *περιστοιχίσθην ὑπὸ τῶν δεινῶν* quapropter scripturam Codicis immutare non sum ausus. Alia forma *περιστοιχειομαι* corrupta apud Timotheum De prophet. Simeon. 845. E. *τὴν παρθένον ἀπέριω καὶ θεϊκῶ φωτὶ περιστοιχειωθεῖσαν. Περιστοιχίζομαι* legebatur olim Aristaen. Epist. ix. 38. B. *περιστοιχίζετο κύκλω* ubi Dorvillius et Abresch. 21. A. recte corrigunt *περιστοιχίζετο*, probante quoque Wyttenbachio viro celeberr. Epist. crit. ad Ruhnk. edit. Schaeef. 266. C.

Ibid. lin. 21. τῶν φιλάτων] *Τὰ φιλάτα* sunt *liberi*, ut in nota locutione *κυβεύειν περὶ φιλάτοις*, Wernsdorf. ad Himer. 874. C. Vid. quoque supra 8. C. Item Valckenar. ad Phoeniss. 193. 162. et virum in litteris Graecis principem August. Böckh D In Plat. Minoem 123. B. Reddidi, *carorum suorum*, exemplo Lactantii De vero cultu 546. 23. *se caros suos Deo relinquere*. Alii verterunt *carissima pignora*, ut Henr. Valesius ad Euseb. Hist. Eccl. 355. D. Vulcanius, *quas habebat carissima*, ad Agath. 137. A. Eodem sensu *τὰ τιμιώτατα* videtur dici apud Byzantinos. Cedrenus II. 689. A.

Pag. 126. lin. 17. ἐς δαστώνην καὶ πότους, παρὰ τὸ εἰκός, ἀποκλίναντος] Agathias 19. C. Confer praeterea Leonem 4. D. 7. A.

Pag. 127. lin. 13. προχειρῶς τοῖς χηρίζουσιν ἐπιδαφιλεύων τὸν ἔλεον] Versus Phocyl. Poem. admonit. 21:

Πληρώσας σὸ χεῖρ' ἔλεον χηρίζοντι παράσχου.

De verbo *ἐπιδαφιλεύω* nota copiosa Hemsterhusii ad Lucian. I. 452. Medium habet Leo 75. A.

Ibid. lin. 18. ὁπόση παρὰ τὰς μάχας] Addit Cedrenus eadem narrans II. 671. C. Ioannem praefecisse copiis duces, *ἐπὶ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ στρατηγημάτων βεβοημένους*. Sic enim legendum fide Codd. non *στρατευμάτων*.

IN LIBRUM VIII.

P. 237 *Pag. 128. lin. 1. Τῆς τε χειμερινῆς κατηφίας*] Satis haud liquet de constituendo anno expeditionis Tzimiscianae contra Russos. In pactis perscriptis apud Nestor. V. 172. A. legitur annus mundi 6497, hoc est Chr. 971, ad quem item expeditionem referunt Le Beau *Hist. du Bas-Emp.* XVI. 179. A. Engel *Ge-*

schichte des Ungrischen Reichs I. 365. B. Baronius *Annal. Eccles.* XVI. 210. C. seculi, opinor, Cedrenum, qui innuere id videtur II. 671. C. Contra si verum est quod ait Leo 78. A. Tzimisem altero principatus anno, mense Novembri, Theodoram duxisse (Leo 78. A.), cum coronatus sit a. 969, d. xxv. Decembris, ipsis Christi natalibus (supra 226. C.), matrimonium contrahere debuit a. 971. vergente, ab urbe proficisci ante Pascha anni sequentis 972. (Leo 80. C.), Praesthlabam expugnare feria quinta maxima, hoc est d. xiii. Aprilis eiusdem anni (Leo B 83. A.), Pascha ibi celebrare (Leo 85. A.), postridie inde movere (Cedren. II. 674. B), primum praelium ante Dorystolum facere die S. Georgii (Cedr. 675. D.), hoc est d. xxiii. April., debellare ibi d. Iulii xxiv. (Leo 94. B. Le Beau die xxv. ait, *Hist.* xvi. 198. B.). Continuo post de compositione actum est, paxque ante finem Iulii facta: ut ideo is mensis, sive ad a. 971. sive ad a. 972. eum referas, conditionibus perscriptis pacis apud Nestor. *Annal.* V. 72. A. recte praefixus sit. Utcunque totum bellum Russicum quatuor circiter mensium spatio confectum videtur: ac miror Pagium, initia belli ad a. 971. (Critic. IV. 28. A.), finem ad a. 973. (IV. 32. A.) referentem. Rebello Leonis Curopalatae in urbe (Leo 89. D.) pertinere videtur ad Maium vel Iunium eiusdem anni, quo Russi debellati sunt.

Pag. 129. *lin.* 1. ἐκ βάρθρων τοῦτων οἰκοδομῆν] Vide Agathiam 152. B. de Iustiniano, S. Sophiam a plebe succensam aedificante.

Ibid. *lin.* 2. τῶν γέισων αὐτὸς σχηματίσας τὸν περιμετρον] C. Τὰ γέισα simpliciter *muri*: ut idem (opinor) supra 6. A. et 15. C. Proprie *suggrundia* significat: apud Agathiam 21. D. *antepagmentum*: sed Leonem non dubito suo more vocum proprias significationes miscuisse. Vide de hoc vocabulo erudite a Schneidero disputata *Lexic.* 254. C. item Salmas. Ad *Hist. August.* 405. C. et Hugon. *Grot. Annotat.* in libros *Evangel.* 507. B. De templo Servatoris in Chalce copiose Anonymus *De antiq. Constantinop.* apud Banduri I. 10. D. ubi narratur, Imp. eo detulisse ἀπὸ τοῦ ταξείδιου, ex *bellica expeditione* (vide supra 215. B.), Berytensem Servatoris crucifixi imaginem.

Ibid. *lin.* 6. ἄγγελόν τε αὐτῷ δοθῆναι ἐξαιτησάμενος, προπορευόμενον τοῦ στρατοῦ] Sic Mauricius Imp. in expeditionem profecturus, more antiquo vel incubavit (ut dicebant veteres) numini. Theophylactus *Simocatta Histor.* 140. D. τυχεῖν δὲ γλιχόμενος καὶ θείας τινὸς ἐποπτίας συστρατευσαμένης αὐτῷ [i. συστρατευσαμένης αὐτῷ], ἐπὶ τὸ μέγα τῆς θρησκείας κατεπαννυχίζετο D τέμενος — καὶ τῆς θεανδρικής μετελάγγανε πανδαισίαν [i. πανδαισίας]. Προπορεύομαι est ex Agathia 93. C. 126. D.

Pag. 130. *lin.* 4. ὃν καὶ Γάγγην κικλήσκουν εἰώθασι] Ex vulgata tunc opinione. Alcimus Avitus *De initio mundi* 290,

*Quartus Phison erit, quem possidet India Gangem:
Motus odorifero quoties qui vertice crevit,
Deciduas pulchro quas spargunt flumina luco
Praelambens furatur opes, et gurgite nostrum
Ducit in exilium.*

Ibid. lin. 7. τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας] Cedren. II. 671. D. συνταξάμενος τοῖς πολίταις, quod vertit Kylander, *relictis ad ci-
ves mandatis*. Sed συντάσσεσθαι est *valedicere*, ut exemplis de-
monstraverunt Ducangius Glossar. II. 1487. D. multique alii.

Ibid. lin. 16. κλεισούρας] Vide loca collecta a Ducangio No-
tis ad Ann. Comn. 300: D.

P. 238

Pag. 131. lin. 5. ὡς ἔχομεν τάχους ἐνσκευασμένοι] Quae
de usu verbi ἐνσκευάζομαι (activum ἐνσκευάζω latius patet) pas-
sim apud bonos potissimum scriptores observavi, paulo dilucidius
hic explanabo: 1.) Primaria haud dubie vis est, *σκευῆν*, h. e.
ornatum, aut *vestitum*, scenicum praesertim aut insolentem,
assumo aut *induo*. Plato Criton. I. 53. D. *σκευῆν τέ τινα περιθέ-
μενος, ἢ διφθέραν λαβῶν, ἢ ἄλλα, ὅλα δὴ εἰσέθασιν ἐνσκευάζε-
σθαι οἱ ἀποιδράσκοντες*. Quo sensu tum ab aliis adhibitum vi-
deo, velut ab Artemidoro Onirocr. 84. C. *βαρβαρικὴν δὲ ἐσθῆτα
ἔχειν ἐνσκευασμένην* · a Philone De temulent. 187. E. De mer-
cede meretricis non accipienda 668. C. Legat. ad Caium 678. C.
tum in primis a Plutarcho Comparat. Sertorii et Eumenis 569. D.
τοῖς δὲ τῶν βαρβάρων [*nempe ὀπλοῖς καὶ ἐσθῆσιν*] *ἐνσκευασμέ-
νους* · et Othone 1069. D. *ἀναξυρίσι καὶ χειρίσιν ἐνσκευασμένους*.
Ut fere velim apud eundem, Agide et Cleom. 822. C. *μετὰ τῶν φί-
λων ἐξεπήδησεν, ἐξενσκευασμένων ὁμοίως, legere ἐνσκευασμέναν*.
B' *Ἐνσκευάζομαι* enim cum apud Plutarchum omnino extra hunc lo-
cum non reperitur, tum apud reliquos certe non hac significa-
tione. Notanda praeterea constructio *ἐνσκευάζεσθαι εἰς τι, cum*
veste se similem alicui reddere, sich in jemanden verkleiden,
apud Porphyr. De physica fabular. explicat. 117. A. *ὁ μὲν ἱερο-
φάντης εἰς εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ ἐνσκευάζεται*. 2.) Ab hac pri-
ma significatione fluxit altera, *assumo, induo* simpliciter, ut
non necessario scenicum insolitumve sit quod induatur. Philo
De somniis 872. A. *σωφροσύνην καὶ εὐσέβειαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρε-
τάς ἐνσκευασμένω*. Plutarchus de orac. defect. 431. C. *φυγῆν
ἐνσκευασμένην σῶμα, animum corpore amictum*. S. Gregor.
Nys. Oratione in xl. Mart. III. 205. B. *τὴν πανοπλίαν ἐνσκευα-
ζόμενοι*. 3.) Tertia significatio, *adorno, molior*, praesertim insi-
diose, haud scio an a nullo magis frequentetur quam a Iosepho.
Velut De bello Iud. 712. E. *ἐν διαβολῶν, ὡς οἱ πονηροὶ τῶν κα-
τὰ τὸ βασιλείον ἐνσκευάσαντο*. 751. C. *διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν
ἀδελφῶν ποικίλας ἐνσκευαζόμενος*. 770. C. *τηλικούτων μύθος ἐν-
σκευαζόμενον*. Vide quoque 771. E. et 810. E. Quibus in locis
omnibus significat idem quod *σκευῶν*, quod legitur Antiquit.

574. B. De bello Iud. 767. et 771. F. Est ubi reddas, *fringo crimina*, ut De bello Iud. 750. C. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ κινδανὸν ἐνσκευαζόμενα. 4.) Ex hac significatione, *adorno*, manavit alia, *paro me* ad agendum, *accingor*. Sic interpretandum apud Leonem tum hoc loco, tum 99. B. et 106. B. In Longo quoque Pastoral. 183. C. ἄφθεν οὖν ἐνσκευασάμενοι, Iungermannus recte vertit, *primo diluculo accincti*: et apud Methodium Conv. decem. virg. 204. B. καρτερῶς ἐνσκευασασθε πρὸς τὴν μάχην, Leo Allatius, *viriliter — ad pugnam accingamini*. Active usurpat Leo 100. C. δῶρα ἐνσκευασάμενος, ubi sonare videtur *convaso*, ut Terentiano verbo utar, hoc est, *inter sarcinas aufero, tollo*. Mire apud Plutarchum in Sylla 468. B. pro διασκευάζω adhiberi, significareque *interpono, retracto, Τυραννίωνα τὸν γραμματικὸν ἐνσκευασάσθαι τὰ πολλὰ* (si modo locus est sanus), iam animad- D vertit summus vir Coraius ad Vitas parallel. III. 158.

Ibid. lin. 22. ταῖς μάχαις ἀναστραφεῖς] Legendum proposui in ora ἀναστραφεῖς: confer 27. B.

Pag. 132. lin. 12. ὅτι Ῥωμαῖοι ἔσσι] Ἄτε δὴ Ῥωμαῖοι γε ὄντες scripserat Agathias 161. A.

Ibid. lin. 15. προπορευομένην] Haec usque ad vb. ὑπόνοιαν Combefisius vertit ap. Pag. IV. 28.

Ibid. lin. 20. ἑκατὲς δὲ μύριοι καὶ τρισχίλιοι] Cedren. II. 672. A. ἑκατὲς δὲ εἰς τετρακισχιλίους: neque in hoc quidem variant Codices. Combefisii prava versio vocum praecedentium: *decem millia supra quingentos*, in Schloezeri Nestorem *Russische Annalen in ihrer Grundsprache* V. 155. B. se transfudit, ubi tota Leonis de bello Russico narratio ex Criticis Pagi p. 151—177. repetitur. Apud Cedren. paulo post, II. 672. B. lin. 4. ἐνέλαβε, l. ἐνέβαλε.

Ibid. lin. 21. μετὰ τοῦ θητικῆς] Vox θητικὸν ex Agathia 130. D.

Ibid. lin. 24. Ἐπεὶ δὲ τοὺς ἐπιστραφεῖς — τόπους διώδεν] Imitatur Leo toto hoc capite Agathiae narrationem 124. C. D. de Romanis montem regioni Misimianorum obiectum nemine obsistente superantibus.

Pag. 133. lin. 1. ἐπὶ τινος ἔχυρῶ γηλόφου] Credendum, P. 239 Tzimissem Adrianopoli profectum per Haemum in Panyai convallem se demississe, ubi erat civitas Probatii, cuius frequens mentio in Vita ms. (opinor) S. Evaresti, circa a. 844. cum legatis Theodora Augustae eas ipsas partes lustrantis. De quo inter alia haec in Cod. Reg. saec. X: καὶ ὡς πρὸς τι πολλὸν θρακικὸν Προβάτου λεγόμενον παρεγένοντο τοὺς πόνους διαναπαύσαντες, κινδανέται τινος ὁ Εὐάρεστος ἄνδρας εὐλαβεῖα συζώντας, καὶ τὸν ἐσημικὸν βίον ἀσπαζόμενος, ἐν τοῖς πλησιάζουσι χώροις ὑπάρχειν ἐν τόπῳ λεγόμενῳ Σκοπέλω. Quae ideo hic pono, quod Le Quien Orient. Christ. I. 1185. B. praeter unam episcopi subscriptionem

nullam huius civitatis occurrere mentionem putat. De Scopelo idem ibid. 1185. D.

Ibid. lin. 8. *συνεπηγούτων τοῖς τυμπάνοις τῶν ἐκείσε ὀφείων*] Velut Turcis Cantacuzeno Imp. auxiliantibus, apud Nicephor. Gregor. Histor. II. 457. A. Ἐπει δὲ καὶ τοῖς τῶν σαλπύγγων τε καὶ τῶν τυμπάνων κρότοις συνανεκίρωτο καὶ ἡ τοῖς βαρβάροις — ἡλικιώτις κλαγγή, κ. τ. λ. Expressit Leo hic quoque Agathiam 102. B.

B *Pag.* 134. *lin.* 23. *μετὰ τὸν μυστικὸν δειπνον*] Formam masculinam ὁ δειπνος habent Suida I. 534. B. et Theophylact. CPTanus De sancta Cruce 404. B. C. Totus hic Leonis locus est a Ducangio exscriptus Glossar. 1145. C.

Pag. 135. *lin.* 3. *Πῶς δὲ καὶ αὐτοὶ . . . κατὰ τὸ ἐνὸν ἡμύοντο*] Praevit Agathias 79. A.

Ibid. lin. 4. *Σφάγγελος δὲ ἦν οὗτος*] Σφάγγελλος apud Cedr. in ed. II. 672. D. 676. D. Σφάγγελος in Codd. (quos quidem vidi) et in Scylitz. ms. In tota hac narratione de praelio ante Praesthlabam multo amplior est Cedr. quam Leo, ut inde potissimum videas, ex aliis quoque fontibus, non ex Leone solo, Scylitzem (quem Cedrenus exscripsit) hausisse.

Ibid. lin. 19. *ἐπιχνοάζων τὴν γένυν*] Primo in versione Latina corrige operarum mendum *Theodorus*, pro *Theodosius*. Deinde nota, insolenter dici *ἐπιχνοάζω* pro *ἐπιχνοάζω*, et paulo Cinfersius D. lin. 6. *σφαιρίζεσθαι* eo sensu, ut sit *devolvo*. Vocis Homericæ *ἐπιστροφάδην* D. lin. 12. (ex Iliade K. 483.) varios explicatus vide apud Eustath. 819. 53. eorumque ultimum iam in Apollonii Lexico relatam 350. A. Ἐπιστρ.] μετ' ἐπιστροφῆς τοῦ σώματος et expressum a Raymundo Cunichio in versione metrica Iliad. 232. C:

..... *partem*

Et nunc se in dextram vertens, nunc ille sinistram.

Utuntur praeterea Hom. Odys. X. 308. Ω. 183. auctor Hymni in Mercur. 210. Philo De vita Mos. II. 177. 21. edit. Mangey. (ubi non male redditur, *in orbem undique*.) De Abrah. 298. G. De special. legg. 615. A. denique Leo 13. C. et 47. D. Item substantivum *ἐπιστροφή*, unde *ἐπιστροφάδην* a plerisque grammaticis derivatur, habet significationes peculiare, quarum aliquot hic notabo. Primam, *ἐπιστροφήν* apud oratores sonare *robur dictionis* et *gravitatem*, τῇ ἀβρότητι oppositam, ex Philostr. Vit. Sophist. 519. iam explanavit vir eruditissimus Theoph. Ernesti technol. rhetor. Gr. 127. C. Alio sensu sumendum in loco Aristid. Arte orator. II. 475. C. *σαφήνεια καὶ καθαρότης γίνεσθαι οὕτως, ὅταν τις ἐπιστροφαῖς χρῆται*. Vertit Normannus, *concinnis in clausula periodi repetitionibus*: malim, *reversionibus*, sive ad *extremum conversionibus*: sic enim vocant rhetores Latini figuram verborum, qua ad postremum verbum identidem revertimur: *Poenos pop. Romanus iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vi-*

cit: vide Cicer. De orat. III. 54. quae eadem figura ab Aquila Romano De figur. sent. ed. Ruhnk. 178. A. ἀντιστροφή vocatur, a Rutilio Lupo De figuris 30. A. ἐπιφορά. Vide Ernesti Lex. techn. Latin. 97. B. Ita non audiendus Cannartus Compendio rhetor. 6. A. ubi ait: Ἐπιστροφή est, cum similis dictionum sonus saepius in eosdem fines extremos convertitur: quo pertinent ὁμοιόπρωτον, ὁμοιότελευτον, συμπλοκή, ἀντιστροφή, et ἐπιμονή. Nam ἀντιστροφήν et ἐπιστροφήν synonyma esse in confesso est: ἐπιμονή, quam commorationem in una re vocat Cic. De orat. III. 52. ab ἐπιστροφήῳ prorsus aliena est: neque magis reliquae tres figurae a rhetore omnino ullo ad genus ἐπιστροφῆς referuntur. Tralatione porro apud Patres ex usu hellenistico (vid. Schleusner. P. 240 Lex. in Nov. Test. I. 881. A.) ἐπιστροφή poenitentiam denotat, significatione neque a Ducangio memorata, neque a Suicero Thes. Eccles. Latini praecipitato imperio eadem figura conversionem vocant. Avitus de laude virgin. 149:

..... conversio fratrum,
Exemplo debenda pio, te respicit, auctor:

Unde ea vox in linguas nationum Latinarum, quae hodie in Europa supersunt, permanavit. Est igitur ἐπιστροφή apud scriptores ecclesiasticos fere idem quod μετάνοια et μεταμέλεια. S. Gregorius Nyss. De poenitent. III. 167. D. τὸν Ἰωάννην, μετανολας κήρυκα, μεταμελείας εἰσηγητὴν, καὶ πάντας — προφήτας, ἐπιστροφῆς διδασκάλους. Ultima versa a Francisco Zino: qui docerent homines, ut ad meliorem frugem sese converterent. Reperitur ibidem 173. B. ὁ τῆς ἐπιστροφῆς δέομενος: apudque S. Ioann. Chrysost. Orat. tertia statuar. VI. 480. 16. 486. 4. Item explicatur per μετάνοια apud Eusebium Caten. in Psalm. I. 116. B. alibi que locis innumeris. In Heronis Belopoeic. 127. C. τὴν ἐπιστροφήν καὶ τὰς ἰν τῶν νεύρων: et ibid. C. ἡ ἐπιστροφή τῆς ἐπιζυγίδος, in tanta argumenti difficultate (agitur de gastrapheta) tamque corrupto textu, quid sit difficiliter intelligitur. Editio Regia semel intorsio exponit, iterum conversio. Malim flexionem, vel reflexum, quo sensu saepius reperitur apud geometras et mathematicos. Velut in una Geographia Ptolemaei 54. C. 63. B. 81. A. 107. A. 118. B. 122. B. 123. A. 138. A. B. 148. A. 152. A. 177. C. 183. B. 184. A.

Pag. 136. lin. 16. Βορῆν] Sic Leo hic et 98. B. Βορῆση Scylitz. ms. et Cedr. II. 646. C. 666. B. 673. C. 682. D. 683. A.

Ibid. lin. 21. Ῥωμαῖοι δὲ, ἅπαξ] E sequentibus quaedam Scylitzes verbotenus sumsit, plura expressit diversis verbis: quae omnia in rem suam convertit Cedrenus II. 873. A. sqq.

Pag. 137. lin. 4. ἀνδρας ἀνεῖλον νεανικὸς] Νεανικὸς apud C Leonem est fortis, strenuus, acer, 7. B. C. 10. C. D. 12. B. 23. C. 51. C. 52. B. 54. A. 71. D. 84. D. 89. C. [ubi verti, audacia

iunvenilē] 92. B. Sic Nicephor. Tactic. 161. B. *σὺν ἑπικασίᾳ νεανική, equis acriter citatis*. Quare phrasim 67. A. *ἔπιπτον οἱ νεωκώτεροι*, Scylitzes Cedrenusq. II. 668. A. *mutuati expresserunt, πίπτονσιν οἱ ἀλκιμώτεροι. Νεανικὸν* 34. A. *est fortiter s. animose factum*, ut apud. Cedr. II. 647. B.

Ibid. lin. 14. *ἀμύνεσθαι τοῖς ἐπιούσι*] Agathias 20. A. *ἀμύνεσθαι ἦν τις ἐπίοι* item 49. D.

Ibid. lin. 18. *ἔργον εἶχετο*] Agathias 45. C.

Pag. 138. *lin.* 6. *τὴν θείαν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος*] Inde emendandus, opinor, Cedr. II. 674. B. *τὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τελείας ἑορτήν*. Codd. quoque cum ipsius Cedreni tam Scylitzas habent *τῆς ἁγ. ἀναστάσεως*. Vide tamen annotatt. Xylandri ad h. l. 26. A. et notas poster. Goari 54. B.

- D. *Ibid.* *lin.* 21. *ὀπηνίκα τὸ σταυρωτὸν σημεῖον κατηστερισμένον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος*] Haec a verbis *πανστρατεὶ τὴν*, usque ad, *ὀρμῶντας κατεπολέμησε*, Bandurius edidit Imper. Orient. II. 465. C. ubi multa de orthographia nominis Dorystoli. Verbum *καταστερίζω* eleganter usurpatum a Leone C. lin. 5. distinguendum est a *καταστηρίζω*, in glossis Lexicographorum parum lucide (opinor) exposito. Nam idem quod *καταστήρω* esse partim volunt, *irruo, devehor*. Sed, ut primitivum *στηρίζω* valet *statuo, stabilio*, ita *καταστηρίζω* potius *firmo, figo, munio*. Sic *κατεστηρίζαι*, *firmatus esse*, apud Iobum xx. 7. Eusebii Vita Const. 423. B. de Iabaro: *ἄνω δὲ — στέφανος ἐκ λίθων πολυτελεῶν — κατεστήρικτο, corona — erat affixa*. Vita S. Nili iunior. 7. C. *εὐχαῖς κατεστήρικαν, precationibus munierunt*. Item S. Gregorius Nyss. In Hexaem. I. 38. C. inter se opponit *classes stellarum errantium atque fixarum, τῶν πεπλανημένων καὶ τῶν κατεστηριγμένων ἀστέρων*. Apud Tatianum Orat. contra Graec. 149. B. *τίνος δὲ ἔνεκεν οὐχὶ καὶ τῶν τοῦ Διὸς ἀδελφῶν, οἳ διενείμαντο τὰς βασιλείας, γραμμάτων σχηματοργία κατεστηρίχθησαν*; ubi interpres: *Quare non alii quoque fratres Jovis — nominum suorum litteris sideribus ascripti sunt?* vel legendum, *κατεστηρίχθησαν*
- P. 241 (*καταστερισθέντων* Methodius Conviv. decem virg. 216. A. *καταστερισθῆναι* ibid. 217. A.) vel vertendum sic: *linearum figurations in caelo fixi sunt?* *Σχηματοργία* enim vox, qua utitur hic Tatianus, omissa est in Lexicis: sed occurrit praeter h. l. apud S. Epiphan. Advers. haeres. 460. C. Verbum *σηματοργεῖν*, aequae Lexicis exulans, habet Georgius Pisida Mundi opif. 39. C.

Καὶ σχηματοργεῖν οὐρανούς ἐκ κοπιρίας

et poëm. De Vanit. vitae v. 116. de homine vana moliente:

Καὶ πλοῦτον αὐτῷ μὴ παρόντα συλλέγει,

Καὶ σχηματοργεῖ τὰς ἐνυπνούς ἀξίας

ut igitur necesse non sit, in loco Tatiani *σηματοργία* mutare in *σηματογραφία*, quae tamen est vox propria de figuracionibus si-

derum in astronomorum aut certe astrologorum formulis. Paulus Alexandr. In apotelesm. 42. A. 54. B. Proclus Paraphr. in Ptolem. 202. A. Hephaestio Theban. Decret. err. stell. 21. B. B. Proclus Sphaera 52. A.

Ibid. lin. 24. Πλισκουβαν] De Pliscuba s. Pliscoba, *Πλισκόβα*, vide Ducang. ad Alexiad. Ann. Comn. 329. A.

Pag. 139. lin. 2. τῶν Σκυθῶν ἀφηνιάσασαι] Verbum ἀφηνιάσω Leo cum genitivo construit hic et paulo inferius D. lin. 5. item 48. C. Alii sine casu usurpant, ut Philo, qui admodum eo delectatur, De mundi opif. 15. A. Allegor. legg. 41. B. 44. C. 64. F. 74. A. 78. C. De sacrif. Abel. et Cain. 115. D. De agricult. 149. F. 154. D. De temulent. 188. F. De Abrahamo 296. G. De migrat. Abrah. 311. C. De vita Mos. 477. G. 487. A. 525. A. De victimas offerent. 665. C. Quod omnis probus liber 674. E. 681. E. In Flacc. 748. B. 749. D. 767. B. S. Clemens Alexandr. Admonit. ad gent. 57. C. Stromatt. 383. A. 412. A. 471. B. 705. B. 730. C. 747. A. Alii construunt cum dativo, ut Eusebius Demonstr. Evang. 335. D. alii cum praepositione *παρὰ*, sequente accusat, velut S. Clemens Alex. Paedagog. 115. A. *τοὺς παρὰ τὸν νόμον ἀφηνιάζοντας*. Apud S. Antioch. De superbia II. 1098. D. inveni cum accusativo solo, absque praepositione, quod rarum est, *οἱ δι' ὑπερηφανίαν ἀφηνιάζουσι τὸν ἀδελφόν*. Sunt tamen quoque exempla constructionis cum genitivo: Philo De sacrif. Abel. et Cain. 115. C. *ἀφηνιάσαν, ὡσπερ βουκόλου, τοῦ νοῦ*. De vita Mos. 512. A. *ἀρετῆς ἀφηνιάσαντας*: multoque plura in verbo ἀφηνιάω, de quo dicam alio loco.

Ibid. lin. 9. πολλὰ γνωσιμαχίας καὶ ἀνασκοπήσας] Opinor γνωσιμαχεῖν apud Leonem esse, *consilia versare*: quo eodem sensu ait 19. B. *γνωματεύσας καὶ βουλευσάμενος*: et 77. B. *πολλὰ γνωματεύσας καὶ λογισάμενος*. Item 11. B. *γνωσιμαχῆσαντι καὶ βουλευσαμένῳ*. Qua significatione apud veteres omnino non (quantum vidi) invenitur, apud recentiores admodum raro: S. Ephraem De compunct. II. 182. C. *γνωσιμαχοῦντες οὖν εὐρον τὸν τρόπον*. Auctor vitae S. Nili iun. 92. C. *ἐν τούτοις γνωσιμαχοῦντός τε καὶ πονηρομένου, cum agitare haec consilia eaque malitiosa*. De significationibus antiquis elegantibusque huius verbi vide Gregor. Corinth. De Dial. 539. A. ibique copiosas Bastii Schaeferique viri immortalis notas. Substantivum inde derivatum inque Lexica nondum receptum *γνωσιμαχία* est apud Philonem. De somn. 884. C. *εἰς τὰς ἐριστικὰς γνωσιμαχίας*, ubi inepte vertitur a Gelenio, *in contentiosas respicientias*. Est enim idem quod *ταῖς ἐριστικαῖς φιλονεικίαις* apud eundem Philonem 885. D. ideoque reddendum *ad contentiones pervicaces*, ut recte expressit Th. Mangey ed. novissima I. 698. 43. Nam apud Philonem *γνωσιμαχεῖν* valet *contendere, dissentire*, De Abrahami. 297. B. De con-

gressu quaerend. erud. grat. 337. G. De somn. 444. B. De vita Mos. 493. D. 494. F. alibique saepe.

Ibid. lin. 16. εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας] Perperam Pagi IV. 28. C. et ex illo Schloezerus Nestor. V. 160. C. *ad septuaginta hominum millia.*

Ibid. lin. 18. τινές παραβόλῳ τόλμῃ παρακροτούμενοι] Hoc antecursorum praelium vide an diversum sit ab illo, in quo Cedr. II. 674. D. Romanos magnifice vicisse scribit.

P. 242

Pag. 140. lin. 4. κατασπαθίζειν τούτους προσέταττεν] Verbum *κατασπαθίζω* supra quoque obvium 54. B. 84. C. non est in Lexicis. Huius primitivum *σπαθίζω, gladio caedo*, de quo recte dubitat Schneiderus, an in scriptoribus probatis occurrat, in Glossarium Ducangius retulit II. 1415. B. ex Gilberto Gaulmin. 485. B. ad Theodor. Prodr. De amoribus Rhodanth. 45. C. (conf. quoque 106. C. et 221. A.) sed sine exemplis, quae hic utcumque supplebo. Achmet. Onirocr. 81. C. *ἐσπαθίσθη ἐμπροσθίως παρ' ἀγνωρίμου.* 82. A. *ἐσπαθίσθη πρὸς θάνατον, gladio fuit ad mortem vulneratus.* Male ceperunt interpretes Menolog. Graec. mensis Maio I. 745. F. 746. A. vertentes, *virgis palmarum caedo.* Vocabula derivata itemque a Ducangio praetermissa sunt: 1.) *σπαθισμός, iterata cum gladio percussio*, quod Schneiderus item 414. C. dubiae auctoritatis esse censet. Achmet. Onirocr. 82. A. *κατὰ Β τὸ πλήθος τοῦ σπαθισμοῦ ἀγαθοποιήσει αὐτὸν μεγάλας.* 2.) *σπαθιά, ictus gladii.* Theophanes Chronogr. 266. B. *πολλὰς δὲ καὶ σπαθείας [l. σπαθιάς] ἐν τῇ ὄψει αὐτοῦ ἔλαβεν.* Goar recte, *inflictis etiam ad caput crebrioribus ensium plagis*: perperamque, opinor, Ducangius totum hunc locum ad vocem *Σπαθία* col. 1416. referens, Heraclio Imp. in medio praelio a Persis vult bacillis ictus esse inflictos. Neque melius in locis Achmet. Onirocr. 82. A. *ἔλαβε δούλῳ σπαθείαν [l. σπαθιάν].* B. *Γυνὴ ἐὰν ἴδῃ ὅτι ἔλαβε σπαθίαν [l. σπαθιάν]*: et 233. A. *ἔδωκέ τινα σπαθείαν [l. τινα σπαθιάν]* vapulationes fustigationesque vult intelligi: sensum verum, *ictus gladii*, et Rigaltius iam in versione expresserat, et in ultimo loco probant quae subsequuntur, *Εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι οὐκ ἔστ' Ἐτομή.* Denique *σπαθιστήρ* appellatur Epiphan. De mensur. et pond. II. 172. C. instrumentum ferreum, quo utebantur Iudaei desertores in reparatione recisi praeputii, *τέχνη τιμὴ ἱατρικῆ διὰ τοῦ καλουμένου σπαθιστήρος τὴν τῶν μελῶν ὑποδερματίδα ὑποσπαθισθέντες, φαφέντες τε, καὶ κολλητικοῖς περιουθενθέντες.* Ubi primum moneo, extrema verba a Petavio minus bene reddita *glutino circum adstringunt*, verti debuisse, *glutino curant.* Id enim valere *περιουθεν* apud scriptt. saeculi III. et deinceps, demonstravi ad Timarionem Notitt. Mss. Bibl. Reg. IX. 217. A. Deinde *σπαθιστήρος* ab interpretibus, quorum locos collegit Schleusner. Lex. N. Test. I. 876. C. video mutatum esse in *σπασθητήρος*, quasi a *σπάω* derivaretur. At enim instrumentum illud, non ad pro-

trahendam cutem adhibitum, sed subiectum cuti intrusumque ad separandam a carne, nomen duxit a *σπαθίον*, quia esset gladioli instar latum. Certe Paul. Aeginet. De re med. fol. 81. *verso* edit. Ald. integrum caput habet *Περὶ ὑποσπαθισμοῦ*, qua ratione cutis a carne, inserto instrumento *ὑποσπαθιστήρι*, disiungi possit. Quapropter *σπαθιστήρα* apud Epiph. minime immutandum, verbaque eius non ut in Petavii versione existimo reddenda, *eoque, quem spathisterem vocant, glandis cuticulam attrahentes*: sed, *per spathisterem quem vocant, membrorum cuticulam resolventes*. Est enim is secundus modus tegendae glandis, si nuda est, relatus a Paul. Aegin. cap. LIII. fol. 89. *recto*: cutem a glandis radice instrumento separandam, deinde detrahendam atque deligandam esse, linteolo inter cutem et colem interposito. Tametsi fol. 89. *verso* A. operam eam raro usuvenire ait, quod cutis penuria in partibus illis non asserat *ροσαύτην ἀπρέπειαν, ὡς ταύτης μᾶλλον τινα τὴν διὰ τῆς χειρουργίας ἐρεῖσθαι βάλανον*. Ubi Guinterius non animadverto mendo vertit 31. D. *ut eo magis glandem aliquam ex chirurgia deligas*. Sed omnino scribendum, *ἀρεῖσθαι βάσανον, quod non ita decorē vitiet, ut huius chirurgiae cruciatum subire quis velit*: ut recte vidit Cornar. Dolabellis 57. A.

Ibid. lin. 7. ὃ καὶ Δρίστραν κικλήσκων εἰώθεισαν] Codex, ut notavi in ora, *Δρηστραν (sic)*. Cedren. edit. *Δρίστρα* II. 674. B. D. Codd. Cedr. et Scyl., quos quidem vidi, satis constanter *Δρίστα*, absque ρ, quemadmodum Cod. Leonis 83. A. De Dristra vide Schloezer. ad *Nestor, Russische Annalen* etc. V. 131. C.

Pag. 141. lin. 18. δεξιώσεις ἐστιάσεων] Verti, *epularum communicatione*: sed notandum, vocem *δεξιώσεις*, etiam nulla P. 243 alia adiecta, apud scriptores certe quarti saeculi et deinceps, saepe *epulas* valere. Exempla complura vel in uno S. Ioanne Chrysostomo Orat. I. in Epist. ad Philippens. expositis verbis D. Lucae xiv. 12. *cum facis convivium, voca pauperes*, pergit IV. 9. 40. *οὐ γὰρ ἀπλῶς δεῖ τὰς τοιαύτας δεξιώσεις ποιεῖν, ἀλλὰ τοῖς πεινώσιν, ἀλλὰ τοῖς διψῶσι, κ. τ. λ.* In S. Pentecost. et quare mirac. nunc non fiant V. 604. 34. *εἴτε φιλοτησίαι καὶ δεξιώσεις*. Adde loca In proph. Eliam V. 675. 3. In caec. quem Christ. san. V. 734. 28. In Mesopentecost. VII. 375. 10.

 IN LIBRUM IX.

Pag. 142. lin. 4. διασκηνισάμενος] Verbum *διασκηνίζομαι* P. 244 non est in Lexicis: nisi mavis legere *διασκηνησάμενος*, a *διασκηνέω*. Cod. tamen iterum *διασκηνίσατο* 106. B.

Pag. 143. lin. 6. ἐγγρηπτούσιν] Fortasse, *in fossam irruentes*. *Ἐγγρηπτεῖ, ἐμπηδῶ* Greg. Corinth. De dial. 565. A. Supra 15. B. *ἐγγρημφθέντος* verti *insinuato*, retenta classica signi-
Leo Diaconus.

fications, quae apes, cum aculeum figunt, κέντρον ἐγγράμπτειν seu absolute ἐγγράμπτειν dicuntur. Vide Ruhnk. ad Tim. 75. B. Sumsit Leo ex Agathia 23. C. aut 41. A.

Ibid. lin. 16. τότε πρώτως φανέντες] Inde hausit Cedr. quae habet de eodem praelio II. 676. A. τότε πρώτον φανέντες ἔρικποι κ. τ. λ.

Pag. 144. lin. 8. τὰ ἐαυτῶν συναγαγόντες ἀνάτια] De mō-
B noxyliis Russorum Constant. Porphyrog. De administ. imp. 59. B.
— 61. F. et Bandur. ad h. l. 36. C. Magnifice Claudianus In IV.
Consulat. Honorii v. 623. sqq.:

*Ausi Danubium quondam tranare Gruthungi
In lintres fregere nemus: ter mille ruebant
Per fluvium plenae cuneis immanibus alni.*

Pag. 145. lin. 11. ἐπὶ τὴν κατὰ Λέσβον Μήθυμναν] Haec sic redduntur in versione Combefis. apud *Pag.* IV. 28. D: *Leo Curopalata, Nicephori Imp. frater, Methymna, quae Lesbi insula est* [l. *Methymnae, quae Lesbi insulae urbs est*] — ad rebellionem animum advertit.

Ibid. lin. 21. ὁ Πηλαμὺς κέκληται] Cedr. II. 677. D. κατὰ τὸ προάστειον, ὃ κατονομάζουσι Πηλαμύδιον. Scyl. ma. habet Πηλαμύδα.

Pag. 146. lin. 8. ἐφ' ἐστίας] *Verti domi*, ut 19. C. Item ἐστία pro domo 21. A. 91. A. 103. B. D. 106. D. 109. A. D. Praevit Agathias 90. D.

C *Pag.* 147. lin. 9. ὄσον οὐπω βούλεται τυραννεῖν] Verba ὄσον οὐπω, *iamiam, illico*, quibus nihil potest esse frequentius, vel apud Agathiam 80. A. 93. D. 100. B. 164. A. mirere saepius ab interpretibus non esse intellecta. Velut apud S. Theodoretum Encom. in S. Ioann. Bapt. V. 23. D. ἐπεὶ ἐμελλεν ὄσον οὐπω καὶ παρθένος τεκεῖν· vertit Garnerius, *cum virgo paritura esset filium, quantus alias nemo esset: sensus est, cum, licet virgo, tamen mox esset paritura*. Neque melius vocem synonymam ὄσον οὐδέπω apud S. Athanas. Histor. Arian. I. 363. A. προσδοκῶντες ὄσον οὐδέπω μένειν — γυμνοί· Montefalconius: *expectantque se — tantum non nudatos fore*. Vertendum, *sese iamiam nud. f.* Porro in Origene Exhort. ad martyr. ὄσον οὐδέπω πρόσωπον πρὸς πρόσωπον εἶσεσθε, Wetstenius 174. C. *quantum antea nunquam, tunc facie ad faciem videbitis*: Carolus Delarue I 282. D. *cognoscetis quantum non cognostis unquam, f. nempē ad f.* Reddendum, *iamiam videbitis eum f. ad f.* Et paulo post sic D Origenes: ὑπὸ Θεοῦ, τοῦ ὄσον οὐδέπω τὸν Ἀντιόχον — βασανισοντος. Wetsten. 186. C. *a Deo qui aliquando, plus quam unquam, ipsum Antiochum — torsurus sit*. Delarue 289. E. *qui insolito more. Verte, qui mox — sit torsurus*. Similiter via locutionis οὐδὲ ὄσον fugit Montefalc. in S. Athanas. In illud,

Nunc anima mea turbata est; II. 1286. A. οὐδὲ ὄσον δαλάσας τὴν χεῖρα τὴν ἡνιοχοῦσαν. *Nec quantum est ipsam manum, quae regit, inflectere.* Traduc, *ne tantillum quidem manum quae r. inflectere*: id enim valere voces οὐδὲ ὄσον vel tironibus nunc notum est.

Ibid. ead. lin. τῷ ἀθρόω τῆς ἀγγελίας] Habet passim significationes difficiles neutrum ἀθρόον. Velut in loco Hermogenis ab Ernestio Lexic. rhetor. non illustrato, De inventione 94. B. ubi exponitur, tertiam rationem exordii per hypodiagesim inveniendi illam esse quae appelletur τὸ ἀθρόον πρὸς τὸ μέλλον ἐποδιαίρεσις. Deinde paucis interiectis: *Λεῖ δὲ τὸ τοῦ ἀθρόον πρὸς τὸ μέλλον ποιεῖν τότε, ὅταν ἢ τὸ μηδεπώποτε γεγονὸς τοῦτο συμβῶν μὴ παθεῖν πάλιν φηλατιώμεθα, ἢ ὅταν τὸ αὐτὸ πράττηται πολλάκις.* Quae in vulgatis pessime versa sunt sic: *Ea quae vocatur divisio temporis continuati.* Et postea: *Oportet igitur in continuatione temporis separare tempus futurum, ut cavēamus ne patiamur iterum unquam tale quid, praesertim si illud saepius fuerit* P. 245 *commissum.* Vides interpretem confundere casus duos distinctos. Sensus est: *quae voc. subdivisio temporis confertim (collective) spectati, relative ad futurum.* Et deinde: *Oportet autem adhibere hanc exordii formam, temporis collective summi relative ad futurum, quando vel aliquid contigit quod nunquam contigerat, idque praecavere volumus, ne rursus accidat, vel quando hoc idem saepius contingit.* Vide quae sequuntur 164. A. de subdivisione ἀθρόον εἰς λεπτόν. Quam quaestionem aliasque similes complures explicare conabor in editione Hermogenis, ubi cum nova versione et commentariis mss. luceque dignissimis in Bibliotheca Regia asservatis vulgavero. Alibi ἀθρόον notum est habere vim adverbii *subito, repente.* Leo noster 108. B. et 110. A. Agathias Histor. 23. D. 24. C. 25. B. D. 26. B. 27. A. 34. C. 37. C. 38. B. 41. B. 42. A. 50. C. 53. D. 57. A. 58. D. 70. D. 76. B. 79. C. 80. A. 82. A. 94. A. 98. C. 99. B. 101. C. 102. C. 103. A. 104. A. 111. D. 112. A. 113. B. 114. C. 124. B. 127. A. B. 129. B. 136. A. 140. B. 145. A. 148. D. 151. D. 154. A. 162. D. 164. A. 169. A. 171. B. S. Ioannes Chrysostomus Oratione VII. ad Corinth. III. 288. i. Homilia XXXI. in S. Matth. I. 357. C. (ubi interpres Latinus vim eius non expressit). Heliodor. Aethiop. 402. B. Ideo corrigendus Ioannes Philoponus De mundi creat. 238. B. de hominibus incredibili celeritate cogitationem a re ad rem rapientibus, *ἐν ἐαντοῖς ἔχοντες τὸν νοῦν τὸν οἰκίον ἀθρόον, ἀλλαγθέν ἀλλαγοῦ μεθιστάμεθα.* Balthasar Corderius: *propriam mentem in nobis ipsis collectam obtinentes, aliunde alio transferimus.* Sed virgula, quae post ἀθρόον est, praeposenda, et vertendum sic: *pr. mentem in nobis habentes, puncto temporis aliunde alio transferimus.* Quo eodem sensu ἀθρόον a Philopono usurpatur alibi, velut 279. A. et C. .

Ibid. lin. 19. πρὸς τὴν λεγομένην Καλώνυμον νῆσον] Cedrenus II. 678. A. in Proten insulam ait.

Ibid. ead. lin. περιουζουσι] Verti *deportant*: nam δ περιουζουσι respondet *deportationi* Latinorum, quae ipsa cum ab exilio tum a relegatione differt. Vide Michaëlem Attaliatam Synopra. Iuris Graecorum. II. 4. D. Multo graviter, ut hoc utar, lapsus est interpres Simeonis Metaphrastae Vita S. Athanasii I. clj. B. καὶ τοῦτον [Meletium episcop.] οἱ τῆς Ἀρείου αἰρέσεως περιουζουσι, reddens, *illum etiam haeretici Ariani circumvenere*. Vertendum, *deportatione damnandum curant*: nam Meletium Antiochiae episcopum deportatum fuisse instantibus Arianis dicimus ex anonymo scriptore Vitae S. Athanasii cxxii. C. et ex Photii Biblioth. 1446. A.

Pag. 148. lin. 13. ἐτύγγανον γὰρ κατακόρως ἀηλιμμένα χρυσῶ] Dicas inde Cinnamum in Historia sumsisse de armatura Ioannis Comneni 63. A. χρυσῶ γὰρ κατακόρως ἀηλιμμένο πᾶσα.

Ibid. lin. 18. κρειουργήσαντες] Quod ipsum verbum inde mutuatus est Cedrenus in narratione eiusdem rei II. 678. C.

Pag. 149. lin. 5. καὶ τοῦ τῶν Κρητῶν υἱὸς ἀρχηγῶ] Inde Demenda Cedren. II. 678. D. Ἀναιμάς, ὁ τῶν Κρητῶν τοῦ βασιλείου υἱὸς Κουρουπᾶ. Xylandro in versione similiter lapsus, nec animadvertente, βασιλέως scribendum esse. Scylitza ms. (in iis certe Codd. quos inspexi: nam Goari exemplaria videntur aliud quid habuisse) item: Ἀναιμάς [sic], ὁ τῶν Κρητῶν τοῦ βασιλέως υἱὸς Κουρουπᾶ. Sequentia de certamine singulari iuter Aneman et Icmorem paene ad verbum ex Leone excerpit Scylitzes, ex Scylitza Cedrenus.

Ibid. lin. 20. πλειστοὺς τῶν αἰχμαλώτων — ἐναποσφάξαντες] Apud Bulgaros, Leone Armenio imperante, similia memorat sacrificia Anonymus Narrat. chronograph. post Theophan. 431. D.

Ibid. lin. 24. Ἑλληνικοῖς ὄργλοις κατόχους ὄντας] Ad haec Russorum sacra, ab religione Christiana aliena, pertinere videtur exordium illud narrationis ms. ἀνεπιγράφου, quam reperi in Codice saeculi undecimi: Ἐν ταῖς ἡμέραις Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν βασιλέων ἀρχῶν τις ἐν Πελοποννήσῳ ἠγόρασε παιδα, Σκύθην τῷ γένει· καὶ τοῦτον παρέδωκε τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ Ιερουργῶντι ἐν τῷ εὐκκλησίῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, τοῦ παιδεύειν αὐτὸν, καὶ διδάσκειν τὰ γράμματα. Ὡς δὲ ἐμάνθανεν ὁ παῖς, καὶ ἐξυπηρετεῖ τῷ πρεσβυτέρῳ ἐν ταῖς χρεῖαις αὐτοῦ. Καὶ γενόμενον ἑτῶν δώδεκα ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, εἰ Χριστιανοὶ εἰσιν οἱ Σκύθαι, ὅθεν ἄρρητο. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, οὐκ εἰσι Χριστιανοί, καὶ, ὡς νομίζω, καὶ ἐγὼ ἀβάπτιστός εἰμι. Hoc est: *In diebus Leonis et Alexandri Imp. (anno 886 — 911.) praefectus in Peloponneso emit servum, Scytham natione: hunc tradidit presbytero, in oratorio aedium suarum sacra facienti, ut erudiret*

eum, doceretque litteras. Puer dum instituebatur, item presbyteri utilitatibus inserviebat. Ita cum annos haberet duodecim, quaesivit de illo herus, num Christiani essent Scythae, unde erat ortus. Ille negavit esse, neque ego, ut opinor, inquit, geniali aqua madefactus sum. — Missa facio subsequencia de conversione Scythae illius, aliorumque popularium eius.

Pag. 150. lin. 4. Ἀρβιανὸς γὰρ φησιν ἐν τῷ Περιπλῶ] De hoc Scythico Achillis ortu nihil Arrianus, in iis certe, quae de religionibus templi Achillei in Leuce insula copiose tradit Peripl. Pont. 133. A. — 135. B.

Pag. 151. lin. 12. Οἴχεται τὸ κλέος] Praeivit Agathias 81. B. D. Οἴχεται. δὲ φροῦδον τὸ παλαιὸν τῶν Κόλχων ἀξίωμα κ. τ. λ.

*Ibid. lin. 24. ὠθεῖν τε κατὰ τῶν σπλάγγων τὰ ξίφη] A verbo ὠθεῖν compositum προωθεῖν, ut obiter moneam, restituendum est Heroni Spiritibus 187. D. ὅπον ἐπιστραφομένου [I. ἐπιστραφομένου] αὐτοῦ προσωθῆται τὸ ἐλλύχνιον. Scribe, πρόσω ὠθηται, sive προωθῆται, ut iam est 188. A. ὥστε προωθεῖσθαι τὸ ἐλλύχνιον. Item initio capitis ibid. C: Ἀύχνον κατασκευάσαι ἑαυτὸν προσμύσσοντα. Interpres: *Lucernam se ipsam consumentem construere.* Inepte. Legendum est, *προβύσσοντα*, i. e. *quae ipsa ellychnium suum promoveat, vel protrudat.* B et μ in Codd. saec. X. et deinceps saepissime confunduntur.*

*Pag. 152. lin. 8. φιλοψυχότατα] Verti laete: quasi εὐψυχότατα quod non dubitarem, voluisse Leonem ut eiusmodi sensu intelligeretur. Tametsi ea vis prorsus recedit a vocis φιλόψυχος significatione recepta, quae est duplex: altera in vulgus nota, *nimum vitae cupidus, ignavus*: altera ex imitatione loci Sapient. Salom. xi. 26. quando est Servatoris Deive epitheton apud Patres, *animarum amans*, hoc est, *saluti earum consulens.* S. Antioch. De non concupiscendo I. 1140. E. ὁ δὲ φιλόψυχος Κύριός φησιν. De poenitent. 1144. A. ὁ φιλάνθρωπος, ὁ φιλόψυχος, ὁ οἰκτιρῶν. De filior. adoptione 1241. A. δέσποτα φιλάνθρωπε, φιλόπτωχε, φιλόστοργε, φιλόψυχε. S. Dorotheus De institut. frat. in monaster. I. 847. C. ὁ Θεὸς ὁ φιλάνθρωπος καὶ φιλόψυχος. Eodem sensu usurpant Zacharias Hierosolymitanus Epistola ad suae plebis reliquias 314. C. S. Nilus De octo vit. 208. B. aliique multi. Phrasin Leonia Cedrenus imitatus est II. 680. A.*

*Ibid. lin. 22. τὸν ἵππον παρεξέλασας] Παρεξελάνειν, quo vocabulo carent Lexica, apud Leonem significare videtur *cum equo prorumpo ex acie.* Tamen 92. B. τῆδε κἀκεῖσε παρεξέλασας denotare videtur *huc illuc obvertere equum*: et certe ita bis accepit Cedrenus: II. 679. A. τὸν ἵππον τῆδε κἀκεῖσε παρακινήσας (Xylander: *equum hac illac torquens*) et 681. B. de Anema, D loci nostri circumlocutione, τῆδε κἀκεῖσε τὸν ἵππον μετακινήσας. Apud Plutarchum Quomodo adolesc. poetas audire debeat 15. D.*

ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελάνειν, sensu prorsus diverso vertendum *praetervehi*. De vocc. ἐπεξέλασις et ὑπεξέλασις dixi supra 199. C.

Pag. 153. lin. 11. προτροπάδην ὑπενόστου] In hoc vel in proxime praecedenti praelio Romanos iussu Imp. planitiem versus recessisse Cedrenus auctor est II. 680. B. Ὑbi legendum, εἶκειν εἰς τοῦπίσω, non ἦκειν ε. τ. quod habet cusum. Item C. lin. 2. Codd. fide scribe εἰκοντας, non ἦκοντας. Προτροπάδην vox est Agathiae 34. A.

Ibid. lin. 22. λέγεται δὲ] Haec usque ad D. τῶν ὀφθαλμῶν Combesisius vertit ap. Pag. IV. 32, qui ultima mire sic habet: *et in eum modum equum ex virginis oculis evolasse*, credo quod legeret in Graeco: καὶ οὕτω τὸν ἵππον ἀποπέησαι. In Codice manifesto est ὕπνον.

Pag. 155. lin. 7. ἔξαιμος γεγωνῶς καὶ καταβελῆς] Vide supra 5. B.

Ibid. lin. 21. ἐπὶ τῷ] Fortasse ἐφ' ᾧ, quod habet hoc sensu et ipse Leo 37. B. et Agathias 11. A. 65. D. 142. A. tametsi ἐπὶ τῷ Graece aequè dici posse constat. Vide Viger. De idiotism. edit. Hermann. 619. C.

Pag. 156. lin. 11. ἐν τῶν ἐξήκοντα χιλιάδων] Nota in Codice et hic et supra 47. C. χιλιάδων scribi, item 7. C. μυριάδων, non sine aliqua auctoritate Codd. mss. Nam in editionibus quidem P. 247 ubique παροξεντόνως legitur genitivus pluralis harum vocc.: *μυριάδων* Plutarchus Lucullo 519. E. Cicerone 864. D. 883. B. Galba 1060. E. Philo De agricult. 149. G. χιλιάδων Nicetas Paphlago In S. Andream Apost. 142. A. Ioannes Cyparissiota Transgressionibus palamiticis 25. C. sed in his ipsis locis Codd. quos inspexi, mire variant. Ita videant, qui interiores scrutantur et reconditas Graecas litteras, quid de accentu harum vocum in genitivo plurali statuendum sit: nam quantum sunt tenui auctoritate Codd. (vix antiquissimos excipio) ubi scriptiones per ε, ε, η, οι, υ in dubium vocantur, tantum pondus habent, si de genuina accentuum sede consulas. Voces *μυρῖαι μυριάδες*, frequentissime in hymnis sacris Graecorum, velut Liturgia S. Gregorii Alexandrina 100. A. Liturgia D. Marci 153. B. alibique passim, cum ab Euseb. Renaudoto, tum ab Ioanne a S. Andrea aliisque, modo redduntur *decies mille millena*, modo, ut Liturg. D. Marci 154. A. *decies millies centena millia*. Scribe ubique, *decies millies dena millia*: nam *μυρῖαι μυριάδες* conficiunt centum, ut vulgo loquimur, milliones. Mendo haud absimili apud Continuat. Constant. Porphy. 37. B. *χιλιάδες δέκα* redditur *duodecim millium*: quo mendo versionis Latinae Le Beau, ut semper, *Histoire* etc. XIV. 374. C. in errorem inductus est. Obiter addamus Lexicis voces tres compositas cum *χίλιος*, undecim cum *μύριος*, nondum, ut mihi statuo, notatas: 1.) *Μυριάσθρακος*, in-

numerorum hominum. S. Gregorius Nyss. Crat. de Meletio episc. II. 1026. C. *καταπαυκνωθέντες ὁ μυριάναθρώπος δῆμος.* Valet idem quod *μυριανδρος.* 2.) *Μυριοκέφαλος, innumerus capitibus.* S. Ioannes Climacus Scala Parad. 253. A. *τὸν παρόντα μυριοκέφαλον δαίμονα φιλαργυρίας.* Usitatius vocabulum *πολυκέφαλος* habent Lexica. 3.) *Μύριομακάριστος, infinite beatus.* S. Nilus Epistola cclvi. ad Timotheum 246. B. *Μύριομακάριστοι μὲν ὑπάρχομεν, ὅταν.* — Substantivum occurrit apud S. Ioannem Chrysostomum Orat. V. in Epist. S. Pauli ad Rom. II. 35. 26. C *ἡ μυριομακαριότης, ἣν οὐ λόγος παραστήσαι δύναται.* 4.) *Μυριονταπλάσιος, decies mille modis plus, infinite multiplicatus,* quasi dicas *decumilliplex:* pro quo *μυριοπλάσιος* Attici. Apud ἅ. Epiphani. Adversus haeres. I. 739. C. *κἄν τε μυριανταπλάσιον ἐάνω εἴη ὄνομα ἔχον·* et 815. B. *ὁ γὰρ Θεὸς ἐπέκεινα μυριανταπλάσιον παρὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ἔτι περιτότερον, ἐστὶν ἀκατάληπτος,* per duplex α scribitur. Quod esse perperam, cum aliae eaeque iam vulgatae voces ostendunt *μυριοντάκις, μυριοντάρχης,* tum forma adverbii ab ipso S. Epiphanio usurpati, Ancorat. II. 12. λ. *μυριονταπλάσιως περὶ [1. παρὰ] τὸν ἡμέτερον νοῦν δεδόξαστα.* Et in eodem, 51. C. *ἀπειρώς καὶ μυριονταπλάσιως.* Accedit Georgius Alexandriae episcopus Vita S. Chrysost. VIII. 196. 2. *ὄντως μυριονταπλάσιονα ἀποτίσει σοι αὐτά.* Qua in forma terminationem *ων* Georgius a S. Ioannē Chrysostomo esse mutatus, qui idiectivo *μυριοπλάσιων,* Lexicis ignoto illo quoque, passim utitur. Velut Oratione xi. in Acta App. IV. 674. 29. *μυριοπλάσιων ἢ τοῦ Θεοῦ χάρις·* alibi quoque saepe. 5.) *Μυριοπαθής, innumerablebus passionibus obnoxius.* S. Basilius In Hexaem. II. 237. A. *οὕτως ἀσυμφώνως πάλιν μυριοπαθεῖς ἡμᾶς ποιήσας.* 6.) *Μυριόπλευτος, varius, variegatus,* legitur, si lectio certa, in Oratione S. Ioanni Chrysost. a scripta, In illud, Si filius Dei es, proice te ipsa, deors. etc. VII. 305. 19. *τὰς μυριοπλάστους ταύτας ἐν αὐτῷ βασιλείας.* Sed vereor, ne id vocabulum atque adeo totus locus corrupta sint. 7.) *Μυριοπρόσωπον εἶδος, variegata species,* vidi apud Ioannem Monach. De poenitentia 106. D. ad calcem libri De poenitentia ab Ioann. Marino Parisiis 1651. fol. editi. 8.) *Μυριόσταχυς, mille spicas fundens.* Georgius Pisida De mundi opificio 48. C:

τὸν ὡσπερ ἐν τάφῳ

ᾠθαρέντα κόκκον μυριόσταχυν φέρει.

9.) *Μυριόστομος, innumerus oribus praeditus,* apud eundem, *ibid.* P. 248 46. A:

Πικρὴν φάλαγγα, μυριόστομον ἔλιφος.

10.) *Μυριότης, infinitas, multitudo innumerable,* Schneiderus vir immortalis Lexico 97. D. corruptam lectionem esse ait. Ac sane in scriptoribus vere Graecis aegre invenias. Apud Hellenistas occurrit, velut in Sapia Salomonis xii. 22. 11.) *Μυ-*

ριότροπος, *multis atque adeo infinitis modis*, adiectivum S. Gregorio Nysseno familiare. Homilia viii. in Ecclesiast. I. 460. B. πῶς μυριότροπός ἐστι κατὰ τῆς σῆς πόλεως ἢ τοῦ ἀντικειμένου στρατηγία. Contra fatum 910. D. ἐν ταῖς μυριοτρόποις τῶν ἄστρον ἐπιπλοκαῖς. Adverbium *μυριοτρόπως* apud eundem Contra Eunom. II. 43. A. et 69. C. Voces cum verbo *χιλιος* compositas necdum in Lexica receptas tres animadvertisse mihi visus sum, B quae sunt eiusmodi: 1.) *Χιλιονταετής*, i. q. *χιλιέτης* s. *χιλιετής*, qui mille annorum est. S. Iustinus Martyr Apolog. pro Christ. 57. B. αἰωνίαν κόλασιν κολασθησομένων, ἀλλ' οὐχὶ χιλιονταετῆ περιόδον. 2.) *Χιλιονταετηρίς*, *spatium mille annorum*, *curriculum millenarium*. S. Epiphanius Advers. haer. 1031. A. χιλιονταετηρίδα τινὰ ἐπιτελοῦμεν. B. γέγραπται περὶ τῆς χιλιονταετηρίδος ταύτης. Item 1032. B. et S. Iustinus Martyr Dialogo cum Tryphone 307. B. 3.) *Χιλιονταετία* idem quod praecedens. Caii Adversus Proclum, apud Euseb. Hist. Eccl. 100. A. ἀριθμὸν χιλιονταετίας. Vocem *χιλιόμβη*, *sacrificium e mille animalibus*, iam habent alia Lexica. Summus vir Schneiderus attulit auctoritatem Iuliani Orat. ad Heraclium Cynic. I. 314. A. Uturur praeterea S. Gregorius Nyssenus In Cant. Cant. I. 475. C. ubi scribitur *χιλιόμβη*, *perperam*, *opinor*.) Anonymus Vita S. Iann. Chrys. VIII. 333. 18. S. Nilus De octo vitiosis cogitat, 49. B nonnullique alii aetate inferiores.

C Pag. 157. lin. 8. Ἐσθῆς τούτῳ λευκῇ, οὐδέν τι τῶν ἑτέρων ὑπαλλάττουσα ἢ καθαρότητι] Inde emenda Priscum de Attila Hist. Goth. 67. A. ad quam Leonem respexisse dicas: *ιτῆ δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἐσθῆς ἐτύγγανεν οὐσα, μηδέν τῶν ἄλλων, πῆν τοῦ καθαρὰ εἶναι, διαφυλάττουσα.* Ubi legendum *διαλλάττουσα.*

Ibid. lin. 21. Ἰωάννης δὲ] Haec usque ad pag. 158. lin. 25. *παρεσκευάσε* Combefisius vertit apud Pag. IV. 33.

Pag. 158. lin. 13. ὑποθεῖς, *substratis*] Combefisius *subtractis*, mendo opinor operarum.

Ibid. lin. 20. τοῖς τε τῶν δαφνῶν κλάδοις] Cedrenus ipsum populum coronatum Imperatori obviam processisse auctor est II. 682. C. *ὑπεδέξαντο στεφανηφοροῦντες.* Sic enim legendum, Codd. quoque consentientibus, non *στεφανηφοροῦντα.*

Ibid. lin. 24. τὰ τῆς βασιλείας — παράσημα] Agathias 32. D.

IN LIBRUM X.

P. 249 Pag. 160: lin. 1. Θεστίας δὲ ὄρας ἐνισταμένης] Complectitur is liber gesta annorum 973. et 974: nam silet Leo de initibus belli, obsidioneque Amidæ a. 972. a Temelico Melahi, ut Armeni scribunt, suscepta, de qua v. *Détails de la première expédition des Chrétiens dans la Palestine, traduits de l'arménien*

français par F. Martin, in *Magasin Encyclopédique*, Septembre 1811. Cum aunalib. Armeniis egregie consentit Abulpharajius Hist. Dynast. 315. B. qui Romanos ab ipso Domestico ductos, Domesticumque captum esse scribit. Ad annum sequentem 973. pertinent expeditio Mesopotamia Tzimiscae (Leo 99. C.) Basiliique Patriarchae depositio, de qua 100. D. ad annum 974. expeditio in Syriam, et cometae ortus (vide 104. A). Tzimisceam Constantinopoli obiisse die x. Januarii a. sequentis 975. ex Leone dilucide demonstrat Pagius Critic. IV. 37. A.

Pag. 162. lin. 2. χρυσόστικτοις ὑφάσμασιν] Χρυσόστικτος B non est in Lexicis: Leo fortasse habet ex S. Clemente Alexandr. Paedag. 160. B. χρυσόστικτοί τε καὶ χελώνης [f. χελώναις] πεποι- κιλμένοι κολίτης κλισιάδες. Χρυσόστιγής, aequè Lexicis ignotum, legitur apud S. Epiph. De duodecim gemm. II. 227. C.

Ibid. lin. 24. μήτε ὕδωρ βλυστάνουσα] Verbum βλυστάνω, in Lexicis item praetermissum, occurrit in S. Ioannis Chrysost. (cui certe vulgo tribuitur) Orat. iv. De ieiun. VI. 935. 28. phrasi, unde fortasse Leo sumsit: Αἱ τῶν ὑδάτων πηγαί, ἀντιλούμεναι, καθαρώτερον τὸ ὕδωρ βλυστάνουσιν. Nam perperam legere nonnulli volunt βλύζουσιν. Item Orat. in turtur. VII. 266. 14. ἐν μέσῳ τῆς καρδίας βλυστάνων φιλόχριστα νάματα. Inveni praeterea substantivum peraeque Lexicis ignotum, ἡ βλύσις τῆς ζωῆς, fons vitae, in Theophylacti Bulgariae archiepisc. Comment. inedito in Psalm. ad verba, παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, Psalm xxxvi. 9. vel C (alii enim aliter numerant) xxxv. 10. A verbo βλύζω deduci βλύδιον, ius, atque inde brodium Latinorum, Salmasius autumat ad Hist. Aug. 412. A. Ubi Leo βλυστάνω, ibi Agathias usurpat ἀναβλύζω, 126. B.

Pag. 163. lin. 9. Τηνικαῦτα καὶ] Quae sequuntur a Combesio versa sunt IV. 37.

Ibid. lin. 22. καὶ ταύτη μὴ ἀπεκδυόμενος] Sic cum dativo construit Leo, mire saue: accusativo iungunt S. Paulus Epistola ad Coloss. II. 15. III. 9. Iosephus Antiq. Iud. 204. D. S. Gregorius Nyss. De virginit. II. 583. D. S. Basilius Epist. lxxxii. ad Patrophilum II. 908. C. Origenes Homilia ix. in Ierem. 106. B. De vi et constructione verbi multa collegit vir reverendus Ioann. Fr. Schlessnerus Lexico in Nov. Test. I. 255. C.

Pag. 164. lin. 3. τὰς ἀναγωγὰς καὶ ἀναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν] Si utcunque ἀναγωγή tueri velis, melius, opinor, fuisset vertere, in disciplinis et conversationibus: nam ἀναγωγή interdum pro disciplina sumi notum est, ἀναγωγεὺς pro eductor, sensu etiam physico, qui sursum tollit. Nihilominus malim legere τὰς ἀγωγὰς, rationibus, institutis: hoc enim valere ἀγωγή, scriptit. Christianis copiose docent apud Suicer. Thesaur. Eccles. I. 72. D. et Schlessner. Lex. in Nov. Test. I. 38. B. congesta exempla, quae facile esset augere infinite: confer quae erudite disputant de hac

voce Bouhier *Explication de quelques marbres antiques* etc. 36. et praecipue Wesselingius *Diatribes de Iudaeorum archontibus* ad inscript. Berenicensem 13. A. Eadem vox, ut unum locum e multis commemorem, occurrit Canonib. Concil. Quinisexti III. 1697. B. ὅπως τε τῇ ἐν τῷ μεταξὺ προνοεῖται ἀναστροφῇ. Vertit Gentianus Hervetus, *quomodo eius quae intercedit vitae rationis conversionisque curam gerat*. Praetulerim genitivum, τῆς ἀναστροφῆς, cum interpretatione hac: *quam providenter euret eam vivendi rationem, quae (inter admissum peccatum et actam poenitentiam) intercedit*. Eadem est significatio verbi ἀναστρέφεισθαι, *versari*. Quo sensu S. Ioann. Chrysost. Homil. LVIII. in S. Matth. I. 624. E. ait, ἀναστρεφόμενων αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ: nam idem paulo post 626. C. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ διατριβόντων, *illis in Galilaea commorantibus*: quanquam illud alii aliter expo-

P. 250 suerunt. Nota praeterea significationem rariorem vocis ἀγωγή *vices*. S. Ioann. Chrysost. Homil. LXXXVI. in S. Matth. I. 889. C. καθ' ἐκάστην ἀγωγήν καὶ τρίτον καὶ τέταρτον ἔως φανεῖν ὁ ἀλεκτρυὼν, *quavis vice*. Et paulo post D. πρὶν ἢ γὰρ τὴν μίαν ἀγωγήν ἀπαρτίσαι τὸν ἀλεκτρυόνα, *antequam unam cantandi vicem gallus absolvisset*, ut vertit Anianus. Item Euthymius Zigabenus *Panoplia Dogmatica* 430. C. τρίτη ἀγωγή εἰς τὴν πόλιν ἐπανελθόντα. Etenim non necesse arbitror, ut legamus in his locis ἀναγωγήν, quod caeteroqui saepe respondet *repetitioni* Latino. *Pag. 165. lin. 3. Κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν*] Si pronomen τοῦτον demis, duo fere notat locutio κατὰ καιρὸν. Primo, quando, retenta in καιρὸς significatione *opportunitatis*, idem est quod ἐν καιρῷ, *tempestive, ex tempore*. Quo sensu adhibent, praesertim praefixa particula μὴ, Theophrastus *Hist. plant.* 98. C. ἐὰν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα — γένηται. De causis plantar. 273. D. τὰς μὴ κατὰ καιρὸν βλαστῆσεις. 339. A. ἀν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα — γένηται. 347. B. ἢ ἰσχυρότερα, ἢ μὴ κατὰ καιρὸν. C. ἐὰν δὴ τις Β μὴ κατὰ καιρὸν — χεῖρηται. aliique multi. Deinde, quando dicimus, ὁ κατὰ καιρὸν, v. c. στρατηγός, *qui tempore illo vel fuit, vel erit, praetor*. Nam usurpatur et de praeterito tempore, et de futuro. De praeterito a Cyrillo Scythopolitano *Vita S. Sabae III.* 303. C. οἱ κατὰ καιρὸν πρακτεῦνται [l. τρακτεῦνται. vid. Ducang. *Glossar.* sub h. v.] καὶ βινδίκεις τῶν κατὰ Παλαιστίνην δημοσίων — ἠναγκάσθησαν π. τ. λ. *qui pro tempore exactores et vindices fuerunt publicorum Palaestinae tributorum*. De futuro Sultanus Aegypti *Epist. apud Cantacuzen. III. Hist.* 757. D. οἱ κατὰ καιροὺς ἐχόμενοι [l. ἐρχόμενοι] εἰς τὴν προσκύννησιν τὴν ἀγίας ἀναστάσεως, De praeterito simul et futuro *Epist. Gregorii Papae ad Leonem Isaur. Imp. Act. Conc. IV.* 11: C. οἱ ἀρχιερεῖς, οἳ κατὰ καιρὸν ἐν Ρώμῃ διὰ τὴν εἰρήνην καθέζονται. ubi mendum corrigendum in versione Latina. Quem locutionis κατὰ καιρὸν sensum, in inscriptionibus Latinis quoque saepe obvium, ubi

dicitur, qui per tempora fuerint (vid. Inscriptt. antiq. Basilicae S. Pauli Tab. xviii. A.), sed hunc sensum minus bene percepisse Kusterum arbitror Suid. I. 16. C. ubi haec de Agathia, ὧν [f. ὄν] αὐτός συνήξεν ἐκ τῶν κατὰ καιρῶν ποιητῶν, sic reddit: quae ipse ex recentioribus poetis collegit. Malim, quae ipse collegit ex poetis, qui singulis aetatibus, sive temporibus, floruerunt. Neque felicius Montefalconius apud Cosmam Indicopleust. Topographia Christian. II. 293. haec de Deo: ὅστις καὶ νόμους ἡμῖν δέδωκε, κατὰ καιροὺς ὀπιτανόμενος, πρὸς βοήθειαν τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας, qui quodam tempore visus, ad infirmitatis nostrae auxilium leges nobis tradidit: sensus est, qui variis temporibus apparens leges nobis dedit ad nostrae infirmitatis auxilium: id quod Cosmas ait 294. A. κατὰ καιρῶν ὀπιτανόμενος, πρὸς τὰς παρακειμένης χρείας: ubi recte interpres: vario tempore pro instantibus necessitatibus visus. In Concilio Trullano quoque seu Quinisexto III. 1647. D. τοὺς ἐκ Πρώμης κατὰ καιροὺς ἀποσταλέντας, vetus versio omnino non illum expressit sensum. D

Ibid. ead. lin. δίδυμοι ἄνδρες] Simile fere monstrum Emmaunte in Palaestina exstitisse Theophanes auctor est Chronograph. 60. A. Alios portentosos partus, geminis in unum concretis, enumerant Leo Grammatic. Chronograph. 508. C. Zonaras II. 192. A. Michaël Glycas 301. D.

Ibid. lin. 17. ἀθήεις τοῦ ἤρος ἀναλάμψαντος] De hac expeditione Syriaca, a. 974. suscepta, vide ipsius Tzimiscae laureatas plenas rerum, ad Achod Schahin Armeniae regem datas, in *Détails de la prem. expéd. des Chrétiens dans la Palestine, traduites de l'arm. en français par F. Martin, in Magas. Encyclop. Septembr. 1811. p. 22 — 34.* operaeque pretium erit, singula capita epistolae cum narratione Leonis conferre.

Ibid. lin. 20. προφητικῶς εἰπεῖν] Quemadmodum προφηταί apud scriptores ecclesiasticos non solum sunt prophetae, sed etiam doctores quilibet rerum sacrarum (vide Suicer. Thes. Eccles. II. 872. A.), ita προφητικῶς εἰπεῖν vel προφητικῶς φάναι nonnunquam vertendum est, ut cum divinis doctoribus loquar, P. 251 loco ex S. Scriptura generatim, non ex propheta aliquo, allato. Gregorius Presbyter Vita S. Gregorii Nazianz. I. cxxx. C. τῶν προφητικῶν ἀξίους φωνῶν· subiuncto loco e Psalmo xlv. Anonymus Vita S. Bacchi iunioris 96. C. ἐλεξάμενοι, προφητικῶς εἰπεῖν, παραρρηπιεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον κ. τ. λ. qui locus item exstat in Psalm. lxxxiij. 11. Simeon Metaphrastes Vita S. Ignat. Antioch. 143. B. Καὶ ἐπάταξ· Κύριος τὸν λαόν, προφητικῶς εἰπεῖν, περὶ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ δικαίου· verba, ad quae alludit, sunt Exod. xxxij. 35. Item legitur προφητικῶς in Eusebio Contra Marcell. 43. A. 49. D. 82. A. apud aliosque complures, ubi verba, quae afferuntur, apud Prophetas proprie sic dictos non exstant. Interdum tamen intelliguntur ipsi prophetae. Velut apud Gre-

gorium Presbyt. Vita S. Gregorū Nazianz. I. cxliij. A. *προφητικῶς εἰπεῖν* alluditur ad Iesaiam xxx. 17. Vel Concilio Oecumen. septimo in refutatione definitionis Iconoclast. IV. 328. E. *προφητικῶς φάσαι, ἀναπέσον ἁγίου καὶ βεβήλου οὐ διέστειλαν*. Ubi praeterea vertendum non, *ut propheticè fateamur*, quod dedit vetus interpres, non animadvertens esse locum Scripturae sacrae, sed: *ut prophetae* [Ezechielis xxii. 26.] *verbis utamur*.

Ibid. lin. 21. Ἐνταῦθα φρουρῶν προσβάλλει] Ista, usque ad verba *ἐκ βᾶθρων ἀνήγειρεν*, ante Bandur. Imperio Oriental. II. 481. B., apud quem *Συρῶ* legitur et *Μεμπενζέ*, iam Ducangius vulgaverat Nott. in Zonaræ Annal. II. 107. D. non sine minutis mendis, quae tamen tanti non sunt, ut sigillatim exagites. Ad hanc expeditionem Syriacam Tzimiscae, a. 974. susceptam, Elmacinus Hist. Sarac. 233. C. perperam refert expugnationem Antiochiae, factam a Burza a. 969: vide supra 49. D. et 221. A.

Pag. 166. lin. 18. Ἐντεῦθεν ἀπάρας] Haec usque ad finem capitis V, *ὧς μοι ἤδη δεδήλωται*, 103. D, et utraque lingua apud Bandurium II. 480. B. et Graece duntaxat in Ducangii Nott. in Zonar. II. 103. C. Sed ibi, ut alia minuta menda faceam, verba *τὴν εἰκόνα*, quae leguntur in hac ed. pag. 167. lin. 4. una cum linea 5. integra non sine aliquo perspicuitatis detrimento omissa sunt, opinor quod voces repetitae *παρὰ λιπεῖν* et *παρὰ λιπεῖν* Ducangii describentis oculos turbarent.

Pag. 167. lin. 6. τὸν δὲ τῶν δημορῆσκων] Ducangius *τῶν δὲ τῶν*, male.

Ibid. lin. 7. πρὸς ἐνώπια] Vocem Homericam *ἐνώπιον* (Iliad. Θ. 435. N. 261. Odyss. Δ. 42. X. 121. vide Heynium virum immortal. Obs. ad Iliad. v. 491. B.) non intellexit Banduri, sic vertens, *coniectis oculis in ea, quae a fronte sibi obiecta erant*.

Ibid. lin. 8. ἀνατεθειμένην] Ducangius *ἀνατεθειμένην* [sic].

Ibid. lin. 19. ἀποτρέψασθαι] Ducang. *ἀποτρέψασθαι*.

Ibid. lin. 20. προσβολῇ] Ducang. *προβολῇ*, et paulo post, D. lin. 3. *τοὺς δὲ δυσμενεῖς* item lin. 5. *εἰσπηδήσαι τε τῶν Ἑβραίων ἐστίν*. Quae sequuntur omittit, usque ad verba, *καὶ τ. μεγαλοπεπεῖς* quae item ex Codice restituenda.

D *Pag. 166. lin. 5. πολιορκεῖν ἐξ ἐπιδρομῆς*] Dictio ex Agathia 50. A.

Ibid. lin. 9. εὐχήμερον] Occurrit *εὐχήμερος* hoc fere sensu apud Arist. De rep. II. 438. A. quantumquam vocem eam eicere inde volebat Muretus Variis lect. in Thesaur. crit. Gruter. II. 1125. B.

Ibid. lin. 20. ἐφ' ὅλαις ἡμέραις ἐπεποίητο τὴν ἐπιτολὴν ὀγδοήκοντα] Cedrenus II. 683. B. visum esse ait a mense Augusto ind. III. *ἕως Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς τετάρτης ἰνδίκτου*. Sic enim demonstrant Codd. legendum esse, non *ἕως ὀκτώ μηνῶν* x. τ. ζ. quod est in cuso.

Pag. 170. lin. 4. κατὰ τὴν Παγκάλειαν παρατάξαι] De

hac rebellione Bardae Scleri, quae fere ab obitu Tzimiscae a. 976. ad a. 981. perduravit (quo anno incipiunt Basilii Imp. expeditiones contra Bulgaros), vide Cedren. II. 692. D. Pagi Crit. ad Ann. Baron. IV. 38. A. et 45. A. Le Beau *Histoire du Bas - Emp.* XVI. 230. A.

Pag. 171. lin. 3. ἡπέλεγτο κατὰ τῶν Μουσῶν] De infelice hac expeditione Basilii contra Bulgaros a. 981. suscepta cf. Cedren. II. 695. B.

Ibid. lin. 13. τῆ κακοπραγίᾳ τῶν στρατηγῶν] Habet vox *κακοπραγία* apud Graecos significationes tres; quas cum neque Sui- P. 252
cerus neque ullus alius, quod sciam, distinxerit, hic paulo copiosius expediam. Prima, de qua sola adhuc Lexicographi egerunt, est, *miseria, res adversae*, quo sensu boni scriptores multi vocem usurpaverunt: Iosephus Antiq. Iud. 43. C. 54. A. 103. C. 112. C. 460. F. De bello Iud. 743. D. 847. C. 856. D. 858. D. 975. C. Plutarchus Coriolan. 230. E. Lysandr. 434. D. Demetrio 914. B. M. Anton. 923. B. Eusebius Praepar. Evang. 386. D. Philistus apud S. Clement. Alex. Strom. 260. D. Artemidorus Onirocrit. 234. C. S. Basilii Epist. cclvii. ad Eusebium Samosatens. II. 1028. S. Gregorius Nyssen. Orat. contra fornicarios III. 262. A. S. Ioannes Chrys. Orat. xxx. de ascensione Domini VII. 331. 27. S. Isidorus Pelusiota lib. V. Epist. lxxix. 19. C. et, qui in primis ea voce delectatur, Philo De Cherubim 87. F. G. De sacrificiis Abelis et Caini 116. F. Quod deterius potiori insidiari soleat 140. G. De agricultura 154. E. 163. B. Quod Deus sit immutabilis 234. E. De confusione B. linguarum 251. D. De Abrahamo 281. E. 300. G. De migratione Abrahami 327. B. De congressu quaerendae eruditionis grat. 333. G. De Ioseph. 425. G. 431. E. 434. F. De somniis 450. G. De vita Mos. 524. D. De creatione principis 563. G. De decalogo 579. A. De specialibus legg. 619. B. De mercede meretricis non accipienda 668. C. De praemiis et poen. 714. A. De execratione 723. D. 725. G. In Flacc. 750. F. 760. C. 763. D. 765. C. G. 767. A. Altera significatione apud scriptores Christianos aut Iudaeos: *actio reprehendenda, peccatum*, idque modo generaliter, quod aiunt, modo speciatim. Iosephus Antiq. Iud. 14. A. ἐπὶ λανθανούσῃ κακοπραγίᾳ. S. Clemens Alexand. Strom. 738. A. πᾶσα μὲν οὖν ἢ διὰ τοῦ ἐπιστήμονος πράξις, εὐπραγία ἢ δὲ διὰ τοῦ ἀνεπιστήμονος, κακοπραγία. S. Gregentius Tephrensensis Disputat. cum Herbano Iudaeo 124. A. ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά [nempe, *corrumpuntur*] ἐπὶ ἄλλοτριῶν κακαπραγιάων. Palladius Vita S. Ioann. Chrysost. 59. B. ἀναδιδάξαι τὰς αὐτοῦ κακοπραγίας. Speciatim videtur significare *peccatum interius*, hoc est, pravam operationem in mente nostra. Ita S. Marcus Eremita De baptismo I. 921. C. fieri non posse scribit, ut ἐκτὸς ἡμετέρας κακοπραγίας prolixè confabulemur cum eo, quem ex intimo corde oderimus. Sumitur quoque pro corporum commixtionibus vetitis. S. Epiphanius Adversus

haeres. I. 98. B. τὰ αἰσχροῦ ἀποκαλύπτων τῶν τὰς κακοπραγίας ἐργαζομένων. Et 522. B. τὴν τῆς κακοπραγίας ἐργασίαν. Tertia significatio, qua Leo quoque utitur in loco nostro, est, *malignitas, pravitas*, ut iam non sit actus, sed habitus. Quo sensu videtur vox hellenistica. Legitur sic certe Sapientia Salomonis v. 24. καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψαι θρόνους δυναστῶν. Versio vulgata: *et malignitas evertet sedes potentium*. Artemidorus Oniocr. 239. A. θεῶν πανουργίαν ἢ κακοπραγίαν. Iosephus Antiq. Iud. 667. E. de Caio Caesare: σκαιὸς τε καὶ κακοπραγίας εἰς D τοῦ ἄκρον ἀφιγμένος. Vita S. Nili iunioris 104. C. πᾶσι κοινὸν τὸ τῆς κακοπραγίας ἀβούλευμα. Neque fere dubito quin ita intelligendus sit anonymus in Martyrio SS. Eustathii, Theopistes ac liberorum 24. B. qui S. Eustathium sic in precibus conquerentem facit: τὰ γὰρ ἄθλια νήπια εὐ οἶδα ὅτι διὰ τὴν ἐμὴν κακοπραγίαν [ob pravitatem meam] θηριάλωτα γεγόνασι. Combesianus minus bene, *quae mea est misera sors*.

Pag. 172. lin. 8. Τεκμήριον τοῦτο σαφές] Proposui in margine τούτου. Sed Leonem fortasse in errorem impulit studium imitandi Agathiam 48. D. et 133. C.

Ibid. lin. 10. ἀνθήμερόν] De prosodia huius vocis si quis quaerat, analogia videtur tueri in adverbio scripturam ἀνθήμερόν· sicque habent et Cod. noster et scriptores plerique (velut unus Plutarchus Poplic. 108. E. Fab. Max. 179. F. Paulo Aemil. 268. C. Aristid. 321. C. 331. E. Pyrrho 389. F. Agide et Cleom. 811. A. Dione 959. C. Stoicos absurdiora dicere quam poetas 1058. B. Leo grammat. De expugnat. Syrac. supra 180. A. item Thucydides, Aristophanes, Iosephus, Eusebius, Agathias, unde opinor P. 253 Leo sumsit 15. D. 42. B. 84. C. 100. D. 125. C. 169. C. 171. A. aliique prope innumeri) et Lexicographi maiore ex parte. Contra ἀνθήμερον S. Antiochus De iracund. I. 1065. B. De inobedientia 1088. C. Achmetes Oniocr. 112. D. (sed 275. A. ἀνθήμερόν). Eustathius Antiochenus De anima et contra Arianos, apud Eustratium Presbyterum De operatione animar. post mortem 499. A. Theodoros Studita De sancta cruce 290. B. Hedericus Lexico manual. (edit. certe a. 1767. 8.) 374. B. Apud LXX. interpretes, quando respondet hebraico כִּי־יָמִי, eo ipso die, acuitur, velut Proverb. XII. 17: quando valet כִּי־יָמִי, die suo, i. e. die pacta et constituta, ut Proverb. XII. 16, scribitur προπαροξυτόνως. Quem disparilem acuendi rationem secundum diversitatem significationis tum Clementem Alex. retinuisse video Strom. 397. B. tum multos eorum, quos memini: nec tamen omnes. Quapropter, quod temere fortasse evenit, ut stabile praeceptum Bobtrudere hic nolim.

Ibid. lin. 17. τὰ ἀντὶ διαφέροντα] Mirum, ut huius verbi vis fugerit interpretes caeteroquin non indoctos. Notum est Graeca dici διαφέρει μοι τοῦτο, hoc ad me pertinet. Inde accidit, ut,

quemadmodum senescente latinitate locutio, *res ad me pertinet*, synonyma facta est illi, *res mihi est propria* (unde verba barbara *appertinere* et *appartenire*), eodem modo apud Graecos sequioris aetatis τοῦτό μοι διαφέρει significet, *hoc meum est*. Apud Palladium Vita S. Ioannis Chrysost. 81. C. episcopus Imperatori dicit, ἡ γὰρ πόλις σοι διαφέρει, *civ. tibi est*, h. e. *tu es civitatis dominus*. S. Isidorus Pelusiota Epist. ccxci. ad Titianum, 104. C. τὸ οὗς τοῦ οἰκέτου ἀπέτεμε, τοῦ τῷ ἑρεῖ διαφέροντος, *qui ad sacerdotem attinebat*, vertit Iacobus Billius. Horapollō Hieroglyphicis 18. B. ἡ μονόκερος καὶ ἰδιόμορφος, ἦν Ἑρμῆ διαφέρειν ἐνόμισαν. Mercurus non male, *Mercurio sacrum esse*. Item bene interpres Concilii Oecum. sexti, III. 1297. B. ἐν ἐνὶ μιᾷ τῷ, διαφέροντι τῇ μονῇ Χρυσοπόλεως* *in uno metato, iuris monasterii Christopholeos*: quanquam error sit in novissima voce. Contra pessime Godefridus Tilmannus in S. Antiocho Homil. LXVI. de veritate I. 1127. D. τὸ γὰρ ψεῦμα τῷ δυσμενεῖ διαφέρει, *mendacium hosti* [*hominum*], h. e. *Diabolo* *proprium est*, sic vertit: *nihil enim ab hoste humanae salutis differt mendacium*. Nec rectius vetustus interpres supplicationis clericorum et monachorum Antiochiae in Concilio Coptano sub Mena II. 1820. C. in phrasi, illi Leonis non absimili: τὰ διαφέροντα αὐτῇ [ecclesiae] σκοπεῖζων, *ea, quae ipsi Ecclesiae conferunt, dissipando*. Scribe, *bona eius*. Melius interpres assecutus sensum est Actione tertia Concilii eiusd. II. 1241. C. παρεγενόμεθα καὶ ἐν τῷ προστειῶ τῷ διαφέροντι τῷ αὐτῷ Πέτρῳ, *ivimus ad suburbanum, quod pertinet ipsi Petro*: nisi quod pronomen αὐτός, *ipse*, cum ὁ αὐτός, *idem*, male confuderit, Romanaeque aures *pertinere alicui* aegre ferre possint. Ita inferius quoque 1241. D. ἐν προστειοῖς διαφέρουσιν αὐτῷ τε Ἀνθίμῳ καὶ Πέτρῳ, *in suburbiis pertinentibus ipsi Anthimo et Petro*, scribere saltem oportebat *ad Anthimum et Petr.* Sed apud Stephanum Byzant. De uribus 78. B. νῆσος διαφέρουσα μὲν τῷ πανευφήμῳ πατρικίῳ, *insula propria illustri patricio*, Berkelius tantum non ridicule vertit, *insula quaedam est eximia apud celeberrimum patricium*. Et in Theophylacto Bulgariae Archiepisc. Epist. xxvii. ad Michaël. Chalcedon. viii. 848. D. ἐνορία τίς ἐστι, τῇ καθ' ἡμῶν ἀρχιεπισκοπῇ διαφέρουσα* interpres Latinus Vincentius Marinierus: *Est quidam loci terminus, a nostro archiepiscopatu diversus*. Verte, *n. archiepiscopatu proprius*. Item Epist. xxxiii. ad Ioannem Grammat. VIII. 864. C. χωρίον τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ διαφέρον, περὶ τὸν Βαρδάριον διακείμενον. Interpres, *locus a nostra ecclesia diversus*. Emenda ut supra, *l. eccl. nostrae proprius*. Possim, si liberet, pluribus exemplis lapsus eruditorum, huius quoque aetatis, in eadem voce patefacere. Ne longus fiam, illud duntaxat addam, primo, dici non alio sensu οἱ διαφέροντες, *nos proches, die Angehörigen, propinqui*. Artemidorus Onirocr.

149. A. συνέβη τοὺς πλείονας τῶν διαφερόντων τοῦ Θεασαμένου τὸ ὄναρ νοσῆσαι. Deinde, vetustum esse illum usum verbi δια-
P. 254 φέρω, aut certe primis saeculis religionis nostrae non incog-
nitum, testari inscriptiones duas a Jac. Gronovio relatas Memoria
Cossoniana 144. B. Alteram No. xvi:

ΤΟΥΤΟ. ΤΟ. ΑΝΓΕΙΟΝ. ΔΙΑΦΕΡΕΙ. ΑΥΤ. ΘΕΟΚΤΙΣΤΩ
ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ.

Hic locus est Aurelio Theoctisto, Marcelli F.

Alteram *ibid.* No. xvii. in qua, voce penultima, legendum vi-
detur ΑΥΤΟΥ:

ΑΥΤΗ. Η. ΣΟΡΟΣ. ΔΙΑΦΕΡΕΙ ΠΟΛΥΚΑΡΠΩ. ΤΗΠΟΛΙΑ
ΚΟΝΩ. ΚΑΙ. ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ. ΗΟΥ. ΠΑΛΛΑΔΙΑ.

Haec arca est Polycarpo subdiacono, et uxori eius Palladiae.

Inscriptionem secundam Christianam esse patet, priorem creden-
dum est. Positas opinor saeculo secundo, aut tertio.

Pag. 174. *lin.* 17. γνωματεύων ὄτῳ τρόπῳ] Scripsi *medi-*
tans: fortasse paulo magis ad sensum Leonis fuisset, *vertere hic*
et 5. C. *explorans*: apud Agathiam certe γνωματεύω est hac no-
Btione 25. C. γνωματεύοντας ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ βουλευόμενα τῶν πε-
λεμίων. Apud eundem 20. D. et 119. C. vertitur *perpendens*:
116. A. *pensitans*.

Pag. 175. *lin.* 10. τῆς Χερσῶνος ἄλωσιν] Haec est illa
Chersonis a Wladimiro Magno occupatio, quam Nestor *Annal.*
105. B. version. Scher. a. Christi 988. accidisse auctor est. Ad
illustrandas res temporum illorum pertinent fortasse epistolaena
dicam an commentarii fragmenta, servata in Cod. saec. x. exeuntia,
S. Basillii, Phalaridis, S. Gregorii Nazianzeni epistolas varias
continente. In hoc igitur Codice, qui fuit Bibliothecae Regiae,
possessor, qui et legationem circa Danaprim (vide infra 254. D.)
obivit, et oppido praefuit (257. D.), litteris minutis perplexisque
admodum, nec multo quam Cod. ipse recentioribus folia duo va-
cua illeivit, multis verbis mutatis, inductis, superscriptis, ut
dubitare non queas, eum hunc Cod., ut est exiguae molis, in
expeditionibus secum portasse, pagellisque eius vacuis ad episto-
Ctas commentariosque meditandos esse usum. Dabo fragmenta quo
ordine sunt in Cod.: tametsi legationem, de qua statim, non nisi
post bellum (vide alterum fragmentum 256. D.) accidisse facile
dicas. Prius sic incipit imperfecte, de Danapris traiectu, gla-
cierum fragmentis lintres transmittentium infestantis: . . δυοχερῶς
κατήγετο, καίτοι μὴ πλείους τριῶν ἀνδρῶν ἐκάστου σφῶν δεχομέ-
νου· οὕτω πάνυ φαυλότατα ἦν. Ἄλλ' οὐδὲ ταῦτα ὄμως χῶρον εἴη
παρὰ τῷ ζεύματι· πολλὰ γὰρ αὐτῶν ἐπὶ μεγίστοις πάγοις δυοί συν-
ηράσαστο καὶ ξυνέπιπτε· καὶ ὄσαχού τοῦτο ξυμβαλεῖ, ἐκπηδῶντες^{*)}

^{*)} ἐκπηδῶντες Cod.

τοῦ πλοίου οἱ ἐν αὐτῷ *) τῷ πάγῳ καθήντο, καὶ ὡς ἐφ' ὀκταίδος ἐφρόντο. Ἐνια δὲ αὐτῶν καὶ κατέρραξεν ὑποβρύχια· οὕτως ἄρα D χαλεπαίνων ὁ Δάναυρις ἐτύγγαεν. Ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ χαλεπώτερον καὶ ἐπὶ πλείστον προσεδεγόμεθα, καὶ ἡμεν ὥσπερ ὀργιζόμενοι κατ' αὐτοῦ, τῷ μὴ πεπῆχθαι. Καὶ οὐ πολλὰς πω ὕστερον ἡμέρας τὸ ὕδωρ ἀπανταχῆ πέπηκτο, καὶ ἐπὶ μέγα ἦν ἰσχυρόν· ὡς καὶ περὶ καὶ ἵπποις ἀφόβως ἵναμι κατὰ τοῦ θεύματος, καὶ ἀγῶνας ὡς ἐπὶ πιδίαν ἀνδρικῶς ἀγωνίζεσθαι. Καὶ καθάπερ τις θαναματοποιῶν ὁ Δάναυρις ἐδέδεικτο, βαρὺς μὲν καὶ χαλεπὸς τὸ πρὶν αἰωρούμενος**), καὶ μονονουχὶ τοὺς εἰς αὐτὸν ὀρῶντας πάντας φοβῶν· μετὰ δὲ μικρὸν ἀνεῖναι τε, καὶ τοσοῦτον μαλακισθῆναι, ὡς ὅφ' ἀπάντων παύζεσθαι τε καὶ καταπεπατῆσθαι, ὑπόγειός τις ὥσπερ εἰ δεικνύμε- P. 255 νος, ὑπὸ κατὰδυσίαν τινα ἑαυτὸν καθιδρύσας. Οὐ γὰρ ὕδασι οὕτω νόουσι ἐώκει τὰ θεύματα, ἀλλ' ὄρη σιληρά***) τινα καὶ λιθώδη μᾶλλον ἐδέδεικτο. Τί γὰρ ἴσον ἢ ἑοικὸς τὸ καταφερόμενον ἐκείνο καὶ ὕδατι; (B.) Ὅθεν ἡμῖν τὸ κατηφές εἰς χαρὰν μεταβέβητο· καὶ χεῖρας ἀνακροτήσαντες ἱκανῶς προσέλιμεν, κατὰ πέλαγος ἵππασάμενοι. Ἀκωλύτως τε διαβάντες καὶ κατὰ τὴν κώμην γενόμενοι τὴν Βορῶν, πρὸς εὐωχίαν ἐτράπημεν καὶ ἵππων ἐπιμέλειαν, ἠπο- B ρημένων καὶ αὐτῶν καὶ καταπεποιημένων ὡς πλείστον. Κάκει ἡμέρας ὅσον ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς διατρέψαντες, ὡς πρὸς τὸ Μαυρόκαστρον χωρεῖν ἠπειγομεθα. Ὡς δ' ἔτοιμα ἦν ἡμῖν τότε πάντα, καὶ ἐμποδῶν ὑπήρχεν οὐδὲν, περὶ μέσας νύκτας αὐτὰς (ὅτε καὶ προῖαιτερον ἡμᾶς ἐξορμησάμενοι ἐχρῆν), ἄρκτου τότε βαρῶτατον πνεύσαντος, καὶ χειμῶνος παντός μᾶλλον χαλεπωτάτου καταβράχυντος, ὡς ἀβάτους μὲν τὰς διόδους οἴεσθαι, μηδένα δὲ ὑπαίθριον εἶναι, C σχεδὸν δὲ ἀδύνατον εἶναι τὸν μὴ στέγγε σωζόμενον περιεῖναι, δει- C σαντες ἀναπεπαύσθαι καὶ ἡρεμεῖν ἔγνωμεν αὐτοῦ· ἐμοῦ τοῦτο τοῖς συσσίτοις εἰπόντος, ὡς οὐ δεῖ τῆς οἰκίας ὄψασθαι ἐξίεναι, οὐδὲ ἀποκοίτους ἡμᾶς ἐνθένδε γενέσθαι· τοῦ πρώτου τῶν ἄστρων ἐσπέριον φάσιν ἥδη ποιούντος, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκείνον μετατρέπομένου τοῦ περιέχοντος (Κρόνου δὴ καλουμένου****). Καὶ γὰρ ἔτι περὶ τὰς ἀρχαῖς αὐτὸς διῶν ὑδροχόου, ἡλίου κατὰ τὰ χειμερινὰ διατρέχοντος. Ὁ μὲν οὖν χειμῶν ἀρχάμενος αἰεὶ προὔβαινε χαλεπώτερος, καὶ ξυνέβη τὰ πρότερον ἡμῖν δόξαντα φοβερά παιδιὰ καθάπαξ πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα δοκεῖν· οὕτως ἄρα λαμπρῶς ὁ χειμῶν διέχευε πανταχῆ. Ἡμέρας δὲ διατρέψαντες ἱκανῶς, μολίς ὀψέ ποτε καὶ D τῆς πρὸς τὰ οἰκεία μνήμη τις ἐπανόδου εἰσῆει, εὐδεινότερου καὶ

*) Videtur deesse aliquid vel hic, vel post οἱ.

**) Ἐωρούμενος Cod.

***) Haec sunt tam intricate scripta, ut nescias utrum σιληρά an σιμερά legendum sit.

****) Ante verba τοῦ πρώτου legebatur καὶ ὡς ἐκ τῶν ἄστρων ἐμοῖ δέδικται· post καὶ πρὸς illa, τὴν ἑαυτοῦ φάσιν· post περιέχοντος illa, φάσει ψυχρότατος καὶ χιωνώδης [sic] δοκῶν. Quae omnia ab ipso scriptore inducta sunt: verba Κρόνου δὴ καὶ. videntur loco mota.

τοῦ περιέχοντος δεδειγμένον. (Γ.) Καὶ δὴ ἐξέημεν, δορυφορούμενοι παρὰ τῶν ἐγγυρῶν διαφανῶς, πάντων εἰς ἐμὲ τὰς χεῖρας ἀνακροτούντων, καὶ βλεπόντων ὡς πρὸς οἰκεῖον αὐτοῦ ἕκαστος*), καὶ τὰ μέγιστα εὐχομένον. Τότε μὲν οὖν οὐδὲ πάντας αὐτοὺς ἐβδομήκοντα σταδίου παραημεψάμεν, καὶ ταῦτα πρὸ ἡμῶν ἄλλων διαβεβηκότων καὶ τὸ πολὺ τῆς χιῶνος ἐκκρουσαμένων. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἀρξάμενοι χαλεπώτατα προήειμεν, ὥσπερ ἐπὶ πελάγους διαπαλαίοντες κατὰ τῆς χιῶνος. Οὐ γὰρ δὴ γῆ τις ἰδοῦκε εἶναι, οὐδὲ χιῶν συνήθης· ἀλλ' οἱ μὲν ἵπποι μέχρις τραχηλῶν οὐχ ἐωρᾶντο· τὰ δ' ὑποζύγια, καίπερ τελευταῖα ἀκολουθοῦντα ἡμῖν, διεφθέρετο, καὶ αὐτοὺ πολλὰ καταλέλειπτο. Τετραπήγυς γὰρ ἡ χιῶν ἐλέγγοτο, καὶ χαλεπῶς διαβατῆ ἦν. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολουθῶν ἀφώρησαν οἰκᾶδε, μείζον ἢ κατ' ἀνθρωπίνην δύναμιν τὸ ζυμβαν οἰηθέντες. Καὶ ἦν γὰρ τι τῶν οὐ ξυντρόφων τὸ χαλεπὸν, πολλαχόθεν τῶν δυσχερῶν ἐπιόντων· χιῶνος μὲν βωθείας οὕτω **B** καὶ πυκνῆς κάτωθεν, ἀέρων δὲ βαρυτατων ἄνωθεν ἐμπνεύονταν. Ἀνακωχῆς δ' οὐδαμῶθεν προσδοκωμένης, οὐδ' ὄθεν τις ἄμεινα σχολῆ τεκμαιρομένης (τὰ γὰρ πάντα ἀνωφελεῖ καὶ ἀνόνητά πως ἐν τοῖς τότε δεινοῖς ἐδέδεικτο), οὐκ ἦν πυρὰ καῦσαι, οὐδ' ἀναπαύσασθαι πρὸς ἀκαρῆν χώραν**) ἡμῖν ἢ χιῶν ἐνεδίδου. (Δ.) Εἶναι δὲ τὴν νύκτα αἱ ἀσπίδες προσήεσαν***)· πάντα ἡμῖν ἐκεῖναι καὶ κλῖναι καὶ ἐπικλῖνια νομιζόμεναι τὰ λαμπρότατα. Ἐν γὰρ αὐταῖς τὰ σώματα ἀνεπαύομεν ἐπὶ πυρᾷ, κἀκείνη οὐ λαμπρᾷ. (Ἔτνον †) δὲ καὶ τὰ ἐξ ὄνειρον φαντάσματα, ὥσπερ φοβηθέντα κἀκεῖνα, πάντα **C** ἀπέστρηναν. Ἀντίχεις δ' οὐδεὶς ἄλλου κάλλιον ††)· πάντες δ' ὡς ἐν κοινῇ συμφορᾷ ὁμοίως καὶ ψυχᾶς καὶ σώματα διετίθεντο. Ἐπακρίσε τις τοὺς τεθνηκότας, ὡς τοῦ φροντίζειν ἅμα καὶ τοῦ ποιεῖν ἀποστάντας· ἐσχετίλασεν ἄλλος κατὰ τῶν ἰσομένων, τοῖσις ἄρα καὶ αὐτοὶ δεινοῖς τὸ ζῆν ἐκμετρήσουσιν. Οἱ δὲ πρόσκοποι ἐξέταμον καὶ αὐτοὶ, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικηθέντες, καὶ προίενα οὐκ ἴσχυον, ἀσαφῶς οὕτω πορευόμενοι κατὰ τῆς χιῶνος. Τὸ δὲ **D** δὴ χαλεπώτατον, ὅτι καὶ διὰ πολεμίας ἐπορευόμεθα γῆς, καὶ οὐδ' ἐκ τούτου ἀδεᾶ ἡμῖν καθειστήκει τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐν ὁμοίῳ τότῃ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν πολεμίων ὑφωρᾶτο κακόν. H. e. . . *difficiliter applicabant [lintres], tametsi unaquamque earum non ultra ternos homines caperet: adeo erant mirabiliter exiles. Quamquam ne sic quidem locum invenire poterant in fluctu, multis earum duobus maximis glaciei frustis collisis atque contritis: quod quoties accidebat, exilientes e lintre qui inerant, in gla-*

*) Sic Cod.

**) Supra scriptum est χρόνον, idemque postea inductum.

***) Sic Cod. Num προσήσαν;

†) Ἔτνος Cod.

††) Hic scripta erant haec non absoluta: ἀλλ' οἱ χρόνους ἐξῆσαν ἐπιπλέοντες καὶ θαυροῖν διακείμενοι πρὸς ἀλλήλους, σημερον ἀμείλις καὶ κατακεκτωκότες· ea omnia postea inducta sunt.

cie considerabant, ac velut super oneraria navi vehebantur. Aliae lintres vel hauriebantur fluctibus: tam infestum tunc se declarabat Danapris. Nos vero ibi aegre diuque expectavimus, velut succensentes flumini, quod non esset glaciatum. Nec multis diebus post erat aqua tum undique gelu constricta, tum mirifice firma: ut pedites equitesque intrepide per fluxum commearent, certaminaque tanquam in campis strenue ederent. Ita quasi praestigiatores aliquem se Danapris praebebat, prius violenter ac saeve elatus, et prope dicam aspicientibus universis terrorem iniiciens: mirumque eundem brevi tempore submissum fractumque adeo videri, ut illuderent et conculcarent omnes quasi subterraneum factum, et in latibulum aliquod a se ipso absconditum. Neque enim tantum aquas manantes referebant fluenta, quantum montes asperos et petrosos ostendebant. Et subter fluens liquor quamquam in re aquae vel par vel similis poterat videri? (II.) Ita moestitia nostra in hilaritatem conversa est: complosis manibus proxime accessimus, per aequor equitantes. Transgressi nullo negotio cum in vicum Borion venissemus, ad corpus reficiendum iumentaque curanda nos convertimus, quae ipsa ex maiori parte aut erant invalida, aut defecerant. Confectis ibi diebus aliquot necessariis ad vires reparandas, accingebamus nos Maurocastrum profecturi. Sed iam paratis rebus omnibus, cum nihil aliud obstaret, ipsa media nocte (quamquam maturius profectum oportebat), flante tunc aquilone gravissimo, hieme omnium saevissima se praecipitante, ut facile crederes, impervia esse itinera, nec obdurare sub dio ullum, propeque fieri non posse, ut qui tecto non servaretur interitum effugeret, tunc, inquam, formidine commoti subsistere ibidem nosque continere statuimus. Cuius consilii auctor apud sodales ego exstiti: non esse ullo modo domibus exeundum, nedum abnoctandum inde: quod princeps sidus (Saturnum vocamus) iam ad vesperum in conspectum se dabat, inque similitudinem naturae eius immutabatur aër. Transibat enim tunc Saturnus circa initia aquarii, sole brumalia signa permeante. Quare tempestas, ubi semel occooperat, ad maiorem semper saevitiam progressa est, ut quae prius terrificam nobis visa fuerant, cum subsequenter collata ludus prorsus viderentur: tam luculenter se hiems quoquoersum diffuderat. Ibi diebus compluribus confectis, vix tandemque cogitatio aliqua domum redeundi subit animum, aère quoque sereniore se repraesentante. (III.) Itaque egressi sumus, ab incolis splendide stipati: omnes me manibus complosis approbant, me tanquam necessarium unusquisque suum respicit, mihi maxima precatur. Hoc die stadia LXX, neque illa integra, emensi sumus, idque praegressis ante nos aliis, qui maximam vim nivis iam dimoverant. Postridie eius diei statim a principio difficillime progrediebamur, tanquam in pe-

Iago contra nivem luctantes. Nulla terra hic videbatur esse, neque nix usitata: equi ad collum usque non apparebant: iumenta, quamvis extremo agmine subsequencia, interibant, multaque ibi relinquebantur. Etenim dicebatur nix cubitorum 17. altitudine, eratque difficillima transitu. Ita multi ex comitibus domum se contulerunt, quod calamitatem vim humanam superare arbitrabantur. Atque erat profecto insueta aerumna, miseris undique fere ingruentibus: infra tam alta et spissa nix, superne flantes venti inclementissimi. Neque ulla sperari poterat malorum intercapedo, nec unde quis meliorem statum assequeretur (omnia inutilia et infructuosa esse his in malis apparebat), nulla erat facultas ignes accendendi, nec requiescere vel minimum spatium permittebat nobis nix. (IV.) Accedebant noctu scuta pro cubilibus: haec pro omnibus habebamus, et pro stragulis et pro opertoriis splendidissimis. In illis enim corpus ad ignem, nec illum splendidum, refocillabamus. Somnum visa per quietem occurrentia, quasi timentem illa quae, universum fugaverant. Neque quisquam magis quam alius ad aerumnas obduruerat: omnes erant ut in communi calamitate aequae et animo et corpore afflicti. Alius beatos praedicabat mortuos, ut iam sensu doloribusque liberatos: lamentabatur alius posteros, quibus miseris oppressi illi quoque vita essent defuncturi. Item labori succubuerant exploratores nostri, vi mali victi, nec per nivem incerto gradu errantes progredi poterant. Omnium autem acerbissimum erat, quod per regionem hosticam iter faciebamus, neque inde erant res nostrae periculo vacuae, sed pariter hiemis hostiumque violentia timebatur.

Hic imperfecte desinit fragmentum prius. Sequitur post quadraginta circiter folia alterum, eadem intricatissima manu, quod, ut est loco in Cod. posterius, ita praecedenti subiungo: tametsi fortasse ad tempus antecedens pertinet. Gens, cui dux ille, quisquis est, oppidum sibi commissum tradiderit, quae sit, viderint docti, temporum partiumque illarum cognitionem cum prudenti iudicio coniungentes. Rem in Chersoneso Taurica geri declarat mentio Clematum 258. B. facta: scriptura est ligata, quam vocant, saec. x. aut xi. *Ἀρχὴν γὰρ δὴ τότε τοῖς βάρβαροις πολεμῆν ἔγνωμεν,*) ἢ εἰ δὲ τι τάληθ' ἴφαναί, δέσαντες τὸ μὴ φθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἀνααιρεθέντες, ἀπέστημεν, καὶ αὐτοῖς τὸ δυνατὸν ἀντιτετάχθαι διανοήθημεν, πάντας ὁμοίως λεηλατοῦντων καὶ διαφθειρομένων ἀπανθρωπότατα, ὥσπερ τινὰ θηρία κατὰ πάντων τὴν ὁρμὴν ἐνδεικνύοντα. Οὐδὲ γὰρ τῶν οἰκιοτάτων φειδῶ τις εἰσῆει αὐτοῖς, οὐδὲ λογισμῶ τινι ἢ κρῖσει δικαίου*

*) Scriptum est hic, et posterius inductum: *Καὶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ βόρεια τοῦ Ἰστροῦ.*

τὸν φόνον εἰργάσθαι προὔθεντο· ἀλλὰ τὴν Μυσῶν *) λειαν καλουμένην θέσθαι τὴν αὐτῶν **) γῆν κακῶς καὶ ἀσυμφόρως μεμελετήκεισαν. Ἀνατίτραπτο γὰρ τὸ πρὶν αὐτοῖς ἴσον καὶ δίκαιον· ἃ δὴ περὶ πλείστον τιμῶντος τὸ πρότερον τρόπαιά τε τὰ μέγιστα κατωρθώκεισαν, καὶ πόλεις καὶ ἔθνη αὐτεπαγγέλτως προσήθειαν αὐ- B τοῖς. Νῦν δ' ὥσπερ ἐκ διαμέτρου ἀδικία τούτοις καὶ ἀμετρία κατὰ τῶν ὑπηκόων ξυνέστηκε. καὶ πόλεις ὑπηκόους, ἀντὶ τοῦ θεραπεύειν καὶ συμφερόντως εὐνομεῖν, ἀνδραποδίζειν καὶ διαφθελεῖν ξυνέθεντο. Σχετλιάζοντές τε κατὰ τῶν ἡγεμόνων, καὶ ὡς οὐκ ἀδικοῖεν βεβαίως δεικνύντες οἱ ἄνθρωποι, οὐδὲν μᾶλλον ἴσχυον τοῦ μὴ τεθναίνειν. Φορὰ γὰρ τις, ὡς ἔοικεν, οὕτω κακίας ξυμβέβηκεν, ὡς περικλύζεσθαι τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ φοβερῶτατα συγκεῶσθαι δοκεῖν, ὡς ἐκ συμπτώματος ἢ τινος χάσματος παραλογοτάτου καὶ χαλεποῦ. Πόλεις μὲν γὰρ πλείους ἢ δέκα ἀν- C θρώπων ἐξεκείνωθησαν, κῶμαι δὲ οὐκ ἑλάττους πεντακισίων παντελῶς ἐρημώθησαν· καὶ ἀπλῶς, τὰ γείτονα καὶ πλησιόχωρα ἡμῶν ὥσπερ ἐκ χειμῶνος ἐπικλυσθέντα ἐγένοντο, ἄνθρωποι τε, ἡδικοκότες μῆδεν, προβληθέντες ἐκ' ὀμοσίᾳ, χειρῶν ἔξου καὶ ἔξου ἐγένοντο. (B.) Τὸν δὴ τοιοῦτον ὄλεθρον καὶ κοινήν πάντας κακῶς διαφθείραντα, καὶ περιελθόντα τοῖς ταλαιπώροις ἡμῶν ἀστυγέτοισι, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρχὴν τελευταίως ἢ πονηρὰ τύχη προ- D σῆξεν, ὑφορωμένον μὲν ἔμοι καὶ πρότερον, καὶ πολλὴν ποιουμένην πρόνοιαν, μὴ ἂν ποτε ἑξαπιναιῶς ἐμπέσοι, μῆδ' ἐκ τοῦ παραχρημα λαθῶν τὰ καθ' ἡμᾶς λυμήναιεν. Ὡς δ' ἀπίκτο καθαρῶς ὁ κίνδυνος, καὶ πᾶσιν ἀνωμολόγητο φανερῶς, ὡς τὰ περὶ ψυχῆς νῦν ἡμῖν κινδυνεύεται, τὸν μὲν τότε ὄλεθρον σφώτατα ὡς εἶχον ἀπεκρουσάμην, ἐμοῦ καίπερ τὰ ἔσχατα παρὰ μικρὸν κινδυνεύσαντος. Τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, πόλεμος ἡμῖν ἀπηνυκτι καὶ βαρβαροῖς ἐγένετο, ἐν ᾧ οὔτε ἱεπιμύνον ἔτι παρ' ἡμῖν (εἰ καὶ μυριάκις περὶ σπονδῶν ἐκηρύκενον), οὔτε ἀμαχητι πρὸς ἀλλήλους ἤμεν. Καὶ ὁ μὲν πόλεμος εὐθὺς ἤρξατο, ὁ δὲ χειμῶν ἐγγὺς ἦν ἐμβαλεῖν· ἔτι P. 258 γὰρ οὐ πολὺ τῶν . . . **) ὁ ἥλιος ἀπῆν. Ἄλλ' οἱ μὲν βάρβαροι, στρατῶ παρασκευασθέντες ἱκανῶ, ἐσέβαλον εἰς τὴν γῆν ἡμῶν, ἱππικῶ τε ἄμα καὶ πεζῶ, νομίσαντες ὡς ἄμα βοῆ παραλήψεσθαι ἡμᾶς, τῆ τε τοῦ τέλους ἀσθενείᾳ, τῆ τε ἡμῶν ὀφρωδίᾳ. Καὶ οὐκ ἀπεικός ἦν αὐτοῖς ταῦτα ὄλεσθαι, οὕτως ἐπὶ κατεσκαμμένη πόλει τὴν οἰκησιν ποιουμένων ἡμῶν, καὶ ὡς ἀπὸ κόμης μᾶλλον ἢ πόλεως τὰς προσβολὰς ποιουμένων ***)). Ἡ γῆ γὰρ προκατέσκαπτο παρ' αὐτῶν

*) Μυσῶν Cod.

**) Sic: prius scripserat ἡμῶν, sed id induxit.

***) Haec omnia inducta, reposita, iterum partim inducta. Ubi asteriscum notavi, in Cod. est χειμῶν. Nam χειμῶν, sc. τροπῶν;

****) Hic subsequuntur illa, posterius inducta: Ἄλλ' ἐκείνοι μὲν πολλοὺς αὐτῶν ἀποβαλλόντες [sic] καὶ κατασυνθέντες ἀπῆσαν πρὸς ἐσπέραν, φυλάξαντες [sic] τὸ περιόρθρον. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ πεζὸν τοξότας καὶ αὐτὸς ἀνταξάμην, πρὸς δὲ τὸ ἱππικὸν ἱππικόν, διχῆ τῶν στρατῶν παρατάξαντες.

τῶν βαρβάρων καὶ ἱκανῶς ἐξερήματο, ἐκ βάθρων αὐτῶν καταβαλ-
 Βλόντων τὰ τεῖχη· καὶ τότε ἀρχὴν ἐμοῦ πρώτου πάλιν οἰκῆσαι*) τὰ
 Κλήματα διανοησαμένου. Τοιγάρτοι φρούριον μὲν τοπρωῶτον ἐκ
 τῶν ἐνότων ἐξφοδόμησα παρ' αὐτῆν, ὡς ἐκ τούτου ἠαδίως καὶ
 τὴν ἄλλην ἅπασαν πόλιν οἰκισθήσεσθαι . . . H. e. *Omnino enim
 tunc barbaris bellum inferre decrevimus: aut, si vera fateri
 oportet, recessimus ab illis metu, ne ipsi priores ab iis opprime-
 remur, statuimusque iis quantum possemus repugnare. Aequae
 enim universos diripiebant inhumanissime et pessundabant, ut
 quaedam belluae in omnes impetum facientes. Nulla his inerat
 vel ut erga coniuunctissimos continentia, nec ratione ulla aut
 iusti discrimine in patrandae caede volebant uti: sed Mysorum
 praedam, quod aiunt, ipsorum regionem reddere malo ac per-
 nicioso consilio meditabantur. Evanuerat superior eorum aequi-
 tas et iustitia: quas praecipue colentes tropaea antehac maxima
 statuerant, adeo ut civitates et gentes ultro accederent illis.
 Gliscabant nunc, quae velut e perpendiculari (quemadmodum aiunt)
 a virtutibus illis distant, iniustitia et intemperantia adversus
 subditos: neque ornare et ex re ipsarum administrare civitates
 dedititias, sed redigere in servitutem et excindere constituerant.
 Conquerentes de dominis incolae, seque nihil mali commissae
 liquido demonstrantes, nihil amplius proficiebant, quam ut morte
 non afficerentur. Vis nimirum tanta malorum ingruerat, ut res
 humanae quasi ruina aut voragine aliqua inopinata ac fatali
 percussae obrutaeque horrendum in modum viderentur. Erant
 exinanita hominibus oppida plus X, pagi plane deserti non mi-
 nus quingentis: vicinitates denique et confinia nostra velut tem-
 pestate obruebantur: incolae innocentes, pactis iuratis traditi,
 manibus obruncabantur gladiisque hostilibus. (II.) Eiusmodi pes-
 stem, generatim omnes misere conculcantem, cum aliquamdiu
 per infelices conterminos nostros obambulasset, postremo ad praes-
 idium meum quoque fortuna infesta adduxit. Quam quia iam
 antehac eram veritus, in magna cura versabar, ne accideret im-
 proviso, nec latente impetu continuo res nostras everteret. Deinde,
 ubi perspicuum aderat periculum, omnesque palam fatebantur,
 in discrimen nos vitae venisse, ego tunc quidem perniciem quam
 aptissime poteram repuli, quamvis in extremum paene periculum
 adductus. Verum inde abruptis commercis bellum inter nos et
 barbaros ortum est, in quo neque communicabant amplius nobis-
 cum (tametsi sexcenties de compositione ad illos mittebam), nec
 sine praeliis mutuis res gesta est. Ita bellum continuo exarsit,
 impendebatque hiems: non multum enim a . . . sol aberat. Sed
 barbari, comparato amplo exercitu, cum equitibus militibusque
 in regionem nostram irruperunt, nos momento expugnatum iri*

*) F. scribere voluit *otulsai*, instaurare.

rati, cum ob murorum infirmitatem, tum ob trepidationem nostram. Neque erat absonum eos hoc sperare, quod in diruto oppido commorabamur, magisque ex vico, ut ita dicam, quam ex urbe eruptiones faciebamus. Vastata enim prius fuerat ab ipsis barbaris regio, et solitudo mera facta, muris solo aequatis: ego autem tunc demum habitare denuo Clemata*) primus constitueram. Quare in principio iuxta oppidum pro facultatibus feceram castellum, quod inde facile reliquam quoque civitatem instaurari posse, . .

Sequuntur in folio alio abrupta illa, superioribus subiungenda: Καὶ τὸ μὲν ἀνωκοδόμητο τάχει πολλῶν, καὶ περιέφρακτο τὰ φρούρια καὶ ἅμα τούτων **) καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο. Μεμέριστο δὲ τὸ φρούριον κατὰ συγγενείας, καὶ κατέθεντο ἐν αὐτῶν τὰ σπουδαιότερα· ὅσα δὲ περιττά, ἔξω που κατὰ τὸν ἄλλον τῆς πόλεως περίβολον ἔκειτο. Δικεῖτο γὰρ ἤδη καὶ ἡ πόλις ἅπασα· τὸ δὲ φρούριον C ὡς ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ σώσειν ἡμᾶς ἐξητοίμαστο ***). Ἄλλ' οἱ μὲν βάρβαροι τότε πολλοὺς αὐτῶν ἀποβαλόντες ****) καὶ καταισχυνηθέντες †) ἀπήσαν πρὸς νύκτα, φυλάξαντες τὸ περίορθρον· ἐγὼ δὲ ἅμα ἔω τὸν στρατὸν ἀντεξήγον πολεμῆσειον. Ἦσαν δὲ μοι τότε ἱππεῖς μὲν ὀλίγω πλείους ἑκατον, σφενδονῆται δὲ καὶ τοξόται ὑπέρ τ'. Οὐδαμοῦ δὲ τῶν βαρβάρων ὄντων, τὰ τῶν καιρῶν μοι σύμφορα ἐξεργάτευτο, τείχος μὲν τὸ παλαιὸν ἀνεγείρων ††), καὶ διδάσκων τοὺς ἔμους εὐπαρεσκευάσθαι πρὸς τὰ πολέμια. Πρὸς δὲ τοὺς ἡμῖν προσέχοντας δρόμῳ κήρυκας ἔπειπον, καὶ μετεκαλούμην αὐτοὺς, σκεψόμενος περὶ D τῶν ὄλων †††). Ἀφιγμένων δὲ ἀπανταχόθεν, καὶ ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἀρίστων γενομένης, ἃ μὲν εἶπον ἐγὼ τότε, καὶ ὡς οἶον δεσποτῶν μάλλον ἀντιποιεῖσθαι προσήκει, καὶ πρὸς οἶους ἐλθόντας τίνα ἀφέλειαν πειράσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκειν, καὶ τί ποιητέον ἐστὶ, καὶ τὰλλα πάντα, ὅσα τότε εἶπον ἐγὼ, ἃ καὶ παντὸς μάλλον τιμησαίμην, μακρὸν ἂν εἴη πάντα ἐφεξῆς λέγειν βούλεσθαι. Οἱ δὲ, εἴτε ὡς μηδέποτε βασιλικῆς εὐνοίας ἀπολεληκότες, μηδ' Ἑλληνικωτέρων τρώπων ἐπιμελούμενοι, αὐτονόμων δὲ μάλιστα ἔργων ἀντιποιούμενοι, εἴτε ἄμοροι ὄντες πρὸς τὸν κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἰστροῦ βασιλεύοντα, μετὰ τοῦ στρατῶ ἰσχύειν πολλῶν καὶ δυνάμει μάχης P. 259 ἐπαίρεσθαι, ἤθεσι τε τοῖς ἐκεῖ τὰ παρὰ σφῶν αὐτῶν οὐκ ἀποδιαφέροντες, ἐκείνων καὶ στείσασθαι καὶ παραδώσειν σφᾶς ξυνέ-

*) Castrum Clematum [vid. Bandur. Imp. Orient. I. 113. B.].

**) Subest verbum adeo inductum, ut legi nequeat.

***) Sequitur hic ἐτησίετο, quod oblitus est inducere scriptor.

****) ἀποβαλόντες Cod.

†) Sic Codex. Vid. supra p. 501. [huftis ed.] not. ****.

††) Sic Cod.

†††) Hic primo leguntur illa: Δείσας δὲ, μὴ ἐσαυθὺς τελείωνι θανάμει ἀφί sed haec inducta sunt. Deinceps illa item inducta, καὶ στρατῶ μεγάλῳ ἀφίξοιντο. Γενομένης δὲ ἐκκλησίας, ἃ μὲν εἶπον ἐγὼ τότε. Inde haec non inducta Ἀφιγμένων δὲ κ. τ. λ. quae in textum recepi.

θεντο, καὶ μετὰ τὰ τοιαῦτα πράξειν κοινῇ πάντες ἐπεψηφίσαντο. Καὶ ἀπήειν, ἵνα τὰ ἡμέτερα σωθῶσι, καὶ ἐνέτυχον αὐτῶν ὡς εὖξει· ἂν μάλιστα τις. Καὶ, ὡς δυνατόν ἐν βραχεῖ λόγῳ πᾶν συμπεράνας Βασιλῆως, ἐκεῖνος μὲν παντὸς μᾶλλον *) μείζον τὸ πρᾶγμα ἐλογίσαστο, ἐμοὶ δὲ τῆν τῶν Κλημάτων ἀρχὴν αὐθις ἀσμένως πᾶσαν ἔδοτο, καὶ προσέθηκε καὶ στρατησίαν ὅλην, ἔν τε γῆ τῇ αὐτοῦ προσόδους ἐπετελοῦς ἱκανῶς ἔδωκῆσαστο. H. e. *Idque propere et instauratum fuerat, et fossa circummunitum: unaque cum his* bellum quoque incepit. Didisum erat per cognationes castellum, resque pretiosiores in eo depositae: minus necessariae extra per reliquum oppidi ambitum erant collocatae. Habitabatur enim tunc urbs iam tota: castellum aubem praeparatum fuerat, ut in magno periculo nobis saluti esset. At barbari tunc, multis suorum amissis, cum ignominia noctu recesserunt, servato diluculo: primo mane ego praelii cupidus copias contra eduxi. Erant mihi tunc equites paulo plures quam centum, funditores et sagittarii supra CC. Barbari cum nusquam apparerent, quae apta huic temporis essent a me adornata sunt, murus vetus erectus, edocti mei, quomodo recte se instruerent ad bellum. Eos autem qui ditionis nostrae erant, nunciis cursim missis arcessivi, de rerum summa in consilium ire volens. Undique cum advenissent, concione optimatum coacta, quos tunc ego sermones habuerim, qui domini potius essent expetendi, ad quos venire quamque commoditatem conari oporteret ab illis percipere, quid denique faciendum esset, et caetera universa tunc a me dicta, quae ipse quoque reliquis omnibus praestabilia duxissem, longum est singula ordine dicere velle. Illi, seu quod nunquam benevolentiae Imperatoriae fructum ullum cepissent, seu quod, Graecanicam vitae rationem parum curantes, instituta ad arbitrium ipsorum facta maxime requirerent, sive quod regi ad septentrionem Istri dominanti conterminantes, praeterquam quod ille exercitu magno valeret vique bellica efferret sese, ab illius vitae ratione propriis moribus non differrent: idcirco statuerunt pacisci cum illis aeque dedere, me autem negotium perficere publicitus omnes decreverunt. Ita profectus sum ad servandas fortunas nostras, eumque talem deprehendi, qualem desiderare quis maxime posset. Atque ita, ubi colloquio brevi, ut poteram, totum negotium transegeram cum eo, ille rem maiorem, plus quam ullam, reputans, mihi Clematum imperium iterum volens lubensque omne tradidit, addiditque etiam praefecturam totam, et ex ipsius regione redditus annuos idoneos largitus est. Desinit hic praeclarum illud plenumque rerum novarum fragmentum: quod si commentatio scriptiove, unde manat, integra aetatem tulisset, nae tunc haud paulo plus, quam nunc, sciremus de historia Chersonesi Tau-*

*) Sic Cod.

ricae in tenebris, ut ita dicam, iacente ab a. 950, circa quem Constantinus Porphyrogenneta scripsit, usque ad colonias Genuensium in hos tractus saec. XIII. deductas. Speremus certe, excusis per alias bibliothecas Codd. Graecis medii aevi, lucem novam huic quoque historiae parti oblatum iri: idque ut confidamus fore faciunt Ill. Comitis *Nicolai de Romanzoff* magnificentia, liberalisque ac generosus animus, quo incitatus cum reliquis disciplinas omnes fovet, tum maxime historiam patriae locupletari cupit et ornari.

Pag. 175. lin. 16. καὶ αὐτὴν τὴν μίαν ἐπιτολήν]. Lege κατ' C αὐτὴν· nam ex praepositionibus nulla fere tam male a librariis est habita quam κατὰ, modoque ob sigli sive monocondylii, ut vocant Graeci, similitudinem cum vocibus καὶ, κακὰ, κάτω, μετὰ confusa, modo cum vocabulo proxime sequenti coagmentata, secus atque oporteret. Velut (afferam primo exempla confusae καὶ et κατὰ) Actis Conc. Flor. IX. 132. B. ὄφειλε νοεῖσθαι καὶ τὸν νοῦν ἐκείνον, certo certius, legi debere κατὰ τὸν νοῦν ἐκείνον. Item Supplement. Commentarii S. Athanasii in Psalmm., a Montefalconio editis, II. 80. C. μὴ κατὰ νόμον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὴν καὶ βαρβαρικὴν ἀμότητα, lege, ἀλλὰ κατὰ. Porro in Actis S. Bonifacii 284. B. αὐτὴ δὲ τρίτον Κάνδιδα ἔπραξεν ἐν τῇ Πώμῃ, καὶ ἐπαρχότητα· emenda, κατ' ἐπαρχότητα, et verte, *ter Candida egerat Romae ex praetura, non ex praefectura*, ut habet vetus versio Latina. Filiorum enim, qui Praetores erant, nomine opulens illa Aglais, de qua ibi, ludos ediderat, qui a praetoribus vel quaestoribus candidatis, sumtu ipsorum acti, inde Candida vocabantur. Moris autem fuisse, ut matres filiis sumtus suppedirent ad eiusmodi munerum editionem, Henr. Valesius demonstravit Prolegomen. ad Possini edit. Passionis SS. Perpetuae et Felicitatis 10. A. Contra apud Manuel. Calecam De essentia et operatione II. 21. D. τοὺς παρ' αὐτοῖς κεκαθαμένους κατὰ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν ἀποτελέσματα ἀκτίστους καὶ ἀκτίστα ἀποτελεῖσθαι· dubium non est quin legendum sit, κατὰ τῶν τοιούτων· et in Prolegomenis Hexaplorum Origenis I. 101. C. μαθὼν τὴν αὐτῶν διάλεκτον, κατὰ στοιχεῖα ἐρμηνείαν ἐαυτῷ ἠρμηνεύσειν, lege et distingue, τὴν αὐτ. διάλεκτον καὶ τὰ στοιχεῖα, ἐρμηνείαν κ. τ. λ. ut sit sensus, non ut redditur in edit. Montefalc.: eorum [Hebraeorum] linguam edoctus, secundum elementa, id est ad litteram, interpretationem edidit, sed potius, eorum linguam et litteras edoctus, interpretationem sibi effecit, et quae sequuntur: est enim phrasis sumpta e S. Epiphanio De lxx. interprett. I. 89. D. Unde similiter corrigendum Chronicon Paschale 255. B. his ipsis verbis, τὴν αὐτῶν διάλεκτον, κατὰ στοιχεῖα: lege, καὶ τὰ στ. Apud Theophanem porro Chronograph. 144. D. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὰ κακὰ τὸν ἅγιον Ἀρῆθαν — P. 260 ἐπράχθη ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, scribendum videtur, τὰ κατὰ τὸν

ἄγιον Ἀ. Confusionis vocum κατὰ et κάτω pauciora exempla invenio apud scriptores Graecos medii aevi, velut in Pachymere Histor. I. 341. E. ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Ἀὔξεντιου βουνῶ κάτω πον τοὺς πρόποδας σκηνομένῳ· ubi legendum videtur, κατὰ πον. Multo plura confusionis vocum κατὰ et μετά, ob siglorum π et μ in Codicibus inde a saeculo duodecimo summam similitudinem. Velut in S. Ephraimo De perfection. hominis III. 299. B. inter aerumnas Noae cum tot animalibus in angustam arcam compacti: τίς δὲ εἶποι τὰς μετά τὸν κατακλυσμόν ταλαιπωρίας· scribe, κατὰ τὸν κατακλυσμόν· praesertim, si sequentia respicias: Asserimus tamen vertit eodem errore, *miserias post diluvium*. Simile mendum haeret in textu Pseudosynodi Palamiticae Act. Conc. edit. Paris. XI. 344. A. φανεροῦται δὲ, οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν — ἀλλὰ μετά [l. κατὰ] τὴν χάριν· quae eadem prava lectio in Com-Bebesianam quoque edit. manavit: versio tamen Latina recte, *sed secundum gratiam*. Item apud Gregentium Tephrensem Disputat. cum Herbano Iudaeo 37. b. B. ἠτάρησε στήναι μετά τοῦ ἀρχιεπισκόπου, manifestum est legendum esse στήναι κατὰ· versio Latina recte, *contra archiepiscopum in disputatione stare*. Contrarium accidit in Nectarii Patriarchae Responzione ad Claudium 181. A. πού πρότερον, κατὰ [l. μετά] Ἑβραϊκὸν λαόν, τὸ εὐαγγελικὸν διέδραμε κήρυγμα; οὐχὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας; versio Latina recte, *post Hebraicum populum*: apudque Alexandrum rhetorem De figuris sententiar. ac elocut. 61. C. leg. ὥστε μεθ' ἐτέρων, πον ὥστε καθ' ἐτέρων· Laurentiique Normanni versio, *ut per plures alias universus sententiae ambitus absolvatur*, sic est immutanda, *ut cum aliis plenam sententiam efferant*. Pravae coalitionis praepositionis κατὰ cum voce subsequente insigne exemplum in Oecumenii Enarrat. in Acta Apost. I. 104. D. ἡ οὖν διαφωνία τοῦ ὀνόματος ἐνταῦθα — ἡ κατάσφαλμα, ὡς εἰκός, γραφικὸν γέγονεν, ἢ κατὰ διωνυμίαν εἰρηκεν· ubi nemo non videt, scribendum esse κατὰ σφάλμα. Contra in S. Athanasii Orat. contra gent. I. 16. D. male cusum est, κατ' ἀλλήλους γὰρ ταῖς οὐσίαις τὰς πράξεις εἶναι χρῆ· estque ex duabus primis vocc. una, καταλλήλους, conflanda. Id addidi summorum virorum Schaeferi et Bastii notis ad Greg. Corinth. 69. C. 285. B. 342. C. 405. C. 638. B. 825. B. ubi κατὰ vel perperam scripta, vel inique expulsae ex oratione est: quod si referre velis, quoties significatus eius argutiores parum percepti sint a viris doctis, secusque redditi, et aliena ea res videri possit ab instituto nostro, et latissime patere, ad plurimosque pertinere.

Ibid. lin. 21. ἐσπέρας ἐνισταμένης, ἐν ἡ μνήμην — Ἀγημηρίου — παρέλαβεν ἡ συνήθεια] Hoc est a. d. vii. Kal. Novembr. ut docemur cum aliunde, tum ex narratione servata in veteri Cod. Bibl. Reg. De miraculis S. Demetrii, auctoribus veteris, quorum qui recentissimus, scripsisse videtur saec. x. in-

eunte. A Le Quien Orient. Christ. II. 42. C. aliisque compluribus Ioanni archiepiscopo Thessalonicæ tribuitur. Est ea narratio tam referta variis minutisque rebus ad Thessalonicenses spectantibus (a quibus S. Demetrius summa religione colebatur), ut minus panegyricum esse Sancti, quam Thessalonicensis civitatis annales diligenter perscriptos dicas. Quapropter constituisse se ut totam ederet Combesisius testatur ad Ioann. Cameniatam, Scriptt. post Theoph. 314. C. Posterius quæ facti præventus præstare ille non potuit, Cornelius Byesus executus est Actis Sanctorum ad d. viii. Octobr. tom. IV. Bruxellis 1780. Fol. pag. 104 — 197: nosque fortasse partem narrationis eiusdem e Cod. quem supra memoravimus, emendatiorem vulgabimus pleniorisque volumine aliquo subsequente: quo prodibunt Vitæ Sanctorum, egregie idoneæ ad illustranda tempora Historiæ Byzantinæ ea, quæ maxime muta sunt a litteris. In præsentia satis habuimus, delegisse ex narratione illa miraculum unum, unde dies, qua S. Demetrio Thessalonicenses faciebant, potest intelligi: item situs et nomina ecclesiarum suburbanarum, et quantopere agri circumiecti sæculo sexto vergente incursionibus Scлавinorum fuerint obnoxii: *) — Τοῦ καλλινίκου καὶ φιλοπόλιδος τούτου μάρτυρος Δημητρίου ἡ ἡγὼν ἑορτὴν ἢ χάρα πᾶσα, καθὼς εἰώθει, τῇ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς εἰκάδι ἕκτη ἡμέρα. Καὶ δὴ πάντων εὐφραينوμένων πνευματικῶς, ὡς πληρώσαντος τοῦ Κυρίου τὴν εὐχὴν τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ ἀξιώσαντος αὐτοὺς τῆς χαρᾶς τοῦ μάρτυρος, ἐν εἰρήνῃ πλατεῖα, καὶ βαρβαρικῆς ὀμφῆς μηδ' ὀλας μηδαμοῦ τηνικαῦτα κατακουμένης**), τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, ἄφνω μέσης νυκτὸς κατ' οἰκονομίαν τοῦ ἀθλοφόρου (οὕτω γὰρ με λέγειν τὸ πέρασ τοῦ πράγματος ἔπεισεν), ἀνήφθη πυρὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ κιβώριον τὸ ἀργύρεον, περὶ οὗ πολλὰ κίς ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν. Τούτου δὲ κατὰ πάσης τῆς πόλεως ἐν βραχεῖ καιρῷ διακουσθέντος, συνήχθη πᾶν τὸ νέον ὡς μάλιστα τῆς ἡλικίας, τὸ καὶ τὸν Β ὕπνον εὐχερῶς δι' εὐσθένειαν ἀποβάλλον. Ὡς δὲ τοσοῦτοι γέγονασιν, ὡς ἀποβυσθῆναι τῷ πλήθει τὸ πανάγιον τέμενος; ὁ μὲν ἄργυρος λυθεῖς***) τῷ πυρὶ ἦν ἅπας ἐπὶ ἰδαίφους, ὡς ὕδωρ: τὸ δὲ πλήθος τῶν ἀμφορέων περιέκλυζε τοῦτον ποταμῆδόν. Ἰπ' ὧν καὶ προνοία Θεοῦ νενίκητο τὸ τῆς φλογὸς ἐπικινδύνον. Οὐ τοσοῦτον γὰρ τῇ ἀθυμίᾳ πάντας εἰς ἀμνηστίαν ἐβάπτισεν ἢ τοῦ κιβωρίου πυρπόλησις, ὅσον ἢ προσδοκία, τοῦ φθάνειν τὴν φλόγα περὶ τὴν ὄροφὴν τοῦ ναοῦ, τὰς καρδίας τῶν θεωμένων †) ἐξέτηκεν. Ὅπως καὶ γενομένου (φόβος γὰρ, ὃν ἰδεδόκεισαν, ἐπιλήθον αὐτοῖς, καθὼς γέγραπται, ἐκ τῆς κατὰ κορυφῆς ††) τοῦ κιβω-

*) Fol. 37 recto.

**) Acta Sanctorum κατακουμένης.

***) Acta SS. αὐθεῖς [sic].

†) Acta SS. θεωμένων [sic].

††) Acta SS. ἐκ τοῦ διὰ τῆς κορυφῆς.

ρλον κρεμαμένης ἀλύσεως σιδηραῖς, ἐξ ἧς πολύφωτός τις ἀπηρεεῖτο *)
 καὶ ἀργύρεος τηρικαῦτα κρατήρ· δι' οὗ, δίκην σμίλακος, τὸ πῦρ
 ἀνανεηθὲν φθάσαι τὴν ὄροφὴν, καὶ τοὺς καλουμένους καλάθους
 ἤρξαστο περιτεφροῦν)· δὴ **) τότε τινές, ἀεροδρομησαντες εὐκινή-
 τως ***) κατὰ τῶν δοκῶν, σὺν ἀγγελοῖς πλείοσιν ὑδατοφόροις Θεοῦ
 συνεργία περιεγέροντο τοῦ φλογμοῦ. (B.) Μετὰ γοῦν ταῦτα, τοῦ
 Ὀπληθούς τῶν ὄχλων οὐ διεγχεροῦντος ****), ἀλλ' ἐπιμένουτος ἔνδον,
 καὶ τῶν ἀποσοβούτων ἢ καὶ ὑποχωρεῖν διὰ τὸ ἄωρον τῆς νυκτός
 κελυόντων, οὐκ ἰσχυόντων πείσαι τὴν πληθύν, δέος ὑπέισηλθέ τι-
 νας τῶν κηδομένων τοῦ πανσέπτου ναοῦ, μὴ τινες ἀγνώτες, διὰ
 τε τὸ πλήθος τοῦ ὄχλου, διὰ τε τὸ νύκτα τυγχάνειν, ἐπιχειρήσαιεν
 εἰς ἀρπαγὴν τοῦ ἀργύρου, οὐ τοῦ καταφλεχθέντος μόνοι *****) τῶ
 πυρὶ, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ κρεμαμένου πρὸς εὐκοσμίαν τῆς εορτῆς.
 Καὶ δὴ βουλευσάμενος εἰς †) ἀξιωμαγιμόνουτος ἀνήρ, καὶ τὴν ἐν-
 τιμον στρατείαν τοῦ Λακικοῦ καλουμένου σκρινίου τῶν ὑπερλάμ-
 πρων ὑπάρχων τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατευόμενος, ὡς οὐκ ἔσται τρό-
 P. 262 πος ὁ δυνάμενος ἀλύτως καὶ εὐπροφασίστως ἐξωθῆσαι τὸν ὄχλον
 ἐκ τοῦ ναοῦ, εἰ μὴ προφασίσαιτο τις αἰφνιδίαν ††) βαρβάρων ἐπι-
 δρομῆν, τοῦ ἀθλοφόρου τὴν ἐκείνου καρδίαν εἰς τοῦτο κινή-
 σαντος, ἤρξαστο βοᾶν· „Βάρβαροι περὶ τὸ τεῖχος, ὧ ἄνδρες πολί-
 ται, ἀπροσδοκῆτως ἐφάνησαν· ἀλλὰ σὺν ὄπλοις ἅπαντες ὑπὲρ τῆς
 πατρίδος ὀρηθήσατε.” Καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνος δῆθεν ἔβρα πλατόμε-
 νος, τοῦ †††) ἐξαγαγεῖν τοὺς ὄχλους ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ κατασφαλίσαι
 τοὺς κυλιῶνας· ὡς ἂν μεθ' ἡσυχίας ἢ συλλογῆ τοῦ χωνευθέντος
 ἀργύρου προσεγγήται. Τὸ δὲ προμηθεῖα καθεισθηκεῖ τοῦ πανε-
 B δόξου μάρτυρος, εἰς τὸ μὴ νυκτός ††††) ὑπ' ἀγνοίας κινδυνεύσαι
 τὴν πόλιν. Ὁ γὰρ δῆμος ἅπας, τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης βοῆς κα-
 τακούσαντες, ἔδραμον εἰς οἴκους, καὶ ὀπλισθέντες ἐπὶ τὰ τεῖχη ἀνή-
 σαν. (Γ.) Εἶτα καθορῶσιν ἐπὶ τὸ πεδῖον τοῦ σεβασμίου ναοῦ τῆς
 Χριστοφόρου μάρτυρος Ματρῶνης πληθύν βαρβαρικὴν, οὐκ ἄγαν
 μὲν πολλὴν (ἄχει γὰρ πέντε χιλιάδων παρ' ἡμῖν ἐλογίσθησαν),
 σφοδρὰν δὲ τῆ ἰσχύϊ, διὰ τὸ ἐπιλέκτους τε ἅπαντας καὶ ἐμπειροπολέ-
 μους καθεστημέναι. Οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἀθρόον †††††) πόλει τηλικαῦ-
 τη προσέβαλλον, εἰ μὴ βῶμη καὶ θάρσει τῶν πώποτε κατ' αὐτοὺς
 C στρατευσαμένων διενηροχότες ἐτύγχανον. Ὡς δὲ ἀνέκραξεν ἀπὸ τοῦ
 τεῖχους ἢ πόλιν, αὐτοὺς ἀντιπάλους εἰσβλέψασα (ὄρθρος γὰρ
 λοιπὸν ἦν, καὶ τὰ τῆς ἡμέρας ἐπέφωσκεν), οἱ πλείστοι κατελθόν-
 τες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, ἔξω τὴν συμπαλοκὴν πρὸς ἐκείνους,
 τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀθλοφόρου αὐτοὺς ἐνισχυσαντες, ἐποίησαν-

*) Acta SS. ἀπερεεῖτο.

**) Acta SS. ἄρξασθαι περιτεφροῦν· καὶ δὴ.

***) Acta SS. εὐσχύτως [sic].

****) Acta SS. διεγχεροῦντος. *****) A. μόνου.

†) A. βουλευσάμενός τις. ††) A. ὀρηιδίαν [sic].

†††) A. κλ. καὶ μόνον γινόμενος τοῦ. ††††) A. νυκτῶν.

†††††) A. νυκτῶν.

το, ἤδη λοιπὸν φθάσαντας τῇ μανίᾳ τῆς θηριωδίας αὐτῶν καὶ μέ-
 χροι τοῦ σεβασμίον τεμένους τῶν τριῶν ἁγίων μαρτύρων, Χιόνης,
 Εἰρήνης καὶ Ἀγάπης. Ὅπερ, ὡς ἴστε, βραχυτάτῳ διαστήματι
 τοῦ τῆς πόλεως τείρους ἀφέστηκε. Καὶ δὴ μέχρι πολλοῦ τῆς ἡμέ-
 ρας συζήγγυμένων ἀμφοτέρων ἀλλήλοις, καὶ τὰς διώξεις καὶ τὰς
 ὑφέσεις ἐπικινδυνώτερον οἱ τῆς πόλεως *) στρατοποιοῦσάμενοι, διὰ
 τὸ παντὸς τοῦ τῶν Σκλαβήνων ἔθνους τὸ ἐπίλεκτον ἄνθος, ὡς εἴ-
 ρηται, τοὺς ἀντιπαρατασσομένους καθεστημέναι· τέλος, αὐτῆς τοῦ
 μάρτυρος τῆς ἐπιστάσις ἐπιφανείσης, ἀπεδιώχθη τὸ βάρβαρον αὐ-
 τῆς ἡμέρας τῶν τῆδε μερῶν, ὑποχωρήσαι ἤπερ εἰσέβαλε**). Καὶ τὰ
 μὲν τῆς τότε γεγενημένης ἀπροσδοκίτου καὶ θηριώδους ἐπιδρομῆς
 οὕτω συνετελέσθη. H. e. — *Triumphatoris huius et civitati dediti
 martyris Demetrii diem festum agebat regio omnis, ut consue-
 rat, die xxvi. mensis Octobris. Ita cum omnes laetantur in
 Spiritu, quod impleret Dominus preces servorum ipsius, di-
 gnosque duxisset eos gratia Martyris, late fusa pace, ita ut
 vox de barbaris omnino nusquam tunc exaudiretur, die festivi-
 tatis altero, subito media nocte ex dispositione coronati victoris
 (sic enim dicere persuasit mihi eventus rei), igni correptum est
 sanctum eius ciborium argenteum, de quo saepe superius memo-
 ravimus. Id cum per totam urbem brevi percerebruisset, omnes
 maximeque aetate iuniores eo concurrerunt, qui ob virium inle-
 gritatem nullo negotio pellere somnum possunt. Ii cum tot eva-
 derent, ut prae multitudine sanctissimum delubrum obstrueretur,
 argentum omne igni liquefactum per pavementum fusum erat,
 aquae ritu: idque undique velut fluminibus inundabat magnus
 amphorarum numerus. A quibus denique Dei providentia flam-
 mae superatum periculum est. Non tantum enim anxietate
 omnes in desperationem mersit ciborii incendium, quantum me-
 tus, ne flamma lacunar ecclesiae attingeret, corda spectantium
 emacerabat. Id nimirum cum accidisset (timor enim, quo erant
 perterriti, subiit illos, ut demonstratum est, ob ferream eque
 fastigio ciborii suspensam catenam, unde pendebat multis illu-
 stris luminibus argenteus tunc pharus: per quem, ritu convol-
 vuli, emicans ignis attingere fornacem, et calathos, quos vocant,
 amburere coepit): tum vero nonnulli, aërio cursu agiliter per
 trabes volantes, vasis compluribus aqua plenis Deo obsecun-
 dante flammam compescuerunt. (II.) Post haec cum ingens illa
 vis hominum non discederet, sed intus maneret, nec qui abige-
 rent aut propter noctis intempetum facessere hinc hortarentur,
 persuadere id multitudini possent, formido subiit nonnullis e
 curatoribus augusti templi, ne qui ignoti, cum ob multitudinem
 hominum congregatorum, tum ob ipsam noctem, surripere ten-*

*) A. οἱ τοῦ ἀθλοφόρου.

***) A. μερῶν [sic] οὐ κατ' ὄλιγους ὑποχωρήσαν ἤπερ εἰσέβαλον.

tarent argentum, non modo id quod incendio deflagraverat, verum etiam quodquod suspensum erat ad festum cohonestandum. Ita aliquis vir spectabilis, qui militia honesta scrinii Dacici, quod aiunt, fungebatur, sub dispositione virorum illustrium praefectorum per Illyricum, secum reputans, modum esse nullum, quo sine molestia indictaque causa ex ecclesia pelli turba posset, nisi quis subitam barbarorum incursionem praetexeret, coronato victore cor eius ad id permovente, clamare coepit: „Cives, barbari ad murum apparuerunt inopinato: quin cum armis omnes pro patria procurrite.” Haec ille simulans, ut vulgus videlicet exciri ex ecclesia, vestibulaque occludi posset; posteaque sedate conquisitio argenti fusi fieret. At enim id providentia accidit gloriosissimi Martyris, ne inscientia nostra noctu periclitaretur civitas. Nam populus omnis, audita illa nec opinata voce, in domum quisque stam cucurrit, armisque sumtis muros conscendit. (III.) Ibi conspiciunt in campo venerandi delubri martyris Christum gestantis Matronae turbam barbarorum, non ita quidem magnam (ad quinque millia aestimabantur a nobis), viribus autem plurimum valentem, quod electi essent omnes et in bellis exercitati. Neque tam subito adorti essent tantam urbem, nisi robore et animo quotquot suorum unquam praeliandi causa exierant superassent. Cives ut e muro clamorem sustulerant, adversariis perspicue visis (iam enim diluculum erat, et surgebat dies), plerique descendentes, reseratis portis, Christo et coronato victore illos roborante, foris praelium cum hostibus fecerunt, qui furore feritatis suae iam usque ad augustum fanum trium sanctarum martyrum, Chionae, Irenae et Agapes, proruerant. Id, ut scitis, proxime abest a muro urbis. Ita cum ad multum diem alteri alteris concurrerent, insectationesque ac recessus non sine discrimine facerent oppidani, ideo quod flos ex omni Sclavinorum gente delibatus, sicut dictum est, in adversa acie constiterat: denique, ipso Martyris numine se declarante, manus barbara eo ipso die repulsa est, revertique unde intraverat, coacta. Et quae tunc obvenerat improvisa atque atrox invasio, in hunc modum finem cepit.

De ciborio sive umbraculo altaris altius educto columnisque quatuor innixo copiosi sunt Ducangius Glossar. I. 653. D. Constantinop. Christ. 50. A. — 55. A. Descript. S. Sophiae 573. D. et Reiskius Comment. ad Const. Porphy. Caerimon. sul. Byz. II. 64. A. 78. B. De templo nobilissimo Thessalonicensi S. Demetrii collegit loca idem Ducangius ad Ann. Conn. 252. D. Tempus autem, quo Sclavini Thessalonicam sic tentaverunt, incidere videtur in a. 584: vide J. Chr. von Engel *Geschichte des Ungrischen Reichs und seiner Nebenländer* I. 259. B. Paucisque annis post, ut prodit scriptor unde haec delibamus, Avarorum

princeps, legatis ad Mauricium Imp. missis, τὸν τὸ τηνικαῦτα τῶν Ἀβαρων ἡγούμενον, στείλλοντα πρέσβεις πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς κατέχοντα τότε Μαυρίκιον, fol. 97 recto, cum non posset inter eos quicquam convenire, omnem Sclavinorum gentem in Thessalonicam effudit. Nam erat tunc tota haec natio in ditione eius: ὑπέικον γὰρ αὐτῷ τηνικαῦτα τὸ ἔθνος ἅπαν· quo confirmantur, quae Engelus loco cit. I. 258. C. de Sclavinis post a. 573. Avarorum imperio subiectis acute disputat. Sequitur in Cod. longa narratio de Thessalonica bis sub Mauricio Imp. acerrime oppugnata, semel tunc a Sclavinis, iterum ab ipsis Avaris: deque civitatis post varias B summasque angustias improvisa liberatione. Quae omnia ante a. 602, quo caesus est Mauricius, gesta, ab oculatoque teste perscripta (qui ideo alius esse debet ac Ioannes II. archiepiscopus Thessalonicensis, circa a. 680. florens), ut supplementum Historiae Theophylacti Simocattae in aliquo subsequentium voluminum, ut diximus, si res nostrae siverint, aliquanto pleniora atque emendatiora quam sunt in Actis Sanctorum, proferemus.

Pag. 176. lin. 4. τὸ ἡμισφαίριον τῆς ὑπερώας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας] Plura de hemisphaerio illo Ducangius Ad Pauli Silentiarii descriptionem S. Sophiae 546. B. Terrae motum, de quo hic Leo, memorat Elmacinus Histor. Sarac. 252. C. Similem, ut hic sub Basilio, Agathias 145. C. sub Iustiniano accidisse scribit. Alius sub Mauricio tantam Byzantinis formidinem intulit, auctore Theophylact. Simocatta Histor. 24. D. ὡς καὶ τοὺς ἑπκομανούντας ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀθρόον μετέλλεσθαι [1. μεθάλλεσθαι] πρὸς τὸ σῶφρον. Quae inepte vertit Iacobus Pontanus: *ut etiam qui equarum in morem libidinum furiiis agitentur, icti metu, repente ad pudicitiam sese darent.* Sunt enim οἱ ἑπκομανούντες homines equestribus ludis sive Circo dediti, qui omnes ex gymnasio τῶν ἑπικιῶν ἀγωνισμάτων, de quo Simocatta statim post 25. A. in ecclesias trepidantes se coniecerunt.

Ibid. lin. 8. ὁ ἐν τοῖς Εὐτρόπιου] De Eutropii portu Banduri Imper. Orient. II. 738. A. et Petrus Gyllius De Bosporo Thracio I. 338. D.

Ibid. lin. 9. καὶ ὁ ἐν αὐτῷ μοναστής] Quem usum, ut Simeonis Stylitae ritu vixi religiosi super columnis aetatem degerent, ad saeculum XII. perdurasse auctor est Nicetas Choniata. 244. C. Isaacium Angelum convocasse τοὺς γυμνόποδας καὶ χαμεύνας τῶν μοναχῶν, καὶ ὅσοι κλοσι τῆς γῆς ὑπερέρθησαν. Mire Hieronymus Wolfius vertit, *veluti columnis supra humum efferuntur:* et emendat in notis 437. D: *fortasse ὡσεὶ κλοσι, vel κλονες.* Reddendum, *qui columnis supra terram se extulerant.* Ac iam ante Andreas Schottus apud Photium 831. A. haec de S. Simeone Stylita, τοῦ ἐν τῷ κλονι στάσιν ἀθλήσαντος, qui [asceticae] stationis certamen in columna sustinuit, errore paene ioculari sic reddi-

derat: *Sancti Simeonis, qui in seditione Cionensi occubuit.* Nec facile, ut hoc obiter dicam, ea in versione pagellam invenias, quin sit deformata erroribus, interpretisque seu imperitiam seu oecitantiam prodat. Velut 887. D. Sophronius, qui saec. vii. Hierosolymae Patriarcha fuit, ad Honorium Imp. saec. v. mortuum scripsisse dicitur epistolam, ἡ ἀπεισάλη ἐν Πρώμῃ Ὁνωρίῳ τῷ ταύτης ἐπάρχοντι. Schottus: *Honorio Romano Imperatori missam.* Verte: *Honorio, huius [urbis Romae] antistiti, Pontifici.* Epistolae quoque Photii, a Richardo Montacuto versae atque editae, non mellorem subierunt fortunam. Nam modo interpres, ut erat rudis rerum Byzantarum, protospatharium ob non intellectum siglum ἀσπαθαρίῳ (vide supra 217. A.) *Aspatharium* vocat 69. A. et primum notarium vel primicerium (ἀνοτάριον) a *notariis* 361. B. modo tum religionum tum linguae Graecae admodum se ostendit imperitum. Sic 73. C. legitur, ridiculene dicam an scelerate: *retributio a caelis reposita est iis qui cum* P. 264 *proposito mentiendi verba impia protulere.* Sed locutio τοῖς ἐπὶ ψεύδεσι βῆμα πονήρῳν ὑφίσταμένοις, quae est allusio ad S. Matth. V. 11. sic erat reddenda: *iis qui malum verbum contra se mendaciter prolatum sustinent, patiuntur, tolerant.* Et 13. C. παρελθεῖν αἰτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὐτῷ καλεῖν πάλιν, vertit, *deprecari ut transeat mortis poculum, et eandem rursus glorificationem dicere,* non animadverso participio nominativoque absoluto in altera parte locutionis, sic vertendae: *depr. ut transeat mortis poculum, et illud idem (cum ita visum ipsi fuisset) rursus arcessere.* Sed infinitum esset sigillatim persequi, ubi oscitans interpres ille alucinatus est.

Ibid. lin. 16. τὴν τε Λογγιάδα καὶ τὸν Δριζήν] Cedren. II. 683. C. habet κατὰ τὴν Ἀνάβαρσον καὶ τὸν Ποδανδόν. Scylitza ms. τὴν Ἀνάβαρσαν (vide supra 32. B.) καὶ τὰ Πανδαδόν. Δριζῆς sive Δριζῆς videtur locus quem Zonaras II. 201. A. Δριζίβιον, Cedren. II. 554. D. Δριζίον s. Δριζίον vocant.

Pag. 178. lin. 7. τὰ ὑπάσματα] Ὑπάσματα sunt saepissime Bapud scriptores Christianos *inquainamenta* seu *maculae* animi, h. e. *peccata.* Usurpant ita Theophanes Nicaenus Epist. doctrinali de patientia et longanimitat. 40. A. S. Basilus Epist. canonica II. ad Amphilocho. II. 773. C. Hesychius presbyter De temperant. et virtute I. 1001. A. Leo Imp. In exaltat. S. Crucis 268. 9. S. Gregorius Nyssa. In principium ieiun. III. 247. D. aliique multi.

Ibid. lin. 22. ἐνιαυτούς 35, πρὸς ἡμέραις τριάκοντα] Sic Cod. non siglis, sed plenis litteris. Male Cedr. II. 684. Β. βασιλεύσας ἔτη 5, τοσοῦτους μῆνας. nam Tzimisces die xi. Decembr. a. 969. nocte media Imperator salutatus (vide supra 225. A.), obiit die x. Ianuarii a. 976. Elmacinus Hist. Sar. 243. D. perperam scribit, eum mense Martio vita functum.

CAROLI BENED. HASII

IN LIBRUM

DE VELITATIONE BELLICA

NICEPHORI AUGUSTI

NOTAE PHILOLOGICAE ET HISTORICAE.

Pag. 181. ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ] Cum ex P. 265 universo libello, tum maxime ex cap. vi. patet, *παραδρομήν* proprie esse, quando adversarios iter facientes a latere comitatis, exploratoribus et praecursoribus circum fuis, ut pro facultate et hostes a vastationibus arceas, et rei bene gerendae occasionem, si se offerat, ne amittas. Eadem bellandi ratio, adversariis considentibus, vocatur *παραμονή*, 141. D. 142. A. et *παραμένειν* 141. C. D. 144. A. D. 145. B. D. Ad exprimendam vocem *παραδρομή* cum verba *consectatio*, *assectatio*, *observatio*, *iaculatio equestris* (de qua C. Plinium Secundum librum scripsisse scimus), nequiquam satisfacerent, postremo vocem *velitatio* elegi, quae vim rei, quantum quidem Latine intelligo, paulo minus male reddere videbatur. Lambecius Comment. de Bibl. Caes. VII. 432. nimis generatim vertit *De re militari*, Fabricius Biblioth. Graec. VI. 347. *de eventibus bellicis et excursioni*. Quantopere fluctuarim in voce vertenda, vel ex diversis interpretationibus meis patet B 117. A. 125. B. 127. B. 152. A. 157. C.

Pag. 185. lin. 11. ὃ Μελεινὸς ἐπέκλησις] Hunc Constantinum Meleinum ducem Cappadociae a. 960. sive 961. operam prae-buisse Leoni Phocae in expeditione contra Chambdanum videmus ex fragmento Chronici inediti, quod dedi supra 199. C. Variatur in scriptura *Μαλεινός*, *Μαλίιν.*, *Μελεινός* et *Μελίινος*.

Pag. 186. lin. 12. καὶ ἀκριτικῶν θεμάτων] *Ἄκραι* sunt limites imperii, 122. A. 123. C. ergo *ἀκριτικὰ θέματα* provinciae in extremis finibus sitae, *limitanae*, 157. B. Unde homines qui limites habitant *ἀκρίται* vocantur 122. D.

Ibid. lin. 17. ἐπιστῶντας] Eiusmodi formas in ἄω cum scriptor noster tum alii huius aetatis multo magis frequentant quam verba in μ. Sic διῆστῶν 122. B. ἐπιστῶν 121. B. D. ἐπιστῶν 146. A. 152. C. καθιστῶν 122. D.

P. 266

Pag. 188. lin. 10. αἱ χωραὶ] Hoc est, *plebs pagana*, habitatores vicorum quos χωρῖα vocat 127. B. χωρίτας 126. B. 133. C. 158. B. οἰκήτορας τῶν χωρίων 132. B. 140. A. τοὺς τῶν χωρίων πολίτας 160. C. Est enim χωρίον apud Graecos medii aevi recentisque *vicus*, *pagus*, ut vel ex Tacticis Nicephori liquet 152. D. 159. C. Ducangius Glossar. II. 1774. D. Quod non animadvertit Reiskius Constantin. Porphyrog. Caerim. aul. Byzant. I. 258. A. τὰ χωρῖα *regiones* interpretatus.

Ibid. lin. 11. τῶν ἐκσπηλατόρων] Ἐκσπηλάτορες, seu, ut secundum etymologiam scribendum fuisset, ἐξπιλάτορες, expressi in versione servato nomine *expilatores*: possis tamen quoque vertere *exinanitores*. Nam quod faciebant οἱ ἐκσπηλάτορες, ut multitudinem paganam, greges, omnia denique ex agris in loca munita compellerent, voce propria vocatur *exinanire*. Hirtius Bell. African. cap. 20. Neque aliter Reiskius exponit vocem ἐκσπηλεύειν Constant. Porphyrog. Caerimon. Byzant. I. 258. D. Substantivum ἐκσπηλάτωρ habes praeter hunc locum 127. B. verbum ἐκσπηλεύειν s. ἐξπιλεύειν 139. A. 157. D.

B *Pag.* 190. lin. 12. προσανωφερέης] Omissa est in Lexicis haec vox.

Pag. 191. lin. 18. ἀπαξ δὲ ἐπὶ τοῦ καλοῦ βασιλέως Πρωανοῦ] De hoc praelio Leonis Phocae contra Chambdanum vide Leonem Diaconum supra 13. A. et notas meas 199. D.

Pag. 192. lin. 16. κατακοπιῶντες] Conieci in margine, *κατάκοποι ὄντες*. Sic 132. A. τὸν λαὸν αὐτοῦ κατάκοπον ὄντα et *κατακόπος* 140. B. De voce *κατάκοπος*, ab aliis quoque usurpata, vide Lexicographos.

Pag. 193. lin. 11. ἀπαρόπλιστοι] Vocabulum nondum receptum in Lexica, a *παροπλίζω*, *exarmo*, quod notum est. Vide infra C. *παριπαράτος*.

Pag. 194. lin. 12. τὰ λεγόμενα μονόκουρσα] *Μονόκουρσα*, ut patet ex serie orationis, sunt, quando hostium equites soli, absque peditatu, incursionem faciunt. Est enim *κούρσος* seu *κούρσον* impressio subitanea. Quod non intellexit interpret Achmetis Onirocr. 261. A. ἰλεύσεται ἐχθρὸς δίκην κούρσου, ridicule vertens, *instar animalculi vitibus infesti, quod cercum vocant*.

C *Pag.* 196. lin. 9. τοὺς τραπέζιτας ἀποστέλλειν] De trapezitis, quorum iam supra mentio facta est 121. D. vide Ducangium Glossario II. 1535. B.

Pag. 197. lin. 13. τοὺς παρασυρτάτους] De his vide Ducang. Gloss. 1494. A. sunt qui equos dextrarios ducunt. Sic πρ-

ρασύρεθαι Constant. Porphyrogen. Caerim. Byz. I. 266. D. 267. A. et τὰ παρὰσουρα ἰππάρια ibid. I. 279. D. De equis συρτοῖς Ducang. ad Alexiad. 227. C.

Ibid. lin. 15. τοὺς παριππαράτους] Verti *agasones*, ut vult Ducangius Gloss. 1121. C: sed suspicor verum vocis sensum esse *equis destituti*, vel, *equis detritis* (quos πτωχὰ ἰππάρια vocat Constant. Porphyrog. Caerim. Byz. I. 280. C.) *vecti*: ut eius contrarium sit *καλοῖππαράτος*, 125. D. 139. B. Παριππαράτος α. παραιππαράτος legitur item 139. B. 147. A.

Pag. 198. lin. 12. τὰ φούλκια] Φούλκον est militum globus, in subsidiis locatus ad tutandum τὸ σκόρπισμα (131. C.), hoc est eos qui diripiendi aut insequendi causa solutis ordinibus discurrunt. Sic 131. D. 144. A. 149. C. 152. B. C. 153. A. D. 154. A. 161. A. C. Interdum praesidio est iumentis pascentibus 135. D. Idem vocatur *φουλακή* 148. C.

Pag. 199. lin. 6. ὄχλαγωγίαν] Videtur significare *fremitum castrorum*, ut voce T. Livii utar xxx. 30. Confer 129. D. et 142. A.

Pag. 200. lin. 21. ξινίχνα] Vox adhuc neque in Glossaria recepta, neque in Lexica.

Pag. 202. lin. 9. οὗς δὴ σάκα ὀνομάζουσι.] De voce *σάκα* vide Ducangium Glossar. II. 1319. B. ubi tota haec comprehensio tanquam ex auctore anonymo descripta est. Ex locis autem ibi allatis nostrisque 146. B. 147. B. 166. C. D. intelliges, sic nominari turmam equitum, exercitus incedentis agmen claudentem, ita tamen, ut rato intervallo a novissimo agmine absit. Apud Continuat. Theophan. 298. A. videtur esse *agmen subsidiarium*. Contrarium τοῦ *σάκα* est agmen antesignanorum, a Saracenis Tarsensibus *veredum*, βέρεδον, vocatum, 136. C. et 137. A.

Ibid. lin. 10. Μήκοθεν] Huius vocis paulo rarioris antepenultimam Codd. nostri acunt ubique, ut hic et 132. A. 136. D. P. 267 146. A. 147. A. 149. A. 152. A. 161. A. cui et analogia suffragari videtur (conf. Wagner *Lehre von dem Accent* 129. B.) et patrocinantur Codd. editionesque S. Epiphanii Adv. haer. I. 1076. D. 1106. A. S. Macarii Homil. xxviii. De calamitat. animae 385. A. Incertique De Persica captivit. 329. B. Contra penultimam acuit Schneiderus vir summus in Lexic. II, 73. C. ex fabula in Tyrwhitti Dias. de Babrio p. 12. eodemque modo scribit Ammonius De SS. monachis Sinaitis 109. C. Certe adverbium *μακρόθεν* paenacutitur vel in nostro Cod. 128. D. 131. C.

Pag. 213. lin. 16. Ἴππους τραχεῖς] Sive potius *ταχεῖς*. Infra quoque 147. A. Ἴππους ταχεῖς.

Pag. 216. lin. 4. τοὺς παριππαράτους καὶ ἐνταγιστράτους] De παριππαράτοις dixi 266. C. Vocem *ἐνταγιστράτοι* exponit Ducangius Gloss. II. 1523. B.

Pag. 241. lin. 5. περιπολούντων] Conieci *περπολούντων*·
conf. 157. D. *χρονίζειν ἐν αὐτῇ, καὶ περπολεῖν*· item 159. C.

B *Ibid. lin. 16. τὸ κάστρον Μισθελίας*] De hoc oppido, prope
Iconium, occidentem versus, sito, Le Quien Orient. Christ. I.
1085. C. Scribitur *Μισθιον, Μισθελία, ας, et τὰ Μισθια*, plu-
rali neutro.

Pag. 250. lin. 19. Ἀδατῶν] Fortasse oppidum Adadorum,
τὰ Ἀδαδα, in Pisidia prope Seleuciam, ortum versus. Le Quien
Orient. Christ. I. 1035. B. Tametsi inspecto locorum situ potius
dicas esse *τὴν Ἀδάνην s. τὰ Ἀδανα*, notissimam Ciliciae Tracheae
civitatem, Tarsi vicinam, ad Sarum flumen.

INDEX EDITIONUM *

SCRIPTORUM SIVE GENTILIIUM SIVE CHRISTIANORUM,

QUIBUS

C. B. HASIUS IN NOTIS SCRIBENDIS PRAECIPUE USUS EST.

- A**CHILLES TATTUS De amoribus Clitophontis et Leucippes, cum P. 273 notis Cl. Salmasii. Lugdun. Batav. 1640. 16.
- A**CHMETIS, F. Seirim, Oneirocritica, cum Nicolai Rigaltii notis. Lutetiae, 1603. 4.
- A**ELIANI Varia historia, curante Gronovio. Lugdun. Batav. 1731. 4.
- A**ESCHINIS Socratici Dialogi tres graece. Tertium edidit Ioh. Frider. Fischerus. Lipsiae, 1786. 8.
- A**GAPETI diaconi Expositio capitum paraeneticorum, graece et lat. ex recensione Mart. Hayneccii, in Enchiridio ethico edito Lipsiae, 1600. 8.
- A**LCIPHRONIS Epistolae, cum Stephani Bergleri commentario integro et notis I. A. Wagner. Lipsiae, 1798. 8.
- A**LEXANDER monachus De inventione S. Crucis, Iacobo Gretsero interprete. Ingolstadtii, 1620. 8.
- A**MMONIUS monachus De caede monachorum Sinaitarum, editus a F. Combefisio, una cum Vita SS. Eustachii et Theopistes uxoris, et cum Actis S. Phileae, Petri Alexandrini, Theodotae Nicaenae, Silvestri Romani, etc. Parisiis, 1660. 8.

* Eiusmodi indices, quamvis a familiaribus quibusdam meis non nimium probatos, vix tamen abesse posse arbitror ab hoc genere scripturae, in gratiam Lexicographorum partim suscepto: quodque saepe nitatur auctoritatibus labentis Graeciae atque inclinatae. Quas si quis ad trutinam revocare denuo velit, nae ille sine indice, qualis est huc coniectus (quo subsequentiis etiam voll. lectores referre se poterunt), multum laboris et operae volutandis libris frustra consumat necesse est. Praeterea monemus, 1.) scriptores historiae Byzantinae sicubi laudantur (veluti Agathias, Anna Comnena, Cedraeus, Georgius Codinus, Nicetas Choniates, Theophylactus Simocatta, Zonaras, etc.), adeundas semper esse editiones Regiae Corporis Byzantini; 2.) scriptores ineditos, quibus usi simus, inveniri infra in Indice altero, sub voce *Inedita*. C. B. HASIUS.

- AMPHILOCHI**, episcopi Iconii, Oratio de occurso Domini, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II, Parisiis, 1624. Fol.
- ANASTASII** Sinaitae Quaestiones et responsiones, Gentiano Herveto interprete. Ingolstadii, 1617. 4.
- Eiusdem Hodegus, editus a Iacobo Gretsero. Ingolstadii, 1606. 4.
- Eiusdem Homiliae in Psalmum sextum, et de sacra synaxi, in tomo III. Lectionum antiquarum Henrici Canisii. Ingolstadii, 1603. 4.
- Eiusdem liber De creatione hominis, editus à Ioanne Tarino in fine Philocaliae Origenis. Parisiis, 1618. 4.
- P. 274 **ANDREAE**, archiepiscopi Hierosolymitani, Sermo in salutationem S. Mariae Deiparae, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- S. ANTIUCHI** Pandectes Scripturae divinae, ad Enstachium praepositum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- ANTONINI** Imp. De vita sua libri XII, cum notis Guil. Xylandri et Merici Casauboni. Londini, 1643. 8.
- ARETHAE**, Caeareae episcopi, Explanations in Apocalypsin, ex interpretatione Ioannis Hentenii. Lutetiae Parisiorum, 1631. Fol.
- ARISTRAE** Historia, LXX. interpretum, edit. Schardii. Basileae, 1661. 8.
- ARISTOTELIS** Opera omnia graece et latine, etc. Guillelmus DuVallius tertio recognovit, etc. Parisiis, 1654. Fol.
- ARSENII** Doctrina et exhortatio, in Combefisii Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo. Parisiis, 1672. Fol.
- ARTEMIDORI** Daldiani Oneirocritica, cum Nic. Rigaltii notis. Lutetiae, 1603. 4.
- ASTRAMPSYCHI** Somniorum interpretatio, ad calcem Artemidori, edit. Rigaltii. Lutetiae, 1603. 4.
- Vita S. Antonii, scripta a S. **ATHANASIO**, edita a Davide Hoeschelio. Augustae Vindelicorum, 1611. 4.
- ATHENAEUS** De machinis, inter Mathematicos typis Regiis excusos. Parisiis, 1693. Fol.
- ATHENAGORAE** Atheniensis, philosophi Christiani, Opera, ad calcem S. Iustini Martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- Vita S. **BACCHI**, edita a Combefisio in Christi martyrum lecta triade. Parisiis, 1666. 8.
- S. BARNABAE** Epistola catholica, cum notis Hugonis Menardi. Parisiis, 1645. 4.
- S. BASILII** Magni Opera omnia quae reperiri potuerunt. Parisiis, sumptibus Claudii Morelli, 1618. Fol.
- S. BASILII**, Seleucia in Isauria episcopi, Opera omnia, ad calcem S. Gregorii Thaumaturgi. Parisiis, 1621. Fol.

- BIBLIA** Septuaginta interpretum. Londini, 1653. 8. iuxta editionem Romanam.
- CEBERTIS** Tabula; edidit Iosephus Simpson. Oxonii, 1738. 8.
- CHARITONIS** Aphrodisiensis De Chaerea et Callirrhœ amatoriarum narrationum libri VIII. publicavit I. P. d'Orville; editio altera. Lipsiæ, 1783. 8.
- CHRYSAIPPI**, presbyteri Hierosolymitani, Homilia de S. Maria Deipara, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Ἰωάννου τοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ τὰ εὐρισκόμενα, δι' ἐπιμελείας καὶ ἀναλωμάτων Ἐρδίκου τοῦ Σαβίλλου.** Etonae, in collegio Regali, 1612. Fol.
- S. IOANNIS CHRYSOSTOMI** Opera, ex edit. Frontonis Ducaei Burdigalensis. Parisiis, 1636. Fol.
- S. IOANNIS CHRYSOSTOMI** Homiliae quatuor in Psalmos, et Interpretatio Danielis, interprete Ioanne Cotelerio. Parisiis, 1661. 4.
- Eiusdem** De educandis liberis liber: accedunt eiusdem Orationes aliae quinque, in Christi nativitatem, in Sancta lumina, in recens Baptizatos, in Timores, et Post terraemotum: edita a Francisco Combefis. Parisiis, 1656. 8.
- CLEMENTIS** Alexandrini Opera quae extant, graece et latine. Lutetiae Parisiorum, typis Regis, 1641. Fol.
- S. CLEMENTIS** Romani Epistola ad Corinthios, cum notis Patricii Iunii. Oxonii, 1633. 4.
- Eiusdem** De peregrinationibus S. Petri epitome, Parisiis, apud Turnebum, 1656. 4.
- Eiusdem** Constitutiones apostolicae, graece. Venetiis, 1563. 4. P. 275
- Collectio Regia maxima CONCILIORUM**, seu acta Conciliorum etc., graece et latine, studio Ioannis Harduini. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- ΚΟΣΜΑΣ** Indicopleustae Topographia Christiana, graece et latine, ex interpretatione et cum notis ac praefationibus D. Bernardi de Montfaucon. Parisiis, 1706. Fol.
- S. CYRILLI**, archiepiscopi Hierosolymorum, Oratio de occursu Domini, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Eiusdem** Catecheses, opera I. Prevotii Burdegalensis. Parisiis, 1608. 4.
- DEMOSTHENES** inter Oratores graecos Reiskii. Lipsiæ, 1770. 8.
- Laërtii DIOGENIS** De vitis philosophorum libri decem, Londini, apud Hatchiffe, 1664. Fol.
- DIONYSII** Halicarnassensis Opera omnia, cum annotatt. Io. Iac. Reiske. Lipsiæ, 1774—1777. 8.
- DIOSCORIDIS** Opera edit. Saraceni, apud Wechel. 1598. Fol.
- B. ΔΟΘΥΚΕΙ** Expositiones et doctrinae diversae de vita recte et pie

- instituenta, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- VITA S. ELLAE, auctore anonymo, edita a Combefisio in Christi martyrum lecta triade. Parisiis, 1666. 8.
- EPICURETI Opera, editione I. Schweighaeuseri. Lipsiae, 1799. 8.
- S. EPIPHANII Opera omnia. Dionysius Petavius S. I. recensuit, latine vertit, et animadversionibus illustravit. Parisiis, 1622. Fol.
- EURIPIDES, ex editione Beckii. Lipsiae, 1778. 4.
- EUSEBII Pamphili Ecclesiasticae historiae libri decem, ex edit. Henrici Valesii. Parisiis, 1659. Fol.
- Eiusdem De demonstratione evangelica libri decem. Parisiis, 1628. Fol. Accedunt eiusdem libri Contra Hieroclem et Contra Marcellum.
- Eiusdem Praeparatio evangelica. Fr. Vigerus recensuit. Parisiis, 1628. Fol.
- Eiusdem Commentarii in psalmos, in Collectione nova Patrum D. Bernardi de Montfaucon. Parisiis, 1706. Fol.
- EUSTRATII presbyteri Constantinopolitani liber De operatione animarum post mortem, editus a Leone Allatio in libro de Purgatorio. Romae, 1655. 8.
- EUTHYMI monachi Confutatio Iamaëltarum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- EVAGRII scholastici Historia ecclesiastica. Henricus Valesius graeca emendavit, latine vertit et annotationibus illustravit. Parisiis, 1673. Fol.
- GELASII Cyziceni Historia concilii Nicaeni, in tomo I. Actorum Concill. edit. Harduin. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- GEORGI archiepiscopi Alexandrini Vita S. Ioannis Chrysostomi, in tomo VIII. Operum S. Chrysostomi editionis Anglicanae. Etonae, 1612. Fol.
- GEORGI Pisidae Exaëmeron [sic] seu mundi opificium, poëma. Item Senarii de vanitate humana, graece et latine per Fed. Morellum. Parisiis, 1584. 4.
- S. GERMANT, archiepiscopi Constantinopolitani, Orationes, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- GREGENTII, archiepiscopi Tephrensensis, Disputatio cum Herbaso Iudaeo, Nicolao Gulonio interprete. Lutet. Paris. 1586. 8.
- S. GREGORII Neocaesariensis, cognomento Thaumaturgi, Opera omnia. Paris. 1621. Fol.
- S. GREGORII Nysseni Opera omnia. Parisiis, apud Sebastianum Cramoisy, 1615. Fol.
- P. 276 GREGORII presbyteri Vita S. Gregorii Nazianzeni, in fronte Opp. S. Gregorii editionis Billianaë. Parisiis, 1609. Fol.
- HADRIANI Isagoge Sacrarum Scripturarum, edita a Davide Hoeschelio. Augustae Vindelic. 1602. 4.
- Collectio Regia maxima Conciliorum, seu acta Conciliorum etc.

- graece et latine, studio Ioannis HARDUINI. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- HELIODORI Aethiopicorum libri decem, cum notis Iohannis Bourdelotii. Paris. 1619. 8.
- HERPHAESTIONIS Thebani Apotelesmatica, in Astrologiis Ioachimi Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.
- HERMETIS Triamegisti Iatromathematica, in Astrologiis Ioachimi Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.
- HERMIAE philosophi Gentilium philosophorum irrisio, ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- HERODIANI Historiarum libri octo, curante Theophilo Guilielmo Irmisch. Lipsiae, 1789. 8.
- HERODOTI Historiarum libri novem, ex editione Wesselingii. Amstelodami, 1763. Fol.
- HERONIS Belopoeitica, cum versione et notis Bernardi Baldi, inter Mechanicos typis Regiis excusos. Parisiis, 1693. Fol.
- HESYCHII presbyteri Sermo de temperantia et virtute, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- HIMERII sophistae quae reperiri potuerunt. Edidit Gottlieb Wernsdorffius. Gottingae, 1790. 8.
- HIPPOLYTUS De antichristo, ex editione Marquardi Gudii. Parisiis, 1661. 8.
- HORAPOLLINIS Hieroglyphica, cum notis Ioannis Merceri et Davidis Hoeschelii. Augustae Vindelicorum, 1595. 4.
- HYPERECHII presbyteri Adhortatio ad monachos, in Combesii Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo. Parisiis, 1672. Fol.
- LAMBLICUS in Arithmetica Nicomachi Geraseni, interprete Samuele Tennulio. Arnheimiae, 1668. 4.
- IGNATHI Epistolae, cum notis Isaaci Vossii. Amstelodami, 1646. 4.
- IOANNIS a S. Andrea Liturgia S. Marci Alexandrini, in Eusebii Renaudot Collectione liturgiarum Orientalium. Parisiis, 1715. 4. *Interdum tamen (ut 269. D.) usus sum edit. priore, instituta ab ipso Ioanne a S. Andrea*, Parisiis, 1583. 8.
- IOANNIS Climaci Opera, interprete Matthaeo Radero. Parisiis, 1633. Fol.
- IOANNES Ieiunator De poenitentia, et IOANNES monachus De eadem, editi a Ioanne Marino in fine libri De poenitentia. Parisiis, 1651. Fol.
- IOANNIS Moschi Pratum spirituale, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- IOANNES Philoponus De creatione mundi, interprete Balthasare Corderio. Viennae Austriae, 1630. 4.
- FL. IOSEPHI Opera quae extant. Coloniae Allobrogum: excudebat Petrus de la Rouiere, 1611. Fol.
- S. ISIDORI Pelusiotae Epistolarum mille ducentarum libri tres, etc.

- Parisiis, 1585. Fol. *In libro quarto autem et quinto usus sum editione illa:*
- S. ISIDORI Pelusiotae De interpretatione Divinae Scripturae Epistolarum libri V. Parisiis, sumptibus Aegidii Morelli, 1638. Fol.
- P. 277 S. IUSTINI philosophi et martyris Opera. Lutetiae Parisiorum, typis Regiis, apud Claudium Morellum, 1615. Fol.
- LEONTII Byzantini Sectarum historia, sive de sectis scholae, graece et latine editae a Leunclavio, cum legatione Manuelis Comneni ad Armenios. 1578. 8.
- LONGI Pastoralium de Daphnide et Chloë libri IV. cum notis Gothofredi Iungermanni. Hanoviae, 1605. A.
- LUCIANI Opera, editione Ioannis Frederici Reitzii. Amstelodami, 1743. 4. *Ubique numerus tertius indicat versum s. lineam paginae. Sed quando loco tertio littera maiuscula conspicitur, quaerendus est locus in editione Benedicti duobus tomis, Salmurii, 1619. 8.*
- LYCOPHRONIS Alexandra, editione H. G. Reichardi. Lipsiae, 1787. 8.
- MACARII Aegyptii Homiliae spirituales quinquaginta, editae studio Zachariae Palthenii. Francofurti, 1594. 8.
- Liturgia S. MARCI Alexandriini, in Eusebii Renaudot Collectione liturgiarum Orientalium. Parisiis, 1715. 4. *Interdum quoque usus sum edit. Ioannis a S. Andrea, Parisiis, 1583. 8.*
- S. MARCI eremitae Opera quae extant omnia, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- MENOLOGIUM Graecorum, iussu Basilii Imp. graece olim editum, nunc primum graece et latine prodit studio et opera Annibalis Tit. S. Clementis presbyteri Card. Albani. Urbini, 1727. Fol.
- METHODII Convivium decem virginum, edit. Leonis Allatii. Romae, 1656. 8.
- NEMESIUS De natura hominis, editione Nicasii Ellebodii. Antverpiae, apud Plantinum, 1565. 8.
- Catena graecorum Patrum in Iob, collectore NICETA, Heraclaeae metropolita, graece nunc primum in lucem edita et latine versa, opera et studio Patricii Iunii. Londini, 1637. Fol.
- NICETAE Paphlagonis Vitae S. Hyacinthi et Eustathii, editae a F. Combefis. Parisiis, 1666. 8.
- Vita S. patris nostri Ignatii archiepiscopi Cplitani, auctore NICETA cognomento Paphlagone, in tomo V. Actorum Concill. edit. Harduin. Parisiis, ex typographia Regia, 1714. Fol. pag. 943. — 1010.
- NICOMACHI Geraseni Arithmeticae libri duo, apud Christianum Wechelum. Parisiis, 1538. 4.
- S. NILI Epistolae, op. et studio Petri Possini. Parisiis, ex typographia Regia, 1657. 4.
- Eiusdem Capita de octo vitiis, in Combefisii Auctario Patrum novissimo. Parisiis, 1672. Fol.

- Eiusdem *Capita paraenetica*, in *Bibliotheca Patrum graeco-latina*, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Vita S. NILI iunioris, s. Rossanensis Calabri, cum versione Ioann. Matthaei Caryophili. Romae, 1624. 4.
- NONNUS medicus De omnium particularium morborum curatione, edit. Hieremiae Martii. Argentorati, 1568. 8.
- OLYMPIODORI Commentarii in Ecclesiasten et in Canticum Canticorum, in *Bibliotheca Patrum graeco-latina*, tom. II. Parisiis, 1724. Fol.
- ONOSANDRI Strategicus, ex editione Nicolai Rigaltii. Lutetiae, 1599. 4.
- ORIGENES in Ieremiam, editus sub nomine Cyrilli a P. Corderio. Antverpiae, 1648. 8.
- Idem *Contra Celsum*, interprete Sigismundo Gelenio. Cantabrigiae, P. 278 1658. 4.
- Eiusdem *Exegetica*, seu *Commentaria in S. Scripturas*, graece et latine, studio et labore Petri Danielis Huetii. Rothomagi, 1668. Fol.
- PALLADII De vita S. Chrysostomi dialogus, graece et latine, cura et studio Emerici Bigotii. Lutetiae Parisiorum, 1680. 4.
- Eiusdem *Historia Lausica*, in *Bibliotheca Patrum graeco-latina*, tom. II. Parisiis, 1624. Fol. *Interdum, sed rarius, usus sum editione Meursii*, Lugduni Batav. 1616. 4.
- Idem De Bragmanibus, interprete Edoardo Bessaeo. Londini, 1665. 4.
- PANTALEONIS, diaconi magnae ecclesiae, Sermo de sanctis luminibus, in *Bibliotheca Patrum graeco-latina*, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- PAULI Alexandrini *Isagoge apotelesmatica*, cum versione Andreae Schatonis. Witebergae, 1586. 4.
- PETRI Siculi *Historia Manichaeorum*, edita per Matthaeum Raderum, e societate Iesu. Ingolstadii, 1604. 4.
- PHALARIDIS *Epistolae graece et latine*, Thoma Naogeorgo interprete. Basileae, apud Oporinum, 1558. 8.
- PHILO Byzantius De telorum constructione, inter *Mathematicos veteres*. Parisiis, ex typographia Regia, 1693. Fol.
- PHILONIS Iudaei *Opera*: excudebat Petrus de la Rouiere. Coloniae Allobrogum, 1613. Fol.
- PHILOTHEI, patriarchae Constantinopolitani, *Laudatio trium Pontificum*, in *Bibliotheca Patrum graeco-latina*, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- PHOTII patriarchae ad episcopum Aquileiensem *Epistola*, in *Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo* a Combefisio edito Parisiis, 1672. Fol.
- Eiusdem *Bibliotheca*, latine reddita scholiisque illustrata ab Andrea Schotto. Rothomagi, 1653. Fol.

- PINDARI** Carmina: iterum curavit Chr. Gottl. Heyne. Gottingae, 1798. 8.
- PLUTARCHI** Opera, Guillelmo Xylandro interprete. Francofurti, in officina Aubriorum, 1620. Fol.
- POLYBII** Historiarum quidquid superest. Recensuit, digessit, illustravit Ioann. Schweighaeuser. Lipsiae, 1789. 8.
- Vita S. Epiphanii**, scripta a **POLYBIO** Rhinocorurorum episcopo, in tomo II. Opp. S. Epiphanii edit. Petav. Parisiis, 1622. Fol.
- PORPHYRII** Opera, graeco-latine. Cantabrigiae, 1655. 8.
- Eiusdem Vita Plotini**, initio Operum philosophicorum Plotini. Basileae, 1580. Fol.
- PROCLI** Lycii Hypotyposis astronomicarum positionum, graece, apud Ioannem Walderum. Basileae, 1540. 4.
- Eiusdem Paraphrasis in Ptolemaei libros iv. De siderum affectionibus**, interprete Leone Allatio. Lugduni Batav. 1635. 8.
- Balthasaris Corderii Expositio Patrum Graecorum in PSALMOS**, ex vetustissimis mss. Codicibus concinnata, graece et latine, ex versione eiusdem Balth. Corderii. Antverpiae, 1643. et 1646. Fol.
- Cl. PTOLEMAEI** Tetrabiblos, graece et latine, libri iv. Melanchthous interprete. Eiusdem Carpus, ex versione Ioviani Pontani. Basileae, per Ioannem Oporinum [*sine nota anni*], 8.
- Eiusdem Geographia**, graece. Basileae, apud Frobenium, 1533. 8.
- P. 279 SAMONAE**, archiepiscopi Gazae, cum Achmede Saraceno disceptatio, in Ducaci Auctario Bibliothecae Patrum, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- SCHEIDERS** Kritisches Griechisch-Deutsches Wörterbuch. Zweite Auflage. Iena und Leipzig, 1805. 4.
- SEVERIANI**, Gabalorum episcopi, Oratio in S. Crucem, edita a Combefisio ad calcem S. Chrysostomi De educandis liberis. Parisiis, 1656. 8.
- Eiusdem Orationes sex in creationem mundi**, in tomo VII. operum S. Ioannis Chrysostomi. Etonae, 1612. Fol.
- SEXTI** Empirici Opera, a Fabricio edita. Lipsiae, 1718. Fol.
- SIMEONIS** Metaphrastae Vitae SS. Ioannis et Lucae, editae Oxoniae, 1597. 12.
- STEPHANI** Byzantini Gentilia per epitomen, De urbibus inscripta, quae restituit, supplevit ac latina versione illustravit Abrahamus Berkelius. Lugduni Batavorum, 1694. Fol.
- STRABONIS** libri XVII. editione Almeloventi. Amstelaedami, 1707. Fol.
- SUIDAE** Lexicon ex editione Kusteri. Cantabrigiae, 1705. Fol.
- SYNESI** Epistolae, Thoma Naogeorgo interprete. Basileae, per Ioannem Oporinum, 1558. 8.

- TATIANI** Assyrii Oratio ad Graecos, quod nihil eorum studiorum, quibus Graeci gloriantur, apud ipsos natum, sed omnia a barbaris inventa sint: ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- THALASSII** abbatis Centuriae de charitate et continentia, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- THEMISTOCLIS** Epistolae, interprete Ioann. Matthaeo Caryophilo. Romae, 1626. 4.
- THEODORETI** Opera etc. . . . edit. I. A. Noesselt. Halae Sax. 1771. 8.
- THEODORETI** episcopi Cyri Historia ecclesiastica. Henricus Valesius graeca emendavit, latine vertit et annotationibus illustravit. Parisiis, 1673. Fol.
- THEODORI** Abucarae Opuscula, ad calcem Hodegi Anastasii Sinaitae edita ab Iacobo Gretsero. Ingolstadii, 1606. 4.
- THEODORUS** Studita De inventione capitis S. Ioannis Prodromi, *in calce libri Ducangiani* Traité historique du chef de S. Jean-Baptiste, et, par occasion, des autres reliques du même Saint. Paris, 1665. 4.
- THEODOTI** Epitome adhortationis Orientalis, ad calcem S. Clementis Alexandrini edit. Paris. 1641. Fol.
- Τῶ ΘΕΟΔΟΤΟΥ ΜΕΝΑ** τῆς ἀριθμητικῆς, edita Parisiis, apud Christianum Wechelum, 1543. 4.
- THEOPHANI** Ceramei, archiepiscopi Tauromenitani, Homilia in Evangelia dominicalia et festa totius anni, graece et latine, studio Francisci Scorsi. Lutetiae Parisiorum, 1644. Fol.
- THEOPHANI** archiepiscopi Nicaeni Opera omnia, interprete Gonzalvo Ponce de Leon. Romae, 1590. 8.
- THEOPHILI** patriarchae Antiocheni Contra Christianae religionis calumniatores ad Autolycum libri tres, ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- THEOPHRASTUS** De historia plantarum, edit. Stapel. Amstelodam. 1644. Fol.
- THEOPHYLACTI** archiepiscopi Bulgariae Epistolae, edit. Ioannis Meursii, in Opp. Ioann. Meursii ex recensione Ioann. Lami vol. VIII. Florentiae, 1746. Fol.
- THEORIANI** Orthodoxi Disputatio cum Catholico Armeniorum, edita cum latina versione Io. Leunclavii. Basil. 1578. 8.
- TIMOTHEI**, presbyteri Hierosolymitani, De Simeone propheta oratio, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol. P. 230
- TITI**, Bostrorum episcopi, Expositio in evangelium Lucae, in Bi-

- bibliotheca Patrum graeco - latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Fragmenta ex Anthologia VETTI VALENTIS, in Astrologia Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.
- ZACHARIAE, Hierosolymorum patriarchae, De Persica captivitate ex Perside epistola, edita a Combefisio ad calcem Chrysostomi De educandis liberis. Parisiis, 1656. 8.
- Vita S. Benedicti, a S. Gregorio Magno latine conscripta, et a ZACHARIA Papa Romano in graecam linguam translata. Ingolstadii, ex typographia Adami Sartorii, 1602. 8.
-

NICOLAI MARIAE FOGGINII
A D N O T A T I O N E S
IN
THEODOSII ACROASES.

IN PRAEFATIONEM.

Vers. 1. Ὁ Μαγίστρων ἦλκε] Nicephorum Phocam Magistri Ed. Rom.
dignitate fuisse insignitum Cedrenus Curopalates, incertus con- P. 376
tinuator Theophanis, ceterique scriptores testantur. Magister Col. 1
autem dicebatur primus inter nobiles Imperatoris familiares, seu,
ut inquit Evagrius Histor. lib. III. cap. 29. ἡγεμὼν τῶν ἐν τῇ
αὐτῇ τάξεω, praefectus officiorum palatii. Haec dignitas, vel
ipso Patriciatu illustrior, et ἀπέρολαμπρος splendidissima ab Hi-
storicis dicta, uni primum conferebatur, at deinceps collata est
pluribus, ut ex Luitprando Rer. per Europ. gest. lib. VI. cap. 5.
colligitur, qui viginti quatuor Magistros enumerat. Theodosius
Magistorum solem Nicephorum appellasse videtur, vel quia Ni-
cephorus inter plures primus esset, vel ob praeclara eius gesta,
quibus huius dignitatis splendorem auxerat ad ceterorum Magi-
strorum exemplum.

2. Πώμης ἐνδικητά] Romae vindex certe fuit hic Nicephorus,
quia, ut inquit Cedrenus Histor. Comp. pag. 642. πολλὰ τρώπαια
στήσαντα κατὰ τῶν ἐφῶν Σαρακηῶν, multa de Saracenis orien-
talibus statuerat tropaea, qui Romani Imperii provincias depo-
pulantur, et quia Cretam a Saracenis Hispanis olim occupatam
Romanorum Imperio restituerat.

3. Πεπόνηται μὲν πρὸ καιροῦ etc.] Haec de Cretae expugna-
tione carmina iam antea, vivente nempe Imp. Romano iuniore,
a se confecta fuisse Theodosius testatur. Cur autem ea in lucem
non produxerit, necdum capta occasione triumphi, atque adeo Col. 2
ovationis, quam Nicephorus de Creta expugnata egerat, rationem
hanc reddit: id facere timuisse, quod a gestorum eius gloria plus
aequo illa distarent. At vera causa fortasse potius fuit, ne Imp.
Romano displiceret, in cuius suspicionem venerat nimis apud po-
pulum inclarescens Nicephorii nomen. Vid. Monitum.

4. Καὶ περὶ τῆς τοῦ Χαλέπε etc.] Confecto Cretico bello Nicephorum ad Chalepi expugnationem se contulisse omnium Historicorum consensu certum est; et hanc expeditionem dum ille gereret, Romanus obiit. Itaque cum Chalepum expugnasset, a Theophanone Augusta Romani uxore revocatus est Constantino-polim, ubi de utraque victoria, Cretica nempe et Chalepensi, solemnem egit triumphum. Hac occasione Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulisse videtur, et quia solummodo victoriam Creticam in eis celebraverat, Chalepensem etiam victoriam alio poematio se celebraturum spondet. Vide, quae hac de re fusius in Monito disseruimus. [Alepum antiquis Berroea. καὶ τὸν Λέοντα δὲ τὸν Φωκῶν τὸν τοῦ Νικηφόρου δμαίμονα κατὰ τοῦ Χαμαδᾶν, δς τοῦ Χαλέπε ἐκράτει, ὁ Ῥωμανός σὺν δυνάμει ἀπέστειλε. Zouaras in Annal. XVI. Quid vero hic de Chalepe, quum de Creta poeta noster statuerit? CORNELIUS.]

7. Ὡς ἐν προσώπῳ γούν etc.] Haec ea sunt verba, ex quibus liquet Theodosium has Acroases Nicephoro obtulisse post Romani obitum. Videsis Monitum. Cornelius verba τὸν πάλαι βασιλεῖα ἡμῶν minus recte vertit: *veterem nostrum Imperatorem*, quum *defunctum* vertere omnino debuisset.

IN PRIMAM ACROASIM.

Col. 1 Τῷ φιλανθρώπῳ etc.] Humanissimo ac potenti Imperatori Romae, Romano scilicet Iuniori poema suum inscribit Theodosius, quia illud perfecerat, dum Romanus in vivis agebat, et quia Romani iussu Creticum bellum a Nicephoro susceptum fuerat. Quamvis autem defuncto iam Romano, et solummodo ut blandiretur Nicephoro vulgaverit, nihil tamen in eius inscriptione immutavit, fortasse ne Theophanonem Romani uxorem offenderet, et ne totum poemation, in quo exstant plurima ad Romanum spectantia, refugeret. Quare de hoc Nicephorum monere in Praefatione non praetermisit, asserens tamen ad eum potissimum spectare, quae in poematio continentur, laudes Imperatori Romano collatas.

Vers. 3. Ὁ Σκηπίων] P. Cornelium Scipionem intellige, cui, ut inquit Florus lib. II. cap. 6. p. 292, *tam grande de Africa nomen fata decreverant*. Is admodum iuvenis in Africam profectus, contra Carthaginenses bellum indixit, in quo adeo praeclare se gessit, ut brevi Carthaginem expugnaverit. *Consul ante annos factus*, inquit Sex. Aur. Victor de Viris illustr. cap. 49, *conce-*

Col. 2 *dente collega in Africam classe traiecit. Asdrubalis et Syphacis castra una nocte perrupit. Revocatum ex Italia Hannibalem superavit. Victis Carthaginensibus leges imposuit. Ideo autem addit Theodosius tunc totum Carthaginis robur non ad-*

fuisse, quia Hannibal cum exercitu satis magno Romam aggressurus in Italia commorabatur.

8. *Τίς ἦν ὁ Σύλλας*] Obsidionem a Sylla Athenis impositam, ἔργῳ μὲν οὐ μεγάλην, τῇ δὲ δόξῃ λαμπροτάτην, *facto sane haud magnam, sed gloria clarissimam*, appellat Plutarchus in vita Syllae p. 102. Athenienses enim eo tempore, ut observat Velleius Histor. Rom. lib. II. cap. 25, *oppressi Mithridatis armis, homines miserrimae conditionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis; et animos extra moenia, corpora, necessitati servientes, intra muros habebant*. Praeterea quo tempore Athenas Sylla obsidebat, magnum sane passae sunt ex igne detrimentum, ab Atheniensibus ipsis hostiles machinas confligare studentibus primum excitata: qui deinde Syllae consilio saevius etiam exarsit, dum Piraeo capto τὰ πλείστα κατέκαυσεν ὧν ἦν καὶ Φίλωνος ὀπλοθήκη, θαναταζόμενον ἔργον, *pleraque inflamavit, in quibus armamentarium Philonis, inclutum opus, fuit*; sicut testatur praelaudato loco Plutarchus pag. 65. Huc itaque respicit Theodosius, dum Syllae virtuti succensere studens, eum in Athenarum oppugnatione nihil praeclari gessisse affirmat.

P. 377
Col. 1

10. *Βαλῶν ἀπ' αὐτῆς*] In Cornelianae editione claudicat hic versus, quem tamen facile restitues, si nobiscum ad fidem Codicis articulum τῆς ante vocem σφαγῆς suppleveris.

11. *Τίς ἦν ὁ Καῖσαρ*] C. Iulium Caesarem innumera, eaque difficillima certamina, felici exitu subisse fatetur; sed duce fortuna potius, quam virtute censet.

12. *Ἀφύρτοις*] Ita haec vox legitur in Codice, sed restituendum esse verbum ἀφύκτοις, bene monuit Cornelius. [*Ἀφύρτοι συμπλοκαὶ* esse videntur congressiones exercituum bene compositae, nihil perturbationis habentes. ἀφύρτως cum ἐμμελῶς iunxit scriptor Vitae Nicolai Damasc. in Prodomo βιβλ. ἑλληνικῆς a Coraë editae p. 227. ubi editor p. 363. σημειῶσαι τὸ ἀφύρτως ἐπὶ τοῦ ἀσυγγύτως, ἐν οὐδενὶ που εὐρεθὲν ἢ ἐν τῷ παρόντι βίῳ Νικολάου, σωζόμενον ἐν τῷ ἐπιβήρηματικῷ ἄφύρτα τῆς συνηθείας, ἢ καὶ τὸ ἐπίθετον Ἀφύρτος ἐφύλαξε. F. I.]

13. *Τίς ἦν ἐκεῖνος*] Retinet poeta Imperatoris nomen, de quo hic loquitur: historia tamen, quam adducit, clare, ut arbitrator, Augustum designat. Celebre est navale praelium ab Augusto contra Sextum Pompeium prope Messanam commissum, in quo Augustus, Dione teste lib. XLIX. § 5. pag. 573, non modo maiorem suae classis partem amisit, sed parum etiam abfuit, quin ipse periret. Ad hanc cladem alludit etiam, ut videtur, Suetonius in Augusti vita cap. xvi, cuius haec sunt verba: *Traiecto in Siciliam exercitu, cum ad partem reliquam copiarum continentem repeteret, oppressus ex improvviso a Demochare et Apolliphane praefectis Pompeii, uno demum navigio aegerrime effu-*

git. Non diti tamen Pompeius victoria gavisus est, nec fortunam expertus est permanentem; instaurato enim ab Augusto contra ipsum praelio, eoque strenue admodum terra marique oppugnato, tandem Augustus M. Agrippae opera adiutus, insignem retulit victoriam; adeo ut merito de Augusto dici possit, eum prius victum navali praelio, mox suos victores superasse.

14. *ἔϋλον*] Hoc verbum *classem* interpretati sumus; frequenter enim illud a Graecis inferioris aevi scriptoribus ad naves designandas usurpatur. Praesto cuique esse possunt exempla, quae Du-Fresnius in Glossario mediae et infimae Graecitatis adducit. [Fortasse hi quoque versus referendi ad Iulium Caesarem, qui in itinere (*ἐν στόλῳ*, quod vocabulum etiam de unius itinere usurpari constat) a praedonibus captus, eosdem paulo post classe contracta superavit, captosque cruci affixit. Plutarch. Vit. Caes. c. 2. Vellej. Pat. II. 42. *ἔϋλον*, *crux*, Pisid. Exped. Heracl. II. 253. *ὑψοῦμενον τὸ ἔϋλον*. et alibi. F. I.]

15. *Οὐκ ἦν στρατηγός*] Mancum hunc versum edidit Cornelius contra fidem Codicis, ex quo nos restituimus ante articulum *δ* particulam *ὡς*, quam tamen necessario addendam, ut sensus integer prodiret, Cornelius coniectando adnotavit.

16. Quam de Pompeio historiam Theodosius adumbrat, haec est: An. U. C. 679. L. Licinio Lucullo, M. Aurelio Cotta Cosa Creticum bellum a M. Antonio infeliciter inceptum, a Q. Caecilio Metello perfectum est. Sed quum victoria elatus Metellus saevius in captivos animadverteret, multi Pompeio in Asia comoranti se dediderunt. De hac re ita Florus Rer. Rom. Epit. Col. 2 lib. III. cap. 7. *Metellus deinde totam insulam igni ferroque populatus, intra castella, et urbes redegit, et Gnossum, et Erythraeam, et ut Graeci dicere solent, urbium matrem Cydoneam conficerent, alii deditionem suam ad Pompeium absentem mitterent.* Pompeius autem Romam reversus non modo de Mithridate et Tigrae in Asia subactis triumphavit, sed alterum etiam triumphum egit de bello Cretico: captivis e Creta ducibus, qui ad se defecerant, secum adductis, Metelli triumphum imminuens, quamvis reapse nullam in bello Cretico partem habuisset. Theodosius itaque hisce in versibus Pompeium cum Romano, seu potius cum Nicephoro confert, ut eo magis eiusdem Nicephori virtutem extollat, quoniam ei Cretensis victoriae gloria vere debebatur, dum e contrario Pompeius veteris illius Cretensis belli laudem usurpaverit, ac quasi praesens decertasset, alterum de eadem Creta triumphum Romae ostentare praesumpserit.

Ibid. *Πομπιος*] In Cod. supra hoc nomen haec legitur nota interlinearis eiusdem, ut videtur, scriptoris manu exarata *δ Καίσαρ δ μέγας*, quod animadvertit etiam Cornelius, sed omnino praeterit coniectari quid ea sibi velit. Itaque scias volo, eam

respicere ad versum 13, qui in Codice in tres columnas ex tribus versibus sibi subsequenter ordinatim compositas distincto, superior exstat versiculo 16. Quum enim in v. 13. Theodosius, suppresso nomine, obscurius cuiusdam Imperatoris mentionem fecerit, scriptor Codicis subiecit ὁ Καῖσαρ ὁ μέγας, *Magnus Caesar*, Augustum nempe designans, de quo reapse Theodosium fuisse in eo loquutum, iam supra luculenter ostendimus. [Supra verbum Πομπῖος, *Pompeius*, in Cod. scribitur: ἡ . . . Καῖσαρ ὁ μέγας. *Expende*. CORNEL. Notabilis forma nominis pro ea, qua alii constanter utuntur Πομπήϊος; praesertim quum non appareat, qua de causa Theodosius immutaverit nomen, quod versus iambico non adversatur. Magis etiam memorabile, quod infra III. 209. legitur: Βροῦτος, ὃς τοῦ Πομπῖου ἔβαψε τὴν μάχαιρον ἐν τῶν αἱμάτων. Quis enim existimaverit, Theodosium historiae tam ignorantem fuisse, ut Brutum manus Pompeii sanguine inquinasse crederet? Quare *Cornelius* ibi pro Πομπῖου corrigendum auspicatur Καῖσαρος: quam correctionem probabilitate destitutam esse recte iudicavit Fogginius, ipse locum mutilum esse existimans. Quod non magis probabile est. Verum in priore loco, de quo dicere instituinus, alia quoque sunt, quae lectorem moerentur. Nam primum non tam certum est, quod Fogginius existimat, res a Pompeio ad Metelli laudem in bello Cretico imminuendam actas spectari; omnem enim rerum a Pompeio gestarum laudem comprehendi apparet; nec verbi πλουτολεξιῶν sensus ex illa interpretatione prodit perspicuus; nec denique voculae ὡς τῶν quem sensum habeant apparet. Si contra glossatori fides haberi possit, qui de *Julio Caesare* cogitavit (nam quod Fogginius existimat, verbis Καῖσαρ ὁ μέγας *Augustum* significari, minime potest probari), primum summi Ducis commemoratio poetae consilio accommodata; tum πλουτολεξιῶν accipi possit de divitiis in bello Gallico congestis (*Γαλατικὸν πλοῦτον* appellat Plutarchus in Vit. Caes. c. 29.), aut etiam de iis, quas belli civilis initio ex aerario sumsit; tandem versus 17. admissa emendatione nostra ἀστῶν pro ὡς τῶν, facilem habuerit explicationem de potentia a Caesare civibus devictis in bello civili parta, qua instructus (ὠπλισμένος) venit; sicut etiam v. 18. verba τὰ τύχης στίφη retuleris ad opinionem illam, quam Caesarem de fortuna sua habuisse constat. At nomen Πομπῖος quomodo ad Caesarem trahas? nescio equidem, neque in glossatoris verbis quicquam inest, quod ad tenebras illas diluendas faciat. In Glossis apud Ducan- gium reperio: πόμπιος. *parricida*. Num igitur dicamus, Caesarem sic appellari a Theodosio, quod secundum famam nonnullorum mater eius inter pariendum perierit? (Vid. Constant. *Manassis Compend. Chron.* p. 37. C. et Millium ad Io. Antioch. *Mal. Chronogr.* p. 275.) quae appellatio, sive in laudem trahas Caesaris, non ea qua vulgus hominum via in lucem editi; sive in

vituperium, Theodosii consilio non adversaretur. An vocabulo *πόμπιος* triumphatorem significari dixeris, quum vix alius quisquam plures splendidioreque triumphos egerit? Verum quidquid sit, locus, de quo supra diximus, III. 209. Βροῦτος, ὃς τοῦ πομπίου ἔβαρε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων — nonne manifeste docet, voce *πομπίος* sive *πόμπιος*, ex quocunque tandem fonte manaverit, Caesarem significari, a Bruto occisum? Sed superest tertius in his Acrosibus locus, qui omnem hanc de Caesare opinionem videtur evertere. Nam III. 205. Imperatoris potentia et Nicephori res bello gestae praeferuntur rebus gestis et potentiae summorum antiquitatis virorum, quorum recensum instituit hunc: *Κῦρος, Δαρείος, Κροῖσος, οἱ στρατοκράται, Καῖσαρ, Ἀχιλλεύς, Μακεδῶν καὶ Πομπίος*. Iam quum in his verbis *Πομπίος* commemoretur una cum *Caesare*, sponte apparet, *Πομπίον* non accipi posse pro *Caesare*. Vide tamen, quam alieno loco *Καῖσαρ* ponatur inter *Croesum* et *Achillem*; et quantum adversetur versui in hac sede, trochaicum offerens pro iambo aut spondeo. Ob duas itaque causas suspectum nomen, cui si *Αἴας* substitueris, omnes illae difficultates evanescent, et simul historiae consuletur et versui. Nec improbabilis videri potest coniectura, quae a litterarum vestigiis non multum recedit; praesertim quum in Codice, ex quo ductae Acroses, versuum initia plurimis in locis ita sint evanida et obscura, ut quid scriptum fuerit, non appareat. Nec profecto aliud nomen huic sedi accommodatius reperiri poterit. *Aiacis* enim nomen et alibi cum *Achille* iungitur, et, quod ad nostrum negotium unice facit, a *Theodosio* ipso I. 37. *Αἴας, Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς*. Si quis tamen totam hanc de vocabulo *πομπίος* s. *πόμπιος* disputationem nimis lubricam esse dixerit, non multum refragabor equidem, gratiamque habebo, si quis difficultates, quae insunt cum in forma nominis *Πομπίος* pro *Πομπήϊος* accepti, tum in historia, faciliore ratione solverit. F. I.]

19. Σὺ δὲ κτυπῶν Ὅμηρε] *Theodosius* *Homerum* incusat, quod in *Iliade* omnia pro lubito suo confinxerit, nihilque de vera *Troiae* historia scripserit. Obiecerat hoc *Homero* crimen iam antea *Dio Chrysostomus* *Orat. XI*, quam totam ad *Homerum* conviciandum concinnavit, ubi inter cetera ταῦτα δὲ μοι εἰρηται, inquit pag. 157, ὥσπερ ἤδη ἔφην, οὐ κατηγορίας ἔνεκεν, ἀλλ' ὅτι ἀνδρειοτατος ἦν ἀνθρώπων πρὸς τὸ ψεῦδος Ὅμηρος· καὶ οὐχ ἤττων ἐθάύρει καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῷ ψεῦδεσθαι ἢ τῷ ἀληθῆ λέγειν· οὕτω γὰρ σκοποῦσιν οὐθὲν εἰ φαίνεται παράδοξον, οὐδὲ ἀπιστον, τῶν ὑπ' ἐμοῦ δεικνυμένων· ἀλλὰ μικρὰ καὶ ἀνθρώπεια ψεύσματα πρὸς θεῖα καὶ μεγάλα. Porro haec a me dicta sunt, quemadmodum dixi, non accusandi gratia, sed indicandi, quod audacissimus hominum fuerit ad mendacia *Homerus*: et non minus confidens et iactabundus in mendaciis dicendis, quam

veritate. Ita enim attendentibus valde parva, et nullius pretii videbuntur ea, quae ego mentitum esse dicam. Sunt enim vera humana mendacia, et valde credibilia, si conferantur ad ea, quae de divina atque immensa natura mentitus est.

24. Πορφυροῦς δόμους] His verbis notat poeta Homerum, P. 878 qui Troiam εὐτείχεον, bene muratam, et εὐδημήτους πύργους, bene Col. 1 aedificatas turres frequenterque dispositas habentem, saepius in Iliade vocare solet.

27. Ψευσμάτων] Cornelius edidit ψευσάντων, sed ad oram paginae mendum in ea voce latens advertit.

29. Ἄλλ' ὃ στρατηγῶν ὁ κρατήρ] Non ineleganter adsimilatur Homerus crateri, in quo humilia Graecorum Ducum facta cum elatis ac fastuosis verbis miscentur et adtemperantur, eo modo, quo in crateri vinum cum aqua solebat temperari. Audi Phavorinum: Κρατήρ σκευὸς τι, ἐν ᾧ τὸν οἶνον οἱ παλαιοὶ κερνῶντες ὕδατι, ἐξ αὐτοῦ ἐπινον λαμβάνοντες. Crater vas quoddam, in quo vinum cum aqua antiqui miscebant, ex quo sumentes bibebant.

32. Ὡς ξυγὸς γενοῦ] Ultimam huius versus verbum desideratur in editione Cornelii, quoniam in Codice eo loci maxime absumpto, vix ullum eius vestigium superest. Nos tamen superstitionibus litteris diligenter, ut potuimus, inspectis, σταθμοῦ reponi posse censuimus.

46. Πολλὰς ταχέας δικάσι.] Nicephorum classe satis magna comparata exercitum Cretam adduxisse, cum aliis Graecis scriptoribus Theodosius hic commemorat. Harum navium numerum diligentius perstringit Incertus Continuator Theophanis, auctor, ut creditur, coaevus, in Romani Iunioris vita num. X. pag. 297. hisce verbis: νῆες γὰρ ὑπήρχον μετὰ ὕγρου πυρός δισχίλιαι, δρόμωνες ἑλλιοι, καθάρια καματηρὰ σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτὰ. Naves erant igne Graeco instructae bis mille, celoces mille, carabia oneraria annonas armaque bellica convehentia septem supra trecenta. Parem navium numerum recenset etiam Simeon Magister, et Logotheta in Romano Iunioris num. II. pag. 498. in eoque solo differt, quod naves onerarias usque ad trecentas sexaginta auget.

51. Ἔστησε τὰς φάλαγγας] Nicephori solertia ac peritia rei bellicae his versibus commendatur, qui postquam exercitum in Cretam eduxit, milites ordinatum disposuit, ac in suo quosque loco stare iussit, ne forte inopinato aggressi ab Agarenis opprimerentur: quod laudi etiam Nicephoro tribuit Simeon Magister in Romano Iunioris num. II. pag. 498. ita scribens: Ἀτάκας οὖν τῆς βασιλίδος Νικηφόρος ὁ Δομestικός, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβάν, ἐφρόντιζεν, ὅπως ὁ σύμπαξ στόλος αὐτῶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἴη, καὶ προσορμίζοιτο. Solvens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus, et

Phygeia veniens, hoc maxime studuit, omniique cura enixus est, ut omnis ei classis uno agmine concerta esset, ac appelleret.

52. Οὐλαμούς πυργοδρόμους] Haec duo nomina tanquam inter se distincta explicabam, ac πυργοδρόμους de turribus illis Col. 2 ambulatoriis intelligebam, quae ad maturandam turrium expugnationem apud veteres in usu erant. Hesychius vocem πύργος eo etiam sensu interpretatur, scribens: πύργος πολεμιστήριον ὄργανον, *bellicum nempe instrumentum*, de quo fusius disserunt Hero de Machin. Bellic. cap. 13. et Vegetius lib. IV. cap. 17, ubi machinae huius bellicae etiam imaginem vulgavit Steuvechius. Verum quum πύργος, eodem adnotante Hesychio, sit item τάξις ἐν τετραγώνῳ ὀπλιτῶν, *agmen militum quadrangula forma*, eoque sensu frequentius a scriptoribus Graecis usurpatum occurrat, de hoc ipso agmine fortassis loquutum Theodosium censendum est. Eustathius ad lib. IV. Iliad. pag. 469. edit. Rom. discrimen affert, quod intercedebat inter οὐλαμός et πύργος, atque primum agmen fuisse ex 40. viris compactum, alterum vero trecentis sexaginta viris constituisse: οὐλαμός δὲ τάξις ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν . . . πύργος δὲ ἐκ τριακοσίων καὶ ἐξήκοντα· τάξις αὕτη τετραγωνοειδῶς πυκνοσυμένη. Οὐλαμός *acies est, seu globus virorum quadraginta . . . Πύργος vero acies turrita, seu quadrata, agmen est virorum trecentorum et sexaginta: ita ut hoc agmen quadrangula forma confertum sit, atque constipatum*. Quum tamen idem eruditus Grammaticus subdat, non semper ea nomina adeo praecise, sed latiori etiam modo saepius ab Homero adhibita fuisse, non ideo improbanda est Cornelli versio, qui οὐλαμούς πυργοδρόμους de uno eodemque agmine est interpretatus. Fieri enim potest, ut Theodosius voce πυργοδρόμους hic usus sit eodem sensu, quo πυργηδὸν dixit Homerus Iliad. lib. XII. v. 43. scribens:

Οἱ δὲ τε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες
Ἄντιλοι ἴστανται.

*Hi autem instar turris se ipsos conglobantes
Adversi stabant;*

ad quae verba ita adnotat prae laudatus Eustathius pag. 892. edit. Rom.: Τὸ δὲ πυργηδὸν ἀρτύναντες ἀντὶ τοῦ δίκεν πύργου συντάξαντες· πύργος δὲ νῦν ἐρρέθη διάταξις στρατιωτικῆ τετραγωνοειδῆς, κατὰ πλίνθιον συντεταγμένη. *Ea autem verba πυργηδὸν ἀρτύναντες instar turris dispositos significant: turris vero nunc a poeta dicta est instructio militaris quadriformis iuxta laterculum disposita.*

53. Ἕκονομένη] Ita in Codice scriptum legitur amanuensis oscitantia; sed ἕκονομένη legendum esse, bene iam vidit Corneliū.

56. Ἐπεὶ δὲ πάντας] Nullus ex Graecis, qui ad nos pervenire, scriptoribus, precum meminit, quas ad Deam fuisse Nice-

phorum Theodosius modo enarrat. Verisimile est tamen, id non prorsus ad assentationem Nicephori a poeta fuisse scriptum, quum Incertus Continuator Theophanis in Romani Iunioris vita num. XL pag. 298. Nicephorum ab Agarenis reformidatum scribat ob eius *τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν, καὶ δικαιοσύνην, vigilem solertemque animum, fidemque in Deum, et iustitiam.*

62. *Καὶ σὲ προβάλλει*] Rogat Deum Nicephorus, ut in obse. P. 379 quum Christiani populi Cretensium turrets et moenia deiiciat, Col. 1 quemadmodum pro Hebraeis in expugnatione Ierico ad preces Iosue fecit. Vid. Ios. cap. vi, qua de re et Dux gloriosus Deus appellatur.

64. *Αὐτῶν*] Ita Codex, non *αὐτῶν*, ut in editione Cornellii, qui tamen sic emendandum esse notaverat.

67. *Δεῖξον Πέτρος τίς*] Pergit Nicephorus Deum precari, ut potentia sua ostendat, quis sit Petrus Apostolus, Christianae Ecclesiae basis et fundamentum, et quis impius Moaneth, Saracenicae superstitionis auctor, quem dicit falsitatis convictum ab ipsa sua calliditate; cum enim, ut Hebraeos sibi conciliaret et Christianos, utriusque Legis, veteris nimirum ac novae, praecepta immiscuerit, assecras suos utriusque Legis transgressores effecit. Itaque permissam Hebraeis polygamiam concedens, Christianos ad se deficientes fecit fornicatores, et docens cum Christianis vetitum non esse omnibus carnibus vesci, Hebraeos sequaces suos docuit praeceptum transgredi eis datum, ne camelorum carne vescerentur, Levit. cap. xi. v. 4. Deuter. cap. xiv. v. 7. Videsis eruditum auctorem Siphra in Leviticum cap. iii. et iv. in Thesaur. Ugolini Tom. XIV. p. 1000. Narrat Cedrenus Histor. Compend. pag. 421, Hebraeos, qui Mosaicam Legem deserentes Moamethi adhaeserant, rati eum esse Messiam, postquam carnibus cameli vesci solitum conspexerunt, eum non esse id quod opinati fuerant sensisse. Fortassis Theodosius ad hanc ipsam alludit rem.

79. *Ῥώμης ὑπήρχον*] Creta Romano Imperio paruit usque ad Michaëlem Balbum, quo imperante a Saracenis capta est, occasionem ipsis potissimum praebente Thoma quodam, qui a sancta Christianorum fide desciscens, Moamethicam sectam amplexus erat. Videsis Cedrenum fusius de hoc agentem Histor. Compend. pag. 499. et seqq.

80. *Παρεγράψας ὄκνος*] Ob desidiam certe Graecorum tamediu Creta sub iugo Saracenorum ingemuit. Classis enim ab ipso Michaële Balbo eo missa Duce Cratero Cabyraeotarum praefecto adeo feliciter barbaros fudit, ut Cretam facile recuperassent, nisi victoria elati milites, adventante nocte, comotationibus ac luxuriis sese immersissent, ex quo factum est, ut somno vinoque oppressos, barbari subito adorti eos sint, et usque ad internecionem turpiter profligaverint. Consule Cedrenum Hist. Comp. pag. 511.

Plures deinde expeditiones in Cretam ab aliis etiam Imperatoribus susceptae sunt, omnes tamen haud prospero exitu; et praecipue, quae iussu Constantini Porphyrogeniti suscepta est, Ducis imperitia ac socordia male omnino Graecis cessit. Habes rei historiam in excerptis Leonis Diaconi apud Pagium Critic. in Annal.

- Col. 2 Baron. Tom. III. pag. 874. *Constantinus Imperator cum Cre-tensium iniuriam occultasque grassationes ferre non posset, iusto conscripto exercitu, multaque longe navium incendiariarum instructa classe adversus Cretam misit, quasi primo statim assultu praeliique inceptantis clamore ea potiturus: Ducis tamen, ac Praetoris, ignavia imperitiaque (viri scilicet esseti, Cubiculariique in umbra educati, Paphlagonum regione oriundi, Constantinus ei nomen, Gonzyles cognomen erat, tametsi Patriciorum illustri dignitate fulgebat) omnis hic exercitus, paucis dumtaxat exceptis, a barbaris concisus, internecioneque delatus est.*

89. Ἐν γὰρ τὸ λουτρόν] Ad excitandos eo magis militum animos, Nicephorus martyrii desiderium illis inspirat. Hanc credulitatem diu late invaluisse pluribus comprobari potest exemplis. Vide Bollandum Tom. IV. Iun. pag. 658. et Tom. V. pag. 81. Mabillonium Annal. Tom. III. pag. 227.

97. Κροτεῖτω] In Codice sic esse scriptum videtur. Cornelius emendandum censuit κρατεῖτω: sed, ut opinor, nihil immutandum est. [Dubitabat Cornelius, utrum κροτεῖτω (sic, non κροτεῖτω) esset in Codice, an κρατεῖτω. Prius in contextu exhibuit; Fogginius posterius. Unde apparet, in hac Annotatione nonnulla esse confusa. F. I.]

99. Πατρικὸς ὀπλισμένος] Cornelius edidit πατρικῶς, vertitque, more patrio armatus. Codex habet πατρικός, quam vocem patrium militem Latine reddidi, eamque lectionem eo libentius recepi, quod magis cum sequenti versu cohaereat. Quum enim hic dicat Nicephorus, quod quisque patrium militem satagat se ostendere, addit, nec dedecoret Romanum Imperium. Ὀπλισμένος vero dictum est hic pro ὀπλίτης, quemadmodum eadem ratione τοὺς ἐν ὄπλοις scribit aliquando Thucydides.

101. Πτερώσας] Hic militibus ad committenda cum hostibus praelia allocutio Nicephori, Caco vero apud Virgilium Aes. VIII. v. 224. ad effugiendam Herculis iram timor addidit alas.

105. Οὐ μὴν παρέργως] Virtutem Graecorum militum optime hisce verbis exprimit poeta. Graeci enim scriptores eum, quem ab hoste strenue pugnantem occisum indicare volunt, ἔργον τοῦ πολέμου, ἔργον πολέμου, καὶ ξίφους dicunt: senes autem, mulieres, infantes, ceterosque imbelles, quos hostis sine ullo negotio ac quasi aliud agens interficit, εἰ πάρεργον factos aiunt, ad caedis facilitatem significandam. Ita senio confectum Priamum, dum a Neoptolemo, strenuo fortique iuvene occisus est,

πάρρηγον eidem fuisse, hoc est, nullo labore ab eo caesum scribit Pausanias in Phocicis lib. X. cap. 27. Eadem itaque ex causa Theodosius Graecorum fortitudinem innuere volens inquit, Nicephorum emisisse suos milites *οὐ παρέργως*, non facili nempe *negotio superandos*, utpote recte instructos, tantoque animo praeditos, ut non sine maximo labore vinci a barbaris possent. [*Οὐ μὴν παρέργως*, non sane negligenter, curaque, quam res requirebat, neglecta. Cf. ad Philostrati Iun. Imagg. p. 613. F. I.]

110. *Ἐπεὶ δὲ πάντες*] Cladem, quam simul ac Nicephorus cum exercitu Cretam applicuit, barbari acceperunt, graphice de- P. 380 scribit poeta. De hoc Graecorum cum Saracenis Cretensibus Col. 1 primo conflictu agit Leo Diaconus, ubi ait: *Tunc Romanorum Dux Nicephorus triplici agmine distributa acie, clypeisque ac hastis longe constipata, bellicum canens, cum crucis tropaeum praecire iussisset, obversa fronte in barbaros irruit: gravique conserto praelio, instarque grandinis devolantibus telis haud fieri poterat, ut barbari Romanarum imbrem sagittarum diutius ferrent: quin imo terga vertentes, solutaque phalange, quam effuse licuit cursum expedientes, in suum se praedium recepere. Romani pone sequentes immensam eorum stragem dederunt. Talem nimirum prima aggressio pugnaque faustum Romanis nacta finem est.* Vid. Pagium Crit. in Ann. Bar. Tom. III. pag. 874. [*Ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ἀντὶ θηρῶν* male vertitur: *egressi sunt contra belluas*. Sensus est, milites Romanos haud secus ac feras irruisse in hostes, et undique se pestilentiae ad instar in terram hostilem effudisse. Cf. infra v. 208. F. I.]

[117. *τῇ ποδῶν περικλάσει* vertitur: *conculcati pedibus*. Imo, in illa festinatione, quum fugerent — *πρὸς φυγὴν* enim legendum pro *πρὸς σφαγὴν* — conciderunt, *fracto pedum robore*; quod est *λύτο γόνυατα* apud Homerum. F. I.]

123. *Γονῆς ἀστοργίαν*] Tantum accepta clades timorem feminis incusserat, ut naturalis etiam affectus in filios ob imminens periculum obliviscerentur. *Γονῆς ἀστοργίαν κίνδυνος ἀντήγειρε*, ut melius vim Graecae huius locutionis exprimeremus vertimus: *periculum extinguebat maternum amorem in filios*. *Ἄστοργος* a Graecis proprie dicitur, qui expers est amoris, quo parentes liberos suos prosequuntur: quare Athenaeus Deipn. lib. XIV. cap. 20. pag. 655. de avium natura loquens, quae Meleagridas appellant, inquit: *Ἦστι δὲ ἀστοργον πρὸς τὰ ἔχονα τὸ ὄρνεον, est autem animal, quod non ita prolem suam amat*. A voce *ἀστοργος* vocem *ἀστοργίαν* derivavit Theodosius, quam vocem in Graecis melioris aevi scriptoribus vix reperies.

128. *Τρίχροος τιμωρία*] Clades a Graecis illata barbaris *tricolor ultio* appellatur a Theodosio ob caedem nempe senum, puerorum, ac mulierum, quos modo memoravit.

132. *Εὐσέγγοντο τῶν πυλῶν ἔσω*] In excerptis Leonis Diacono-

ni, si bene vulgata Latina versio ineditum reddit Graecum textum, legitur, Cretenses, quum impetum Graecorum ferre non possent, *in suum se praedium recepisse*. Theodosius illos praes metu portas urbis ingressos ait, cui concinit etiam Incertus Continuator Theophanis in Roman. Iun. num. X. pag. 298. ita scribens: *Πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας, πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μετὰ φόβον ἔσω ἐπέκλεισεν. Admotis autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra moenia cogit.*

138. *Εἰς στροφῆν*] In editione Cornelii deest *εἰς*, quod ad fidem Codicis restituimus.

139. *Ὀρισμάτων*] Vox, ut arbitror, mendosa; *ὄρμα* enim nunquam stationem navium significat, de quibus Theodosius loquitur. Fortassis scriptor Codicis scripsit *ὀρισμάτων* pro *ὀρμίσεων* ob litterarum similitudinem in errorem lapsus. *Ὀρμῶς* scriptores saepe apud Graecos ad stationes navium designandas occurrit, eodemque sensu verbum *ὀρμίω* pro *naves in stationibus continere* a Graecis etiam inferioris aevi scriptoribus usurpatur.

Col. 2 141. *Καὶ ναῦς ἀνάψας*] Naves in terram Nicephorum subduxisse, ut contra aestus maris tutas redderet, dicit poeta: quod, magis licet generatim, adnotarunt etiam Leo Diaconus et Cedrenus. *Triremes vero, ac reliquas onararias tranquillo in portu, ac navali confertas stationem habere iubet*, inquit Leo Diaconus apud Pagium Crit. in Ann. Bar. Tom. III. pag. 874. ac Cedrenus scribit, quod *τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσας, naves tutissimis in stationibus continuerit.*

142. *Ἀπιστον εἰδώς*] Verbum *εἰδώς* desideratur in editione Cornelii, quamvis adsit in Codice.

145. *Καὶ γῆν σκοπήσας*] Hanc Nicephori diligentiam in perscrutanda summo studio tota Saracenorum regione, adnotaverat etiam laudato saepius loco Leo Diaconus.

147. *Καὶ γῆθεν ἐρρίξωσας*] Munimentum hoc a Nicaphoro excitatum, ut exercitum suum castraque protegeret, memorat Incertus Continuator Theophanis in Romani Iunioris vita num. X. pag. 297. scribens: *Καὶ ἀποβάς τῶν νηῶν χάρακα, καὶ τάφρον βαθύτην κατασκεύασεν, ἐδυσίασθε εὐ navibus copiis, altum aggerem duxit, vallumque posuit*; idque iisdem fere verbis testatur etiam Simeon Magister, et Logotheta, in Roman. Iun. num. II. pag. 498. Sed praes caeteris diligentius id ipsum in sua historia recensuit Cedrenus pag. 643. inquires: *Χάρακά τε οὖν ἐπέστην κατὰ τὸν ὄρμον, καὶ σταυρώμασι, καὶ πασσαλοῖς τοῦτον καταχυρώσας, καὶ τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσας, καὶ πάντα κατασθησάμενος κατὰ τὸ ἀσφαλές, ἐνεργῶς ἤπειρο τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῇ νήσῳ πόλεων. Inde castris positus, iuxta alta fossa, vallo, ac palis defixis communivit, naves tutissimas*

in stationibus continens, omnibus probe constitutis, insulas urbes omni vi oppugnat.

148. Τὰς στραφάς] A verbo στρέφω, *flecto, torqueo*, deduxit forte Theodosius nomen στραφάς ad significanda militum tabernacula, seu tentoria: suspicor tamen legendum potius esse τροφάς. Τροφή enim proprie annonam et comteatum significat: ac latiori etiam modo pro tentoriis seu castris accipitur, quod adnotarunt eruditi Lexicographi Hesychius et Phavorinus, scribentes τροφῆς, χάραξ. [Στραφαὶ στρατευμάτων globi militum verterim, ut sit circumscriptio exercitus in λόχους divisi. Sensus enim est, Nicephorum castra munivisse, urbis munitae ad instar, quae legiones continerent et tuerentur. F. I.]

150. Ἑλληνικὰς κήρυσσε] Homeri locus exstat in Iliade lib. VII. v. 435. ubi sic describit murum a Graecis aedificatum, ut nares et castra communirent:

ποτὶ δ' αὐτὸν τεῖχος ἴδριμαν
 Πύργους θ' ὑψηλοῦς, εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
 Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ἐνεποίησεν εὖ ἀραρυίας,
 Ὅσρα δὲ αὐτῶν ἐπηλασίῃ ὁδὸς εἴη.
 Ἐκποσθεν δὲ βαθείαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ὕρυξαν,
 Εὐρείαν, μεγάλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν.

apud autem ipsum, murum extruxerunt
 Turresque altas, munimentum navium et ipsorummet.
 In ipsis vero portas fecerunt bene aptatas,
 Ut per illas equestris via esset:
 Exterius autem profundam circa ipsum fossam foderunt,
 Latam, magnam, et in ea sudes acutas defixerunt.

P. 381
 Col. 1

151. Ἄς Ἐκτορος χεῖρ] Saevum ab Hectore commissum praedium ad nares et propugnacula Achivorum fusius describitur ab Homero Iliad. lib. XV. v. 874. et seqq.

Ibid. Βολή] Ita Codex, Cornelius autem legit βουλή. Βολή profecto de cunctis armis, quae iactu feriunt et occidunt, a Graecis dicitur, eaque vox magis huic loco videtur convenire, quum Hectorem telis hastisque nares ac munimenta Achivorum aggressum Homerus scribat.

153. Ἀραγνοειδῶς] Quum Homerus dixerit Hectorem tanto impetu in Graecos irruisse, ut eorum propugnacula cito deiecerit, Theodosius postam, seu potius Graecos ipsos reprehendit, quod eorum munimenta adeo debilia extruxerint, ut araneorum instar excitata viderentur. Verum hanc erroris notam immerito Homero inurit, quum Apollinem in hac expugnatione Hectori adiutorem fuisse, ac cum eo dimicantem turres facillime diruisse fingat Iliad. lib. XV. v. 363. et seqq.

155. Οἱ δὲ στραφάς] Artifices hic describuntur allaborantes in fundamentis substruendis, quae quum ex saxis potissimum qua-

dratis, ac ingentibus confecta essent, ideo dicit Theodosius, quod hi plurimum insudarent in volvendis ope vectium huiusmodi saxis, ut sensim in foveas ad hoc paratas demitterent. In versu hoc verbum verbo reddere fidi interpretes non curavimus, ne sensum abstrusum nimis eliceremus. *Στροφᾶς ἑκαστον ἀνθελιγμάτων* proprie dictum est de iis, qui intenti erant in detinendis magno nisu ac labore in oppositos gyros ergatis, quas ob ingens lapidum iis alligatorum pondus ad sibi proprias volutiones magno impetu tendebant. [*Στροφαὶ ἀνθελιγμάτων, funes torti machinis adhibiti, quibus saxa torquebantur.*]

163. Βολῆ] Hoc etiam in loco Cornelius edidit βολῆν αὐτῶν a fide Codicis aberrans, ideoque non a consilio artificum vertendum est, sed icti ac percussi ab artificibus.

[169. ὡσπερ χαράδρας εὐκλεισεύσα πικρία male vertitur: *tanquam in alveos cadens acerba ultio.* Iunge χαράδρας πικρία, ut II. 36. τῆς σφαγῆς ἢ πικρία. II. 99. τὸ πῦρ ἢ πικρὰ τιμωρία. Sensus est igitur: sanguinis rivi extinguebant ardentes caminos, sicut torrentis vis violenta irruens. Hi sanguinis rivi cum calce in caminis mixti, hanc colore purpureo inficiebant, ita ut lateres inde confecti etiam purpurei fierent. F. I.]

179. Πατρικὰς τὰς ἀξίας] Ad morem apud Orientales omnes barbarasque gentes receptissimum gestandi circa collum torques, seu circulos aureos, alludit poeta. Quum enim Nicephorus captivus ex barbaris colla catenis circumdedisset, ait, eos patriis honoribus decorasse. Hasce autem torques, patrios honores, ac dignitates appellat, quoniam iis primores potissimum et principes ornabantur; ut de Medis scribit Agathias de Bello Gothico lib. III. observans, quod iis *Medorum primores praecipue decorantur, ut spectatiores ceteris sint, et a vulgaribus aliis noscuntur*; ac testatur etiam Tertullianus de Idol. cap. xviii. pag. 245. iniquis: *Igitur purpura illa, et aurum cervicis ornamentum, eodem more apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis.* Sed de torquum apud barbaros usu consule susius disserentem Ioannem Schefferum in Syntagmate de antiquorum torquibus cap. 12.

202. Οἱ κρηῆς] Haeret in hoc verbo mihi aqua, nec quid sibi velit omnino assequor, adeo ut mendum subesse non dubitem, quemadmodum suspicatus est quoque Cornelius. Ἀκραῆς reponendum suspicabar, quae vox *ventum per summa flantem* significat: verum ne id tuto statuam me deterret quorundam Graecorum Grammaticorum auctoritas, qui ἀκραῆς non ventum vehementem interpretantur, sed potius prosperum, suaviterque spirantem, inter quos Eustathius ad lib. XIV. Odyss. pag. 1759. edit. Rom. sic loquitur: *Ἐνθα βορέαν ἀκραῆ λέγει, οὐχ οὕτω τὸν ἀκρὸς ἀέντα, ὡς μᾶλλον τὸν μὴ κεκραμμένον ἑτέροις ἀνέμοις· τοῦ γὰρ τοιοῦτου δεινότητα κατηγορεῖ Ὀμηρος ἐν τῷ, δεινὴ μισγομένη ἀνέ-*

μοιο θύελλα. Hinc boream ἀκραιή dicit, non per summa flantem, sed potius quod non sit aliis ventis admixtus: huius enim asperitatem reprehendit Homerus eo in versu, *terribilis est mixta vento procella*. Fieri tamen potuit, ut Theodosius voce ἀκραιής latiori modo usus sit pro quocumque vento indicando. [Admissa correctione nostra, ὡσπερ ἄκριες, omnis difficultas tollitur: ira, quam milites spirabant, comparata cum ventorum turbinibus, quos montes interdum fundunt. F. I.]

[203. Ὁ λαμπάδας — λαμπηδόνας. noctis ingruentis descriptio: Sol, qui lucidas pulchrasque (καλοχρόους) faces iusto tempore tollit, iterumque cohibet, splendidos radios suos in maris fluctibus tanquam in lavacro extinxerat. Postrema haec vulgo male versa. F. I.]

215. Ἐίνους] Ita Codex, non ζώους, ut edidit Cornelius, qui tamen ξένους emendandum esse bene censuit.

219. Ἴπερ θυῶν] Aliquid in hoc versu deest ad numeri complementum, sed in Codice nihil amplius scriptum apparet. Legendum forte θυῶν σοῦ.

227. Λευκόμορφον] Terram albicantem, utpote ab Aurora illustratam, recte vocat Theodosius, eo modo, quo Aurora ex oriente *albescere lucem* dixit Virgilius Aen. lib. IV. v. 586. Sed propius ad rem nostram agrum ob Aurorae lumen albentem descripsit Claudianus de Rap. lib. III. v. 232. ita canens:

*Et prima sub luce legunt, cum rore serenus
Albet ager:*

nec absimili plane modo idem sic asseruit Valerius Flaccus Argon. lib. II. v. 72:

*Iamque sub Eoqe dubios Atlantidis ignes
Albet oger:*

qui etiam alio in loco *ibid.* lib. III. v. 258, ob diem ortam *turres albescere* scripsit.

229: Τελχεῖ] Septum illud, seu aggerem a Nicephoro pro sui exercitus munimine iam aedificatum hic designari pro certo habeo. Audi Leonem Diaconum apud Pagium Crit. in Annal. Baron. Tom. III. pag. 874: *A littore ad Austrum spectante coepta structura, ad alteram usque littoris partem, quod terrae interiectum erat, septo intercludit, ne scilicet barbari pro libito in agrum facile effundi possent, liberumque ipsi erat pugnam conserere, aut non conserere cum et luberet.*

Ibid. Μὲν ἀκροῦ] Cornelius edidit μικροῦ, et corrigendum censuit μακροῦ: sed neutrum horum in Codice scriptum esse videtur. P. 382 Equidem μὲν ἀκροῦ legendum arbitror, eo magis quod monosyllaba necessario est addenda, ut versus mensura recte se habeat.

Ibid. Προσέτειν] Ἔξσαι, κατασκευάσαι interpretatur Hesychius, quod verbum pro armando instruendoque exercitu non

semel apud Graecos scriptores occurrit. Hic autem peculiari magis significatione pro advocandis ad bellum militibus usurpatum videtur: adeo ut praeco bellicum tuba canens phalangem e septe illo advocaverit, et eduxerit, quae in barbaros irrueret.

231. Ἐκεῖ τὸ πλῆθος] Pulchrum profecto Nicephori stratagemata collocandi in fronte phalangis captivos barbaros, ut in conspectu suorum civium necarentur, ac vel sic commoti Saraeni ad pugnam exire concitarentur. Simile quid stratagemata contra Sardes a Cyro excogitatum refert Polyaeus Stratag. lib. VII. cap. 6. num. 3.

237. Πρὸς τάφρον] Fossa haec illa est, quam Saracenos ad sui custodiam effodisse sic enarrat Leo Diaconus: *Accedebant et duae in latum quam maxime ductae fossae, atque profundae, qua undique munimentum praestarent.* Vid. Pag. Crit. in Annal. Baron. Tom. III. pag. 874.

239. Καί] Ita Codex: et sic quoque ad oram paginae corrigendum adnotavit Cornelius.

256. Παρρησίαν] De viribus, vel de animi virtute explicandam hanc vocem censemus, eo nempe sensu, quo illam significatione sibi minus propria adhibitam fuisse scribit Phavorinus: *Ἐσ τούτου δὲ καταχρηστικῶς ἐρρέθη παρρησία καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ ἐξουσία.* *Ex hoc autem per abusivam παρρησία dicta est et animi virtus, et vires.* [Caesar non amplius audebit res a se gestas iactare.]

260. Κύζικς συνθηγήνησον] De Cyzici obsidione a Mithridate posita agit Cicero *pro Lege Manilia* in principio, ubi L. Luculli laudes, qui Cyzicum ab oppugnatione Mithridatis liberavit, perstringit. Verum propius hosce versus illustrat Appianus *Alexandrinus de bello Mithridatico* p. 221. seu al. 371. qui urbis incendium describit, quod hic memorat Theodosius. Ita enim inquit: *Καὶ τότε αὐτοῖς φερεπονώτατα δὴ κακοπαθοῦσιν, ὅμως γε τοῦ τείλους ἐκάνθη τι καὶ συνέπεσεν εἰς ἐσπέραν· οὐ μὴν ἔσθασέ τις ἐσαλάμενος ἔτι θεῖμον, ἀλλ' αὐτοὶ νυκτὸς ἀντίκα περιπροδόμησαν οἱ Κυζικηνοί.* *Attamen omnem laborem patientissime ferentes, efficere non potuerunt, quin pars moenium exusta corrueret sub vesperam: sed propter calorem incendii nemo sustinuit irrumperere: verum ipsi Cyziceni noctu substruxerunt munitionem aliam.*

261. Ἰσσηρατεῖς] Ita bene emendandum iam viderat etiam Cornelius.

265. Εἰπεῖν] Ita certe legendum est, non εἶπον, ut edidit Cornelius, qui tamen εἰπεῖν reponendum esse, et ipse adnotaverat.

271. Ὡς ἂν βαδίσῃ χειρ] Ex his duobus Theodosii versibus aperte colligitur, eum vel scripsisse, vel certe conscribere vo-

fuisse aliud poemation ad celebrandam quoque Nicephori de Chal-
lepsi Sultano victoriam, quod supra etiam ex eius epistola ad
Nicephorum in nostro Monito comprobavimus.

IN SECUNDAM ACROASIM.

Vers. 4. *Εἰς καῦμα*] Mensibus fere octodecim in Cretae ex- Col. 1
pugnatione pugnatum esse scribit Incertus Continuator Theopha-
ris in Rom. Iun. num. XVI. pag. 300. quare et ardentis solis
aestus ea in expeditione Graecos milites sustinuisse recte adnotat
Theodosius.

7. *Αὐτὸς δὲ καῦμα*] Has Imp. Romani curas, ac sollicitudi-
nes, nullus ex superstitibus Historicis memorat. Quamobrem
ad eius assentationem confictas a Theodosio arbitror, ut ab auli-
cis potissimum scriptoribus fieri assolet; scimus enim, Romanum
voluptatibus potius domi indulgere consuevisse, quibus fractus
paullo post contabuit.

20. *Τὴν σὴν θλίψιν*] Ita hunc versum ad fidem Codicis
restituimus, qui in editione Cornelii male se habebat ob defectum
pronominis *σὴν*.

23. *Ἐξωσμένον*] Pro verbo hoc Cornelius a Codice aberrans,
nullo sensu edidit *ἔξεσμένον*. Nuncium afferentem victoriam Ro-
mano missum dicit poeta ab eo, qui in sui servitium strinxerat
gladium, quibus verbis Nicephorum designat, qui in Romani ob-
sequium ad bellum huiusmodi Saracenis inferendum processerat.
[Verbis *μάχαιραν δουλικῶς ἐξωσμένος* circumscribitur dux, ense,
ut dignitatis signo, cinctus, idque *δουλικῶς*, ut minister Impe-
ratoris, qui solus est dominus. F. I.]

28. *Μονοτρόπων*] Hoc nomine proprie dicuntur, qui idem Col. 2
vitae institutum sectantur, seu, qui concorditer simul degunt,
ut in Psalm. LXVII. v. 6. *Ὁ Θεὸς κατοικεῖει μονοτρόπους
ἐν οἴκῳ, Deus inhabitare facit unius moris in domo.* Sed
Symmachus vertit: *Domum praebet iis, qui solitarie vivunt.*
Itaque Ioannes Tzetzes Chil. IX. v. 338. aliique inferioris aevi
Graeci scriptores ea voce ad Monachos designandos saepius usi
sunt. Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabae cap. 28. Mona-
chorum virtutes describens, allatum Psalmi versiculum ad Mo-
nachos transfert.

33. *Ἐυστρατηγῶ*] Quis huius vocis hoc in loco verus sit
sensus non bene assequor. *Ἐυστρατηγός* pro collega imperii mi-
litaris, seu pro eo, qui simul militat, et praeliatur, scriptores
Graeci adhibent; et proinde ad Nicephorum referenda videre-
tur. Verum ea interpretatio cum reliquis, quae a poeta hic enar-
rantur, non bene cohaeret; et idcirco potius Deus ipse *Ἐυστρα-
τηγός* a Theodosio appellatus videtur, cuius potissimum ope ac

virtute reportata est de Saracanis victoria, quasi cum Nicephoro contra eos pugnaverit. Certe *ἐν κλεῖᾳ στρατηγέτην, gloriosum Deum* ab eodem Nicephoro appellatum supra vidimus Acroas. P. 383 Col. 1 I. v. 63. ubi illum invocat, ut ad auxilium sibi ferendum contra barbaros veniat.

35. *Στόμα*] Os nempe, seu hiatus fossae illius, in quam Saracenos caesos incidisse superius enarravit. [*Ποινῆς στόμα* dictum videtur per periphrasin, ut *στόμα ὑσμίνης* II. XX. 359. *στόμα δηϊοτήτος* ap. Quint. Smyrn. 1. 193. et *στόμα χάριτος* ap. Eund. 1. 485. quod veteres Grammatici interpretantur τὸ κατεργαστικῶτατον μέρος τοῦ πολέμου. Est igitur *ποινῆς στόμα cruenta caedes, poenae loco hostibus inflicta*, ut apparet ex proximo versu. F. I.]

36. *Ἡ πικρία*] Hoc verbum, quod in Codice ob chartae vitium ferme omnino periit, quodque ideo Cornelius penitus omisit, ex litterarum vestigiis adhuc superstitionibus sic legendum videtur.

40. *Ὀδοιπορήσαι*] Ita Codex, non *ὀδοιπονήσαι*, quemadmodum edidit Cornelius.

Ibid. Ἐνκόλωσ] Ita Codex, non *ἀκόλωσ*, ut in editione Cornelii. Nicephorus, ut viam ad commodum sui exercitus facile coaequaret, hiatus illius fossae iussit repleri: cumque ea prope moenia Saracenorum esset, ne milites, dum opus perficiunt, a barbaris laedi possent, eos testudinibus protegi mandavit. Porro haec testudo machina erat tectoria, e corio duriorique alia materia desuper contacta, quae muris admota, tuto in se milites continebat. Hunc Theodosii locum apprime illustrat Iulius Caesar de Bell. Civil. lib. II. cap. 2. ubi ita inquit: *Antecedebat testudo pedum LX. aequandi loci causa, facta item ex fortissimis lignis, involuta omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides defendi possent.* Vide plura apud Vitruvium lib. X. cap. 20. et 21.

44. *Ἄγε*] In editione Cornelii legitur *ἀήρ*, sed *ἄγε* restituendum esse contextus certe, ac sensus ipse poematis exposcere videntur. [*Ἄγε* Fogginii versum pessumdat. Codicis lectio *ἀήρ* si vera est, Theodosius aërem ipsum in testimonium de pugna acerrima appellat, quod telorum hostilium nube repletus, vicissim Romanorum tela in hostes iacta retorserat. *Χιτῶν* aëri tribui potuit eadem imagine, quae inest v. 62. *λεπτόνητον* (sive *λεπτόστημον*) *αἰθέρος πλάτος*. Sic Pisidas in Hexaem. v. 135. de caeli ambitu: *Στολίζεται δὲ τὸν χιτῶνα τὸν μέγαν, Τὸν ἄερα, κλωστήνα κερκίδι ξένη, Χιτῶν, διαυγῆ, λεπτόν, ἠραιωμένον.* Ib. 271. aër vocatur *ὑφασμα λεπτόν* et *ἔργον ἀερόστημον*. Vel sic tamen sunt nonnulla in his versibus, quae non expedio. F. I.]

45. *Τοῦ σοῦ χιτῶνος*] Testudinem nempe, quam veluti vestem quandam, seu tegumentum metaphoricè describit.

Ibid. Τήν] Omisit hunc articulum Cornelius: qua de re versum edidit claudicantem.

46. Ἀντανέκλασας] Damnum, quod barbari Graecis inferre conabantur, contra ipsos cedebat: nam Graeci testudini inclusi, ex ipsius machinae meatibus consulto tutis in locis ad hoc excisis, contra illos tela mittebant, quae eos supra turretes et moenia in apertum stantes plurimum laedebant.

48. Κάτω] Sic Codex; Cornelius aliter legerat, sed ita emendandum bene coniecit.

52. Κηρόν] Pro κῆρα positum arbitror, seu errore librarii, seu potius aevi vitio, quo Graecae linguae elegantia magna ex parte perierat.

53. Κριούς] Nicephorum haec machinas ad oppugnanda Saracenorum moenia adhibuisse narrat etiam Leo Diaconus, ita scribens: *Qua re perspecta Praetor petriarum quantocumque adduxit, illis lapidum imbre barbaros peti iussit. Ad haec etiam obsidionalem peculiariis machinam (arietem Romani vocant) adhibuit: petriarum autem crebra saxorum pondera rotantibus, facili negotio Barbari repressi sunt: interimque ariete muris admoto maiore impetu quatiente, viri non pauci fossam subiere.* Col. 2 Vid. Pag. ibid. pag. 874.

Ibid. Χελωνίους τέχνας] Testudines scilicet oppugnatorias ab iis, quas supra memoravit, diversas, ideoque et ab eo aliter nuncupatas. Erat haec machina quatuor suffulta rotis, quo facilius, ubi opus foret, veheretur, crudisque animalium coriis ad sui munimen extrinsecus contexta. Continebat ea milites ad muros suffodiendos, et ad eos deinde quassandos libratus aries contorquebatur. Optime eam descripsit hisce verbis Vitruvius lib. X. cap. 19: *Cetras autem Chalcedonius de materia primum basim subiectis rotis fecit, supraque compegit arrectariis, et iugis varas, et in his suspendit arietem, coriisque bubulis textit, ut tutiores essent, qui in ea machinatione ad pulsandum murum essent collocati. Id autem, quod tardos conatus haberet, testudinem arietariam appellare coepit.* Huiusmodi machinae iconem exhibuit Lipsius in Polyorctico Dial. VIII. Tom. III. Opp. pag. 279.

55. Κλιμάκων ἀσυνδέτων] Scalae hae sunt, quae compactiores, seu solutiles dicebantur. Hae pluribus constabant partibus, earumque gradus ita erant compositi, ut facile removeri, ac stipite coeunte quasi in vaginam recondi possent. *Κλιμακας πηκτάς*, hoc est *scalas plicatiles*, appellavit illas Appianus in Ibericis, magisque ad rem nostram *διαλυτάς*, *solutiles* nempe, Plutarchus in Arati Vita pag. 317. ubi ait Aratum obsessurum Sicyonem eas in modis frumentarios coniectas recondidisse.

57. Οί] Hunc a Cornelio omissum articulum cum Codice restituimus.

61. Τὰς κάρας] Terribile certe stratagema ad terrefaciendos hostes a Nicephoro excogitatum, iaciendi nempe fundarum ope abscissa barbarorum capita, ut vel ab ipais concivibus suis per-

cussi caderent. Nullus historicorum, quorum scripta ad nos pervenere, tale Nicephori commentum recensuit: sed fortassis de eo mentionem fecerat Leo Diaconus, qui plura in hac Cretensi expugnatione Nicephori stratagemata, teste Pagio *ibid.* pag. 874. memoraverat.

62. *Λεπτόνητον*] Ita melius corrige pro *λεπτόνημον*.

[64. Verba *τῆς ἀμαρτίας* iungenda videntur cum *ποινήν*. F. I.]

68. *Θανῶν εἰς*] Ita lego haec verba, quae mendosa et manca edidit Cornelius.

77. *Σεήπφ*] Saracenorum perturbationem, clamoremque inter eos excitatum rei crudelissimae novitate, propria eorum lingua ac dialecto exprimit Theodosius. Verba videntur Turcica, sed difficillimae interpretationis, quia obsoleta et Graecis litteris fortasse non sine librarii mendis expressa. Si quid interim emergerit, dabimus ad calcem.

[80. Sensus: oppidani clamorem tollentes patrio sermone utebantur, illa autem Cretenses occidendi ratio tuum erat inventum, recens itaque et insolitum. F. I.]

82. *Ἀμῆρᾶς*] *Amir* vox Arabica, quae dominum seu dominatorem significat, ex qua, tum apud Graecos, tum apud Latinos sequioris aevi deducta sunt plura vocabula ad significandas apud Saracenos et Turcas varias, quas habebant, cum alio quo imperio dignitates. Quin etiam ex ea voce apud nos in honore est titulus *Ammiraglio*, qua Siculi summos classium praefectos ad Saracenorum imitationem appellasse videntur primi. Porro Amerae huius in Creta tunc imperantis nomen reticet poeta, sed nobis illud innotescit ex anonymo Continuatore Theophanis in Rom. Iun. n. XI. pag. 298. et ex Cedreno pag. 643. qui eum *Κουρούπας Cururam* vocant, nec non ex Simeone Magistro, et Logotheta, in Rom. Iun. num. IV. pag. 498. qui paullo aliter *Κουρόπα Curoram* eum nuncupat.

P. 384
Col. 1

83. *Τὸν ἐκ Πύλου*] *Pylium senem*, Nestorem nempe, quem tamquam Graecorum disertissimum saepius describit Homerus.

[89. *γέροντες ἐν χρόνῳ ὁμόστολοι*, senes Amerae aetate annisque aequales. F. I.]

108. *Ἀφθαδῶς*] Cornelius minus correcte nulloque sensu edidit *ἀφθαδῶς*.

Ibid. *Ἡπλωμένος*] Curupas certe imperium suum extendere nitebatur, quoniam barbari, teste anonymo Continuatore Theophanis in Rom. Iun. n. VII. pag. 296, *πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν, damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac praedas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae ditionis fecerant*: sed potissimum ob victoriam de Graecis nuper reportatam nimis insolentes, Romani Imperii loca in servitutem re-

digebant. Audi saepius laudatum Leonem Diaconum: *Etenim infortunio, quod Romanis nuper acciderat, immensum superbiens, Romanae ditioris littora locaque maritima praedationibus maxime infestabat.* Vide Pagium ibid. pag. 873.

111. Ἐκ τῶν ὀπῶν] Saracenos extra urbem palantes antra et impervia loca habitasse, testatur mox laudatus Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. num. X. pag. 298. scribens: *Μαθῶν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισούρας καὶ θυάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον.* *Intellexit autem Nicephorus, eos, qui urbe exclusi erant, in angusta et clausuras alveoloque et salius et montes confugisse.*

122. Προφήτης οἶδε] Conflictam Moamethis visionem de Paradisi beatitudine recitat Arabice et Latine Ludovicus Marraccius in P. II. Prodromi ad Refutationem Alcorani pag. 20. ubi haec leguntur: *Sunt autem ibi calices ad bibendum tot numero, quot sunt sidera in caelo: et puellas et pueri ministrantes in Paradiso ad manducandum et bibendum: et adolescentulae pulcherrimae, quantum cogitari possit; ex quibus si una apparet in caelo, vel in aëre nocturno tempore, illuminaret mundum universum, non secus ac si esset sol lucentissimus: et si spueret in mare, certe mutaret salsedinem eius in mel, et amarorem aquarum eius in dulcedinem et suavitatem.* Verum propius hosce Theodosii versus illustrat Cedrenus Hist. Comp. pag. 422. ubi de impiis Moamethis dogmatibus disserens inquit: *Εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος, καὶ ἕτερον γάλακτος, καὶ ἕτερον οἴνου.* *Praeterea nugatur, in Paradiso tres esse Paradisos, unum mellis, alterum lactis, vini tertium.* Col. 2

126. Μεταστάς τοῦ σκότους] In tenebricosis locis impios detineri scripsit Moameth, ubi vento urente ferventeque aqua excrucientur: ita enim in Alcorano Sur. LVI. num. 44. inquit: *In vento urente et aqua fervente morabuntur, et umbra et fumo nigerrimo.* [Ἰσχυρῶς τοῦ σκότους τιμωρίαν.]

133. Τὰς ὁδοὺς προμηνύων] Eadem narrat Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. n. X. pag. 297. ita scribens: *Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συνετός ταχυδρόμους γαλέας ἀποστείλας, κατασκοπῆσαι καὶ κρατῆσαι γλώσσαν προσέταξεν.* *Missis itaque vir prudens ac catus, quae classi praeirent, celeribus galeis, explorare iussit, ac indigenas loci rerumque indices captare.*

139. Σταθεῖς] Mancum hoc verbum edidit Cornelius, quoniam in Codice ob chartae vitium primae eius litterae ferme omnino deletae sunt.

142. Κενός] Litterarum vestigia adhuc in Ms. exstantia diligenter considerans ita legendum hoc verbum censui, quod in Cornelii editione desideratur.

145. Ἰδού] Eadem ex causa huius etiam verbi primas tantum litteras innuit Cornelius.

152. Τῆς Ἀγάρ τέκνα] Agareni scilicet, ita dicti, quod ab Ismaële descenderent filio Agar ancillae Abrahae, quam ipse, permittente Sara, duxit in coniugem. Huiusmodi populos etiam veteres cognoverunt: Agarenos enim memorant sacrae Paginae Psalm. LXXXII. v. 6. nec non Plinius lib. VI. cap. 28. qui Arabiam Felicem habitasse dicit, et Strabo lib. XVII. pag. 528. qui ipsos Nabathaeis adiungit. Observandum tamen, quod Agarenorum nomen a recentioribus scriptoribus latiori modo ad designandos omnes cuiuscumque regionis Arabas ac Saracenos usurpatum fuit. Agraei etiam ii nuncupati occurrunt, ab Agar, urbe Arabiae Petraeae principe, cui eandem Agar Abrahae uxorem nomen dedisse contendunt nonnulli.

161. Τῆς φυγῆς ἢ ζήτητα] Hanc a Nicephoro habitam ad milites allocutionem nullus ex Graecis, qui adhuc restant, huius expeditionis scriptoribus recenset. Plura tamen his similia sunt, quae allocutum esse Nicephorum ad milites alia occasione refert Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. num. XII. pag. 299. ex qua haec ad rem nostram accipe: *Λάβωμεν πίστιν τὴν τῶν φόβων φονεύτριαν· ἀναλογισάμεθα ὅτι ἔνδον ἔσμεν τῆς Συριακῆς νήσου· μέγαν κίνδυνον ἢ φυγὴ ἀπὸ τῶν ὁδῶν φέρει. Fidem arripiamus, quae timores perimit: animo reputemus nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus.*

166. Θεὸς γάρ] Haec etiam a praefata, quam Theophanis Continuator recitat, allocutione illustrantur; ibi enim sic Nicephorus loquitur: *Στώμεν καὶ καρτερήσωμεν εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμῖν, καὶ ὀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κάστρον τῶν ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ. Stemus intrepidi adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feret suppetias Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insultantium oppidum arcemque diruet.*

169. Τειχισμάτων] Sic recte Codex, quod mendose edidit Cornelius, etsi ita esse emendandum adnotavit.

172. Χώρον] Stationem scilicet, seu sedem, in qua tunc dies consistebat. Eleganter autem dixit diem sedem tertiam habuisse, ut horam ipsius tertiam indicaret.

174. Ὡς ὄνειδος] Turcarum morem satis notum tangit radendi sibi capita. Quod autem addit, *ὡς ὄνειδος*, Romanorum Graecorumque morem respicit, apud quos vilibus et ignominiosis hominibus capita radebantur. De servis atque ad opus publicum damnatis ita Artemidorus Oneirocrit. lib. I. cap. 22: *Ὅποτερον δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει τις οὐκ ἂν εὐσυνί-*

δητος, κατακριθήσεται τὴν εἰς ἔργον δημόσιον κατὰ δίκην· τοῦτο γὰρ καὶ ἐκεί παρασημῶν ἐστὶ τοῖς καταδικαζομένοις. *Utram autem capitis partem quis nudam habet, ut non probe cognosci queat, damnabitur in opus publicum adiudicatus, Hoc enim etiam istic insigne est damnatis.* Qua de re Polygotum, ut servilem Aethrae Thesei matris conditionem ostenderet, derasam usque ad cutem eam pinxisse observat Pausanias Phocic. lib. X. cap. 25. Scurras item, aliosque viles homines raso fuisse capite testatur Iuvenalis lib. I. sat. V. v. 171. ita inquires:

pulsandum vertice raso

Praebebis quandoque caput, nec dura timebis

Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

188. [Ἡμᾶς] Ita ad fidem Codicis suo loco hoc pronomen reposuimus omissum in editione Cornelii.

194. [Πλατυνθῆ] Sic bene emendandum quoque censuit Cornelius.

198. [Βρυχῆν] Cornelius legendum maluit βροχῆν, sed nihil immutandum: βρυχῆ enim pro *tempestate* ac *procella* bene ponitur.

204. [Ἐγκρυμμάτων] Cornelius male legit *ἐγκρουμάτων*. Ἐγκρυμμα ad designandas militares insidias passim usos esse Graecos scriptores constat. Ceterum *ἐγκρυμμα* a *κρύπτομαι*, quod est *se abdere*, derivatum contendit Eustathius in suo ad Homerum Commentario pag. 932. edit. Rom. scribens: Ὅθεν καὶ ἐγκρυμμα τὸν λόγον ὁ τοῦ δήμου ἄνθρωπος λέγει· κρύπτονται δὲ πάντως οἱ Col. 2 μὴ τετανοῖ ἐστώτες, ἀλλ' ἀναγκαίως ἐν τῷ συνιζάνειν συστήλλοντες ἑαυτοῦς, ὡς μὴ περιφαινεσθαι. *Quare et ἐγκρυμμα insidias vulgo dicuntur: occultantur enim omnino, qui coarctati stant, ac necessario, dum inter se coeunt, contrahunt semet ipsos, ne videantur.*

Ibid. Plura huius generis stratagemata referuntur a Polyaeo lib. II. cap. 1. num. 27. lib. V. cap. 10. num. 4. cap. 16. num. 2. lib. VIII. cap. 3. num. 2. et alibi.

233. [Ἐντεροπράτης] *Viscerum* nempe *venditor*; *πράτης* enim apud Graecos pro *venditore* adhibetur. Frigent, quae fusius quam par est, hic prosequitur Theodosius.

242. [Ἡ δίκη] *Deus*, seu *iustitia divina*; *Δίκην* Dei commitem, divinaeque legis vindicem, ideoque ex Jove ipso genitam finxerunt veteres.

245. [Ἡ κόνις] Ita ex Codice restitue, Ἀκόνις, nullo certe sensu, edidit Cornelius.

246. [Ὁ πλατὺς . . .] Verbum, quod ultimo loco subsequitur, adeo est deletum in Codice, ut ne eius quidem vestigia dignosci possint. Στόνιξ forte, ut arbitror, vel quid aliud simile ibi est restituendum, quasi nimirum Cretensis illius gigantiae occisio maximam Nicephoro gloriam attulerit.

251. Φωργμούς] Cornelius quoque ita esse corrigendum bene adnotavit.

261. Δουλοσπόρων] Ex servili progenie genitos Agarenos vocat, utpote qui ex Ismaële filio Agar, quae Abrahae famula erat, originem suam ducerent. Moameth enim, ut scribit Cedrenus Hist. Comp. pag. 421, genere ac tribu Ismaëlita fuit, ad Ismaëlem Abrahami filium genus referens.

266. Ξέροξης] Male edidit contra Cod. fidem hoc nomen Cornelius: sed bene ad oram paginae correxuit.

Ibid. Θαλασσωῶσαι] Celebre apud Historicos est Xerxis facinus, qui Athon montem a continente abscidit, per eam mare derivans, ut suis navibus commodum praeberet transitum. Audi Plinium ita de hac re disserentem lib. IV. cap. 10: *Fretum, quo montem Athon Xerxes rex Persarum continenti abscidit, in longitudine passuum MD. Mons ipse a planitie excurrit in mare LXXV. mill. pass.* Hoc idem, ut alios praeteream, memorat etiam Pomponius Mela lib. II. cap. 2: *Qua continenti Athos adhaeret, Xerxe in Graios tendente, perfossus transnavigatusque est, factus freto navigabili pervius;* unde Lucanus Pharsal. lib. II. v. 676. cecinit:

*cum vela ratesque
In medium deferret Athon.*

IN TERTIAM ACROASIM.

Vers. 1. Τῆς ἀβύσσου] Quod in se continet immensam aquarum multitudinem, ἄβυσσον Graeci dicunt. Hic autem *Abyssi* nomine intelligitur maxima aquarum congeries in aëre a Solis attractu collecta, ex qua pluviae ac tempestates gignuntur; ideoque additur *πολυστόμους χύσεις, qui habet effusiones ex multis ostiis erumpentes.*

P. 386
Col. 1

8. Ἐν Σταγειρίταις] Ita Codex; sed malim legi: *Σταγειρίτης ἢ Πλάτων.* Stagiritam dictum fuisse Aristotelein, quod Stagirae natus esset, nemo ignorat.

9. Ὁ κρατῶν] Demosthenes inter Athenienses summus ac plurimum pollens dicitur, vel quod, post mortem Alexandri et Antipatri, rebus Graeciae praepositus fuerit, vel potius, quod prae omnibus doctrinae et eloquentiae laude excelluerit.

10. Ὁ κρούων] Pindarum intellige lyricorum poëtarum principem.

14. Κενρεῖ] Ad fidem Codicis hoc verbum restitui, in editione Cornelii praetermissum.

Πόλεις] *Πόλας* scripsit Codicis librarius, sicque ad eius fidem edidit Cornelius; nos *πόλεις* emendavimus.

32. *Ἡρακλῆς*] Quum Laomedon Troiae moenia moliri stauisset, Neptunum et Apollinem ad opus pacta mercede conduxit, quam postea Laomedon persolvere recusaui; qua de re Neptunus ira percitus *omnes*, ut inquit Ovidius Met. lib. XI. v. 207, *inclinavit aquas ad avarae litora Troiae*: neque hoc contentus Hesione quoque, Laomedontis filiam et Priami sororem, celo obiciendam poposcit, quam *dura ad saxa revinctam* Hercules liberavit.

34. *Τοῦ πυρός*] Vitiosum esse hoc verbum arbitror, ac potius legendum *θηρός*. Meleagri fabulam, qui patriam suam Calydonem ab immani illo apro, a Diana vindici animo immisso totumque regnum evastante, liberavit, satis omnes cognoscunt. Non adeo autem se praeclare gessisse ait Meleagrum, dum feram illam interfecit, ut Romanus Imp., seu potius Nicephorus, qui mundum universum a Cretae tyranno, regiones omnes praedationibus plurimum affligente, vindicavit. [De Calydonio apro non est cogitandum, nec sollicitanda Codicis lectio. Respicitur Il. IX. 589. 593. F. I.]

36. *Ἀλωεῦ*] Aloëi filii Otus et Ephialtes gigantes Cretenses, ut loquitur Apollodorus lib. I. pag. 15, *Ἐδησαν δὲ καὶ Ἀρηνοῦτοῦτον μὲν οὖν Ἐρμῆς ἐξέκλεψεν*. *Martem insuper in vincula coniecere, quem demum Mercurius furto eripuit*; hinc Claudianus de Bello Get. carm. XXVI. v. 67. cecinit:

*Quid mirum, si regna labor mortalia vexat?
Cum gemini fratres, genuit quos asper Aloëus,
Martem subdiderint vinculis?*

Sed prae ceteris omnes hos Theodosii versiculos illustrat Homerus Iliad. lib. V. v. 385. ubi ait:

*Τλῆ μὲν Ἀρης, ὅτε μιν ὄτος κρατερός τ' Ἐφιάλτης,
Παῖδες Ἀλωῆος, δῆσαν κρατεροῦ ἐνὶ δεσμοῦ.
Χαλκίῳ δ' ἐν κρηάμῳ δέδετο τρισκαίδεκα μῆνας·
Καὶ νῦ κεν ἐνθ' ἀπόλοιο Ἀρης ἄτος πολέμοιο,
Εἰ μὴ μητρυνὴ περικαλλῆς Ἡερῖβοια
Ἐρμῆα ἐξήγγειλεν· ὁ δ' ἐξέκλεψεν Ἀρῆα
Ἦδη τειρομενον· χαλκός δέ ἐ δεσμός ἐδάμνα.*

*Passus est quidem Mars, quando ipsum Otus fortisque
Ephialtes*

Filii Aloëi ligaverunt validis vinculis.

Aereo autem in carcere ligatus fuit tredecim menses:

Et quidem ibi periisset Mars insatiabilis belli,

Nisi noverca perpulchra Eeriboea

Mercurio illud indicasset: hic autem furtim subduxit,

Iam dura enim ipsum vincula conficiébunt.

38. Οὐ μητρικά] Eeriboeam scilicet, quam ope Mercurii Martem ex aereo carcere liberasse ex Homero mox vidimus. Dicit autem, quod in Cretensi hac expeditione non Eeriboea, sed ipse Despota Martem in libertatem vindicaverit, ut iterum de Cretensi tyranno vindictam sumeret.

47. Πολλοῖς] Ita Codex, sed librarii oscitantia. Lege πολλῶν.

59. Κύριε] Verba sunt ex Psalmo XXVII. v. 1. paullulum a poeta immutata, ut versus mensurae accommodaret.

61. Ἐν βόθρῳ] Cornelius a Codicis lectione recedens edidit ἐμβόθρων.

68. Ὡς Μωσῆς] Victoriam adversus Amalecitas a Iosue precibus Moisis reportatam innuit. Legitur in Exod. cap. XVII. v. 11: *Cum levaret Moses manus, vincebat Israël: sin autem paullulum remisisset, superabat Amalec.* Qua de re quum manus Moisis fatigaretur, Aaron et Hur ex utraque parte eas sustentarunt, *fugavitque Iosue Amalec, et populum eius in ore gladii.* [Vid. Not. crit. in Anth. Pal. p. 16. F. I.]

73. Ἐπιστάσης] Sic ad fidem Codicis emendavimus hoc verbum; quod minus correcte edidit Cornelius.

[77. ἐν ξυρῷ] res in discrimen venit, Cretensibus praeler opinionem subito erumpentibus. F. I.]

[78. εὐθείς κοιλάδες] vertitur *antra immania*, nescio quo iure. εὐθείς ἱππότεαι sunt II. 135. sensu non minus obscuro. Fortasse verba seiungenda: εὐθείς, κοιλάδες. *loca ardua et convalles.* F. I.]

80. Προεντραπισθείς] Ita cum Codice hoc verbum corrigi mendose editum a Cornelio.

Ibid. Ἐπτασήμαντος] Hoc verbum, quod alibi non reperias, adhibet Theodosius, ut indicet exercitum Saracenorum fuisse septies a Graecis victum ac profligatum, quod quidem inferius magis aperte testatur. Compositum autem illud est ex ἑπτὰ et σημεῖον, quasi Graeci septem tropaea exerint. [Ἐπτασήμαντος esse potest exercitus septem cladium tamquam nota inustus. F. I.]

94. Ἐκ τῶν ἀδύλων] Romanum Imperatorem incognitis equitibus stipatum exercitui suo a facie barbarorum fugienti mirabili modo apparuisse, verbisque ad praelium confirmasse, nullus ex superstitionibus historicis commemorat, nec dubito, fictam esse fabellam ad ornatum poematii.

[108. ὄντες ἐκ σκοτίους] male explicatur: *quamvis extra tenebras.* Ex tenebris orti dicuntur barbari, quia luce religionis christianae carent. Vid. Not. ad Anth. Pal. p. 18. nr. 85. F. I.]

115. *Μεμηνότα*] Mallet *μεμηνότες*, quod carminis explanationi magis cohaereat. [Bene habet *μεμηνότα*. diem illi abominabantur, tanquam hostem in ipsos furentem. F. I.]

117. *Λελειμμένοι*] Qui nempe superstites evaserant ab accepta clade. Audi Leonem Diaconum: *Tandem multis eorum caesis in fugam vertuntur per angusta viarum cedentes. Romani vero eos insequuti dire trucidabant; qui vero hactenus superstites erant, ac quotquot ardor belli non demessuerat, proiectis armis in praecipua vertebantur.* Vid. Pagium *ibid.* pag. 875. Cornelius a Codicis lectione recedens edidit *λελεγμένοι*.

126. *Ἐπαττον*] Nihil hic verbum *ἔπαττον*, nec dubito, quin sit legendum *ἔπαττον*.

127. *Τίς*] Cornelius legendum esse coniecit *τίς ὄς*, quoniam *et carmen, et sensus melius se habebunt.* Sensus certe, addita particula *ὄς*, magis perspicuus foret, sed carmen nullo modo melius se haberet, quam nihil in eo desit ad senarii complementum. Quare nihil esse addendum arbitror, praedictamque particulam potius esse subintelligendam.

P. 387
Col. 1

Ibid. *Ἰδομενεύς*] Idomeneus rex Cretensis, qui maxime in Troiano bello inclaruit. Hic cum post eversam Troiam cum suis reverteretur, et dira tempestate eius classis ageretur, devovit Diis sacrificaturum se rem, quae ei primum occurreret. Itaque filium, qui primus ei obviam venit, sacrificavit, vel, ut aliis placet, sacrificari iussit, ob quam causam a civibus regno pulsus, Salentinum Calabriae promontorium divertit, ubi civitatem condidit.

129. *Τάς*] Sic Codex, et sic quoque Cornelius emendandum censuit.

130. *Ἀτρέως γόνος*] Agamemnonem intellige Atrai ex Aerope filium. Is Idomeneum ad praelium adversus Troianos forti animo committendum, teste Homero *Iliad.* lib. IV. v. 251. excitavit. Quod autem inquit, *τάς ἀπειλὰς ἔξονειδίζων*, Agamemnonem nempe Idomeneo minas, quas antea ille contra Troianos intenterat, exprobrasse, ad eadem Agamemnonis verba ab Homero allata respicit. *Ibid.* v. 264. ubi ait:

Ἄλλ' ὄρσεν πολεμόνδ', οἷος πάρος εὐχο εἶναι.

Sed prorumpit ad bellum talis, qualis antea gloriabaris.

131. *Παρελθεῖν . . . τὸν βλον*] *Βλος* hic pro *bonis* seu *fortunis* adhibetur, quo sensu plures Graeci tum poetae, tum oratores usurparunt, adeo ut *παρελθεῖν τὸν βλον* a *bonis deficere* significet. Melius itaque se gessisse affirmat Idomeneum, qui e Creta pulsus absque certamine regno cessit, ne patriam suam perderet, quam Saraceni, qui Graecorum armis resistentes patriae

suae perniciem calamitosissimam moliebantur. [Sensus est: beatus censendus Idomeneus, quod prius excessit e vita, quam patriae eversionem videret. F. I.]

133. Χάρων] Homines terribili squalore ac pravo turpique animo praediti sic per convicium dicebantur. Apuleius de Sici-
nio Aemiliano sui accusatore ita inquit in Apologia pag. 497: *Igitur agnomenta ei duo indita; Charon, ut iam dixi, ob oris et animi duritatem: sed alterum, quod libentius audit, ob Deorum contemptum Mezentius.*

143. Ὁ Θῆρ] Sic Codex, contra cuius fidem Cornelius edidit ἡ θῆρ, sed emendationem ad oram paginae adiecit.

144. Στερεῖται σιτῶν] Saracenis urbe inclusis annonam defecisse sic enarrat Continuator Theophanis in Rom. Iun. num. XVI. pag. 300: *Τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων, καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν Μάγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῆ τὰ πάντα Θεοῦ ἡμιογούτος προστάξει τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης Ἰνδικτιῶνος ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ἔργου παρατάξεις, διαφόρους συστησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. Consumpta Agarenis Cretensibus omni annona, usque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad Magistrum ultro confluerent, Dei tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione, Scholarum Domesticus aciem instruxit diversosque ex illis cuneos et phalangas ac turmas constituit.*

148. Τρισέμφω] Mendum huic voci subesse non dubito, magisque placeret τρισέμφος. Porro advertas velim vocis singularitatem, non incōcinne tamen a Theodosio confictam, ut in unius Dei imperio Trinitatem etiam exprimeret. Eam ex τρις, ἐν, φῶς, ut videtur, composuit.

151. Πειποιθώς] Sic corrige ad Codicis fidem, quam contra Cornelius edidit πεποιθώς.

155. Πάντα σὺν προθυμίᾳ] Perperam omnino legit haec verba Cornelius: sed hanc ipsam Codicis lectionem ad oram paginae coniectando subiecit.

175. Ἐμβάλων ὄνον] Novum certe est stratagema, quod hic modo describitur; et forte a Theodosio confictum est, qui etiam alibi iocis indulget. Σφενδόνη autem de machina ex ballistarum seu catapultarum genere intellige, qua grandiora saxa contra hostes emittebant. De ballista certe interpretatus est hoc nomen Philoxenus in Glossario, scribens: *Ballista, σφενδόνη, μάγανον πολεμικόν*: quare ballistas ipsas, seu petrariorum monachos a quibusdam σφενδόνας, fundas, appellari animadvertit Apollodorus Architectus in Poliorceticis pag. 40. [Οἱ δὲ στραφθέντις

τῆ πλοπῆ τῶν σφιγμάτων. orationis subiectum est οἱ σφενδο-
σφόφοι, qui machinam bellicam torquent, molesque ei imposi-
tas ope funium iaculantur. Male itaque vertitur: *quare hi con-*
versi ad eum arctandum vinculis; quasi de asino funibus con-
stricto agatur; quum sit: illi autem conversi ad tortos machina-
rum funes. F. I.]

182. Χελωνόπους] *Asinum testudineos pedes habentem dicit,*
ob eius segnitiam et tarditatem.

184. Ξέρξης] Vide, quae de hoc Xerxis facto superius ad-
notavimus Acroas. II. v. 266.

Ibid. Νέα] *Corrige νέον.*

193. Ἀπάντων] Saracenos fame laborantes asinum ex im-
perviis occultisque locis in cibum accepisse inquit, quoniam per
aërem, ideoque per vias sibi non proprias eis immisus fuerat.

195. Αὐτούς] Sic bene corrigendum coniecit Cornelius.

207. Φίλιππος ὁ πρῶτος] Philippus primus, quia alii post
eum eiusdem nominis reges Macedonicum imperium obtinuerunt.
Eum totius Graeciae dominatui ambitiose inhiantem, et Athenien-
ses praecipue, quorum vires magis extimescebat, sibi subiicere
adnitentem, Demosthenes vehementissime insectatus est, septem
illas celeberrimas orationes contra eum recitans, quarum tres
Olynthiacae, quatuor Philippicae nuncupantur.

208. Φανελὶς ἀριστόπαις] Acute Theodosius utitur verbo φα-
νελίς, quia fama fuit Olympiadem non ex marito, sed ex Necta-
nebo, atque adeo ex Jove sub draconis figura Alexandrum M. ge-
nuisse. *Namque mater eius Olympias, inquit Iustinus lib. XI, P. 388*
cap. 11, *confessa viro suo Philippo fuerat, Alexandrum non Col. 1*
ex eo se sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse. De-
nique Philippum ultimo prope vitae suae tempore filium suum
non esse palam praedicaverat. Qua ex causa Olympiadem, ve-
lut stupri compertam, repudio dimiserat. Qua de re bene ad-
notat Freinshemius in Supplementis ad Q. Curtium lib. I. cap. 1.
num. 15: *Nec desunt, qui fabulosum id quidem, non tamen*
adulterium matris falso iactatum adserant.

209. Κάβων] Cn. Carbo, cuius plurima fuit in Republica
auctoritas, partes Marianas sequutus. Is in tertio suo Consulatu
iussu Pompeii in Sicilia ad supplicium ductus est, ibique, dum
alvum sibi levaret, caput ei abscissum. Consule Valerium Ma-
ximum lib. IX. cap. 13. § 2.

Ibid. Ὁ τοῦ Πομπηίου] Sic Codex, quem erroris arguit Cor-
nelius, et sufficit nomen Καίσαρος, quia Brutus Caesarem, non
Pompeium percussit. Mihi tamen vix persuadeo, scriptorem Co-
dicis adeo turpiter errasse, ut duo nomina adeo inter se diversa

in scribendo confuderit. Itaque aliquem potius versiculum interme-
Col. 2 dium omisisse malim: quod facilius evenire solet. Porro cum lu-
lius Caesar in Curia Pompeii, ubi Senatum coegerat, a Bruto ante
eiusdem Pompeii statuam fuerit perfidiose confoassus, verisimilli-
mum esse videtur, Theodosium huius rei meminisse, adeo ut di-
xerit, quod Brutus Pompeii manibus litans, Caesaris sanguine pu-
gionem tinxerit, vel quid simile, quod commode in intermedio
versiculo possit aptari.

223. Κράτει] Ita exstat in Codice: sed errore forsan librarii.
Cornelius opportune corrigendum adnotavit κράτος.

227. Δίωνα] Cur Dionem cicadam ac sapientem Iyram ap-
pellet, non bene intelligo; poëtae enim potius quam historico hae
appellationes convenissent, nisi quis malit a Theodosio Dionem
ita esse appellatum propter eius singularem facundiam elegantem-
que stilum.

231. Τὸν τοῦ Φιλίππου] Philippi filium, scilicet Alexandrum
Magnum, cuius vitam ac res ab eo praeclare gestas copiose de-
scripsit Plutarchus.

IN QUARTAM ACROASIM.

Col. 1 Vers. 2. Ἐν παραστάσει] *In exsilio*, seu *procul a patria*:
nam inter plures, quas huic voci Graeci explicationes tribuere,
ea potissimum, licet minus obvia, Theodosii sensum exprimit.

4. Χειμῶνι πολλῷ] Graecos contra barbaros in Creta mili-
tantes frigore adeo fuisse afflictos, ut domum reverti cogitave-
rint, tum Simeon Magister et Logotheta in Rom. Iun. num. II.
p. 498, tum Continuator Theophanis in Rom. Iun. num. XII. pag.
299. scripsere: atque is quidem Nicephori quoque allocutionem,
qua milites detinuit, a Simeone tantummodo indicatam, integram
recitat. Verum Theodosius hoc militum consilium et Nicephori
allocutionem omnino reticuit, qua in re cum Leone Diacono con-
sentit, qui, quantum ex eius excerptis colligi potest apud Pagium
ibid. pag. 875, id ipsum commemorare praetermisit.

7. Φαραγγώδεις τόπους] Vide, quae superius notavimus
Ac. II. v. 111.

8. Ἐξελθέντες] Ita bene Codex, non ἐξελθέντες, ut legit
Cornelius, qui ideo verum claudicantem edidit.

14. Λαγῶν] Sic ex Codice restitue: at λαγῶν forte errore
typographi in editionem Cornelii irrepit.

21. Στέπαις ἐπακταῖς] Στέπη est proprie *tegumentum*, sed hic pro locis occultis et imperviis interpretandum censeo, eo modo, quo σκεπτισμός τόπος eodem sensu notatum occurrit apud Suidam, quare et adiectivum subsequens ἐπακταῖς loca *obstructa*, aut aspera, seu, ut inquit Virgilius Aen. v. 662, *loca senta situ* significat, quum a verbo ἐπάγω, *obstruo*, *sepio*, sit derivatum.

29. Ἀντ] Cornelius Codicis fidem non sequutus edidit ἀν- Col. 2 τόν, sed ita esse corrigendum notavit.

30. Πίνειν] Sic optime Cornelius emendavit pro ποισίν, quod hic locum habere non potest. In Codice non satis clare haec vox legitur, sed πίνειν scriptum esse videtur.

33. Ὁ Καραμούννης] Non ad principem Cretae Ameram hoc nomen refer, quem Curupam fuisse dictum superius Acroas. II. v. 82. vidimus. Nec te moveat, hunc etiam a Theodosio inferius v. 134. Ameram nuncupari: nam plures Cretae Ameras fuisse ex Cedreno pag. 643. discimus, qui praeter Curupam alium etiam memorat nomine Anemam, quem supremam post Curupam potestatem habuisse scribit. De Caramunte tamen nulla ibi mentio: non enim hic Caramuntes cum Caramone a Cedreno ibid. pag. 642. item memorato ullo modo est confundendus, quum is Tarsi dominus et Ameras fuerit.

37. Προεντρέπιζεν] Cornelius male omnino legit προεντρέπιζεν.

39. Πάντας] Ex Codice sic corrigimus, quum ταύτας non bene apud Cornelium legatur.

53. Κα] Cornelius Codicis fidem non sequutus nescio qua ratione ὡς ediderit.

54. Πατρῶν] Perperam πατέρων legitur in editione Cornelii, contra Codicis fidem et versus mensuram.

55. Ἐν] Hanc esse Codicis lectionem videtur. Cornelius legit ἐν, versumque ideo claudicantem edidit.

60. Ἰσμαήλ] Vide supra ad Acr. II. v. 261.

64. Κα] Omisit hanc particulam Cornelius, quae quidem in Codice adeo est evanida, ut vel diligenter inspicientem facile effugiat. P. 389 Col. 1

69. Τοὺς ἐνδον] Cretenses intellige, qui obsidione fameque afflicti in urbe erant inclusi, quosque Graeci milites ante portas urbis adstantes, ne egrederentur, prohibebant. Ita sane magis placet, quam de Graecis ob frigus domum reverti cogitantibus id interpretari, quod ea explicatio obscurum nimis Theodosii sensum redderet, eo magis, quod Nicephorus tumultuantes milites non vi, sed verbis et adhortationibus detinuerit.

76. *Θρακηδίων*] Thraces etiam sub Nicephoro in hac expeditione militasse refert Continuator Theophanis in Rom. lun. num. XVI. pag. 300.

Ἐπτάκις] En ubi Theodosius perspicue narrat Saracenos septies a Graecis fuisse profligatos: quod superius obscurius expresserat. Vide Acr. III. v. 80. et quae ibi adnotavimus.

92. *Τῶν μελῶν τὴν τετράδα*] Occubuit nempe, dum magnam barbarorum faceret caedem; ad quam designandam dicit strenuum hunc militem membra Saracenorum abscissa proiecisse aequae ac si essent folia. Quatuor autem membrorum nomine exprimit, ut arbitror, caput, brachia, truncum et crura. [*Μελῶν τετρας* brachia sunt et crura.]

108. *Θεόν*] Difficile admodum lectu est hoc verbum in Codice, ancepsque haereo, an haec vera sit lectio. Cornelius edidit *ὄν*, sed id certe scriptum non esse apparet, eo magis, quod nec versus mensura, nec sensus ipse illud ferant.

129. *Ἐρῶμαινε*] Sic ad fidem Codicis restitue: *ἔρῶαι* enim, forsans errore typographi, male edidit Cornelius.

IN QUINTAM ACROASIM.

Vers. 9. *Τραῦμα*] Ita melius, quam *στραῦμα*, ut bene adnotavit Cornelius.

20. *Ταρσειωτῶν*] Tarsum iam antea non semel frustra oppugnatam, Nicephorus Phocas, priusquam bellum Cretense susciperet, vasto impetu concussit, et Caramonem eius Ameram, teste Cedreno Hist. Comp. pag. 642. compescuit. Ubi vero Nicephorus ipse ad Imperium evectus est, anno eius Imperii secundo, mense Iulio, Indictione septima, magno conscripto exercitu eo se contulit, Tarsumque ac Mopsuestiam in suam potestatem redigit: reversusque Constantinopolim mense Octobri, indictione nona, Tarsi portas ac Mopsuestiae secum adduxit, quas cum extrinsecus auro distinxisset, munus attulit regiae urbi dedicandum, alias ad arcem collocandas, alias ad aureae portae murum. Consulē, quae fusius narrat praelaudatus Cedrenus pag. 654. nec non Leonis Diaconi excerpta apud Pagium in Critic. Tom. IX. pag. 8. 12.

21. *Ἀράβων φυλή*] Arabas tum veteres, tum recentiores, itemque Turcas in plures fuisse tribus distinctos ex historicis actis constat.

23. *Δελεμιτιῶν, βελεβιτιῶν*] Delemitarum nomine Saracenos procul dubio innuit Theodosius; et forte hoc nomen duxit a Dhalem, qui primus religiosum quendam cultum inter Arabas constituit. Ludit autem in verbis, inquiens, Romani Imp. *telum*, quod Graece βέλος dicitur, commutasse Delemitarum nomen in Belebitas.

27. *Χαυδάς*] Sic Codex: alii autem scriptores *Χάβδας* scribunt. Porro Chabdas, seu, ut Continuator Theophanis ac Simeon Magister scribunt, Chambdas fuit Chalepi dominus et Ameras, quem a Leone Phoca primum domitum postea Nicephorus, Chalepe eversa, penitus subegit. Videsis, quae fusius in Monito praefati sumus.

30. *Παρέσχου*] Sic bene Codex: Cornelius nescio qua causa emendandum adnotavit *παρέχες*, quod verbum, nisi error typographo sit tribuendus, nec bene quidem se habet secundum Grammatices regulas.

31. *Πολυξένης*] Fallitur Theodosius. Neque Polyxenae ad Achillis tumulum occisionem, neque Troiae excidium Homerus descripsit.

35. *Μυθοπλόκου*] Sic ex Codice restitue. Cornelius male edidit *μυθοπλόη*, et coniecit esse corrigendum *μυθοπλόανου*.

36. *Πανσόφως*] Ita melius ad fidem Codicis lege: *πανσόφως* enim, ut Cornelius edidit, non bene se habet.

37. *Ὁ πηρός*] Caecum Homerum appellat, plurimos tum Graecos tum Latinos scriptores imitatus, quorum nonnulli ex hoc morbo *Homerum* fuisse dictum putant, quum antea Melesigenes vocaretur: *Ὀμήρου* enim Iones et Cumaei *caecos* appellant. Verum de Homeri caecitate consule, quae fusius ac multifaria eruditione disseruit Leo Allatius de Patria Homeri cap. viii.

40. *Τῷ Διῷ*] Inter plures populos, qui sibi Jovis natalia tribuerunt, Cretenses potissimum de iis superbire solitos, res est adeo pervulgata, ut nihil hic addere opus sit.

41. *Διὸς τυράννου*] Theodosius sequutus sententiam videtur, Jovem eundem fuisse ac Picum, qui in Assyrios tyrannicum exercens imperium, flagitiisque turpissimis suum dedecorans, populo persuasit, ut eum veluti Deum praedicaret: ac quum diem suum obiisset, Cretae sepultus, divinos deinceps honores sub Jovis appellatione nactus est. Videsis, quae fuse enarrat Cedrenus in Comp. Histor. 16. 17.

43. *Σήγας*] Huic voci nullus sensus aptari potest. Cornelius emendat *στέγα*, qua tamen ratione et quo sensu, non intelligo. Equidem corrigerem *στέξας*, adeo ut ἦν *στέξας* indicet

passus est, seu permisit, nam hoc etiam sensu verbum στέγω apud scriptores Graecos occurrit.

P. 390
Col. 1 46. Ταύτης] Malim ταύτην, ut in v. 49. quem e contrario Cornelius ex hoc loco emendat ea ratione ductus, quod verbum καρτέω plerumque cum genitivo construitur. Verum, licet rarius, scriptores Graeci accusativum quoque ei tribuunt, ac Theodosium sic illud construxisse, argumento est participium πέμπουσιν, quod alioquin emendare item debuisset Cornelius.

51. Τρίκογχα] Triconchum, quod erat cubiculum in palatio Imperatorum tribus fornicibus exstructum, saepe memorant scriptores Byzantini, quorum auctoritates refert Du-Fresnius in Descriptione Constantinopolis Christianae lib. II. sect. IV. num. 11. et lib. IV. sect. VII. num. 1. Verum diverso plane sensu hoc nomen adhibet Theodosius, qui ad arma illud transferens adhibuisse videtur ad significandum, quod Polybius lib. VI. pag. 469. σιδηροῦν κόγχον appellavit, clypei nimirum umbonem, seu ferreum illud spiculum, quod in medio clypei prominebat et erat triangulare. Non absimiliter voce τρίκογchon ad triangulum designandum Graeci recentiores utuntur.

53. Μισιφόνων] Ita Codex, et sic quoque ad oram paginae emendavit Cornelius, quam inseruit in textu non a veteri, sed a novo scriptore vitiatam vocem.

62. Πνεῦμα] Sic habet Codex, et sic Cornelius corrigendum adnotavit, quod male descriptum acceperat.

67. Τὸν χιτῶνα] Huius vestis Moamethis, quam religioso cultu Turcas prosequutos affirmat Theodosius, apud eos, qui de Moamethis vita et de Turcarum dogmatibus scripsere, nulla mentio est. Quare vel huic voci mendum inesse, vel alio sensu, quam de veste, explicandam esse crediderim. Scriptores Ecclesiastici, quos inter Theodoretus Quaest. XXXIX. in Genesim pag. 34. S. Athanasius Quaest. LV. ad Antiochum, S. Gregorius Nazianzenus Orat. XXXVIII. pag. 619. et Origenes, teste S. Epiphanio tum haeresi LXIV. p. 229, tum in Ancorato pag. 494, de tunicis illis pelliceis disserentes, quibus Adam et Hevam Deus post peccatum contexit, vocem χιτῶνα, qua sacrae Paginae utuntur ad carnem corpusque designandum, sensu certe minus obvio, transtulere. Consule, si lubet, eorum auctoritates apud Suicerum in Thesaurio Ecclesiastico. Itaque, quid si in eodem sensu Theodosius vocem adhibuerit? Corpus profecto Moamethis Medinae superexstructa aedicula sepultum, ita ut a nemine possit conspici, maximis ibi prorsusque divinis Turcas prosequi honoribus apud omnes in comperto est. Hinc fit, quod poeta infames hosce cultores merito sugillet, qui Moamethis corpus, tamquam puri sanctique hominis spoliū venerabantur, dum ob vitae rationem ab

eo turpissime ductam tamquam pollutum execrandumque devovere debuissent.

72. *Ξενοπόρους*] Cornelius male edidit *ξενοπόρους*, fortassis typographi vitio.

73. *Ἀφρικῶν Σικελία*] Ex ea Siciliae parte, quae Lilybaeum complectitur, quaeque Africo mari alluitur, Saraceni Africanī, Euphemii artibus dolisque adiuti, in Insulam irruerunt sui-que iuris fecere, Michaële Balbo Imperatore an. Chr. DCCCXXVIII. Videas inter ceteros Cedrenum *Histor. Comp.* pag. 512. Nicephorus vero de ea ab Africanis vindicanda in ipso imperii sui exordio cogitavit, eoque Manuëlem misit, qui iuventutis aestu fervens, quum nec bene ducis officio fungeretur et vitii deditus sanioribus non obtemperaret consiliis, asperis quibusdam inviis-que locis Siciliae inclusus se ipsum totumque exercitum foede perdidit. Consule praelaudatum Cedrenum *ibid.* pag. 654.

78. *Πλάτη*] Cornelius edidit *πλάγη*, nec satis bene *πελάγη* legendum coniecit, quum id Venarii mensurae repugnet. Nos *πλάτη* ex Codice restituumus.

82. *Ἰππότην*] Alexandri Magni factum ad mentem revoca, dum equum ferocientem planeque indomitum mansuetioremitioremq; sibi reduxit: ex quo ingenii animique sui experimento tantam consecutus est laudem, ut Philippus equo descendentem, manantibus gaudio lacrimis, complexus exclamaverit: *maius imperium sibi circumspicere, nec enim Macedoniae regnum tantam indolem capere.* Consule Freinshemium in *Supplem. in Q. Curt. lib. I. cap. iv.*

83. *Ζήτει*] *Ζήσει* edidit Cornelius, sed veram lectionem Codicis ad oram paginae subiecit.

85. *Κρητῆς*] Cornelius maluit *Κρητῶν*, sed immerito: nihil enim hic immutandum.

88. *Τέκνα μικρά*] Haec, quae modo Theodosius describit, singillatim recensuerat Incertus Continuator Theophanis: sed malo quodam fato eius historiae complementum, ubi ea narrabantur, perierat in Codice, ad cuius fidem editionem suam adornavit Combesius.

96. *Προφήτης*] Moamethem intellige, cuius patrocinio ac potentia Turcae confident plurimum.

97. *Ὡς θεὸς τιμωμένη*] Turcas gladio, veluti Deo, honorem adhibere Theodosius forsā dicit, quod ei potissimum confiderent, quum Moameth gladio ad religionem suam tuendam ac propagandam fidenter uti eos docuisset.

101. *Τάσις*] Orientales nationes vestibus ad talos usque demissis uti solitas satis omnes norunt.

119. Ταρσός] De Tarso a Nicephoro post Cretense bellum subacta vide supra ad v. 20.

Demum animadvertas oportet, constare ex Constantino Porphyrogen. *de Ceremoniis aulae Byzantinae* lib. II. cap. 45. quod descriptam a Theodosio expeditionem in Cretam idem ipse Constantinus ab an. DCCCCXLIX., cum iam Romanum filium in collegam assumpsisset, animo conceperat, et pro illa apparatus bellicum disposuerat, eo licet iam vita functo Romanus feliciter confecerit an. Chr. DCCCCLXI.

VOCABULA THEODOSIO PROPRIA.

- Αιμορροΐδος** IV, 59.
ἀλιδρόμους τόπους I, 77.
ἀλλότριος — τους συμφοράς II, 235.
ἀνομβρία I, 250.
ἀνθελιγμάτων I, 155.
ἀνικμος — με Κρήτη I, 250.
ἀπευχαριστῆν III, 113.
ἀριστοκίαις III, 208.
ἄρπαξ IV, 94.
ἀστέγαστος οἶκία I, 242.
ἀστοργία I, 123.
βανασύσις τέχνη II, 184.
βαρβαροτρόφος I, 180.
βδεικτικός III, 115.
βιοφθόρους λύκους II, 254.
βοννόθετος IV, 13.
δειλανδρία I, 65. II, 112. 146.
δεινόμορφος IV, 8.
δεινόφρων II, 83.
δεκάχρονος κόρησις I, 22.
δονόσκοπος II, 261. IV, 26. 60.
δυσγέρων IV, 120.
δυσκάθετος IV, 9.
δυσκαλαίστης IV, 131.
δυσκράτιος IV, 67.
δυσκρόσιον IV, 7.
ἔγκρημα II, 204.
ἐγξίφους φάλαγγας I, 51.
ἐκείθεν ἔθεν I, 110. (Pisid. in Christi Resurr. v. 90.)
ἐμπαρῆζω V, 102.
ἐμποιον ἐξίφος II, 251.
ἐμπόνος II, 13.
ἐμπιρῶ IV, 57.
ἐναστρον θίαν, adspetum sidereum
 i. e. splendidem II, 10.
ἐντροπαράτης II, 233.
ἐπιβράσις κλύδων II, 205. (βράσαντα κύματα. Pisid. de Exped. Heracl. I, 172.)
ἐπτασήμαντος στόλος III, 80.
εὐθείς ἱππότας II, 135.
εὐθείς κοιλίδες III, 78.
ζοφοφθόρος ἡμέρα I, 225.
θηρόβακχος, — ους ποιμένας I, 194.
θηρηκῆδιοι IV, 75.
ἱστάω. φάλαγγας ἱστῶν IV, 42.
κακοχρόους λαμπάδας I, 203.
κάρη. κάρας II, 61. 66.
καστρανοίεται II, 57.
κατάξηρος II, 226.
καταδαφίξω V, 59.
κατεξανίστημι IV, 28.
κάτω ἀγυαλιῶν (pro ἀπό) I, 122.
κητηκτόνος πάγη II, 200.
λευκαίω. λευκάναντος III, 112.
λευκόμορφος γῆ I, 227.
λοφοδρόμοι δρακόντες I, 157.
λογοκράται I, 200.
μάγγανα I, 156.
μεταμφιάζειν III, 85.
μικροτροπῆς III, 208.
μονοτρόπος, monachus. II, 23.
μυθοκλόκος V, 35.
μυριόξηφος μάχη II, 116.
μυριόξηφος, — φ μάχη I, 6.
νεφοδρομεῖν III, 183.
νομισυνοθέτους μάχας I, 266.
ξενοτρόπως I, 108.
οἰκῆται, subditi, milites. I, 101. 223.
 II, 6. 34.
παγγάληνος V, 47.
παντόκομος I, 34.
παρακρατεῖν I, 183.
παραστομῶ IV, 28.
πεξοτοξοκράτης II, 136.
πλατύνω, — τυνθῆ σκήπτρον
 194.
πλοσυλοκῆων I, 16.
ποιμανάρχης IV, 27.

- πολύπλοτος V, 118.
 πολύχροος IV, 93.
 προνομύστης I, 69.
 προοδοποιεῖν II, 129.
 προπνεργίους δόμους I, 24.
 προσξέειν I, 229.
 προσωποληψία I, 31.
 πρωτεργατῆς μάχης I, 50.
 πρωτοστράτηγος II, 183.
 πυργοδρόμους οὐλαμούς I, 52.
 πυρεμβόλος, — οὐς φλεγμονάς I,
 217. V, 49.
 ροδόχρον ἡμέρας I, 187.
 σηκητροκρατωρ II, 2. 271.
 στεφηφόρος II, 186.
 στομόω. ἐστομαμένος κίνδυνος I,
 216.
 στόνυξ πλατύς II, 246.
 στρατάρχαι I, 200. II, 135.
 στρατικῶς II, 204. 223.
 στροφονργία II, 132. V, 56.
 συμποδιαμός V, 102.
 συμποδιαστῆς I, 243.
 συνταπεινῶν V, 111.
 συστρατάρχης I, 233.
 σφαιρίπλοτος IV, 33.
 σφίγμα — τῶν πλοκῆ III, 177.
 τοπαρχία II, 95.
 τρικογχα V, 51.
 τρισίμφατον κράτος III, 148.
 ὑπέρξασις καρδίας IV, 90.
 ὑπουργία IV, 136.
 φαλαγγάρχης IV, 6.
 φαλαγγασώστης II, 136.
 φαλαγγῶν II, 110.
 φάλκων III, 187.
 φερέκλιος. — ὠν κλήθος I, 231.
 φουεντής II, 248.
 φουονργία II, 69. 211. III, 33.
 χελωνόπους ὄνος III, 182.
 χιλίανδρον κλήθος I, 146.
 χριστολάτρης II, 72.
 χριστομίμητος III, 22.
 ψευδολάτρης II, 73.
 ψευδοπλόκος I, 67.
 ψυχοκρυστάλλος, — ὠν τόπων IV,
 16.

I N D E X *

RERUM, NOMINUM ET VERBORUM,
 CUM SINGULORUM TUM IUNCTORUM,
 MAXIME MEMORABILIIUM:
 ITEM SCRIPTORUM PLERORUMQUE
 QUI IN HOC VOLUMINE ILLUSTRANTUR, NOTANTUR, EMENDANTUR
 AUT DEFENDUNTUR.

A privativum perperam a librariis positum pro *ev* 238, 1.
Ἀβελτερία 45, 8. 409, 5.
Ἀβελτέρας 409, 21.
Ἀβελτερία pro *ἄβελτερία* crebro in Codd. et vetustis edd. occurrit 409, 4. Harduini error in hac voce *ibid.* 18.
 ad Abgarum, Edessae toparcham, Thaddaeus apostolus a Servatore missus 70, 19.
Ἀβλατον τὸν βλον τιθέναι 119, 12.
 Abramitarum monasterium, quod idem achiroposēton vocant 47, 11.
τῆ Ἀβρότηι opponitur ἡ ἐπιστροφή apud rhetores Graecos 476, 37.
 Abucara. *Vide* Theodorus Abucara.
 Abulhasan Ali Seif-eddaula, Hamdani ben Hamdun nepos. *Vide* Chambdannus.
 Abulpharajii errores in chronologia 434, 27.

per Abydum in Asiam elapsus Leo Phocas maior, domesticus scholarum, res novas molitur 124, 15. Abydum ducibus a se missis praecipere conatur Nicephorus Phocas 44, 12. Abydi episcopus Stephanus seditioni Leonis Phocae obsecundat 114, 9. excepta Abydo, Asiae loca omnia sibi subiungit Bardas Phocas iterum rebellis 173, 15. iuxta idem oppidum praelium decretorium inter Basilium II. Imp. et Bardam Phocam 174, 22. prope Abydum sepultus Bardas Phocas 175, 1. Abydus a Sclero rebeli capta 170, 12.
 Accentus et circumflexi vel in Codd. mendosissime scriptis perraro alieno loco collocati 407, 18. 486, 29.
Accipere apud grammaticos Latinos idem quod *λαμβάνειν* apud Graecos 398, 34.

* In hoc indice, quem ex editione Parisina decimusimus, numerorum ratio ita mutata est, ut paginis et versibus edit. Bonnenis respondeant. Verbulis, quae in *Lexico Schneideri* (ed. 1805.) desiderantur, *Hasius V. C.* asteriscum apponit; cruce signavit voces, quae a *Schneidero* pro dubiis habitae *Byzantinorum* *Scriptorum* auctoritate commendantur. Praeterea uicis inclusas inseruimus ea, quae in *Theodosii Aerasibus* et reliquis quatuor libellis memoratis digna leguntur.

- Acclamationes exercitus post orationem a Nicephoro Phoca in castris ante Chandacem habita 13, 11.
- Accusativus et dativus confusi 90, 5.
- Achillem Scytham esse vult Arrianus, ut ait Leo Diaconus 150, 4. idem e Scythia in Thessaliam transmigravit *ibid.* 7. Achilleum templum in Leuce insula 485, 9.
- Achmetis locus in Onirocriticis male versus 514, 38.
- Achod Schahin rex Armeniae, ad eumque Ioann. Tzimiscae laureatae memorabiles de expeditione Syriaca 491, 23.
- Acta S. Bonifacii emendata 505, 20. auctor Actorum SS. Phileae et Philoromi excerpit Historiam Martyrum, cuius fragmentum servavit Eusebius 411, 33.
- Acaphium quid genus teli 89, 7.
- Adana a Nicephoro Phoca expugnata 52, 9. de eadem urbe multa habet Ducangius ad Ann. Comnen. 379. C. ut item de Mopsuestia, tunc Mamistra appellata. — in Adanensem agrum irrupit Nicephorus Phocas maior 242. 4. utrum Adata, Adada an Adana scribendum 516, 7.
- Ἀδελφός eius loco quae alia vocabula adhibet Leo Diaconus XIV, 18.
- Ἀδικισίτος 429, 33.
- Adiectiva communia a librariis saepe in adiectiva trium terminationum mutata 425, 28. adiectivum pro adverbio positum 106, 1.
- Ἀδουμιάζω, recensio exercitum 187, 11. 431, 34.
- Adrianopolis. a quo condita et instaurata 130, 11. eo commentum confert Ioannes Tzimisces, expeditionis Russicae causa 126, 24. eiusdem urbis archiepiscopus Nicolaus Ioanni Tzimiscae morienti adest 178, 4. Adrianopolis et Arcadiopolis a Xylandro confusae 466, 22.
- per Adriaticum mare Romana classis in Siciliam transit 66, 5. in Aedes Basilii praesidis stella delabitur 172, 14.
- ex Aegypto Arabes per Ciliciam fines Romanorum invadebant 196, 3. Aemi iuga per fines Bulgariae protenduntur 62, 19. circa Aemum montem Probatii civitas et Scopelus 475, 38. de eodem monte locus T. Livii 443, 41. Aemi montis convalles oratorie descriptae a Theophylacto Simocatta 441, 5.
- Afrorum regi Nicetas patricius captus a Saracenis transmissus 67, 15. Vide quoque Carthaginicae. in Africam minatur Nicephorus Phocas se cum exercitu transmittere velle 76, 6. in Africa exaratus Cod. Regius 444, 2.
- Agamemnois filius Orestes Adrianopolis conditor 130, 14.
- Agapes, Chionae et Irenae ecclesiae suburbana ad Thessalonicam 508, 34.
- Agathias. Locus Suidae de Agathia illustratus 491, 3. Agathiae locus emendatus 397, 20. eum imitatur Leo Diaconus XV, 16. 397, 8. 19. 401, 43. 402, 1. 403, 33. 407, 14. 409, 44. 413, 3. 415, 26. 416, 36. 417, 7. 27. 418, 42. 419, 42. 425, 24. 428, 19. 429, 23. 433, 41. 434, 42. 436, 16. 437, 20. 21. 440, 15. 441, 3. 15. 443, 20. 34. 444, 24. 36. 450, 9. 19. 38. 451, 9. 455, 24. 466, 15. 469, 41. 470, 11. 473, 23. 44. 475, 18. 476, 7. 13. 482, 3. 24. 27. 483, 30. 485, 11. 486, 8. 488, 37. 492, 35. 494, 19. 27. 496, 18.
- Agilitas mira Ioannis Tzimiscae in exercitatione campestri 95, 23.
- Ἀγκυραν τὴν ἐσχάτην προΐεναι, proverbium 118, 21.
- Ἀγνομνίστατος fortasse vertendum *ingratissimus*, h. e. beneficiorum maxime immemor 88, 9.
- Ἀγωγή, vitae ratio, vitae institutum, apud scriptores Christianos 489, 42. ἀγωγή et ἀναγωγή inter se permutata 490, 22.
- Ἀγωνίζεσθαι et καταγωνίζεσθαι confusa 23, 10.
- Αἰμάτων ἄνδρες, phrasis a Leone frequentata 428, 29.
- Ἀλαθωντας legendum pro ἔσονται 198, 6.

- Αλφινδιασπός, vis subita* 224, 11.
(Verbum *αλφινδιάζειν* habet Duncang. Glossar. I, 87. C.)
- Αλμυλατιών* pro *αλμυλατιζών* 61, 5. pro *αλμυλάτος* quas alias voces usurpet Leo Diaconus 436, 1. pro *ακούω* quae verba usurpet Leo Diaconus XIV, 22.
- Άκραι et άκρινικά θίματα* quid sint proprie 513, 22. 186, 12. 188, 12. *άκρίται, limitanei homines* 190, 23.
- Άκρατος* 432, 15.
τό Άκρον έρετόν, summum, quod *ερεπτόν* est a piis: quod non intellexit Matthaeus Raderus 447, 34.
- Άκρόπολις* Cplii 146, 12.
Alacas. *Vide* Ioannes Alacas. Alapis caeduntur legati Bulgarorum 62, 3.
- Alemanni (Nicolai) error in interpretanda voce *ταξιδιάτης* 441, 32.
- ad Alepnum Nicephorus Phocas praelium committit cum Chambdan exercitu 432, 31. fortasse ad Chalum s. Kowaik amniculum 425, 2. Alepo urbe potitur Nicephorus Phocas 424, 5. quo mense circa Alepnum copia Arabum congregari solebant 196, 6.
- Alexander Maganus Jovis Ammonis filius vult nominari 81, 1.
- Alexander Imp. Constantinopolitanus post mortem Leonis VI. Philosophi 123, 1.
- Alexander rhetor castigatus 506, 23.
- Alim Chambdani filio fines Romanos invadente, quid egerit dux Lycandi 243, 8.
- Άλλοίωσις* 4, 15.
- Άλλος* et *άλλο* confusa 39, 10. *άλλων* et *δίων* 32, 3. 39, 22. fortasse *άλλους* et *άλλως* 37, 22.
- Aloidae, nimirum Otus et Ephialtes 80, 22.
- Άλοσιδάται* Scytharum loricae 108, 6.
- Άλχαννα*, herba *henne*. Sic enim legendum pro *χάλχαννα* 405, 1.
- ex Amano monte torrentes in lacum Antiochensem labentes, ad quos fortasse praeliatum fuit inter Chambdanum et Nicephorum Phocam 425, 4. in Amano praelia Romanorum XVIII, 34.
- Άμάξαις* vehi consueverunt mulieres Bulgarorum 80, 1.
- Amaseam relegatur a Ioanne Tzimisco Bardas, Leonis Curopalatae filius 96, 11. inde aufugiens Bardas res novas molitur 112, 2. 113, 3.
- [Ameras (Curupas) Cretenses educit et fugatur 278, 7 sqq.]
Amida. *Vide* Emet.
- Amirae duces Saracenorum 203, 11. 217, 3. 228, 19. 229, 6.
- Ammonis filius nominari vult Alexander Magnus 81, 1.
- Άμνηστία* Bardae Phocae rebeli a Barda Sclero oblata 118, 18. *άμνηστίαν* pollicetur Ioannes Tzimiscus Imp. Bardae Phocae rebeli 115, 18.
- Amoenitas riparum Caystri fluminis 5, 6.
- Amorio proximus Pancalaeae campus, ubi praelium inter Bardam Phocam et Bardam Sclerum 170, 5.
- Ampelas inter patronos munificos S. Nicephori Miletii episcopi 467, 20. *Vide quoque* Simeon Ampelas.
- Άμνηστία*, 1.) arma tutoria, 2.) dentes sive unci ferrei carnicum 411, 23.
- Άμφιάσασθαι* 236, 11.
- Άν* perperam omissum 43, 21. *άν ειπείν* perperam scriptum pro *άνειπείν* 80, 20.
- Anabarza a Nicephoro Phoca Imper. expugnata 52, 9. [385, 2.]
ab Anacharside fortasse, secundum Leonem Diaconum, initiati Rusi 150, 2.
- Anacolutha ipsi Leoni Diacono tribuenda, non librariis 154, 20.
- Άναγκαιον* et *άναγκαιων* confusa 60, 21.
- Άναγωγία* interdum pro *disciplina* sumi, *άναγωγής* pro *eductor*, sensu quoque physico 489, 42. *άναγωγία* et *άγωγή* permutata *ibid.* *άναγκαια και άναστροφα* coniuncta 164, 3.
- Άνακεφαλαιωσάμενοι*, l. *άνακεφαλαιωσάμενον* s. *άνακεφαλαιωσάμενους* 24, 10.
- Άνακτορον, palatium*, eiusque *συναγμα* apud Leonem 451, 15.

- * *Ἀνάλαμψις*: eius auctoritates 445, 30.
- * *Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος*. Vide Ascensio.
- ἐκ τοῦ ἀναλόγου quid significet 401, 10.
- * *Ἀναλογικῶς*, per proportionem, *ibid.* 22.
- * *Ἀναλόγως*, quo casu potissimum constructur 400, 21. eius synonyma *ibid.* 43.
- * *Ἀναράται* pro *Ἐνωράται*, suburbium Cplis 65, 7.
- * *Ἀνάστασις* et *Ἀναστασία* fortasse permutata 478, 9.
- * *Ἀναστρέφασθαι*, commorari, et *διατρέβειν* synonyma 490, 12. pro *ἀναστραφῆς* fortasse legendum *ἀναστραφῆς* 131, 22. 475, 16.
- * *Ἀνετιγίξαι* et *ἀνεχαίτιξαι* confusa 420; 5.
- in Anaticorum thema Saracenorum Ciliciensium irruptio sub Leone Philosopho Imper. 241, 17. in eodem themate Bardas Caesar copiis Romanis praefectus 185, 5. Anaticorum ducis, Tarsensibus irrupentibus, belli gerendi ratio 243, 1. Anaticorum clisurae 250, 16.
- * *Ἀνατραφῆς* et *ἀναστραφῆς* confusa 131, 22. 475, 16.
- * *Ἀνεχαίτιξω* verbum Demosthenicum 420, 7. *ἀνεχαίτιξαι* et *ἀνετιγίξαι* confusa *ibid.* 5.
- ad Anchialum dira Graecorum strages 124, 11.
- Ancillae filii dicti Saraceni 12, 5.
- Andralestus patricius, consobrinus Bardae Phocae, ab hoc deficit 120, 13. idem, quomodo nominetur a Scylitza et Cedreno 470, 16.
- ad Andrassum pugna a Iulio Polluce accidisse scribitur iuxta clisuram in monte Tauro, Cylindrus vocatam 418, 27.
- * *Ἄνδρες αἰμάτων*, locutio a Leone frequentata 423, 29.
- Anecdota. Vide Inedita.
- Anemas ex protectoribus Palatinis Icmorem in praelio ad Dorystolum interficit 149, 4. eius magna laus bellica 153, 3. percusso Sphendosthlabo praelians ipse interficitur *ibid.* 6.
- * *Ἄνεπισφαλῶς*: eius auctoritates 449, 43.
- Angelorum synaxis 83, 1.
- Angelus Vergetius calligraphus. Vide Candia.
- Animadversio divina in percussore Nicephori Phocae Imp. 91, 15.
- * *Ἀνώνα* quolibet mense custodibus limitaneis danda 139, 1. annoa cara per biennium in imperio Romano 103, 1.
- Anni vitae et imperii Nicephori Phocae 89, 12.
- * *Ἄνοράγιος* apud Photium mendose editum a Richardo Montacuto, pro primo notario seu primicerio 511, 38.
- Antecursores Graecorum a Russis fusi 139, 20.
- * *Ἄνθραξ* lapis in media insari Sphendosthlabi 157, 7.
- Antigus castrum 122, 2.
- Antiochia pulchritudine aedificiorum habitatorumque multitudine inter urbes terrae locum tertium obtinet 73, 12. Antiochiae patriarcham Christophorum interficiunt Saraceni 100, 15. contra Antiochiam expeditio Nicephori Phocae 70, 5. circa Antiochiam arces a Romanis expugnatae 72, 20. iuxta in tumulo castellum aedificatur a Nicephoro Phoca 74, 15. Antiochia a Petro Burtza patricio capta 81, 19. quando 450, 14. eius expugnationem Elmacinus perperam refert ad expeditionem Syriacam Ioannis Tzimiscae 492, 13. ad Antiochiam recuperandam expeditionem meditantur Arabes 103, 4. Antiochenum agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chabdani filio Romanos fines ingresso 243, 6. quo mense circa Antiochiam Arabum copiae congregabantur 196, 3. Antiochenes abiectis armis ad preces se convertunt 82, 17. [ex Antiochena regione Romani xr. hominum millia abducunt 381, 35. Antiochia circumcincta a fratre Nicephori 382, 22. occupata a Nicephoro *ibid.* 32. iterum violenter expugnata 387, 24.]

S. Antiochus a Godefrido Tilmanno perperam Latine redditus 495, 15.
 Ἀπαισιόφῃ apud rhetores Graecos idem quod ἐπισηρά 477, 2.
 Antonius II. Paches (Vid. Le Quien Orient. Christ. I. 256. C.) patriarcha Cplitanus 164, 7.
 Ἀπυξὲ τοῦ πόλου, poli fornix secundum Eannium 409, 27.
 Aoristus a Leone Diacono loco imperfecti adhibitus 143, 12. aoristus subiunctivi pro futuro XIX, 27. 131, 9. infinitivus aoristi pro infinitivo futuri 120, 8. contra infinitivus futuri pro infinitivo aoristi XV, 38. pro participio aoristi perperam Leo adhibet participium praesentis 61, 19. et omnino praesens pro aoristo, minus bene 59, 20.
 Arambas. Vide Marianus.
 Aramea a Ioanne Tzimisce Imperat. capta 166, 8.
 * Ἀπαράμιλλος, incomparabilis, reddidit Theophylacto Bulgariae archiepiscopo 432, 23.
 * Ἀπαρόπιστος, nondum armis destitutus 193, 11. 514, 33.
 Ἀπάντων et ἀπαντώντων confusa XX, 9.
 Ἀπειθόμενος cui casus a plerisque iungatur, cui a Leone 489, 31.
 Ἀποβαλλόντες 59, 20.
 Ἀπογινώσκω et ἐπιγινώσκω confusa 79, 9.
 Ἀποκλείω et ἀποκλίω confusa 13, 1.
 Ἀποπτος significatione quadruplici usurpatum 437, 33. ἀποπτον, σκοπιὰ et περιωπή iunguntur ab oratoribus 438, 37.
 Ἀποστελεῖ perperam scriptum pro ἀποτελεῖ 187, 17.
 Apostolica vita Antonii patriarchae 164, 9. in apostolorum ecclesia corpus Nicephori Phocae conditum 91, 11.
 Ἀποτελοῦσι et ἀποστελοῦσι confusa 248, 19.
 Ἀποτρέψασθαι et ἀποτρέψασθαι permutata 492, 31.
 Ἀπροόπτως, de improviso 13, 22.
 Ἀπροφάσιτος significatione triplici usurpatum 470, 18.
 Apsyrti locus in Hippiatricis illustratus 406, 41.
 pro Ἀπτερώτω fortasse legendum ἀπτερω τῷ 97, 3. 455, 11.

Aquae dulces quae nunc vacantur, in recessu portus Cplitani 129, 15.
 Arabes Cretenses 6, 11. superbiunt ob cladem exercitui Constantini Gongylae illatam 17, 6. de eorum excursionibus maritimis ex Creta factis qui scriptores egerint 408, 8 sqq. Arabes Cretenses Nicephorum Pastilam opprimunt 10, 4. galeae et enses inter spolia ex illis relata 28, 19. Arabum in Asia sexaginta castella capta 30, 2. [378, 35.] contra Arabes Tarsenses Nicephori Phocae expeditio 51, 10. Arabum Tarsensium priores ex Romanis relatae victoriae 58, 20. eorum consuetudo in itinere faciendo 202, 15. Arabes Mopsuesteni λευγεῖμορες 53, 4. ab Arabibus in Sicilia Manuel patricius ob imprudentiam victus 66, 19. Arabes in exercitu Chambdani 423, 31. Arabes ad Antiochiam in Syria recuperandam expeditionem meditantur 103, 4. Arabes dicti παιδίσκης ἔργοιοι 112, 5. eorum modus saec. x. invadendi fines Romanos 205, 6. quo mense 196, 3. contra Arabes locus insidiarum qualis esse debet 233, 4. ipsi non sub dio, sed tabernaculis statutis tendunt 253, 22. Ἀράβων et ἀράβων confusa 18, 8. [Arabes Tarsi in Romanorum insidias incidentes 378, 8. Romanos vincunt 383, 27.]
 Arca castrum a Nicephoro Phoca expugnatum 71, 17.
 Arcam sepulcralem Io. Tzimisces Imp. sibi praeparat in Servatoris ecclesiae, a se aedificata 177, 17.
 ad Arcadiopolim praelium inter Russos et Graecos 466, 8. ubi sita Arcadiopolis *ibid.* 12.
 Arcus caelestis animos Cplitanorum imbre perterritos confirmat 69, 19.
 Arcthas ab Ioanne Hentenio perperam versus 448, 19.
 Argentum et aurum a Chambdano fugiente sparsum, ut Romanos insequentes moraretur 23, 2.
 Aristo Pellaeus Philonem imitatur 438, 28.
 Aristotelis categoria nona, positionis 416, 22. Aristotelica vox συζητήσιμος a Mureti emendatione vindicatur 492, 40.

- Armenii in exercitu Graeco saeculo x. militantes 14, 20. [380, 9.] excubitoria militia non fideliter funguntur 188, 13. Armenii ut coloni a Nicephoro Phoca in Cretam insulam deducti 28, 9. inter Armenios milites et plebem Constantinopolitanam pugna 64, 25. Armenia oriundus Ioannes Tzimisces Imp. 99, 16. eius nomen quid significet lingua Armeniaca 92, 3. ad Armeniae regem Achod Schahin Ioannis Tzimiscae Imp. litterae memorabiles de expeditione Syriaca 491, 24. in Armeniacae provinciae finibus praelians Petrus Phocas in Laparae agro occiditur 169, 22. Armenici scriptores et Leo Diaconus se mutuo supplent 488, 39.
- in Arriano hodie non legimus quae Leo Diaconus in eo ait legisse 485, 7. eiusdem Arriani, in Periplo, de patria Achillis sententia 150, 4.
- Articulus perperam omissus 44, 23. 158, 23. *Vide quoque* O.
- Ascensionis festo a Nicephoro Phoca Imp. pompa extra muros ad Pegam acta 64, 22.
- Asia proconsularis postea thema Thracensium 408, 21. in Asiam elapsus per Abydum Leo Phocas maior res novas molitur 124, 15. Asiaticus exercitus, a Nicephoro Phoca navibus impositus, in Arabes Cretenses dirigitur 7, 5. Asia servata per Leonis Phocae de Chabdano victoriam 24, 6. in Asiam transmigrare Romanos, relicta Europa, iubet Sphendosthlabus 105, 13. Asiaticas copias per Hellespontum in Europam transfert Ioannes Tzimisces Imp. 111, 8. Asiam, rebellionem facta, vastat Bardas Phocas 114, 24. eam ingreditur Bardas Sclerus, a Ioanne Tzimisce contra Bardam Phocam rebellem missus 17, 10. Asiam per quadriennium vastat Bardas Sclerus rebellis 169, 18. eam sibi subiungit Bardas Phocas, contra Basillum Imp. rebellis 173, 13.
- Aspatharius* mendose legit apud Photium Richardus Montacutus, pro *protospatharius* 511, 40.
- Astrologiae fidem habet Leo Diaconus XVI, 32. 168, 22. astrologus Nicephoro Phocae Imp. in palatio finem imminere praedixit 64, 13.
- Ἀστυμαχῆς*, *ocultus*: huius vocis auctoritates 467, 6. *ἀστυμαχῆς* adverbium *ibid.* 14.
- τῶν Ἀσπαράτων* synaxis 83, 1.
- S. Athanasius emendatus 462, 14. 467, 40. 505, 18. 506, 33. illustratus 460, 10. eius loca complura male reddita a Montefalconio 451, 26. 482, 34. 45.
- S. Athanasius confessor in monte Atho, Nicephoro Phocae familiae 427, 4.
- Athenagorae interpretatio Latina emendata 464, 4. 8.
- Athos mons: S. Athanasii confessoris recessu nobilitatus 427, 5.
- Ἄθρῳ*, *conspicio* 133, 13. *ἀθρῳσαι* et *ἀθρῳσαι* confusa 109, 3. 466, 13.
- τὸ Ἄθρῳον* quot significationes difficiles habeat 483, 6. *ἀθρῳον* adverbialiter *ibid.* 29.
- Ἀτιμῶνῶσαι* pro *ἀτιμῶσαι* 239, 20.
- in Atroae campo ad Romanum patricium devertit Ioannes Tzimisces Imp. 177, 1.
- Attaleam bello capit Bardas Sclerus rebellis 170, 13.
- Atzypothedorus caput Nicephori Phocae abscisum protectoribus eius tumultuantibus ostendit 91, 2.
- Avarorum princeps ad Mauricium Imp. legatos mittit 510, 30.
- Auctor Tacticorum laudat libros de obsidione toleranda 245, 21. in Occidente copiis plurimum praefuit 186, 6. casus confundit XIX, 31. scribit horridius atque praefractius *ibid.* 22. *Vide quoque* Tactica.
- Auctores quos imitatur Leo Diaconus XV, 14.
- Auditor* apud grammaticos Latinos quid? 399, 36.
- iuxta Avitum Ganges idem ac Phisou 473, ult.
- in Aulam Imperatoriam Cpli convocatus Senatus 33, 15. aula regia Bulgarorum Praesthlabae muro firmo circumdata 136, 10. in ea Russi, victi, acriter resistunt 137, 14.
- Auri centenaria quindecim a Calo-

- cyre ad Russos perlati 63, 10. aurum et argentum a Chambdano fugiente sparsum, ut Romanos insequentes moraretur 23, 2. per auream portam Nicephorus Phocas Imperator Cplim ingreditur 48, 3.
- Αὐτανέπιος* scriptum in Codice, non *αὐτανεπιός* 112, 3.
- Αὐθμερὸν* scribendum, an *αὐθήμερον* 494, 20.
- Autographus Codex Nicetae patricii in bibliotheca Regia 443, 40. autographa epistola Graeci, circa Danaprin legationem obeuntis 496, 27.
- Αὐτοκράτωρ* et *αὐτοκρατορικός* synonyma 403, 16. vocabulum *αὐτοκρατορία* apud quos scriptores *ibid.* 14.
- Αὐτός* et *ὁ αὐτός* confusa 495, 26. *αὐτοῦ χαλεπότερον* κ. τ. λ. fortasse non vertendum ut feci, sed sic: nos ibi *aegrius ac perditus expectabamus* 499, 3. *αὐτῷ* et *αὐτὸ* confusa 40, 24. *αὐτῶν* et *αὐτῶν* 88, 13. pro *αὐτῶ* corrigendum *νῆω* 258, 10. *αὐτῶν* et *αὐτῶν* confusa 145, 14. item *αὐτῶν* et *ἐαυτήν* 462, 17. fortasse *αὐτήν* et *αὐτὸν* 85, 14. item *αὐτὸ* fortasse scriptum pro *αὐτῶν* 208, 16.
- Αὐτοφρονετής* 57, 19. auctoritates huius vocis 440, 3.
- Ἄφ'* saepissime perperam scriptum pro *ἀμφ'* 153, 15.
- Ἄφετήριος* et *ἐφετήριος* confusa 447, 24. *ἀφετηρίοις* Tarsenses muros urbis firmant 60, 6.
- Ἄφιπτο*, plusquamperfecto, pro *ἀφίπτεο* 87, 6. 113, 3.
- Ἄφιπιν* et *αὐξήσιν* confusa 139, 18.
- Ἄφορῖσθαι*, minore excommunicatione plecti 457, 37. variorum interpretum erroneus in hac voce 458, 2.
- Ἄφορισμός* quid proprie sit in disciplina ecclesiastica Graeca 457, 45. huius vocis via peculiaris apud rhetores 458, 11. *ἀφοριστικῶς λέγειν* quomodo interpretandum *ibid.* 16.
- Ἄγιστοπόλιτρον* monasterium, item Abramitarum dictum 47, 9.
- Ἠιωρημένων* eius loco perperam scriptum *ἠωθημένων* 95, 5.
- Ἠωρον τῆς νυκτός* 508, 1.
- Β* et *μ* saepissime confusa in Codd. 13, 3. 485, 22. interdum quoque *β* et *κ* 107., 2.
- Babylon a Semiramide septem moenibus communita 56, 9. eiusdem civitatis rex Nabuchodonosor statum sibi ponit 81, 1.
- [Bacdjurus et Karghujah in pacis conditiones iurant 394, 25.]
- Bagdadum. *Vide* Ecbatana.
- Balaneae castellum in Phoenicia 166, 19.
- Βάλανος* et *βάσανος* confusa 481, 18.
- Balforei error in versione Gelasii Cyziceni 416, 27.
- Banduri non intellexit vocem Homericam *ἐνώπιον* 492, 28. quaedam Leonis fragmenta scriptis suis inseruit X, 12. 492, 18.
- ex Baptismate susceptor Nicephorus Phocas liberorum Romani Iunioris Imp. et Theophanonis 50, 2.
- Bardaëta locus ubi Bardae Phocae exercitus dilapsus est 122, 5.
- Bardas Parsacutenus Magister feliciter pugnat contra Bardam Sclerum rebellem 170, 18. *Vide* quoque Parsacuteni.
- Bardas Phocas patricius, Nicephori Imp. pater, saepe Saracenorum Ciliciensium victor 185, 8. susceptor liberorum Theophanonis Augustae 50, 10. filio rebellante in ecclesiam S. Sophiae confugit 46, 4. inde liberatus 47, 20. a Nicephoro filio Caesar creatur 49, 6. praesens in admissione legatorum Bulgaricorum 61, 21. moritur annos amplius nonaginta natus 83, 17. eius laus bellica *ibid.* 20. fuit avus Bardae Phocae illius, qui contra Ioannem Tzimiscem et postea contra Basillum II. rebellavit 116, 7. in re militari magister anonymi, qui Nicephori Imp. iussu *Tactica* conscripsit 185, 8.
- Bardas Phocas, Nicephori Phocae filius, in exercitatione ludicra a patre ipsius Pleuse interfectus 41, 1. (Vid. Ducang. Famil. Byzant. 150. C.)

Bardas Phocas patricius, Dux, Leonis Curopalatae filius (Vide Ducang. Famil. Byzant. 151. B.) a Ioanne Tzimisce Amaseam relegatus 96, 11. res novas molitur 112, 3. quo anno 467, 2. eius inectiva in Ioannem Tzimissem 116, 3. eius sororem Constantinus patricius, Bardae Scleri frater, in matrimonium duxerat 118, 1. ad eum rebellem Bardae Scleri epistola *ibid.* 4. cui impotentius respondet 119, 2. desertus a suis 120, 15. in castellum confugit 122, 2. ab aliquo insequentium exagitatus 125, 1. eius, in castello obseasi, deditio 125, 23. in Pancalea campo contra Bardam Sclerum praelians male mulctatur 170, 4. contra Basilium II. Imp. ingenti successu rebellat 173, 13. eius interitus 174, 25.

Bardas Sclerus, magister et Dux Orientis, a Ioanne Tzimisce cum exercitu ad fines Bulgariae mittitur 107, 13. eius soror, Maria, Ioannis Tzimisce uxore 117, 3. Bardae Scleri in praelio virtus 110, 19. Bardas Sclerus Russos vincit *ibid.* 24. adversus rebelles dirigitur 117, 5. exploratores mittit in Bardae Phocae seditiosi castra 120, 2. ad eum transfugiunt Bardae Phocae asecrae *ibid.* 23. alios eorum, captivos factos, oculis privat 122, 9. ipsum Bardam Phocam rebellem in deditio-nem accipit 125, 23. Russos in aula palatii Praesthlabensis resistentes fundit 137, 19. in praelio ad Dorystolum Russos a tergo invadit 155, 3. ipse sub Basilio II. imperium affectat 169, 14.

την Βασιλειαν dictum pro *την βασιλειαν* 425, 27.

ἡ Βασιλεύουσα, regina urbium, hoc est Constantinopolis 409, 40. eodem sensu dicitur *ἡ βασιλις* 423, 27.

Basilium, vicus thematis Buccellariorum 452, 15.

Basilium II. Bulgaroctonus et Constantinus VIII., Romani iunioris Imp. filii, post patris mortem in palatio Imp. renunciantur 31, 9.

94, 3. 425, 43. [384, 37.] a Polycto patriarcha defenduntur coram Senatu 83, 21. virgo ex regia stirpe Bulgarorum Basilio in matrimonium collocata 79, 21. (unde splendidus Ducangius, qui de uxore huius Basillii silero scriptores ait Famil. Byzant. 144. C.) trucidato Nicephoro Phoca, iterum una cum Ioanne Tzimisce Imperator renunciat 94, 3. sub Basilio Imp. Bardae Scleri defectio 169, 14. Basilius II. Imp. tholum ecclesiae S. Sophiae, terrae motu deiectam, renovat 175, 23. Bardam Phocam rebellem ad Abydum decretorio praelio vincit 174, 12. Basillii Imp. expeditiones in Bulgaros 171, 3. prima eius expeditio contra eodem infelix XIII, 11. 172, 21. de eadem quae habeat Cedrenus 493, 9. *Vide quoque* Filii Romani iunioris et Constantinus VIII.

Basilium Nothus, Romani Lecapeni Imp. ex concubina Bulgarae filius, acri atque audaci ingenio 94, 7. vernas habet ad ter mille 47, 3. quos armat in Iosephum Bringam *ibid.* 1. a Nicephoro Phoca prodrus creatur 49, 9. conspirationis Ioanneae contra Nicephorum Phocam particeps 94, 8. cubiculi praefectus, impetui nimio Ioannis Tzimisce cives demerendi resistit 97, 20. parti exercitus in expeditione Bulgariae praest 132, 22. Longiadem et Drizen, regiones a Romanis recuperatas, invadit 176, 16. eius fortunae direptae 172, 16. moritur XIII, 20.

Basilium I. Scamandreus (vid. Le Quien Orient. Christ. I. 256. A.) a Ioanne Tzimisce Imp. patriarcha Cpleos creatus 102, 16. eius mores 163, 10. apud Ioannem Tzimissem Imp. calumniatus *ibid.* ab eodem sede pellitur *ibid.* 19.

Basilium Caesareensis, junior, scholiasta ineditus S. Gregorii Nazianzeni 458, 19.

Basilium Caloënsis, Leonis Diaconi pater XII, 32. 5, 4.

S. Basilium Nyssenenum exscribit Nicetas Heracleae metropolitae 417, 86.

Bellum non tantum violento impetu quantum prudentia et calliditate promovetur 20, 22.

Βέρεδον 212, 7. quid proprie significet 516, 29. eius contrarium est *σάσα* *ibid.* 28.

[Berengarius et Adelbertus occisi 345, 8.]

Berkelii versio Stephani Byzantini emendata 495, 31. eiusdem error iocularis in eodem Stephano 400, 38.

Berrhoea a Bulgaria occupata 175, 10.

Beryti imago crucifixionis Domini-
cae reperta 166, 20.

Bibliotheca Coisliniana Montefalconii emendata 468, 36.

Bibliotheca Photii ab Andrea Schot-
to male versa 511, 26 sqq.

Βιγλαί, excubiac XX, 6. quo inter-
vallo aliae ab aliis esse debeant
187, 1.

Bigotii error in versione Palladii
470, 45.

Billii versio S. Gregorii Nazianzeni emendata 410, 4. 431, 11. eius-
dem error in Vita S. Athanasii 451,
41.

Βίον ἀβλατον τιθέναι 119, 12.

quando Bipartito oportet hostes in-
sequi 235, 10.

ad Blachernensem aedem S. Mariae
Virginis pompam agit Ioannes Tzi-
mises Imp. 129, 7.

pro *Βλεφαρίδος* scriptum *φλεβαρί-
δος* 88, 1.

* *Βλέσαις*, lexicis ignoratum vocabu-
lum prolatum ex commentario ms.
Theophylacti Bulgarorum archie-
piscopi in Psalmos 489, 23.

* *Βλωσάνα, eructo, fundo* *ibid.* S.
Ioanni Chrysostomo vindicatum
ibid. 16.

[Bochteiarus, Bagdadi Emir 389, 2.]

Boissonadus (Io. Fr.) vir summus,
litterarum Graecarum rara cogni-
tione praestans 436, 10.

S. Bonifacii Acta emendata 505, 20.

Borion vicus haud longe a Danapri
flumine 487, 19.

Boris, Bulgarorum rex, Praesthla-
bae a Romanis captus 136, 16.
inde e regno deductus Magistri
dignitate ornatus 158, 24. ipsius
nomen quomodo scribatur a Scy-
litze et Georg. Cedreno 477, 38.

Borzo urbs a Ioanne Tzimisce Imp.
capta 166, 17.

per Bosporum catena ferrea a Nice-
phoro Phoca Imp. tensa 78, 23.

Bosporo clam traecto Cplim in-
greditur Leo Curopalates rebellis
146, 10. eundem transit Bardas
Sclerus contra rebelles profici-
scens 117, 20. Bosporum transgres-
sus Basilius II. Imp. Bardae Phocae
rebellantis duces fundit et capit
174, 1. Bospori sinus portum prae-
bet Cpli 129, 11. *Vide quoque*
Cimmerius Bosporus.

Brevis statura Ioannes Tzimisces 92,
4. 96, 21.

Bringas. *Vide* Iosephus Bringas.

Brodium Latinorum unde deducatur
489, 26.

Buccelliariorum thema, ubi natus S.
Nicephorus Milesius 442, 15.

Bucoleon locus Cpli 87, 9.

Bulgaria olim Macedoniae portio 103,
17. mirum in modum impedita ac
saltuosa 62, 13. 172, 19. 20. tra-
mites ex Thracia in Bulgariam
agentes difficiles et perangusti
180, 15. Bulgari Cotragorum co-
loni 103, 18. unde nomen traxe-
runt *ibid.* 22. Bulgarus genti Bul-
garorum olim praefectus *ibid.* Bul-
gari a Iustiniano II. Rhinotme-
te, iterum rerum potito, Moesi-
am obtinent 104, 5. a Bulga-
rie Nicephorus I. (Logetheta si-
ve Generalis) Imp. obruncatus
ibid. 16. 464, 37. apud eos tunc
sacrificia humana 484, 28. et re-
ligio gentilis 465, 9. Bulgarorum
rex Simeon bellum Graecis infert
123, 4. Leonem Phocam maiorem,
Magistrum et Domesticum Schola-
rum Orientis a Zoë Augusta dic-
tum, magna clade afficit 124, 6.
in Bulgaros expeditio Nicephori
Phocae Imp. 62, 11. id bellum quo
anno locandum 437, 27. 440, 31.
ut Bulgariam invaderent, ad Rus-
sos Calocyres patricius missus 63,
13. mercedemque pro hac re Sphen-
dothlabo pollicetur Nicephorus
Phocas 103, 13. Sphendothlabus
persuasus a Calocyro 77, 6. ad Bul-
garos legatos mittit Nicephorus
Phocas 79, 13. Bulgari xxx. M.
hominum numero a Russis fusi 78,

7. Bulgari a Sphendosthlabo duobus praeliis, non uno, victi 447, 16. eorum dux Petrus in morbum ophthalmicalem incidens moritur 78, 10. erga Bulgarios Sphendosthlabi crudelitas 105, 7. Bulgari implorant Nicephori Phocae auxilium contra Russos 81, 12. e Bulgaria missas sponsas invisere se velle fingit Theophano Augusta 86, 11. ut, Bulgaria relicta, in suos se fines recipiat, Sphendosthlabo suadet Ioannes Tzimisces 103, 15. in Bulgaria ecclesiae multae a Ioanne Curcua vastatae 148, 20. Bulgarorum et Hunnorum multitudo in exercitu Russico 108, 19. item in praelio Praesthlabensi Bulgari Russorum socii contra Graecos 137, 21. Bulgarorum thesauri Praesthlabae in aula regia asservati 136, 11. ut e Bulgaria recedat iterum Sphendosthlabum hortatur Ioannes Tzimisces Imp. 138, 15. denique Russi victi spondent in pace cum Romanis, se Bulgaria abstenturos 155, 22. Bulgaria pace facta a Romanis recepta 157, 23. ex eadem regione Ioannes Tzimisces refert nobilem S. Mariae Virginis imaginem 158, 10. et Bulgarorum coronam in ecclesia S. Sophiae deponit *ibid.* 21. Bulgari Basilio II. imperante Macedoniam populantur 171, 5. in eos expeditiones Basilii Imp. XIII, 8. 171, 2. cuius exercitus foede ab illis conciditur XIII, 11. 172, 21. de eadem infelici expeditione Basilii Imp. quae habeat Cedrenus 493, 3. Bulgarorum gens inops atque impura 62, 2. eorum regia Praesthlabi 131, 10. Bulgari Christianorum fidem colunt 79, 17. eorum mulieres planstris vehi consueverunt 80, 1. Bulgarorum archiepiscopi Theophylacti Commentarius ineditus in Psalmos laudatus 483, 23. *Vide quoque* Moeai.

Bullialdi lapsus in loco Michaëlis Ducae 421, 29.

Burtza. *Vide* Michaël Burtza.

Byzantini scriptores diminutiva pro primitivis, composita pro simplicibus temere usurpant 407, 24. triplici ratione illustrari possunt

XXII, 12. eorum celebris locus communis de utilitate historiae 397, 1. quinam supersint adhuc inediti XXIV. ad Byzantinam historiam illustrandam egregie idoneae Sanctorum Vitae 507, 9. rerum Byzantarum rudes Richardus Montacutus, interpres Epist. Photii 511, 38. et Xylander, interpres alioqui praeclarus 441, 21.

ad Caesaris dignitatem Bardas Phocas a Nicephoro filio evectus 49, 4. Caesaream versus iter ingrediuntur Nicephorus Phocas et Ioannes Tzimisces 40, 10. in Caesariensi ecclesia Nicephorus, Imperator nuncupatus; sacra obit 44, 7. eandem civitatem occupat res novas moliens Bardas Phocas 113, 3. [Caserthaba et Schaizira a Rom. Imp. aggressae 390, 7.]

Caic. *Vide* Chalus.

Calceamenta ipsius rubra, nigra credit esse Bardas Phocas 121, 14.

Calecas. *Vide* Manuel Calecas.

Calocyres a Nicephoro Phoca Imp. ad Russos missus 63, 7. imperium affectat 77, 5. plurimum potest apud Sphendosthlabum 79, 11. noctu Praesthlabi elabitur 134, 16.

Calocyres Delphinus, Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet in conspectu Cplis 173, 21. captus in cruce agitur 174, 3.

Caloë, civitas Asiae proconsularis, ad Tmolum montem 5, 5. prope fontem Caystri amnis XII, 30. patria Leonis Diaconi 5, 5.

in Calonymum insulam deportatur Leo Curopalates, conspiratione patefacta 147, 19.

Cameli Arabum quomodo intercipi possint 210, 1.

Campus patens ante Praesthlabam in Bulgaria 133, 17.

Candia expugnata a Nicephoro Phoca 26, 15. de eius expugnatione fragmentum ineditum Iulii Pollucis 420, 30. eadem civitas, a Graecis inde a medio aevo *Χάνδαξ* dicta, circa initia saec. XVI. terrae motu afflictata est, de quo elegi subabsurdi extant librarii qui Cod. Reg. Graec. 1218. manu non in-

- leganti exaravit. Inscribuntur: *Εἰς τὴν πᾶσιν τῆς Κορίνθου*: inc. *Ὁ πόλι Κορίνθων Χάνδαξ, ἡ πόρος οὐδ' εὐδαίμων, Νῦν δὲ οὐ δύστηνός ἦδ' ἀθλία πύρνακα.* Quem librarium saec. xv. exeuntis ideo commemoro, quod videam ex ductu litterarum, Angelum Vergetium, clari nominis calligraphum itemque Cretensem, illius chirographum in Codd. conscribendis esse imitatum. Manus autem Vergetii, magnam vitae partem in Gallia commemorantis, ab iis qui saec. xv. typos typographiae Regiae Parisiensis fuderunt, expressa est, indeque, praesertim ob praestantiam editionum Henrici Stephani, in omnes paene Europae typographias Graecas saec. xvi. et xvii. est recepta. *Vide quoque Chandax.*
- Candida Romae acta quid sint** 505, 26.
- Canes**, in proverbio, ipsi specudes dilanantes 74, 4.
- Cannartus emendatus** 477, 4.
- Cantacuzenus. Vide Ioannes Cantacuzenus.**
- [Caphartuta Romani 800 homines abigunt 382, 1.]
- Capitale facinus rebellio contra Imperatores** 116, 1.
- in Cappadocia subsistens Nicephorus copias contrahit ad expeditionem Tarsensem** 51, 8. ibidem hibernat Nicephorus Phocas Imp. post priorem obsidionem Tarsi 54, 3. 55, 3. ibidem Bardas Phocas, Caesaream elapsus, res novas molitur 113, 3. ibidem Bardas Caesar copiis Romanis praefectus 185, 2. Cappadocia ducis, Saracenis Tarsensibus irrupentibus, belli gerendi ratio 243, 1. Cappadociae praefectus Constantinus Melelus saepe rem contra Saracenos feliciter gessit 185, 10. Cappadocia et Cilicia iugis Tauri diasternantur 250, 17. Cappadoces olim Troglodytae dicti 35, 5. ex Cappadocia orti gemini monstrois 165, 2.
- Captivi Romani ab Afrorum rege Nicephoro Phocae remissi** 76, 15.
- captivos in rogis interfectorum iugulant Russi** 149, 20. captivi quando in numero hostium ducendi 214, 11.
- Capita rusticorum Graecorum saec. x. (ut videtur) nuda** 236, 13. capita Arabum caesorum in saccos condita 14, 18. pro singulis numus argenteus persolutus *ibid.* 19. eadem tormentis in oppidum coniecta, Nicephori Phocae iussu 15, 4. [Caramantes decem millia Cretensium contra Romanos educit 296, 14. fugatur 300, 4.]
- Carbunculus in media inauri Sphenodosthlabi** 157, 7.
- Carmanitis regio arida Ecbatanis praetenditur** 162, 22.
- [Carachenam praedatur Siphoddau-la 377, 29.]
- Carthaginenses ad Antiochiam in Syria recuperandam expeditionem meditantur** 103, 3. Carthaginensium rex Nicetam patricium, captivum, Nicephoro Phocae Imp. remittit 76, 11. *Vide quoque* Africi per viam Carydii e Cilicia in fines Romanos se recipit Nicephorus Phocas maior 242, 25.
- Castella plus viginti Nicephorus Imp. post priorem obsidionem Tarsi capit** 52, 9. a castello Galatico catena ferrea per Bosporum ad Centenarium turrim tensa 78, 23.
- Castrorum Romanorum ante Dorystolum descriptio** 142, 1. ad castra Saracenorum quomodo nocta sit accedendum 219, 9. et quomodo sint oppugnanda 211, 8.
- Catalogus Mss. Graecorum Bibliothecae Regiae suppletus** XVII, 19. 442, 11. 444, 15.
- Cataphracti equites in exercitu Nicephori Phocae** 59, 4. in utroque cornu locantur 140, 11. hos Romanorum cataphractos duces Russorum praecipue timent 151, 3.
- Categoria nona Aristotelis, quanam sit** 416, 22.
- Catena ponderosissima per Bosporum tensa contra Russorum impetum** 78, 23.
- Caystrus flumen** 5, 7. propter eius fontem sita est Caloë, Leonis Diaconi patria *ibid.* 6. effluit in sinum

- Ephesinum *ibid.* 9. eius nomen quomodo Graece scribatur 401, 37.
- Cedrenus. *Vide* Georgius Cedrenus.
- Celbianus tractus 5, 7. scriptores qui de eo egerint 401, 35.
- e Celtarum montibus ortus Europam intersecat Ister smis 130, 1.
- Centenaria auri quindecim a Calocyre ad Russos perlata 63, 11. quanti valuerint, secundum Schloezorum 441, 11.
- Centenarius, turris in littore Bosphori 79, 1.
- in Centurias divisi Romanorum milites tempore Nicephori Phocae 194, 1.
- in Centurionem Graecum dicto Imp. non obedientem animadversum 58, 1.
- in Chalce ecclesiam Servatoris instaurat Ioannes Tzimisce Imp. 129, 8. in qua posthac solenniter preces facit 128, 5. et mortuus sepelitur 178, 14.
- Chalcondylas. *Vide* Laonicus Chalcondylas.
- a Chaldaee limitibus Bardas, Leonis Curopalatae filius, a Ioanne Tzimisce Amasiam in exilium mittitur 96, 8.
- Chalus s. Kowalk seu Caic, agrum Berrhoeensem rigans amniculus, ubi pugna inter Nicephorum Phocam et Chambdanum commissa 425, 2.
- Chalybon. *Vide* Alepum et Halepensis.
- Chambdanus s. Chambdan, aliter Seif-eddaula sive Abulhasan Ali, Hamdani ben Hamdun nepos dictus, Saracenorum circa Ciliciam princeps, homo acer ac diligens 92, 24. [unde oriundus 376, 13. quando mortuus *ibid.* 22.] bellum Romanis infert 17, 7. ingentibus copiis Asiam vastat 19, 16. eius ingenium et mores 16, 8. eius nomen quot modis a Graecis scribatur 415, 15. Leo Phocas, Nicephori frater, Domesticus Occidentis contra illum missus 18, 10. [376, 33.] Chambdanus quo habitu et cultu iter fecerit in agmine 22, 7. equa vectus tum magnitudine tum pernicitate conspicua *ibid.* 11. eius exercitus a Leone Phoca funditus deletur *ibid.* 22. 514, 26. [376, 34.] ipse aegre elabitur 22, 23. [377, 12.] de eodem praelio ad Cylindrum inter Chambdanum et Leonem Phocam fragmentum ineditum 418, 7. Chambdanus ter a via recta discedere coactus et fugatus 191, 15. in eum et Tarsenses expeditionem molitur Nicephorus Phocas 36, 11. Chambdanumque iterum fundit 423, 31. Chambdani exercitus quibus e gentibus fuerit compositus *ibid.* 33. Chambdani et Cilicum opes Romanis formidandae 184, 13. eius filio Alim Romanos fines invadente, quid egerit dux Lycandi 243, 8.
- Chandax, oppidum Cretae insulae, et natura et arte munitum 11, 4. munitiones habet ex aggero pilis suillis et caprinis concreto *ibid.* 10. fossaq; duplici circumdatur *ibid.* 14. a Nicephoro Phoca obsessum 8, 16. [265, 19.] et circumvallatum 11, 4. cur adeo opibus refertum 27, 11. oppidani Graecos denuo adierentes per turres aliquid repelunt 25, 16. eorum muri a Romanis suffossi subsidunt 26, 1. et vi expugnantur 27, 6. [300, 20.] Chandacenses piraticis excursionibus et latrociniiis dediti 27, 16. *Vide quoque* Candia.
- a Chazaris emissi coloni Bulgari 103, 19.
- Chersonem relegatur Iustinianus II. Rhinotmetes 104, 2. Cherson a Russis occupata 175, 10. quo anno 496, 24.
- Chersonesi Tauricae historia per saec. xi. parum cognita 505, 1. de rebus ibi gestis fragmenta 496, 24. Chersonesus Taurica a barbaris vastata 501, 32. pagis ad desertis factis saec. x. aut xi. *ibid.* 14. in Chersoneso Taurica Graeci animo ab Imp. Cplitanis alieni 503, 30. barbaris sponte se dedunt *ibid.* 36. *Vide quoque* Cimmerius Bosphorus.
- Chionae, Irenae et Agapes ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 34.
- in Chium insulam amandat Bardas Phocam dedititium Ioannes Imp. 126, 4.

- Christi, Servatoris et Dei nostri,** effigies in sudario expressa, Abgaroque regi missa 70, 19. eiusdem Servatoris sandalia in castro Mempetze inventa 166, 1.
- a Christiana religione alieni Russi** circa initia saec. x. 484, 29. Bulgari Christianam fidem colentes 79, 17.
- Christophorus Antiochiae patriarcha** a Saracenis interfectus 100, 15.
- [**Christophorus Patricius Eunuchus Nicephori vices Cpli gerit** 362, 32.]
- Chronicon paschale emendatum** 505, 42.
- Chronographiae Michaëlis Pselli editio** a Combesasio affecta IX, 22. *Vid. quoque INEDITI SCRIPTORES* quibus in notis conficiendis usi sumus.
- in Chronologia falluntur Cedrenus et Elmacinus** 511, 4.
- Chrysopoli, e regione Cplis, Nicephorus Phocas, fratris Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet** 173, 21.
- Chrysostomus. Vide S. Ioannes Chrysostomus.**
- Chrysotriclinium conclave in palatio Cplitano** 90, 14.
- Ciborium nobile S. Demetrii Thesalonicae** 507, 24. voce *ciborium* quid proprie denotetur 510, 20sq.
- Cilicia dextrorsum relicta, Syriam invadit Nicephorus Phocas** 70, 13. Ciliciae fines montibus silvisque impediti 22, 4. ipsa et Cappadocia Tauri iugis disterminantur 250, 17. nihilominus Ciliciensem agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chambdani filio Romanos fines ingresso 243, 8.
- Ciliciensium Saracenorum irruptio in thema Anaticorum, imperante Leone Philosopho** 241, 18. ibi Saraceni quo mense ad invadendos Romanorum fines congregabantur 196, 5. eorum exercitus saepe in clivis fusi 191, 21. Cilicum et Chambdani opes Romanis formidandae 184, 13. [In Ciliciam Nicephorus profectus 55 arces capit 378, 35. in eam iterum ingressi Romani 379, 7. tertio 380, 25. 382, 34.]
- ut ad Cimmerium Bosphorum redeat Sphendosthlabo** suadet Ioannes Tzimisces Imp. 103, 15. sed deinde, bello flagrante, reditum eo Russis intercludere vult 129, 20. iamque ante ad Cimmerium Bosphorum aegre cum decem naviculis ex Graeca expeditione reversus erat Ingor 106, 7. *Vide quoque Chersonesus Taurica.*
- Cinere pluit Cpli** 69, 22.
- Cinnamus. Vide Ioannes Cinnamus.** in Circensibus ludis Cplitani territi 63, 18.
- Circumflexus a librario perperam positus pro acuto** 84, 19. circumflexi et accentus in Codd. perraro alieno loco collocati 407, 13. circumflexa verba secundae coniugationis formata ut circumflexa tertiae 239, 20.
- Clades Adanensium in praelio cum Nicephoro Phoca maiore** 242, 5. copiarum Chambdani, a Leone Phoca deletarum 22, 21. [376, 33.] Cretensium, oppido Chandace vi expugnato 26, 15.
- Classis Graecorum ad littus Siciliae stans a Saracenis pleraque capta** 67, 15. classis Nicephori Phocae in Syria restantibus ventis reiecta 71, 16. classis recognitio a Ioanne Tzimisce in portu Cplitano facta 129, 15. eiusdemque classis in conspectum Dorystoli adventus 144, 1. classem Ingoris in Ponto igne Graeco comburunt Romani *ibid.* 6.
- Clava ferrea Theodorus Lalaco in praelio contra Russos utitur** 144, 24.
- Claudiopolis in Galatia terrae motu eversa** 68, 5.
- Claves palatii Cplitani in cera impressae** 146, 5.
- Clemata castrum in Chersoneso Taurica** 500, 35. 502, 3. Clematenses ultro se dedunt 504, 5.
- S. Clemens Alexandrianus emendatus** 422, 45. Philonem interdum describit 471, 10.
- Clementja Ioannis Tzimiscae Imp.** 114, 14.
- Clericus libello tradito Nicephorum Imp. de caede imminente monet** 86, 1. cleri decretum, *vide Τόμος.*

- Clisurae limitaneae per Orientem saec. x. quae 250, 18. ibi clisura in Tauro monte Cylindrus vocata 418, 18. de clisurarum occupatione, hostibus se recipientibus 250, 12. multa habet auctor Tacticorum Nicephori 246, 3.
- Clytaemnestra ab Oreste filio occisa 130, 10.
- super Coccino coactilli humi strato cubat Nicephorus Phocas 83, 10.
- Codex Bibliothecae Regiae propria manu Nicetae patricii exaratus 443, 40. idque in Africa 444, 7. Codex Regius No. 1111. bonae notae, Theodori Abucarae opera completens 409, 34. Codex Regius 1712. Leonis Diaconi historiam continens, unde et a quo in Bibliothecam Regiam sit illatus XVIII, 8. quae in eo contineantur *ibid.* 17. quae in eo sint librarii menda *ibid.* 30. Codices Regii, Tactica Nicephori Phocae exhibentes XX, 3. codex Sangermanensis Scylitzae item bonae notae 415, 21. 421, 8. in Codice Vaticano 163. servata Iulii Pollucis Historia XXIII, 29. Codex a Graeco aliquo notis autographis de legatione et administratione ipsius locupletatus 496, 29. locus Codicis Iustiniani explicatus 468, 45. in Codd. saepe scribitur *μυριαδῶν* et *χιλιαδῶν*, *περισπωμένως* 486, 21. omninoque sunt Codices magna auctoritate, si de accentuum sede eos consulas *ibid.* 33.
- Codicilli imperiales, ad varia munera nominationes continentes 117, 15.
- ex Coelesyria quo mense Arabes fines Romanorum invadebant 196, 6. in Caelum ascendere conati Aloëi filii 80, 22.
- Coisliniana Bibliotheca Montefalconii emendata 468, 36.
- Colloquium inter Sphendosthlabum et Ioannem Tzimisce Imp. 156, 14.
- Colonias Armenicas et Graecas in Cretam insulam receptam deducit Nicephorus Phocas 28, 9. Colonisae episcopus Theodorus a Ioanne Tzimisce patriarcha Antiochiae constitutus 100, 22.
- Columna in Eutropiano vi fluctuata eversa 176, 9. columnae igneae per plagam septentrionalem conspectae 175, 8.
- Comanorum (Cod. *Χονάβων*) coloni Bulgari 103, 19.
- Combesisii merita in historiam ecclesiasticam et Byzantinam IX, 16. instituerat editionem Leonis Diaconi et Chronographiae Michaelis Pselli *ibid.* 19. item edere volebat narrationem integram De miraculis S. Demetrii 507, 5. Combesisius quando et ubi sit vita functus X, 31. plerumque incomtus est et asper in oratione Latina *ibid.* S. XXII, 17. occidit Leonem Diaconum vertit 447, 5. confudit *ἔκρον* et *ἔκρον* 486, 10. *κλειστός* et *κλειτός* 443, 18. *ὄλιον* et *ἔλλων* 425, 32. alibi quoque lapsus est in vertendo Leone Diacono 436, 18. 475, 24. 482, 14. et in interpretando Martyrio SS. Eustathii, Theopistes ac liberorum 494, 15. item errores commisit in numeris 446, *ult.* eius versio Leonis Diaconi et Pselli, quando evanuit X, 3.
- Cometes Constantino VII. Porphyrogenneta Imp. nato et mortuo visus 5, 16. item imperante Ioanne Tzimisce 168, 11.
- in Comitalem morbum incidens Petrus Bulgariae princeps moritur 78, 10.
- Commentarius ineditus S. Basilii Caesariensis, iunioris, in S. Gregorium Nazianzenum 458, 20. item ineditus Theophylacti Belgorum archiepiscopi in Psalmos 489, 23.
- Conciliorum collectio Regia maxima edita ab Harduino (Parisii 1715. fol.), emendata in textu Graeco 397, 26. 409, 40. 423, 2. 6. 423, 5. 430, 19. 462, 22. 490, 4. 505, 16. 506, 12. in versione Latina 398, 4. 399, 8. 27. 403, 2. 409, 19. 429, 4. 431, 9. 448, 24. 35. 449, 11. 28. 451, 23. 457, 38. 462, 39. 463, 8. 468, 17. 30. 469, 2. 9. 12. 23. 29. 490, 43. 491, 15. 492, 2. 495, 20. nonnisi concilio generali patriarcha Cplitanus sede palli potest 163, 17.

Conditiones pacis confectae inter Russos et Romanos 155, 20. [cum Halebenaisibus 392, sqq.]

SS. Confessorum ecclesia Edessae 70, 40.

Congiaria a Ioanne Tzimiscae Imp. Cplitanis data 159, 8.

Coniunctivus aoristi a scriptoribus praecipitatus Graecitatis pro futuro adhibitus XX. 27. Ita, ut hoc utar, ad Aristoph. Plut. vers. 518. *ἔξεις*] exponitur *λάβης*, et 533. *ἔξει*] *λάβη*. Hemsterhuis utrobique perperam legit *λουβεις* et *λουβεις*, hasque voces vult in Meursii Ducangiique Glossaria Graecobarbara referri. *Vide quoque* virum immortalem Coraium *Μύθων Αισαπειων συναγωγῆ* 151. A. 234. B. 92. A. 236. C. 333. B. ubi pro *γενῆσθ*, *ἔρω*, *λήψη* κ. τ. λ. habes *γενῆ*, *ἔρω*, *λάβης* κ. τ. λ. ex quibus subiunctivis aoristi, praefixa particula *θα*, Graecos hodiernos futura sua formasse, *θα ἔρω*, *θα ἔλθω*, credendum est. Offendi item scriptores quosdam consuetudine diurna medii aevi tritos, in quos librarii passim pro futuro, minus ipsis usitato, coniunctivum illum aoristi introduxerunt. Id verbi gratia in S. Ephraemi operibus innumerabiliter accidit: utque unum locum e multis afferam, in sermone De secundo adventu III. 93. F. *Ἐὰν ἔχεις* [I. *ἔχεις*] *τὸν φραγμὸν τοῦτον, οὐκ ἐπέλθῃ τὸ θηρίον, τοντέστιν ὁ διάβολος*. Codices antiqui nostri omnes habent *οὐκ ἐμβήσεται*.

Coniunctio Ioannis Tzimiscae contra Nicephorum Imp. 87, 1.

Constantinopolis laudes et opes 43, 2. Constantinopolim redire dicebatur Romanus Lecapenus, ad imperium invadendum 124, 1. contra Cplim expeditio infelix Ingoris 106, 5. ibi in circo triumphus actus a Leone Phoca 24, 3. Cpli plebs, seditione facta, asseclas Iosephi Bringae in fugam convertit 46, 10. eo redit Nicephorus Phocas Imp. Tarso capta 61, 6. Constantinopolitani decursione militari in circo exterriti 63, 18. inter

eos et milites Armenos pugna 64, 25. Constantinopolitani Nicephorum Phocam Imp. ex Syria reducem splendide recipiunt 74, 22. e regione Cplis nosocomium leprosororum instaurat Ioannes Tzimisces Imp. 99, 21. Cpli hibernans congiariis plebem munerat Ioannes Tzimisces Imp. 127, 14. Cpli in portu igniferas triremes lustrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. ad urbis portas se castra collocare velle minatur Sphendosthlabus 106, 21. Cpli proficiacitur Ioannes Tzimisces Imp. Sphendosthlabo bellum illaturus 145, 20. ad arcem, quae ibi est, urbem clam ingreditur Leo Curopalates rebellis 146, 11. Cpli monialis S. Theodorum vidit secundum quietem 154, 10. Cplim redux triumphum de Russis agit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 8. et postea de Saracenis 163, 6. Cplim aegrotus redit Ioannes Tzimisces Imp. 177, 15. in urbis conspectu castra habet Bardas Phocas rebellis 173, 21. Cpli turres multae terrae motu deictae 175, 24. Cplim versus movet a Sardicae obsidione Basilius II. Imp. 171, 22. eiusdem civitatis suburbium Honorata 65, 7. Cplitana plebs prona ad tumultus et expilationes 94, 22. spectaculorum avida 61, 10. rei militaris ignara 63, 18.

Constantinus Magnus Imp. Dorystoli conditor 138, 20. sepultus in ecclesia Apostolorum Constantinpoli 91, 11.

sub Constantino Pogonato Moesia a Bulgaria occupata 103, 21.

Constantinus IV. Copronymus, et post eum Constantinus V. Irenae Aug. filius, Imp., Bulgaros in ipsorum regione vincunt 104, 18.

Constantinus VII. Porphyrogenetus, Imp., Leonis Philosophi filius 5, 15. eo puero Zoë Augusta imperii procuratrix 123, 3. eo nascente et moriente cometes visus 5, 16. quo anno mortuus 5, 23. [377, 21.] expeditionem mittit contra Arabes Cretenses 6, 11. eo imperante bis Chamdbdanus a via recta discedere coactus et fugatus 191,

16. eius filiam Theodoram in matrimonium ducit Ioannes Tzimisces Imp. 127, 4. loca in scriptis eius explicata 468, 20. 514, 11. Continuator eius male versus 436, 40. emendatus 408, 11.
- Constantinus VIII. et Basilius II. post mortem Romani iunioris Imperatores renunciati 425, 43. patrique in imperio succedunt 31, 9. 94, 3. [384, 37.] *Vide quoque Basilius II.*
- Constantinus Gongyles classi a Constantino Porphyrogeneto Imp. contra Arabes Cretenses missae praefectus 7, 5. male rem gerit *ibid.* 7.
- Constantinus Manasses emendatus 427, 16.
- Constantinus Melelus, Cappadociae praefectus, saepe rem feliciter contra Saracenos gessit 185, 10. eius nomen quot modis scribatur 513, 18.
- Constantinus patricius, Bardae Scleri frater, sororem Bardae Phocae in matrimonium duxerat 118, 1. praelians bene rem gerit 110, 2. de eius viribus ac fortitudine narrationes diversae 466, 31.
- Continuator Theophanis lapsus in anno expeditionis Nicephori Phocae adversus Cretenses 403, 42.
- Conversio* apud Latinos quo sensu 477, 15.
- Convicia a Saracenis Mopsuestenis Nicephoro Phocae Imp. facta 53, 6.
- Corderii error in vertendo loco Originis 401, 12.
- Corona imperialis Nicephori Phocae capiti imposita 48, 9. coronam Bulgarorum in ecclesia S. Sophiae deponit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 21.
- Cosmas Indicopleustes explicatus 467, *ult.* 491, 7.
- Cotragorum coloni Bulgari 103, 18.
- Cretae insulae ager optimus et herbidosus 9, 14. eo Nicephorus Phocas cum exercitu appellit 7, 15. in Cretam insulam, ad Nicephorum Phocam ibi hibernantem, transmittit abbas monasterii S. Pauli in monte Latro 413, 18. Creta insula a Romanis recepta 27, 19. eius opes in triumpho Nicephori Phocae expositae 23, 15. post Cretam receptam c. libras auri 8. Athanasio Confessori mittit Nicephorus Phocas, ad monasterium in monte Atho condendum 426, 41.
- Cretenses Saraceni vaticiniis artibusque magicis addicti 24, 22. latrocinii late maria infestant 12, 10. Cretenses ventres inertes *ibid.* 13. eorum exercitus ad xl. millia hominum a Nicephoro Phoca caesus 14, 14. Cretenses conturbati aspectu capitum ex Nicephori Phocae machinis in urbem coniectorum 15, 5. fortiter resistunt Romanis oppugnantibus *ibid.* 24. Cretensis mulier indecore agit erga Nicephorum Phocam 25, 1. a sagittario Graeco confixa perit *ibid.* 4. Cretenses, ruina murorum suffossorum exterriti, nihilominus fortiter resistunt 26, 8. vi expugnantur 27, 6. [300, 20.] de Cretico bello qui scriptores egerit 414, 37. Cretensium amiras Carupas 420, 39. [546, 28.] eius filius Anemas Icmorem Russum in praefixio interficit 149, 4.
- Crimea. *Vide* Chersonesus Taurica. Servatoris Crucifixio depicta, Beryti reperta 166, 20.
- Crudelitas Sphendosthlabi in Bulgares 139, 18.
- Crusii error in versione *Massili Malaxi* 457, *ult.*
- Crucis signum a Constantino M. in caelo visum 138, 22. crux locovillii exercitui Graecorum praelata 8, 6. 126, 2. cruces aureas et gemmatas, a Tarsensibus olim captas, oppido occupato, recuperat Nicephorus Phocas Imp. 61, 2.
- Cubiculi praefectus creatur *Basilus nothus* a Ioanne Tzimisce rerum potito 94, 15.
- Culicum examina a S. Iacobo Pertia Nisibim adorientibus immissa 162, 6.
- Cuniculi acti a Romanis contra Mopuestiam 52, 17.
- Curcuas. *Vide* Romanus Curcuas.
- Curdi in exercitu Chambdani militantes 423, 33. generatimque in exercitibus Arabum 424, 38.
- Curopalata declaratur *Leo Phocas* a

Nicephoro fratre 49, 7. *Vide quoque* Leo Phocas.
 Currum equis albis iunctum Ioanni Tzimiscae Imp. dono offerunt Cpliani 158, 6.
 Curupas Cretensium amiras 420, 41. [546, 28.]
 Cydnus flumen perucidum, Tarsum mediam intersecans 51, 20. pontibus tribus iungitur *ibid.* 23. ab accolis Hierax vocatur 242, 16.
 ad Cylindrum praelium inter Leonem Phocam et Chambdanum, de eodemque fragmentum ms. 413, 7. id praelium ab aliis ad Andrassum factum dicitur *ibid.* 28.
 Cymbala pulsata in exercitu Romano 133, 7.
 Cyparisso ob altitudinem similis cometa 168, 16.
 Cyrillus Scythopolitanus emendatus 490, 35.
 Dacici scrinii miles, sub dispositione virorum illustrium praefectorum per Illyricum 508, 8.
 Damascus Ioanni Tzimiscae Imp. stipendiaria facta 166, 13.
 Danapris glacierum fragmentis lintres transmittentium infestans 497, 2. adeo frigore constrictus, ut certamina in eo tanquam in campis fiant *ibid.* 5. circa Danaprim frigus intolerabile *ibid.* 25.
 τὸν Δαουθᾶ regio ad Taurum montem 215, 19.
 Dativus singularis et genitivus pluralis confusi 143, 2.
 Davidi assentitur Leo Diaconus in explicatione causarum terrae motuum 68, 19. Davidicum psalmum noctu recitat Bardas Phocas 120, 15.
 δὲ et τὲ confusa 29, 11. 196, 22. δὲ fortasse perperam scriptum pro δῆ 100, 21. δὲ ἐφοῦτα pro διαφοῦτα 434, 5. δὲ τὲ fortasse legendum, pro δ' ἐτι 155, 16.
 δῆ perperam omissum 43, 15. δῆ αἰλύοντι, cuius vice mendose legitur διαλύοντι 10, 18. 407, 13.
 Decursione militari in Circo Cpliani territi 63, 18.
 Defectio solis maxima 72, 8.
 Δῖ et δῖς confusa a librariis 125, 5.
 S. Deipara patrona exercituum Ro-

manorum 256, 8. ante eius imaginem quieti se tradit Nicephorus Phocas 86, 20. in Deiparae ecclesia palatina Nicephorus Phocas tegulam Edessenam consecrat 71, 12. eiusdem templum magnificentum in suburbio Pegas 64, 24. *Deipara, iuva*, vox Nicephori inter gladios percussorum 88, 3. 21.
 ὁ Δεῖπνος genere masculino, a quo usurpatum 476, 7.
 Delarue complura loca Origenis male interpretatus est 482, 38. 43.
 Delemitae in exercitu Chambdani militantes 423, 33. unde oriundi 424, 34. Dilimnitae dicti apud Agathiam et Theophylactum Simocatam *ibid.* 37. [Belebitas vocati 301, 23.]
 Delphinas. *Vide* Calocyres Delphinas.
 S. Demetrii festum celebratum 175, 21. quando 506, 43. eius ciborium nobile Thessalonicae 507, 25. de eius miraculis narratio Ioanni archiepiscopo Thessalonicae vulgo tributa 506, 44.
 Deportatio cui verbo Graeco proprie respondeat 484, 10.
 Desperatio causa defensionis audeatissimae 16, 4.
 Δευτέρα ἡμέρα quid 432, 38.
 Δεξιωσις apud scriptores sequioris aetatis saepe epulas valere 481, 26. iungi voci φιλοτησία *ibid.* 34.
 Diaconi officio fungens Leo Diaconus in expeditione Basilii II. Imp. adversus Bulgaros 173, 2. pro ἐπεὶ Διέγνω fortasse legendum ἐπειδὴ ἔγνω 202, 21.
 Διάδημα τὸ βασιλικόν capiti Nicephori Phocae impositum 48, 9.
 Διαλαυβάνω, cingo 434, 32.
 Διαλλάττειν et διαφυλάττειν confusa 488, 28.
 Διαλύοντι fort. prave scriptum pro δῆ αἰλύοντι 10, 18.
 pro Διασκευάζω Plutarchus mire adhibet verbum ἐσκευάζομαι 475, 12.
 * Διασκευιάμενος pro quo tamen fortasse legendum διασκευησάμενος 481, 38.
 Διασκοπέω et διασκοπεῖω confusa 209, 24.

- Διαφάνω* de die illucescente 40, 18.
διαφάνω et *διαφαίνω* confusa 93, 4.
Διαφέρειν τι apud scriptores Christianos proprium esse alicui 495, 4. quam multi interpretes hoc non viderint *ibid.* 15. οὐ διαφέροντες propinqui *ibid.* 45.
Διαφοίτα et *δὲ ἐφοίτα* 434, 5.
Διαφολάττειν et *διαλλάττειν* confusa 488, 29.
Διαφανέω, *extremum spiritum emitto*, *pereo* 406, 27. eruditorum hominum in hac voce errores coarguuntur *ibid.* 37. eodem sensu occurrit in Vita ms. S. Nicephori episcopi Mileti, de obitu Nicephori Imp. τοῦ ἀποδεδωκότος ἀντὰ βασιλείας διαπεφωρηκότος et paulo inferius, eadem Vita, de iumento praeceps dato nunciatur, τῷ κρημνῷ τὸ ζῶον διαπεφωρηκέναι de eiusdem verbi significatione altera vide 407, 4.
Diei divisio apud Graecos saec. x. in horas xii. 249, 11.
Ζιτσάω similesque formae potius adhibentur a Graecis medii aevi quam *διτσημι* 514, 3.
Διασθηρῶ βασιλικῷ damnatus et sede pulsus Basilius patriarcha 163, 13.
Διμόσθηται et *γυμνάσθηται* confusa XXI, 34.
Dilimnitae. *Vide* Delemitae.
Diluvium alterum videre crediderunt Cplitani, imbre ingenti defluente 69, 18.
Dinea in Bulgaria a Ioanne Tzimisce Imp. capta 139, 1.
Διὸ et *δις* confusa 191, 6.
In Dionysii Alexandrini ad Basilidem Epistola error Frontonis Ducaei 399, 25.
Dionysius Halicarnassensis illustratus 412, 30. 448, 31. 458, 13. eius locus ab Hudson minus (ut videtur) intellectus 438, 2.
Διορύττειν τεχνολον, de perfossoribus parietum 407, 35.
Dipotamus venit Bardas Sclerus, contra Bardam Phocam rebellem missus 120, 1.
Domesticus scholarum Leo Phocas maior contra Simeonem Bulgarorum regem mittitur 173, 17. *δομestικον τῶν σχολῶν* vocant Graeci praefectum copiarum per Orientem 7, 12. Nicephorus Phocas Magnus Domesticus *ibid.* 10. item Ioannes Tzimisces a Nicephoro Phoca Domesticus Orientis ac Magister creatus 49, 6. Domesticis tituli *περιφανείας* et *εὐδοξότητος* concessi 38, 11.
Δόξαν ἀντῶ, participium absolutum, non intellectum a Richardo Montacutio 512, 4.
Δορατισμός phalangis hastis horrentis in praelio Graecorum contra Arabes Cretenses 8, 9.
S. Dorothei abbatis et Dosithei, eius discipuli, Vita ms. 469, 18.
Dorylaeum convocat copias Bardas Sclerus, contra rebelles profectus 117, 20.
Dorystolum oppidum munitum Bulgariae 73, 9. a Constantino Magno conditum 138, 20. item Dristra vocatum 140, 7. eius alterum latus Ister alluit 144, 10. orthographia huius nominis 478, 16. in Dorystoli oppido Bulgari fugati concluduntur 78, 8. ibi cum copiis moratur Sphenodosthlabus 134, 18. ad Dorystolum praelium primum inter Russos et Graecos 140, 15. quando commissum 473, 11. eo compelluntur Russi a Graecis 141, 15. secundum praelium 143, 10. tertium 144, 10. quartum 147, 24. quintum 148, 23. sextum et decretorium 152, 13. ad Dorystolum pax confecta inter Russos et Graecos 155, 19. Dorystolum a Ioanne Tzimisce Imp. Theodoropolis nuncupatum 158, 1. *Vide quoque* Dristra.
Δονάτορες (vid. Ducang. Glossar. Graec. I. 325. D.) XXI, 19.
Dristrae oppidi orthographia varia 481, 21. *Vide quoque* Dorystolum.
Drizen regionem a Romanis recuperatam invadit Basilius praeses 176, 9. varia orthographia huius nominis 512, 13.
Δρόμορες sic vocant Graeci tiriemes igniferas 7, 18.
Drungarius τῶν πλάτων Romanus Lecapenus in expeditione contra Bulgaros 123, 15. drungarius eius

- sis erat Leo patricius, cum Leonis Curopalatae conspirationem restingeret 147, 5. drungarium τοῦ πλωίμου, a Nicephoro Phoca creatum, exauctorat Ioannes Tzimisce 95, 22. item drungarium vigiliae *ibid.*
- Frontonis Ducaei error in versione Epistolae Dionysii Alexandrini 399, 25.
- Ducangius fragmenta Leonis Diaconi scriptis suis inseruit XI, 13. Leonem exscripsit 453, 8. non tamen sine levibus mendis 433, 35. eius error in exponenda voce *σαθιδά* 430, 27. et fortasse in exponenda voce *παρικκαράτος* 515, 5. Ducangius non semper diligens exscriptor 492, 18.
- Ducas. *Vide* Michaël Ducas.
- Dux provinciae antiquo iure Romano iudex in causis militaribus 240, 10. dux non debet primus aufugere ex praelio 231, 4.
- Ἐάν ab auctore Tacticorum Nicephori cum indicativo constructum 222, 14.
- Ἐαυτήν et αὐτὸς confusa 462, 16.
- Ecbatanis Saracenorum regia et thesauri 162, 13. eo confugere coactus Bardas Sclerus 170, 23.
- Ecclesiae SS. Agapes, Chionae, Irenae et Matronae ad Thessalonicam 508, 22. 34. in ecclesia Apostolorum sepulti Constantinus M. et Nicephorus Phocas 91, 11. ad ecclesiam S. Mariae in Blachernis pompam agit Ioannes Tzimisce 129, 7. ad ecclesiam in Chalce preces facturus accedit Ioannes Tzimisce Imp. 128, 4. eam instauratam ampliatur *ibid.* 8. eo deponit imaginem crucifixionis, Beryti repertam 166, 20. et capillos S. Ioannis Baptistae *ibid.* 2. ibi arcam sepulcralem sibi praeparat 177, 17. in eademque sepelitur 178, 14. ecclesia nobilissima S. Demetrii Thessalonicae 510, 24. pharo argenteo collustrata 507, 39. ecclesia S. Mariae Virginis in Blachernis (conf. Ducang. Cplm Christ. IV. 83. D. et Nott. ad Zonar. 103. A. item Tractatum ma. Bibl. Reg. hoc titulo: *Πιστὴ*
- Νικηφόρου τοῦ Ἐσακτος, καὶ ὄπως κατ' αὐτοῦ ἀνεκοιμήθη τὸ ἐκ τῆς πλεωρᾶς τῆς εἰκόνης θεῶν αἷμα θεῶν τοῦ Σωτήρος ἡμῶν.*) 71, 12. in ea Ioanne Tzimisce Imp. deponit sandalia Servatoris, in Syria reperta 166, 1. ecclesia magnifica S. Deiparae in suburbio Pegae 64, 24. prope ecclesiam S. Phocae Cplm clam ingreditur Leo Phocas rebellis 146, 12. in ecclesiam S. Sophiae, audita fratris nece, se ipsum conicit Leo Curopalates 95, 18. ibidem solenniter preces facit Ioannes Tzimisce Imp. 129, 5. eoque deponit coronam Bulgarorum 158, 21. hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 2. ecclesiae multae in Bulgaria a Ioanne Curcua vastatae 148, 20. *Vide quoque* S. Sophia.
- ex Eden profluere dicitur Ister 129, 21. et Euphrates 161, 1.
- Ἐγγόμπτω proprie de apibus aculeum figentibus 432, 1.
- Ἡμῶν et ἡμετέρων confusa 39, 9. οἱ καθ' ἡμᾶς apud Patres, nostri, h. e. Christiani 463, 20. ἡ καθ' ἡμᾶς ἡπειρος quid 462, 32.
- Ἐδῆ perperam scriptum pro Ἐδε 30, 8.
- Ἐλ et οἱ permutata 464, 30. εἰ πως ἀλλὰ φhrasis Leoni familiaris 68, 22.
- * *Εἰκαιολογία vaniloquentia gentilium*, quae proprie *εἰκαιουμνθία* dicitur 445, 13.
- pro *Εἰμι*, quae alia verba usurpat Leo Diaconus XV, 19. ὅσον ἐστὶ quomodo interpretandum 431, 10. εἰη perperam omissum in loco Concilii Lateranensis 397, 26. εἰεῖ quid interdum significet 398, 13. εἶναι et εἰη confusa *ibid.* 2. ἦτω pro ἦτο 76, 9.
- pro *Εἰς* perperam ἐν usurpatum ab auctore Tacticorum Nicephori XX, 30. εἰς omissum 418, 24.
- pro *Εἰσέρχεσθαι* scribendum videtur *προσέρχεσθαι* 219, 10.
- Ἐκείνον et ἐκείνους confusa 462, 24.
- Ἐκλειψις solis maxima 72, 2.
- Ἐκκληροῦτο perperam scriptum pro ἐκληροῦτο s. ἐξέκληροῦτο 69, 12.

- Ἐκσπηλάτορες** quomodo Latine reddendi 514, 13.
- Ἐλεπόλεις** a Graecis in Creta ante Chandacem oppidum fabricatae 16, 15. 24, 13. **Ἐλεπόλις** Leoni Diacono idem quod **κωίος** 25, 13. **Ἐλεπόλεις** non vult aggredi Antiochiam Nicephorus Phocas 70, 7. contra **Ἐλεπόλεις** muros Arcæ castelli in Syria deicit 71, 19. **Ἐλεπόλεις** exercitum in itinere sequuntur 132, 21. iisque Sardicam oppugnat Basilus II. Imp. 171, 17.
- [Eliae prophetae ad caelos raptionem Graeci quo die celebrent 356, 17.]
- ὁ **Ἑλληνικός λόγος**, *persuasio gentilis*, τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ, *religioni Christianae*, opponitur 464, 16.
- Ἑλλημενίσαι** lege **ἑλλημενίσαι** 4, 21.
- Elmacinum expugnationem Antiochiae perperam refert ad expeditionem Syriacam Tzimisceae 492, 13. alibi quoque fallitur in computatione temporum 512, 28.
- Ἐλυτρον** s. involucrum corporis ut circa ossa pendeat fames efficit 60, 14.
- Ἐμβαθύνω**, 1.) *mergo me*, invidiose; 2.) *scrutor sensum allegoricum Sacrae Scripturae* 461, 15.
- Emet munitum et nobile oppidum 161, 19. a Ioanne Tzimisce Imp. captum 162, 1. [obsessum a Nicephoro Phoca 381, 24. 387, 6.] cum Emiris Arabum finitimis amicitia contrahenda 196, 12. *Vide quoque* Amiras.
- Emmaunte in Palaestina gemini portentosi 491, 18.
- Ἐμπύροις ναυόλι** in expeditione Bulgarica praefectus Romanus Lecapenus 123, 14. eandem contra Russos instrui iubet Ioannes Tzimisceus 126, 23. *Vide quoque* Clasis et Triremes.
- Ἡμῶν**. Vide **Ἐγὼ**.
- Ἐν** praepositio perperam pro *eis* usurpata XX, 30. **ἐν** et **ἐκ** confusa 129, 7.
- Ἐνδοξότῆτος** titulus Magni Domestici 88, 11.
- Endymionis somnus, in proverbio 88, 23.
- * **Ἐνίγω** idem quod **ἔγω** 515, 19.
- Ἐνος** (sic) et **ἔμενος** confusa 8, 1.
- Ἐνοσιβάρομαι**: explanatio significationis quadruplicis huius verbi 238, 13.
- Ἐνταγιστόρατος** quid 515, 44.
- * **Ἐντόνιον** 414, 18.
- Ἐντύπωσις** fortasse scribendum pro **ἀντύπωσις** 71, 1.
- Ἐνώπιον** vocem Homericam non intellexit Bandur. 492, 26.
- Ἐπάγω** et **ἐξάγω** confusa 98, 19. **ἐπάγεσθαι** de ducibus exercitum admoventibus 436, 21. de aliis exquisitisque significationibus huius verbi v. Hemsterhus. ad Aristophanis Plutum 58. C.
- Ἐπαίρεσθαι νίκαις** 67, 1.
- Ἐπαλλήλοις** fortasse positum pro **ἐκ ἀλλήλοις** 63, 17.
- Ἐπαναυλίβανον** genus sagi 198, 9. Vide illum ipsum locum laudatum a Ducang. Glossar. I. 667. A.
- ὁ **Ἐπαρχων Πρώτης** apud scriptores Byzantinos non est *Romanus Imperator*, sed *Romae antistes, Pontifex* 511, 34.
- Ἐπει** et **ἐπι** confusa 49, 2. 51, 6. 144, 21.
- Ἐπειδὴ ἔγω** et **ἐπι διέγω** fortasse confusa 202, 21.
- * **Ἐπεξέλιαις** 417, 23.
- Ἐπιήλυδες καὶ Ἰθαγενεῖς** 437, 19.
- Ephesi sinus 5, 9. in eum Caystrus effluit *ibid.*
- Ἐπεσφίς stratum equestre, sella**, quod passim non viderunt interpretes 421, 17.
- Ἐπερὸς** a quorundam emendatione vindicatum 447, 28. explicatur per **ὀπερὸς** *ibid.* 33. frequentatum a S. Iustino Martyre *ibid.* 38.
- Ἐπερῶς, cupidē**, Polybio restitutum 448, 10.
- Ἐπιπλιών** et **ἐπ' ἔκρον** confusa 143, 13.
- Ἐπιστάω** similesque formae potius adhibentur a Graecis praedicti aevi quam **ἐπιστημι** 514, 1.
- S. Ephraim Syrus emendatus 419, 4. 506, 7. quam ob causam belli mala a numine immitti nobis putat 445, 15.
- * **Ἐφομάλοισ** s. **ἐφομαλός** fortasse legendum, pro **ἐφ' ὀμαλός** 137, 6. **ἐφομαλός** 221, 15.

- Ἐπι* et *ἐπι* confusa 29, 2. 51, 6. 144, 21. *ἐπι φρόσεται φήμα ποιητῶν ὑφίστασθαι* quomodo interpretandum 512, 1. *ἐφ' ᾧ* et *ἐπι τῷ*, de pactis et conventis enumerandis 486, 17. pro *ἐφ' ὀμάλους* videtur legendum *ἐφ' ὀμάλους* 187, 6. *ἐπι* verbis veniendi iunctum, addito casu personae, cum notione invasionis hostilis 452, 43.
- Ἐπιγνώσκω* et *ἀπογνώσκω* confusa 79, 9.
- * *Ἐπιμαρτυρέω* 422, 34.
- Ἐπίκλην* 433, 42. voces eius loco a Leone Diacono adhiberi solitae *ibid.* 43.
- Ἐπινοσάζω* et *ἐπινοσώω* confusa 91, 14.
- Ἐπισκήψεις* fortasse vertendum *interdicta* 85, 5.
- Ἐπίσχυρος*, per siglum scriptum, perperam lectum ab editoribus 409, 39.
- Ἐπισήμη ἢ ἄποκρος* apud S. Iustinum Martyrem quid sit 437, 43.
- * *Ἐπιστήτως*, per ordines 409, 28.
- Ἐπιστρέφω* et *ἐπίστρεφω* confusa 37, 16.
- S. Epiphanius illustratus 480, 35. emendatus 431, 81. 487, 12. eius locus emendatus in libro *Adversus haereses* 406, 7. eius libellus *De mensuris et ponderibus* a librariis admodum depravatus 404, 23.
- [*Episcopi Graeciae pallii utuntur, non solum Patriarchae* 370, 28. non hospitales et quomodo se gerant 371, 13.]
- Epistola Bardae Scleri ad Bardam Phocam rebellem 118, 4. Bardaeque responsum impotentius 119, 2. epistola Graeci cuiusdam, saec. xi. circa Danaprim iter facientis 496, 39. Ioannis Tzimiscae Imp. ad Bardam Phocam rebellem 115, 1. Iosephi Bringae ad Ioannem Tzimiscae 88, 8. Epistolae Photii a Richardo Montacutio interprete multis locis non intellectae 511, 37. epistolion monachi ad Nicephorum Phocam Imp. 83, 5. clerici palatini, quo Nicephorus de caede imminente monetur 86, 3.
- Ἐπιστροφάδην* 22, 22. quid significet apud Leonem 476, 24.
- Ἐπιστροφή* apud rhetores, 1.) *robur dictionis*, 2.) id quod dicitur *conversio ad extremum* 476, 35. *ia tormentis bellicis quid sit* 477, 30.
- Epitaphium Nicephori Phocae, auctore Ioanne Melitenae metropolitae 453, 16.
- Ἐπιφορά* apud rhetores Graecos idem quod *ἀντιστροφή* et *ἐπιστροφή* 477, 2.
- Ἐπιγνώσκω* insolenter dictum a Leone pro *ἐπιγνώσκω* 476, 20.
- Ἐπιπῶγα*, vocabulum Homericum cuius loco Leo Diaconus legit *ὕπιαγα* 428, 13.
- Equi ad collum usque nive merguntur in regionibus circa Danaprim 498, 9. equa Chambdani tum magnitudine tum pernicitate conspicua 22, 11. equo candido phalerisque et tapetis purpureis ornato vectus Nicephorus, cum Oplim Imp. intraret 48, 1. equestris pugnae usum nullum habent Russi 143, 17.
- Erasmi Roterodami lapsus in versione S. Ioannis Chrysostomi 431, 5. 467, 33.
- monasterium *Ἐπεφλοδῶν* a S. Nicephoro Miletii episcopo conditum 456, 40.
- Ἐπεῖδω* verbum iteratum librarios in errorem impulit 121, 12.
- * *Ἐπεισιος* 433, 16.
- * *Ἐπεισιώω* et *ἐπεισιώω* aequae usurpari 433, 9.
- Eremita Nicephorum Phocam Imp. tradito epistolio de conspiratione monet 83, 5. Prasinacius eremita ad fretum Siciliensae, praedicens futura 442, 25.
- Ἐμπηγάριον, mercurialis* 411, 44. *ἐμπηγάριον* pro *ἀμπεραλίον* Theodoro Iconiensi restitutum 412, 1.
- Ἐρωδιός* avis fabulosa 438, 8.
- Eroticus. *Vide* Nicephorus Eroticus.
- Ἐστία* pro domo usurpata 482, 23.
- Ἐσθίβηλα*, stationes interiores 225, 10. *Vide quoque* Excubiae.
- Ἐταικινόν* pro eo perperam scriptum *ἠεσηκινόν* 24, 19.
- Ἐταλῶν* et *ἐτάλων* confusa 231, 22. *ἐτάλων* et *ἐταίλων* 156, 20.
- pro *δ'* *ἐτα* fortasse legendum *δὲ* *τα* 155, 16.

- Etymologicum Magnum emendatum** 399, 39.
- S. Evaristi**, qui saec. x. sub Theodora Augusta floruit, Vita ms. 475, 39. *Vide quoque* Inedita.
- Εὐβορος** et **εὐωρος** confusa 58, 19-440, 8.
- Euchaitorum** (in edit. minus bene *Euchaitarum*: quippe id oppidum Helenoponti Graece accuratius vel τὰ *Εὐχαιρα* scribitur, neutro plurali, vel feminino singulari, ἡ *Εὐχαιρα* · *vid.* Le Quien-Orient. Chr. I. 544. A.) episcopus Philotheus Nicephori Phocae litteras Cplim perfert 44, 23. a Iosepho Bringa in custodiam conditur 45, 14. a Nicephoro Phoca orator mittitur ad Bulgaros 79, 16.
- pro *Εὐεργητα* aliquando scribitur *εὐεργητα* 406, 19.
- Εὐκλαια** perperam omissum a librariis 434, 20.
- Eunuchus** Constantinus Gongyles patricius 7, 5. et Polyuctus patriarcha Cplitanus 32, 19. in eunuchos Ioannis Tzimisceae invectiva 89, 5. *Vide quoque* Spado.
- * **Εὐόδατος**, *felix exitus, prosperitas* 427, 7.
- * **Εὐπελιγγατρος**, *non late patens, brevis*: eius auctoritates satis idoneae 437, 3. quam notionem habeat apud Gregentium Tephrensem *ibid.* 10.
- Euphrates** annis ex Edena manare dicitur 161, 1. agrum Chanziti et terram Saracenorum disternat 250, 21.
- Europa** cedere iubet Romanos Sphenodosthabus 105, 12. in Europam ingrediuntur Bardas Sclerus et Petrus patricius, a Ioanne Tzimisce Aug. contra Russos misit 108, 17. eodemque transfert Asiaticas copias Ioannes Tzimisceas Imp. 111, 8. in Europam traiecit Leonis Phocae, contra Ioannem Tzimisecem conspirantis, ad nihilum recidit 114, 17. in Europam vocat, ad bellum Russicum conficiendum, Bardam Sclerum Ioannes Imp. 126, 5. eodemque trahere conatur Bardas Phocas rebellis 174, 11. Europaeis copiis qui praecerat in imperio Graeco, Domesticus Occidentis vocabatur 18, 12. Europam intersecat Ister annis 130, 1.
- Eusebius Pamphili**, episcopus Caesareensis, emendatus 398, 16. 422, 42. eius loci in Comment. in Psalmos male a Montefalconio redditi 400, 3. 406, 44.
- Eustratius** ad verbum exscribit S. Gregorium Nyasenum 437, 14.
- Εὐθείων** et **θειων** confusa 399, 40.
- Εὐφρατισμένης** et **εὐφρατισμένης** confusa 42, 18.
- in Eutropiano columna vi fluctuum eversa 176, 9. Eutropii portus ampla descriptio 511, 15.
- in Euxinum pontum influit Ister annis 130, 2. *Vide quoque* Pontus.
- Εὐφωῶς** scribendum pro *ἀφωῶς* 238, 1.
- Εὐχέλμερος** apud Aristotelem a Mureti emendatione vindicatum 492, 39.
- Εὐγγὴν λαμβάνειν** quid 197, 12.
- Εὐώρος** et **εὐβόρος** confusa 58, 19.
- Εξ** perperam scriptum pro *εἰς* 117, 23.
- Ἐξαιμος** καὶ **καταβαλῆς** 155, 7. 486, 15.
- Ἐξακονῶ** · variae eius significationes apud scholiastas 398, 32. 399, 21. 30.
- Ἐξακλούσθαι** eleganter dictum de radiis lucis 431, 18.
- Excaecatio** simulata Leonis Curopalatae 145, 15. excaecatio vera eiusdem et Nicephori filii 147, 21. *Vide quoque* Oculus.
- Excommunicationis** maioris et minoris in ecclesia Graeca quae differentia 457, 35.
- Excubiae**, quo intervallo aliae ab aliis esse debeant 187, 1. *Vide quoque* *Ἐαῖβιγλα* et *Ἐξῶβιγλα*.
- Exercetur** copiae Romanae a Nicephoro Phoca Imp. Russorum invasionem verente 78, 19. et a Barda Sclero contra rebelles profecto 117, 20.
- Exercitationes** militum Romanorum sub Nicephoro Phoca Imp. 50, 22. in exercitatione campestri mira agilitas Ioannis Tzimisceae 96, 23. qui eandem militibus Romanis iungit 111, 10. eaque instituit scholas Palatinae 127, 17.

- Exercitum** si habes contra Saracenos v. vel vi. mille equitum, plurium non indigebis 230, 7. potesque fere hostes a fronte aggredi 236, 15. sed iam exercitus ad tria milia numero pro magno habetur. 227, 22. fuitque, secundum Leonem Diaconum, plus quadringentorum millium numero in expeditione altera Tarsensi Nicephori Phocae 57, 2. eius ordo admirabilis in praelio ad Tarsum 59, 14. in exercitibus Romanorum saec. x. erant tarmarchae 196, 22. 200, 12. tempore Nicephori Phocae 195, 1. et tentoria collocabantur 210, 25. exercitus a Graecis medii aevi *φασάκος* dictus 196, 1. exercitus Sphendosthlabi ad sexaginta milia hominum 189, 16. victus, pace facta, a Graecis frumentum accipit 156, 9.
- Ἐξῆς** opponitur *τῇ προηγουμένῃ* apud philosophos 459, 30.
- * **Ἐξολίθια** perperam pro *ἔξολιθία* s. *ἔξολιθία* 137, 3.
- Expositio** Nicephori Phocae in Bulgarios 62, 11. expositio Syriaca Ioannis Tzimisceae Imp. 160, 3. [384, 2.]
- Ἐξυλάτορες**. Vide *Ἐναηλάτορες*.
- Ἐξώβρυλα**, vigiliae s. *stationes exteriores* 202, 4. 225, 10. Vide quoque *Excubiae* et *Ducang*. Glossar. I. 200. A.
- Ἐξόμενοι** et *ἐξόμενοι* permutata 490, 41.
- §. **Ezechielis** vaticinium de Russia 150, 17.
- Fabricius** male vertit vocem *παράδρομη* 513, 14. a *Saxio* accusatur XI, 24.
- Fames** gravis per triennium in imperio Romano 103, 2. [fames in Argorum regione sub Nicephoro Phoca 362, 3. in Cilicia, Halebi, Haranae et Edessae 380, 22.] Vide quoque *Inedia*.
- Favilla** pluit Cpli 69, 23.
- Feria** quinta maxima, ad memoriam Coenae a Domino Iesu institutae 134, 22.
- Festum** orthodoxiae 102, 18.
- Figura** et forma Sphendosthlabi 156, 20.
- Filiorum** Romani iunioris et Theophanus susceptor ex baptismo Nicephorus Phocas 50, 2. ipsi Imperatores renunciati 94, 1. [388, 24.] iisdem virgines ex regia stirpe Bulgarorum in matrimonium collocatae 79, 18. Vide quoque *Basilius II.* *Bulgaroctonus* et *Constantinus VIII.*
- Fischerus** (Ioann. Fred.) minus commode vertit locutionem *ἐξ ἀπόπτον* 438, 21.
- Floribus** arboribusque lactus ager Tarsensis 58, 13.
- Fontes** in locis asperis ab exercitu occupandi 193, 17.
- Forma**, statura ac species Ioannis Tzimisceae 96, 16.
- Fortuna** secunda in adversam vertitur, ne homines nimium inflectur 80, 15.
- Fossa** duplex Chandacem civitatem in Creta cingens 11, 14. 16, 9. fossa prope singularis Tarsi 51, 19. castrum Clematum fossa manitum 503, 11.
- Fossores** Romanorum cuniculos agunt contra Chandacem civitatem 25, 19. et contra Mopsuestiam 52, 15.
- Fragmentum** ms. de praelio ad Cylindrum inter Leonem Phocam et Chambdanum 418, 6. Vide quoque *INEDITI SCRIPTORES*.
- Fratrem** vinculis amicitiae sibi adiungit Calocyrem Sphendosthlabus 78, 1.
- Fremitus** castrorum, ut est apud T. Livium, quomodo dicatur Graece 515, 16.
- Fruentum** parvo emtum Leo Phocas, Nicephori Imp. frater, magno vendit 64, 6. [item Nicephorus Phocas 362, 13.] frumentum exercitui Anasorum distributum 156, 10.
- Futurum** et aoristus confusa a Leone Diacono 30, 8. 38, 7. 40, 4. 52, 1. 104, 7. item infinitivus praesentis et futuri confusus 4, 21. infinitivusque futuri loco infinitivi praesentis vel aoristi usurpatus XVI, 37. 60, 4.
- Γ** perperam mutatum in *Ϟ* 45, 21. in Galatia *Claudiopolis* terrae motu eversa 68, 5.
- Galeae** in classe Ioannis Tzimisceae Imp. 129, 17.

- Ganges** a nonnullis *Phison* flumen esse perhibetur 130, 3. velut ab Alcimo Avito 463, 46.
- Γὰρ** conjunctio videtur excidisse 88, 1.
- Garnerii** error in versione Theodoretii 482, 30.
- [**Gazae** arx a Nicephoro capta 382, 6.]
- Γῆς** fortasse in *τῆς* mutandum 165, 20.
- Γεῖσα** [τὰ] 26, 1. quid proprie significet ea vox 473, 27.
- Gelasius** Cyzicenus emendatus 448, 36. eius loci explicanti 416, 27. 469, 22.
- Gemini** monstri per Asiam visi XIV, 15. 165, 3. alii apud alios scriptores gemelli portentosi 491, 18.
- Genitivus** singularis et accusativus singul. confusi 122, 16. item genitivus pluralis et accusativus singularis 106, 23. cum genitivo constructum *ὄνν* ab auctore Tacticorum Nicephori XX, 30. et ab aliis passim *ἔξακῶν*, quando significat *interceptor* 399, 13. genitivi absoluti secus quam oportebat positi XX, 24.
- Gennadius** patriarcha non ubique diligenter versus ab Eusebio Renaudot 460, 33.
- Γεννηκῶς** participium perfecti a verbo *γεννάω* 62, 1. eo quater S. Ioannes Chrysostomus usus *ibid.*
- Gentilium** vaniloquentia in explanatione naturae 63, 18.
- Georgius** Codrenus emendatus 404, 7. 413, 17. 421, 8. 432, 36. 433, 29. 434, 3. 17. 444, 29. 445, 46. 447, 10. 450, 20. 25. 454, 39. 455, 29. 457, 4. 461, 7. 466, 10. 26. 472, 34. 484, 20. 486, 6. 492, 42. tentatus 478, 10. eius loci a Xylandro perperam versi 421, 11. 20. 432, 7. Codrenus Scylytizen ad verbum exscribit XVII, 11. 428, 31. 484, 17. in quibusdam dissentit a Leone Diacono 484, 1. eius error in computatione temporum 512, 25. eius Historia perquam utilis ad emendandum textum Leonis Diaconi XIX, 5.
- Georgii** Hamartoli Chronicon ineditum prelo paratum XXVI, 28.
- Georgius** Pachymeres tentatus 506, 2.
- Georgii** Pisidae locus minus bene a Morello versus 488, 7.
- Germanicia** civitas ad radices Tauri montis 215, 13.
- a-**Germanis** crudeliter interfectus Ingor 106, 10.
- Germanorum** Imperator, Otto Magnus, Luitprandum episcopum legatum mittit ad Nicephorum Phocam 444, 33. [343.]
- Gesneri** error in versione Athenagorae 464, 8.
- Glossarium** vocum a scholiastis Graecis sensu peculiari adhibitum fortasse non inutile litteris nostris 471, 29.
- Glycas**. *Vide* Michaeli Glycas.
- Γνωσκῶν**, *exploro*, Agathianus esse proprietatis 496, 18.
- Γνωστικῶν** apud Leonem *meditor*, *consilia verso* 479, 28. *γνωστικῶν* perperam scriptum 30, 8.
- * **Γνωστικῶν**, *contentio*, vocabulum a Philone adhibitum 479, 39.
- Goar** (Iacobus) vocem *ταξιδίον* minus bene interpretatur 441, 25.
- Goleon** locus ubi Leo Phocas, Bardae Caesaris frater, oculis privatus est 122, 19.
- Constantinus** Gongyles praeficitur classi a Constantino Porphyrogeneto Imp. contra Arabes Cretaenses missae 7, 5.
- Graecorum** in Creta sub Nicephoro Pastila strages 10, 11. tamen ibi ante oppidum Chandacem hibernant 16, 23. et Chandace expugnata praedam plurimam faciunt 27, 10. eorum milites ob faustos Saracenorum successus animo fracti 19, 21. Graeci in angustiis Moesiae saepe ad internecionem caesi 63. 3. imprimis sub Basilio II. Imp. 172, 21. item in Sicilia ab Arabibus victi 67, 8. nec minus ultimo praedio ad Dorystolium a Russis propelluntur 153, 9. Chandacum fugientem sequentes retardantur colligendo auro 23, 2. Graeci xv. interfecti in praedio, in quo, secundum Leonem Diaconum, occubuerant Scytharum plus quam viginti millia 111, 2. Graeci frigis in

- regionibus circa Danaprim timent 497, 10. in Chersoneso Taurica animo sunt ab Imp. Constantino-politanis alieno 503, 30. barbaris sponte se dedunt 504, 2. imperrante Ioanne Tzimisce astrologias student 169, 2. eorum doctores multi saec. x. medio profanas literas dissuadent 459, 9. Graecorum exercituum patrona S. Maria virgo 256, 8. Graecanicam vitae rationem parum curant incolae Chersonesi Tauricae 503, 31. Graecorum rusticorum saec. x. capita (ut videtur) nuda 236, 13. Graecorum veterum de Troiana victoria stella cadente praemonstrata 172, 8. *Vide quoque Romani.*
- Graeci cuiusdam epistola, saec. xi. circa Danaprim iter facientis 496, 39. idem Graecus in praefectura Clematum confirmatur 504, 5.
- Γραμμάτων νημάδες* eleganter dici 410, 33.
- Gratulationem facit numini Nicephorus Imp. ob captam Antiochiam 33, 5.
- Γράφοντι*: fortasse perperam scriptum pro *γράφοντι* 65, 8. *ἐν-γέγραπτο* dictum pro *ἐγγεγραμμένα ἦσαν* 117, 16.
- Gregentius Tephrensensis emendatus 506, 16.
- S. Gregorius Nazianzenus a Iacobo Billio male intellectus 410, 4. 431, 11. *Vide quoque* Billius.
- S. Gregorius Nyssenus emendatus 461, 21. ab Eustratio ad verbum exscriptus 437, 14.
- Gregorii Palamae libellus de captivitate sua, ad Thessalonicenses, editioni paratus XXVI, 31.
- Γνωρίζεσθαι* et *διακρίεσθαι* confusa XXI, 34.
- Γνωσιασάρχων* s. *γνωσιαρχῶν* dignitas 449, 40.
- Hadrianus Imp. bello Scythico Hadrianopolim instaurat 190, 11.
- Haemus mons. *Vide* Aemus.
- [Halebis expugnata 385, 5. 392, 5.] Halepensem agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chambdani F. Romanos fines ingresso 243, 10. *Vide quoque* Alepum.
- [Hamada et Balbecus captae 390, 8. 384, 2.]
- Hamartolus. *Vide* Georgius Hamartolus.
- Hamdani ben Hamdun nepos, Seif-eddaula. *Vide* Chambdanus.
- Harduini Collectio regia maxima Conciliorum [Parisiis, 1715. Fol.] emendata in textu Graeco 397, 26. 409, 40. 423, 6. 429, 5. 430, 19. 462, 22. 490, 4. 505, 16. 506, 12. in versione Latina 398, 4. 399, 8. 27. 403, 2. 409, 19. 429, 4. 431, 9. 448, 25. 35. 449, 11. 28. 451, 28. 457, 38. 462, 39. 463, 8. 468, 17. 30. 469, 2. 9. 12. 23. 29. 490, 43. 491, 15. 492, 2. 495, 20.
- Hastis praelongis Graeci utebantur in praedio 143, 20.
- per Hellespontum in Europam transfert Asiaticas copias Ioannes Tzimisces Imp. 111, 8. sequae item cum copiis sequi iubet Bardam Sclerum 126, 5. Hellespontum obsidet Bardas Phocas iterum rebellis 173, 16.
- Hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 2.
- Hemasterhuisii lapsus in vocibus *λοῦβεις* et *λοῦβαι* 579, 13.
- Henne herba quomodo vocetur a Graecis 405, 1.
- Ioannis Hentenii error in versione Arethae, Caesareae episcopi 448, 21.
- Herculi ob robur similis Nicephorus Phocas 48, 17.
- Herianum palatium in littore Asiae e regione Cplis (vid. Ducang. Cpli Christ. 175. C.) 46, 1. 432, 32.
- Hermogenes illustratus 483, 7. eius commentatores luce digni *ibid.* 27. apud eum quid sit *ὑποδιαίρεσις ἀθρόου πρὸς τὸ μέλλος* *ibid.* 18.
- Hero in Spiritualibus emendatus 485, 15.
- Herodotus a Leone Diacono laudatus 5, 20. ad eius dicta alludit Leo Diaconus 402, 4.
- Hesychius emendatus 437, 1.
- Hexacionites. *Vide* Nicephorus Hexacionites.
- Hiberna Graecorum in Creta ante Chandacem civitatem 16, 23. Nicephori Phocae in Cappadocia 54, 4. 55, 3.

- Hierax**, secundum auctorem Tacitorum Nicephori nomen Cydnamis 242, 17.
- Hierosolymae muris** *ἱερὸν ἕψος* tributum 486, 25. iidem altitudine incredibili 56, 12.
- Himera** capta a Romanis, duce Manuele patricio 66, 8.
- [Himza expugnata 390, 9.]
- Hippiatricorum locus** illustratus 406, 36.
- Ἰππομανοῦντας** quo modo vertendum apud Theophylactum Simocattam 511, 11. *Vide quoque infra sub littera I.*
- de Historiae utilitate loci communes scriptorum Byzantinorum 3, 1. 397, 1. historia inedita de regno Ioannis Tzimisciae 426, 35. historia item inedita de rebus tempore Nicephori I. Imp. cognomine Logothetae gestis 464, 38. historia Chersonesi Tauricae per saec. XI. parum cognita 504, 43. ad historiam Byzantinam illustrandam egregie idoneae Sanctorum Vitae 507, 9.
- Homerum** imitator Leo Diaconus XVI, 16. 60, 12. 62, 15. 88, 15. 90, 21. 95. 17. 97, 11. 108, 5. 161, 1. 428, 12. 436, 19. 452, 45. 492, 26.
- Honorata**, suburbium Constantino-
polis 65, 7.
- in ecclesia S. Georgii Horiati olim depositus Codex Regius 444, 12.
- Hudsonus** minus recte vertit locum Iosephi 439, 22.
- Huetii** error in vertendo Origene 401, 17.
- Humi** cubat Basilius patriarcha 164, 1.
- Hunni** (vel certe gens sic a Graecis vocata) saec. X. Istrum traicientes 18, 23. a Leone Phoca caesi 19, 10. Hunnorum et Bulgarorum multitudo in exercitu Russico 108, 19.
- [Hydruntina ecclesia in archiepiscopatum dilatata 370, 3.]
- S. Iacobus** Persas Nisibim adorientes repellit 162, 6.
- Iaculatores** in exercitu Romano 245, 2. Russi quoque in praedio utantur iaculis 152, 17.
- Iamôr** post Sphenothlabam primus auctoritate in exercitu Russico 149, 2. ab Anema interfectus *ibid.* 10.
- Ἰσὰρ νόσος** quid 178, 2. interdum non *morbus comitialis*, sed *lepra* 458, 29. *ἰσὸς* passim idem quod *magnus* *ibid.* 38.
- Ignatius** Charzanas monachus, monasterio S. Pauli in monte Latro infestus 413, 35. iter faciens obtruncatur 414, 8.
- Igniferas** triremes ad Cretae insulae custodiam relinquit Nicephorus Phocas 28, 10. aliasque contra Russos instrui iubet Ioannes Tzimiscas Imp. 126, 23. easque in portu Cplitano iustrat 129, 10. igniferarum triremium statio Cpli ubi 47, 7. earum in conspectum Dorystoli adventus 144, 1. ibi quantam formidinem (secundum Leonem Diaconum) Russis incusserint 156, 1. utramque Istri ripam custodiunt 151, 9. igniferas triremes adversus Bardam Phocam rebellem instruit Basilius II. Imp. 174, 14. *Vide quoque* *Ἐπευροι νῆες*.
- Ignis** Graecus vel lapides incinerans potest redigere 156, 2. eo igni Romani classem Ingoris combusserunt 144, 7. igni crematur a praetore mulier cum filiola, ob Nicephorum Imp. lapidibus appetitum 65, 7. sub dispositione praefectorum per Illyricum viri spectabiles scriui Dacici 508, 8.
- Imber** ingens Cpli 69, 5. imber turbidus favilla mixtus 69, 23. imber ad Dorystolum Russorum pugnantium oculos infestat 153, 21.
- Immortalium** cohors circa Ioannem Tzimiscem Imp. 107, 11. easque in itinere antecedit 132, 17. sinistrum cornu Russorum fundent in praedio ad Praesthlabam 133, 22.
- Impedimentorum** hostilium aggressio semper Graecis bene cessit 208, 14. *Vide quoque* *Τουῖδος*.
- Imperator** renunciatus Nicephorus Phocas ab exercitu 40, 20. [380, 10.] Ioannes Tzimiscas a Basilio Notho 94, 3. [383, 16.] Bardas Phocas item ab exercitu, contra Ioannem Tzimiscem 113, 19. In-

- peratorem Romanorum sese renunciarum iubet Simeon Bulgarorum rex 129, 8. Imperatores in Libro de re militari numero plurali appellati 256, 9. Imperatorum in Antonium patriarcham munificentia 164, 10. insignia imperatoria auro fulgentia 134, 15.
- Imperfectum fort. a Leone pro aoristo positum 47, 6.
- Improvisi impetus in bello quantum valeant 21, 19.
- Impunitatem promittunt Bardae Phocae rebelli Ioannes Tzimisceas Imp. 115, 18. et Bardas Sciernus dux 118, 18. eamque Bardas Phocas cum caritatibus suis obtinet 125, 21.
- Incubat* numini Mauricius Imp. 473, 38.
- in India terminos ditionis constitissent Graeci, si diutius vixisset Nicephorus Phocas 81, 9. per Indiam fluere Phisonem amnem perhibent nonnulli 130, 3.
- Indicia coniurationis adversus Nicephorum Phocum 86, 3.
- Infinitivus futuri pro infinitivo praesentis vel aoristi 4, 21. 88, 7. 40, 7. 88, 13.
- Ἰνδιξιός* aequae frequenter dici atque *Ἰνδιξιάν* 402, 13. siglum *ἰνδ.* perperam legerunt pro *λόγος* *ibid.* 37.
- Indoles Ioannis Tzimisceae Imp. 97, 17.
- Inediae calamitates 60, 12.
- INEDITI SCRIPTORES quibus ad illustrandam Leonis Diaconi Historiam usi sumus, quosque vel integros vel per fragmenta in notas retulimus:
- Basilii Caesarensis, iunior, auctor scholiorum in S. Gregorium Nazianzenum, laudatus 458, 13.
- elegi de terrae motu, Chandace in Creta facto.
- Vide supra* Candia.
- fragmenta autographa epistolae aut commentarii, in Cod. saec. x. reperta, de rebus in Chersoneso Taurica gestis 496, 25. 500, 35.
- Chronicon ineditum de rebus Byzant. 441, 35.
- vita Dorothei abbatis et Doi-thai, eius discipuli 469, 18.
- vita S. Evaresti, ubi complura de oppidis Thraciae circa Haemum montem 475, 39.
- Epitaphium Nicephori Phocae Imp. auctore Ioanne Melitenensi, ex parte inedita Chronici Scylitzae 453, 16.
- fragmentum ex historia inedita de Vita et gestis Ioannis Tzimisceae Imp. 426, 35.
- Iulius Pollux: num ei recte tribuatur Chronicon a Bianco editum 415, 1. de hoc Chronico iudicium *ibid.* 4. sub quo Imp. in lucem prodierit 426, 25. eius historia historiarum Leonis Diaconi passim illustrat XXII, 29. eius fragmentum de expugnatione Candiae, Nicephorici Phocae triumpho subsecuto 420, 32. aliud, quemadmodum Nicephorus Phocas a ducibus renunciatus sit Imperator 431, 31. alia eius fragmenta 414, 40. 418, 8. 423, 25. 425, 36. 427, 24.
- Iulius Pollux Iosephi cubicularii iustitiam celebrat 425, 44.
- Michaelis Pselli libellus De opinionibus Graecorum circa daemones 464, 17.
- fragmentum historiae ineditae de Nicephoro I. Logotheta Imp. 464, 40.
- tractatus ms. Bibliothecae Regiae *Περὶ Νικηφόρου τοῦ ἀνακτοῦ* 446, 29. is autem est Nicephorus Phocas Imp.
- fragmenta ex Vita S. Nicephori, episcopi Mileti, ab aequali scripta 442, 12. 455, 43. 459, 12. 467, 22. auctor huius Vitae Siculus fuit 443, 10.
- Vita S. Pauli Latrensis 413, 20.
- fragmentum de conversione Scythae, circa initia saec. x. in Graecia servientis 434, 35.
- fragmentum tractatus de causis terrae motuum 444, 38.
- Vita S. Thaddaei 446, 14.
- Theophylacti, Bulgarorum archiepiscopi, Commentarius in Psalmos 489, 23.
- Finis fragmentorum adhuc ineditorum.*

apud Inferos, secundum Russorum opinionem, occisi in bello interfecto-ribus servant 152, 3.

Ingoris, patris Sphendosthlabi, infelix expeditio adversus Cplim 106, 5. eius classis a Romanis in Ponto combusta 144, 6. eius interitus luctuosus 106, 9.

IN.A. [h. e. *inlustris*] et *IN.I.* [h. e. *indictio*] confusa 402, 37.

Inscriptiones saec. priorum post Chr. nat. in quibus *διαφέρεσι* significat *proprius est* 495, 40.

Inscriptio a Montefalconio in Palaeographia Graeca relata tentatur 402, 15.

Insignia regia Bulgarorum 153, 25. insignia imperatorum Romanorum, auro fulgentia 134, 14.

Interpres saepe non animadvertent, quae Latine redderent, esse loca S. Scripturae 492, 6. eorum errores in vertenda voce *ὁ λόγος*, religio Christiana 463, 37.

Invectiva Bardae Phocae rebellis in Ioannem Tzimiscem Imp. 116, 8.

Ioannes Cantacuzenus emendatus 490, 40. eius tempore tympanis utebatur Turcae 476, 4. *Vide quoque* Cantacuzenus.

Ioannes Tzimisce clarissima ortus prosapia 99, 15. Nicephorum Phocam genere attingit 84, 17. cuius erat ex matre consobrinus 33, 21. Ioannes Tzimisce statura brevis 59, 11. 92, 4. a pueritia in praeliis versatus 131, 22. ardens animo 59, 9. et ad res immanes tentandas audacissimus 85, 9. idem Iosephi Bringae epistolam, contra Nicephorum Phocam scriptam, huic communicat 24, 14. et adest Nicephoro cum Imperator renunciaretur 40, 10. 431, 30. a Nicephoro Phoca Imp. Domesticus Orientis ac Magister creatur 44, 9. 49, 6. in praelio ad Tarsum sinistrum cornu ducit 59, 7. pro eo exule deprecatur apud Nicephorum Phocam Theophano Augusta 84, 4. Ioannes Tzimisce sporta resti alligata in palatium attrahitur 87, 11. [occidit Nicephorum 383, 9. 383, 22.] eius in Nicephorum per-

eantem scelestae acta 88, 21. Ioanna Tzimisce rerum potitur 90, 15. [383, 16.] Imperator Romanorum renunciatur 94, 1. eius editum de reprimenda plebe *ibid.* 16. Leonem Caropalem Nicephorumque eius filium Methymam relegat 96, 5. vectigalium immunitatem dat Armeniorum themati 100, 7. Theophanonem Augustam in Proteu insulam relegat 99, 5. coronatur *ibid.* 10. Basilium patriarcham creat 102, 16. ad Sphendosthlabum legationem de pace destinat 103, 11. eius responsum ad renunciata a Sphendosthlabo 105, 17. Bardam Scierum magistrum cum exercitu ad fines Bulgariae mittit 107, 13. mandata dat copiis Asiaticis, belli Russici causa in Europam translatis 111, 9. Leonis Phocae conspirationem restinguit 114, 17. eius ad Bardam Phocam rebellem epistola 115, 1. invectiva Bardae Phocae in Ioannem Imp. 119, 7. qui tamen Bardae Phocae impunitatem dat 125, 22. Ioannes Tzimisce expeditionem contra Russos instruit 126, 20. Theodoram, Constantii Porphyrogenetti filiam, in matrimonium ducit 127, 4. decesserat enim eius uxor Maria antequam imperio potiretur 84, 18. 107, 14. fueratque haec Maria ob pulchritudinem celebris 117, 3. Ioannes Imp. in portu Cplitano classem lustrat 129, 10. Adrianopolim cum copiis venit 130, 8. quo anno 472, 40. eius ad duces oratio adhortatoria, de occasionibus in bello confestim amplectendis 131, 19. Ioannes Imp. Praesthlabam vi expugnat 134, 24. Borim, captum, principem Bulgarorum appellat 136, 19. Praesthlabam Dorystolum cum exercitu movet 138, 19. castra ad Dorystolum communit 143, 8. post primum praelium ad Dorystolum exercitum remunerat 144, 18. ad Dorystolum aciem Romanam inclinatam restituit 153, 12. colloquium habet cum Sphendosthlabo 156, 15. de Russis triumphum agit Cpli 158, 3. nemine resistente Syriam percurrit 161, 15. [383,

- 3.] quo anno 488, 89. expeditionem adversus Ecbatana meditatur 162, 13. eius expeditio altera in Syriam 165, 17. [384, 2.] unde imaginem Servatoris Beryti inventam Optim mittit 166, 20. eius litterae laureatae de eadem expeditione ad Achod Schabin, Armeniae regem 491, 24. Ioannes Tzimisces Imp. de significatione cometae astrologos consulit 168, 23. ei venenum praebetur 177, 9. [384, 26.] Ioannes Tzimisces Imp. moritur 178, 12. [384, 28.] eius aetas cum obiret 178, 20. quamdiu imperaverit 512, 26. [384, 28.] eius species ac forma 96, 16. mores 178, 21. laudes 37, 12. [384, 30.] virtutes et vitia 97, 17. Ioannes Imp. bona, quae privatus habuerat, distribuere pauperibus 99, 13. erat pax amans 156, 7. in praeliis auxilium S. Theodori invocare solebat 154, 7. unde Tzimisces cognominatus sit, 92, 2. quanam sit de etymologia nominis Tzimisces sententia viri Armeniae docti Cirbiad 454, 11. post Ioannis Tzimiscae Imp. mortem rebelliones calamitosae multae 169, 9.
- Ioannes Alacas a Barda Sciuro speculatum contra Russos missus 109, 2. quot modis scribatur eius nomen 466, 7.**
- Ioannes a S. Andrea. Vide paulo post Ioannes a Sancto Andrea.**
- ante S. Ioannis Baptistae imaginem quieti se tradit Nicephorus Aug. 86, 23. Sancti Ioannis Baptistae capilli in castro Mempteze reperti 166, 2.**
- S. Ioannes Chrysostomus studiosus Homeri imitator 410, 21. frequentat vocem γεσηθηκαῖς 62, 1. in eius versione lapsus Erasmus Roterodamus 467, 33.**
- Ioanni Cinnamo fortasse innotuerunt Leonis scripta 484, 15.**
- S. Ioannes Climacus illustratas 459, 1.**
- Ioannes Curcuas magister imperites administrat 126, 16. in praelio a Russis interficitur 148, 15.**
- S. Ioannis Damasceni opinio de aquis natura calidis 445, 5.**
- Ioannes, Melitense metropoli, aucto Leo Diaconus.**
- auctor epitaphii in Nicephorum Phocam 453, 16. quando vixerit 454, 6.**
- [Ioannis Papae ad Nicephorum nunciū, ut amicitiam faceret cum Otone 363, 15. in carcerem traduntur 364, 11.]**
- Ioannes Philoponus emendatus 483, 38.**
- Ioannes a Sancto Andrea lapsus in versione Liturgiae S. Marci 486, 37.**
- Ioannes Scylitza Leonem Diaconum exscribit XVII, 10. 428, 30. 453, 14. 455, 26. 457, 12. 459, 5. 461, 12. 466, 8. 31. 471, 32. 477, 40. 478, 3. 484, 25. emendatur 455, 19. passim ex aliis quoque fontibus hauset, non ex Leone Diacono solo 476, 18. eius Historia perquam utilis ad emendandum textum Leonis Diaconi XVIII, 5. Scylitzae Codex Sangermanensis optima notae 415, 21. 421, 8.**
- Ioanni, archiepiscopo Thessalonicae, vulgo tribuitur narratio De miraculis S. Demetrii 507, 1. is cur auctor illius esse non possit 510, 43.**
- Ioannopolim appellat Ioannes Tzimisces Imp. Praesthabam a se instauratam 138, 18.**
- Flavius Iosephus emendatus 423, 2.**
- Iosephus Bringas, cubicularius, apodo, plurimum potest in aula 31, 19. inimicus Nicephoro Phocae ibid. 21. [XXX, 3. 12.] huic insidias struit 32, 16. [XXX, 15.] studiis Senatus in Nicephorum Phocam invitus cedit 34, 14. eum poenitet, Nicephorum Phocam in Oriente copiis praefecisse 36, 14. contra, spadoni subeasse duces Romani acerbe ferunt 40, 17. ita Iosephus Bringas Nicephorum Phocam insidiis petit 43, 10. Nicephori propinquos officii exutos in exilium pellit 37, 20. scribit Ioanni Tzimiscae, ut Nicephorum comprehendat 38, 12. in eum Nicephori Phocae pro concione in castris coactiva 42, 10. ad eum Nicephori Phocae epistola 45, 3. sed nihilominus Nicephoro Cplim petenti resistit 45, 12. at eius auctoritas praecipue a Basilio notho**

- frangitur 49, 8. ita a suis destitutus in ecclesiam S. Sophiae confugit 47, 14. eius iustitia in subditos a Iulio Polluce (ut vulgo nominatur) celebrata 425, 44. nec minus solertia et intelligentia 427, 34.
- Itaciami. *Vide infra* Itacismi.
- Ἰακωβ* et *Ἰάκωβ* ioculari errore confusa 154, 20. *Ἰακωβ* et *Ἰακίμων* 214, 8. *Vide quoque supra* in Hipp.
- Ἰππακία νεανική* apud Nicephorum Phocam quid significet 478, 1.
- SSS. Irenae, Chionae et Agapae ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 34.
- Irenae Augustae filius Constantinus V. vicit Bulgaros 104, 19.
- Ἰθαγενής*, *indigena* 14, 4. *Ἰθαγενεὶς καὶ ἐπηλυθεὶς* 437, 19.
- Isidori Pelasiotae locus ad Andrea Schotto haudquaquam intellectus 467, 36.
- * *Ἰσοπεδῆς* pro *Ἰσόπεδος* 11, 8. forma dubia 407, 21.
- Ister amnis idem perhibetur esse ac Phison 130, 3. ad eum Bulgaros collocat Iustinianus II. Rhinotmetes 104, 8. ad Istrum appellant Russi, Bulgariam invasuri 78, 2. eo missa classis Romana a Ioanne Tzimisce Imp. 129, 19. quae per Istrum evecta apparet ad Dorystolum 144, 2. cuius alterum latus Istro alluitur *ibid.* 10. in eodem amni lactentes pueros et gallos gallinaceos suffocant Russi 149, 22. ad Istri ripam colloquium inter Sphendosthlabum et Ioannem Tzimiscem Imp. 156, 16. de rebus trans Istrum, septentrionem versus, gestis 500, 35. ad septentrionem Istri dominans rex magno valebat exercitu saec. x. aut xi. 503, 33.
- Ἰστοργία βασιλική* 146, 24.
- Itaciami in Codice unde Leo est editus XVIII, 30. velut *αἰωρούμενος* et *ἐωρούμενος* permutata 497, 9. *ἀνεξάληκτον* et *ἀνεξάλειπτον* 55, 8. *ἔθ* perperam scriptum pro *ἔθαι* 30, 8. *δωήσιον* (sic) pro *δηώσιον* 73, 11. *ἐξ* pro *ἦ, τε* 79, 20. *ἐκθεύεται* pro *ἐκθειάζεται* 34, 5. *ἐκλήσθη* pro *ἐκλήθη* 147, 8.
- ἐρόμενος* pro *αἰρόμενος* 126, 2. *ἔσαι* pro *ἐς τε* 137, 14. *ἦδη* pro *ἦδει* 156, 8. *ἦσῃν* pro *εἰς τὴν* XVIII, 34. 155, 26. *εὐήτως* pro *εὐσίτως* 79, 12. *ἡσερῶν* pro *ἐταιρικῶν* 24, 19. *ἦτω* pro *ἦτο* 76, 9. *ἰάτις* pro *εἰ καὶ τις* 79, 4. *ἰσομλίαν* pro *εἰς ὀμίλιαν* 156, 14. *καθαίεθαι* scriptum pro *καθῆστο* 146, 22. *καθημένη* pro *καθειμένη* 96, 19. καὶ *χορημοὶ* pro *κεχρημένοι* 43, 6. *κατηγωνίζεσθαι* pro *κατηγωνίσθετε* *ibid.* 7. *κοινη* pro *κνη* 145, 3. *κρῖνεῖσθαι* pro *κρημοῖς τε* 28, 3. *λεωτῆς* pro *λεπτῆς* 80, 8. *sol* perperam scriptum pro *σὺ* 58, 2. *εωραγγώδης* pro *σηραγγώδης* 62, 16. *τῆς* pro *τις* 154, 2. *ὀπήκουσι* pro *ὀπτεκουσι* 60, 13. *ὄστρακα* pro *ὄστρακα* 144, 13. *φορομένων* pro *φορομένων* 80, 14.
- Iudaeorum dementia in occidendo Servatore 72, 4. Iudaei alcuicui scelus in Servatoris imaginem Byzantensem 167, 7. in Iudaea Hierosolymae muri, ultra fidem alti 56, 11.
- Iulii mensis initio Nicephorus Phocas Imperator renunciatus 40, 14.
- Iulius Pollux. *Vide* Inedita.
- Iureiurando se obstringit Nicephorus Phocas Domesticus, se nihil novi moliturum 34, 15. quod iusiurandum, Polyucto datum, parvi posthac aestimat 41, 14.
- sub Iustiniano Magno terrae motus 511, 23. Iustiniani Codicis locus emendatus 468, 45.
- Iustinianus II. Rhinotmetes Imp. Chersonem relegatus 104, 2.
- S. Iustinus Martyr illustratus 463, 22. a Ioanne Langio perperam versus 437, 42.
- Κ* et *β* confusa 107, 2.
- Καπασών* locus ad Taurum montem 215, 19.
- Καθαίρεσις* et *καθαίρειν*, quid proprio denotet apud scriptores ecclesiasticos 451, 81. *καθαίρεσις* in poliorcetica veterum significare *rudus, partes murorum decussas* 452, 15.
- Καθαίρεσις*, sc. *γράφματα*, quid

- 451, 40. errores quorundam in hac voce *ibid.* 41.
- * *Καθαιρεικῶς* 452, 5.
- Καθιστάω* similesque formae potius adhibentur a Graecis medii aevi quam *καθίστημι* 514, 4.
- * *Καθυπομένω* 420, 11.
- Καί* et *γὰ* a librariis confusa 208, 4. *καί* et *κατά* 505, 15. *καί* (ut credendum est) et *σύν* 244, 19. *καί τὰ* et *κατά* 413, 44. *καί τὰν* perperam scriptum pro *κατ' αὐτῶν* 206, 22. *καί ὡς* et *εἰς καί* permutata 11, 2.
- Καινοτομεῖν* fortasse mutandum in *καρποτομεῖν* 189, 8.
- κατὰ καιρῶν*, 1.) *opportune*, 2.) *singulis temporibus* 490, 25. errores interpretum in vertenda hac locutione 491, 2.
- Κακά* et *κατά* confusa 505, 44.
- Κακοπραγία* apud Graecos triplici significatione, quarum unam duntaxat Lexicographi exposuerunt 493, 9. num speciatim denotet peccatum interius *ibid.* 41.
- Καλοῖπαράτος* 195, 3.
- τὰ Καλούδια* locus ad Taurum montem 250, 20.
- Καμινιαία αἰθάλη, κόνις, τέφρα* 445, 39.
- Καμινοβίγλια* quid 188, 5.
- Κανίσκια, δόνα* 196, 14. Conf. Ducang. Glossar. I. 575. A.
- Nicolaus Karamsin, ut poeta summus, ita historiae scriptor egregius XXVI, 2.
- Καρτερικός*, 1.) abstinens, 2.) patiens, 3.) intrepidus, animosus 421, 44. 422, 9. 15. inde deductae voces in Lexicis omissae *καρτερότης et *καρτερόφυγος 422, 21. De eodem vocabulo ita habet Glossarium ms.: *Ὅχι ὁ μηδὲν ἔχων, εἶτα βουλόμενος πᾶσθαι, καρτερικός, μὴ δυνάμενος ἄλλ' ὁ δυνάμενος μὲν, μὴ βουλόμενος δέ.*
- † *Καρτεροφυγία* 422, 25.
- Κατὰ* praepositio confusa cum *καί* 505, 15. cum *κακά* *ibid.* 44. cum *κάτω* 506, 1. cum *μετὰ* *ibid.* 5. *κατὰ* et *καί τὰ* permutata 413, 44. praepositioni *κατὰ* subiectae voces saepe depravatae 462, 13. *κατὰ* perperam coaluit cum voce sequente 506, 27. perperam divulsa a voce sequente *ibid.* 82. post *κατὰ* genitivus et accusativus confusi 462, 24. *κατ' αὐτῶν* legendum, pro *καί τὰν* 206, 22. *κατὰ* pronomini personali iuncta vim possessivi assumit 462, 29. ita *οἱ καθ' ἡμᾶς, nostri*, hoc est *Christiani* 463, 17. *ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος* apud scriptores ecclesiasticos *religio Christiana* *ibid.* 31. *τὸ κατὰ τοὺς κληροδόμους* quid significet *ibid.* 6. *κατὰ καιρῶν* significatione duplici 490, 25. errores interpretum in hac voce 491, 2.
- Καταγωνίζεσθαι*, quo casu construatur a Leone Diacono 104, 14.
- * *Καταδοινοῖμαι* pro *καταδοινάομαι* 12, 13.
- * *Κατασχυνθηθέντες* vox nihili 503, 17.
- Κατακλυσμὸν* alterum se videre crediderunt Cplitani, imbre ingenti defluente 69, 18.
- Κατάκοποι ὄντες* fortasse legendum pro *κατακοπιῶντες* 192, 16. 514, 28.
- Καταλαμβάνω, advenio* 251, 16.
- Καταλλήλους* scribendum in loco S. Athanasii, non *κατ' ἀλλήλους* 506, 32.
- Καταμαρῶμενοι* fort. *καταμαρῶμενοι* 56, 20.
- * *Κατασπαθίζω, gladio concido* 137, 9. eius verbi auctoritates 480, 11.
- Καταστέλλιον* perperam scriptum pro *καστίλλον* 79, 3.
- Καταστρεφίζω* et *καταστρεφίζω* distinguenda 478, 17.
- Καταστρεφόμενοι* apud Leonem Diaconum minus bene pro *καταστρεφόμενοι* 61, 19.
- * *Κατ' ὄφαλμα* vox nihili, pro qua scribendum *κατὰ σφάλμα* 506, 80.
- Κατηρικωμένα* Palladio restitutum 433, 11.
- * *Κατοργῶω, communitio*: auctoritates huius verbi 440, 15.
- Κατῦω, machinor, struo*, frequens apud Patres saeculi Theodosiani 406, 4.
- Κάτω* et *κατὰ* confusa 506, 1.
- οἱ Κείμενοι, vita functi* 119, 15.
- Κέρνικτα, circas, circitationes* XXI, 5. (vid. Ducang. Glossar. Graec. I. 689. B.).
- Κλεισοῦραι* quid 474, 10. unde di-

- ctas 190, 16. *κλεισοῦρας* Orientis 186, 13.
Κλεισῶς videtur legisse Combefis. pro *κλειῶς* 443, 18.
 Kobad, rex Persarum. *Vide* Cabades.
Κοικηβαφῆς pro *κοικοβαφῆς* 83, 11.
Κομῆντος Russi, secundum Leonem Diaconum, *concilium* sua lingua vocant 150, 22.
Κόντοις praelongis Romani utebantur in praelio 143, 20.
Κορῖνη ferrea in praeliis adhibita 145, 2.
Κούραος, *impressio subitaria*, male versum ab interprete Achmetis 514, 37.
Κουφός et *κωφός* confusa 436, 18.
Κράνιον. Sic accentus huius vocis insolenter positus in Cod. Leonis 46, 17.
Κρατήρ, circulus a fornice ecclesiae dependens, multis cereis vel lychnis instructus, *pharus*, *corona*, *rota* (sic enim passim vocatur a medii aevi scriptoribus), *ein Kronleuchter* 508, 2.
Κρημνοῖς τε male scriptum sic: *κρημνίσθαι* 28, 3.
Κριός. Sic Romani, secundum Leonem, *την ἑλκωλίαν* vocant 25, 13.
 Philippus Krug, Academiae Imperial. Petropolitanae socius etc., acris limatissimique iudicii in conciliandis scriptoribus Byzantinis 420, 28. eius merita in editionem Leonis XII, 30. in chronologiam Byzantinam 403, 39. 425, 1. in historiam Russicam XII, 31. magnas utilitates praebuit editori in constituendo atque illustrando textu Leonis Diaconi XXVI, 4. 452, 21. eius perfecta rerum Slavicarum cognitio XXVI, 7.
 Kusterus emendatus in interpretatione Suidae 416, 17. 491, 2.
Κύδρον perperam scriptum pro *Κύδρον* 51, 20.
Κυρία s. *κυρία*, *potestas*, *dominatio* 448, 14. vocis *τό κύριον* vis minus nota *ibid.* 32.
Κυριακός quid significet apud Patres 449, 9.
Κυριότης sensu theologico quid 449, 16.
Κύρις pro *κύριος* 185, 13.
Κωφός et *κουφός* confusa 436, 18.
 A et *ϑ* perperam confusa 84, 19.
 Philippi Labbe error in edit. Michaëlis Glycae 402, 38.
 Lalaco. *Vide* Theodorus Lalaco.
Λαμβάνω quo sensu usurpetur a scholiastis Graecis 398, 38. *Ελαβῶν* et *ἔβαλεν* confusa 95, 17. *λάβης* et *λάβη* scribendum, non *λῶβης* et *λῶβη*, in editione Hemsterhus. Pluti Aristoph. *vide supra* 599. *ληφθέντες* et *λειφθέντες* inter se permutata 436, 9.
 Lambecius male reddit vocem *καρδομοή* 513, 13. quaedam ex Tacticia Nicephori mendose exscripsit 185, 4.
 Lancia Iudaens latus Servatoris in pictura percudit 167, 14. lancia praelongis Romani utebantur in praelio 143, 20.
 [Landolphus Beneventanorum et Capuanorum princeps Italicum regnum sibi subiugavit 346, 18.]
 Ioannis Langii errores in versione S. Iustini martyris 437, 44. 447, 37. 463, 21.
 Laonicus Chalcondylas scriptor sententiosus 450, 5.
 in Laparae agro praelians Petrus Phocas occidit 169, 23.
 Lapidum iaculatores in exercitu Romano 190, 20.
 Largitiones in senatum ac proceres a Ioanne Trimisce Imp. auctas 100, 10. eiusdem Imp. morientis largitiones in pauperes et leprosos 178, 1.
 in montem Latrum secedit S. Nicephorus, Mileti episcopus 456, 39. monasterii S. Pauli in monte Latro abbas transmittit ad Nicephorum Phocam, in Creta insula hibernantem 413, 20. in Latro monte monasterium a monachis ob incursionem Mohametanorum relictam 408, 25. *Vide quoque* Paulus (S.) in monte Latro.
 S. Laurae monasterium in monte Atho, quando conditum 427, 1.
 Le Beau, scriptor quantumvis doctus, e versionibus Latinis scriptorum Byzantinorum potius quam ex oratione Graeca pendet 421, 12. 486,

43. emendatur 408, 18. eius error (ut videtur) in chronologia 466, 40.
- Lecapenus.** Vide Romanus Lecapenus.
- non in Lecto se quieti dat Basilius patriarcha, sed humi 164, 1.
- Legatio Ioannis Tzimiscae ad Sphendosthabum Russorum principem** 103, 13. hisque legatis responsum superbum dat Sphendosthabus 105, 9.
- [Leges Nicephori Phocae de monasteriis, hospitalibus et gerocomiis de novo non extruendis 310, 1. 316, 11. de militibus, qui fundos suos veandunt 317, 17. de fundis Armenicis 318, 17. de milite homicida 310, 3. pauperes ius praedationis non habere ad possessiones potentiorum 321, 2. potentiores cum solis potentioribus emtionem instituire debere 321, 10. villas non esse diruendas 322, 5. de iis, qui ante penuriae tempus emerunt 323, 3.]
- Λευφθέντες et ληφθέντες** inter se permutata 436, 9
- Leo VI. Philosophus Imp.** tabe consumtus 122, 23. eius *Tactica* laudantur 241, 12. Leone Philosopho et Alexandro Imp. Scythae a religione Christiana alieni 484, 35.
- Leo Balantes** primum ictum Nicephoro Imp. infert 87, 23. a Ioanne Tzimiscae ut Nicephori Phocae persecutor designatur 99, 7.
- Leo Diaconus** historiae scriptor: quae constant de vita eius XIII, 26. quando natus *ibid.* 28. eius pater 5, 4. patria *ibid.* 5. commemoratur Cpli, litterarum perdiscendarum studio 65, 8. ibi defectioem solis maximam videt 72, 2. in Asia cernit gemellos monstrosos 165, 3. in exped. Basili II. adversus Bulgaros summum adit vitae periculum 173, 2. cur ad historiam se contulerit 4, 5. quid sibi proposuerit in ea scribenda 5, 19. quo anno vulgaverit XIV, 21. quos scriptores consecutus sit imitando XVI, 14. Agathiam 397, 3. 19. 401, 43. 402, 1. 403, 33. 407, 14. 409, 44. 413, 3. 415, 26. 416, 36. 417, 7. 27. 418, 42. 419, 42. 425, 24. 428, 19. 429, 28. 433, 41. 434, 42. 436, 16. 437, 20. 21. 440, 15. 441, 3. 15. 443, 20. 34. 444, 24. 36. 450, 9. 19. 38. 451, 9. 455, 24. 466, 15. 469, 41. 470, 11. 473, 23. 44. 475, 18. 476, 7. 13. 482, 3. 24. 27. 483, 30. 485, 11. 486, 8. 488, 37. 492, 35. 494, 19. 27. 496, 18. Herodotum 402, 4. Homerum XVI, 16. 60, 12. 62, 15. 88, 15. 90, 21. 95, 17. 97, 11. 108, 5. 161, 8. 428, 12. 436, 19. 452, 45. 492, 26. Sanct. Nilum 406, 25. fort. Priscum Sophistam 488, 26. Procopium 401, 45. alludit ad locum S. Pauli, sive potius ad locum Epimenidis 408, 39. ipse vicissim exscribitur a Georgio Cedreno 485, 37. Ioanne Scylitze XVI, 10. 428, 30. 453, 14. 455, 26. 457, 12. 459, 5. 461, 12. 466, 8. 31. 471, 32. 477, 40. 473, 3. 484, 25. Michaelis Glyca 428. 32. a Zonara 425, 21. 433, 19. 466, 6. fortasse ab Ioanne Cinnamo 484, 15. Leonis Diaconi editio a Combefisio instituta XIV, 22. eius liber sextus eorsum a me editus XV, 23. Leonis Diaconi historia ex historiis Iulii Pollucis et Simeonis Logothetae passim lucem accipit XXII, 27. quae Leoni vitio dari possint XIV, 14. anacolutha in oratione eius 154, 20. silet de obsidione Amidae, a Temelico a. 972. suscepta 488, 40. mire cum dativo construit verbum ἀπεκδόμας 489, 31. vocem φιλόψυχος adhibet sensu peculiari 485, 25. ignorantia linguae Graecae οὗς notione patris adhibet 470, 3.
- Leo Melissenus** magister, Bardae Phocae rebellantis dux, Abydum obsidet 173, 18.
- Leo patricius** conspirationem Leonis Curopalatae restinguit 147, 7.
- Leo Pediasimus** cum Ioanne Tzimiscae conspirat contra Nicephorum Phocam Imp. 85, 20.
- Leo Phocas maior**, patrus magnus Bardae Phocae (vid. Ducang. Famil. Byzant. 149. B.), Domesticus scholarum, adversus Simeonem Bulgarorum regem mittitur 123, 11. cur res novas sit molitus 124,

12. a Romano Lecapene oculis privatur 122, 16.
- Leo Phocas, Nicephori Phocae frater, Domesticus Occidentis 18, 10. contra Chambdanum missus *ibid.* 13. quo anno 415, 29. [377, 5.] eius ingenium ac virtus bellica 18, 14. eius oratio ad exercitum in expeditione contra Chambdanum 20, 13. qua milites a pugna in locis campestribus dehortatur 21, 12. Leo Phocas exercitui Chambdani insidias struit 22, 2. eumque, angustiarum transitu impeditum, adoritur *ibid.* 15. Leonis Phocae contra Chambdanum praelium ad Cylindrum 514, 26. de eodem fragmentum ms. 418, 9. Chambdanus fugatus 22, 21. [376, 33. 377, 9.] de qua victoria Leo Phocas Cpli triumphat 24, 3. Leo Phocas Hunnos qui Istrum traiecerant, de improviso adortos, concidit 19, 7. fratre Imp. renunciat, clam Cpli elabatur 45, 21. a fratre Magister et Curopalata declaratur 49, 7. existit causa penuriae immanis Constantinopoli 64, 5. Leo Phocas post fratris necem sibi ipse deest 95, 5. a Ioanne Tzimiscae Methymnam relegatur 96, 5. rebellioni filii, Bardae Phocae, obsecundat 113, 23. eum, conspirationis convictum, oculis orbari iubet Ioannes Tzimiscae Imp. 114, 15. Leo Phocas iterum res novas molitur contra Ioannem Tzimiscae Imp. 145, 13. Cplim intrat *ibid.* 20. excaecatur 147, 21.
- Αέοντα γύσσειν κοιμώμενον*, proverbium 118, 8.
- Leontini capti a Romanis, duce Manuele patricio 66, 9.
- a Leontio Imp. Iustinianus II. Rhinotmetes Chersonem relegatur 104, 2. in Leprosos Ioannis Tzimiscae Imp. humanitas 99, 21. de lepra locus memorabilis anonymi in Vita S. Ioannis Chrysostomi 458, 30. *Vide quoque Δαβάν.*
- Michaëli Le Quieu post Combefiaii mortem editio Leonis Psellique commissa XIV, 19.
- in Lesbum insulam relegantur a Ioanne Tzimiscae Leo Phocas Curopalates et Nicephorus patricius, filius eius 96, 5. 114, 1. ibidem ambos oculis orbari iubet Ioannes Tzimiscae 114, 15. inde evadit Leo Phocas 145, 10.
- Letronne (Ant. Ioanna.) etc. praecleara eruditione atque doctrina praestans philologus XXV, 13. in Leuce insula templum Achillis 485, 9.
- Levenklavii error in vertenda voce *ταξιδιον* 441, 45.
- Levis armaturae milites in exercitu Nicephori Phocae 57, 4.
- Λευσιμους* Arabes Mopsuesteni 53, 4.
- vox *Λιβανολα* Cedreno restituta 446, 7.
- Libanus mons asper ac maximus 166, 14. transversocoinere a Nicephoro Phoca traiectus 71, 14. et a Ioanne Tzimiscae Imp. 166, 17.
- Liberorum Romani iunioris Imp. et Theophanonis susceptor e baptisate Nicephorus Phocas 50, 2. *Vide quoque* Basilius II. Bulgaroetonus.
- Libri de obsidione toleranda 246, 2. *Αδων νικαδες*, eleganter dictum 410, 18.
- Limitanearum provinciarum duces quo pacto gerere se debeant 186, 12. in limite orientali imperii viae in barbariem agentes impeditae et difficiles 256, 20. limitanei homines *acritae* dicti 190, 23.
- Lineae integrae a describentibus omissae, ob verbum idem vel simile, in lineis superioribus itaq; in inferioribus occurrens 492, 20.
- Litterae Nicephori Phocae ad Pelyeuctum patriarcham, Iosephum cubicularium et senatum 45, 3. *Vide quoque* Epistola.
- T. Livii locus de Aemo monte 443, 36.
- Δαβάν* · *οι λαλαβημένοι λεπροι* 99, 21.
- Locorum natura se tuetur Leo Phocas, cum Chambdano bellum gerens 20, 3. locis variis nomina ex positionibus hominum indita 122, 19.
- Loos communes: liberos animos turpes solere voluptates committi 49, 19. armorum exitus non ex hominum voluntatibus, sed ex

- providentia pendere 235, 7. loci communes de inconstantia fortunae 9, 9. 27, 13. 31, 16. 66, 10. 80, 7. 125, 5. de utilitate historiae 3, 1. 397, 1. imperatoris boni esse, adversariorum loca vexare, finibus suorum parcere 73, 18. inedia calamitas miserima 60, 12. pacis commoda 156, 7. pactiones non ab iis violari qui primi ad arma eant, verum ab iis qui post fidem datam alteris insidentur 43, 9. *Vide quoque* Proverbia.
- ὁ καθ' ἑμᾶς λόγος et ὁ λόγος simpliciter, apud scriptores ecclesiasticos, religio *Christiana* 463, 31.
- Longiadem regionem, a Romanis recuperatam, Basilius praeses invadit 176, 19.
- Loricæ Scytharum hamis consertæ 108, 6. talique lorica ipse Sphendosthlabus tectus 153, 2.
- Λούβεις et λούβει, voces nihili et corruptas ex λάβης et λάβη, Hemsterhusius vult in Glossarium Ducangii referri. *Vide λαμβάνω.*
- in Λογαγόν Graecum, dicto Imp. non obedientem, animadversum 58, 8.
- Ludis in theatro plebem munerat Ioannes Tzimisce Imp. Cpli hibernans 127, 15.
- [Ludovicus, Francorum rex, regnum Italicum de manu Saracenorum liberavit 346, 14.]
- Luitprandus [quis fuerit XXXVII, 7.] Ottonis Magni ad Nicephorum legatus, quando Cplim venerit 444, 32. [343, 6. ibi turpiter susceptus 343, 6. in carcerem coniectus *ibid.* 8. ante Nicephorum deductus 344, 23. per quatuor menses Cpli retentus, contumeliosæ tractatus, revertitur 368, 20.] est dicax 450, 41. eius testimonium de expeditione Syriaca Nicephori Phocæ Imp. 446, 2. [362, 12.] de defectuq. solis anni 968. 446, 40. [372, 13.]
- Lupus Protospata: eius locus tentatus 443, 12.
- Lycandus Tauri iugis a Cilicia determinatur 215, 17. Lycandi dux quid egerit, Alim Chambdani filio Romanos fines invadente 243, 6.
- ὄς τῆ Λυκανδῶ scribendum, pro ὄστα νικᾶν αὐτῶ *ibid.* 15.
- Μ et β in Codd. saepissime confusa 485, 21. veluti in voce ἀβέλτηρα 13, 3.
- Macedoniae portio Bulgaria 103, 17. in Macedonia Bulgari a Justiniano II. Rhinotm. collocati 104, 7. Macedonia a Simeone, Bulgarorum rege, vastata 123, 4. Macedonum cohors in custodia palatina Cpli 45, 17. in Macedonia hibernare iubet propter bellum Russicum copias Asiaticas Ioannes Tzimisce Imp. 111, 9. Macedones contra Ioannem Tzimiscem Imp. concitare conatur Leo Phocas 114, 2. Macedoniam populantur Russi 126, 14. et Bulgari, Basilio II. imperante 171, 5.
- ad Maeotidem paludem aufugit Iustinianus II. Rhinotmetes 104, 4. ibi oppidulum Myrmecio, Achillis patria 150, 5.
- Magicia artibus Cretenses infames 24, 21.
- Magistrorum dignitate ornatus Boris Bulgarorum rex 159, 2. inter magistros militat Bardas Sclerus 117, 5.
- Malalas. *Vide* Ioannes Malalas. [Malazcardæ oppugnatio 388, 1.] Maleinus. *Vide* Michael Maleinus: Μᾶλλον perperam omisum 61, 10. Manasses. *Vide*, Constantinus Manasses.
- Μανδάρον, *mandatum*, quod ad ducem transmittitur 223, 15. Confer Ducang. Glossar. I. 861. D.
- Mandya sive pallio Michaelis Maleini monachi dormiens se tegit Nicephorus Phocas 83, 12.
- Manichæi creduntur Cretenses docuisse artes magicas 14, 23.
- Mannel Calecs emendatus 505, 30. in versione Manuelis Malaxi error Martini Crusii 457, 44.
- Manuel Phocas, patricius, vir callentis ingenii, a Nicephoro Phoca equestri militiae in expeditione Sicula praefectus 66, 2. primo bene re gesta, mox praelio victus perit 67, 11. [361, 30.]
- S. Marci Liturgia Alexandrina illustrata 458, 5.

- Margaritis ornata inauris Sphendostylabi 157, 6.
- S. Maria Virgo exercituum Romanorum auxiliatrix et patrona 205, 2. 224, 7. 256, 8. ad eius aedem in Blachernis pompam agit Ioannes Tzimisces Imp. 129, 7. S. Maria Virgo a montali Cpli secundum quietem visa 154, 10. eius imaginem curru triumphali imponit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 11. in S. Mariae Virginis ecclesia in palatio Ioannes Tzimisces Imp. deponit sandalia Servatoris in Syria reperta 166, 3. S. Mariam Virginem moriens invocat Ioannes Tzimisces Imp. 178, 8. *Vide quoque* Deipara.
- Maria, Ioannis Tzimiscae uxor, forma atque castitate celebris 107, 14. 117, 3.
- Mariandynorum provincia, posthac thema Buccelliariorum vocata 442, 17.
- Marianus patricius, Apambas cognominatus 429, 11. copiis Italicis praefectus 37, 1. pro Iosepho Bringa agit copra Nicephorum 45, 15. vase in caput coniecto moritur 46, 15.
- Marinerii error in interpretatione Theophylacti, Bulgariae archiepiscopi 495, 37. 41.
- vir illustr. Marino Marini, ab intimo cubiculo Summi Pontificis etc. etc. singulari in editionem Leonis officio XXIV, 3.
- Martyropolis. *Vide* Miopharcin.
- [Masias expugnata a Nicephoro Phoca 386, 14.]
- Mathematici, quas terrae motuum causas esse dicant 68, 20.
- Μαρκίον, matricula 189, 5.
- S. Matronae ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 30.
- per Maurianam viam in agrum Adanensem irrumpit Nicephorus Phocas maior 242, 3.
- Mauricius Imp. incubat numini, more antiquo 473, 38. ad eum legatos mittit Avarorum princeps 510, ult.
- Maurocastrum oppidum, versus quod iter fit Danaprim traicientibus 497, 21.
- Medicus ignis. *Vide* Ignis.
- Medimni bini frumenti, singulis in exercitu Russorum distributi 156, 10.
- *** Μεγαλόσχημα, μεγαλόσχημο μεγαλόσχος 465, 40.
- ή Μεγάλη πέμπτη 134, 22.
- Μηρόθεν 202, 10. utrum μηρόθεν an μηρόθεν scribendum 515, 30.
- Melitene non procul a Tauro monte sita 215, 19. eius episcopus Ioannes, auctor epitaphii in Nicephorum Phocam Imp. 453, 16. [383, 13.] quando vixerit 454, 6.
- Έμμιον et Έμμιεν confusa 15, 13. apud Hermogenem quid sit αναδιαίρεσις άδρόου προς το μίλλον 483, 18.
- Mempetze olim Hierapolis dicta 446, 23. a Nicephoro Phoca capta 71, 9. et a Ioanne Tzimiscae 165, 22.
- Mendicorum habitu exploratores a Barda Sclero in castra Bardas Phocae mittuntur 120, 2.
- in Menelaum Pandari perfidia, stella cadente praemonstrata 172, 10.
- interpretum Menologii Graeci error in voce αναθίζω 480, 18.
- Mensuratores Saracenorum quomodo opprimendi 218, 3.
- Έμνον et Ένον confusa 8, 1.
- Mercaturae causa Russi Cplim ceameant 156, 4.
- Mercuriolus quid 411, 43.
- Mesonectes. *Vide* Theodosius Mesonectes.
- Mesopotamia expeditio Ioannis Tzimiscae, quo anno suscepta sit 489, 4. [388, 30.]
- Μίσωσ et μίσωσ confusa 48, 13.
- Μετá et κατά saepe permutata 506, 5.
- Μετακινήσαντος corruptum in μη κινήσαντος 200, 6.
- Μεταλαμβάνω quo sensu adhibetur a scholiastis Graecis 398, 32.
- Metalepsis in legenda Scriptura Sacra quid 461, 28.
- Μεταλλάττειν τήν ζωήν active dici, et μεταλλάττεσθαι τόν βίον per medium 403, 1. μετελλάττειν defuncti ibid. 7.
- Μεταμίλια, μετάνοια et έκτροπή fere synonyma apud scriptores ecclesiasticos 477, 20.
- Methymnam in Leabo insula relegatur Leo Phocas Curopalates et Nicephorus patricius, filius eius

- 96, 5. inde evadit Leo Curopalates 145, 10.
- Meursius Tractatum de velitatione bellica perperam attribuit Nicephoro Phocae Imperatori XIX, 13.
- Michaël Burtza, a Petro patricio ad explorandum missus, Antiochiam invadit 81, 21. [390, 27.] cum Ioanne Tzimisce Nicephori Phocae Imp. caedem machinatur 85, 20.
- Michaël, cubiculi praefectus, ob negligentiam causa existit caedis Nicephori Aug. 86, 7.
- in Michaële Duca vertendo lapsus Bullialdi 421, 27.
- Michaël Glycas emendatus 402, 39, 434, 11. 446, 27. 457, 10. exscribit Leonem Diaconum 428, 32.
- Michaël Maleinus patricius, Nicephori Phocae Imp. patruus 83, 12. Cappadociae dux, copiis cum Leone Phoca coniunctis contra Chardanum proficiscitur 418, 14. eius nomen quomodo Graece scribatur 450, 35.
- Michaël patricius praepositus et protovestiarius Nicephori Phocae Imp. 444, 5.
- Michaëlis Pselli Annales, prelo parati XXVI, 27. continentur in Cod. Regio 1712. XVIII, 22. prope annorum centum memoriam complectuntur XXVI, 30. eos vulgare statuerat Combesius XV, 22. Michaëlis Pselli libellus Graece ineditus De opinionibus Graecorum circa daemones 464, 17.
- Michaël Rector, magister et logotheta cursus publici, collega Iosephi cubicularii in procuratione imperii 427, 35.
- Michaël Rhangabes, qui posthac imperavit, expeditioni Nicephori Imp. I. contra Bulgaros interest 464, 42.
- Miepharcim oppidum in deditioem accipit Ioannes Tzimisces Imp. 161, 21.
- Mileti episcopus S. Nicephorus ambigit cum procuratoribus fisci 455, 43. iter facit ad Ioannem Tzimisces Imp. 456, 25. *Vide quoque* INADITI SCRIPTORES.
- Milites Romani a Nicephoro Imp. varie exercitati 50, 21. 53, 23. eorum amor in Nicephorum 44, 1. milites Romani in honore habendi 239, 10. qui contra interdum vapulabant ab exactoribus 239, 23. circiter Millia quinque Sclavinorum Thesalonicam aggrediuntur saec. VI. vergente 508, 24.
- Miraculum effectum in imagine Servatoris Beryti 166, 24.
- Misthea a Saracenis Ciliciensibus obsessa 241, 16. orthographia huius nominis 516, 3.
- a Moamethe creduntur Cretenses accepisse scientiam magicam 24, 21. gladium Moamethis, in arce Palaestinae captum, regi Afrorum dono mittit Nicephorus Phocas 76, 1.
- Moesiae mentionem quando facit Leo Diaconus, cur turbetur XIV, 14. Moesia sub Constantino Pogonato a Bulgaria occupata 103, 21. quam eis concedit Iustinianus II. Rhinotmetus 104, 2. in Moesiae angustiis Graeci saepe a Bulgaria ad interneconem trucidati 63, 2. Moesorum legati tributum exigunt a Nicephoro Phoca Imp. 61, 12. de Moesia vastata intelligit Le Beau proverbium *Μυσσών ἰστα* 408, 34. *Vide quoque* Bulgaria.
- Monachus, ut aiunt, Nicephoro Phocae Imp. finem in palatio imminere praedixit 64, 14. alius monachus Niceph. Phoc. Imp., tradita epistola, de conspiratione monet 83, 1. monachus, super columnam in Eutropiano aetatem degens, undis mersus 176, 10.
- Monasteria τῶν Ἐφεσίων et τοῦ Ἱεροῦ Χαράριου a S. Nicephoro, Mileti episcopo, condita 456, 39. in monasterio Pelamydum se abscondit Leo Curopalates, res novas moliens 145, 21. eius monasterii nomen quomodo Graece scribatur 482, 19. in monasterium ad Scamandrum amandatur Basilius patriarcha 163, 18. monasterium Studii, unde Antonius patriarcha 164, 7.
- Μονάσκη.* *Vide* Monialis.
- Μονίση* in classe Ioannis Tzimiscae 129, 17.

- Monialis visio Cplii, tempore praelii ad Dorystolum 154, 10. (Vide quae ex hoc loco Leonis de eadem re hausit Zonaras Annal. II. 213. D.)
- Μονόκρουσα* quid 514, 35. praedatoria agmina sine peditatu 194, 12.
- Monoxyla Russorum 482, 7.
- Monstrosi gemini per Asiam visi 165, 3.
- Monstra immania ac mira, quae temporibus Leonis obtigerunt 4, 9.
- Montacutius malus interpretes Epistolarum Photii 512, 9. rerum Byzantinorum atque sacrarum rudis *ibid.* 11. ab eo parum intellecti loci Eusehii 463, 44. lapsus fort. in loco S. Basilii 470, 34.
- Montefalconii error in versione S. Athanasii 451, 26. 482, 33. Montefalconius emendatus in Bibliotheca Coisliniana 468, 36. 44. in versione Cosmae Indicopleustae 491, 6. eius errores in Commentario Eusehii in Psalmos 400, 5. 406, 43. in aliis locis Eusehii 398, 16. 463, 40. Montefalconius confundit *INA* [h. e. *inlustris*] et *INA* [h. e. *Ἰνδικκός*] 402, 14. in Palaeographia emendatur 444, 14. eius lapsus in versione Simeonis Metaphrastae 452, 2.
- Comes de Montesquieu, Franciae par etc. XIII. 7. eius merita in editionem Leonis, *ibid.* 10.
- Mopsuestia a Nicephoro Phoca obsessa 52, 10. [380, 17. iterum *ibid.* 25.] petita tormentis missilibus *ibid.* 11. [expugnata 381, 1.] de hoc oppido, tunc Mamistra appellato, multa habet Ducangius ad Ann. Comen. 379. C.
- Morellus (Fredericus) minus bene vertit locum Georgii Pisidae 438, 12.
- Mors Bardae Caesaris, patris Nicephori 83, 16.
- Magister *ὁ Μοσελλῆς* praeceptor S. Nicephori, Mileti episcopi 459, 12.
- Motus urbani adversus Nicephorum Phocam Imp. 64, 25.
- Μουσικτικῆς brevis corpore significabat apud Graecos medii aevi* 92, 4. de huius nominis etymologia quatenam sit opinio Cirkiedi, viri Armeniace docti 454, 11.
- Mulier ex plebe Cplitana lapides in Nicephorum Phocam Imp. coniecit 65, 3.
- Munitiones Chandacis civitatis, ex aggere pilis caprinis et suillis concreto 11, 10. munitiones castrorum Romanorum ante Dorystolum 142, 4.
- Murus Chandacis oppidi firmus atque altissimus 16, 6. qua latitudine 11, 14. ab ariete Romanorum disiecit 25, 23. et evertitur iussu Nicephori Phocae 27, 21. [300, 17.] murorum Cplitanorum specus, cuniculi, aquaeductus 45, 23. muri Mopsuestiae a Romanis suffosus 52, 21. muri Tarsi duplices ac firmi 51, 16. moenia alta ac bona palatii Cplitani, a Nicephoro Phoca exstructa 64, 19. muri Antiochiae scalis appositis ascensi 82, 5.
- Musica instrumenta, in exercitationibus decursibusque copiarum Romanarum adhibita 36, 5.
- de Musonio locus S. Iustini Martyris illustratus 463, 23.
- *** *Μυριάθροπος, μυριοκέφαλος, μυριομακάριστος, μυριοτακλασιος, μυριοπαθής, μυριοπλασιον, μυριοπλαστος, μυριοπόροσπος, μυριοσταγος, μυριοστομος, μυριοτροπος*, vocabula undecim in Lexica nondum relata 486, 43.
- Μυριάδες* adiective adhibitum 56, 2. *μυριάδων* scribendum an *μυριάδων* 486, 23. *μυρία μυριάδες* perperam redditum *ibid.* 33.
- † *Μυριοτής* vocabulum hellenicum 487, 43.
- Myrmecione natum esse vult Achillem Arrianus, secundum Leonem Diaconum 150, 5.
- Μυσῶν ἰσταν τιθέναι*, proverbium 114, 25. 501, 1. a Le Beau non intellectum 408, 34. Vide quoque Moesia.
- N et P confusa 68, 13.
- Nabuchodonosor, rex Babylonis, statuam sibi ponit 80, 23.
- Nagjauz Chambdani dux 425, 9.
- Νάγμα* pro *νάμα* Hesychio restitutum 436, 39.
- Ναρκάω* 33, 6. 80, 20. *λαρω*,

- dubito, vercor* 88, 14. 115, 5. 427, 14.
- Ναυρός* adiectivi usus elegans 436, 29. *τὸ ναυρὸν ὕψος* murorum Hierosolymae 56, 11.
- Nasus amputatus centurioni Graeco, dicto Imp. non audienti 58, 8. naso duci, loco proverbia 40, 5.
- Navium igniferarum in conspectum Dorystoli adventus 144, 1. naves frumentarias Cplim appellere prohibet Bardas Sclerus rebellis 170, 16. *Vide quoque* Galeae, et *Μορέσια* et *Πυργόφοι τήρησις*.
- Ναυρία, nausea ex navigatione* 12, 18.
- Nazaraei nomen Servatori a Iudaeis inditum 167, 14.
- Νεανικός* quid significet apud Leonem 477, 43. inde *νεανικόν, animose factum* 478, 4.
- Nectarius patriarcha emendatus 506, 20.
- Nemesis invida 90, 2. potentissimo cuique adversatur 65, 10.
- Nestor Schloezeri emendatus 475, 25. 480, 4.
- Neutrum in adiectivis et participiis pro masculino positum 432, 13.
- Νέων* et *νεών* confusa 44, 8. vocis *νεώς* prosodia in genitivo 455, 35.
- Νεώτερον, res novae molior* 115, 6.
- Nicaeam capit Bardas Sclerus rebellis 170, 12.
- Nicephorus I. Logotheta Imp. a Bulgaris interfectus 104, 16. de eodem, fragmentum ineditum 464, 40.
- Nicephorus Phocas, cum esset privatus, familiaris S. Athanasii confessoris 426, 37. ei a Theodoro, Coloniae episcopo, imperium praedicatur 101, 3. eius consobrinus Ioannes Tzimisces 99, 17. Nicephorus Phocas Domesticus scholarum creatus 7, 10. 56, 1. eius innumerae de Saracenis victoriae 185, 13. a Romano iunior Imp. cum exercitu adversus Arabes Cretenses mittitur 7, 14. [265, 19.] scalis a. ponticulis, ad id allatis, milites exponens in Cretam praelians escendit 7, 20. [265, 13. quot naves Cretam adduxerit 533, 38.] Cretenses praelio vincit ante Chandacem oppidum 8, 8. castra pro oppido com-
- munit *ibid.* 16. Nicephorum Pastilam exploratum mittit *ibid.* 22. cui abeunti praecipua salutaria dat 9, 5. ad exercitum orationem habet 12, 5. [266, 16. 230, 4.] ad xl. millia Arabum Cretensium montem insidentium concidit 14, 14. eius iussu capita hostium praecisa tormentis in Chandacem civitatem coniciuntur 15, 2. Chandacem vi oppugnat *ibid.* 17. repulsus, oppugnationem in obsidionem vertit 16, 14. hiemam pro oppido *ibid.* 23. [295, 7.] ad eum abbas monasterii S. Pauli Latrensis transmittit 413, 19. Nicephorus Phocas, copiis in agmen quadratum constitutis, Chandacem civitatem denuo adoritur 24, 18. a muliere Cretensi incantamentis et diceriis appetitur *ibid.* 19. Chandacem vi expugnat 27, 6. [300, 20. XXVII, 3.] quo anno 418, 33. [XXVII, 6.] eius humanitas in Chandacenses 27, 2. in tumultu, Chandaci imminente, castellum iubet fieri 28, 2. in Cretam receptam colonias deducit Armeniacas et Graecas *ibid.* 9. Cplim rediit *ibid.* 10. intemptive, iuxta Zonaram, a Romano II. Imp. revocatus 420, 19. post Cretam receptam c. libras auri mittit S. Athanasio Confessori, ad monasterium in monte Atho condendum 426, 40. triumphum agit de Creta capta 28, 13. [528, 6. XXX, ult.] de Candiae expugnatione Nicephoriquae triumpho subsecuto fragmentum ineditum Iulii Pollucis 420, 30. Nicephorus Phocas in Orientem mittitur contra Arabes 29, 6. [378, 14.] quo anno 421, 5. [378, 14.] ea expeditione Saracenorum castella plus r.x. capit 30, 2. [378, 34.] sub oppido Alep Chambdanum fundit 423, 31. [379, 9. 385, 5.] Alepo potitur 424, 5. [379, 15.] nunciata morte Romani Imp. Cplim revertitur 32, 1. [380, 10.] de Saracenis victis triumphum agit 426, 8. [XXXI, 7.] in summo periculo versatur 32, 5. queritur apud Polyectum patriarcham de Iosephi cubicularii insidiis *ibid.* 19. laudatur oratione Polyucti

patriarchae 34, 3. graciosusque est apud exercitum 32, 7. 426, 7. scripto pollicetur, se nunquam seditionem adversus Imperatores moliturum 427, 31. a senatuque et patriarcha dux Asiae summo cum imperio pronuntiatur 34, 21. novam igitur expeditionem contra Saracenos suscipit 427, 27. et in Cappadocia agens 35, 4. contra Chambdanum et Tarsenses bellum molitur 36, 11. de novis insidiis Iosephi Bringae certior factus 39, 1. [XXXI, 15.] Caesarem versus iter ingreditur 40, 9. Imperator renunciat *ibid.* 20. [318, 14. XXXI, 16.] quo anno et die 425, 16. [XXXI, 18.] de eadem re Iulii Pollucis narratio fusior 431, 33. Nicephori ad exercitum oratio 42, 1. eius propinqui a Iosepho Bringa in exilium missi 43, 10. Nicephorus Caesarea Cplim versus movet 44, 21. in palatium ad Hereum cum exercitu advenit 46, 1. Cplim per auream portam ingreditur 48, 3. de quo ingressu fragmentum luculentum in Constantini Porphyrogenetti Caerimonial. aulae Byzant. 433, 24. Nicephorus Phocas a Polyucto patriarcha coronatur 48, 9. [XXXI, 18.] in honorem Basilii notii dignitatem praesidis instituit 94, 2. eius protovestiarius Michael patricius 444, 5. Nicephorus Imp. ipsius fautores ad magnas dignitates evehit 49, 2. in matrimonium ducit Theophanem, Romani Iunioris Imp. viduam 49, 22. [382, 36.] cuius pulchritudine mirabiliter erat captus 85, 2. eique villas agrosque donat 50, 15. [incestum eius coniugium, secundum Luitprandum 361, 4. 365, 14.] decretum conficere cogit episcopos, ne quid rerum ecclesiasticarum sine eius nutu sibi permitterent 98, 24. ludos Cpli celebrat 50, 14. expeditionem suscipit contra Tarsenses 51, 9. cum exercitu, quadringentorum millium numero 56, 7. re infecta ab obsidione Tarsi recedit 52, 7. Adanam et Anabazam expugnat *ibid.* 9. item Mopsuestiam 53, 15. [381, 1.] in Cappa-

dociam hibernatum redit *ibid.* 22. dolet, se Tarsum prima aggressionem capere non potuisse 55, 4. eius expeditio altera in Tarsam 57, 3. ob clypei projectionem usum militi iubet amputari 58, 8. agrum Tarsensem vastat *ibid.* 11. praelio vincit, Tarsenses 59, 16. Tarsum inedia ad deditionem compellit 60, 8. [381, 4.] Cplim redux ludis equestribus muneribusque populum delectat 61, 9. eius invectione in oratores Bulgarorum 62, 3. expeditio in Bulgariam *ibid.* 11. quo anno locanda 440, 30. Nicephorus Phocas Imp. Sphendosthabe mercedem promittit pro invadenda Bulgaria 103, 13. appetens bonorum ecclesiae 455, 42. tributa nunquam antehac excoegitata comminiscitur 64, 10. in odium venit multitudini 63, 24. eius tranquillitas animi in motu plebis 65, 13. denuo adornat exercitum in Saracenos Syriam habitantes 68, 1. ea expeditio 70, 3. [357, 20. 387, 23.] quando suscepta 445, 44. [cur 359, 20.] Edessa occupata, tegulam cum effigie Servatoris impressa inde Cplim deportat 71, 9. Arca castrum expugnat *ibid.* 17. eius oratio in castris ante Antiochiam 72, 23. prope Antiochiam castellum extruit 74, 15. Cpli ob captivos liberatos gratulationem numini facit 77, 1. oratores mittit ad Bulgaros 79, 14. Cplimque contra Russorum impetum communit 78, 19. corpus Bardae Caesaris patris, mortui, ipse prosequitur 84, 1. eius auxilium contra Russos implorant Bulgari 81, 12. Nicephori Phocas Imp. gloria 74, 1. virtus apud omnes populos formidolosa 76, 17. Nicephorus si diutius vixisset, in India Graeci terminos imperii constitissent 81, 7. Nicephorus Aug. Petrum patricium castris praeficit 107, 16. codicillis a monacho traditis de conspiratione monetur 83, 2. trucidatur 88, 21. [383, 9. 388, 22.] anni vitae et imperii eius 89, 13. sepultus in Apostolorum ecclesia 91, 10. de eo, victimae ritu iugulato, Bardae Phocae lamentatio 116, 8. eius epitaphium, auctore Jo-

- anne, Melitēnae metropolita 453, 16. in Nicephori percussores animadversio divina 91, 13. Nicephori Phocae Imp. species ac figura 48, 10. ingenium et indoles 10, 18. 36, 8. 89, 15. [344, 23. 360, 20.] virtus bellica 10, 21. 29, 13. 44, 3. [533, 41.] acumen in consiliis 32, 17. 79, 4. prudentia 48, 18. animi firmitudo 67, 22. Nicephorus Phocas Imp. lentus, neque subitae iracundiae obnoxius 61, 15. nunquam, ne in adolescentia quidem, comessans visus est 78, 18. cubabat in pelle pantherina 83, 10. mirifice colebat monachos 49, 14. eius severitas in disciplina militari 57, 8. ipse operum militarum particeps 74, 13. voce sola hostes in fugam convertere potuisset 453, 39. eius vitia 89, 24. [344, 23. 360, 20.] Nicephorus Phocas ipse quaedam scripserat de velitatione bellica 186, 2. mandavit auctori anonymo, ut librum Tacticorum componeret *ibid.* 3. ipsi perperam attribuit Meursius libellum De velitatione bellica XIX, 13. *Vide quoque* Tactica Nicephori Imp.
- Nicephorus Bardas patricius, Parsacutenus, una cum Barda Phocares novas molitur 112, 3.
- Nicephorus Blemmydes (ut vult Harlesius) auctor vitae ms. S. Pauli Latrensis 413, 23.
- Nicephorus Eroticus patricius, a Nicephoro Phoca Imp. orator ad Bulgaros missus 79, 15.
- Nicephori Gregorae libri aliquot adhuc inediti, prelo parati XXVI, 29.
- Nicephorus Hexacionites inter duces Nicephorum Phocam Imperatorem renunciantes 431, 36.
- S. Nicephorus, Mileti episcopus, discipulus magistri τῷ Μοσilloῦ 459, 12. Nicephoro Phocae Imp. aequalis 442, 6. semel atque iterum in aulam proficiscitur 456, 2. eius Vita inedita *ibid.* 4. ei venenum praebetur a Sachacio *ibid.* 20. secedit in montem Latrum *ibid.* 40. inter eius patronos munificos numerandus Ampelas, strenuus temporum illorum dux 467, 20. *Vide quoque supra* INEDITI SCRIPTORES.
- Nicephorus Phocas maior, Leonis Philosophi Imp. dux adversus Saracenos 242, 2. per viam, quae Carydii vocatur, in fines Romanos se recipit *ibid.* 25.
- Nicephorus Pastilas, a Nicephoro Phoca per Cretam insulam exploratum missus 9, 3. dux Thracensium *ibid.* 2. socordius rem gerit *ibid.* 17. ab Arabibus trucidatur 10, 7.
- Nicephorum Patricium, Leonis Phocae Curopalatae filium, a Ioanne Tzimisce Methymnam relegatum 96, 6. conspirationis convictum idem Tzimisces Imp. oculis orbari iubet 114, 15. sed Nicephorus una cum patre ex custodia Methymnensi elabatur 145, 10. unaque cum patre re vera excaecatur 147, 20. idem (ut videtur) fratris Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet in conspectu Cplis 173, 23. captus custodiae mandatur 174, 2.
- Nicetae Choniatae dicendi genus nimis ornatum atque floridum XV, 10. eius lectio defensa contra Hieronymum Wolfium 511, 38. Nicetas Choniates parum intellectus ab Hieronymo Wolfio 421, 24.
- Nicetas Heraclaeae metropolita exscribit S. Basilium Nyssenum 417, 32.
- Nicetas Notarius in Euphrate perit 161, 14.
- Nicetas patricius spado, frater principis officii palatini (nempe Michaelis protovestiarii: conf. 444, 5.) 442, 30. a Nicephoro Phoca cum classe in Siciliam mittitur 65, 20. eum comitatur S. Nicephorus Mileti episcopus 442, 26. Nicetas patricius (ad Taurominium fortasse) a Saracenis fusus 443, 9. captus Afrorum regi transmittitur 67, 15. ab eodem Afrorum rege remittitur Nicephoro Phocae Imp. 76, 12. cum caeteris captivis Romanis Cplim revertitur *ibid.* 21. erat litteratus suaeque linguae gnarus homo 444, 19. eius manu exaratus Codex in Bibliotheca Regia 443, 40. *Vide* litteratorum in utraque lingua peritissimum C. A. F. Frémion, *Discours de S. Basile-le-Grand, traduit en français,*

- etc. Paris, 1819. in 8., pag. 158. A.
- Nicolaus, Adrianopolis archiepiscopus, Ioanni Tzimiscae Imp. morienti adest 178, 4.
- Nicolaus Patricius, a Ioanne Tzimiscae Imp. contra Arabes in Orientem missus 103, 9.
- Nicolaus Tornicius. *Vide* Tornicius.
- Nicomediae metropolita Stephanus astrologus 169, 6. videtur non diversus ab illo quem Le Quien (Or. Chr. I. 594. B.) a Basilio II. Imp. ad Sclerum rebellem legatum fuisse auctor est.
- S. Nili locus expressus a Leone Diacono 406, 26.
- S. Nili iunioris Vita, vehementer utilis ad cognoscendum Apuliae saec. ix. statum 440, 17.
- Nisibis a Ioanne Tzimiscae Imp. occupata 162, 3. [383, 23. 387, 7. 388, 30.]
- Nix ingens in regionibus circa Danaprim 498, 6. cubitorum quatuor altitudine *ibid.* 11.
- Νιφάδες* cum de flumine orationis adhibitum, tum generatim de rebus ningoris ritu affatim accidentibus 410, 7.
- Nominativus mascul. et genitivus feminini in adiectivis confusi 168, 15. nominativi absoluti perperam positi XX, 24.
- Normanni versio Alexandri rhetoris emendata 505, 25.
- Notae meae ad Leonem Diaconum, quo consilio scriptae XXIV, 17.
- Notarii in exercitu Romano 161, 2.
- Numerus hostium, quo pacto eum aestimare possis 195, 6.
- Nuptiae Ioannis Tzimiscae Imp. cum Theodora, Constantini Porphyrogeneti Imp. filia 127, 4.
- Νυκτεπαρχος*. *Vide* Praefectus vigillum.
- Νυν* et *νοῦν* confusa 44, 16.
- Ὅ ἢ τὸ articulus. *Τῶ* et *τοῦ* confusa 48, 19. *τὸν* perperam omissum 44, 23. *τὸν* et *τῶν* confusa 8, 9. 75, 7. *τὸν* δὲ et *τῶν* δὲ 492, 24. *οἱ* et *εἰ* 464, 30. *των* et *της* 96, 4. *τούς* et *τάς* 47, 15. *τῆς* τε et *τῆ* τε confusa 430, 23. *τήν* perperam omissum 27, 12. *τάς* et *τούς* confusa 165, 10. *τὸ* et *τόν* 59, 2. *τὰ* fortasse omissum 163, 1. ὁ καθ' ἡμᾶς, noster, eiusque formulae varius usus 462, 32. ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος apud scriptores ecclesiasticos, religio Christiana 463, 18. τὸ κατ' ἐκείνο καιροῦ 241, 14. τὰ κατ' ἐπέ locutio perperam versa 462, 39.
- Obsidionem oppidi ut solvant Saraceni, quid faciendum 247, 6.
- in Occidentis partibus plurimum profuit copias auctor Tacticorum Nicephori 186, 4.
- Oculus magnus Deus 33, 4. oculi fide digniores quam aures 5, 20. oculis privare vult Iosephus Brigas Nicephorum Phocam 47, 22. *Vide quoque* Excaecatio.
- Oecumenicus patriarcha creatur Basilius solitarius 102, 14.
- Oecumenius Tricca Ep. emendatus 506, 27.
- Oeleon locus, ubi Leo Phocas, Bardae Caesaris frater, oculis privatus est 122, 18.
- Ὀκῆσαι et οἰκίσαι permutata 502, 2.
- Ὀκροπλακῆς s. casarum custodia in vicis Graecorum 236, 17.
- Ὀλοσηλαθεῖς perperam scriptum pro ολασηλαθηδεις 88, 12.
- Ὀκταβρίον et ὀκτώ confusa 492, 43.
- Oleum sacrum in magno reditu ecclesiasticis Graecis 455, *ult.*
- iuxta Olympum montem apud Romanum patricium divertitur Ioannes Tzimisces Imp. 177, 1. in eiusdem montis verticibus vitam monasticam egerat Basilius patriarcha 102, 15.
- Ὀλων et ἄλλων confusa 32, 6. 39, 22. ὄλων et ὀπλων 256, 18.
- Omina duo Bardae Phocae facta 121, 4.
- Ὁμολογεῖσθαι apud Dionysium Halicarnassensem, quo modo explicandum 412, 30.
- τῶν Ὁμολογητῶν templum Edesse 70, 15.
- Ὁνομα κύριον quid sit non intellexit Ioannes Hentenius 448, 21.
- Ὀπλή, impressa ungularum vestigia 195, 8.
- Ὀποι παρικοί 116, 23.
- in Oppidum ab hostibus obscurum

- quomodo perumpendum 247, 22. oppida multa in finibus Romanorum tam munita, ut impugnationem non timeant 245, 14. situs oppidorum limitaneorum in Oriente Romano 246, 10. oppida plus x. in Chersoneso Taurica a barbaris exinanita 501, 14.
- [*Opacsis, visiones Danaëlis*, Graecorum et Saracenorum 359, 22.]
- Oratio. Leonis Phocae ad exercitum, in expeditione contra Chambdanum 20, 13. conquestio Nicephori Phocae apud Polyuectum patriarcham, de inidiis sibi ab Iosepho Bringa structis 33, 2. oratio Mariani Patricii, cum ei a Iosepho Bringa imperium offerretur 37, 7. adhortatoria Ioannis Tzimiscae ad Nicephorum Phocam 38, 22. oratio Nicephori Phocae, ad imperium evecti, in castris ad Caesaream 42, 1. eiusdem in militem qui clypeum abiecerat 57, 15. eiusdem in legatos Bulgarorum 62, 4. ad exercitum in castris ante Antiochiam 72, 23. oratio Theophanonis Augustae pro Ioanne Tzimiscae exule 84, 8. invectiva Ioannis Tzimiscae in Nicephorum Phocam Imp. 88, 9. Ioannis Tzimiscae Imp. ad senatum et episcopos, de Basilio patriarcha creando 101, 21. invectiva Bardae Phocae rebellis, in Ioannem Tzimiscae Imp. 116, 7. eiusdem ad suos, ipsum deserentes 120, 17. ad aliquem ex hostibus insequentibus, ut suam fortunam vereretur 125, 5. oratio Ioannis Tzimiscae ad duces, de Haemo monte evestigio traiciendo 130, 19. oratio altera adhortatoria Ioannis Tzimiscae Imp. ad duces, de occasionibus in bello avide amplectendis 131, 19. qualem orationem ante praelium adversus Saracenos dux Romanus ad suos habere possit 251, 21. *Vide quoque* Responsum.
- Opexrōv et ēperōv* apud Aristotelicos paene synonyma 447, 33.
- Orestes Agamemnonis F. Adrianopolis conditor 130, 11.
- in ecclesia S. Georgii τῷ Ὀριάτῳ olim depositus Codex Regius 497, 444, 10.
- in Orientis partibus Saracenorum opes sub Basilio II. Imp. fractae 183, 4. ibi rebellio Bardae Phocae 115, 1. *Vide quoque* Anatolicorum thema.
- Origenis locus Homil. in Ieremiam, perperam versus a Corderio et Huetio 401, 10. locus Commentar. in S. Matthaeum, item ab Huetio perperam versus 400, 45. alius locus, in quo lapsus Huetii 399, 5. Origenes emendatus in Prolegomenis Hexaplorum 505, 34. Origenes illustratus 482, 36. 41.
- Ὀρηναῖος, incitatus, rapidus* 443, 31.
- Ὀρηναῖος, fervidus, incitatus*: eius auctoritates 443, 22.
- ad Orontem sita Antiochia 100, 13. Orthodoxiae festum quando celebrabatur Cpli, et quam ob rem 460, 45.
- Ὀσον τὸ ἐπ' ἐπίτηρ*, cuius vice mendose legitur *ὄσον τῇ ἐπ' ἐπ.* 430, 29. *ὄσον ἦκεν εἰς ἐμὲ* et *ὄσον ἐστὶ* male intellecta *ibid.* 40. 431, 10. *οὐδὲ ὄσον* perperam redditum a Montefalconio apud S. Athanasium 482, 44. errores interpretum in 1.) *ὄσον οὐκῶ*, 2.) *ὄσον οὐδέκῶ*, 3.) *οὐδὲ ὄσον* 482, 25.
- Ossa post Chambdani cladem perdiu post in loco pugnae visa 23, 7. ossium acervi ad Anchialium, claudis Romanorum monumenta 174, 11.
- Ostiarium aliquis palatii Cplitani Leonis Curopalatae rebelli favet 146, 4. [Ottones Luitprandum ad Nicephorum Phocam Cplim mittunt 343. Otto Imp. Romam occupavit XXXIII, 7.]
- Otus et Ephialtes, in caelum ascendere conantes 80, 22.
- Ὀυκίε' ἐστὶ* fortasse mutatum in *οὐ μέτεσι* 45, 10.
- Τούτων* et *τούτων* confusa 3, 1. *τούτῃ* perperam scriptum pro *τούτῃ* 58, 2. *τούτων* et *τούτων* confusa 14, 2. *ταύτην* et *ταύτην* 184, 8. fortasse *τούτο* et *τούτων* 172, 8. confusio vocum *τούτο* et *τούτῃ* 13, 13. *ταῦτα* et *τάδς* 72, 23. *ταῦτα* et *τότα* 471, 40.
- Ὀφθαλμοὶ ἄτων πιστότεροι*, sententia Herodoti 5, 20. *ὀφθαλμοῦς*

- ὁ μέγας pro Deo numineque divino 33, 4.
- *Ὁρθος significatione ripae a Leone Diacono usurpatum XV, 29. ut apud Sophoclem, Philoct. vers. 729.
- Ὁξυλαγῶνα quomodo Latine vertendum 515, 16.
- Pabulatores Romanorum a Bulgaris caesi 171, 14.
- Pachymeres. Vide Georgius Pachymeres.
- Pagius fragmenta Leonis Diaconi Criticis suis inseruit XVI, 15. Leonis Diacono usus est ad emendationem rationis chronologicae XVII, 13. 489, 9. eius error de diuturnitate belli Russici 473, 18.
- Παγανῶν, exactoro 37, 22. 96, 11.
- Παιδίσις ἔργοι dicti Saraceni 12, 5.
- Πάθος fortasse male positum pro πάθει 78, 12.
- Palaeographia. Vide supra Candia. ex Palaestina Arabes quo mense fines Romanorum invadebant 196, 6. eam a Phoenicia Libanus mons disternit 166, 15. ibi mel et lac fluens 70, 12. in Palaestinae arce repertus Moamethis gladius 76, 1. Emmaunte in Palaestina genini monstruosi 491, 18. in Palaestinam invasio Nicephori Phocae 70, 11. et Ioannis Tzimisceae Imp. 165, 17.
- Palamas. Vide Gregorius Palamas.
- Palatium Cplii a Nicephoro Phoca Imp. metu vaticinii communitum 64, 16. in eo ostiarius aliquis Leoni Curopalatae rebelli favet 146, 4. in palatium deducitur a populo ex triumpho Saraceno Ioannes Tzimisceae Imp. 163, 8. palatino consistorio damnatus et sede pulsus Basilius patriarcha *ibid.* 18. in palatina ecclesia S. Mariae Virginis deponit Ioannes Tzimisceae Imp. sandalia Servatoris in Syria reperta 166, 1.
- Palladius explicatus 470, 43. tentatus 433, 11. apud eum quid significet vox *σαράβαρα* 404, 35.
- in Pancalaeae campo contra Bardam Sclerum praelians Bardas Phocas male mulctatur 170, 6.
- Pandari in Menelaum perfidia, stella cadente praemonstrata 17, 29.
- in Pantherina pelle cubat Nicephorus Imp. 86, 22.
- Πάντας fortasse scribendum pro πάντας 214, 23.
- ex Paphlagonia oriundus Iosephus Bringas 40, 3.
- Πάππον et πάππον confusa 122, 16.
- Παρά et πάσα confusa 185, 19.
- Παραβόλος, 1.) desperate, 2.) incaute, 3.) summo cum discrimine 412, 5.
- ἐκ Παραβολῆς αἰτήσεις apud Dionysium Halicarnassensem, quid 412, 36.
- Παράγειν τὸ σῆμα τοῦ κόραρον 4, 21.
- ex Paradiso manare dicitur Ister amnis 129, 21. et Euphrates 161, 1.
- περὶ Παραδρομῆς πολέμων libellus non ab ipso Nicephoro Phoca Imp. conscriptus XIX, 10. [Vide quoque *Tactica*.] παραδρομή apud Tacticos Byzantinos quomodo Latine vertendum 513, 8.
- Παραδῶσιον minus bene, pro *καπεδιδόναι* 60, 4.
- Παραλειφθέντας et παραληφθέντας inter se permutata 53, 16. 436, 5.
- Παραμονή et παραμένειν quid denotet apud Tacticos Graecos 513, 7.
- Παραστάσει et παρατάσει confusa 192, 20.
- Παρασπράτος 197, 13. quomodo interpretandum 514, 44.
- Phrases ἐκ τοῦ Παρακίοντος, κατὰ τὸ καρείον et καρείοι ὄπας 413, 3. ὄποι καρείοι 116, 23.
- Παρεξηλημένος quid sibi velit apud Leonem 450, *ult.*
- *Παρξελάνω, a Plutarcho et Leone Diacono adhibitum 485, 39.
- Παριπαράτος 515, 43. quid proprie denotet *ibid.* 4. fortasse minus bene exponitur a Ducangio *ibid.* 5.
- Parascuteni. Vide Theodorus Bardas et Nicephorus Bardas.
- Participia praesentis et aoristi a Leone perperam confusa 61, 19. participium absolutum δεξάν εντφ non intellectum apud Photium a Richardo Montacutio 512, 21.

- Paschā a Graecis pompis ludisque celebratum 131, 2. veluti a Ioanne Tzimisce Imperatore Praesthlabae 138, 6.
- Paschalius ex factione Iosephi Bringae 45, 15.
- Pastilas. Vide Nicephorus Pastilas.
- Pater Augusti appellatur Romanus Lecapenus 124, 14.
- Patriarcha Cplitanus nonnisi concilio generali sede quit pelli 163, 14. [Patriarchae non solum, sed etiam Episcopi palliis utuntur 370, 28.]
- ad Patriatum nominationes in tomis a. codicillis imperialibus 117, 14.
- Patzinacae Sphendosthlabum trucidant 157, 18.
- S. Pauli, sive potius Epimenidia, dictum in Cretenses 408, 31.
- Paulus Alexandrinus male intellectus ab Andrea Schato 460, 28.
- abbas monasterii S. Pauli Latrensis transmittit ad Nicephorum Phocam, in Creta insula hibernantem 413, 19. S. Pauli in monte Lattro discipulus, et fortasse successor, fuit S. Simeon, a quo S. Nicephorum, Mileti episcopum, in montem Latrum secedentem, sacram vestem accepisse docemur ex huius Nicephori Vita ms. Cod. Reg. 1181, fol. 212 recto: 'Ο δὲ πρὸς τὸν θαυμαστὸν ἄνεσι Συμμεῖων, ἄνδρα καλῶς ἐξησημημένον τὴν ἀρετὴν, καὶ ψυχῶν ποιμαντικῆς οὐκ ἄπειρον, μαθητὴν γεγονότα Παύλου, τοῦ θαύμασι καὶ σημείοις δίκην ἀστέρου πανταχοῦ διαλάμπαντος· καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ θεῖον τε καὶ ἱερὸν ἐνδεδόσκειται σῆμα.
- Pax confecta inter Russos et Romanos 155, 19.
- Πῆ τε et εἴ τε confusa, iuxta Harduinum 430, 21.
- Peccatum interius quomodo dicatur Graece 493, 41.
- Pediasimus. Vide Leo Pediasimus.
- ad Pegae suburbium pompa, Ascensionis festo a Nicephoro Phoca Imp. acta 64, 22.
- in Pelamydum monasterio se abscondit Leo Curopalates, res novas moliens 145, 21. nominis huius monasterii orthographia varia 482, 19.
- Πελάτης 117, 1. aggressor 469, 35. eadem vox est apud Sophocl. Philoctet. 676.
- in Pelle pantherina cubabat Nicephorus Phocas Imp. 83, 10.
- ἡ μεγάλη Πέμπτη, dies quo Servator Deus S. Coenam instituit 134, 22.
- Περαιούσθαι, transmittere fluvium a. mare, ab Agathia passivo duntaxat adhibetur, a Leone passivo et medio 429, 25.
- Perfecti reduplicatio perperam omisa a librariis: ut ἐγγχειρισμένοι pro ἐγχειρισμένοι 95, 12.
- Περὶ, cuius vice mendose legitur παρὰ 406, 13. pro ὅτι περὶ ταύτην legendum ὅτι περ, ὃ ταύτην 184, 18. περὶ ψυχὴν et περὶ ψυχῆς confusa 26, 14.
- Περίγειος non solum quod circa terram est, sed saepe generatim terrenus, terrester, sensu theologico 435, 1. quibus substantivis apud Patres iungi solet ibid. 4.
- * Περιγειότης, vicinia terrae 435, 43.
- τὸ Περίεζον, aēr 497, 32. 498, 1.
- Περικλειοθέντες 134, 9.
- Περίμετρος male genere masculino 129, 2.
- * Περινώ, circumfluo 434, 36.
- Περιοδεύω, curro, quod non vidit Petavius 480, 39.
- Περιορισμός, cui verbo Latino proprie respondeat 484, 3.
- Περιπίπτω mire constructum cum accusativo 78, 12.
- in Periplo Arrianus Achillem ait Scytham fuisse 150, 4.
- Περικολούτων fortasse perperam scriptum, pro περπολούτων 241, 5. 516, 1.
- Περιστιζίζομαι et περιστοιχίζομαι verba nihili 472, 9.
- * Περιστοιχέω, cingo, circumdo: eius auctoritates 472, 3.
- Περσιωπή, σκοπιά et ἀποκτον iunguntur oratorie 438, 38.
- Persae, Nisibim adorientes, a S. Iacobo repulsi 162, 5.
- Personae tertiae singularis et pluralis imperfecti act. inter se confusae 15, 13.

- Petavil error in exponenda voce *περιουδένω* 480, 39.
- S. Petrus patricius ad mortem a Bulgaris damnatus 464, 32.
- Petrus, Bulgarorum dux, [Christophori Imp. filiam in coniugium duxit 350, 17.] in morbum comitalem incidens moritur 78, 10.
- Petrus Burtza patricius, spado 81, 19. a Nicephoro Aug. castris praefectus 107, 16. a Ioanne Tzimisce Aug. cum exercitu in fines Bulgariae mittitur 108, 9.
- Petrus Phocas Patricius in Laparae agro contra Bardam Sclerum praerians perit 169, 24.
- Pharus argenteus, ecclesiam S. Demetrii Thessalonicae collustrans 507, 39.
- [Phatganus, Damasci praefectus, Ioanni Tzimisce tributum promittit 384, 8.]
- Philippi filius Alexander Magnus, Ammonis fidius vult nominari 84, 1.
- Philippopoli capta Sphendosthlabi crudelitas 105, 4.
- Philo delectatur voce *κακοπραγία* 493, 22. apud eum quid valeat vox *γνωσιμαγεῖν* 479, 44.
- Philotheus, Euchariorum [in editione minus bene legitur Euchariorum: *siquidem ea civitas Hellesponti rectius vel τὰ Ἐγγύτρα* scribitur, vocabulo neutro plurali, vel feminino singulari ἡ Ἐγγύτρα vide Le Quien Orient. Christ. I. 644. A.] episcopus, Nicephori Phocae litteras Cplim affert 44, 20. a Iosepho Bringa in custodiam conditur 45, 14. a Nicephoro Phoca Imp. orator mittitur ad Bulgaros 79, 16.
- Phison amnis secundum quosdam idem ac Ister, secundum alios idem ac Ganges 129, 21. testante Alcimo Avito 473, ult.
- prope S. Phocae ecclesiam Cplim clam ingreditur Leo Phocas rebellis 146, 11.
- Phocas. Vide Bardas Phocas, Leo Phocas, Nicephorus Phocas, Petrus Phocas, etc.
- Phocylides laudatus 472, 30.
- Phoenicia duplex, maritima et Libanensis 446, 7. eam a Palaestina Libanus mons disternit 166,
14. ex Phoenicia Arabes quo mensae fines Romanorum invadebant 196, 8.
- Photii Bibliotheca ab Andrea Schotto male versa 511, 25 sqq. nec melius eius Epistolae a Richardo Montacutio *ibid.* 37.
- Pili caprini et suilli adhibiti ad condensandas munitiones Chandacia oppidi 11, 10.
- Πλαίσιον* pro *κλουσίον* S. Ephraimo Syro restitutum 419, 10.
- Pleuses Bardam Phocam, Nicephori Phocae filium, in exercitatione ludicra imprudenter interimit 41, 1. a Xylandro perperam Pelusa vocatur 432, 7.
- Pliscuba in Bulgaria a Ioanne Tzimisce Imp. capta 138, 24. de eo oppido qui egerunt 479, 5.
- Πλουσίον* et *κλαυσίον* inter se permutata 419, 10.
- Pluralis et singularis perperam confusa 87, 8.
- Plusquamperfectum pro aoristo 113, 3.
- Plutarchus pro *διασκευάζω* mire adhibet verbum *ἐσκευάζομαι* 475, 12.
- Poëma malum Ioannis Melitenensis 468, 16.
- Πολέμιος* et *πολεμικός* confusa 417, 10.
- Πολέμων* et *πολεπίων* confusa 181, 19. *πόλεμος* non bellum sed pugna vertendum 228, 22. Vide Ducang. I. 1193. D.
- * *Πολυγέμων* 434, 36. in Vita quoque S. Nicephori episcopi Miletii fol. 225 recto legitur: *πηγῆ πολυγέμων*.
- Polybii locus perperam, ut videtur, sollicitatus 448, 10.
- Polyeuctus patriarcha Cplitanus bene sibi fidens, et cur 32, 19. eius oratio pro Nicephoro, coram senatu 38, 15. imperium in Basilium et Constantinum, Romani imperatoris filios, transfert 31, 7. ad eum epistola Nicephori Phocae 44, 22. coronat Nicephorum Phocam 48, 8. [XXXVI, 18.] eandemque ecclesia arcet 50, 5. ut item Ioannem Tzimiscam 98, 18. ad Polyeuctum adducit Ioannes Tzimisce Imp. Theodorum, Colonine episcopum, patriarcham Antio-

- chiae designandum 101, 5. Polyctus patriarcha moritur *ibid.* 10. quando 461, 4.
- Pompa a Nicephoro Phoca Imp. festo Ascensionis extra muros ad Pegam acta 64, 22.
- Πόνων perperam scriptum pro πόρων 68, 13.
- Pons in recessu portus Cplitani 129, 13. pontes tres intra Tarsum, in Cydno amni 51, 23. ad pontem Cydni, quo Adanam itur, Nicephori Phocae maioris castra 242, 16.
- Pontani lapsus in versione Theophylacti Simocattae 511, 9.
- in Ponto classem Ingoris igne Graeco comburunt Romani 144, 5. in eundem influit Ister amnis 130, 2. Pontum ducibus a se missis praecipare conatur Nicephorus Phocas 44, 11.
- Porphyrus De abstinentia emendatus 399, 15.
- per Portam auream Nicephorus Phocas Imp. Cplim ingreditur 48, 3. in Portu Cplitano triremes igniferas lustrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. portus Eutropiani ampla descriptio 511, 15. portus Sophiae in parte australi Cpleos 83, 23. portus tutus Tripoli 168, 7.
- sub Praefectorum per Illyricum dispositione erant viri spectabiles Scrinii Dacici 508, 8. praefectum vigiliam, a Nicephoro Phoca creatum, exauctorat Ioannes Tzimisces 95, 23.
- Praelium inter Nicephorum Phocam maiorem et Saracenos Adanenses 242, 5. inter Arabes Cretenses et Nicephorum Phocam iuniorem, Bardae F., in insulam appellentem 8, 1. [265, 18.] praelium ad Cylindrum, inter Leonem Phocam et Chambdanum 22, 14. 514, 26. de eodem praelio fragmentum ineditum 418, 8. praelium ad Tarsum, inter Nicephorum Phocam Imp. et Arabes 59, 2. ad Arcadiopolim, inter Romanos sub Bardae Sclero et Russos 109, 15. praelium primum ad Dorystolum 140, 14. quando factum 473, 11. secundum 143, 19. tertium 144, 16. quartum 147, 24. quintum 148, 23. sextum et decretorium 152, 10. praelium in Pancalaeae campo inter Bardam Phocam et Bardam Sclerum 170, 2. praelium prope castellum quomodo faciendum 213, 6.
- Praepositiones a librariis omissae 413, 24. voces praepositioni κατά subiectae saepe depravatae 462, 13.
- Praesens participium perperam positum pro part. aoristi 59, 20. 61, 19.
- Praesidis dignitate decoratus a Nicephoro Phoca Basilius Nothus 49, 8. 94, 3. isque praesens Basilius parti exercitus praesest, in expeditione contra Sphandoathlabum 132, 22.
- Praesidium a Nicephoro Phoca Imp. Tarsu captae impositum 61, 5.
- Praesthlaba Bulgarorum regia 131, 10. ibi aula regia muro firmo circumdata 136, 10. eam civitatem subito impetu capi posse sperat Ioannes Tzimisces Imp. 131, 8. ad Praesthlabam praelium inter Russos et Ioannem Tzimisces 133, 14. Praesthlabam instauratam Ioannopolim appellat Ioannes Tzimisces Imp. 138, 18.
- Praetor populi [vid. Ducangius Glossar. Graec. I. 1218. C.] Cpli in mulierem maleficam animadvertit 65, 5. praetorem populi, a Nicephoro Phoca creatum, exauctorat Ioannes Tzimisces 95, 22.
- Praetoria cohors circa Ioannem Tzimisces Imp. Immortalium dicta 107, 11.
- Πραγματευται, mercatores 196, 11. Πρακτευται et τρακτευται confusa 490, 36.
- Prasinacius, Sanctus in Sicilia saec. x. 442, 25.
- Priscus sophista emendatus 488, 26.
- Πρό perperam omissum 61, 10. πρό et προς confusa 166, 11.
- Προβάλομεν perperam scriptum pro προσηβάλομεν s. προβάλλομεν 73, 7.
- Probatī, oppidi in Thracia, apud scriptores perrara mentio 475, 45. Προβύσσα, cuius vice mendose legitur προμύσσα 485, 20.
- Processio. Vide Pompa.

- Procopium Caesariensem imitatur Leo Diaconus 401, 44.
8. *Προδρομῶν*, h. e. S. Ioannis Baptistae, capilli reperti in castro Mempetze 166, 2.
- Προέδρου* dignitate ornatus a Nicephoro Phoca Basilius Nothus 94, 4. parti exercitus in expeditione contra Sphendosthlabum praecest 132, 22. *Vide quoque Praeses.*
- Proelium. *Vide Praelium.*
- Προελθῶν* et *προελθῶν* fortasse confusa 38, 20.
- Προθύμως* scriptum pro *πρόθυμος* 22, 2.
- Προκαλεῖσθαι* et *προκαλεῖσθαι* confusa 107, 24.
- * *Προκατασκοπέω* 408, 42.
- Πρόκενος*. *Vide* Pompea.
- * *Προοδεύω*, cum auctoritatibus huius verbi 417, 27.
- * *Προσαναφερής* 514, 23.
- Προσαποτία* sensu peculiari 455, 38.
- Προσεδέχτο* perperam scriptum pro *προσεδέχοντο* 87, 3. utrum *Προσησαν* scribendum sit, an *προσησαν*, ambigitur 498, 21.
- Προσελθῶν* et *προελθῶν* fortasse confusa 38, 20.
- Προσεπεμβαίνω* huius significatio insulto, irrideo, e Lexicis exulans 452, 30.
- * *Προσεπιβαίνω* eius auctoritates 452, 24. quomodo construatur *ibid.* 25.
- Προσέπω*, verbum obsoletum, a Leone in praesente adhibitum XVIII, 30. 161, 7.
- Προσεθῆναι* depravatum in *πρός τὸ θῆναι* 125, 6.
- Προσπακισῶν* quid significet apud Grammaticos atque Patres 399, 44.
- * *Προσφυαπλώω* 403, *ut.* aliae auctoritates huius verbi 404, 1.
- in Proten insulam relegat Theophanem Augustam Ioannes Tzimisces 99, 5. eodem Leo Curopalates deportatur, secundum Cedrenum 484, 2.
- Protonotarii in provinciis Romanis 240, 17.
- Protospatharius* apud Photium, cuius vice mendose legitur *Aspatharius* 512, 10.
- Προτρέπομαι* cum dativo construitur a Leone Diacono 422, 38. *προτρέπομαι* et *προστρέπομαι* confusa *ibid.* 40.
- Proverbia: *προιέναι τὴν ἐσχάτην ἀγκυραν* 118, 21. *τὸν βίον ἀβίωτον τιθέναι* 119, 20. proverbium de canibus, qui ipsi pecudes dilaniant 74, 2. alia proverbium: *λίοντα νόσσειν κοιμισμένον* 118, 8. *Μυσὸν λελαν εἶδεσθαι* 75, 3. 114, 25. 501, 1. *Συνθηκὴ ἀπόνοια* 139, 5. *Σκοθῶν φήσεις* 76, 10. *ἐν τριόδῳ ἀπικλημμένος* 102, 23. umbra et somnium haec vita 164, 19.
- Provinciarum limitanearum duces, quo pacto gerere se debeant 186, 12.
- Προφητικῶς εἰπεῖν* quomodo vertendum 491, 30. non necessario indicat, afferri locum ex propheta, sed ex 8. Scriptura generatim *ibid.* 35.
- * *Προποβασίς* 426, 30.
- Προχειρίζεσθαι*, quid proprie significet apud scriptores ecclesiasticos 459, 35.
- * *Προχειρίσις* scribendum, non *προχειρήσις* 101, 11. 459, 20. cum vocis significatio duplex 459, 21. τὸ *Πρόχειρον τῆς ἀπαγγελίας*, obvius litteralisque sensus 8. Scripturae 460, 11. vox *πρόχειρος* passim perperam versa *ibid.* 27.
- Προσθεῖσθαι* legendum apud Heronem, non *προσθεῖσθαι* 485, 14.
- Psalmum Davidicum noctu recitat Bardas Phocas 121, 2. in Psalmos Commentarius ineditus Theophylacti, Bulgarorum archiepiscopi 489, 23.
- Psellus. *Vide* Michael Psellus.
- Ptolemaeus emendatus 435, 39.
- Pugna inter plebem Cplitanam et milites Armenios 64, 25. de pugna noctu ineunda 253, 11. *Vide quoque Praelium.*
- Πυροπολούντων* et *περιπολούντων* confusa 241, 5. 516, 1.
- Πυρφόροι τριήρεις* in classe a Constantino Porphyrogeneto Imp. contra Arabes Cretenses missa 7, 3. item in classe Nicephori Phocae, contra eosdem navigantis *ibid.* 17. *πυρφόροι τριήρεις* a Nice-

- phoro Phoca ad custodiam Cretae insulae relictae 28, 10. vocantur *δρομονες* a Graecis 7, 18. *πυρφόροι τριήρεις* a Nicephoro Phoca Imp. cum classe in Siciliam missae 65, 19. *τὰς πυρφόρους τριήρεις* in portu Cplitano lustrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. ubi earum statio Cpli 47, 7. *πυρφόροι* naves in classe Russorum 106, 15.
- Pyramus amnis, Mopsuestiam praeterlabens 52, 19.
- Raderi [Matthaei] error in versione Ioannis Climaci 447, 36.
- Ραζιά* pro *ραζία* s. *ράζις* 166, 17.
- Regia Saracenorum usque ad Leonis Diaconi tempora incursum hostilem nullum passa 162, 19.
- Reiskiana versio Dionysii Halicarnassensis emendata 448, 30. 458, 13. Reiskii error, Constantinum Porphyrogenetum interpretantis 514, 19. eiusdemque error in reddenda voce *ραξείδιον* 442, 1.
- ἐκὶ ψυδαῖς Πῆμα ποτηρὸν ἐπίστασθαι* apud Photium, quomodo verendum 512, 17.
- Eusebius Renaudot non ubique interpres diligens Gennadii patriarchae 460, 33.
- Ρῆσις ἀπὸ Σκυθῶν*, proverbium 45, 12.
- Responsum superbum, a Sphendosthlabo legatis Romanorum datum 105, 7.
- Rhetoricae proprium esse eloquentiam 5, 12.
- Rhodopes iuga iuxta Bulgariam protruduntur 62, 19.
- Ρόγας* necesse est ut milites Romani plenas accipiant 239, 4. *Vide quoque* Largitiones.
- Roma antiquior, Romanorum virtute constituta 56, 10. *ὁ Ρώμης ἐκάρων* apud scriptores Byzantinos non est *Romanus Imperator*, sed Romae antiates, *Pontifex* 512, 6.
- Ρωμαλοὺς* perperam omissum 191, 13.
- Ρωμαλία*, imperium Romanum 192, 12.
- Romanopolim usque Euphrates agrum Chanziti et regionem Saracenorum diesternat 250, 20.
- Romani senioris Imp. filius, Basilus Nothus, familiam armat in Iosephum Bringam 46, 18.
- Romanus II. iunior, quo anno imperium capessiverit 5, 23. [375, 22.] eius consilium de recuperanda Creta 6, 10. [quam sub eo Nicephorus Domesticus capit XXXII, 3. quo anno *ibid.* 6.] Nicephorum Phocam ex Creta reducem magnifice accipit 28, 12. eo imperante Chambdanus irruens ab itinere recto discedere coactus et fugatus 191, 18. [376, 31. 377, 9.] magnifice recipit Leonem Phocam, post victoriam ex Chambdano relatum 24, 2. Nicephorus Phocas susceptor ex baptisate liberorum Romani iunioris et Theophanonis 50, 2. Romanus iunior subito dedit 30, 23. [386, 9. XXXV, 35.] moriens testamento cavet, ne Nicephorus Phocas a Domesticatu Orientis removeatur 34, 9. suspensiones variae de eius morte 31, 1. quo anno sit mortuus 425, 14. 431, 27. eius mores 6, 5. 30, 14. eius liberi Imperatores renunciati 31, 7. 94; 1. 425, 41. [384, 35.] iisdem virgines ex regia stirpe Bulgarorum in matrimonium collocatae 79, 18.
- Romanus Curcuas patricius inter duces, Nicephorum Phocam Imperatorem renunciantes 431, 36.
- Romanus Lecapenus, navibus igniferis praefectus, contra Bulgaros mittitur 123, 14.
- ad Romanum patricium sebastophorum devertitur Ioannes Tzimisces Imp. 177, 2.
- Romani igne Graeco comburant classem Ingoris in Ponto 144, 6. vi in oppidum Chandacem irrumpunt 26, 8. Romani exercitus alacritas, post orationem a Leone Phoca habitam 21, 24. Romani gladiis rem gerunt in praelio contra Chambdanum 22, 21. eorum duces acerbe ferunt, Iosephum Bringam, spadonem, sibi praeesse 40, 16. Romani milites a Nicephoro Phoca exercitati 56, 21. eorum alacritas, 29, 21. et amor erga Nicephorum Phocam 44, 1. Romanorum gloria ingens, si diutius vitam duxisset

Nicephorus Phocas 90, 7. Romani, Praesthlaba vi capta, magnam Russorum stragem edunt 136, 15. eorum castra ante Dorystolum quomodo munita 142, 1. Romanis Damascus stipendiaria facta 166, 9. [384, 8.] Romani veteres virtute hostes omnes subegerunt 140, 20. meminisse debent, se adversarios cunctos olim armis subegisse 132, 11. Romani milites magna virtute, sed pauci numero 21, 4. in honore habendi 239, 18. utilia et splendida consilia Romani propria 21, 7. Romani formidandae Chabdan et Cilicium opes 184, 12. a quibus ante Tarai oppidum, sub Stytiota, fusi sunt 440, 26. Romanum imperium item a Bulgaria vexatum 171, 4. quos paene nemo Romanorum in ipsa Bulgaria vicit 104, 21. Romanorum pedites scutati 190, 15. Romani lanceis praelongis utebantur in praelio 143, 20. in eorum exercitu erant lapidum iaculatores 190, 16. in Romanorum bellis stella cadens saepe cladis praenuncia 172, 12. Romanorum Imperatorem sese renunciari iubet Simeon, Bulgariae rex 123, 8. item Calocyres Russis suadet, ut se Imperatorem Romanum faciant 77, 13. Romani Imperatores, rerum potiti, in ambonem Sanctae Sophiae ascendunt, a patriarchaque coronantur 98, 12. *Vide quoque* Graeci.

III. Comitissae de Romanzoff magnificentia in litteris promovendis 505, 6. eiusdem hortatu editio Leonis Diaconi instituta XVI, 36.

Ροπή et *τροπή* permutata 467, 43. *ῥοπή* *θεία*, Leonem Phocam in praeliis adiuvans 18, 16. *ῥοπή* apud Patres *divina gratia* 467, 30. *punctum temporis* ibid. 44.

Rubra calceamenta, quae sunt insigne supremae potestatis 41, 13. ab Ioanne Tzimisce sumta 90, 15. ea Bardas Phocas nigra credit esse 121, 13.

Ruellii lapsus in loco Hippiatricorum 406, 41.

Russi, vulgari Byzantinorum lingua *Ρῶς*, a scriptoribus Tauroscythae dicti 63, 9. eorum sub Ingore ex-

peditio infelix adversus Cplim 106, 4. in Russorum classe naves igniferae *ibid.* 15. ad eos Calocyrae legatio 63, 7. qui auri centenariae quindecim ad eos perfert *ibid.* 11. Russi lenunculis Istrum invecti 144, 8. LX. millium vigentium virorum numero Bulgariae invadunt 77, 22. de Russorum monoxylis 482, 7. contra Russos Bulgari implorent Nicephori Phocae auxilium 81, 12. eorum motus contra Graecos, magna hos formidine percellens 103, 2. Russi vastationibus magnum detrimentum Macedoniae inferunt 126, 14. eorum praelium cum Barda Sclero Magistro 109, 19. in quo Russus nobilis, magnitudine corporis excellens, ab ipso Barda Sclero interficitur 110, 19. in Russos expeditionem meditatur Ioannes Tzimiscus Imp. 111, 15. quo anno 472, 38. Russorum in patriam reditus difficilis 157, 20. quem iis intercludere vult Ioannes Tzimiscus Imp. 129, 19. Russi angustias Haemi montis minime praecipiant 131, 8. in eorum exercitu Hunnorum et Bulgariae multitudo 108, 19. fugantur in praelio ad Praesthlabam 133, 12. oppidumque fortiter, sed frustra, defendunt 136, 4. Praesthlaba capta in aulam regiam se recipiunt *ibid.* 10. ubi expugnantur 137, 18. ad Dorystolum tormenta Romanorum concremare conantur 148, 2. eorum xv. millia et quingenti interfecti in pugna decretoria ad Dorystolum 155, 8. reditum Russis permittunt Romani *ibid.* 23. Russicum bellum Ioannis Tzimisce quamdiu duraverit 473, 17. Russi imperante Wladimiro Magno Chersonem occupant 175, 9. quo anno 496, 21. de Russis Ezechielis prophetae vaticinium 150, 17. de eorum indole Leonis Diaconi sententia 77, 7. eorum armatura 133, 14. lorice hamatis tecti 144, 14. hastis et scutis armati 140, 8. securibus in praeliis utuntur 148, 15. amictum fibulatum habent 150, 8. in fuga scuta post humeros reiciunt 149, 15. praeliandi ex equis usum nullum habent 134, 3. 140, 22. adco-

ut primum ad Dorystolum in equis sedentes apparuerint 143, 15. victi nunquam hostibus se dedunt 151, 22. capillos rufos habent, oculos glaucos 150, 10. gentilium sacris addicti perhibentur a Leone Diacono 149, 19. sacrificia humana faciunt *ibid.* 21. Russorum laus bellica 140, 16. eorum opinio de iis qui in bello ab hostibus occiduntur 152, 1. Russorum (si de illis agitur in epistola anonymi saec. x. aut xi.) aequitas et iustitia in subditos 501, 3. Russi mercaturae causa Cplim comeant 156, 4. *Vide quoque* Scythae.

Ρυπίασαρα quid denotent apud scriptores Christianos 512, 33.

Ρως. Sic Graeci medio aevo Russos vulgari lingua nominabant 63, 9. iidem a scriptoribus Tauroscythae dicti *ibid.* *Vide quoque* Russi.

Sachacius, homo nequam, S. Nicephoro Mileti episcopo venenum praebet 456, 18.

Sacra Scriptura. *Vide* Scriptura Sacra.

Sacrificia humana apud Bulgaros 484, 29. et apud Russos 149, 20.

Silvester de Sacy etc. eius merita in edit. Leonis Diaconi XVI, 17. Sagmosellia 226, 16.

Saca 253, 13. praesidium Saracenum 257, 12. quid proprie denotet 515, 21. ei opponitur *βέρεδον* *ibid.* 28.

Sanctorum vitae egregie idoneae ad illustrandam historiam Byzantinam 507, 13. praesertim historiam saec. x. et deinceps sequentium XXXF, 30.

Sangermanensis Codex Ioannis Scylitzae, optimae notae 415, 21. 421, 8.

Sanguinem fundit Beryti pictura crucifixionis Domini 167, 23.

Σαράβαρα apud Palladium quid 404, 35.

Saracenorum Ciliciensium magna in vasio imperante Leone philosopho 241, 14. iidem sub Chambdano ingentibus copiis Asiam populantur 20, 16. 22, 8. [376, 30. 377, 4.] a Leone Phoca delentur 22, 21. [376, 34. 377, 9.] a Leone Phoca,

post victoriam de Chambdano, Cplim per triumphum ducuntur 24, 1. contra Saracenos Tarsenses Nicephori Phocae expeditio 51, 6. [378, 14. 558, 21. de Saracenis triumphat Nicephorus XXXV, ult. 528, 6.] Saraceni Tarsenses qua ratione bellum gerere soleant 227, 10. veredum in eorum agminibus quid sit 212, 3. Saraceni Tarsenses urbe exeunt, necessarium vestitum solum secum efferentes 60, 20. Saraceni Mopuaesteni *λευξιμους* 53, 4. Saraceni Siculi faustis principis Manuелиs patricii pertimefacti 66, 14. mox illum vincunt et opprimunt 67, 11. in Saracenos Syriam habitantes denuo adornat exercitum Nicephorus Phocas 68, 1. Saraceni in muris Antiochiae dormientes oppressi 82, 6. Saraceni Christophorum Antiochiae patriarcham interficiunt 100, 15. ad Antiochiam recuperandam expeditionem meditantur 103, 3. contra eos Ioannis Tzimiscae Imp. expeditio 160, 1. cui dona maxima deferunt 163, 1. eorum potentia sub Basilio II. Imp. fracta 183, 3. Saracenorum saec. x. modus invadendi fines Romanos 205, 6. eorum duces Amiraе 217, 3. [546, 19.] eorum praedatores singuli equos binos secum ducere solebant 220, 13. in illorum incursione subita quid agendum 215, 1. Saraceni per clivum descendentes oppugnandi 257, 21. eorum summa vigilantia 230, 6. qua hora diei aggrediendi 237, 20. eorum castra quo pacto oppugnanda 211, 3. ad ea quomodo sit noctu accedendum 219, 9. Saracenorum cameli qua ratione intercipi possint 210, 1. Saracenum regia et thesauri, Ecbatanis collocata 162, 13. eo fugere cogitur Bardes Sclorus 170, 23. Saraceni dicti *καυδισυς έρωτος* 12, 5. inficiatores Christi Dei nostri 224, 19.

Sardica a Leone Diacono Tralitzza vocata 171, 10. a Basilio II. Imp. frustra oppugnata *ibid.* 12.

Saturnus haud longe ab aquario distans, tempore brumali 497, 32. *Σαῦρα ζαλιτις* apud Nonum, quid 405, 17.

- Saxa manualia adhibita in pugna contra Saracenos 255, 7.
- Saxii error in Onomastico XIV, 28.
- Saxius Caveum iniuria reprehendit *ibid.* 32.
- Scalae muris Antiochiae admotae 82, 5. scalas ad Praesthlabae muros poni iubet Ioannes Tzimisce Imp. 135, 12.
- in Scamandri monasterium amandatus Basilius patriarcha 163, 18.
- Andreae Schati error in versione Apotelesmaticae Pauli Alexandrini 460, 28.
- Schloezeri Nestor emendatus 475, 25. 480, 4.
- Scholae palatinae a Nicephoro Phoca Imp. exercitatae 50, 18.
- Scholiasiae Graeci, quo sensu adhibeant verba *ἔλασσον, λαμβάνω, μεταλαμβάνω* 398, 32. multas alias voces usurpant sensu peculiari 471, 25.
- Schotti error in Isidoro Pelusiota 467, 36. eius versio Bibliothecae Photianae mendis plena 511, 44 sqq.
- Sclavini post a. 573. Avarorum imperio subiecti 511, 8. eorum incursionibus obnoxius ager Thessalonicensis, saec. vi. vergente 507, 18. Thessalonicam ipsam adoriuntur 508, 33.
- Sclerus. *Vide* Bardas Sclerus.
- Scopelus locus circa montem Haemum 475, 45.
- Scrini Dacici miles, sub dispositione praefectorum per Illyricum 508, 15.
- Scriptorum Byzantinorum loci communes de utilitate historiae 397, 1.
- Scripturae Sacrae imitatio in Leone Diacono 97, 20. 99, 16. 127, 14. 165, 20. 173, 2. S. Scripturae locus de Euphrate, ex paradiso manante 161, 1.
- Scuta Russorum perfirma et ad pedes pertinentia 133, 15. scutis pro cubilibus utuntur in nive Graeci 498, 20. eorum pedites scutati 190, 15.
- Scylitzes. *Vide* Ioannes Scylitzes.
- Scytharum qui saec. x. Istrum transierant multitudo 19, 10. Thraciam incursantes a Petro patricio conterrentur 107, 19. eorumque dux ab eodem Petro certamine singu-
- lari tollitur *ibid.* 21. eorum loricae hamis consertae 108, 6. ipsi circa initia saec. x. servorum loco in Graecia 484, 35. e Scythia oriundum esse vult Achillem Arrianus, secundum Leonem Diaconum 150, 4. in Scythico bello, auctore eodem, crucis signum a Constantino M. in caelo visum 138, 21.
- Sebastophori dignitate decoratus Romanus patricius 177, 3.
- Seditio Cpli contra Iosephum Bringham 46, 7.
- Seif-eddaula s. Abulhasan Ali, Hamdani ben Hamdun nepos. *Vide* Chambdanus.
- circa Seleuciam clisurae 250, 16. a Semiramide Babylon septem mœnibus communita 56, 9.
- Senatus Cplitanus in Basilium et Constantinum, Romani Imp. filios, transfert imperium 31, 8. studiosum recipit Nicephorum ex Asia iterum reducem 32, 7. 34, 13. ad senatum Nicephori Phocae epistola 44, 22. eius studium pro Nicephoro in seditione Cpli mota 47, 8. in senatum proceresque largitiones, a Ioanne Tzimisce Imp. auctae 100, 9. eiusdemque Imp. ad senatum oratio de Basilio, patriarcha Cplees creando 101, 21. senatorii hominis virtutes 33, 10.
- Sententia de magna vi aggressionum improvisarum in bello 21, 18.
- Septuaginta interpretes scribendo imitatur Leo Diaconus XX, 14.
- Sepultura Ioannis Tzimisce Imp. in ecclesia Chalicensi Servatoris 178, 4.
- Ἐπαγγελῶν* vox Leoni et Agathiae adamata 441, 3.
- Serica vestis, in triumpho Saraceno Ioannis Tzimisce Imp. translata 163, 5.
- Servator ac Deus noster Christus *ἡ μεγάλη ἀίμκρη* S. Coenam instituit 134, 21. eius effigies in tegum Edessena 70, 16. ante Servatoris et Deiparae imagines quieti se tradit Nicephorus Imp. 86, 20. in Servatoris ecclesia Chalicensi, a se aedificata, deponit Ioannes Tzimisce Imp. capillos S. Ioannis Baptistae 166, 2. eodemque deponit imaginem crucifixionis Domi-

- nicae, Beryti repertam *ibid.* 20. quae iam Beryti miracula effecerat 167, 1. in eadem Servatoris ecclesia, a se aedificata, arcam sepulcralem sibi praeparat Ioannes Tzimisce 177, 17. ibique sepelitur 178, 14.
- Sicilia vatibus et sanotis plena 443, 3. eo appellitur classis, a Nicephoro Phoca Imp. expedita 65, 20. Sicilia insula aspera arboribusque vestita 66, 17.
- Siglum quo *ἰκισκουος* notatur, non intellectum ab editoribus 409, 38. siglorum *Ϡ* et *Ϡ* in Codd. inde a saeculo XII. summa similitudo 506, 5.
- Silvester de Sacy. *Vide* Sacy.
- Simeon Ampelas, Bardae Phocae res novas molientis assecla 113, 11. postea ab eodem Barda deficit 120, 14. *Vide quoque* Ampelas.
- Simeon, Bulgarorum rex, bellum Graecis infert 123, 4. sub Zoë Augusta insperatam victoriam refert ex Romanis 124, 6.
- Simeonis Logothetae Chronicon, maxima parte ineditum, in Codice Regio XXII, 19. historiam Leonis Diaconi saepe illustrat XXVIII, 27. Simeon Magister et Logotheta, clarus astrologus sub Ioanne Tzimisce Imp. 169, 5. diversus esse debet a Simeone Logotheta, a. 904. ad Saracenos Cretenses legato. Confer Harles. Bibl. Graec. X. 181. B.
- Simeon Metaphrasta illustratus 484, 6.
- Simeon patricius et primus a secretis, Iosephi cubicularii collega in procuratione imperii 427, 36.
- S. Simeon in monast. S. Pauli Laurentensis 609.
- in loco de S. Simeone Stylita apud Photium iocularis error Andreae Schotti 511, 44.
- Simia cum gigante pugnans, proverbium 37, 7.
- Singulare certamen ducis Scytharum et Petri patricii 107, 21.
- Singularis verbi, cum nomine plurali feminino 117, 6.
- Συναγοῶν* et *ἑνοικιάζουσι* apud Iosephum eadem significatione 474, 45.
- Συναῖς εἰδωλῶν οὐδὲν διαφέρουτες* Tarsenses obsessi 60, 11. vitam nostram esse *σικιάν* καὶ *ὄναρ* 164, 19.
- Σιληρὰ* et *σικιρὰ* confusa 497, 14.
- Σκοπιὰ* et *ἀσκοπιον* iunguntur ab oratoribus 439, 9.
- Σκοπον* perperam scriptum pro *κόπον* 195, 24.
- Συνδῶν φήσεις* proverbium 45, 12. 76, 12.
- Smaragdus in Gange flumine invenitur 130, 5.
- Soloecismi frequentes in libro Nicephori de Tacticis XXV, 31. 184, 3. 222, 14. 247, 4.
- Sophiae portus, in parte australi Cplis 83, 23.
- in S. Sophiae templum Nicephorus Phocas, Iosephi Bringae insidias veritus, se conicit 32, 17. eodem confugit Bardas Phocas magister, filio rebellante 46, 4. et, hoc victore, Iosephus Bringas 47, 11. in S. Sophia Nicephorus Phocas a Polyucto patriarcha coronatur 48, 6. eoque cruce Tarsi receptas deponit 61, 7. in Sanctam Sophiam, audita fratris nece, perfugit Leo Curopalates 95, 18. ingreditur Ioannes Tzimisce, ut a patriarcha ex more coronetur 98, 10. preces ibi solennes facit 129, 4. eo, conspiratione patefacta, confugit Leo Curopalates cum Nicephoro filio 147, 16. eandem triumphans ingreditur Ioannes Tzimisce Imp. 158, 20. S. Sophiae tholus superior, cum absida, terrae motu deiectus 125, 22. hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 20. in eadem ecclesia ambonem ascendunt Romanorum imperatores rerum potiti, a patriarcha coronantur 98, 12. *Vide quoque* Ecclesia.
- in loco de Sophronio apud Photium error Andreae Schotti 512, 5.
- Spado Ioanni Tzimisceae Imp. venenum dicitur praeuisse 177, 4. spado Basilius Nothus 94, 3. spado Nicetas patricius, classi in expeditione Sicula praefectus 65, 21. Nicolaus patricius, a Ioanne Tzimisce Imp. contra Arabes in Orientem

- tem missus 103, 9. Petrus Burtza patricius, item apado 81, 14. 107, 20.
- Σαθιά*, ictus gladii, vox a Ducangio perperam exposita 480, 23. pro ea male impressum *σαθία* et *σαθία* *ibid.* 27.
- Σαθισμός*, percussio cum gladio, occurrit apud Achmetem 480, 20.
- Σαθιστή* quid sit proprie 480, 35.
- Species, statura ac forma Ioannis Tzimiscae 96, 16. Nicephori Phocae 48, 10. Sphendosthlabi 156, 20.
- Sphencelus, in exercitu Russico tertius post Sphendosthlabum, Russis Praesthlabam defendentibus praest 135, 4. inde cum paucis elabitur 138, 1. in tertio praelio ad Dorystolum interficitur 144, 19. eius nomen quomodo scribatur a Graecis 476, 14.
- Sphendosthlabi pater Ingor 144, 6. cum Sphendosthlabo Calocyres patricius, orator in Scythiam missus, amicitia iungitur 77, 4. plurimumque apud eum potest 79, 10. Sphendosthlabus Bulgáros duobus praeliis, non uno, vincit 447, 16. crudelis erga victos 105, 4. 139, 11. ad eum oratores mittit Ioannes Tzimisces Imperator 103, 12. Sphendosthlabus minatur, se ad portas Cplis castra collocare velle 106, 21. post eum Icmor primus auctoritate in exercitu Russico 149, 2. Sphendosthlabus, dum Praesthlaba a Romanis oppugnatur, cum exercitu moratur ad Dorystolum 134, 17. ei iterum pacis conditiones proponit Ioannes Tzimisces Imp. 138, 7. ille, contra, exercitum ad Lx. millia hominum Dorystoli contrahit 139, 15. orationem habet ad duces 151, 12. in pugna decretoria ad Dorystolum ab Anema gladio ictus 152, 19. propemodum capitur 155, 6. in colloquium venit Ioannis Tzimiscae 156, 14. interficitur a Patzinacia 157, 18. eius species ac forma 156, 20. fortitudo et industria 77, 19. in praelio tunica hamis conserta tectus 153, 2. eius nomen, quam varie scribatur Graece 461, 42.
- in Sphersani regione desiderat Leo Phocas, rebellionem moliens 146, 20.
- Statura, forma ac species Ioannis Tzimiscae 96, 16. erat nempe statura brevissimus 92, 4.
- Stauracius, Nicephori I Imp. filius, expeditioni contra Bulgáros interest 464, 42.
- Stellae interdiu visae, ob defectiorem maximam solis 71, 8 et illa caedea, quid portendat 172, 6. stella vaga in caelo, calamitatum praenuncia 175, 9.
- Stephanus, Abydi episcopus, seditioni Leonis Phocae obsecundat 114, 2.
- Stephanus Byzantinus emendatus 461, 32. illustratus 495, 31. eius lecti, parum a Berkelio intellecti 400, 38.
- Stephanus Nicomediae antistes, astrologus 169, 6.
- Sterilitas terrae sub Basilio II. Imp. 176, 11.
- Στόμα τῆς μαχαίρας διαδραμῶ* 56, 18.
- Στρατῆς* et *στρατιῶ* confusa 62, 11. ex Studii monasterio Antonius sit patriarcha Cplis 164, 7.
- Stylitas perdurasse usque ad saeculum XII. §11, 36.
- sub Stytiota Romani ante Tarni oppidum fusi 440, 26.
- Sudarium Abgaro regi a Servatore missum 71, 5.
- Suffossio murorum Chandacis civitatis 25, 20. et Mopsuestias 52, 17.
- Suidas illustratus 416, 23. 491, 3. Sviatoslav. *Vide* Sphendosthlabus.
- Συμπορίας* et *συμπορίας* confusum 430, 27.
- Σύμπαν* et *τόπικα* confusa 14, 9.
- Σὺν* barbare constructum cum genitivo ab auctore Tacticorum Nicephori XXV, 31. 213, 19. 244, 19.
- Συνασπισμός* Arabum Cretensium, expectantium impetum Romanorum in pugna ad Chandacem 8, 2. Tarsensium in praelio ante ipsorum civitatem 58, 23. positum Russicorum 183, 17.
- Syncelli dignitate ornatus Antocius, antequam patriarcha fieret 164, 13.

* *Συνεπιφορά*, eiusque auctoritates 447, 13.

* *Συνερισπώ* 438, 14.

* *Συνδιάττω*, vox, ut videtur, barbara 145, 3.

Synodo episcoporum Ioannes Tzimisces Imp. tradit Stephanum, sede Abydensi movendum 114, 10. synodus perpetua Cpli 98, 21.

Συνορά, *status*, *decerno*, apud scriptores mediae Graecitatis 468, 10. multorum interpretum error in hoc verbo *ibid.* 15.

Συντάσσεισθαι idem quod *valedicere*: quod non vidit Xylander in Cedreno 474, 8.

Σύντομον et *σύττονον* confusa 175, 17.

Syracusae, receptae a Graecis, duce Manuele patricio 66, 8.

in Syria interiori, urbe tradita, se recipiunt Tarsenses 60, 18. Nicephori Phocae Imp. expeditio in Syriam 68, 1. 70, 3. [357, 20. 382, 32. 384, 2.] quo anno suscepta 445, 44. [cur 359, 20 sqq.] Syria a Petro patricio vastata 81, 19. Syriaca expeditio Ioannis Tzimiscae Imp. 160, 1. [387, 23.] de qua exstant ipsius Tzimiscae litterae ad regem Armeniae 491, 23. per Syriam locorum cognitio praefectis trapezitarum necessaria 189, 3.

Σύριος (h. e. ex Syro insula) pro κύριος Honorato Bouche restitutum 448, 39.

Σύστημα perperam scriptum pro σύστημα 199, 8.

Σπαιρίζεσθαι a Leone Diacono insolenter dictum pro *deuolvi* 476, 22.

Σχηματογραφία vox propria de siderum constellationibus 478, ult.

** *Σχηματογραφία*, *figuro*, et *σχηματογραφία*, *figuratio*, quibus auctoritatibus nitantur 478, 38.

Tabernaculis statutis consistunt Arabes 253, 22.

Auctor Tacticorum, Nicephoro Phocae Imp. tributorum, experientia eruditus in bello contra Saracenos 184, 4. quae ipse vidit, exponit 205, 5. saepe oppugnationi impedimentorum interfuit 208, 23. quo anno scripserit XXIV, 17. frequenter admittit solecismos 184,

3. 247, 4. scribit horride XXV, 21. Tactica Leonis philosophi Imp. laudata 241, 11. tactici libri, ab Imp. Romanis editi 239, 15. apud tacticos Byzantinos quomodo *παράδρομή* Latine vertendum 513, 8. *Vide quoque* Auctor Tacticorum.

Ταγή, *pabulum*, v. c. *equorum* 194, 16. Conf. Ducang. Glossar. II. 1522. B.

Ταξειδιον et *ταξειδάσης* s. *ταξειδιόσιος* quid valeant 441, 26. 30. 473, 35.

Tapetes purpurei, in triumpho Cretico Nicephori Phocae traducti 28, 17.

Tarsus angustum oppidum, in planitie situm 56, 13. cum pontibus tribus in Cydno amne 51, 23. civium bellica virtute atque numero praestans 51, 10. eius ager floribus arboribusque laetus 58, 13. Tarsensium ex Romanis relatae victoriae *ibid.* 20. praesertim, Stypiota ante oppidum fuso 440, 26. in Tarsenses Saracenos expeditionem diu molitus Nieephorus Phocas 36, 11. tandem suscipit 51, 9. sed inde re infecta recedit 52, 5. quam repulsam se tulisse aegre fert 53, 4. eius altera expeditio in Tarsum 57, 1. [378, 14. 558, 21.] ubi Tarsenses ante ipsorum civitatem praedio vincit 59, 17. Tarsus quomodo munita 51, 16. ad ultimam desperationem fame adacta 60, 8. Tarsenses Nicephoro se dedunt *ibid.* 17. [381, 9. 558, 27.] quo anno 437, 23. Tarsensibus agrum Romanum invadentibus, quatenam fuerit ducibus Anaticolorum et Cappadociae belli gerendi ratio 243, 1. Tarsensium exercitus a limitum praefectis in angustiis non uno loco fusi 191, 20. praesertim in provinciis Tarsae finitimis, Banda Caesare copiis Romanis praefecto 185, 5. Tarsenses Saraceni, qua ratione bellum gerere soleant 227, 10. in eorum agminibus veredum quid sit 212, 8. Tarsensium praedatorum consuetudo in itinere faciando 202, 16.

Ταρσάσιος s. *ταρσάσιος* (196, 10.),

- nomen quod Armenii trapezitis indiderunt 189, 4.
- Tatianus tentatus 473, 29.
- in Taurica Chersoneso castrum Cle-
matum 500, 35.
- Taurominium captum a Romanis,
duce Manuele patricio 66, 9. iuxta
eamdem fortasse urbem Romani
fundantur a Saracenis 443, 11.
- Ταυροσκόπων* perperam scriptum
pro *Ταυροσκόπων* 175, 9. *Vide*
quoque Russi.
- Tauri iuga Cilicium et Cappadociam
determinant 250, 17. ibi cliura,
Cylindrus vocata, ubi Leo Phocas
Chambdanum fudit 418, 18.
- Tauri. *Vide* Russi.
- Tautologiae multae apud Leonem
Diaconum XX, 36.
- Ταχεις* et *ραχεις* confusa 515, 41.
- * *Ταχιδας*, vox Agathianae pro-
prietatis 419, *ult.*
- Tē* omissum 12, 2. et fortasse quo-
que 126, 1. *τὲ* et *δὲ* confusa 29,
11.
- Tegula, effigiem Servatoris impres-
sam habens, a Nicephoro Phoca
Edessa Cplim missa 71, 9.
- Τετλος* eius significatus varii 407,
22. quo modo scribi debeat *ibid.*
ult.
- Temenos oppidum in Creta, Chan-
daci imminens 28, 7.
- Tempus quo Nicephorus Phocas Imp.
Cplim sit ingressus 48, 5.
- Tentoria in exercitu Romano, quando
potissimum collocanda 210, 25.
- in Terminationibus participiorum *ov*
et *ην* confusa 43, 2.
- Terrae motus sub Iustiniano Magno
511, 21. sub Nicephoro Phoca, quo
Claudiopolis eversa est 68, 3. sub
Basilio II. Imp. 175, 22. terrae
motuum causae secundum *τοῦς μα-
θηματικῶς* 68, 9. de iisdem cau-
sis fragmentum ms. 444, 38. ver-
sus de terrae motu in civitate Chan-
dace. *Vide* Candia.
- Textorum palatinorum corpus ad se-
ditionem sollicitatum 147, 2.
- Thaddaeus apostolus a Servatore ad
Abgarum regem missus 70, 19.
eius vita ms. in Cod. Regio 446,
13.
- Θαυμάτων νηγάδες* eleganter dictum
a S. Ioanne Chrysostomo 410,
31.
- Theodoram, Constantini Porphyro-
geneti filiam, in matrimonium
ducit Ioannes Tzimisces 127, 4.
- Theodoropolis nomen, Dorystolo a
Ioanne Tzimisce Imp. inditum
158, 1.
- S. Theodorus ad Dorystolum pro
Romanis pugnasse creditur 154, 6.
- Theodorus Abucara emendatus 409,
32.
- Theodorus Bardas patricius, Parsa-
cutenus, una cum Barda Phoca res
novas molitur 112, 1.
- Theodorus Coloniae episcopus, a
Ioanne Tzimisce patriarcha Antio-
chia constitutus 100, 22.
- Theodorus Iconiciensis emendatus 411,
ult.
- Theodorus Lalaco scriber pugnat
ante Dorystolum 144, 23.
- Theodosius Mesonyctes primus in
murum Praesthlabae emergit 136, 5.
- [Theodosius Diaconus quis fuerit
XXXIII, 1. quando Acroases scrip-
serit *ibid.* 3. quando eas Nicepho-
ro obtulerit XXXVI, 2.]
- Theon in Progymnasmatis emendatus
428, 37.
- Theophanes tentatus 505, 44. eius-
dem locus a Ducangio perperam
intellectus 480, 24. *Vide quoque*
Continuator Theophania.
- Theophano Augusta obscuro loco na-
ta 31, 11. eius summa pulchritudo
49, 22. eam in matrimonium ducit
Romanus II. cuius super morte sus-
pecta habetur 31, 3. ei rerum
summa credita post obitum Ro-
mani iunioris Imp. *ibid.* 10. 425,
41. eam item uxorem ducit Nice-
phorus Phocas 49, 22. [382, 36.]
ornatuque imperatorio atque lati-
fundis donat 50, 15. ipsa pro
Ioanne Tzimisce exule deprecatur
84, 5. obtinet, ut Ioannes Tzimi-
sces exul Cplim arceatur 85, 2.
[occidit cum Io. Tzimisce Ni-
cephorum 383, 2.] nisi Theopha-
nonem aula expulerit, negat Po-
lyeuctus patriarcha se Ioannem
Tzimissem coronare posse 98, 18.
qui ergo eam in Proten insulam
relegat 99, 5.
- Theophylactus Bulgariae archiepi-

- scopus explicatus 495, 35. 39. emendatus 432, 23. eius Commentarius ineditus in Psalmos 439, 23.
- Theophylactus Simocatta emendatus 473, 40. explicatus 511, 25. eius narratio lucem accipit augerique potest ex Narratione de miraculis S. Demetrii *ibid.* 15. in Simocattae genere dicendi quid vituperandum XIX, 10. oratorie describit convalles umbrosas Aemi montis 441, 5.
- Thesauri Bulgarorum Praesthlabae in aula regia asservati 136, 11. in Thessaliam transmigrat ex Scythia Achilles 150, 5.
- Thessalonica sub Mauricio Imp. bis oppugnata 511, 9. eius archiepiscopo Iohanni vulgo tribuitur Narratio de miraculis S. Demetrii 507, 2. Thessalonicae ciborium nobile S. Demetrii *ibid.* 29. ecclesiae suburbanae SS. Agapae, Chionae, Ireneae et Matronae 508, 30. 509, 2.
- Thessalonica quando a Sclavinis tentata 511, 8.
- Thracensium thema, i. e. legio, laterculus, sub ductu Nicephori Pustilae 8, 21. iisdem Thracensibus praefectus Bardas Sclerus Magister 117, 5. *Vide quoque Θρακησιοι, sub littera Θ.*
- Thracia post Iustinianum II. Rhinotmetum semper incursionibus Bulgarorum obnoxia 114, 11. imprimis vastatur a Simeone, Bulgarorum rege 123, 7. Thraciam incursantes Scythae a Petro patricio conterrentur 107, 16. ibidemque in Thracia hibernare iubet copias Asiaticas Iohannes Tzimisce Imp. 111, 9.
- Tilmanni lapsus in versione S. Antiochi 495, 15.
- Τίς perperam omissus 429, 6.
- Tmolus mons 5, 7. ad eius clivos sita est Caloë, Leonis Diaconi patria *ibid.*
- Τόρον contra consuetudinem Atticam initio posita 171, 14.
- Τοιοῦτος saepe a Leone Diacono adhibitum pro οὗτος XX, 33.
- Τολμήσας et τολμητίας fortasse confusa 85, 8.
- Τολμητίας et τολμήσας inter se permutata 451, 8.
- Τόμος de decretis ecclesiasticis, ab Imperatore confirmandis, abrogari postulat Polyuctus patriarcha 98, 21. τόμοι imperiales, ad varia munera nominationes continentes 117, 15.
- Τόπος et τόπος confusa 428, 36.
- Tormentis bellicis Tarsenses murum defendunt 60, 6. alia Nicephorus Phocas collocat in muris Cplii 78, 21. tormentis bellicis Romani oppugnant Praesthlabam 135, 8. tormenta Romanorum concremare conantur Russi 148, 2.
- Tornicius (Nicolaus) patricius, e factione Iosephi Bringae 45, 15.
- Τότα et ταῦτα confusa 471, 40.
- Τοῦιδος, *impedimenta* 205, 13. de iis submovendis 226, 13. *Vide quoque Impedimenta.*
- Τουμαράζαι. *Vide* Turmarchae.
- Τραχηνοί quid 490, 36.
- Tralitz. *Vide* Sardica.
- Trapezitae qui 514, 41. exploratum mittendi 189, 3.
- Τραχίς et ταχίς confusa 218, 15. 515, 41.
- Triaditza a Basilio II. Imp. oppugnata XVIII, 9. *Vide quoque* Sardica.
- Tributa a Graecis pendi Bulgariae solita 61, 20. tributa nunquam antehac excogitata comminiscitur Nicephorus Phocas Imp. 64, 10.
- Trichetus du Fresne, homo historicus et antiquarius XXII, 3.
- Trifariam divisis copiis contra Russos proficiscitur Bardas Sclerus 109, 11.
- Tripolis natura et arte munitissima 168, 6. a Nicephoro Phoca tentata 71, 14. [382, 5.]
- Triremes Bardae Scleri rebellis a Barda Parsacuteno Magistro incensae 170, 20.
- Triumphus Nicephori Phocae de Creta capta 28, 13. de Saracenis Asiaticis 426, 4. quo anno actus 421, 5. ibi traducta praeda de Saracenis relata 32, 8. triumphus a Leone Phoca ob victoriam de Chambdano Cplii per circum actus 24, 3. triumphum de Russis agit Iohannes Tzimisce Imp. 158, 8. et de Saracenis 163, 6.

- Troglodytae, priscum nomen Cappadocum 35, 5.
- Troicis temporibus Pandari in Mene-laum perfidia stella cadente praemonstrata 172, 8.
- Τροπή* et *ῥοπή* permutata 467, 43. *Τρόπος* et *ῥόπος* confusa 428, 36. *Τρῶσις* et *τρῶσις* confusa 9, 5.
- Turbo ad Dorystolum Russos pugnantibus infestat 153, 20.
- Turcae tympanis utebantur tempore Cantacuzeni Imp. 476, 5.
- Turmarchae in exercitiis Romanis saec. x. 196, 22. 200, 12. 215, 9. 227, 2. turmarcha olim iudex erat in causis suae turmae 240, 18.
- Tydei instar Ioannes Tzimisceus corpore brevis, sed bello fortis 59, 12.
- Tympana pulsata in exercitu Romanorum saec. x. 14, 8. 24, 16. 133, 7. 153, 16. in exercitationibus decursionibusque copiarum Romanarum adhibita 36, 8. tympana in exercitu Turcarum, aetate Cantacuzeni Imp. 476, 4. *τύπανα* et *σύμπαν* confusa 14, 9.
- Typhlovivaria, locus ubi Bardas Sclerus captos asseclas Bardae Phocae luminibus privavit 122, 12.
- Tyrannorum castrum 122, 2. Tyropoem vocatum a Cedreno 471, 34.
- Tyropoem. *Vide proxime supra.* Tzimisceus nomen, quomodo Graece scribatur 429, 14.
- de Utilitate historiae loc. commun. 1, 1.
- [Ungari trecenti quingentos Graecos iuxta Thessalonicam comprehendunt 362, 19. in Macedonia quadraginta a Graecis capti *ibid.* 22.]
- Vallis profundae descriptio 57, 5.
- Vallum a Nicephoro Phoca Chaudaci urbi circumdatum 11, 19. in eo hostium capita, hastis praefixa, exponuntur 15, 2. vallum castrorum Romanorum ante Dorystolum, quomodo factum 142, 1.
- Vapores in gremio terrae conclusi causa terrae motuum, secundum mathematicos 68, 9.
- Varamanes. *Vide Baramanes.*
- Vastitas Asiae minori a Chaudace illata 19, 18.
- Venenum, secundum quosdam, Romano Imp. de gynacio datum 31, 8. et Ioanni Tzimisceae 177, 9.
- Verba circumflexa coniugationis secundae formata ut verba circumflexa tertiae 239, 20. verba in μ a Graecis medii aevi saepe mutantur in circumflexa secundae coniugationis 514, 1. verba veniendi cum *ἐλ* composita, adiuncto *casu* personae, notione invasionis hostilis 452, 43.
- Veredum quid sit, in Saracenorum Tarsensium agminibus 212, 8.
- Vergetius calligraphus. *Vide Candia.*
- Versus subabsurdi de terrae motu in civitate Chaudace. *Vide Candia.*
- Via in patriam aperta et libera Saracenis relinquenda 254, 7.
- Vitae Sanctorum egregie idoneae ad illustrandam historiam Byzantinam 507, 13. praesertim historiam saeculi x. et proxime sequentium XXX, 30.
- Voluptatibus avide inhiabat Ioannes Tzimisceus Imp. 98, 2.
- Wladimirus Magnus, Russorum imperator, quo anno Chersonem occupavit 496, 22.
- Wolfii (Hieronymi) error in interpretando loco Nicetae Choniatae 421, 24. 511, 40.
- Wolfius (Frid. Aug.) conqueritur de conditione *Lexicorum Graecorum* 439, 38.
- monasterium τοῦ Ἱεροῦ Χαράριος, a S. Nicephoro, Mileti episcopo, conditum 456, 39. *Eiusdemq. monasterii nomen restituendum est Montefalconio* Palaeogr. 49. B. ubi legitur τῆς πόλεως τοῦ Σιερζῶ Παφελῶ [sic], vertiturque, in monasterio Xiracho Raphii. *Ibidem, paulo post, pro Melitum scribe* Miletum.
- Xylandri lapsus in vertendo Cedreno 421, 11. 20. 432, 7. 41. 474, 7. eius error iocularis in eadem versione 446, 9. error in vertenda voce *ραξίδιον* 441, 21. Xylander scriptorum Byzantinorum interpres mediocrius 403, 25. rerumque By-

- zantinarum radis 441, 22. locum quoque Plutarchi fortasse minus recte interpretatus est 419, 15. Adrianopolim et Arcadiepolim confundit 466, 18.
- Ἐπολοκόντια* legendum, an *ἐπολοκόντια* 236, 14.
- a Zamolxi fortasse, secundum Leonem Diaconum, initiati Russi 150, 2.
- Zimiscees. *Vide* Ioannes Taimiscees Imp.
- [Zix arcem Romani expugnant 379, 7.]
- Zoë Augusta res Romanas difficulter administrat 123, 3.
- Zonaras passim exscribit Leonem Diaconum XXI, 12. 425, 21. 433, 19. 466, 6. Zonaras emendatus 426, 29. 432, 29.
- Ἦσον ἦσαν εἰς ἐμὲ* vulgatius apud Patres quam *ἦσαν ἦσαν ἐκ' ἐμὲ* 430, 40.
- Ἡμεσῶν* perperam scriptum, pro *τῶν μεσῶν* 190, 8.
- Ἡρέμα* pro *ἠρέμα* 82, 5.
- ὁ *Θεὸς λόγος*, Christus, auctor τῶν κατ' ἡμᾶς λόγων, religionis Christianae 463, 32. *Θεῶν* et *εὐθεῶν* confusa 399, 40.
- Θέματα* a tagmatibus distinguuntur 226, 22. *Θέματα ἀκριτικά* quid sint apud Byzantinos 513, 23. *Θεματικοὶ κριταὶ* nullum ius habere debent in milites Romanos 240, 4. *Vide quoque* Thracensium thema.
- Θεοόριε, βοήθει*, vox Nicephori Imp. inter gladios percussoribus 88, 3. 21. *Vide item* Maria Virgo.
- Θηρία* [si lectio sana] idem quod *θηρα*, venatio 30, 22.
- τὸ Θητικόν, impedimenta* 132, 21. 475, 30.
- Θρακησιοί* non sunt Thraeces, ut Le Beau perperam opinatus est 403, 17. utrum *Θρακησιῶν* scribendum, an *Θρακησιῶν* 9, 2.
- Τετίζω* verbum hellenicum, a quibus Patribus usurpatum 445, 18.
- **Τεταίσις, pluvia* 445, 27.
- Τιῶ* legendum, pro *ἀντῶ* 258, 10.
- Τραλισίφω* eleganter de vaporibus, qui rigant atque humectant 416, 89.
- Ἐπικουρίων* legendum, pro *ἐκ' ἐπικουρίων* 419, 5.
- *Ἐπικουρίων 417, 24.
- Ἐπικουρίων* vox nihili 430, 24. *Ἐπικουρίων* pro casu construendum *ibid.*
4. *Ἐπικουρίων* error apud S. Gregorium Nyssenum usitatus quam *ὑπεκουρίων* *ἐπι* *ibid.* 40.
- Ἐπικουρίων* a Leone invidiose usurpatum, ab aliis, imprimis a Philone, bono sensu 429, 35.
- Ἐπικουρίων* 35, 7. vocabulum Homericum, cuius loco nunc edd. habent *ἐπικουρίων* 428, 12. unde sumserit hanc vocem Leo Diaconus XIX, 24.
- Ἐπικουρίων* perperam conluit cum voce sequenti 219, 5.
- Ἐπικουρίων* ἀφ' ἑσῶν κατὰ τὸ μέτρον, quid significet 463, 10.
- Ἐπικουρίων* 200, 1. qui 225, 33.
- Ἐπικουρίων* in exercitu Romano 161, 2.
- Ἐπικουρίων*. *Ἐπικουρίων* et *ὑπεκουρίων* confusa 416, 39.
- Ἐπικουρίων* depravatam in *ἐπικουρίων* 170, 13.
- Ἐπικουρίων* quid sit 484, 4.
- Ἐπικουρίων* inter tela, quibus Iosephus Bringas propriam familiam armat 47, 8.
- ἐπὶ ψεύδει δῆμα κονηρόν* *Ἐπικουρίων* apud Photium, quomodo interpretandum 512, 17.
- Ἐπικουρίων* sequenti imperativo *εἰς*, age 416, 9. phrasis *Ἐπικουρίων* non intellecta a Kustero *ibid.* 15. constructio *Ἐπικουρίων ἐπικουρίων* a Leone praepostere adhibita 415, 34.
- Ἐπικουρίων* fortasse a librario omissum 84, 8.
- Ἐπικουρίων* epitheton S. Demetrii martyris 507, 20.
- Ἐπικουρίων* significatione duplici adhibitum 435, 25.
- Ἐπικουρίων* [τὰ], *carissima pignora*, hoc est liberi 15, 13. 472, 16. sic apud Ammianum Marcellinum invenio 391. A. (edit. poster. Valesii): *Reliqui vero cum caritibus suis et supellectile ad Syriacam civitatem Chalcida transmis-*

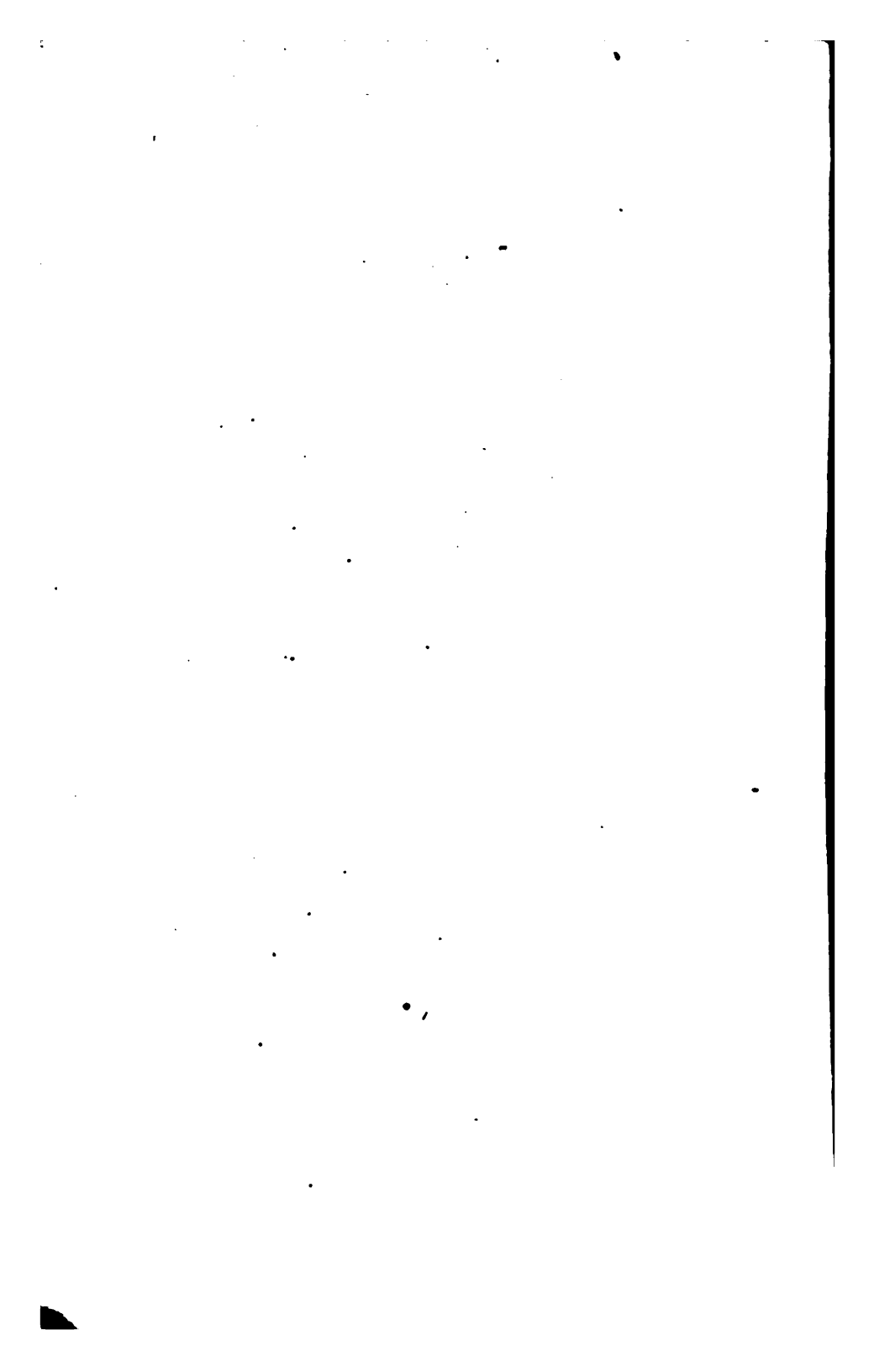
624 INDEX RERUM, NOMINUM ET VERBORUM.

ei sunt. Confer de hac voce Ducangium ad Zonar. 77. B.
 * Φοινισθῶς s. φοινισθῶς 408, 5. pro Φόνων τῶν legendum φοινισθῶν, ex emendatione viri summi Ph. Krug 86, 11.
 Φορᾶς et φθορᾶς confusa 63, 23. et fortasse φορᾶ et φρσι 237, 8.
 Φόρολόγοι saepe verberabant milites Romanos 239, 23.
 Φοῦλιον, globus militum ad tutandum τὸ στόμαχος 515, 10.
 Φυλακὴ interdum idem quod τὸ φύλιον 515, 15.
 Φῶς pro patre usurpatum a Leone 161, 5. 469, 43.
 Φωσάτων Saracenorum 250, 10.
 Χάλικαυνα l. ἄλικαυνα, herba henna 405, 1.
 Χαλκεία, 1.) officina fabri ferrarii, 2.) acraria ars 405, 5.
 Χαλκίτις σαῦρα apud Nonum, quid 405, 22.
 Χαλεπώτερον, aegrius 497, 3. ac fortasse tota illa phrasis sic interpretanda: nos ibi aegrius ac perditius expectabamus.
 Χάλει. Vide Alepum.
 Composita cum voce Χαλκός, in Lexicis omissa: * χαλκέντονον, * χαλκινος, * χαλκιστόμπακος 404, 14. χαλκός, as, numus minimus 405, 24.
 Χαλκωρορχειῶν potius scribendum quam χαλκορχειῶν 405, 40.
 Χαμαιῶφης: variae auctoritates huius vocis 419, 37. confunditur cum χαμαιῶφης ibid. 36.
 ἀγρὸν τοῦ Χανζήτι et regionem Saracenorum Euphrates amnis determinat 250, 21.
 Χαμερσινὴ τροπή, bruma 418, 39.

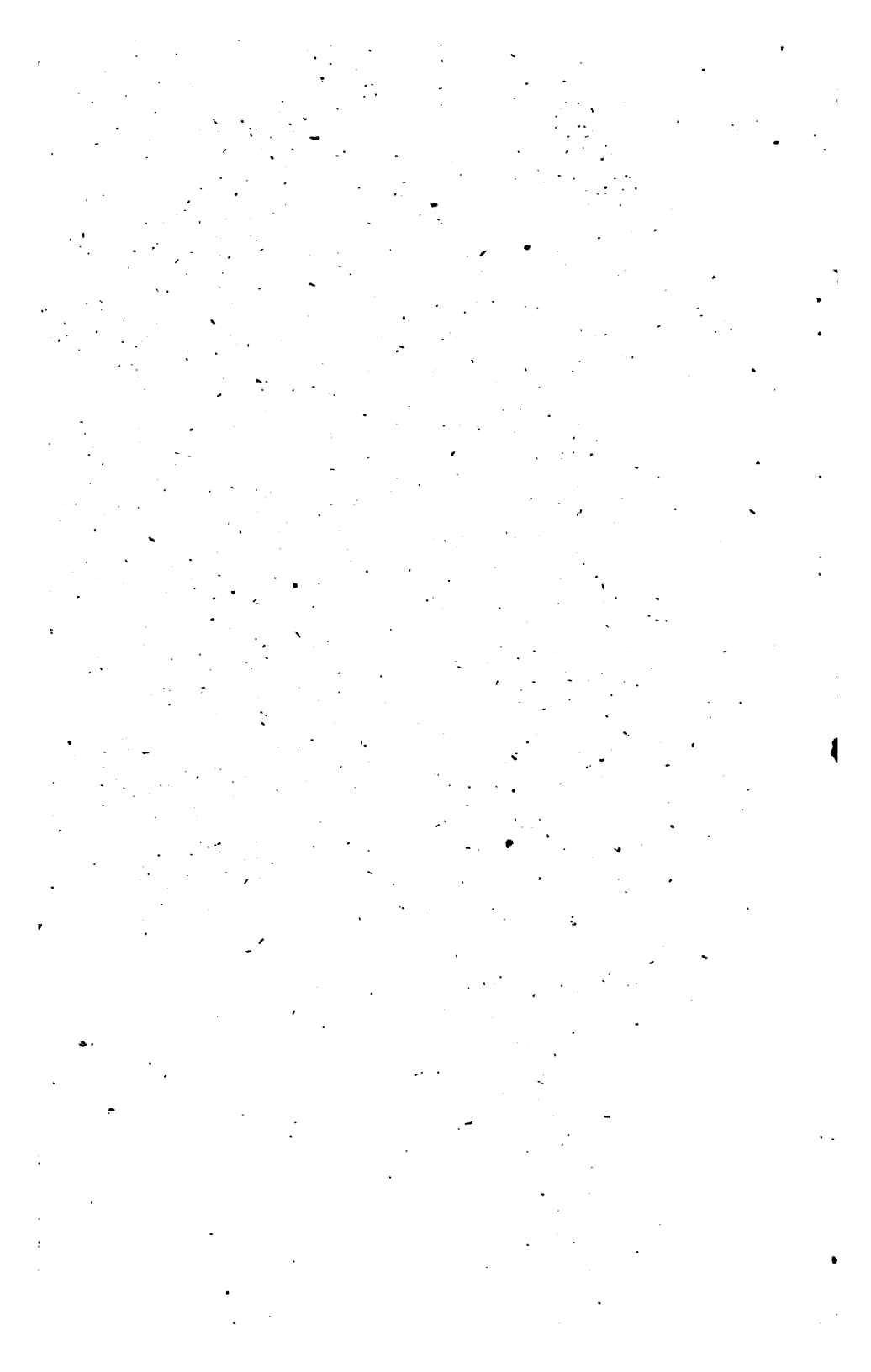
Χιλιάδες perperam, pro χιλιάδες 155, 9. χιλιάδων in Cod. Leonis Diaconi, pro χιλιάδων 77, 22. 486, 21.
 Χιλιόμβη scribendum esse potius quam χλιομβή 488, 18.
 ** Χιλιονταστής, χιλιονταστήρης, χιλιονταετία 488, 9.
 Χρήσασθαι pro χρήσεσθαι 120, 8. χρᾶσθαι perperam cum accusativo constructum 184, 8.
 περ Χρυσῆν πύλην Nicephorus Phocas Imp. Cplim ingreditur 48, 3. Χρυσόπολις et Christopolis permixta 495, 13.
 ** Χρυσοστειγῆς et χρυσόστεικος, apud quos scriptores occurrant 489, 10.
 Χῶραι, χωρία, χωρίται, quid denotent apud Graecos medii aevi 514, 5. 195, 14.
 Χῶρος ὁ περιγίσιος, orbis terrarum, apud Philonem, Georgium Alexandrinum, S. Gregor. Nyssenum etc. 435, 25.
 ἐπὶ Πεύθεσι δῆμα πονηρόν ὑφίστασθαι, quomodo interpretandum 512, 17.
 Ψιλοὶ s. levis armaturae milites in exercitu Nicephori Phocae 57, 4.
 Ψυχὴν fortasse perperam positam pro ψυχῆς 65, 14. ψυχῆν et ψυχῆς confusa 26, 14.
 Ὡς καὶ et καὶ ὡς confusa 11, 2. adverbia in ὡς desinentia perperam posita, loco adiectivorum in os 22, 2. 48, 16.
 Ὡσανεὶ δὲν fortasse scribendum ὡς ἀνεῖον, hoc est, ὡς ἀνθρώπιον 60, 14.

DAWKINS COLLECTION

THIS WORK IS
PLACED ON LOAN IN THE LIBRARY
OF THE TAYLOR INSTITUTION BY
THE RECTOR AND FELLOWS OF
EXETER COLLEGE
OXFORD

Dawk - DF 550.C8.L4

